

*M*anuals de Consells *de la ciutat de València*

(1400 – 1406)

Edició a cura de
Sandra Bernabeu Borja i Rafael Narbona Vizcaíno

2023

---

*f*onts històriques valencianes

M*anuals de Consells*
de la ciutat de València
(1400 – 1406)

*M*anuals de Consells de la ciutat de València

(1400 – 1406)

Edició a cura de
Sandra Bernabeu Borja i Rafael Narbona Vizcaíno

2023

---

*f*onts històriques valencianeS

*Directors de la col·lecció
Antoni Furió i Enric Guinot*

Sèrie Documents Històrics Valencians 12
en coedició amb
l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

*Directors
Ramon Ferrer i Albert Hauf*

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons
Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional.

© Sandra Bernabeu Borja i Rafael Narbona Vizcaíno, 2023

© D'aquesta edició:

Universitat de València, 2023

Disseny de la col·lecció: J.P.

Il·lustració de la coberta:

Frontispici de l'esborrany del manuscrit de Félix Cebrián Aracil
que serví per a la codificació del *Cerimonial de la ciutat de València* (c. 1692).

Arxiu Municipal de València

Coordinació editorial: Maite Simón

Maquetació: Inmaculada Mesa

ISBN (AVL): 978-84-482-6867-1 (paper)

ISBN (UV): 978-84-1118-179-2 (paper)

ISBN (AVL): 978-84-482-6868-8 (PDF)

ISBN (UV): 978-84-1118-180-8 (PDF)

<http://dx.doi.org/10.7203/PUV-OA-180-8>

Edició digital

*E*studi introductori

Els anomenats manuals de consells constitueixen els llibres registres dels acords i establiments ordenats per la ciutat de València a l'època foral. Amb aquesta designació particular, comú a Xàtiva i Gandia, es defineix una tipologia documental estesa entre les fórmules normatives i escripturaries de les ciutats i viles reials que, al mateix temps, en cadascuna de les localitats ha presentat nomenclatures i títols diferents malgrat identificar-se amb un únic model de memòria col·lectiva. La diversa geografia valenciana i les pròpies tradicions notariales assenyalen aquests volums amb diversos noms, com llibre d'ordenacions, llibres de consells, llibres de notaments, llibres d'actes, llibres *contestador*, etc., per citar-ne només alguns, sense més diferències internes que les derivades del grau de desenvolupament social i institucional de la comunitat medieval a la qual pertanyeren.¹

Els de València, com la resta d'exemples proporcionats, es conserven al corresponent Arxiu Històric Municipal, sempre vinculat abans a la Casa de la Ciutat o de la vila, però des de fa uns anys en el cas de la capital del Túria s'han localitzat en un edifici propi, el Palau de Cervelló. Aquests manuals de València formen una llarga sèrie de volums sense quasi buits cronològics, que s'inicia en 1306 i s'allarga fins a la reforma del règim municipal a l'època borbònica. El primer i més antic de tots va ser editat per Vicent Anyó fa dues dècades amb la transcripció corresponent, acompanyada d'un facsímil i d'un estudi introductori, on s'assenyala que entre els seus folis hi ha referències a establiments ordenats en temps anteriors, datats almenys des de 1296 i, en conseqüència, es comprova major antiguitat entre els registres que els que han arribat als

¶¹ Alfred Boluda Perucho (ed.), *Els manuals de consells medievals de Xàtiva (1376-1380)*, València, Diputació, 1999, i Vicent Olasso Cendra (ed.), *El Manual de Consells de Gandia a la fi del segle XV*, València, PUV, 2005. També, Aureliano Lairón Pla i Salvador Vercher Lletí (eds.), *Llibre d'actes del Consell i jurats de la vila d'Alzira*, València, PUV, 2017; i la sèrie *Llibres de Consells de la vila de Cas-*

telló, dins de la col·lecció *Fonts Històriques Valencianes*, publicada per PUV entre 2017 i 2019: Carles Rabassa Vaquer i Elena Sánchez Almela (eds.) del vol. I (1374-1383); Enric Guinot i Pau Viciano (eds.) del vol. II (1384-1390); Germán Navarro Espinach i Joaquín Aparici Martí (eds.) del vol. III (1391-1404), i Vicent Royo Pérez i Vicent Garcia Edo (eds.) del vol. IV (1404-1410).

nostres dies.² De fet, des de 1283 i amb privilegi específic de Pere el Gran, els jurats i el Consell de València començaren a gaudir de la capacitat institucional necessària per legislar en l'àmbit local, gràcies a la delegació de les competències sobiranes relatives al *ius statuendi*, malgrat que des del 1245 els jurats havien estat dotats de la capacitat de governar, administrar i regir la ciutat i el seu terme. Amb el privilegi de Pere el Gran, els jurats continuaren aprofitant la funció assessora dels prohoms mitjançant la reunió d'un consell primitiu i difús, que trenta-vuit anys després va quedar perfilat amb nitidesa per la concreció del nombre d'escons, del procés d'elecció i la determinació de la procedència parroquial o corporativa dels seus membres, de manera que la convocatòria d'aquesta assemblea fou imprescindible per aprovar, legitimar i publicar les decisions de govern. És a dir, la creació del primer règim municipal valencià en 1245 fou de caràcter orgànic i hauria de permetre als jurats i consell de gaudir tan solament de la facultat d'aplicar el costum promulgat per Jaume I en 1239. En conseqüència, l'escriptura pròpiament normativa que codificaria els nous establiments del consell degué ser posterior. El dubte sobre la definició absoluta de les facultats dels jurats i consell entre 1245 i 1283 no s'ha acabat de resoldre a falta d'informació suficient, perquè de fet, encara en les primeres dècades del segle XIV (1310) els jurats es referien a la seua capacitat per governar i regir la comunitat, és a dir d'elaborar ordenances amb les paraules *gubernació* o *regiment*, quan ja portaven dècades demostrant una arrelada i plena competència en l'exercici del *ius statuendi*.³

L'ARXIU I LES FONTS MUNICIPALS

Els estudis sobre l'organització i funcionament del municipi valencià d'època foral compten amb una antiga i prolixa nòmina d'historiadors que no es pot referir ací. Comprén una llarga sèrie de textos que cal retraure almenys a Josef Teixidor a la fi del segle XVIII, que continua amb els treballs de Luis Tramoyeres cent anys després,

¶² S'ha parlat d'un incendi a la Casa de la Ciutat en 1306 pel qual es perdé la documentació fins aquell moment. Aquest primer volum presenta l'aspecte de haver estat reconstituït amb la còpia de documents solts, que es presenten relligats amb caràcter fragmentari i sense ordre cronològic: *El primer Manual de Consells de la ciutat de València (1306-1326)*. Estudi i transcripció de Vicent Anyó Garcia, València, Oficina de Publicacions de l'Ajuntament de València, 2001, 2 vols., pp. 35-37. Altres incendis de la Casa de la Ciutat que minvaren la conservació de la documentació històrica ocorregueren en 1422, quan s'hagué de desallotjar l'escribania molt de pressa i llançar des de la finestra bona part de la documentació, segons es fa notar en el *Manual d'albarans de*

la clavaria censals I-41. L'incendi es produí mentre es realitzaven obres i cremà la coberta de l'edifici, Manuals de Consells A-28, f. 11r (1423, octubre 15). Segons la crònica de Joan Porcar, un altre incendi devastador fou el ocorregut en 1585, però que després s'ha datat en l'any següent, José María Zacarés y Velázquez, *Memoria histórica y descriptiva de las casas consistoriales de la ciudad de Valencia*, Barcelona, Imprenta de José Tauló, 1856, p. 21, i Federico Iborra Bernad, «El incendio de 1586 y la nueva fachada renacentista de la antigua Casa de la Ciudad», *Ars Longa* 23 (2014), pp. 1-3. ¶³ Antoni Furió i Ferran Garcia-Oliver (eds.), *Llibre d'establiments i ordenacions de la ciutat de València. I. (1296-1345)*, València, PUV, 2007, pp. 21-24, i doc. 74, p. 86.

i es perllonga des de la clàssica obra d'Ignacio Villalonga en el començament del XX fins al llibre d'Álvaro Santamaría a l'inici del XXI.⁴ En l'actualitat el fons documental de l'arxiu serveix per augmentar, conèixer i difondre en múltiples publicacions i articles científics un detallat ventall d'aspectes de la societat dels segles XIV i XV, gràcies a la formidable riquesa d'informacions que condensa la molt heterogènia documentació administrativa de la ciutat. Les lletres missives, que copien la correspondència emesa pel municipi; la comptabilitat de les clavaries; la gestió de les obres i construccions públiques en la sots-obreria de murs i valls; els llibres d'aveïnaments, que donen referència precisa dels nouvinguts a València; etc.; són sèries documentals ben conegudes pels medievalistes. Entre aquests volums medievals de memòria política i econòmica sobresurten els anomenats *Manuals de Consells*, amb l'àmplia i continua compilació en actes notarials dels acords presos en les reunions municipals encapçalades pels jurats, consellers i altres magistrats. La redacció pel notari escrivà del Consell i la conservació en la seua oficina pretenia formalitzar i legalitzar l'aplicació de les decisions de govern adoptades de forma col·lectiva i d'aplicació general entre el veïnat i en el terme municipal, sense deixar de banda cap matèria que pogués afectar la comunitat. Aquesta competència normativa sobrepassava de lluny les competències dels municipis contemporanis, i comprenia aspectes diplomàtics, d'alta política, comercials i marítims de llarg abast, perquè les relacions de la ciutat i capital del regne amb la cort i la cancelleria reial, amb els prelats de la Corona i de la mateixa Roma, amb els oficials reials, les senyories o l'aristocràcia, pròpia o forana, i amb les ciutats i viles, properes o llunyanes, de la península Ibèrica o de la Mediterrània, foren comuns segons detalla la correspondència copiada i emesa des de i per l'escrivania ciutadana.⁵

Sense dubte, l'arxiu de la ciutat de València és un dels que més documentació històrica, especialment medieval, ha conservat de tot Europa. L'antiguitat i la continuïtat cronològica del fons avalen aquesta afirmació, amb un recorregut que es perllonga a través dels diferents sèries documentals i temps històrics fins pràcticament els nostres dies. L'exposició permanent en la mateixa seu de l'arxiu, «Tresor de la

¶⁴ Hem d'assenyalar ací, però, aquestes fites principals: Josef Teixidor, *Antigüedades de Valencia*, edició de Roque Chabás del text original de 1767, València, París-Valencia (facsímil), 1895, vol. I, pp. 165-167; Luis Tramoyeres Blasco, *Instituciones gremiales. Su origen y organización en Valencia*, València, Imprenta Doménech, 1889, pp. 38-45; Ignacio Villalonga Villalba, *Régimen municipal valenciano. Los Jurados y el Consejo*, València, 1916, facsímil del Banco de Valencia, 1995; Álvaro Santamaría Aránz, *El Consell de Valencia en el tránsito a la modernidad*, València, Biblioteca Valenciana, 2000; i també Rafael Narbona Vizcaíno, *Valencia, municipio medieval. Poder político y luchas ciu-*

dadanas, 1239-1418, València, Ajuntament, 1995.

¶⁵ Ja en 1412 hi ha notícia expressa de l'existència individualitzada d'una sala específica a la Casa de la Ciutat, anomenada «cambra de les escriptures», i situada prop de l'escrivania: Agustín Rubio Vela, *L'escrivania municipal de Valencia als segles XIV i XV: burocràcia, política i cultura*, València, Consell Valencià de Cultura, 1993, pp. 16-22. Un bon exemple de la polifacètica activitat municipal, cap a l'interior i cap l'exterior, es troba en la col·lecció de lletres missives editades per Agustín Rubio Vela de forma seriada en l'*Epistolari de la València medieval I i II*, València, Biblioteca Sanchis Guarnier, 1985 i 1998, o en altres estudis monogràfics.

memòria», permet repassar els principals esdeveniments de la història de la ciutat amb la mostra de la documentació rebuda o remesa per l'administració, que s'estén des dels primers pergamins concedits per Jaume I immediatament després de la conquesta —cas de la concessió d'unes cases als primers habitants per usar-les de seu de litigis i de presó comuna en 1239— fins a les grans obres públiques que transformaren la configuració i els marges de la ciutat en 1962, amb l'exhibició del mapa-projecte de l'anomenat Plan Sur, que desvià el llit del riu Túria per posar fi al perill de les periòdiques inundacions que patia València.

Però són les escriptures d'època medieval les més cridaneres dins l'arxiu. Anaren creixent en diversitat, en volum i en proporció geomètrica des de la meitat del segle XIV, arribant a una quantitat impressionant de materials en el regnat de Ferran el Catòlic i encara més enllà de la cronologia pròpiament medieval. Si els pergamins més antics dotaren la comunitat urbana dels primers privilegis, la seua aplicació acabà per donar pas a la configuració d'un conjunt d'oficines especialitzades, inserides dins d'un marc general de configuració cada vegada més complexa de l'administració municipal que, en paral·lel, multiplicà la producció de registres escrits. El procés fou continu i se sostenia en la transferència successiva de competències polítiques, econòmiques, fiscals i jurisdiccionals de la monarquia a una ciutat que s'erigí des del primer moment en capital d'un regne, però també com a municipi dotat d'un ample grau d'autonomia que li permetia regular la vida veïnal amb tot detall, i que coneixem de prop pels acords presos i escripturats en aquestes reunions del Consell.

La fundació original del govern ciutadà li conferí caràcter col·legial. El sis jurats, quatre ciutadans i dos cavallers des de 1329, exercien el poder executiu i proposaven les mocions, que havien de ser aprovades en un nombrós consell per tal de ratificar les decisions de forma col·lectiva. Un centenar d'escons formaven aquesta assemblea en 1405, amb quatre consellers per cadascuna de les dotze parròquies i amb dos membres de cadascun dels vint-i-tres oficis reconeguts davant la instància municipal, als quals calia afegir tant els sis jurats com els principals magistrats municipals, justícia criminal, justícia civil i mostassaf, també renovats tots els anys, a més dels advocats pensionats al servei de la ciutat. Tres fites festives de l'any servien per elegir els principals oficials: Pentecosta per als jurats i consellers; Sant Miquel per al mostassaf i els seus auxiliars; i Nadal per a les magistratures judicials. En les vespres d'aquestes dates es feia un sorteig de les candidatures presentades als càrrecs des de les parròquies ciutadanes, amb unes boletes de pergamí envoltades de cera —anomenades *redolins*— que eren submergides dins un bací d'aigua i tretes de la mà d'un xiquet menor d'edat, sempre en la corresponent sessió del Consell. Dies després, amb una cerimònia solemne dins l'església catedral, els nous electes prenién possessió del càrrec amb un jurament públic prestat sobre els Evangelis i davant de la multitudinària presència del poble que assistia a l'ofici religiós que celebrava la festa corresponent. El testimoni d'aquesta peremptòria renovació del personal que regia la comunitat s'atesta amb el meticulós i reiteratiu interès per

formalitzar per escrit les obligacions dels beneficiats pel sorteig en les actes de les sessions redactades pel notari escrivà.⁶

El nombrosíssim consell, sempre i simultàniament, era convocat amb crides públiques pregonades en els llocs habituals dels barris i, també, amb l'entrega d'albarans personals en els domicilis dels consellers de la mà dels verguers municipals. La freqüència de les convocatòries ordinàries era molt regular, pràcticament amb un mínim de quatre reunions mensuals, però variava molt a l'alça segons la necessitat de donar solució als problemes conjunturals plantejats en cada moment. Llavors es comprova l'assistència habitual, almenys, de la meitat dels titulars dels escons fins arribar algunes voltes a seixanta o setanta persones o més, i fins i tot, en ocasions extraordinàries, es va superar el nombre oficial de titulars d'escons per la presència massiva de prohoms a l'hora de prendre decisions transcendents, com és el cas de les vespres de Nadal de 1405, precisament en un moment de conflictivitat extrema dels bàndols i de xoc entre interessos municipals i de la monarquia. Si ens atenim a la nombrosa assistència dels consellers, a l'inici del Quatre-cents les reunions mantenien encara l'acurada atenció i l'interès més viu de ciutadans, veïns i prohoms, si bé en evident contrast les reformes introduïdes en el organigrama de govern municipal entre 1416-1426 reduïren de forma significativa l'assistència posterior a les reunions.

En el començament del segle XV el funcionament de les diferents oficines de l'administració municipal presentava una estructura molt ramificada. Les diverses magistratures, els seus lloctinents i els càrrecs subalterns s'ocupaven d'atendre les funcions encomanades pels privilegis reials i pels establiments municipals, per exercir les múltiples competències rebudes per delegació reial. Una àmplia nòmina de personal, formada per oficials subordinats, assessors, escrivans i saigs, s'ocupava de l'operativitat dels tres tribunals simultanis de justícia, criminal i civil, i de les causes inferiors a tres-cents sous; de les funcions de policia urbana, urbanístiques i del mercat, el mostassaf i els seus auxiliars; de la gestió comptable de la hisenda, els clavaris, el racional i els administradors de les imposicions; el síndic, més el notari escrivà de la sala i els advocats pensionats de la ciutat tenien funcions representatives; etc. Quasi tots eren elegits per un període anual o almenys de curta duració, excepte en el casos dels càrrecs més tècnics, que tenien la missió de desenvolupar la gestió encomanda en les sessions del consell. Aquest nombrós grup d'oficials menors i de subordinats també estaven obligats a prestar el jurament públic i escripturat per garantir les obligacions adquirides, però el feien a la Casa de la Ciutat, en la sala del consell o en la de l'escrivania.

Així, el guardià de l'almodí, el del vi, els de les quatre quadres de l'Horta (Campanar, Algirós, Russsafà i Patraix), amb funcions específiques i detallades; l'afermavagabunds, després afermamossos, el procurador dels miserables, els administradors dels

¶⁶ Sandra Bernabeu Borja, «Les competències i les obligacions dels Jurats de la ciutat de València a partir del seu jurament institucional (1306-1564)», en *Nuevas aportaciones de jóvenes medievalistas*, Lleida, 2014, pp. 71-86.

hospitals subjectes a la tutela municipal; l'obrer, el sots-obrer i el sobreestant de murs i valls, amb del rebedor del reble, el de la arena, el custodi de la casa de les ferramentes, l'encarregat de reconèixer els abeuradors i de girar les aigües dels valls; el drassaner encarregat del magatzem marítim, i els dos cònsols de la mar, un mercader i un mariner; el pesador de la palla i el de la farina al servei del mostassaf; els capdeguaites de les dotze parròquies per procurar la vigilància nocturna; l'anomenat *malaropa* o femater, el *morro de vaques* o botxí; els verguers dels jurats, el trompeta; la plèiade d'escrivans auxiliars de les diferents oficines municipals, etc.; constitueixen tot un cos de funcionaris al servei de la maquinària municipal per cobrir l'aplicació de les múltiples activitats urbanes, que es projectaven sobre la comunitat amb les normatives elaborades en un consell que inclús nomenava els examinadors dels notaris, dels metges, dels advocats, dels apotecaris i dels mestres d'escola, per concedir les pertinents autoritzacions de l'exercici professional a la ciutat.

LA PROJECCIÓ URBANA

El radi d'acció de la ciutat per aplicar els privilegis i normatives superava de molt l'espai pròpiament urbà, que quedava dins de les muralles construïdes en temps de Pere el Cerimoniós o de les creus del terme que envoltaven les rodalies. La particular contribució de València comprenia un espai més ampli circumscrit pels propers límits geogràfics que envoltaven la planura litoral, és a dir, pel barranc de Carraixet al nord, l'Albufera al sud, la mar a l'est i la serra de Perenxisa a l'oest, un espai poblat de llogarets i d'alqueries, inclús de caràcter senyorial, que també estaven subjectes a la fiscalitat o a la contribució municipal respecte a la protecció que oferien les muralles de la capital o per accedir a l'abastiment frumentari de l'almodí.⁷ Però més enllà, el terme de València incorporava les viles de Morvedre al nord i de Cullera al sud, que comprenen estratègicament el domini de tota la façana marítima i el control directe de les desembocadures dels rius Palància, Túria i Xúquer, camins d'aigua que la proveïen de fusta dels boscos de terra endins. Així mateix, s'estenia per l'interior fins a Olocau, Bunyol i Alzira, una delimitació formalitzada en els primitius furs de Jaume I que es transformà en realitat absoluta des que Pere el Cerimoniós hi incorporà Morvedre, el Puig i Cullera en 1364 en agraïment dels serveis oferts per la capital en la guerra dels Dos Peres. Però l'acció jurisdiccional de València arribava a abraçar tot el regne en aplicació del dret d'*aemprius*, o d'aprofitament dels recursos naturals (pastures, pedres, aigües, algeps, fusta, sorra, etc.), segons s'havia rebut, ratificat i millorat amb succes-

¶ ⁷ Cf. Francesc Torres Faus, «Geografia política i municipi: els termes generals com a forma d'organització del territori valencià», *Cuadernos de Geografía* 63 (1998), pp. 245-265; Juan Vicente García Marsilla, «El término y la

contribución de Valencia», en *Ciudad y Reino. Claves del Siglo de Oro Valenciano*, València, Ajuntament, 2015, pp. 75-79, i Antoni Furió, «València, cap i mare de tot lo regne», *Afers* 30 (2015), pp. 149-179.

sius privilegis reials, que no solament afectaven les terres del reialenc, sinó també les senyories de la noblesa, perquè les lleis obligaven a tots a abastir i sostenir la capital amb les seues collites i recursos.

A banda d'aquesta hegemonia política i econòmica que legitimaven els furs i privilegis, i de manera independent, cal assenyalar que la ciutat de València va dominar altres espais territorials, on exercí una veritable acció senyorial en qualitat de posseïdora temporal i fluctuant d'algunes baronies. Lliria, Pina, Barraques, Pina de Montalgrao, Xèrica, Altura, i les Alcubles passaren en 1391 sota la seua jurisdicció en garantia del préstec monetari de cinquanta mil florins oferts a l'infant Martí per finançar l'estol que el portaria a Sicília. Planes, la Pobla d'en Bellvís, el castell de Penàguila, amb Margarida, Llombó, Torre de les Maçanes i Ibi també quedaren incorporats com a aval del préstec de deu mil florins fet a la seua dona pel mateix motiu.⁸ A més a més, la ciutat de València retingué com a penyora una joia o fermall valorat en deu mil florins d'or, que hauria de respondre del pagament dels interessos censals venuts fins que fora tornat el préstec. En 1403 la reina oferí les rendes de les moreries de Xàtiva i València, amb les del lloc de Benaguasil, si València tornava les viles i castells de Lliria, Penàguila i Xèrica al rei Martí.⁹

Mentre el primer conjunt territorial dels citats tingué centre en el castell de Xèrica i s'anomenà la Partida Sobirana o del nord, el segon tingué el castell de Planes com referència de la Partida Iussana o meridional, dos pols comarcals on residien els alcaïds i procuradors designats per la ciutat de València per controlar de prop la recaptació de rendes i drets.¹⁰ En 1395 la host de València prengué al vescomte de Vilanova la baronia de Xelva, per la força i amb la seua pròpia host, després de la reiterada negativa d'aquell a complir les obligacions d'emprius respecte a la capital, la qual retingué la senyoria fins 1408 malgrat el greu conflicte jurídic i l'embolic jurisdiccional que es va crear, dos assumptes molt barrejats amb la violència dels bàndols, segons es pot resseguir amb detall al llarg de les actes d'aquest volum de consells.¹¹ Els dominis dels monestirs de Portaceli i de Valldecris també foren incorporats a la jurisdicció de la capital mitjançant una concòrdia,¹² i més tard, al llarg del segle XV, Paterna, Benaguasil i la Pobla de Vallbona quedaren completament vinculades al domini ciutadà, si bé des de la constitució de la Partida Sobirana les seues rendes i drets havien quedat supeditats a València per cobrir el deute contret per l'infant

¶⁸ Sobre la venda de censals municipals per oferir el préstec cf. A-22, f. 53v. ¶⁹ Ff. 262v-263r (1403, agost 29). Enric Guinot Rodríguez, «Sobre la gestió del patrimoni reial de la Corona d'Aragó en el temps del rei Martí l'Humà», en *Martí l'Humà. El darrer rei de la dinastia de Barcelona*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2015, pp. 273-284, i Francisco Javier Cervates Peris, *La herencia de María de Luna. Una empresa feudal*

en el tardomedioevo valenciano, Sogorb, Ayuntamiento, 1998, pp. 245-254. ¶¹⁰ Eliseo Vidal Beltrán, *La Valencia en la época de Juan I*, València, Universitat, 1974, pp. 239-247. ¶¹¹ Rafael Narbona Vizcaíno, «El dominio de Valencia sobre el vizcondado de Chelva (1395-1408). Sobre la libertad de la ciudad y la libertad del reino», *Edad Media. Revista de Historia* 21 (2020), pp. 229-255.

Martí. Cocentaina i Gandia, amb posterioritat, també foren temporalment subjectes a València en garantia d'altres préstecs a la monarquia.¹³

A més de la percepció de drets i rendes, tots aquests dominis inclogueren la custòdia militar de les defenses i l'exercici jurisdiccional d'una veritable senyoria baronial per part de la capital del regne sobre amplis territoris. Els nomenaments anuals dels titulars de les procuracions ciutadanes comportaven annexa la titularitat de l'alcaïdia, amb el pertinent jurament de les obligacions respecte a la ciutat de València en qualitat de senyoria urbana, com també la designació de batles locals. Els castells més forts, com Domenyo, Xèrica o Penàguila, foren entregats, a costum d'Espanya, als tinents per un temps predeterminat i exigien la presència continua de l'alcaïd, mentre que altres fortificacions menors, com Toixa (Tuéjar) o Lliria, s'encomanaven segons el costum anomenat de casa plana, que contemplava menors retribucions i obligacions per a l'alcaïd tinent.¹⁴

De la mateixa manera, la capital triava entre els veïns del Grau, de Foios, de Morvedre, d'Alboraia i de Cullera els justícies locals, que exercien la funció de lloctinents del justícia criminal de València. I de fet aquest mateix magistrat publicà en 1403 els estatuts elaborats pel consell valencià en un àmbit territorial ampli, que incloïa simultàniament Catarroja, Albal, Picassent, Alcàsser, Torrent, Xirivella, Alaquàs, Montcada, Foios, Museros, Massamagrell, Puçol, el Puig, Meliana, Almàssera i Alboraia.¹⁵

Tant Morvedre com Cullera es resistiren a sotmetre's al domini de València amb no pocs rebuïgs de l'exercici jurisdiccional del justícia criminal, que donaren pas a plets intermitents. Mentre que la pressió sobre Morvedre es mantingué ferma en els anys que ens ocupen en aquest volum, Cullera aconseguí alliberar-se parcialment d'aquesta autoritat, gràcies a la venda que en feu la capital a dos ciutadans de València, llavors embolicats en les lluites de bàndols que amb forta violència causaven estralls, ferits i morts per tot arreu.¹⁶ Ara bé, València retingué els drets de mer i mixt imperi, i altres, en especial els que derivaven del carregador del port del riu i de la mar, circumstància que donà pas a una situació de continua conflictivitat. Els nous senyors interceptaren els camins i l'accés al pont sobre el Xúquer que des del sud servia per abastir la capital del regne, mentre que el justícia de Cullera es negà repetidament a fer l'obligat jurament de fidelitat com a lloctinent del de València, fins provocar la convocatòria de la milícia i de la senyera ciutadana per imposar la seua autoritat jurisdiccional.¹⁷ La força reincorporà Cullera, però el justícia encara es negà per tres

¶¹² F. 244r (1403, maig 29). ¶¹³ Sandra Bernabeu Borja, *La ciutat i el rei. Govern, societat i elits valencianes (1416-1479)*, Universitat de València, tesi doctoral, 2017, pp. 471-544; en línia: <<http://hdl.handle.net/10550/65221>>. ¶¹⁴ José Vicente Cabezero Pliego, «Formas feudales en el traspaso de la posesión de fortalezas "ad consuetudinem Yspaniae"», en *Alcaidías y fortalezas en la*

España medieval, Alcoi, Marfil, 2007, pp. 161-165.

¶¹⁵ F. 264v. ¶¹⁶ Lluís Carbonell i Pere Marrades compraren la vila i castell a la ciutat de València, Salvador Carreres Zacarés, *Notes per a la història dels bandos de València*, València, 1930, vol. 2, doc. X, lletra c", pp. 98-99 (1400, maig 21); i lletra d", pp. 99-102 (1400, maig 22). ¶¹⁷ Ff. 49r-55v (1400, desembre 25 - 1401, gener 5).

vegades a jurar l'obediència deguda, fins que la coacció de sotmetre'l a una forta multa pecuniària i personal li doblegà l'ànim, sense que els conats de noves resistències desaparegueren en el futur immediat, en especial per l'usdefruit dels drets del carregador portuari.¹⁸ La solució al conflicte vingué instada a tres bandes per la mediació d'Hug de Llupià, bisbe de València, entre el monarca, Cullera i la capital. Llavors, es plantejà que per pacificar l'extrema violència que es patia, el bàndol encapçalat per Jaume de Soler, Pere de Vilaragut, els Carbonell i els Marrades, entre altres, marxaren de València i s'ubicaren a Cullera fins que Martí l'Humà fora present al regne per solucionar els conflictes. Mentre, la vila quedaria sota l'autoritat directa del governador Ramon Boïl, però la fi del conflicte encara tardaria a arribar.¹⁹ Finalment, segons acord del 13 de febrer de 1403, se signaren uns capítols de compromís pels quals València pagaria cinc mil florins d'or —dels vint-i-cinc mil pels quals fou venuda— als senyors de la vila, de manera que Cullera i Sueca es mantindrien dins del terme de València però sense contribuir en les recaptacions fiscals de murs i valls, ni en els serveis monetaris que aquesta prestés al monarca, ni en les obligacions d'host i cavalcada de la capital, excepte en cas d'invasió de tropes estrangeres en el regne. Al mateix temps, el justícia de Cullera gaudiria del mar i mixt imperi, i de tota la jurisdicció del seu terme com qualsevol altra vila de reialenc, excepte Sueca, que encara es mantindria subjecta a la jurisdicció del justícia criminal de Valencia malgrat les possibles reclamacions del mestre de l'orde militar de Montesa. Per la seua banda, València conservaria el control de les entrades i eixides de vitualles i d'altres recursos en el Xúquer, amb les prohibicions i llicències annexes, i amb l'expressa exclusió del batle general de València en aquesta matèria.²⁰ Pocs anys després, el molló que delimitava el terme de Cullera i el domini del monestir de Santa Maria de la Valldigna seria revisat per la ciutat de València.²¹

LA PROVISIÓ DE LA CIUTAT

Per donar solució contínua a l'abastiment d'una ciutat en constant creixement demogràfic, el municipi desenvolupà una àmplia i diversa estratègia que pretenia procurar la regular arribada del principal element de l'alimentació, el forment, el qual no es produïa en quantitat suficient en l'ampli terme ciutadà per cobrir el consum quotidià, sobretot quan es va preferir especialitzar els conreus en altres productes especulatius i més rendibles comercialment. En dates primerenques s'habilità un sistema d'ajudes o de subvencions per atraure els mercaders forans, i també tot un sistema financer de préstecs monetaris als indígenes perquè compraren gra fora del regne i el portaren a València, especialment via marítima, ja que permetia traslladar grans quantitats i al

¶¹⁸ Sobre el retorn de la senyera i la milícia, i el jurament forçat del justícia de Cullera, f. 56v (1401, gener 13). ¶¹⁹ Ff. 51r-53v (1400, desembre 31) i f. 85r-v (1401, abril 30).

¶²⁰ Ff. 287v-288r. ¶²¹ F. 339v (1405, maig 9).

mateix temps associava la ciutat a les principals rutes del comerç de la Mediterrània. D'aquesta manera s'afavoria la presència regular de naus i de mercaders, que aprofitaven la subvenció en els seus propis itineraris i descarregaven el forment, però que carregaven matèries primes o manufactures locals en continuar el viatge dins d'una ruta més llarga o en el retorn al lloc d'origen. El propòsit d'aquesta estratègia, per tant, era múltiple: incentivava la producció artesanal, afavoria les exportacions i desenvolupava el mercat local.²²

Aquesta vessant específica de les preocupacions del consell estava molt relacionada amb la projecció marítima de la ciutat per les múltiples implicacions polítiques i econòmiques que derivaven d'aquesta via comercial, tant com per les necessitats militars, defensives i ofensives, o de la mateixa comunicació, per tal de controlar, defensar o augmentar el radi d'acció d'una metròpolis en construcció. En aquests anys recuperà importància de nou el dret de pariatge, que temporalment es recaptava amb caràcter triennal i amb impostos indirectes sobre el comerç per tal de protegir les mars en temps de guerra o dels perills de la pirateria. Barcelona, Ciutat de Mallorques i València es concertaren llavors, amb el pertinent permís reial, per recaptar els recursos necessaris amb què armar les galeres que desenvoluparen aquesta missió, especialment projectada en la defensa de les ciutats de Sardenya, quan de nou reviscolà el rebuig del domini de la Corona d'Aragó. L'interès de Gènova sobre l'illa, la rebel·lió sarda i la provisió de forment de les grans ciutats de la Corona feren possible, com temps enrere, la reactualització del dret i de la comissió interciutadana dels defensors del pariatge, però no sense problemes a l'hora d'interpretar les obligacions de les parts en el moment de finançar l'armament de les naus i de cobrir les necessitats de cadascuna de les ciutats. De fet, València es negà de forma contundent a rebutjar la presència i l'activitat comercial dels mercaders llombards i toscans, o dels seus factors, pels perjudicis que podia causar a l'economia urbana, tant en l'abastiment frumentari com en la inserció de la plaça en les grans rutes del comerç que permetien introduir la producció pròpia en una xarxa internacional, gràcies a la connexió marítima dels mercats de la Mediterrània i de l'Atlàntic.²³

No foren poques les mesures adoptades pel Consell per aconseguir el continu abast frumentari de la ciutat, i de forma extraordinària, en ocasió de l'esperada visita del rei Martí i la seua cort itinerant a la ciutat. D'un costat cal situar aquelles que pretenien procurar la defensa de la navegació, amb la contribució ciutadana en la construcció de galeres per practicar el cors contra els enemics del rei, però també amb el propòsit de perseguir l'exportació de forment des d'altres viles amb projecció marítima —cas d'Oriola, Alacant i Elx— i en direcció a altres mercats més rendibles, raó que justificava el manteniment de naus de guàrdia en la costa del regne. Tampoc foren estranyes les ordres d'enviar les galeres de València a protegir les naus carregades

¶ ²² Paulino Iradiel Murugarren, «La economía de la Corona de Aragón a finales de la Edad Media», en *El Mediterráneo medieval y*

Valencia. Economía, sociedad, historia, València, PUV, 2019, pp. 243–262. ¶ ²³ F. 172r (1402, abril 21).

de blat procedents de Sevilla o a recuperar els furts ocasionats pels pirates en la mar de Màlaga.²⁴ Una altra estratègia emprada era més diplomàtica, desenvolupada en la cort reial per tal d'aconseguir la concessió de llicències d'exportació específiques des de Sicília a través del rei o de l'infant i, al mateix temps evitar les d'altres ciutats amb un continu exercici competitiu; o també la previsió d'una acció depredadora per aconseguir l'aprisió de les naus comercials d'altres banderes a la Mediterrània i així cobrir la demanda de l'almodí, cas protagonitzat per Pere Dalmau, patró de la galiota armada de València, que prengué la coca d'en Montalar carregada de forment de Sardènia.²⁵ Davant la por a la temuda carestia de forment i el perenne desig de tenir grans quantitats de gra a disposició de la població per allunyar el perill de la fam, s'engendraren disfuncions entre les necessitats i el consum real de la ciutat i de fet, a vegades, l'acció per abastir la ciutat va provocar la sobresaturació del mercat local, perquè les quantitats que arribaven superaven de molt el consum immediat i obligaven a distribuir per parròquies i veïns l'excedent acumulat a l'almodí amb les càrregues anteriors.²⁶

Idèntica protecció de l'abastiment frumentari s'observa en la via terrestre. El 3 d'agost de 1402 València va convocar la seua milícia contra Xàtiva perquè els guardes xativins havien retingut una rècula de mules carregada de farina que els moros del lloc d'Anna transportaven a València per vendre-la, fins que els correligionaris del lloc d'Alcocer, prop d'Alzira, els alliberaren emprant la força. La immediata reacció de Xàtiva va ser brutal perquè la seua host saquejà Alcocer, amb el resultat que València, en defensa els seus drets d'empriu, va sotmetre a presó cautelar, amb grillons i cadenes, un jurat i el síndic de Xàtiva fins que presentà plet davant del rei Martí, que llavors era a la capital.²⁷

Aquesta agressivitat en la política d'avituallament frumentari contrastava amb el complet monopoli de venda del vi produït dins de la contribució. L'expressa prohibició d'introduir vi foraster pretenia garantir el manteniment d'un mercat captiu en benefici dels viticultors locals. Les restriccions, la vigilància i els permisos especials concedits en moments singulars foren una constant en la regulació del consell, sempre interessat en evitar i perseguir un frau molt estès, consistent en barrejar el vi amb algeps per donar un paladar més amable a una producció de baixa qualitat, que amb aquest monopoli tenia garantida la venda en exclusiva en el mercat ciutadà.²⁸

¶²⁴ Sobre la depredació de les naus per Nicolau Exez i mestre Barrasa en la mar de Màlaga, i la derrota de Nicolau Tamarit, jurat i patró de la nau valenciana, f. 155v (1401, desembre 20) i f. 159r-v (1402, gener 20). ¶²⁵ F. 196v (1402, juny 23). ¶²⁶ F. 245r (1403, juny 1). Antoni Furió, «Disettes et famines en temps de croissance. Une revision de la crisi de 1300: le royaume de Valence dans la première moitié du XIV siècle», en *Les disettes dans la conjuncture de 1300 en Méditerranée occidentale*, Roma, École Française de Rome, 2011, pp. 343-416. Sobre l'ocasional sobresaturació del mercat frumentari, vegeu Enrique

Cruselles, José M.ª Cruselles i Rafael Narbona, «El sistema de abastecimiento frumentario de la ciudad de Valencia en el siglo XV: entre la subvención pública y el negocio privado», en *La Mediterrània, àrea de convergència del sistema alimentari, segles V-XVIII*, XIV Jornades d'Estudis Històrics Locals, Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Baleàrics, 1996, pp. 305-332. ¶²⁷ Ff. 205r-207v. ¶²⁸ F. 255v (1403, juny 24) i f. 263r (1403, agost 9); Enric Guinot, «El mercat del vi a la València medieval», en *Vinyes i vins. Mil anys d'història*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1993, pp. 431-442.

LES PROBLEMÀTIQUES CIUTADANES

La transformació i l'adequació de la ciutat per millorar el règim sanitari d'una alta concentració demogràfica, les comunicacions immediates amb l'entorn de l'Horta, el manteniment i la millora de les estructures defensives o la simple reordenació urbanística de la xarxa urbana, constituïren alguns aspectes d'una activitat política contínua i a vegades frenètica. A pesar de tenir una administració pròpia amb l'oficina de murs i valls, les directrius i les decisions del govern municipal eren imprescindibles. Entre els acords del consell foren regulars les disposicions per afavorir la construcció de mares o clavegueram per desaiugar els carrers, obres pagades pels veïns que comptaren amb la subvenció posterior del municipi, mentre que la venda a particulars dels atzucacs, o carrerons sense eixida, que separen les cases alineades respecte a les vies públiques, i les ordres de demolició de barandats i taules de treball que els obradors artesanals instal·laven en els carrers fent-los més estrets, constituïren ordres concretes intercalades en moltes reunions amb contínues decisions del consell per millorar la circulació i la salubritat urbanes.²⁹ Dins d'aquesta acció urbanística de reforma, cal situar l'ordre de completa demolició de l'antiga torre islàmica de la Xerea per millorar el pas dels transeünts; la transformació del carrer que des del cantó de l'hort del convent de Predicadors es dirigia al camí de la Mar, per les dificultats que produïa la séquia lateral quan passaven els carros o les barques que baixaven al riu; o l'enderroc d'algunes cases aprofitant l'incendi ocorregut en el carrer dels Caixers, prop del convent de Sant Francesc.³⁰ En l'àmbit periurbà, les mesures adoptades intentaren afavorir la dessecació de les marjals amb la concessió de subvencions —cas d'Albuixech— i el regular escurament de les séquies, sense que faltaren els estudis sobre el terreny per iniciar grans projectes hidràulics: la construcció d'una séquia nova a l'Albufera, propietat de la reina, per proveir-la de més aigua; l'intent de drenar el Túria per fer-ho navegable en barques des de la mar fins a la ciutat; o la construcció d'una séquia nova que portés aigua a l'horta de València des del Xúquer i Alzira.³¹

També en aquest període destaquen algunes notícies que permeten subratllar la importància d'algunes novetats de gran impacte i transcendència ciutadana. En agost de 1400, després d'una llarga polèmica, el Consell decidí rebutjar els capítols que havia intentar aplicar sobre la concentració de les escoles de gramàtica en un únic estudi, un fracàs que acabà per donar la raó a la llibertat d'ensenyança prevista des d'antic en els Furs.³² En gener de 1403, Domingo Gil, pareire, demanà permís per assajar una

¶²⁹ José Trenchs Odena i M.ª Milagros Cár - cel Ortí, «El Consell de València: disposiciones urbanísticas (siglo XIV)», *En la España Medieval* 7 (1985), pp. 1481-1546; i M.ª Milagros Cár - cel Ortí, «Vida i urbanismo en la Valencia del siglo XV. Regesta documental», *Miscel·lània de*

Textos Medievales 6 (1992), pp. 255-644. ¶³⁰ Respectivament f. 235v (1403, març 29); f. 237r-v (1403, abril 20); i ff. 367v-368r (1405, novembre 6). ¶³¹ F. 218v (1402, novembre 7); f. 244r (1403, maig 23); f. 288v (1404, abril 24). ¶³² Ff. 21v-22r (1400, agost 31).

nova tècnica de teixir draps de llana de més longitud i emprant llana anglesa, a imitació dels de Flandes, per aconseguir millor qualitat i mercat en la producció local, proposta que fou ben rebuda pels jurats i consell per a ell i per a qualsevol que seguís la seua intenció.³³ Poc després, en abril de 1405, el bisbe de València es mostrà desitjós de percebre delmes sobre dos noves collites, introduïdes poc temps enrere en les terres del regne, el pastell i la morera, subratllant la creixent importància de la tintura tèxtil i de la producció de draps de seda.³⁴

Però si alguna cosa destaca entre els folis del període analitzat és la extraordinària violència desencadenada entre llinatges enfrontats en bàndols per aconseguir o mantenir l'hegemonia i el control de la ciutat i, per extensió, en la cort reial i en tot el regne. En febrer de 1396 havia reviscolat una nova onada d'enfrontaments entre Jaume de Soler i Goçalbo Dieç, promptly recolzats respectivament pels Vilaragut i pels Centelles, en una rivalitat que arrossegà molts ciutadans i menestrals, i que produí una lluita sangonosa. Un intent d'aconseguir l'estabilitat i un equilibri de forces va possibilitar la rehabilitació del grup de ciutadans que havien estat processats per traïció en 1388, que llavors foren exclosos de la vida política amb els seus partidaris, almenys fins 1402, però el resultat fou del tot infructuós.³⁵ Com a mesura excepcional, Alfons, duc de Gandia, va ser nomenat lloctinent reial i virrei per detenir les lluites i restablir l'ordre públic, però la competència dels dos grups per aconseguir accedir a les magistratures ciutadanes es mantingué viva i obligà a la militarització de la ciutat el 24 de juliol de 1401, amb 24 capdeguaïtes acompanyats de cinquanta homes cadascun, mentre Martí l'Humà celebrava Corts a València-Sogorb.³⁶ Les mesures adoptades no pogueren evitar les morts de personatges de gran relleu com Martí de Roda, el 5 d'agost de 1401, i Jaume Jofre, el 9 d'agost de 1403, entre molts altres. La impossible pacificació de les enemistats mortals vigents a la ciutat obligaren a nomenar un nou virrei: Ferran López de Luna.

El rei Martí pretengué imposar la pau i, al mateix temps, aconseguir els seus objectius polítics, en especial recuperar el domini sobre la baronia de Xelva, amb l'estratègia d'intervenir en el govern municipal mitjançant la selecció de candidats idonis per participar en els sorteigs dels càrrecs. Aquesta excusa de triar personal no afecte als bàndols rivals fou rebutjada pel consell perquè atemptava contra els furs i privilegis de la ciutat.³⁷ Pel seu costat, la reina Maria dictà un establiment per perseguir els bàndols i de nou, el 15 de desembre de 1405, foren nomenats dotze lloctinents de justícia criminal, un per parròquia, per detenir els enfrontaments.³⁸ Precisament en les vespres de Nadal d'aquell any, davant l'imminent provisió dels càrrecs de justícia,

¶³³ Ff. 228v-229r (1403, gener 12). ¶³⁴ F. 338r (1405, abril 28). ¶³⁵ El reconeixement i el pagament del salaris endarrerits per participar en les Corts de Montsó de 1388 en qualitat de síndics, en f. 180v (1402, abril 26); Rafael Narbo -

na, «Política i ciutadania en la València de sant Vicent Ferrer», *Afers* 90/91 (2018), pp. 425-450. ¶³⁶ Ff. 89v-91v (1400, maig 18) i f. 119r (1401, juliol 24). ¶³⁷ F. 282r (1404, abril 11). ¶³⁸ F. 319v.

es produí una massiva assistència de menestrals a la sala del consell en la Casa de la Ciutat, on també es feren present el governador del regne, el batle general i el virrei amb el propòsit de destituir el racional, els advocats de la ciutat, el síndic i l'escrivà, i al mateix temps designar els seus substituïts, sense oblidar la intervenció directa en les eleccions de justícies que hauria de produir-se en aquella sessió, segons s'indica més avall. Precisament, el volum es tanca ací amb la substitució del notari-escrivà.³⁹ Temps després, en Pentecosta de 1406, el monarca suspengué la presentació de candidatures parroquials per accedir als escons de jurats i proposà ell mateix la selecció dels nous magistrats; més tard es feu entregar les candidatures de jurats i consellers per acabar designant-los directament sense cap sorteig. Mentrestant, les lluites continuaren produint morts en els carrers amb una espiral encruelida que vaticinava la guerra civil de l'interregne (1410-1412).

MANUALS DE CONSELL (1400-1406)

El volum es va restaurar fa poc més d'un decenni, tant els fulls interiors com l'enquadernació facsímil de pergamí, la qual compta amb reforços de cuir en el lloc i dos fulls del mateix material per tancar-lo amb nusos. El títol que s'ha refet a l'exterior diu *Manual de consells y establiments, MCCCC - MCCCCVI*, mentre al lloc s'indica *Serdà, 1400 en 1406*. De la mateixa manera, en el primer foli restaurat encara es pot llegir un rètol amb escriptura d'època moderna. *Bertomeu Cerdà. MCCCC en VI. Bertomeu Cerdà MCCCC en VI. Jesús, M(aria), Joseph*, acompanyat d'algunes operacions aritmètiques en números aràbics. El registre està format amb deu quaderns o mans, foliats de forma consecutiva amb romans, que s'allarguen fins al foli 388, més l'annex d'altres folis, en blanc o escrits, numerats tots modernament amb aràbics fins arribar al 408. La immensa majoria d'ells presenten escriptura a doble cara, anvers i revers, però n'hi ha alguns intercalats, molt pocs, en blanc. Les vuit primeres mans presenten entre quaranta-vuit o cinquanta folis cadascuna, mentre que les dos últimes, més primes, tenen vuit i divuit folis respectivament, i amb l'aspecte d'haver estat agregats a última hora per concloure la coherència de la resta del material enquadrat.

El llibre comprèn aproximadament cinc anys i mig de les sessions municipals. S'inicia amb la reunió anterior a la del 14 de juliol de 1400 —no en coneixem la data exacta perquè el primer foli o fragment inicial de la primera acta s'ha perdut— i conclou amb la reunió del 7 de gener de 1406. La penúltima i més breu de les mans simplement es un afegit a l'última sessió, on el justícia criminal, el justícia civil i cinc jurats protestaren davant Ferran López de Luna, virrei, i Ramon Boil, governador del regne, presents a la reunió, perquè no els deixaven triar nous justícies segons el

¶ ³⁹ F. 373r (1405, desembre 22).

mètode tradicional. Per aquesta raó ordenaren al notari escrivà de la sala redactar un text que deixés constància del greu atemptat que patien els furs i privilegis de la ciutat i regne, amb una al·lusió expressa al fet que els *justícies e jurats no vullan ni dejam cabre en desllibertar la dita ciutat*.⁴⁰ En canvi, l'argument que els fou ofert pels dos oficials reials justificava la contundent mesura dels oficials reials i reafirmava la seua decisió després de tenir *consell solemne de nobles, cavallers e ciutadans de la dita ciutat (on) són estades atorgades algunes coses per tolre escàndel e perill de la dita ciutat*, per preservar així la ciutat en el servei reial.⁴¹ Els dos oficials complien l'ordre de Martí l'Humà d'intervenir en les eleccions dels magistrats municipals, immediatament després de destituir i substituir el racional, els advocats de la ciutat, el síndic i el notari escrivà del consell. La segona protesta dels jurats va ser rebutjada i el virrei i el governador triaren els nous magistrats en la sala de l'escrivania, és a dir, a porta tancada i sense la presència del consell plenari. Solament després els notificaren els noms dels nous justícies i oficials municipals. Tres dies més tard, el dia de Nadal, prestaren el preceptiu jurament davant l'altar major de la seu, donant pas en les jornades successives a la pressa de possessió dels subordinats en la sala del consell.

El 7 de gener de 1406 el virrei i el governador tornaren a assistir a l'última reunió que es registra en aquest volum. Aquesta vegada anaven acompanyats de Simó Miró, algtzir i cavallerís del rei, per presentar-lo i donar notícia de la seua missió especial: pacificar les bandositats i donar solució definitiva a la recuperació de la baronia i la vall de Xelva per al rei, de manera que ell pogués retornar-la al vescomte de Vilanova.⁴²

L'última mà del volum és còpia d'una relació dels pagaments d'interessos censals vençuts entre el mes de desembre de 1405 i els primers dies del gener següent, que devien figurar en el registre de manuals d'albarans de clavaria censals de l'administració corresponent. Finalitza amb un breu inventari, sense concloure, que va ser ordenat pel nou racional, i que comprèn les artilleries, armes i robes custodiades en la sala de la cort criminal i en la cambra del racional, en compliment de l'ordre del virrei per traslladar-les al Palau Reial.

¶⁴⁰ F. 383r.

¶⁴¹ F. 383v.¶

¶⁴² F. 377v.

CRITERIS DE TRANSCRIPCIÓ I EDICIÓ

1. Es conserven les grafies tradicionals.
2. Es puntuen i separen les paraules segons les convencions i els usos actuals.
3. S'accentua el text d'acord amb les regles ortogràfiques vigents.
4. Es respecten les lletres originals, però regularitzem les grafies i/j, f/s, u/v i c/ç, d'acord amb els usos actuals.
5. Es desenvolupen les contraccions i reduccions. Sols se simplifiquen les consonants dobles a inici de paraula.
6. Se substitueix ll per l·l, quan aquestes grafies tenen valor geminat.
7. S'aplica el criteri normatiu de l'ús de majúscules i minúscules.
8. S'usa la dièresi i el guionet d'acord amb la normativa actual.
9. Es despleguen les sigles i les abreviatures. En el cas de noms propis representats per una inicial, es desenvolupa el nom complet entre parèntesis: R(amon).
10. S'empra l'apòstrof d'acord amb la normativa actual.
11. Les formes verbals *ha* i *he* del verb *haver*, quan no duen la *h* van accentuades de la següent manera: *à* i *é*.
12. S'empra el punt volat per indicar l'elisió de vocals en aquelles reduccions que no tenen representació gràfica en la normativa actual.
13. Les xifres romanes van en versaleta i entre dos punts: .III., .IIII°., .V^a., .II^m.
14. Les paraules, frases o paràgrafs escrits en llengua diferent a la principal del document van en cursiva.
15. Les lletres o mots omesos per l'escrivà i indispensables per al sentit, que són restituits per l'editor, van entre parèntesis angulars < >.
16. Les lletres o mots que falten per deteriorament del document o forats van entre claudàtors: [abc].
17. La indicació d'un blanc s'indica: (en blanc). Si hi ha un full en blanc, s'indica: ||^{5r} (en blanc).
18. Les indicacions com (sic) van entre parèntesis redons.
19. Les lectures dificultoses o no segures que sí que poden restituir-se pel significat o perquè apareixen en un altre apartat del document van entre claudàtors amb tres punts [...]. També es poden indicar amb un signe d'interrogació.
20. Les notes i mots al marge del document, la indicació d'un símbol o dibuix, així com els ratllats en el text van en nota a peu de pàgina.
21. Els interlineats van al seu lloc natural en la frase indicats amb les dues barres inclinades d'aquesta manera: \abc/.
22. Les correccions necessàries de paraules del text, tant en llatí com en una altra llengua, es fan sobre el document i s'indica a peu de pàgina en nota la redacció original. Les errades ortogràfiques de poca importància, com lletres no correctes o que no impedeixen la comprensió fàcil, especialment en llatí, se solucionen amb un (sic), o fins i tot sense indicació si és la confusió entre «b» i «v», per exemple.
23. La foliació s'indica de la forma següent: ||^{8r}

BIBLIOGRAFIA

- ANYÓ GARCIA, Vicent, *El primer Manual de Consells de la ciutat de València (1306-1326). Estudi i transcripció*, València, Oficina de Publicacions de l'Ajuntament de València, 2001, 2 vols.
- BERNABEU BORJA, Sandra, «Les competències i les obligacions dels Jurats de la ciutat de València a partir del seu jurament institucional (1306-1564)», en *Nuevas aportaciones de jóvenes medievalistas*, Lleida, 2014, pp. 71-86.
- BERNABEU BORJA, Sandra, *La ciutat i el rei. Govern, societat i elits valencianes (1416-1479)*, València, tesi doctoral, 2017; en línia: <<http://hdl.handle.net/10550/65221>>.
- BOLUDA PERUCHO, Alfred (ed.), *Els manuals de consells medievals de Xàtiva (1376-1380)*, València, Diputació, 1999.
- CABEZUELO PLIEGO, José Vicente, «Formas feudales en el traspaso de la posesión de fortalezas “ad consuetudinem Yspaniae”», en *Alcaidías y fortalezas en la España medieval*, Alcoi, Marfil, 2007, pp. 161-165.
- CÁRCEL ORTÍ, M.ª Milagros, «Vida i urbanisme en la València del segle XV. Regesta documental», *Miscel·lània de Textos Medievals* 6 (1992), pp. 255-644.
- CARRERES ZACARÉS, Salvador, *Notes per a la història dels bandos de València*, València, 1930, vol. 2.
- CERVATES PERIS, Francisco Javier, *La herencia de María de Luna. Una empresa feudal en el tardomedioevo valenciano*, Sogorb, Ayuntamiento, 1998.
- CRUSELLES, Enrique; José M.ª CRUSELLES, Rafael NARBONA, «El sistema de abastecimiento frumentario de la ciudad de Valencia en el siglo XV: entre la subvención pública y el negocio privado», en *La Mediterrània, àrea de convergència del sistema alimentari, segles V-XVIII*, XIV Jornades d'Estudis Històrics Locals, Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Baleàrics, 1996, pp. 305-332.
- FURIÓ, Antoni, «Disettes et famines en temps de croissance. Une revision de la crisi de 1300: le royaume de Valence dans la première moitié du XIV siècle», en *Les disettes dans la conjuncture de 1300 en Méditerranée occidentale*, Roma, École Française de Rome, 2011, pp. 343-416.
- FURIÓ, Antoni, «València, cap i mare de tot lo regne», *Afers* 30 (2015), pp. 149-179.
- FURIÓ, Antoni; Ferran GARCIA-OLIVER (eds.), *Llibre d'establiments i ordenacions de la ciutat de València. I. (1296-1345)*, València, PUV, 2007.
- GARCÍA MARSILLA, Juan Vicente, «El término y la contribución de Valencia», *Ciudad y Reino. Claves del Siglo de Oro Valenciano*, València, Ajuntament, 2015, pp. 75-79.
- GUINOT RODRÍGUEZ, Enric, «El mercat del vi a la València medieval», en *Vinyes i vins. Mil anys d'història*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1993, pp. 431-442.
- GUINOT RODRÍGUEZ, Enric, «Sobre la gestió del patrimoni reial de la Corona d'Aragó en el temps del rei Martí l'Humà», en *Martí l'Humà. El darrer rei de la dinastia de Barcelona*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2015, pp. 273-284.
- GUINOT, Enric; Pau VICIANO (eds.), *Els llibres de Consells de la vila de Castelló (1384-1390)*, València, PUV, 2017.

- IBORRA BERNAD, Federico, «El incendio de 1586 y la nueva fachada renacentista de la antigua Casa de la Ciudad», *Ars Longa* 23 (2014), pp. 1-3.
- IRADIEL MURUGARREN, Paulino, «La economía de la Corona de Aragón a finales de la Edad Media», en *El Mediterráneo medieval y Valencia. Economía, sociedad, historia*, València, PUV, 2019, pp. 243-262.
- LAIRÓN PLA, Aureliano; Salvador VERCHER LLETÍ (eds.), *Llibre d'actes del Consell i jurats de la vila d'Alzira*, València, PUV, 2017.
- NARBONA VIZCAÍNO, Rafael, *Valencia, municipio medieval. Poder político y luchas ciudadanas, 1239-1418*, València, Ajuntament, 1995.
- NARBONA VIZCAÍNO, Rafael, «Política i ciutadania en la València de sant Vicent Ferrer», *Afers* 90/91 (2018), pp. 425-450.
- NARBONA VIZCAÍNO, Rafael, «El dominio de Valencia sobre el vizcondado de Chelva (1395-1408). Sobre la libertad de la ciudad y la libertad del reino», *Edad Media. Revista de Historia* 21 (2020), pp. 229-255.
- NAVARRO ESPINACH, Germán; Joaquín APARICI MARTÍ (eds.), *Els llibres de Consells de la vila de Castelló (1391-1404)*, València, PUV, 2018.
- OLASO CENDRA, Vicent (ed.), *El manual de Consells de Gandia a la fi del segle XV*, València, PUV, 2005
- RABASSA VAQUER, Carles; Elena SÁNCHEZ ALMELA (eds.), *Els llibres de Consells de la vila de Castelló (1374-1383)*, València, PUV, 2017.
- ROYO PÉREZ, Vicent; Vicent GARCIA EDO (eds.), *Els llibres de Consells de la vila de Castelló (1404-1410)*, València, PUV, 2019.
- RUBIO VELA, Agustín, *Epistolari de la València medieval I i II*, València, Biblioteca Sanchis Guarnier, 1985 i 1998.
- RUBIO VELA, Agustín, *L'escribania municipal de Valencia als segles XIV i XV: burocràcia, política i cultura*, València, Consell Valencià de Cultura, 1993.
- SANTAMARÍA ARANDEZ, Álvaro, *El Consell de Valencia en el tránsito a la modernidad*, València, Biblioteca Valenciana, 2000.
- TEIXIDOR, Josef, *Antigüedades de Valencia*, edició de Roque Chabás del text original de 1767, València, París-Valencia (facsimil), 1895, vol. I.
- TORRES FAUS, Francesc, «Geografía política i municipi: els termes generals com a forma d'organització del territori valencià», *Cuadernos de Geografía* 63 (1998), pp. 245-265.
- TRAMOYERES BLASCO, Luis, *Instituciones gremiales. Su origen y organización en Valencia*, València, Imprenta Doménech, 1889.
- TRENCHS ODENA, José; M.ª Milagros CÁRCEL ORTÍ, «El Consell de València: disposiciones urbanísticas (siglo XIV)», *En la España Medieval* 7 (1985), pp. 1481-1546.
- VIDAL BELTRÁN, Eliseo, *La Valencia en la época de Juan I*, València, Universitat de València, 1974, pp. 239-247.
- VILLALONGA VILLALBA, Ignacio, *Régimen municipal valenciano. Los Jurados y el Consejo*, València, 1916, ed. facsimil del Banco de Valencia, 1995.
- ZACARÉS Y VELÁZQUEZ, José María, *Memoria histórica y descriptiva de las casas consistoriales de la ciudad de Valencia*, Barcelona, Imprenta de José Tauló, 1856.

*M*anuals de Consells
(Anys 1400-1406)

[Anys 1400-1401]

||^{Coberta} Manual de consells y establiment .MCCCC. – .MCCCCVI.

||^{1r} Bertomeu Cerdà .MCCCC. – en .vi. Jesús-Maria-Joseph.¹

||^{1v} (en blanc)

||^{2r} En Francesch Ferri, en Berenguer Motes, n'Antoni Lorenç, en Domingo Pèriz, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Doménech, en G(uillem) Gàver, en Francesch Torner, en Ferrando Ximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, en Johan Portell, n'Anthoni Batle, en P(ere) Gros, en P(ere) Segura, en Jacme Castellar, en Michael Torres, en P(ere) d'Embrú, en Bernat Canader, en Bernat Cases,² en Sabastià Simon, en Domingo Pasqual, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, n'Anthoni Miralles, en Michael Gil, n'Esteve Agramunt, en Ramon Julià, en Guillem Jacca, en Jacme Matheu. Prohòmens: micer Anthoni d'Alagó, micer Johan Ferrando.

Et exposat en lo dit concell la remoció del taraçaner, fon del·liberat e decís per e en aquell \concell/ que complís l'any de son offici per lo qual era estat elet, com la remoció dels oficials antichs feta en los precedents concells no's estengués al dit taraçaner, qui solament ha mig any poch més o menys que és elet, e seria injúria de remoure'l sens vici com no fos o pogués ésser numerat o comprés en los oficials antichs, los quals *dumtatxat* fon intenció del concell ésser remoguts.³

¶¹ Hi ha anotades diverses sumes.

¶² Tatxat: *en Johan Berthomeu*.

¶³ Al marge esquerre: *del taraçaner*.

Axí mateix, fon per lo dit concell atorgat e determenat ésser feta procuració al honrat en Francesch Miró del regiment \e alcaidia/ de Líria e de Xèrica, \e dels castells,/ e al honrat en Guillem Solanes del regiment de Penàguila, los quals en lo precedent concell eren estats elets al dit regiment. E de manament los dits honorables jurats e concell atorgaren e fermaren en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, les dites procuracions o poder de e al dit regiment.⁴

¶^{2v} Volch més e atorgà lo dit concell ésser donat poder a'n P(ere) de Colomines o a altre verguer, a qui més plagués als honrats jurats, de reebre los lochs e castells de la ciutat de poder dels procuradors e alcayts remoguts, e d'absolre aquells del sagrament e homenatge a què eren tenguts per aquells dits lochs e castells a la ciutat e concell d'aquella. E d'absolre semblantment en Michael Quartero, regidor de la vall de Xelva per mort del honrat en Pere Solanes, procurador de la dita vall, e aquells dits lochs e castells liurar als procuradors e alcayts elets en lo precedent e present concells, e reebre d'aquells dits procuradors e alcayts, en los liuraments faedors en nom e veu del dit concel o de la dita ciutat, senyora d'aquells dits lochs e castells, los sagraments e homenages en e per semblants feyts prestadors e acostumats, ab totes ses dependències e emergències e a les dites coses annexes.⁵

Et après, com en lo precedent concell fos elet en procurador e alcayt de la vila e castell de Xelva l'onrat en Francesch d'Arques a un any tan solament, e fos ordenat que'l clavari fes reebuda e reebés les rendes, emoluments, drets e esdeveniments de la dita vila e térmens d'aquella; et l'onrat en Francesch Miró en procurador e alcayt de la vila de Líria e d'Exèrica e dels castell d'aquella e de tota sa tinença; et l'onrat en Guillem de Solanes en procurador e alcayt del loch e castell de Penàguila; però a aquests dos derrers no és proveït de receptor de les rendes, emoluments, drets e esdeveniments dels lochs e castells a ells acomanats. Per tal, lo dit concell, volent sobre ço en altra manera pus còngrua proveir, haüda primerament per revocada e de fet revoca la provisió dessus feta, és a saber, que'l clavari reebés les rendes, emoluments, drets e esdeveniments de la dita vila de Xelva e térmens d'aquella, hac per bé, ordenà, volch e atorgà que'ls dits novellament elets procuradors e alcayts <de> cascun dels lochs e castells a si comeses fos reebedor e reebés per lo temps de son regiment los fruyts, drets, rendes, emoluments e esdeveniments a senyor pertanyents en aquells, e sien tenguts retre compte e raó de les dites coses e *reliqua restitute*, e d'açò fossen los dits novellament elets procuradors e alcayts, cascun per si, \tenguts/ prestar idònea caució en poder dels honrats⁶ jurats e síndich de la ciutat. *Vid ultra in tali signo O+O.*⁷

Et com fos exposat en concell que alguns descobrien o dexelaven algunes coses aquí en alguns consells per algun referides, de què's seguïen greuges e inimiàcies e per

¶⁴ Al marge esquerre: *de les procuracions fahedores als regidors de Líria e de Xelva.* ¶⁵ Al marge esquerre, amb lletra més cursiva: *[relació del [re]gi-*

ment de la vall de Xelva. ¶⁶ Tatxat: *síndich.* ¶⁷ Al marge esquerre: *de receptor dels dessus dits, lochs e castells.*

involució de paraules se podien seguir escàndels. Per tal, lo dit concell ordenà que, per fer degut escarment d'açò, fos per l'onrat justícia civil reebuda secreta informació instant lo síndich, e de ço que trobarà face relació en concell, per ço que y pogués ésser proveït degudament.⁸

¶^{3r} Ítem, com les alcaydies dels castells de Domenyo e de Tuexa, que són en la vall de Xelva, a fort breu temps deguessen finir e fos expedient prevenir a elecció d'alcaÿts per molts inopinats destorbs que y porien venir en lo temps, per tal lo dit concell féu apartar los honrats jurats e alguns altres prohòmens del dit concell en la cambra secreta e, aquí, per tolre brogit e longa disceptació, concordassen entre si qui serien bons en alcayts dels dits castells. Et haüt col·loqui en lo dit apartament, tornats en concell feren relació que ren concordés que n Bernat Borrell fos alcayt del castell de Domenyo e en Nicolau Tamarit del castell de Tuexa. E adonchs, lo dit concell, tot concordantment, havent per aprovada la dita concòrdia, de fet elegí en alcayt del dit castell de Domenyo, liurador e tenidor a costum d'Espanya per un any tan solament, ço és l'onrat en Bernat Borrell, ciutadan, e del castell de Tuexa, liurador e tenidor per casa plana, l'onrat en Nicolau Tamarit, conciuatadan de València, semblantment per un any, lo qual any correga e comencen a servir finit lo temps dels alcayts qui de present tenen los dits castells, prestats adonchs per aquells primerament sagrament e homenatge en poder d'aquell a qui per los honrats jurats serà comanar, los quals hajen poder de constituir los dits alcayts e comanar les dites coses.⁹

Ítem, feta exposició en lo dit concell per l'onrat micer Anthoni d'Alagó de cert pes de carns comestibles que la ciutat ha manat e ordenat ésser donat als Frares Menors de Xelva cascun dia a obs de lur refecció, e los dies dejunes o quaresmals cessen haver alcuna refecció, lo dit concell ordenà e tench per bé que la valor del pes de la dita carn los fos donada en los dies de dijunis o quaresmals en subsidi de lur refecció, e açò de les rendes de la dita¹⁰ vila de Xelva e terme d'aquella, amplian la dita gràcia als dits dies quaresmals e de dijunis o en los quals no menjen los dits frares carn. E que açò sia pres en compte de data al procurador de la dita vila, qui ara és o serà, duradora emperò la dita gràcia a beneplàcit del concell de la dita ciutat, per no ésser tret a conseqüència per temps aquella dita ciutat ésser tenguda a açò, com de present sots lo dit beneplàcit s'enclín a fer la dita subvenció havent compassió de o a la pobrea dels dits frares.¹¹

Més avant, com los honrats mossén Francesch Monyoç e micer Berthomeu Sist, uns dels .XII. elets hoïdors, reebedors e examinadors per lo concell de la dita ciutat elets a hoir, reebre, haver e examinar los comptes d'aquells qui en temps passats hajen regit e administrat les coses de la ciutat e peccúnies d'aquella, exposassen en lo dit concell per si e tots lurs companyós que a expedició del negoci a ells acomanat era

¶⁸ Al marge esquerre: *que do relació [en] concell.*

¶⁹ Al marge esquerre: *dels alcayts de Domenyo e de Tuexa.*

¶¹⁰ Tatxat: *vill[a]*. ¶¹¹ Al marge esquerre: *del do feyt als frares de Xelva.*

necessari un instador e impugnador dels comptes¹² ¶^{3v} d'aytals administradors, e los dits exponents nomenassen per sufficient a açò lo discret en P(ere) Lop, notari, donada a ells per lo dit concell obció o veu de nomenar. Per tal, lo dit concell concordantment elegiren en instador e impugnador de e a les dites coses e negoci lo dit en P(ere) Lop, e manà al discret en Jacme Vallseguer, síndich, aquí present, que quant al dit acte, sens revocació d'altres substituïts, substituís lo dit en P(ere) Lop.

Consequenter, com per part dels justícia, jurats e prohòmens de la vila de Xelva fossen offerats alguns capítols, en lo dit concell referits per l'onrat micer Anthoni d'Alagó, tocants dotació de un benefici que la dita vila, en creximent del servey de Déu, volia instituir allí, la qual demanaven ésser feta d'alcuns béns o coses donades al comú d'aquella dita vila. E explicats aquí alguns contraris per lo síndich, mostrans lesió de la dita ciutat, fon finalment deliberat, concordat e atorgat per lo dit concell, a tolre tota lesió e per complir los votius del honrament divinal, que ls honrats jurats atorgassen e fermassen al síndich de la dita vila les coses e capítols per aquella demanats, sens emperò alguna evicció e sens perjudici dels drets e regalies del senyor.¹³

Testimonis foren a totes les dites coses lo discret en P(ere) Miró, notari, e en Vicent Gil, verguer.

Die mercurii .XIII^a. mensis julii anno a Nativitate Domini .M^o. quadringentesimo.

Los honrats mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València, los altres companyons lurs absents, remogut d'aquèn primerament e haüt per remogut en P(ere) Marull del exercici de les inmundícies dels valls, de tenir en condret e nèdeus aquells segons és acostumat e ordenat, acomanaren lo dit exercici e acte d'aquell a'n Garcia d'Anadon, corredor de València, del qual reeberen sagrament sobre los sants Evangelis d'aver-se bé e diligentment en lo dit acte.¹⁴

Postea, die mercurii .XIII^a. die mensis julii anno eodem a Nativitate Domini .M^o. quadringentesimo.

L'onrat en Francesch Miró, procurador e alcayt de les viles e castells de Líria e d'Exèrica, promés e s'obligà en poder dels dits honrats jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e scrivà lur reebent e stipulant en loch, nom e veu d'aquells, e del concell de la dita ciutat, absents, e de tots¹⁵ ¶^{4r} altres dels quals sia e puxe ésser vist interés, que ell, de les rendes, fruyts, esdeveniments e emoluments dels lochs a ell per lo concell acomanats e de la sua procuració, retrà e darà a la ciutat, o a qui aquella volrà e ordenarà bo, verdader e leyal compte e raó e *reliqua restituere*. E a çò atendre e complir obligà tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que sien, mi, dit notari stipulant *ut supra*. Et per fermetat de les dites coses donà fermança a e

¶ ¹² Al marge esquerre: *del instador dels comptes*. ¶ ¹³ Al marge esquerre: *del benefici de Xelva*.

¶ ¹⁴ Al marge esquerre: *Anadon*. ¶ ¹⁵ Al marge esquerre: *[obligació d'en Francesch Miró]*.

per complir totes les sobredites coses e per restituir lo sobrepús, és a saber, l'onrat en Jacme Rigolf, ciutadan de València, present, qui la dita fermança féu e per aquella obligà tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen, mi, dit notari stipulant e reebent *ut supra*.

Testimonis los discrets en P(ere) Miró e en Bernat Mulner, notaris de València.

Die mercurii, .XIII^a. mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.

L'onrat en Francesc d'Arqués, ciutadan de València, procurador e alcayt elet per los honorables concell e jurats de la dita ciutat a regir e tenir per la dita ciutat la vila e castell de Xelva, jurà a Déu e als sants Evangelis, genolls flechs, per ses mans tocats, en poder dels honorables en P(ere) Mir, justícia en lo civil, de mossén Bernat Escorna, cavaller, d'en Johan Roïz de Corella, d'en Francesch Cortit, d'en Jacme Ros e d'en Matheu Vidal, jurats de la sobredita ciutat, e fe e homenatge prestà lo dit honrat justícia en nom et presència dels dits honorables jurats e per si reebent acomanat de mans e de boca segons és acostumat. Per virtut dels quals promés que's hauria bé e leyalment a utilitat de la dita ciutat e esquivan tot dan e sinistre d'aquella en l'exercici de la dita procuració e regiment de la dita vila, e tendria lo dit castell¹⁶ e custòdia d'aquell a e per la dita ciutat per un any esdevenidor, com a casa emperò plana, e no receptaria en aquell enemichs de la ciutat ne'l retria a alcuna altra persona sinó a la dita ciutat o als honorables concell e jurats d'aquella, o a qui aquells manassen e volguessen, complit l'any de son regiment, e açò tota excepció e dilació remogudes sots encorrimment dels dits sacrament e homenatge.¹⁷

Testimonis foren a les dites coses los honrats micer Anthoni d'Alagó, licenciat, e micer Johan Ferrando, doctor en leys.

^{4v} *Die lune, .XIX^a. mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.quadringentesimo.¹⁸*

L'onrat en Francesch Miró, ciutadan de la ciutat de València, procurador e alcayt de les viles e castells de Liria e d'Exèrica per los honorables concell e jurats de la dita ciutat, senyora de les dites viles e castells, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell per ses mans, genolls flechs, tocats, e fe e homenatge prestà de mans e boca comanats, segons és acostumat, en poder dels honorables en P(ere) Mir, justícia de la ciutat de València en lo civil, e mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la dita ciutat, lo dit honrat justícia, per si e per los altres reebent los dits sacrament e homenatge. Per virtut dels quals sacrament, fe e homenatge promés d'aver-se bé e leyalment en lo regiment e procuració de les dites viles, e de tenir los dits castells, ço és lo castell de Liria per casa plana e lo castell d'Exèrica a costum d'Espanya, per la dita ciutat e concell

¶ ¹⁶ En realitat diu: *castella*. ¶ ¹⁷ Al marge esquerre: *[...] sub hoc +*.
¶ ¹⁸ Al marge esquerre: *Quod factum est [1^a] sub hoc signo [...] hic [...] +*.

d'aquella. E que en aquells no receptorà o acollirà enemichs del molt alt senyor rey e de la dita ciutat, ans a obs d'aquella deffendria e salvaria aquells, cascun segons lo costum acomanat, sots les penes introduïdes segons casa plana lo dit castell de Liria e segons costum d'Espanya lo dit castell d'Exèrica. Et de restituir los dits castells complit l'any per lo qual és estat elet a la dita ciutat o concell d'aquella, o a qui volrie o manarie, absolvent ell dels dits sacrament e homenatge e no a alcuna altra persona, tota excepció e dilació remogudes e sots encorrimment dels dits sacrament e homenatge.

Testimonis foren a les dites coses: lo discret en P(ere) Miró, notari, e en Bernat Guasch, scuder, ciutadans de València.

Die veneris, .XXIII^a. mensis julii anno a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o.

Com los honrats jurats manassen penyorar a'n Bonanat Prats e a'n Jacme Climent, cequiens de la céquia appellada de Quart e de Bennèger, en lur presència constituïts per ço com se deya que haurien fetes parades de posts o innovat en la dita céquia contra ordinació e en perjudici d'altres, de què eren encorreguts cascun en pena, segons se deya, de cent¹⁹ ¶^{5r} morabatins, aquells excusant açò. Fon per tal proveït per los dits honrats jurats que ells, dits cequiens, donan fermaça d'estar a dret e pagar la dita pena en cars que'y fossen encorreguts, fos cessat en fer la dita penyora. Et los dits cequiens, seguín d'aquèn la dita provisió, prometeren en poder dels dits honrats jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, axí com a pública persona en loch, nom e veu d'aquells absents e de qui's pertanga e sia e puxa ésser interés, stipulant e reebent, de estar e fer dret denant los dits honrats jurats e respondre a tot clam que sia fet o's face per raó de les dites coses, e de pagar la dita pena o altra imposada en cas que'y sien encorreguts. Et per ço attendre e complir obligaren mi, dit notari, stipulant *ut supra*, tots lurs béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. Et a major cautela, per totes les dites coses complidores e la dita pena pagadora en lo dit cas que tenguts hi sien, donaren e offeriren fermances d'estar a dret e pagar la dita pena en lo cas sobredit, és a saber, lo dit en Bonanat Prats, lo discret en Michael Arbúcies, e lo dit en Jacme Climent, lo discret en P(ere) Roca, notaris, qui les dites fermances feren en la forma *supradicta*, és a saber, en cas que tenguts hi sien e per aquelles sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen, obligaren mi, dit notari e escrivà, stipulant *ut supra*.

Testimonis en P(ere) de Colomines e en Vicent Gil, verguers dels honrats jurats.

Die sabbati, .XVII^a. mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o.²⁰

L'onrat en Guillem de Solanes, ciutadan de València, procurador e alcayt de la ¶^{5v} vila e castell de Penàguila per los honorables concell e jurats de la dita ciutat, senyora

¶¹⁹ Al marge esquerre: *obligació de sequiers*.

¶²⁰ Al marge esquerre: *Debet superius inseri sub hoc signo +. Penàguila*.

de les dites vila e castell, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell per ses mans, genolls flechs, tocats, e fè e homenatge prestà de mans e boca comanats, segons és acostumat, en poder dels honorables en P(ere) Mir, justícia en lo civil, mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roíz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la dita ciutat, lo dit honrat justícia per si e per los altres reebent los dits sacrament e homenatge, per virtut dels quals sacrament, fè e homenatge promés d'aver-se bé e leyalment en lo regiment e procuració de la dita vila, e de tenir e salvar lo dit castell a e per la dita ciutat a costum d'Espanya per un any següent après la possessió d'aquell haurà reebuda, e de no receptor en aquell enemichs del senyor rey e de la dita ciutat, et de restituir aquell a la dita o a qui manarà finit lo dit any e no a alcuna altra persona, la dita ciutat o concell d'aquella o altre per aquell destinat, absolvent e quitant ell dels dits sacrament e homenatge, e açò totes excepcions e dilacions remogudes sots les penes en costum d'Espanya stablides.

Testimonis foren a les dites coses los discrets en P(ere) Miró e en Bernat Mulner, notaris.

*Anno a Nativitate Domini millessimo quadringentesimo,
die sabbati de marie .XXIII^a. die julii.*

Fo plegat e ajustat concell en hora de tèrcia *vel quasi* en la sala de la dita ciutat, on és acostumat ajustar lo concell de la dita ciutat, appellat \ab crida acostumada dar/ ab albarans²¹ als consellers e a alguns pròmens en lo dia precedent trameses e liurats per los verguers de la dita ciutat, en lo qual concell e celebració d'aquell foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

L'onrat en P(ere) Mir, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; generoses: mossén P(ere) Calderó, mossén Francesc Monyoç; ¶^{6r} consellers de parròchies e prohòmens: lo síndich, micer Guillem Çaera, micer Berthomeu Sist, en Nicolau Tamarit, en P(ere) Lòpiz, en Jacme Fexes, notari, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en Bernat de Pratboy, en Vicent Cedrelles, en Berenguer Fabra, en P(ere) d'Esplugues, en P(ere) d'Òdena, en P(ere) Miró, en P(ere) Almenara, en Bernat Esteve, en Berthomeu Domingo, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Loís Gil, metge, en Berenguer Motes, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, en Michael Gil, en Guillem Gerau, en Francesch Torner, en Ferrando Ximénez, en Johan Camós, en Nicolau Polo, en Jacme de Montblanch, en Francesch Castelló, en Ramon de Salas, en Romeu Corts, en P(ere) Pastor, major, en Berthomeu Cruylles, en Johan Çarrovira, en Matheu Feliu, en Vicent Granullés, en Bernat Englada, en P(ere) Lobet, en Bernat Mulner, en Domingo Spanyol, en Francesch Ferri, en P(ere) Sinya, en Jacme Calbó, en Michael Torres, en P(ere) d'Embrú, en Domingo Ponç, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, en

¶²¹ Tatxat: *a aquells*.

Sabastià Simon, en Domingo Pasqual, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Matheu Cases, ¶^{6v} n'Anthoni Miralles, en Jacme Vidal, en Bernat Reus menor, en Johan Portell, n'Anthoni Batle, en Guillem Jacca, en Domingo de la Parra, en Jacme Matheu, micer Anthoni d'Alagó, en Ramon de Puigdecorbs, n'Esteve d'Algarra, en Michael Gil, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en P(ere) Segura, en Martí Pérez, en Jacme Castellar, micer Johan Ferrando.

Et com fos proposat en lo dit concell que·l honrat en Berenguer Saranyó, senyor d'una part del loch d'Alboraya, situat en l'orta de València, prestave assentiment e volia que la dita sua part de loch fos de universal contribució de la dita ciutat sots certes maneres per aquell demanades e en consell enunciades, e apparegués al dit concell ésser faedor e deure ésser acceptat. Per tal, del·liberadament e concordant, comanaren e donà lo dit concell facultat o poder als honrats <jurats> que ells, ab aquells prohòmens de la ciutat que·ls sia vist ab si ajustadors, finen les dites coses o negoci ab lo dit honrat en Berenguer Saranyó e aquells de la sua part que·y sien necessaris, axí e segons que·ls fos vist faedor. E lo dit concell *nunc pro tunc et contra* promés haver agradable e per ferm qualque cosa <que> los dits honrats jurats ab los dits pròmens²² fos finada ab l'altra part.

Ítem, per semblant fon comanat per lo dit concell als dits honrats jurats que, vist lo vall prop <de> Roterós, on en Johan Simó obra, segons fon exposat en concell, e lo contrast que·s fet en la dita obra, finen lo dit negoci axí com los parega faedor. E si venda s'i haurà a fer, que la poguessen fer ells e lo síndich, als quals fon donat plen poder de fer la venda si obs hi serà.²³

Rursus, com fos deduyt en dupte si·ls pins que·n Bernat Astruch, alcayt de Tuexa per la ciutat de València, estant alcayt, havia fets tallar en la vall de Xelva e tèrmens d'aquella, podien ésser d'aquí trets francament, al·legant en son contrari que·stant alcayt no devia ésser reputat ciutadà, lo concell del·liberà concordantment que absurda cosa seria o desigual que·l ciutadà elet per la ciutat en alcayt d'alcun castell d'aquella, estant alcayt d'aytal castell fos privat dels beneficis, libertats e privilegis de la ciutat, com solament per servitut e ordinació d'aquella haja feta mutació de domicili al temps que plaurà a la ciutat e no pus, lo qual ànimo reté e és vist ésser reservat en la dita ciutat on és retornador mogut de l'alcaidia.²⁴ Per tal, lo dit con-¶^{7r}-cell volch, determinà e hac per just que·l dit en Bernat Astruch, alegran-se de les dites libertats axí com un ciutadà o altre segons fer podia per les causes dessus recitades, puxa traure e fer traure la fusta de pins que té tallada en la dita vall \e, per no derogar als privilegis, fon declarat que la se'n portàs/.²⁵

¶ ²² Tatxat: *per aquelles*. Al marge esquerre: *d'en Berenguer Saranyó*. ¶ ²³ Al marge esquerre: *Roterós*. ¶ ²⁴ Al marge esquerre: *d'en Bernat Astruch*. ¶ ²⁵ Tatxat: *e tot altre que talle d'ací avant, axí estant alcayt com après estant en la ciutat, o face tallar ço que*

li sie l[eciti]vol per portar e fer portar aquella ací a la dita ciutat, a servitud d'aquella e dels ciutadans e no en altra manera, e açò francament e sens alcuna [retrició], totes empires cessants les quals lo dit concell hac concordantment per revocades.

En aquest dia, en lo dit plener concell los honorables mossén P(ere) Calderó, cavaller, e micer Guillem Çuera, licenciat en leys, missatgers trameses al senyor rey per la ciutat a supplicar-lo, fos sa mercè, per observança de furs, privilegis e reyal provisions per sos predecessors atorgats a la dita ciutat e al regne d'aquella, venir com pus ivaçosament pogués en aquesta ciutat per jurar furs e privilegis e metre la dita ciutat e regne d'aquella en bon estament, feren relació de lur legació o missatgeria, de la qual eren retornats qualsque .v. dies, havia en degut e acceptable acabament e molt al dit concell agradable. De què, presentades primerament una letra reyal e una carta pública monstrans lur bona e spatxada diligència e desijada fi, fo'ls per lo dit concell concordantment retudes moltes gràcies ab recomendable honor.²⁶

Exposat més d'aquèn en lo dit concell per l'onrat en Bernat Bordet, lochtinent de justícia criminal de la dita ciutat, lo mal que's feya e's apparellave fer e seguir en la dita ciutat per causa de les bandositats, anant hòmens ans del seny del ladre armats e molt desonestes, axí de les bandositats com altres, disolutament, en aparell de fer tot mal e mirves a bones persones, lo dit concell, del·liberadament e concordant, statuí e hac per bo, a esquivar mals e tals desonestats e refrenar inconvenients, que'ls capdeguaytes de la ciutat vagen e puxen anar ab lurs acompanyants tantost fet lo senyal de la Ave Maria, axí com²⁷ ¶^{7v} solen e poden anar après toch del seny appellat del ladre, e puxen desarmar o levar armes de qualsevol linatge o manera sien als qui desonestament seran atrobats e anants en àvol so de la ora de la Ave Maria tro al toch del dit seny, axí com d'aquí enant, e metre'ls en la cadena si's volran e benvist los serà. En açò, emperò, no sien enteses viandants ne bracers ne hòmens qui van a regonèxer o guardar lurs possessions, exceptat d'aquest estatut que de la dita ora de la oració tro al seny no puxen levar coltells de la forma de fur, ne lums o bans d'aquelles, lo qual ban solament puxen levar del seny a avant segons antiga usança e estatud, lo qual present estatud, de manament del dit honorable concell fon publicat en aquell per mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà seu, present lo dit honrat en Bernat Bordet, lochtinent qui desús.

Presentis testimonis los discrets en P(ere) Miró, notari, e en P(ere) de Colomines, verguer.

Aprés açò, fon proposat en lo dit concell per l'onrat micer Bernat Anglés, licenciat en decrets, que com ell, en temps del molt alt rey don Johan de bona memòria, fos per la dita ciutat tramés per missatger ensemps ab l'onrat micer P(ere) Català a la cort del dit senyor per affers arduus de la dita ciutat, en la qual missatgeria havia estat per onze meses segons affermave, explican al dit concell que'n lo temps de la sua elecció li foren promeses per los adonchs jurats cinquanta florins d'acorriment o gràcia per cascun mes ultra son salari, per què demanave que aquells li fossen donats e pagats segons devien, car altrament no hagra acceptada la missatgeria sinó sots sperança de la

¶ ²⁶ Al marge esquerre: *missatgers al senyor rey.*

¶ ²⁷ Al marge esquerre: *del anar de capdeguaites.*

dita gràcia o acorriment promés, al·legan sobre ço moltes ornades raons acostans a son propòsit, e dien que'n aquell temps erat jurat l'onrat micer Guillem Çæra, qui sabia la dita promisió, en lo dit concell present. Lo qual micer Guillem volch aquí, tantost present lo dit honrat micer Bernat exponent, testificar ço que li menbrava saber en lo dit negoci. Et dix que fon ver que'l dit honrat micer Bernat fon elet en la dita missatgeria e no volia anar en aquella si donchs los jurats no li prometien donar los demanats .L. florins per mes ultra son salari. Et com la missatgeria per causes urgents s'agués a fer cuytadament e no requerís tarda, fon-li respost que açò, segons estatud, no podia ésser fet, atorgat e promés per los jurats, mas que anàs en bona hora que ells li prometien en lur bona²⁸ ¶^{8r} fe què farien ab lo concell, tant com en ells fos, que y volgués dispensar e fer alcuna gràcia. E haüda aquesta lur resposta, s'ic era partit en sa missatgeria, e d'aquí enant en lo primer concell que s'ic tench ell e sos companyons exposaren açò. Et fon per lo concell concordantment del·liberat que, attés que per estatud de la ciutat era tolt e remogut que alcun missatger no hagués o pogués haver lo dit acorriment o gràcia de .L. florins, ans fos tengut e pogués ésser forçat complir sa missatgeria ab e sots lo salari acostumat e sens lo dit acorriment. Per ço, perseverant e exseguín lo dit establiment declarà que li denegaven lo dit acorriment o gràcia, e que's tengués per content del salari acostumat. Et tantost, lo dit micer Guillem, girant-se ves lo dit micer Bernat e endreçant les paraules a aquell, dix que de la del·liberació del concell li havia escrit e que'll ho sabia bé, e açò havia fet per ço que'll sabés que'n havien parlat en concell e fet lur poder ab aquell segons lo·y havien promés ans que s'ich partís. Et, testificades les dites coses per lo dit honrat micer Guillem, present lo dit honrat micer Bernat, fon dit a aquell, après que hac dites algunes altres coses en ajuda de sa demanda, que fes loch e se'n anàs, que'l concell del·liberaria sobre sa postulació e daria poder als jurats de fer-li'n resposta. Et lo dit concell, donat loch per lo dit micer Bernat, concordantment e del·liberada, perseveran en l'estatud al·legat per lo dit honrat micer Guillem e en la declaració e denegació per lo concell de la ciutat adonchs fetes, declarà e hac per speegat e declarat no deure ésser donat al dit micer Bernat ne a altre semblant cosa, demanant lo dit acorriment o gràcia de .L. florins, ans li denegave aquells, e volch que d'ací avant no fos pus hoït en concell de e per aquesta raó, e que d'açò li fos feta resposta per los honrats jurats als quals aquella faedora lo dit concell comés concordantment.

Ítem, com per alguns taverners de la ciutat fos supplicat al dit concell que poguessen acullir en lurs cases on tenen taverna hòmens bracers, bastaxes e mercennaris, qui no tenen bèsties ne en altra manera no són viandants, e·ls poguessen aquí fer lits de nit e de dia per lur necessitat com ells, acullín tals persones, lur casa no pogués ésser dita hostal e taverna. Lo dit concell, vist l'establiment fet sobre ço antigament per lo qual és vedat, a foragitar alguns dans que's esdevenien a la cosa pública per

¶²⁸ Al marge esquerre: *de micer Bernat Anglés.*

cohabitació de molts vagabunts, que algun no gos tenir hostal e taverna, perseverant en lo dit estatud denegaren lur supplicació.²⁹

¶^{8v} *Postea, die martis .XXVII^a. die mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o.*

Los dits honrats jurats dixeren a mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, que hir dilluns havien fet venir denant si l'onrat micer Bernat Anglés, licenciat en decrets, al qual havien publicada la del·liberació del honrat concell, celebrat lo dissapte prop passat, si e segons e en la forma que per lo dit concell era estat del·liberat e respost a la sua proposició. E, publicada, dixeren que'l dit micer Bernat havia respost que jamás no cessaria de demanar-ho. On yo, a manament dels dits honrats jurats, escriví aquestes coses, segons per ells foren enunciades, per ésser en memòria en esdevenidor.³⁰

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo,
die veneris .XXX^a. mensis julii in civitate Valencie.*

Fon appellat concell ab crida pública a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e encara ab albarans trameses e liurats als consellers e a alguns altres pròmens de la dita ciutat per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honrats jurats d'aquella dita ciutat, e ajustat en la sala del concell de la sobredita ciutat en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat appellar, tenir e ajustar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En P(ere) Mir, justícia civil, mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; mossén Francesch Monyós, cavaller, micer Guillem Çuera, micer Berthomeu Sist, en Nicolau Tamarit, en Jacme Fexes, notari, en Vicent Cedrelles, en Berenguer Fabra, en Nicolau Pol, ¶^{9r} en Jacme de Monblanch, en Francesch Castelló, en Ramon de Salas, en Felip Fibla, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en P(ere) Almenara, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Pelegrí, en Ramon Frígola, en P(ere) Çaplana, en Loís Gil, en Berenguer Motes, n'Anthoni Lorenz, en Domingo Ponç, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, en Guillem Gerau, en Francesch Torner, en Ferrando Ximénez, en Ramon Gilabert, en Matheu Cases, en Bernat Reig, menor, en Romeu Corts, en P(ere) Pastor, major, en Berthomeu Cruïlles, en Johan Çarrovira, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Macià Martí, en Bernat Esteve, en P(ere) Sinya, en G(uillem) Jençor, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, notari, en Michael Torres, en Ramon d'Embrú, en Bernat Canader, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, n'Esteve de Soldevila, en Domingo Pasqual, en Bernat Conill, en Domingo del Port, en Johan Camós, en Berthomeu Sanxo, en Michael Gil, ¶^{9v} en Joan Portell, n'Anthoni

¶²⁹ Al marge esquerre: *de taverners e hostalers.*

¶³⁰ Al marge esquerre: *d'en micer Bernat Anglés.*

Batle, en P(ere) Gros, en P(ere) Segura, en Martí Pérez, en Jacme Castellar, micer Anthoni d'Alagó, micer Johan Ferrando, n'Esteve Agramunt, en Ramon Julià, en Guillem Jacca, en Domingo de la Parra, en Jacme Matheu, en Johan de Torregrossa, micer P(ere) Pastor, en Berenguer Minguet, mudaçaff.

Fon exposat en lo dit concell per l'onrat en Berenguer Minguet, mudaçaf en lo present any de la dita ciutat, que·ll havia fet penyorar a Jacomar Bacó, sartre, per la pena de .C. morabatins imposada contra aquells qui en noces o en lo dia de la reeboda donen a menjar volateria, per ço com, dilluns proppassat, lo dit Jacomar, qui erat (sic) estat nuvi en lo precedent digmenje, havia, segons li fon accusat e ell trobà fets apparellar .IIII. parells de polls a sopar, e que·l dit Jacomar s'escusà per dues raons: dien que ell era stranger e no era estat cert del statud per lo qual la dita pena era imposada; segonament, que, si Déus li ajudàs, ell no sàpia res del dit aparell, ans, ell absent de casa, los dits .IIII. parells de polls li eren estats trameses per un son benvolent, e que la serventa de casa los pres e, sens dir-ne res, los havia apparellats, e que·ll dit mudaçaf se'n havia portats los polls e s'era imformat, e havia trobat per ver que li eren estats trameses³¹ e apparellats sens que·l dit Jacomar no·n havia res sabut. Per què consultava los dits honrats jurats e concell què faria sobre la execució o exacció de la dita pena, de la qual havia presa fermança o segurtat. Et tantost, lo dit honrat concell, haüd ço entre si parlament,³² concor-||^{10r}-dantment declarà, ateses les coses per lo dit mudaçaff explicades, ço és, que·l dit Jacomar era stranger e havia tolerable ignorància e que no sabia res del aparell de la dita volateria, segons la informació per aquell reebuda, lo dit Jacomar no ésser encorregut en la pena del establiment, per què dix al dit honrat mudaçaf que li restituís la penyora sens alcuna reemçó.

Aprés d'açò, per los honrats jurats, parlan per si e en veu de sos companyons mossén Bernat Escorna, fon explicat al dit honrat concell la breu e novella venguda a la ciutat de València que s'esperava dels senyors rey e reyna, e axí que del·liberà quina festa·ls seria feta e l'aparell d'aquella ab temps, per ço que la ciutat no fos sobrepresa, offerín-se los dits honrats jurats exeguir tot ço que lo dit concell fos ordenat. Et, lesta en concell la ordinació de la festa que fon feta en lo novell entrament de la senyora duquessa, adonchs muller del alt duch de Girona e primogènit del senyor adonchs rey, lo dit honrat concell concordantment e de grat comés o acomanà l'ordinació de la dita faedora festa als dits honrats jurats e a aquells e quants altres pròmens als dits honrats jurats seria o fos vist ab aquells ensemps, en aquella excessió, abelliment e manera que vist los fos. Et ordenada la dita festa, per aquells fos referida o reportada en concell per ço que mils pogués del·liberar sobre la bellea de la dita festa.³³

¶ ³¹ Tatxat: ses. ¶ ³² Al marge esquerre: .C. morabatins de pena a qui en noces o reboda donen a menjar volateria. D'altra mà posterior i en castellà: *Pena a un sastre*

por contrabenir al mandato por la ciudad en bodas. ¶ ³³ Al marge esquerre: de la ve<n>guda del senyor rey. D'altra mà posterior i en castellà: *Venida del rey a Valencia.*

Ítem, fon per los dits honrats jurats, parlan per si e sos companyons lo dit honrat en Johan Roïz de Corella, exposat en lo dit concell la breu o novella entrada que s'esperave del reverent pare en Christ lo senyor bisbe de València, explican que plagués al concell del·liberar sobre dues coses: la primera, quina o qual honor li seria feta en sa entrada; la segona, com lo dit senyor en molts ponderoses e arduus fets de la ciutat hagués en honor d'aquella molt affectuosament treballat, si d'açò li seria fet algun premi o remunerable present, e quin o qual o de quanta valor o pes. Et sobre'l primer punt, tocant la faedora honor, fet algun raonament en lo dit concell, aquell concordantment del·liberà e tench per bé que fos al dit senyor bisbe feta bella honor per sos mereximents e per ço com era pare e senyor spiritual de tots. Et donan forma, volch que'n son entrament fossen primerament trameses dos solennes e honrats hòmens de la ciutat, e aquests anassen tro al molló³⁴ ¶^{10v} que és entre Murvedre e Almenara, e tenguessen e fessen per manera que's encontren aquí ab lo dit senyor e, feta la reverència que's pertany a aquell, vinguen-se'n ab aquell tro a Puçol, e d'aquí, partín-se d'aquell, tornen e vinguen a la ciutat ab certenitat del dia de sa entrada. Et los honrats jurats, haüda relació dels dits dos, tantost ab acompanyament d'aquells que volran e elegiran vagen al dit loch de Puçol per fer-li aquella deguda reverència que's pertany, mostran gran goig de sa elecció e venguda e, assegut ab aquell lo dia de sa entrada, per ço que li sia fet degut recebiment e acolliment, tornen-se'n. Et après, en l'asegut dia de la dita sua entrada, los dits honrats jurats, ab gran nombre d'onrats hòmens, qui de cavall, qui de mules o tants quants haver-se'n puxen en aquell pus bell aparellament que cascun porà, e ab sufficient nombre axí matex d'endreqats ministrers, de cornamuses e xaramies e altres esturments agradables, e ab bons e endreqats nafilers, isquen tro a les Tavernes Blanques, on sien primers que'l dit senyor, speran aquell aquí. E, plegat, facen a aquell la reverència que's pertany et, reebén aquí lo dit senyor en molt honorable e degut acolliment, ab sons e clangor dels dits esturments e nafils, acompanyen-lo alegrement e contínua tro sia en lo seu episcopal palau o posada, on se regracien d'ell ab aquells offeriments e referiments de goig per sa venguda que'ls sia vist faedor. Del segon punt o cap, ço és, del venerable present a aquell explicat faedor, fet aquí en lo dit concell parlament e recitat com lo dit senyor, axí ans que fos bisbe de València com après, denant lo senyor rey e en altres parts, ab gran affecció e voler s'és emparat dels fets e honor de la ciutat ab excés gosar e deffensió d'aquells, tota hora sostenín excessibles e notables treballs en los negocis e, per honor de la dita ciutat, per portar aquells a desijat acabament, en què e altres majors acostaments e subvencions allí per exprés recitades, molts qui eren estats missatgers de la ciutat, e dels gracioses acolliments a aquells fets per lo dit senyor, eren concordades. Lo dit honrat concell, veen per açò la ¶^{11r} dita ciutat ésser molt obligada, declarat primerament per³⁵ tot lo dit concell concordantment que no li devia ésser fet present o do algun per sa novella venguda o entrada axí com a bisbe, ne u entenia a fer, ans o denegava per no ésser

¶³⁴ Al marge esquerre: *del present fet al bisbe*. ¶³⁵ Tatxat: *lo*.

tret a conseqüència en esdevenidor per tolre alcuna part de la vergonyosa obligació, ateses los serveys, treballs e bones obres dessús recitades e per ço encara com la ciutat sperave d'aquell gran ajuda e bones obres altres en los fets de la ciutat que's haurien a fer e tractar denant lo molt alt senyor rey, qui breument s'esperave ésser en la ciutat e regne de València, del·liberà en major nombre de dues parts *dumtaxat* per los dits treballs prestats e prestadors ésser fet present a aquell dit senyor bisbe de cinquanta marchs d'argent obrat, a coneguda dels dits honrats jurats.

Ítem, lo dit honrat concell ordenà e tench per bé que fossen donats e pagats sis florins d'or a un hom qui, d'ací a sent Michel primervinent, ab un ase levàs e trasqués de les carreres gats e goços morts e altres pudents animals e i<n>mundícies jaents per les carreres, e portàs e gitàs aquelles fora ciutat en los lochs on fora aquella s'acostumen portar e gitar tals coses e inmundícies.³⁶

Disapte, que·ra derrer dia de juliol del propdit any .M.CCCC.

Los damunt dits honrats jurats dixeren a mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, que, exseguín lo poder a ells per lo propprecedent concell attribuit d'aver e ajustar a si certs pròmens, quants a ells fos benvist, ab los quals poguessen ordenar la solenitat de la festa faedora als molts alts senyors rey e reyna en lur breu faedora venguda e entrada, que havien ordenats, elegits e ajustats a si en ordenadors de la dita festa, ab ells ensemps, los dejús nomenats:³⁷

Primo, los advocats pensionats de la ciutat, lo racional, mossén Francesch Monyoz, micer Guillem Çaera, en Guillem Gençor, en Johan de Fluvià, en Berthomeu ^{||11v} Cruilles, en Nicholau Tamarit, en P(ere) d'Esplugues, en Michael Torres, en Bernat Conill, en Domingo del Port, en Bernat Cases.

Die lune, secunda mensis augusti anno proxime dicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo.

Com occorregués dupte als dits honrats jurats si·l honrat micer Johan Mercader, doctor en leys, era estat reebut per los honrats jurats del any passat en general advocat de la ciutat o en particular, és a saber, en alcunes qüestions d'aquella, e faén investigació d'açó trobassen escrit en los libres del discret en Berthomeu de Vilalba, del any proppassat, aquell ésser reebut en advocat de e per los fets de Cullera. Et jatsia fos axí escrit però los dits honrats jurats, per summària informació haüda, senyaladament del honrat micer Guillem Çaera, jurat en l'any passat, e d'altres honrades persones que·ren estades presents a la recepció del dit honrat micer Johan, trobaren verdaderament que la causa impulsiva perquè lo dit honrat micer Johan Mercader fon reebut en advocat fon dues consideracions: la primera, los fets de Cullera, que·ren molt ponde-

¶ ³⁶ Al marge esquerre: *salari donat a hun home de sis florins.*

¶ ³⁷ Al marge esquerre: *del present del senyor rey.*

rosos a la ciutat; la segona, la loable abtitud del dit micer Johan, más que aquell era estat adonchs reebut per general advocat en tots los feyts de la ciutat e, com a general advocat, havia prestat e era estat adonchs reebut d'aquell sacrament lo qual acostumen fer los advocats generals de la dita ciutat. Per tal, los dits honrats jurats, atenen que més deu hom estar a la veritat que's mostra per la dita verbalment reebuda informació que a l'escriptura, hagren, reeberen e constituïren lo dit honrat micer Johan en advocat general de tots los fets e qüestions de la ciutat, segons adonchs era estat reebut e constituït per los jurats del any passat, manants e declarans que d'ací avant e per lo temps passat li fos fet compte de salari de general advocat, segons als altres advocats generals e pensionats de la ciutat.³⁸

Postea, die mercurii intitulata quarta die mensis augusti anno a Nativitate Domini .M^o. quadringentesimo.

Los honrats mossén Bernat Escorna, cavaller, en Francesch Cortit, en Jacme Ros,³⁹ ¶^{11v} e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València e, en nom de la juraderia, patrons de la casa del benaventurat mossén Sent Làzer de la dita ciutat, remogut d'aquèn de la procuració e administració de la dita casa lo discret en P(ere) Roig, notari, posat in decrepitud o tal vellea que'n lo regiment d'aquella dita casa, la qual longament e loable ha regida, fàcilment no pot entendre, la qual remoció los dit honrats jurats han feta e fan per⁴⁰ dites e sens irrogació o nota d'infàmia, ans sia digne de gran laor, acomanaren lo regiment de la casa sobredita e la procuració e recepció dels fruyts, acaptés, rendes e esdeveniments d'aquella al discret en Matheu Agramunt, prevere, beneficiat de la ecclésia de la dita casa, ell com sia prevere donan fermances e segurtat de retre bo e verdader compte de la dita administració e *reliqua restituere*.⁴¹ E lo motiu per quèls dits honrats jurats feren la dita comanda a prevere és estat per utilitat de la casa e continuu servir diürnal e nocturnal e dels malalts d'aquella, per ço car lo dit prevere és beneficiat e deu e ha promés aquí tenir son propri domicili, de quèls malalts seran mils servits e hauran los sacraments aquí prests axí de nit com de dia. Et tantost lo dit en Matheu, en honor de Déu e del seu sant servey e reverència dels dits honrats jurats, acceptan les dites procuració, regiment e administració, promés fer aquí e tenir son propri domicili, reefén e adoban dels diners de la dita casa una cambra que y ha ja per a ell, e de retre bo e leal compte de la dita administració e de restituir ço que'n poder seu fos o romangués. Et per les dites coses acomplir, ço és, per retre lo dit compte e restituir ço que fos vist ésser e romanir en son poder, donà e offerí fermances e principals tenguts e obligats qui ab ell e sens ell fossen tenguts a les dites coses de retre'l compte e restituir lo plus, ço és l'onrat mossén Johan de Vilanova, habitador, e en Domingo Romeu, parayre de la ciutat de València, e cascun d'ells per lo

¶³⁸ Al marge esquerre: *micer Johan Mercader, advocat.*

¶³⁹ Al marge esquerre: *de la casa de Sent Làzer.* D'altra mà posterior i en castellà: *Hospital de san Lázaro.*

¶⁴⁰ Tatxat: *les causes dessús.* ¶⁴¹ En realitat diu: *restituir.*

tot obligan tots sos béns a e per les dites coses atenedores, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. Et en aquell dia matex, los dits mossén Johan e en Domingo Romeu, absents los dits honrats jurats, yo, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, en loch, nom e veu d'aquells e de la dita casa e de tots aquells dels quals sia o puxa ésser interés legítimament axí com a pública persona, stipulant e reebent, faeren e atorgaren cascun per si e per lo tot la dita fermaça, prometents retre lo dit compte e restituir lo plus que fos en poder del dit en Matheu. Et per açò attendre e complir obligaren si e tots lurs béns e de cascun d'ells per lo tot, mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren a ¶^{12v} benefici de departida acció, e nova e vella constitució e a la epístola diví Adrià, e a la ley o fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre dret contra açò vinent.

Testimonis foren a les dites coses: en Bernat Ponç, mercader, e en P(ere) Colomines, verguer, ciutadans de València; testimonis foren al fermament del dit mossén Johan de Vilanova: en Ramon Poch e en Garcia Roiz, scuders del noble mossén Vidal de Vilanova; testimonis foren al fermament del dit en Domingo Romeu: los discrets en P(ere) Miró e en Bernat Mulner, notaris de València.

En lo sobredit dia de dimecres, del dit any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.⁴²

Los dits honrats jurats *supra proxime* nomenats, patrons e administradors generals en nom de la juraderia de la casa e spital appellat d'en Clapers, construït fora ls murs de la ciutat en lo carrer appellat de Sent Anthoni, remogut d'aquèn primerament, *ex causa* e sens infàmia, l'onrat en P(ere) Jordà, ciutadan de València, de la administració e procuració de les dites cases e spital, acompanyaren les administració e procuració de les dites⁴³ casa e espital al honrat en Ramon Constantí, conciadà lur, qui present era e la dita administració acceptant, e mandà fer a aquell procuració. E donat poder de la dita administració, promés lo dit en Ramon bé e leyalment regir e procurar les dites cases e spital, drets, fruyts, rendes e esdeveniments d'aquelles, e retre bo e verdader compte de la dita administració e *reliqua restituere*, obligan a açò tots sos béns mobles e semovents on que fossen.

Testimonis foren a açò en Martí de Calatayiú, corredor d'orella, e⁴⁴ en Berthomeu de Calatayiú, verguer dels dits senyors jurats.

Postea, die jovis .XII. augusti anno predicto a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o.

Lo dessús dit honrat en Ramon Constantí, atnent que ell era obrer dels murs e, segons estatut, alcun no pot haver doble offici, per tal renuncià a les dites administració e procuració, dien que no volia usar d'aquelles, et los dits honrats jurats que presents eren acceptaren la dita renunciació.

Testes discretus Jacobus Vallseguer, notarius, et dictus Berthomeu de Calatayiú.

¶⁴² Al marge esquerre: *elecció de l'administrador del spital.*

¶⁴³ Tatxat: *cases.* ¶⁴⁴ Tatxat: *Berthomeu Serra.*

Die jovis quinta mensis augusti anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.

Los honrats mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València e. en nom de la dita juraderia, patrons e⁴⁵ ¶^{13r} e administradors perpetuats de la casa e spital appellat de la Reyna, construïts (sic) en la ciutat de València, remogut d'aquèn primerament *ex causa* e sens infàmia l'onrat en Bernat Ferrer, moneder de la dita ciutat, acomanaren les administració e procuració de les dites cases e espital al discret en P(ere) Çaplana, mercader, conciudadà lur, manant a mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, que li faes carta de procuració de la dita administració. Lo qual en P(ere) Çaplana, acceptant per reverència de Déu e honor dels dits honrats jurats la dita administració e regiment del dit espital, promés bé e leyalment procurar e regir lo dit espital e coses d'aquell, e retre bon e verdader compte de la dita administració e restituir lo plus, obligan a açò si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen.

Testimonis foren a les dites coses los discrets en Jacme Vallseguer e en Vicent Benajam, notaris de València.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo, die sabbati vigilia
beate Marie intititata .XIII^a. mensis augusti, in civitate Valencie.*

Fo appellat concell ab crida pública a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich del concell de la dita ciutat, et encara ab albarans trameses en lo vespre prop passat als consellers, axí de generoses com de ciutadans de parròchies e d'officis e de mesters de la ciutat sobredita. Et ajustat e celebrat en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit disapte, allí on e segons en la dita ciutat és acostumat appellat, ajustar e celebrar concell, en lo qual foren o eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús nomenats:

En P(ere) Mir, justícia, mossén Bernat Escorna, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; ¶^{13v} mossén Francesch Monyoç, micer Guillem Çaera, en Nicolau Tamarit, en Francesch Serra, en Berenguer Fabra, en Nicolau Pol, en Francesch Castelló, en Romeu Corts, en Felip Fibla, en Matheu Feliu, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en P(ere) Almenara, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en Luís Gil, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Doménech, en Guillem Gerau, en Francesch Torner, micer Berthomeu Sist, en Francesch Ceriol, en Jacme Fexes, en Bernat de Pratboy, en P(ere) d'Espulgues, en Jacme de Montblanch, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Johan Çarrovera, en Vicent Granullés, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Bernat Esteve, en Berenguer Tord, en P(ere) Pelegrí, en Guillem Gençor, en Francesch Miró,

¶⁴⁵ Al marge esquerre: *elecció de regidor del spital.*

en Bernat Vidal, en Michel Torres, en Bernat Canader, en Bernat Cases, en Joan Berthomeu, en Johan Çamora, en Domingo Pasqual, en Bernat Niell, ||^{14r} en Ramon Gilabert, en Matheu Cases, en Jacme Vidal, en Miquel Gil, en Guillem Jaca, en Martí Pérez, en Johan de Torregrossa, micer P(ere) Pastor, en Berenguer Minguet, mudaçaf, en Johan Camós, n'Anthoni Miralles, en Ramon de Puigdecorbs, en Johan Portell, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, micer Anthoni d'Alagó, micer Johan Ferrando.

E com segons estatut e antiga usança, en semblant dia a o del present deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema de la dita ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los honrats jurats als dessús dits consellers que·ls plagués donar bons hòmens, e havents Déu denant lurs ulls, a la dita guarda, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins totstemp acostumada. E caech o vench en la sort d'aquesta elecció en n'Arnau Gamiça, donat per la par-ròquia de Sent Andreu, on té habitació, exercidor lo dit ofici per un any següent.⁴⁶

Et tantost après, fon proceït a elecció del mesurador de la calç per semblant via de redolins acostumada, e caech o vench en la sort d'aquesta elecció en Gil del Camí, de la parròchia de Sent Berthomeu, exercidor lo dit ofici per un any següent.⁴⁷

||^{14v} Et per ço que sia cert del salari del dit en Francesch d'Arques, los dits honrats jurats assignaren al dit honrat en Francesch, de e per salari del dit un any de la sua administració o per lo qual és estat elet, duy mília sous en diners, los quals se puxa retenir de les rendes de la dita vall. E ultra·çò, haje l'ort e la vinya de senyor, los quals ell sia tengut pensar e conrear a son cost e messió pròpria. E haje encara e reeba, ultra les dites coses. les quals li assignaren per càrrech de la procuració, tot dret d'alcaidia lo qual és acostumat reebre e donar per dret d'alcaidia pagador per los vassalls.⁴⁸

Postea, die mercurii .XVIII^a. mensis augusti anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo.

En Gil del Camí, mesurador de la calç a un any següent, elet per l'onorable *proxime* celebrat concell de la ciutat, en poder dels dits honrats jurats, present mi, Berthomeu Cerdà, notari e scrivà lur, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell per ses mans⁴⁹ tocats, per virtut del qual promés per tot lo seu any d'aver-se bé e exercir lo dit ofici de mesurar calç leyalment e justa e sens frau, tot oy, subornació, prechs, amistat o desamistat e encara tot do e servey apart posats, mas solament egualtat servan e la forma per capítols d'aquesta raó fets ordenada o estatuïda.⁵⁰

¶⁴⁶ Al marge esquerre: *elecció de guarda del vi.*

¶⁴⁷ Al marge esquerre: *mesurador de la calç.*

¶⁴⁸ Al marge esquerre: *o + o salari d'en Francés d'Arques.*

¶⁴⁹ Tatxat: *consi.*

¶⁵⁰ Al marge esquerre: *sagrament del mesurador de la calç.*

Et tantost, aquí matex e en los *proxime* dessús dits dia e any, en Johan Pineda, alcayt del castell de Domenyo, situat en la vall de Xelva, per la honorable ciutat de València, de què lo dit castell és, certificat primerament per los sobredits honorables jurats de la sua remoció sens infàmia. E retudes a aquell gràcies, de part de la dita ciutat, del bon regiment e leyal deffensió e guarda del dit castell, reté en poder dels dits honrats jurats, en la sala de la dita ciutat constituïts, lo sacrament e homenatge que fets e prestats havia a la dita ciutat per salvar e guardar lo dit castell e tenir aquell a costum d'Espanya en temps que fon constituït alcayt del dit castell. Requirent que, acceptant-li lo dit retiment, fos per los dits honrats jurats absolt, quiti e liure dels dits sacrament e homenatge, com ell fos prest liurar lo dit castell a qui manassen, sens alcun embarch o contrast. Et los dits honrats jurats, de bon grat acceptants lo dit⁵¹ ¶^{15r} retiment de sacrament e homenatge, responen dixeren que'l dit en Johan Pineda, liuran lo dit castell al honrat en Francesch d'Arqués, procurador de la dita vall a qui era estat per ells comés ara per ladonchs e ladonchs per ara, havien lo dit en Johan Pineda e'l notaven per bo e leyal, e'l absolvien e'l havien per absolt, quiti e liure dels dits sacrament e homenatge adonchs de mans e boca prestats, de tenir e guardar lo dit castell a la dita ciutat a costum d'Espanya. E de les dites coses manaren ésser feta a aquell per mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, a totes les coses sobredites present carta pública, una o moltes, si e quant haver les volgués.

Testimonis foren a les dites coses appellats l'onrat en Jacme Rotlà, del offici de mestre racional de la cort del senyor rey, e en Berthomeu de Calatayiú, verguer dels dits honrats jurats.

En aquell matex dia de dimercres, .XVIII. *mensis augusti, anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.*⁵²

Los honorables mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València, constituïts en la sala de concell d'aquella dita ciutat, l'onrat en Nicolau Tamarit, ciutadan de València, a qui per l'onorable concell de la dita ciutat celebrat a .XIII. dies del mes de juliol proppassat era estat acomanat lo castell de Tuexa, situat en la vall de Xelva, de senyoria de la ciutat sobredita, per casa plana, en presència dels dits honrats jurats constituït, prestà en poder d'aquells l'onrat en Matheu Vidal, per si e sos compayons reebent, present mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, sacrament a Déu e als sants Evangelis d'aquell corporalment tocats, e fe e homenatge de mans e de boca segons és acostumat, per virtut dels quals promés guardar e tenir lo dit castell per casa plana a e per la dita ciutat, e de no acollir en aquell o receptar enemichs del senyor rey ne de la ciutat, e de restituir aquell a la dita ciutat o a qui per lo concell d'aquella serà ordenat finit l'any de la sua comanda, acollín en aquell tota hora los jurats e síndich de

¶ ⁵¹ Tatxat el plural en *s*. Al marge esquerre: *de Domenyo*.

¶ ⁵² Al marge esquerre: *sagrament del alcayt de Tuexa*.

la ciutat dessus ensemps o departidament, irats o pagats venins, e qualsevol altres qui per la dita ciutat hi seran destinats o vinguen ab manament d'aquella. Et a çò attendre e complir obligà si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen, mi, dit ¶^{15v} notari e escrivà, stipulant e reebent en loch, nom e veus de tots aquells dels quals fos o pogués ésser vist interés. Et los dits honrats jurats assignaren a aquell, dit honrat en Nicolau Tamarit, mil cinch-cens sous per retinença del dit castell a un any pagadors per tres terces del any.

Testimonis l'onrat en Jacme Rotlà, del offici de mestre racional del senyor rey, e en Berthomeu de Calatayú, verguer dels dits honrats jurats.

En aquell matex context, dia e any *proxime* precedents.⁵³

Sens divertir a altres negocis, l'onrat en Bernat Borrell, ciutadan de la dita ciutat, a qui per l'onorable concell d'aquella celebrat a .XIII. dies del mes de juliol proppassat era estat acomanat lo castell de Domenyo, situat en la vall de Xelva, senyoria de la sobredita ciutat, tenidor e guardador a costum d'Espanya per un any a e per la dita ciutat, en presència dels dits honrats jurats, constituït en la sala de concell, prestà en poder d'aquells l'onrat en Matheu Vidal, per si e sos companyons reebent, present mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, sacrament a Déu e als sants Evangelis d'aquell corporalment tocats, e fe e homenatge de mans e de boca segons és acostumat comanar e prestar. Per virtut dels quals sacrament e homenatge promés tenir e servir lo castell per l'any de son regiment, lo dit castell a costum d'Espanya per e a la dita ciutat, e de no acollir en aquell de dia o de nit enemichs del senyor rey e de la sobredita ciutat, e de restituir-lo a aquella o a qui per lo concell d'aquella, finit l'any de la sua comanda, serà ordenat e manat, e d'acollir en aquell tota hora ensemps o departidament los honrats jurats e síndich de la ciutat, irats e pagats, e tots altres que sien e vinguen de manament de la ciutat e per ordinació d'aquella, segons forma de les costumes d'Espanya, penes e obligacions d'aquelles a les quals de bon grat se sotmès. Et per totes les dites coses atendidores e complidores, obligà als dits honrats jurats, en nom de la dita ciutat lo discret en Jacme Vallseguer, síndich d'aquella, present mi, dit notari e escrivà en loch, nom e veu de la dita ciutat e consell d'aquella e de tots aquells dels quals sia o fos interés de present o en esdevenidor, axí com a pública persona legítimament stipulant e reebent, si e tots sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on què fossen.

Testimonis foren a les dites coses l'onrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat, e ¶^{16r} lo discret en Guillem Pedró, mercader e ciutadan d'aquella.

En aquest dia de dimercres, .XVIII. del dit mes d'agost e any dessus propnomenat.

Los dits honrats jurats, en reverència e honor de Jhesuchrist e en esguart de pietat e caritat, havents affecció a les .VII. obres de misericòrdia les quals preserven les ciutat e viles e, finalment, tots los havents caritat, que és sobre totes les virtuts, atorgaren

¶⁵³ Al marge esquerre: *juramentum alcaydi de Domenyo*.

graciosament a n P(ere) Fontfrida, vehín del loch de Torrablanca, lo qual no ha lonch temps fon barrejat per infels e molts christians d'aquí portats catius en Bogia, quaranta-cinch lliures a aquell liuradores dels diners del bací del acapte de la dita ciutat a obs de catius a reembre, a e per subvenció o ajuda de reebre tres catius, ço és, son germà e la muller d'aquell e una neboda seua, qui són encara catius en Bogia, retinent-se ves si del-liberació del temps en lo qual serien o fossen manades pagar.⁵⁴

Ítem, en aquest matex dia, après dinar.

Los dits honrats jurats, fet venir denant si lo damunt dit en Bernat Borrell, alcayt del castell de Domenyo a un any esdevenidor, ordinaren, volgren e manaren que'l dit honrat en Bernat Borrell tengués contínuament en lo dit castell, a e per deffensió e mellor guarda d'aquell, .VIII. ballesters bé armats de bons arneses de ferre necessaris a ballesters, e ab lurs bones ballestes. E volguerren e tatxaren que cascun d'aquest, axí per son stipendi o sou per un any, les qual sien pagades de les rendes de la vall, .XX. lliures, que són per tots los .VIII., l'any, .CLX. lliures, e per lo propri salari del dit honrat en Bernat Borrell, per salari de tot lo dit seu any, setanta-cinch lliures, pagadores axí les cent sexanta lliures com les setanta-cinch de les dites rendes, per tres terces del any acostumades.⁵⁵

¶^{16v}

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadrigentesimo,
die veneris .XX^a. mensis augusti, in civitate Valencie.*

Fo appellat concell ab crida pública a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich del concell de la dita ciutat, e encara ab albarans en lo vespre proppassat trameses per Vicent Gil, verguer dels honrats jurats, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e altres pròmens de la dita ciutat. Et ajustat en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat appellar, ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia e jurats, consellers e pròmens dejús nomenats:

En P(ere) Mir, justícia civil, mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats, en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch Monyoç, micer Berthomeu Sist, en Berenguer Fabra, en Jacme Fexes, en Nicolau Pol, en Francesch Castelló, en Ramon Corts, en Berthomeu Cruïlles, en Matheu Feliu, en Bernat Englada, en P(ere) Lobet, en Bernat Mulner, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Berenguer Tord, en P(ere) Pelegrí, micer Guillem Çaera, en Bernat de Pratboy, en Nicolau Tamarit, en P(ere) d'Esplugues, en Jacme de Monblanch, en Ramon de Salas, en P(ere) Pastor major, en Johan Çarrovira, en Vicent Granollés, en P(ere) d'Òdena, en P(ere) Miró, en Macià Martí, en Bernat

¶⁵⁴ Al marge esquerre: *do a reemço de catius de Torrablanca.*

¶⁵⁵ Al marge esquerre: *salari del alcayt e guaytes de Domenyo.*

Esteve, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, n'Exemén Pérez de Vilanova, ¶^{17r} en Guillem Gençor, en Francesch Miró, en Luís Gil, metge, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Bernat Cases, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, en Guillem Gerau, en Francesch Torner, en Ferrando Ximénez, en Ramon Gilabert, n'Anthoni Miralles, en Jacme Vidal, en Bernat Reig, menor, en Johan Portell,⁵⁶ en Ramon Julià, en Guillem Jaqua, en Jacme Castellar, micer P(ere) Pastor, en Ramon Frígola, en P(ere) Çaplana, en Michel Torres, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponç, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Doménech, n'Esteve de Soldevila, en Domingo Pasqual, en Bernat Niell, en Domingo del Port, en Johan Camós, en Ramon de Puigdecorps, en Berthomeu Sanxo,⁵⁷ n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en P(ere) Segura, en Joan de Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando.

Fon exposat en concell en aquest dia per l'onrat en Johan de Torregrossa, racional de la ciutat, que'l discret en Bernat Maresme, notari, sotobrer qui era estat de murs e valls de la ciutat, devia a la dita obra, segons compte finat per ell, trenta-sis mília .CCLXIX. sous, .XI. diners, del qual finament ell havia feta certificació al honrat justícia civil, la qual monstrà en lo dit concell. Enunciava per ço aquestes coses al dit concell, perquè aquell del·liberàs si la dita certificació seria tramesa al dit honrat justícia o que y fos fet ço qu'al dit honrat concell plagués.⁵⁸ Et haüt gran parlament e digest d'aquesta ¶^{17v} raó en lo dit concell, entesa una supplicació per lo dit en Bernat Maresme en aquell dit concell proposada ans de les proposició e enunciació del dit honrat racional, plorosaument e ab moltes colors e causes, concloents supplicablement que la dita certificació, la qual era venguda a sa audiència, no fos tramesa. Lo dit honrat concell, attés que'l dit en Bernat Maresme, segons la dita enunciació certificació, havia comés delictes com hagués cessat metre en compte de reebuda quantitat de .XVIII^m. sous e pus, abcegan aquella a la dita obra e retenín-la en son poder e té huy en dia, de què la dita obra havia pagat interés a raó de censal cascun any per .XII. anys e pus. Attés més, que la cosa pública conprén viudes, pupills e miserables en gran nombre, e per aquesta raó *et alias*, segons divinals e humanals decrets, lo profit d'aquella prefira tot profit de singular e, majorment, lo dispendi d'aquella deja ésser exquivat, proveí, del·liberà e tench per bé concordantment que la dita certificació fos tramesa, liurada e presentada al dit honrat justícia, e que fos feta real e rigorosa execució de la dita quantitat en los béns del dit⁵⁹ en Bernat Maresme. E aquell en persona, axí per raó del delictes com àlias, per ço com axí com administrador de la cosa pública deté la dita quantitat, sia e estia pres en la presó comuna de la dita ciutat tant e tan longament tro haja o la dita obra sia pagada per execució, o en altra manera, de la quantitat en la dita certificació éntegrament contenguda.

Ítem, feta exposició en lo dit honrat concell de les coses dejús escrites per lo dit honrat racional, aquell dit honrat concell, concordantment, per servar egualtat

¶ ⁵⁶ En realitat diu: *Portall*. ¶ ⁵⁷ Tatxat: *en Michael Gil*.

¶ ⁵⁸ Al marge esquerre: *d'en Maresme*. ¶ ⁵⁹ Tatxat: *ho*.

provehí e ordenà que-l discret en P(ere) Lop, sots-síndich, fes forçar tots aquells qui fossen deutors de la ciutat, los quals aquí específicament eren estats nomenats per lo dit honrat racional, e tots altres qui d'aquí enant fossen trobats, a fer venir denant l'honrat justícia a assegurar lo juhí. Lo qual, assegurat, fos hoït, examinat e calculat lo compte o comptes d'aquells e feta la dita examinació e lur compte finat per los .XII. comptadors. Et feta per lo dit honrat racional certificació al dit honrat justícia de les restes, per lo dit honrat justícia, haüda la certificació, faça als dits deutors breu assignació de cert dia dins lo qual aquells hajen pagades les restes, lo qual dia passat, si no paguen, sien preses e meses en la presó comuna e aquí estien tant e tan longament tro hajen⁶⁰ ¶^{18r} acabat de pagar, e *interim* sia feta reyal e rigorosa execució en lurs béns, si atrobats ne seran, *alias luant in corpore* per la dita presó personal.

Ítem, per lo dit honrat concell fon proveït e per vigor de la provisió manat al discret en P(ere) Lop, notari, sotsíndich a exigir los deutes de la ciutat, que la exacció faedora dels dits deutes requerís ésser feta ab gran celeritat e diligència e sens interpaució de temps, totes pregàries, amors e benvolences e accepció de persones cessants, mas ab curós affecte e sens dilació e flix, si donchs no u feya ab voler e manament del concell e jurats de la dita ciutat, mas no d'altra singular persona o exparsa sinó de tot lo dit concell e jurats. E, més avant, proveí lo dit honrat concell que no fos feta gràcia o lexa a alcun dels deutors, com lo profit públich prefira a tot profit particular o singular, e que les quantitats de peccúnia que's hauran e's cobraran dels deutors sien convertides en quitaments de censals *dumtaxat*, e no en altres actes o càrrechs de la dita ciutat. E per fer açò vinguen en mans d'una bona persona a açò elegidora, e les quantitats que són ja exigides d'alcuns deutors e vengudes en mans del clavari sien recobrades dels diners de les imposicions que venen o vendran en mans del dit clavari, e convertides en lo dit ús de quitar censal per mans d'aquella dita bona persona que y serà elegida.⁶¹

*Postea, die sabbati intitulata .XXI^a. die mensis augusti anno predicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo.*⁶²

N'Arnau Gamiça, ciutadan de València, constituït denant los dits honrats jurats en la cambra on acostuma l'escrivà de la sala exercir son offici, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell, lo dit sacrament reebent l'onrat en Jacme Ros, jurat, en presència de sos companyons, sobre los ¶^{18v} dits Evangelis per les mans d'aquells tocats, per virtut del qual sacrament promés d'aver-se bé e leyalment en lo dit offici de guarda del vi, en lo qual, per l'onrat concell de la ciutat celebrat a .XVIII. dies del present mes d'agost, tota favor, oy, amor, do o promesa apart posades, e servarà e servir farà e manarà de tot son poder e de tota sa diligència ab sobirana cura lo privilegi a la ciutat d'aquesta raó per

¶⁶⁰ Al marge esquerre: *del negoci dels .XII. comptadors.*

¶⁶¹ Al marge esquerre: *dels deutes de la ciutat.*

¶⁶² Al marge esquerre: *juramentum guardini vini.*

los reys passats atorgat, e tots los estatuts e capítols d'aquesta raó fets e ordenats e a ell liurats e manats liurar per los dits honrats jurats, si Déus li ajudàs e los sants Evangelis.

E prestat lo dit sagrament, en aquell matex instant, presents los dits honrats jurats, lo dit guardià elegí e constituí lochtinent seu en lo dit offici, per ço que mils e pus curosament fos regit e per suppliment d'alcunes absències que li convendrien fer per procuració de sos béns, que són en Puçol, a dues lègües de la ciutat, ço és lo discret en Johan Gamiça, notari, fill seu, del qual *extemplo*⁶³ per los dits honrats jurats fon reebut e per aquell prestat semblant sagrament que per lo pare era estat dessus prestat.⁶⁴

En aquell matex instant, sens divertir a altres actes, los dits honrats jurats donaren al dit guardià en e per custòdia e guarda del dit vi e manifestador dels delinqüents que trobarà, ço és en Vicent d'Arenys, vehín de València, qui present lo dit guardià fèu sagrament tocats per ses mans los sants Evangelis en poder del dit honrat en Jacme Ros, jurat, lo dit sagrament reebent per si e sos companyons, d'aver-se bé e lealment en la dita guarda e de manifestar al dit guardià⁶⁵ ¶^{19r} tots los delinqüents que trobarà e menar-los denant aquell, tota favor, oy, amor, do o promesa cessant si Déus li ajudàs e los sants Evangelis.

Ítem, en aquell dia matex, \com/ un florentí, appellat Eliso de Albertis, hagués promés denant los honrats adonchs jurats de menar ací sa muller dins cert temps sots certa pena, e sobre ço hagués donada fermaça l'onrat micer Domingo Mascó, doctor en leys, habitador de la dita ciutat. E per concell enaprés celebrat, attenent que no's podia o devia consentir, com seria contra forma de privilegi, fon acordat que'l dit acte no passàs e la obligació o promissió dessus dita anàs per no reebuda, e del acordament del dit consell no's fos feta memòria, o almenys no fos executat, ans romangués en peu la dita obligació. Per tal, los dits honrats jurats, ara per ladonchs e ladonchs per ara, hagren e dixeren què havien mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, axí com a pública persona stipulant e reebent en loch e nom del dit florentí, absent, e de tots aquells de qui fos o sia interés, present lo dit honrat micer Domingo, per revocada, e de fet revocaven les dites obligació e promissió, manant a mi, dit notari, que aquella, si atrobada era per mi, cancel·làs.⁶⁶

Testimonis foren a les dites coses lo discret en Bernat Mulner, notari, e en P(ere) Saranyana, *scriptor*.

Die lune, .XXIII^a. mensis augusti anno predicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo.

Los dits honrats jurats donaren en guarda del vi e manifestador dels delinqüents al guardià del dit vi, ço és en ¶^{19v} Martí Siurana, ciutadan de València, qui en aquest dia jurà per guarda en la forma dessus expressada en l'altra guarda.

¶⁶³ En realitat diu: *extimpro*.

¶⁶⁴ Al marge esquerre: *[lochtinent] de guarda del vi*.

¶⁶⁵ Al marge esquerre: *custòdia de guardià del vi*.

¶⁶⁶ Al marge esquerre: *de micer Domingo Mascó*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo,
die lune, .XXIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e ab veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València o del concell d'aquella, e encara ab albarans en lo vespre proppassat per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers del dit concell, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròchies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat. E ajustat en la sala del concel en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús scrits:

En Johan Escrivà, justícia criminal, en P(ere) Mir, justícia civil, micer Bernat Abrí, assessor; mossén Bernat Scorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch Munyoz, micer Berthomeu Sist, micer Guillem Çuera, en Johan Torregrosa, racional, micer Johan Ferrando, ¶^{20r} micer Anthoni d'Alagó, en Francesch Ceriol, en Bernat de Pratboi, en P(ere) d'Esplugues, en Jacme de Monblanch, en Ramon de Salas, en P(ere) Pastor, major, en Johan Çarrovera, en Vicent Granullés, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en P(ere) Almenara, n'Exemén Pérez de Vilanova, en P(ere) Çaplana, en Michael Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, en Nicolau Pol, en Francesch Castelló, en Romeu Corts, en Berthomeu Cruilles, en Matheu Feliu, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Macià Martí, en Berthomeu Domingo, en Ramon Frígola, en Bernat Vidal, en Berenguer Motes, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Guillem Guerau, en Bernat Niell, ¶^{20v} en Francesch Torner, en Ramon Gilabert, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en P(ere) Sinya, en Luís Gil, metge, en Bernat Cases, en Domingo Pasqual, en P(ere) de Puigdecors, en Guillem Jaqua, en Johan Camós, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Francesch Miró, en Ramon d'Embrú, n'Anthoni Doménech, en Ferrando Eximèniz, n'Esteve Agramunt, en Martí Pérez.

Per lo qual concell, exposat lo fet de la presó del discret en Bernat Maresme,⁶⁷ fon proveït concordantment e alcun no discrepant que aquell, donant en poder del honrat justícia civil de la dita ciutat caplleutes sufficients a quantitat de .IIII^m. florins, estigués sots les dites caplleutes, capllevents aquell a o en la dita quantitat de .IIII^m. florins, dalt, en les cambres del concell de la dita ciutat, sens guardes sots les quals estave guardat, attés que les guardes eren gran messió d'aquell e dan de la ciutat en cas que·ls béns d'aquell no bastassen al deute a la dita ciutat per aquell degut.

Ítem, feta paraula al dit honorable concell de les coses dejús scrites, fon atorgat per aquell que al comanador major de Muntesa e a n P(ere) Suau,⁶⁸ armadors d'una

¶⁶⁷ Al marge esquerre: *d'en Maresme.*

galiota, aquells assegurant en poder del honrat batle general que iran contra moros enemichs del senyor rey e no dampnificaran a christians amichs del dit senyor ne als del bando contrari lur, sien prestats cent caps e tres caxons de viratons de la deraçana, feta primerament per los honrats jurats presents, aquells o lurs procuradors, extimació de la valor de les dites coses, e aquells assegurant e prometén sots bona obligació de restituir les dites coses a la ciutat dins mig any adonchs següent o la extimació d'aquelles, tot cas fortuït cessant.

¶^{21r} Ítem, per semblant manera de la dessús propdita e sots semblants seguretats e obligació fossen prestats altres cent caps e tres caxes de viratons e altres coses que hajen mester, exceptats rems, / a'n Bernat de Monçó e a'n P(ere) Dalmau, armadors d'una galiota, aquells faents en poder del dit honrat batle general la obligació dessús propdita, sens emperò que en aquella no cal fer menció del bando com aquests no sien de bando.

Rursus, com en lo concell proppassat micer Ramon Soler, licenciat en leys, hagués demanat al dit proppassat concell que li faes ajuda de dret e de fet, la qual dix que li era estada promesa per la ciutat en temps passat, en lo qual ell era e fon missatger de la dita ciutat, ab carta pública adonchs a ell feta, afferman que per les causes de la dita missatgeria li eren mogudes e suscitades desamistances e de tals e tan gran persones que era a ell massa, les quals aquí en lo dit concell passat nomenadament explicà e fon-li retuda enaprés resposta per los dits honrats jurats, a qui fon per lo dit concell acomanat, que donàs en escrit ço que havia proposat en lo dit prop celebrat concell dessús e la manera e les causes de la deffensió per lo dit concell a ell promesa, e fet açò lo concell adonchs li respondria e faria ço que degués e fos tengut raonablement. Per tal, lo dit honrat e present concell concordantment perseverà en allò matex e proveí e comanà als dits honrats jurats que *iterum* faessen aquella matexa resposta al dit honrat micer Ramon, per ço que no hagués clamor del concell, ajustan que si no volia donar la resposta o ço que demanave en escrits per la forma sobredita, que usàs dels remeys de fur, car si la donave lo concell hi respondria e y faria ço e segons degués raonablement.⁶⁹

Ítem, com, en lo pus prop precedent concell, l'onrat micer Ramon Soler,⁷⁰ licenciat en leys, aprés recitació verbal de molts larchs fets, hagués demanat al dit concell ajuda de dret e de fet contra alcunes grans e notables persones per aquell en lo dit concell nomenadament explicades, les quals pretés que'l havien menaçat, el tenien en oy e desamistat per causa de missatgeries en temps passat per ell fetes de manament e elecció del honorable concell de la dita ciutat e de fets tocants aquella, afferman que la dita ajuda li era estada promesa. Et feta la dita proposició o verbal recitació fon respost al dit honrat micer Ramon que se'n anàs, car los honrats jurats li farien aquella resposta que seria del·liberada en concell. Et partit d'aquí, fon adonchs per aquell dit precedent

¶⁶⁸ Al marge esquerre: *de préstech de coses de la deraçana*. ¶⁶⁹ Paragraf cancel·lat amb aspes. Al

marge esquerre: *vacat*. ¶⁷⁰ Al marge esquerre: *de micer Ramon Soler*.

concell del·liberat concordantment que·ls dits honrats jurats, per ells e per tot lo dit \precedent/ concell, li responguesen en la forma següent per aquell, de volentat dels advocats pensionats, del·liberada, és a saber, que·l dit honrat micer Ramon donàs en escrit son entent ¶^{21v} e tot ço àls que en aquell dit concell haviat recitat e demanat. Et si u donava en escrits, que·ls dits honrats jurats li faessen en escrits resposta negativa, com los malvolents per aquell nomenats, a qui per los honrats jurats passats n'era estat ja parlat, segons relació feta en lo dit adonchs concell, present lo dit honrat micer Ramon e ans de la recessió d'aquell, havien respost que per res tocant la ciutat e ses missageries no havien en oy, ans prometeren e asseguraren en lur bona fe que per allò, encara que hagués passat lo manament de la ciutat, no li farien mal ne dan en persona o béns, açò *dumtaxat* retengut e reservat a ells que si aquell havia passat lo manament de la ciutat, que d'allò·l poguessen convenir civilment; et si no u volia donar en escrits, que semblantment de paraula li fos feta resposta negativa. Et com en lo present concell fos reportada aquesta resposta faedora en la forma pretaxada per del·liberar si y volia lo dit present concell adaptar alcuna cosa, fon aquí concordantment per tot lo dit concell respost que perseverave en aquella matexa resposta, alcuna cosa no detreta o ajustada, la qual per lo precedent concell era estada del·liberadament acordada ab acord dels advocats pensionats.

Die martis, ultima mensis augusti anno a Nativitate Domini millesimo quadrigentesimo.

Com denant los⁷¹ honorables jurats de la ciutat de València fos verbal discrepació entre diverses maestres d'arts e de gramàtica, aquí presents en la sala de la dita ciutat,⁷² los uns mantenents e deffenents unitat d'escoles d'arts e de gramàtica, on tots los escolans de la ciutat hoïssen e aprenguessen, diens que ja per forma de capítols sobre ço ordenats antigament les escoles foren reduïdes a aquesta unitat; los altres, en lo contrari, dients que pluralitat d'escoles era molt pus expedient e profitós als escolans, e per tal expedient era e fóra preclusa via a dispendis e bregues per confusió de tanta multitud d'escolans unida a una escola. Per tal, los dits honrats jurats, vista lur discrepació, attés que·ls capítols que·s dien formats sobre tal unitat són exorbitants a fur, per lo qual és lícit a cascun clergue o a altre hom francament e sens tot servey o tribut tenir estudi de gramàtica e de totes altres arts, e de física e de dret civil e canònich en tot loch per tota la ciutat, e ¶^{22r} attés que·ls capítols per la dita exorbitació e àlias no·n eren estats servats \e d'aquells era estat abusat/, revocaren e hagren per revocats de fet e per nul·les e no servadors los dits affermats capítols sots qualsevol concepció de paraules sien concebuts, donants facultat e leer a cascun mestre per observança del dit fur posat sots rúbrica de metges, lo capítol últim, que puxa tenir escola ab altre companyó mestre o sens aquell, en aquell loch de la ciutat que·s volrà e trobar porà, sens embarch e oppòsit d'altre mestre.

¶⁷¹ Tatxat: *de*. ¶⁷² Al marge esquerre: *escoles*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.,
die mercurii XV^a mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e ab veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre proppassat, trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers del dit concell, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, de officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, et ajustat en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Johan Escrivà, justícia criminal, micer Bernat Abrí, assessor del crim, en P(ere) Mir, justícia civil, en Joan Roïz de Corella, en Matheu Vidal, en Jacme Ros, jurats; mossén Francesc Monyoç, micer P(ere) Pastor, micer Guillem Çaera, en Francesch Ceriol, en Pere Lòpiz, en Nicolau Pol, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, major, en Johan Çarrovera, micer Anthoni d'Alagó, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, en Nicolau Tamarit, en Jacme Fexes, notari, en Jacme de Montblanch, notari, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Matheu Feliu, ^{||22v} en Bernat Englada, en P(ere) Lobet, en Bernat Mulner, notari, Berthomeu Domingo, notari, en P(ere) Sinya, notari, en Guillem Gençor, en Francesch Miró, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Bernat Cases, en Johan Berthomeu, en Johan Çamora, en Guillem Gàver, en Francesch Torner, en Ramon Gilabert, en Jacme Vidal, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en P(ere) Segura, en P(ere) d'Òdena, en P(ere) Miró, notari, en Macià Martí, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Ramon Frígola, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, metge, en Domingo Spanyol, en Michael Torres, n'Anthoni Lorenc, en Domingo Ponç, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Doménech, en Sabastià Simon, en Domingo Pasqual, en Ferrando Eximén, en Johan Camós, n'Esteve d'Algarra, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Domingo de la Parra, ^{||23r} en Martí Pérez, en Jacme Castellar, en Jacme Matheu.

Fon exposat en lo dit concell per alguns mercaders que com ells, a tolre la fretura que era en l'any passat en la ciutat de vins,⁷³ en la qual era eminent muntar quarter de vi a més de .VI. sous, havien feta gran provisió de vins e en gran nombre e mes en la dita ciutat e Grau d'aquella, en tant que no podia o era fàcil d'aviar-lo deçà sent Michel e demanat ab gran instància al concell que·ls fos prorogat lo temps, és a saber, que·l poguessen vendre après la festa de sent Michel perquè no fossen tant perdents. Lo dit honorable concell, fet fer loch als dits exponents, haüt parlament sobre ço, concordantment del·liberà e hac per bé que·ls dits mercaders, attés que no devien reportar dan de fer bé e tolre carestia, sen derogar al privilegi del vi e dispensan sobre aquell aquesta veu, puxen vendre lo dit vi vell mes en la ciutat d'ací a la festa de Tots Sants primeravinent inclusive, e lo que y entrarà o metran del present dia tro a la

¶ ⁷³ Al marge esquerre: *prorogació del vi.*

feita de sent Michel primeravinent haja ésser venut d'ací a la dita feita de sent Michel inclusive, passada la qual no·l puxen vendre, ans romanga subjugat a la ordinació del dit privilegi del vi. E ha mogut lo dit concell a fer aquesta prorogació dues cosas: la primera, que·ls dits mercaders han tolta gran inèdia o carestia de vi per los poch e mals vins que eren en la ciutat; la segona, per moltes persones qui per malalties e altres diverses accidents han mester vin vell com lo novell los sia fort contrari.

Ítem, com fos raonat en lo dit concell per l'onrat micer Bernat Abri, assessor del crim,⁷⁴ que per negligència de fiscals qui no exigien curosament les penes peccuniàries dels béns d'aquells qui havien sentència en absència, aytals sentenciats, per escalfament dels béns que havien, s'ardien a fer altres e majors mals. Per tal, lo dit concell, a sopir tals escàndels e perills, ordenà e tench per bé que·ls honrats jurats o síndich requiren lo batle general que li placia proveir en los fets fiscals de bo e gosat fiscal, per ço que·ls ordinari en punir los delictes e mals no hajen excusa per negligència de fiscal. Et si fer ¶^{23v} no u volrà e serà mester sia·n escrit al senyor rey, per ço que la sua senyoria hi proveesca de bon fiscal e en l'als segons serà sa mercè.

Ítem, com per lo discret en Bernat del Mas, notari, en nom dels converses o christians novells de la ciutat, alguns dels quals eren aquí presents,⁷⁵ fos exposat en lo dit concell que per l'onrat justícia civil, a instància d'alcuns qui·s dehien comissaris del senyor rey e, senyaladament, d'en Guillem Martorell e d'en Bernat Mar<r>ades, lochtinent d'aquell, eren importablement agreujats, vexats e molestats axí per escriptacions de béns com àlias, a sola verbal resquesta d'aquells e d'alcun d'aquells, contra furs e privilegis de la ciutat e regne d'aquella, ço que no devia ésser tolerat, supplican al concell que per observança de furs e privilegis proveís sobre aquestes cosas en tal manera que fos preclosa via a les molèsties e greujes obvians a furs e privilegis. La qual proposició feta e hoïda e altres greujes que foren aquí per altres referits, lo dit concell, gitats d'aquèn lo dit en Bernat del Mas e los altres neòphits que ab aquell eren, feren venir lo dit en Guillem Martorell e l'onrat micer Johan Carbonell, assessor, e en Bernat Ma<r>ades, lochtinent d'aquell, e venguts, fon dit al dit en Guillem Martorell en plener concell per los dits honrats jurats, molt cortesament, que al dit concell era estat descubert que ell, dit en Guillem, usava de comissions reyal en la dita ciutat e terme d'aquella, ço que era expressament contra fur a la ciutat e regne d'aquella atorgat en Corts generals, lo qual havia que comissaris, lochtinents, reformadors, instigadors, coadjutors, adjuncts, hòmens de tresoreria e reebedors de monedes o altres per qualque nom fossen nomenats no sien o puxen ésser trameses, constituïts o posats en lo dit regne o en qualsevol loch o part d'aquell, lo qual fur, per ço que no pogués al·legar ignorància, li fon aquí mostrat e *de verbo ad verbum* en sa presència lest per lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la dita ciutat. Et lest, fon·li intimat per los dits

¶⁷⁴ Al marge esquerre: *de Bernat Abri, assessor del criminal.*

¶⁷⁵ Al marge esquerre: *dels converses.*

honorats jurats, en presència del dit honorable concell, que ell e son lochtinent observants lo dit fur desestissen de les dites lurs comissions e dels processses e ús d'aquelles, com fossen contra lo dit fur e altres molts parlants d'aquesta matèria, ans observassen aquells com fossen ciutadans e'n fossen tenguts, pregan lo dit honorat micer Johan Carbonell que no·ls volgués donar o prestar consell senistre al dit fur e als altres per los quals comissions eren veda-^{¶24r}-des, axí com confiaven d'ell en qui no cahia ignorància d'aquells que no u faria; àlias, lo síndich de la ciutat hauria instar los ordinaris ésser proceït contra lo dit en Guillem e son lochtinent per los remeys estatuits en fur. Et haüt sobre ço gran parlament e hoïdes en concell algunes excuses dels sobredits per les quals eren venguts a alguna spècia de lurs processses, lo dit en Guillem demanà que lo concell li donàs en escrit manera o concell de ço, e com proceïria en alguns altres fets de què ell havia manament del senyor rey, per ço que'n sa excusa o pogués trametre al dit senyor. Et tantost, per los dit honorats jurats fon aquí respost que ells no li havien a donar en escrit ço que li havien intimat, cor ja li havien fet legir lo fur lo qual era tengut servir, e en quant demana[va] concell, lo requeriren que·ls donàs translat de la comissió que havia e·ls donàs en escrit ço sobre que demanava consell e adonchs, salva tota hora la feultat al dit senyor rey, ells li darien consell en escrits. Et d'açò requeriren ésser feta \carta pública,/ una o moltes si e quant haver l'an volguessen a conservació del dret del dit concell.

Testimonis foren a totes aquestes coses, ço és, l'onrat mossén Francesch Moñoç, cavaller, e lo discret en P(ere) Lop, notari de València.

Et après, exits del dit concell o sala d'aquell, los dits micer Johan Carbonell, en Guillem Martorell e son lochtinent, haüt d'aquèn gran e madur parlament sobre les coses dejús escrites,⁷⁶ lo dit concell concordantment ab acord dels advocats pensio-nats del·liberà e proveí ésser fetes e exseguides dues coses: primera, que fos comés, e de fet cometé als dits honorats jurats que anassen al senyor bisbe e supplicassen a aquell que li plàcia proveir e manar a sos oficials e fiscals que contra raó no vexen o agreujen los dits neòphits per processses inusitats e injusts, per la qual supplicació no toquen, ne·l dit concell toqua o entén tocar, a res que sia de la fe, offerints-se aparellats donar consell, favor e ajuda a tot ço que toque la fe; segonament, que·l justícia civil, aquí present, cancell e man ésser cancel·lades, e, de fet, face cancel·lar, totes e qualsevol escripcions ^{¶24v} de béns dels dits neòphits fetes a instància del dit en Guillem Martorell com a comissari, o de son lochtinent, e totes caplleutes d'aquèn donades e reebudes dels dits converses de e per raó de les dites escripcions de béns requestes a instància dels dits comissaris, *dumtaxat* com en quant són requestes o fetes a instància de comissaris reials siem contrafur e *ipso jure et facto* nul·les, e jatsia nul·les mils puxen ésser revocades.

¶⁷⁶ Al marge esquerre: *de converses*.

Ítem, lo dit concell proveí e hac per bé que del fet de les bandositats e de les morts, nafres e grans escàndels que's segueixen sovén en la ciutat per ocasió de les dites bandositats,⁷⁷ de què fon feta paraula en lo dit concell, fos escrit al senyor rey certifican-lo dels dits escàndels e de la curiosa e diligent instància e a cost fet per los honrats jurats, axí al governador com al justícia criminal ab molts bons e curables remeys e expedients, de què los dits governador e justícia no meten res en execució ab e per excuses de negligència de fiscals e, en altra manera, per ço que'l dit senyor hi proveesca axí com serà sa mercè.

Com dessús, ans d'aquest concell *inmediate*, los honrats jurats de la ciutat hajen revocats tots e qualsevol capítols formats sobre la unitat de les escoles d'arts e de gramàtica,⁷⁸ axí com exorbitants a furs de la ciutat, e donat leer (sic) a cascun mestre tenir escola en qualsevol loch de la dita ciutat, e d'açò e dels inconveniens que's seguien per la dita unitat fos feta paraula en concell. Per tal, aquell dit honorable concell concordantment e del·liberada aprovà, ratificà e confirmà tot ço que per los dits honrats jurats era estat fet e del·liberat dessús *ultima die mensis augusti*, haüts d'aquèn lo dit concell per nul·les, casses e revocats e revocan de fet l'estatud fet en temps passat sobre la unitat de les dites escoles e tots altres contractes, obligacions e escriptures d'aquèn exseguits, fets e fermats a e per causa e observança de les dites unitat e estatud.

||^{25r}

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo,
die martis vespera beati Michaelis Archangelis que erat .XXVIII^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre proppassat trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatahiú, verguers del dit concell, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, de officis, de mesters e a altres pròhomens de la dita ciutat, et ajustat en la sala del concell en hora tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En P(ere) Mir, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Johan Roiz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; mossén Francesch Monyoç, en Johan Torragrosa, micer Johan Ferrando, micer Guillem Çaera, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Lòpiz, en Francesch Serra, en Berenguer Fabra, en Nicolau Pol, mossén P(ere) Calderó, micer Anthoni d'Alagó, en Berenguer Minguet, micer Berthomeu Sist, en Francesch Ceriol, en Jacme Fexes, en Vicent Cedrelles, en P(ere) d'Esplugues, en Jacme de Monblanch, ||^{25v} en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, major, en Johan Çarrovira, en Bernat Englada, en Luís Lòpiz, en Berthomeu

¶⁷⁷ Al marge esquerre: *de bandositats*.

¶⁷⁸ Al marge esquerre: *escoles*.

Domingo, en P(ere) Pelegrí, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, en Domingo Pasqual, en Ferrando Ximénez, en Johan Camós, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruilles, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Berenguer Tord, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en Bernat Esteve, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Romeu Corts, en Felip Fibla, en Vicent Granollés, en P(ere) Lobet, en Macià Martí, en P(ere) Sinya, en Guillem Gençor, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, metge, en Michel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, n'Esteve de Soldevila, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Bernat Reig, menor, n'Anthoni Batle, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez.

¶^{26r} Revocats e cassats l'estatud fet sobre la unitat de les escoles e tots altres contractes, actes e scriptures e obligacions exseguits e fets per causa de les dites unitat e estatud o a e per observança d'aquelles dites unitat e estatud.⁷⁹

Com segons privilegis e provisions reyal en semblant dia deja ésser feta elecció de mudaçaf,⁸⁰ per tal, en nom de Jhesús e de la sua gràcia, los dits honorables jurats e concell proceïren a elecció de mudaçaf de cavallers e generoses, com en l'any passat qui huy fenex sia mudaçaf hom ciutadà, segons appar en la elecció del dit passat any, e aquesta present elecció fon feta ab sort de redolins en la manera per fur e privilegi introduïda e totstemp observada, segons en los llibres de consells dels anys passats largament és contengut, et caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Sent Martí e de Sent Nicolau. Et tantost e aquí matex, lo molt honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, donà e publicà al dit concell en mudaçaf de la dita ciutat per al any propvinent l'onrat mossén mossén (sic) Martí Eximénez de Roda, cavaller, habitador de la ditat ciutat, donat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Thomàs dessus dita.

Per semblant manera e allí matex e tantost, fo proceït a elecció de lochtinent de mudaçaf en alguns anys passats acostumada per novella concessió reyal,⁸¹ e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Martí, de Sent Lorenç e de Sent Johan. Et tantost e aquí matex, lo dit honorable batle general donà e publicà al dit concell per lochtinent del *proxime* dit mudaçaf en Rodrigo de Corella, ciutadan de la dita ciutat, dat e nomenat al dit ofici de lochtinent per la dessus dita parròquia de Sent Martí.

¶⁷⁹ Paragraf cancel·lat amb ratlles.

¶⁸⁰ Al marge esquerre: *elecció de mustaçaf*.

¶⁸¹ Al marge esquerre: *elecció de lochtinent de mudaçaf*.

Més avant, com alcun temps és passat per lo concell de la ciutat sia estat estatuït que·l \pesador/⁸² ¶^{26v} de la farina cascun any en aquesta diada sia elet per forma de .XII. redolins, per tal lo dit honorable concell proceí en la dita forma a elecció de \pesador/⁸³ de la farina ordenats .XII. redolins, segons nombre de .XII. parròquies, forman un redolí ab lo nom del nomenat per los consellers de cascuna parròquia, axí com és acostumat formar los redolins en les eleccions dels altres oficials de la ciutat. Et prè un redolí dels dits .XII. redolins meses en un bací d'aygua, e remesclats e mudats dues veus d'un⁸⁴ bací en altre ab l'aygua ensemps, per un infant que·n P(ere) Colomines, verguer, tenia en los braces, aquell dit redolí liurat a un dels dits honrats jurats e ubert, e vist per ell e sos companyons, los dits honrats jurats donaren e publicaren al dit honorable concell en \pesador/⁸⁵ de la farina a un any primervinent e següent en P(ere) Prats, donat e nomenat per la parròquia de Sent Esteve.

Les quals eleccions fetes e acabades, los dits honrats jurats publicaren al dit honorable concell que donaven e eligien en inquisidors de la ciutat contra los oficials, per un any d'aquí avant següent, los honrats en Jacme Serra, micer Johan Domínguez e en Francesch Serra, ciutadans de València, com segons provisions reyls fossen a la dita ciutat atorgats inquisidors e ordenat que aquells fossen elets en semblant diada, la qual elecció de inquisidors fon per tot lo dit concell concordantment aprovada⁸⁶ duradora per un any següent.

En aquest matex dia, per lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat,⁸⁷ fon exposat que la muller d'en P(ere) Çolivella, notari deffunct, havia pres marit, en lo qual cas lo síndich de la ciutat, *ratione officii*, segons disposició del deffunct romania tudor e curador de sos fills, e açò fos molt oneros e vexable al síndich, qui ja per sarcina dels innumerables negocis de la ciutat era incessablement ocupat, per tal supplicave que en açò fos proveït per lo dit concell. La qual proposició hoïda, lo dit concell proveí que·l dit síndich, attés que·l dit cas era a aquell importable per la assídua sollicitació que havia e era tengut prestar en los negocis de la ciutat, no acceptàs lo càrrech de les dites tutela e cura, majorment com segons raó natural pus havia tutela de tan grans e axí multipli-^{27r}-cats negocis com són los de la ciutat e comunitat d'aquella, no·n fos tengut ne·n pogués ésser forçat, e que d'açò lo dit síndich posàs requesta excusatòria denant l'onrat justícia civil ab e sots les dites excusacions e altres, per tal que·l justícia d'aquèn l'agués per excusat. Et, per tant, com lo deffunct disponent en la dita forma havia confiat,⁸⁸ segons parença de la ciutat, donà tot lo dit concell càrrech al dit honrat justícia, aquí present, que proveís de tal tudor e curador als dits pupills qui aquells e los béns d'aquells regís solícitament e profitosa, lo qual càrrech lo dit honrat justícia pres feta la excusació del dit síndich.

¶⁸² Tatxat: *mesurador*. Al marge esquerre: *elecció de pesador de la farina*. ¶⁸³ Tatxat: *mesurador*. ¶⁸⁴ Tatxat: *bací*. ¶⁸⁵ Tatxat: *mesurador*. ¶⁸⁶ Tatxat: començant a córrer de la primeravinent

feita de Nadal a avant. Al marge esquerre: *elecció de inquisidors de la ciutat*. ¶⁸⁷ Al marge esquerre: *excusa del síndich a no rebre tutela*. ¶⁸⁸ Tatxat: *de*.

Quant a la supplicació endreçada al dit honorable concell per lo síndich, explican ell haver exercit lo dit ofici per un any complit e que plagués al conceller constituir altre síndich,⁸⁹ com ell en son començament havia pres lo dit càrrech sots pacte o condició de servir un any tansolament. Lo dit concell del·liberadament, atesses dues coses, la experta suficiència e loable diligència del dit en Jacme Vallseguer; segonament, que·l dit càrrech segons per molts era referit en lo dit concell era triennial, denegà e no admés la dita supplicació, ans refermant lo sindicat a e del dit en Jacme proveí que servís lo dit trienni del qual solament era passat un any.

Ítem, com l'onrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat,⁹⁰ promeses algunes causes concloents son propòsit, supplicàs al dit honorable concell que, havent ell per excusat del regiment del dit ofici, li plagués elegir altre racional com ell de bon grat renunciava al dit ofici. Per tal, lo dit honorable concell, reportades en aquell moltes recomendables raons e actes ubertament aprovants la suficiència d'aquell, e atès que·l dit ofici era triennial, no volch acceptar ne acceptà son renunciament, ans restituin-li de fet les claus del archiu, les quals ell, renunciant, havia⁹¹ posades denant los dits honrats jurats, requirent mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit honorable concell, que prengués aquelles, fon tantost aquí proveït que aquell servís son ofici per son trienni del qual solament havia passat un any, la qual provisió feta, lo dit honrat en Johan Torragrossa pres ¶^{27v} e recobrà les dites claus a voler del dit honorable concell.

Ítem, fon exposada en lo dit concell per l'onrat en Berenguer Minguet, mudaçaf de la dita ciutat, la qüestió que denant ell era entre·n Francesch de Miravet,⁹² d'una part, e en Johan de Liminya<na>, notaris, de l'altra, per raon d'un adzucach ab lo qual l'alberch del dit en Francesch e l'ort del dit en Johan afrontaven, sobre o per raó d'alcunes obres que·ntremescladament la un d'ells se dehia haver fetes en perjudici del altre. E com la dita qüestió, los honrats jurats ensemps ab lo síndich de la ciutat, *re subjecta oculis*, haguessen vista e concordada ja ab les parts, present lo dit síndich, en aquesta manera: que una casa o cuyna que·l dit en Francesch de Miravet en front del dit azucach havia obrada, exín en lo dit atzucach qualsque .X\IIII./ palms e carregan sobre una paret del ort del dit en Johan de Liminyana, la qual era tota sua e clausura entre lo dit ort e lo dit atzucach, romangués axí com era estada obrada com fos poch l'interés del dit atzucach, atès que és en tal loch que jamés no poria passar. E en compensació del altre interés del dit en Johan \de/ Liminyana, per los \.XIIII./ palms poch més o menys que la casa del dit en Miravet ocupava de la pròpia paret del ort del dit en Johan, los dits honrats jurats, ab consentiment del dit síndich, atorgaren licència al dit en Johan que la restant paret que romania en clausura del dit seu

¶⁸⁹ Simbol: /o/. Al marge esquerre: *del síndich*.

¶⁹⁰ Al marge esquerre: *racional*. ¶⁹¹ Tatxat: *propo*.

¶⁹² Al marge esquerre: *del azucach de Miravet*.

ort e del carreró, la qual era molt ruïnosa e cayble, fos obrada dalt abax e econtra o la pogués obrar sens tornar atràs dos palms com fos antiga e de temps de moros. E sots aquesta licència, lo dit en Johan Limiyana havia prestada paciència \e atorgà/ que la casa del dit en Francesch perpetualment romangués, e lo dit en Johan, après la dita licència, de feyt havia obrada e alçada la dita paret e era ja acabada. \E era axí finat denant los dits honrats jurats entre les parts que aquella part de paret sobre que lo dit en Francesch havia carregat, que són los dits .XIIII. palms poch més o menys, d'aquí enant romangués comuna entre·ls dits en Francesch e en Johan e la[vos] successors empertotstemps/. Lo dit honorable concell, hoïda la dita exposició e haüda relació dels dits honrats jurats e síndich que axí estaven les dites coses en veritat, hagren aquelles per fermes e agradables, loant e aprovant aquelles.

Totes les coses que après les eleccions són estades exposades en lo dit concell foren axí proveïdes e concordades per e en lo dit concell com dessús és recitat, mas, com sonassen ja vespres, lo dit concell se levà axí properosament o cuytada que no poch escoltar⁹³ ¶^{28r} que yo, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit concell, publicàs aquelles al dit honorable concell segons és acostumat.

Enaprès, dimecres, festa de mossén sent Miquel Archàngel que era lo .XXIX.^{én} dia del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor mil quatre-cents.

En Rodrigo de Corella,⁹⁴ ciutadan de València, qui lo dimarts proppassat per elecció del concell de la dita ciutat, segons forma acostumada, era estat donat e publicat per l'onrat batle general del regne de València en ésser lochtinent de mostaçaf de la dita ciutat en e per un any primervinent e de huy en un any següent, segons dessús en lo present libre és notat e escrit largament, constituït personalment denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat, en l'acabament de la missa major, dient *ite missa est*, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu los sants Evangelis de Déu denant aquell posats e per aquell tocats en poder e mans del molt honrat en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, allí present, e en presència dels honrats jurats e del poble allí resident e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que feelment e bé s'aurà en lo dit ofici de lochtinent de mudaçaf, e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen al dit ofici, e esquivarà e castigarà les falsies e los engans de tots los mesters de la dita ciutat, e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establimens e ordinacions del consell de la

¶ ⁹³ Al marge esquerre: *inferius in sequenti concilio fuerunt approbate.*

¶ ⁹⁴ Al marge esquerre: *jurament del llochtinent del mudaçaf.*

dita ciutat pertanyents al dit seu ofici, e contra aquelles o alcun d'aquells no vendrà o venir farà, leixarà o consentrà palesament o amagada per amor, parentesch, affinitat o per promesa, do o servey o per oy o favor ne per altra manera. Et totes aquestes coses e sengles tendrà, observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déu li ajud e los sants Evangelis.

||^{28v} Testes foren a totes aquestes coses los honrats en Goçalbo de Roda e en Berenguer Minguet, e lo discret en Bernat Mulner, notari, e P(ere) Saranyana, escriptor.

Postea, die jovis que erat crastina festi sancti Michaelis e computabatur .XXX^a. mensis septembris anno a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o., hora prime.⁹⁵

L'onrat mossén Martí Eximénez de Roda, cavaller, habitador de la ciutat de València, vengut del loch de Xullella on era lo dia de la elecció, que fon dimarts prop passat, en lo qual per elecció del concell de la dita ciutat, segons forma acostumada, era estat donat e publicat per l'onrat batle general del regne de València en mostaçaf de la dita ciutat en e per un any primervinent e de la festa de sent Michel proppassada a un any següent, segons dessus en lo present libre és notat e escrit largament, constituït personalment denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat, ans de la celebració de la missa major, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu, los sants Evangelis de Déu denant aquell posats e per aquell posats, en poder e mans del molt honrat en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, allí present, e en presència dels honrats jurats e d'alcuns altres honrats ciutadans e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que feelment e bé s'aurà en lo dit ofici de mostaçaf per tot lo temps del dit seu any e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen al dit seu ofici, e esquivarà e castigarà les falsies e los engans de tots los mesters de la dita ciutat, e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat pertanyents a aquell dit seu ofici, e contra aquelles o alcun d'aquells no vendrà o venir farà, leixarà o consentrà palesament o amagada per amor, parentesch, affinitat o per promesa, do o servey, o per oy o favor o per altra manera. Et totes aquestes coses e sengles tendrà, observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déu li ajud e los sants Evangelis d'aquell.

Testimonis foren a totes aquestes coses los honrats mossén Jacme Romeu, cavaller, en ||^{29r} Vicent Cedrelles, en Berenguer Minguet e lo discret en P(ere) Fariza, notari.

¶ ⁹⁵ Al marge esquerre: *sacramentum mudaçafii*.

Ista eadem die proxime dicta .XXX^a. mensis septembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.⁹⁶

En la sala de la ciutat de València, denant los honrats mossén Bernat Escorna, cavaller, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la dita ciutat, constituït personalment en P(ere) Prats, ciutadan de València, lo qual, dimarts proppassat vespra de sent Miquel, per via de dotze redolins acostumada en elecció de altres oficials, era estat donat e publicat en pesador de la farina de la dita ciutat, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell tocats en poder e mà del dit honrat en Matheu Vidal, en presència de sos companyons e d'altres⁹⁷ aquí presents e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, axí com a pública persona en loch, nom e veu de tots aquells a qui's pertany e pertànyer pot e deu legítimament stipulant e reebent, que's hauria en lo dit ofici⁹⁸ de pesar lo forment e la farina \bé e leyalment/, e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen a son ofici, e esquivarà totes fraus e engans que's puxen seguir en son ofici, e observarà e observar farà tots stabliments e ordinacions del concell de la dita ciutat lo dit seu ofici tocants, e contra aquells o algun d'aquells no vendrà o venir farà o consentrà palesament o amagada per amor, parentesch o affinitat, o per promesa, do o servey ne per oy o favor o per altra manera, ne mostrarà lo libre del pes on seran escrits los peses o nombre de la mesura o pes del forment a algun moliner o senyor de molí, sobrestant o traginer, o a altres persones, sinó solament al senyor del forment tro'l senyor de la farina haja cobrada aquella o s'entenga per content, o si donchs nos havia a mostrar per determenar qüestió o debat que'n fos. Et totes aquestes coses e sengles tendrà, observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren a les dites coses lo discret en Bernat Mulner, notari, e en P(ere) Saranyana, *scriptor*.

Consequenter, die lune quarta mensis octobris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.

Com segons forma ¶^{29v} de provisió reyal, dimarts proppassat, vespra de sent Michel, los honrats jurats de la ciutat de València haguessen elets e publicats al concell de la dita ciutat,⁹⁹ en aquell dia ajustat en la sala de la ciutat, on és acostumat, en inquiridors contra oficials de la dita ciutat a un any adonchs primervinent e contínuament següent, ço és, per generoses l'onrat en Jacme Serra, habitador, e per los juristes l'onrat micer Johan Domínguez e per los ciutadans l'onrat en Francesch Serra, ciutadans de la dita ciutat, e segons la dita provisió adonchs¹⁰⁰ poden usar de lur poder com són presentats al honrat lo batle general e han prestat en poder d'aquell lur sagrament. Per tal, los honrats mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, per si

¶ ⁹⁶ Al marge esquerre: *sagrament del pesador*. ¶ ⁹⁷ Tatxat: *assistents*.

¶ ⁹⁸ Tatxat: *de pesar la farina bé e leyalment en lo dit ofici*.

¶ ⁹⁹ Al marge esquerre: *inquiridors*. ¶ ¹⁰⁰ Tatxat: *comença lur*.

e lurs companyons absents, presentaren al honrat en Francesch Torra, lochtinent del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, los dits honrats en Jacme Serra e micer Johan Domínguez, dos dels inquisidors, per fer e prestar lur sacrament, com lo dit en Francesch Serra fos absent de la ciutat en aquesta diada. Et presentats aquells dits honrats en Jacme Serra e micer Johan en la sala de la ciutat de València, constituïts en presència del dit honrat lochtinent, juraren en presència dels dits honrats jurats e dels testimonis dejús escrits e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, axí com a pública persona stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells a qui's pertany e pertànyer pot e deu per Nostre Senyor Déu e los seus sants Evangelis per aquells e cascun d'ells tocats en poder e mà del dit honrat lochtinent, que'n fer les dites inquisicions s'auran bé e leyalment, tota amistat, parentesch, compadratge, oy, rancor, dons o promeses apart posades, si Déus los ajudàs e los sants Evangelis, servan furs, privilegis e constitucions de la ciutat e regne de València.

Testimonis foren a les dites coses en P(ere) de Colomines e en Vicent Gil, verguers dels honrats jurats.

||^{30r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.,
die mercurii intititata .XIII^a. mensis octobris.*

Fon appellat e convocat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre precedent trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honrats jurats, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, de officis, de mesters e altres pròmens de la dita ciutat, et ajustat en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrat concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

Micer Francesch Tallat, lochtinent de justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesc Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, en Francesch Serra, en Nicolau Pol, en Ramon de Salas, en Johan Çarrovera, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, n'Eximén Pérez de Vilanova, en Francesch Miró, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, micer Anthoni d'Alagó, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Macià Martí, en Johan Gregori, en G(uillem) Gençor, en Bernat Vidal, en Bernat Esteve, en Ramon d'Embrú, micer Johan Ferrando, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en Berthomeu Cruilles, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en Ramon Frígola, en Luís Gil, metge, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenz, ||^{30v} en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Domingo Pasqual, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Domingo Ponz, n'Anthoni

Doménech, en Francesch Torner, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Berthomeu Sanxo, n'Esteve Agramunt, en G(uillem) Jaqua, en Martí Pérez, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorps, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu.

Et com en lo pus prop precedent concell, après les eleccions, fossen proveïdes e concordades alcunes coses les quals no foren publicades per mi, Berthmeu Cerdà, com lo dit concell se levàs properós o cuytat perquè era gran dia, per tal en aquest concell foren les dites coses per mi, dit notari, recitades e publicades, les quals aquest dit concell concordantment hagren per ben proveïdes e concordades, loant e aprovant et perseverant en aquelles, res no mudat, tolt o affègit mas segons foren en lo dit precedent concell concordades e proveïdes.

Feta exposició¹⁰¹ en aquest concell per lo guardià del vi, qui havia penyorades .V. o .VI. persones que, ans de la proppassada festa del sent Michel havien mes vi en la dita ciutat de lochs fora contribució e no'l havien pogut acabar de vendre ans de la dita festa, ans los era sobrat, a qui .V. cànters, a qui .VI., a qui tres e en fort poca quantitat, lo dit concell, fet d'açò raonament, concordantment, dispensant aquesta veu per la flaca anyada qui era de vins, remès les penes als penyorats e que'ls fossen restituïdes les penyores e que'l vi no fos perdut, però que'ls penyorats s'avinguessen ab les guardies del vi.

¶^{31r} Ítem, per aquest concell concordantment fon atorgat poder als dits honrats jurats que ells ab los .XII. o la major part d'aquells puxen tatxar al discret en P(ere) Lop, sotsíndich, en los fets que's fan denant los .XII., aquell salari que'l serà vist segons los treballs d'aquell e la qualitat e quantitat de les coses.

Ítem, lo dit concell concordantment del·liberà e hac per bé e concloé sobre la elecció d'assessors,¹⁰² demanada per los delats ésser feta novellament de volentat de les parts, que ans d'altre enantament lo síndich o sotsíndich, haüda informació primerament de les coses dejús escrites ab los honorables jurats e ab los .XII. comptadors e ab los advocats de la ciutat pensionats, o ab la major part de tots los dessus dits, intime e proteste a tots aquells a qui per la dita informació atrobarà deure ésser intimat e protestat, que facen assistència per lur interés denant lo governador a o en la dita qüestió dels delats, si e segons o per la forma que'ls advocats pensionats de la ciutat ordenaran deure ésser intimat e protestat e, açò fet, sia reportat en concell per tal que aquell mellor e pus sancerament a descàrrech e profit de la ciutat hi puxa del·liberar.

Ítem, fon feta exortació general en lo dit concell que cascus tengué per dit que'n tots los fets que's hagen a tractar e fer en concell, axí com bé havien acostumat tro ací,

¶¹⁰¹ Repetit: *exposició*.

¶¹⁰² Tatxat: *novellament*. Al marge esquerre: *elecció de assessors*.

anàs ab dreita e justa affecció, tot oy e amor apart posats.¹⁰³ Et si alcun feya lo contrari que'n appartat per los honrats jurats e altres que'ls plagués assí ajustar poguessen evangèlicament aquell reprehendre e corregir. Et si no se'n vol estar, que'l concell hi puxa proveir axí com trobarà faedor.

Ítem, lo dit concell proveí e ordenà que'l honrat micer Johan Mercader, doctor en leys,¹⁰⁴ fos e sia ab los .XII. en la examinació dels comptes, si e segons e en les coses que per los dits .XII. és estat assí reebut e ajustat e per aquells o la major part tengut, demanat e reputant per molt endreçat, solícit e profitós, aprovant lo dit concell ço que per los dits .XII. era estat ordenat del dit honrat micer Johan.

¶^{31v} Ítem, com segons estatud en temps passat fet, los honorables jurats e concell après elecció de mostaçaf hajen a metre pesador e ajudants del offici de mostaçaf,¹⁰⁵ segons appar per lo dit estatud fet a .XXVIII. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor mil .CCC.XLV., per tal lo dit honorable concell acomanà l'alna del spart que's coherència del dit offici a'n Apparici Martí, ciutadan de València, tenidor e exercidor d'aquella per un any primervinent e contínuament comptador del dia de sent Michel proppassat a avant. Et tot lo dit concell concordantment, dispensan aquesta veu tan solament, donà e atorgà¹⁰⁶ facultat e poder als dits honrats jurats que ells ensemps ab lo dit honrat mostaçaf puxen elegir pesador e tots los altres ajudants del dit offici de mostaçaf, lo dit estatud romanint en sa força e valor.

Ítem, lo dit concell del·liberadament e concordant atorgaren al honrat en Ramon Frígola, ciutadan de València, que puxa obrir e fer mare e novellament traure en aquella pobla que té dins los murs nous de la ciutat,¹⁰⁷ parròchia de mossén Sent Johan, enaxí que aquella face ab e de concell d'obriers de murs e de valls, e lo dit en Ramon de ço del seu propri bestraga e haja a bestraure tot ço e quant la dita mare costarà de traure, fer e obrar, e haja a cobrar ço que bestraurà e costarà la dita mare de fer dels obrers de murs e valls dins un any complit, ço és, en la fi d'aquell, comptador e començador a córrer del dia que serà acabada la mare, que's fa <e> es deu fer en la Exea, e no enans d'aquell dit any, lo qual complit en la forma dessús dita plau al dit concell que per los obrers de murs e valls qui adonchs seran, e de la peccúnia de la dita obra, sia pagat al dit en Ramon tot lo cost de la dita mare.

Ítem, com lo concell de la ciutat sie molt e sovén vexat per l'onrat en Manuel de Ripoll,¹⁰⁸ habitador de la ciutat, que la galea appellada de Sent Johan, aliàs del Bort d'Ezllava, ab totes les exàrcies e aparellaments d'aquella, en la qual e quals lo dit en Manuel ha un quarter o la quarta part e la ciutat les restants tres, sie venuda per ço que del preu havedor li sia donada sa quarta part o, almenys per la quarta part del cors de

¶ ¹⁰³ Al marge esquerre: *de modo consiliandi.*

¶ ¹⁰⁴ Al marge esquerre: *de micer Joan Mercader.*

¶ ¹⁰⁵ Al marge esquerre: *dels ajudants d'offici de*

mostaçaf. ¶ ¹⁰⁶ Tatxat: *fal.* ¶ ¹⁰⁷ Al marge esquerre: *de la mare de la pobla d'en R(amon) Frígola.* ¶ ¹⁰⁸ Al marge esquerre: *galea.*

la dita galea e de les exàrcies e aparellaments d'aquella, li sien donats e pagats quaranta florins d'or comuns ¶^{32r} d'Aragó, offerint-se aparellat vendre a la dita ciutat per lo dit preu la dita sua quarta part. Per tal, lo dit concell, a tolre la dita vexació e esguardant que-ra pus honorable e per alcuna necessitat que's poria seguir pus congruent que la dita galea ab ses exàrcies e aparellaments d'aquella romangués a la ciutat que si era venu<da>, del·liberà e proveí que la dita quarta part fos comprada del dit honrat en Manuel per preu dels dits .XL. florins, los quals volch e atorgà ésser pagats a aquell feta la venda de la dita quarta part.

Ítem, en aquest dia, l'onrat en Francesch \Cortit,/ en e per nom segons dix del honrat en Vicent Saranyó, ciutadà de València, restituí e liurà al dit concell tres cartes públiques tocants lo loïsme e fadiga a què és tengut l'alberch del honrat en Johan Jàfer, situat en la parròquia de Sent Lorenç de la dita ciutat,¹⁰⁹ les quals lo dit concell hac per reebudes e de manament d'aquell e dels dits honrats jurats foren meses per mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, en los armaris de la cambra de la dita escrivania, en lo trast senyalat a e del senyor rey don Martí.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en P(ere) Miró e en Bernat Mulner, notaris, e P(ere) Saranyana, *scriptor*.

Ítem, lo dit concell proveí que fos escrit al molt alt senyor rey de part dels honrats jurats, en loch de tot lo concell, sobre la letra tramesa als jurats e pròmens d'aquesta ciutat sobre lo fet d'en Guillem Martorell, ab aquelles humils, reverents e supplicables paraules que's pertanyen de vassalls a senyor, e segons serà vist als dits honrats jurats ésser fet en honor de la ciutat e preservació de la leytaltat d'aquella. Et sobre ço sia escrit e feta creença als honrats micer Johan Mercacer, doctor en leys, e en Francesch de Fluvià, missatger de la ciutat, e a cascun d'aquells.¹¹⁰

Die jovis, .XIII^a. mensis octobris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.

En presència dels dits honrats jurats, constituït n'Apparici Martí, a qui dessús és estada comanada l'alna del espart,¹¹¹ e jurà a Déu e als sants Evangelis per ses mans tocats que'n l'offici de la dita alna e exerciment d'aquella s'aurà per tot lo dit seu any bé, feelment e leyal e sens frau e en-¶^{32v}-gan, donan a cascuna part son dret, servan los estatuts e ordinacions sobre aquests offici fets, si Déus li ajud e los dits sants Evangelis.

Postea, die veneris intititata .XV^a. mensis octobris anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.

Los honrats mossén Martí Eximénez de Roda, mostaçaf, mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València, exseguín la facultat a ells per lo pus prop precedent concell donada elegiren en pesador del offici de

¶¹⁰⁹ Al marge esquerre: *del loïsme e fadiga del alberch d'en Jàfer*.

¶¹¹⁰ Al marge esquerre: *de missatgers*. ¶¹¹¹ Al marge esquerre: *sagrament del alna del spart*.

mostaçaf a un any següent, comptador de la vespra de sent Miquel proppassada a avant contínuament, ço és en Berthomeu Riera, argenter de València, qui, en aquest dia matex, constituït en presència dels dits honrats jurats, en poder d'aquells jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell per ses mans tocats que·n lo dit ofici de pesador per tot lo dit any s'aurà bé e leyalment e justa, donan a cascun son dret e just pes e justa mesura, e sens frau e engan, tot oy, amor e favor apart posats, e servarà los estatuts e ordina-cions de la ciutat sobre ço feyts e ordenats.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o,
die veneris .XXIX^a. mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre pus proppassat trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil,¹¹² verguers dels honrats jurats, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, de officis, de mesters e altres pròmens de la dita ciutat, et ajustat en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e se-gons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren e eren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En P(ere) Mir, justícia civil, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, jurats; micer Anthoni d'Alagó, micer P(ere) Pastor, micer Johan Ferrando,¹¹³ micer Guillem Çaera, en Francesch Ceriol, en P(ere) d'Es-plugues, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, major, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, en Johan Gregori, en Guillem Gençor, en P(ere) Güells, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Domingo Pasqual, en Ra-mon Gilabert, en Jacme Vidal, en P(ere) Segura, en Jacme Castellar, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en Nicolau Pol, en Ramon de Salas,¹¹³ en Vicent Granollés, en Bernat Mulner, en P(ere) Sinya, en Jacme Calbó, en Luís Gil, metge, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Sabastià Simon, en Ferrando Exi-ménez, en Johan Camós, en P(ere) Gros, en Martí Pérez, micer P(ere) Garcia, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Felip Fibla, en Ber-nat Englada, en Macià Martí, en P(ere) Pelegrí, en Bernat Vidal, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Guillem Gerau, en Domingo del Port, en R(amon) de Puigdecorps, en Guillem Jaqua, en Jacme Matheu.

Sobre la supplicació donada en concell per en Miquel Martí, moliner, tudor de Violant, filla d'en Johan Bordell *quondam*, notari de València,¹¹⁴ pretenén que·l síndich de la ciutat havia privada la dita pupil·la d'una torre del mur vell de la dita ciutat, la qual és incorporada al alberch del dit en Johan Bordell, lo qual és prop lo

¶¹¹² Tatxat: *trameses*. ¶¹¹³ Tatxat: *en Berthomeu Cruïlles*.

¶¹¹⁴ Al marge esquerre: *de la hereu<a> de en Joan Bordell*.

portal Nou appellat dels Serrans, e volgués vendre aquella, ço que no podia fer com en Johan de Vera, *olim* síndich de la dita ciutat, bé havia .XII. anys havia venu-^{||33v-}da la dita terra al dit en Johan Bordell, adonchs vivent, per preu de .VIII. florins en extimació de certs palms qui a obs del mur nou eren estats preses del alberch del dit en Johan, estimats als dits .VIII. florins. Et jatsia d'açò fos feta carta de venda, aquella no's trobava, mas açò huy en dia confessava e atorgava lo dit en Johan de Vera, lo concell proveí que açò fos comés e, de fet, cometé als honorables jurats qui, hoïdes les parts, determenen la dita qüestió per justícia, e tro açò sia fet per aquells lo dit síndich no innove alcuna cosa en lo fet.

Ítem, en aquest dia, fon exposat en concell per alguns carnicers de la ciutat que'n aquella havia gran fretura de carns porcines e açò era per la poquea del preu, que era a .VIII. diners la lliura, de què no sobraven al carnicer sinó .VI. diners, levats-ne tres de sisa.¹¹⁵ E totstamps çaentràs era estat acostumat que la carn del porch se venia a for del moltó, e a vegades .I. diner més e a vegades menys, supplican al dit honorable concell que'n açò volgués proveir en manera que la ciutat fos habu<n>dosa de les dites carns. Lo dit honorable concell, hoïdes lur proposició e requesta, haüt sobre ço algun poch de parlament, concordantment e deliberada proveí que açò fos acomanat e de fet acomanà als honrats jurats e mostaçaf que, imforman-se dels preus o valor corrible dels porchs e de totes altres coses que fossen necessàries e expedients al acte, faessen e ordenassen sobre lo dit fet tot ço que'ls paregués faedor, cor lo dit concell, ara per ladochs e ladonchs per ara, havie per ferm e agradable tot ço que per aquells concordantment fos ordenat e fet.

Ítem, com [per] los honrats e molts discrets majorals dels notaris de la ciutat de València haguessen dictada una provisió reyal molt abta e congruent, a correcció e extirpació de males persones de la art de notaria e a depressió de volents cometre o assajants de fer falsies e punició d'aquelles,¹¹⁶ no solament a conservació de lur leyltat mas encara del públich profit, segons la relació feta d'aquella en lo dit concell on fon mostrada, e supplicablement e ab molt ordenat desig, per si e per tot lo col·legi dels dits notaris, requerissen lo dit concell que, prestan ses parts, li plagués trametre la dita provisió a cort del senyor rey, escrivín al missager de la ciutat que aquella hagués e recaptàs spatxadament del dit senyor e la trametés cuytadament, cor per alguns emponents actes fos perill en la triga. Lo dit honorable concell, veen l'agradable affecció dels dits majorals e col·legi e loable provisió de què reputa los dits majorals e col·legi dignes de gran laor invigilants a tan asenyal<a>t acte, proveí ^{||34r} concordantment ésser fet e complit tot ço que per los dits majorals era estat, per si e tot lo dit col·legi, demanat, comanant allí del feyt als senyor jurats¹¹⁷ que, regoneguda e feta regonèxer la dita provisió per ells e aquells juristes e notaris que a ells fos vist, trametesen aquella

¶¹¹⁵ Al marge esquerre: *del acrecentament de la carn.*

¶¹¹⁶ Al marge esquerre: *majorals de notaris.* ¶¹¹⁷ En realitat diu: *senyors de jurats.*

a missió de la ciutat, com concernés pública utilitat, a cort del dit senyor rey, escrivín d'açò als honrats micer Johan Mercader, doctor en leys, e en Francesch de Fluvià, missatger de la ciutat, e a qualsevol d'aquells que'n nom de la ciutat prestassen lur diligència en haver del dit senyor la dita provisió e trametre-la i vaçosament ací, donant e atorgant als dits honrats jurats sobre ço, ab totes ses dependències, tot son poder. E plagué al concell que de la supplicació sobre ço presentada al dit concell per los majorals los fos feta carta pública, e és de la tenor següent.¹¹⁸

Aprés, lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat de València,¹¹⁹ exposà en lo dit concell que ell, dit síndich, menan alguns pleyts denant los cònsols de la ciutat per e'n nom e de manament e voler del concell de la dita ciutat, en Martí Sànchez, notari, procurador dels contraris, havia dit en los dies passats que ell, dit síndich, menava los dits pleyts contra voler del concell, de què ell no estava bé si axí fos, per què intimava al dit honorable concell les dites coses per ço que fos proveït a la sua veritat e al dit improperi. La qual proposició oyda, tot lo dit concell concordantment e *una voce* confessant e atorgant lo dit síndich demanar e menar, e haver moguts e menats los dits pleyts de voler e consentiment e exprés manament verbal a ell fet per lo concell de la ciutat, e loant aquell de sa prestant diligència, li manà lo dit concell que·ls dits pleyts continuàs curosament tro en degut acabament. Et noresmenys, proveí que·l dit en Martí Sànchez, per tal gosament e improperi folls, fos pres per lo justícia civil e més en la presó comuna, on estigués tro d'açò fos corregit per aquella manera que·l dit concell o jurats de la ciutat, als quals fon comés, seria benvist ésser faedor per justícia e aquell¹²⁰ a qui's pertangués.

Ítem, l'onrat justícia de .CCC. sous exposà que un hom de la ciutat s'era obligat en la sua cort a pagar certa quantitat a un altre, e era's esdevengut que·l deutor enaprés era vengut a la cort ab un altre simulat e no ver creedor, a dit e confessió del qual simulat creedor la vera obligació era estada cancel·lada, atorgant lo dit creedor simulat ésser pagat del deute.¹²¹ E atrobada d'aquèn aquesta falsa, ell, dit justícia, no contrastant la dita cancel·lació havia fet pagar al dit ver creedor tot lo deute e mesions, per què demanava al concell què faria sobre la falsa comesa. ¶^{34v} Les quals coses oïdes per lo dit concell, attés que era molt odiós a la cosa pública e digne de punició, concordantment proveí e donà concell al dit honrat justícia que per tant com les sues orelles eren estades offeses per la dita falsa, en les quals coses pot ésser proveït extraordinàriament, en cas que·l deutor sia coronat conjugat multe aquell en .CCC. sous, tant com és sa jurisdicció, e noresmenys lo remeta al bisbe pres, denant lo qual sia feta gran instància per o a punició corporal per la falsa; et si no serà coronat, que sia açotat sens altra pena peccuniària.

¶¹¹⁸ Al marge dret: *oo-*: *Vide ultra sub hoc signo in .XLI. cartes.*

¶¹¹⁹ Al marge esquerre: *de en Jacme Vallseguer.*

¶¹²⁰ Tatxat: *ve segons*/. ¶¹²¹ Al marge esquerre: *del justícia de tres-cents sous.*

Sobre les cauteles que's demanaven ésser haüdes del sotsobrer e de les festivitats e solemnitats¹²² que's fan en les festes de *Corpore Christi* e sent Dionís, e altres que la ciutat fa, fon comanat concordantment per tot lo concell als honrats jurats e a lur bona discreció que ells hi ordenen e y facen ço que'ls parega, e lo dit concell *nunc pro tunc* loà e aprovà tot ço que per aquells perpetualment o en qualsevol manera hi serà ordenat, proveït o estatuit.¹²³

Ítem, com alguns demanassen a la ciutat lo preu de les veles de la tafurea, affermant que per lo concell adonchs de la ciutat los eren estades promeses, de què no's trobava alcuna memòria, lo dit concell, volent d'açò la veritat, comanà als honrats jurats e síndich de la ciutat que, appellat e ajustat a si l'onrat micer Guillem Çaera, qui en les dites coses sabia molt, s'enformassen de la veritat e, segons aquella, faessen justícia sobre la cosa demanada, aprovan e conferman lo dit concell *nunc pro tunc* qualque cosa <que> los dit honrats jurats determenaran e jutjaran sobre lo dit feyt o declararan per justícia.¹²⁴

Enaprés, dilluns a .XV. del mes de noembre del any propdit.

Los dits honorables jurats e síndich dixeren a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, que ajustat a si lo dit honrat micer G(uillem) Çaera s'ereren (sic) imformats de la vela de la sobredita tafurea e havien trobat ésser ver que'l concell de la ciutat havia promés donar e pagar la dita vela. E que, segons s'eren imformats ab lo discret en Jacme Felmir, notari, qui açò sabia, la dita vela, con la se'n portaren de València, havia costat .XIII. lliures, .XI. sous, .X. diners, e que a Manorcha hi affegiren tres verses de cotó que costaren .VI. lliures, .I. sou, .VI. diners. Muntave entre tot .XX. lliures, .XIII. sous, .III. diners, dels quals manaren que'ls fos fet albarà al clavari, que les los pagàs.¹²⁵

||^{35r}

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo,
die martis .XVI. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre passat trameses per e de manament dels honrats jurats per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, liurats als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la dita ciutat, et ajustat en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

¶¹²² Tatxat: *de*. ¶¹²³ Al marge esquerre: *del offici del sotsobrer*.

¶¹²⁴ Al marge esquerre: *tafurea*.

¶¹²⁵ Al marge esquerre: *de la vela de la tafurea*.

En P(ere) Mir, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats, mossén Francesch Monyoç, micer P(ere) Pastor, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Johan Çarrovira, en P(ere) d'Òdena, en Macià Martí, en Johan Gregori, en Johan de Torregrossa, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, major, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, notari, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en Vicent Cedrelles, en Nicolau Pol, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Berenguer Tord, en P(ere) Pelegrí, ¶^{35v} en Guillem Gençor, en P(ere) Çaplana, P(ere) Almenara, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, en Francesch Torner, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, n'Esteve d'Algarra, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en Domingo Spanyol, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Beregnuer Abrí, en Johan Çamora, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorps, en Berthomeu Sanxo, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Francesch Miró, en Luís Gil, metge, en Bernat Esteve, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponz, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en G(uillem) Jacca, en Jacme Matheu.

En aquest dia concordantment proveí lo dit concell que, per millor expedició de exigir lo<s> deutes deguts a la ciutat, fossen donats als .XII. comptadors e destinats un escrivent a obs d'escriure los actes de lur examinació, e un porter o verguer a obs d'appellar e fer venir los qui serien appelladors e de servir a açò que mester serà.¹²⁶ E que als dits escrivent e saig fos donat salari, comanant als dits honrats jurats e als .XII. e a la major part d'aquells que'l dit salari tatxassen a lur bon arbitre e, tatxat, reportassen la tatxació en concell per ço que la pogués loar o millorar segons benvist li fos. Et noresmenys, com tots los .XII. contínuament no puxen entendre en la examinació dels negocis a ells acomanats e en expedició d'aquells, alguns occupats d'altres propis negocis o d'altres necessitats, per dar mellor acabament e foragitar tota excusa, a postulació e proposició dels dits .XII. afegiren al nombre d'aquells los honrats micer Francesch Blanch, micer Johan Ferrando, en Salvador Ferrando, en Ramon de Salas, en Bernat Esteve e en Johan Aguilar, axí que d'ací avant sien .XVIII. comptadors ab lo poder atorgat per concell dessús ¶^{36r} celebrat en la elecció dels .XII.

Ítem, en aquest dia lo dit honorable concell concordantment acomanà als honrats mossén Francesch Monyoç, a-n Jacme Rigolf e a-n P(ere) Pelegrí que ells, ab aquells maestres d'axa que a ells sia vist, a si ajustadors, regoneguen e examinen lo fet de la administració que'l discret en Jacme Felemir féu en l'obrar de les galees de

¶¹²⁶ Al marge esquerre: *dels actes dels .XII. comptadors.*

la ciutat per saber la veritat, segons la existència de la cosa, e, sabuda, facen relació d'aquella e de ço que trobaran e seran concordés al concell, per ço que aquell hi puxa del·liberar e proveir ço que sia faedor.¹²⁷

Ítem, lo fet del salari demanat per lo discret en Berthomeu Çaera, deraçaner, per alguns exparsos treballs qui no caen en lo salari ordinari, fon concordantment per lo concell acomanat als dits honorables jurats e als .XII. o a la major part d'aquells que·u regoneguen e·s concorden de ço que·n meresca o y sia faedor, e, enaprés facen-ne relació en concell perquè y puxa del·liberar ço que y sia faedor per justícia e bona equitat.¹²⁸

Ítem, lo dit honorable concell proveí que·ls dits honorables jurats, ensemps ab lo racional e ab los .XVIII. comptadors o·ls que poran haver d'aquells, regoneguen los comptes dels sotsobres passats e presents tro a la festa de Nadal prop esdevenidora, e los comptes de tots los spitalers \prop/passats, et vejen si jaen en talla o tal forma que meresquen ésser impugnats e en quant o quines coses, o no u meresquen, e ço que·n trobaran refiren al concell per ço que aquell puxa ordenar e statuir certa forma servadora en los dits comptes passats e en los esdevenidors e cauteles d'aquells, a tolre tot argument esdevenidor axí dels retents los comptes com del racional reebedor d'aquells.¹²⁹

Ítem, com per l'onrat en Johan de Torragrossa, racional, fos exposat en concell que·n los comptes que·n Jacme Domínguez donava o retia de e per l'escurament novellament fet de la céquia de Castelló, appellat de n'Arrufat, prop l'Albufera, havia meses en compte per sos treballs .XXX. florins d'or com hi hagués treballat molt e per gran temps, als quals lo dit racional no volia passar sens consultació de concell.¹³⁰ Per tal, lo dit con-^{36v}cell, haüt d'açò primerament alcun raonament e atés que·ls treballs eren estats molts e ben merexents, volch e proveí que·ls dits .XXX. florins li fossen per lo dit racional preses en compte de paga de son salari com fos just.

Més avant, lo dit concell concordantment, haüt d'aquèn per remogut sens imfàmia lo discret en Berthomeu Çaera, deraçaner, del regiment de la deraçana com hagués regida aquella per més d'un any, proveí que al dit regiment fos elet un hom spert de mar a qui fos comanat, cometén als senyors de jurats qui, ab aquells qui a ells plaurà, trien e facen investigació a qui porà segurament e feel ésser acomanat, e triat o trobat per lur encercament refiren lo nom d'aquell en concell o de dos o tres que y sien suficients, per ço que·l concell puxa fer la dita comanda a aquell o alcun d'aquells a qui mils sia vist faedor. Et noresmenys, lo dit concell proveex de present que·l deraçaner elegidor sia tengut e haja a fer inventari en poder del escrivà de la sala de totes les coses e drets de la deraçana.¹³¹

¶¹²⁷ Al marge esquerre: *d'en Felemir*. ¶¹²⁸ Al marge esquerre: *deraçaner*.

¶¹²⁹ Al marge esquerre: *dels sotsobres passats*.

¶¹³⁰ Tatxat: *de*. Al marge esquerre: *d'en Jacme Domínguez*. ¶¹³¹ Al marge esquerre: *deraçaner*.

Ítem, com per la ciutat fos demanat a'n Bernat Astruch,¹³² ciutadà d'aquella, certa quantitat muntant, segons devia lo racional, a summa de vint lliures e lo dit en Bernat Astruch compensàs a la dita quantitat atrestanta summa e més, la qual afferma-ve que li era deguda per loguers de dues taules de carniceries en les quals en temps passats los honorables adonchs jurats de la ciutat havien fets tallar a sa força cert nombre de moltons del dit en Bernat, prometens-li que li pagarien les taules, lo loguer de les quals li havia muntat ben .XXV. lliures e més, de què jatsie d'açò fos estat moltes veus denant los adonchs jurats no poch haver lo dit loguer per ell ja pagat, bé que li prometesen tota hora que lo y pagarien. Per tal, lo dit honorable concell, haüda informació o relació del discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat, a qui per los dits honorables jurats presents era estat acomanat que de les dites coses s'enformàs, qui referí en lo dit concell que per dit de tres testimonis reebuts e interrogats sots virtut de sagrament per aquells prestat en poder del escrivà de la sala, era estada averada la dita promossiò, e que'l loguer de les dites taules muntava atrestant o més de la quantitat demanada al dit en Bernat Astruch per lo sou que havia pres dels hòmens a cavall e no'l havia ¶^{37r} servit, volch e proveí que la oposada compensació per lo dit en Bernat Astruch fos admesa e haüda en loch de paga de ço que li era demanat per la ciutat, prestat primerament per aquell sagrament que dels jurats passats no ha haüda la quantitat a aquell promesa per lo loguer de les taules.

En aquest dia matex, en hora de vespres, lo dit en Bernat Astruch féu sagrament prestat sobre'ls sants Evangelis en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit honorable concell, per virtut del qual, interrogat per mi, dit notari, respòs que jamás lo dit loguer no li era estat pagat jatsie l'agués demanat moltes veus.¹³³

Ítem, lo dit honorable concell, per alcunes justes consideracions allí raonades, concordantment proveí que de sa part fos escrit al honrat en Francesch de Fluvià, missatger de la ciutat en cort del senyor rey, que dins .XV. o .XX. dies comptadors après recepciò de la faedora letra hagués spatxat l'acte del pariatge per què principalment era estat tramés, e dins aquest temps haja haüdes aquelles provisions e finades totes aquelles .VIII. o nou coses de què los honorables jurats per altres diverses letres li han escrit, lo qual temps passat se'n vinga finat o no finat lo dit pariatge e no estia pus a càrrech de la ciutat.¹³⁴

Ítem, lo dit honorable concell, per alcunes portables consideracions en lo dit concell recitades e mogudes, estatuí perpetualment¹³⁵ e concordant que d'ací avant no sia feta honor de exir a alcun missatger de la ciutat, retornant de sa missatgeria d'altres parts on sia tramés a la dita ciutat, per a companyar-lo en l'entrar d'aquella, com açò sia molt dispendiós e enugós a molts, qui's destorben de lurs negocis e affers, e molt carregós als jurats en demanar aquells, perquè altres veus no's pot fer egualment

¶¹³² Al marge esquerre: *d'en Astruch*. ¶¹³³ Al marge esquerre: *del mateix*.

¶¹³⁴ Al marge esquerre: *[...]*. ¶¹³⁵ En realitat diu: *perpurtualment*.

aquella honor que's merex, e sia pus equal no fer-la que fer, però en aquest estatut no sien enteses aquells qui de present són en missatgeria de la ciutat, mas aquells retornats d'aquí enant sia servat empertotstems.¹³⁶

||^{37v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o,
die veneris tercia mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per e de manament dels honrats jurats de la dita ciutat trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la sobredita ciutat, e ajustat en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Johan Escrivà, justícia criminal, micer Bernat Abrí, assessor criminal, en P(ere) Mir, justícia civil; mossén Bernat Escorna, en Joan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, en (blanch), jurats; mossén Francesch Monyoz, micer Johan Ferrando, en P(ere) Lòpiz, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Johan Çarrovira, en P(ere) d'Òdena, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en G(uillem) Gençor, en Jacme Calbó, en Bernat Esteve, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, major, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Ramon Frígola, en Luís Gil, en Miquel Torres, micer P(ere) Pastor, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en Nicolau Pol, en R(amon) Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Johan Gregori, n'Exemén Pérez de Vilanova, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, ||^{38r} n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Guillem Gerau, en Bernat Niell, en R(amon) Gilabert, n'Esteve d'Algarra, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Domingo Pasqual, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Domingo Ponz, en Sabastià Simon, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez.

En aquest dia lo dit concell, per expedició de les parts e qüestió dejús escrites, comanà al honrat en P(ere) Mir, justícia de la ciutat de València en lo civil, que ell ab acord e consell de son assessor e dels advocats pensionats de la ciutat, vists e regonéguts los processos d'aquèn actitats, determén sentèncialment la qüestió que denant aquell se mena entre l'onrat mossén Vidal de Blanes, cavaller, d'una part, e l'onrat en Jacme Lançol, de l'altra, per raó en los processos d'aquèn actitats contenguda.¹³⁷

¶¹³⁶ Al marge esquerre: *de honore non faciendo nunciis reverentibus.*

¶¹³⁷ Al marge esquerre: *de en Jacme Llansol.*

Ítem, lo dit concell concordantment, dispensan aquesta veu tan solament, proveí e tench per bé a e per refrescament de la ciutat e per exhigència del temps que tot vin blanch cuyt e vin moscat puxa entrar e ésser mes en la ciutat, ab albarà emperò del guardià del vi, d'ací a Carnestoltes tan solament e no d'aquí enant sens encorrimment d'alcuna pena.¹³⁸

Ítem, fet alcun raonament en lo dit concell dels capítols de les imposicions de la ciutat, aquell dit concell concordantment proveí, ordenà e tench per bé que·l vi que serà comprat de part de fora pach imposició tan solament segons e del for per lo qual serà comprat e no altrament.¹³⁹ E si entrarà o serà mes en la ciutat de nit o tal hora que fàcilment no puxen ésser haüts o trobats los imposadors per haver albarà d'aquells, en tal cas puxen metre lo vi dins la ciutat lexada penyora sufficient al peatger del portal per lo qual lo dit vi^{138v} serà mes. Et de la sisa de les carns de moltó e de cabró que·s tallen en la ciutat, que és tres diners per lliura de carn, sia levat .i. diner, axí que de Nadal primervinent a avant no sien pagats de les dites carns sinó dos diners de imposició per lliura de carn. Totes les altres imposicions o capítols d'aquelles estien e romanguen axí e en aquella forma que·s eren tro que experiència mostre millorament faedor.¹⁴⁰

Ítem, lo dit concell, en esguart de pietat e per reverència de Déu dispensant quant a açò, atorgà licència a·n P(ere) Julià, hom pobre, que ab albarà de la guarda del vi puxa metre sens encorrimment d'alcuna pena un carratell de vin vermell, que li és estat donat per amor de Déu.¹⁴¹

Ítem, lo dit concell, per reverència del senyor bisbe qui és pare spiritual de tots, remés a aquell qualsevol pena en què fos encorregut per alguna sort de vi que era estat mes en la ciutat de fora contribució, a sos obs.¹⁴²

Més avant, lo dit honorable concell, fet raonament de les coses dejús escrites, concordantment proveí e atorgà licència a·n P(ere) Sacristà, mercader de la ciutat, que sobre aquells .DC. sous censals, rendals e annuals los quals la ciutat fa e foren per en P(ere) Sacristà, *quondam*, racional de la ciutat, pare del dit en P(ere) ara vivent, lexats cascun any e empertotstamps convertidors en adob del camí de la Mar que va de la ciutat al Grau d'aquella, puxa carregar censal a raó de .XVIII. diners \o .XX. diners/ per lliura, tant com muntarà preu de noranta lliures.¹⁴³ Lo qual preu de les dites noranta lliures sia per lo dit en P(ere) convertit en l'adob del dit camí contínuament, axí emperò que·l dit en P(ere) Sacristà pach e bestraga del seu propri cascun any a aquell de qui serà l'interés de les dites noranta lliures, e açò per tres anys següents sens que·ls .DC. sous censals no sien disminuïts per los dits tres anys. E cascun any dels dits tres

¶¹³⁸ Al marge esquerre: *del vi*. ¶¹³⁹ Al marge esquerre: *del vi*. ¶¹⁴⁰ Al marge esquerre: *levament de .i. diner de sisa de les carns de moltó e cabró*. ¶¹⁴¹ Al

marge esquerre: *de en Pere Julià*. ¶¹⁴² Al marge esquerre: *del senyor bispe (sic)*. ¶¹⁴³ Al marge esquerre: *dels .D. sous d'en Sacristà e adob del camí de la Mar*.

anys, axí com reebrà los dits .DC. sous, d'aquells de continent quite tant del interés de les dites .XC. lliures com porà ésser quitat a la dita raó de .XVII. \o .XX./ diners per lliura, \o faça lo dit quitament si's volrà tot ensemps en la fi dels dits tres anys/, en manera que, finits los tres anys, l'interés de les dites noranta lliures sia totalment quitat e reemut d'aquell a qui serà carregat per pagament de les dites noranta lliures com aytant muntarà, quitant cascun any per .DC. sous,¹⁴⁴ qui són .XXX. lliures, e dels .DC. sous que'l dit en P(ere) Sacristà reebrà en lo quart any, après dels tres anys, aquell dit en P(ere) se puxa ||^{39r} e haje. E lo dit concell de present li atorgà licència e facultat que's puxa retenir e pagar a si tot l'interés que de sos béns propis haurà pagat per tots los dits tres anys de les noranta lliures que seran ja quitades e totes les messions e despeses que haurà fetes en carregar e descarregar l'interés de les dites noranta lliures, e que a totes aquestes coses per ell complidores lo dit en P(ere) Sacristà oblich si e sos béns. Les quals coses lo dit en P(ere) Sacristà, aquí present, acceptà, e per aquelles complidores e servadores obligà al dit concell e a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà d'aquell, stipulant e reebent en loch, nom e veu d'aquell e de tots aquells dels quals sia o puxa ésser vist interés, si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen.

Testes Petrus Miró et Bernardus Mulnerii, notarii civitatis Valencie.

Aprés açò, com en Thomàs Nicolau,¹⁴⁵ specier de la dita ciutat, comprador de la imposició del vi liuràs a mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del dit honorable concell, una supplicació a aquell endreçada tocant alguns duptes e coses de la sua compra, requirent que aquella legís al concell, e l'un dels dits honorables jurats prevenín dixés que no la calia legir, que ja'n era estat lo dit en Thomàs denant ells e que u havien remés als administradors, e axí que'n anàs denant aquells, qui u havien a fer e determenar per justícia. Et d'aquèn, lo dit en Thomàs Nicolau requerís instantment mi, notari, que legís la dita supplicació al concell, la qual yo tenia per legir si'm fos escoltada, et girant-se lo dit en Thomàs al concell e digués a aquell aquestes paraules formalment: «honorable concell, açò ve e toca a vosaltres, cor yo són estat per aquesta raó denant los senyors de jurats alcunes veus que hanc no m'an volgut hoir, e axí placià-us que vosaltres m'ojats». Et adonchs, l'onrat en P(ere) Mir, justícia de la ciutat de València, com lo dit en Thomàs hagués parlat irreverentment dien que'ls senyors de jurats no'l havien volgut hoir, no premesa alcuna reverència d'aquells, de continent aquí, en plener concell, multà lo dit en Thomàs Nicolau en cent morabatins d'or. *Et iterum*, lo dit en Thomàs Nicolau, alta veu e esforçadament, requerí mi, dit notari, *bis et etiam tercio*, que yo legís al concell la dita supplicació, e com yo començàs ja legir ||^{39v} la dita supplicació levà's un dels dits honorables jurats e, en veu de si e sos companyons, dix que la havien per lesta e que remetien aquella e la conexença de les coses en aquella contengudes als honrats administradors, a qui's pertanyia, e que aquells hi fessen justícia. E açò dit, tantost lo dit en Thomàs Nicolau, girant-se ves lo concell, altament dix

¶¹⁴⁴ Tatxat: *que*. ¶¹⁴⁵ Al marge esquerre: *de en en (sic) Thomàs Nicolau*.

que pus los senyors de jurats no·l havien volgut ne·l volien hoir, que·l concell que hoís la dita supplicació. Et tantost, lo dit honrat justícia, per ço com encara aquesta veu lo dit en Thomàs Nicolau no hagués promesa o salvada la honor dels dits honorables jurats, multa·l en altres cent morabatins d'or. Et com lo dit en Thomàs volgués perseverar en son propòsit e requesta, lo dit honrat justícia li manà sots pena de cinquanta morabatins d'or que s'isqués del concell e se'n anàs, e a dir de molts axí u seguí lo dit en Thomàs, que tantost girà la cara e s'isqué del concell.

Testimonis foren a açò e a les multes l'onrat mossén Francesch Monyoç, \cavaller,/ e lo discret en Bernat Mulner, notari.

Die veneris, .XXIII^a. mensis decembris anno eodem.

Lo dit honrat justícia, de voler dels honrats jurats qui àlias verbalment corregiren lo dit en Thomàs, atnent que·l dit en Thomàs Nicolau, ab cuycor de cor per la pèrdua que feya en la sisa del vi tan excessament que torbat parlave e havia parlat axí, revocà e hac per revocada les dites multes axí com a no causades justament. Testimonis Bernat Mulner \notarius, et Anthonius Garriga, mercator, civis Valencie/.

Ítem, en aquest dia fon supplicat al dit honorable concell per en Miquel Martí, tudor de (en blanc), filla d'en Johan Bordell,¹⁴⁶ segons e de la cosa continguda en la supplicació per mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit concell, lesta, la qual és de la tenor següent:

«A vosaltres, molt honorables jurats e concell de la ciutat de València, supplica en Miquel Martí, tudor de la filla d'en Johan de Bordell, deffunct, que pus és estat per vosaltres vist e conegut que la torre contigua al alberch del dit en Johan és e pertany a la filla d'aquell, que sia vostra mercè proveir e manar que li'n sia feta carta, la qual cosa vos tendrà a gràcia e mercè».

Lo dit concell, hoïda la dita supplicació e haüda relació dels dits honorables jurats, als quals per lo concell dessús celebrat a .XXIX. del mes d'octubre proppassat fon comés que s'enformassen de la veritat de la dita torre, per la qual relació havien sabut e era cert que la dita torre era estada venuda e liurada al dit en Johan Bordell per extimació e preu de nou florins, los quals havien extimada valer certa part que del alberch del dit en Johan Bordell la ciutat havia presa e incorporada a obs e al mur nou fet al pont appellat dels ¶^{40r} Serrans, e açò havia testificat denant los dits honrats jurats lo discret en Johan de Vera ab sagrament, concordantment proveí e manà que de la dita torre fos feta carta al dit tudor en nom de la tutela, la qual yo, dit Berthomeu Cerdà, haguí per reebuda.

Presents los discrets en P(ere) Miró e en Bernat Mulner, notaris, testimonis d'açò.

¶¹⁴⁶ Al marge esquerre: *de la filla d'en Johan Bordell.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.,
die veneris .X^a. mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per los honorables jurats trameses e per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil,¹⁴⁷ verguers, liurats als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Johan Escrivà, justícia criminal, en P(ere) Mir, justícia civil, micer Bernat Abrí, assessor criminal, micer Johan de Manresa, assessor civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, micer Anthoni d'Alagó,¹⁴⁸ micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en Nicolau Pol, en P(ere) Pastor, major, micer P(ere) Pastor, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en Jacme de Monblanch, en Berthomeu Cruïlles, micer Johan Ferrando, en P(ere) Lòpiz,¹⁴⁹ en Ramon de Salas, en Johan Çarrovira, ¶^{40v} en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Luís Gil, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Miquel Gil, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Johan Gregori, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, en Ferrando Eximénez, en R(amon) de Puigdecors, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en P(ere) Sinya, en Jacme Calbó, en Bernat Esteve, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Domenench, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu.

En aquest dia lo dit honorable concell, fet raonament de les coses dejús escrites, concordantment, corregín ço que·n lo precedent concell era estat ordenat en la imposició del capítol del vi e melloran e enadín en alcuna part a aquell, proveí que tot vi que \serà mes/ dins la ciutat e contribució d'aquella, portat de qualsevol parts fora la dita contribució, axí per terra com per mar, pach imposició per entrada segons e del for que·s vendrà en gros en la dita ciutat e contribució d'aquella .XII. diners per lliura de diners, ab la distinció que·s ja ordenada en capítols sobre aquest acte. E, en l'altre cap, si entrarà de nit romanga ço que·n és estat ordenat per lo dit precedent concell, açò enadit que aquell qui de les parts fora contribució metrà vins dins la ciutat e¹⁵⁰ contribució d'aquella per mar o per terra a obs de son beure o de sa companya o a o (sic) per vendre a menut, pach per entrada de la valor del vi .XII. diners per lliura de diners.¹⁵¹

¶¹⁴⁷ Tatxat: *liurats*. ¶¹⁴⁸ Tatxat: *mossén Francesch Monyoç*.

¶¹⁴⁹ Tatxat: *En P(ere) d'Esplugues*. ¶¹⁵⁰ Tatxat: *contribució*.

¶¹⁵¹ Al marge esquerre: *de la imposició del vi*.

¶^{41r} Ítem, lo dit honorable concell, a tolre clamors e per utilitat e bon expedient de la cosa pública, concordantment statuí perpetualment que·ls justícies civil e lo de .CCC. sous, qui ara en la propvinent festa de la Nativitat de Nostre Senyor seran elets, e d'aquí avant per totstemp, sien tenguts cascun per si après que seran elets donar en poder dels honrats jurats¹⁵² sufficient caució o segurtat de restituir los depòsits que seran fets en lur poder per qualsevol persones e causes, tota hora e com se deuran restituir a aquells a qui·s pertanguen.¹⁵³ Et si no poran o no volran cascun per si donar la dita segurtat, en tal cas e cascun d'aquells, los dits justícies e los dits honorables jurats ensemps eligen e puxen elegir un sufficient clavari o depositari en poder del qual vinguen los depòsits de les Corts a qui açò sia comanat, prestades primerament per aquell sufficient segurtats a coneguda del honorable concell. Et que cascun justícia, après serà finit son offici o complit son any, dins .XX. dies après que·n sia request per son successor \o per lo síndich de la ciutat/, sia tengut retre compte e restituir a aquell dit seu successor ço que restarà en¹⁵⁴ son poder dels depòsits de son temps, e açò en pena de mil florins d'or de sos béns propis pagadors al comú de la ciutat, e d'açò facen obligació si e quant daran la dita segurtat.

*Pateat¹⁵⁵ universis huiusmodi seriem inspecturis quod anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o., die veneris, vicesima nona mensis octobris, venerabiles ac discreti Vicencius Benajam, Martinus de Roda, examinatores, Franciscus Ferri e Bernardus Stephani, consilarii, notarii et maiores approbati et venustissimi collegii Artis Notarie civitatis Valencie, obtulerunt honorabili concilio civitatis eiusdem quamplurimum circumspecto in hac die more solito celebrato, et per me, Berthomeu Cerdani, notarium publicum ac scribam predicti honorabile concilii, legi ac publicari fecerunt ac requisierunt eisdem quandam scripturam seu supplicationem continente subsequentis:*¹⁵⁶

Molt honorables e molt savis senyors consell de la ciutat de València, la saviea de cascun de vosaltres e de tot sa entenen sab o pot considerar quant va a la cosa pública en l'art o offici de la notaria, car com tots o los més o majors negocis de les gents, axí com testaments e altres derrereres volentats e contractes e actes públichs, pervenguen e sien a mà ¶^{41v} dels notaris, obs és de gran neccessitat que·l dit offici de si clar no sia gitat en tals persones que·n sia enfosquit e los dits negocis facen tèrbols, e ço que·s pus abhominable, no vertaders, car no seria menys perillosa cosa que posar lo¹⁵⁷ coltell en la mà del furiós, he què valria als hòmens posseir grans riquees si la ploma posada en mans d'aytals, jatsia poca de forma però molt gran d'obra, guastava aquelles riquees, per la qual raó los molt excel·lents senyors reys passats e, senyaladament, lo senyor rey n'Amfós de loable recordació, avi del senyor rey ara regnant, per lurs furs e privilegis sobre la creació, correcció e punició en sos cases

¶¹⁵² Apareix la paraula *donar* subratllada i, per tant, cancel·lada. ¶¹⁵³ Al marge esquerre: *dels depòsits*.
 ¶¹⁵⁴ Tatxat: *sol*. ¶¹⁵⁵ Un signe i una nota indica que

aquest document correspon a altre full: *oo:- Debet superius notari in .XXXIII. carta sub hoc signo*. ¶¹⁵⁶ Al marge esquerre: *del art de notaria*. ¶¹⁵⁷ Tatxat: *contra*.

dels notaris de la dita ciutat e de son regne cuydaren bastantment haver proveït. Mas huy tot allò, faent la malícia del temps, hi és poch, car d'un temps a ençà e de present són estats e són alguns notaris públicament diffamats de falsedat, los quals, si dignes són estats de punició, no són estats ne són segons se meresquera punits a càstich lur e exemple d'altres. E aquesta impunitat esdevé per fretura d'accusador, com en altra manera fer no's puxa per fur, la qual fretura és a vegades per temor e a vegades per prechs o per preu, et ço que peyor és, aytals diffamats notaris, uns ab promissió o provisió reyal e altres sens aquella, sens tota vergonya usen públicament del dit ofici en gran offensa de la divinal e reyal majestat e manifest dan de la cosa pública e menyspreu e escarn del dit ofici e dels singulars bons de aquell, qui molt se'n senten ne sens raó, car loable cosa és e covinent a natura que'l cors sa fuja contagi del infeccionat e podrit cors.

Per tal, tot lo col·legi del dit ofici de notaria e per aquell sos majorals ací presents, ab aquella major afecció e reverència que poden suppliquen e pregunen a vos, molt honorable concell, que us plàcia per vostra letra o missatger o síndich trametre encontinent, com tota cuyta hic sia triga, a supplicar al senyor rey sia sa mercè per son special privilegi fer e atorgar edicte, sancció, estatut e perpetual provisió, addén als dits furs e privilegis e, senyaladament, a la correcció dels notaris, contenguda en lo fur nou del dit senyor rey n'Amfós, que si algun notari de la dita ciutat o de son terme serà públicament diffamat de fals, encara que no y haja acusador ne notificador, lo justícia civil e no altri, per son ofici, haüda verdadera e plenera informació, sens escrit e sens alcuna solemnitat, ab e de consell dels examinadors e corregidors en lo dit fur contenguts e dels ^{42r} majorals de la dita art de notaria e de quatre altres prohòmens notaris, elegidors e nomenadors per los dits majorals o de la major part d'aquells e no sens ells, ne en altra manera appellat e plenerament hoit en les sues deffensions de paraula lo dit notari diffamat, si còpia de la persona dins .XV. dies après que ab veu de crida pública serà citat o convocat no comparia, s'i atrobarà la dita difamació proceir de veritat, puxa privar del ofici perpetualment aytal notari, tota appellació e recors remoguts, e aquell axí privat null temps sia restituït al dit ofici per alcuna concessió o provisió reyal o altra, ne ús altrament del dit ofici sots pena de fals, salva emperò tota vegada corporal punició judicialment d'aytal notari si e quant acusador hi haurà segons fur. Declarat expressament que sia entés e s'estena no solament en notari faent principalment la falsia, ans encara en notari ajudant o consentint en aquella, declarat finalment a major certificació que'l dit privilegi sia entés e s'estena no tan solament als fets sdevenidors ans encara als pendants qualsevol licència concessió, gràcia, nova creació o altra provisió del dit senyor rey o de sos predecessors, feta o faedora en contrari per alcuna manera no contrastants, les quals totes e sengles per lo senyor rey ab lo dit seu privilegi sien revocades. En açò, senyors, guanyarets notable laor e honor e farets gran bé a la cosa pública e special gràcia al dit col·legi e als singulars d'aquell, com de pus a fer no sia en ells. Et, per ço, a lur descàrrech pregunen e requiren al vostre escrivà que la present escriptura registre en son libre de consells e de aquella los faça carta pública si e quant haver l'an volran.

Quaquidem supplicacionem lectam, dictus honorabilis consilium jussit de eadem fieri dictis honorabilibus majoralibus per me, dictum notarium publicum, instrumentum que acta fuerunt die et anno in principio annotatis.

Testes huius rei sunt venerabilis Bernardus Abrini, in legibus licenciatus, et discreti Bernardus Mulnerii et Petrus Luppi, notarii Valencie.

||^{43v} *Postea, die mercurii .XV^a. mensis decembris anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.*

L'onrat en Johan Escrivà, justícia de la ciutat de València en lo criminal, presentà als honorables jurats de la ciutat de València per morro de vaques de la dita sua cort Guillem Sent Martí, saig de les Corts, qui en aquell dia havia jurat en poder de la sua cort exercir lo dit offici. Et los dits honorables jurats, havents aquell per morro de vaques, manaren e proveïren ésser donades a aquell .VII. alnes de drap entre vert¹⁵⁸ e vermell a obs de liurea, de la qual lo dit morro de vaques deu ésser vestit.

||^{44r} *Ihesus.*

Secunda manus scribanie Bertholomei Cerdani.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o., die mercurii .XXII^a.
mensis decembris et erat .III^a. dies ante festum Nativitate Domini.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre pus proppassat trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la sobredita ciutat en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Johan Scrivà, justícia criminal, en P(ere) Mir, justícia civil, micer Bernat Abrí, assessor criminal, mossén Bernat Escorna, en Francesc Cortit, en (blanc), en Johan Roiz de Corella, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; mossén P(ere) d'Artés, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en Vicent Cedrelles, en Nicolau Pol, en Ramon Bovet, en P(ere) Pastor, major, en Johan Çarrovera, en Bernat Englada, en Johan de Torregrossa, micer G(uillem) Estrader, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruilles, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, micer Anthoni d'Alagó, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en Romeu Corts, en Felip Fibla, en Vicent Granollés,

¶ ¹⁵⁸ En veritat posa: *ver.*

en P(ere) Lobet, ¶^{44v} en P(ere) Miró, en Macià Martí, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Sinya, en Guillem Gençor, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, en Miquel Torres, en Domingo Ponç, n'Anthoni Doménech, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecors, en Johan Portell, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Luís Lòpiz, en Berthomeu Domingo, en Johan Gregori, en P(ere) Pelegrí, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Johan Camós, n'Esteve d'Algarra, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Bernat Mulner, en Berenguer Tord, en Ponç Dezpont, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en Francesch Ferri, en Bernat Canader, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, n'Anthoni Miralles, en Miquel Gil, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez.

Ans d'elecció de justícies, exposada en concell la remoció del honrat micer Guillem Estrader, un dels advocats pensionats de la ciutat, e lo salari per aquell demanat de tot l'any esdevenidor, qui comença a córrer en la festa del benaventurat sent Nicolau e d'aquí enant, donchs que'n la dita festa o ans d'aquella no li era estada intimada la dita remoció, com affermàs en concell lo dit honrat micer Guillem que hagra guanyat e devia haver tot lo salari del any esdevenidor pus, aquell any ja començat, havia e era estat remogut. Fet fer loch al dit micer Guillem, hoïda sa proposició, tot lo concell concordantment, per alcunes raons allí dites no tocants infàmia d'aquell ne aprimants sa experta prudència, mas esguardants los grans càrrechs de la ciutat als negocis de la qual havia assats de quatre advocats pensionats que ja tenia, hac per bona e ben feta la dita remoció e aprovà aquella. Quant al salari demanat, lo dit concell ho remés a justícia.¹⁵⁹

¶^{45r} Ítem, com los honorables jurats e concell de la ciutat haguessen haüdes novellament letres, una del senyor rey en lo dit concell lesta, e altres axí del ajust sobre lo fet del pariatge com dels consellers de Barcelona, totes tocants la venguda del honorable en Francesch de Fluvià, missatger d'aquesta ciutat en cort del dit senyor per lo fet del dit pariatge, e manant lo dit senyor en forma de pregàries per sa letra e los altres pregants que, per beavenir e donar degut acabament al dit acte, la dita ciutat o lo dit concell volgués pror<r>ogar la dita venguda e ampliar al dit missatger lo poder si bastant no era. Lo dit concell concordantment e de bon voler, per reverència subjectiva dels manaments del dit senyor e per complaure a les pregàries dels altres, sots lo poder al dit honrat en Francesch de Fluvià ja bé amplament e bastant atorgat a finir e concordar lo dit fet, pror<r>ogà a aquell la sua venguda d'ací al .xv^{én}. dia del propinent mes de jener, attenant que dins lo dit temps pror<r>ogat lo dit fet, que segons precedents letres del dit missatger als honorables jurats trameses és concordat entre l'ajust e està en mà e poder del dit senyor, pot pendre affectat acabament, actoritzant lo dit senyor en mà del qual està, e que d'açò e de la expedició del dit negoci fos escrit e supplicat al dit senyor, e als missatger e als altres respot.¹⁶⁰

¶¹⁵⁹ Al marge esquerre: *de micer G(uillem) Estrader.* ¶¹⁶⁰ Al marge esquerre: *del pariatge.*

Enaprés, en nom e ab la gràcia de Déu, fetes per los dits honorables jurats al present concell en general, e a cascuns dels consellers en special ab bones e covinents paraules, exortacions a fer bona nominació de justícies e als altres oficials dejús contenguts, fo proceït a elecció dels dits justícies e altres oficials.¹⁶¹ E primerament, de justícia criminal per la forma en privilegi contenguda e totstemp observada, ço és, per forma de redolins .XII. e ha ésser aquest any esdevenidor, comptador de la festa de la Nativitat propvinent a avant contínuament, ciudadà segons fur, com lo justícia criminal qui huy és e complirà son any en la dita propsegüent festa de Nadal és generós, segons dessús en llibres de concells appar. Et servades les coses servadores e acostumades, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Sent Salvador e de Sent Johan, segons apparech per restitució e publicació feta al concell de les restants [¶]^{45v} .IX. parròquies com a fora de sort de la dita elecció e per publicació feta de les dites tres parròquies com a romanents en la dita sort. Et tantost, aquí matex, l'onrat en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, en lo dit concell resident, donà e publicà al dit concell en o per justícia en criminal de la dita ciutat a un any propvinent, comptador de la prop instant festa de Nadal a avant, l'onrat en Francesch Aguilar, ciutadan de la dita ciutat, dat o nomenat al dit ofici per la dessús dita pa<r>ròquia de Sent Andreu.

Et tantost, aquí matex, sens divertir en altres actes, per la dita via o manera de sort ab redolins fo proceït per lo dit concell en la forma acostumada a elecció de justícia en civil de la ciutat, de generosos com a present ho fos ciudadà, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Sent Andreu e de Sent Esteve. Et tantost, en la sobredita manera e la forma dessús dita servada en la publicació de les parròquies fora e de les romanets, lo dit honrat batle donà e publicà per justícia civil al dit propvinent any l'onrat mossén Jacme Castellà, menor de dies, cavaller, dat o nomenat a aquest ofici per la dita pa<r>ròquia de Sent Thomàs.¹⁶²

Continuan, fon tantost proceït a elecció de justícia en los feyts civils tro en summa de .CCC. sous, e per semblant manera e la forma de redolins dessús dita observada caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Sent Berthomeu e de Sent Johan. Et semblantment, lo dit honorable batle donà e publicà a aquest justiciat al dit esdevenidor any lo discret en Berthomeu Çaera, notari, dat o nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Thomàs.¹⁶³

Noresmenys, fo proceït aquí matex e encontinent a elecció de lochtinent de justícia criminal per la forma e manera dessús dita de redolins, segons provisió reyal e segons ús e stil d'aquella a ençà observat, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Martí e de Sent Berthomeu. Et tantost lo dit honorable batle general donà e publicà a aquest ofici per lo dit següent any en Miquel lo Loriguer, dat o nomenat al dit ofici per la parròquia de Senta Maria.¹⁶⁴

¶ ¹⁶¹ Al marge esquerre: *elecció del justícia criminal*. ¶ ¹⁶² Al marge esquerre: *elecció de justícia civil*.

¶ ¹⁶³ Al marge esquerre: *elecció de justícia de .CCC. sous*.

¶ ¹⁶⁴ Al marge esquerre: *elecció de lochtinent de justícia criminal*.

Més avant, lo dit concell, tantost e aquí matex, proceí a elecció d'assessors criminal e civils¹⁶⁵ ¶^{46r} segons forma de privilegis e costum observada, ço és ab sort de sis redolins, e seguín quant als assessors del justícia civil la forma d'una provisió reyal del molt alt senyor lo senyor rey don Martí, donada en Saragoça a .VI. de jener any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.XCIX., per la qual és proveit e estatuit que sien elets dos assessors civils. Et preses per un inffant petit tres redolins dels dits .VI. e liurats als dits honorables jurats, qui uberts aquells publicaren e donaren en e per assessor en lo criminal l'onrat micer Bernat d'Apiera e per assessors del civil los honrats micer Johan Brusca e micer Johan d'Alçamora.

Encara continuan, lo dit concell proceí a elecció de obrer de murs e de valls e de administradors de les impositcions a .I. any, de Nadal propvinent a un any comptador, per la forma de sort ab redolins segons és acostumat, e caygueren e vengren en les sorts d'aquestes eleccions les parròquies de Sent Salvador, de Sent Esteve e de Senta Creu. Et uberts los tres redolins d'aquestes .III. parròquies caygudes en la sort d'aquesta elecció e regoneguts los noms escrits en les cèdules encloses en aquells, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell, primerament, al offici de la dita obreria l'onrat en P(ere) Passadores, vengut per la parròquia de Sent Esteve, et al dit offici d'administradors los honrats en Ramon Quexal e en Jacme Calbó, venguts per les dites parròquies de Sent Salvador e de Senta Creu, e tots ciutadans de la dita ciutat.¹⁶⁶

Die lune, .VIII^a. mensis novembris anno proximo dicto.

Lo discret en P(ere) Fariza, notari, síndich qui's dix del braz militar, offerí e donà per obrer de murs e valls per part del dit braz l'onrat mossén Garcia d'Osó, cavaller, habitador de la dita ciutat, elet, segons dix, concordantment per lo dit braz en aquest dia, ajustat en la Seu de València en la capella de mossén Sent Pere.¹⁶⁷

Die jovis, .XXIII^a. mensis decembris anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o.

Denant l'onrat en Johan Escrivà, justícia de la ciutat de València en lo criminal, constituït en la cambra de concell secret de la dita ciutat, presents los dessus dits honorables jurats,¹⁶⁸ comparegren los honrats en Francesch d'Oriola e en Bonafonat Berenguer, missatgers de la vila ¶^{46v} de Murvedre, et presentaren e liuraren al dit honrat justícia tres redolins de cera de la elecció feta en la vila de Murvedre del lochtinent del honorable justícia criminal de la ciutat de València, exercidor la dita lochtinència en la dita vila per lo dit honorable justícia. Et tantost, lo dit honrat justícia, presents los dits honorables jurats, uberts los dits tres redolins trobà en les cèdules d'aquelles escrits los noms següents, ço és, en lo un en Bernat Marcem, e en lo segon en Guillem Benet e

¶¹⁶⁵ Al marge esquerre: *assessors*. ¶¹⁶⁶ Al marge esquerre: *elecció de murs e valls*.

¶¹⁶⁷ Al marge esquerre: *obrer de mur e valls del braz militar*.

¶¹⁶⁸ Al marge esquerre: *elecció de loch<tinent> de justícia criminal de Morvedre*.

en lo terç en P(ere) Castellnou, <e> donà e publicà als dits missatgers per lochtinent del justícia criminal de la ciutat de València esdevenidor e d'ençà'l primervinent a un any següent lo dit en Bernat Marcem, exercidor la dita lochtinència en la dita vila de Murvedre per lo dit any següent.

¶^{47r}

Anno .M^o.CCCC^o. primo.

Disapte següent, festa de Nadal e principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor mil quatre-cents e un, que era lo .XXV^{en}. dia del mes de deembre.

L'onrat en Francesch Aguilar, elet en justícia criminal qui dessus, constituït deuant l'altar major de la benaventurada verge Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de València dementres celebrava missa major, aquí ans que's legí lo sant Evangeli d'aquella missa jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per les sues mans, genolls flechs, tocats en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, e en presència dels honorables jurats e de molts del poble de la dita ciutat e encara de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del honorable concell d'aquella, axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que durant lo seu any o tant com tendrà la cort e administració de la ciutat e de la dita cort criminal tendrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones e sens accepció d'aquelles, qualsque sien e de qualsevol lochs, que hajan o hauran plet en la cort denant ell, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, amor, gràcia, parentesch e veynat.¹⁶⁹ Et que per si o per altre, per alcuna raó no pendrà o pendre farà o consentrà palesament o amagada haver do, servey o promissió d'alcun o alguns o per nom d'aquells qui pleyt han o hauran en la sua cort ans de la fi del pleyt o après o enans que sia pagat o satisfet al creador o demanador. E pendrà ab si bons e leyls hòmens qui donen a ell consell, e darà dret juhís en tots los pleyts en què jutjarà, e celarà totes coses que'n secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes. Et totes aquestes coses sens engan et sens art e mal engeny a bona fe guardarà e a feeltat del senyor rey, et observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la ciutat aprovades e tots los pleyts jutjarà segons aquells. Et noresmenys jurà specialment e expressa d'observar los privilegis reyls e los establiments del concell de la dita ciutat atorgats e ¶^{47v} e (sic) fetes a no consentir ne dar loch, ans esquivar e castigar en totes maneres les tafureries e, senyaladament, un privilegi del senyor rey en Jacme lo segon, dat en València kalendas de maig del any .M.CCC.XXI., parlant d'aquesta raó e posant pena de .C. morabatins d'or a tot justícia faent lo contrari, per cascuna vegada. Axí matex, jurà que tendrà e observarà a la letra lo privilegi reyal e l'establiment del concell de la ciutat sobredita, atorgat e fet a esquivar les correnties dels arroços, et encara jurà que tendrà

¶¹⁶⁹ Al marge esquerre: *sacramentum justicie criminalis*.

e observarà los privilegis reyls e los establiments del concell de la dita ciutat ator-
gats e fets en los alcavots e àvols fombres públiques e escuseres, si Déus li ajud e la
sancta Creu e los sants Evangelis.

Testimonis foren a les dites coses mossén n'Aznar Pardo de la Casta, cavaller,
micer Anthoni d'Alagó, mossén P(ere) Pardo, cavaller, e n'Arnau Guillem Català,
ciutadans de València.

Disapte següent, festa de Nadal, principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor
.M.CCCC.I. que era lo .XXV^{én}. dia del mes de deembre.¹⁷⁰

L'onrat mossén Jacme Castellà, cavaller, elet en justícia civil qui dessus, constituït
denant l'altar major de la benaventurada verge Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de
València demetre (sic) allí's celebrava missa major, ço és, ans que's legís lo sant Evan-
geli d'aquella missa, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis
denant ell posats e per les sues mans tocats, en poder e mans del honorable en Nicolau
Pujada, conseller del senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de
València, e en presència dels honorables jurats e de molts del poble de la dita ciutat e
encara de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del honorable concell d'aquella, axí
com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots
aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que per lo temps de son any o aytant
com tindrà la cort e administració de la ciutat e de la cort d'aquella tindrà e guardarà
raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones, qualsque sien e de qualsevol lochs
o parts que hagen o hauran plet en la sua cort, gitats e departits en tota manera tot
oy, gràcia, amor, parentesch e veynatge. Et que per si ne per altre per alcuna raó no
pendrà haver, do o servey, o present o promissió d'alcun o d'alcuns per nom d'aquells
qui pleyt han o hauran en la sua cort ans de la fi del pleyt, o après o ans que sia pagat o
satisfet al creador o al demanador. Et pendrà ab si bons e leyls hòmens qui donen a
ell consell e darà drets juhís en tots los pleyts en què ell serà, e celarà totes coses que'n
secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes. Et totes
a-||^{48r}-questes coses, sens engan e sens art e sens mal engeny e a bona fe, guardarà e a
feultat del senyor rey, et observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes apro-
vades de la dita ciutat, e segons aquells jutjarà tots los pleyts e qüestions, si Déus li ajud
e la sancta Creu e los sants Evangelis.

Testes supra proxime nominati.

En aquest dia e aquí matex, ans del sant Evangelí en Miquel lo Loriguer, tinent-loch
del justícia criminal dessus dit per lo següent any, féu e prestà en poder del dit hono-
rable batle semblant sacrament que dessus és estat prestat per lo dit justícia criminal e
sots aquella mateixa forma.¹⁷¹

Testes supra proxime nominati.

¶¹⁷⁰ Al marge esquerre: *sacramentum justicie civilis.*

¶¹⁷¹ Al marge esquerre: *sacramentum locumtenentis justicie criminalis.*

Ítem, tantost *et eodem contextu*, l'onrat en Berthomeu Çuera, justícia elet per l'any següent tro en summa de .CCC. sous en los fets civils, fêu e prestà en aquest dia meteix e hora semblant sacrament en poder del dit honorable batle que havia dessus prestat l'onrat justícia civil e sots aquella mateixa forma.¹⁷²

Testes supra proxime nominati.

Ítem, continuan en aquella hora mateixa e aquí matex, ans del sant Evangeli, l'onrat micer Bernat d'Apiera, elet en assessor del dit honrat en Francesch Aguilar, justícia criminal per al any següent, jurà en poder e mans d'aquell dit honrat justícia que serà feel e leyal en donar consells a la cort e en donar sentències e en totes coses que pertanguen a offici d'assessor, e en observança de furs e privilegis e costumes aprovades de la ciutat, e no pendrà alcun servey, do o promesa per alcun pleyt que sia en la sua cort ne de fora poder de la cort ne que y sper ésser, e que reebrà personalment los testimonis en pleyt e pleyts criminals on pena corporal se deja seguir, ne duran lo seu any pendrà advocació de pleyts que's menen en la sua cort, si Déus li ajud e los sants Evangelis per les sues mans tocats en poder del dit honrat justícia criminal, presents los dits honorables jurats e molts del poble e de mi, dit Berthomeu Cerdà, notari, stipulant, *ut supra*.¹⁷³

Testes supra proxime nominati.

||^{48v} Sopte après, aquí matex, l'onrat micer Johan d'Alçamora, doctor en leys, assessor elet ensemps ab l'onrat micer Johan Brusca, doctor en leys, semblantment del honrat mossén Jacme Castellà, cavaller, justícia de la ciutat de València en lo civil dessus dit, jurà sobre la creu e los sants Evangelis de Déu tocats en mà e poder del dit honrat justícia civil, presents los dits honorables jurats e molts del poble e encara en presència de mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessus, stipulant e reebent *ut supra*, que duran lo seu any serà feel e leyal en donar consells a la cort e en donar sentències, e en totes coses que pertanguen a son offici d'assessor en observança de furs, privilegis e costumes aprovades de la ciutat. E no pendrà alcun do, servey o promesa per alcun pleyt que sia en la sua cort ne de fora poder d'aquella o que y sper ésser, e que'n tot pleyt que sia de .C. morabatins a ensús reebrà personalment e examinarà diligentment los testimonis, e que no pendrà durant lo seu temps advocació de pleyt que's men en la sua cort, \e servarà l'estatut per lo qual és vedat que'l un assessor a l'altre no's facen comissions durant lur temps dels pelyts que'n lur cort seran/, si Déus li ajud e los sants Evangelis.¹⁷⁴

Testes supra proxime nominati.

Sens divertir mas continuan aquest acte als precedents aquí matex, los honrats n'Ambert Calduch, mercader, e en Pere Piquer (en blanc), mariner, cònsols elets per al any següent, juraren sobre la creu e los sants Evangelis de Déu per les lurs mans

¶¹⁷² Al marge esquerre: *sacramentum justicie .CCC. solidorum.*

¶¹⁷³ Al marge esquerre: *sacramentum assessoris justicie criminalis.*

¶¹⁷⁴ Al marge esquerre: *juramentum assessorum justicie civilis.*

tocats en poder e mans del honrat mossén Jacme Castellà, menor, justícia civil de la ciutat de València en l'any següent, en presència dels dits honorables jurats e de mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessús, stipulant e reebent *ut supra*, que'n totes les qüestions e contrastes que són o seran en la cort del Consolat denant ells per los affers de la mar, tendran e guardaran raó e egualtat, e observaran les costumes de la mar escrites e jutjaran segons aquelles e, en son cas, segons furs e privilegis, guardada tota vegada la feeltat al molt alt senyor rey si Déus los ajud e los sants Evangelis.¹⁷⁵

Ítem, aquí matex e en la sobredita hora, l'honrat en Bernat Marcem, lochtinent de justícia criminal en la vila de Murvedre per l'onrat en Francesch Aguilar, justícia criminal de la ciutat de València per al any següent, prestà en poder e mà del dit honrat justícia criminal semblant sagrament e sots aquella matexa forma que¹⁷⁶ havia dessús jurat lo dit honrat justícia criminal.¹⁷⁷

¶^{49r} Ítem, aquí matex e en aquella hora, en Martí de la Sella, justícia del Grau de la mar de València, jurà en poder del dit honrat justícia criminal e féu e prestà en poder d'aquell semblant sagrament que dessús és estat prestat per l'onrat justícia civil de València.¹⁷⁸

Ítem, aquí matex e tantost en aquella hora, en Martí Rodenes, justícia del loch de Foyos, prestà en poder del honrat mossén Jacme Castellà, justícia civil de la ciutat de València, semblant sagrament que havia prestat lo dit mossén Jacme en poder del honorable batle.¹⁷⁹

Ítem, en aquella matexa hora e aquí matex, los discrets en Anthoni Prats e en Nicolau Perera, escrivans de la cort civil de la dita ciutat, en presència dels dits honorables jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà, stipulant e reebent *ut supra*, en poder del honrat en Jacme Castellà, justícia civil qui dessús, sobre'ls sants Evangelis per aquells tocats, que'n pendre los salaris servaran la ordinació antiga de la taula e que aquella posaran e tendran públicament en la cort, e que registraran e faran registrar que's posaran e's produiran ans que translat ne sia dat a la part, e que'ls translats sien comprovats ans que's liuren, e que metran o faran metre en cascuna sessió o comparició dia e any largament, e los noms de les comparents e les assignacions clarament a açò que seran fetes sots la pena en fur apposada, si Déus los ajudàs e los sants Evangelis.¹⁸⁰

Semblant sagrament prestà en P(ere) Pasqual, escrivà de la cort de .CCC. sous, en poder del honrat en Berthomeu Çaera, justícia de la dita cort, açò declarat que solament registre les escriptures acostumes registrar.¹⁸¹

Testes fuerunt predictis omnibus supra proxime nominatis.

¶¹⁷⁵ Al marge esquerre: *juramentum consulum*.
¶¹⁷⁶ Tatxat: *havi*. ¶¹⁷⁷ Al marge esquerre: *juramentum* (tatxat: *jus*) *locumtenenti justicie criminalis ville Morvedre*. ¶¹⁷⁸ Al marge esquerre: *juramentum*

justicie Grau. ¶¹⁷⁹ Al marge esquerre: *juramentum justicie Foyos*. ¶¹⁸⁰ Al marge esquerre: *juramentum scribarum curie civilis*. ¶¹⁸¹ Al marge esquerre: *juramentum scribe curie .CCC. solidorum*.

Ítem, aquí matex e en aquella hora, P(ere) Colomines, verguer dels dits honorables jurats, cridà alta veu per tres vegades: «o justícia de Cullera, o justícia de Cullera, o justícia de Cullera», e com no respongués a la dita hora, ja per letres¹⁸² appellat e amonestat sots certes penes, lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat, accusà les penes al dit justícia de Cullera citat.¹⁸³

¶^{49v} *Postea, die mercurii .XXIX^a. mensis decembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.*

Los dessús dits honorables jurats, constituïts en la cambra de concell secret, com en lo dia de les eleccions dels justícies, occupats de les dites eleccions les quals foren acabades molt gran dia e prop dites vespres, no haguessen pogut entendre a fer corregidors de metges e a examinadors d'advocats, per tal, en aquest dia, sens perjudici e derogació de la costum, elegiren en corregidors de metges per a un any següent, de la festa de Nadal proppassada a avant, ço és, mestre Jacme Maderes e mestre Bernat Oliver, e per examinadors d'advocats micer Johan Carbonell e micer Jofre Gilabert.¹⁸⁴

Postea, dia sabbati .VIII^a. mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

L'onrat micer Johan Brusca, doctor en leys, retornat a la ciutat de la qual en temps de la sua elecció era absent per affers propis seus, prestà, en poder del dit mossén Jacme Castellà, justícia civil, \constituït/ en la cambra de consell secret de la ciutat de València, en presència dels honorables jurats e de mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà, stipulant e reebent *ut supra*, semblant sacrament que dessús ha prestat lo dit honrat micer Johan d'Alçamora, son companyó.¹⁸⁵

Testes venerabilis Franciscus Mironi et Vincencius Egidii, virgarius.

Die lune, .III^a. mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.¹⁸⁶

L'onrat mossén Jacme Castellà, cavaller, justícia de la ciutat de València en lo civil, per observança del estatud fet e ordenat per lo concell de la ciutat de València, celebrat a .X. del mes de deembre proppassat, per lo qual són estatuïdes les coses dejús escrites, promés e s'obligà en poder dels honorables jurats dessús dits mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del concell de la sobredita ciutat, axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que tots e qualsevol depòsits que dins l'any del seu¹⁸⁷ justiciat seran fets e vendran en son poder per qualsevol persones o causes, o a ell seran restituïts per sos precessors en lo dit offici,¹⁸⁸ restituirà a aquells a qui's pertanguen, tota dilació apart posada, tota hora¹⁸⁹ e com se deuran restituir. Et a açò obligà si e tots son

¶ ¹⁸² Tatxat: *convocat*. ¶ ¹⁸³ Al marge esquerre: *del justícia de Cullera*. ¶ ¹⁸⁴ Al marge esquerre: *elecció de corregidors et examinadors*. ¶ ¹⁸⁵ Al marge esquerre: *juramentum justicie civilis*. ¶ ¹⁸⁶ Docu-

ment cancel·lat amb aspes. ¶ ¹⁸⁷ Tatxat: *justicia*. ¶ ¹⁸⁸ Tatxat: *.d.* ¶ ¹⁸⁹ Es repeteix la locució *tota hora*, cancel·lada al propi text mitjançant el seu subratllat.

béns mobles e immobles, haüts e per haver, on que fossen. Et a major cautela donà e offerí fermances qui ab ell e sens ell e cascun per lo tot fossen tenguts a les dites coses ¶^{50r} e sengles, ço és, los honorables mossén Johan Fabra, cavaller, n'Andreu Castellà, e en Johan Escrivà, e cascun d'aquells per lo tot segons dit és. Et sots aquesta matexa segurtat e obligació de sos béns promés que, finit lo seu any dins .XX. dies après que'n serà request per son successor esdevenidor o per lo síndich de la ciutat, retrà compte e restituirà al dit seu successor tot ço que restarà en son poder dels dits depòsits, e açò en pena de mil florins d'or de sos béns propis pagadors per pena e en nom de pena, dan e interés al comú de la ciutat. Totes aquestes coses e sengles los dits mossén Johan Fabra, n'Andreu Castellà e en Johan Escrivà, faents e atorgants la dita fermaça, volenterosament e de grat prometeren complir ensemps ab lo dit mossén Jacme e sens aquell, cascú per lo tot, obligants a açò¹⁹⁰ e per la dita pena pagadora si e tots sos béns e de cascun d'aquells per lo tot, mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen. E los dits justícies e fermances renunciaren sobre ço a benefici de departida acció, e nova o vella constitució, e a la epístola diví Adrià e a la ley del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur e dret contra ço vinent.

Testimonis foren a les dites coses los honrats en Ramon Quexal e en Jacme Calbó e en Bernat del Mas, ciutadans de València.

Causam istius cancellacionis invenies .I^a. sub kalendario de .VI^a. die aprilis anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

*Dicta die lune, .III^a. mensis januarii anno superius proximo dicto.*¹⁹¹

L'onrat en Berthomeu Çæera, justícia civil de la ciutat de València tro en summa de .CCC. sous, per observança del estatut fet e ordenat sobre les coses dejús escrites per l'onorable concell de la dita ciutat, celebrat a .X. del mes de deembre proppassat, promés e-s'obligà en poder dels honorables jurats dessus dits mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que tots e qualsevol depòsits que dins l'any del seu justiciat seran deposats e vendran en son poder per qualsevol persones o causes, o a ell seran restituits per sos pre<de>cessors en lo dit ofici, restituirà a aquells a qui's pertanguen, tota dilació remoguda, tota hora e quant se deuran restituir. Et noresmenys, finit l'any del seu justiciat, dins .XX. dies après que'n serà request per son successor esdevenidor o per lo síndich de la ciutat, retrà compte e restituirà al dit seu successor tot ço que restarà en son poder dels dits depòsits. Et açò en pena de mil florins d'or de sos béns pagadors al comú de la ciutat per pena e en nom de pena, dan e interés d'aquell, en la qual encorrega passats los dits .XX. dies si en retre lo dit compte e fer restitució a ¶^{50v} son successor serà negligent o remís dins los dits .XX. dies, obligan a açò tots sos béns mobles e immobles, haüts e per

¶¹⁹⁰ Tatxat: *fa*. ¶¹⁹¹ Al marge esquerre: *del justícia de .CCC. sous*.

haver, on que fossen. Et a major cautela e segurtat de totes les dites coses, donà fermaça e principal tengut ab ell e sens ell de totes aquelles dites coses, ço és, en Miquel Garí, brunater de València, qui la dita fermaça volenterosament féu e atorgà e per aquella si e sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen, ensemps ab lo dit honrat justícia e per lo tot obligà. Et renunciaren abduy sobre ço a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola diví Adrià e a la ley del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur e dret contra açò vinent.

Testes supra proxime nominati.

Die mercurii, .XXIX^a. mensis decembris anno a Nativitate Domini M^o.CCCC^o.

Fon presentat al honrat en Johan de Torragrossa un albarà de la tenor següent a obs de signar:¹⁹²

Als honrats los compradors de la imposició dels draps de seda, d'or, de vayrs. Solvets a mossén lo comanador major de Montalbà per .M.D. vayrs e .VII. timbres d'erminis, los quals ha comprats per obs de son vestir e de sos propis diners, costen-li .CLII. lliures, .XV. sous, los quals ha comprats de la botiga d'en Manuel de Caxí. Fet a .XVI. de deembre any .MCCCC. Jurà. Johan de Torragrossa, racional, qui lo dit albarà signí de consell dels advocats.

Et com lo dit honrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat, dubtàs signar lo dit albarà e d'açò hagués feta paraula als honrats jurats, fon haüt per aquells consell dels honrats micer Anthoni d'Alagó e micer Johan Ferrando, advocats pensionats de la ciutat, a qui fon dita causa del dubte que'l dit albarà devia ésser signat, e d'aquèn exseguín aquest consell lo dit racional signà lo dit albarà segons en la fi d'aquell és contengut.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo \primo/,
die veneris .XXXI^a. mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat de València, et encara ab albarans en lo \pus prop/ precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la ciutat, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celerar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, ^{51r} mossén Bernat Escorna, en Matheu Vidal, en (en blanc), en Jacme Ros, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en Jacme de Montblanch, en Ramon de Salas, en Joan Çarrovera, en Bernat Englada,

¶ ¹⁹² Al marge esquerre: *de en Joan de Torragrossa.*

en Macià Martí, en Johan Gregori, en Francesch Miró, en Luís Gil, en Miquel Torres, en Domingo Ponz, en Johan Çamora, en Bernat Niell, en Jacme Vidal, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, micer P(ere) Pastor, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Bernat Cases, en Sabastià Simon, en Ramon Gilabert, en Berthomeu Sanxo, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en Romeu Corts, en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Jacme Calbó, en Bernat Esteve, n'Anthoni Lorenç, n'Anthoni Doménech, en Francesch Torner, en Johan Camós, en Bernat Reig, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu.

En aquest dia fon recitat en concell, axí per los honorables jurats com per l'onrat en Jacme Vallseguer, síndich de la dita ciutat, e per altres, com la ciutat e concell d'aquella, en la venda que çentràs lo dit concell havia feta del castell e vila de Cullera,¹⁹³ expressament e nomenada havia reten-||^{51v}-gut a si e a la dita ciutat *et alias* li pertanyia lo terme e lo mer imperi e altres coses e drets en la dita venda e títols altres contengudes, declarades e especificades en los dits castell, vila e territori o pertinències d'aquells. Lo qual mer imperi en aquells dits castell, vila, territori o pertinències havia e devia, ha e deu ésser exercit per lo justícia criminal de la ciutat de València quant personalment serà o sia en los dits castell, vila o territori o pertinències, e en s'absència per aquell qui serà elet en Cullera justícia. Quant a la civilitat qui deu e és tengut jurar en poder del dit justícia criminal e com a lochtinent d'aquell exercir lo dit mer imperi, lo qual elet, après haurà jurat en Cullera quant a la dita civilitat, deu e és tengut venir de mantinent a la dita ciutat per reebre la dita lochtinència e jurar en poder del dit justícia criminal de la ciutat a e per exercir com a lochtinent d'aquell lo dit mer imperi, segons açò molt pus larch constava per cartes e altres actes públichs. E per aquesta raó e observança dels drets de la dita ciutat e en execució d'aquells, ara, ans de la festa de Nadal proppassada, .i. dia o dos, fos tramés a la vila de Cullera lo discret en P(ere) Miró, notari, sotsíndich, ensemps ab un escrivà de la cort criminal de la dita ciutat e ab letres de part e manament del dit justícia criminal, endreçades al dit elet en Cullera e a altres, segons aquelles són e eren notades en llibres de la cort criminal, per fer presentació d'aquelles. Lo qual dit en P(ere) Miró, anat e retornat après la dita festa de Nadal, féu en aquest present concell relació dels actes que llà havia fets en la forma següent, ço és, que ell dit sotsíndich etc., *iam est hac relacio large notata in processu Cullarie*. Et açò fon recitat per primer punt.

Segonament, havia retengut expressament e tatzada a si e a la dita ciutat lo port e carregador de la dita vila de Cullera, axí del riu com de la mar, e totes e sengles

¶ ¹⁹³ Al marge esquerre: *Cullera*.

inhibicions les quals la dita ciutat o los jurats, síndich o concell volran fer quantque-quant e quantes vegades volran de o en los dits riu, port o carregador, a liure volentat de la dita ciutat o dels dits jurats, síndich e concell e de lurs successors. Et tota jurisdicció provinent o pertanyent de o als dits riu, port, carregador e inhibicions e per raó d'aquells e d'aquelles amplament e éntegra, e açò fon lo segon punt.

Et per servar aquestes coses a la ciutat, los honorables justícies criminals, passat e present, ab letres lurs registrades en llibres de lur cort haguessen manat, sots pena de cors e d'aver, al justícia¹⁹⁴ de Cullera¹⁹⁵ novellament elet per lo batle d'aquella, quant a la dita civilitat, que dins dia cert a aquell estatuït e ja passat vengués e comparegués ací en la ciutat denant l'onrat en Francesch Aguilar, justícia criminal d'aquella, a e per fer e prestar lo dit sagrament e reebre la dita lochtinència del dit honorable justícia criminal quant al exercici del dit mer imperi, ço que ha recusat e recusa fer ans li fossen estades les penes accusades, segons és escrit en libre de consells sots calendari de .XXV^{en}. *die decembris anno currenti*.

E, d'altra part, com eren estades fetes per alguns ciutadans de la dita ciutat moltes e grans clamors de dues coses, ço és, que alguns senyors de Cullera, quant a la civilitat o altres, de manament lur o per si matexes entraven ab barques en lo port e carregador de Cullera forcívolment, escorcollan aquí alguns vexells carregats axí nostrats com estranys portants vitalles o altres coses ^{||52r} a la ciutat o en altres parts, e feyen aquí alguns actes il·lícits e a ells no pertanyents en dan dels navegants e recollints en los dits port e carregador. E axí era estat affermat denant ells per los clamaters, e entre·ls altres qui d'açò s'eren clamats era estat n'Exe<me>no Sànzez, aquí present e en aquest dit concell *iterum* clamant-se d'aquests escorcolls e actes fets per los dits senyors e per altres de lur manament, e açò fon posat en terç punt de lur exposició.

Quartament, exposaren que eren estades fetes clamors que·ls camins de la vila de Cullera, sobirà e jusà, qui drecen a passar lo pont del dit riu de Cullera, són empatxats, torbats o dificultats als habitants, ciutadans e vehins de la dita ciutat volents anar e anants per aquells ab lurs bèsties e bestiers per ampriuar les parts del regne que són dellà lo dit riu per raó dels amprius a aquells atorgats per furs e privilegis, ús antich e pràtica del regne, en gran dan dels dits amprius, senyaladament per ço com los dits habitants, ciutadans e vehins de la dita ciutat, volents anar a ampriuar aquella part del regne que és dellà lo dit riu ves Gandia e Dénia, no hajen altre camí sinó per lo dit pont, si donchs no volien anar passar al pont d'Algezira o pus luny.

Quintament o per cinqué punt exposaren que·n la dita vila de Cullera era fet embarch e dat torb e destrich als viandants portants vitalles a la dita ciutat en moltes maneres, e, senyaladament com los viandants ab les dites vitalles fossen de matinada a les entrades e exides de la dita vila ves la dita ciutat havien a tardar o trigar lur carrera o lur caminar, sperant aquí tro playia als senyors de la dita vila o·ls venia en voler d'obrir los portals de la dita vila e dar·los aviament, de què·s seguia que·ls dits viandants

¶¹⁹⁴ Tatxat: *de la vila*. ¶¹⁹⁵ Tatxat: *nol*.

dants sostenien grans dans e destrichs e cessaven de portar les dites vitualles a la dita ciutat, e no podien anar a mpriuar les parts dellà lo riu liurament, en gran dan e derogació dels amprius e libertats de la dita ciutat.

Dels quals clams e altres era estat escrit en l'any proppassat als senyors de la dita vila, demanants al dit honorable concell que sobre les dites coses e clamors fos proveït segons li paregués faedor axí per la indempnitat de la ciutat, habitants, ciutadans e vehins d'aquella com dels clamaters. La recitació o exposició de les quals coses fon feta axí per lo dit en Jacme Vallseguer, síndich, com per un dels dits honorables jurats en veu de tots, e confermat per los altres sos companyons jurats e encara per molts del dit concell, recitan que·ls primers dos punts eren estats vists per cartes e actes públichs. E los dits clams eren estats a ells e a sos companyons verbalment fets per alguns ciutadans axí en secret, per dupte d'entrar en bando, com en públich als dits honorables jurats e per aquells escrit als dits senyors de Cullera.

Tantost, lo dit concell, fet algun raonament entre si de les dites coses, atenen que·n quant era fet forcívolment escorcoll en los vexells dels navegants e portants vitualles a la ciutat, los quals s'eren recollits o passaven e arribaven en e als dits port e carregador, qui són de la ciutat, era fet no sens grans crims e redun-||^{52v}-dava en perjudici del dret e jurisdicció de la sobredita ciutat. E en quant lo passatge del camí sobirà e jusà fossen empatxats, torbats o dificultats, que los ciutadans francament e liura no poguessen passar per aquells ab lurs bèsties e bestiar per anar ampriuar les parts del dit regne dellà lo riu, e per e en portar e passar les vitualles e altres coses semblants a la dita ciutat, era fet en perjudici dels amprius e libertats de la dita ciutat, concordantment proveït en totes les dites coses, consellant als dits honorables justícia criminal, quan al exercici del mer imperi, e als dits honorables jurats, jutges dels dits amprius e libertats, quant a les coses a ells pertanyents en la forma següent:

És a saber, que·ls honorables mossén Bernat Escorna, cavaller e jurat, e en Francesc Aguilar, justícia criminal de la ciutat de València, e ab aquells los honrats micer Anthoni d'Alagó, advocat pensionat de la dita ciutat, micer Bernat d'Apiera, assessor de dit honorable justícia criminal, e lo discret en P(ere) Miró, sotsíndich de la dita ciutat per lo dit en Jacme Vallseguer, síndich, e un verguer dels honorables jurats, e sien amprats d'anar ab aquell los honrat micer Miquel Just, advocat, e lo discret en Berthomeu Miralles, procurador fiscal, vagen personalment a la vila de Cullera e que a mossén Bernat sia donat plen poder e o feta comissió de e per sos companyons jurats, qui són presents, a exercir la jurisdicció éntegrament retenguda en los dits port, carregador e inibicions e a punir per justícia qualsevol delinqüents en aquells dits port, carregador e inibicions en penes corporals, peccuniàries, mixtes o altres subsidiàries ab totes dependències, adherències e emergències. E les barques, si seran dels delinqüents ab les quals hauran delenquit entran en los dits port e carregador per fer lo dit affermat escorcoll, si axí serà atrobat, cremar a càstich e escarment dels delinqüents e a exemple dels volents assajar semblants coses, si donchs aytals barques no seran de pescadors o preses a delenquir contra voler o sens sabuda de lurs senyors, proceint en les dites coses segons per justícia, fur e raó serà faedor.

E més avant, per los dits jurats, jutges e reintegradors dels amprius e libertats de la ciutat, fos donat plen poder al dit mossén Bernat a e de reintegrar e fer reintegrar la ciutat e ciutadans d'aquella en general, e especial en la franquea, libertat e amprius en què és e los ciutadans són de passar leerívolment e sens angustia ab lurs bèsties <e> bestiars per los dits camins generals e públichs, sobirà e jusà, de la dita vila de Cullera per anar en les dites parts del regne dellà lo dit riu e tornar en les parts d'ençà per usar de lurs amprius e libertats, tol·lent e faent tolre tots embarchs o empatxats e impediments que sien fets en perjudici de lur passatge e amprius. E raygablement, tol·len e remouen tot quant trobaran ésser estat innovat en perjudici dels dits amprius e libertats, en manera que sia reduït e tornat tot a la forma e raó antiga, no res ajustat ¶^{53r} e remogut, mas reduït al primer e degut estament.

E lo dit honrat justícia criminal, continuan semblantment la possessió o quasi en què la ciutat és del mer imperi, exercesca en la dita vila, castell e pertinències baronívolment lo dit mer imperi, seén en la casa de la cort de la dita vila e faent actes e processos de mer imperi, punín e castigan los delinqüents per capció de persones *et alias*, segons exigència dels delictes de què denant ell seran accusats, denunciats o fets clams en e per aquelles penes corporals o altres que per justícia atrobarà ésser estatuïdes o serà faedor, e face tot açò àls que's pertanga a exercici de mer imperi ab degut esforç. E, semblantment, lo dit jurat e comissari, e lo verguer per e de manament d'aquell, reintegrada la dita ciutat e ciutadans d'aquella en les franquea, amprius, libertat e leerívol antigament acostumat passatge, ab crida pública o en altra manera man sots pena de cors e d'aver e en altra manera que d'aquí enant alcun no sia gosat fer innovació o impediments en los dits liures camins reduïts a la forma antiga e acostumada, en perjudici dels dits amprius e libertats, ans aquelles tenguen e serven en aquell estat e condret a què seran o són reduïts. Compellesca encara lo dit honorable justícia criminal e force, sots pena de cors e d'aver, lo justícia de Cullera novellament elet quant a la civilitat a venir personalment a la ciutat de València e compàrer denant ell en aquella per reebre la lochtinència del mer imperi, e jurar en son poder exercir aquell com a lochtinent seu en la dita vila e sens pertinències per tot lo dit seu any, assignan a aquell dia fort breu a fer e complir les dites coses. E si en açò lo dit justícia de Cullera serà remís, contradient o contumax, proceesca contra aquell en persona e béns *et alias* en lo dit fet e a e per donar compliment al acte del dit mer imperi per tots aquells remeys de justícia que li serà vist faedor, proveín d'aquèn que la dita vila no romanga sens lochtinent seu a exercir lo dit mer imperi, eligén altre lochtinent seu en la dita vila e pertinències d'aquella en contumàcia o contradicció o negligència del dit novellament elet justícia de Cullera quant a la dita civilitat, proceints noresmenys axí lo dit justícia en los actes pertanyents a aquell, com lo dit jurat e comissari, quant als actes pertanyents a ell per raó dels dits amprius e libertats contra totes persones perturbants o atemptants perturbar, ells o qualsevol d'ells a exseguir, fer e complir les dites coses segons mereixeran e la exigència del acte o perturbació ho requerrà.

E si en les dites coses, totes e sengles d'aquelles, serà feta, cominada o assajada fer resistència, contrast o embarch als dits justícia criminal, mossén Bernat o a alcun

d'aquells, de continent, haüda d'aço certificació als dits honorables jurats faedora, facen los dits honorables jurats traure primerament a la finestra de la cambra de la escrivania de la dita ciutat e, enaprés, al portal d'aquella dita ciutat, que és camí de Cullera, la bandera de la dita ciutat ab crida pública e repicament de campanes, segons la forma acostumada, e sia posada e estia aquí tro per lo concell, segons la gravitat e exigència de la resistència, contrast o embarch fets o cominats, sia del·liberat ¶^{53v} ço que'n serà faedor d'aquí enant.

Ítem, lo dit concell, après les dessus dites coses concordantment proveí, volch e ordenà que per los honorables jurats de la dita ciutat, quatre o tres d'aquells, sien venuts e alienats en una o moltes vendes, e per aquell matex for o preu que foren e són estats carregats aquells .XXXII^m.DCC sous censals morts que la ciutat ha e reeb cascun any sobre les ciutat, viles e lochs de Sogorb, de Líria, d'Exèrica, de Pina, de les Barraques, de Paterna, de Beniguazir, de la Pobla d'Eslida, d'Almonazir e de la Vall d'Uxó en certs termes del any pagadors. Et d'altra part, aquells .VII^m.LXXXIII. sous, .VIII. diners, mealla de pensions o annualitats en certs térmens pagadores, que foren venudes a la ciutat e ha sobre les viles e lochs de Líria, de Beniguazir, de la Pobla de Beniguazir, de Paterna, de les Alcubles, d'Alcoy, de Penàguila, de Vall de Seta, de Borga,¹⁹⁶ de Travadell, de Barxell, d'Elg, de moreria d'Elg, de Crivillén, d'Exèrica, d'Almonazir e de Pina. Et si les dites pensions o annualitats a preu o for dels dits censals no portan vendre, o en altra manera los apparrà pus expedient, carreguen de nou atretanta quantitat de censal mort com munten les dites annualitats e per semblant for d'aquelles sobre los castells e viles de Líria, d'Exèrica e lochs de Pina, de les Barraques d'Altura, de les Alcubles e de Penàguila, térmens e pertinències d'aquelles viles, castells e lochs, com aquelles pus prop dites viles, castells e lochs destinats a fer nou carregament sien ab lurs pertinències pròpies de la dita ciutat de València ab \carta de/ gràcia perpetual per títol de compra que d'aquelles fèu dels senyors rey e reyna, ladonchs duc e duquesa de Monblanch, a obs o per fer del preu de la dita compra lo passatge de Sicília, segons appar del dit títol e carregament de censals, pensions o annualitats e alienació dels dits castells, viles e lochs, ab carta pública feta en poder del discret en Berthomeu de Vilalba, notari, adonchs escrivà del dit concell, a .III. dies del mes de jener any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.XLII.

Volch, encara, e ordenà lo dit concell que dels preus dels dits censals e pensions sien quitats atretants censals en nua percepció, carregats per la dita ciutat a diverses singulars d'aquella e a altres, a e segons lo for que són estats carregats, lo qual fon adonchs liurat al dit senyor, ladonchs duch, per fer lo dit passatge, en manera que la dita ciutat sia descarregada per via de quitament o en altra forma, del tot o de ço que porà del càrrech e prestació dels censals per aquella adonchs carregats a obs d'aver cinquanta mília florins al dit senyor, adonchs duch, liurats a obs del dit passatge, en

¶¹⁹⁶ Sic, per *Gorga*.

preu dels dits lochs, castells e viles censals e pensions per la dita ciutat adonchs comprats. E sien mudats en e sobre los dits castells, ciutat de Sogorb, viles e lochs per la manera que en aquells són imposats, carregats e compartits o en altra. E sien ¶^{54r} en càrrech d'aquells dits lochs, viles e castells, e en les vendes que'ls dits jurats, quatre o tres d'aquells, faran e atorgaran dels dits censals o de nou carregadors per aytanta quantitat com són les annualitats ultra los censals ja carregats o part d'aquells, puxen prometre als compradors d'aquells segons mils se poran convenir, que faran haver e tenir als dits compradors los dits censals ab larga e expressa evicció. Prometens encara en nom de la dita \ciutat/ que si als compradors e als seus no seran pagades les pensions dels dits censals per les universitats faents aquells en los térmens convenguts, que passats .XXX. dies del terme de la paga la ciutat sia tenguda a la real paga del dit censal, faents emperò a la dita ciutat los dits compradors cessió ans de paga de ço que la dita ciutat serà tenguda pagar, e'n virtut del dit pacte puxen encara prometre totes altres coses que les sia vist a expedició del dit negoci. E que dels diners de la dita ciutat sien pagades cartes, corredures e altres messions necessàries per dar fi a les dites coses. E de present, sens revocació d'altres sindicats ans aquells confermant, constituïren síndich e procurador lo discret en Jacme Vallseguer, notari, síndich de la dita ciutat, present, a fer e complir ab ferma e exprés consentiment dels dits honorables jurats, quatre o tres d'aquells, totes e sengles les dites coses, atorgant als dits jurats e al dit síndich de e sobre les dites coses totes e sengles plen e bastant poder ab liura e general administració, lo qual dit síndich, yo, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del dit honorable concell, e tot l'altre poder haguí per reebut.¹⁹⁷

Testes Petrus Saranyana, scriptor, Bertholomeus Calatayiú et Vicencius Egidii, virgarii dicti honorabilis concilii.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die mercurii quinta mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la ciutat, als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons ¶^{54v} és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats consellers e pròmens dejús escrits:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, en Johan Roiz de Corella, en Matheu Vidal, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; en Johan Torragrossa, micer Pere Garcia, en Francesch Serra, en Nicolau Pol, en Ramon de Salas, en Johan Çarrovera, en Bernat

¶¹⁹⁷ Tatxat: *Testimonis los honorables micer Antoni d'Alagó, licenciat, e micer Johan Ferrando, doctor en leys.*

Mulner, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Francesch Miró, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, n'Anthoni Doménech, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Bernat Pratboy, en Jacme de Monblanch, en P(ere) Pastor, en Matheu Feliu, en Macià Martí, en Johan Gregori, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Jacme Calbó, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponz, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, n'Esteve d'Algarra, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en Berthomeu Cruïlles, en P(ere) d'Òdena, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en Ramon Frígola, en Luís Gil, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Esteve Soldevila, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra.

Lo dit honorable concell, atesa la gran necessitat de les dones de Penitència en aquest dia ^{¶55r} exposada en concell, la qual segons allí's raonava era en tant excés que ra temor de fugir de la casa on estaven e derranclir aquella, concordantment, per esguard de caritat que sol molt conservar la cosa pública, no contrastan estatut alcun refragant, dispensant aquesta veu tan solament e sots protestació que n'esdevenidor no sia tal caritat treta a conseqüència, lo dit estatud romanint en son ésser d'aquí enant, proveí, volch e atorgà ésser donats a les dites dones, de la peccúnia de la dita ciutat, quant a aquest any tan solament, .CCC. sous a obs de menjar, beure e companatge.

Aprés d'açò, exposades al dit honorable concell alcunes provisions que per los honrats jurats en lo dia passat, ab acords d'alcuns consellers appellats en la cambra de consell secret, eren estades fetes¹⁹⁸ responents a unes letra e cèdula que havien haüdes del honorable mossén Bernat Escorna, qui per consellal ordinació era anat a la vila de Cullera, les quals provisions e respostes eren recitades e expressades en una letra per los dits honorables jurats tramesa al dit mossén Bernat Escrivà, a .IIII. de jener del dit present any, e registrada en libre de letres e en lo dit concell succintament e verbal referides, et de manament dels dits honorables jurats lestes al dit honorable concell per mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà d'aquell, alta veu e intel·ligible, les letra e cèdula que'l dit mossén Bernat havia trameses als dits honorables jurats, per les quals apparia de la gravitat del procès, \menaces/ e actes importables dels de Cullera o senyors d'aquella quant a la civilitat. Fet de e sobre ço en lo dit concell alcun madur e digest raonament, concordantment lo dit concell aprovà e hac per bo e loable tot ço o la resposta que ls dits honorables jurats havien feta al dit mossén Bernat, e les provisions e cauteles en aquella contengudes e en lo dit concell secret acordades. Et noresmenys, lo dit honorable concell a e per preparar medela (sic) a les verbals e enunciades menaces e a retraure los menaçants de lur mal propòsit, per proceïment actual si mester

¶¹⁹⁸ Al marge esquerre: *Cullera*.

serà o's covendrà, proveí e tench per bé concordantment tot lo dit concell que de fet fos treta la bandera reyal de la ciutat a la finestra de la escrivania de la sala d'aquella, ab so de trompes, nafil e tabals e ab crida que tothom sia aparellat ab ses armes <e> pa a .VIII. dies per seguir la bandera tota hora que per altra crida los serà notificat e ab repicament de campanes, e estigués aquí tro la gravitat del procés o menaces meresquessen més avant.

E tantost, ans que'l dit concell se partís o isques de la sala,¹⁹⁹ la dita bandera ab repicament de campanes e ab so de trompes, nafil e tabals, e ab e sots la crida dejús següent, fon treta e fermada a la dita finestra, segons era estat proceït per lo dit concell: ¶^{55v} Ara ojats què us fan saber los honrats justícia, jurats e concell de la ciutat. Que com per deffensió de furs, privilegis, aemprius, immunitats e libertats de la dita ciutat, per lo concell general de la dita ciutat sia estat deliberat de traure la bandera e senyera de la dita ciutat. Per tal, manem a totes e qualsevol persones de qualsevol ley e estament sien, que sien aparellats cascuns ab ses armes e pa a .VIII. dies tota hora que per altra crida los serà notificat e intimat que dejen seguir la dita bandera, e no diguen que no'ls ho hajen fet saber.

En aquest dia matex de dimercres, .V. dies de jener, Ramon Artús, crida públich de la ciutat, féu relació a mi, dit Berthomeu Cerdà, escrivà qui dessús, si haver feta en aquest dia matex, a so de trompes, nafil e tabals, la dita crida per los lochs acostumats de la ciutat de València.

Post hec die, hora vesperorum vel circa, .XIII^a. mensis januarii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.²⁰⁰

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die sabbati .VIII^a. januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, axí de consellers generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella a hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar conzell, e fon axí en aquest dia en la dita hora appellat lo dit concell en la forma dessús dita per l'acte dejús escrit inopinat, lo qual no requeria tarda, en lo qual concell foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús²⁰¹ scrits e següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, en Johan Roïz de Corella, en (en blanc), en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; en Johan de Torregrossa, micer Berthomeu Sist, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Bernat Englada, micer Johan

¶¹⁹⁹ Al marge esquerre: *idem*.

¶²⁰⁰ Paragraf cancel·lat. ¶²⁰¹ Tatxat: *següents*.

Ferrando, micer P(ere) Garcia, en Francesch Castelló, en Felip Fibla, en Ponz Dezpont, micer G(uillem) Çaera, en Francesch Serra, en Ramon de Salas, en Vicent Granollés, en G(uillem) Gençor, ¶^{56r} en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Berenguer Abrí, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Francesch Miró, en Luís Gil, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Johan Berthomeu, en Bernat Niel, en Miquel Gil, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en P(ere) Çaplana, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponz, en Johan Çamora, en Ferrando Eximénez, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez.

En aquest dia, lo dit honorable concell, feta proposició per lo lochtinent de mostaçaf de les coses dejús escrites, del·liberadament e concordant estatuí e taxà la liura de la carn salada de porch mascle ésser venuda a .XV. diners tan solament, enclosa la sisa o imposició, e de la femella o truja a .XII. diners tan solament, enclosa semblantment la imposició. E aquesta taxació dur e sia observada tro a la prop instant festa de Carnestoltes.

Ítem, per los honorables jurats, parlan per tots e de voler d'aquells l'onrat en Jacme Ros, conjurat lur, fon exposat al concell com en lo dia passat, en concell secret tengut en lo dit dia passat, l'onrat micer Anthoni d'Alagó, vengut de la vila de Cullera ab letra de creença del honorable mossén Bernat Escorna, llà trameses per lo concell de la dita ciutat per causa dels amprius e altres drets d'aquella, havia explicada la dita creença.²⁰² E, entre les altres coses que per aquella havia explicades, era o havia que·ls senyors de Cullera, quan a la civilitat, havien menaçat de matar los tramesos llà per exercir los drets de la ciutat e reintegrar aquella en los amprius, e que havien aparellat preame(n)t d'armes sinó per lo governador, que u havia vedat. Et sobre ço, ells, dits honorables jurats, aguessen requesta e feta fer carta pública de les dites menaces o explicació d'aquelles *et alias*, per refrenament haguessen treta e feta traure la bandera al portal de Sent Vicent de la dita ciutat e posar aquí en aparell de proceir. Més avant, segons requerria la gravitat del procés, en haguessen fet tornar lo dit honrat micer Anthoni ab letra e resposta, endreçada al dit mossén Bernat de ço que ací era ¶^{56v} estat proveït e fet, e de ço que ell devia llà exseguir, segons era ordenat per lo dit concell secret e contengut en la letra al dit mossén Bernat endreçada a .VII. dies de jener e registrada en libre de letres sots lo dit calendari. La qual exposició hoïda, lo dit honorable concell hac per agradable e loà la treta de la bandera feta al dit portal, e totes les altres coses que per lo dit concell secret e jurats eren estades proveïdes, ordenades e fetes.²⁰³

Ítem, ab trist esguart e dolorós e no sens gran facial mudament per angoxa de cor, feta exposició al dit concell per los dits honorables jurats de la mort del alt infant

¶²⁰² Al marge esquerre: *Cullera*. ¶²⁰³ Un senyal indica que el document continua al full següent,

f. 57r, amb la nota següent: //: *Vide ultra sub hoc signo II et est raendum hic quod ibi notatur*.

en P(ere), primogènit del senyor rey de Sicília, la qual havien certament sabuda per letra del honorable en Francesch de Fluvià, missatger en cort del senyor rey per e de la ciutat de València, escrita a .XXX. de deembre del present any, lo dit honorable concell, ab dolorós reportament de la dita mort, \ordenà, volch e proveí/ que fos fet solenne aniversari de la peccúnia de la dita ciutat en la Seu de València ab la processó general d'aquella per ànima del dit senyor inffant, e que fos comprat un bell drap d'or e fos posat e estigués durant la dita solemnitat sobre una tomba, que fos feta de fusta, e après lo dit drap fos donat a la Seu o lexat. E que·ls honorables jurats, de la dita peccúnia, e los verguers lurs, fossen vestits novament de vestidures de dol, a la qual solemnitat fossen appellats e convidats tots los cavallers habitants e honrats ciutadans de la ciutat.²⁰⁴

En aquest dit concell, lo discret en P(ere) Fibla, mercader, se clamà que·n dies passats ell tenia en lo port de Cullera una barcha carregada de draperia e lo batle d'aquí li havia treta una bala de la dita barcha, la qual no poch cobrar tro hac dats al dit batle dos sous.

Post hec die jovis, hora vesperorum vel circa, .XIII^a. mensis januarii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

Los honorables en Francesch Aguilar, justícia criminal, e mossén Bernat Escorna, cavaller e jurat de la ciutat de València, tornants ab tota lur comitiva de la vila de Cullera, on eren stats trameses per la ciutat a e per les²⁰⁵ causes dessus en concell passat tocades,²⁰⁶ als quals los honorables jurats qui ací eren romases, ab gran nombre de cavallers, hò-^{57r}-mens de paratge e honrats ciutadans, tots ab lurs cavalcadures, isqueren a reebre fora lo dit portal de Sent Vicent gran troz e per acompanyar aquells en lur entrament de la ciutat, dixeren ans que entrassen, segons d'açò los dits honorables jurats feren relació, present mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, als dits honorables jurats que ells havien complidament exseguides e complides en la vila de Cullera totes les coses per concell de la ciutat ordenades, e que·l dit mossén Bernat havia reintegrada la ciutat en los amprius e altres drets d'aquella. Et, açò sabut, entrants per lo dit portal de Sent Vicent, lo dit honrat justícia criminal, de voler e consentiment dels dits honorables jurats, cobrà aquí la dita bandera e, en companyia dels dits honorables jurats e de tots los altres, ab sons de trompes, nafil e tabals e ab altres sons de ministrers, tornà la dita bandera, segons és acostumat, a la sala de la dita ciutat, on fon reebuda per l'onrat en Jacme²⁰⁷ Vallseguer, síndich de la dita ciutat, e mes alt per la finestra de la escrivania de la sala de la dita ciutat e retornada en la dita sala e loch on ha acostumat estar.

Testimonis los honorables mossén n'Aznar Pardo de la Casta, mossén Johan Fabra, cavallers, e l'onrat en Vicent Orriols, ciutadà de València.

¶ ²⁰⁴ Al marge esquerre: *De morte primogeniti Sicilie.* ¶ ²⁰⁵ Tatxat: *cas.*

¶ ²⁰⁶ Al marge esquerre: *retornament de bandera. Cullera.* ¶ ²⁰⁷ Tatxat: *Vallseguir.*

La qual aprovació feta,²⁰⁸ fon exposat encara en lo dit concell, pus largament e pus estesa, a mils proveir sobre les coses, que com los ciutadans, habitants e vehins de la ciutat, segons forma de furs, privilegis e provisions reials, pràctica e antiga usança, haguessen en e per tots los lochs e viles del regne de València e térmens d'aquelles, francament e liura, pastures a lurs bestiar e amprius d'erbejar, pendre, levar, traure, portar e fer portar fusta, calç, guix e altres moltes coses per los dits furs, privilegis, pràctica e antiga usança designades. Et per ampriuar les erbes e altres coses hajen facultat de menar lur bestiar e altres bèsties necessàries als dits aemprius per los camins antichs en anant, estant e tornant, e açò francament e liura, e com diu francament és entés sens pagar res, e com diu liura es entés sens empaig. Et poch valgués als ciutadans haver pastures e amprius en los lochs e viles del regne, senyaladament en les parts dellà lo riu appellat de Cullera, si no havien²⁰⁹ \liures/ camins per anar, estar e tornar a e de ampriuar les dites coses, o en los camins los eren fets alguns impediments contra la dita libertat. E les novitats e impediments fets en ¶^{57v} los dits camins, sobirà e jusà, qui drecen al dit pont de Cullera, eren vists caure e ésser enteses sots espècia d'amprius en quant donaven empaig als ciutadans volent ampriuar les dites parts dellà lo dit riu. E segons precedent exposició feta en concell passat, en la vila de Cullera hagués dos camins generals e antichs, un sobirà altre jusà, prop del riu, e los ciutadans de València, de molt antich temps a ençà, fossen e sien estats e sien de present notòriament en facultat e possessió d'ampriuar, anar e tornar ab lurs bestiar, bèsties e coses leerívolment e a per los dits camins als dits amprius, e portar lurs coses per aquells liurament e franca. E novellament, per alguns volents dampnejar la dita ciutat e singulars d'aquella en los dits aemprius, a empatxament d'aquells, haguessen fetes algunes novitats en los dits camins, axí per cloïment de parets com per obriments de valls a tolre ús e libertat d'ampriuar los camins en la forma acostumada antigament. E d'açò fossen fets molts clams verbals en general e, tatxadament o nomenada, per n'Exemén Sànxez, ciutadan de València, segons per los honrats jurats, jutges dels dits amprius, per interés de la jurisdicció e libertats d'aquells, e per l'onrat en Jacme Vallseguer, notari, síndich de la dita ciutat, per interés de les libertats de la dita ciutat e encara per interés dels singulars ciutadans de la dita ciutat a ço exponents era recitat. La qual exposició feta, demanaren que'l concell proveís en les dites coses en aquella o tal manera com li fos vist, adoban, melloran, corregín o mudan les provisions que ja sobre ço en concells passats havie fetes. Lo qual concell, hoïda la dita exposició, haüt algun raonament sobre les dites coses, atés que de coses semblants e tocants los amprius, les quals per generals clams són manifestades e notòriament d'aquèn per eminència o experiència de la cosa són certes, lo síndich és legítima part e aquell per interés de la universitat de la ciutat e dels singulars d'aquella, a qui los dits amprius són, concordantment tot lo dit concell proveí

¶²⁰⁸ Un senyal indica que ací continua el document del full 56v, amb la següent nota: *Debet superius II notati sub hoc signo. Cullera.*

¶²⁰⁹ Tatxat: *los*.

e ordenà que·l síndich de la ciutat face clams de les dites coses a o denant los dits honorables jurats, jutges dels aemprius, e requira ésser fet tot ço que·s pertanga al acte per reintegració de la ciutat, ciutadans, vehins e habitants d'aquella, en manera que no romanguen leses contra forma dels dits furs, privilegis, franquees, libertats e coses.

E tantost, aquí matex, lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la dita ciutat, féu clam de les novitats fetes en los dits camins jusà e sobirà en perjudici dels aemprius,²¹⁰ libertats e franquees de la ciutat, requirent los dits honorables jurats, jutges dels aemprius, que, ¶^{58r} continuan la reintegració ja començada fer per l'onorable mossén Bernat Escorna, com a jurat, e havent poder dels altres sos conjurats, fos acabada, derroquan e derrocar faent les parets e altres impediments fets en los dits camins, e reblín e reblir faén los valls d'aquèn en aquells fets, tornan los dits camins al primer e antich estament.

Los quals clams fets e per lo dit honrat síndich, e encara per los dits singulars, reebut encontinent per los dits honorables jurats e jutges dels dits aemprius, conforman e coadptan al dit clam lo procés de la dita raó precedent e tota la continuació e fi d'aquell, offeriren-se aparellats continuan la reintegració començada e la possessió en què la ciutat e ciutadans d'aquella és, complir e fer acabar e complir per lo dit mossén Bernat Escorna o en Pere Colomines, verguer, a aquestes coses ordenat totes les coses novellament per lo dit síndich requestes en prosecució de la consellal ordinació o provisió.

Rursus, die jovis .XIII^a. mensis januarii anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo, hora vesperorum vel quasi.

En Guillem Eymerich, vehí de la vila de Cullera,²¹¹ constituí denant l'altar major de Nostra Dona Verge Senta Maria de la Seu de València, acabades ja les vespres, vengut e comparegut aquí axí com a lochtinent del honrat en Francesch Aguilar, justícia criminal de la ciutat de València, elet per lo dit honrat justícia a exercir per aquell en la vila e terme de Cullera lo mer imperi que la ciutat de València ha en aquella dita vila e terme, cridat per tres vegades alta veu per Berthomeu de Calatayú, verguer dels honorables jurats, dient: «o lochtinent de justícia de Cullera». E a la terça veu, ell, dit Guillem Eymerich, responent «veu-m(e) ací», reebén la dita lochtinència jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per les sues mans tocats, en poder e mans del dit honrat en Francesch Aguilar, en presència dels honorables jurats de la ciutat e de molt poble aquí resident e encara de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà dels dits honorables jurats e concell de la dita ciutat, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui·s pertany e pertànyer pot e deu, que durant lo seu any o tant com tendrà la dita lochtinència del dit mer imperi e exercici d'aquell en la dita vila e son terme se·s dirà e·s nomenarà lochtinent del dit²¹² honrat justícia criminal de la ciutat de València, e tendrà e guardarà e exercirà per aquell lo dit mer imperi, servarà raó e justícia tots

¶²¹⁰ Al marge esquerre: *Cullera*.

¶²¹¹ Al marge esquerre: *juramentum locumtenentis justicie in villa Cullarie*. ¶²¹² Tatxat: *del*.

hòmens e a cascunes persones, e sens accepció d'aquelles qualsque sien e de qualsevol lochs que hajan o hauran plet denant ell com a lochtinent en l'exercici del dit mer imperi, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, gràcia, amor, parentesch e veynat. E que per si o per altre per alcuna raó no pen-^{58v}-drà haver do, servey o promissió d'alcun o alguns, o per nom d'aquells qui pleyt han o hauran en la cort de sa lochtinència ans de la fi del pleyt, o après e enans que sia pagat o satisfet al creador o demanador, e pendrà ab si bons e leylals hòmens qui donen a ell consell, e darà drets juhís en tots los pleyts en què jutjarà com a lochtinent, e celarà totes coses que'n secret e en consells e en dictar sentència e sentències a ell seran descubertes. E totes aquestes coses, sens engan e sens art e mal engeny, a bona fe guardarà e a feultat del senyor rey, e observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la ciutat aprovades, e tots los pleyts jutjarà segons aquells, si Déus li ajud e la santa Creu e los sants Evangelis.

E com la forma del²¹³ dit sagrament li fos per mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessús, publicada, lo dit honrat justícia criminal, tenint lo libre sagramental ubert, lo dit en Guillem Eymerich, volent s'ajenollar per fer e prestar lo dit sagrament en la forma publicada, ans d'ajenollar dix que açò feya com a forçat. E lo dit honrat justícia dix que no li reebrià tal sagrament, ans aquí de continent li manà, sots pena de .C. morabatins d'or, que prestàs spontàneament lo dit sagrament, com ho hagués promés a ell en la vila de Cullera. E *ex transverso*, lo discret en Johan Trullols, dient-se síndich de Cullera, dix que per interés de la dita vila no y consentia, ans protestava de tot lo dret d'aquella e que'l dit en Guillem Eymerich jurava com a forçat e no en altra manera, e d'açò requeria carta pública. E lo dit en Guillem Eymerich, oyn les paraules del dit en Johan Trullols e giran la cara vers aquell, dix que ell no y consentia, ans jurava e volia jurar servar les dites coses com a forçat. E lo dit honrat justícia criminal segonament manà al dit en Guillem Eymerich, sots pena de .CC. morabatins d'or, que prestàs lo dit sagrament spontàneament e de grat. E com lo dit en Johan Trullols iteràs la dita sua protestació e lo dit en Guillem Eymerich, guardan aquell, no volgués fer lo dit sagrament sinó com a forçat, lo dit honrat justícia multà en .C. morabatins d'or lo dit en Johan Trullols perquè torbava de prestar lo dit sagrament de grat e volentersament, segons era estat promés per lo dit en Guillem en la vila de Cullera. E com lo dit en Guillem encara perseveràs en allò matex e lo dit en Johan en ses protestacions e coses dessús per aquell dites, lo dit honrat justícia, terçament, manà al dit en Guillem que faes lo dit sagrament spontàneament sots pena de .CCCC. morabatins d'or, e multà lo dit en Joan en .CC. morabatins d'or. E com encara lo dit en Guillem recusàs fer lo dit sagrament en la forma dita per lo dit honrat justícia criminal, lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat de València, accusà les penes al dit en Guillem Eymerich e requés que fos pres e exigides d'aquell les penes. E tantost, lo dit honrat justícia criminal, multiplica les penes, manà al dit en Guillem ^{59r} que prestàs lo dit sagrament spontàneament e, per virtut d'aquell, prometés servar les dites coses sots pena de .D.

¶ ²¹³ Tatxat: *sobre*. Al marge esquerre: *Cullera*.

morabatins d'or. E tantost, haüt aquest quart manament, lo dit en Guillem Eymerich, liurat en les mans de mi, dit Berthomeu Cerdà, un full de paper de Xàtiva plegat a manera de roll, ajenollàs denant lo dit honrat justícia criminal e posà liberalment, volenterosa e de grat les mans sobre los sants Evangelis de Déu, escrits en lo libre sacramental, lo qual lo dit honrat justícia tenia ubert en ses mans, e jurà espontànemant sobre·ls dits .IIIIe. Evangelis servir e complir totes les coses dessus per mi, dit escrivà, en lo dit seu sacrament publicades e a aquell, après tots los dits manaments, recitades, dient per virtut del dit sacrament que li playia servir aquelles.

Testimonis l'onrat micer Anthoni d'Alagó, licenciat en leys, e P(ere) Saranyana, scriptor de València.

Et en aquell matex instant, prestat lo dit sacrament, lo dit en Johan Trullols, *iterum* dix que per interés de la dita vila no y consentia, ans li romangués son dret e de la dita vila salvu e il·lès, e que de la scriptura que·m havia donada o liurada en mes mans, lo dit en Guillem Eymerich li faés carta pública.

Testes qui supra proxime.

E fet açò, après, yo, dit Berthomeu Cerdà, fuy fora de la Seu ensemps ab los dits honorables justícia criminal e jurats, obrí lo full de paper liurat en mes mans per lo dit en Guillem Eymerich com s'ajenollà per fer lo dit sacrament, plegat a manera de roll segons dit és, e atrobí que de part de dins havia escriptura la qual yo, ans o après del dit sacrament o prestació d'aquell, no havia lesta o testimoniada en presència de testimonis, ne era estat request per lo dit en Guillem Eymerich que la legís, ans mudament la liurà en mon poder dien: «veus ací», e yo reebén-la, e per ço en aquella no met testimoni mas d'açò puch yo fer e faz testimoni.

Enaprès, divenres que·ren comptats .XXIII. dies del mes de jener any dessus dit de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCCI.

Lo dit en Guillem Eymerich, lochtinent de justícia criminal en la vila de Cullera per l'onrat justícia criminal de la ciutat de València, constituït denant lo dit honrat²¹⁴ en Francesch Aguilar, justícia criminal de la dita ciutat, resident en la cambra de consell secret de la ciutat de València, \e aquí/ lo dit en Guillem Eymerich, locht-||^{59v}-tinent seu dessus dit, jurà a Déu e sobre los sants Evangelis per ses mans liberalment, volentesora e de grat e sens alcuna protestació, com dixés que les protestacions hir fetes havia fetes a inducció d'en Johan Trullols, notari, síndich de Cullera, tocats en poder e mà del dit honorable en Francesch Aguilar, justícia criminal, per virtut del qual promés servir totes les coses contengudes dessus en lo seu primer sacrament, les quals en aquest sacrament li foren per mi, dit Berthomeu Cerdà, effectualment recitades, e que·s dirà lochtinent e nomenarà del dit honrat justícia criminal de València.

Testimonis los honrats micer P(ere) Pastor e mossén Jacme Castellà, cavaller, habitants de la ciutat de València.

¶ ²¹⁴ Tatxat: *justici*. Al marge esquerre: *hic rejurat locumtenens. Cullera*.

Consequenter, die veneris que·ren .XIII. dies del mes de jener any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.I, hora de prima.

Los honrats mossén Bernat Escorna, cavaller, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València,²¹⁵ constituïts en la sala de concell de la dita ciutat, en aparell dolorós ornada, vestits de vestidures negres, fetes venir aquí per la causa dejús escrita e ab precedents pregàries e covit fetes en los dies precedents de lur part per los verguers lurs, vestits semblantment de dol, moltes notables persones e en gran nombre o multitud, axí cavallers, generoses, honrats ciutadans com altres, acapullades e vestides de dol, tots axí ajustats, partints de la dita sala en orde *binatim* en hora de dir missa, anaren a la Seu de València on era fet aparell de la solennitat del aniversari aquí celebrador per l'alt infànt en Pere, primogènit de Çicília, tota la dita Seu, entre·l cor e l'altar major, enbancada en dolorós aparell, e aquí estant una bella e nova tahut de fusta e, sobre aquella, posat o cuberta d'un bell drap d'or forrat e orlat segons pertany a dignitat reyal. Haüda la general processó de la Seu, fon fet e celebrat altament e solenna lo dit aniversari ab missa solennial e alta veu celebrada, e altres moltes summisses o ab summissa veu celebrades. E acabat lo dit offici o solennitat fon lexat e donat lo dit drap d'or a la Seu, segons ordinació del concell de la ciutat celebrat a .VIII. dies de jener del dit present any. Los dits honorables jurats ab tots los altres acapullats tornaren a la dita sala, e d'aquí's partiren tuyt cascun anan a sa casa o on li ¶^{60r} playia. En aquesta solennitat preycà l'onrat en Miquel del Miracle, prevere, altament en la or del dit infànt, rememoran e al·legan moltes e loables cròniques dels predecessors d'aquell en lur gloriós regiment fetes.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. primo,
die sabbati .XXIX^a. mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels dits honorables jurats de la dita ciutat, als consellers, \axí/ de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en (en blanc), en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; micer Anthoni d'Alagó, micer G(uillem) Çaera, en Francesch Ceriol, en Bernat Pratboy, en Nicolau Pol, en R(amon) de Salas, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, en Ponç Dezpont, en Francesch Miró, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Bernat

¶ ²¹⁵ Al marge esquerre: *De solennitate anniversarii infantis Sicilie.*

Canader, n'Anthoni Doménech, en Domingo Pasqual, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en Bernat Mulner, en P(ere) Sinya, en P(ere) Çaplana, en Bernat Esteve, en R(amon) d'Embrú, en Domingo Ponç, en Sabastià Simon, en Francesch Torner, micer Johan Ferrando, micer Pere Garcia, en Jacme Fexes, en Pere d'Esplugues, en Francesch Castelló, en Johan Çarrovera, en P(ere) d'Òdena, en Macià Martí, en P(ere) Pelegrí, en Jacme Calbó, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenc, en Bernat Cases, en Guillem Gàver, en Bernat Niell, ¶^{60v} en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, n'Esteve d'Algarra, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Domingo del Port, en R(amon) de Puigdecorbs, en Berthomeu Sanxo, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Ramon Gilabert, en Jacme Vidal, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez.

Com en alguns precedents concells fos exposat verbalment per part dels honrats en Pere Johan e en Johanet Suau,²¹⁶ delats, que per tolre vexació e dispendi e venir a breu fi la nominació e elecció dels quatre assessors reebuts per lo governador, de voler de les parts en la qüestió que's mena entre lo síndich de la ciutat, d'una part, e ells de l'altra, en poder de la Governació per les causes de què són delats, fos reduïda a dos assessors, un per cascuna part elegidor e nomenador, com fos molt difícil haver e ajustar .IIII. assessors dejús nomenats, e d'açò fossen estades grans alteracions en los dits precedents concells e per diverses contradiccions no y fos donada fi o vengut a alguna concòrdia. E'n aquest present concell, renovada la dita exposició o reduïda a memòria per los dits honorables jurats, fon lesta al dit concell per mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà seu, una provisió reyal sobre ço feta e atorgada, atrobada en l'archiu de la escrivania de la dita ciutat, patent e en lo dors d'aquella sagellada ab lo sagell del senyor rey, la qual és de la tenor següent:

*Martinus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilonis et Ceritanie, nobili et dilecto nostro gubernatori regni Valencie vel eius locumtenenti, salutem et dileccionem.*²¹⁷ *Quia sicut assercione nunciorum civitatis Valencie in nostri (sic) curia existencium, fuimus veridice informati ex eo quare in causa seu questione que in vestra curia duicius ducta fuit et nunc eiam inter syndicum civitatis Valencie ex parte una et Petrum Johannis ac Johannem Suau, minorem dierum, civitatis eiusdem, de non nullis delatos criminibus parte ex altera ventilatur propter multitudinem assessorium cause predictae qui sunt quatuor numero, videlicet Raymundus de Solerio, Sancius Petri de Montealbano, Januarius Rabaça et Johannes Brusca, quosque vel eorum aliquos ab esse contingit multociens a civitate predicta et quorum duo pro parte videlicet civitatis Raymundus de Solerio et Sancius Petri de Montealbano et reliqui duo pro parte delatorum per curiam gubernatoris de consensu partium in dicta causa electi fuerunt cause eiusdem prosecutio totaliter impeditur, ad humilem supplica-*

¶²¹⁶ Al marge esquerre: *d'en Pere Johan*. ¶²¹⁷ Al marge esquerre: *idem*.

cionem per dictos nuncios propterea nobis factam dicimus et mandamus vobis de certa sciencia et expresse pro prima et secunda jus-^{61r}-sionibus quatenus si de ipsarum partium processerit voluntate quod restricto dictorum assessorum numero assessor unus in causa predicta a parte qualibet eligatur. Et eo casu Januarium Rabaça, militem, legum doctorem per partem delatorum a qua primo electus extiterat nominari contingat Januarium eundem ad subeundum ipsius assessoriem officium admittatis et recipiatis non obstante provisione quacumque predicto concessa Januario qua sibi per nos indultum extiterit quod ad asumendum vel subeundum aliquod assessorie onus vel officium minime compelli valeat vel astringi. Quoniam nos indultum et provisionem predictam Januario supradicto concessam ut dicitur huiusmodi serie revocamus et pro revocata, irrita atque nulla quo ad hec haberi volumus et jubemus ac si tenor eiusdem esset de verbo ad verbum totaliter hic insertus. Datum Cesaraguste, .XV^a. die decembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCC.XL.VII°. / Matias, vicecancellarius.

La qual letra o provisió reyal hoïda, lo dit honorable concell, exseguín aquella, nomenà per part de la ciutat en assessor de la dita causa l'onrat mossén Ramon Tolsà, cavaller, doctor en leys, do<n>chs que mossén Giner Rabaça, qui roman assessor per la part dels delats, és cavaller e doctor, donan d'aquèn poder e licència al sotsíndich que la nominació del dit honrat micer Ramon Tolsà faça e puxa fer denant lo governador e en sa cort.

Ítem, lo dit honorable concell tench per bé que per no introduir costum novella, com no's trobàs jamés ésser fet que la ciutat trametés missatgers a translació o solennitat d'aquella faedora d'alcuna ossa reyal, segons per lo senyor rey novellament era per sa letra en concell lesta, demanat, fos respost al senyor rey excusant d'açò la ciutat ab covinents e excusables paraules. E semblantment, del do demanat per lo noble mossén n'Eymerich Centelles, per virtut de letra de creença en lo present concell publicada e al dit mossén n'Eymerich comanada, lo dit concell hac per bo concordantment que del dit do li fos dit de no, attés que la ciutat era molt carregada e novellament havia a fer grans despeses per la festa faedora per la entrada del dit senyor e de la senyora duquesa, la qual s'esperava ésser en breu, e aquesta fos una comuna e sufficient excusa axí a la elecció de missatgers com al do explicat e demanat per la dita creença.²¹⁸

Ítem, aquest present concell aprovà, ratificà e confirmà e reproveí tot ço que'n lo pus prop precedent concell era estat proveït e ordenat, allò en aquest concell reiterat succinte e en breu escrita.²¹⁹

Més avant, com l'onrat micer Johan Domínguez,²²⁰ doctor en leys, inquiridor ensemps ab los honrats ^{61v} en Jacme Serra, generós, e ab en Francesch Serra, ciutadà, sia remogut del dit offici per letra del senyor rey dada en *Barchinona* a .XII. de jener del present any, per les causes allí expressades, atribuín per aquella al concell de la ciutat facultat d'elegir altre doctor o jurista en inquiridor ab los dessús dits. Per tal, lo

¶ ²¹⁸ Al marge esquerre: *translació de ossa reyal.* ¶ ²¹⁹ Al marge esquerre: *idem.*

¶ ²²⁰ Al marge esquerre: *de micer Johan Domínguez.*

dit honorable concell, exseguín la dita reyal letra e per lo poder en aquella a ell dit concell atribuít, haüt per remogut lo dit honrat micer Johan Domínguez sens alcuna infàmia, al·lenegament e nota, elegí en inquisidor del any current començat a la festa de sent Miquel propassada l'onrat micer Berthomeu del Mas, doctor en leys.

Enaprés, lo dit concell concordantment estatuí perpetualment, volch e ordenà que d'ací avant los sotobrers qui seran elets e reebuts sien tenguts, cascun del temps de son regiment, donar bones e suficients fermances de restituir *reliqua* de continent finat son temps e son compte, e açò romanga a càrrech dels jurats quant a la suficiència de la fermaça o fermances.²²¹

Ítem, com en alguns concells passats fos ordenat e proveüt que·l bordell on habiten les fembres públiques e peccadrius, per precloure via a molts mals que aquí's cometen, fos e sia clos, per tal lo present concell, del·liberadament e concordan, aprovan allò matex proveí que, menant açò a execució, lo dit bordell sia clos, la qual clausura o la manera d'aquella, com e d'on a on, e en quanta altra, lo dit concell remés a conexença dels honorables jurats e d'aquells qui ells eligiran e pendran ab si.²²²

Ítem, com en la lotga appellada d'en Colom, prop la ecclésia de Sent Salvador, se facen, segons é·stat exposat en concell per mossén Bernat Escorna, un dels jurats de la dita ciutat, moltes sutzures e jochs de vils hòmens, e amagaments d'òmens de mala condició e altres importables coses, donants causes a inopinats perills, per tal, lo dit honorable concell, a proposició del dit mossén Bernat Escorna, de manament de part de la honrada dona Jacma Escorna, de què és l'alberch d'en Colom, denant lo qual la dita lotga és, volch e atorgà que la dita lotga, et donà licència, fos closa per e a messió de la dita honrada dona, sens perjudici emperò de la dita ciutat e lesió del dret d'aquella, e que la dita clausura duràs e estigués tant com plauria a la ciutat o consell d'aquella.²²³

¶^{62r} *Die martis, prima februaryi anno a Nativitate Domini .M^oCCCC^o. primo.*

Los dessús dits honorables jurats elegiren en sotobrer de murs e valls de la ciutat per al any esdevenidor, és a saber, n'Exemén Pérez de Vilanova, ciutadà de València, aquí present, qui en poder dels dits honorables jurats jurà a Déu, e als sants Evangelis per ses mans tocats reverencialment, d'aver-se bé e lealment en lo dit ofici e exercir aquell per lo dit seu any sens frau e engan e en tota veritat, preposada la temor de Déu, e tot oy, favor e amor apart posats. Et promés, finit lo seu any, de retre de continent bo, verdader e leyal compte e de restituir *reliqua*, obligan a açò en poder dels dits honorables jurats a la dita ciutat e concell d'aquella, yo, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà dels dits honorables concell e jurats, axí com a pública persona stipulant e

¶²²¹ Al marge esquerre: *statut del sotobrer.*

¶²²² Al marge esquerre: *bordell.*

¶²²³ Al marge esquerre: *de la clausura de la loga d'en Colom.*

reebent en loch, nom e veu de tots aquells a qui's pertany e pertànyer pot e deu, aquestes coses si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que sien. E a major segurtat de les dites coses donà e offerí fermança e principal tengut ab ell e sens ell e per lo tot a *reliqua* restituir, ço és l'onrat mossén P(ere) d'Artés, cavaller, habitador de la dita ciutat, present, qui la dita fermança e principal obligació féu e atorgà, e per aquella si e sos béns obligà, yo, dit notari e escrivà, stipulant *ut supra*. Et renunciaren a benefici de departida acció e nova e vella constitució, e a la epístola del rich Adrià, e al fur e ley dients primer deure ésser convengut lo principal que la fermança, e a tot altre dret contra açò vinent.²²⁴

Testes discretus Bernardus Mulnerii, notarius, Petrus Saranyana, scriptor Valencie.

En aquest matex dia de dimarts, *prima februarii anno proxime dicto*.

Los dits honorables jurats ab consell d'alcuns pròmens elegiren en dreçaner de la dreçana del Grau de la mar,²²⁵ ço és, lo discret en Jacme Sols, mariner, ciutadan de València, aquí present, a un any esdevenidor e contínuament comptador, qui, acceptant lo dit offici, jurà de mantinent en poder dels dits honorables jurats, a Déu e als sants Evangelis²²⁶ per ses mans ¶^{62v} tocats, que'n lo dit offici o administració s'aurà per lo dit any bé e leyalment, la temor de Déu preposada e tot oy e frau foragitats, e no prestarà exàrcies, arreus o alcuna altra cosa de la dita dreçana a alcuna persona sens voler dels dits honorables jurats o manament d'aquells e del concell de la dita ciutat. E promés de fer inventari, segons la provisió del honorable concell de la dita ciutat. Feta en lo concell celebrat .XVI^a. *die mensis novembris anno .M^o.CCCC^o.*

Testes sunt supra proxime nominati.

Postea, die mercurii .XVI^a. (sic) mensis februarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

Los honorables jurats manaren que'l acte fet per los honrats en Jacme Ros, jurat, e en Jacme Vallseguer, síndich, sobre'ls térmens de València e de Sogorb ves Portaceli fos insert en lo present libre a perpetual memòria, e és *ut sequitur*.²²⁷

Die veneris, .XI^a. (sic) die februarii anno a Nativitate Domino .M^o.CCCC^o. primo.

Com per part del convent e monestir de Portaceli fos intimat als jurats de la ciutat de Sogorb que per tolre alguns debats e contrasts, los quals eren de la dita universitat de Sogorb e los vehins e habitants del loch Pobleta de Portaceli,²²⁸ antigament appellada (en blanc), sobre lo tallar de la fusta en les vertents ves Portaceli al peu de la muntanya appellada Rodana, que al dit dia, ora de tèrcia, fossen al loch del contrast com a la dita ora serien aquí alguns per part de la ciutat de València, de la qual ere

¶²²⁴ Al marge esquerre: *del sotobrer. Juramentum.*

¶²²⁵ Al marge esquerre: *elecció de dreçaner.* ¶²²⁶ En realitat diu: *Evangèlits.*

¶²²⁷ Al marge esquerre: *límits de Portaceli.* ¶²²⁸ Al marge esquerre: *dels límits de Portaceli.*

lo total interesse per lo terme de la dita ciutat. E per exeguir les dites coses fossen trameses al dit monestir lo honrat en Jacme Ros, jurat de la dita ciutat, e en Jacme Valseguer, síndich de la dita ciutat, los quals lo dit dia ora de prima, ensemps ab lo conreer del dit monestir e ab alguns hòmens del dit loch de la Pobleta, partints del dit monestir anaren al dit loch de la Pobleta, e tenints lo camí qui parteix de la Pobleta ves la dita ciutat de Sogorb, anants per la muntanya trobaren un molló antich, feyt de argamassa ab pedres, lo qual molló, segons affermaven los dits hòmens antichs de la Pobleta, parteix terme entre la ciutat de València e Sogorb e Serra. E enaprés fon trobat un toçal al entrant del pinar, per lo qual toçal se mira lo loch de Torres-Torres ab les vertens del barranch appellat Hielto, en lo qual antigament foren posades fites per en Matheu Fàbrega, síndich de València. ¶^{63r} E continuant lo camí, anant per la cresta de la muntanya appellada la Muntanya Rodana, en la summitat de la dita muntanya fon atrobat un molló gran e antich, feyt de argamassa e pedres, lo qual molló parteix terme entre València e Sogorb e Olocau, romanints les vertents ves València o Portaceli de terme de València, e les vertents ves Sogorb, appellat lo Barranch de Hielto, de terme de Sogorb, e les vertents ves Olocau de terme de Olocau. E enmig d'aquest molló e del primer molló dessus denotat és lo toçal damunt designat, perquè per memòria en esdevenidor, com los jurats ni alcú per Sogorb a la dita ora ni en lo dit dia no y fossen, fon feta la present escriptura per ordenació del dit honrat en Jacme Ros, jurat qui dessus.

*Anno a Nativitate Domini .M^oCCCC^o. primo,
die lune .XXI^a.²²⁹ mensis februarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, en Francesch Cortit, (en blanc), en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; mossén Francesch Monyoç, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en Bernat Pratboy, en Johan de Torregrossa, micer Johan Ferrando, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, micer Anthoni d'Alagó, micer G(uillem) Çaera, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, ¶^{63v} en Jacme de Monblanch, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Berthomeu Domingo, en Ponç Dezpont, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan

¶²²⁹ Tatxat: *die*.

Çamora, en Domingo Pasqual, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en G(uillem) Jaqua, en Martí Pérez, en Francesch Castelló, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Sinya, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Sabastià Simon, en Francesch Torner, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorbs, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Macià Martí, en Johan Gregori, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Guillem Gàver, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar.

Volch e proveí lo dit concell que les treentes sexanta lliures que la ciutat deu al espital appellat de la Reyna, de les quals en P(ere) Spano, adonchs clavari, pres en l'any de .XCIII, segons appar en reebudes de son compte a .CVII. cartes, .CXXXVII. lliures, .X. sous. E en Luís d'Exarch, en l'any .XCV., estant clavari, .CC^{es}.XXII. lliures, .X. sous, segons appar en libre de ses reebudes, en .CXC.V. cartes. Del qual deute, segons les dites particulars reebudes, és cert e appar per lo libre vert del racional en .CXXVIII. cartes, sien pagades al dit espital a obs de comprar renda a aquell.²³⁰

Ítem, lo dit concell concordantment taxà al honrat en Francesch Aragonés, per salari dels treballs²³¹ ¶^{64r} que ha sostenguts en fer acabar de traure, escurar e metre en condret la céquia de les marjals appellada de Castelló, vint florins d'or, los quals li sien pagats per lo clavari de la ciutat de la peccúnia comuna d'aquella.

Ítem, com lo pas del riu sech que és entre la creu e les forques, camí de Murvedre, sia molt enujós e no poch perillós a temps d'aygües en tant que no ha gran temps hi negà un hom, per tal lo dit honorable concell, volent proveir e precloure via a tals perills esdevenidors, proveí e ordenà que de la peccúnia de la obra de murs e valls de la ciutat sia fet un pont suficient en lo dit pas, per lo qual los viandants en lo dit semblant temps puxen anar e passar sens perill en aquell loch, e segons e ço que s'i pertanga a coneguda dels dits honorables jurats, als quals lo dit concell ho remés e comanà.²³²

Més avant, plagué al dit honorable concell, volch e atorgà, que de la claveria del botí de la primera armada, de què·ls honrats en Ramon Bovet e en Matheu Vidal foren clavaris, sia feta absolució e difinició als dits clavaris per los honrats jurats, companyons del dit en Matheu Vidal, haüda relació dels honrats en Miquel de Novals, en Francesch Çatorre, en Jacme Rigolf e en Johan Rojals, hoïdors dels comptes, diputats, de voler de la ciutat e dels mercaders e patrons de la dita armada, del afinament del dit compte.²³³

¶²³⁰ Al marge esquerre: *spital de la Reyna.*

¶²³¹ Al marge esquerre: *d'en Francés Aragonés.*

¶²³² Al marge esquerre: *del riusech.* ¶²³³ Al marge esquerre: *del botí.*

Consegüentment, plagué al dit honorable concell e aprovà e confirmà la prorogació que'ls dits honorables jurats havien feta al honrat en Francesch de Fluvià, missatger de la ciutat, per tot lo present mes de febrer, e la nominació que d'aquell han feta per missatger a la illa de Cerdenya, segons les dites prorogació e nominació són notades en libre de letres en lo dit mes de febrer.²³⁴

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die veneris .XXV^a. mensis february.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, en lo pus prop precedent vespre trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

¶^{64v} L'honrat en Francesch Aguilar, justícia criminal, mossén Jacme Castellar, justícia civil, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Jacme Ros, (en blanc), jurats; mossén Francesc Monyoç, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz,²³⁵ en P(ere) d'Esplugues, en Berthomeu Cruilles, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Guillem Gàver, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en Guillem Jaqua, en Jacme Matheu, en Johan de Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando, micer P(ere) Garcia, en Francesch Serra, en Francesch Castelló, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Macià Martí, en Ponç Dezpont, en R(amon) Frígola, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Francesch Torner, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Berthomeu Sanxo, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Castellar, micer Anthoni d'Alagó, micer G(uillem) Çaera, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Ramon de Salas, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorbs, en Bernat Reig, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra.

¶²³⁴ Al marge esquerre: *de en Francés de Fluvià.*

¶²³⁵ En realitat diu: *Lopz.*

Lo dit honorable concell, a foragitar discòrdia,²³⁶ contrarietat e dexelament de concell, perpetualment ¶^{65r} estatuí e ordenà que·ls advocats pensionats de la ciutat qui són o seran, e notaris qui hajen o hauran d'ací avant officis en e d'aquella, e tots altres juristes e notaris qui sien o seran d'aquí enant consellers de la ciutat, durant los dits lurs officis e any de consellar, no gosen o puxen pendre advocacions o procuracions de qualsevol fets o actes criminals dels quals, estants en los dits oficis, seran covidats o pregats, mas solament romanguen advocats o procuradors en les dites causes en les quals, ans dels dits lurs officis, eren advocats o procuradors o ordinàriament enans pensionats. E si faran lo contrari, que *ipso facto* sien e romanguen privats d'offici e de benefici de la ciutat perpetualment.

Ítem, com en la ciutat de València d'alcun temps a ençà, axí secretament o amagada com palesament, hajen e·s sien seguides e sien encara en eminent creximent de seguir *ultra modum* moltes morts, nafres, furts, roberies, trencaments de camins, forces, violències, menaces, multiplicació d'alcajots o freqüentadors de bordells, vagabunts, bregues e excés apparell d'aquelles, escàndels e perills, de què·s segueixen irreparables dampnatges a la cosa pública e singulars d'aquella.²³⁷ E lo concell de la dita ciutat, dimecres proppassat, hoïdes diverses clamors de totes e sengles les dites coses, apellat reverencialment e present lo noble mossén Ramon Boil, governador general del regne de València, aquí vengut annuent a les reverencials pregàries del dit concell, haüt e fet alcun raonament e feta verbal investigança, atrobàs ab expert que les causes e occassions de tan excesses, mals e dampnatges afligints lo poble eren les següents: primerament, los bandos grans e horribles ab lurs adherents; segonament, ab honor parlan, negligència d'officials als quals pertany *ex debito* provisió e execució de foragitar les persones de bandositats que sostenen e, per fer-se forts los uns contra·ls altres, l'abracen molts e mals hòmens bregosos e de mala fama, vida e conversació, e per lur potència defenen e sostenen aquells ab exquisides maneres e colors. Per tal, lo dit honorable concell, coobejan precloure via als dits mals e excesses e proveir a la indemnitat del públich, concordantment, estatuí, féu e ordenà les ordinacions següents:

Primerament, que feta la crida per lo dit noble governador sobre l'exir de les bandositats o caborals d'aquelles,²³⁸ ja ordenada per execució de provisió reyal a ell e al honrat justícia criminal ensemps endreçada, per la qual crida totes les dites persones de bandos ab lurs companyes, dins tres o .IIIIe. dies, deuen ésser foragitades de la ciutat e terme vell d'aquella sots certes e grans penes, segons que·n certes ordinacions ¶^{65v} fetes en València per lo concell del dit senyor rey pot apparer. Lo dit honrat justícia criminal, encontinent passats los dits .III. o .IIII. dies per la dita faedora crida assignats, ab los jurats de la dita ciutat o alguns d'aquells e ab aquells pròmens del concell de la ciutat que·ls dits justícia e jurats o lo dit justícia per si elegrà, e ab companya de saigs

¶²³⁶ Al marge esquerre: *statut toquant officials de la ciutat.*

¶²³⁷ Al marge esquerre: *de les bandositats.* ¶²³⁸ Al marge esquerre: *idem.*

armats, vagen per la dita ciutat encerquan solícitament e curosa si les dites persones, no obtemperants a la²³⁹ crida, seran dins la ciutat. E si atrobaren aquelles en apparent o ab continuats escorcolls faedors de dia e de nit en les lurs cases e habitacions, o d'altres persones si s'entran que's vagen latitan o amagan, lo dit honrat justícia, a qui's pertany per son offici, meta e men a real execució les ordinacions del dit reyal concell rigorosament e cuytada, sens oy, favor o negligència alcuna.

Ítem, si alguns escuders d'aquelles persones de bando seran atrobats, sien desarmats e meses en la presó e punnits segons la dita ordinació reyal.²⁴⁰

Ítem, com alguns del bando hajan fermat de dret e d'aquèn se puxen per si e la cort los deja deffendre, però com los bandos sien axí grosses que anan per la ciutat los dits fermants de dret seria aparellada matèria e no poca a gran escàndel, són estats, donats e consignats a aquells certs límits dins los quals aquells, sens damnificar a alcun, puxen estar e anar ab lurs companyes e ab armes com pus honestament poran a lur defensió. E si lurs domèstichs e companys, sens lurs senyors exiran o iran fora los dits límits, vagen sens armes, com estan absents lurs contraris e no anan ab lurs senyors puxen e dejen anar sens armes fora los límits, e si faran lo contrari sien-los levades e trencades les armes sens sperança de cobrar, com axí sia ordenat per lo dit concell reyal.²⁴¹

Ítem, com alguns dels dits bandos hajan provisió reyal que per necessitat de lurs affers puxen aturar en la ciutat, e per tolre escàndel los sien ja donats, consignats e proveïts certs límits, per ço sia fet e proveït per lo dit honrat justícia que no isquen d'aquells. E lurs domèstichs e companys serven ço qu'és ordenat dessús als domèstichs e companyes dels fermants de dret, e si faran lo contrari sia executat en aquells ço que's deu executar en los domèstichs e companyes dels nomenats en lo pus prop precedent capítol.²⁴²

Ítem, si aquells qui no sien o seran de bando mas diran que's temen,²⁴³ car si u fan ja y ha provisió per l'oy qu'és en la terra, iran majorment o estaran per ciutat o en places o carreres armats, o desonestament ab companyes o en altra manera, o dins lur casa o d'altri faran avistament ||^{6r} d'òmens d'armes o d'altres companyes, ço que's vedat e ab pena per fur, sien amonestats una vegada tant solament que desisten e cessen de tals coses. E si açò recusaran fer, si après la dita monició seran atrobats en la dita forma, sien desarmats, desrotats e desavistats ab manaments simples e penals, e ab exacció de penes e capció de persones e en altra manera.

Ítem, si per executar totes e sengles coses dessús dites seran fetes o dites injúries als sobredits oficials o als acompanyants aquelles, lo dit justícia, per multes²⁴⁴ e en altra manera e execució d'aquelles, punesca los delinqüents e castigue baronívolment, exercín son offici e menan a execució les ordinacions del dit reyal consell *et alias*, segons forma e fur e bona raó.²⁴⁵

¶²³⁹ Tatxat: *dita*. ¶²⁴⁰ Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁴¹ Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁴² Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁴³ Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁴⁴ En veritat posa: *multes*. ¶²⁴⁵ Al marge esquerre: *ídem*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die mercurii secunda mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, cridà públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del consell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

En Francesch Aguilar, justícia criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, en Johan Roíz de Corella, en Matheu Vidal, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; mossén Francesch Monyoç, micer Anthoni d'Alagó, micer G(uillem) Çaera, en P(ere) de Castellví, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en Johan de Torregrossa, micer Johan Ferrando, micer P(ere) Garcia, ^{¶66v} en Francesch Ceriol, en Bernat Pratboy, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Johan Çarrovira, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Berthomeu Domingo, en Ponç Dezpont, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Almenara, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en R(amon) de Puigdecorbs, n'Esteve Agramunt, en G(uillem) Jaqua, en P(ere) Lòpiz, en Berenguer Fabra, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Jacme Calbó, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, en Johan Çamora, en G(uillem) Gerau, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en P(ere) Lobet, en Macià Martí, en Johan Gregori, en Ramon Frígola, en Luís Gil, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Sabastià Simon, en Domingo Pasqual, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Johan Portell, en P(ere) Gros, en Jacme Matheu.

Feta recitació en concell de la denunciació per en Guillem Eymerich, lochtinent de justícia criminal en vila de Cullera per l'onrat en Francesch Aguilar,²⁴⁶ justícia criminal de la ciutat de València, de la qual és lo mer imperi de la dita vila, e per la dita ciutat batle en los port e carregador, axí de la mar com del riu d'aquella dita vila, e en la jurisdicció civil e criminal dels dits port e carregador e inhibicions, e per en Anthoni Veyà, surrogat del dit lochtinent e batle, feta al dits honorables en Francesch ^{¶67r} Aguilar, justícia, e \als/ jurats de la ciutat de València, e la qual denunciació axí com fon feta de paraula fon reduïda en escrits per lo discret en Blay de Roures, escrivà del dit honrat justícia, e publicada enaprés denant los dits honorables justícia e jurats,

¶ ²⁴⁶ Al marge esquerre: *Cullera*.

presents los dits denunciants e aprovants e perseverants en aquella, e açò matex fon fet en lo present concell, appellats los dits lochtinent de justícia e batle e surrogat d'aquell. E perseverants en les coses denunciades, fon per lo dit concell ordenat e proveït, hoïda la dita lesta denunciació aquí per lo dit en Blay de Roures e la verbal recitació, que per continuar la possessió o quasi de la dita ciutat, la qual ha en la dita vila, del exercici de (sic) del mer imperi e de la plena jurisdicció civil e criminal que ha en lo port e carregador, axí de la mar com del riu de la dita vila, en les quals attempten los senyors de la dita vila, quant a la civilitat, perturbar lo justícia sobredit en lo criminal o lochtinent d'aquell e la dita ciutat o batle d'aquella en los dits port e carregador e plena jurisdicció d'aquells. Lo qual assaig de perturbar fan e attempten fer los dits senyors de la dita vila, qui són mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades, per si e companyes lurs e habitants de la dita vila, e per punir aquells e qualsevol d'aquells e altres perturbadors malfeytors e delinqüents dels crims e delictes davall escrits e altres, l'onrat en Francesch Aguilar, justícia dessús dit, ab companyes d'omens d'armes, de cavall e de peu,²⁴⁷ a conexença dels dits honorables justícia <e> jurats vaje a la dita vila e aquí prenga e haja a sa mà lo dit honrat mossén Luís e companyes dels dits senyors e altres, ço és, alguns hòmens de la dita vila de Cullera nomenats en la relació o denunciació dels sobredits lochtinent e surrogat, e tots altres los quals atrobarà delats o per fama pública *vel alias* inculpats dels dits e sotsescrits delictes, e aquells ab bones e segures presons tinga preses e ben guardats en la dita vila aytant com hi serà poderós, e si per absència del dit justícia, axí estan acompanyat en la dita vila, era temor de fuyta o per orrescència dels dits preses no traen-los fora del terme de la dita vila, tinga o face tenir aquells preses e ben guardats en lo loch de Çuequa, loch segur qui és dins territori e jurisdicció de la dita vila.

Ítem,²⁴⁸ encontinent, ensemps ab les dites presons o sens triga, lo dit honrat justícia criminal, per continuar la dita possessió, mantenir e deffendre aquella e contrastar als dits perturbadors e per satisfèr a les companyes d'armes de cavall e de peu que iran ab lo dit justícia per ésser poderós a exercir les turbades jurisdiccions, e per pagar totes altres messions faedores per la dita raó, faça execució, venda e alienació de tots e tants béns vendables mobles dels sobredits, feta d'a-^{67v}-quells, primerament, escripció per lo dit justícia e la venda en públich encant, e d'aquèn, sens entrevall o triga, dels preus sia feta la dita real satisfacció als dits hòmens armats de cavall e de peu, aquells instants e requirents la dita execució e demanants paga del salari o sou de lur anada o diürnals d'anar, estar e tornar.

Ítem, ab crida pública sien emparades totes les rendes e esdeveniments a senyor pertanyents en la vila, territori e pertinències d'aquella.²⁴⁹

Ítem, que entretant que'l dit honrat justícia irà e estarà a e en la dita vila per fer ço que proveït e dit és,²⁵⁰ sien ací ordenats los processos e manera d'aquells en la forma següent:

¶²⁴⁷ Tatxat: *vajen a la di*. ¶²⁴⁸ Al marge esquerre: *ídem*.
 ¶²⁴⁹ Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁵⁰ Al marge esquerre: *ídem*.

Primerament, lo fiscal vaje a la dita vila e face publicar la sentència acordada sobre alguns crims contra los dits senyors e altres per procés d'absència, e si loch hi haurà, sien menades les sentències a real execució.²⁵¹

Ítem, sien ordenades denunciacions e clams contra los sobredits e altres delinqüents o consintents en los delictes de trencament de camins e nafres, e metiment de foch, robaments en e fora camins, rebel·lions, menaces de mort, terrors e cominacions fetes als dits lochtinent e surrogat, de trencament e esvayiment del port de la mar e riu e carregador d'aquells, e robament, forces, violències e usurpació de jurisdicció fetes en aquells, e de la mort perpetrada en la persona d'en (en blanc) de la vila d'Algezira, saltejan aquell en lo camí reyal, e encara de la roberia, força e violència feta al dit surrogat, per esguart de son offici, d'una barcha sua destroïda e esfondrada en lo dit riu.

Ítem, que un verguer dels honorables jurats faça real execució de les messions fetes per los amprius de la ubertura del camí, si e segons serà ordenat per los dits honorables jurats.²⁵²

Ítem, lo dit justícia criminal, continuan la dita possessió, torne los sobredits lochtinent e surrogat en la dita vila, e aquí usen e exercesquen lurs officis e mantenga e deffena aquells baronívolment contra tots pertubadors e invasors.

Ítem, per la dita raó lo dit honrat justícia criminal mene ab si los trompeta e juglars de la dita ciutat e face fer²⁵³ crida per la dita vila, carrers e places d'aquella: que sots la feel-^{68r}-tat que són tenguts al senyor rey e ciutat de València, e pena de cors e d'aver, no perturben los sobredits lochtinent de justícia e surrogat en l'exercici de les dites jurisdiccions, ans obeesquen a aquells, els donen concell, favor e ajuda e ls hajan en lur guarda e protecció ab tots lurs béns e coses, com pus largament se porà dictar.

Ítem, lo dit honrat justícia, ajustats los pròmens de la dita vila si ajustar los porà,²⁵⁴ en altra manera axí com los trobarà per la dita vila separadament en quin nombres, vol, man e notifique a aquells ço que's dit en lo pus prop precedent capítol, certifiquen-los que si lo contrari serà atemptat, la ciutat ab mà poderosa farà contra aquells e béns lurs tal e tan fort rigorosa punició e execució, exigén justícia, que serà memòria per totstemps a desconoxents e rebel·les a senyoria.

Ítem, face tots altres processos e provisions en los sobredits feyts a son bon arbitre e conexença.²⁵⁵

Ítem, si cas serà que mossén Ramon Boil, governador, ab l'onrat micer Domingo,²⁵⁶ assessor d'aquell, vagen a la dita vila de Cullera e lo dit mossén lo governador, per inhibicions o manaments penals o en altra manera, empaxarà los procesos e actes faedors per lo dit honrat justícia o lochtinent d'aquell, sien aquell e son assessor recusats per sospitoses, e ladonchs mossén lo governador no porà enantar sens acompanyat lo qual sia pres e reebut de la ciutat de València e sia notable hom e no sospitós

¶²⁵¹ Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁵² Al marge esquerre: *ídem*.
¶²⁵³ Tatxat: *[l]*. Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁵⁴ Al marge esquerre: *ídem*.
¶²⁵⁵ Al marge esquerre: *ídem*. ¶²⁵⁶ Al marge esquerre: *ídem*.

o parcial. E per foragitar del tot quant aquest acte, lo dit honrat micer Domingo, si aquell per urbanitat donà loch, que sia reebut altre assessor e aquell sia bo e notable jurista, a sol consell del qual lo dit mossén lo governador se regle, e qui també no sia parcial, affeccionat o sospitós, sien callades totes raons de sospita o causes proposadores e averadores, *alias* expressen aquelles e les proven, segons los són donades en un memorial apart escrit e al dit honrat justícia e assessor seu liurat.

Ítem,²⁵⁷ si mossén lo governador ab son acompanyat volien inhibir e contrastar als dits processos e enantaments, és acordat per lo present concell que'l dit justícia en tres processos considerats serve l'acord següent: primerament, que'n continuar la possessió del exercici de les dites jurisdiccions, com penjen fermes de dret no sia cessat per manaments penals e menys per simples del dit governador e acompanyat, ans sia contradit a aquells e appellat si mester és, e sia usat per part de la ciutat de tots beneficis de furs, privilegis e provisions reials. Segonament, que'n pendre les dites persones e escriure e anotar los béns d'aquelles, no sia cessat per alguns manaments ans, si són fets, sia fet e seguit lo procés dessus *proxime* dit. Terçament, si sobre la ¶^{68v} real execució encontinent faedora dels béns mobles seran fets manaments de sobreseir, e adonchs la dita execució serà feta, romanga en sa força e no sia revocada per bé que sia manat que la revoch o la torn al primer estament. E si no serà feta o's farà en aquell punt, sia sobreseït e romanga en aquell matex punt en què serà adonchs. E sia escrit e tramés a València consultatòria per tal que, haüda aquella, lo concell hi puxa fer aquella resposta que serà per aquella²⁵⁸ del·liberada.

Ítem, si·ls delinqüents no seran atrobats, sia fet contra aquells procés d'absència.²⁵⁹

Ítem, proveï lo dit concell que fossen pagades per la ciutat totes les messions faedores per les dites raons, la dita paga bestraedora per lo clavari de la dita ciutat e de la peccúnia d'aquella.

Ítem, de la peccúnia de la dita ciutat per lo clavari d'aquella sia prestat e bestret al dit n'Anthoni Veyà, surrogat qui dessus, lo preu o valor de la barcha que li fon esfondra, la qual dix valer vint florins d'or d'Aragó.²⁶⁰

Aprés d'açò, lo dit concell proveï e volch que per donar fi als comptes de l'armada del Papa,²⁶¹ de la qual l'onrat en Guillem Gençor és clavari, e per mils apurar aquells, sia fet de part dels honorables jurats albarà al honrat en Ramon Frígola que pague al dit en Guillem Gençor, clavari de la dita armada, totes aquelles mil huytzenzes noranta lliures, .II. sous, .VIII. diners que'l dit en Guillem Gençor, dels diners de la claveria de la dita armada, havia prestades a la dita ciutat, segons apparia en les reebudes de la claveria del honrat en Daniel Mascarós, adonchs clavari de la dita ciutat, notades en .CCC.VI. cartes del libre vert de racional. La qual quantitat lo dit en Ramon Frígola per compensació li deduesca d'aquelles duy mília una lliura, .VII. sous,

¶²⁵⁷ Al marge esquerre: *idem*. ¶²⁵⁸ Tatxat: *de*.

¶²⁵⁹ Al marge esquerre: *idem*. ¶²⁶⁰ Al marge esquerre: *de la barca*.

¶²⁶¹ Al marge esquerre: *de l'armada del Papa*.

.VI. diners per preu de .DCC.XXXIII. quintars, .XII. lliures de bescuyt pertanyent a la ciutat del botí de la armada feta contra infels, lo qual, la dita papal armada comprà de la dita ciutat a raó de .XVII. sous, .VI. diners lo quintar, e mil .CCC.LX. lliures per preu de mil .DC. quintars de bescuyt a la dita ciutat pertanyent, restant en la nau d'en Broll, tornada de l'armada de Barberia, lo qual la dita papal armada comprà de la dita ciutat a raó de .XVII. sous lo quintar. Les quals dues quantitats preu de bescuyt fan universal quantitat de les dites .II^m.I^a. lliures, .VII. sous, .VI. \diners/, les quals en libre blanch de racional a (en blanc) cartes són notades a càrrech de reebuda de la claveria ¶^{69r} del dit en Ramon Frígola. Lo qual, fetes les dites compensació e deducció, cobre e haja del dit honrat en Guillem Gençor, clavari de la dita papal armada, cent .X. lliures, .IIII. sous, .X. diners restants a la ciutat dels preus del dit bescuyt.

Més avant, lo dit honorable concell concordantment acomanà la examinació e hoyment dels comptes de la claveria de la dita papal armada, de la qual és clavari lo dessus dit honrat en Guillem Gençor, als honrats en Guillem de Salas, en Jacme Rigolf e en Johan Çarrovira, ensemps ab l'onrat en Johan de Torragrossa, racional, lo qual, hoyt e regonegut, facen d'aquell relació en concell.²⁶²

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die sabbati quinta mensis marcii.*

Los honrats micer Johan Carbonell e micer Jofre Gilabert, doctors en leys, examinadors en l'any present elets dels savis e advocats de la ciutat, constituïts en la cambra de concell secret de la ciutat de València denant l'onrat en Jacme Castellà, justícia de la ciutat de València, juraren en poder d'aquell a Déu, e als sants Evangelis per lurs mans tocats, d'aver-se bé e lealment en la examinació e correcció dels savis e advocats la forma de furs e privilegis a çò tocants, sens alcun oy, favor, amistat e desamistat et tot servey, do, pregàries o promesa foragitats observada.²⁶³

Testes Bernardus Estephani et Franciscus Ferri, notarii.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die lune .VII^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi

¶²⁶² Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁶³ Al marge esquerre: *juramentum examinatorum peritorum*.

del dit dia, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; ¶^{69v} mossén Francesch Monyoç, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Bernat Pratboy, en Jacme de Monblanch, en P(ere) Pastor, en P(ere) Miró, en Ponç Dezpont, en Bernat Vidal, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abri, en Guillem Gerau, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, en Ramon de Salas, en Matheu Feliu, en Bernat Mulner, en Ramon Frígola, en Luís Gil, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponç, en Johan Çamora, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, micer P(ere) Pastor, micer P(ere) Garcia, en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, en Romeu Corts, en Bernat Englada, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Almenara, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Ramon Gilibert, en Johan Portell, en Domingo de la Parra.

Com per privilegi sia atorgat a la ciutat de València, per conservació de la gran població d'aquella, que tot hom portant vitualles a la dita ciutat sia guiat salvu e segur ab totes ses coses e béns, e ab les bèsties o vexells marítims qualsevol,²⁶⁴ e vinga a vegades en disceptació que'l dit privilegi o guiatge s'estén a vitualles comestibles e no a mercaderies o robes altres, per bé que sien d'aquells qui porten les vitualles o d'altres, e per bé que sien portades en aquells vexells o ab aquelles bèsties que porten les dites comestibles vitualles. E ara de present e senyaladament, sien venguts al dit concell alguns portogaleses qui en lurs naus e vexells han portades a la dita ciutat algunes vitualles ensemps ab altres robes e mercaderies, requirents e encara protestants que'l dit privilegi los faes servir, e d'altra part alguns ciutadans de València pretenents haver marques contra portogaleses e, *contrario*, dients lo dit guiatge o privilegi no compendre sinó vitualles comestibles e en les altres poder ésser feta marcha. E lo dit concell veés que'l dit privilegi o guiatge no solament esguardava utilitat del univés de la dita ciutat, mas encara del senyor rey e príncep nostre, qui és cap d'aquell dit univés, e conservació de la ¶^{70v} sua reyal corona. Per tal, a observança de furs e privilegis e salvament de la feultat del dit senyor rey, com totes aquelles coses sien vistes ésser annexes e atorgades sens les quals lo dit guiatge o privilegi frustat, attés que's tolrià leer o causa de portar a aquesta ciutat vitualles si les mercaderies dels vexells portants aquelles no eren guiades, car algun ab soles vitualles de longues parts no vendria a la ciutat ne y serien portades si donchs en les altres coses en què fa més de son preu²⁶⁵ no era guiat,

¶²⁶⁴ Al marge esquerre: *declaració del privilegi de les vitualles. Privilegio a los que traen vituallas.*

¶²⁶⁵ En realitat diu: *prou.*

lo dit concell concordantment, hoïdes les dites parts, declarà e jutjà que·ls dits portogaleses e totes aquelles persones que·n lurs naus o vexells porten e hajen portades vitualles e altres mercaderies o robes no comestibles, si·s vol sien dels patrons dels vexells si·s vol d'altres mercaders dels quals sien o no sien les dites comestibles vitualles, dementre en aquells vexells on venen o són portades les vitualles comestibles vinguen e sien portades les altres no comestibles, sien e romanguen guiades e assegurades ab totes les dites coses e mercaderies, unes e altres ensemps ab les naus e vexells en què son o sien portades, e per vigor del dit privilegi o guiatje sien rigorosament deffeses e mantenguts contra qualsevol volents marchar o impetir aquells, la qual deffensió lo dit concell acomanà als dits honorables jurats seguins forma de furs, privilegis e provisions reyls a la dita ciutat atorgats.

Ítem, fetes exposició e pregàries al dit honorable concell per mossén P(ere) Comuel, canonge de la Seu de València, endreçades de part del senyor bisbe, de les coses dejús escrites,²⁶⁶ lo dit honorable concell raonablement e reverencial, devallant a les dites pregàries, proveí e atorgà que un carrer molt sutzeu e desavinent qui és e passa entre lo monestir de les dones de Sent Julià e l'ort \propi/ del dit monestir, lo qual solia ésser d'en Gil Frexa, ateses les sutzures grans que·s fan en lo dit carrer e tals e tantes que porten gran infecció, \e attés que ampliar lo dit monestir, que és molt estret, és ampliar lo servey de Déu e serà bellea de la ciutat, d'on crexerà devoció als servidors de Déu, e a tolre escàndels e perills del dit monestir, que s'és solitari o quasi, atart passatge/ sia e puxa ésser clos, \unit/ e incorporat al dit monestir tant com té solament lo front del dit monestir e no pus, a pròpria messió emperò del dit monestir e convent d'aquell. E açò sia fet o proveït per los honorables jurats a qui lo dit concell e a llur disposició e coneguda concordantment o comanà, appellats los hereters aquí propinqües dels quals sia interés o alguns d'aquells, e ajustats a si alguns altres pròmens que·ls sia vist faedor.

Més avant, lo dit concell, dispensan quant a açò aquesta veu tan solament, atorgà e donà licència al noble mossén Berenguer de Castellnou,²⁶⁷ pebordre de la Seu de València, fetes per part d'aquell pregàries al dit concell per mossén P(ere) Comuel, canonge de la dita Seu, que no contrastan la prohibició de privilegi puxa metre a obs de son beure en la ciutat, ab albarà del guardià, dues bòtes de vi d'aquell nombre de bòtes plenes de vi que té en lo Grau de València e les quals ha ¶^{70v} fetes portar de les part de²⁶⁸ França.

Enaprés, com la ciutat, dessús en precedent concell celebrat a .XXI. de febrer del present any, hagués proveït que a obs de comprar renda fossen pagats al venerable espital appellat de la Reyna .VII^m.CC. sous que la ciutat li deu per les causes en lo dit

¶²⁶⁶ Al marge esquerre: *tanquament del carrer de sent Julià.*

¶²⁶⁷ Al marge esquerre: *de mossén Berenguer de Castellnou.* ¶²⁶⁸ Tatxat: *Va.*

precedent concell tocases,²⁶⁹ e lo dit espital no puxa comprar sens gran perill de perdre la propietat, com no haja licència reyal de comprar e sia importable e als malalts freturós la vaccació de la dita quantitat, per tal lo dit honorable concell concordantment proveí en esguart de pietat que dels dits .VII^m.CC. sous sie quitat dels censals que la ciutat fa, tant censal com porà e d'quell o aquells que·ls honorables jurats conexeran, elegiran e tendran per bé, e d'ací avant per caritat e piadós succors sien cascun anys donats de la peccúnia de la dita ciutat als malalts del dit espital, o administrador e procurador d'aquell, a obs de les necessitats del dit spital e malalts, cinch-cens sous tro haja licència de comprar o al dit concell plaurà.

Consegüentment, lo dit honorable concell, a esquivar il·lícits aguayts o amagament de mals hòmens e per embellir la ciutat,²⁷⁰ que·l portal que és en lo mur antich de la ciutat prop o denant la Caldereria, e denant l'alberch que antigament solia ésser d'en Vinatea e après fon d'en Ramon Roig, sia ubert d'alt a baix e feyt carrer ubert, traen-ne totes les raconades que·n aquell són, e açò a coneguda dels dits honorables jurats e d'aquells pròmens que pendran ab si, als quals lo dit concell ho comanà, e sia extimat per hòmens experts ço que dessús lo dit portal és edificat per lo derrocament que d'allò·s farà, e aquella extima o valor sia pagada a son senyor dels diners de la obra de murs e valls.

Ítem, lo dit concell, aprovan la letra per los honorables jurats tramesa al honrat en Francesch Aguilar a la vila de Cullera,²⁷¹ on és com a justícia criminal per disposició de concell precedent, proveí concordantment que estia e romanga aquí, ab tota la companya d'òmens armats de cavall e de peu que té, tro denant ell sien proposades les denunciacions e, proposades, de continent se'n vinga ab²⁷² les dites companyes, lexats llà tan solament son lochtinent e un fiscal que y sia tramés de la ciutat e un altre del senyor rey o substituït d'aquell, e un notari que li sia tramés semblantment d'ací, e un saig, e les dites denunciacions li sien de continent trameses d'ací e d'aquestes coses li sia de continent escrit per los dits honorables jurats.

Ítem, com se devenga sovén que·l justícia criminal e son lochtinent e totes les altres guaytes²⁷³ ||^{71r} de la ciutat són tots a una hora de nit en bordell de la ciutat on volenters concurrén, e per la dificultat que·s segueix de traure d'aquí los acompanyants, estiguen aquí per gran o major part de la nit, e per lo dit temps tota l'altra ciutat romanga privada o sens guaytes, de què·s segueix gran dan e perill irreparable axí d'omenys e de furts que·s fan en aquella saó. Per tal, lo dit concell, proposan medela al dit sinistre, proveí que solament lo justícia criminal o son lochtinent facen guayta e

¶²⁶⁹ Al marge esquerre: *spital de la Regina*.

¶²⁷⁰ Al marge esquerre: *ubertura de portal. Aberturas de portales*.

¶²⁷¹ Al marge esquerre: *d'en Francés Aguilar*.

¶²⁷² Tatxat: *ses en*. ¶²⁷³ Al marge esquerre: *dels capdeguaytes*.

entren en lo dit bordell totes nits, e que per lo dit justícia sia manat als capdeguaytes que no vagen o facen guayta en lo bordell sinó solament per la ciutat, sots pena de perdre lur salari e que d'aquell no·ls serà fet compte per la ciutat si·l contrari faran.

Die veneris, .XI^a. mensis marcii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.I.

En Berthomeu Valent, en Pere de Gandia e en²⁷⁴ Bernat Turó, maestres d'obra de vila a qui per los honrats jurats e per la part fon acomanat, feren relació que taxaven e havien tatxat l'edifici que era sobre·l portal del mur vell que és denant la Caldereria, lo qual edifici és d'en Luís Barberà, concitudà \nostre/, a quantitat de .XII. lliures, presents les parts.²⁷⁵

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die lune .XIII^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers de la dita ciutat, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans d'officis, de mesters e a altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers dejús següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roiz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, ¶^{71v} mossén Francesch Monyoç, micer Johan Ferrando, en P(ere) Lòpiz, en Bernat Pratboi, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Bernat Englada, en Macià Martí, en Johan Gregori, en P(ere) Pelegrí, en R(amon) Frígola, en Bernat Vidal, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Domingo Ponç, en Johan Berthomeu, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en Berenguer Fabra, en Francesch Castelló, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Berthomeu Domingo, en Ponç Dezpont, n'Exemén Pérez de Vilanova, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Güells, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, en Guillem Gerau, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Martí Pérez, micer P(ere) Pastor, en Francesch Ceriol, en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, en R(amon) de Salas, en Vicent Granollés, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Sinya, en G(uillem) Gençor, en Jacme Calbó, en Luís Gil, en Miquel Torres, en Bernat

¶²⁷⁴ Tatxat: P(ere).

¶²⁷⁵ Al marge esquerre: *tatxació del edifici del mur vell.*

Canader, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en G(uillem) Jaqua, en Jacme Castellar.

Feta exposició en concell de les coses dejús escrites, com la ciutat estia en perill de gran esdevenidor sinistre per les bandositats que són dins aquella e per eminent apparell de mesclament de grans e notables persones,²⁷⁶ car de cert se sab e és estat vist, segons relació feta en concell, que·l noble mossén P(ere) de Vilaragut receiptà dins son alberch mossén Luís Carbonell, e en casa del noble mossén Luís d'Abella és receiptat en P(ere) Marrades, e los dits receiptans estan en tal continent e axí guarnits de companyes en tal so que·s presumció e cone-^{72r}-xença, o almenys indubitable temor, de mesclar-se en los bandos o fer valença als sobredits receiptats, qui són caborals del bando, lo qual mesclament no seria sens gran escàndel. E segons la dita relació, fos estat ja dit per los honorables justícia en criminal e jurats de la ciutat de València per dues veus al dit mossén P(ere) de Vilaragut e pregat que, per guardar la dita ciutat d'escàndel, li plagués gitar de si e de son alberch los dits receiptats, ço que no era estat feyt, ans per ver sentiment era cert que·ren aquí encara los dits mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades, e per aquest sentiment tal l'altra part contrària, és a saber, mossén Gilabert ab sos valedors era entrat e estave latitat dins la ciutat. Lo dit honorable concell concordantment, a sopir tal e axí apparellat escàndel ans d'altre cas, proveí sobre·l dit feyt en la forma següent, és a saber, que per los dits honorables jurats tercerament los dits nobles mossén P(ere) de Vilaragut e mossén Luís d'Abella e tots altres sentits receiptadors fossen rigorosament e ab fervor amonestats e pregats que, com ells no sien de bando, vullen e·ls placià gitar de si e lurs alberchs los dits mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades, qui són de bando e crimosos e denunciats de leigs crims, e foragitats de la ciutat ne deuen estar en aquella segons provisions, crides e manaments reynals. En altra manera, si en açò seran remesses o no curants, o d'aquí enant serà sentit lo contrari, la ciutat, havent ells per sospitoses e contrafaents als manaments, ordinacions e provisions reynals hi proveirà per aquella manera que lícitament e per justícia li parrà faedor.

E noresmenys, que·l honrat justícia criminal face de continent tancar tots los portals de la ciutat sinó tres o quatre,²⁷⁷ los quals face guardar per alguns capdeguaytes ab companyes armades, e ab crida face levar les cadenes, e ell, bé acompanyat, encerque per tots los lochs sospitoses e face son poder, ab tots aquells engenys e provisions que li parega, que haja los dits mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades a sa mà, e aquells haüts, executan les provisions reynals, foragite de la ciutat rigorosament mossén Gilabert Centelles e tots los altres, axí del un bando com de l'altre, servan equitat.

Més avant, que d'aquestes coses que fon apparellades a grans escàndels e perills inopinats sia escrit al senyor rey cuytadament que, atés que mossén²⁷⁸ lo governador,²⁷⁹

¶²⁷⁶ Al marge esquerre: *dels bandos*. ¶²⁷⁷ Al marge esquerre: *tancament de portals*.
¶²⁷⁸ Tatxat: *Gilabert Centelles*. ¶²⁷⁹ Al marge esquerre: *de scriure al senyor rey sobre les bandositats*.

qui és president e sobirà a tots oficials en aquest regne, per lo gran deute que ha ab l'una e l'altra de les parts del bando, se mou en açò fredament e sens rigor *vel alias*, li plàcia e deny proveir quant a les dites bandositats d'un official poderós e rigorós, qui sia de gran sanch e tal ¶^{72v} e tan notable persona que, sens amor o temor, gite les dites bandositats de la ciutat, executan provisions, crides e manaments reyls, e faén punicions axí corporals com altres ab e sots totes aquelles maneres, causes e colors que si puxen ajustar a induir lo dit senyor a fer cuytada provisió sobre açò. E que sia escrit als honorables en Francesch de Fluvià, missatger, e a micer Johan Mercader, advocat pensionat de la ciutat, o a l'altre d'aquells, que d'açò facen gran afronte denant lo dit senyor, certifican-los com dins la ciutat són abdues les parts del bando, no tements manaments penals, crides o provisions reyls.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die jovis .XVII^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, en lo pus prop precedent vespre trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e a altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros, en (en blanc), en Johan Roïz de Corella, en Matheu Vidal, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch Monyoz, micer Johan Ferrando, en P(ere) Lòpiz, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, micer Pere Pastor, micer P(ere) Garcia, en Bernat Pratboy, ¶^{73r} en Pere d'Esplugues, en Johan Çarrovera, en Bernat Englada, en Marcià Martí, en Johan Greogori, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Domingo Pasqual, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Ramon Julià, en Francesch Castelló, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Berthomeu Domingo, en Ramon Frígola, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en R(amon) de Puigdecorbs, en Jacme Castellar, en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en Bernat Mulner, en Bernat d'Alguayra, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Johan Portell.

Com la ciutat sia posada en aparell de gran escàndel e irreparable perill per les grans bandositats que en aquella són e esperen ésser en major creximent o intolerable excés per comport e negligència d'officials reyls, parlan ab honor e sens detracció

d'aquells qui açò han encàrrech,²⁸⁰ e per facilitat de vènia donen centiu de poca temor e reverència²⁸¹ e d'aquèn se'n genra judicial menyspreu a destrucció e desolació de la dita ciutat per augmentada divisió, no contrastant freqüentada requesta e assídua diligència e solitud dels jurats de la dita ciutat qui vellablement mouen los dits oficials reyls a sopir tals escàndels per gitament de la dita ciutat de les dites bandositats faedor, instants açò incessablement forçats per feeltat e naturalea deguda o a què són tenguts al senyor rey, al qual les dites coses deuen ésser notificades, com callar aquelles no serie placent o legut attés lo sinistre que se'n pot seguir. E jatsia per letres les dites coses sien estades al dit senyor intimades però, com molt ubertament sia vist e conegut los ¶^{73v} dits bandos ésser en tal aparell dins la ciutat que's prompte a gran brega e irreparable dan per molts notables cavallers, nobles, ciutadans e altres de la dita ciutat que's disponen a mesclar-se en los dits bandos e aparellades bregues. Et aquestes coses e axí aparellats e irreparables perills sia digna cosa ésser explicats al dit senyor rey per estés o largament, la qual explicació, si era feta ab letra, seria tediosa de legir e hoir a e per la reyal majestat del dit senyor rey. Per tal, lo dit honorable concell concordantment elegí en specials missatgers los honorables mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, e micer Berthomeu Sist, licenciat en decrets, qui, informats de totes les dites coses e altres tocants les dites bandositats, sien trameses al dit senyor rey ab letra de creença a e per explicar a la serenitat d'aquell l'estat de la ciutat, e per proveir a la indemnitat d'aquella e a preservació de furs e privilegis e salvetat d'aquells.

Ítem, com per raó de les bandositats que són en la ciutat de València e encara per alcunes persones poderoses e altres, que per supèrbia e menyspreu de senyoria contrastants a aquella quant en ells és, menacen molts dels oficials de la dita ciutat,²⁸² en special que com seran fora de lur offici seran desafiats, perseguits, maltractats e meses en bandos, donan-los per enemichs capitals. E les dites coses redunden en menyspreu de Déu, per lo qual tot poder és atribuït als reys e oficials d'aquells, e en gran desonor e dan de la dita ciutat a la qual pertany acció de tals injúries e deffensió dels seus oficials, car en altra manera vendria lo regiment en espècia de tirannia, la qual foragitar són tenguts los vassalls del senyor per naturalea e feeltat. Per tal, lo dit concell, sabents alguns d'aquell e altres regidors per lur regiment e no per fets propis ésser estats menaçats en la dita forma, segons vera informació d'aquèn verbalment reebuda e haüida, estatuí e ordenà que a tots los oficials qui són en l'any present e a qualsevol d'aquells als quals dins l'any o fora l'any seran o són estades fetes menaces, sia feta deffensió per la dita ciutat, de dret e de fet, de dret en juhí si a aquells seran mogudes e intentades qüestions civils o criminals, segons experiència ha mostrat ésser ¶^{74r} estat fet en temps passat injustament de fet, ço és, per persones poderoses o altres metents los dits oficials en menaces, deseximents o comovents-los de bregues, en los dits cases

¶²⁸⁰ Al marge esquerre: *misatger per a el senyor rey sobre les bandositats.*

¶²⁸¹ Tatxat: *ans.*

¶²⁸² Al marge esquerre: *indemnitat d'officials.*

e qualsevol d'aquells la dita ciutat ab pròpies messions d'aquella, en juhí e fora juhí, defena aquells, e la dita qüestió o qüestions o ministre despeses als covenguts, axí en los processos com en hòmens d'armes, aytants com la qualitat de la persona e son estament requerrà a defensió d'aquells, tant e tan loganment com los serà necessari, declarant que no constate, jassia per exquesida color e manera per nova causa seran vistes ésser fetes les dites coses si per los dits convenguts serà provat sumàriament o per sacrament ésser estats menaçats o preses segons dit és dessús. Declarat encara que lo present establiment tinga e valla sens interpretació o revocació, per ço que ls sobredits no sien decebut e per terror desemparen o attenuen lur bon esforç e regiment.

Ítem, com per acte de notorietat sia manifest al concell de la dita ciutat, e a tota ciutat e a altres, que algunes persones que en temps passat eren e entrevenien en lo regiment e officis de la dita ciutat, axí com alguns del linatge de Marrades, Novals, Solers e altres adherents a aquells per consanguinitat,²⁸³ afinitat e amistat causada per lur propri profit, per justes causes l'any proppassat e present són estats foragitats e excloses de tot lo dit regiment, mudat en altres persones bones e sufficients entenents en lo bé comú més que'n lo propri, s'esforcen tornar e revenir ab moltes cauteles, art, giny e maneres ésser en lo dit regiment. Per tal, lo dit concell, haüt raonament sobre les dites coses e dejús escrites, considerant los sobredits ésser dignes de privació ja feta d'officis e beneficis e de tot regiment de la ciutat sobredita, perseveran en aquella ordenà per ço que per avant per obliuó no puxa ésser ignorància al·legada, e proveí que a consell dels dits honorables jurats e advocats de la ciutat pensionats sia feta la dita privació en forma de furs e privilegis e sens perjudici d'aquells. E haüt madur consell e del·liberació, sia feta relació en concell que pos e meta en execució les dites coses.

Més avant, com alguns de les bandositats que són dins la ciutat de València e algunes poderoses persones e altres adherents a aquelles assajen menaçar los oficials, regidors e consellers²⁸⁴ ¶^{74v} de la ciutat o alguns d'aquells irreverencialment e sens alcuna temor o vergonya de Déu ne de senyoria, posan e fican per portes a palés e públich legir libells e epitafris difamatoris, no nomenant-se en aquells mas imposants-se noms d'officis mecànichs o de linatge de menestrals, e nomenants alguns dels regidors per lur propis noms per zizaniar los regidors e pus verament concitar lo poble, reptan e notan los dits oficials e regidors contra veritat, e imposan a aquells coses no veres ne somiades e menys pertanyents a lur bon regiment. E encara sia cert per vera imformació que alguns dels passats e privats del regiment de la dita ciutat menacen als dits presents oficials, e pus verament dir a tota la ciutat, a consell, disposició e ordinació de la qual los dits oficials e regidors exercexen lurs actes, que com seran fora del regiment seran desafiats, perseguits, maltractats e meses en bando, donan-los per enemichs capitals, ço que no és portable ne deu ésser comés a no cura o oblit. Per tal, lo

¶²⁸³ Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁸⁴ Al marge esquerre: *ídem*.

dit concell concordantment proveí que dels dits epitafis o libells difamatoris fos feta aquella fort investigació que fer-se pogués per saber los noms dels imposants e menaçants, e si atrobat serà, sia y feta justícia, aquella que per fur e raó s'í pertanga.

Consegüentment, com aquells dels bandos, qui han fermat de dret e per virtut o sots color de la dita ferma estan e són mantenguts dins la ciutat,²⁸⁵ se diga e quasi vulgarment sia promulgat per cert que menacen a alguns de la ciutat e fan tals tractaments a esforçar lur bando que són escandaloses e agreujants molts dels ciutadans de la ciutat qui no són de bando, abusants de la ferma de dret que's donada a deffensió e no a offensió, per què deuen e són dignes de perdre la favor introduïda per la dita ferma de dret donchs que cometen en aquella. Per tal, lo dit concell concordantment informat certament de les dites coses e aquells o alguns d'aquells haver fetes les dites menaces e tractes, aparellats a escàndels e perills irreparables o en altra manera atrobats, sospitoses, escandaloses, bregoses e mescladors de zizànies, proveí e tench per bé que per sopir tals escàndels o sinistres que's poden seguir per lur aturar de la ciutat, sien foragitats d'aquella segons la pramàtica *vel alias*, no contrastant la dita ferma de dret la qual no·ls deu valer per ço que dit és, e majorment cor, segons raó escrita, leguda cosa és passar ¶^{75r} ley per tolre proveir e prevenir a semblants escàndels e irreparables perills.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die sabbati .XXVI^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e sogons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Francesch Aguilar, justícia criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros, en Johan Roïz de Corella, en Matheu Vidal, jurats; en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Johan Gregori, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Berenguer Abrí, en Johan Çamora, micer Anthoni d'Alagó, micer Guillem Çaera, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Macià Martí, en Ramon Frígola, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Domingo Ponz, en Johan Berthomeu, en Miquel Gil, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en P(ere) d'Esplugues, en Romeu Corts, en Johan Çarrovera, en Bernat Englada, en Luís López,

¶²⁸⁵ Al marge esquerre: *dels escandals, ses fermances de dret.*

en Berthomeu Domingo, en Jacme Calbó, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, en Sabastià Simon, ¶^{75v} en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Berthomeu Sanxo, n'Esteve Agramunt, en Domingo de la Parra, en Bernat Niell, en R(amon) Gilabert, en Bernat Reig, n'Anthoni Batle, en Ferrando Eximénez, en Jacme Vidal, en Johan Portell, en P(ere) Segura.

Com en aquest concell fossen fets clams que'l guardià del vi donava licència de metre vi dins la ciutat fora de contribució, e açò fos contra forma de privilegi lo qual lo dit guardià havia jurat servir, per tal l'onrat mossén Jacme Castellà, aquí present, de voler del concell manà e comanà al honrat micer P(ere) Pastor, licenciat en leys, que de les dites coses s'enformàs breument, axí contra lo guardià com contra les guardes, e si aquells o algun d'aquells hauran delenquit contra forma del dit privilegi e de ço que'n trobarà façà relació en concell, per ço que y sia proveït de justícia.²⁸⁶

Ítem, haüda verbal informació de molts en lo propdit concell on fon exposat e demanat que a'n Guillem de Luna, carceller, és acostumat donar cascun any *decem florinos auri* per salari \e remuneració/ de molts treballs que dins l'any sosté per la ciutat, tenín loch de verguer moltes veus, faent molts actes de manament dels honorables jurats. Per tal, lo dit honorable concell volch, atorgà e manà ésser donats al dit en G(uillem) de Luna, per salari o remuneració dels affanys o treballs que ha sostenguts en l'any present que finirà a la festa de Cinquagèsima primeravinent, .X. florins d'or.²⁸⁷

Ítem, com fos exposat en lo dit concell per lo racional que'l senyor bisbe devia a la ciutat grossa quantitat de peccúnia, de la qual la ciutat era encarregada e pagava cascun any gros interés, e açò descobrí a la ciutat per son descàrrech per ço que y proveís, per tal lo dit concell concordantment proveí e volch que fos haüt e cobrat del dit senyor bisbe tot ço que aquell degués a la ciutat, e açò sens alcuna dilació o soferta.²⁸⁸

Ítem, com per lo noble mossén Nicolau de Vilaragut,²⁸⁹ de part segons dix de mossén Luís ¶^{76r} Carbonell e del honrat en P(ere) Marrades, fos offert al dit honorable concell que'ls dits mossén Luís e en P(ere) Marrades se metrien soltament en poder de la ciutat, per tal lo dit concell concordantment, fet algun raonament, per sopir escàndels e perills²⁹⁰ del·liberà d'acceptar lo dit metiment si per aquells és fet en la forma offerta per lo dit noble de lur part, és a saber, soltament.

Ítem, com dessus en precedent concell fossen elets missatgers los honorables mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, e micer Berthomeu Sist, licenciat en decrets, per trametre al senyor rey, per tal lo present concell concordantment que, amogudes totes altres causes, los dits missatgers sien trameses informats de e per les causes següents:²⁹¹

¶²⁸⁶ Al marge esquerre: *del guarda del vi*. ¶²⁸⁷ Al marge esquerre: *d'en Luna*.
¶²⁸⁸ Al marge esquerre: *de ço que deu lo bisbe*. ¶²⁸⁹ Al marge esquerre: *de mossén Vilaragut*.
¶²⁹⁰ Tatxat: *accepta*. ¶²⁹¹ Al marge esquerre: *dels misatgers*.

Primo, que humilment supliquen al dit senyor que sia sa mercè si, sens perill de sa persona, pot ésser fet venir a aquesta ciutat per jurar furs e privilegis segons per reyal provisions de sos excel·lents predecessors deu fer, de què ja és estat a aquell supplicat humilment diverses veus e protestat per missatgers passats, e per descàrrech d'aquesta ciutat e singulars d'aquella li sia *iterum* supplicablement protestat.

Segonament, que expliquen al dit senyor l'estat en què la ciutat és estada e és de present per raó de les bandositats e execucions cessades fer contra los caporals e valedors de les dites bandositats.²⁹²

Terçament, com la ciutat sots algunes protestacions fetes sia contenta de la provisió e poder tramés als jurats de la ciutat, ab letra reyal donada en Valldaura a .xxx. dies de setembre any .M.CCCC., translat de la qual vos trametem, sobre les bandositats, per tal supliquen que sia sa mercè de cessar trametre lochtinent o comissari reyal quantsevulla notable e de gran estat, per no derogar a la honor de la dita ciutat e fer perjudici a furs e privilegis d'aquella, e a un capítol del pariatge, per ordinació dels quals alguns comissaris, per quins noms se vulla sien appellats, no poden ésser trameses.²⁹³

En lo nom e ab la gràcia de Déu, digmenje dia de Rams, \.XXVII^a. *die marcii anno .M^o.CCCC^o. primo*/.²⁹⁴

En la Seu de la ciutat de València, denant l'altar major d'aquella dita Seu on era celebrada missa, constituït denant la presència del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, l'onrat en Francesch de Fluvià, ciutadà de la dita ciutat, en lo pus prop precedent dia retornat a la dita ciutat de la missatgeria a què per aquella era estat, temps havia passat, tramés per lo fet del pariatge, lo qual benaventuradament era estat acabat e obtingut, qui en poder e mans del dit honorable batle general, en presència del poble de la dita ciutat en gran multitud, poch ans de la liçó del sant Evangeli d'aquella missa solennialment jurà per Nostre Senyor Déu e per la creu, e per los Evangelis d'aquells sants denant ell posats e per ses mans toquats, que aytant com ell tendrà la administració de la juraderia de la dita ciutat de València governarà e regirà per lo senyor rey la ciutat dessus dita bé e feelment, e procurarà, administrarà e farà tots los negocis los quals la universitat de la dita ciutat deurà fer en qualque manera a feeltat del dit senyor rey e a bé de la universitat dessus dita, e que darà drets e leylals consells a son bo e sa enteniment segons les costumes de la dita ciutat, gitats e de tot en tot departits tot oy, amor, gràcia, parentesch e veynat, e celerà totes coses que'n secrets e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes. Et totes aquestes coses e cascuna d'aquelles observarà a bona fe e sens tot engan, e sens art e sens mal engeny, e guardarà la feeltat del molt alt senyor rey e observarà e mantindrà les costu-

¶²⁹² Al marge esquerre: *idem*. ¶²⁹³ Al marge esquerre: *idem*.
¶²⁹⁴ Al marge esquerre: *juramentum Francisci de Fluviano, jurati*.

mes de la ciutat, si Déus li ajud e la creu e los sants Evangelis d'aquell. Ítem, axí matex que pagarà segons son poder tots e sengles deutes los quals los jurats passats de la dita ciutat han confessat deure e promés pagar a qualsevol persones per la universitat de la dita ciutat, e açò dels diners e béns d'aquella sens tot contrast. Encara, jurà que no vendrà, acensarà ne en altra manera alienarà los murs, torres e valls nous ne ço que ab aquells se contigua dels vells, ne les places públiques ne les rambles de la dita ciutat, les quals són dades a ús públich e comú dels ciutadans d'aquella. Noresmenys, jurà que observarà e observar farà a son poder, tant com al concell de la dita ciutat plaurà, los privilegis e les ordinacions sobre la guarda del vi atorgats e fets. E totes les dites coses e cascuna d'aquelles lo dit jurat promés e jurà tenir, ob-^{77r}-servar e complir a bona fe en poder e mans del dit batle general, present e açò reebent mi, Berthoneu Cerdà, notari per auctoritat reyal e escrivà dels dits honorables concell e jurats de la dita ciutat, com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu.

Testimonis foren a les dites coses l'onrat micer Johan Ferrando, P(ere) Saranyana, escrivent, e Berthomeu de Calatayú, verguer.

*Anno Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die mercurii .XXX^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la ciutat, trameses als consellers d'aquella axí de generoses com de ciutadans, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, micer Johan d'Alçamora, assessor, mossén Bernat Escorna, en Francesch de Fluvià, en Jacme Ros, en Johan Roïz de Corella, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, jurats; lo síndich, mossén Francesch Monyoz, en Johan Torragrossa, micer P(ere) Garcia, en Francesch Serra, en Francesch Castelló, micer Anthoni d'Alagó, en P(ere) Lòpiz, en Bernat Pratboi, en Ramon de Salas, micer Johan Ferrando, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en P(ere) Pastor, ^{77v} en Berthomeu Cruïlles, en Vicent Granollés, en P(ere) Miró, en Ramon Frígola, en Bernat Vidal, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en Ramon Julià, en Domingo de la Parra, en Johan Çarrovira, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en P(ere) Çaplana, en Luís Gil, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Sebastià Simon, en Ferrando Eximénez, en Jacme Vidal, en G(uillem) Jaqua, en Martí Pérez, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Guillem Gençor, en Jacme Calbó, en Bernat Almenara, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, en Francesch Torner, en Domingo del Port, en Johan Portell, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu.

En aquest dia, l'onrat en Francesch de Fluvià, retornat de la missatgeria, per la qual era tramés a la cort del molt alt senyor rey per lo fet o tracte del pariatge, a la ciutat de València, la qual disapte pus proppassat entrà en hora de completes ab comittància dels honorables jurats, sos companyons, e d'altres notables persones axí de generoses com de ciutadans qui eren exits a e per rebre'l, féu relació al dit honorable concell dels actes de la dita sua missatgeria en bell ornament de diserta facúndia, començan al principi e de pas en pas, no oblidan-se alcuna de les coses miganes e venín tro a la fi del dit negoci, concloén en benaventurat acabament d'aquell, ço que fon molt agradable e ab intrínsech e patent goig e plaer acceptable al dit concell. E d'aquèn hoïda la dita relació, foren per lo dit concell retudes a aquell condignes gràcies com per la sua loable diligència e coneguda saviea entre·ls altres del ajust del dit pariatge, lo dit negoci havia atesa desijada fi o acabament, de què la ciutat de València sobre les altres reportava gran honor, glòria e honor *Deo amen*.²⁹⁵

Ítem, après la dita relació, lo dit honrat en Francesch de Fluvià²⁹⁶ exposà en concell ¶^{78r} que ell en la dita missatgeria per força havia haüdes a fer excessives despeses, una per ço com era sols missatger, cal mils se comporta la messió e ab menys càrrech entre dos missatgers que un tot sols; l'altre, per sa greu malaltia, per la qual fon sotmès a grans despeses, per què pregava al dit concell que·n açò li plagués haver algun esguart per remuneració. Ítem, per la festa de la entrada de la senyora reyna en *Barchinona* li covench fer dues coses per honrar la festa en la qual li fon donat honrat loch e insigne per reverència de la ciutat, és a saber, una gramalla d'or la qual, en lo dia de la festa, donà als mistres per honrar la dita festa, segons tots los altres missatgers de les ciutat e viles insignes que aquí eren, feyen, e d'altra part jatsia ell fos ben vestit e honradament s'ach a fer, per honrar la dita festa, una cota de fin drap, forrada de vayrs, que li costa molt e de què ell se fóra ben flixat sinó que li fon necessari per²⁹⁷ ço com tots los altres del ajust se vestiren de nou e no fóra convenient e ne honorable a la ciutat que ell sol anàs vestit de vestures no axí noves, per què pregave al concell que li fos satisfet e pres en compte cor ell fos prest restituir la dita cota a la ciutat com no la hagués mester.

Lo dit honorable concell, hoïda la dita exposició, al primer cap de les excesses despeses respòs que se'n callàs com allò no pogués ésser fet segons estatud de la ciutat, la qual no trencaria; al cap de la gramalla d'or respòs que li fos pagada o presa en compte com sia costuma que·s deu axí fer. Quant és al cap de la cota, fet algun raonament en concell e encara escrutini per veus, foren los demés del dit concell de concordable acord que la cota li devia ésser pagada o presa en compte, e que li romangués cor allò era estat fet més per honrar la ciutat que per sa necessitat, e considerat que era missatger de tan insigne ciutat no devia ne fóra covinent que fos singular en estalvi, més que·ls altres del ajust que tots se vestiren de nou, per què lo dit concell, ateses les veus que foren en major part d'aquesta raó, proveí que la dita cota li romangués e li fos pagada o presa en compte.

¶²⁹⁵ Al marge esquerre: *relació d'en Francesch de Fluvià*.

¶²⁹⁶ Al marge esquerre: *de la cota d'en Fluvià*. ¶²⁹⁷ Tatzat: *hon*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die jovis .VII^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo vespre pus prop precedent trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del honorables jurats, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses ¶^{78v} com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala d'aquella allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, micer Johan d'Alçamora, assessor civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Francesch de Fluvià, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch Monyoz, micer P(ere) Pastor, en Bernat Pratboi, en Ramon de Salas, en Matheu Feliu, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Johan Gregori, en Bernat Vidal, en Berenguer Motes, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Ferrando Eximénez, en Jacme Vidal, n'Anthoni Batle, en G(uillem) Jaqua, en Jacme Castellar, en Johan Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando, en Berenguer Fabra, en Romeu Corts, en Vicent Granollés, en P(ere) Lobet, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en Luís Gil, n'Anthoni Lorenç, en Berenguer Abrí, en Francesch Torner, en Ramon Gilabert, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, micer Anthoni d'Alagó, en Pero Lòpiz, en P(ere) d'Esplugues, en P(ere) Pastor, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Bernat d'Alguayra, en Francesch Miró, en P(ere) Almenara, en Domingo Ponç, n'Anthoni Doménech, en Bernat Niell, en Johan Camós, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Jacme Matheu.

Com la vila d'Oriola hagués escrit als honorables jurats de la ciutat una letra,²⁹⁸ ¶^{79r} la qual²⁹⁹ pregave a ells e al concell que, per reverència de Déu e caritat e lur honor, plagués als dits jurats donar en ajuda de la reemçó d'Alfonso Bargalló, nadiu de la dita vila, qui és catiu en Bona, terra d'enemichs, lo qual serà rescatat per certa quantitat, la qual letra fon lesta en concell per mi, Berthomeu Cerdà, escrivà d'aquell, e d'açò fos fet alcun raonament en concell, *tandem* concordantment fon per lo dit concell proveït e atorgat que per honor e contemplació de la dita vila, de la qual la ciutat s'ajuda de moltes coses, que al dit Alfonso Bargalló, en ajuda de son rescat, fossen donades dels diners del bací dels catius .XV. lliures e que d'açò fos fet albarà al honrat en Berenguer Minguet, regidor de la peccúnia del dit bací, e escrit a la dita vila d'Oriola com per lur contemplació la dita ciutat havia donat aquest do.

Ítem, per tal que·ls honorables jurats sien fets forts e rigoroses en exeguir los manaments e provisions reyls e lo poder a ells per lo dit rey atribuït sobre·ls fets de

¶²⁹⁸ Al marge esquerre: *de les .XV. lliures del bací dels catius donades per reverència d'Oriola.*

¶²⁹⁹ Tatxat: *los.*

les bandositats, e a gitar aquelles de la ciutat e tots altres qui per aquells seran atrobats e vists ésser bregoses e escandaloses, e per fer e incercar poderosament escorcolls de cases, alberchs o lochs on tals persones de bandositats e escandaloses se latiten, e per fer les quals coses mils sien temuts, e encara per a defensió lur e d'altres oficials e consellers de la ciutat e a esforç e deffensió d'aquells, los quals novellament mossén Jacme de Soler, denant lo governador de la ciutat e regne de València segons se diu, ha donats o nomenats per enemichs caporals, entre·ls quals són los honrats micer Francesch Blanch, micer Berthomeu Sist, micer Johan Ferrando, advocat pensionat de la ciutat, en Berthomeu Cruïlles, en Salvador Ferrando, en Jacme Ros, fill del honrat en Jacme Ros, jurat de la sobredita ciutat, o lo dit en Jacme Ros, jurat, e en Jacme Vallseguer, síndich de la dita ciutat, qui en bé consellan e en altra manera exercexen actes útils e profitoses d'aquella dita ciutat e molt expedients a la cosa pública d'aquella, a extirpació de inconvenients e irreparables damnatges que·s porien seguir a la dita cosa pública per les dites bandositats, e qui per attenuar lo concell e bon regiment de la ciutat *vel verius* zizaniar aquell *vel tipo* de divisir lo dit bon regiment, més que·n altre sguard se diga que sien estats desexits, lo dit concell concordantment en la molt major part, jassia n'í hagués alguns e fort poch qui tenien en menor nombre o quantitat del dit esforç, proveí, com ja per concell precedent celebrat a .XVII. dies del mes de març prop³⁰⁰ del present any fos proveït, que·ls fos feta ajuda de dret e de fet, que fossen de continent feyts cent bacinetes o cent hòmens d'armes guarnits de tota estofa e cent ballesters,³⁰¹ a coneguda dels dits honrats jurats, qui contínuament acompanyen als dits honorables jurats en la execució e exercici de les dites coses e sien en ajuda e deffensió dels dits ¶^{79v} que·s diu ésser desexits, si e tota hora que·ls hagen mester e lo cas ho requirrà, als quals los dits honorables jurats puxen constituir, donar e fer pagar de la peccúnia de la dita ciutat aquell sou o estipendi que·ls plaurà e·ls serà benvist, sens altra consellal sperada deliberació o tatxació. Los quals .C. bacinetes e .C. ballesters e lo sou o stipendi d'aquells dur d'ací a dos meses primervinents, e d'aquí enant a coneguda dels honorables jurats com lo concell, attés que·ls dessús dits qui·s diu ésser desexits són desexits no per si mas conegudament e uberta per actes e negocis de la ciutat, prius per si e a messió de la ciutat la deffensió dels dits que·s dien ésser desexits.

Ítem, com los nobles mossén P(ere) de Vilaragut e mossén Luís d'Abella hagen demandada prorogació del manament penal que·ls és estat fet d'exir de la ciutat e terme vell d'aquella, per tal lo dit concell, al qual ne fon feta paraula, proveí que a fer o no fer la dita prorogació fos lexat e comanat, e de fet lexà e comanà, a coneguda dels dits honorables jurats.³⁰²

¶³⁰⁰ Tatxat: *passat/*.

¶³⁰¹ Al marge esquerre: *hòmens d'armes e ballesters*.

¶³⁰² Al marge esquerre: *de mossén Pere Villaragut*.

Ítem, com en lo present concell sia estat deduït per alguns dels dits honorables jurats que mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades han offert demetres soltament en poder dels honorables jurats, per tal, fet d'açò alcun raonament en lo dit concell, aquell concordantment proveí que la lur oferta sia admesa si, soltament e sens alcuna excepció o condició, se metran en poder dels dits honorables jurats, a la saviea e discreció e ordinació dels quals lo dit concell ho remés e comanà.³⁰³

Ítem, com segons dessús es recitat, lo dit mossén Jacme de Soler haje donats per enemichs caporals los dessús en lo segon capítol d'aquest concell nomenats e expressats,³⁰⁴ per tal lo dit concell concordantment proveí que d'aquestes coses sia escrit als missatgers e que'n facen afronte denant lo senyor rey, notifican a aquell qu'aytals coses són de mal exemple, co és, que'ls officials e consellers de la ciutat sien menaçats o dats per enemichs, car ¶^{80r} açò han per causa de lur ofici e no és àls sinó sottraure, attenuar e zizaniar lo regiment de la ciutat, e que li plàcie en açò proveir segons li plaurà e serà sa mercè, a tolre insolències e constituir la ciutat en estament tranquille.

Proveí més lo dit concell que al justícia criminal, qui per causa d'aquestes bandositats li cové alcunes veus e sovén ésser en moltes bregues a departir aquelles, e pendre los bregoses e malfeytors, per mils ésser conegut e temut li sia feta ab e de peccúnia de la ciutat una sobrevesta royal.

Encara proveí e volch lo dit concell que fos donada als jugadors de ballesta, a obs de jugar, una copa d'argent daurada del pes e segons et al tret que'ls honorables jurats volran e ordenaran, per tal que'l joch de la ballesta, que és noble exercici e molt pertanyent a deffensió del públich, s'use e sia augmentat per aparell de molts qui affectaran guanyar tal joya e's tolran d'altres ocis.³⁰⁵

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die mercurii.XIII^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespres trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala d'aquella allí on e segons és acostumat tenir, celebrar e apellar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats;

¶³⁰³ Al marge esquerre: *de mossén Luís Carbonell et en P(ere) Marrades.*

¶³⁰⁴ Al marge esquerre: *de mossén Jacme Soler.*

¶³⁰⁵ Al marge esquerre: *de la copa.*

en Johan Torragrossa, micer P(ere) Pastor, micer Johan Ferrando, ¶^{80v} micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Jacme de Monblanch, en P(ere) Pastor, en P(ere) d'Òdena, en P(ere) Sinya, en Jacme Calbó, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, en Sabastià Simon, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Francesch Castelló, en Berthomeu Cruïlles, en Bernat Mulner, en P(ere) Pelegrí, en Luís Gil, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, en Berenguer Abrí, n'Esteve Soldevila, en Domingo del Port, en R(amon) de Puigdecorps, n'Anthoni Batle, en G(uillem) Jaqua, en Martí Pérez, en³⁰⁶ P(ere) Lòpiz, en P(ere) d'Esplugues, en Ramon de Salas, en Bernat Englada, en Johan Gregori, en Francesch Miró, en P(ere) Almenara, en Miquel Torres, en Bernat Canader, n'Anthoni Doménech, en Francesch Torner, en R(amon) Gilabert, en Johan Portell, en Ramon Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu.

Volch, ordenà e tench per bé lo dit concell concordantment que la lliura de la carn salada de porch mascle sia venuda a .XVI. diners, e la de la truxa a .XIII. diners, e aquesta tatxació dur tro a les carns salades novelles exclusive.³⁰⁷

Ítem, com mossén Jacme de Soler ab scriptura haja donats denant lo governador de la ciutat per enemichs caporals, entre·ls altres micer Francesch Blanch, micer Berthomeu Sist, micer Johan Ferrando, en Berthomeu Cruïlles, en Salvador Ferrando, en Jacme Ros, menor de dies, fill del honrat en Jacme Ros, jurat,³⁰⁸ qui són en lo regiment de la ciutat com a consellers e advocats, e en altra manera e en Jacme Vallseguer, síndich de la dita ciutat, e açò manifestament e clara apparegués ésser fet per tip o zel de zizaniar, divi-¶^{81r}-sir, attenuar e sottraure lo concell e regiment de la ciutat sobredita, e no per altre bon zel o alcuna veritat, com fos plus que notori que·l dit mossén Jacme no pogués declarar o donar per enemichs caporals los dessus dits o alcun d'aquells, per ço cor aquests no eren o són parents ne afins del noble mossén P(ere) de Centelles, occís de la venjança del qual se tracta, e per la qual mort lo dit mossén Jacme és fet enemich de mossén Gilabert e sos frares e d'altres, a qui pròpriament se pertany la venjança del dit occís, e, per consegüent, no puxen ésser donats per enemichs caporals sinó solament aquells qui són proïsmes del dit occís e d'aquèn occularment son vists ésser donats per enemichs caporals. Per ço, com exercexen los actes e lo bé avenir de la ciutat, la qual entén en gitar les bandositats de si per pacífich estat d'aquella e a foragitar dans e irreparables escàndels e perills que·s porien seguir si dins la ciutat les bandositats s'encontraven o·s mesclaven, a consellar sobre les quals coses los dessus dits freqüentadament o sovén són demanats e consellen a bona, justa e santa intenció e sens alcuna parcialitat o volentat desordenada, mas a e per salvar la

¶³⁰⁶ Tatxat: *Nicola*.

¶³⁰⁷ Al marge esquerre: *carnsalada*.

¶³⁰⁸ Al marge esquerre: *que sia haüda una notable persona*.

ciutat al senyor rey d'escàndels e perills, segons dit és. E no aparegués al dit concel tolerable, ans molt just e expedient, que·ls sobredits fossen deffeses e preservats de perills personals a càrrech e messió de la ciutat per los actes de la qual aço·ls venia. Per tal, lo dit honorable concell concordantment e de bon grat \provehí e ordenà/ que, per causa de defensió dels sobredits donats per enemichs caporals, sia o fos haüda una notable persona la qual, com a síndich e en nom de la ciutat, se desista del dit mossén Jacme de Soler, a la qual sia donat larch poder e bastant, e lo concell *nunc pro tunc et econtra*, yo, Berthomeu Cerdà, notari e scrivà d'aquell dit concell, stipulant e reebent en loch, nom e veu de qui·s pertanga e pertànyer puxa e deja, lo y donà e atorgà de present a, de e per fer lo dit deseximent, ab poder de substituir, e açò volch ésser fet ab messió e gran ajuda de la ciutat.

Ítem, proveí lo dit honorable concell concordantment que d'aquestes coses fos scrit largament al senyor rey e als missatgers de la ciutat, \que/ suppliquen al dit senyor que sia sa mercè proveir en aquestes coses segons li plaurà.³⁰⁹

||^{81v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o. CCCC^o. primo,
die mercurii .XX^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels honorables jurats, als consellers axí de generoses com de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala d'aquella, allí on e segons és acostumat tenir, celebrar e ajustar concell, en lo qual foren los honrat justícia, jurats consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Francesch de Fluvià, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en Matheu Vidal, jurats; mossén Francesch Monyoz, micer Johan Ferrando, en P(ere) Lòpiz, en Berenguer Fabra, en Ramon de Salas, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en P(ere) Pelegrí, en Luís Gil, en Bernat Esteve, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Sabastià Simon, en Bernat Niell, en Berthomeu Sanxo, n'Anthoni Batle, en Martí Pérez, micer Anthoni d'Alagó, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Jacme de Monblanch, en Johan Çarrovera, en P(ere) d'Òdena, en Bernat d'Alguayra, en Ramon Frígola, en P(ere) Almenara, en Miquel Torres, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Domingo del Port, en Johan Portell, en P(ere) Gros, micer P(ere) Pastor, en Francesch Ceriol, en Bernat Pratboi, en Francesch Castelló, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, en P(ere) Sinya, en Jacme Calbó, en Domingo Spanyol en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Francesch Torner, en Ramon Gilabert, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Segura.

¶³⁰⁹ Al marge esquerre: *ídem*.

¶^{82r} En aquest dia lo dit honorable concell, a exposició d'en Guillem Draper e d'en Francesch Ceriol, administradors de la casa de les Dones de Penitència, concordantment provey e volch que'l racional de la ciutat prenga en compte los sexanta sous que són estats despeses entre'l cot de la monja orada, que és en la dita casa, e les costures de la peça del drap que donà en Jacme Anglés a la dita casa.³¹⁰

Ítem, concordantment provey lo dit concell que'l sotsíndich ab un maestre d'obra de vila, aquell que li sia viases, estime allò o aquell troz de racó que demana n'Alfonso Martí, lo qual és atinent del seu alberch, e que li'n faça venda per aquella estima que serà atrobada e feta, e, pagat lo preu o estima faedora, puxau encorporar al seu alberch.³¹¹

Més avant, en aquest dia, los honrats mossén Francesch Monyoç, en Jacme Rigolf e en Pere Pelegrí, a qui per lo concell celebrat a .XVI. del mes de noembre del any proppassat eren estades comanades les coses dejús escrites,³¹² sots virtut de sagrament en presència del dit honorable concell per mi, Berthomeu Cerdà, escrivà d'aquell, reebut de cascun d'aquells e prestat sobre los sants Evangelis de Déu per lurs mans tocats, feren relació al dit concell que ells, ab alguns maestres d'axa en açò experts \per nom en Matheu Loïsmè, n'Andreu Parencés e en Jacme Mealler,/ havien regonegut e examinat lo compte de la administració que'l discret en Jacme Felemir havia feta de les galees, que per la ciutat e de manament d'aquella havia fetes fer, concordan aquell dit compte e la despesa ab la obra de les dites galees e cost que'n aquelles poder ésser mes a lur bon arbitre e dels dits maestres d'axa, comptan tot ço que a la facció de les galees era necessari e havien atrobat verdaderament. E eren concordades que'l compte donat per lo dit en Jacme Felemir, si bé tot no era averat ab àpoques o cauteles, era just e ver e concordant ab ço que per ells e per los dits maestres d'axa era comptat e extimat, ço que les dites galees, vistes a hull comptant ho tot per minut, podien costar de fer. La qual relació haüda e feta en concell, e reebut primerament sagrament del dit en Jacme Felemir, prestat en poder de mi, dit notari e escrivà, sobre'ls sants Evangelis, per virtut del qual jurà si haver fet e donat lo dit compte e administració bé e lealment, \e verdadera/ e sens frau e alcuna sobremesa, lo dit concell proveí e manà ésser feta al dit en Jacme Felemir, \per los/ dits honorables jurats e síndich de la ciutat, di-¶^{82v}-finició bastant de la dita sua administració e tant com toqua la despesa per aquella feta, reservat e retengut dret envés aquells o de ço que altres han administrat e despés, e és estat mesclat e enfolcat en lo compte el dit en Jacme Felemir, segons açò triaran e nomenaran los dits honrats extimadors o examinadors, qui açò saben certament. E proveí més lo dit concell que per lo síndich o sotsíndich fos dit al justícia que, de sa volentat, les caplleutes donades denant aquell per lo dit en Jacme Felemir fossen cancel·lades.

Testimonis foren d'açò los honrats micer Bernat d'Apiera e \en/ Miquel Martorell, notari.

¶³¹⁰ Al marge esquerre: *do a les Repenedides.*

¶³¹¹ Al marge esquerre: *d'en Alfonso.*

¶³¹² Al marge esquerre: *d'en Jacme Felemir.*

Après açò, fon per l'onrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, presentada al dit concell una letra del³¹³ dit senyor rey e per mi, Berthomeu Cerdà, lesta a aquell dit concell, per la qual lo dit senyor rey effectualment demanave a la ciutat préstech de trey mília florins, e que fos manat als missatgers de la ciutat que d'aquests li fos fet peu a obs de la sua venguda a aquesta ciutat. Lo dit honorable concell, hoïda la dita letra, fet d'açò alcun raonament, proveí que fos escrit al dit senyor e respost molt reverencialment e ab aquelles justes e excusables raons que mils fos vist, e ajustades aquelles raons que ja en altres letres e respostes fetes sobre semblant matèria e sobre la subvenció e honor que ha demanada ésser feta per missatgers de la ciutat a la solemnitat de la translació de la ossa de sos benaventurats predecessors, e altres bones per les quals sia excusat al dit senyor la dita ciutat no poder fer lo dit préstech o peu dels dits .III^m. florins.

Ítem, lo dit concell proveí que sia escrit als missatgers de la ciutat que, supplicat al senyor rey primerament e molt reverencialment de la sua venguda a aquesta ciutat, e encara protestat humilment per la dita sua venguda e notificat a aquell l'estament de la ciutat, se'n vinguen tantost passats .III. dies comptadors de la recepció de la letra a aquells trametedora a avant, e que d'allí a avant no·ls serà fet alcun compte de lur aturada.³¹⁴

Ítem, proveí més avant lo dit concell concordantment que la provisió e ordenació feta per concell³¹⁵ ¶^{83r} dessus a .XVII. de març proppassat celebrat, fos mesa e menada a execució contra aquells qui han fermat de dret, axí de la una part dels bandos com de l'altra, si són atrobats escandaloses, zizaniants o menaçants, reebuda o haüida d'aquèn solament verbal informació.

Encara, lo dit concell, per obviar a escàndels e perills, proveí e tench per bé que·ls honorables jurats, vullas poderosament ab hòmens d'armes, vullas ab spies o hòmens pagats o en totes aquelles maneres que mils puxen e·ls sia vist faedor, facen lur poder d'encercar, haver e trobar mossén Jacme de Soler, mossén Luís Carbonell e en P(ere) Marrades e los altres de lur bando, per ço que puxen ésser gitats de la ciutat, e volch lo dit concell que totes quantitats de peccúnia que fossen donades o promesses a espies o persones ensenyants los sobredits, fossen pagades de la peccúnia de la dita ciutat, manant al honrat en Johan Torragrossa, racional d'aquella, que aquelles reeba en compte de paga.³¹⁶

Consegüentment, lo dit concell concordantment \proveí/ que·ls donats dessus per enemichs caporals per mossén Jacme de Soler sien defesses a messió de la ciutat, e acomanà als honorables jurats que ells, ab alguns altres pròmens los quals aquells

¶³¹³ Tatxat: *molt*. Al marge esquerre: *de en Nicholau Pujada*. ¶³¹⁴ Al marge esquerre: *dels misatgers*.

¶³¹⁵ Al marge esquerre: *ordenació dels bandos*. ¶³¹⁶ Al marge esquerre: *de mossén Jacme de Soler*.

el<e>giran e volran ajustar a si, troben e ordenen la manera de la dita faedora def-
fensió e sia reportada en concell per ço que puxa ésser per aquella aprovada e manada
ésser menada a execució.³¹⁷

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die mercurii .XXVII^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la
ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per
Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat,
a consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e
d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e segons és
acostumat tenir, celebrar e appellar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats,
pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, ¶^{83v} mossén Bernat Escorna, en Francesch
Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roíz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc),
jurats; mossén Francesch Monyoç, micer P(ere) Pastor, en Jacme Fexes, en Jacme de
Monblanch, en P(ere) Pastor, en Bernat Englada, en Bernat d'Alguayra, en Jacme
Calbó, en Berenguer Motes, en Domingo Ponz, en Johan Berthomeu, en Fran-
cesch Torner, en Johan Camós, n'Esteve Agramunt, en Guillem Jaqua, en Jacme
Matheu, en Johan Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando, en Francesch Serra,
en Francesch Castelló, en Johan Çarrovira, en P(ere) Miró, en P(ere) Pelegrí, en Luís
Gil, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, n'Anthoni Doménech, en Bernat Niell, en
R(amon) de Puigdecorps, n'Anthoni Batle, en P(ere) Segura, en Jacme Castellar,
micer Anthoni d'Alagó, micer P(ere) Garcia, en P(ere) d'Esplugues, en R(amon) de
Salas, en Matheu Feliu, en Bernat Mulner, en Guillem Gençor, en Michel Torres, en
Bernat Canader, en Berenger Abrí, en Johan Çamora, en R(amon) Gilabert, en Johan
Portell, en P(ere) Gros, en Martí Pérez.

Proposat en concell lo pacte dejús escrit, sots lo qual mossén Jacme de Soler vol
o ha promés exir de la ciutat, fon per lo dit concell atorgat e proveït, a obviar a escàn-
dels e perills e per donar al dit mossén Jacme e a sos valedors loch segur on puxa estar,
que la qüestió del mer imperi de Cullera, la qual se mou entre la ciutat d'una part e la
vila de Cullera de l'altra, sia mesa en poder de dues bones persones, una per cascuna
part elegidora per via de compromés, lo qual dur per quatre meses e d'aquí enant tro
lo senyor rey sia en la ciutat e per un mes après, e aquelles dites dues bones persones
proveesquen en lo dit fet ço que'ls parrà faedor, e de fer lo compromés sia donat poder
al síndich o sotsíndich si no'l han.³¹⁸

¶³¹⁷ Al marge esquerre: *idem*.

¶³¹⁸ Al marge esquerre: *de Cullera*.

¶^{84r} Ítem, fon proveït que fos escrit als missatgers de la ciutat que se'n venguessen e que no despenguessen .i. diner en la honor de les exèquies faedores per lo senyor rey en la translació de la ossa de sos precededssors, a què son convidats, com no's trob alguna memòria o escrit que jamés per tals coses sien fets missatgers; àlias, que no'ls seria reebut en compte.³¹⁹

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die sabbati ultima mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers del dit honorable concell, als consellers de la dita ciutat axí de generoses com de ciutadans³²⁰ de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e segons és acostumat tenir, celebrar e appellar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roiz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats. Pròmens: mossén Francesch Monyoz, mossén n'Arnau Lançol, mossén Gil del Poyo, en Johan Torragrossa, micer Bernat d'Apiera, en Jacme Rigolf, n'Andreu G(uillem) Escrivà, micer P(ere) Pastor, lo comanador de Montalbà, en Nicolau Pujada, batle, micer Johan Saranyana, micer Jofre Gilabert, en P(ere) Almudèver, en Goçalbo de Roda, micer Johan P(ere), micer Johan Ferrando, micer Domingo Mascó, mossén Luís de Castellví, micer Johan Brusca, n'Arnau Guillem Català, en Ramon Frígola, en P(ere) Passadores, micer Anthoni d'Alagó. Consellers de parròquies e d'officis: micer P(ere) Garcia, en Pere Lòpiz, en Jacme Fexes, ¶^{84v} en Francesch Serra, en P(ere) d'Esplugues, en Ramon de Salas, en Bernat Englada, en P(ere) Pelegrí, en Jacme Calbó, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en Ramon d'Embrú, en Domingo Ponç, n'Anthoni Doménech, en Domingo Pasqual, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Berthomeu Sanxo, n'Anthoni Batle, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, en Bernat Pratboy, en Nicolau Pol, en Romeu Corts, en Bernat Mulner, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecors, en Johan Portell, en R(amon) Julià, en P(ere) Segura, en Jacme Matheu, en Berenguer Fabra, en Francesch Castelló, en Felip Fibla, en Johan Gregori, en Guillem Gençor, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Ferrando Eximéniz, en Johan Camós, en Jacme Vidal, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra, en Jacme Castellar.

¶³¹⁹ Al marge esquerre: *ídem*. ¶³²⁰ Tatxat: *d'officis*.

Primo, lo dit honorable concell, per embellir la ciutat proveí, manà e ordenà que·l portal del mur vell appellat d'en Avinyó, e lo portal del dit mur appellat de Valldigna e lo portal appellat de Roterós d'aquell matex mur sien derroquats dalt a bax, e fets uberts o patents e corribles e sens alcun senyal o empaig de clausura, e sien extimats per maestres d'obra de vila elegidors per los jurats, síndich o sotsíndich de la ciutat, e per aquells de qui·ls dits portals són, e les extimacions de la cosa derroquada pagades a lurs senyors de la peccúnia de la obra de murs e valls.³²¹

Ítem, lo dit concell, fet alcun raonament de les coses dejús escrites, per bé e utilitat de la cosa <pública> proveí e estatuí perpetualment que, finit l'any del sotobrer qui ara és, d'aquí enant,³²² ell ¶^{85r} o altre estant sotobrer, sia haüt un notari a rebre les àpoques de la obra de murs e valls, qui tots vespres, ans d'exir d'obra, sia tengut anar a la obra per reebre les àpoques que·n cascuna diada seran necessàries, e totes altres hores que sia appellat per lo sotobrer o altre en loch d'aquell. Al qual notari sia constituït per los honrat jurats e racional a lur elecció, e pagat dels diners de la obra aquell salari que·ls plaurà per any, axí dels treballs dels diürnals o vesprades com del reebre de les àpoques o d'aquelles, e lo notari havedor sia e romanga a elecció dels jurats e racional si·l escrivà de la sala, \al/ qual lo reebre de les àpoques és adherent, no·l elegirà o volrà. Durant emperò l'any del present sotobrer sia seguit en la forma que·s començat, e d'allí enant segons forma del present estatud.

Més avant, lo dit concell proveí, volch e manà que, de la peccúnia de la ciutat, per lo clavari d'aquella fossen prestats als diputats del pariatge doents florins d'or poch més o menys, a obs del adob de les galees del pariatge, los diputats obligants-se e prometents al dit clavari de restituir-li los dits .CC. florins o ço que·ls prestarà ans de la reddició del compte de la sua claveria, en manera que no·n face entrada ne exida a la ciutat.³²³

Ítem, hoïda la exposició feta en concell per lo discret en Blay de Roures, notari escrivà de la cort criminal, demanant que com dels viatges que havia fets a la vila de Cullera de manament dels honorables jurats e concell per los fets de la jurisdicció e amprius de la ciutat, lo racional no li haja fet compte a taxació, segons diu dels honorables jurats, sinó de *unum florenum* per cascun diürnal, pensan que hauria éntegrament totes les escriptures, les quals no ha. Lo dit concell, fet d'açò alcun raonament, atès que·l dit en Blay estava llà ab sa cavalcadura e que de les escriptures no és fet a aquell del tot compte, senyaladament de les dels amprius, proveí que li fos ajustat a la tatxació dels diürnals que llà haurà estat, segons relació del racional de la ciutat, faedora per sa certificació, mig florí per cascun diürnal, enaxí que, pres en compte ço que·n haja reebut, li sia fet compliment a raó de .i. florí mig per diürnal e (en blanc).³²⁴

¶³²¹ Al marge esquerre: *abridura de portals*. ¶³²² Al marge esquerre: *del notari del sotobrer*. ¶³²³ Al

marge esquerre: *dels .CC. florins del pariatge*. ¶³²⁴ Al marge esquerre: *d'en Blay d'en Roures*.

Més avant, feta exposició en lo dit concell per lo reverent pare en Christ e senyor lo bisbe de València que mossén Jacme de Soler,³²⁵ mossén P(ere) de Vilaragut, mossén Luís d'Abella, mossén Loís Carbonell, mossén P(ere) de Siscar, mossén n'Arnau de Romaní e en P(ere) Marrades ab lurs valedors exirien de la ciutat de València e se'n irien ¶^{85v} a Cullera e, aquí e en son terme, estarien sens tornar a la ciutat tro lo senyor rey hi fos, e d'açò farien sacrament e homenatge en poder del governador si la ciutat o concell d'aquella volia e manava que la qüestió del mer imperi de Cullera e exercici d'aquell, la qual és entre la dita ciutat, d'una part, e la dita vila de l'altra, era mesa en seqüestre voluntari de les parts en poder del dit governador, durador lo dit seqüestre tro a sentència diffinitiva passada en cosa jutjada. Lo dit concell, fet d'açò alcun raonament, jassia posar en seqüestre voluntari la dita qüestió de mer imperi fos molt prejudicial però, attés los grans escàndels e perills no reparables que's esperaven seguir en la ciutat per l'estar de les bandositats en aquella, als quals donaven gran eminència o aparell les visibles ingruències de les parts de les dites bandositats, que dia en dia eren en affectat voler de mesclar-se dins la ciutat, e attés que faén lo dit seqüestre per donar loch que'ls sobredits isquessen, com mossén Gilabert se fos offert d'exir si sos contraris exien, era salut e preservar la ciutat de total destrucció a servey del senyor rey e posar aquella en repòs, a què molt s'endrecava lo voler del dit reverent bisbe e escalfat e valerós treball d'aquell tro a perdiment de dormir e de menjar. Per reverència del dit senyor bisbe e per totes les dites attendències, havent per menor prejuhi fer lo dit seqüestre que romanir les bandositats e lexar en la ciutat, de què's podia seguir la dita total destrucció, devallan al dit pacte exposat per lo dit senyor bisbe, concordantment e alcun no discrepant, ordenà provehí, atorgà e volch que'l dit voluntari seqüestre del dit mer imperi e exercici d'aquell, *dumtaxat* e no d'als, fos fet e fernet per les parts de València e de Cullera en poder del noble mossén Ramon Boil, governador de la ciutat e regne de València, durador per lo dit temps si los dits mossén P(ere) de Vilaragut, mossén Luís d'Abella, mossén Jacme de Soler e sos frares, mossén Luís Carbonell, mosse P(ere) de Siscar, mossén n'Arnau de Romaní, en P(ere) Marrades, en Leonart e en Jacme Marrades, en Vicent e en Miquel de Novals, micer Ramon Soler e son fill, en Johan de Rojals, en Nicolau de Valldaura e sos fills eixien de la dita ciutat de València e se'n anaven a la vila de Cullera, e estaven en aquell e son terme sens tornar a la ciutat tro lo senyor rey hi sia, e d'açò prestassen sacrament e homenatge en poder del dit governador.

¶^{86r} Aprés d'açò, lo dit concell, loan e aprovan lo sindicat fet al discret en Jacme de Vallseguer e la substitució per aquell feta al discret en P(ere) Miró, e sens revocació d'aquelles, concordantment constituí síndich ço es lo dit en P(ere) Miró, present, quant a fer e atorgar lo dit seqüestre voluntari bastantment en poder del dit noble governador ensemps ab la part de Cullera.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats mossén Jacme Castellà, cavaller, major de dies, e en Goçalbo de Roda, habitants de la ciutat de València.

¶³²⁵ Al marge esquerre: *de seqüestre*.

Die veneris, .VI^a. mensis maii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

Los honorables mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València, vista una provisió o salvaguarda reyal feta a la molt egrègia dona Sanxa Eximénez d'Arenós, comtesa de Prades, muller del molt egregi e de reyal prosàpia lo comte del dit comdat, a ells presentada, donada en Saragoça a .XV. dies de maig any .M.CCCC.XC.VIII., volents exeguir aquella ab humil e subjecta reverència del dit senyor rey e ésser obedients als manaments reyls, personalment manaren al honrat en Francesch Miró, procurador per la ciutat de la vila de Liria, denant lur presència constituït en la sala de la dita ciutat, que ell ab aquella reverència qu'és pertany e deu ésser atribuïda a la decència de la dita egrègia comtesa, faça e man fer a aquella en la dita vila de Liria, on la dita egrègia comtesa, per son delit o deport, ha elet d'estar e habitar alcuna temporada e tant o dementre que li plaurà, decent e bon acolliment, servant e manant ésser servada per los vehins e habitants de la dita vila a la dita comtesa la dita salvaguarda reyal e manaments expresses en aquella, tota negligència apart posada.

||^{86v} *Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die martis intititata decima mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespres trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels dits honorables jurats de la dita ciutat, trameses als concellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans de par-ròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, en la sala del concell d'aquella allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, jurats; micer Anthoni d'Alagó, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Nicolau Pol, en Romeu Corts, en P(ere) d'Òdena, en Bernat d'Alguayra, en Ramon Frígola, en P(ere) Almenara, en Francesch Ferri, en R(amon) d'Embrú, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, micer P(ere) Pastor, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Matheu Feliu, en P(ere) Miró, en P(ere) Sinya, en P(ere) Çaplana, en Domingo Spanyol, en Miquel Torres, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Cases, en Sabastià Simon, en Ferrando Eximénez, en R(amon) de Puigdecorbs, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Lòpiz, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en Bernat Englada, en Bernat Mulner, en Guillem Gençor, en Luís Gil, en Bernat Esteve, en Berenguer Motes, en Bernat Canader, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Domingo del Port, n'Esteve d'Algarra, ||^{87r} en Johan Portell, en Guillem Jaqua, en Martí Pérez, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Segura, en P(ere) Gros, en Domingo de la Parra.

Lo concell, atesa la minva del vi que és en la ciutat, almenys de bo, dispensan aquesta veu tan solament proveí e donà licència que tot vi puxa ésser mes de qual-

sevol parts dins la ciutat, e venut a menut o en gros d'ací a la festa de Cinquagèsima primeravinent, no constrasant la inhibició a la qual per la present licència lo dit concell no entén derogar, ans romanga entacta e en son éntegre ésser passada la dita festa de Cinquagèsima.

Hoïda la exposició feta en concell per l'onrat en Johan de Fluvià tocant que per lo prothonotari del senyor rey eren demanants a la ciutat de València .D. florins d'or per dret de sagell per les provisions e capítols tocants lo fet del pariatge, e per los quals l'onrat en Francesch de Fluvià, missatger en lo dit fet, havia concordat e promés ab lo dit prothonotari per part de la dita ciutat. Lo dit concell concordantment acomanà als dits honorables jurats e al síndich de la ciutat que nsemps ab los advocats pensio-nats de la dita ciutat veessen e regoneguessen lo sindicat fet al dit honrat en Francesch de Fluvià, e los capítols de pariatge, axí los fets en Tortosa com en altres parts, e segons aquells faessen ço que fer si degué a lur bona coneguda e sens fer tort.³²⁶

Sobre'l fet d'en Borrell, qui és pres en la presó, lo qual és demanat per lo senyor bisbe com a coronat, lo concell concordantment, fet d'açò alcun raonament, proveí que com la dita qüestió o disceptació que és entre lo dit senyor bisbe e lo justícia criminal, si'l dit en Borrell és coronat o no, sia acomanat de voler de les parts als hono-rables mossén Ramon Tolsà, mossén Giner Rabaça, micer Domingo Mascó e micer Miquel de Sent Johan. Per tal, remés e hac per bé, per no caure en excomunicació, que'l honrat justícia criminal seguesca d'açò lo concell d'aquests a qui és estat comanat per les parts.³²⁷

Ítem, exposat en lo dit concell que fossen haüts e recobrats del senyor bisbe³²⁸ ||^{87v} aquells .XC^m. sous que deu a la ciutat per l'armada papal, segons era estat proveït per concell celebrat a .XXVI. del mes de març proppassat. E jassia lo senyor bisbe al-legàs alcunes raons a no fer execució rigorosa contra ell, però bé li playia que la ciutat hagués ço del seu, movent sobre ço molts partits, pregant al concell que volgués passar a alcun d'aquells qui remeyarien la causa, segons d'açò fon feta relació en lo dit concell. Lo dit honorable concell, volent devallar reverencialment a les pregàries del dit senyor sens pèrdia del dret de la ciutat, hac per bé que si'l dit senyor bisbe, dins tres meses primervinents, a son cost ha bulla e licència o confirmació papal que, per aquesta raó a pagar aquest deute e l'interés d'aquell, ell puxa obligar los fruyts, rendes e drets episcopals perpetualment, en manera que'l dit deute e interés puxa ésser haüt e recobrat per la ciutat, vivent lo dit senyor bisbe o ell permutant e après mort d'aquell, dels dits fruyts, rendes e drets episcopals, los quals puxa obligar per si e per los seus successors a pagar la dita quantitat e interés d'aquella. E per vigor de la dita havedora aytal papal licència, lo dit senyor bisbe *non animo novandi sed accedendi* prometrà de

¶³²⁶ Al marge esquerre: *pariatge*.

¶³²⁷ Al marge esquerre: *d'en Borrell*. ¶³²⁸ Al marge esquerre: *del deute del bisbe*.

pagar la dita quantitat e interés d'aquella, obligan a açò les dites rendes e dret episcopals, e de pagar tots anys de la sort principal, o quitar interés d'aquell, per duy mília florins, tant interés com per aquells porà ésser reemut o quitat, e que *interim* e d'aquí enant, tro sia pagada tota la sort principal, lo dit senyor bisbe pach l'interés de la dita quantitat. Plagué al dit concell passar a aquest pacte e comport per sa reverència, axí emperò que la obligació faedora per virtut de la dita papal licència sia dictada e fermada *animo accedendi non novandi*, axí fermament com porà ésser dictada a consell dels advocats pensionats de la ciutat. E si dins lo dit temps lo dit senyor bisbe no haurà la dita licència o confirmació papal, o no volrà fer la dita obligació o promissió en la dita forma, adonchs lo síndich de la ciutat execute la provisió del concell celebrat a .XXVI. del dit mes de març.

Ítem, proveí lo dit concell concordantment que·ls censals carregats per la ciutat a diverses persones per causa de la armada papal sien pagats per lo clavari e de la peccúnia de la ciutat, però que d'açò sia fet compte expars.³²⁹

Ítem, com lo molt alt senyor rey, per provisió sua dada en Barcelona, primer dia de maig del any present .M.CCCCI.,³³⁰ hagués fet en aquest regne lochtinent seu e visrey en los fets de les ¶^{88r} bandositats e àlias l'espectable duch de Gandia, oncle seu, e la dita provisió e lochtinència fos vist al concell, on fon lesta de paraula a paraula e altament e intel·ligible publicada per mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del dit honorable concell, ésser axí estesa e tan general a tot lo regne e a tantes coses que totalment absorbia furs e privilegis de la ciutat e regne d'aquella. Per tal, concordantment que açò, si axí passava, engenraria major e pijor dampnapge a la ciutat que no les bandositats per causa de les quals era emanada, volch e proveí que aquella no fos acceptada ne presentada, ans fos supplicat de la revocació d'aquella. Mas per tant que fos obviat als perills esdevenidors per causa de les bandositats a què la ciutat, per servey del senyor rey e salvar a aquell la ciutat, plagué al dit concell e hac per bé que, a supplicació de la ciutat, fos haüda comissió del dit senyor rey, ab salvament de furs e privilegis, al dit espectable duch quant als fets de les bandositats tan solament e no a àls, e que aquella dur tro lo dit senyor rey sia ací e no més avant.

Encara més, lo dit concell proveí, atorgà e volch que·ls loguers del any present de les cambres e de les taules del consolat, e tot ço que sia degut d'aquelles dels anys passats, sia donat als mercaders de la ciutat en ajuda e a obs de la despesa que fan en reverència de Déu en los dies de les letanies o en lo dia que passe la processió per lur lotga.³³¹

Ítem, proveí lo dit concell concordantment per algunes causes urgents allí raonades que·n Johan Cabanes fos acompanyat e adjunct al lochtinent de mostaçaf.³³²

¶ ³²⁹ Al marge esquerre: *dels censals de la armada papal*. ¶ ³³⁰ Al marge esquerre: *del visrey*. ¶ ³³¹ Al

marge esquerre: *del consolat o loguers de les cambres d'aquell*. ¶ ³³² Al marge esquerre: *d'en Cabanes*.

Consequenter, com se digués que alguns flaquers e moliners havien mesa la remor que era en la ciutat per fretura de pa, per tal lo dit concell, volent proveir a escarment d'aquestes e axí detestables coses, acomanà als honrats mossén Francesch Monyoç, cavaller, e a micer P(ere) Pastor que verdaderament s'enformassen qui, quals e quants són aquells flaquers e moliners qui açò han fet. E haüda la dita imformació facen d'aquella relació en concell, per ço que y puxa ésser proveït. E aquesta ordinació aprovà e³³³ actorizà en aquest dia matex l'onrat en Francesch Aguilar, justícia criminal de la ciutat de València.

Testimonis los honrats micer Anthoni d'Alagó e micer Johan Ferrando.

||^{88v}

*Anno a Nativitate Domini .M.CCCC. primo,
die mercurii .XVIII. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, als consellers d'aquella axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en la sala de concell de la dita ciutat en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roïz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; lo síndich, micer Anthoni d'Alagó, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Mulner, en Johan Gregori, en R(amon) Frígola, en P(ere) Güells, en Domingo Espanyol, n'Anthoni Lorenç, en Berenguer Abrí, en Bernat Niell, en Johan Camós, en Jacme Vidal, micer P(ere) Pastor, micer P(ere) Garcia, en Bernat Pratboy, en Nicolau Pol, en R(amon) de Salas, en Matheu Feliu, en P(ere) Lobet, en Berthomeu Domingo, en P(ere) Sinya, en Francesch Miró, en Luís Gil, en Miquel Torres, en Domingo Ponz, n'Anthoni Doménech, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Miquel Gil, micer Johan Ferrando, en Francesch Ceriol, en Berenguer Fabra, en Jacme de Montblanch, en Romeu Corts, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Bernat d'Alguayra, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Bernat Vidal, en P(ere) Almenara, en Berenguer Motes, en Bernat Cases, en Johan Çamora, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorbs, en Johan Portell, ||^{89r} n'Esteve Agramunt, en Domingo de la Parra, en Guillem Jaqua, en Jacme Matheu, en P(ere) Segura, en Jacme Castellar.

Feta exposició en concell per en Vicent Calbet, fill e hereu d'en Domingo Calbet, corder *quondam* de la ciutat de València, d'aquella part de terra que li era estada

¶ ³³³ Tatxat: *auctori*. Al marge esquerre: *dels flaquers*.

presa o levada per la ciutat d'aquell patí que per aquella fon venut al dit seu pare ab carta pública feta en poder del discret en Ramon Obach a .XV. dies de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.LX^oVIII., e ladonchs era céquia, demanan que li fos restituït ab l'interés. Lo dit honorable concell concordantment proveïn sobre les dites coses \acomana/ als jurats esdevenidors e al síndich de la ciutat que regoneguen e examinen si'l dit en Vicent Calbet ha justícia, et si atroben que la haja, sien assignades dues bones persones, una per cascuna de les parts elegidora, que, vista la cosa a ull, extimen aquella, la qual extimació li sia pagada retornan en senyoria de la ciutat la cosa, et si no ha justícia sia-li dit que se'n call.³³⁴

Ítem, feta exposició en concell per lo discret en Jacme Vallseguer, síndich de la ciutat, nomenadament de diverses quantitats que'ls honorables jurats presents, sens ordinació de concell, havien pagades justament e causada als honrats en Francesch Cortit, micer Anthoni d'Alagó, en Domingo Atzuara, en P(ere) Colomines, mossén Bernat Escorna, en Jacme Ros, en Vicent Gil, micer P(ere) Català, en Johan de Fluvià e a ell, dit síndich, e en la provisió de Hamet, sarray de Granada, e als³³⁵ saigs qui \guardaren/³³⁶ Martí Correger, \e per la provisió d'aquell/ a Jordi de Miranda, saig, e als \quatre/ saigs qui acompayaren los jurats a'n P(ere) Olmell e a altres persones, e en altres coses, com allò sia estat fet justament e causada, segons dit és, e necessàriament e no voluntària.³³⁷ Per tal, lo dit concell, loan, aprovan e conferman les pagues de les dites quantitats e de totes altres que per los dits honorables presents jurats sien estades pagades o promeses pagar o que's dejen pagar per lo temps de la lur administració, volch e atorgà aquelles ésser haüdes per pagades e promeses pagar³³⁸ per provisió e ordinació del concell present, *nunc pro tunc et e contra*, actorizant aquelles, e que'ls albarans que's hauran a fer, si fets no són, sien fets e puxen sots lo present calendari e puxen ésser signats dins o passat lo temps de lur administració per los dits hon-^{89v}-rats jurats presents tant com sia dins e de la dita lur administració.

Ítem, com en Bernat Ros, de casa del honorable en Guillem Ponç, secretari del molt alt senyor rey, axí com a síndich de la ciutat e en altra manera per dos anys passats e tro en present haja molt vellablement e curosa treballat en molts e diverses afers de la ciutat en cort del dit senyor, endreçadament e en bona expedició, de què no ha haüda condecant e merexible remuneració, per tal lo dit concell concordantment e axí com a ben merexent proveí, volch e atorga que'n remuneració dels dits treballs fets tro en present li sien pagats cent florins d'or comuns d'Aragó, en los quals sien encloses .XXV. florins que li són estats ja pagats, axí que li sien donats .LXXV. florins a compliment dels dits cent florins.³³⁹

¶³³⁴ Al marge esquerre: *d'en Vicent Calbet.*

¶³³⁵ Tatxat: *.IIII.* ¶³³⁶ Tatxat: *fet de.*

¶³³⁷ Al marge esquerre: *de les quantitats pagades per los jurats.*

¶³³⁸ Tatxat: *o que's pro.* ¶³³⁹ Al marge esquerre: *de en Guillem Ponç.*

Consequenter, com les parts de les bandositats, volents o desijants cascuna portar a son [plech] les eleccions faedores d'officials, e pus verament per attenuar aquell per què's complís lur voler, han assajat e assajen tots dies, o almenys en temps passat tro en present, donar e nomenar per enemichs caporals alguns ciutadans de València qui notòriament jamés no's són mostrats ne armats en lurs bandos ne feta part deçà ne dellà. E no sia compatible que per lurs voluntàries e descausides nominacions lo regiment de la cosa pública sia privat que no's servesca dels seus ciutadans al dit regiment, lo que no's deu refrenar d'aytal fre. Per tal, lo dit concell proveí e estatuí que en les eleccions faedores d'ací avant en la ciutat, d'officials, no sia haüt esguart a les nominacions fetes o faedores, axí per part del noble mossén Gilabert Centelles com per part de mossén Jacme de Soler, d'enemichs ciutadans caporals o altres ans, aquelles nominacions no contrastants, los nomenats aytais, si apparrà al concell e jurats de la ciutat, sien admeses al regiment dels officis d'aquella.³⁴⁰

Ítem, com fos dit per alguns en lo concell que'n los capítols del pariatge havia algunes contrarietats e que'n l'usar d'aquells havia mester sagacitat,³⁴¹ e que fora bona cosa aquells ¶^{90r} regoneguts per sàvies e expertes persones per donar forma e manera a l'us d'aquells, lo qual, com fos de gran pes, hagués molt costat a la ciutat, no devia ésser axí sòliament leixat als mercaders o diputats del dit pariatge ans hi devien sentir los jurats de la ciutat. Per tal, lo dit concell, attés que era bon expedient, acomanà als honrats micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist e als advocats altres pensio-nats de la ciutat, e als jurats de mercaders, que regoneguen e examinen tots los capítols del pariatge e altres provisions reyls faents per aquell. E, regonegut, facen-ne relació en concell per ço que y puxa mils e pus del·liberadament ésser proveït.

Ítem, com per concell dessús a .XVII. del mes de març proppassat celebrat fos promesa defensió de dret e de fet als desexits o donats per enemichs caborals per mos-sén Jacme de Soler, e fos gran disceptació e contrarietat en la manera de la defensió de fet e no s'i trobàs algun bon expedient o possibilitat,³⁴² ans als demés era vist e appa-rexent a tots que açò poria venir en tal dissuetud que la ciutat ne portaria irreparable e encara importable càrrech, cor alguns maliciosos,³⁴³ veents que la ciutat fa tal ajuda, volents més carregar per enveja o per malícia la ciutat per ço que'n temps passat ells fossen vists ésser estats bons officials e los presents e esdevenidors mals, axí que de lur malícia reportassen laor de dia en dia, darien molts dels ciutadans per enemichs e no poria ésser donada deffensió de dret e de fet a uns que no fos donada als altres, e axí seria cost infinit, que poria venir temps que totes les imposicions no y bastarien si donchs tots no són posats en un egual de deffensió de fet. Per tal, lo dit concell, volén proveir a tal insolències e coses de mal exemple, leixan la punició al senyor rey d'aquells qui semblants coses assajen que toquen attenuació del regiment públich,

¶³⁴⁰ Al marge esquerre: *de elecció d'officials no contrastants les bandositats.* ¶³⁴¹ Al marge esquer-

re: *pariatge.* ¶³⁴² Al marge esquerre: *defensió d'officials de dret tan solament.* ¶³⁴³ Tatxat: *veens.*

declarà e tolch que als sobredits donats per enemichs ne a altres que sien dats d'ací avant no sia feta sinó defensió de dret per la ciutat, removén tota deffensió de fet a la qual la ciutat e concell d'aquella no sien tenguts o per alcuna manera obligats, e açò sia estatud perpetual als passats e esdevenidors qui per fets de la ciutat sien desexits o donats per enemichs caporals per alcuna de les bandositats.

¶^{90v} *Post hec, die veneris vicesima die madii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.*

Los honorables mossén Bernat Escorna, en Johan Roíz de Corella, en Francesch Cortit, en Jacme Ros e en Matheu Vidal, jurats de la ciutat de València, residents en la cambra de concell secret d'aquella, hoïdes les parts aquí en lur presència constituïdes e appellats \e hoïts/ los hereters \en multitud copiosa/ e pretenents haver passatge per lo carrer que és entre lo monestir de Sent Julià e l'ort del dit monestir, lo qual solia ésser d'en Gil Frexa, e dients \los dits jurats/ si ésser estats al dit carrer e haver vista la cosa a ull, exseguín la ordinació del concell celebrat a .VII. dies del mes de març proppassat, declararen que, no constrastants les raons e prejudicis al·legats per los hereters \de la privació del dit passatge,/ com haguessen pus avinents camins a anar a lurs heretats \e majorment aquí prop e tantots haja un carrer poplat e passable, e que més preponderava lo bé que's seguia de la clausura que'l interés o prejuhi al·legat,/ e attenents que'l dit carrer era sutzeu e plen de inmundícies e encara perillós a passar bèsties, lo dit carrer, tant com dura lo front del dit monestir tan solament, sia e puxa ésser clos e incorporat al dit monestir o ort, \romanint lo dit incorporament e unitat en tota sa pretensió pròpia del dit monestir a obrar e fer totes ses volentats, e que hajen llicència del senyor rey a major cautela,/ en manera que del dit monestir closament puxen les monjes passar al dit ort, la qual declaració fon feta aquí presents los raonadors de les parts, ja partits d'aquí los hereters.³⁴⁴

Presentes testimonis a les dites coses los honrats micer Johan Mercader, doctor, e micer Bernat d'Apiera, licenciat en leys.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo,
die sabbati vespere Pentacosten qui erat vicesima prima maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida pblich de la ciutat de València, e encara b albarans en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la sobredita ciutat axí de generoses com de ciutadans³⁴⁵ de parròquies, d'officis, de mes-

¶³⁴⁴ Al marge esquerre: *del cloïment del carrer de Sent Julià.*

¶³⁴⁵ Tatxat: *d'offi.*

ters e altres pròmens, en la sala del concell de la dita ciutat en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell de la sobredita ciutat, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, micer Johan d'Alçamora, assessor civil, mossén Bernat Escorna, en Francesch Cortit, en Matheu Vidal, en Johan Roiz de Corella, en Jacme Ros, en (en blanc), jurats; ¶^{91r} en Jacme Vallseguer, síndich, micer Johan Ferrando, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Lòpiz, en Berenguer Fabra, en Jacme de Monblanch, en Romeu Corts, en Felip Fibla, en P(ere) d'Òdena, en Luís López, en Bernat d'Alguayra, en P(ere) Pelegrí, en Francesch Miró, en Bernat Vidal, en P(ere) Almenara, en Miquel Torres, en Domingo Ponç, en Johan Çamora, en Ferrando Eximénez, en Johan Camós, en Jacme Vidal, n'Esteve Agramunt, en P(ere) Segura, mossén Francesch Monyoz, micer G(uillem) Çaera, en Francesch Ceriol, en Jacme Fexes, en P(ere) d'Esplugues, en Francesch Castelló, en P(ere) Pastor, en Matheu Feliu, en P(ere) Lobet, en Bernat Mulner, en Johan Gregori, en G(uillem) Gençor, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Güells, en Domingo Spanyol, en Berenguer Motes, en Berenguer Abrí, n'Esteve de Soldevila, en Domingo del Port, n'Anthoni Miralles, en Miquel Gil, n'Anthoni Batle, en Martí Pérez, micer P(ere) Pastor, micer Berthomeu Sist, en Nicolau Tamarit, en Francesch Serra, en Nicolau Pol, en Ramon de Salas, en Berthomeu Cruilles, en Bernat Englada, en P(ere) Miró, en Berenguer Tord, n'Exemén Pérez de Vilanova, en Ramon Frígola, en Jacme Calbó, en Luís Gil, en Francesch Ferri, n'Anthoni Lorenç, n'Anthoni Doménech, en Bernat Niell, en Ramon Gilabert, en R(amon) de Puigdecorbs, en Johan Portell, en G(uillem) Jaqua, en Jacme Matheu.

Com les inmundícies que són per la ciutat sien causa d'infeccionar les persones e de corrompre los ayres,³⁴⁶ per tal lo dit concell, volén proveir en tals coses en quant sia possible ordenar, volch que per los jurats esdevenidors sia haüt un hom qui leu e escombe les inmundícies ¶^{91v} dels carrers e lochs de la ciutat e les port o faça portar e gitar fora aquella, en los lochs on semblants coses són acostumades traure e gitar, e que puxen assignar e fer pagar a aquell per lo clavari e de la peccúnia de la ciutat aquell salari que·ls plaurà e sia vist faedor.

Ítem, per donar loch que·l Grau de la mar de València sia ben poblat e los pobladors no reeben triga per títols, lo concell concordantment proveí que·ls jurats presents o esdevenidors ensemps ab lo síndich puxen fer títol e títols, a qualsevol volents obrar cases, alberchs o alfõndechs en lo dit Grau, del loch o lochs en los quals aquells volran construir los dits edificis dementre no obren en res que d'altri sia o que sia ja donat, e açò sots aquelles condicions, maneres e límits que volran los dits jurats e síndich e covendran ab los volents obrar.³⁴⁷

¶³⁴⁶ Al marge esquerre: *de les inmundícies*.

¶³⁴⁷ Al marge esquerre: *d'obrar en lo Grau. Fundación del Grao de Valencia*.

Ítem, com la ciutat, per causa de les grans bandositats que són en aquella, haja fretura de ciutadans abtes e sufficients a elecció de jurats que no sien d'una part o d'altra de les dites bandositats, e per estatud de la ciutat sia inhibit e vedat que alcun qui haja haüt offici de la ciutat, finit aquell, dins tres anys adonchs següents no puxa ésser mes en offici alcun de la ciutat, lo qual, si al present se servava, seria gran dificultat trobar bastant elecció per les causes dessús dites si donchs no prenien hòmens de bandositats. Per tal, lo dit concell, dispensan aquesta veu e quant és per a la elecció faedora de jurats, en lo present dia proveí que, no contrastant lo dit estatud, puxen ésser e sien admeses a aquesta elecció de jurats qualsevol ciutadans e generoses que sien dins lo trienni de lur finit offici et, feta la dita elecció, lo dit estatud romanga en sa força e valor e sens alcuna lesió.³⁴⁸

E tantost, exortats los consellers ab covinents e abtes paraules de fer nominacions de tals persones que sien abtes e sufficients al regiment de juraderia,³⁴⁹ en lo qual ubertament està tot lo bé de la ciutat, fo proceït per lo dit concell en la manera de sort ab redolins, per fur e privilegi introduïda e totstemp acostumada a elecció de jurats, e primera-||^{92r}-ment de ciutadans. Et per voler de Déu caygeren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Senta Caterina, de Sent Nicolau e de Sent Esteve. Et restituïdes e publicades enans les altres .VIII. parròquies axí com a fora de sort d'aquesta elecció, tantost e aquí matex l'onrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, donà e publicà en lo dit present concell en jurats ciutadans a un any propvinent los honrats en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, dats o nomentats a aquest offici per les quatre parròquies dessús nomenades.

E immediatament, per semblant forma fon proceït a elecció de jurats cavallers e generoses, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu et de Senta Creu. E feta restitució e publicació semblant que dessús de les altres restants .X. parròquies axí com a fora de la dita sort, tantost e aquí matex lo dit honrat batle general donà e publicà en jurats cavallers e generoses de la dita ciutat, al dit un any propvinent, los honrats mossén n'Arnau Lançol e mossén Johan Fabra, dats e nomenats a aquest offici per les dues parròquies dessús pus prop nomenades.³⁵⁰

Ítem, lo dit concell proceí encontinent per forma de sort ab redolins totstemp acostumada a elecció de guardià del almudí de la dita ciutat al dit un any propvinent, e caech o vench en la sort d'aquesta elecció la parròquia de Sent Lorenç e per aquella en Bernat Dezplà, ciutadan de la dita ciutat, e axí fon publicat al dit concell per los dits honrats jurats.³⁵¹

¶ ³⁴⁸ Al marge esquerre: *dispensació de elegir officials.*

¶ ³⁴⁹ Al marge esquerre: *elecció de jurats de ciutadans.*

¶ ³⁵⁰ Al marge esquerre: *elecció de jurats generoses e cavallers.*

¶ ³⁵¹ Al marge esquerre: *elecció de guardià del vi.*

Més avant, lo dit concell proceí segons forma de fur nou a elecció de juristes e notaris examinadors de notaris, e foren-li elets a un any propvinent los honrats e discrets micer P(ere) Pastor, micer Anthoni d'Alagó, licenciats en leys, en Luís Fenollosa e en Pau de Monçó, notaris, de la dita ciutat ciutadans, e axí fon publicat al dit concell per los dits honorables jurats.³⁵²

Ítem, com segons estatud de la ciutat cascun any la festa de Cinquagèsima, dels quatre advocats pensionats de la ciutat hajen ésser remoguts dos,³⁵³ los pus antichs en l'offici, e elets altres dos novells qui ab los altres dos restants exercesquen l'ofici de la dita advocació, per tal, seguín la forma de ||^{92v} dit estatud, remoguts d'aquèn los honrats micer P(ere) Pastor e micer Anthoni d'Alagó axí com a pus vells en lo dit ofici d'advocació de la ciutat, los dits honorables jurats, en presència del dit concell, elegiren en novells advocats pensionats de la ciutat, és a saber, los honorables micer Guillem Çaera e micer Bernat Abrí, licenciats en leys, qui ensemps ab los honrats micer Johan Mercader e micer Johan Ferrando, romanints advocats pensionats de la ciutat, advoquen los fets e negocis d'aquella, als quals proveïren e volgren que·ls fos fet compte del salari ordinari.

||^{93r} (en blanc).

||^{93v} (en blanc).

¶³⁵² Al marge esquerre: *[examinadors de] notaris*.

¶³⁵³ Al marge esquerre: *dels advocats pensionats*.

[Anys 1401-1402]

||^{94r} *Jhesus.*

Nova juraderia.

En nom de la Sancta Trinitat. Digmenge, festa de Cinquagèsima que's comptaven vint e dos dies del mes de maig any de la Nativitat del Nostre Senyor mil quatre-cents e un.

Los honrats mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, cavallers, en Pere Passadores, en Bernat Vidal, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, los quals en lo dia proppassat, en la forma totstemp acostumada de redolins, eren estats elets jurats de la¹ ciutat de València a un any propvinent, constituïts denant l'altar major de Nostre Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat, dementre allí's celebrava lo divinal offici de la missa major, ço és, poch ans de la liçó del sant Evangeli d'aquella missa, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e per los Evangelis sants d'aquell, per cascun d'ells corporalment tocats, en presència de gran multitud de poble de la dita ciutat, en poder e mans² del honrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor balle general de la ciutat e regne de València, que aytant com ells tenran l'administració de la juraderia de la dita ciutat de València governaran e regiran per lo dit senyor rey la dita ciutat bé e feelment, e procuraran, administraran e faran tots los negocis los quals la universitat de la ciutat sobredita deurà fer en qualque manera a fealtat del senyor rey e a bé e utilitat de la universitat dessus dita. E que daran drets e leylals consells segons les costumes de la dita ciutat, gitats e de tot en tot departits tot oy, amor, gràcia, parentesch e veynat, e celaran totes coses que

¶¹ Tatxat: *dita*. ¶² Tatxat: *a dita ciutat*.

en secrets e en consells e en dictar sentència e sentències a ells seran descubertes. E totes aquestes e sengles coses observaran a bona fe, sens tot engan e sens art e sens mal engeny, e guardaran la feultat del dit molt alt senyor rey e observaran e mantendran les costumes de la dita ciutat si Déu los ajud e la creu e los Evangelis sants d'aquell.

Juraren axí matex que pagaran segons lur poder tots e sengles deutes, los quals los jurats passats de la dita ciutat han confessat deure e promés pagar a qualsevol persones per la universitat de la dita ciutat, e açò dels diners e béns d'aquella, sens tot contrast. ¶^{94v} Encara juraren que no vendran, acensaran ne en altra manera alienaran los murs, torres e valls nous de la ciutat, ne ço qu'ab aquells se contigua dels vells, ne les places públiques ne les rambles, les quals són dades a ús comú dels ciutadans d'aquella dita ciutat. Noresmenys, juraren que observaran e observar faran a lur poder, aytant com al consell de la dita ciutat plaurà, los privilegis e ordinacions sobre la guarda del vi atorgats e fetes. E totes les dites e cascuna d'aquelles los dits jurats prometeren e juraren tenir, observar e complir a bona fe en poder e mà del dit honrat batle general, present, e açò reebent mi, Berthomeu Cerdà, notari per auctoritat reyal públich de la dita ciutat e scrivà dels honorables concell e jurats d'aquella, com a pública persona açò estipulant en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu.

Presentis testimonis a totes aquestes coses los honrats mossén Francesch Monyoz, cavaller, en Guillem de Jáfer, en Berthomeu Cruïlles e en Jacme Rigolf, habitants e ciutadans de València.

Post hec, die martis vicesima quarta mensis madii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

Los dessús dits honorables mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, jurats novells de la ciutat de València, concordantment, constituïts en la cambra de concell secret de la dita ciutat, elegiren en clavari d'aquella per a un any propvinent l'onrat en Simó Çacreu, cambiador de la ciutat sobredita.³

Dimecres, hora de tèrcia, que eren comptats .XXV. dies del mes de maig any dessús propdit de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.I.

En la cambra de concell secret de la dita ciutat, en presència dels dits honorables dessús prop nomenats jurats, constituït en Bernat Dezplà, elet en guardià de l'al-mudí⁴ qui dessús, en poder lur, co és, en mans del honrat mossén n'Arnau Lançol, per si e sos companyons e ells presents e volents, jurà per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per ell corporalment tocats, que ¶^{95r} bé, lealment e diligent se haurà en lo dit offici de guardià e a son poder esquivarà e castigarà tots

¶³ Al marge esquerre: *clavari*. ¶⁴ Al marge esquerre: *juramentum guardie almudini*.

engans e fraus, e guardarà diligentment totes e sengles coses pertanyents a aquell offici, e observarà les ordinacions per lo concell de la dita ciutat fetes e faedores en son offici e per exercici e regiment d'aquell. E tot açò a bona fe, sens mal engan, si Déu li ajud e la creu e los Evangelis d'aquell sants. Presens a açò testimonis los honrats micer Bernat Abrí, en P(ere) Miró, notari, en Pasqual de Montalbà e molts d'altres.

Tantost, en aquest matex dia de dimercres, a .XXV. de maig.

Denant los dit honorables jurats en la dita cambra de consell secret residents, constituït l'onrat en Simó Çacreu, clavari dessus elet per a l'any esdevenidor, en poder e mà del honrat mossén n'Arnau Lançol, per si e sos companyons reebent, jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell que ell, per si o per macip o hom seu, farà tots e sengles pagaments dels censals que la ciutat fà, e no en taules de cambiadors o en dites d'aquells ne d'altres, mas realment en comptan. Segonament, que farà los dits pagaments d'aquella moneda que reebrà, ço és, reals o florins, sens tot cambi o altre servey, compartín les dites monedes a cascuns en cas que tot lur pagament no pugués fer en florins. Terçament, que quant l'albarà li serà portat, si haurà moneda en son poder ab la qual puxa quitar aquell albarà, que aquell sia tengut quitar encontinent, sens tot lagui e dificultat, e si no'n haurà, que al pus tard dins dos dies naturals l'aja quitat, com sabés manlevar moneda a logre o a grat, car de tal logre los jurats li faran la raó. En altra manera, passats los dits dos dies lo dit clavari sia tengut a la pena del contracte d'aquell cens. E, quartament, que com sia proveït que'l dit clavari prenga e reeba a mans sues los preus prorata de les addicions de les imposicions per obs de quitar censals, lo dit clavari faça tota sa diligència en haver moneda d'aquells preus, que tantost⁵ que haja de la dita moneda cumplent a preu de mig o de un censal o de més, convertirà aquella en tals quitaments sens tota tarda o dificultat. E açò jurà o promés servir si Déus li ajud e los sants Evangelis.⁶

Et prestat lo dit sagrament, lo dit en Simó Çacreu, clavari qui dessus, promés e obligà als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, en loch, nom e veu d'aquells e del concell de la dita ciutat e de tots altres dels quals fos o pogués ésser interés, stipulant e reebent, que finit l'any de la sua claveria, retut compte d'aquella, restituirà de continent al clavari que li succeirà o a aquell a qui'l concell de la ciutat volrà e plaurà, tot ço que de la dita claveria restarà en son poder, tota dilació e excusa apart posada, obligan a açò tots sos béns mobles o no mobles, haüts e per haver, on que fossen.⁷ E a ma-||^{95v}-jor cautela e seguretat donà e offerí fermança e principal tengut e obligat ab ell e sens ell per lo tot, a restitució del dit restant quantque sia, çó és, l'onrat en Francesch Miró, ciutadan de València, present, qui la dita fermança e principal obligació volenterosament e de grat féu e atorgà, e per aquella si e tots sos

¶⁵ Repetit: *que tantost*. ¶⁶ Al marge esquerre: *juramentum clavarii*. ¶⁷ Al marge esquerre: *Obligacio clavarii. Iam reddidit comptum de secunda claveria in qua habuit recuperare .DCCC.LXV. libras, .VI solidos,*

ut constat de reddicione computi .XXVIII. die aprilis anni .CCCC.III. cum intrumento firmato in posse Bertholomei Cerdani, scribe dictorum iuratorum, ideo fuit cancellata presens obligacio.

béns *insolum* obligà als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà dels dits honorables jurats, axí com a pública persona a çò dels dits clavari e fermança legítimament stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren los dits clavari e fermança a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola del rich Adrià, e a la ley o fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre dret contra açò vinent.⁸

Testimonis a les dites coses los honrats micer Johan Mercader e micer Johan Ferrando, doctors en leys, e en P(ere) Almudèver, ciutadà de València.

Més avant, en aquest matex dia de dimerces.

Los dits honorables novells jurats elegiren en Johan de Saragoça e diputaren a levar les immundícies que són per los carrers e lochs dins la ciutat, e traure e portar o fer portar aquelles fora la dita ciutat a o en los lochs on són acostumades portar e gitar, per ço que no donen dins la ciutat infecció. E açò dur d'ací a la festa de sent Miquel, e que fos pagat al dit en Johan, dels diners de la ciutat, salari covinent a coneguda del racional e síndich de la ciutat.⁹

En aquest matex dimerces, a .XXV. de maig.

Los honrats propdits jurats, per la forma o manera introduïda per privilegis e provisions reyls, e appellats e consultats los appelladors e consultadors segons tenor dels dits privilegis e provisions e bona e antigada costum, començaren e d'allí avant continuaren e proceïren a elegir e elegiren en consellers lurs e de la universitat de la dita ciutat,¹⁰ e a fer e representar concell ensemps ab los justícies o altre d'ells de la dita ciutat e ab ells dits jurats o major part d'aquells e tota la universitat de la ciutat dessús dita, segons és acostumat, les persones dejús escrites, axí de generoses com de ciutadans de les parròquies e dels officis e dels mesters d'aquella matexa ciutat, los quals consellers e cascun d'aquells en poder de mi, notari e escrivà dessús dit, en loch e per verbal comissió dels honrats justícies e jurats de la dita ciutat e axí com a pública persona stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per cascun d'ells corporalment tocats, que, cascuna vegada que serà cridat concell o seran appellats a ¶⁹⁶ concell, venran a la sala del dit concell o a altre loch on lo dit concell serà notificat ésser tenidor o celebrador, si donchs just embargament no hauran. E que daran bon e leyls consells segons lur bo e sa enteniment, e tendran secrets totes e sengles coses que'n acordar sentència o sentències o en altra manera seran dites en concell ésser tenidores secretes, salva tota vegada la feultat al molt al senyor rey, los quals consellers són aquests següents:

¶⁸ Tot el paragraf és cancel·lat amb aspes.

¶⁹ Al marge esquerre: *de les immundícies*. ¶¹⁰ Al marge esquerre: *elecció de consellers*.

Consellers cavallers e generoses: mossén Francesch d'Esplugues, mossén Bernat Escorna, mossén Galceran de Castellví, en Joan Roiz de Corella, en Guillem Jàfer, en Manfré Escrivà.

Consellers de parròquies: Senta Maria: micer Francesch Blanch, en Ramon Saga, micer Thomàs Johan, en Bernat Bordet. Sent Thomàs: en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en Johan Aguilar, en Simó Caldes. Sent Andreu: en Francesch de Fluvià, en Martí de Roda, en Francesch Cortit, en Bernat Costa. Sent Martí: en Simó Çacreu, en P(ere) Roqua, en Guillem Solanes, en P(ere) Dezpujol. Senta Caterina: en P(ere) Johan, en Bernat de Codinachs, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Fuster, sartre. ^{96v} Sent Nicolau: en Jacme Ros, en P(ere) Cabrera, micer Bernat Anglés, en Salvador Ferrando. Sent Berthomeu: en Jacme Jofre, n'Andreu Civera, n'Alfonso Pérez, en Johan Polo. Sent Lorenç: en P(ere) Real, en Miquel Esquerre, en Bernat Ros, en Johan Pérez. Sent Salvador: en Miquel Martorell, en Vicent Falcó, en Gil Sagra, en Jacme Garbeller. Sent Esteve: en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en Bernat Mir, en Berthomeu Amenler. Sent Johan: en Matheu Vidal, en Bernat Borrell, micer Macià Pardo, en P(ere) Bonvey. Senta Creu: en P(ere) Esteve, en Jacme Peralada, en P(ere) Terrades, en Ramon Roig.

^{97r} Consellers d'officis e mesters: Drapers: en Jacme de Monçó, en Jacme de Vich. Notaris: en Vicent Utrelles, en P(ere) Guitard. Argenters: en Pasqual de Montalbà, en Johan Diona. Sartres: en Johan Garcia, en Domingo Escolano. Çabaters: en Martí March, en Vicent Mealla. Perayres: en Guillem Sebastià, en Jacme Madriz. Ferrers: en Berthomeu Mas, en Miquel Falcó. Fusters: en Goçalbo Garcia, en Francesch Pèriz. Brunaters e texidors: en Ponç Pellicer, en P(ere) Segarra. Pellers: en P(ere) Guillem, en Jacme Ferrer. Pellicers: n'Arnau de Peraxenç, en Ramon Rull. Freners: en Domingo de la Rambla, en Jacme Cambres. Corregers: n'Anthoni Mascarós, en Lorenç Fuster. Lauradors: en P(ere) Gilibert, Salvador Carnicer. ^{97v} Blanquers: en Francesch Cardona,¹¹ en Bernat Bellot. Carnicers: n'Anthoni Rama, en Bernat Baster. Pescadors: n'Arnau Bovet, n'Andreu Reig. Corredors: Simó Soriano, n'Arnau Borrell. Aluders: n'Anthoni Fajola, en Berenguer Marco. Barbers: en Guillem Pedrera, en Bernat Riera. Assaunadors: en Jacme Segarra, en Jacme Miquel. Coltellers e bayners: en Johan Martí, en Domingo Vinyoles. Esparters: en Miquel Vidal, en Pasqual Exemenó.

Pròmens: en Johan Torragrossa, racional, micer Johan Mercader, micer Johan Ferrando, micer Guillem Çaera, micer Bernat Abrí, mossén Martí Eximénez de Roda, mostaçaf.

¶ ¹¹ Tatxat: n'Anthoni Rama.

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'oficis, de mesters e d'altres pròmens de la sobredita ciutat, en la sala del concell d'aquella en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és totstemp acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Francesch Aguilar, justícia criminal, micer Bernat d'Apiera, assessor criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Mamfré Escrivà, micer Guillem Çaera, micer Thomàs Johan, en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en Simó Çacreu, en P(ere) Roqua, en Berthomeu Vilella, micer Bernat Anglés, en Jacme Jofre, en Johan Polo, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Bernat Bordet, en Johan Aguilar, en Bernat Costa, en G(uillem) Solanes, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Salvador Ferrando, n'Andreu Civera, en P(ere) Real, en Guillem Jáfer, micer Johan Ferrando, micer Francesch Blanch, en Ramon Saga, en Simó Caldes, en Martí de Roda, en P(ere) Dezpujol, en Bernat de Codinachs, en Jacme Ros, en P(ere) Cabrera, n'Alfonso Pérez, en Bernat Ros, ||98v en Johan Pérez, en Gil Sagra, en Bernat Mir, en Matheu Vidal, en P(ere) Terrades, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, n'Arnau de Perexenz, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Johan Martí, en Pasqual Exemenno, en Miquel Esquerre, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en P(ere) Bonvey, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Miquel Falcó, en Ponç Pellicer,¹² en Jacme Cambres, en Salvador Carnicer, en Bernat Baster, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Jacme Miquel, en Miquel Vidal.

Jassia per ús loable e antiquada costum, e ordinàriament pertanga als¹³ honorables jurats de cascun any de la ciutat de València procurar e haver de totes parts abundantment de blats a obs de provisió del poble d'aquella,¹⁴ segons cové a tanta multitud per gràcia de Déu del dit poble, com açò sia vida e la salud d'aquell. Emperò, a major

¶¹² Tatxat: *en Jacme Ferrer.*

¶¹³ Tatxat: *jurats.* ¶¹⁴ Al marge esquerre: *statuts dels jurats.*

certificació e descàrrech d'aquesta cosa, lo present concell del·liberadament e concordant volgué, pregà, requés e donà càrrech als dits honorables jurats presents, e a cascadun d'ells, de haver e procurar abundantment de blats axí com dit és. E a major cautela, lo dit concell donà e atorgà plen poder als dits jurats e a la major part d'aquells, hoc encara a aquell o a aquells d'ells que ells de si hi diputaran o *in singular* ¶^{99r} lo y comanaran, de procurar o haver los dits blats a totes parts, axí per terra com per mar. És a saber, principalment e primera en via d'ajuda en totes aquelles quantitats e qualitats de blats, e ab o en aquella quantitat o quantitats d'ajuda que a ells o a ell vist serà, a lur sàvia discreció e volentat e coneguda. Segonament, en via de fer préstech o préstechs en diners a mercaders negociants o negociar volents en blats per portar a vendre aquells ací, axí emperò, que tal préstech o préstechs e negociacions sien e's facen a interés e a despeses e a risch d'aquells mercaders. E que per aquesta raó lo síndich de la dita ciutat, de consell, consentiment e ferma dels dit jurats o de la major part d'aquells, qualsevol contrari estatud en aquest cas o cases solament no contrastant, puxa fer venda e carregaments de censals morts ab carta de gràcia sobre los béns de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella per haver moneda a prestar als mercaders per la dita raó, a interés e messions lurs segons és dit. Açò expressament declarat, que ls dits jurats e síndich s'aseguren bé e hajen plenes e bastants segurtats, dels mercaders a qui tals préstech o préstechs faran, de restituir e pagar aquells ab interés e messions, sens tota falla, ans de la fi del present any d'aquesta juraderia, de manera que, un mes o al tot menys .XV. dies ans de la fi de la present juraderia, los censals que per aquesta raó seran estats carregats e venuts sien reemuts e quitats realment; en altra manera, que y sien e romanguen tenguts e obligats los dits jurats e síndich e lur béns. E aprovà, confirmà e loà lo dit concell tots e qualsevol asseguraments que per los dits honorables jurats sien estats fets tro ací, sots qualsevol forma e quantitats d'ajudes, e seran fets d'aquí enant e totes altres coses, pactes e maneres que sien fetes e ordenades en favor d'aver e retenir forments.

Ítem, com lo molt alt príncep e senyor rey nostre novellament vinga a la ciutat de València e regne d'aquella après sa coronació,¹⁵ e sia pertinent mostrar per obra lo gran goig e consolació que'l poble ha d'açò axí com a leyls e naturals vassalls, per tal lo dit concell concordantment proveí que quatre missatgers fossen trameses al dit senyor rey, ço és, dos cavallers e dos ciutadans, per retre-li gràcies de la sua prosperada venguda e recomanar a aquell la ciutat e lo bon estament d'aquella, e observança de furs e privilegis, e per tractar ab aquell que la entrada sua e de la senyora reyna sia tota una per donar loch a gran e importables despeses, atesa la gran e greu pobrea que és en la ciutat e menestrals e officis d'aquella, la elecció dels quals missatgers lo dit concell acomanà als dits ¶^{99v} honorables jurats. Lo qual concell levat, los dits honorables jurats elegiren a aquesta missatgeria los honrats mossén Johan Fabra e en P(ere) Passadores, conjurats, e mossén Francesch d'Esplugues e en Jacme Jofre.

¶¹⁵ Al marge esquerre: *de la venguda del senyor rey.*

Aprés,¹⁶ feta exposició en concell de la breu e benaventurada¹⁷ e novella venguda del molt alt e molt excel·lent príncep e victoriós senyor lo senyor rey, qui ja segons ardots e letres certes, partit de la ciutat de *Barchinona* ve dretha via per mar a aquesta sua ciutat. E sobre'l acculliment d'aquell per los dits honorables jurats, demanat concell, offerints-se molt graciosament e ab gran voler complir ço que per lo dit concell ne fos ordenat e manat, lo dit honorable concell concordantment, ab mostrament de gran alegria de cor per la indubitable venguda del dit senyor, attés que ve com a rey novellament e ab gloriosa victòria del regne de Sicília, proveí concordantment, volch e atorgà que li fos feta en la sua entrada solenne e célebre recepció ab alta e maravellosa festa. E per complir açò ivaçosament e fàcil, acomanà e comés de bon grat als dits honorables jurats que, ajustats a si .X. o .XII. ordenadors e conselladors de honrats ciutadans e pròmens, aquells qui·ls plaurà, en semblants coses experts, vista e regonogada la festa del molt alt rey don Johan, frare e predecessor del dit senyor rey ara vinent, ab aquells ensemps o ab la major part d'aquells ordenen tot l'acte e solemnitat de la dita faedora festa, ab aquell o tant afegiment de excesses, abelliments com fer e ymaginar se puxen e poran ésser atrobats per velles o novelles invencions d'òmens abtes en semblants actes, donant e attribuint sobre açò als dits honorables jurats e als .X. o .XII. ordenadors e conselladors, ab aquells ensemps e a la major part d'ellas, tot e tant bastant poder com puxa ésser dit e pensat a ordenar, fer e complir la dita festa e solemnitat d'aquella, \e totes altres coses adherents, necessàries e expedients a aquella e a sa bellea e celebració,/ ab totes dependències, emergències e annexitats d'aquella. E que les despeses, costs e messions necessàries a la dita festa e solemnitat e bellea d'aquella, en tota sa excessió sien pagades dels diners o peccúnia de la dita ciutat per lo clavari d'aquella. E que·ls dits honorables jurats e síndich de la dita ciutat, per donar compliment a totes les dites coses e a cascuna d'aquelles, puxen manlevar e haver per via de carregaments de censals o en tota aquella altra manera que·ls sia benvist e trobar se puxen, totes aquelles o tantes quantitats de peccúnia com sien necessàries^{100r} al compliment de les dites coses e spaxament de la solemnitat d'aquelles e de la dita benaventurada festa, \donant lo dit honorable concell d'aquèn plen e liure poder que·ls dits honorables jurats e síndich, declarant totes e qualsevol quantitats que haüdes e manlevades seran per la dita via e a obs de la dita festa ésser necessàries a aquella sens alcuna altra prova o investigació/. E ara per ladonchs *et contra*, lo dit honorable concell de cert sciència¹⁸ *nemine discrepante* hac e promés en poder de mi, Berthomeu Cerdà, per auctoritat reyal notari públich e escrivà del dit honorable concell, axí com pública persona a:çò stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells a qui's pertanga o pertànyer pogués e degués, haver per ferm e agradable *nunc pro tunc et contra* empertotsemps totes les dites coses e qualsevol altres que·ls dits honorables jurats,

¶¹⁶ Tatxat: *proveïda la missió de missatgers.*

¶¹⁷ Tatxat: *venguda.* Al marge esquerre: *de la festa faedora.*

¶¹⁸ Tatxat: *ni.*

ordenadors, conselladors e síndich sobre ço, \e segons la primesa divisió,/ ordenaran, volran, faran, \afermaran,/ prometran e atorgaran ab totes lurs dependències, emergències e annexitats, sots obligació dels béns de la ciutat e singulars d'aquella, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen aquells, a açò obligant expressament mi, dit notari stipulant *ut supra*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die martis septima mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e encara ab albara<n>s en lo pus prop precedent vespres trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als consellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la ciutat sobredita en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala del concell d'aquella dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents: (en blanc).

Fon exposat en aquest concell per en Bernat Dezplà, guardià del almudí,¹⁹ que com segons estatud de la ciutat, lo qual ell havia jurat servir, alcun hostaler no puxa comprar ne traure del almudí sinó mig cafís de civada lo dia, e d'açò fessen denant ell los dits hostalers grans clamors dients que les gents que possen en lurs hostals, les quals són grans e moltes per la benaventurada venguda del senyor rey, passen grans enuigs per no haver civades a qual hora que vinguen, les quals clamors eren veres segons ell s'era imformat, car mig cafís de civada no era res a tantes bèsties com ha en cascun hostal e venen tots jorns. Per ço, descobria al concell aquestes coses que y proveís, ell aparellat servir la provisió. Lo dit concell, hoïda la dita exposició concordantment proveí, atesa la leyaltat e bonea ¶^{100v} del dit guardià, comés e lexà tot aquest acte a dispensació e discreció del dit guardià tant com fos la aturada dels senyors rey e reyna en la ciutat e regne d'aquella, com en tal cas discorreguen moltes gents en aquesta ciutat, e que's puxa allargar a sa guisa a donar o lexar traure del almudí per los hostalers majors quantitats de civades sens encorrimet de son sagrament, donan d'açò licència no contrastant lo dit estatud, lo qual romanga en sa força après los dits senyors seran fora lo regne, d'aquí enant servant aquell.

En Francesch Aguilar, justícia criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), en Bernat Vidal, en R(amon) de Salas, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Guillem Jàfer, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en Simó Çacreu, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Johan Polo, en Miquel Martorell,

¶¹⁹ Al marge esquerre: *Debet inferius inseri sub hoc signo O+*.

en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Martí March, en Manfré Escrivà, micer Johan Mercader, micer Francesch Blanch, en Manuel Oriola, en Bernat Costa, en G(uillem) Solanes, en Bernat de Codinachs, n'Andreu Civera, en P(ere) Real, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en P(ere) Terrades, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Johan Roiz de Corella, micer Johan Ferrando, micer Thomàs Johan, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, en P(ere) Dezpujol, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolana, en G(uillem) Sabastià, ¶^{101r} en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, n'Arnau Perenxenc, en Lorenç Fuster, en Bernat Baster, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Jacme Miquel, en Miquel Falcó, en Ponç Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Johan Martí.

*Debet hic inseri provisio concilii supra inter kalendarium et nomina consiliariorum notata sub hoc signo.*²⁰

Ítem, com dessus en lo precedent concell sia estada donada licència e poder als honorables jurats d'aver abundància de blats per via d'ajuda e de préstech,²¹ e atessa la fretura e esterilitat que és en la ciutat de forment, de què l'almuadí és en gran for, per remeyar e tornar aquell a estament degut segons lo popular desija, premut del for a què bonament no pot bastar, lo dit concell concordantment, allargan als dits honorables jurats lo poder e amplian, donà e atorgà facultat a aquells que dels diners de la ciutat, los quals puxen haver per via de carregaments de censals, segons és contengut en lo dit precedent concell, lo qual, quant a açò sia vist ací repetit, puxen comprar o haver per via de compra duy mília cafís de forment del mellor e pus mercader que puxen trobar comprador en la senyoria del senyor rey deçà mar, e que'l hajen al pus prest que puxen sens levar mà.²²

Més avant, com los forners o los senyors de forns o havents aquells consevol reepasten les puges e venen aquells a hull axí com se volen,²³ e d'açò's segueasca gran dan a la cosa pública per moltes raons en lo concell largament explicades e raonades, per tal, lo concell concordantment, hoïdes les raons les quals parech a aquell molt urgents e raonables, per bé de la cosa pública e com açò no fos lesió dels senyors de forns, ans se salvassen bé lurs treballs e despeses, proveí e establí perpetualment que d'ací avant los forners o havents forns no prenguen puja de coure lo pa sinó de .XXV. pans, un pa, e a aquesta raó hajen e sien ¶^{101v} tenguts coure lo pa dels habitants, ciutadans e veyns

¶²⁰ Senyal als dos màrgens del full. ¶²¹ Tatxat: *ni*.

¶²² Al marge esquerre: *de comprar forment*.

¶²³ Al marge esquerre: *de coure pa e de les puges*.

de la ciutat e de tots altres qui en lurs forns couran pa. E semblantment, sien tenguts e hagen a vendre les puges d'ací avant repastades e altres, ço és, les de forment a pes del pa de ros, e les de mestall a pes de .IIII. onzes més, e que no prenguen res de coure panades e çacoles ans hagen a coure aquelles franques; et si contrafaran, encorreguen en pena per cascuna vegada que en qualsevol de les dites coses contrafaran de .X. sous, pagadors la meytat al senyor rey e l'altra meytat al acusador.

Del qual estatud los dits honorables jurats manaren ésser ordenada e d'aquèn feta e preconizada per la ciutat de València e lochs acostumats d'aquella la crida *royal imfrasegüent*.²⁴

Ara ojats que fan²⁵ a saber los honrats jurats e mostaçaf de la ciutat de València a tots los forners e senyors de forns de la dita ciutat, e intimen que per lo concell de la dita ciutat celebrat a .VII. de juny és estat ordenat que d'ací avant no venen ne assajen vendre lo pa de les puges de forment a hull, mas a pes del pa de ros, e les puges de mestall a pes de quatre onzes més, ne prenguen puja de coure pa sinó de .XXV. pans .I. pa, ne prenguen de coure çacoles e panades alcuna cosa ans hagen aquelles a coure franques. E si contrafaran, que sien encorreguts per quantes vegades contrafaran en pena de .X. sous, pagadors la meytat al senyor rey e l'altra al acusador, e no diguen que no·ls ho hagen fet a saber.

Ítem, fon proveït e atorgat per lo dit concell concordantment que de les armes de la deraçana fossen prestades per lo deraçaner a·n P(ere) Dalmau, patró d'una galiota, e a·n Girart de Riudaura, patró d'altra galiota, aquelles armes que hagen mester cascun, prestant segurtat de restituir aquelles o la extimació d'aquelles tornats de viatge.²⁶

Ítem, proveï més lo dit concell que les .VI. lliures pagades del nòlit del laüt que fon tramés al senyor rey per certificar lo de les galeres de moros, que eren estades vistes en les mars devés cap de Martí, sien haüdes per pagades de la peccúnia de la dita ciutat, lo dit concell aprovant la paga d'aquelles.²⁷

Post hec, die mercurii, .VIII. mensis junni anno proxime dicto.

Ramon Artús, crida públich ^{||}^{102r} de la ciutat, dix e recomptà a mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del honorable concell, si en lo present dia a so de nafil e de trompes e tabals haver feta la dessús dita crida per los cantons, places e carrers e lochs acostumat de la ciutat.

¶²⁴ Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁵ Tatxat: *los*. Al marge esquerre: *ídem*.

¶²⁶ Al marge esquerre: *de les armes de la draçana*.

¶²⁷ Tatxat: *diner de nòlit*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo,
die veneris .X^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens en la sala del concell de la sobredita ciutat en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, mossén (en blanc), e P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Mamfré Escrivà, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en Simó Çacreu, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Jacme Garbeller, mossén Galceran de Castellví, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Bernat Costa, en G(uillem) Solanes, en Bernat de Codinachs, en Salvador Ferrando, n'Alfonso Pérez, en Bernat Ros, en Vicent Falcó, en Guillem Jáfer, micer Johan Mercader, micer Francesch Blanch, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, en P(ere) Dezpujol, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Cabrera, en Johan Polo, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, ^{||102v} en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en Jacme Ferrer, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Andreu Reig, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Johan Martí, en Pasqual Exemeno, en Bernat Lorenç, en P(ere) Terrades, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, n'Arnau Borrell, en Guillem Pedrera, en Jacme Miquel, en Miquel Vidal.

Com en concell precedent fos proveït que una galea de les que són en la deraçana de la ciutat ab son compliment d'exàrcies fos prestada als deffenedors del pariatge, de la qual és patró l'onrat en P(ere) Almudèver, lo dit patró assegurant aquella o prestant bona segurtat. E fos disceptació en concell diens los uns que pus era prestada al pariatge e acte d'aquell, la dita segurtat devia ésser pura tro en quantitat de .VI^m. florins que extimaven valer la dita galea exarciada, al·legant que, segons capítol del pariatge, dels diners dels vectigals d'aquells se devien pagar e deuen totes coses necessàries a complir lo dit acte.²⁸ E axí, que si's perdia per cas fortuït o altre qualsevol,

¶ ²⁸ Tatxat: *los*. Al marge esquerre: *pariatge*.

de la bossa del pariatge devia ésser restituïda a la ciutat e no devia ésser imputat a la bossa de les imposicions de la ciutat, qui són destinades a altres actes separats. Los altres diens lo contrari e al·legants que, per concell passat e capítol de pariatge proveït en aquell concordantment, era estada promesa la dita galea enanç al acte del dit pariatge.²⁹ Corregudes en concell aquestes dues opinions, com de la derrera no fos cert, lo concell proveï concordantment que la dita segurtat fos reebuda purament del dit patró e aquell que's asseguràs dels defenedors, e que ^{103r} en aquesta segurtat fos reebut en Jacme de Vich, ciutadan de València, offert per lo dit honrat en Pere Almudèver, attés que'l dit en P(ere) Almudèver és bon hom e honrat e ben abonat.

Ítem, en aquest dia lo dit concell concordantment revocà lo sindicat e poder donat als honrats en Francesch de Fluvià e en Matheu Vidal, quant foren trameses per missatgers per lo fet del pariatge, e manà al síndich que'ls intimàs la dita revocació.

Testimonis los discrets en Bernat Mulner e en Miquel Martorell, notaris de la ciutat de València, e n'Arnau Claret, d'aquella mateixa ciutat notari.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die lune .XIII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara'b albarans en lo prop pus precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als consellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans d'officis, de³⁰ parròquies e de mesters en hora de tèrcia del dit dia o quasi en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

En Francesch Aguilar, justícia criminal, micer Bernat d'Apiera, assessor criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Mamfré Escrivà, micer Guillem Çaera, micer Francesch Blanch, n'Anthoni Soler, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, micer Thomàs Johan, en Martí de Roda, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, en Manuel d'Oriola, en Johan Aguilar, en Simó Çacreu, ^{103v} en Guillem Solanes, en Bernat de Codinachs, en Salvador Ferrando, en Bernat Ros, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent de Mealla, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, n'Andreu Reig, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Miquel Vidal, en P(ere) Dezpujol, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Pasqual

¶ ²⁹ Tatxat: e [tex]. ¶ ³⁰ Tatxat: mesters.

de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Johan³¹ \Martí/, en Pasqual Exemeno, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Johan Polo, en Miquel Martorell, en Bernat Lorenç, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Lorenç Fuster, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Domingo Vinyoles.

Exosat en aquest concell per l'onrat micer Francesch de Blanes, regent la cancelleria del molt alt senyor rey, per part del dit senyor que la segurtat presa d'en P(ere) Almudèver, patró de la galea de Sent Thomàs appellada, la qual era per la ciutat ab totes ses exàrcies prestada al dit patró per lo fet del pariatge,³² axí purament com presa era e en aquella extimació de .VI^m. florins no paria al senyor rey que anàs bé car, pus era promesa per la ciutat solament, lo dit patró devia assegurar se-^{104r}gons que'l patró de *Barchinona* havia assegurat, ço és, de barateria o frau, tot cas fortuït cessant, al qual lo patró no devia ésser tengut. E com lo dit patró no volgués partir del Grau ab la dita pura segurtat a l'asquena e d'açò's dilatassen los feyts del senyor rey, per ço, de part del dit senyor amonestava lo dit concell que la dita segurtat fos reduïda a la forma acostumada e promesa. Lo dit honorable concell, fet recés per lo dit honrat micer Francesch al qual fon promés de fer la resposta que'l concell acordaria com correguessen dues oppinions: la una, moguda per l'onrat micer Johan Mercader, és a saber, que la segurtat devia estar axí pura com presa era per tal com, segons capítol del pariatge, totes les messions e totes les coses necessàries al dit pariatge se devien pagar de la bossa del vectigal d'aquell dit pariatge e no d'altra bossa de la ciutat o d'altres imposicions, e per ço los defenedors del pariatge devien prometre al patró de pagar la galea e extimació d'aquella e de la dita exàrcia per cas fortuït, e solament lo patró devia ésser tengut a aquells de barateria o frau e no d'als. L'altra, moguda per l'onrat micer Guillem Çuera, era que lo concell de la ciutat adonchs en lo temps passat, com se tractava d'aquesta matèria e del préstech de les galees, promés de prestar aquelles acabadament ab ses exàrcies al fet del pariatge per aquella forma e manera que fos concordat per l'ajust e los de *Barchinona* les prestassen, e que no fos tengut lo pariatge sinó de barateria, e d'açò fon donat poder al honrat en Francesch de Fluvià que'n aquesta manera ho pogués finir, mas lo concell no volch per causa que açò s'escrivís mas fon leixat a càrrech del dit honrat en Francesch de Fluvià, e tot ço que ell ne finàs anàs per finat e's complís. Corregudes aquestes dues oppinions per concell, en concòrdia d'aquelles proveí que la segurtat presa del dit honrat en P(ere) Almudèver purament romangués axí com presa era, segons la oppinió del dit honrat micer Johan Mercader, en cas que als no's mostràs, però que'ls senyors de jurats s'enformassen ab lo dit honrat en Francesch de Fluvià e ab altres *et alias*, e si trobaven que per lo concell fos estat

¶ ³¹ Tatxat: *Segarra*. ¶ ³² Al marge esquerre: *pariatge*.

promés e proveït ço que per lo dit honrat micer Guillem era ^{104v} estat dit, en tal cas que's seguís la provisió del adonchs concell, si bé no era escrita pus promés era estat, e segons e per la forma que fos finat e promés per lo dit honrat en Francesch de Fluvià segons la oppinió del dit honrat micer Guillem Çaera, e açò complissen e fessen complir los dits honorables jurats atesa la veritat del feyt, e segons aquesta provisió faessen e retessen resposta al dit honorable regent la cancelleria.

En aquest matex dia, los dits honorables jurats, volents haver clara informació de la oppinió del dit honrat micer Guillem, appellaren en hora de vespres de dit dia l'onrat en Francesch de Fluvià en la cambra de concell secret de la dita ciutat.³³ Interrogat aquell de la manera del préstech faedor de les galees al dit pariatge, aquell dit honrat en Francesch dix que era ver ço que per lo dit honrat micer Guillem era estat dit, e per tal que mils ne fossen certs, entre·ls altres capítols que la ciutat li havia adonchs trameses concordats en lo concell adonchs tengut, e ben ruminats enaprés per expertes persones, li fon tramés lo capítol següent:

Entenen emperò los dessus dits que·l guany que deu d'ara a les fustes armades dels presents affers se deja compartir prorata de galees e d'altres fustes armades.³⁴ Entenen encara los dits mercaders que, ans de la ferma dels dits e dels presents o almenys ans que en la execució d'aquells sia començat, sia més en cert e en segur que cascuna de les dites ciutats preste de bon grat per al dit armament les lurs galees e fustes que obs hi seran a bon retre, ço és, los buchs adobats e varats en mar e en cunç de navegar en lo primer seu ab tots lurs conreus, exàrcies, armes, arneses e forniments, de manera que les monedes dels vectigals s'estalvien tant com bonament puxen e servesquen al armament. Axí matex, que les dites galees e altres fustes vagen, estien e tornen a risch e a perill dels prestadors, e tor-^{105r}-nades, volent Déu, de lur viatge, sien restituïdes als prestadors en la plaja o port on seran estades liurades, ab aquells conreus, exàrcies, armes, forniments e arneses que romases seran, sens alcuna frau.

E los dits honorables jurats, vist lo dit capítol e forma d'aquell e haüda relació verbal dels honrats micer Guillem Çaera e d'en Jacme Vallseguer, síndich, aquí presents, qui dixeren que·l dit capítol fon concordat en lo concell adonchs celebrat estant jurat lo dit honrat micer Guillem, e aytal axí concordat e dictat fon tramés al dit honrat en Francesch de Fluvià, declararen segons la provisió del dessus dit concell que la fermaça de la dita galea ab tots sos arreus fos reebuda segons forma del dessus insert capítol e oppinió del dit honrat micer Guillem e per la manera que era estada reebuda per la ciutat de *Barchinona*. E si més o majors coses eren contengudes en la obligació que·l patró de *Barchinona* ha feta, aquelles sien vistes ésser insertes e expresades, publicades, repetides e atorgades en la obligació ací faedora per lo dit patró de la galea de València.³⁵

¶ ³³ Al marge esquerre: *pariatge*.

¶ ³⁴ Al marge esquerre: *idem*. ¶ ³⁵ Al marge esquerre: *idem*.

Ítem, com fos exposat al concell que·ls deffenedors del pariatge havien imposat vectigal sobre les vitualles que sien portades a la ciutat per mar, e açò aparegués al dit concell molt cruu e obviaible, per ço, com per tal causa se poria seguir a la ciutat inòpia o fretura de vitualles e d'aquèn gran e irreparable dan, per tal proveí que per los advocats pensionats de la ciutat o alcun d'aquells fossen regoneguts los capítols del pariatge. E regoneguts aquells, fos sobre lo dit feyt servada la mellor manera que·s pogués, haüt sobre aquestes coses raonament ab sàvies persones en semblants fets expertes, e trobats expedients en manera que·l dit vectigal se levàs en la manera que fer se degués.³⁶

Més avant, com los carnicers tallants carns bovines se clamassen del for de .VI. diners la lliura,³⁷ dients que al dit for eren molt perdents, lo dit honorable concell, volent proveir a la indempnitat d'aquells e al profit de la cosa pública, concordantment acoma-||^{105v}-nà als honorables jurats e al síndich e a aquells dels advocats pensionats de la ciutat que ajustaran ab si que, hoïts los carnicers tallants les dites carns bovines e, ultra açò, haüda d'aquèn sumària e justa informació del cost e del pes de les dites carns bovines, proveïssen e ordenassen sobre lo preu a què·s deu vendre la lliura del bou a profit de la cosa pública e que·ls dits carnicers no sien perdents, segons benvist los fos, cor lo dit concell *nunc pro tunc* loava e aprovava qualque cosa fos per aquells ordenada e feta sobre lo creximent del preu o en persistència del for ja aposat.

Ítem, com alguns mercaders de la ciutat se clamassen al concell que·n Càller los era estada presa una nau carregada de vi que feyen venir a aquesta ciutat, e pregassen al concell que en açò fossen alcuna instància denant lo senyor rey, qui era a Burjaçot, terme de la ciutat, en manera que poguessen cobrar ço del lur, lo dit honorable concell proveí e volch que·ls senyors de jurats ensemps ab lo mercaders fessen denant lo dit senyor favorable instància e tan virtuosa com poguessen, en manera que·ls dits mercaders poguessen cobrar la dita nau e lo càrrech d'aquella sens alcuna reemçó.³⁸

Consequenter, lo dit concell, per alguns clams fets a aquell per los flaquers afermants, que eren molt perdents per les caresties dels blats al pes que de present devia haver o havia lo dobler, proveí que fos tolta al dobler del pa, axí de blanch com de ros, una onza, e açò tro la festa de la entrada del senyor rey sia feta e .VIII. dies après, per tal que dins aquest temps en la ciutat sia atrobada habundància de pa.³⁹

Ítem, com fos exposat en concell que·n lo terme de la ciutat havia gran penúria e sterelitat d'aygües en tant que les gents no podien haver farina ne ben regar lurs splets per la gran mirva e fretura que era en les cèquies d'aygües, per tal lo dit concell acomanà als senyors de jurats que facen tot aquell engeny e tenguen totes aquelles

¶³⁶ Al marge esquerre: *idem*.

¶³⁷ Al marge esquerre: *dels carnicers*.

¶³⁸ Al marge esquerre: *dels mercaders de la ciutat*.

¶³⁹ Al marge esquerre: *dels flaquers*.

maneres que puxen que la ciutat haja aygües, e que totes messions, salaris e despeses que sien necessàries e·s facen sobre açò sien pagades per lo clavari dels diners o peccúnia de la ciutat.⁴⁰

¶^{106r} Ítem, com se dixés e fos axí ver que la senyora reyna era a Puçol, on havia a estar per tot aquest dia, per tal lo dit concell concordantment elegí mossén n'Arnau Lançol, en Ramon de Salas, jurats, en Mamfré Escrivà e·n Guillem de Solanes en missatgers de la ciutat que, de part d'aquella, anassen al dit loch de Puçol sopte après dinar a e per fer reverència deguda a aquella axí com a reyna e senyora, e li recomanassen la ciutat ab humil subjecció.⁴¹

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die mercurii .XV^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell en hora de tèrcia o quasi del dit dia, a la celebració del qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

En Francesch Aguilar, justícia criminal, micer Bernat Apiera, assessor criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en G(uillem) Jàfer, en Manuel Oriola, en Bernat Costa, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, en Johan Cabanes, mossén Galceran de Castellví, micer Francesch Blanch, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Bernat Mir, en Johan Roïz de Corella, micer Thomàs Johan, n'Anthoni Soler, en P(ere) Dezpujol, en P(ere) Cabrera, en Johan Polo, micer Macià Pardo, ¶^{106v} en P(ere) Bonvey, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, n'Arnau de Perexenç, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, micer G(uillem) Çaera, en P(ere) Terrades, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Ponç Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Domingo Vinyoles, micer Johan Ferrando, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Jacme Segarra, micer Johan Mercader.

¶⁴⁰ Al marge esquerre: *de la farina per l'aigua.*

¶⁴¹ Al marge esquerre: *misatgers.*

Vench en aquest dia al dit concell lo noble mossén Berenguer de Cruïles de part del molt alt senyor rey e exposada la necessitat de la illa de Cerdenya per la qual innuhia (sic) que la dita illa o los lochs del dit senyor en aquella eren a risch de perdre si no eren socorreguts, referín en veu del dit senyor e amonestan per via de pregàries que per aquestes dues galees que són ací, una de Barcelona altra de València, plagués al dit concell trametre en Cerdenya e socórrer al subsidi d'aquella de duy mília florins d'aquella quantitat que per capítols del pariatge hi era destinada o deputada. Aprés la qual exposició, fet recés per lo dit mossén Berenguer e profert que li seria feta aquella resposta que'l concell sobre ço acordaria, lo dit honorable concell proveí e concordà que li fos respost per los honorables jurats que la ciutat no faria manleuta dels dits .II^m. florins ni's obligaria a pagar aquells, com açò fos càrrech dels defenedors del pariatge, segons capítols d'aquell, mas per reverència del dit senyor rey e per bona expedició e lo bé avenir de sos feyts, plaurà al concell de parlar ab los dits defenedors prestament que manleven los dits .II^m. florins sobre lo vectigal del dit pariatge per complir lo <re>quesit del dit senyor. E en cas que no troben qui·ls vulla pendre sobre lo dit vectigal per via de censal *vel alias*, la ciutat a menys falliment del dit capítol o vectigal farà obligació sobre si e'n serà tenguda de evicció, e axí per lo principal com per l'interés en lo dit cas de menysfalliment, e donà lo dit concell, de fet, poder e manament al síndich de la ciutat que facen les dites promissió, obligació e evicció.⁴²

¶^{107r} Com en precedent pus prop concell fos acomanat als senyors de jurats e al síndich que's informassen si·ls carnicers tallants carns bovines se salvaven en lo for de .VI. diners la lliura a què era taxada; si no, que y faessen ço que·ls fos vist e reportassen en lo present concell ço que'n havien trobat per vera informació, fet compte de cost dels bous e de les messions. E segons lur relació, no aparegués al concell que·ls dits carnicers se salvassen en lo dit for de .VI. diners la liura, per tal proveí e volch que·ls dits carnicers tallants carns bovines puxen tallar e vendre cascuna lliura de⁴³ carns bovines a for de .VI. diners, mealla, enclosa la sisa, e axí del mascle com de la femella.

Ítem, com segons estatud de la ciutat cascun imposador dins .VI. meses finit lo seu any haja haver demanat e haüt tot ço que degut li sia de sisa del dit seu finit any, e d'aquí enant li sia prescrit, e per en Thomàs Nicolau, imposidor (sic) en l'any prop-passat, fos afermat que a ell eren degudes de grans quantitats de imposicions, les quals si tantost exhigia seria gran dan e dispendi dels deutors qui no u han axí en aparell, e covendria de fer reyal execució contra aquells sens comport e en lur desfayçó si lo temps no li era prorogat. Per tal, lo dit concell, attés que açò era favor dels deutors, dispensan quant aquesta veu, prorogà al dit en Thomàs Nicolau lo temps dels .VI. meses, d'ací a la festa de sent Miquel primeravinent inclusive, d'aquí enant lo dit estatud romanint en sa força e valor e sens alcuna lesió.⁴⁴

¶⁴² Al marge esquerre: *pariatge*.

¶⁴³ Tatxat: *car[...]*. Al marge esquerre: *dels carnicers*.

¶⁴⁴ Al marge esquerre: *prorogació dels .VI. meses dels sisers*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die lune .XX^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e per albarans encara trameses en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berhomeu de Calatayiú, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, als consellers d'aquella axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstemps acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, ¶^{107v} mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Bernat Costa, en G(uillem) Solanes, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en P(ere) Terrades, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Ramon Rull, en Lorenç Fuster, n'Arnau Bovet, n'Arnau Borrell, en Guillem Pedrera, en Mamfré Escrivà, micer G(uillem) Çaera, micer Thomàs Johan, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Bernat Ros, en Gil Sagra, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, en Domingo de la Rambla, en Bernat Bellot, n'Andreu Reig, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en Simó Çacreu, en Bernat de Codinachs, en Salvador Ferrando, en Johan Polo, en Johan Pérez, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, n'Arnau de Perexenç, en Jacme Cambres, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, ¶^{108r} en Jacme Miquel, en Johan Martí, en Domingo Vinyoles.

Fon exposat en aquest concell per los honorables jurats, parlan per tots l'onrat mossén Johan Fabra, que com axí a obs de la celebració de la festa faedora per la novella entrada del senyor rey e de la senyora reyna, la qual en breu devia ésser feta, com per haver e comprar forment de què al present la ciutat passava fretura, la dita ciutat hagués mester alguna e gran quantitat de peccúnia. E lo duch de Gandia se proferís comprar censal sobre la ciutat per preu de cent cinquanta mília sous, a raó de .XV^m. sous per cascun mil·ler de censal, per tal referien açò al dit concell perquè y ordenàs ço que li paragués faedor. Lo dit concell, fet d'açò alcun raonament, concordantment proveí e tench per bo que·ls dits .CL^m. sous no fossen preses del dit spectable duch⁴⁵

¶⁴⁵ Tatxat: [car].

havent per mellor e pus sa pendre·ls de singulars persones de la ciutat engrunadament, com s'i trobarien bé e serien pus fàcils de quitar engrunadament, per què donà licència e facultat als dits honorables jurats e síndich que per via de carregament de censal hajen de present a obs de les dites coses, ultra ço que ja han haüt per la dita via tro en quantitat de .v^m. florins, convertidors en la dita festa e comprament de forment en aquelles divisions e parts que·s volran, havent per ferm e agradable lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* qualsevol cosa los dits honorables jurats e síndich, o la major part d'aquells, sobre ço faran, ordenaran, atorgaran e prometran.

Aprés d'açò, ab dolorosa nunciació e digna de gran tristor fon per los honorables jurats, a qui era estat dit per lo senyor rey, qui és a Burjaçot, orta de la ciutat, nunciaba al honorable concell la mort de l'alta senyora la reyna de Sicília,⁴⁶ la qual cosa hoïda ab no poch esmay de tots los del concell, considerada pèrdua de tan gran e tan alta senyora, la vida de la qual era gran salut a tots e senyaladament a aquest regne, lo dit concell concordantment proveí e volch que, a messió de la ciutat e de la peccúnia d'aquella, fos fet en la Seu de la dita ciutat un solenne aniversari per ànima de la dita senyora, e que·n lo dia de la dita solemnitat sia haüt e donat a la Seu un bell e ricors drap d'or. E y sien haüts en aquell dia cent brando<n>s qui cremen durant les exèquies. E noresmenys, que·ls honrats jurats e los tres justícies e lo síndich sien vestits de gramalles e caperons de dol, comprador lo drap de la dita peccúnia. E si·l senyor rey co<n>vidarà als jurats que sien al obsequi que ell farà de la dita senyora, faent aquell fora la ciutat e essent·hi lo dit senyor, en aquest cas los dits honorables jurats donen lo dit drap llà on lo dit senyor ¶^{108v} face l'obsequi e aquell hi sia present, e en aquest cas no sien haüts sinó cinquanta brandons qui cremen el dia del dit obsequi faedor en la forma dessús dita, és a saber, fora la ciutat e present lo dit senyor.

Ítem, en aquest dia, fon exposat en concell per l'onrat en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, de part del dit senyor, lo perill e mal estament de la illa de Cerdenya e que era a punt de perdre si no y era occorregut, demanan e amonestan lo dit concell que·n açò volgués fer qualche subsidi que fos placent al dit senyor. Lo dit concell, fet recés per lo dit honorable batle, haüt sobre ço alcun raonament, proveí que fos respost a aquell que açò o semblant acte no era càrrech de València sola mas de tota la terra e senyoria del dit senyor rey, e quant açò serà demanat e exposat en Corts generals la ciutat farà ladonchs ço que deja.⁴⁷

Ítem, com en l'argent que deu ésser presentat al senyor rey en la sua entrada haja dos confiters, e haje lo dit honorable concell sentiment clar que al senyor rey serà placent si·ls dits confiters són cuberts, per tal lo dit concell proveí e volch que de la peccúnia de la dita ciutat sien fetes decens cubertes d'argent als dits confiters.⁴⁸

¶⁴⁶ Al marge esquerre: *de la mort de la reyna de Sicília. Exequias por la reyna.* ¶⁴⁷ Al marge es-

querre: *de Nicholau Pujada.* ¶⁴⁸ Al marge esquerre: *confiters.*

Més avant, com los fets dels deutes deguts a la ciutat estien adormits per poca vigilança dels comptadors o que són temeroses en fer exigir aquells e dirimir los comptes, per tal lo dit concell acomanà als honorables jurats que trien e cerquen alguns dels comptadors e altres qui no sien meticoloses *im<m>o fronte impavido* dirimesquen los comptes, e facen exhibir les restes o ço que degut sia a la ciutat, e triats o atrobats reporten los noms d'aquells en concell per tal que y puxa proveir segons se pertanyerà.⁴⁹

Ítem, com Déus gloriós, creador de cel e terra per sa divinal misericòrdia, visite aquesta ciutat per mortalitats,⁵⁰ e jassia totstemps sia disposat a fer caritat, la qual entre les altres virtuts ha majoritat però ara més, per tal lo dit honorable concell, en reverència de Déu e de la preciosa verge Madona Sancta Maria, mare de Jhesuchrist, proveí e volch que fos feta processó general e molt devotament per la ciutat e per altres parts, les quals los jurats ordenaran ab aquells que·ls sia vist, e en aquells dies sia feta caritat de .vi^m. sous, donant e distribuint aquells per los pobres de la ciutat, departín en cascuna de les parròquies ab consell e sabuda d'a-||^{109r}-quells qui en aquelles tenen los bacins dels pobres e o segons que serà vist faedor als dits honorables jurats a càrrech dels quals lo dit concell ho lexà.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die jovis .XXIII°.⁵¹ mensis junii vigilia beati Johannis Bapstiste.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers, trameses als consellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la cambra de concell secret de la dita ciutat, com en aquest dia s'ajustassen en la sala de la dita ciutat, on és acostumat tenir concell, gran nombre de nobles hòmens, cavallers e hòmens de paratge e altres notables persones a e per ésser a la solemnitat del obsequi que·l dit dia lo molt alt senyor rey fàyia fer e celebrar en la Seu de la dita ciutat per ànima de la molt excel·lent senyora reyna de Sicília, nora sua, en la qual cambra en aquest dia per la sobredita causa fon celebrat e tengut concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Ferrando, en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en Pere Johan, en P(ere) Fuster, en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, en Bernat de Codinachs, en Salvador Ferrando, en Johan Torragrossa, en Bernat Bordet, en

¶ ⁴⁹ Al marge esquerre: *de deutes exegidors*.

¶ ⁵⁰ Al marge esquerre: *caritat*.

Simó Caldes, en Guillem Solanes, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, ^{109v} n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Johan Garcia, en Ponz Pellicer, en Jacme Cambres, en Bernat Bellot, en Johan Martí, en Johan Polo, en Johan Cabanes, en P(ere) Bonvey, en Jacme Montó, en Martí March, n'Arnau de Perexenç, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, en Domingo Vinyoles, en Bernat Ros, en Bernat Lorenç, en P(ere) Terrades, en Johan Diona, en Francesch Pèriz, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, en Bernat Baster.

Fetes primerament algunes exortacions als consellers per bones e covinents paraules que donassen e nomenassen bones e suficients persones a la elecció de miserable, fo proceït a elecció de procurador dels miserables per via de sort ab redolins tots-temps acostumada, e caech o vench en la sort d'aquesta elecció lo discret en Francesch Milla, notari, dat o nomenat a aquest offici per la parròquia de Senta Maria de la ciutat dessus dita, segons és acostumat, e axí fon publicat al present concell per los dits jurats.

*Anno a Nativitate Domini .M^oCCCC^o. primo,
die lune .XXVII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayiú, verguers dels honorables jurats, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters en hora de tèrcia del dit dia o quasi en la sala de la sobredita ciutat, allí on e segons és estat totstemps acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

^{110r} Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Martí de Roda, en Bernat de Codinachs, en Jacme Jofre, en Johan Pérez, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en Vicent Utrelles, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, en Ramon Rull, en Lorenç Fuster, en Bernat Bellot, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, en Mamfré Escrivà, micer Francesch Blanch, en Johan Aguilar, en Simó Çacreu, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Miquel Martorell, en Bernat Lorenç, en Jacme Peralada, en P(ere) Guitard, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Jacme Miquel, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en P(ere) Roqua, en P(ere) Fuster, en Johan Polo, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Jacme Montó, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Perexenç, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Miquel Vidal.

Com alguns de la ciutat de València havents catius sien molestats per lurs catius,⁵² qui induïts perversament e a les veus inimigable ab favor e obra del procurador dels miserables, qui's fa constituir procurador per aquells, proclamen libertat e en aquesta manera encara que no sia justa voquen lurs ||^{110v} senyors en juhí, vexan-los de grans messions e destruchs pagan aquelles, axí per lur part com per la part dels catius, los advocats e procuradors, dels quals de continent en lo principi del plet demanen gran quantitat ésser per aytals senyors bestreta a ells e als escrivans. Et fet d'açò algun raonament, no parech portable al concell que axí *simpliciter* lo procurador dels miserables s'entrameta de tals coses en favor d'aytals libertats, que en la major part són maliciosos o perniciosos, d'on se poria dir e concloure que'l offici de procurador dels miserables, que és introduït a remey, iria o serie tirat a noxa. Per tal, lo dit honorable concell concordantment, per obviar a tals insolències e proveir de competent remey, statuí perpetualment que'l procurador dels miserables qui ara és o per temps serà, per son offici ne encara per altre poder que's face donar no propós o proclame libertat per algun catiu o cativa que sia d'alcun de la dita ciutat ne d'altri, sinó après que haurà haüda e reebuda per manera de pesquisa imformació de testimonis dignes de fe que a ell e al advocat apareguen bones persones en les quals versemblant no haja malignitat o alguna tergiversació o decepció, mas creedores e promulgants justa causa, e adonchs o en tal cas ab consell del advocat dels miserables puxa fer tal proclamació. Et encara, en aquest aytal cas on pot fer proclamació, los dits procurador dels miserables e advocat fiscal per alguna color de fer-se constituir procurador e advocat *vel alias* no puxen demanar ne haver salari alcun per lurs treballs, ans hajen a procurar e advocar les dites aytals causes franques o francament e sens alcun altre salari, sinó solament sots lo salari ordinari que han e'ls deu ésser donat per les causes dels miserables, ne'ls senyors d'aytals catius proclamants libertat sien tenguts o puxen ésser constrets pagar o bestraure alguns salaris e messions per o a la part d'aytals proclamants, si's vol obtenguen si's vol no, qualsevol estatud en contrari fet cessant, lo qual per aquest sia haüt per revocat e revocà lo dit concell.

Ítem, feta exposició en concell per lo síndich de la ciutat de les coses dejús escrites, lo dit concell concordantment proveí⁵³ e statuí perpetualment que d'ací avant per l'escrivà de la sala o alcun substituït seu no prenguen los dos diners que de lonch temps a ençà⁵⁴ són/ acostumats reebre per cascun cafís de la ajuda⁵⁵ del forment que per terra és portat a la ciutat sens assegurar a coll de bèsties, ne més o menys, ans sia donada e pagada als portants tal forment ajuda éntegra la qual és o serà ordenada. E en satisfacció d'aquests dos diners sia donat e tatxat salari al dit escrivà, pagador per lo clavari de la peccúnia de la dita ciutat, a coneguda dels honorables jurats e síndich de la ||^{111r} ciutat, als quals o a la major part d'aquells lo dit concell donà poder bastant sobre la dita faedora tatxació, la qual correga de huy a avant.

¶ ⁵¹ Tatxat: *die*. ¶ ⁵² Al marge esquerre: *del miserable*.

¶ ⁵³ Tatxat: *que*. Al marge esquerre: *dels .ii. diners*.

¶ ⁵⁴ Tatxat: *es*. ¶ ⁵⁵ Tatxat: *que per*.

Ítem, fet algun raonament en concell de les coses dejús escrites, lo dit concell concordantment proveí e volch que·ls senyors de jurats, ensemps ab lo guardià del almudí, pus aquell no sab escriure, sia cercat e haüt un hom sabent escriure qui faça los albarans certificadoris del forment aportat a l'almudí a coll de bèstia al escrivà de la sala, e que·ls senyors de jurats donen e assignen a aquell hom havedor aquell salari que·ls plaurà, \pagador de la peccúnia de la ciutat,/ atorgan a aquells sobre ço tot poder, e açò dur per tot aquest any tant solament, statuín que d'aquí enant algun no sia admés al dit ofici si donchs no sab legir e escriure.⁵⁶

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die martis .XXVIII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers, als concellers de la dita ciutat axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e de pròmens, aplegats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, on foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jáfer, micer Guillem Çaera, micer Francesch Blanch, en Johan Roïz de Corella, en Johan de Torregrossa, micer Johan Ferrando, micer Thomàs Johan, en Mamfré Escrivà, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Bernat Bordet, ¶^{11v} en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en Simó Çacreu, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Salvador Ferrando, en Johan Polo, en Johan Pérez, en Johan Cabanes, en Matheu Vidal, en P(ere) Esteve, en Jacme Peralada, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Domingo de la Rambla, en P(ere) Gilabert, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Bernat Riera, en Johan Martí, en Pasqual Exemeno, en Johan Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Dezpujol, en Bernat de Codinachs, en Jacme Ros, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Miquel Martorell, en Berthomeu Amenler, micer Macià Pardo, en P(ere) Terrades, en Jacme Montó, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Perenxenç, en Jacme Cambres, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles, en Simó Caldes, en Martí de Roda, en P(ere) Roqua, en Berthomeu Vilella, micer Bernat Anglés, n'Alfonso Pérez, en Bernat Ros, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Roig, en Vicent

¶ ⁵⁶ Al marge esquerre: *dels albarans del almudí. Albalanes del almodín.*

Utrelles, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en R(amon) Rull, n'Anthoni Mascarós, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Jacme Miquel, en Miquel Vidal.

Hoïda la exposició feta en concell per l'onrat en Ramon Civeller de part, segons dix, del molt alt senyor rey, del qual és escrivà de ració,⁵⁷ concloén effectualment que·l dit senyor e per aquell lo dit en Ramon demanava a la ciutat en subsidi o préstech alcuna quantitat de peccúnia ab la qual lo dit senyor se pogués partir de Burjaçot, orta de València, on era, e anar a la ciutat de Sogorb o en altres parts sanes, com per les [¶]112r morts que eren en la ciutat e lochs de la orta d'aquella lo dit senyor estigués aquí a perill de sa persona, on era vengut a gran supplicació e instància de la ciutat, e fos posat en tal neccesitat que, sens ajuda o préstech d'aquella, no·s podia partir d'aquí. Lo dit honorable concell, fet d'aquèn primerament recés per lo dit exposant, après lo qual, haüt entre si gran e madur raonament, haüda consideració de tres coses. La primera, que·l dit senyor era vengut en aquest regne ab freqüentada postulació de la ciutat. La segona, que·l dit concell intrínsecament era cert de la neccesitat en què·l dit senyor era. La terça e pus fort, que·n la dita ciutat, de la qual lo dit loch de Burjaçot no dista per mija legua d'aquella, eren les mortaldats de què la sua persona estave a perill, volent e desijant obviar a aquell e proveir a la salut de tant e axí amat príncep, rey e senyor, concordantment *et nemine discrepante* proveí, hac per bé e volch que, tantost e sens ab alcun altre entrevall dos dels jurats ab dos dels advocats pensionats, als quals lo concell ho comanà, anassen al dit senyor al dit loch de Burjaçot e tractassen ab aquell e fessen per manera que⁵⁸ reduís a degut estament molts o alguns prejuhis que per ell e sos oficials són fets a la ciutat, entre·ls quals és lo fet de les imposicions. Et fet açò, o almenys lo fet de les imposicions reduït a estament degut si·ls altres havien gran tret, prometén a aquell, sots salvament de furs e privilegis, dispensan al present a la sua neccesitat e perill de sa persona, qui són cases dispensables, fer préstech de duy mília florins d'or comuns d'Aragó, los quals lo dit senyor sia tengut pendre en compte⁵⁹ prorata del primer do que per los tres braces del regne, o per los braces de les ciutats e viles d'aquell, li sia fet en Corts generals o particulars, o la ciutat puxa deduir aquells per sa pròpria auctoritat del dit faedor do.

Ítem, lo dit honorable concell, per bon expedient e a esquivar tota matèria de frau, estatuí que d'ací avant lo guardià del almudí o aquell qui per ell escriurà los albarans de certificació trameses al escrivà del concell, face registre d'aquells, lo qual atur ves si e ab aquell, de mes en mes, reta compte al racional, al qual retiment de compte sia appellat lo dit escrivà e present aquell ensemps ab los albarans certificadoris, los quals haurà reebuts.⁶⁰

¶⁵⁷ Al marge esquerre: *préstech de dos mil florins d'or per el señor rey.*

¶⁵⁸ Tatxat: *redii.* ¶⁵⁹ Tatxat: *del.*

¶⁶⁰ Al marge esquerre: *del guardià del almudí. Guardian de almodín.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als concellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans, d'officis, de mesters e de pròmens en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

N'Andreu Castellà, lochtinent de justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, mossén (en blanc), en P(ere) Passadores, en Ramon de Salas, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Mamfré Escrivà, micer G(uillem) Çaera, en Bernat Costa, en P(ere) Dezpujol, en Bernat de Codinachs, en Jacme Jofre, en Miquel Esquerre, micer Macià Pardo, en R(amon) Roig, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Baster, en Johan de Torragrossa, micer Johan Ferrando, en Simó Çacreu, en P(ere) Roqua, en Berthomeu Vilella, n'Andreu Civera, en Johan Cabanes, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Francesch Pérez, en P(ere) Guillem, en Lorenç Fuster, n'Arnau Bovet, micer Johan Mercader, n'Anthoni Soler, en Guillem Solanes, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Johan Polo, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Perexenç, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, ¶^{113r} n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Johan Martí, n'Anthoni Fajola, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles, en Berenguer Marco, en Jacme Miquel.

Com en lo vergar de les botes los mercaders e taverners no hajen aquell spatxment que's pertany, segons d'açò moltes veus és estat fet clams als honorables jurats, e açò per la malaltia⁶¹ d'en Coll, qui és puagrós. E segons relació feta en concell per en Johan Cabanes, lochtinent de mudaçaf, feta examinació del dit en Coll ab en (en blanc) Mascarós, haje trobat l'un e l'altre en lo vergar. Per tal, lo dit concell concordantment acomanà lo vergar de les botes de vi als dits en Coll e en Mascarós e a cascun d'aquells, qui ans puxa ésser haüt et trobat, proveín al dispendi e lagui de les gents.

Segons los honrats jurats referiren al concell, los deffenedors del pariatge eren estat a ells e havien-los dit que Barcelona armava dues naus e Mallorques una a dues fins que les mars fossen mils guardades, e servissen a portar gra o vitualles sens perill de males gents, e que ells per semblant raó armarien ací una nau per les dites dues fins dels diners del capítol del pariatge.⁶² Però com al present no tinguessen diners

¶⁶¹ Tatxat: [dit]. Al marge esquerre: *elecció de vergar de les botes.*

¶⁶² Al marge esquerre: *pariatge.*

ne·l dit capítol fos en tal punt que d'aquell se poguessen acórrer i vaçosament axí com feya mester, pregaven per ço al concell que si la ciutat, per la quantitat que ells haurien mester a açò volia sobre si carregar censal, ells per segurtat de la ciutat obligarien a aquella lo dit capítol e pagarien dels diners del vectigal cascun any l'interés o censal que per la ciutat fos carregat. La qual relació hoïda, lo dit honorable concell, jassia la cosa o acte fos bo e profitós al públich, concordantment proveí que fos sabut tant com possible fos si era ver que Barcelona e Mallorques fessen lo dit armanament de naus e de què e per què. E *interim*, que·ls dits defenedors cerquen si trobaran diners sobre·l capítol sots la segurtat següent, és a saber, que la ciutat serà tenguda e farà obligació e evicció a menys falliment del capítol, e aquesta segurtat farà sabut que les ciutat de Barcelona e de Mallorques facen lo dit armament e *non alias*.

Vench en aquest dia al concell lo noble mossén Berenguer de Cruilles, camarlench del molt alt e molt excel·lent e victoriós senyor, lo senyor rey,⁶³ e en loch, nom e veu del dit senyor exposà ^{¶13v} en lo dit concell la necessitat del dit senyor e lo perill de sa persona en què era per ocasió de les morts que eren en la ciutat e en los lochs de la orta d'aquella, entre·ls quals era lo loch de Burjaçot, on lo dit senyor estava vengut en aquest regne a gran instància e supplicació de la dita ciutat, del qual dit loch ell no·s podia partir si donchs la ciutat no li feya subsidi o préstech ab què se'n pogués partir e anar a lochs sans e no perilloses, argüín que si per l'aturada en lo dit loch lo dit senyor prenia algun sinistre, ço que Déus no volgués, açò seria gran e irrepable càrrech e reprehensió de la ciutat, offerín per part del dit senyor que tantost los proveiria sobre la qüestió de les impositcions, en les quals sos curials al·legaven ells ne lo dit senyor no deure contribuir, car ell hi volia contribuir e y contribuiria⁶⁴ d'ací avant, e pagant tro ací ço que degut fos als imposadors per ell e sos curials *et alias* se hauria ves los de la ciutat, segons bon senyor se deu haver ves bons e leylals vassalls, segons ells eren. La qual exposició hoïda, fet recés primerament per lo dit mossén Berenguer, al qual fon dit que se'n anàs en bona hora, que·l concell deliberaria sobre lo dit fet, lo dit concell concordantment alcun no discrepant acomanà als honorables jurats e als advocats pensionats de la ciutat que après diner anassen al dit senyor rey e, atesa la necessitat en què és e lo perill de la sua excel·lent persona on (símbol) anava molt, offerissen a aquell .v^m. florins e·l supplicassen que·s partís d'aquí e se'n n'anàs a loch sans, e que fos per via de préstech o per via de do o per aquella d'aquestes vies que mils plagués al dit senyor e volgués. E si playia al dit senyor, que d'aquests .v^m. florins los mil fossen de la senyora reyna sinó que tots fossen del dit senyor, e·n fos seguit son manament. E fessen ab lo dit senyor que de continent los proveís en lo dit feyt de les impositcions per via de reduïment de greuje o de declaració, o decret o sentència, o de provisió o per aquelles maneres o causes que mils fos vist als dits honorables jurats e advocats

¶⁶³ Al marge esquerre: *offerta dels .v^m. florins.*

¶⁶⁴ Tatxat: *per.*

pensionats, als quals o a la major part d'aquells donà⁶⁵ plen e bastant poder lo dit concell ab totes dependències e emergències. Volch més e atorgà lo dit concell que per haver favor e expedició en la cort del dit senyor en tots los affairs de la ciutat, \los dits honorables jurats o los dos d'aquells/ puxen prometre dar, distribuir e departir entre vicecanceller, secretari e altres officials del dit senyor rey e de la senyora rey<na>, que·ls sia benvist, quantitat de mil florins d'or, de la partició dels quals e noms de les persones a qui seran departits, ensemps ab lo nombre de les ^{¶114r} quantitats departides, après seran donats e departits facen relació en concell, per ço que·n sia cert. Enaxí que sien .vi^m. florins entre tot, a e per haver los quals lo dit concell donà e atorgà licència⁶⁶ al síndich de la ciutat que·nsemps ab los jurats, o major part d'aquells, o sens aquells e alcun d'aquells, puxa vendre e carregar censal mort sobre la ciutat ab carta de gràcia o poder de reembre aquell, donan-los sobre les dites coses totes e sengles plen e bastant poder o facultat.

*Anno a Nativitate Domini .CCCC^o. primo,
die sabbati .IX^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats jutícia, jurats, pròmens e consellers següents:

L'onrat n'Andreu Castellà, lochtinent de jutícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, micer Bernat Anglés, n'Alfonso Pérez, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Guillem Jàfer, micer Bernat Abrí, en Bernat de Codinachs, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en P(ere) Bonvey, en Jacme Montó, micer Johan Mercader, micer Thomàs Johan, en Berthomeu Vilella, n'Andreu Civera, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Pasqual de Montalbà, ^{¶114v} en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Francesch Pérez, en Jacme Ferrer, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Segarra, en Miquel Vidal, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Miquell Falcó, en Ponz Pellicer, en Domingo de la Rambla, en⁶⁷ Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Miquel, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Domingo Vinyoles.

¶ ⁶⁵ Tatxat: *ren*. Al marge esquerre: *de ço que deu ésser donar a curials*.

¶ ⁶⁶ Tatxat: *\pleyn poder/*. ¶ ⁶⁷ Tatxat davant: *carnicer*.

Plagué al dit concell e volch concordantment e agradable que pus dels .v^m. florins en precedent concell dessus promeses e offersts al senyor rey,⁶⁸ la senyora reyna pren o reeb mil florins e no resten al dit senyor sinó .iiii^m. florins dels dits .v^m, los quals són poch atesa la necessitat d'aquell, sien afegits al dit senyor rey mil florins per los dits honorables jurats o dos d'aquells, e los quals lo dit concell de present afig axí que'l dit senyor rey per sa necessitat haja compliment als dits .v^m. florins ab lo dit afegiment, e la dita senyora mil florins, e en aquesta manera són e sien entre'ls dits senyor .vi^m. florins, ço és, al dit senyor rey .v^m. florins, e a la dita senyora reyna los dits mil florins. ¶^{115r} E ultra aquests sien distribuïts, donats e departits per los dits honorables jurats o dos d'aquells, entre vicecanceller e regent la cancelleria del dit senyor rey, e lo canceller o vicecanceller de la dita senyora reyna, e entre altres curials dels dits senyors o de qualsevol d'aquells, si segons o a qui d'aquells serà vist als dits dos jurats e per aquelles parts que'ls plaurà, volran e ordenaran, los mil florins en lo dit precedent concell ordenats e proveïts ésser dats a curials, faents relació en concell de les persones a què seran donats e de les parts, segons fon ordenat en lo dit precedent concell. Et proveí concordantment lo dit <concell> que'ls .vi^m. florins que deuen ésser donats als senyor rey e reyna, segons lo nombre dessus recomptat a cascun, sien donats a aquells e en lurs mans, e no a lurs tresorers o a altres curials en loch lur, e hagen àpoca dels dits senyors de la paga d'aquells. E per haver lo dit afegiment dels dits mil florins, puxa e donen licència al síndich de carregar censal sobre la ciutat ab carta de gràcia, ensemps ab los jurats o sens aquells, donan sobre ço plen e bastant poder al dit síndich e jurats de fer lo dit carregament ab totes dependències e emergències a açò necessàries o oportunes.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die lune .xi^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als concellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens en hora tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

N'Andreu Castellà, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, ¶^{115v} mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Mercader, en Bernat Bordet, en Simó Çacreu, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Cabrera, en P(ere) Real, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Ramon Roig,

¶⁶⁸ Al marge esquerre: *afegiment de .M. florins.*

en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Jacme Miquel, en Guillem Jàfer, micer Bernat Abrí, en Manuel d'Oriola, en P(ere) Roqua, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, n'Arnau de Peraxenç, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera, en Domingo Vinyoles, en Johan de Torragrossa, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, en P(ere) Johan, en Salvador Ferrando, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Segarra, en Pasqual Exemeno.

De manament dels honorables jurats fon per mi Berthomeu Cerdà, escrivà lur, altra veu lesta al dit honorable concell una letra del molt alt senyor rey als dits honorables jurats tramesa, closa e sagellada en lo dors ab lo sagell secret del dit senyor, lo sobrescrit de la qual era de la tenor següent:⁶⁹

Als amats e feels nostres los jurats de la ciutat de València.

De dins era de la tenor següents:

Lo rey.

Pròmens. Vostra letra havem reebuda continent com per concell general d'aquexa ciutat ¶^{116r} era estat del·liberat que dos de vosaltres vinguessen a nós per liurar en les nostres mans los .v^m. florins per vosaltres a nós offerts, a la qual letra vos responem que nós, havents affecció e voler que aquelles persones a qui nós som tenguts en diverses quantitats, fossen satisfetes e contentes pus nós en partiem, haviem escrit e manat a vosaltres que liuràssets en nom nostre los dits .v^m. florins a'n Guillem de Martorell, regent nostra tresoreria, per ço que d'aquelles pogués pagar e contentar a les persones dessus dites. E pus axí és, per satisfer a vostre voler plau-nos e som contents que dos de vosaltres vingats a nós per liurar en nostres mans la dita moneda, però pregam-vos affectuosament que per servey nostre vullats liurar de present al dit Guillem dos mília florins per pagar e satisfer a les dites persones qui han fiat lurs dinades a nostre comprador, car en altra manera seria a nós cosa fort vergonyosa e de mal exemple, e lo restant dels dits .v^m. florins portarets de continent a nós, qui havem escrit e manat per nostra letra al dit Guillem de Martorell que us liure la carta de la declaració francament après li haurets liurats los dits dos mília florins, e que se'n vingue ensemps ab vosaltres. E après haurets liurat a nós la dita resta, nós vos prometem en nostre (sic) bona fe reyal fermar-vos tantost àpoca de tots los dits .v^m. florins. Dada en Murvedre, sots nostre segell secret, a .X. dies de juliol del any .M.CCCC.I. *Rex Martinus*.

La qual letra lesta, encontinent fon exposat per mossén Johan Fabra que'l dit en Guillem Martorell havia pregat a ell e a sos companyons que'ls plagués que,

¶⁶⁹ Al marge esquerre: *letra del senyor rey*.

ultra los dits .II^m. florins, li faessen pler de cent .X. florins que havia mester per pagar dret de sagell e una cota e un petxer d'argent que'l senyor rey havia manat fer e donar al missatger moro qui era en la ciutat. Lo dit concell, hoïdes les dites letra e exposició, concordantment proveí, volch e atorgà que per complaure al dit senyor, e attès que'ls menestrals e altres ciutadans de la ciutat havien ésser contentats de ço que per lo dit senyor los era tengut, a qui la ciutat portablement devia molt ésser inclinada, los dits duy mília florins fossen ací en la ciutat liurats al dit en Guillem Martorell, qui fes cautela d'aquells tro fos haüda del senyor rey entegrament dels dits .V^m. florins, en la qual poria anar per cancel·lada la que per lo dit en G(uillem) serie feta dels dits .II^m. florins. E que'ls trey mília florins restants, exseguin lo dessús dit manament reyal, sien portats al dit senyor e liurats en les mans d'aquell per los hon-^{116v}-rats mossén Johan Fabra e en Bernat Vidal, jurats, als quals sia feta letra de creença la qual, après li hajen liurats los dits .III^m. florins, expliquen aquella al dit senyor, supplican-lo que li plàcia posar aquesta ciutat en estament degut per raó de les bandositats, e vagen ab los dits dos jurats en Jacme Vallseguer, síndich, e en Simó Çacreu, clavari, qui port la moneda, com facen mester llà per moltes congrüents raons les quals no cal explicar, e hajen los dits honorables jurats del dit senyor rey àpoca de tots los dits .V^m. florins, e, senblantment, se'n porten los mil florins offerts e promeses a la senyora reyna e, liurats aquells a aquella o en ses mans, hajen àpoca d'aquella dels dits mil florins.

Volch més e proveí lo dit concell concordantment que'ls dits dos jurats, dels mil florins que dessús en precedent concell ordenats ésser distribuïts entre curials,⁷⁰ al present d'aquells donen al vicecanceller del senyor rey doents florins e a micer Francesch de Blanes, regent la cancelleria, cent florins, e a'n Guillem Ponç, secretari del dit senyor rey, cent florins, e com açò's faça graciosament e de voler e ordinació del concell per ço que'ls fets de la ciutat sien o hajen favorable⁷¹ expedició en cort del dit senyor, volch que no fos haüda ne demanada àpoca d'aquells, com seria cosa vergonyosa, ans d'açò fossen creguts los dits dos honorables jurats e, feta relació après lur tornament del dit do o distribució als curials dessús dits, lo concell o haja a ratificar e confermar per lur cautela, e dels restants .DC. florins los dits dos jurats hajen facultat a lur bon arbitre pagar a porters e totes altres messions, axí de lur anada com altres qualsevol que per ocasió del present do fet als dits senyors rey e reyna s'ajen a fer e despendre, comsevol de les quals per lur simple paraula sien creeguts e lo dit concell ho haja a fermar e ratificar sens prova d'altra escriptura. E deduïda la dita distribució, que és de .CCCC. florins entre los dits tres curials, e les dites altres messions, ço que sobrarà, quantque sia, per los dits dos jurats sia manifestat en concell per ço que d'aquell restant se face ço que'l dit concell del·liberarà.

¶ ⁷⁰ Al marge esquerre: *idem*.

¶ ⁷¹ Tatxat: *exp*.

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Guillem Çaera, micer Thomàs Johan, n'Anthoni Soler, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Johan Cabanes, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Domingo Scolano, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Guillem, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, en Manfré Escrivà, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, en Simó Çacreu, en P(ere) Fuster, en P(ere) Real, en Bernat Mir, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Guillem Solanes, en Andreu Civera, en Miquel Esquerre, en Bernat Borrell, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, ¶^{117v} n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Johan Martí, n'Arnau Borrell, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles.

En aquest dia, en lo present concell los honrats mossén Johan Fabra, cavaller, e en Bernat Vidal, jurats, missatgers dessus en lo pus prop precedent concell elets per portar al senyor rey los .III^m. florins restants dels .V^m. florins dessus a aquell oferts, e los mil florins de la dita senyora reyna e los altres mil florins dels quals ha ésser despesa alguna quantitat entre curials,⁷² referiren al dit honorable concell com havien liurats al dit senyor los dits .III^m. florins restants e havien haüda àpoca d'aquell de tots los .V^m. florins, ab los duy mília que eren estats pagats al honrat en Guillem Martorell, regent la tresoreria del dit senyor, dels dits .V^m. florins, e a la senyora reyna los mil florins, e havien haüda àpoca d'aquella, les quals àpoques liuraren present lo dit concell a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà d'aquell, les quals tantost foren meses en l'archiu. E axí matex, referiren que dels .M. florins distribuïdors entre curials e altres messions havien donats e liurats al honrat micer Francesch Blanch cent florins. Quant és dels cent florins donadors al honrat en Guillem Ponç, secretari del dit senyor rey, lo dit honrat en

¶⁷² Al marge esquerre: *dels missatgers per a el senyor rey.*

Guillem Ponç no·ls volch rebre dient que no·ls havia servits, mas que·s era offert molt a servir la ciutat ab gran voler, e que ell pendria de la ciutat ço que li plagués donar com ho hauria servit. Al vicancellor no li foren offerts ne liurats los .CC. florins que·l concell havia proveït dessus que li fossen donats per algunes raons portables per les quals los dits missatgers s'eren moguts a no offerir-los-hi, les quals dixeren al concell, e⁷³ fon a aquell acceptable e loà, aprovà, ratificà e confirmà, e hac per ver, ferm e agradable tot ço que per los dits missatgers era estat fet, donat e ordenat sobre los dits affers, re-gracian-los de la lur bona nunciació e missatgeria, e de tot lur bon pensament e acord.

¶^{117r(bis)} Com los procuradors e alcayts de les viles de Xelva, de Líria, de Xèrica e de Penàguila e dels castells d'aquelles, e les alcaydies dels castells de Domenyo e de Tuexa de la vall de Xelva, e les administracions lurs sien finides per passament del any per lo qual foren elets, e per aquesta raó fos reportat en lo present concell que per aquell fos proveït de continent de procuradors e alcayts de les dites viles e castells, com no estiguessen bé sens regidors.⁷⁴ Per tal, lo dit honorable concell, fet d'açò algun raonament attés que si les eleccions dels dits procuradors e alcayts eren fetes en e per lo concell porien venir en gran discrepància per molts senys, per ço concordanment acomanà als dits honorables jurats que aquells per si ajustats a si aquells dels consellers qui·ls plaurà, elegesquen e constituequen los dits procuradors e alcayts e donen a un any tan solament, e atorguen a aquells tot aquell e tant e tan gran poder com és acostumat, els sia bé vist e aquells hajen mester, segons exigència dels actes.

Més avant, los dits jurats puxen per si o la major part d'aquells absolre los alcayts⁷⁵ dels sagrament e homenatge que per los dits castells han prestats e fets a la ciutat o concell d'aquella, o les dites absolucions cometre o comanar a qui·ls plaurà, que en loch d'ells absolven los alcayts d'aquells dits castells dels dits sagraments e homenatges, e reeben los dits castells a mà de la ciutat, car lo dit concell de present ordenà que·ls dits procuradors e alcayts, qui de present són, donants e liurants los dits castells los quals tenen a costum d'Espanya o de casa plana⁷⁶ \a aquells a qui·ls serà manat per letra e missatge dels dits jurats,/ ara per ladonchs e ladonchs per ara, los dóna e ha per absolts, bons e quitis de tot sagrament e homenatge e de totes altres qualsevol obligacions e promissions per aquells prestades e fetes, car lo dit concell ha per reebuts los dits castells axí com si personalment los havien liurats al dit concell. E més avant acomanen aquells dits castells als elets alcayts, reebén d'aquells e de cascun d'aquells sagrament e homenatge en la forma acostumada, a costum d'Espanya les que són de la dita costum, e los altres per casa plana. E sobre totes e sengles les dites coses e cascuna d'aquelles, lo dit concell donà e atorgà plen e bastant poder als dits honorables jurats ab totes dependències e emergències d'aquelles,⁷⁷ e promés lo dit concell en poder

¶⁷³ Taxat: fore. ¶⁷⁴ Al marge esquerre: *dels alcayts e procuradors.* ¶⁷⁵ Tatxat: *remoguts e finits.*

¶⁷⁶ Tatxat: *a e les procuracions a aquells per qui*

hauran letres dels dits jurats. ¶⁷⁷ Tatxat: *e tot altre sens lo qual les dites coses no poguessen haver acabament.*

de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà seu, axí com a pública persona açò d'aquell stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany o porà ésser interés, haver ¶^{117v(bis)} per ferm e agradable emper<o> tostemps tot ço e qualque cosa los dits honorables jurats elegiran, constituiran, cometran e faran e jamés no serà revocat, sots obligació dels béns de la ciutat.

Ítem, lo dit concell proveí que·ls .XII. escuts que per l'onrat e religiós frare Bonifaci Ferrer foren pagats en Avinyó per dret de sagell de la indulgència papal que és estada haüda per ocasió de les currentes mortaldats, sien pagats de la peccúnia de la ciutat als frares de Portaceli, segons voler del dit frare Bonifaci de la dita orde.⁷⁸

Ítem, los dits honorables jurats, exseguín la provisió en aquest dia feta dessús per lo dit honorable concell e lo poder a ells donat e comanat, estants en hora de vespres en la cambra de concell secret de la dita ciutat ajustats assí los honrats micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, micer Johan Ferrando, advocats pensionats de la ciutat, en Pere Johan, \mossén Francesch d'Esplugues,/en Guillem Solanes, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Fuster e en Pasqual de Montalbà, consellers de la ciutat, de consell e concòrdia de tots aquests ajustats elegiren en procurador e alcayt de la vila, castell e vall de Xelva l'onrat en Johan⁷⁹ \Suau, pus jove/, e en procurador e alcayt de la vila e castell de Liria e de la vila e castell d'Exèrica e de lurs pertinències, ço es, l'onrat en Jacme Jofre, e en procurador e alcayt de la vila e castell de Penàguila l'onrat n'Andreu Civera, ciutadans de València, a un any tan solament e primervinent. Et de continent manaren fer a aquells e a cascun d'aquells les procuracions e alcaydes e poders ja notats en libre de notes de mi, Berthomeu Cerdà, sots aquesta matexa diada, testimoniats segons en lo dit meu libre és contengut.

Post hec, die jovis .XXI^a. mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo.

Los honorables mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, jurats de la ciutat de València, ab acord e consell d'alcuns consellers de la ciutat a si ajustats, continuan la provisió e exseguín la comissió de consell a ells feta dessús pus prop celebrat,⁸⁰ elegiren a un any esdevenidor en alcayt del castell de ¶^{118r} Tuexa l'onrat n'Arnau Saranyó, tenidor per casa plana, e en alcayt del castell de Domenyo l'onrat en Johan Valleriola, tenidor e servador a costum d'Espanya per lo dit any esdevenidor. E manaren e atorgaren ésser fetes a aquells e a cascun d'aquells, de son castell, les comandes e constitucions contengudes sots aquesta diada en libre de notes de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur e del dit concell.

Testimonis los honrats micer Johan Mercader, doctor, e micer Bernat Abrí, licenciat en leys.

¶⁷⁸ Al marge esquerre: *dels .XII. escuts.*

¶⁷⁹ Tatxat: *de Solanes.* Al marge esquerre: *Xelva. Elecció de procuradors de Xelva e de Liria e de Penàguila.*

¶⁸⁰ Al marge esquerre: *Xelva. Elecció d'alcayt de Tuexa.*

En aquest matex dia de dijous, .XXI. del mes de juliol del any pus propdit.

L'onrat en Johan Suau, alcayt constituït del castell de la vila de Xelva e procurador general de la dita vila e vall d'aquella,⁸¹ constituït en presència dels honorables jurats en la cambra de concell secret de la dita ciutat, per lo dit castell prestà en poder del honorable mossén Johan Fabra, reebén per si e sos companyons allí presents, sacrament sobre·ls sants Evangelis per ses mans tocats e homenatge de mans e de boca segons és acostumat, per e sots los quals promés als dits honorables jurats deffendre e salvar lo dit castell per casa plana a la dita ciutat e concell d'aquella, e de reetre aquell dit castell a aquella dita ciutat salvament e segura passat l'any o a qui lo concell d'aquella manarà, volrà e ordenarà, ell absolt dels dits sacrament e homenatge, ne dementre tenrà aquell, acollirà o receptorà en aquell enemichs del senyor rey ne de la ciutat, e acollirà en aquell irats o pagats los jurats e síndich de la dita ciutat tota hora que venir hi volran. E noresmeys, promés e·s obligà en poder dels dits honorables jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà d'aquells, en loch, nom e veu del concell de la dita ciutat e de tots aquells de qui·s pertany e pertànyer pot e deu legítimament stipulant e reebent, que durant l'any de la dita sua procuració se haurà en lo regiment d'aquella bé, feelment e leyal, guardant los drets de la dita ciutat, e darà drets e justs juhís a tots aquells qui denant ell se clamaran, e guardarà e servarà los furs, privilegis, libertats e costums de la dita vall sots virtut del sacrament per ell desús prestat. E passat lo dit any retrà bo, ver e leyal compte a la dita ciutat o a qui aquella manarà, ordenarà e volrà de tot los fruyts, rendes, esdeveniments e emoluments ¶^{118v} de les dites vila e vall, que durant lo dit seu temps s'esdevendran e vendran a ses mans o d'altres de manament e voler seu e de restituir *reliqua*. E per attendre e complir les dites coses tocants reddició del dit compte e restitució del restant, e de bé exercir la administració de la dita procuració e de tot dol d'aquella, obligà als dits honorables jurats e concell de la dita ciutat, mi dit notari e scrivà, stipulant *ut supra*, si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver on que sien. Et a superhabundant cautela d'aquestes coses tocants la dita administració, donà e offerí fermances e principals tenguts e obligats a restitució del dit restant e resarcí de dol, ab ell e sens ell per lo tot, és a saber, los honrats mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, e en P(ere) Johan, ciutadà de València, e cascun d'aquells per lo tot, presents, qui la dita fermaça e principal obligació spontàneament e de grat feren e atorgaren, e per aquella si e cascun d'ells per lo tot ensemps e per lo tot ab lo dit honrat en Johan obligaren si e tots sos béns e de cascun per lo tot, mobles e no mobles, haüts e per haver on que fossen, obligaren mi, notari stipulant *ut supra*. Et renunciaren los dits honrats en Johan Suau e les fermances a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola del diví Adrià e a tot altre fur e ley contra açò vinent.

Testimonis foren los honrats en Johan Torragrossa e micer Bernat Abrí, licenciat en leys.

¶⁸¹ Al marge esquerre: *Xelva. Sacrament del procurador de Xelva.*

Et tantost, en aquest dessús pus *proxime* dit dia, l'onrat n'Arnau Saranyó, alcayt constituït del castell de Tuexa per casa plana, prestà en poder del dit honorable mossén Johan Fabra, per si e sos companys reebent, semblant sagrament e homenatge que dessús és prestat per lo dit honrat en Johan Suau per lo castell de la vila de Xelva.

Testes supra proxime nominati.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo,
die sabbati .XXIII. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab albarans en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú trameses als consellers de la dita ciutat axí de genero-^{¶119r}-ses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, aplegats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebra<r> concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia civil, jurats e pròmens e consellers següents:

N'Andreu Castellà, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Mercader, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en P(ere) Johan, en Salvador Ferrando, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Salvador Carnicer, n'Anthoni Rama, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, en Manuel Oriola, en Simó Çacreu, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en R(amon) Roig, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Johan de Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Johan Aguilar, en P(ere) Roqua, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, n'Arnau de Perexenç, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, ^{¶119v} n'Antohni Fajola, en Jacme Segarra, en Miquel Vidal, en Berenguer Marco, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno, en Guillem Pedrera, en Domingo Vinyoles.

Com alguns dels soldadats qui anaren ab l'estol del noble en Pero Maça en la illa de Çicília demanassen al concell que fossen pagats del sou, lo dit concell, no sabén res de açò e no creen la ciutat ésser tenguda al dit sou, acomanà als advocats pensionats de la ciutat que regoneguen lo dit fet diligentment e'l examinen, et d'aquèn facen relació al concell de ço que'n trobaran, per ço, que y puxa ésser proveït e respost segons serà faedor.⁸²

¶ ⁸² Al marge esquerre: *dels soldadats*.

En aquest dia de disapte, a .XXIII. del mes de juliol any dessus dit de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCC.I., l'onrat en Francesch Aguilar, justícia de la ciutat de València en lo criminal, entenent al bon estament e guarda de la ciutat e dels ciutadans d'aquella presentà al honorable concell de la ciutat, en lo dit dia ajustat en la sala de concell d'aquella, e per mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit honorable concell, lests e publicats alta veu los capítols dejús següents:

L'onrat en Francesch Aguilar, justícia criminal de la ciutat de València, explicà al concell com a ell en diverses consells sien estats dats grans càrrechs dels mals que's fan en la ciutat per molts e en moltes maneres, senyaladament per los de les bandositats, axí matant, nafrant, injuriant e aminvant los ciutadans e vehins de la dita ciutat, com encara en haver en poca reverència e encara portants e havents en menyspreu de paraula e de fet los manaments del senyor rey e de sos oficials, et encara, per molts ladres qui a present an fet e fan molts e diversos furts. Per ço, lo dit justícia ha fet aplegar lo present concell per acordar sobre les provisions qui's puxen e dejen fer per justícia a conservació de la honor e jurisdicció del senyor rey e de sos oficials, e a càstich e eximple dels mals e a seguretat e repòs dels bons ha fets e ordenats los capítols següents:

Primerament, que sien elets altres .XII. capdeguaytes ultra los .XII. que ja y són, és a saber, un capdeguyta per cascuna parròquia.

Ítem, que'ls .XII. capdeguaytes qui ja són en la ciutat e los altres .XII. elegidors sien tenguts tenir .L. hòmens de sa guayta, los quals juren en poder de lur capdeguayta de acompanyar aquells de dia e de nit tota vegada que per exercir lur offici los hauran mester.

Ítem que'l justícia compartesca les dites guaytes en tal forma que cascuna hora de la nit vagen ^{120r} almenys .III. capdeguaytes per la ciutat.

Ítem, que'l dit justícia don poder a cascú dels dits .XXIII. capdeguaytes ultra lo poder que ja'ls pertany e han acostumat de haver com a capdeguaytes, que de dia puxen tolre armes e metre en presó, axí ab saig com sens saig, a lur arbitre e coneguda.

Ítem, que'ls dits justícia e capdeguaytes, tota vegada que manaran o cridaran a alguna que's tinga al rey o al justícia o a la guayta o capdeguayta, e aquell contrastarà o darà a fogir, que'ls dits justícia o capdeguaytes hajen poder e franch arbitre de cridar: «sia haüd, mort o pres!», e après que la dita paraula serà dita tot hom qui per haver aquell contra qui serà dita la dita paraula, aquell nafrarà o occiurà, sia sens pena.

Ítem, que'ls dits capdeguaytes, si alcú los fugirà dites los dessus dites paraules o dites a son arbitre, que seguesca contínuament lo qui fugirà dins la ciutat e fora per tot son terme vell fins lo aja gitat del dit terme o enclós en qualque loch, alqueria o casa, e trameta lo pus prest que puxa per lo justícia e d'allí no partesca sens manament e ordenació del justícia.

Ítem, que tota vegada que qualsevol dels dits cinquanta hòmens de cascuna guayta sabrà que'l justícia, lochtinent o algun capdeguayta seguex alcú per pendre'l o crida: «avi del rey», que tantost ab son arnés vaja a son capdeguayta on que'l puxa trobar o llà on la rumor serà, e seguesca e acompanyen aquell, e per semblant cascun capdeguayta ab sa companya acorrega llà on serà lo justícia, lochtinent o capdeguayta

qui seguirà lo que vol pendre, en manera que entre tots donen consell, favor, ajuda e esforç als oficials que agen tal hom o hòmens.

Ítem, que'l dit justícia, tota vegada que li esdevinga cas urgent que aja lur offici exercit en o contra persones poderoses e dupte de resistència o inhobediència, aja lo trompeta e faça cridar per la ciutat per lo trompeta dues coses, co és, que'l trompeta cride los consellers a la sala e los de guayta acorreguen al justícia en tal part e faça notificar les dites coses a qualche jurat, e que'l dit jurat tantost se'n vaja a la sala per dar regla a ço que la ciutat haurà a fer en les dites coses segons lo cas.

Ítem, que'ls dits capdeguaytes e hòmens de guaytes se guarden de ésser o metre's en bando e en altra manera de viure desonestament; si no, que'l justícia los meta en la presó e ¶^{120v} d'aquí no puxen ésser gitats sens lo concell, car los qui són elets per corregir los altres de alguns vicis no deuen ells practicar tals vicis.

Ítem, com los dits capdeguaytes e hòmens de guaytes, volents dar bon recapte en les dites coses, hauran a sofrir gran treball, lo qual sofferran per lo bé públich, per tal sia digna cosa que aytals sien favorejats en algunes coses. Per tal, lo⁸³ dit justícia los assegurará totes armes que ab si porten, axí de dia com de nit, e scriurà tantost al dit senyor rey suplicant-lo humilment que per sa mercè ell vulla confirmar totes les dites coses, manant a tots sos oficials que observen les dites coses, e per sa mercè e acostumada clemència atorgue als dits capdeguaytes e hòmens de guayta altres gràcies, les quals seran als dessus dits fort favorables.

Et lo dit honorable concell, hoyts los dits capítols, hac per bons aquells e lur ordinació al pacífich estat de la ciutat, per què havent açò a plaer e grat proveí que'ls dits capítols o translat d'aquells fos tramés al molt alt senyor rey ab letra suplicatòria que sia sa mercè loar e auctorizar aquells e tot ço que sia proceït per vigor d'aquells. E per donar compliment a les dites coses, de continent proceï a fer elecció dels dits altres .XII. capdeguaytes e foren los següents, és a saber: per Senta Maria en Francesch Pérech; per Sent Thomàs en Bernat Andreu; per Sent Andreu en Berthomeu Ponç; per Sent Martí en Domingo Vinyoles; per Senta Caterina en Paschual de Muntalbà; per Sent Nicolau en Pasqual Vilba; per Sent Berthomeu en Bernat Godall; per Sent Lorenç: en P(ere) Real; per Sent Salvador en Martí Fuster, notari; per Sent Esteve: en Berthomeu Amenler; per Sent Johan en Jacme Madriz; per Senta Creu en Francesch Cardona.

Volch emperò lo dit concell que la present elecció⁸⁴ de capdeguaytes dur d'ací a la festa de la Nativitat de Nostre Senyor Déu primervinent. E cascun any d'aquí enant puxen ésser elets los dits .XXIII. capdeguaytes, los .XII. emperò ara novellament ajustats dementre plaurà al concell de la ciutat e li serà vist faedor per causa de les dites bandositats o altres, e que'ls dits .XII. capdeguaytes ara novellament elets puxen ésser variats, remoyent los elets o algun d'aquells e eligen-ne altres en loch dels remoguts, e açò tantes veus com als dits justícia e concell serà benvist.

¶⁸³ Tatxat: *justícia*.

¶⁸⁴ Tatxat: *dels*.

Més avant, feta exposició en concell de les coses dejús escrites per lo discret en P(ere) Làzer, notari, com per freqüentació de spesses secades la ciutat haja gran penúria d'aygües,⁸⁵ en tant que per esterelitat d'aquelles gran partida dels splets se perden e ha a fer provisions de farines d'altres parts per ço com los molins no han bastament d'aygües, de què la ciutat ve a importables rumors e brògits. Per tal, proveí que·l tracte del traure de la céquia del riu de Xúquer, que deu venir al Pla de Quart e regar aquell e d'aquèn engravar en lo riu de Godalaviar de la dita ciutat, sia continuat e més en alcun bon punt, haüts e ¶^{121r} vists los nivells ja temps ha fets d'aquella. E com la dita céquia no solament toque interés de la ciutat e ciutadans d'aquella mas de molts nobles, cavallers, religioses e hòmens de ecclésia qui seran heretats en aquella o son rech, per ço, concordantment per donar espeegat compliment a les dites coses e fogir remoció de molts senys, com tals coses ans prenguen bona fi per intervenció de poch que de molts, acomanà e donà \e atorgà/ poder plener e bastant als dits honorables jurats o a dos d'aquells qualsevol, axí que la condició dels primer occupants no sia feta mellor ans ço que per los uns serà començat per los altres puxa ésser resumit e finat, de convocar e appellar a parlament del dit acte, ab assignació de breu temps e d'aquell loch abte que·s volran, tots aquells dels quals lo traure e rech de la dita céquia sia interés, e convocats e appellats hajen parlament ab aquells de e sobre les dites coses a ensaig o a tots obs, lo qual haüt facen relació en concell de ço que·n lo dit parlament serà entre tots o la major part concordat, o de lur discòrdia e causa d'aquella, o si appellats al dia e loch assignat venir no y volran, per tal que·l dit concell en qualsevol dels caps puxa proveir ço que li plaurà e benvist li serà.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.I.,
die sabbati .XXX^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú trameses als consellers de la dita ciuta axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, aplegats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de consell de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, en Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, ¶^{121v} mossén Francesch d'Esplugues, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, en Simó Çacreu, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Johan Cabanes, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Jacme

¶ ⁸⁵ Al marge esquerre: *de la céquia de Xúquer.*

Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Guillem, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en G(uillem) Solanes, en Jacme Ros, en P(ere) Real, en Bernat Mir, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Johan Martí, micer Guillem Çaera, micer Thomàs Johan, n'Anthoni Soler, en Berthomeu Vilella, n'Andreu Civera, en Miquel Esquerre, en Bernat Borrell, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, n'Arnau Borrell, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles.

Oïda en concell una supplicació a aquell oferta per los honorables prior e majordòmens de la loable confraria de mossén Sent Jacme o part d'aquells, e per mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del dit honorable concell, alta veu lesta, per la qual effectualment en conclusió demanaven ells e los vehins de la pobla appellada d'en Vicent Dezgraus, dins los murs nous, fos feta o manada fer per lo concell de la dita ciutat una mare per reebre les inmundícies d'aquella part, en la qual vehins d'aquèn reeben grans infeccions e pudors per raó d'una bassa on a temps pluvials se fa congregació d'aygües e, com no hajan un decórrer, podrexen-se e donen gran e greu fetor.⁸⁶ Lo dit honorable concell, attenant que deu ésser entés a la sanitat de les gents e preclosa via a infeccions e pudors, proveí, volch e atorgà que'n son orde de la peccúnia de murs e de valls, ço és, après que les mares primerament proveïdes sien acabades, sia feta una mare en la dita pobla en aquella part o carrer ¶^{122r} on pus fàcilment e ab major servitut e profit dels vehins puxa ésser feta.

Aprés, fon exposada e lesta en concell una letra patent de molt alt senyor rey, donada en lo loch d'Altura a .XVIII. de juliol any *proxime* dit, ab e per la qual lo dit senyor ha indites Corts generals al regne de València e íncoles d'aquell, celebradores en la ciutat de Sogorb,⁸⁷ començadores lo quatorzén dia del mes d'agost primervinent. Lo concell, haüt d'açò gran col·loqui o parlament ab matura cogitació, pensa que jassia segons provisions reyls Corts particulars no devien ésser tengudes tro les Corts generals de Monçó fossen acabades, però com per tots los reys passats de loable memòria fos proveït, jurat e promés que lur primogènit après un mes que serà fet rey sia tengut venir a la ciutat de València e tenir Corts a aquella e al regne, e en aquelles Corts jurar furs e privilegis, e açò juraren per si e lurs hereus e successors per totstemps observar. Et d'aquest cas no fos cogitat en la provisió de les Corts de Monçó prohibuint les dites Corts particulars, e per consegüent no y deja ésser entés, per ço del·liberà, provey e tench per bo que per aquesta raó e per dues altres urgents:

¶⁸⁶ Al marge esquerre: *de la Pobra d'en Vicent Dezgraus.*

¶⁸⁷ Al marge esquerre: *de les Corts particulars.*

la primera, que és impossible que de tota la vida dels qui huy són les dites Corts de Monçó sien finides, ne han manera de finir e deferir o al·longar lo jurament de furs e privilegis del regne faedor per lo dit senyor rey, a què es tengut e astret per sagrament e provisió de sos predecessors, no serie lícit, honest o factible.⁸⁸ La segona, que pus lo dit senyor ha indites Corts dins lo regne per evident causa e necessitat de les morts que són dins la dita ciutat, on no poden ésser celebrades sens perill de la persona del dit senyor, que seria molt irreparable, seria molt menys honest cor no seria àls sinó denegar que hom no volgués son sagrament o deviar, e que hom no li volgués fer sagrament de feeltat segons és acostumat prestar en acte de cort, e per moltes altres honestes raons que's poden dir e al·legar fos donat loch a les dites Corts particulars axí com a molt necessàries a la ciutat e regne d'aquella, ab e sots protestació faedora denant lo dit son vicecanceller de salvament de furs, privilegis e provisions de les dites ciutat e regne, als quals per alcuna manera no fos derogat per alcun acte contrari fet o faedor. Et com fos mester ésser trameses missatgers ¶^{122v} a les dites Corts e síndichs, segons forma de la dita reyal letra, lo dit concell concordantment del·liberà que quatre missatgers e síndichs fossen trameses a les dites Corts, e de continent aquí matex tot lo concell concordantment elegí en missatgers a aquest acte en lo dit nombre, ço és, los honorables en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal, jurats, micer Johan Mercader, doctor, e micer Guillem Çaera, licenciat en leys, advocats pensionats de la dita ciutat, als quals atorgà e manà ésser fet sindicat bastant al dit acte, del qual poder sia exceptat lo fet de Xelva, del qual los dits missatger e síndichs principalment o per alcuna incident, directament o indirecta, no se'n puxen entrametre com lo dit concell retenga aquell ves si.⁸⁹

Ítem, lo dit honorable concell donà e atorgà poder als dits honorables missatgers de ésser en nom del concell en lo parlament que deu ésser tengut en lo loch de Torres-Torres sobre'l fet del traure de la céquia del riu de Xúquer, que deu venir a regar lo Pla de Quart, e de finir tot ço que en lo dit parlament serà concordat ab los heretats qui seran en la dita céquia e rech d'aquella, e volch lo dit concell que d'açò'ls fos fet bastant e expars sindicat.⁹⁰

Més avant, lo dit honorable concell volgué que'n Johan Cabanes, qui per concell passat fon donat en acompanyat al lochtinent de mudaçaf del present any per les causes allí expressades, servesca e dur la provisió d'aquell tro a la festa de sent Michel prime-ravinent, e que de la peccúnia de la ciutat sia satisfet a aquell de sos treballs per tot lo temps que servit haurà, a coneguda dels honorables jurats o de la major part d'aquells, als quals lo dit concell concordantment ho acomanà.⁹¹

¶⁸⁸ Tatxat: *se*.

¶⁸⁹ Al marge esquerre: *excepció del fet de Xelva*.

¶⁹⁰ Al marge esquerre: *del parlament de Torres Torres*.

¶⁹¹ Al marge esquerre: *Cabanes*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die veneris quinta mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per los verguers dels honorables jurats trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans ^{||123r} de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrçia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat sobredita, allí on e segons és acostumat totstamps ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent del honrat en Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Johan Roïz de Corella, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, n'Anthoni Soler, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Bernat Ros, en Bernat Lorenç, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Johan Martí, en Mamfré Escrivà, micer G(uillem) Çaera, micer Tomàs Johan, en G(uillem) Solanes, en Jacme Ros, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en Jacme Ferrer, en Lorenç Fuster, n'Arnau Borrell, en Jacme Segarra, en Domingo Vinyoles, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, en Berthomeu Vil·lèlla, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Berthomeu Amenler, en Ramon Roig, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Peraxenz, en Bernat Bellot, n'Anthoni Bellot, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, en Miquel Vidal.

^{||123v} Feta en aquest dia exposició en concell de la mort, malvadament e iníquia e no tement Déu ne senyoria, feta de la persona del discret en Martí de Roda, simplament e sens alcunes armes de qualsevol linatge ans ligen un libre de sancta teologia estant denant la sua porta, que és denant e prop lo portal de la ecclésia de mossén Sent Andreu, e de la crida pública e reyal per los honorables n'Arnau de Vilarnau, lochtinent de⁹² governador en la ciutat e regne de València, e en Francesch Aguilar, justícia en lo criminal de la dita ciutat, feta o manada fer per la dita ciutat e lochs acostumats d'aquella, per la qual prometien do de cent florins a tothom que fes e ginyàs que·ls malfeytors e homenyers venguessen en mans dels dits lochtinent e justícia o de qualsevol d'aquells, e açò per cascun dels dits homeyers, los quals vulgarment se dehia que eren tres, e do de .X. florins a tothom qui·ls ne metés en senya o descobrís on fossen amagats o receptats, segons en la dita crida escrita e notada en la cort de la Governació en lo dia proppassat largament és contengut.

¶ ⁹² Tatxat: *portant*. Al marge esquerre: *de Martí de Roda*.

Lo dit concell, havent e reputant la dita mort per molt horrible e cruel e descausida atesa la bonea, simplicitat e gran honestat del dit en Martí, com jamés no anàs o portàs alcun linatge d'armes ne fos mal parlar ans dotat de doctrina theològica, tractador de paus e donador de bons consells, e defenedor de miserables persones, de la mort del qual se donava gran croxit en la ciutat, approvan la dita crida e havent aquella per ben feta, proveí concordantment, volch e atorgà que de la peccúnia de la ciutat sien pagats los dons promeses per aquella a qui e segons e per los nombres en la dita crida ordenats, e encara totes les despeses e cost que faran aquells dos laüts armats que són estats trameses a Cullera ab en Pasqual de Montalbà, argenter, e ab en Johan Cabanes, axí en nòlit dels dits laüts e sou dels mariners com en salari e diürnals dels dits en Pasqual e en Johan, com en altra manera, com se digués que·ls dits tres homeyers havien tenguda la via de Cullera e perquè no poguessen d'aquèn fugir o escapar per mar, foren trameses los dits dos laüts per ordinació e manament dels honorables jurats de la dita ciutat, la qual ordinació lo dit concell hac per bona e ben feta, e loà e aprovà aquella. E noresmenys, lo dit concell volch, atorgà e proveí que de la dita peccúnia fos acorregut al dit honrat lochtinent de governador, qui per terra ab algunes companyes cuytadament era anat a la dita vila de Cullera per haver e atrènyer aquí, si pot, los dits tres ^{¶124r} malfeytors o homeyers, d'aquella e tanta quantitat com plaurà e volran los dits honorables jurats als quals o a qualsevol d'aquells lo dit concell ho comés.

Més avant, volch, proveí e atorgà que de la dita peccúnia sien pagades totes altres despeses que·l dit honrat lochtinent de governador, anant a Cullera e estant aquí en aquelles encontrades per aquesta raó, farà e li convendrà fer e pagar axí per los dits dons e per guardos, o en salaris d'espies o en qualsevol altra manera per aquell seran pagades o promeses pagar. Et totes altres messions e despeses que per la dita prop raó sien fetes, manades fer e promeses pagar per los dits honorables lochtinent de governador e justícia criminal, o qualsevol d'aquells o encara per los dits honorables jurats, axí en salaris e scriptures de notaris, reebedors de imformacions o en altra manera, com en salaris de porters, verguers, saigs e altres persones com en altra qualsevol manera tocant l'acte de la dita mort, de la qual lo dit concell per precloure (sic) via a mals e tals escàndels e axí orribles desijava ésser feta punició per justícia.

Ítem, com la ciutat sia posada en extrema necessitat de peccúnia per imenses e inexcusables messions a què de present és tenguda per causa de la missatgeria de .IIII. missatgers feta o trameses a les Corts per lo senyor rey indites en la ciutat de Sogorb com en altres moltes maneres,⁹³ a les quals defallir no pot, e sia pus fàcil e menys dampnós a la ciutat per acorres breument vendre lo censal dejús escrit que novellament carregar censal sobre si, per tal, lo dit concell concordantment e del·liberada, axí com a pus útil, proveí, volch e atorgà e donà poder bastant als dits honorables jurats o a qualsevol de aquells de vendre e alienar a qualsevol persona o persones capaces tots

¶ ⁹³ Al marge esquerre: *de la venda dels censals de Francavila*.

aquells duy mília set-cents trenta sous censals e annuals que la dita ciutat ha e reeb en certs terminis de cascun any sobre Vilafranca, per preu de .XXXXVI^m.CCCC. sous comprats a raó de .XIII^m.CCC.XXXIII. sous, .IIII. diners lo mil·ler, per aquell preu o preus que haver e trobar-ne poran, e açò ab e sots aquelles eviccions, pactes, convencions, condicions, promissions, obligacions, segurtats e cauteles que'ls compradors volran e demanaran, e ab aquells poran convenir e paccionar, appar de la compra del dit censal feta per la dita ciutat ab carta pública feta e fermada en poder del discret en Jacme Maestre a .XIII. dies ¶^{124v} del mes de deembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCC.XC.VIII., pagador cascun any la meytat a sent Johan e la meytat a Nadal. E promés lo dit concell agradablement en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari per auctoritat reyal, escrivà seu, stipulant e reebent com a pública persona en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, haver per ferm tot ço e tant quant per los dits honorables jurats e qualsevol d'aquells ab lo dit síndich serà fet, promés, paccionat, contractat e convengut, e inviolablement servir empertotstemps sots obligació dels béns de la dita ciutat e universitat d'aquella, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen.

Més avant, proveí e volch que'l preu o preus havedors del dit censal sia pres e reebut o vinga en poder e mans del clavari de la ciutat, e per aquell distribuït e convertit en les messions que's faran en la dita missatgeria e per aquella, e en totes altres coses que plauràn o sien vistes als dits honorables jurats e serà ordenat per aquells o la major part d'aquells.

*Anno a Nativitate Domini M^o.CCCC. primo,
die lune .VIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per los verguers dels honorables jurats de la sobredita ciutat trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons totstemps fon acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia civil, jurats, pròmens e consellers següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia criminal, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Johan Roiz de Corella, micer Guillem Çaera, en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en Johan de Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando, en Johan Aguilar, en Martí de Roda, micer Johan Mercader micer Bernat Abrí, en Simó Caldes, en G(uillem) Solanes, ¶^{125r} en P(ere) Johan, micer Bernat Anglés, en Miquel Esquerre, en Berthomeu Amenler, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomu Mas, en P(ere) Segarra, n'Anthoni Mascarós, n'Anthoni Rama, n'Arnau Borrell, en Johan Martí,

en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Francesch Pèriz, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, en Bernat Baster, n'Anthoni Fajola, en Domingo Vinyoles, en P(ere) Fuster, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Ponç Pellicer, en Jacme Cambres, en Bernat Bellot, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Miquel Vidal.

Feta exposició de les coses dejús escrites per l'onrat frare Jacme, escrivà del greuje o tort que pretén que li és fet en lo pleyt que ha ab lo castellà d'Amposta, de e per la comanda d'Azcó, lo concell concordantment acomanà e donà càrrech als missagers de la ciutat, qui són elets per anar a les Corts indites per lo senyor rey, celebradores en la ciutat de Sogorb, que per via de greuje posador en les Corts e per tota altra justa manera esforçadament e bé facen tanta instància quanta poran per la justícia del dit frare Jacme, demanan reparació dels greujes o injustícia que feta li sia, e en manera que la justícia d'aquell no sia perida ne per favor de l'altra part *vel alias* dilatada.⁹⁴

Ítem, plagué al concell que de la peccúnia de la dita ciutat sien pagades al discret en Francesch Saragoça, notari, les escriptures de dues imformacions que ha reebudes en la cort criminal per verbal disposició del concell, per saber alguns e molts mals que's fan amagadament en la ciutat, per ço que dels dits mals se poguessen seguir degudes punicions.

Ítem, com lo molt alt senyor rey, per bon e pacífich estament de la ciutat, hagués escrit e manat al honrat n'Arnau de Vilarnau, lochtinent de portantveus de gover-^{125v}-nador de la ciutat e regne de València, que no's partís de la ciutat ans estigués e regís en aquella per causa de les bandositats que y són, sobre que li donava gran e larch poder per la dita sua letra, e lo dit lochtinent s'ic fos partit e no volgués tornar. E sobre ço la ciutat hi haja tramés lo discret en Johan Aguilar per pregar-lo que tornàs, car la ciutat hauria esguart ves ell, sabén e confian que, ell estant en la ciutat, aquella seria preservada de molts e irreparables sinistres que's porien seguir per causa de les bandositats, e lo dit lochtinent, per complaure a la ciutat e en confiança del dit esguart, sia tornat e regesca en aquella. Per tal, lo dit concell concordantment, attés que és digna cosa li sia complit ço que li fon promés, acomanà e donà càrrech als dits honorables jurats e a qualsevol part d'aquells que tracten ab aquell de la quantitat que deja haver cascun any a beneplàcit, e u porten ab aquell al afinament que poran e facen-ne relació en concell per ço que y puxa proveir per aquella manera que lia sia benvist.

¶ ⁹⁴ Al marge esquerre: *del comanador d'Azcó*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die martis .IX^a. mensis augusti.*

Fon appellat a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat \de València,/ concell criminal en lo qual, ajustat en la sala de la ciutat sobredita, on és acostumat tenir e celebrar concell, foren molts dels consellers e d'altres qui a manament del dit justícia penal eren venguts per consellar al dit justícia criminal si la corona al·legada per en Çavila, après sentència promulgada, e de la qual ha monstat títol, devia ésser servada o no. E com d'açò fos gran alteració e disceptació e corre-guessen diverses oppinions, lo concell tot acordà e tench per bo que a messió de la ciutat fos haüda còpia de juristes, axí en leys com dret canònich, e que per aquells fos regonegut e vist de dret si devia ésser remés o no, com lo demanàs l'official, e segons aquells acordarien e del·liberarien que allò'n seguís lo justícia criminal.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^a.I.,
die sabbati in quo celebratur vigilia beate Marie, propter vnter/medium
diem dominicum intititata .XIII^a. die mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per P(ere) Colomines, verguer, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia aplegat en la sala de concell de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar ^{||126^r} concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia civil, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Johan Torragrossa, en Manuel Oriola, n'Anthoni Soler, en P(ere) Roqua, en Jacme Ros, en Johan Polo, en Johan Pérez, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, en P(ere) Gilabert, en Simó Soriano, en Johan Martí, en R(amon) Saga, mossén Johan Ferrando, en Johan Aguilar, en Bernat Costa, en Berthomeu Vilella, micer Bernat Anglés, en P(ere) Real, en Miquel Esquerre, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Jacme Cambres, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Pasqual Exemeno, micer Thomàs Johan, en Simó Caldes, en Guillem Solanes, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Bernat Ros, en Miquel Martorell, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Vicent Mealla, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Vicent Gòmez.

Com segons estatut e antiga usança, en la vigília de la festa de Nostra Dona Senta Maria d'agost o lo dia ans si lo dia de la vigília és digmenje, segons és en l'any present, deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema de la dita ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los honrats jurats als dessús dits consellers que·ls plagués ||^{126v} donar bons hòmens, e havents Déu denant lurs ulls, a la dita guarda, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins totstems acostumada. E caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Bernat Mir, donat per la parròquia de Sent Esteve, on té habitació, exercidor lo dit ofici per un any següent. E tantots après, fon proceït a elecció del mesurador de la calz per semblant via de redolins acostumada, e caech o vench en la sort d'aquesta elecció en Martí Soler, donat per la parròquia de Sent Tomàs, exercidor lo dit ofici per un any següent. En aquest dia, ans de la elecció, fon elet en conseller de la parròquia de Sent Andreu, per mort d'en Martí de Roda, notari, és a saber, en Vicent Gòmiz, vehí de la dita parròquia, qui jurà tantost en la forma acostumada jurar per los consellers.

Ítem, com per letra del molt alt senyor rey instant lo procurador del egregi comte d'Ampúries, los jurats e pròmens de la ciutat fossen citats a compàrer en l'audiència del dit senyor, en la ciutat de Sogorb resident, per enantar e proceir en la qüestió de la vall de Xelva. E la ciutat no pogués esser treta de son for, per tal lo dit concell deliberadament e concordant proveí e atorgà ésser fet sindicat als missatgers qui són ja en cort e a cascun per lo tot, a proposar declinatòria de juhi.⁹⁵

Més avant, com segons per letra dels honorables missatgers lo concell hagués sabut que·ls del ajust fet en lo loch de Torres-Torres lo .VIII^{en}. dia del present mes sobre lo traure de la céquia del riu de Xúquer havien posat en cert punt lo dit acte, e per finir havien proveït que fossen amonestats los qui no eren compareguts en lo dit dia, que·l primer dia del mes de setembre primervinent fossen llà on lo rey fos per donar fi a les dites coses o acte, cor aquí serien los missatgers de la ciutat e tots los altres qui eren compareguts. Per tal, lo concell concordantment proveí que fossen fetes les dites letres monitòries ab cominació que, en absència dels amonestats e appellats, lo dit acte seria complit e determenat.⁹⁶

Ítem, en aquest dia los honorables jurats ensemps ab en Bernat Mir, guardià del vi, elegiren en guardes del dit vi en Bernat Riera e en Johan Garcia, qui de continent, aquí presents, juraren en la forma acostumada de guardes.

¶ ⁹⁵ Al marge esquerre:
dictatum est iam in libro notularum juxta provisionem et concessionem.
¶ ⁹⁶ Al marge esquerre: *iam sunt in libro literarum.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per P(ere) de Colomines, verguer dels honorables jurats, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit sia aplegat en la sala de concell de la ciutat sobredita, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia civil, jurats, consellers e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Ramon de Salas, mossén Johan Fabra, en (en blanc), jurats; en Jacme Vallseguer, síndich, en Mamfré Escrivà, micer Johan Ferrando, en Johan Aguilar, en Berthomeu Vilella, en Johan Polo, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Lorenç Fuster, en Bernat Baster, en Bernat Riera, en Johan Martí, en Guillem Jàfer, micer Tomàs Johan, n'Anthoni Soler, en P(ere) Fuster, en P(ere) Real, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pèriz, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Jacme Segarra, en Johan Torra-grossa, en Manuel Oriola, en G(uillem) Solanes, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, micer Macià Pardo, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, n'Anthoni Mascarós, n'Anthoni Rama, n'Arnau Borrell, en Jacme Miquel.

Com en concell dessus celebrat a .XXX. del mes de juliol sia estat proveït que dels diners de la obra de murs e valls sia feta en son orde de les obres faedores una mare en la pobla appellada d'en Vicent Dezgraus,⁹⁷ et ara alguns d'aquells de qui és interés sien estats al concell dients ||^{127v} que ells e los vehins tots d'aquella part ab diners lurs farien fer de present la dita mare, ab què la ciutat limitàs temps a pagar ço que costaria. Per tal, lo dit concell, entesa la dita afirmació, concordantment proveï e volch que si per los dits vehins o altres la dita mare serà feta, dels diners de la dita obra de murs e valls lo cost de la dita mare sia pagat, e's començ a pagar complits o passats dos anys primervinents, axí que la dita paga sia acabada de fer tant o dins lo temps com duraria de fer aquella o trigaria. Passats los dits dos anys dementre, emperò, la dita mare e obra d'aquella sia feta ab los diners dels dits veyns, appellat e present lo sotobrer⁹⁸ de murs e valls de la dita ciutat o algun per aquell, per esquivar frau de excessiu cost o de pagar més que no seria lo cost.

Ítem, com fos feta clamor en lo concell per alguns qui's donen dret en les cases de les escoles, affermans que'n les alienacions d'aquelles ha entrevingudes alcunes

¶⁹⁷ Al marge esquerre: *de la mare de la Pobra d'en Vicent Dezgraus.*

¶⁹⁸ Tatxat: *de la dita.*

errors en lur prejudici. Per tal, lo dit concell, volén proveir a les indemnitats dels clamants e tornar lo fet a breu e degut estat, proveí que·ls processes tots qui són entre les parts litigants sien regoneguts per los advocats pensionats de la ciutat e, enaprés, que·n facen relació en concell per ço que y sia proveït justament.⁹⁹

Més avant, fon proveït per lo dit concell que fos escrit als missatgers de la ciutat, qui són a les Corts, per haver revocació de la letra que·n P(ere) Làzer, notari, ha haüda del senyor rey, per la qual ell, sa muller e sa família són exemits del for dels ordinaris.

Ítem, com los honrats missatgers de la ciutat de València trameses a les Corts, per lo senyor rey indites en la ciutat de Sogorb als habitants del regne de València, hajen per lurs letres endreçades als honorables jurats de la ciutat de València demanat que·ls sia tramés un escrivà d'ací qui escriba los actes de les Corts que llà s'an a fer per la ciutat. Per tal, lo dit honorable concell, fet d'açò alcun raonament, per moltes sufficients e portables causes \aquí raonades/ proveí e tench per bé que·l discret en Jacme Vallseguer, notari, remogut primerament del sindicat ab son grat, \al qual lo dit en Jacme espontàneament, en presència de tot lo¹⁰⁰ concell, renuncià,/ fos tramés als dits honrats missatgers per escrivà lur en tots los actes de les Corts tocants la ciutat, no contrastant que·l discret en P(ere) Miró hi fos estat deputat per los honorables jurats e fet ja son aparell per anar, al qual dit en P(ere) Miró volch e proveí lo dit concell que de la peccúnia de la dita ciutat fos satisfet e pagat de tots los dans sostenguts per lo dit aparell, a coneguda dels dits honorables jurats als quals ho comanà.

E noresmenys, ¶^{128r} com lo dit en Jacme Vallseguer tengués e hagués haüt e reebut del clavari de la ciutat complidament tot lo salari del seu present any, qui finirà a la festa de sent Miquel del mes de setembre primervinent, per tal lo dit concell graciosament li remés la prorata del temps complidor e que d'aquella no li sia o pogués ésser feta qüestió, imposan a la ciutat e síndich d'aquella sobre la dita prorata silenci perpetual.

Consegüentment, lo dit honorable concell instituí, fermà e ordenà síndich de la ciutat e universitat d'aquella lo discret en Johan Aguilar, notari, ciutadà de València, axí com per via d'escrutini havent més veus que alcun altre dels nomenats, al qual manaren ésser fets dos síndichs ab poder cascun de substituir, ço és, un a les causes e pleyts e altre a tots altres negocis e affers de la ciutat, e a vendre, alienar e carregar censals, violaris e altres béns de la ciutat sobredita e universitat d'aquella qualsevol, tota hora e quant per lo concell de la ciutat serà proveït, ordenat e manat, e açò duràs a beneplàcit del concell.¹⁰¹

E per tal que·ls affers de la ciutat, ab intensa sollicitut o causa, totes altres ànsies apart posades, sien ab diligència tractats, lo dit concell concordantment statuí que d'ací avant empertotstamps lo síndich ara novellament elet, e los d'aquí enant elegidors

¶⁹⁹ Al marge esquerre: *escoles*. ¶¹⁰⁰ Tatxat: *con[c]*. Al marge esquerre: *del escrivà dels missatgers*.

¶¹⁰¹ Al marge esquerre: *ordinació de síndich*.

quantquequant, no sien o puxen ésser procuradors de nobles, richs hòmens, barons, prelats ne d'altres universitats e persones, ne reebre procuracions d'aquelles o d'aquells, però que'l dit en Johan Aguilar \puxa/ finir e acabar les causes per aquell començades com a procurador d'alcuns.¹⁰²

Testimonis foren a la institució del dit sindicat los discrets en Pero Lop, n'Arnau Claret, \notaris,/ e en P(ere) Colomines, verguer.

Ítem, lo dit concell concordantment proveí e volch que'l discret en P(ere) Miró fos a un any sotsíndich de la ciutat, e manà que per lo dit novellament síndich fos fet e atorgat sotsindicat al dit en P(ere) Miró ab tot aquell poder que ell ha al dit un any tan solament.¹⁰³

¶^{128v} Ítem, lo dit concell proveí que'l dit síndich, ratifican e conferman tot ço que per lo discret en P(ere) Lop, notari, com a sotsíndich de la ciutat haja proveït e enantat en tots negocis e pleyts d'aquella, substituesca lo dit en P(ere) Lop en tots los pleyts e causes que la ciutat haje e men en la cort dels cònsols e en altres qualsevol per raon dels deutes deguts a la ciutat o per qualsevol altra manera contra qualsevol persones.

Testes supra proxime nominati.

Ítem, com temps és passat lo discret en Jacme Vallseguer, síndich adonchs de la ciutat, carregàs al honrat en Ferrando Garcia, mercader de la dita ciutat, a messió d'aquell com axí fos convengut entre lo dit adonchs síndich e lo dit en Ferrando, trey mília sous censals sobre la ciutat per preu de trenta-nou mília sous, dels quals lo dit adonchs síndich reemé e quità dels fills d'en Arnau Alegre, atretanta quantitat de censal que havien sobre la dita ciutat, segons dels dits carregament e descarregament és cert ab cartes públiques fermades en poder del discret en Guillem Roig, notari, *ultima die decembris anno proxime preterito a Nativitate Domini .M^o.CCCC..* Per tal, lo dit concell, a tolre tot escrúpol com en açò la ciutat no guanyàs ne perdés, e tota reprehensió del dit síndich adonchs, volenterosament e de bon grat loà, aprovà, ratificà e confirmà los dits carregament e descarregament ab totes lurs dependències, causes, clàusules e cauteles.¹⁰⁴

Testes supra proxime nominati.

Ítem, com dessús per concell celebrat a .VIII. dies del present mes d'agost fos acompanyat als honorables jurats e a qualsevol part d'aquells que tractassen ab l'onrat n'Arnau de Vilarnau, lochtinent de portantveus de governador, de què seria content que la ciutat li donàs per any aturant en la ciutat, per bo e pacífich estament d'aquella per causa de les bandositats que en aquella són, de què havia provisió del senyor rey. E los dits honorables jurats hajen feta en lo present concell relació que, haüid¹⁰⁵ gran parlament e combatiment ab lo dit honrat lochtinent, qui demanave molt major

¶ ¹⁰² Al marge esquerre: *estatut tocant lo síndich.*

esquerre: *d'en Ferrando Garcia.* ¶ ¹⁰⁵ Tatxat: a. Al

¶ ¹⁰³ Al marge esquerre: *sotsíndich.* ¶ ¹⁰⁴ Al marge

marge esquerre: *de les .C. lliures d'en Vilarnau.*

quantitat, han convengut ab aquell que haja cascun any, a beneplàcit però de la ciutat, duy mília sous, e a pus no l'an pogut baxar. ¶^{129r} Per tal, lo dit concell, hoida la dita relació, concordantment, volentorosa e de bon grat, loan e aprovan la dita convenció proveí, volch e atorgà que de la peccúnia de la ciutat sien donants e pagats cascun any al dit n'Arnau de Vilarnau, lochtinent qui dessús, en remuneració de sos treballs, los dits duy mília sous dementre a la dita ciutat e concell d'aquella plaurà.

Ítem, lo dit honorable concell proveí e volch que'l honrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat, reeba e pas totes aquelles doentes lliures de què per ordinació de concell és estada feta caritat a pobres de Christ en reverència d'aquell, en compte de data o distribució sens cauteles, les quals lo dit concell no vol que'n sien fetes, haüdes o retudes per los distribuents, e per necessitat de la ciutat no és poguda ésser de major quantitat la dita caritat com fos proveïda ésser feta de .VI^m. sous en concell celebrat a .XX. de juny proppassat, aprovant e havent agradable la dita present caritat feta de les dites .CC. lliures.¹⁰⁶

Ítem, lo dit concell concordantment per causa levà e remogué l'ajuda de menut que's paga als portants forment que sia de la collita dels lochs de la contribució de la dita ciutat tan solament, la qual d'ací avant no volch que sia pagada.

Com segons dessús és notat, en lo present concell sia estat elet novellament en síndich de la universitat de la ciutat lo discret en Johan Aguilar, e segons antiga ordinació de concell lo síndich sia tengut a principi de son offici fer sacrament per la forma en la dita ordinació e dejús contenguda. Per tal, en aquest dia e hora, constituït en la sala del dit concell, yo dit en Johan Aguilar, de grat e de certa sciència e aconselladament,¹⁰⁷ posats denant mi la creu e los Evangelis sants de Déu e per mi corporalment tocats en poder e mà del honrat en Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, qui dessús, present, veent e oïnt, segons appar en tot lo present concell, jur per Nostre Senyor Déu e per la creu e los dits sants Evangelis,¹⁰⁸ confessant confessant (sic) e regonexent haver e tenir lo dit offici de sindicat e procuració per lo concell de la dita ciutat e benefici d'aquell, que aytant com yo tendré lo dit offici me hauré en aquell lealment e bé, e cercaré, procuraré e guardaré justament lo profit de la cosa pública de la dita ciutat e lo dampnatge d'aquella esquivaré de tot mon ¶^{129v} poder, tota affecció e utilitat pròpria e singular apart posada, e celaré tot ço que a celar face a bé e profit de la cosa pública de la dita ciutat, e lo contrari publicaré e manifestaré per ço que de tot en tot pusca ésser e sia esquivat. E si per ventura alcuna o alcu- nes persones, vullas que sien ara o per avant jurats o officials, vullas privades o estranyes persones de quantaque dignitat o de qualsevol estament sien e seran, per utilitat

¶¹⁰⁶ Al marge esquerre: *de caritate*.

¶¹⁰⁷ Tatxat: *segons dix e atorga*. Al marge esquerre: *juramentum sindici*.

¶¹⁰⁸ Tatxat: *que*.

pròpia o de parents o d'amichs lurs o per altra qualsevol raó o manera dehien, tractaven o assajaven o fayien alcuna cosa dampnosa, prejudicial o contrària a la utilitat pública de la dita ciutat, mi sabent o sentint allò contrastaré, e si per contrast meu no era tolt e esquivat, allò diré e manifestaré al concell de la dita ciutat que primer ladonchs se tenga, e entretant a alcunes bones singulars persones, les quals versemblant sàpien, vullen e pusquen contrastar e foragitar aytal [*in*] utilitat pública, en manera que sia o pusca ésser esquivada. E totes aquestes coses observaré sens engan e sens art e sens mal enginy, a bona fe, salva tota vegada la feultat al molt alt senyor rey, si Déus m'ajut e aquests sants Evangelis.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo,
die veneris .IX^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, et ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per los verguers dels honorables jurats trameses als consellers de la ciutat sobredita, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e de pròmens de la dita ciutat, aplegat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala del concell de la dessus dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en (en blanc), en Nicolau Tamarit, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Manfré Escrivà, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, ^{||130r} micer Thomàs Johan, en P(ere) Fuster, en Johan Polo, en Bernat Mir, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Bernat Baster, n'Anthoni Fajola, en Domingo Vinyoles, en Manuel d'Oriola, en P(ere) Cabrera, en Miquel Esquerre, en Berthomeu Amenler, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en Jacme Ferrer, n'Anthoni Mascarós, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Miquel Vidal, n'Anthoni Soler, n'Andreu Civera, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Peraxens, en Lorenç Fuster, n'Arnau Borrrell, en Bernat Riera.

Com per verbal informació reebuda e haüda per los honorables jurats e síndich de la ciutat, presents de lurs precessors e altres sabents cer<t>es coses dejús escrites, sia estat atrobat, segons d'açò és estada feta relació en concell, que per los jurats proppassats foren promeses al honrat en Francesch Aguilar, justícia criminal en l'any present de la ciutat de València, sexanta florins d'or per acorriment de tres hòmens a cavall que li foren atorgats d'aquells cent hòmens d'armes que'n la juraderia passada¹⁰⁹ pròxi-

¶ ¹⁰⁹ Tatxat: *prois*. Al marge esquerre: *dels .XX. florins pagats a'n Francesch (Tatxat: Agui) Aguilar*.

mament foren ordenats per ocasió de les bandositats, e los quals lo dit honrat justícia tench ultra o més de son propri càrrech, segons per la dita verbal informació és estat cert. Et en lo dit present concell lo dit honrat en Francesch Aguilar, per sa pròpia volentat e no poca benignitat, jassia de rigor hagués dret en tot lo dit acorriment, ha remés aquell e renunciat a son dret, donant-li vint florins d'or per sola satisfacció de la messió de bèsties e hòmens que tench més avant que no hagrà. Per tal, lo dit concell, acceptant benignament son devallament e remissió, volch, manà e ordenà que de la peccúnia comuna de la dita ciutat li fossen liurats e pagats per lo clavari d'aquella los dits vint florins d'or.

¶^{130v} Ítem, com se digués en concell que los d'Iviça e de Mallorches exugaven de blats molt Oriola e ses pertinències, traent e navegant aquells a les dites illes, e açò tornave en gran dan d'aquesta ciutat, que no era axí habundada de blats com mester era, per tal lo dit concell concordantment e del·liberada, volent socòrrer a extrem de necessitat e tolre tot cas de inèdia en quant en ell era, ordenà e tench per bé que, per los honorables jurats de la ciutat als quals ho comanà ab totes dependències e emergències, de la peccúnia de la ciutat fos armada una covinent e bona barca, bé e bastantment, la qual anàs e estigués en les mars d'Oriola e de Guardamar e per tots aquells ports e carregadors on se carregassen forment de la dita vila d'Oriola e de totes aquelles encontrades que són dellà Sexona inclusive. Et tots blats que atrobàs carregats en qualsevol vexells fes venir a la ciutat per força o per grat, ab manaments penals o en altres legudes maneres e compulsions. Et lo concell elegí de fet en Bernat Lorenç, ciutadà de València, que fos comissari a fer açò anant ab la dita barcha, \al qual/ los hòmens e soldaders o mariners d'aquella fossen tenguts obeir, e si aquell serà empatxat o no y porà anar, que sia comés a'n Berthomeu Amenler.¹¹⁰

Ítem per alcunes portables causes en concell recitades, volch e proveí lo dit concell que·ls .CC. florins d'or que per concell passat fon proveït ésser donats al vicecanceller del senyor rey, li sien trameses e liurats de la peccúnia de la dita ciutat.¹¹¹

Ítem, lo dit concell, a tolre major càrrech de la ciutat e per bon expedient de la céquia que deu ésser treta del riu de Xúquer, volch e tench per bé que per part de la ciutat sia supplicat al Pare Sant que atorch indulgència, a pena e colpa, a tots aquells que y faran almoyna e do de diners dementre lo do o almoyna¹¹² sia dos florins d'Aragó e d'aquí ansús.

Ítem, com los justícia e jurats de la vila d'Alpont per letra lur,¹¹³ la qual fon lesta en concell, pregassen los honorables jurats que, per reverència de Déu, los plagués remetre a Domingo Tolon e Berthomeu Tolon aquells .XX. florins d'or per los quals s'eren composats ab l'onrat en P(ere) Solanes, adonchs procurador de la vall de Xelva

¶¹¹⁰ Al marge esquerre: *de la barca armada.*   canceller. ¶¹¹² Tatxat: *per.* ¶¹¹³ Al marge esquerre:
¶¹¹¹ Al marge esquerre: *dels .CC. florins de vice-*   *Alpont.*

per la ciutat, per raó d'alcuns delictes que dehien ésser comeses en la dita vall per los dessús dits, qui eren pobres hòmens. Per tal, lo dit concell, en reverència de Déu e per contemplació de la dita vila d'Alpont, remés graciosament e perdonà als dessús dits Domingo e Berthomeu los dits vint florins d'or ¶^{131r} e totes altres messions d'aquèn fetes per lo procurador de Xelva, al qual manaren ésser feta letra que cessàs en fer execució de la dita quantitat, observan la present remesió.

Ítem, com en Pasqual de Barbastre, ballester, ciutadà de València, sia estat pres desostradament per moros e estiga catiu en Bogia, e aquí lo rey moro, a força d'açots, segons de cert fon recomptat al concell, li faça obrar ballestes e mostrar son offici a moros, e açò redunde en gran dan de christians com aquest sia dels mellors maestres de son offici que sien en la ciutat. Per tal, lo dit concell volch e proveí, dispensan aquesta veu tan solament per la raó dessús dita, que dels diners del bací del aapte dels catius a reebre de la ciutat sien dades en ajuda del rescat del dit en Pasqual de Barbastre trenta lliures, liuradores a la muller d'aquell sots la caució acostumada.¹¹⁴

Ítem, com en P(ere) Colomines, verguer dels honorables concell e jurats de la ciutat de València, haja comprat dels honorables jurats de la dita ciutat e dels obrers de murs e valls e del síndich de la sobredita ciutat un pati, que és prop del Portal Nou de la dita ciutat, appellat dels Serrans, per preu de .XX. florins d'or segons és contengut en carta pública d'aquèn fermada en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà del dit honorable concell. E lo dit verguer haja exposat molt reverentment e demanat supplicablement al dit concell que li faés gràcia de la part pertanyent a aquell en los dits vint florins. Per tal, lo dit concell, attés que'l dit en P(ere) Colomines era antich servidor del concell e agradable treballador en tots los feyts d'aquells, e que té en gran cura lo fet dels amprius e més que moltes veus, per absència dels altres verguers, ell sols porta lo càrrech del servey, concordantment, jassia fos poch remés al dit en P(ere) Colomines e atorgà graciosament éntegrament tota aquella part que a la ciutat o al concell d'aquella pertany en lo preu dels dits .XX. florins imposan a si sobre la dita sua part silenci perpetual.¹¹⁵

En aquest matex dia, la dona na Isabel, muller d'en Pasqual de Barbastre,¹¹⁶ ballester catiu en Bogia, terra de moros, confessan haver haüdes e reebudes del honrat en Berenguer Minguet, administrador de la peccúnia del bací dels catius, trenta lliures, les quals en lo dia de huy lo concell celebrat ha proveït ésser donades a obs o en ajuda de la reemçó del dit en Pasqual, promés e's obligà als dessús dits honorables jurats absents, mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, stipulant e reebent en loch, nom e veus d'aquells axí com a pública persona, que les dites ¶^{131v} .XXX. lliures convertirà en ajuda de la reemçó del dit en Pasqual, marit d'aquella, e en cas que aquells morís en lo

¶¹¹⁴ Al marge esquerre: *d'en Pasqual de Barbastre*. ¶¹¹⁵ Al marge esquerre: *P(ere) Colomines*.

¶¹¹⁶ Tot el paragraf es troba cancel·lar amb aspes. Al marge esquerre: *d'en Pasqual de Barbastre*.

dit cativeri, promés restituir aquelles al dit administrador o sucesor d'aquell en la dita administració o al dit bací, e per attendre e complir les dites coses obligà als dits honorables jurats, yo, dit notari stipulant *ut supra*, si e tots sos béns mobles e seents, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela e segurtat, donà e offerí fermaça de e per les dites coses totes e sengles complidores, ab ella e sens ella per lo tot, l'onrat en Ramon de Salas, jurat, qui dessús, present, qui la dita fermanceria e principal atenció volentorosament e de bon grat féu e atorgà, e per aquella si e sos béns mobles e seents hi obligà, yo notari stipulant *ut supra*. E renunciaren abduy a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola diví Adrià, e a la ley e fur del principal primer ésser covengut, e a tot altre dret contra açò vinent.

Testimonis lo discret en Bernat Mulner, notari, e Berthomeu Rovira, scriptor.

Die jovis, .XVIII. mensis setembris anno .CCCC.III.

Los dessús dit honrat en R(amon) de Salas presentà als honorables jurats lo dit en Pasqual de Barbastre, en reemçó dels quals les dites .XXX. lliures foren convertides, per què los dits honrats jurats manaren cancel·lar la dita obligació e fermanceria.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. primo,
die sabbati .XVII^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per los verguers de la ciutat trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de par-ròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustats en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens dejús següents:

\Mossén/ en Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en Nicolau Tamarit, (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Manfré Escrivà, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, ^{132r} micer Thomàs Johan, en Bertomeu Vilella, en Jacme Garbeller, en Johan Diona, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, en Bernat Bellot, en Berenguer Marco, n'Anthoni Soler, n'Alfonso Pérez, en Bernat Mir, en Domingo Escolano, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, en Jacme Cambres, en P(ere) Gilabert, n'Anthoni Rama, en Guillem Solanes, en Johan Polo, en Ramon Roig, en Martí March, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Ramon Rull, n'Anthoni Mascarós, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell.

Oïda en concell la exposició del honrat en Berenguer Saranyó, ciutadà de la ciutat de València, senyor de certa part del loch d'Alboraya,¹¹⁷ situat en l'orta de la dita

¶ ¹¹⁷ Al marge esquerre: *Alboraya*.

ciutat, recitan per aquella que ell, en la juraderia proppassada, havia offert al concell de la ciutat sobredita de fer la dita sua part de loch d'universal contribució de la ciutat, ab voler e ferma dels hòmens e habitants de la dita sua part, e ab los dits proppassats jurats, a quin fon verbalment donat poder per lo dit concell, convengut que la dita part de loch fos admesa a la dita universal contribució en la manera següent, és a saber, que a ell, dit en Berenguer Saranyó, fos donada per los dits honorables jurats o concell a .v. anys primervinents, comptador del primer dia a avant que's fermàs, la sisa o imposició de tots los hòmens de la dita sua part, levadora o collidora per ell o aquell que y destinàs, de totes aquelles coses e segons lo nombre, taxacions e maneres que's leven en la ciutat e per la forma dels capítols d'aquella, en e dels dits seus hòmens tan solament per los dits .v. anys. Et que'll transportàs en los ordinaris de la ciutat tota jurisdicció¹¹⁸ civil e criminal a ell per fur e alias \consevol/ pertanyent en la dita sua part e hòmens d'aquella, retenguda a si tan solament emphiteòtical jurisdicció pertanyent per fur als senyors directes en e contra aquells qui són emphiteotes seus de la dita sua part de loch. E semblantment, retenguts a si lo morabatí, terç de delme e lo juspatronat de la rectoria, o tant o aquell dret que li pertany o sia vist sòliament pertànyer en les coses retengudes, e no més o major. Et ja se fos les dites totes coses fossen en aquest tracte e covinent, però la ciutat no havia volgut fermar les dites coses ne volia ¶^{132v} tro que fos haüda licència e auctoritat del senyor rey, que'l dit loch pogués ésser donat e pres a la dita universal contribució, a la qual havedora los dits honrats jurats proppassats s'astrengueren e de fet n'escriviren al honrat en Francesch Fluvià, adonchs missatger de la ciutat en cort del senyor rey, resident en la ciutat de *Barchinona*, del qual hagren resposta que'l dit senyor rey no y gira la cara pensant que fos gran cosa. E veent lo dit en Berenguer que açò havia larch tret, ço és, d'aver la dita licència per via de la ciutat, tornant al tracte dessus dit s'offerí d'aver la dita licència a ses pròpies messions e despeses si li affigien al temps de la sisa, que axí com era a .v. anys fos a major temps. Et jassia ell demanàs major temps però fon convengut que ell, havent la dita licència en la forma dessus dita, hagués la imposició dels dits seus hòmens a .vi. anys, totes les altres coses e retencions retengudes e reiterades en aquest matex segon tracte. Et com ell, volén donar fi e acabament al dit tracte convengut, hagués haüda e obtenguda del senyor rey la dita licència e atorgat per aquell de auctoritzar los contractes e convencions d'aquesta raó fermadors, segons lo concell d'aquestes coses era certificat per letra dels missatgers de la ciutat qui són ab lo dit senyor en la ciutat de Sogorb, per tal demanà e pregà al concell que ab acabament li plagués fermar les dites coses, loar e aprovar segons eren estades tractades e convengudes ab los dits honorables jurats proppassats, a qui de paraula era estat comés, com ell s'oferís per si e per los seus hòmens fer e fermar totes les dites coses. Lo dit honorable concell, fet d'açò alcun raonament en concell après recessió del dit honrat en Berenguer Saranyó, atés que era factible e profitós a la ciutat reebre la part del dit loch offerta a universal contribució de la ciutat sots les maneres e

¶¹¹⁸ Tatxat: *a ell i*.

retencions dessus dites, com les retencions no tocassen interés de la ciutat e, après los .VI. anys, la ciutat se melloràs de les imposicions dels hòmens de la dita part, e tal recepció donàs loch a infinits fraus que's cometien de dia en dia, cor l'altra part del dit loch, que és de realench, o alguns d'aquella, per lo gran parentesch e afinitat que és entre ls hòmens de cascuna de les parts menjaven carn sens sisa, faents pendre carns de la carneria de la part del dit en Berenguer Saranyó, per interposades persones que eren de la dita part del dit en Berenguer. *Et contra*, per aquesta matexa raó los de la part del dit honrat en Berenguer metien quasi tot o molt de lur vi per nom e com a propri, d'aquells qui són de la part del realench e àlias, per tal recepció eren sopides o toltes moltes qüestions que's suscitaven sovén per causa dels dits fraus, concordantment hac per bé, volch e atorgà que la dita oferta part de loch ¶^{33r} fos admesa a universal contribució de la ciutat, en e sots les maneres e retencions dessus dites, açò enadit que'l dit¹¹⁹ Berenguer Saranyó, ultra la transportació de la jurisdicció civil e criminal e ensemps ab aquella, renunciu e sia tengut renunciar a la qüestió que és entre lo dit en Berenguer Saranyó e's mena d'una part, e la part que és de realench de l'altra, per raó d'alcuna jurisdicció civil e dret que pretén haver e a si pertànyer en la dita part de realench, e a la prosecució, dret e instància e pleyt de la dita qüestió, trasportan de present la dita qüestió, dret e pleyt d'aquella en la dita ciutat o ordinaris d'aquella, imposan a si sobre les dites coses silenci perpetual. Et d'aquèn, donà e atorgà als dits honorables jurats e síndich aquí presents plener e bastant poder e facultat de fer e fermar e atorgar, sots totes les maneres renunciació, transportació e retencions dessus dites, tots e qualsevol capítols, contractes, pactes, stipulacions e convencions que's covenguen e sien necessaris a la exigència e compliment del dit acte, e covendran ab lo dit honrat en Berenguer Saranyó e hòmens de la dita sua part \e/ volran e ordenaran los dits honorables jurats e síndich. Et ara per ladonchs e ladonchs per ara, lo dit concell, de grat e de certa sciència hac e promés¹²⁰ en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà seu axí com a pública persona açò stipulant e reebent d'aquell en nom e veu dels dits honrat en Berenguer Saranyó e hòmens de la dita oferta part e de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, haver per ferm e agradable tots contractes, capítols, pactes, stipulacions, promissions, obligacions, renunciacions e convencions que de e sobre les dites coses ordenaran, prometran, faran e atorgaran sots les maneres dessus dites, e no u revocarà sots obligació dels béns de la ciutat e universitat d'aquella, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen.

Testimonis foren a les dites coses totes e sengles l'onrat micer Bernat d'Apiera, licenciat en leys, e lo discret n'Arnau Claret, notari de València.

Ítem, plagué al honorable concell e hac per agradable e acceptable lo do o present de volateria fet al missatger grech tramés per l'emperador de Constantinoble, e volch que fos pagat de la peccúnia comuna de la ciutat e pres en compte.¹²¹

¶¹¹⁹ Tatxat: *Johan*. ¶¹²⁰ Tatxat: *haver*.

¶¹²¹ Al marge esquerre: *del present del missatger grech*.

Més avant, plagué al dit honorable concell e hac per bo e acceptable l'armament fet per los dits honorables jurats d'una barcha que, per ocasió de vitualles, senyaladament de forment, que's trahien per mar e eren portades fora lo regne de les parts d'Oriola,¹²² d'Elg e d'Alacant, ¶^{133v} era estada tramesa en les mars d'aquelles parts per vedar que no sien tretes a altres parts e fer venir ací les que trobarà carregades. E hac semblantment per bo e acceptable l'adob e allargament que'ls dits honorables jurats fayien e havien manat fer de la barca de la ciutat que era en la dreçana del Grau de la mar, per ço que a uns obs o pressa puxa ésser armada per causa de vitualles o altra necessitat, sens que no'n calega sperar d'altres persones. E lo dit honorable concell concordantment, amplian lo poder als dits honorables jurats donat d'aver blats, proveí e atorgà a aquells que, tota hora e tantes veus com los sia vist, per haver habundància de vitualles e blats e causa d'aquells, puxen armar e desarmar e fer tots altres actes expedients e necessaris a¹²³ habundància d'aver blats e vitualles, a lur pròpria volentat sens reportat-ho en concell, com la triga del dit report poria ésser molt nociva a la ciutat e cosa pública d'aquella, e encara molt perillosa. E volch que totes les dites coses, axí fetes com faedores, sien fetes e pagades de la peccúnia comuna de la dita ciutat e, per haver aquella, puxa carregar lo síndich de la dita ciutat tant censal com serà mester, ab voler dels dits honorables jurats o de qualsevol d'aquells.

Últimament, proveí e volch e ordenà lo dit honorable concell que'l síndich de la ciutat, al qual n'atorgà licència e plenera facultat, puxa per lo poder aquell ja atorgat en son sindicat vendre e alienar los valls vells de la ciutat a patis, a obs de fer cases o orts, ab o sots aquelles condicions, càrrechs e maneres que's volrà e li serà vist faedor.¹²⁴

*Anno a Nativitate Domini .M°.CCCC°. primo,
die jovis .XXII^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per los verguers dels honorables jurats trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, aplegats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en Nicolau Tamarit, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ¶^{134r} en Mamfré Escrivà, en Manuel Oriola, n'Alfonso Pérez, en Bernat Mir, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Guillem Sabastià, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla,

¶¹²² Al marge esquerre: *de la barca armada.*

¶¹²³ Tatxat: *ab.* Al marge esquerre: *poder d'armar.*

¶¹²⁴ Al marge esquerre: *de vendre los valls.*

en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno, micer Bernat Abrí, en Berthomeu Vilella, en Johan Polo, en Bernat Lorenç, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Perexenç, en Jacme Cambres, en P(ere) Gilabert, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Domingo Vinyoles, micer Thomàs Johan, en P(ere) Fuster, en Johan Cabanes, en P(ere) Esteve, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, en Ramon Rull, n'Anthoni Mascarós, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Miquel Vidal.

Feta exposició en concell per los honorables jurats del tracte a ells mogut per en Garriga,¹²⁵ mercader, sobre assegurar de portar forment a la ciutat concloent tres punts: primerament, que li fos fet préstech de moneda, ell assegurant aquella; segonament, que li fossen donats d'ajuda .VI. sous per caffès; terçament, que la dita ajuda li fos pagada de continent que'l blat fos descarregat al Grau, e que dins .X. dies fos en elecció sua si volia vendre lo dit blat o lexar aquell a la ciutat, la qual fos tenguda de pendre'l e pagar-li lo preu de continent. Lo dit honorable concell concordantment no volch passar ne li parech bo ni profitós lo dit pacte en la forma que demanat era, ne volch que per los dits honorables jurats hi fos passat o donat loch, com intrínsecament fos deceptiu e mal profitós. Mas per tal que la ciutat sia habundada e tolre sterilitat, proveí, volch e atorgà e donà licència e plen poder als dits honorables jurats que puxen engrassir e donar aquelles ajudes que's volran, e pagadores en la manera que's volran, a tots los assegurants de portar forment, lo qual sia venut en l'almudí de la ciutat per los ^{134v} assegurants e en nom e a lur risch e axí com se volran. E que'ls dits honorables jurats puxen fer préstech a mercaders de .V^m. fins en .VI^m. florins, e per haver aquells carregar ells e lo síndich sobre la ciutat tant censal com serà mes-ter per haver la dita quantitat, donades emperò, per los mercaders a qui la dita quantitat serà prestada, cascun segons lo nombre que'n pendrà, bones e sufficients segurtats a coneguda dels dits honorables jurats. Prometents e obligants-se a pagar l'interés cascun any que serà carregat per la dita raó a aquells qui carregat serà, e que dins cert temps, lo qual convendran ab los dits mercaders, hauran quitat e reemut lo dit censal d'aquells a qui carregat serà, e a açò sien ferment e segura obligats los dits mercaders per totes aquelles maneres, condicions, penes e formes que'ls dits honorables jurats volran. E que'ls assegurants venen e sien tenguts vendre en l'almudí de la ciutat, a lur guisa e axí com se volran, lo forment que portaran o asseguraran, e los jurats ne la ciutat no'l puxen o sien tenguts de pendre'l a alcun for.

Ítem, lo dit honorable concell proveí que d'ací avant no fos pagada ajuda de menut ne altra de forment que fos portat de loch o parts que sien prop de València, a .VI. lègües o dins aquelles, mas solament d'aquell que serà portat ultra o fora les dites sis lègües, per bé que sia del regne.¹²⁶

¶ ¹²⁵ Al marge esquerre: *d'en Garriga*. ¶ ¹²⁶ Al marge esquerre: *d'ajuda*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo, die mercurii,
vespra de mossén sent Michel,
que's comptava .XXVIII. dies del mes de setembre.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e P(ere) Colomines, verguers del dit honorable concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers dejús següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ^{||135r} en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Vicent Gòmez, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en P(ere) Real, en Michel Martorell, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, n'Anhoni Mascarós, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Johan Torragrossa, micer Thomàs Johan, en Johan Aguilar, en Simó Çacreu, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Bernat Ros, en Jacme Garbeller, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en Domingo de la Rambla, en Lorenç Fuster, n'Arnau Borrell, en Domingo Vinyoles, micer Johan Ferrando, en Ramon Saga, n'Anthoni Soler, en G(uillem) Solanes, en Salvador Ferrando, en Johan Polo, en Johan Pérez, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en Ramon Roig, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Francesc Pèriz, en Jacme Cambres, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola.

Com per alguns mercaders d'aquesta ciutat fos exposat en concell que ells envejan la utilitat pública,¹²⁷ sabens que les galees dels venecians que són en Flandes vendrien e arribarien ací en aquestes mars ab moltes draperies de Flandes, que lexarien ací si eren franques de leuda e de peatge, almenys a aquesta veu, havien treballat e impetrat ab lo senyor rey que les feya franques aquesta veu, e les provisions d'aquesta franquea estigués per dret de sagell, del qual demanaven .D. florins, però que ells ho havien a portar a cent florins, e supplicassen al concell que donàs endreça e manera que aquestes provisions s'aguessen com si la sabor d'aquesta utilitat era sentida, adonchs ab gran cor s'auria la dita libertat perpetua, e seria gran bé, spaxament e ubert profit a aquesta ciutat e a totes les arts d'aquella. Per tal, lo dit concell, atés lo bé públich que d'açò's pot seguir, e venir en gran conexença e poder animar los mercaders a fer mercaderies, que són gran engrassiment de la terra, proveí, volch e atorgà que de la peccúnia de

¶¹²⁷ Al marge esquerre: *de les galees de Flandes.*

la ciutat sia pagada la mey-||^{135v}-tat dels dits .C. florins de dret de sagell si tant costarà, sens frau, o de ço que costarà d'aquí enjús; e si més consta (sic), no pach la ciutat sinó la meytat dels dits cent florins.

Enaprés, com segons privilegis e provisions reyal, en semblant dia deja ésser feta elecció de mostaçaf, per tal los dits honorables jurats e concell, feta d'aquèn exortació ab covinents paraules als consellers que facen nominació de bones e suficients persones, en lo nom de Jhesús proceïren a elecció de mostaçaf de ciutadans, com en l'any passat qui huy fenex sia mudaçaf hom generós, segons appar en la elecció del dit passat any. E aquesta present elecció fon feta ab sort de dotze redolins en la manera per fur e privilegis introduïda e totstemp observada, segons en llibres de consells dels anys passats és contengut. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció, preses tres redolins dels dits .XII. que eren en un bací ab aygua per un fadrí poch e liurats en les mans del honrat en Johan Escrivà, lochtinent de batle, les parròquies de Sent Salvador, de Sent Johan e de Senta Creu. E tantost e aquí matex, uberts los dits tres redolins, lo dit honrat lochtinent de batle donà e publicà al dit concell en mostaçaf de la dita ciutat per al any propvinent l'onrat en Vicent Nadal, ciutadà de la dita ciutat, donat e nomenat al dit ofici per la dessús dita parròquia de Sent Salvador.¹²⁸

Per semblant manera e aquí matex e tantost, fon proceït a elecció de lochtinent de mudaçaf en alguns anys acostumada per novella concessió reyal, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció, segons presentació de tres redolins preses dels .XII. redolins fets en aquesta elecció, les parròquies de Senta Maria, de Sent Tomàs e de Sent Salvador, e feta ubertura dels dits tres redolins, lo dit honrat lochtinent de batle donà e publicà al dit concell per lochtinent del *proxime* dit mudaçaf en Pelegrí Cucaló, ciutadan de la dita ciutat, dat e nomenat al dit ofici de lochtinent per la dessús dita parròquia de Sent Salvador.¹²⁹

Conseqüentment, com algun temps és passat per lo concell de la ciutat sia estat estatuit que'l pesador de la farina, cascun any en aquesta diada, sia elet per forma de .XII. redolins, per tal lo dit honorable concell proceï en la dita forma a elecció de pesador de la farina, ordenats .XII. redolins segons nombre de dotze parròquies, forman un redolí per los consellers de cascuna parròquia ab lo nom del nomenat per aquella, axí com és acostumat formar los redolins en les eleccions dels altres oficials de la dita ciutat. E pres un redolí dels dits .XII. redolins meses en un bací d'aygua, e mesclats e mudats d'un bací en altre ab l'aygua, ensemps dues veus per un infant que'n¹³⁰ Berthomeu de Calatayiú, verguer, tenia en los braços, aquell dit redolí liurat a un dels dits honorables jurats e ubert, vist per ell e sos companyons, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit honorable concell en pesador de la farina a un any primervinent e següent en Galceran ||^{136r} Paners, donat e nomenat per la parròquia de Sent Esteve.

¶¹²⁸ Al marge esquerre: *mostaçaf*.

¶¹²⁹ Al marge esquerre: *lochtinent*.

¶¹³⁰ Tatxat: *P(ere) Colomin[es]*. Al marge esquerre: *pesador*.

Les quals eleccions fetes e acabades, los dits honorables jurats publicaren al dit honorable concell que donaven e elegien en inquisidors de la ciutat contra los oficials, axí dels qui huy fenexen lur offici com dels qui'l feniran d'ací a Nadal e d'ací a un any següent, ço és, los honrats mossén Garcia d'Osó, cavaller, per los generoses, e micer Blay de Camanyes per los savis, e en Jacme Valleriola per los ciutadans, qui exercesquen lur offici de inquisidors per un any següent com, segons provisions reyls, en semblant dia deja ésser feta¹³¹ elecció de inquisidors, la qual elecció publicada fon per lo dit concell aprovada al dit següent any.

Ítem, lo dit honorable concell proceí a elecció de pesadors e ajudants al offici de mudaçaf, ço és, del pesador qui seu en la loja del dit mostaçaf, a pesar e dreçar les mesures, e dels dos qui van pesan per la ciutat, los quals, segons estatud de la ciutat, deuen ésser elets. E elegiren en pesador per seure en la loja¹³² en Berthomeu Riera, e en pesadors qui vagen per ciutat en Johan Batle e ne P(ere) Prats, vehins de València.

Enaprés, dijous, festa de mossén sent Michel Arcàngel, que eren comptats .XXIX. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor mil .CCCC.I.

L'onrat en Vicent Nadal, ciutadà de la ciutat de València, qui lo dimercres prop-passat, per elecció de concell de la dita ciutat per forma de redolins acostumada, era estat donat e publicat per l'onrat en Johan Escrivà, donzell, habitador de la dita ciutat, lochtinent quant a açò del honrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e balle general del regne de València, segons de la sua lochtinència fon cert per carta pública de la qual féu fe dejús, en mostaçaf de la sobredita ciutat a un any següent, segons dessus en lo present libre és notat e escrit largament, constituíit denant l'altar major de Nostra Dona Senta Maria de la Seu de la sobredita ciutat, dementre'l sermó's feya de la missa major, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell, denant si posats e per les sues mans tocats, en poder e mans del dit honrat lochtinent de batle aquí present e en presència dels honorables jurats, qui a la dita elecció eren estats, e del poble allí resident en gran multitud, e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels dits honorables concell e jurats de la dita ciutat, axí com a pública persona aquestes ^{136v} coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que feelment e bé s'aurà en lo dit offici de mostaçaf e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen al dit offici. E esquivarà e castigarà les falsies e los engans de tots los mesters de la dita ciutat, e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat pertanyents al dit seu offici, e contra aquells o alcun d'aquells no vendrà o venir farà, lejarà o consentrà palesament o amagada per amor, parentesch, afinitat o per promesa, do o servey, o per per oy o favor ne per altra

¶ ¹³¹ Tatxat: *inquisi*. ¶ ¹³² Tatxat: *com*.

manera. Et totes aquestes coses e sengles tendrà, observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats mossén Martí Eximénez de Roda, mossén n'Andreu Castellà e en Johan de Torragrossa.

Semblant sagrament e per semblant forma e aquí matex, sens alcun intermedi, prestà en Pelegrí Cucaló, lochtinent de mostaçaf, en presència dels testimonis dessús proxime dits.

Lo tenor de la lochtinència del dit honrat en Johan Escrivà, exhibuit ab carta pública, és segons que's segueix:

Noverint universi quod nos Nicolaus Pujada, consiliarius domini regis ac baiulus regni Valencie generalis, attendentes in curia prefati domini regis circa aliqua ipsius et dicti nostri officii negocia sic existere occupatos quod in fienda seu publicanda de proximo eleccione mustaçafii civitatis Valencie et eius locumtenentis, ac in recipiendo ab eis solito juramento in quibus opporret nos adeem non possumus ad presens intendere seu vaccare, tenore presentis confisi ad plenum de abitudine et animi probitate vestri venerabilis Johannes Escriva, domicelli, habitatoris civitatis preambule, vos eundem Johannem ad interessendum faciendum et publicandum dictam eleccionem dicti mustaçafi et eius locumtenentis fiendam et ab ipsis mustaçafò et locumtenente ipsius cum electi fuerint juramentum seu juramenta recipiendum, eligimus, deputamus, substituimus et locumtenentem facimus hac vice tamen. Ita quod vos dictus honorabilis Johannes Escriva, nostro nomine et pro nobis, intersitis in predicta eleccione eamque faciatis seu publicetis et omnia alia e singula faciatis que nos vigore dicti officii facere possumus, consuevimus et debemus et faceremus si¹³³ personaliter adeemus. Quoniam nos vobis super predictis omnibus et singulis una cum incidentibus dependentibus, emergentibus et conexis ac eis adherentibus quovismodo vices nostras ac totum locum nostrem comittimus serie cum eadem per quam experte dicti domini regis mandamus et ex nostra requirimus et precamur attente honorabiles juratos, consiliarios et alios probos homines ac universitatem et singulares civitatis predictae, quod vos dictum honorabilem Johannem Escriva pro nostro substituto seu locumtenente in dicto officio in predictis et circa ea habeant e teneant vobisque pareant et obediant tanquam nobis, nos eim ratum, gratum ^{137r} et firmum habere promittimus in manu et posse notarii infrascripti, tanquam publice persone hec a nobis pro omnibus quorum intersit vel interesse potest aut poterit in futurum stipulantis et legitime recipientis, quicquid per vos dictum honorabilem substitutum seu locumtenentem nostrum in dicto officio actum, publicatum fuerit sive gestum et nullo tempore revocare sub bonorum dicti nostri officii ypotheca.

Quod est actum Sugurbii, vicesima tertia die septembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo.

Sig+num nostri Nicolai Pujada, predicti, qui hec concedimus et firmamus.

Testes huius rei sunt venerabilis Bernardus Ledos, vicinus ville Tamariti de Littera, et Johannes Davidis, scriptor, comorans Valencie.

¶ ¹³³ Tatxat: *adeemus*.

Sig+num mei Raymundi Baroni, scriptoris illustrissimi domini regis Aragonie et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui premissis interfui eaque scribi feci et clausi.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die sabbati prima mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Pere Colomines, verguers del honorable concell e la dita ciutat, trameses als consellers axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ||^{137v} en Manfré Escrivà, en Manuel d'Oriola, en Simó Çacreu, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Bernat Mir, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Simó Soriano, en Domingo Vinyoles, micer Bernat Abrí, en Guillem Jàfer, n'Anthoni Soler, en Berthomeu Vilella, en Johan Polo, en Miquel Martorell, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Guillem Sabastià, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, n'Anthoni Mascarós, n'Arnau Borrell, en Pasqual Exemeno, en Bernat Bordet, en Vicent Gòmiz, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Johan Cabanes, en Ramon Roig, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, en Ramon Rull, en Bernat Baster, en Bernat Riera, en Johan Torragrossa.

Com en concells passats fos proveït que fos haüt un hom tro a sent Miquel proppassat qui levàs les inmundícies de les carreres, axí com gats, goços e rates¹³⁴ e tots altres animals morts qui per lur pudor donen infecció a les gents, e a açò fos adonchs haüt un hom appellat Malaroba ab son asse, qui lo dit acte molt bé e ab gran cura ha exercit, segons notòriament e vulgar d'açò és recomandat. E la festa de sent Miquel sia passada e fos vist al concell ésser útil continuar lo dit acte en les dites coses e en altres dejús escrites, per tal proveí, ordenà e volch que d'ací a la festa de Cinquagèsima primeravinent sien donats per cascun mes al dit Malaropa, alias appellat Johan Saragoça, quatre florins d'or comuns d'Aragó per salari, dels quals sia tengut levar e traure fora la ciutat tota cosa d'animal que morta jaga per les carreres, e tenir les boques dels albellons de les mares de tota la ciutat nedees e mundes de pedres, de broces e de totes altres sutzures que sien a les boques d'aquelles gitades, aportades o ajustades per plu-

¶ ¹³⁴ Tatxat: *morts*. Al marge esquerre: *de malaropa*.

ges o en altra manera. E com açò sia molt expedient e profitós, no solament a la cosa pública mas encara aleujament de despeses que sovén s'an a fer en gran quantitat per escurar les mares que s'enrunen per causa de les dites coses, volch per ço lo concell, proveí e declarà que·ls dits .IIII. florins cascun mes fossen pagats de la peccúnia de obra de murs e valls, la qual ¶^{138r} és obligada al escurar de les dites mares.

Ítem, lo dit concell concordantment hac per bo e acceptable lo tracte ara dererament mogut als honorables jurats sobre assegurar .VI^m. caffis de forment segons forma de capítols lests en lo dit concell, per què acomanà als dits honorables jurats que si y podien res limar a lur bon arbitre, que u fessen. E si en altra manera no podien passar, que fos per ells acceptat e fermat lo dit pacte segons forma dels capítols lests, los quals volch lo dit concell que fossen inserts en libre d'asseguraments per ferma e memòria de cascuna de les parts, e açò no contrastant lo precedent concell e provisió d'aquell o les coses que d'aquell hi venguen contràries. Però volch lo dit concell que la dita precedent provisió romanga en sa força quant és a altres contractes, si donchs no era vist al concell que·s degués mudar en tot o part.¹³⁵

Més avant, com fos exposat en concell que·l molt alt senyor rey de Sicília havia dada la treta del gra de Sicília a jenoveses, e aprimada o denegada als mercaders axí d'aquesta ciutat com de la ciutat de Barcelona, e paria que aquesta ciutat hi degués trametre una notable persona per missatger per aquella raó, com se raonàs en concell que de cert se sabia que la ciutat de Barcelona hi feya per la dita raó missatgeria. Fet d'açò alcun raonament en concell e y hagués pro e contra en la major part per algunes raons e, senyaladament, que si no servia per al any present serviria per al següent, com se digués que per al any present seria molt tard e sens profit, romàs en concòrdia que y fos tramés una notable persona per missatger qui de present anàs, e per via descrutini, axí com havent més veus, fon elet a fer la dita missatgeria l'onrat mossén Johan Fabra, cavaller, jurat en l'any present, e proveí lo dit concell que ans de sa partença anàs a la ciutat de Sogorb per agraciarse dels senyors rey e reyna, qui eren aquí, e a haver totes aquelles e tantes provisions d'aquells com fossen necessàries al acte de la sua missatgeria, que és per causa d'aver gra de la dita illa.¹³⁶

Ítem, lo dit concell, per causa de malalts e de persones a què no són sants (sic) los vins novells, prorogà, dispensan aquesta veu, la venda dels vins vells tro a la festa de Tots Sants primeravinent.

Conseqüentment, lo dit honorable consell, per haver pus clara e recent imformació, ans de metre l'obra en execució acomanà als honrats en Manfré Escrivà, en Johan de Torragrossa e als discrets en Berthomeu Vilella e n'Arnau Borrell que, a cost, messió e salari de la ciutat, les quals se pach de la peccúnia d'aquella, hajen e cerquen

¶¹³⁵ Al marge esquerre: *d'en Garriga*.

¶¹³⁶ Al marge esquerre: *missageria*.

dellà on haver-se pusquen e trobar los pus abtes e pus experts ¶^{138v} e pus famosos livelladors que puxen onsevol trobar, per trametre·ls a livellar los lochs o parts per on deu anar e córrer l'aygua de la céquia¹³⁷ que deu ésser treta del riu de Xúquer per venir regar lo Pla de Quart. E haüts, que ab aquells vejen al dit livellar e examinació d'aquell, per veure, mirar e regonèxer ab aquells dits livelladors ensems, .X. o .XII. dels consellers de la ciutat e altres pròmens, aquells qu'els dits honorables jurats volran, elegiran e ordenaran, als quals lo dit concell ó comés, e que aquests .X. o .XII. qui iran ab los dits livelladors vagen sens alcun salari, mas solament de la peccúnia de la <ciutat> los sia feta la messió en anan, estan e tornan.

Ítem, com en Navarro, major de dies, stadant en la Exerea, e en Bernat Castellbell, venedors de blats en l'almudí, fossen detenguts a presó per l'onrat en Francesch Aguilar, justícia de la ciutat de València en lo criminal, per tal lo dit concell concordantment proveí que fossen donats a caplleuta al present. E noresmenys, per utilitat de la cosa pública lo dit honrat justícia, aquí present, ab acord e consell del dit honorable concell, privà los dits en Navarro e en Castellbell empertotstemp que per si ne per altres no puxen vendre blats seus ne d'altri en l'almudí de la ciutat de València, ne comprar blats dins lo regne de la dita ciutat o part d'aquell, co és deçà ne dellà Sexona, mas puxen comprar blats fora lo dit regne e part d'aquell on se volran, e aquells fer portar a la ciutat e al almudí d'aquella e, aquells blats axí portats, puxen e hajen a fer vendre per altres \venedors/ dins l'almudí, e no ells.¹³⁸

En aquest matex dia de disapte, primer del mes d'octubre del any dessus dit de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.I.

En la sala de la ciutat de València, denant los honorables mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, en Nicolau Tamarit, en Ramon de Salas, jurats de la ciutat de València, constituït en Galcerà Panés,¹³⁹ ciutadà de la dita ciutat, lo qual dimercres proppassat, vespra de mossén sent Michel, comptats .XXVIII. dies del mes de setembre pus proppassat, per via de dotze redolins acostumada en elecció de altres oficials era estat donat e publicat en pesador de la farina de la sobredita ciutat, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell tocats e posats en poder e mà del honorable en Nicolau Tamarit, reebent per si e sos companyons, en presència de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats, axí com a pública persona en nom, loch e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu legítimament, stipulant e reebent, que's hauria en lo dit ofici de pesar la farina bé e lealment e lo forment bé e ¶^{139r} lealment e guardaria e guardar faria totes e sengles coses que pertanguessen a son ofici, e esquivaria tots fraus e engans que's poguessen seguir en son ofici, e observaria e observar faria tots establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat

¶¹³⁷ Tatxat: *de*.

¶¹³⁸ Al marge esquerre: *d'en Navarro e Castellbell*.

¶¹³⁹ Al marge esquerre: *juramentum mensuratoris farine*.

lo dit seu offici tocants, e contra aquells o alcun d'aquells no vendria o venir faria o consentria palesament o amagada per amor, parentesch o afinitat o per promesa, do o servey, ne per oy o favor o per altra manera, ne mostraria lo libre del pes on seran escrits los peses o nombre de la mesura, o pes del forment, a alcun moliner o senyor de molí, sobrestant o traginer o a altres persones sinó solament al senyor del forment, tro'l senyor de la farina haja cobrada aquella o se'n tenga per content, o si donchs nos havia a mostrar per determenar qüestió o debat que'n fos. E totes aquestes coses e sengles tendria, observaria e compliria a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren a les dites coses los discrets en Bernat Mulner e n'Arnau Claret, notaris.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die mercurii quinta mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara trameses en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e P(ere) Colomines, verguers del honorable concell de la dita ciutat, als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens de la ciutat, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat de València, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justicia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, mossén Johan Fabra, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), jurats; ||^{139v} en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, micer Thomàs de Cothliure, micer Francesch Çamenla, en Loís Fenollosa, notari, en P(ere) Bonanat, notari, en Francesch Ferri, notari, en Loís Lòpiz, notari, en Jacme de Sent Martí, notari, en Vicent Nadal, en P(ere) Espano, en Galceran Jordà, en Francesch Aragonés, en Rodrigo de Corella, micer Thomàs Johan, n'Anthoni Soler, en G(uillem) Solanes, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en Jacme Peralada, calderer, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Perexenz, n'Anthoni Mascarós, en Salvador Carnicer, en Bernat Baster, en Johan Roíz de Corella, micer G(uillem) Çaera, micer Andreu Salvador, micer R(amon) Cuquó, micer Johan de Castellsent, en Bernat Guillem, notari, en P(ere) de Ripoll, notari, en Bernat Gili, notari, en P(ere) de Loçàs, notari, en Jacme Ponç, notari, en Jacme Rigolf, en Bernat Albesa, lo fill, en P(ere) Almenara, en P(ere) Mir, en Martí de Sayes, en Manuel Oriola, en Vicent Gòmiz, en Berthomeu Vilella, n'Alfonso Pérez, en Michel Esquerre, en Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Ramon Rull, en Lorenç Fuster, en Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, micer Johan Domínguez, micer P(ere) Durà, mossén Jacme Romeu, en Jacme de Monblanch, notari, en Miquel Arbúcies, notari,

en Berenguer Dezcamps, notari, en Ramon Lòpiz, notari, en Johan Paloma, notari, en P(ere) Ceriol, en Ramon Frígola, en Gabriel Rigolf, en Johan Garcia, Matheu de Falchs, en Simó Caldes, en Simó Çacreu, en P(ere) Fuster, en P(ere) Real, en Michel Martorell, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pérez, en Jacme Ferrer, en Domingo de la Rambla, en P(ere) Gilabert, n'Anthoni Rama, n'Arnau Borrell, ¶^{140r} en Bernat Riera, en Miquel Vidal, en Jacme Segarra, en Pasqual Exemeno, en Jacme Miquel.

Fon exposat en lo present concell per los honrats en Bernat Vidal e micer Guillel Çaera, missatgers de la ciutat de València en cort del molt alt senyor rey, celebrant a present Corts particulars en la ciutat de Sogorb als íncoles e habitants de la dita ciutat e regne d'aquella, a la qual dita ciutat de València retornats, specialment per fer relació de les coses dejús escrites, és a saber, que al dit senyor rey playia jurar purament furs, privilegis, usos e bones costumes de la dita ciutat e regne d'aquella o a aquelles atorgats per sos predeessors, però que après o abans lo dit sagrament, apart o ab carta exparsa, lo dit senyor rey volia que fos en pacte entre ell e la cort deduït et convengut que, com lo dit senyor entenés que los furs fets per lo molt alt senyor rey en P(ere), de loable recordació pare del dit senyor, en la vila de Fraga, e los furs encara fets e atorgats per lo molt alt senyor rey en Johan, de clara memòria, en la vila de Monçó, eren finits e extints per mort d'aquells, per ço com lo dit senyor rey en P(ere), en la edició d'aquells, volch, estatuí e ordenà que aquells durassen tro hagués acabades les Corts generals començades en la vila de Monçó, en les quals féu la edició e ordinació dels dits furs. E lo dit senyor rey don Johan, axí matex en los dits furs per ell fets e atorgats, volch e ordenà que los dits furs valguessen, durassen e fossen servats tro a tant ell fos tornat a les Corts generals, les quals celebrava en la vila de Monçó, en les quals lo dits furs féu e ordenà e .VIII. meses après. E com lo dits senyors fossen ja morts e per ço ja no podien tornar a les dites Corts, se guiàs que los dits furs serien finits e extints e no haurien ja loch. E per ço que per lo jurament purament e simpla fet e prestat per lo dit senyor rey los dits furs no fossen validats ne valguessen més sinó tant com valien ans del dit jurament, e que après lo dit jurament açò romangués a veure e regonèxer entre ell, dit senyor, e les Corts aquí justades. E si era vist e conegut¹⁴⁰ que fossen furs e no fossen expirats o extints, ja serien jurats, e si no eren furs o eren finits, no caurien en lo sagrament. E noresmenys, que la forma del sagrament que fos feta per lo dit senyor, segons era estada feta la del dit senyor rey en P(ere), la qual fon lesta en lo dit concell, demanant los dits exposants que en açò deliberàs lo dit concell com s'oferissen aparellats ells e lurs companyons seguir-ne sa deliberació. Lo dit honorable concell, hoïda la dita exposició, concordantment e deliberada proveí e volch que reverencialment e subjectiva fos supplicat al senyor rey que purament e simpla, e sens alcun pacte expars, juràs furs e privilegis e bones costumes de la ciutat

¶¹⁴⁰ Cancel·lat amb subratllat: *e si era vist e reconegut*. Al marge esquerre: *de juramento regis*.

e regne d'aquella, segons la forma del jurament fet e prestat per lo dit senyor rey en P(ere), e sens [triança] dels dits furs de Monçó e de Fraga, com lo concell hagués per clar per justes e raonables ¶^{140v} causes que aquells són furs e capítols aprovats, ne són o poden ésser dits extints o finits. E si'l dit senyor fa o farà contrast que no sien furs o¹⁴¹ sien extints o finits, que d'açò sia vista la veritat breument ans de la prestació de son sagrament, e que's seguesca aquella veritat en la prestació del dit sagrament.

E si per ventura açò no's podia passar ne obtenir, o als dits missatgers era vist que no fos congruent o expedient passar axí a present, mas ab lo dit pacte, que en tal cas al dit pacte sia enadit e fermat sots tal forma que, tro a tant sia declarat en les Corts si aquells són furs o no furs, o són finits o extints, o en la dita cort hi sia proveït, al qual dit senyor rey e sos oficials *medio tempore* hagen a observar aquells e les coses per aquells proveïdes e contengudes axí com a furs e capítols proveïts e ordenats en Corts generals, sens tot altre dupte o argument, e la dita declaració faedora haja a fer lo dit senyor segons que declaració de fur se deu fer per disposició de furs e privilegis de la ciutat e regne de València.

Ítem, proveï més e volch lo dit concell que, si en o al jurament faedor per lo dit senyor rey generalment de furs e privilegis són o seran per alcun dels dits braços ecclesiàstich o militar o encara per singulars persones, fetes algunes contradiccions, protests e dessentiments de paraula o per escrit o en altra manera, que a aquelles aytals facen los dits missatgers oposits, contradiccions e instàncies, ab tota e qualsevol prosecució d'aquelles per observació dels dits furs e privilegis e juraments prestadors d'aquells.

Encara, proveï més lo dit concell que, si en lo jurament que'l dit senyor rey deu fer e prestar de observar lo privilegi de la unitat dels regnes, e lo privilegi de la moneda, e lo privilegi de no separar los lochs e viles reyal, en lo dit privilegi continguts, de la corona reyal, lo braç de la ecclésia e militar o alcun d'aquells o altres qualsevol persones singulars fan o faran contrast, embarch o protestació o dessentiments alguns, que'n açò los dits missatgers facen respostes e gran deffensió, instància e prosecució e encara resistència segons que per forma dels dits privilegis la dita ciutat e los singulars d'aquella són tenguts e deuen fer per observança dels dits privilegis, e tan atesament e curosa com fer se puxa, a e per observança de la feultat e naturalea per les quals la dita ciutat e singulars d'aquella és e són tenguts observar e deffendre los dits privilegis, e resistir a tot contrari si era fet, en manera que aquells no caien o caure pusquen en argument de lesió *quod absit* de la feultat, e ab aquelles congruents e abtes paraules e maneres de proceïments que's pertanga e sia vist als dits missatgers e a lur discreció. E açò matex facen a totes altres protestacions que sien fetes per los dits dos braços, o alcun d'aquells o altres qualsevol persones, contra qualsevol coses que toquen interés de la ciutat e universitat d'aquella.

¶^{141r} Ítem, a la exposició dels dits honrats en Bernat Vidal e micer Guillem Çaera, dients que dit senyor rey, en lo sagrament que farà [principuament] e nomenada, ha

¶¹⁴¹ Tatxat: *ne*.

e deu jurar observança de tres privilegis ultra lo sacrament general de observar furs e privilegis, és a saber, del privilegi de la moneda e del privilegio (sic) de la unió dels regnes, e del privilegi que les viles e lochs reys no puxen ésser separats de la corona, e aquests tres privilegis devien ésser mostrats al dit senyor en sa forma en la ora del sacrament, per tal que'l dit senyor diga que, vists aquells en sa forma, jura de observar-los, e per ço demanaven que'ls fossen liurats. Lo dit honorable concell concordantment, vist per los sacraments dels reys passats que axí's devia fer, com era estat exposat, manà e proveí que'ls dits tres privilegis bullats en lur forma fossen liurats als dits honorables en Bernat Vidal e micer G(uillem) Çaera, portadors e mostradors al dit senyor en lo dit sacrament, jassia alguns e fort pochos fossen de opinió que si ab translat autèntich podia ésser prestat lo dit sacrament, que no y fossen trameses los originals en sa forma; àlias, si no's podia fer axí, que y fossen trameses e liurats als dits honorables exponents a qui segurament podien ésser acomanats. E finalment, de concòrdia de tot lo concell, en presència d'aquell e dels testimonis dejús escrits e manant lo dit concell los dits tres privilegis en lur pròpia forma e bullats, foren liurats als dits honorables en Bernat Vidal e micer G(uillem) Çaera, reebén aquells en ses mans lo dit honrat micer Guillem Çaera, confessan aquells haver haüts e reebuts en la forma sobredita e prometén restituir e tornar aquells en aquella forma mateixa a la dita ciutat e archiu d'aquella.¹⁴²

Testimonis foren a totes aquestes coses los honrats¹⁴³ mossén Jacme Romeu, cavaller, e los discrets en Miquel Arbúcies, micer Johan de Castellsent e en Bernat G(arcia), notaris de València.

Die martis, .XIII^a. mensis decembris fuerunt, per concilium celebratum hac die et eodem anno, recuperata privilegia predicta et inde fuit cancellata promissio.

E com fos deduït en lo present concell si a la solennitat del sacrament faedor per lo senyor rey e al prestar del sacrament a aquell faedor per los síndichs de les universitats de les ciutats e viles reys del regne, serien trameses e ajustats als quatre missatgers e síndichs de la ciutat qui són en les Corts per aquesta raó e altres, com segons ¶^{141v} allí fon examinat e vist en los semblants sacraments dels reys passats fossen estats més síndichs de .IIII. Per tal, lo dit concell concordant, atessa la aprovada expertea e loable saviea dels quatre missatgers per aquesta raó trameses al dit senyor rey a la ciutat de Sogorb, on celebra Corts, e attés que jassia en altres temps passats a semblant acte fossen elets més misatgers o síndichs, allò era per tant com les Corts se celebraven dins la ciutat e era sens messió, e ara seria carregar la ciutat de gran messió si era fet semblant, proveí e tench per bo per totes aquestes attendències e per no carregar la ciutat, que és ja prou carregada, que pus síndichs no y sien constituïts ne trameses, ans lo dit acte se faça ab e per los dits quatre missatgers e síndichs a açò constituïts e trameases ja.

¶¹⁴² Paragraf cancel·lat amb aspes.

¶¹⁴³ Tatxat: *mossén Jac*.

Ítem, lo dit honorable concell, dispensan aquesta veu tan solament, proveí e donà licència a'n Valldaura, neòfit, que no constraçant la inhibició puxa metre vin blanch d'Ucanya, lo qual ha fet venir.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo,
die martis .X^{ra}. mensis octobris.*

Fon appellat concell e ajustat en la sala de la ciutat de València en hora de tèrcia o quasi del dit dia, allí on e segons és estat totstemp acostumat ajustar e appellar lo concell de la dita ciutat, a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la sobredita ciutat, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e P(ere) Colomines, verguers del dit honorable concell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens d'aquella, on foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Torragrossa, racional, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abri, ¶^{142r} en Mamfré Escrivà, en Vicent Gòmitz, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponç Pellicer, n'Anthoni Mascarós, en Simó Soriano, en Jacme Segarra, en Miquel Vidal, micer Thomàs Johan, en P(ere) Fuster, en Jacme Garbeller, en Bernat Mir, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Lorenç Fuster, n'Arnau Borrell, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno, n'Anthoni Soler, en Johan Pereç, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Francesch Pèriz, en Domingo de la Rambla, n'Anthoni Rama, en Bernat Riera, en Domingo Vinyoles.

Missatger a Sicília.¹⁴⁴

Jassia en concell dessus celebrat lo primer dia d'octubre, lo dit concell concordantment e del·liberada hagués elet mossén Johan Fabra en missatger trametedor al molt alt rey de Sicília per causa de la treta del gra e per haver aquell,¹⁴⁵ però en aquest concell fon deduït si la sua anada feya fruyt al present o tan ivaz o quant. E fet d'açò gran raonament, tot lo concell fon concorde que la dita missatgeria al present era sens fruyt, cor si's feya per haver blats, de continent açò era massa tard e no aprofitaria res; e si's feyà en esguard del any esdevenidor, era massa ivaçosa cor al millor o prop les messes se'n hauria a venir. Per què volch e ordenà lo dit concell e proveí ésser sobreseït en la dita missatgeria e anada del dit mossén Johan, e prorogà aquella tro a tant en avant fos per lo dit concell deliberat si's faria o no, o quant la dita missatgeria. Et com

¶ ¹⁴⁴ Títol de l'acord afegit d'altre mà, amb lletra més tardana.

¶ ¹⁴⁵ Al marge esquerre: *de mossén Johan Fabra.*

lo dit mossén Johan se fos ja aparellat per causa de la dita missatgeria dels aparells següents, ço és, d'una cota e d'un manthó doble e de calces, les quals coses costaven vint-set lliures, .XVI. sous, les quals lo clavari de la ciutat havia pagades de la peccúnia d'aquella, per tal proveï que si'l dit concell en avant del-libera la dita missatgeria ésser feta per lo dit mossén Johan, en tal cas haje a reebre la dita quantitat en son compte. E si la dita missatgeria no's fa, que les dites cota, manthó e calces sien pròpies e roman-guen a e del dit mossén Johan, com fos vergonyós e no pertinent a tal ciutat cobrar les dites coses que solament en lo tall perden molt de sa valor, sens que'l dit mossén Johan no ha-^{¶142v}-ja a restituir lo preu o alcuna part d'aquell ans vaja per pagat de la peccúnia de la dita ciutat.

Ítem, com la molt alta senyora reyna haja proveït que la tafureria de la more-ria sia tolta e levada, la ciutat pagan e composan ab l'arrendador del temps que li resta a complir del dit arrendament, per tal lo dit concell proveï e volch que de la peccú- nia de la ciutat sia pagada qualsevol composició que'ls honrats jurats de la ciutat, als quals ho comanà, faran e covendran ab lo dit arrendador.¹⁴⁶

Ítem, com la¹⁴⁷ vinya de senyor que és en terme de la vila e vall de Xelva hagen usufructuada tots los procuradors qui són estats tro ací constituïts per la ciutat en la dita vall, aquells emperò pensan, conrean de cavar, podar, majençar e tenín en condret la dita vinya ab lurs pròpies messions e despeses, per tal lo dit concell proveï e volch que sots aquesta matexa forma l'onrat en Johan Suau usufructue la dita vinya per lo temps del dit seu any, servat lo temps de la cullita dels fruyts e manera que és estat servat als altres procuradors.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo,
die martis .XXV^a. mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e encara ab albarans en los pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e P(ere) Colomines, verguers dels honorables jurats, als consellers de la ciutat sobredita, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en (en blanc), ju- rats; en Johan d'Aguiar, síndich, ^{¶143r} micer Johan Ferrando, micer Thomàs Johan, e Vicent Gòmitz, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Berthomeu Amenler, en

¶¹⁴⁶ Al marge esquerre: *tafureria*.

¶¹⁴⁷ Tatxat: *vila*. Al marge esquerre: *de vinea de Xelva*.

P(ere) Guitard, en Martí March, en Jacme Madriz, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, en Domingo de la Rambla, n'Arnau Borrell, micer Bernat Abrí, en Bernat Bordet, en Berthomeu Vilella, en Johan Polo, en Miquel Martorell, micer Macià Pardo, en Pasqual de Montalbà, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en P(ere) Segarra, n'Arnau de Perexenz, en Lorenç Fuster, en Bernat Riera, en Guillem Jàfer, n'Anthoni Soler, en P(ere) Fuster, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Ramon Rull, en Simó Soriano, en Miquel Vidal.

Com en concell precedent celebrat a .v. dies del mes del present mes d'octubre fos donada certa forma als honorables en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, micer Johan Mercader e micer Guillem Çæra, missatgers de la ciutat de València en cort del senyor rey, de proceir en alguns actes allí mencionats,¹⁴⁸ los quals han ésser tractats e finats en les Corts que de present se celebren per lo molt alt senyor rey en la ciutat de Sogorb als íncoles de la ciutat de València e son regne, e paregués al present concell que, attés que en altra manera que fon ladonchs per lo dit concell ordenat, és estat per tots los braços de la cort concordat, e atesa la gran facultat e experta saviea dels dits missatgers, en la qual la ciutat e sos fets poden segurament e fiançosa reposar, fos incongruent e desaborit limitar a aquells lur poder o posar certa forma de proceir en los actes de cort. Per tal, lo dit present concell concordantment e de grat, haüt per revocat lo concell abans donat e atesa la curosa invigilància e affecció bona que los dits missatgers han als fets e bé avenir de la ciutat, segons experiència maestra de totes coses ha monstat tro ací, proveí, volch e atorgà que·ls dits honorables missatgers, a lur bon arbitre e conexença, concorden ab los altres braces en e de tot ço, e segons o axí com los parega faedor, e atorgar e fermar¹⁴⁹ les coses concordades e totes altres que·ls sia vist faedor, per virtut del poder larch que han per lur sindicat, del qual lo dit concell no detrau alcuna cosa ans romanga en sa força e valor sots aquelles matexes excepcions que en aquell són expressades e no altres, romanints solament la provisió feta en lo dit precedent concell sobre les respostes faedores a protestacions, si alcunes són fetes per alguns dels altres braces o per altres singulars qualsevol, en sa plenera força e valor.

||^{143v} Ítem, com al discret en Johan Aguilar per los honorables jurats, poch dies són passats, tramés al honrat micer Johan Carbonell, comissari del senyor rey, a Setaygües, frontera de Castella, on aquell era, per limitar e mollonar los regnes d'Aragó e regne de València e los regnes de Castella, ensemps ab un altre doctor castellà, comissari del rey de Castella, e altres actes concernents lo bon estament d'aquest regne, sien per lo dit honrat micer Johan, havent bona e sancera affecció a aquesta ciutat, comunicats tots los actes per aquell exercits en vigor de lur comissió, los quals toquen molt aquesta ciutat, e·y va tant a la honor e profit d'aquella que no pot pus e àls, lo dit en

¶¹⁴⁸ Al marge esquerre: *de posse nunciatorum*.

¶¹⁴⁹ Repetit: *e atorgar e fermar*.

Johan sia bé e cautament imformat d'alcunes actes que'n lo present concell són estats exposats e concordats, los quals, com sien molts e larchs, serie enujós e quasi difícil recitar-los en escrits. Per tal, lo dit honorable concell, aprovant e loant la anada feta per lo dit en Johan a les dites fronteres e la missió que per los dits honorables jurats fon feta del dit en Johan del dit en Johan, proveí, ordenà e tench per bo que'l dit en Johan d'Aguilar sia tramés a les Corts als honorales missatgers de la dita ciutat ab letra de creença per imformar aquells, axí de les coses a ell comunicades per lo dit honrat micer Johan Carbonell com de les coses en lo dit present concell raonades, per tal que'ls dits honorables missatgers sien mils avisats sobre tot ço que'n cascuna part dels dits negocis los parrà que deja ésser fet e proveït al bé de la cosa pública. E que'l dit en Johan Aguilar, en la ciutat de Sogorb e loch d'Altura, térmens e territoris lurs, sia haüt com a privada persona e no com a síndich de la ciutat, com lo concell, quant és en la dita ciutat de Segorb e loch d'Altura, térmens e territoris d'aquells, e estant en aquells *dumtaxat* li tolga tot poder de res a fer o enantar com a síndich de la \dita/ ciutat, axí en demanant com en deffenent, romanín en totes altres coses lo poder a aquell donat en sa plenera força e valor. Et volch lo dit concell que de la peccúnia de la dita ciutat sia pagat axí del present viatge com del que féu a Setaygües de manament dels dits honorables jurats.¹⁵⁰

Ítem, com en los capítols per los majorals e universitat dels drapers offerts al honorable concell de la ciutat celebrat a .XIX. del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.XLIX., e preconizats a .XXII. de setembre del dit any, haja un capítol començant:¹⁵¹ E per tal que les dites coses etc., lo qual és més dampnós que profitós a la cosa pública, e més causant fraus que apagant, com per aquell lo justícia no puxa proceir contra los cometents fraus sinó a manifestació dels drapers, qui volenters no accusaran si matexes, per tal, lo dit honorable concell concordantment, volén oviar a fraus e donar loch a punició d'aquelles, revocan ¶^{144r} de fet, anulan e cassan lo dit capítol e tots altres per los quals les mans dels justícies sien ligades, proveí e establí per totstemps que'ls justícies ordinaris de la ciutat, segons pertany a cascun o a lur examen per si matexes, e no esperada manifestació dels dits drapers o majorals lurs, proceesca contra los cometents fraus e a punició d'aquelles tantost que li sia notificat, si e segons que per fur, raó, privilegis e estatuts pot e deu proceir, e podien e devien ans de la oblació dels dessús dits capítols, e en exacció de totes aquelles penes peccuniàries e altres que d'aquèn sien imposades contra los dits cometents fraus per furs, privilegis, statuts, capítols e ordinacions qualsevol.

Ítem, per alcun desijat refrigeri que molt honra lo goig de les persones, lo dit honorable concell concordantment, dispensan quant aquesta veu al privilegi per lo qual és vedat metre vi de sent Miquel tro a Cinquagèsima, donà e atorgà licència a n

¶¹⁵⁰ Al marge esquerre: *de tramesa del síndich*.

¶¹⁵¹ Al marge esquerre: *de punició de fraus faedora per los ordinaris*.

Civera, mercader, e a son companyó, de metre dins la ciutat, ab albarà emperò del guardià, vint bòtes de vin blanch cuyt d'Alcalà, e de vendre aquell en aquella no contrastan la inhibició e pena del dit privilegi al qual, per la present licència, no sia derogat ans en les altres coses, fora la present licència, romanga en sa força e valor.¹⁵²

Ítem, lo dit concell proveí que·ls honorables jurats vagen a regonèxer les almarjals e que de la peccúnia de la ciutat sia pagada la messió que faran en lo dit regoneximent.¹⁵³

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. primo,
die sabbati quinta mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, cridà públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e per P(ere) Colomines, verguers del concell de la sobredita ciutat, als consellers d'aquella axí de generoses com de ciutadans de parròquies d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala del concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstems tenir e [¶]144v celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Micer Blay de Camanyó, lochtinent del honrat justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, en Manuel Oriola, en G(uillem) Solanes, n'Alfonso Pérez, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Guillem, en Ramon Rull, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Manfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Vicent Gòmiz, en Berthomeu Vilella, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Ponz Pellicer, en Jacme Ferrer, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Johan Torragrossa, micer Tomàs Johan, en Simó Çacreu, en Jacme Ros, en Miquel Martorell, en Berthomeu Amenler, en Ramon Roig, en Johan Diona, en Berthomeu Mas, en P(ere) Segarra, n'Arnau de Perexenz, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Miquel Vidal.

Com dels procuradors qui són estats dels lochs de Exèrica, de Líria, d'Altura e de Penàguila hajen ésser haüts e reebuts comptes de lurs administracions, e a hoir e de-[¶]145r-fenir e examinar los dits comptes lo molt alt senyor rey haja elet, per si e son interés, l'onrat en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, e, per ço sia necessari que la ciutat, per son interés, hi eliga alcunes persona o persones sens les quals los dits comptes no porien ésser haüts, reebuts, examinats e defenits. Per tal, lo

¶ ¹⁵² Al marge esquerre: *de vi.* ¶ ¹⁵³ Al marge esquerre: *marjals.*

dit concell concordantment, volén donar bon compliment a les dites coses, acomanà als dits honorables jurats de bon grat que ells, per si e en nom de tot lo <con>cell, elegesquen per interés de la ciutat aquell o aquells qui·ls plaurà a ésser e entrevenir en los dits comptes, hoir, examinar e difinir aquells segons sia faedor e los comptes exegiran. Et promés lo dit concell haver per ferm e agradable ço que les persones elegidores per los dits honorables jurats serà fet, enantat, concordat e difinit ensemps ab lo dit honorable batle general e comissari reyal.¹⁵⁴

Ítem, com fos dit en concell per lo discret en P(ere) Lop, sotsíndich a aquestes coses, que jatse fos los comptes del honrat en P(ere) Solanes, adonchs procurador per la ciutat de la vall de Xelva, fossen passats per lo racional passat però no eren estats difinits e eren en moltes coses impugnables, per tal lo dit honorable concell concordantment, volent donar fi a les dites coses, acomanà als dits honorables jurats que ells o la major part d'ells eligen aquelles persones que·ls plaurà a regonèxer e examinar los dits comptes e hoir totes impugnacions e satisfaccions. E appellades les parts e aquells qui appellar hi facen, defenesquen los dits comptes ensemps¹⁵⁵ ab lo racional de la ciutat, qui sia a totes les dites coses. Et en açò no sia entés ans exceptat lo compte ara novellament retut per tudor dels fills del dit en P(ere) Solanes, o procurador d'aquell, al honrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat, e per aquella ja difinit.

Ítem, sobre la exposició dels pellers feta en lo present concell demanants que·l privilegi per lo qual és estatuit que les robes que compraran hajen a tenir per .X. dies penjades en la perja a la porta ans que les desfacen,¹⁵⁶ fos corregit axí com a dampnós ||^{145v} a la cosa pública, innuents que les coses dels privats no serien venudes o comprades per axí suficients preus o grasses com serien o seran si lo dit privilegi és corregit, per moltes raons que aquí en concell per aquells foren recitades, entre les quals era que no volien tenir los diners empatxats per tant temps. Lo dit concell concordantment proveí que per los honrats jurats e per los advocats pensionats de la ciutat fos regonegut e bé examinat lo dit privilegi e, de ço que·ls occorrerà e del·liberaran que s'i deja e puxa fer, facen relació en concell perquè aquell hi puxa mils e pus sanament preveure ço que fer s'i deja e puxa.

Més avant, lo dit honorable concell, haüda relació de les coses dejús escrites per lo síndich de la ciutat, concordantment e de bon grat loà,¹⁵⁷ ratificà, aprovà e confirmà la venda per los dits honorables jurats e síndich, e carregament, fet a·n Johan Agostí, specier, lo segon dia del present mes de noembre, de cinch-cens sous censals per preu de .VII^m.D. sous, com la causa en lo contracte de la venda mencionada e en lo dit concell recitada sia justa e útil a la dita ciutat e portable.

¶¹⁵⁴ Al marge esquerre: *dels comptes de Líria*.

¶¹⁵⁵ Tatxat: *lo*. Al marge esquerre: *dels comptes d'en Solanes*.

¶¹⁵⁶ Al marge esquerre: *dels pellers*.

¶¹⁵⁷ Tatxat: *raf*. Al marge esquerre: *ratificació de la venda feta a·n Johan Agostí*.

Consequenter, com les coses comunes de la ciutat e destinades a la comuna utilitat deperesquen e·s consumen e disminuexen per ésser prestades, per tal lo dit honorable concell, a major conservació de les coses dejús escrites, concordantment statuí e proveí perpetualment que d'ací avant los honorables jurats, síndich e deraçaner de la ciutat e lurs successors no presten o puxen prestar a armadors, patrons de galees o vexells armats o a algun altre linatge de persones de quantaque dignitat o preeminència sien galees, barches e vexells que són a propri ús de la ciutat, ne armes, arneses, veles, remes, exàrcies, forniments e altres coses de la deraçana per qualsevol nom sien nomenades, que són de la ciutat e a propri ús e comú d'aquella, si donchs lo concell de la ciutat no·u manarà fer per urgent necessitat.¹⁵⁸

Ítem, com en la dreçana del Grau de la mar haja moltes coses e exàrcies e forniments que no ¶^{146r} fan o són àbils a fer fruyt alcun, ans se perden e·s consumen per vellea, per tal lo dit concell concordantment proveí, volch e ordenà que per los honorables jurats de la ciutat sobredita sien fetes e manades vendre totes aquelles exàrcies e coses de la dreçana que no sien abtes a fer ús o exercici, consevol sien nomenades. A la venda de les quals sien per los dits honorables jurats destinades dues bones persones, ab lo dreçaner, que sien abtes a entendre la valor de les dites coses, per ço que les dites coses no sien liurades o venudes a menyscapte, e que la venda o vendes de les sobredites coses sien fetes, a coneguda de les dites dues persones ab lo dreçaner, en aquell temps e hora e quant aquelles diran, volran e ordenaran, per ço cor en un temps se poden vendre més que en altre, e açò sabran aquelles triar. E los preus que·s hauran de les dites coses sien convertits, de fet que sien haüts, en enbruscar les dues galees que·s deuen enbruscar e u han necessari en cas que baste; si no, que·n sia enbruscada la una de les dites dues galees. E noresmenys, proveí lo dit concell que tots vespres sia pagat als mestres calafats e als altres qui obraran e seran al enbruscar de les dites galees lur salari e diürnals, dels quals e d'alcuna altra despesa comuna no calega reebre àpoques o altres cauteles, ans lo compte d'aquell qui serà a açò proposat sia finat per lo¹⁵⁹ racional de la ciutat sens cauteles de les dites coses e solament sia tengut donar cauteles de les coses grosses e no menudes o diürnals, segons dit és.

Ítem, com en la incorporació que·l honrat en Berenguer Saranyó ha feta de la sua part d'Alboraya a la ciutat de València e universal contribució d'aquella,¹⁶⁰ lo concell de la dita ciutat li haja donada la imposició dels hòmens seus de la dita part a .VI. anys, e seria molt turbulent e ple de inconvenients que·ls dits sis anys començassen a córrer de present, com les imposicions sien ja venudes tro a Nadal, e en perjudici dels compradors no·s porien traure albarans de l'almudí. Per tal, lo dit honorable concell, per bon expedient proveí e volch que·ls dits .VI. anys no correguen sinó de la

¶¹⁵⁸ Al marge esquerre: *de no prestar res de la dreçana.*

¶¹⁵⁹ Tatxat: *dit.* Al marge esquerre: *de vendre algunes coses de la deraçana.*

¶¹⁶⁰ Al marge esquerre: *d'en Saranyó.*

festa de Nadal primeravinent ¶^{146v} a avant contínuament, e en les vendes que·ls jurats faran de les imposicions collidores del dit Nadal a avant facen excepció dels hòmens de la dita part e sisa d'aquells, e que·ls hòmens de la dita part, d'ací a la dita festa, s'estiguen axí com havien acostumat.

Post hec, die lune intitulata .XIII^a. mensis novembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo.

Los dessús propdits honorables jurats ordenaren e manaren ésser feta la crida reyal dejús següent: Ara ojats que us fan saber los honorables jurats de la ciutat de València, que·l molt alt senyor rey, ab letra sua donada en Altura a .VII. dies del mes de noembre del corrent any, per utilitat de la cosa pública ha atorgat e proveït ésser fetes inquisicions d'ací avant contra los mostaçafs, cònsols, jutges de les apel·lacions dels negocis marítims e lochtinents d'aquells, presents e esdevenidors, e lo notari dels dits cònsols, segons és enquest contra los altres oficials e per lo temps atorgat, per què intimen a tuyt les dites coses per tal que no·y puxen al·legar ignorància.

Die martis, hora prima, quintadecima mensis novembris anno supra proxime dicto, Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, dix e féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà dels honorables jurats, si en lo dia de hir haver feta la dita crida per los lochs acostumats de la ciutat, a so de \nafil e de/ trompes e tabals.

Post hec, die sabbati intitulata decimonona mensis novembris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo.

Los honorables mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, jurats, exeguín lo poder a ells donat per lo concell dessús a .XXVII. dies del mes de juny proppassat e del present any celebrat, haüt acord e concell ab l'onrat en Johan Torragrossa,¹⁶¹ racional de la ¶^{147r} ciutat, taxaren que·l escrivà, en remuneració dels .II. diners que acostumava de pendre per cassis de forment de la ajuda de menut d'aquell qui era portat a coll de bèsties sens assegurament, e los quals per lo dit concell foren tolts, faent remuneració al escrivà de la peccúnia de la ciutat, sien donats al dit escrivà per cascun any treents sous pagadors de la peccúnia de la dita ciutat cascun any d'ací avant, lo qual començ a córrer del dit vint-setén dia del dit proppassat mes de juny en avant.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. primo,
die sabbati tercia mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, cridà públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de

¶ ¹⁶¹ Al marge esquerre: *provisió dels .II. diners dels albarans.*

Calatayú e P(ere) Colomines, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, en Guillem Solanes, en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Berthomeu Vilella, en Johan Torragrossa, en Bernat Costa, en P(ere) Fuster, ¶^{147v} en Jacme Jofre, en Bernat Ros, en Miquel Falcó, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Esteve, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pèriz, en Ramon Rull, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Jacme Miquel, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenc, en R(amon) Roig, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, en Simó Soriano, en Guillem Pedrera, en Domingo Vinyoles, en P(ere) Real, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Lorenc Fuster, n'Anthoni Rama, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Pasqual Exemeno.

Lo concell, atès que la present anyada és fallada de bons vins, per tal, a salut e refrescament de la ciutat e poble d'aquella, dispensan aquesta veu, donà e atorgà licència que per tot lo present any hi puxa ésser mes \e venut dins la ciutat/ vi moscat de Perpenyà, grech, malvesia e marva sens derogació del privilegi lo qual, no constrastant la dita present licència, romanga en sa força e valor. Los dits emperò vins hajen entrar o ésser meses dins la ciutat ab albarà del guardià.¹⁶²

Ítem, sots los dits matexes esguarts, dispensació e salvaments, lo dit concell concordantment donà licència a n Matheu Feliu de metre dins la ciutat e vendre de .X. en .XII. botes de vin blanch cuyt d'Alcalà, ab albarà del guardià.

¶^{148r} Més avant, en aquest dia, foren donades e per mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà dels honorables concell e jurats de la ciutat, lestes al present concell alcunes supplicacions dels compradors de les impositions del present any, concernents que ells, per raó de les mortalitats e àls per la no entrada del senyor rey, eren molt grassament perdents, supplicants que plagués al concell haver-hi esguart. Lo dit honorable concell, hoïdes aquelles, proveín acomanà als dits senyors de jurats que ells verídica-ment encercassen e s'informasen quina pèrdua podia ésser feta en cascun exparsament dels capítols de les impositions, e d'allò enaprés fessen relació en lo primer concell per ço que aquell hi fes e y proveís ço e segons que li paregués e li fos vist faedor.¹⁶³

¶¹⁶² Al marge esquerre: *del vi*. ¶¹⁶³ Al marge esquerre: *dels imposadors*.

Ítem, com sien e·s menen grans qüestions entre la ciutat o síndich d'aquella, de una part, e los patrons de la armada papal de l'altra, axí denant los cònsols com denant altres jutges per les raons en los processos actitats contengudes, e lo concell, on d'açò eren estades fetes clamors, volgués precloure via a dispendis. Per tal, lo dit honorable concell, tant com toquava l'interés de la ciutat e no pus, acomanà concordantment als dits honorables jurats que ells elegesquen dues persones expertes que regoneguen les dites qüestions e processos d'aquelles. E si les dites dues persones elegidores co-nexen e fan relació als dits honorables jurats que la ciutat ha dret, aquell sia menat, demanat e haüt, e si no ha dret segons relació de les dites dues persones, que desista lo síndich e los patrons no sien vexats contra raó.¹⁶⁴

Consegüentment, com en Johan Bayona e n'Anthoni Garriga, mercaders de la ciutat de València,¹⁶⁵ hajen assegurats portadors de les parts de Sibília .v^m. caffis de forment de ferm e .iii^m. caffis de respit, de què deu ésser ací gran colp ans de festes de Nadal primevinent al menys càrrech de .ii. o .iii. naus. E de cert [¶]148^v se sabés per persones certes que dues naus de malfatans armades les speraven a encontre per pendre-les e dampnificar e portar-les en altres parts, de què, si·s fes, la ciutat prenguera gran e irreparable dampnatge en temps¹⁶⁶ de carestia. Per tal, lo dit honorable concell, volén succorre a semblant perill, tench per bo e concordantment proveí que prestament, de la peccúnia de la dita ciutat, fossen per los dits honorables jurats, a qui lo dit concell ho comés, del·liberadament e de bon grat fossen armades dues naus que anassen de continent en ajuda de les dites naus portants lo dit forment e en lur deffen-sió, pagades a un mes, e encara per pendre e haver les naus dels malfatans si haver les poden, ab licència del batle, e que·ls dits honorables jurats elegissen aquells patrons o capità que·s volguessen. E fessen lur poder ab los dits en Johan Bayona e n'Anthoni Garriga, reduissen los .iii^m. caffis de respit a obligació de ferm, però si u feyen o no, que la dita armada no romangués. Et per donar compliment a les dites coses totes e sengles proveí lo dit concell, volch e atorgà que·ls dits honorables jurats ab lo síndich puxen haver peccúnia a açò bastant per via de carregament de censal sobre la ciutat, ab carta de gràcia, al for que trobar poran.

Ítem, d'aquèn lo dit honorable concell concordantment volch, proveí, atorgà e manà que, de la peccúnia de la ciutat, fossen pagats tots aquells doents florins que eren estats donats e liurats al honorable mossén Galceran de Rosanes per algunes portables raons tocants utilitat e pacífich estament de la ciutat, de què era digne de remuneració. E fossen semblantment pagades de la dita peccúnia les messions que denant o per aquell fossen estades fetes en los actes del dit pacífich estament, tro en quantitat de vint florins d'or. E si als dits honorables jurats era vist¹⁶⁷ raonablement que·l dit mossén Galceran sia digne de major remuneració, d'allò facen relació en concell per ço que,

¶ ¹⁶⁴ Al marge esquerre: *de la armada papal.*

¶ ¹⁶⁵ Al marge esquerre: *de les dues naus armado-*

res. ¶ ¹⁶⁶ En realitat diu: *tomp.* ¶ ¹⁶⁷ Tatxat: *per.* Al marge esquerre: *d'en Rosanes.*

haüda aquella, lo dit concell hi puxa deliberar segons exigència e mereximent dels actes que són o seran per aquell exercits.

¶^{149r} Ítem, com en Guillem Luna, carceller de la presó comuna de la ciutat, en absència dels verguers de la ciutat, qui moltes veus e fort sovén són occupats en altres coses de la ciutat o absents per los affers d'aquells, exercesca offici de verguer, faén e complín los manaments dels honorables jurats, síndich e racional de la ciutat, e paregués al concell just e raonable que d'açò hagués alcuna remuneració. Per tal, lo dit concell concordantment proveí, volch e manà que de la peccúnia de la dita ciutat¹⁶⁸ en l'any present e cascun any d'allí avant, dementre plaurà al concell, li sia feta cota e caperó de la livrea semblant que serà feta als verguers e en lo temps que aquells seran vestits.

Ítem, com fos exposat en concell per l'onrat mostaçaf de la ciutat que ell havia atrobada a un novi una camisa ab fres, la qual mostrà en concell, e la qual li era estada tramesa per sa sposada, que era de fora vila e ignorava l'estatud prohibuint les dites o tals coses sots pena de .M. sous, e la dita nòvia era pobra, que no havia portat en dot sinó .XL. lliures e demanàs al concell que del·liberàs si levaria la pena o la remetria. Per tal, lo dit concell concordantment del·liberà e proveí, atesa la pobra dels nubents e la ignorància d'aquells, que la dita pena fos remesa e perdonada per lo dit mostaçaf als dits nubents, dispensan en açò aquesta veu.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. primo,
die martis .XIII^a. die mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, cridà públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus prop precedent vespre per Berthomeu de Calatayú, verguer, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és estat tots-^{149v}-temps ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honorables justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén Johan Fabra, cavaller, en Ramon de Salas, en Bernat Vidal, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, n'Anthoni Soler, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Ramon Roig, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en G(uillem) Sabastià, en Miquel Falcó, en Ponç Pellicer, en Jacme Ferrer, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, n'Arnau Bovet, en Berenguer Marco, en Johan Martí, en Pasqual Exemeno, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en G(uillem) Solanes, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en P(ere)

¶¹⁶⁸ Tatxat: *cascun*. Al marge esquerre: *del carceller*.

Bonvey, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Jacme Madriz, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, n'Arnau de Perexenç, n'Antoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Domingo Vinyoles, en Johan Torragrossa, en Simó Caldes, en P(ere) Johan, en P(ere) Cabrera, en Miquel Esquerre, en Johan Cabanes, en Matheu Vidal, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Ramon Rull, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Segarra, en Miquel Vidal, micer Johan Ferrando.

¶^{150r} En aquest dia, en plener concell, l'onrat en Bernat Vidal, jurat, per si e per l'onrat micer G(uillem) Çuera, liurà e retornà al dit honorable concell, en presència de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà d'aquell, e dels testimonis dejús escrits, aquells tres privilegis qui dessús, en lo concell celebrat dimercres a .v. del mes d'octubre prop passat e del present any, los eren estats en sa forma acomanats e liurats, portadors a la ciutat de Sogorb on eren celebrades Corts al regne per lo¹⁶⁹ senyor rey, per tal que'l dit senyor, vists aquells, los juràs segons era acostumat per sos predecessors e s devia fer. E confessan lo dit concell haver haüts e recobrats aquells e per mi, dit Berthomeu Cerdà, retornats en l'archiu de la escrivania, volch e hac per cancel·lada la comanda d'aquells feta als dits honrats en Bernat Vidal e micer Guillem, havent aquells per absolts e liures d'aquella.

Testimonis los discrets en P(ere) Lop, en Jacme Vallseguer e en Bernat Mulner, notaris.

Missatgers a les Corts de Segorb.¹⁷⁰

Ítem, com per l'onrat en Bernat Vidal, jurat e un dels quatre missatgers qui són en les Corts per lo molt alt senyor rey celebrades en la ciutat de Sogorb, hagués portats al present concell e fets legir a aquell per lo discret en Jacme Vallseguer, notari escrivà dels dits honorables missatgers, los greujes que per lo braç reyal eren estats liurats e offerits al \dit/ molt alt senyor rey en les dites Corts, demanant aquells ésser proveïts, offerint-se per si e sos companyons que si'l dit concell sabia més greujes o volia tolre o enadir aquells, eren prests de exseguir ço que per lo dit concell fos ordenat. Per tal, lo dit honorable concell, hoïts los dits greujes, attenents que les dites coses eren de gran pes e volents sobre aquelles proveir madurament, proveí e acomanà als honorables jurats que per los advocats pensionats de la ciutat, e per lo síndich e altres que'ls fos vist, fessen assegudament e diligent regonèxer los dits ja offerits greujes. E si atrobaven que a aquells fes alcuna cosa de traure o enadir, o altres mes greujes ajustar, que d'allò tantost escrivissen als dits honorables missatgers per ço que aquells poguessen fer-los dits detraure, enadir o ajustar, e demanar d'aquèn sobre aquells ésser proveït per lo dit senyor rey e tota la cort.

¶¹⁶⁹ Tatxat: *dit*. Al marge esquerre: *de recuperacione privilegiorum*.

¶¹⁷⁰ Afegit interlineat amb una lletra més moderna.

¶^{150v} Més avant, com en la qüestió que és entre la ciutat, d'una part, e lo noble mossén n'Olfo de Pròxita de l'altra per raó d'amprius, se diga que ha dues sentències contràries, e d'aytals coses los honorables jurats sien jutges, per tal lo dit concell, remés a aquells que regoneguen les dites dues sentències e los processos, e facen sobre les dites coses espegada e clara justícia.

Ítem, exposat en concell que l'alt inffant en Ferrando de Castella, per ses letres e missatgers ha pregat¹⁷¹ los honorables jurats que cert nombre de fusta e preu gran, lo qual fa portar o ha manat ésser portada a aquesta ciutat, sia franca de tot dret de passatge que's deja pagar en la vall e riu de Xelva, lo dit concell concordantment e del·liberada, fet d'açò alcun raonament, proveí, volch e atorgà que per contemplació e reverència del dit inffant, qui és nebot del senyor nostre rey, qui açò haurà a grat, la dita fusta sia franca del dit passatge e de tot dret d'aquell, e que d'açò fos escrit al dit alt inffant per los dits honorables jurats.

Sobre ço que'l honrat en Matheu Vidal havia exposat en aquest concell, ço és, que malament e contra veritat era estat obecit contra ell e altres qui havien fet testimoni en una causa de la ciutat denant los cònsols d'aquella produïts per part de la ciutat, e lur testimoni era verificat per actes públichs exhibuïts per la part obecint, lo dit honorable concell, jassia ves clarament e manifesta que'l obecint era digne de gran reprehensió e punició, com en un consell secret que de la dita raó era estat ja tengut, on foren les parts presents, lo dit obecint romangués confús e vençut per sos actes, e lo testimoni del dit honrat en Matheu Vidal fos ver, sant e just e verificat ab actes públichs exhibuïts per l'obecint e en lo dit concell lests e vists. Però com d'açò lo dit concell, segons fur, no pogués fer alcuna punició, per tal remés al honorable justícia civil, aquí present, que'n les dites coses proceís per justícia breument, si e segons fos faedor per fur e bona raó.

Ítem, plagué al dit honorable concell que la manera de la paga de ço que deu lo senyor bisbe al concell, oferta per lo dit senyor als honorables jurats, fos per aquells ac-¶^{151r}-ceptada a consell e conexença dels advocats pensionats e ab aquelles protestacions e salvaments que aquells ordenaran e consellaran, en manera que la ciutat no sia en res lesa.

Ítem, plagué al concell que fos haüt esguard e feta alcuna remuneració per los honorables jurats, a qui lo concell ho comès, al laüd armat que fon per aquells tramés per haver lengua de les naus dels malfatans, que's dehien ésser en les mars de Benidorm e d'Alacant, e açò per alguns destorbs e affanys que sostench més avant de manament del honrat en Nicolau Tamarit, capità de les naus armades de la ciutat, segons per letra d'aquell lo concell ne fon certificat.

¶¹⁷¹ Tatxat: *a*. Al marge esquerre: *de franquitate infantis Castelle*.

*Anno a Nativitate Domini .M^oCCCC.I.,
die jovis .XXII^a. mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e encara ab e per albarans per Berthomeu de Calatayú e P(ere) Colomines, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses en lo precedent vespre als consellers de la sobredita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents.

En Francesch Aguilar, justícia criminal, mossén Jacme Castellà, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Ramon de Salas, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, micer Guillem Çuera, en Guillem Jàfer, ^{||151v} en Mamfré Escrivà, en Manuel Oriola, en Simó Çacreu, en P(ere) Johan, en Salvador Ferrando, n'Andreu Civera, en Bernat Ros, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en Bernat Borrell, en Jacme Peralada, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Ponç Pellicer, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Miquel Vidal, micer Francesch Blanch, n'Anthoni Soler, en Guillem Solanes, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Cabrera, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Jacme Garbeller, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Diona, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, n'Anthoni Mascarós, n'Anthoni Rama, en Jacme Segarra, en Pasqual Exemeno, micer Thomàs Johan, en Vicent Gòmez, en Pere Dezpujol, en P(ere) Fuster, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Miquel Esquerre, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Reig, en P(ere) Guitard, en Johan Garcia, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, en Lorenç Fuster, en Simó Soriano, en Johan Martí.

Lo present concell, fet en aquell gran raonament de les coses dejús escrites, concordantment atorgà e volch que de la peccúnia de la ciutat fossen affegits e donats a mossén Galceran de Rosanes altres doents florins d'or ultra aquells doents florins que ja li eren estats donats per sos treballs, attés que per los actes per aquell fets eren estats sopits e purgats greus mals e males persones, en què havia sofert excés treball e major missió de la acostumada, pus era estat fet ab salvament de furs e privilegis, e que molts s'esforçarien a servir la ciutat si d'aquella speraven bona remuneració, jassia la present no fos massa grassa, a coneguda de tot lo concell en esguard del bé que se'n era seguit, mas era digna e competent, segons los actes d'aquell.¹⁷²

^{||152r} Enaprés, en nom e ab la gràcia de Déu, fetes per los dits honorables jurats a tot l'ajust dels concellers ab bones e covinents paraules, exortacions a fer bona nominació

¶ ¹⁷² Al marge esquerre: *d'en Rosanes.*

de justícies e dels altres oficials en aquest dia elegidors, fon proceït a elecció dels dits justícies e altres oficials. E primerament de justícia criminal per forma en privilegi contenguda e totstemp observada, ço és, per forma de .XII. redolins, e aquest any esdevenidor e comptador de la propvinent festa de la Nativitat a avant continuament ha ésser cavaller segons fur, com lo justícia criminal qui huy és e finirà son any en la dita propvinent festa de Nadal és ciudadà, segons dessús en libre de concells appar. E servades les coses servadores e acostumades, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Andreu e de Sent Nicolau, segons aparech per restitució e publicació feta al concell de les restants nou parròquies com a fora de sort de la dita elecció, e per publicació feta de les tres parròquies romanents en la dita sort. Et tantost, aquí matex, l'onrat en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, en lo dit concell resident, donà e publicà al dit concell en o per justícia en criminal de la dita ciutat a un any propvinent, comptador de la prop instant festa de Nadal a avant, l'onrat mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Nostra Dona Senta Maria.

E tantost, sens divertir a altres actes, per la dita via o manera de sort ab redolins fon proceït per lo dit concell en la forma acostumada a elecció de justícia en civil de la dita ciutat, de ciudadà, com a present ho fos cavaller. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Nicolau, de Sent Lorenç e de Senta Creu. E tantost, en la sobredita manera e la forma dessús propdita servada en la publicació de les parròquies de fora e de les romanents, lo dit honorable batle donà e publicà per justícia civil al dit propvinent any l'onrat en Bernat Johan, dat e nomenat a aquest ofici per la dita parròquia de Sent Lorenç.

||^{152v} Continuan les dites eleccions, fon proceït de mantinent a elecció de justícia en los fets civils tro en summa de .CCC. sous, e per semblant manera e la forma de redolins dessús dita observada caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Sent Lorenç e de Sent Salvador. E lo dit honorable batle donà e publicà a aquest justiciat al dit esdevenidor any lo discret en Bernat Ros, notari, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Lorenç dessús dita.

Consegüentment, fo proceït de continent a elecció de lochtinent de justícia criminal per les forma e manera dessús dita de redolins, segons provisió reyal e segons ús e estil d'aquella a ençà observat. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Andreu e de Sent Nicolau, e tantost lo dit honorable batle general donà e publicà a aquest ofici per lo dit següent any en Pasqual Vilba, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Nicolau dessús dita.

Més avant, lo dit honorable concell, tantost e aquí matex, proceí a elecció d'assessors criminal e civils, segons forma de privilegis e costum observada, ço és, ab sort de sis redolins e seguín, quant als assessors del justícia civil, la forma d'una provisió reyal del molt alt senyor rey ara regnant, donada en Saragoça a .VI. de jener any mil .CCC.XCIX., per la qual és estatuït e proveït que sien elets dors (sic) assessors civils.

E preses per un infant petit tres redolins dels dits .VI. e liurats als dits honorables jurats, qui uberts aquells, publicaren e donaren en e per assessor en lo criminal l'onrat micer Berthomeu Sist, licenciat en decrets, e per assessors del civil los honrats micer Johan Domínguez e micer Guillem Estrader, doctor en leys.

E noresmenys, continuan lo dit concell proceí a elecció d'obrer de murs e valls e d'administradors de les imposicions a un any, de Nadal propvinent a avant contínuament comptador, per la forma de sort ab redolins segons és acostumat, e caygueren e vengren en les sorts d'aquestes eleccions les parròquies de Senta Caterina, de Sent Nicolau e de Sent Johan. E uberts los tres redolins d'aquestes .III. parròquies caygudes en la sort d'aquesta elecció, e regoneguts los noms escrits en les cèdules encloses en aquells dits redolins, los dits ¶^{153r} honorables jurats donaren e publicaren al dit concell, primerament al ofici de la dita obreria, l'onrat micer Macià Pardo, vengut o mes per la parròquia de Sent Johan; e al dit ofici d'administradors los honrats en P(ere) Cabrera e en P(ere) Fuster, venguts per les dites parròquies de Sent Nicolau e de Senta Caterina, e tots ciutadans de la dita ciutat.

Ítem, lo dit concell, per forma de fur nou proceí a elecció de corregidors e veedors dels advocats al dit any, e elegiren-hi los honrats micer Arnau de Conques e micer Johan Brusca, ciutadans de la dita ciutat.

Rursus, lo dit concell proceí segons forma de fur nou a elecció de examinadors de metges al dit any, e elegiren-hi los honrats mestre Bernat d'Artesa e mestre Luís d'Ordís, físichs, ciutadans de la dita ciutat.¹⁷³

Les quals eleccions dels dits assessors, inclusive a avall e cascuna d'aquelles per sí e en son cas e hora, foren publicades al present concell per los dits honorables jurats segons és acostumat.

Ítem, los dits honorables jurats, en aquest dia après dinar, elegiren en sotobrer de murs e valls en Berenguer Fabra, ciutadà de València.

En aquest dia matex, los dits honorables jurats, appellats los consellers de les parròquies après dinar en la cambra de consell secret, present l'onrat mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal elet per al següent any, ab nominació dels dits consellers los capdeguaytes següents:

Senta Maria: en Francesch Pérez; Sent Andreu: en Vicent Gòmiz; Senta Caterina: en Berthomeu Çafont; Sent Tomàs: en P(ere) Gizbert; Sent Martí: en Berenguer Fontajans; Sent Nicolau: en P(ere) Vidal; ¶^{153v} Sent Berthomeu: en Francesch d'Iviça; Sent Salvador: en Vicent Falcó; Sent Johan: en Ponç Pellicer; Sent Lorenc: en Berthomeu Arnau; Sent Esteve: en P(ere) Amorós; Senta Creu: en Ramon Roig; capdeguayta dels ravals de Sent Anthoni e de Sent Guillem: en Bernat Prior.

¶¹⁷³ Tatxat: *Ítem, elegiren en sotobrer.*

Jhesus.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo.

Digmenje següent, festa de Nadal e principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor mil quatre-cents dos, que era lo vint-cinquèn dia del mes de deembre.

L'onrat mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, habitador de la ciutat de València, elet en aquest any per los generoses en justícia criminal de la dita ciutat, segons desús és notat, constituït denant l'altar major de la benavenurada verge Nostra Dona Senta Maria de la Seu de València dementre aquí's celebrava missa major, ans que's legís lo sant Evangeli d'aquella dita missa, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant aquell posats e per les sues mans, genolls flechs, tocats en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, en presència dels honorables jurats e de molt del poble qui aquí era, e encara de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del honorable concell d'aquella dita ciutat, axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom¹⁷⁴ e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que durant lo seu any o tant com tendrà la cort del seu justiciat e administració d'aquella, tendrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a totes persones e sens accepció d'aquelles, qualsque sien e de ¶^{154r} qualsevol lochs que hajan o hauran plet en la cort denant ell, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, amor, gràcia, parentesch e veynat, e que per si o per altre per alcuna raó no pendrà o pendre farà o consentrà palesament o amagada haver do, servey o promissió d'alcun o alguns, o per nom d'aquells, qui pleyt han o hauran en la sua cort, ans de la fi del pleyt o après o enans que sia pagat o satisfet al creador o demanador. E pendrà ab si bons e leyls hòmens qui donen a ell consell, e darà drets juhís en tots los pleyts en què jutjarà, e celarà totes les coses que'n secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descobertes. E totes aquestes coses sens engan e sens art e mal engeny, a bona fe, guardarà e a feultat del senyor rey, e observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la ciutat aprovades e tots los pleyts jutjarà segons aquells. E noresmenys, jurà especialment e expressa d'observar los privilegis reyls e los establiments del concell de la ciutat atorgats e fets a no consentir ne dar loch, ans esquivar e castigar en totes maneres, les tafureries e, senyaladament, un privilegi del senyor rey en Jacme lo segon dat en València, kalendas de maig del any .M.CCC.XXI, parlant d'aquesta raó o posant pena de .C. morabatins d'or a tot justícia faent lo contrari per cascuna vegada. Axí matex, jurà que tendrà e observarà a la letra lo privilegi reyal e l'establiment del concell de la sobredita ciutat, atorgat e fet a esquivar les correnties dels arroços, e encara jurà que tendrà e observarà los privilegis reyls e los establiments del concell de la dita ciutat atorgats e fets en los alcavots e àvols, fembres públiques e escuseres, si Déus li ajud e la santa creu e los sants Evangelis.

Testimonis foren a totes les dites coses los honrats mossén Jacme Romeu, cavaller, en Guillem Jáfer, habitadors, en Guillem Jordà, draper, e en P(ere) Lop, notari.

¶¹⁷⁴ Repetit: *nom*.

E encontinent, en aquell matex instant, l'onrat micer Johan Domínguez, un dels dos assessors civils en l'any esdevenidor del honrat en Bernat Johan, justícia del dit justiciat civil, jurà sobre la creu e los sants Evangelis de Déu tocats per ses mans, en poder del honrat en Jacme Castellà, cavaller, justícia del civil en l'any proppassant, reebent lo dit sagrament en loch e nom del dit en Bernat Johan, absent, qui per s'absència no és pogut venir a jurar, que durant l'any de la sua assessoria serà feel e leyal en donar consells a la cort, e en donar sentències e en totes coses que pertanguen a son offici en observança de furs e privilegis e costumes aprovades de la ciutat e no pen-^{||154v-}drà alcun do, servey o promesa per alcun pleyt que fos o sia en la sua cort ne defora poder d'aquella, o que y esper ésser. E que'n tot pleyt que sia de cent morabatins a ensús reebrà personalment e examinarà diligentment los testimonis, e que no pendrà durant son temps advocació de pleyt que's men en la sua cort. E observarà l'estatud per lo qual és vedat que'l un assessor al altre no's façen comissions duran lur offici dels pleyts que'n la sua cort seran, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Continuant aquí matex, en la dita hora, l'onrat¹⁷⁵ en Martí Comes, vehí del loch d'Alboraya, presentat per los pròmens del dit loch en lochtinent de justícia civil de la ciutat de València en lo dit loch per lo dit any esdevenidor, jurà en poder del dit honrat en Jacme Castellà per absència del dit honrat en Bernat Johan, e fèu semblant sagrament que dejús és prestat per lo dit honrat justícia.

Testes supra proxime nominati.

Post hec, die sabbati vespera Circuncisionis Domini Nostri Jhesus Christi, et erat ultima die mensis decembris anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo.

L'onrat en Bernat Johan, ciutadan de la ciutat de València, justícia civil elet al any esdevenidor començant de la festa de Nadal proppassada a avant, vengut de la vall de Càrcre on era en lo temps de la elecció e après tro en present constituït denant l'altar major de la verge Nostra Dona Santa Maria, ans de celebració de la missa major, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis tocats per ses mans en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, en presència del honrat en Ramon de Salas, jurat, e del poble que allí era e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del honorable concell de la ciutat, axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que durant l'any del seu regiment o tant com tendrà la cort e la administració del justiciat civil, tendrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones, e sens accepció d'aquelles qualsque sien e de qualsevol lochs, que hajen o hauran plet en la cort denant ell, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, amor, gràcia, parentesch e ^{||155r}veynat. E que per ell o per altre per alcuna raó no pendrà o pendre

¶ ¹⁷⁵ Tatxat: en Jacme Bertran, vehí de la vila.

farà o consentrà palesament o amagada aver do, servey o promesa d'alcun o d'alcuns, o per nom d'aquells, qui pleyt han o hauran en la sua cort, ans de la fi del pleyt o après o enans que sia pagat o satisfet al creador o demanador. E pendrà ab si bons e leyls hòmens que li donen consell, et darà drets juhís en tots los pleyts en què jutjarà, e celarà totes coses que'n secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descobertes. E totes aquestes coses sens engan e sens art e mal engeny, a bona fe, guardarà e a feultat del senyor rey, et observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la dita ciutat aprovades, e tots los pleyts jutjarà segons aquells si Déus li ajud e la santa creu e los sants Evangelis.¹⁷⁶

Testimonis foren d'aquestes coses mossén Pelegrí de Montagut, mossén n'Uch de Bordils, cavallers,¹⁷⁷ en Guillem Jàffer, habitants, e en P(ere) Suau, ciutadan de València.

Consequenter, die jovis quinta mensis januarii anno supra proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

L'onrat micer Berthomeu Sist,¹⁷⁸ assessor elet del honrat mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal de la ciutat de València al any esdevenidor, constituït denant lo dit honrat justícia en la cambra de concell secret de la dita ciutat en presència dels honorables jurats, qui aquí eren, e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, jurà sobre la creu e los sants Evangelis de Déu per aquell tocats, en poder e mà del dit honrat justícia criminal, que serà feel e leyal en donar consells a la cort e en donar sentències, e en totes coses que pertanguen a offici d'assessor e en observança de furs e privilegis e costumes aprovades de la ciutat. E no pendrà alcun servey, do o promesa per alcun pleyt que sia en la sua cort o defora poder d'aquella ne que y esper ésser. E que reebrà personalment los testimonis en pleyt o pleyts criminals on pena corporal se deja seguir, ne duran lo seu any pendrà advocació de pleyts que's menen en la sua cort, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis los honrats micer Johan Ferrando e micer Bernat Abri.

¶^{155v}

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. secundo,
die jovis vicesima nona mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la¹⁷⁹ ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per los verguers dels honorables jurats als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi

¶¹⁷⁶ Tatxat: *Testimonis foren a les dites coses los honrats mossén Jacme Romeu, en Guillem Jàffer, habitants, en Guillem Jordà, draper, e en P(ere) Lop,*

notari, ciutadans de València. ¶¹⁷⁷ Tatxat: *habitadors.* ¶¹⁷⁸ Al marge esquerre: *juramentum.*

¶¹⁷⁹ Tatxat: *dita.*

del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat plegar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

L'onrat mossén Jacme Escrivà, justícia civil, per absència del novell elet qui no era ve<n>gut jurar encara com fos fora ciutat. Mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Pasadores, en Ramon de Salas, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en (en blanc), jurats; en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, en Salvador Ferrando, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Johan Diona, en Jacme Madriz, en Ponç Pellicer, en Ramon Rull, en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Cabrera, en P(ere) Real, en Miquel Esquerre, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenc, en P(ere) Esteve, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Berthomeu Mas, en P(ere) Segarra, en Domingo de la Rambla, en Johan Torragrossa, micer Tomàs Johan, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Bernat Ros, en Miquel Martorell, en Johan Cabanes, en Matheu Vidal, en Ramon Roig, en P(ere) Guitard, en Domingo Escolano, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Perexenç, n'Anthoni Mascarós, ¶^{156r} en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Bernat Riera, en Bernat Monçó, en Bernat Borrell, en Rafael Ferruz, en Jacme Mealler, en Johan Domínguez, en P(ere) Dalmau, en Johan Bayona, en Jacme Vallseguer, en P(ere) Piquer, en Johan Ullà, en P(ere) Çaplana, en P(ere) Bonshoms, en Bernat Basella, en P(ere) Miró, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Domingo Vinyoles, en P(ere) Biguera, en Johan Navarro, en Berthomeu Martí, en Johan Martí, en Guillem de Liminyana, en Bernat Monçó, en Lorenc Fuster, en G(uillem) de Solanes, en Bernat Siurana, en Vicent Carbonell, en Daniel Mascarós, en Francesch Cesfabregues, en Berthomeu Bacó, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, en Pasqual Exemeno, en Johan Martí, en Johan Oliver, en Jacme Sols, n'Arnau Castellar, en Miquel Doménech, en Francesch Garriga, en Vicent Gòmiz, en Francesch Pérez, en P(ere) Ceriol, en P(ere) Almudèver, en Francesch Aragonés, en Berenguer Fuster, en Johan Castrallenes.

Com fos proposat en aquest concell per certa novella e letres certes, molt al dit concell desplaents e no sens poca comoció de tristor, que la nau del honrat en Nicolau Tamarit, jurat e capità elet d'aquelles dues naus que la ciutat havia armades per anar en subsidi d'aquelles naus dues que devien venir a la ciutat carregades de forment de les parts de Sibília, assegurat per los honrats en Johan Bayona e n'Anthoni Garriga, mercaders d'aquesta ciutat, era estada presa per dues naus de malfatans ve<r>s les parts de Màlequa, e açò reebés lo dit concell a gran mirva e desonor de la ciutat e sua.¹⁸⁰ Per tal, entenen lo dit concell ves reparació d'aytal sinestre e recuperació del dit capità, nau e companya que ab aquell s'era perduda, per gran valor e com a hòmens mas sobrats per dues ¶^{156v} naus armades de molta gent d'armes, ballesters e altres malfatans, proveí, volch e ordenà que de la peccúnia de la dita ciutat fossen

¶¹⁸⁰ Al marge esquerre: *de .III.º navibus armandis.*

armades quatre naus, prestament e axí cuytada com pogués ésser fet e les mellors que haver se poguessen, molt copiosament e honorasa de molts e bons hòmens d'armes e de ballesters e altra companya en aquell nombre en cascuna nau que fos vist als senyors de jurats, ab aquells pròmens que'n açò volguessen a si ajustar, a ordinació, voler e conexença dels quals lo dit concell agradablement ho comés. E que'l dit armament fos fet de present a dos meses de ferm, e a forniment de quatre meses e d'aquí enant a aquell temps o duració que plaurà als dits honorables jurats. E si mentres armaran les .III. naus los dits honorables jurats sentran que les naus dels malfatans se sien esforçades o s'esforcen de més naus, que ells puxen créxer lo dit armament a .V. naus o a més per la honor de la honor de la ciutat, a lur bon arbitre. Et per fer lo dit armament e donar compliment a aquell, lo dit concell donà e atorgà licència als dits honorables jurats e \e a qualsevol d'aquells, e/ al síndch de la ciutat, que per via de carregament de censal mort ab gràcia perpetual de reembre, puxen haver tanta peccúnia com hi sia mester. E que'l síndich substituesca los patrons e cascun d'aquells ab poder de pendre cambis de peccúnia si mester n'auran en alcuna part on sien, a obs lur e dels soldats e companyes de les naus e nòlit d'aquelles, ab e sots obligació dels béns de la ciutat, e los dits honorables jurats, de la peccúnia d'aquella, completesquen los dits cambis.

E tantost aquí, lo dit honorable concell, sens divertir a altres actes, procedí per via d'escrutini a fer e elegir capità e patrons de les dites quatre naus, e fon elet en capità de totes les quatre naus e patró d'una d'aquelles l'onrat mossén Johan Fabra, cavaller, e en patró d'una de les restants tres naus mossén n'Uch de Bordils, e en patrons¹⁸¹ de les dues naus los honrats en Nicolau Jofre e en P(ere) Suau, cascun d'aquells d'una nau.

¶^{157r} Més avant, com l'onrat en Nicolau Tamarit, un dels sis jurats de la ciutat, sia absent per servey d'aquella, e l'onrat mossén Johan Fabra, cavaller, altre dels dits jurats, sia elet capità de les quatre naus que per lo present concell és del·liberat que's armen, e si'ls honrats en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal, qui són missatgers de la ciutat elets a les Corts ensemps ab los honrats micer Johan Mercader e micer G(uillem) Çaera,¹⁸² si partexen a la vila de Castelló per continuar les Corts, la qual continuació deu començar lo primer dia de jener, no seria sinó attenuar lo regiment de la ciutat e privar aquell de administració de jurats, ço que no seria portable. Per tal, lo dit concell volch e li plagué que'ls dits honrats en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal al present romanguen ací en lo dit regiment, tant com faça mester, e d'aquí enant les dites Corts sien continuades *insolum* per los honorables micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera dessus dits, \axí en presència com en absència dels dits en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal o qualsevol d'aquells, e los dits micer Johan e micer G(uillem) hajan aquell matex plener poder que havien tots quatre,/ e haja tanta efficàcia lur continuació com si per tots quatre era feta, e lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* ratificà,

¶¹⁸¹ Tatxat: *de cascuna*.

¶¹⁸² Al marge esquerre: *de posse duorum syndicorum curiarum*.

confirmà e ha per ferm e agradable e haurà per totstemps, sots obligació dels béns de la universitat de la dita ciutat, e jamés no u revocarà. Et que de les dites coses fos escrit als dits honorables micer Johan e micer Guillem, pregant-los que de les dites coses, per honor de la dita ciutat, volguessen pendre càrrech.¹⁸³

Testimonis foren a les dites coses los discrets en Bernat Mulner e n'Arnau Claret, notaris.

Consequenter, die sabbati ultima mensis decembris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo.

En Berenguer Fabra, sotobrer de murs e valls, promés e's obligà en poder dels dits honorables jurats,¹⁸⁴ presents mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, d'aver-se en lo dit ofici bé, leyalment e feel a tot profit de la ciutat e de la dita obra, esquivant tot frau e engan. E en la fi o complit son any darà bo e verdader compte de la administració que feta haurà, e restituirà a la dita obra o a son successor ¶^{157v} en aquella, o a qui li serà manat, ço que restarà en son poder de la dita obra, e a açò obligà si e sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela donà e offirí fermança e principal tengut e obligat a totes les dites coses, qui ab ell e sens ell sia tengut e obligat a aquelles, ço és, l'onrat mossén Jacme Castellà, cavaller, menor de dies, aquí present, qui la dita fermançeria e obligació *insolum* féu e per aquella si e sos béns *insolum*, mobles e no mobles, obligà, haüts e per haver, on que fossen, mi, dit notari, stipulant *ut supra*. E sobre ço, los dits sotobrer e mossén Jacme renunciaren a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola del rich Adrià, e a la ley del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur e dret contra açò vinent.

Testimonis foren a les dites coses lo discret en Bernat Mulner, notari, e Berthomeu Rovira, escrivent, ciutadans de València.

Dilluns, comptats dos del mes de jener any dessús pus propdit de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.II.

L'onrat en Bernat Johan,¹⁸⁵ justícia de la ciutat de València en l'any present en lo civil, per observança del estatut fet e ordenat per concell de la dita ciutat celebrat a .X. del mes de deembre del any .M.CCCC. sobre les coses dejús escrites, promés e's obligà en poder dels honorables jurats de la ciutat sobredita, mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu d'aquells e de tots altres de qui's pertanga e pertànyer puxa e deja,

¶¹⁸³ Al marge esquerre: *iam fuit scriptum.*

¶¹⁸⁴ Al marge esquerre: *juramentum de sotobrer.*

¶¹⁸⁵ Al marge esquerre: *obligació justicie civilis super dispositis.*

que tots e qualsevol depòsits que dins l'any del seu justiciat seran fets e vendran en son poder, de e per qualsevol persones o causes, o a ell seran restituïts per sos precessors del dit ofici, restituirà a aquells a qui's pertanguen, tota dilació apart posada, tota hora e com se deuran restituir. ·E a açò obligà si e tots sos béns mobles e immobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela donà e offerí fermança qui ab ell e sens ell e cascú per lo tot fossen tenguts a totes e sengles les dites coses, ço és, l'onrat en P(ere) Johan, ciutadan de València, aquí present, e sots aquesta mateixa segurtat e obligació de sos béns promés que, finit lo seu any, dins .XX. dies après que'n fos request per son esdevenidor successor o per lo síndich de la ciutat, ¶^{158r} retrà compte e restituirà al dit seu successor tot ço que restarà en son poder dels dits depòsits, e açò en pena de mil florins d'or de sos béns propis pagadors, per pena e en nom de pena, dan e interés, al comú de la ciutat aplicadora. Lo dit honrat en P(ere) Johan, faent la dita fermanceria e obligació principal, totes e sengles aquestes coses atorgà volenterosament, e de grat promés complir ensemps e per lo tot ab lo dit justícia, E per aquestes coses complidores e per la dita pena pagadora, si comesa serà, los dits honrats justícia e fermança obligaren si e tots lurs béns e de cascun d'ells per lo tot, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren sobre ço a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola diví Adrià, e a la ley e fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur e dret contra açò vinent.¹⁸⁶

Testes venerabiles Johannes Ferdinandi, Macianus Pardo et Bertholomeus Vilella.

Die jovis, .XVIII. januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.

Venerabili Francisco de Vilarasa confitente se recepisse omnia deposita facta in posse dicti venerabile Bernardi Johannis restancia, hoc idem testificante notario curie civilis ad jussum honorabilium juratorum, fuit cancellata obligacio suppradicta.¹⁸⁷

Tantost aquí matex, feta la dita obligació, los discrets n'Anthoni Prats e en Nicolau Perera, escrivans de la cort civil, juraren sobre la creu e los sants Evangelis de Nostre Senyor Déu per lurs mans tocats, en poder e mà del dit honrat en Bernat Johan, justícia civil de la ciutat de València, que ells bé, feelment e leyal s'auran en los actes de la escrivania lur, tot oy, rancor, amor, parentesch e veynatge foragitats, servan egualtat en los dits lurs actes sens accepció de persones. E servaran la taula sobre'l fet de les escriptures de lur cort e salaris d'aquelles ordenada, si Déus los ajud e los sants Evangelis.

Testes supra proxime nominati.

¶¹⁸⁶ Paràgraf cancel·lat amb aspes.

¶¹⁸⁷ Text inserit al final del document anterior.

Die veneris, .XIII^a. mensis januarii anno supra proxime dicto.

L'onrat en Bernat Ros, justícia civil tro en summa de .CCC. sous, fêu semblant promissió e obligació que dessús ha feta l'onrat justícia civil, de retre e restituir los depòsits. ·E com no volgués fer la segurtat del estatut, donà per tauleger dels depòsits a tot lo seu any l'onrat en Simó Sacreu, cambiador e clavari de la ciutat, lo qual los dits honorables jurats acceptaren com a bo.

Testimonis los honrats micer Johan Ferrando, doctor en leys, e en P(ere) Giner, mercader de València.

¶^{158v} *Anno a Nativitate Domini millesimo quadrigentesimo secundo,
die jovis vicesima sexta die mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als concellers de la ciutat sobredita, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens de la dita ciutat, ajustats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents: (en blanc).

Com per concell celebrat a tres del mes de deembre del any proppassat, precedents supplicacions dels imposadors demanants en aquelles que·ls fos feta gràcia e relexació d'alcuna part del preu per què havien comprat, com fossen molt grassament perdents per ocasió de les mortaldats,¹⁸⁸ fos comanat als honorables jurats que tant com poguessen s'enformassen exparsament de la pèrdua de cascun capítol, per ço que·l concell pogués del·liberar ço que fer·hi degué, e aquesta matexa supplicació verbalment fos iterada en lo present concell. Per tal, lo dit honorable concell, volent a aquestes coses donar fi, attenent que segons forma de capítol contengut e expressat en les cartes de les vendes de les impositions, als dits imposadors no puxa o deja ésser feta gràcia o relexació d'alcuna part del preu, denegà fer a aquells alguna gràcia o relexació, però, com fos cert al concell que·ls dits imposadors eren grassament perdents, volch e proveí concordantment e de bon grat que·ls dis imposadors, en aquella quantitat de les restes o part d'aquella, e a aquell o a tant temps com plaurà e serà vist als honorables jurats o a la major part d'aquells, als quals lo dit concell ho remés, \fossen comportats o suportats/. Et com la dita ciutat sie tenguda a grans càrrechs per diverses maneres e urgents necessitats, \axí com és per armament de naus, nòlits o loguers d'aquelles, e compres de forment e en altra manera,/ e faén la dita supportació, la qual és congruent fer per ço que les impositions e preus d'aquelles no reeben detriment o disminució, a què la matèria seria aparellada si exutament eren denegades gràcia e suport, la dita ciutat fretur de peccúnia a obs de complir als dits càrrechs e necessitats.

¶¹⁸⁸ Al marge esquerre: *de onerando censualia mortua.*

Per tal, volch, atorgà, proveí e donà licència als dits honorables jurats o a la major part d'aquells, e al síndich o sotsíndich de la dita ciutat, que puxen carregar sobre aquella e los béns de la universitat d'aquella duy mília cinch-cents sous de censal mort ab carta de gràcia a raó de quinze mília sous lo mil·ler.

¶^{159r} Ítem, feta supplicació verbal al present concell per en Eny\e/go Ivanyes, patró de la nau armada en què anava l'onrat en Nicolau Tamarit, jurat e capità de les dues naus armades, demanant que li fos feta satisfacció dels dans que ell e la sua nau havien preses en la batalla que havien haüda ab les naus de Nicolau Eximènez, malfatà, lo dit honorable concell proveí e tench per bo concordantment que, pus aquell e la sua nau anaven logats o noliejats e, de fet, lo dit en Diago havia pres e reebut de la ciutat lo loguer o noliejament de dos meses a què era estat noliejat, no fos o devia ésser feta a aquell, de dret e bona raó, satisfacció dels dans demanada e, de fet, lo dit concell denegà aquella ésser feta. Mas per tant com lo dit en Diago Ivanyes, molt valerosament e a honor de la ciutat, segons relació del dit honorable capità, era estat obedient e havia seguit los manaments d'aquell no cogitant les perills de sa persona e ses coses, acompanyà als senyors de jurats que de paraula s'enformen dels bons serveys per aquell fets e prestats a honor de la ciutat, e per via de remuneració d'aquells e no per via de restitució o satisfacció de dans, a e per animar altres que's tenguen per dit de ben servir la ciutat, sia feta a aquell dit en Diago aquella remuneració dels dits serveis e en aquella summa que parrà als dits honorables jurats, volran e tendran per bé, de la peccúnia de la dita ciutat, com lo dit concell ara per ladonchs e ladonchs per ara ha e haurà¹⁸⁹ per ben fet e agradable ço que per los dits honorables jurats sobre la dita remuneració serà fet, exseguit, complit e pagat.

Més avant, com l'onrat en Nicolau Tamarit, jurat de la ciutat de València e capità de les dues naus armades per disposició de concell celebrat a .III. dies del mes de deembre proppassat, fos e sia estat sobrat ab la sua nau per dues naus soles de malfatans, on havia .CCCL. combatens e pus, ab les quals ell tot sol, que no era ab la sua nau pus de cent hòmens, hac la brega a la qual l'altra¹⁹⁰ nau de la sua conserva no's poch acostar, ans s'allargà no's sab per culpa de qui o si fon cosa ymaginada o cas fortuït, en son apresonament haja perdut molt e sostenguts grans dans, ell faent sa honor e molt més de la ciutat en reebre la brega e no flaquejar, de què és digne de gran laor e en aquesta opinió fon tot lo concell, faent-li'n gràcies après sa relació, la qual fon verificada per tots ¶^{159v} aquells de la sua nau qui foren en la batalla, testificants la sua gran valor e esforç e per altres estranys mariners e servicials de la dita sua nau, vizcayns, al esforç e valor del qual e a la sua dignitat de juraderia e capitania los dits malfatans, qui eren Nicolau Eximènez e lo mestre de Barrassa, atteneren. E per temor de la ciutat, cogitants que serien perseguits per totes les mars del secgle (sic) per la dita ciutat, a recuperació

¶¹⁸⁹ Tatxat en les dues paraules: *n*. Al marge esquerre: *del patró*.

¶¹⁹⁰ Tatxat: *nau*. Al marge esquerre: *d'en Nicolau Tamarit*.

e venjança del dit capità, \axí com se'n feya gran aparell,/ soltan aquell ab la dita sua nau e companya, de la qual en la batalla no moriren sinó dos \hòmens/ de nafrats, emperò molts no esguardat ne imputat que n les naus dels malfatans fossen morts en la batalla més de .XV. hòmens. Per tal, lo dit honorable concell concordantment de bon grat acomanà als dits honorables jurats que tracten ab aquell dit honorable en Nicolau, lur companyó, dels seus dans e pèrdues, e sàpien e n porten a summa certa, e d'aquèn facen d'aquella relació en concell per ço que, atesses sos béns mèrits, aquell hi faça ço que li parrà faedor.

Quant és del sou demanat per los soldadats e compayons de la dita nau del dit capità, del temps que han servit més del mes per lo qual foren primerament pagats, lo concell concordantment proveí que, de la peccúnia de la ciutat, fos pagat a cascun d'aquells per lo temps de més a la raó prorata que foren pagats en començament per un mes; de les pèrdues que pretén haver fetes d'arneses e de vitualles, lo concell s'i reté major deliberació.¹⁹¹

En aquest matex dia, per lo dit honorable concell concordantment fon donada e atorgada licència al discret en P(ere) Lop, notari, que per refrescament de la ciutat, dispensan aquesta veu tant solament, puxa metre dins la ciutat, ab albarà emperò del guardià, e vendre en aquella cent quànters de vi moscat dels terri\toris/¹⁹² de Puçol e de Murvedre, no contrastant qualsevol prohibició, la qual romaga en sa força e valor no obstant la dita licència e dispensació d'aquesta veu.

Ítem, lesta per mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels honorables concell e jurats de la ciutat¹⁹³ ¶^{160r} de València, una supplicació del discret en P(ere) Làzer, notari, de les coses dejús escrites, lo dit honorable concell concordantment, de grat e liberalment e espontànea, donà e atorgà tot lo dret, tant com sia e no pus que la ciutat haja o li pertanga per qualsevol manera, en lo vall appellat d'en Roger, que és denant o enfront del alberch del dit en Roger, \e tant com és en lo seu front,/ prop lo portal de la Exerea, sens alcuna evicció. Axí emperò, que'l dit en P(ere) Làzer prometa e s oblich cobrir lo dit vall de volta ab lexes, o aquells spays que sien necessaris a obs de escurar lo dit vall com \e tota hora que/ serà necessari, e sobre lo dit cobriment de volta construir cases o botigues, lexat carrer patent e públich entre lo dit alberch e cobertura, d'aquella amplea que plaurà als dits honorables jurats e volran. E sia tengut \tenir hostel en l'alberch major appellat d'en Roger, e/ ab ses pròpies messions tota hora que serà mester escurar lo dit vall, tant com sia son front e sa cobertura. E manà lo dit concell als dits honorables jurats e al discret en P(ere) Miró, sotssíndich, que d'aquestes coses li fassen carta pública per ésser en memòria dels esdevenidors, la qual, yo, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, haguí per reebuda, presents los discrets en P(ere) Lop, en Bernat Mulner e n'Arnau Claret, notaris de la ciutat de València.

¶¹⁹¹ Al marge esquerre: *Dels compayons de les naus armades.*

¶¹⁹² Tatxat: *mens.* ¶¹⁹³ Al marge esquerre: *De P(ere) Làzer.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die veneris tercia mensis februarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, aplegats en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és totstemps acostumat celebrar, ajustar e tenir concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, ¶^{160v} mossén Johan Fabra, en Nicolau Tamarit, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, n'Anthoni Soler, en G(uillem) Solanes, en Berthomeu Vilella, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Johan Diona, en Martí March, en Berthomeu Mas, en Francesch Pèriz, en P(ere) Guillem, en Domingo de la Rambla, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Domingo Vinyoles, micer Johan Ferrando, micer Tomàs Johan, en Bernat Costa, en P(ere) Roqua, en P(ere) Fuster, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Esteve, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Miquel Falcó, en Ponz Pellicer, n'Arnau de Perexenz, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Miquel Vidal, micer Bernat Abrí, en Bernat Bordet, en Vicent Gòmiz, en P(ere) Johan, en Jacme Jofre, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Ramon Rull, en Lorenç Fuster, en Simó Soriano, en Jacme Segarra, en Pasqual Exemeno.

Com en Johan Bayona e n'Anthoni Garriga hajen assegurat portar a la ciutat de València .v^m. caffisos de forment de ferm de les parts de Sibília, ab e sots lur obció de vendre lo dit forment en l'almudí o de lexar-lo a la ciutat a raó de .VI. sous, .VIII. diners la faneca, però que'l forment ha ésser bo e reebedor.¹⁹⁴ Et de present, sia arribada ací en lo Grau la nau d'en Guillem Bernat ab mil .D. caffisos ¶^{161r} poch més o menys del dit assegurat forment bo e reebedor, e en altre vexell n'ajen portats .CCC. cafissos poch més menys d'aquell matex asegurament, los quals, segons examinació verídica feta per mercaders e hòmens experts en semblants coses, e a relació d'aquells, no és reebedor ne bo, ans és banyat e quasi podrit, e açò matex monstrava experiència. Et per los dits assegurants de paraula fos supplicat al dit concell que'ls dits .CCC. cafissos fossen reebuts axí com l'altre, com ells haguessen carregat lo dit forment bo e reebedor e's fos afollat en la mar, e àls, que per complir lo dit asegurament havien perdut per fortuna de temps un càrrech de mil cafissos valent cinquanta mília sous e pus. Per tal, lo dit honorable concell, a support dels dits dos assegurants e de la dita pèrdua, de la qual lo dit concell era cert jassia segons forma del asegurament

¶ ¹⁹⁴ Al marge esquerre: *de Garriga*.

notat en libre d'asseguraments e lest en lo present concell, aquell no fos tengut reebre los dits .CCC. cafissos de forment no reebedor, però atesa la gran necessitat en què la ciutat és per esterelitat de forment, per amor d'altres veus e a animar los mercaders a fer asseguraments en semblants temps e axí estèril, proveí e volch que·ls dits .CCC. cafissos de forment poch més o menys fossen reebuts per la ciutat com a bo e reebedor e al for dels dits .VI. sous, .VIII. <diners> per faneca sots les següents maneres e condicions, és a saber, que·ls dits dos assegurants mercaders \facen/ lavar, exugar e secar aquel, e après bé garbellar per dues veus almenys, e sien tenguts vendre en l'almudí de la ciutat los dits .M.D. cafissos que han portats en la nau d'en Guillem Bernat, a raó de .VI. sous, .VIII. diners per faneca, que és bo e reebedor, axí bé com los dits .CCC. cafissos poch més o menys, que no és reebedor, dels quals hajen e·ls sia pagada aquella matexa ajuda que del bo e reebedor, romanint a risch d'aquells la venda del un e del altre dels forments dessús dits. Lo dit emperò concell acomanà a la indústria dels honorables jurats lo secar, exugar e garbellar dels dits .CCC. cafissos.

Ítem, lo dit honorable concell proveí e volch que, de la peccúnia de la dita ciutat, sien pagats al honrat en Francesch Aguilar tretze florins <e> mig,¹⁹⁵ los quals ha despeses en .VIII. dies anan ab si terç de cavall a la vila de Castelló de Burriana, on era lo senyor bisbe de València, per absolres del vet en què caech en l'any passat estant justícia ||^{161v} criminal, exercín son offici a honor e manteniment de la jurisdicció reyal, en lo qual viatge estech per los dits .VIII. jorns anan, estan e tornan.

Més avant, lo concell concordantment loà, aprovà, confirmà e hac per agradable la paga o solució de les setanta-tres lliures, .I. sou, .VIII. diners que·ls honorables jurats havien e han fetes pagar de la peccúnia de la dita ciutat, per lo clavari d'aquella, a n Johan Sànxez e a n Pasqual Martinez, arrendadors de la tafureria de la moreria, per la prorata de lur arrendament del temps passat tro al levament que la senyora reyna ha fet de la dita tafureria a supplicació de la ciutat.¹⁹⁶

Ítem, com en lo pus propprecedent concell fos acomanat als honorables jurats que faessen satisfacció o remuneració a n Enyego Ivanyes,¹⁹⁷ patró de la nau de Sent Johan, en què anà l'onrat en Nicolau Tamarit, capità d'aquella, e d'una altra nau que fon armada, de què era patró l'onrat en Jacme Rigolf, dels serveys que·l dit Enyego féu al dit capità e no res per satisfacció dels dans. Per tal, ara lo dit honorable concell, mudan son acord e provisió, attenant que al dit n'E<n>yego fon presa la nau per la ciutat contra son grat a obs d'armar e, en la batalla que hac lo dit capità ab les naus dels malfatans, la nau del dit n'E<n>yego pres grans dans¹⁹⁸ e perdiments de coses e trencaments d'antenes, e en altres diverses coses e maneres, segons d'açò fon lo dit concell cert per relació del dit capità e d'altres mariners de la ciutat a qui fon coma-

¶ ¹⁹⁵ Al marge esquerre: tatxat: *de síndich*. ¶ ¹⁹⁶ Al marge esquerre: *de la quantitat pagada per la tafure-*

ria. ¶ ¹⁹⁷ Tatxat: *dels*. Al marge esquerre: *d'en Enyego, patró*. ¶ ¹⁹⁸ Tatxat: *segons*.

nada la examinació de les dites coses. E atnent que'l dit n'E<n>yego és estrany,¹⁹⁹ proveí, volch e tench per bo que, de la peccúnia de la dita ciutat, en satisfacció de colps e cascament de la nau del dit Enyego, e per trecament d'antena e rompiment de veles, perdiments de bacinets de la guisa e de cert nombre de dotzenes de darts e de glavis lonchs e d'altres coses pertanyents als cors de la nau, bateu e coquet d'aquella, sien pagats e liurats al dit n'Enyego Ivanyes tan solament doents florins d'or, en los quals no hajen part mariners, servicials, fadrins ne altres tenguts de la dita nau, ne'l dit patró d'aquells sia tengut fer part a aquells ans sien propis seus e a totes ses volentats. E d'altra part, li sien pagats de la dita pecúnia, per calament de la dita nau, servicials, \mariners/ e tenguts d'aquella, d'un mes e .XIX. dies per los quals ha servit a la ciutat, treents vint-sis florins, .VII. sous, .IIII. diners a raó de .CC. florins lo mes, les quals quantitats són en summa ¶^{162r} cinch-cens vint-sis florins, .VII. sous, .IIII. diners.

Ítem, com per concell celebrat *prima die octobris anni proxime preteriti* l'onorable concell hagués privat en Navarro, major de dies, estadant en la Exerea de la ciutat de València, de no vendre blats seus ne d'altri en l'almudín de la ciutat de València, e de comprar blats dins lo regne deçà e dellà Sexona, segons aquestes coses e altres largament són notades en la dita consellal privació. E feta diligent investigació verbal e secreta per l'onrat en Johan Aguilar, síndich de la dita ciutat, a qui per lo dit concell adonchs verbalment fon acomanat, segons relació d'aquell no's trop alcun delictes en lo dit en Navarro, mas solament que és agre e destemprat. Per tal, lo dit concell, per no calumpniar alcun sens causa, hac per revocada e de fet revocà e anul·là la dita privació en quant toca lo dit en Navarro, restituín aquell en sa primera libertat e voler, proveín que les caplleutes adonchs preses d'aquell sien cancel·lades per lo justícia qui aquelles reebé, pus és sens culpa.²⁰⁰

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo,
die sabbati .XI^a. mensis febroarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Guillem de Solanes, lochtinent de justícia civil, micer Johan Domínguez, assessor civil, ¶^{162v} mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit,

¶¹⁹⁹ Tatxat: *per tal lo dit concell con.*

¶²⁰⁰ Al marge esquerre: *d'en Navarro.*

mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, n'Anthoni Soler, en P(ere) Johan, en P(ere) Cabrera, en P(ere) Real, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en Ramon Roig, en Johan Diona, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, en Ramon Rull, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Johan Torragrossa, racional, micer Thomàs Johan, en Simó Çacreu, en Berthomeu Vilella, en Jacme Jofre, en Miquel Esquerre, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en Jacme Peralada, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Ponz Pellicer, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Baster, en Domingo Vinyoles, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, en P(ere) Roqua, en Salvador Ferrando, en Johan Polo, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Pasqual de Montalbà, en Guillem Sabastià, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Lorenç Fuster, en Simó Soriano, en Miquel Vidal.

Com fos exposat en lo present concell per en Bernat Lorenç, un dels consellers sobredits,²⁰¹ que·l alt inffant don Ferrando de Castella s'avia mes el cor e volgués seguir per obra de tallar o fer tallar en Castella arbres de naus e d'altres vexells per trametre'ls a aquesta ciutat, e li falguessen arreus axí com dues talles e una sparcina, e's perdés temps en fer aquelles e supplicàs al concell que, per dar expedició a tan profitosa e honorosa cosa, a aquesta ciutat li plagués emprestar al dit alt inffant ¶^{163r} dues talles e una esparcina de les que són en la dreçana del Grau de la mar de València. Per tal, lo dit concell, volent liberalment per reverència del dit inffant devallar a les dites pregàries o supplicació del dit en Bernat Lorenç, attenant que trobar arbres de nau en la ciutat és molt útil e honorós a aquella, concordant concordantment proveí, volch e manà que les dites dues talles e esparcina fossen prestades al dit infant e, per nom d'aquell, al dit en Bernat Lorenç, lo dit en Bernat obligant-se de tornar aquelles o d'aver-les tornades dins un mes de la obligació faedora a avant comptador, a la dita ciutat, axí bones com seran liurades e en res no afollades. E si·u són o's perden, que les pach o les faça fer noves a obs de la ciutat, a son cost e messió, axí bones com²⁰² les que li seran liurades.

Ítem, com hi haja noves certes que·ls molts alts senyors rey e reyna breument deuen e han propòsit d'entrar en la ciutat novellament ab lur nora, la reyna de Sicília, e lo dit senyor rey vulla que per lur entrada sien fetes tres festes, una a ell e altra a la senyora reyna e altra a la dita sa nora, e les festes dels dits senyors rey e reyna sien ja per concells passats proveïdes e no reste sinó proveir la festa faedora a la dita senyora reyna de Sicília. Per tal, lo dit concell concordantment proveí que a la dita lur nora sia feta bella festa per reverència dels dits senyors rey e reyna e sua, ab son pali e ab sos cordons, e que li sien donat e offert argent obrat tro en setanta marchs poch més o menys. E comés lo dit concell la ordinació de la dita festa e de totes les coses que sien necessàries a aquella als dits honorables jurats, a consell d'aquells qui foren ordenats

¶ ²⁰¹ Al marge esquerre: *del infant don Ferrando de Castella.*

¶ ²⁰² Tatxat: *liurades.*

a consellar la festa dels dits senyors rey e reyna, o d'aquells qui ab si volran ajustar per consellers, loan e aprovan lo dit concell e havent per ferm e agradable, ara per ladonchs e ladonchs per ara, tot ço que·ls dits honorables jurats sobre les dites coses ordenaran, deliberaran, volran e faran.²⁰³

E com la dita reyna de Sicília entre novellament e sia muller del primogènit del dit senyor rey,²⁰⁴ lo dit concell proveí e ordenà que per fer-li reverència, ans del dia de la sua entrada vagen de part de la ciutat ab letra de creença los honrats en P(ere) ¶^{163v} Passadores e en Bernat Vidal, jurats, micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera, advocats pensionats de la ciutat, per specials missatgers d'aquella com ja sien missatgers en les Corts del senyor rey, e facen per manera los dits honrats en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal que sien en Castelló, on són los dits honrats micer Johan e micer Guillem, un dia ans que la dita reyna de Sicília entre en la dita vila de Castelló per tal que tots quatre vagen a fer la reverència al loch ans de Castelló que·ls plaurà. Et feta la reverència, tots quatre se'n tornen e vinguen ací per fer relació de la dita reverència e actes d'aquella. E après, si·l senyor rey volrà continuar les Corts en Castelló, lo concell deliberarà si y tornaran o no, e sia escrit als dits honrats micer Johan e micer Guillem, qui són llà missatgers, que dos o tres dies enans nos certifiquen de la jornada que·ls dits senyors volran entrar en Castelló.

Més avant, com a fer la solemnitat de la dita festa e a moltes altres coses necessàries a aquella, e a les adherències d'aquella, no baste la peccúnia de la ciutat, segons lo concell fon certificat per los racional e clavari de la dita ciutat. Per tal, lo dit honorable concell concordantment, per donar compliment ivaçós a les dites coses, per aquelles e totes altres d'aquèn necessàries als càrrechs de la ciutat, donà e atorgà licència e facultat als dits honorables jurats e a qualsevol d'aquells ab lo síndich que, per via de vendre e carregar censal mort sobre la ciutat en nua percepció, ab carta o condició de reembre aquell, puxen haver totes aquelles \e tantes/ quantitats de peccúnia²⁰⁵ com sien necessàries a les dites coses e als altres càrrechs de la ciutat sobredita, a lur bon àrbitre e coneguda, loan e aprovan lo dit concell e havén agradable totes e qualsevol vendes e carregaments que per aquells seran fetes.

Ítem, proveí lo dit concell e manà al dit honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que revocàs lo discret en P(ere) Lop, notari, del subsíndicat que fet li havia.²⁰⁶

Ítem, com los dits honorables jurats fessen relació en concell que ells, exseguín la provisió feta en concell celebrat a .XXVI. de jener, toquant les coses perdudes per l'onrat en Nicolau Tamarit en la brega que hac ab Nicolau Exemeno,²⁰⁷ malfatà, deuant ¶^{164r} Màlequa, havien praticat ab aquell dit honrat en Nicolau de les coses de la

¶²⁰³ Al marge esquerre: *de les .III. festes.*

¶²⁰⁴ Al marge esquerre: *de la Reyna de Sicilia.* ¶²⁰⁵ Tatxat: *que.* Al marge esquerre: *de carregar censals.*

¶²⁰⁶ Al marge esquerre: *de revocacione P(etri) Lop.* ¶²⁰⁷ Al marge esquerre: *d'en Nicolau Tamarit.*

sua pèrdua e valor d'aquelles, la qual, portada a cert punt, munta o pren quantitat de cent vint-un florí, mig e .v. sous, segons extimació de les coses següents per aquell perdudes ab averació de son sagrament en la dita brega e pèrdua de la sua nau: primerament, per un bacinet ab capmall d'acer de tota boça e unes cuxeres, trenta-dos florins, .v. sous; ítem, per unes cuyraces sues, tretze florins; ítem, per un altre bacinet ab capmall d'acer de tota boça, vint-huyt florins; ítem, per unes altres cuxeres, cinch florins, mig; ítem, per uns guantellets, un florí; ítem, per unes soletes e un caperó nous, tres florins, mig; ítem, per una correja d'argent e una daga guarnida d'argent, quatre florins, mig; ítem, per dos glavis, dos florins, mig; ítem, per una hacha, *unum* florí, mig; ítem, perdé entre diners e florins que tenia, trenta florins. Les quals quantitats [coacervades] fan la dita quantitat de .CXXI. flori<ns>, mig e .v. sous. Per tal, lo dit concell, atesses la valor e bon ardiment del dit honorable en Nicolau Tamarit e com sens paor havia volgut seguir, e complir lo voler del concell de què fóra digne de remuneració, molt més de satisfacció de sos dans e pèrdues, concordantment proveí, volch e atorgà que, de la peccúnia de la dita ciutat, li fos pagada la dita quantitat de .CXXI. florins, mig e .v. sous en satisfacció de les dites coses perdudes e de sos dans.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo,
die veneris .XVII^a. mensis febroarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del concell de la ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, ^{164v} mossén n'Arnau Lançol, en Bernat Vidal, en (en blanc), mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jáfer, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, en G(uillem) Solanes, en Jacme Jofre, en Johan Polo, en Miquel Esquerre, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Pasqual de Montalbà, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Miquel Falcó, en P(ere) Segarra, n'Anthoni Mascarós, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Miquel Vidal, en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Vicent Gòmiz, en Berthomeu Vilella, n'Andreu Civera, en P(ere) Real, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, en P(ere) Esteve, en Johan Diona, en Martí March, en Jacme Madriz, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Perexenç, en Lorenç Fuster, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Pasqual Exemeno, en Johan Torragrossa, micer Tomàs Johan, en Simó Çacreu, en P(ere) Fuster, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en Vicent Utrelles, en Johan Garcia, en Vicent Mealla, en Berthomeu Mas, en Ponç Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Bernat Bellot, n'Arnau Bovet, en G(uillem) Pedrera.

Com l'a<r>rest fet de la persona del honrat en Jacme Rigolf en casa d'aquell no aprofitàs molt,²⁰⁸ segons fon raonat en concell, per tal lo dit concell concordantment e deliberada proveí que per lo síndich de la ciutat fos request lo justícia que'l dit a<r>rest solte e liure d'aquell, lo dit en Jacme, e que'l dit en Jacme Rigol romanga sots les ¶^{165r} caplleutes per aquell donades de .III^m. florins entre la persona e los béns, les quals de present sien renovellades a la dita summa e de no exir fora la ciutat o murs nous d'aquella.

Ítem, com en lo concell pus propprecedent fos proveït que fossen donats a l'alta senyora reyna de Sicília setanta marchs d'argent obrat, e lo concell tema que'l dit do fos congruent, per tal, affegín al dit nombre .XII. marchs volch lo dit concell concordantment que'l dit do fos de huytanta-dos marchs d'argent, obrat en aquelles peces e formes que'ls honorables jurats volran e ordenaran.²⁰⁹

Ítem, com en l'assegurament que n'Anthoni Garriga e en Johan Bayona han fet de certa quantitat de forment, sien estats fets e fermats certs capítols entre'ls honorables jurats e los dits assegurants, e del seguir dels dits capítols, segons l'esterelitat que corre en la ciutat de blats, se puxen o sien en eminent seguir dan de major esterelitat, specialment en lo aviar ivaçosament los blats assegurats. Per tal, lo dit concell concordantment comés a indústria e saviea dels dits honorables jurats lo seguir e complir dels dits capítols en quant toquen àviament vendes e compres dels dits blats assegurats, après que són o seran portats a la ciutat, e a tot lur bon arbitre.

Més avant, com en lo concell pus proppassat fos proveït e donada licència als honorables jurats e síndich de la ciutat d'aver, per via de carregament de censal, totes aquelles e tantes quantitats de peccúnia com sien necessàries als càrrechs de la ciutat e a altres coses allí expressades,²¹⁰ et lo dit concell veés la dita ciutat molt oppressa de diverses càrrechs, axí per causa de molt grasses ajudes que li convé prometre et pagar per la gran esterelitat de blats que és en la ciutat, com encara per pagar diverses sorts de forment, als mercaders assegurants aquelles, per convencions que'ls ho-¶^{165v}-norables jurats fan ab aytals mercaders de pagar-los lo preu del forment assegurat tantost com és descarregat o mes en l'almudí de la dita ciutat, com encara per l'argent que's deu donar, segons provisió de concell, a la senyora reyna de Sicília que novellament ve a aquesta ciutat, e per altres molts inopinats càrrechs de la dita ciutat los quals són certs al concell e seria larch de expressar ací, a què la peccúnia de la ciutat no basta. Per tal, lo dit honorable concell concordantment, loan e approvan la provisió del dit passat concell celebrat a .XI. dies del present mes de febrer, perseveran en aquell, reproveí, volch e atorgà e donà licència als dits honorables jurats, e a qualsevol d'aquells ab lo

¶²⁰⁸ Al marge esquerre: *d'en Rigolf.*

¶²⁰⁹ Al marge esquerre: *de la reyna de Sicília.*

¶²¹⁰ Al marge esquerre: *de caregar censals.*

síndich de la ciutat, que puxen haver per via de carregaments de censal mort, sots carta de gràcia, totes aquelles o tantes quantitats de peccúnia com a lur bon arbitre hauran mester a obs de les dites ajudes e coses dessús dites, e a qualsevol altres càrrechs de la ciutat o a que aquella sia tenguda per promissions, convencions o pactes fets per aquells \o algun d'aquells,/ axí per portar forment a la ciutat com en o per qualsevol altra manera o raó. Et de present, lo dit honorable concell, ara per ladonchs e ladonchs per ara, loà, aprovà e hac per ferm e agradable totes e qualsevol vendes e carregaments de censals que per lo dit síndich, ab qualsevol dels dits jurats o ab tots aquells, seran fetes e atorgades per causa dels dits càrrechs.

Post hec, die lune vicesima die mensis febroarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo.

Los honorables jurats, exegúin la del·liberació del concell celebrat lo derrer dia del mes d'abril del any proppassat, present l'onrat en Johan Torragrossa, taxaren per salari del notari qui deu anar tots vespres a la obra per reebre les àpoques que seran necessàries, e escriure los noms dels jornalers e los preus d'aquells, trenta florins d'or per cascadun any, per los quals sia tengut reebre, fer e liurar les àpoques e lo dit anament e la descripció dels dits noms e los preus dels jornalers, los quals .XXX. florins sien pagats dels diners de la obra cascadun any.²¹¹

¶^{166r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo,
die martis vicesima octava mensis febroarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels jurats, trameses als consellers de la ciutat sobredita, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

L'onrat en Guillem Solanes, lochtinent de justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, jurats; en Mamfré Escrivà, micer Bernat Abrí, en Manuel Oriola, en Simó Çacreu, en Jacme Jofre, en Miquel Esquerre, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Esteve, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en P(ere) Segarra, en R(amon) Rull, en Lorenç Fuster, en Johan Torragrossa, en Johan Aguilar, síndich, n'Anthoni Soler, en P(ere) Fuster, n'Andreu Civera, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en Ramon Roig, en Martí March, en Berthomeu Mas, en P(ere) Guillem, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, micer Johan Ferrando, en Bernat Bordet, en Vicent Gòmitz, en P(ere) Cabrera, en

¶²¹¹ Al marge esquerre: *tatxació del notari del sotobrer.*

Johan Polo, en Bernat Mir, en Bernat Borrell, en Jacme Paralada, en Vicent Mealla, en Ponç Pellicer, en Jacme Ferrer, n'Anthoni Mascarós, n'Arnau Borrell ¶^{166v} en Jacme Segarra, en Jacme Miquel, en Pasqual Exemeno.

Com los veyns e habitants del loch de Meliana, orta de la ciutat de València, se sentissen agreujats dels guardians de la ciutat, qui moltes veus, no guardat lo perdiment de lurs feynes, sens alcuna raó de malefeyta e a vegades per fort poca cosa, e a vegades s'avien a reembre per no perdre lurs afers, los feyen venir ací a la ciutat denant lo justícia de .CCC. sous per raó de clams que feyen d'alcun del loch, per què demanaven que n açò fos proveït sens lur dispendi e a càstich dels malfeytors.²¹² E los dits honorables jurats, volén obviar a destemprats greujes e al bé de la cosa pública \proveir,/ haguessen de paraula comés al honrat micer Johan Ferrando, doctor en leys, advocat pensionat de la ciutat, que appellat en Johan Civera, col·lector \de la part pertanyent al senyor rey en les tales e calònies de la orta/, ymaginàs o pensàs alguna via compatible per la qual fossen toltos enuigs e matèria de greujes, e fos proveït al bé de la cosa pública. E en aquest dia, lo dit honrat micer Johan Ferrando fes relació en concell, ell ab voler de les parts, ço és dels de Meliana e del dit col·lector, ab concordança d'aquelles e a què donaven loch, havia feta, ordenada, servadora la ordinació e declaració següent:

Primo, que·ls guardians de la ciutat de València, ço és, aquells qui cascun any elegex lo justícia de .CCC. sous, no hagen que veure en lo territori del loch de Meliana o pertinències d'aquell per guardar lo dit territori ne sien, per consegüent, tenguts de tala o dan que s'i faça en alcuna manera en lo dit territori, exceptat emperò que hagen e sien tenguts guardar e puxen e dejen entrar en les pertinències de Macarella e de Xilvella que són de hòmens de Meliana, e no en altres parts o pertinències del dit loch de Meliana.

Ítem, que·ls pròmens de Meliana cascun any hagen e sien tenguts e·ls sia lícit e permís elegir e fer guardià o guardians, los quals sien tenguts e hagen a guardar lo territori e pertinències de Meliana axí com talla del Camí Reyat tro a la font que engrava en la céquia del Riu, tro al estany del Tort, exceptat les partides de Macarella e de Xilvella, los quals dits guardians, après lur elecció, hagen e sien tenguts jurar en poder del justícia de .CCC. sous de la dita ciutat que bé e lealment se hauran en lur offici sens frau e engan, e lo sagrament acostumat.

Ítem, que·ls dits guardians elets hagen e sien tenguts manifestar en poder del dit justícia de .CCC. sous qualsevol cabanyes de bestiar de ¶^{167r} carnicers de la contribució de la dita ciutat e altres axí estranys com privats, qui ultra nombre d'establiments van per l'orta, e qualsevol bèsties que no sien del dit loch de Meliana, de qualsevol tales o dans que facen en lo dit territori, exceptat del carnicer del dit loch, del qual haja tan solament fer notificació al lochtinent de justícia de Meliana si·l senyor de la tala ó volrà e no en altra manera, per estalviar messions e despeses als veyns del dit loch.

¶ ²¹² Al marge esquerre: *de Meliana*.

Ítem, que si d'alcunes tales o dans algun o alguns del dit loch volran fer clams, que u puxa o puxen fer denant lo dit lochtinent de justícia en lo dit loch, d'aquell qui la tala li haurà feta, ab què sien veyns del dit loch lo clamater e aquell contra qui lo dit clam serà fet. Enaxí que·l dit lochtinent de justícia haja dos veedors del dit loch qui, vista e moderada la tala, faça d'aquella compliment de justícia al clamater sal<v> tota hora lo dret del senyor rey, si algun li'n pertany, lo qual dret culla e reeba lo dit lochtinent de justícia e d'aquell respona a·n Johan Civera per lo dit senyor rey.

Per tal, los dits honorables \concell e/ jurats, hoïda la relació del dit honrat micer Johan et vista la dita ordinació, la qual parech al concell bon expedient sens perjudici de la jurisdicció reyal e drets d'aquella, prestaren lur assentiment a les dites coses e ordinació servadora, segons dessús és expressat, a beneplàcit tan solament per ço que experiència puxa mostrar si·s seguirà profit comú.

Testimonis foren a les dites coses en Bernat Mulner, notari, e Berthomeu Rovira, escriptent.

Ítem, lo dit honorable concell, dispensan quant aquesta veu, proveí e donà llicència a·n Diego Àlvarez, patró de nau, que ab albarà del guardià del vi puxa metre e vendre dins la ciutat dues pipes de vin blanch que ha portades ab la sua nau, la qual ab altres és venguda carregada de forment a aquesta ciutat.

Ítem, lo dit honorable concell proveí que·ls valls sien tornats a·n Garcia d'Anadon com l'any qui·ls té sia complit.²¹³

Més avant,²¹⁴ lo dit honorable concell proveí e volch que les quaranta-set lliures, .VIII. sous, .VI. <diners> que són ¶^{167v} estades taxades a·n Vicent Calbet per extimació d'una lenqua de terra que la ciutat li à presa prop o denant lo Portal de la Mar, a obs de la amplea del camí que va a la Mar e que sia corespondent al portal faedor aquí e fira dret en aquell, sien pagades al dit en Vicent dels diners de la obra de murs e valls, com açò sia fet per bellea e amplea del dit camí a què la dita obra és tenguda.

Ítem, com l'onrat en P(ere) Çaplana, mercader de la dita ciutat, e altres haguesen assegurats .D. caffisos de forment portadors a aquesta ciutat de la illa de Sicília, e demanàs al concell cancel·lació del dit assegurament per com, per tancament de les tretes de Sicília e per molts altres impediments al dit concell recitats, no havien pogut haver ne traure lo dit forment de la dita illa, lo dit honorable concell concordantment comés lo dit cancel·lament faedor o no faedor a discreció e volentat dels dits honorables jurats.

Ítem, com la ciutat fos molt freturosa de forment e l'almudí muntàs tot dies en for, fos encara molt estèril de civades,²¹⁵ per tal, lo dit honorable concell concordant-

¶²¹³ Al marge esquerre: *d'Anadon*. ¶²¹⁴ Al marge esquerre: *d'en Calbet*.

¶²¹⁵ Al marge esquerre: *de vendre censal per .VI.^m florins e de donar ajudes e co<m>prar forment*.

ment, per tenir pijat que'l for no munte excessivament e la ciutat sia mils e pus grassament habundada de blats, senyaladament en present que s'espera la entrada dels senyor rey e reyna e lur nora ab grans companyes, la qual, Déu volent, serà en les propvinentes festes de Pascha, e és mester per honor de la ciutat e encara profit que les tendes continuament estien plenes de pa, proveí e tench per bé que'ls honorables jurats, com pus secretament puxen per no muntar lo for e metre rumor, facen comprar a Tortosa e fer venir e portar ací cinch-cens caffis de forment de la mesura de Tortosa, que són poch més de mil caffissos de la mesura d'ací, e puxen donar e pagar ajuda de civades per la causa dessús ab què la ajuda no pas de .XVIII. diners per caffis a avant. E per donar compliment a aquestes coses, com la ciutat al present sia molt mirva de diners, donà licència al dit síndich que, ab los jurats e qualsevol d'aquells, puxa carregar e vendre censal sobre la ciutat per preu de .V^m. o .VI^m. florins, axí com e d'aquelles persones e per aquelles parts que trobar los poran, e haver puxen encara los dits honorables jurats créxer les ajudes del forment a lur bon arbitre per haver major e pus fàcilment habundància de forment, loan e aprovan lo dit concell qualsevol vendes e carregaments de censals que per haver la dita quantitat e tots pactes sobre lo creximent d'ajudes fàran, atorgaran e prometran, ara per ladonchs e ladonchs per ara.

¶^{168r} Ítem, per embellir los carrers per on deu ésser feta la novella e benaventurada entrada del senyor rey, lo dit honorable concell proveí e ordenà que un barandat o exida que és en lo carrer appellat dels Cavallers, parròquia de Sent Nicolau, en les cases d'en P(ere) Johan, tender, lo qual és baix e deturpa lo dit carrer e fa encara gran nosa a les banderes en la festa²¹⁶ venerable del sant *Corpore Christi*, sia derrocat e sia obrat sens alcun barandat. Et noresmenys, sia derrocat un alberch o cases e obrador que és a l'entrant de la plaça appellada de la Figera, vinent per la Corregeria sus al cantó del alberch d'en P(ere) Daudé, mercader, lo qual alberch o obrador és d'en P(ere) Tarascó, e les dites coses sien extimades per dos obrers de vila e les extimacions pagades de la peccúnia de la ciutat.²¹⁷

Ítem, més proveí lo dit honorable concell que sobre la qüestió o debat que és de la sisa que deuen pagar los hòmens de la part d'Alboraya que era del honrat en Berenguer Saranyó, sia seguit tot ço e quant hi serà ordenat, pensat e ymaginat per los dits honorables jurats o major part d'aquells, als quals lo dit concell concordantment ó comanà agradablement.²¹⁸

Consegüentment, lo dit honorable concell, attenant que la ciutat és molestada per los havents censals sobre aquella per causa de la armada papal, los quals tots jorns van detràs haver lurs pensions, ab no pochs clams raonables com sia just que les hajen. Per tal, lo dit honorable concell proveí concordantment e ordenà que les pensions dels

¶²¹⁶ Cancel·lat amb punts: *en la festa*.

¶²¹⁷ Al marge esquerre: *derrocaments*. ¶²¹⁸ Al marge esquerre: *d'Alboraya*.

dits censals sien pagades cascun any axí com e per la manera que-l honrat en Johan Torragrossa, racional de la ciutat, dirà e ordenarà, los dits e ordinació del qual lo dit honorable concell manà a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà seu, que metés en libre de concell e les escrivís per ço que certament fossen seguides.²¹⁹

Post hec, die mercurii prima mensis marcii eiusdem anni.

En Domingo Beneyto e en²²⁰ ¶^{168v} Francesch Pèriz, maestres d'obra de vila, a qui les coses dejús escrites foren per les parts agradablement acomanades, feren relació que ells havien extimat e extimaven lo derrocament del barandat del dit en P(ere) Johan, ab lo cost de la obra que's havia a fer en lo cloure e muntar la paret, en quantitat de .XV. lliures. E aquests matexs maestres, lo divendres que eren comptats .X. dies del dit mes de març any sobredit pus prop, taxa<ren> e feren relació que havien taxat e extimat l'aberguet, cases o obrador del dit en P(ere) Tarascó e fos de tot derrocat, romanint lo pati d'aquella a la ciutat e en senyoria e propietat d'aquella, a quantitat de trey mília sous, les quals taxacions e extimes los dits honorables jurats manaren ésser pagades de la peccúnia de la ciutat.

*Anno a Nativitate Domini .M^oCCCC.II°,
die jovis secunda mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en P(ere) Colomines, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, micer Johan Mercader, en Guillem Jàfer, micer G(uillem) Çaera, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, ¶^{169r} micer Bernat Abrí, n'Anthoni Soler, en G(uillem) Solanes, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Esteve, en P(ere) Guitard, en Martí March, en Goçalbo Garcia, en P(ere) Segarra, en Lorenç Fuster, en Bernat Bellot, n'Anthoni Fajola, en Bernat Bordet, en Bernat Costa, en P(ere) Roqua, n'Alfonso Pérez, en Miquel Esquerre, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en Ramon Roig, en Johan Diona, en G(uillem) Sabastià, en Francesch Pèriz, en Jacme Ferrer, en

¶²¹⁹ Al marge esquerre: *dels censals de l'armada papal.*

¶²²⁰ Al marge esquerre: *de taxació de derrocaments.*

Salvador Carnicer, en Bernat Baster, en Manuel Oriola, en Vicent Gòmitz, en Jacme Jofre, en Johan Polo, en Vicent Falcó, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Johan Garcia, en Berthomeu Mas, en Ponç Pellicer, en Domingo de la Rambla, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell.

Com segons fon exposat en concell, alcuna quantitat de vin blanch de Mallorques sia esta<t> descarregat e enbotigat al Grau de la Mar de la ciutat, en avinent de metre dins la ciutat e vendre après la festa de Cinquagèsima primeravinent. Per tal, lo concell, mogut per dos esguarts, lo primer per la breu entrada dels senyors rey e reyna que's deu fer ara en les propvinentes festes de Pascha e, per ço o segonament, dels imposadors, que se'n pusquen mellorar, lo dit concell concordantment dispensan proveí e ordenà que'l dit vin blanch que ja és en lo Grau, sens metre'n-hi pus o altre de la dita ley, puxa ab albarà del guardià del vi ésser mes e venut dins la ciutat sens encorrimet d'alcuna pena.

¶^{169v} Ítem, feta agradable relació en concell, per los honorables missatgers de la ciutat, de la deguda reverència de l'alta senyora reyna de Sicília a aquella feta per aquells, a ordinació, voler e manament del senyor rey, e del graciós recebiment e acolliment d'aquella, e après, d'altres coses e certs capítols per aquells ordenats en lo fet dels amprius de la ciutat, inhibicions e altres greujes tocants lo públich bé d'aquella, tol·lents, Déu volent, moltes qüestions e debats que solen sortir entre·ls braços de les Corts per les dites coses en descrepació d'aquells e del dit bé públich, los quals capítols, per mellor expedient, dixeren que no havien volgut encara comunicar als braços de les viles e dels cavallers e hòmens de ecclésia, ne comunicaran tro primerament sien limats, concordats, vists e examinats per .X. pròmens dels consellers, qui ab ells ensemps e ab sagrament de tenir-ho secret,²²¹ per lo concell assignadors, com comunicar-ho a tots o a molts fos perill de destorb. E lo dit concell, retudes gràcies a aquells de la bona lur nunciació e del bon pensament que han al bé públich e dret de la ciutat, tantost elegí aquí concordantment .X. pròmens, ço és, los honrats micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, advocats pensionats de la ciutat, en Johan Torragrossa, racional, en P(ere) Johan, en Guillem Solanes, n'Andreu Civera, en Berthomeu Vilella, en Bernat Mir, en Vicent Utrelles e en Jacme Madriz, als quals, sots virtut del dit sagrament per aquells prestador, los dits capítols e ordinació lur fos comunicada per los dit honorables missatgers e d'aquèn, entre ells, e los dits .X. concordats, limats, examinats, vists e adobats los dits capítols e conclòs sobre aquells acabadament, fessen los dits missatgers d'aquells relació en concell si e quant benvist los fos e fos expedient ésser sabut per tot lo concell sobredit.

Ítem, recitat en concell per los honrats micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera, advocats pensionats de la ciutat, lo partit que havien ymaginat a e per recobrar

¶²²¹ Tatxat: *tro*. Al marge esquerre: *capítols d'amprius e inhibicions*.

lo deute que·l senyor bisbe deu a la ciutat,²²² és a saber, que·l dit senyor de present, del dit deute, pagàs a la ciutat .III^M. o .IIII^M. florins, dels quals de continent sia quitat tant censal com porà o bastaran los dits .III^M. o .IIII^M. florins d'aquell censal que la ciutat fa per lo dit deute. E per lo restant d'aquells, lo dit senyor meta e pos entre mans ¶^{170r} de la ciutat o síndich d'aquella, tals e tants delmaris que·ls arrendaments d'aquells cascan any basten a quitar mil sous dels restants censals, e a pagar les pensions d'aquells restants censals, e axí tro lo deute o sort principal d'aquell e les pensions annuals sia complidament acabat de pagar. Parech al dit honorable concell concordantment agradable e acceptable, e li plagué per reverència del dit senyor bisbe, qui és²²³ pare spiritual de tots e entén e és molt conegudament favorable en e al bé avenir d'aquesta ciutat, e elegantment zelan lo bé públich d'aquella devallar al dit partit. E de fet, comés, alcun no discrepant, lo finament del dit partit als dits honorables micer Johan e micer Guillem, ab totes ses dependències, emergències e annexitats e altres bons expedients, e promés haver per ferm e agradable tot ço e qualque cosa los dits honorables micer Johan e micer Guillem prometran, paccionaran, convendran e finaran ab lo dit senyor bisbe sobre lo dit partit, e jamés no serà revocat sots obligació dels béns de la dita ciutat e universitat d'aquella, mobles o no mobles, haüts e per haver, on que fossen. Yo, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, totes aquestes coses stipulant e acceptant en loch, nom e veu de tots aquells de qui·s pertanga e pertànyer puxa e deja.

Testimonis foren a aquestes coses lo discret en Bernat Mulner, notari, e Berthomeu Rovira, escrivent.

Ítem, a reverent laor del molt alt senyor rey e exalçament de sa fama, lo concell present proveí que ab cartells per les troncs de les ecclèsies, e ab crida reyal per los lochs acostumats de la ciutat, sien publicades e intimades les papals indulgències atorgades a diverses reliquiaries del dit senyor, los quals en la Setmana Santa seran mostrats en la ecclèsia de mossén sent Vicent fora·ls murs de la ciutat.²²⁴

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. secundo,
die lune .VI^a. mensis marcii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e P(ere) Colomines, verguers dels honorables jurats de la sobredita ciutat, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters ¶^{170v} e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és e fon acostumat totstamps ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

¶²²² Al marge esquerre: *de pacte de senyor bisbe.*

¶²²³ Tatxat: *senyor e.*

¶²²⁴ Al marge esquerre: *dels reliquiaries reyalis.*

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Ramon de Salas, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Mamfré Escrivà, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, en P(ere) Johan, en Johan Polo, en Miquel Esquerre, en Bernat Lorenç, en P(ere) Esteve, en Martí March, en Berthomeu Mas, en P(ere) Segarra, en Lorenç Fuster, n'Anthoni Rama, n'Anthoni Fajola, en Jacme Miquel, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Guillem Solanes, en Jacme Jofre, en P(ere) Real, en Johan Cabanes, micer Macià Pardo, en Vicent Utrelles, en Vicent Mealla, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Peraxenç, en Francesch Cardona, en Bernat Baster, en Berenguer Marco, en Domingo Vinyoles, micer G(uillem) Çaera, micer Tomàs Johan, en P(ere) Roca, n'Andreu Civera, en Johan Pérez, en Bernat Mir, en Bernat Borrell, en Domingo Escolano, en G(uillem) Sabastià, en Ponç Pellicer, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Jacme Segarra, en Miquel Vidal.

Plagué al dit honorable concell e concordantment proveí que fos haüda ací una persona que faça fer dita en Avinyó per qualque factor, companyó o negociador seu, al venerable e religiós frare Bonifaci Ferrer, prior de Portaceli, tro en quantitat de treents florins a obs o mester de la provisió o provisions papals, que'n cort del Sant Pare, per nom de la ciutat demana sobre lo fet dels coronats.²²⁵

¶^{171r} Ítem, com segons relació dels honorables missatgers de les Corts, en lo present concell feta per causa de lur venguda, hajen substituït en los actes de les Corts l'onrat en Jacme Vallseguer, jassia no'n haguessen poder en lur sindicat. Per tal, lo dit concell concordantment, havent per agradable la dita substitució, confian de la expertea e indústria del dit substituït, loà, aprovà e amologà la dita substitució e promés haver per ferm, mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu del dit en Jacme, absent, e de tots aquells dels quals sia o puxa ésser interés, e no revocar-o sots obligació dels béns de la universitat mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E no resmenys, allargà lo poder als dits honorables missatgers, donan-los facultat de poder substituir d'ací avant a tots los actes a què són constituïts síndichs o a qualsevol d'aquells.²²⁶

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Bernat Mulner, n'Arnau Claret, notaris, e Berthomeu Rovira, escrivent.

Vengren en lo present concell los noble mossén n'Olfo de Pròcida, camarlench del molt alt senyor rey, el honorable en Nicolau Çapujada, conseller del dit senyor e balle general del regne de València, ab letra de creença, la qual, en lo dit concell, explicada per aquells après liçó de la dita creença, demanaven per aquella en nom del dit senyor rey, a la ciutat e al dit concell en nom d'aquella, subsidi d'alcun nombre de

¶²²⁵ Al marge esquerre: *dels .CCC. florins de micer Bonifaci.*

¶²²⁶ Al marge esquerre: *de la substitució d'en Jacme Vallseguer e allargament de poder.*

galees armades a obs del benaventurat passatge que la senyora reyna deu fer prestament a la illa de Sicília, a son marit e senyor lo rey de la dita illa e primogènit d'Aragó.²²⁷ E feta lur explicació e donat loch al dit honorable concell o fet recés d'aquell, qui en açò los havia respost que'l concell hi acordaria e'ls en retria resposta breu. Fet d'açò, après lur recés, raonament en lo dit concell, aquell concordantment del·liberà que per los honorables jurats los fos feta resposta que fos mercè del senyor rey haver aquesta ciutat exparsament excusada pus Corts generals se celebren de present en aquest regne, com tal demanda sia acte que toca generalment tots los tres braços qui són en les dites Corts e no exparsament la dita ciutat, que segons sab sa senyoria és importablement carregada.

¶^{171v} Ítem, lo dit honorable concell amologà e hac per agradable la despesa dels .XV. florins que són estats donats per los honorables jurats a un laüt que fon tramés a Mallorques per causa d'un leny carregat de forment de la ciutat, que's diu que una galiota de Malloches armada hauria pres e portat llà, e volch que'ls dits .XV. florins fossen pagats de la peccúnia de la dita ciutat.²²⁸

Post hec, die jovis .VI^a. mensis aprilis anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

Los honrats mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, en Nicolau Tamarit e en Ramon de Salas, jurats de la ciutat de València, haüda relació del discret n'Anthoni Prats, notari, escrivà de la cort civil, referín que'l honrat mossén Jacme Castellà, cavaller, menor de dies, justícia de la dita cort en l'any passat, havia restituits tots los depòsits que dins son any havia preses, axí de execucions de la cort com de son precessor, e en altra manera a aquells de qui eren e los que li sobraven havia tots restituits e fets restiuir per l'onrat en P(ere) Almudèver, son tauleger, al honrat en Bernat Johan, justícia de la dita cort en l'any present, e per e de manament d'aquell al honrat en Simó Çacreu, son tauleger, e d'açò havia reebuda ell, dit n'Anthoni, absolució atorgada per lo dit honrat en Bernat Johan a .IX^a. dies del mes de jener proppassat, al dit honrat mossén Jacme, manaren e proveïren ésser cancel·lades per mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, les promissió e fermances dessús per aquell dit mossén Jacme Castellà feta e donades sots kalendar de .III^a. die januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.I., e aquelles, yo, Berthomeu Cerdà, dessús dit, haüt lo dit manament, cancel·lí.

Postea, die mercurii duodecima²²⁹ mensis aprilis anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. secundo.

L'onrat micer Guillem Estrader, assessor elet del civil en l'any present qui començà en la festa de Nadal proppassada, retornat novellament a la ciutat de la qual és estat absent de ladonchs tro ara, féu semblant sagrament en poder del honrat en Bernat

¶²²⁷ Al marge esquerre: *de resposta faedora al senyor rey.*

¶²²⁸ Al marge esquerre: *de laüt.*

¶²²⁹ Tatxat: *die. Al marge esquerre: juramentum G(uillermum) Estrader.*

Johan, presents los honorables jurats constituïts en la ^{172r} cambra de concell secret, que dessus és estat prestat per l'onrat micer Johan Domínguez, companyó seu. Testimonis l'onrat en Jacme Jofre e los discrets Miquel Martorell²³⁰ e n'Arnau Claret, notaris.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo,
die veneris vicesima prima mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e ajustar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:²³¹ (en blanc).

Com en alguns carrers del tret ordenat a la entrada novella del senyor rey de la ciutat, fossen e sien estats derroquats alguns embans que prestaven gran impediment al passatge de les entrameses fetes a bellea e honor de la festa de la dita entrada, e fos fet clam al present concell que·ls senyors dels alberchs n'avien sostengut e·n sostenien gran dan, lo qual demanaven que per la ciutat los fos pagat. Per tal, lo dit concell, salvu son dret, proveí que per los honrats jurats fossen haüts alguns maestres d'obra de vila en açò experts, qui regoneguessen lo dan quant podia ésser de cascú o si'n hi havia, e haüda relació d'aquells, la aquella fos referida al concell per ço que aquell hi pogués proveir segons fos faedor.²³²

Ítem, com, segons estatut de la ciutat en cascuna festa de Cinquagèsima, dels quatre advocats pensionats de la ciutat hagen ésser mudats dos, los pus antichs o vells en lo dit ofici qui hagen complits dos anys en aquell, e segons lo dit estatut ara en la primeravinent festa de Cinquagèsima degués ésser feta mutació dels honrats ^{172v} micer Johan Mercader e micer Johan Ferrando, doctors en leys, qui hauran complits dos anys en lo dit ofici en la dita propvinent festa de Cinquagèsima, e al concell aparega per moltes portables causes e invencibles que \si/ ara, \màxime/ que·l senyor rey és ací, on celebra ses Corts²³³ als íncoles del regne, se fayia mutació dels dits dos advocats, qui han per mà tots los feyts de la dita ciutat, qui no són poch arduus e han poderoses adversaris, senyaladament en los fets dels amprius, de les inhibicions, de les imposicions, del fet de Xelva e d'altres molts, seria total e irreparable destrucció dels dits feyts e encara gran dan e desonor de la ciutat e concell d'aquella si·ls dits feyts prenien tomp sinistre a què fàcilment seria appellada matèria, per mutació dels dits advocats e elecció

¶ ²³⁰ Tatxat: *notari*.

¶ ²³¹ Al marge esquerre: *deficit nomina consiliariorum*.

¶ ²³² Al marge esquerre: *del<s> derrocaments*. ¶ ²³³ Cancel·lat amb punts: *Corts*.

de novells, qui axí tost no haurien per mà los dits feyts ne conexença de les cauteloses e investigables engenys e maneres dels adversaris. Per tal, lo dit concell concordantment, per los dits esguards e molts d'altres allí raonats a la cosa molt expedients e útils a la ciutat, dispensan aquesta veu en lo dit estatut proveí e tench per bé que·ls dits honrats micer Johan Mercader, qui ultra que és advocat és síndich de la ciutat en los fets de les Corts, e micer Johan Ferrando, no sien mudats en la dita propinent festa de Cinquagèsima de la dita advocació, ans d'ara avant sien e romanguen en advocats pensionats de la ciutat e en los feyts d'aquella a beneplàcit del concell de la dita ciutat.

A dues coses que·n lo present concell, de part del molt alt senyor rey, foren proposades per los honrats en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, e micer Francesch de Blanes, de casa del dit senyor,²³⁴ és a saber e primerament, cab voler de la ciutat lo privilegi e capítol del pariatge, proveints e inhibents que ytalians, lombarts e tosquants, o factors o negociadors d'aquells, no gosen habitar negocian o mercadejan en la ciutat e regne de València, pogués ésser per lo dit senyor, qui aquells havia jurats revocar com experiència monstràs qu'eren més dampnoses a la cosa pública que profitoses, e més portans carestia de coses per la pobrea dels mercaders de la terra, que no eren bastants a la habundància d'aquella que mercat o habundància de què havia lo dit senyor ja escrit a Barcelona e a Mallorca, que han semblants provisions, speran-ne agradable resposta com sabés que conexien més ésser dampnós que profitós a la terra e cosa pública tenir e servir lo dit privilegi e capítol, e que·n la revocació que·n faria ell, estrenyeria tan ¶^{173r} fort los ytalians, que seria plasant a la ciutat e regne. Segonament, que prestàs paciència, que la coqua d'en Montalar, que és carregada de forment en aquestes mars ves Dènia o aquèns, anàs ab lo dit càrrech a castell de Càllar, qui estava a risch de perdre o ésser derranclit per fam o fretura de virtualles. Lo concell concordantment, fet d'aquèn recés per los dits honrats proposants e alcun raonament de les sobredites coses, proveí que·l primer cap fos comanat als senyors de jurats e a certes persones expertes en semblants coses per aquelles elegidores, que s'informassen si·ls dits privilegi e capítol de pariatge són més dampnoses que profitoses a la cosa pública, e de la estreta que·l dit senyor entén a fer als dits ytalians, en cas que fos prestada paciència a la dita revocació. E noresmenys, *interim* sia escrit a la ciutat de Barcelona per saber d'aquella de quina intenció és sobre ço, e aquestes totes coses encertades e sabudes, d'aquelles sia feta relació en concell per ço que salublement per aquell hi puxa ésser mils del·liberat. E sia feta al dit senyor rey reverentment e ab humil subjecció, o als dits proposants en loch d'aquell, resposta que, imformat lo dit concell sobre la cosa exposada, hi farà aquella resposta que sia faedora ab salvament de lurs privilegis o raonablement. Del segon cap de la coqua d'en Montalar sia feta resposta al dit senyor rey ab humil subjecció que, atesa la gran indigència o esterilitat que la ciutat ha de gra, en què no li va menys que·n castell de Càllar, tolerablement

¶²³⁴ Al marge esquerre: *de expositione facta ex parte regis*.

no pot donar loch que la dita coqua vaja al dit castell de Càller ab lo dit gra, que és ací assegurat, tot per sperança del dit gra l'almudí està en peu, lo qual per lo contrari muntaria a tant que les gents no y porien bastar e seria causa per ventura de gran depopulació. En altra manera, complidors tot ço que fos sa mercè.

Ítem, com lo present any sia molt estret de gra en tant que la penúria d'aquell se poria estendre al esdevenidor per gras que fós, si donchs no y era o és pervengut e proveït ab temps.²³⁵ Per tal, lo dit honorable concell concordantment, desijant axí com fa mester precloure via a penúria, donà e atorgà licència e plenera facultat als honorables \jurats/ que ells, ab .X. pròmens dels \advocats e/ consellers, aquells que volran e triaran, e ab qualsevol d'aquells, puxen fer, ordenar e atorgar totes aquelles provisions e ordinacions, contractes, pactes, covinences e promissions que's vullen e·ls sia vist a obs e per haver forment a gra de qualsevol linatge per al any esdevenidor e provisió d'aquell perquè la ciutat sia habundada, e axí de les parts de Sicília, de Sibília o ^{173v} de Castella, d'Aragó, de Tortosa e de qualsevol altres parts de la senyoria del senyor rey deçà e dellà mar, o de fora aquella per quantque sien prop o luny, e axí per via de compres com d'asseguraments com per qualsevol altres maneres, ab e sots aquelles ajudes que's volran e·ls serà vist faedor e·s covendran ab los assegurants, grans o poques, a e per dar compliment a aquestes coses de pecúnia, sens²³⁶ la qual no porien haver acabament, lo dit concell donà e atorgà licència al honrat en Johan Aguilar, síndich, que ell per si o ab los dits honorables jurats o ab qualsevol d'aquells o sens aquells, segons dit és, puxa vendre e carregar sobre la universitat de la ciutat e singulars d'aquella e béns lurs, que·l preu d'aquells carregadors, ab condició de reembre per aquell matex preu, bast a complir les dites coses, prometén lo dit concell als dits honorables jurats e síndich²³⁷ e a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà seu, axí com a pública persona stipulant e acceptant en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertanga e pertanyer puxa e deja o sia interés, haver per ferm e agradable tot ço que per aquells, ensemps o departidament, serà fet, ordenat, atorgat e contractat, e no u revocarà sots obligació dels béns de la dita universitat e concell d'aquella.

Més, proveí lo dit concell que no y puxa ésser tret arroz picat ne altre, ans sia request lo batle general que del dit arroz faça inhibició per tot lo regne de Valencia.

Consegüentment, com los honrats micer Johan Mercader e micer Guillem Çuera, síndichs de la ciutat de València als actes de les Corts que·l senyor rey celebra als íncoles de la ciutat e regne d'aquella, contínuament hajen ésser e entendre a e en los dits actes sens divertir a altres, e axí en dies de festes com en dies fayners, de què creïblement perden totes lurs feynes e advocacions e no sia de condigne aquells esser sens alcun salari.²³⁸

¶ ²³⁵ Al marge esquerre: *de comprar forment.*

¶ ²³⁶ Tatxat: *les.* ¶ ²³⁷ Tatxat: *haver per ferm e agra.*

¶ ²³⁸ Al marge esquerre: *del salari del<s> dos síndichs de les Corts.*

Per tal, lo dit honorable concell, haüt d'açò primerament digest raonament, proveí, volch e atorgà que de la peccúnia de la dita ciutat, del temps a ençà que les dites Corts se celebren en la ciutat e d'ací avant, dementre aquelles duren, sia fet compte e donat a cascun dels dessús dits, per salari e diürnal de cascun dia, *unum florimun et medium*, qui són entre abduy tres florins d'or comuns d'Aragó, e jassia que, atesa la lur prestant facultat e curosa invigilància, per ventura no sia condigne salari, lo concell, finides les Corts, hi haurà son esguard.

¶^{174r} Quant és al salari diürnal del honrat en Jacme Vallseguer, notari, escrivà per la ciutat en los dits actes de les Corts, lo dit concell concordantment acomanà als dits honorables jurats cab consell dels honorables síndichs per la dita ciutat elets a les Corts, qui saben e senten mils sos treballs, taxen a aquell lo salari diürnal que·ls parega e, taxat aquell, li sia pagat de la peccúnia de la ciutat dementre les dites Corts duren.

Ítem, per alguns raonables esguarts lo dit concell concordantment proveí que, de la peccúnia de la ciutat, sie²³⁹ fet compte e pagats al honrat en Nicolau Tamarit, jurat, tres florins d'or comuns d'Aragó per salari e diürnal de cascun dia del temps que stech e fon capità e patró de les dues naus armades per la ciutat a guardar e acompanyar les naus que venien a la ciutat carregades de forment, e a deffendre aquelles de naus de malfatans e encara a pendre los malfatans de què la ciutat havia tots dies grans clamors. E sia-li fet aquest compte per dia, del dia que·s recollí e partí del Grau ab les dites dues naus armades tro al dia de la sua tornada, e açò proveex lo dit concell per los dits esguarts sots condició que no puxa ésser tret a conseqüència en esdevenidor en altres fets o actes.

Ítem, lo dit concell concordantment taxà que a'n Bernat Costa,²⁴⁰ escrivà del dit capità, sia fet compte de salari a raó de .XV. florins per més del temps que stech en lo dit viatge tro al retorn d'aquell, e aquells li sien pagats de la peccúnia de la dita ciutat.

Més avant, lo dit concell proveí que per l'onrat en Johan Aguilar, síndich, sia substituït lo discret en Miquel Martorell, notari, a demanar les restes e deutes que són deguts a la ciutat,²⁴¹ les quals li seran liurades per lo racional d'aquella a demanar, e que haja per salari e treballs seus e remuneració d'aquells, e li sien pagats al dit en Miquel, axí dels que ha recaptats tro en present com dels que recaptarà d'ací avant, dotze diners per lliura tan solament, e altre salari no puxa haver o demanar a la ciutat sinó los dits .XII. diners de ¶^{177v,242} ço que recaptarà e ha recaptat tro a huy, segons dessús dit és.

Ítem, ab no poch desplaer mas per tant que algun no sia fatigat o calumpniat en fe de la ciutat que·ls carregaments dejús escrits adonchs féu a bon grat, lo dit concell concordantment proveí, volch e atorgà que·ls .XIII^m.CCLXIII. sous, .III. diners censals

¶²³⁹ Tatxat: *afégit*. Al marge esquerre: *d'en Tamarit*.

¶²⁴⁰ Tatxat: *sia fét*. ¶²⁴¹ Al marge esquerre: *d'en Miquel Martorell*.

¶²⁴² Salt en la fol·liació, passant de full 174r al 177v.

que resten dels carregats adonchs per la ciutat a diverses persones per causa de l'armada papal, ultra aquells qui són notats al senyor bisbe, sien incorporats a la ciutat e meses en libre dels censals²⁴³ e pagats cascun any per lo clavari e de la peccúnia d'aquella, ab albarans e àpoques en la forma acostumada en e per los altres censals carregats per la dita ciutat e negocis propis d'aquella, salvu emperò dret a la ciutat contra tots aquells que's pertanga e sens derogació d'aquell. E són los censals que la ciutat o concell d'aquella incorporen a si, sots lo dit salvament, los següents carregats adonchs a les persones dejús escrites per los preus contenguts en lo libre dels censals, és a saber, primerament, a'n Johan Rodríguez conve<r>s pus jove, treents trenta-tres sous, .IIII. diners censals; ítem, a la dona na Magdalena, muller *quondam* d'en Johan Beneyto, peller, doens cinquanta sous censals; ítem, a la dona na Ysabel, muller *quondam* d'en Nicolau Alfonso, cinch-cens sous censals; ítem, a'n Exemén López de Pomar, cinch-cens cinquanta sous censals; ítem, a'n Bernat de Celma, cinch-cens sous censals; ítem, a'n Johan Julià, cinch-cens huytanta-tres sous, .IIII. diners censals; ítem, a la honrada dona Alamanda de Vilarig, cinch-cens sous censals; ítem, a la dona na Jacma de Vallebrera, cent huytanta sous censals; ítem, a la dona na Lorença, muller d'en P(ere) Despujol, cent sexanta-sis sous censals; ítem, a'n Miquel Garí, brunater, cinch-cens sous censals; ítem, a la dona na Guillemona, muller *quondam* d'en Pero Ferrández Monyoz, mil cent quinze sous, .V. diners censals; ítem, a'n Guillem Crespi, fill d'en Nicolau Valldaura, duy mília cinch-cens sous \censals/; ítem, a'n Miquel de Pola, cinch-cens sous censals; ítem, a'n P(ere) Bou, duy mília sous censals; ítem, a la muller de mestre P(ere) Figerola, set-zents sous censals; ítem, a'n Berthomeu Cruïlles, .DCCC. sous censals; ítem, a'n Domingo de Falchs, doents quaranta sous; ítem, a'n Miquel de Pola, treents quaranta-sis sous, .II. diners censals; ítem, a'n Ramon Bovet, cinch-cens sous censals; ítem, a'n Jacme Vallseguer, cinch-cens sous censals. Los quals censals incorporats prenen [coacervats] la di-^{178r}-ta universal summa de .XIII^m.CC.LXIII. sous, .III. diners, e perquè d'aquests no sia disceptació d'ací avant són estats notats en lo present concell per relació del honrat en Johan de Torragrossa, racional de la ciutat, qui levat lo compte dels censals carregats per la dita armada papal, ha donats aquests per resta d'aquells, ultra los qui són notats al dit senyor bisbe per resta de la quantitat en què fon condemnat per sentència arbitral per causa de la dita papal armada.

*Vicesima quarta*²⁴⁴ *mensis aprilis anno proximo dicto.*

Post hec, die lune, los dessús dits honorables jurats, volents e desijants ab cuytança executar lo concell o ordinació e provisió dessús en lo pus propprecedent concell feta, a e de fer provisions de gra per al any esdevenidor ab concell de .X. pròmens per los dits honorables jurats triadors, de present elegiren e triaren, ab los quals puxen fer

¶ ²⁴³ Tatxat: *d'aquella*. Al marge esquerre: *dels censals de la armada*.

¶ ²⁴⁴ Tatxat: *die*.

les dites provisions o ab lur consell, los següents: micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Bernat Codinachs, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Lorenz, en Francesch Pérez, micer Guillem Çaera, en P(ere) Johan, en Johan Suau, menor, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Fuster, n'Arnau Borrell, micer Johan Ferrando, en Mamfré Escrivà, en Johan Torragrossa, en Bernat Mir, en Pasqual de Montalbà.

En aquest matex dilluns, a .XXIII. d'abril del propdit any.

Executan la provisió del pus prop celebrat concell, haüt parlament de les coses dejús escrites ab los honrats en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera, síndichs de la ciutat en los actes de les Corts celebrades per lo senyor rey a la ciutat e regne d'aquella, ab consell d'aquells, taxaren e declararen que'l honrat en Jacme Vallseguer, notari, escrivà per lo concell de la dita ciutat diputat en los dits actes, haja *unum florenum* per cascun dia del temps que les dites Corts són estades continuades en la ciutat on foren prorogades de la vila de Castelló a ençà, e d'ací avant dementre les dites Corts duren en la dita ciutat e açò per la meytat del salari acostumat donar fora la ciutat.²⁴⁵

||178v

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo,
die mercurii vicesima sexta mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayú, verguers del honorable concell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps appellar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich; en Mamfré Escrivà, micer Johan Ferrando, n'Anthoni Soler, en Guillem Solanes, en P(ere) Fuster, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en Jacme Peralada, en Domingo Escolano, en Francesch Pèriz, en Francesch Cardona, en Simó Soriano, en Berenguer Marco, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, en Vicent Gòmiz, en P(ere) Johan, en Jacme Jofre, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en Bernat Borrell, en Pasqual de Montalbà, en Martí March, en Ponç Pellicer, en Bernat Bellot, n'Arnau Borrell, en Miquel Vidal, micer Guillem Çaera, en Manuel Oriola, en Simó Çacreu, en Bernat de Codinachs, n'Andreu Civera, en Vicent Falcó, en Bernat Lorenç, en Ramon Roig, en Johan Diona, en G(uillem) Sabastià, en Lorenç Fuster, en Bernat Baster, n'Anthoni Fajola.

¶²⁴⁵ Al marge esquerre: *del salari d'en Vallseguer.*

Lo present concell concordantment proveí que les vint lliures, .XII. sous que munta la ajuda del assegurament de forment que havia fet Alfonso Martí, fossen pagades a aquell o a persona legítima, no²⁴⁶ contrastant que no hagués complit tot l'assegurament, com ço que havia complit d'aquell muntàs la dita ajuda e, del compliment de l'als, hagués haüt just impediment.

¶^{179r} Ítem, com per part dels pellers fos supplicat al present concell que'l privilegi per lo qual és estatuït que hagen per .X. dies tenir la roba comprada en la perga ans que la tallen, axí com a dampnós a la cosa pública, fos revocat, e lo síndich de la ciutat hi fes oppòsit. Per tal, lo dit honorable concell concordantment acomanà als honorables jurats e advocats pensionats de la ciutat que, hoïdes les dites parts e les raons d'aquelles, hi faessen o instassen ésser fet ço que'ls paregués just, e pregà lo dit concell al dit honorable justícia que *interim* sobreseís en penyorar e fer exacció de penes per vigor del dit privilegi o estatud, e tornàs les penyores que fetes havia per aquesta raó, e axí s'i offerí lo dit honrat justícia per reverència del dit honorable concell.

Ítem, lo dit concell perpetualment estatuí que d'ací avant qualque sien missatgers de la ciutat o per quinasvol legació sien trameses onsevol, e per quins actes sevol encara que'n aquells sien elets síndichs, per quantque temps estien en la missatgeria o legació o aquella dur, no hagen confits e salsa de la ciutat sinó aquells e aquella que'ls seran donats e és acostumat en lur partença. E si més na'n mester o'n compraran en altres parts durant la dita missatgeria, allò's pach del lur propri e no de la peccúnia de la dita ciutat. Mas per tant com los brandons que tenen estan missatgers han ésser senyalats e tenir a senyal de la ciutat, e no seria raonable que a lur cost portassen lo dit senyal, per tal lo dit concell volch que, ultra los brandons que'ls són o seran donats en lur partença, los sien pagats de la peccúnia de la dita \ciutat/ aquells e tants com n'auran mester duran la dita missatgeria, onsevol los facen fer e senyalar, ne tornats d'aquella hagen a retre a la ciutat ço que d'aquells los sobrarà, ans los romanga a lur pròpri ús e a lur volentat.²⁴⁷

Ítem, sentida per lo concell la gran e importable necessitat en que'l molt alt seyyor rey és posat per son viure, lo dit honorable concell concordantment deliberà que fos fet a aquell, de la peccúnia de la dita ciutat, \sens alcuna²⁴⁸ cautela,/ graciós succors de duy mília florins a sublevament de la dita necessitat quant al present e aquesta veu tan solament. ¶^{179v} Ab protestació precedent, ffeu emperò lo dit honorable concell e deliberà fer lo socors dels dits duy mília florins que ara o en esdevenidor, per semblant cas o en o per altre qualsevol, no puxa ésser tret a conseqüència ne a alcun argument, com lo dit concell, quant aquesta veu, segons dit és, a la necessitat sucórrega per gràcia e

¶²⁴⁶ Tatxat: *costra*.

¶²⁴⁷ Al marge esquerre: *de nunciis civitatis, e de confits e salsa*.

¶²⁴⁸ Tatxat: *qu[a]*. Al marge esquerre: *.II^m. florins*.

mera liberalitat, per la qual no's astreny ne entén astrènyer a pus, com tals gràcies e mera liberalitat stiguen en lo voler de cascun a ésser feta o no feta, sens traure a alcuna obligatòria conseqüència. \E per aquesta quantitat havedora, donà licència al dit síndich que puxa carregar censal sobre la ciutat ab ferma dels honorables jurats o qualsevol d'aquells.

Ítem, com l'argent obrat que per precedents concells fon proveït ésser donat als senyors rey e reyna d'Aragó e a la reyna de Sicília, lur nora, segons l'obratge d'aquell no puxa ésser limitadament vengut al nombre e pes dels marchs proveïts per concell, ans, segons lo pes, sien estats atrobats entre tot lo dit argent més que no fon proveït doents huytanta-quatre marchs, dues onzes, tres quaarts mig, lo cost o valor²⁴⁹ del qual argent, fet compte de la dita sobremesa, munta tot éntegrament a quantitat de duy milia treentes quatre lliures, .XVIII. sous, .VII. diners. Per tal, lo dit concell, aprovan la dita sobremesa, volch e atorgà que la dita quantitat fos e sia pagada de la peccúnia de la dita ciutat.

Ítem, lo dit honorable concell proveí, volch e atorgà que les quaranta-cinch lliures, .XVIII. sous, .XI. diners que ha costat la cota de drap de seda ab les forradures de vayrs que·ls honorables jurats feren fer e donaren a mossén Borrà, de casa del senyor rey, e per reverència d'aquell e de sa festa, feta per la benaventurada e novella entrada, sia pagada de la peccúnia de la ciutat com sia cert al concell que per la dita raó han molt complagut al dit senyor rey.²⁵⁰

Ítem, com los honrats micer Johan Belluga e en P(ere) Galvany hajen sostenguts diverses treballs e per molts dies en ordenar e fer fer les entrameses que són estades fetes a la bellea e solennitat de la festa del senyor rey e de la senyora reyna e de la reyna de Sicília.²⁵¹ Per tal, lo dit honorable concell tatxà a cascun d'aquells, en satisfacció dels dits treballs, sexanta florins d'or, e al discret en P(ere) Miró, en satisfacció dels diür-||^{180r}-nals, que són molts, per los quals, tots altres afers lexats, contínuament ha estat en la deraçana que és dins la ciutat per guardar e tenir aprop los obrants e fients les dites entrameses, e no lexar-los partir d'aquí e donar recapte a tot ço que mester haguessen, quaranta florins d'or, les quals quantitats, que munten cent sexanta florins entre totes, volch lo concell que fossen pagades de la peccúnia de la ciutat.

Ítem, lo dit honorable concell concordantment proveí e volch que per lo racional de la ciutat sien preses e admeses en compte de data les onze lliures que foren pagades a n Francesch Puigvert, conduïdor de la nau armada per la ciutat, no contrastant que·l dit en Francesch se sia partit de la ciutat e anat fora aquella sens fer àpoca, com fos cert al concell que la dita quantitat li era estada pagada.²⁵²

¶ ²⁴⁹ Tatxat: *dels quals segons los fors del altre.*

¶ ²⁵⁰ Al marge esquerre: *d'en Borra.* ¶ ²⁵¹ Al marge esquerre: *De micer Johan Belluga e d'en Galvany e*

d'en P(ere) Miró. Aquesta taxació quant a micer Belluga es revocada a avant, a .IIII. de deembre, e feta altra taxació. ¶ ²⁵² Al marge esquerre: *del racional.*

Més avant, lo dit concell proveí e volch que de la peccúnia de la dita ciutat fossen pagats al honrat en P(ere) Dalmau sexanta florins d'or que per los honorables jurats, segons lur verbal relació, foren tatxats a aquell per salari de la anada de Barcelona, on fon tramés per haver naus a obs d'armar per proseguir les naus dels malfatans dapne-jants aquesters (sic) mars e mercaders de la ciutat portants vitualles a aquella, en lo qual viatge estech entre anar, estar e tornar .XIX. dies. E que semblantment li fosen pagades dotze lliures, \.VIII. sous/ que aquell despés en la dita ciutat de Barcelona sens àpoca, entre contractes e corredures seguides per la dita raó.²⁵³

Ítem, com fos exposat en lo present concell per los honrats en P(ere) Johan e en Johan Suau, menor de dies, que'l honrat en Johan Torragrossa, racional de la ciutat, no'ls volia cloure o passar lo compte per ells axí com a missatgers de la ciutat trameses a les Corts de Monçó,²⁵⁴ celebrades per l'alt rey don Johan en l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC. huytanta-huyt, fet e donat de la administració de la dita missatgeria, vedant-ho impugnacions fetes a alcunes coses o dates del dit compte dejús escrites e en lo dit concell expressament recitades, e demanassen ¶^{180v} que per l'onorable concell los fos feta justícia sobre les coses impugnades. Per tal, lo dit honorable concell, hoïdes les dites impugnacions aquí referides per lo dit racional e per son predecessor fetes a les dites e dejús escrites coses, e les solucions donades per los dits honrats en P(ere) Johan e en Johan Suau a les dites impugnacions, après recés d'aquells e eximent del dit concell, fet raonament en aquell de les dites coses, concordantment proveí, volch e atorgà e tench per just, per les causes dejús expressades al dit concell apparexents raonables e portables, que'l dit compte e coses impugnades los fossen closes e passades, ab sagrament d'aquells per lo dit racional reebedor, no contrastants les dites impugnacions. E, primerament, volch que fos admés al dit honrat en P(ere) Johan lo salari de .III. florins per²⁵⁵ cascun dia d'aquells trenta-quatre dies per los quals aquell, après lo retorn que de la dita ciutat on era vengut de les dites Corts féu a aquelles sens dir-ne res als jurats adonchs de la ciutat, estech en aquelles com a missatger, no contrastant sia impugnat aquell haver fet lo dit retorn a les dites Corts d'on era vengut sens dir-ne res als adonchs jurats, car pus aquells, segons és estat cert al dit concell, sabents e veents e no contradients o inhibints lo dit honrat en P(ere) Johan féu lo dit retorn, just és e raonable que la dita impugnació, no contrastant lo salari dels dits .XXXVIII. dies, li sia pagat e admès. Ítem, volch que'ls sien admeses als dits missatgers les dates d'alcunes messions donades en lur compte per menut, no contrastant sien impugnades en aquelles o alcunes d'aquelles deffallir los noms d'aquells als quals eren fetes les dates, e encara cauteles d'aquelles aytals dates, attés que de semblants dates fetes a curials, qui són favorables als afers de la ciutat,²⁵⁶ no's acostuma posar los noms ne reebren àpoques o cauteles, ans sia pus congruu e més honest no haver-les

¶²⁵³ Al marge esquerre: *d'en P(ere) Dalmau. Tatxat: Ítem lo dit concell concrodantment volch, provei*

e atorga. ¶²⁵⁴ Al marge esquerre: *del compte d'en P(ere) Johan.* ¶²⁵⁵ Tatxat: *dia.* ¶²⁵⁶ Tatxat: *no-y.*

que demanar; mes volch que fossen preses en compte les dates dels confits, brandons, candeles, salsa e altres coses preses del specier, a ells necessaris estants en la dita missatgeria com, haüda imformació verbal de molts, adonchs fos en costum pagar per la ciutat tals coses. Encara volch que·ls fos admesa la data dels quatre-cents florins per aquells pagats al discret en Berthomeu de Vilalba per sos diürnals, però havent àpoca d'aquests del dit en Berthomeu de Vilalba pus era en la ciutat, e restituint aquella al racional. Ítem, volch lo dit concell la data dels preus e despesa de les robes que feren a si e al dit en Berthomeu de Vilalba estants en la dita missatgeria, per alegria del primogènit allí nat al senyor rey don Johan, com als missatgers de les altres ciutats e viles qui feren semblant ¶^{181r} sien estades preses en compte, segons d'açò lo dit concell fon cert per persones sabents. Ítem, d'aquèn volch que·ls .XXV. florins d'acorriment per cascun mes, los quals deuen haver los dits missatgers ultra lo lur salari dels .III. florins per cascun dia, los sien reebuts en compte no contrastant alcuna impugnació, com segons fon cert al dit concell axí's acostumàs ladonchs e sots tal confiança estaven en la missatgeria, e tal compte n'era estat fet a lurs companyons. E axí matex, los fossen preses en compte les .VI. lliures dels adobs de les selles e los salaris dels correus e altres semblants messions, no contrastant alcuna impugnació.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. secundo,
disapte vespra de Cinquagèsima, comptats .XIII. dies del mes de maig.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de²⁵⁷ tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e ajustat concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén n'Arnau Lançol, en P(ere) Passadores, en Nicolau Tamarit, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Galceran de Castellví, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, micer Francesch Blanch, en Manfré Escrivà, micer Johan Mercader, micer Bernat Abrí, micer Tomàs Johan, en Guillem Jàfer, micer Guillem Çaera, en Bernat Bordet, en Ramon Saga, ¶^{181v} en Manuel Oriola, en Vicent Gómez, en P(ere) Dezpujol, en Bernat de Codinachs, en Salvador Ferrando, n'Andreu Civera, en P(ere) Real, Miquel Martorell, en Vicent Falcó, en Berthomeu Amenler, en P(ere) Bonvey, en Ramon Roig, en Martí March, en Francesch Pèriz, n'Arnau de Perexenç, en Francesch Cardona, n'Arnau Borrell, en Domingo Vinyoles, n'Anthoni Soler, en

¶²⁵⁷ Tatxat: tèrcia.

Simó Çacreu, en P(ere) Roqua, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Cabrera, n'Alfonso Pérez, en Johan Pérez, en Gil Sagra, en Johan Cabanes, en Bernat Lorenç, en Bernat Borrell, en Jacme Peralada, en G(uillem) Sabastià, en Ponz Pellicer, n'Anthoni Mascarós, en Bernat Bellot, n'Anthoni Fajola, en Bernat Costa, en Guillem Solanes, en P(ere) Johan, en P(ere) Fuster, en Jacme Jofre, en Johan Polo, en Miquel Esquerre, en Jacme Garbeller, en Bernat Mir, micer Macià Pardo, en P(ere) Esteve, en Johan Diona, en Berthomeu Mas, en Jacme Ferrer, en P(ere) Gilabert, en Simó Soriano, en Berenguer Marco.

Com en semblant dia, segons forma de furs e privilegis, sia acostumat e's deja fer elecció de jurats, per tal, los dits honorables jurats, volents proceir en la forma acostumada totstemp a la dita elecció, feta primerament per aquells exortació als consellers ab covinents e abtes paraules de fer nominacions de tals persones que fossen abtes e suficients al dit regiment, en lo qual ubertament està lo major bé de la ciutat, fo proceït per lo dit concell en la manera de sort ab redolins per los dits furs e privilegis introduïda e totstemp acostumada a elecció de jurats, et primerament de ciutadans. E per voler e gràcia del Sant Sperit caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Sent Martí, de Sent Berthomeu e de Senta Creu, segons apparech per restitució e publicació de les altres restants .VIII. parròquies publicades axí com afora de sort d'aquesta elecció. E com lo molt alt senyor rey fos e sia resident en la ciutat, on celebra Corts als íncoles del regne d'aquella, e segons privilegi, a aquell ||^{182r} dit senyor, estant ací, dejen ésser portats e liurats en ses mans los redolins de tals eleccions e altres. Per tal, los quatre redolins de la present elecció liurats per lo fadrí qui aquells pres del bací de l'aygua en poder del honrat en Bernat Johan, justícia civil, qui dessús, aquell dit justícia, en presència de tot lo concell e de mi, notari dejús escrit, mes a estojà aquells en un estoigo o plech de paper lo qual, ligat e segellat, posà en una lexa de fust que és demunt lo cap d'allí on seent los dits honorables justícia e jurats, a vista de tot lo concell entitulat d'aquesta elecció.

E tantost, per semblant forma fon proceït a elecció de jurats cavallers e generoses, e per gràcia de Déu vengren e caygueren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Berthomeu e de Sent Johan, segons apparech per restitució e publicació de les altres restants .X. parròquies publicades axí com afora de sort d'aquesta elecció. E semblantment e per la raó propdita, aquests dos redolins foren estojats e meses en altre estoigo o plech de paper e, sagellat e entitulat d'aquesta elecció, fon posat prop l'altre a vista de tot lo concell.

Més avant, lo dit concell immediadament proceí per forma de sort ab redolins totstemp acostumada a elecció de guardià del almudí²⁵⁸ de la dita ciutat, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció la parròquia de Sent Johan, e per aquella en Ramon Garí, ciutadà de València, e axí fon publicat al dit honorable concell per los dits honorables jurats a tot l'any següent.

¶ ²⁵⁸ Tatxat: *totstemp acostumada*. Al marge esquerre: *guardià d'almudí*.

Ítem, de mantiment, lo dit concell proceí segons forma de fur nou a elecció de juristes e notaris examinadors en lo següent any, e foren-hi elets per los savis al dit següent any los honrats micer Johan Brusca e micer Arnau de Conques, e per los notaris los discrets en P(ere) Cleriana e en Jacme de Sent Vicent, e axí fon publicat al dit concell per los dits honorables jurats.²⁵⁹

Aprés les quals eleccions, tantost sens divertir a altres actes, feta exposició en lo dit concell per l'onrat en Johan d'Aguilar, síndich de la dita ciutat, nomenadament de diverses quantitats que'ls honorables jurats presents, sens ordinació de concell, durant lur ||^{182v} administració havien pagades justament e causada a'n Francesch Martí, mariner, a Johan Saragoça, àlias Malaroppa, a micer Berthomeu del Mas, a micer Tomàs de Cochliure, a micer Johan Saranyana, a micer Bernat Anglés e en les obres de les dones de Penitència, e a'n Anthoni Godes, a'n Miquel Loret, a'n Arnau Borrell e per raó de guardós o exachs promeses per muntar les imposicions, e per les calces donades als taulegers de la festa del senyor rey, e a'n Francesch Pujol, patró de nau de Barcelona, e a altres persones e en altres coses, com allò sia estat fet justament e causada, segons dit és, e necessàriament e no voluntària. Per tal, lo dit concell concordantment e de bon grat, loan, aprovan e conferman les pagues de les dites quantitats e coses e totes altres que per los dits honorables jurats presents sien estades pagades e promeses pagar, o que's dejen pagar per lo temps de la dita lur administració, volch e atorgà aquelles ésser haüdes per pagades e promeses pagar ab e per provisió e ordinació del present concell, *nunc pro tunc et econtra*, auctorizant aquelles, e que'ls albarans que's hagen \a fer/, si fets no són de les coses e pagues de lur administració, sien e hagen ésser fets e haüts per manats sots lo calendari de huy, e aquells puxen ésser signats dins o passats lo temps de lur administració per qualsevol dels dits honorables jurats presents, qui tantost aquí manaren e hagren per manats los albarans que's hagen a fer de les coses e quantitats de la dita lur administració o anyada.

Ítem, com se digués en lo present concell, segons relació dels honorables jurats a qui'n era estat parlat, que'l noble mossén Ramon de Riusech, fill del noble mossén P(ere) Centelles, *quondam* senyor de la honor de Nules, volia metre en conexença de bones persones una qüestió que havia o sperava haver ab la ciutat per causa de una nau carregada de forment, e açò matex dixés lo noble mossén n'Ot de Muncada d'altra qüestió que sperava haver o havia ab la dita ciutat, e aparegués portable al concell que, pus presta deja ésser la ciutat a metre les dites qüestions en conexença de bones persones, que alguns altres com ambajar o dilatar qüestions en dispendi dels adversaris no sia degut a tanta cuitat. Per tal, lo dit honorable concell concordantment volch que les dites qüestions fossen meses en conexença de bones persones si les altres parts les hi volen metre, e proveí e manà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la dita ciutat,

¶ ²⁵⁹ Al marge esquerre: *examinadors*.

que de les dites qüestions face a ferme compromés per dret e amigable composició, o per qualsevol altra manera, en poder d'aquelles persones que·ls honorables jurats elegidors e esdevenidors al any següent elegiran, volran e covendran ab les dites ^{183r} parts contràries e qualsevol d'aquelles, en sa pròpia qüestió, sots aquella pena o penes, pactes, promissions, cauteles e obligacions que·s covendran e sots qualsevol duració de temps e ab obligació dels béns de la ciutat.

Ítem, com fos referit al dit honorable concell la sobirana vigilància o causa ab aprovada leyaltat que·l honrat en Nicolau Barberà, mercader de²⁶⁰ Tortosa, havia pres-tades en comprar e trametre forment a obs d'aquesta ciutat e de diners d'aquella, de què se's seguit gran bé e profit a la ciutat e singulars d'aquella, en la qual àls fora muntat a molt major for lo forment que no és per lo pijament del forment o gra tramés per lo dit en Nicolau, qui en açò ha soferts grans treballs, sostengudes o preses diverses \sàvies/ maneres a no muntar lo for llà on lo dit forment ací tramés era comprat, e paregués al dit concell molt raonable que aquell fos remunerat de sos treballs. Per tal, lo dit concell concordantment proveí e volch que, de la peccúnia de la dita ciutat, fossen donats al dit honrat en Nicolau Barberà, en remuneració e satisfacció de sos treballs, doents florins d'or comuns d'Aragó.

Consegüentment, com segons vera relació de molts qui són estats missatgers de la ciutat e dels honorables jurats d'aquella, e de tots aquells qui per los negocis d'aquella l'ajen haüt mester, l'onorable en Guillem Ponç, secretari del molt alt senyor rey, sia estat en cort del dit senyor no menys favorable que vel·lable al breu spatxament dels fets e negocis de la ciutat. Per tal, lo dit honorable concell concordantment e de bon grat, per aquest sguard e per altres ben merexents, proveí, volch e atorgà que a obs de comprar fusta, la qual se diu vol comprar en aquesta ciutat, li sien donats graciosament de la peccúnia de la dita ciutat, sens fer àpoca d'aquells, .CL. florins d'or comuns d'Aragó, los quals pach lo clavari ab sol albarà dels honorables jurats.²⁶¹

Ítem, lo dit concell proveí e concordantment acomanà als jurats esdevenidors e qui regiran après la festa de Cinquagèsima, que serà demà, que ells a lur coneguda, de la peccúnia de la ciutat facen pagar a tots aquells qui per aquella hajen treballat, axí per causa de forments o vitualles com per altres qualsevol negocis, los treballs d'aquells considerats.²⁶²

^{183v} Ítem, com lo molt alt senyor rey o de part sua sia estada demanada al present concell una galea armada en subsidi del passatge que la senyora reyna de Sicília deu fer a la²⁶³ isla e regne d'aquella en la fi del present mes de maig, e açò simplement atorgar

¶ ²⁶⁰ Tatxat: *Barcelona*. Al marge esquerre: *dels .CC. florins d'en Nicolau Barberà*.

¶ ²⁶¹ Al marge esquerre: *do del secretari*.

¶ ²⁶² Al marge esquerre: *de satisfaciendo labores*.

¶ ²⁶³ Tatxat: *illa*. Al marge esquerre: *de la galea*.

seria gran perjudici a la ciutat e libertats d'aquella, e lo dit concell fos ja en dies passats en deliberació d'armar una galea per causa d'aver \e procurar/ forment e gra \de qualsevol parts,/ de què en la ciutat era gran fretura, e guardar que les naus e vexells que venien a aquesta ciutat carregats de gra no fossen preses e occupats per les galees de Mallorches e de Barcelona, que per semblant fretura eren en mar. Per tant, lo dit concell concordantment proveí e deliberà que de continent fos mesa una galea en mar, bé exarciada e procurada panàtica, per causa o ocasió del dit \havedor/ gra, en manera que no reste sinó haver companya e muntar en galea. E *interim* acomanà lo dit concell la resposta faedora al dit senyor rey als honorables jurats, qui són ja en los redolins, e que tracten ab aquell de la dita galea en tal forma e \ab/ aquelles protestacions, causes e salvaments que'ls sia viares e'ls ocorrega a salvetat de la ciutat e libertats d'aquella, que si la dita galea a lur viares no's pot excusar sia proveït a dues coses: a tolre tota reprensió, car no y serà perdut temps, e a la indempnitat de les libertats de la ciutat, que'n esdevenidor no puxa ésser tret a conseqüència, prenent-hi tots aquells millors partits que puxen a salvetat de la dita ciutat. E al present proveí que la galiota armada per causa del gra ces e sia desarmada per no fer tan gran messió, pus la dita galea se deu armar e les barques de la guàrdia romanguen solament armades en guarda de les mars e de fer venir ací gra. E per armar la dita galea lo síndich, ab qualsevol dels jurats, puxen carregar censal sobre la ciutat a obs d'aver moneda al armament d'aquella, ab gràcia emperò de reembre e al for que's poran haver.

Ítem, lo dit concell concordantment remés lo fet d'en Manoler als dits jurats esdevenidors e a lur bona conexença.

Ítem, lo dit concell concordantment proveí que de la peccúnia de la ciutat fos pagat a'n Vicent Gil, verguer del dit concell, de e per tot lo temps que ha estat fora la ciutat ab los missatgers d'aquella elets a les Corts, lo salari acostumat pagar a qualsevol dels verguers com va defora per affers de la dita ciutat.

||^{184r} D'aquèn lo dit concell concordantment, present l'onrat en Johan Suau, procurador de la vall de Xelva, remés graciosament a l'aljama dels moros del loch de Domenyo cinquanta florins d'or d'aquells cent cinquanta florins d'or per los quals havia composat ab lo dit procurador per cert delicte que havia comés, enaxí que de la dita composició la dita aljama solament pach cent florins.

E fetes totes les dessus dites coses, tantost los dits honorables jurats qui duren e són huy, preses los dits dos plechs o estoigs on eren los .VI. redolins, ab alguns pròmens e mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, partiren de la sala de concell de la dita ciutat e, anats e plegats al Real del senyor rey, constituïts en sa presència humilment ajennollats e feta reverència deguda, presentaren al dit senyor primerament lo plech on eren los .IIII. redolins \de la elecció/ de ciutadans, lo qual, per lo dit senyor ubert e trets d'aquèn los dits .IIII. redolins e aquells uberts e lests los albarans que dins aquells eren, en presència dels dits honorables jurats e de molts altres aquí assistents e

de mi, dit notari e escrivà,²⁶⁴ lo dit senyor publicà en jurats per al any següent per los ciutadans, ço és, los honrats en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes e en Ramon Frígola, donats per les parròquies de Sent Andreu, de Sent Martí, de Sent Berthomeu e de Senta Creu, \e en los dits redolins atrobats escrits./ E tantost li presentaren l'altre plech on eren los dos redolins de la elecció de generoses e, uberts per forma dessús dita, publicà lo dit senyor en jurats al dit any esdevenidor per los cavallers e generoses, ço és, mossén Luch de Bonastre e mossén Galceran de Castellví, en los dits dos redolins atrobats e donats per les parròquies de Sent Berthomeu e de Sent Johan.

Testimonis foren a aquestes últimes coses, fetes denant lo dit senyor rey e per aquell, los nobles mossén Gilabert Centelles, en Berenguer Arnau de Cervelló e en Gilabert de Pròcida.

||^{184v} (en blanc)

¶²⁶⁴ Tatxat: *p.* Al marge esquerre: *jurats*.

[Anys 1402-1403]

||^{185r} Nova juraderia.

En nom de Jhesús, digmenje festa de Cinquagèsima, comptats .XIII. dies del mes de maig any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.II.

Los honrats mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, \cavallers,/ en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes e en Ramon Frígola, los quals en lo dia proppassat, en la forma totstemp acostumada de redolins, eren estats elets jurats de la ciutat de València a un any següent, constituïts denant l'altar major de Nostra Dona Verge Senta Maria de la Seu de València dementre allí's celebrava missa major, ço és, poch ans de la liçó del sant Evangeli d'aquella dita missa, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per cascadun d'ells corporalment tocats, en presència de gran multitud de poble de la dita ciutat, en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, com lo dit senyor, per accident de sa persona, no pogués venir a la Seu per reebre lo sacrament e lo dit batle per aquesta raó s'oferís reebre aquell, que aytant com ells tenran la administració de la juraderia de la dita ciutat governaran e regiran per lo dit senyor aquella dita ciutat bé e feelment, e procuraran, administraran e faran tots los negocis los quals la universitat de la dita ciutat deurà fer en qualque manera, a feultat del senyor rey e a bé e utilitat de la universitat dessus dita. E que daran dret e leylals consells segons les costumes de la dita ciutat, gitats e de tot en tot departits tot oy, amor, gràcia, parentesch e veynat, e celaran totes coses que en secrets e en consells e en dictar sentència e sentències a ells seran descubertes. E totes aquestes e sengles coses observaran a bona fe, sens tot engan e sens art e sens mal engeny, e guardaran la feultat del dit senyor rey e observaran e mantendran les costumes de la dita ciutat, si Déus los ajud e la creu e

los Evangelis sants d'aquell. Juraren, axí matex, que dels diners e béns de la ciutat e universitat d'aquella pagaran segons lur poder tots e sengles deutes, los quals los jurats passats de la dita ciutat han confessat deure e promés pagar a qualsevol persones per la universitat de la dita ciutat e negocis d'aquella. ¶^{185v} Encara juraren que no vendran ne acensaran ne en altra manera alienaran los murs, torres e valls nous de la ciutat, ne ço que ab aquells se contigua dels vells, ne les places públiques ne les rambles, les quals són dades a ús comú dels ciutadans d'aquella dita ciutat. Noresmenys, juraren que observaran e observar faran a lur poder, aytant com al concell de la dita ciutat plaurà, los privilegis e ordinacions sobre la guarda del vi atorgats e fetes. E totes les dites coses e cascuna d'aquelles los dits jurats prometeren e juraren tenir, observar e complir a bona fe en poder e mà del dit honrat batle general, present, e acò reebent mi, Berthomeu Cerdà, notari per auctoritat reyal públich de la dita ciutat e de tota la senyoria del dit senyor rey e escrivà dels honorables concell e jurats d'aquella, com a pública persona açò stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu.

Presentes testimonis a totes aquestes coses los honorables mossén Luís de Castellví, mossén Pelegrí de Montagut e micer Berthomeu Si<s>t e micer Johan Manresa.

Enaprés, dimecres que eren comptats .XVII. dies del mes de maig any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.II.

Los honorables novells e propdits jurats per la forma o manera introduïda per privilegis e provisions reyal, e appellats e consultats los appelladors e consultadors segons tenor dels dits privilegis e provisions e bona e antiga costum, començaren e d'allí avant continuaren e proceïren a elegir e elegiren en consellers lurs e de la universitat de la dita ciutat, e a fer e representar concell ensemps ab los justícies de la dita ciutat, o altre d'ells, e ab ells dits jurats o major part d'aquells e tota la universitat de la ciutat dessus dita segons és acostumat, les persones dejús escrites, axí de generoses com de ciutadans de les parròquies e dels officis e dels mesters d'aquella maeixia ciutat, los quals consellers e cascun d'aquelles en poder de mi, notari e escrivà dessus dit, en loch e per verbal comissió dels honrats justícia e jurats de la dita ciutat, e axí com a pública persona stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evan-^{186r}-gelis d'aquell per cascun d'ells corporalment tocats, que cascuna vegada que serà cridat concell o y seran appellats, venran a la sala del dit concell o a altre loch on lo dit concell serà notificat ésser tenidor e celebrador si donchs just embargament no hauran, e que daran bons e leyls consells segons lur bo e sa enteniment. E tendran secretes totes e sengles coses que'n acordar sentència o sentències o en altra manera seran dites en concell ésser tenidores secretes, salva tota vegada la feultat al molt alt senyor rey. Los quals consellers són aquests següents:

Consellers cavallers e generoses: mossén n'Arnau Lançol, mossén Jacme Castellà, menor, mossén Johan Fabra, mossén Luís Valleriola, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre.

Consellers de parròquies: Senta Maria, en Guillem Draper, en Miquel Calatayiú, àlias Loriger, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro; Sent Tomàs, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en Guillem Tamarit; Sent Andreu, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en P(ere) Dalmau; Sent Martí, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez; ^{186v} Santa Caterina, en Ramon de Salas, en Johan Suau, en Johan Negre, en Francesch Escolà; Sent Nicolau en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Ramon López, en Vidal Auger; Sent Berthomeu, en Ramon Salat, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó; Sent Lorenç, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó; Sent Salvador, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil; Sent Esteve, en P(ere) Passadores, en Nicolau Jofre, en Luís d'Osca, en Jacme Cabanes; Sent Johan, n'Andreu Barceló, en Català Santafé, en Felip Frígola, en Bernat Gili; Senta Creu, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, n'Arnau Ballester, blanquer, en Domingo Vidal, blanquer.

^{187r} Consellers d'officis: drapers, en P(ere) Almudèver, menor, en Francesch Roig; notaris, en P(ere) Basella, en P(ere) Roqua; argenters, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà; sartres, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó; çabaters, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó; perayres, (en blanc); ferrers, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó; fusters, n'Andreu Estopinyà, en Jacme de Castre; brunaters e texidors, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual; pellers, en Johan Pasqual, en Francesch Vilar; pellicers, en Berenguer Serra, en Vicent Palau; freners, en Nicolau Ferrer, menor, en Luís Exeménez; corregers, n'Anthoni Coll, en Garcia del Toro; lauradors, en Guillem Prior, en Vicent Dezplà; ^{187v} blanquers, en Bernat Miró, en Domingo Gil; carnicers, en Vicent Ponç, en Johan Comes; pescadors, en Bernat Valent, en Jacme Prats; corredors, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés; aluders, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda; barbers, en Guillem Riera, en Bernat Martí; assaunadors, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell; coltellers e bayners, en P(ere) de les Cambres, en Johan Vicent; esparters, en P(ere) Vidal, en Johan López, menor.

Pròmens: en Johan Torragrossa, racional, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, lo mostaçaf, en Simó Çacreu, clavari.

^{188r} En lo dessus dit dia de dimercres, .XVII^a. del mes de maig del dit corrent any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.II.

Los dits honorables jurats novells, constituïts en la cambra de concell secret de la dita ciutat, concordantment e de bon grat elegiren en clavari de la peccúnia de la dita ciutat al any següent, ço és, l'onrat en Simó Çacreu, cambiador de la dita ciutat e qui aprovadament e experta és estat clavari en l'any passat.

E tantost en aquell matex instant, lo dit honrat en Simó Çacreu, a qui en presència dels dits honorables jurats constituït e clavari per al dit esdevenidor any elet, jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell per ses mans reverencialment tocats en poder e mà del honorable mossén Luch de Bonastre, cavaller, jurat de la dita ciutat,

per si e sos companyons¹ presents reebent, que ell per si o per macip o hom seu farà tots e sengles pagaments dels censals que la ciutat fa, e no en taules de cambiadors o en dites d'aquells ne d'altres, mas realment en comptan. Segonament, que farà los dits pagaments d'aquella moneda que reebrà, ço és, reals o florins, sens tot cambi o altre servey, compartín les dites monedes a cascuns en cas que tot lur pagament no pogués fer en florins. Terçament, que quant l'albarà li serà portat, si haurà moneda en son poder ab la qual puxa quitar aquell albarà, que aquell sia tengut quitar encontinent, sens tot lagui e dificultat; e si no'n haurà, que al pus tard dins dos dies naturals haja quitat com sabés manlevar moneda a logre o agrat, cor de tal logre los jurats li faran la raó; en altra manera, passats los dits dos dies, lo dit clavari sia tengut a la pena del contracte d'aquell cens. E quartament, que com sia proveït que'l dit clavari prenga e reeba a mans sues los preus prorata de les addicions de les impecisions per obs de quitar censals, lo dit clavari faça tota sa diligència en haver moneda d'aquells preus; e tantost que haja de la dita moneda cumplent a preu de mig o de un censal o de més, convertirà aquella en tals quitaments sens tota tarda o dificultat, e açò jurà o promés servir si Déus li ajud e los sants Evangelis.

En aquest matex dia de dimercres, .XVII. del mes de maig del propdit any .M.CCCC.II.

En la cambra de concell secret de la dita ciutat, en presència dels honorables dessús propdits jurats, constituït en Ramon Garí, elet en guardià del almudí qui des-sús, jurà per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per ell corporalment tocats, en poder e mà del honorable mossén Luch de Bonastre, cavaller, ||^{188v} per si e sos companyons reebent, que bé e lealment e diligent se haurà en lo dit offici de guardià, e a son poder esquivarà e castigarà tots engans e fraus e guardarà diligentment totes e sengles coses pertanyents a aquell offici, e observarà les ordinacions per lo concell de la dita ciutat fetes e faedores en son offici e per exercici e regiment d'aquell. E tot açò a bona fe, sens mal engan, si Déus li ajud e la creu e los Evangelis sants d'aquell. Presents testimonis a açò los honrats micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí e en P(ere) Suau e molts d'altres.

Disapte, a .XX. dies de maig, del dit any .M.CCCC.II.

L'onrat en Simó Çacreu, clavari novellament refermat e reelet, promés e's obligà als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, en loch, nom e veu d'aquells e del concell de la dita ciutat e de tots aquells dels quals sia e fos interés stipulant e reebent que, finit l'any de la sua clavaria, retut compte d'aquella, restituirà de continent al clavari que li succeirà o a aquell a qui'l concell de la dita ciutat volrà e plaurà, tot ço que de la dita claveria restarà en son poder, tota dilació e excusa apart posada, obligan a açò tots sos béns mobles o no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela e segurtat donà e offerí fermances e principals tenguts e obligats,

¶ ¹ Tatxat: *ree*. Al marge esquerre: *juramentum clavarii*.

ab ell e sens ell e cascun per lo tot, a restitució del dit restant quantque sia, ço és, los honrats en Ramon de Salas e en Gabriel Rigolf, ciutadans de la dita ciutat, e cascun d'aquells per lo tot segons dit és, presents, que la dita fermanceria e principal obligació volenterosament e de bon grat feren e atorgaren, e per aquella si e tots lurs béns *in solidum* obligaren als dits honorables jurats e a mi, dit Berthomeu Cerdà, notari, stipulant *ut supra*, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren los dits clavari e fermances sobre açò a benefici departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola del rich Adrià, e a la ley o fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur, dret e ley contra açò vinents.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Bernat Mulner² e n'Arnau Claret, notaris de València.

¶^{189r} *Jhesus*

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo,
die sabbati vicesima mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayiú, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de p<ar>ròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Suau, menor, lochtinent de justícia civil, micer Berthomeu Si<s>t, assessor criminal, mossén Luch de Bonastre, en P(ere) Johan, en Guillem Solanes, mossén \Galceran/ de Castellví, micer Johan Mercader, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Jacme Castellà, menor, en Johan de Bonastre, en Gabriel Navarro, en Guillem Tamarit, en Ramon Galvany, en Jacme Mercer, en Johan Suau, en Vidal Auger, en Johan Martí, en Jacme Dezplà, en Johan Sagra, mossén Pelegrí de Montagut, en Miquel de Calatayiú, n'Arnau Erau, en P(ere) Sacristà, en P(ere) Dalmau, en Ferrer Pérez, en Johan Negre, en Ramon López, n'Anthoni Cavaller, en Bernat Sifre, en Bernat Pasqual, mossén Luís Valleriola, en Bernat Roselló, n'Antoni López, en Francesch Aguilar, en Martí de Calatayiú, en Ramon de Salas, en Bernat Suau, en Ramon Salat, en Martí d'Alagó, en Vicent d'Arenys, n'Esteve de la Mata, ¶^{189v} en Luís d'Oscà, en Català Sentafé, en P(ere) de Begues, en Domingo Vidal, en P(ere) Roqua, en Johan Lop, en Sabastià Marçó, en P(ere) Sanç, en Luís Exeménez, en Guillem Prior, en Berthomeu Palau, en Johan Cotanda, en Jacme Venrell, en Johan López, en Jacme Cabanes, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, en Francesch

¶² Tatxat: *notari*.

Roig, en P(ere) Adrover, n'Andreu Gaçó, en Johan Ferrando, en Berenguer Serra, n'Anthoni Coll, en Vicent Dezplà, n'Anthoni Forés, en Guillem Riera, en Johan Vicent, micer Johan Ferrando, n'Andreu Barceló, en Bernat Gili, n'Arnau Ballester, en P(ere) Basella, en P(ere) Solà, n'Anthoni Balaguer, en Jacme de Castre, en Vicent Palau, en Garcia del Toro, en Vicent Ponz, en P(ere) Bonjoch, en P(ere) Gavarra, en P(ere) Vidal, micer Bernat Abrí.

Jassia per ús loable e antiquada costum e ordinàriament pertanga als honorables jurats de cascun any de la ciutat de València procurar e haver de totes parts abundantment de blats a obs de provisió del poble d'aquella, segons cové a tanta multitud per gràcia de Déu, com açò sia vida e la salut e sustentació de tant poble. Emperò, a major certificació e descàrrech d'aquest acte, lo present concell deliberadament e concordant volgué, pregà, requés, amonestà e donà càrrech als dits honorables jurats presents, e a cascun d'ells, de haver e procurar abundantment de blats axí com dit és. E a major cautela, lo dit concell donà e atorgà licència e plen poder als dits honorables jurats e a la major part d'aquells, hoc encara a aquell o a aquells d'ells qui de si hi diputaran o en singular lo y comanaran, de procurar o haver los dits blats, los quals hajen e procuren de les parts de Sicília, de Castella, de Tortosa, de França e de totes altres parts de la senyoria del senyor rey e d'altra qualsevol, luny o prop, axí per terra com per mar, e açò (en blanc) per via d'ajudes qualsevol e a ells sia benvist e a lur líbit e sàvia discreció, volentat e coneguda, e en totes aquelles quantitats e qualitats de blats que trobaren e volran, e sots qualsevol quantitat o quantitats d'ajuda e pactes e condicions que's volran e convendran ab los assegurants e qualsevol altres obligacions, e o per via de fer préstech o préstechs en diners a mercaders nego-^{190r}-ciantis o negociar volents en blats, per portar a vendre aquells ací, axí emperò, que tal préstech o préstechs e negociacions sien e's facen a interés e despeses e risch dels mercaders a qui la peccúnia serà prestada. E per aquesta raó \de via de préstech,/ lo síndich de la ciutat, de consell, consentiment e ferma dels dits jurats o de la major part d'aquells, qualsevol contrari estatud en aquest cas o cases solament no constasant, puxa fer venda e carregament de censals morts ab carta de gràcia sobre los béns de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella, per haver moneda a prestar als mercaders per la dita raó, a interés e messions lurs segons és dit, açò expressament declarat: que'ls dits jurats e síndich s'aseguren bé e hajen plenes e bastants segurtats dels mercaders a qui tals préstech o préstechs faran, de restituir e pagar aquells ab l'interés e messions sens tota falla ans de la fi del present any d'aquesta juraderia, en manera que un mes o al tot menys .XV. dies ans de la fi de la present juraderia los censals que per aquesta raó seran estats carregats e venuts sien reemuts e quitats realment, e de fet o fets reembre e quitar per aquell o aquells qui hauran preses o a qui seran liurats los preus d'aytals censals. E aprovà e confirmà e loà lo concell tots e qualsevol asseguraments que per los dits honorables jurats sien estats fets tro ací sots qualsevol forma e quantitats d'ajudes, e seran fetes d'aquí enant, e totes altres coses, pactes e maneres que sien fetes e ordenades en favor d'aver e retenir forments.

Més avant, com soles aquestes coses³ no sien bastants a tenir abundada la ciutat de viures, majorment en temps estret e de penúria e esterelitat de blats, per tal encara lo dit concell donà licència e plen poder als dits honorables jurats e a la major part d'aquells que, per haver pus gras abundantment e per tenir lo for del almodí pijat e lo poble ho puxa bé supportar, puxen comprar e fer comprar en les dites parts e altres qualsevol on puxa ésser atrobat, tant e aquell forment que·ls sia vist de e ab diners de la dita ciutat tro en preu o quantitat de vint mília florins, e d'aquí ensús si mester serà. E per haver la dita quantitat de vint mília florins e d'aquí ensús, puxa lo síndich, ab ferma e voler dels dits honorables jurats e qualsevol d'aquells, als quals lo dit concell ne donà licència, carregar sobre la universitat de la ciutat e béns d'aquella tot aquell e tant censal mort, ab càrrech de quitar e reembre aquell com serà mester, a haver la dita quantitat e al for que haver e trobar lo poran e covendran, e puxen haver e elegir persona e persones a e per trametre \o comanar/ a fer les dites compres de forments tals que sien afeades, e remunerar aquelles de lurs treballs, feta de la dita remuneració tan solament paraula al concell sens les altres coses, \e aquelles persones que seran trameses o a qui comanaran de fer les dites compres puxen pendre cambi e recambis qualsevol, los quals sien complits de la peccúnia de la dita ciutat./ E perquè·ls vexells que portaran los viures sien guardats e defeses, que no vinguen en mans d'estranyes persones o de enemichs, puxen armar e desarmar e rearmar tantes veus com se volran ¶^{190v} aquells e tants vexells com faça mester, e per fer los dits armaments puxen carregar censal, si mester serà, en la forma sobredita a e per haver peccúnia a obs de fer los dits armaments. \Et / sobre totes e sengles dessus dites coses, lo dit concell atorgà liure e general administració e plenera facultat e manament als dits honorables jurats, ab totes adherències, emergències e dependències e altres coses al dit acte pertanyents e necessàries, a lur coneguda, sens les quals les coses sobredites no poguessen haver bon compliment.

Ítem, com segons provisions de precedents concells los honorables jurats pus proppassats haguessen feta comprar en la ciutat de Tortosa, per l'onrat en Nicolau Barberà a qui·n era estat escrit per los dits passats jurats, certa quantitat de forment lo qual gran res (sic) era ja tot ací, lo for del qual munta .VI^m. florins e pus, e paregués vergonyós al concell ésser trigat tant lo preu de trametre al dit honrat en Nicolau, qui és molt solícit e curós al servey de la dita ciutat ab sobirana lealtat. Per tal, lo dit concell concordantment e del·liberada proveí e volch que de la peccúnia de la dita ciutat sien trameses per dues segures persones, al dit en Nicolau Barberà, sis mília florins d'or de mantinent. E com la ciutat no haja al present prompta peccúnia, per ço donà lo dit concell e atorgà licència al síndich de la ciutat que, per haver los dits .VI^m. florins, ab ferma dels dits honorables jurats o qualsevol d'aquells puxa vendre e carregar sobre la universitat de la dita ciutat e béns d'aquella tant censal \mort/ com farà mester a la dita quantitat, a aquell for que trobar puxa sots carta e gràcia de reembre aquell per

¶³ Tatxat: *en*. Al marge esquerre: .XX^m. florins, de carregar censal per forment.

aquell matex for, ratifican e conferman lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* qualsevol carregaments de censals que per lo dit síndich, per aquesta raó e per les dites en la precedent licència d'aquest concell, seran fetes.⁴

Quant és a açò que's dit per los defenedors del pariatge,⁵ que no y ha diners per armar la galea que's deu tenir en la mar si donchs la ciutat no manleva sobre'l capítol del dit pariatge, com ells no trobem qui'ls enprest en via de censal si donchs no s'i obliguen en lurs noms propis, ço que no volen fer, lo dit honorable concell concordantment proveí e hac per bo que ells soltament o absoluta meten lo dit capítol en mans e poder de la ciutat e síndich d'aquella, lo qual façen procurador, lo dit síndich, en nom de procurador lur e com a síndich, per via de censal mort manleu o càrrech sobre'l dit capítol tan solament, e ab obligació d'aquell sola, tota aquella quantitat que sia mester al dit armament, enaxí que'ls prestants o comprants lo dit censal hagen a passar primerament e per exprés per lo dit capítol. E a menys falliment d'aquell e no en altra manera, la ciutat sia tenguda als compradors o prestadors ab sola evicció del dit cas de ¶^{191r} menys falliment, cor en aquesta forma la ciutat trobarà prou moneda e no's diu per tant que'ls dits defenedors no tenguen son capítol o que's desisque'n d'aquell del tot, mas cascun any, tantost que sia venut, los compradors d'aquell sien meses en mans de la ciutat e s'obliguen a pagar lo preu a aquella o al dit síndich, e açò dur tant e tan longament tro lo deute manlevat e interés d'aquell sien quitats e reemuts, o'l dit síndich ab los jurats o qualsevol d'aquells puxen simplament, a obs d'armar la dita galea, carregar sobre la ciutat aquell censal que'ls sia vist e, exparsament, encauten-se dels defenedors e clavari del pariatge, segons los sia vist a lur voler.

Més avant, quant és a la galea demanada per lo senyor rey en ajuda del passatge de la alta senyora \reyna/ de Sicília, lo concell concordantment perseverà en aquella matexa deliberació que's notada en lo concell celebrat dessus a .XIII. del present mes. E perquè en lo cas que mester sia la dita galea haja prest aviamment, lo dit concell de present proveex que'ls honorables jurats, ab .X. pròmens que ajusten a si del dit concell, s'aparten tantost en la cambra de concell secret e aquí, per via de veus e scrutini, elegesquen patró a e de la dita galea un honrat ciudadà e, elet, publiquen aquell al concell. E tantost, los dits honorables jurats, metents en execució la provisió del dit concell, ajustaren e appellaren los honorables mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, micer Berthomeu Sist, en Francesch Aguilar, en Bernat Suau, en Ramon de Salas, en Jacme Dezplà, en P(ere) Roqua, en Francesch Roig, n'Andreu Barceló, en Ramon López, ab los quals los dits honorables jurats s'apartaren en la dita cambra de concell secret. E aquí, fet ròtol de .X. honrats ciudadans abtes a patronejar la dita galea, tots los dits honorables jurats e los associats a ells, cascun prestan son vot, foren concordades e elegiren en patró de la dita

¶⁴ Al marge esquerre: *de carregar censal per .v^l. florins d'en Barberà.*

¶⁵ Al marge esquerre: *de la galea del pariatge.*

galea l'onrat en P(ere) Suau, ciutadà de la dita ciutat, e tornats al concell publicaren a aquell la elecció del dit patró, la qual plagué a tot lo concell concordantment e hargren aquella loablement agradable.⁶

Ítem, com la provisió per concell passat feta a Johan Saragoça, levador de les immundícies dels carrers de la ciutat, sia complida e no duràs sinó tro a Cinquagèsima proppassada, e experiència haje monstat e mostre lo dit acte ésser bo e tol·lent moltes infeccions e plasent a tot lo poble.⁷ Per tal, los dits honorables jurats e concell refermaren lo dit en Johan Saragoça al dit acte notat en concell precedent, e que de la peccúnia de la dita ciutat sien donats a aquell e pagats per cascadun mes quatre florins d'or anticipan-^{191v}-li de dos en dos meses .VIII. florins d'or, e açò correga e dur de Cinquagèsima proppassada a avant tant com plaurà al dit concell.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die lune .XII^a. mensis junni.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens. en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents.

En Bernat Johan, justícia civil, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, mossén Luch de Bonastre, en Pere Johan, en G(uillem) Solanes, mossén Galce\ran/ de Castellví, micer Johan Mercader, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Luís Valleriola, micer Johan Ferrando, en Miquel de Calatayiú, n'Arnau Erau, en Francesch Aguilar, en Johan Cardona, en Ferrer Pérez, en Bernat Suau, en Johan Martí, en Bernat Sifre, en Bernat Pasqual, n'Andreu Barceló, en Bernat Gili, mossén Jacme Castellà, menor, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Bernat Rosselló, en Guillem Tamarit, en Ramon Galvany, en Martí de Calatayiú, en Johan Negre, en Vidal Auger, n'Anthoni Cavaller, en Vicent d'Arenys, en Maymó Gil, en Català Sentafé, en Pere de Begues, mossén Pelegrí de Montagut, micer G(uillem) Çaera, en G(uillem) Draper, en Nicolau Tamarit, en P(ere) Sacristà, en P(ere) Dalmau, en Jacme Mercer, en Francesch Escolà, en Ramon Salat, en Martí d'Alagó, en Johan Sagra, en P(ere) Passadores, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, ^{192r} n'Arnau Ballester, blanquer, en P(ere) Basella, n'Andreu Gacó, en Johan Remolins, n'Andreu Estopinyà, en Nicolau Ferrer, menor, en Guillem

¶ ⁶ Al marge esquerre: *elecció de patró.*

¶ ⁷ Al marge esquerre: *de malaropa.*

Prior, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, en P(ere) Gavarra, en Johan Vicent, mossén Francesch Monyoz, micer Macià Pardo, en Bernat Albesa, en Goçalbo de Roda, en Jacme Anglés, mossén Luís Valleriola, micer Anthoni d'Alagó, en P(ere) Roig, en Miquel Garí, n'Anthoni Fajola, en Jacme Vicent, en Miquel Palomar, en Nicolau Ferrer, en Luís Sala, en Domingo Vinyoles, en Miquel de Tena, en P(ere) Gros, en Domingo Vidal, blanquer, en P(ere) Adrover, n'Anthoni Balaguer, en Johan Ferrando, en P(ere) Sanç, en Luís Exeménez, en Vicent Dezplà, en Bernat Valent, n'Anthoni Forés, en Jacme Venrell, en P(ere) Vidal, en P(ere) Çabata, menor, en Jacme Jofre, en Johan Caldes, micer Sanç Pérez, en Vicent Queralt, en Mamfré Escrivà, micer Francesch Tallat, en Bernat Guillem, en P(ere) López, en Ramon Tallada, n'Arnau Borràz, en Pasqual Gençor, en Bernat Ponz, n'Arnau Borrell, en Berenguer Motes, en Puigdecors, en Lorenç Fuster, en Francesch Roig, en Johan Lop, en Sabastià Marçó, en G(uillem) de Monpaó, en Francesch Igual, en Garcia del Toro, en Domingo Gil, en Jacme Prats, en Bernat Martí, en P(ere) de les Cambres, mossén Johan de Quintavall, micer Ramon Cuquó, en Salvador Ferrando, en Guillem Jàfer, micer Johan Pere, en Johan de Vera, micer P(ere) Català, en Berthomeu de Vilalba, en Johan Andreu, en Bernat Torres, en P(ere) Niell, en Segarra, en Johan Diona, en Bernat Mir, en Jacme Madriz, en Bernat Pelegrí, en G(uillem) Sabastià.

||^{192v} Feta relació en aquest concell del proceïment que'l molt alt senyor rey volia e entenia fer sobre lo fet de Xelva, segons consell que deya que'n havia haüt fer d'açò raonament en concell molt madur, com lo procés de Xelva, segons per molts fon allí deduït, fos e sia estat fe<t> bé, justament e madura e segons forma de furs, privilegis, provisions e ordinacions reyal, e antiga e aprovada usança, e per conservació d'aquells e dels amprius e libertats de la ciutat de València, e degué ésser bé e altament deffés per justícia. Per tal, lo dit concell deliberadament e concordant proveí e hac per bo que fossen haüts los advocats pensionats de la ciutat, qui eren en lo temps de la facció del dit procés e los qui ara són, e tots altres qui ladonchs caberen en lo dit procés e que als dits honorables jurats apareguen deure ésser haüts, e encloses en un loch secret on estien a messió de la ciutat regoneguen, examinen e punctuen lo procés fet de Xelva, lo qual los sia mes entre mans e concorden lo dret de la ciutat e fortificació d'aquell ab totes aquelles armes de furs, privilegis, provisions e ordinacions reyal, que's atroben e y sien necessàries e toquen lo dret de la ciutat. Et d'aquèn, supplicablement e ab humil subjecció lo dit feyt e lo dret de la ciutat sia altament e esforçada defés, car no deu creure alcun que de tan alt e axí just e raonable rey e senyor, qui és font de justícia, proceesca alcun proceïment sens oir e appellar la part.

Ítem, com lo precedent acte tocant Xelva sia de tal natura e tan car a la ciutat que a la deffensió e raonament d'aquell deuen ésser molts e en los afrontes que d'aquèn hauran ésser fets denant lo senyor rey per la dita raó. Per tal, lo dit concell molt concordantment volch e proveí que per los honorables jurats sien eletes .XL. persones, ço és, .XX. de la conselleria del present any e altres .XX. de la conselleria del any que's féu lo procés de Xelva, e aquestes .XL. persones o la major part d'aquelles

sien e entrevenguen en tots los afrontes e raonaments que denant lo dit senyor rey hauran ésser fets e's faran, si e quant lo cas a coneguda dels senyors de jurats ó requerra que les dites .XL. persones⁸ sien appellades e demanades als dits afrontes e raonaments, e de ço que en aquells dits afrontes s'ennovarà o serà descubert o atrobat, reporten al concell tota hora que y sia mester e no enans, per ço que'l dit concell, asabentat, hi puxa legudament e deguda proveir.

¶^{193r} Més avant, com al present concell, per l'onrat mossén Galceran de Rosanes, alguazir del molt alt senyor rey, sia estada presentada una cèdula continent effectualment dues coses, ço és, e la primera que dimercres primervinent los honorats jurats e los advocats e tres conselleries, ço és, del any \present e dels anys/ .XCIII. e del any .XCV., e los advocats d'aquests anys e tots los caps de menesters, fossen en hora de vespres del dit dia denant lo dit senyor; segonament, que per huy tot dia los dits honorables jurats haguessen mes lo procés de Xelva en poder del cardenal de Catània, e aquestes coses fossen contra furs, privilegis e provisions reyal. Per tal, lo dit honorable concell proveí e tench per bo concordantment que'ls dits honorables jurats, ab aquells que'ls sia viares dejen ajustar a si, vagen al dit senyor a supplicar-lo que sia sa mercè revocar e haver per revocades les coses de la dita cèdula axí com ha proveïdes sens part e contra fur, al·legan-li les causes per què segons fur són revocadores. E si fer no u volrà, que sia reportat al concell per ço que aquell hi proveesca justament e raonable.

En aquest matex dia, los dits honorables jurats concordantment elegiren les .XL. persones que ab ells ensemps han ésser en los afrontes faedors denant lo dit senyor rey en e per los fets de Xelva, les quals són segons que's seguexen:

Les següents .XX. persones són de la conselleria del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.XCIII., qui caberen en lo procés de Xelva: mossén Pelegrí de Montagut, en Goçalbo de Roda, en Miquel de Novals, en Nicolau Valldaura, en P(ere) Gençor, en R(amon) Constantí, en Luís d'Exarch, mossén Francesch Monyoz, micer P(ere) Català, en Johan de Natera, en Johan Torragrossa, en Leonart Marrades, en P(ere) Almudèver, en Luís Galvany, micer Domingo Mascó, micer Sanz Pérez, en Jacme Jofre, en Jacme Marrades, en G(uillem) Estrany, en P(ere) Çaplana.

Les següents .XX. persones són de la conselleria del present any: l'onrat en Bernat Johan, justícia civil, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, ¶^{193v} micer Bernat Abrí, en Gerau Bou, en Nicolau Jofre, en Nicolau Tamarit, en Bernat Borrell, en P(ere) Roqua, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Passadores, en Francesch Miró, en Bernat Suau, en Francesch Roig, en Gabriel Navarro, en Bernat de Codinachs, en Matheu Vidal, en Bernat Vidal, en Ramon de Salas, en Felip Frígola, n'Andreu Barceló.

Més avant, \jassia/ en aquest matex dia de dilluns .XII. del dit mes de juny, fos celebrat concell general en lo qual eren estats molts qui no són de la conselleria del present any, però allò era estat fet per tant com lo disapte pus proppassat los honorables

¶⁸ Tatxat: *he*. Al marge esquerre: *Xelva*.

jurats, veents que'l fet de Xelva era molt car a la ciutat e merexia altament e rigorosa ésser defés, com lo procés d'aquella fos fet justament e per mantenir los libertats e privilegis de la ciutat que són regalia del senyor rey, com sien causa de la gran població de la dita ciutat, e lexar la deffensió del dit procés de Xelva seria exinanir e frustrar les dites libertats e amprius de la dita ciutat, de què's seguiria destrucció e depopulació d'aquella, e a deffensió d'aquest procés devia haver molts ulls e per molts devia ésser sentit e vist, a foragitar greus o grans sospites, per conegut esforç ordenaren una conselleria de notables persones e expertes, les quals triaren de les conselleries que foren en los anys de .M.CCC.XCIII. e .XCV, en los quals se féu e's acabà lo dit procés de Xelva per causa dels amprius de la ciutat, la qual ajustaren a si e a la conselleria del any present, e que fos demanada tota hora e quant s'agués a parlar o tractar en concell alcuna cosa del dit procés de Xelva, de la qual triada e ajustada conselleria són los següents:⁹

Mossén Johan de Qui<n>tavall, mossén Francesch Monyoz, mossén P(ere) Dezpuiç, en P(ere) Çabata, menor, micer Ramon Soler, mossén Johan de Vilarasa, mossén n'Esteve Cubells, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer Sanz Pérez, mossén Luís Valleriola, mossén Bernat Escorna, en Mamfré Escrivà, en Johan de Natera, micer P(ere) Català, ||^{194r} micer Ramon Cuquó, micer Berthomeu del Mas, micer Macià Pardo, micer Domingo Mascó, en Jacme Jofre, en Miquel de Novals, en Salvador Ferrando, en Matheu Vidal, en Bernat Borrell, en G(uillem) Estrany, en P(ere) Almudèver, en Jacme Marrades, en P(ere) Espano, en Johan Rojals, en Bernat Albesa, en Vicent Saranyó, en Johan Caldes, en Johan Gascó, en G(uillem) Draper pus vell, en Domingo Gil, blanquer, en P(ere) d'Òdena, en Bernat Ros, en Miquel Garí, en P(ere) López, en Bernat Torres, en Francesch Pérez, n'Anthoni Fajola, en Johan Çaera, notari, en Jacme de Bas, micer Johan Belluga, micer Johan Pere, micer Tomàs Johan, micer Bernat Anglés, en Nicolau Jofre, en Nicolau Valldaura, en Berenguer Minguet, en Francesch de Fluvià, n'Andreu Civera, en Jacme Anglés, en Leonart Marrades, en Luís d'Exarch, en P(ere) Çaplana, en Vicent Queralt, en Vicent Benajam, en Johan de Vera, en Bernat Moliner, en Berthomeu Avenella, en Berthomeu Remolins, en Luís Galvany, en Johan Andreu, en Gil de Sagra, en P(ere) de la Cambra, n'Anthoni Mir, en Segarra, en Miquel Palomar, en Pasqual Gençor, en Johan Diona, en Jacme Balaguer, micer P(ere) Pastor, micer Anthoni d'Alagó, micer Francesch Blanch, en Johan Torragrossa, en Ramon Costantí, micer Francesch Tallat, en P(ere) Gençor, en Jacme Ros, en Johan de Fluvià, en Berthomeu de Vilalba, en Ramon Bovet, en Francesch Aragonés, en P(ere) Jordà, en Miquel Cardona, en P(ere) Roig, en Bernat Guillem, en P(ere) Cambres, n'Arnau Ferrer de la Palma, en Berenguer Pujalt, n'Anthoni Riera, en Gerau Bou, en Pasqual de Montalbà, en Luís Sala, en P(ere) Sacristà, n'Arnau Borrell, en Jacme Madriz, en Domingo Vinyoles, en Berenguer Motes, en Bernat Pelegrí ||^{194v} en Ramon Tallada, n'Arnau Torres, en Jacme Moragues, en Francesch Vilar, en P(ere) Niell, n'Anthoni Mascarós, en

¶ ⁹ Al marge esquerre: *conselleria per los fets de Xelva*.

Jacme Olzina, en Jacme Vicent, en Blay Agostí, n'Arnau Borraz, en Gerau Martí, en Pasqual Serra, en Garcia Assensi, en P(ere) Bonet, en P(ere) de Copons, en Matheu Boil, en G(uillem) Siurana, en P(ere) Bonet, en Nicolau Ferrer, n'Anthoni Coll, n'Anthoni Cirera, en Vicent Ponz, en Bernat Ponç, en P(ere) Rambla, en Matheu Rama, en Martí Pérez, en Bernat Mir, en Johan Garcia, en Bernat Narbonés, en Jacme de Castre, en Miquel de Tena, en Domingo de Gerp, en Gil López, en G(uillem) Adrover, en Puigdecorbs, en Bernat Borrell, en G(uillem) Sabastià, en P(ere) Gros, en Jacme Segarra, en Johan de [Montó], en Lorenç Fuster.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II.,
die mercurii .XIII^a. mensis junii.*

Per causa del procés de Xelva fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu¹⁰ de Calatayiú e Vicent Gil, verguers, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e d'altres mesters de la ciutat sobredita, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemp appellar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, ¶^{195r} mossén Luch de Bonastre, en P(ere) Johan, en Guillem de Solanes, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, micer G(uillem) Çaera, en G(uillem) Draper, n'Arnau Erau, en P(ere) Sacristà, en P(ere) Dalmau, en Jacme Mercer, en Johan Negre, en Martí d'Alagó, en Maymó Gil, en Felip Frígola, en Domingo Vidal, n'Arnau Gaçó, en Johan Remolins, n'Andreu Estopinyà, en Berenguer Serra, en Garcia del Toro, en Domingo Gil, en Jacme Prats, en P(ere) Gavarra, en Johan Vicent, mossén P(ere) Dezpuig, en Jacme Jofre, mossén Pelegrí de Montagut, micer Johan Ferrando, en Miquel Calatayiú, n'Anthoni Lòpiz, en Francesch Aguilar, en Johan Cardona, en Ferrer Pérez, en Bernat Suau, en Johan Sagra, n'Andreu Barceló, en P(ere) de Begues, en P(ere) Adrover, n'Anthoni Balaguer, en Johan Ferrando, en P(ere) Sanç, en Nicolau Ferrer, en G(uillem) Prior, en Vicent Ponz, n'Anthoni Forés, en Jacme Venrell, en P(ere) Vidal, micer R(amon) Cuquó, en P(ere) Espano, en Johan Torragrossa, micer Bernat Abrí, en Nicolau Tamarit, en Guillem Tamarit, en Ramon Galvany, en Martí de Calatayiú, en R(amon) de Salas, en Vidal Auger, n'Esteve de la Mata, en Català Senta Fe, en Bernat Ferrer, en Johan Lop, en Sabastià Marçó, en G(uillem) de Monpaó, en Francesch Igual, en Luís Exeménez, en Vicent Dezplà, en Johan Comes, en Guillem Riera, en P(ere) de les Cambres, mossén Francesch Monyoz, micer Macià Pardo, en Bernat Albesa, ¶^{195v} en Guillem Jàffer, micer Johan Pere, micer Tomàs Johan, micer P(ere) Català, en Ramon Costantí, en Bernat

¶¹⁰ Tatxat: *Gil*.

Guillem, en P(ere) López, n'Arnau Torres, en Pasqual Serra, en P(ere) de Copons, en Vicent Ponç, en Matheu Rama, en Johan Garcia, n'Arnau Borrell, en Bernat Pelegrí, en Jacme Segarra, en Goçalbo de Roda, mossén n'Esteve Cubells, en P(ere) Çaplana, micer Anthoni d'Alagó, en Berthomeu Vilalba, en Johan Andreu, en Johan Çaera, en P(ere) Niell, en Segarra, en G(uillem) Siurana, en Bernat Ponç, en Bernat Mir, en Luís Sala, en Domingo Vinyoles, en Puigdecorbs, en Johan [Montó], micer Sanç Pérez, micer Johan Belluga, mossén Luís Valleriola, en Johan Torragrossa, en P(ere) Roig, en Miquel Garí, en Ramon Tallada, n'Arnau Borràz, en Johan Diona, en Nicolau Ferrer, en P(ere) Rambla, en P(ere) Bonet, en Pere Sacristà, en Berenguer Motes, en G(uillem) Sabastià.

Com lo molt alt senyor rey, supplicat humilment per los dits honorables jurats, segons relació per aquells feta al present concell, que fos sa mercè revocar les dues coses demanades de què és feta menció en lo precedent concell, ço \és,/ que'l procés de Xelva fos mes en poder del cardenal de Catània, e que les tres conselleries en lo dit precedent concell mencionades fossen e anassen al Real denant la sua excel·lent majestat, no haja volgut atorgar o devallar al cap de les dites demanades tres conselleries, jassia en lo cap del dit procés li haja plagut sobreseure, segons relació dels dits honorables jurats al dit concell feta de la¹¹ resposta del dit senyor, e d'aquèn se covengués complir son voler quant a les dites demanades tres conselleries, volén en açò cautament proceir, concordantment proveí e volch que, sens emperò derogació de furs e privilegis e lesió d'aquells e protestació precedent, que aquells romanguen en tota lur força e valor les dites tres conselleries, ço és, del ||^{196r} present any e dels anys de a Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.XCIII. e .XCV., fossen e sien appellades e ajustades a la sala de la ciutat, no per la manera, ús o forma consellal mas ab manaments penals e en altra manera. E d'aquí ajustats partesquen e vaju, no com a consell format mas com a singulars e privades persones, axí com en aquella forma demanades, al Real, al dit senyor rey, per oir¹² ço que al dit senyor rey plaurà proposar e dir, e a allò, humilment e ab subjecta reverència, respondre si e segons serà mester. E com seria molt difús e pus verament cosa no congruent ne portable que cascun de tanta multitud respongués, lo dit concell volch e hac per bé que per los dits honorables jurats fossen eletes certes e disertes persones que, per tota la multitud allí present, responguessen a les coses que per lo dit senyor sien proposades e dites, e per altres de sa part o manament e a tots altres replicats que fossen allí fets per lo dit senyor o qualsevol altres de sa part. Volch emperò lo concell que, ans \de proposició e/ que responguessen, fos haüt del dit senyor salvament de furs e privilegis si mester hi era.

Part lo concell en aquest matex dia, los dits honorables jurats elegiren los honorables micer Johan Mercader, conjurat, micer Guillem Çaera, advocat pensionat de la ciutat, e micer P(ere) Català, a fer les dites respostes per tots los ajustats.

¶ ¹¹ Tatxat: dita. Al marge esquerre: Xelva.

¶ ¹² Tatxat: h (inicial)

Post hec, die jovis intitulata quintadecima mensis junii anno proximo dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

Los dessús *proxime* dits honorables jurats, exseguín o menan a execució la provisió de concell celebrat a .XIII. del mes de maig proppassat, taxaren al discret en Bernat Ros, de casa del molt alt senyor rey, en satisfacció e remuneració dels treballs per aquell sostenguts en alguns negocis de la ciutat e en expedició d'aquells, los quals foren tractats e són estats espaxats denant lo senyor rey en les Corts que són estades celebrades en la ciutat de Sogorb e continuades en la vila de Castelló tro al dia que'l dit senyor vench e entrà en la ciutat de València *viginti quinque florinos auri*, los quals manaren ésser pagats de la peccúnia de la ciutat.¹³

¶^{196v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.II°.,
die veneris vigilia beati Johannis,¹⁴ vicesima tertia mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps appellar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, en Pere Johan, en Guillem de Solanes, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Pelegrí de Montagut, en Bernat Rosselló, n'Arnau Erau, en P(ere) Sacristà, en P(ere) Dalmau, en Ferrer Pérez, en Bernat Suau, en R(amon) Salat, en Martí d'Alagó, en Johan Sagra, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, en Bernat Gili, en Domingo Vidal, en Johan Lop, en Guillem Draper, en Gabriel Navarro, n'Anthoni López, en Francesch Aguilar, en Martí de Calatayiú, en Johan Negre, en Vidal Auger, en Johan Martí, en Jacme Dezplà, en Bernat Pasqual, en Nicolau Jofre, en Català Sentafé, en P(ere) de Begues, en Francesch Roig, n'Anthoni Balaguer, en Miquel de Calatayiú, en Nicolau Tamarit, en G(uillem) Tamarit, en R(amon) Galvany, en Jacme Mercer, en Francesch Escolà, en R(amon) López, n'Anthoni Cavaller, en Johan Gascó, en Maymó Gil, en Luís d'Ozca, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, en P(ere) Solà, en Johan Remolins, ¶^{197r} en P(ere) Sanç, en Vicent Palau, en Bernat Valent, en P(ere) Vidal, en Johan Torragrossa, en Francesch Igual, en Luís Exeménez, n'Anthoni Forés, en P(ere) Bonjoch, micer G(uillem) Çaera, en Berenguer Serra, en Vicent Dezplà, en Jacme Venrell, en Johan Cotanda, micer Bernat Abrí.

¶¹³ Al marge esquerre: *d'en Bernat Ros.*

¶¹⁴ Tatxat: *civi.*

Lo present concell concordantment proveí per alguns esguarts que·l honrat racional admeta en compte de data al honrat en P(ere) Dalmau, patró qui és estat de la galiota que la ciutat armà poch temps és passat per guardar que per mar no isquessen blats del regne, quinze florins d'or comuns d'Aragó per alguns dans que ha sostenguts e despeses que ha fetes per ço com lo senyor rey lo volia fer pendre e punir, per tal com havia presa e aturada e tramesa a la ciutat la coqua d'en Montalar carregada de forment, la qual lo dit senyor volia trametre ab lo dit càrrech a castell de Càller en Cerdunya e açò sens dar compte d'aquells de menut.¹⁵

Ítem, lo dit honorable concell, hoïda la imformació per lo discret en Jacme Vallseguer, notari, de manament o comissió verbal dels honorables jurats, reebuda de paraula de les coses dejús escrites,¹⁶ attés que per aquella, segons relació en lo dit concell feta per lo dit en Jacme al reverent mestre de Muntesa e a altres cavallers religioses, maestres e comanadors de orde de cavalleria, antigament e en temps passats era fet compte de les imposicions e signats albarans d'aquelles per los racionals passats axí com a persones ecclesiàstiques e immunes, e attés més que de dret han immunitat, jassia per algun poch temps, per inadvertència e per ventura e pus verament poca diligència del dit reverent mestre de Muntesa, sia estat cessat fer-li compte e signar albarans, proveí concordantment, volch e ordenà a observança de la dita immunitat que lo racional de la ciutat, qui és e per temps serà, d'ací avant faça compte e signe los albarans de les imposicions al dit reverent mestre e a tots altres maestres e comanadors religioses, axí e segons és fet a e de persones ecclesiàstiques e religioses, aquells dits reverents maestres e religioses lexant e difinint lo temps passat, com en culpa d'aquells de no metre-u e posar o afrontar en concell haja estat. E per tolre d'ací avant tota disceptació e encara enuig d'aquells e del dit racional, lo dit concell concordantment proveex que, en lo temps que les vendes de les imposicions se fan e·s faran d'aquí enant, lo capítol de la imposició del tall dels draps ||^{197v} sia encantat e venut ab càrrech de la immunitat del dit mestre e dels altres religioses e persones ecclesiàstiques, preveres e altres immunes, enaxí que no calega recórrer al racional per fer compte e signar albarans, ans romanga a càrrech dels imposadors de no pendre imposició de les dites persones e de sagellar lur drap sens pendre aquella dita imposició d'aquelles.

Ítem, a gran clamor d'alcuns mercaders d'aquesta ciutat, qui són generalment oppresses e vectigalats de excesses vectigals en partides e nacions estranyes, axí de jenoveses, venecians com d'altres nacions fora la senyoria del senyor, e axí importantment que·ls puc exercir art de mercaderia en tals terres, lo dit honorable concell concordantment, a e per remenar tals oppressions e excesses vectigals, o almenys per posar los d'aquelles nacions em (sic) paritat, proveí, volch e ordenà que jenoveses, venecians e tots altres de nacions estranyes sien tractats en la ciutat de València

¶¹⁵ Al marge esquerre: *d'en P(ere) Dalmau.*

¶¹⁶ Al marge esquerre: *de la immunitat de les religioses.*

e¹⁷ terme d'aquella, ab lurs coses e mercaderies, segons e axí com són tractats los nostres mercaders e de la ciutat en lurs estranyes nacions e terres.

Ítem, com deprop deja e haja ésser jurat l'excel·lent primogènit del molt alt senyor nostre senyor lo rey, e tal e axí solenne acte per sa reverent magnitud sia congruent cosa ésser fet per molts síndichs de la ciutat e no per poch nombre, com en tanta e axí prestant solenniat moltes notables persones hi dejen ésser eletes a honorament d'aquell dit acte. Per tal, lo dit concell concordantment comanà e donà leer e poder als senyors de jurats que eligen e nomenen a ésser síndichs al prestar del dit sagrament, e requerre ésser jurats furs, privilegis e bones costumes de la ciutat e del regne per lo dit primogènit, aquells e tantes notables persones com los plaurà e·ls serà vist car lo concell, feta nominació d'aquelles, serà prest constituir aquelles en síndichs de la ciutat al dit acte.¹⁸

Més avant, com l'acte del *proxime* dit jurament sia axí solenne e de tanta dignitat que a la decència d'aquell son meters notables aparellaments e arreaments dels honorables jurats, qui són cap e preeminència de tots los altres de la ciutat, e sia raonable que no hagen a fer los aparells de ço del lur.¹⁹ Per tal, lo dit concell concordant-^{198r}ment, quant al present e per sguart tan solament de la solennitat del dit sagrament, e dispensant quant a açò, proveí e volch que de la peccúnia de la ciutat sien affegits a cascun dels dits honorables jurats, que per aquesta raó s'an pus altament e pus costosa aparellar que'n altre temps passat, e per altres raons a obs de lurs vestits, .D. sous ultra los .D. sous que's en costum donar a cascun d'aquells a vestir per causa de la juraderia.

Ítem, com dessús en concell precedent sia estat proveït que la deffensió e sosteniment del procés de Xelva, qui és estat fet per observança de furs, privilegis, amprius e libertats de la ciutat de València, sia feta altament e rigorosa, com deffendre aquell és deffendre e conservar les regalies del molt alt senyor rey, entre les quals aquesta és major, que és conservativa de la gran e amable població de la dita ciutat, una de les pedres precioses de la sua corona. E los honorables jurats, molt abtament e bé e al dit honorable concell no poch agradable satisfén al cor e voler del dit concell, ultra los quatre advocats pensionats de la ciutat hagen ajustats, preses e reebuts a la defensió e manteniment del dit procés en advocats los experts micer Berthomeu Sist e micer P(ere) Català. E poria ésser turbació e laguiu de la deffensió del dit procés, e d'aquèn seguir-se alcun sinistre tomp, si·ls honorables jurats no podien estendre lur voler e poder a açò que·ls paregués faedor, a la leal e regorosa deffensió d'aquell dit procés, ans havien a cascun punt o inadent demanar e haver concell. Per tal, lo dit honorable concell, volén apposar a les dites coses curable mèdela e degut remey, precloén via a

¶¹⁷ Tatxat: *regne*. Al marge esquerre: *de vectigals contra jenoveses*.

¶¹⁸ Al marge esquerre: *d'elegir síndichs al jurament de senyor*.

¶¹⁹ Al marge esquerre: *afegiment als vestits*.

dispendis, loan e aprovan de fet la recepció e prenimment dels dits micer Berthomeu Sist e micer P(ere) Català, concordantment proveí e donà licència e plenera facultat als dits honorables jurats o a la major part²⁰ d'aquells que encara a la dita deffensió puxen pendre e ajustar, ultra los dessús dits, més o aquells advocats que·ls plaurà, conexeran e·ls serà vist, a lur bon àrbitre e conexença, altra provisió de concell no esperada. E aquells e los qui reebuts han, stipendiar o pagar de la peccúnia de la dita ciutat aquell o tant salari o salaris com se volran, ordenaran e taxaran al dit lur arbitre, e remoure e rehaver o reebre tantes veus com se volran e ordenaran a lur líbit \advocats altres/, Et noresmenys, de la dita peccúnia, sens appelar consell, facen e paguen totes altres qual·^{198v}sevol messions e despeses de quinasvol natura sien, al dit acte pertinents e expedients, lo dit concell no demanat, en manera que la dita deffensió virtuosament sia feta sens fallir·hi res, cor lo dit concell concordantment *nunc pro tunc et econtra* approve, loe e amologa, conferma e ha per agradable tot quant per los dits honorables jurats tro ací sobre les dites coses han fet, volgut, ordenat e despés, e d'ací avant faran, volran, ordenaran e despendran, e sia haüt e reputat axí com si pròpriament, per expressa e singular provisió de concell, cascuna cosa era feta.

Encara proveí lo dit concell que, de la peccúnia de la dita ciutat, sien pagats los vint florins que ha costat lo laüt que fon tramés per los honorables jurats a les galees dels castellans que han preses e robats en la mar alguns béns, quantitats e mercaderies de mercaders d'aquesta ciutat, e lo salari del porter qui fon tramés en lo dit laüt ab letres testimoniales com les dites coses eren de mercaders d'aquesta ciutat e que les tornassen.²¹

Ítem, lo dit honorable concell proveí e donà licència e facultat als dits honorables jurats, o a la major part d'aquells, que de part de tota la ciutat e del concell d'aquella liberalment offiren al molt alt senyor rey, a obs del passatge de la senyora reyna de Sicília, les dues galees que·s armen en la dita ciutat, la una per lo pariatge e l'altra per haver blats. E facen per guisa que·l dit senyor ó repete a liberalitat e li venga a grat e pler, e en esdevenidor no puxa ésser tret a conseqüència, segons és estat raonat en concell, lexan tot açò a discreció e²² coneguda dels dits honorables jurats o de la major part d'aquells, qui saben e²³ són certs de la intenció del dit concell.

Ítem, per alguns sguarts en lo present concell deduits e raonats, e a coneguda de tot lo concell útils o profitoses a la ciutat, lo dit concell concordantment proveí, volch e atorgà, dispensan aquesta veu, que dementre lo molt alt senyor rey sia en la ciutat e regne de València, e tant com al concell de la ciutat plaurà, los procurador e alcayts de Xelva e de la vall²⁴ e castells d'aquella, e de les viles e castells de Líria, de Exèrica, de Penàguila e dels tèrmens d'aquelles e de tots altres lochs e viles de la ciutat

¶²⁰ Tatxat: s. Al marge esquerre: *de micer Berthomeu Sist e micer P(ere) Català, e de Xelva.* ¶²¹ Al marge esquerre: *de .XX. florins.* ¶²² Tatxat: *bona.*

Al marge esquerre: *de la oferta de les galees.* ¶²³ Tatxat: *sots.* ¶²⁴ Tatxat: *d'aquella.* Al marge esquerre: *del romanir dels procuradors e alcayts.*

\qui de present són,/ no sien mudats per bé que lur any sia complit o's deja complir de prop, ans sots aquells matex poder que ja han, lo qual lo dit concell loa, aprova e conferma de nou a son beneplàcit, dementre lo dit senyor ¶^{199r} sia en la dita ciutat e regne d'aquella romanguen e estien en les dites procuracions e alcaydies, prometén lo dit concell haver per ferm e agradable tot ço que per aquells, en virtut del poder a ells atorgat, serà fet e procurat en observança de lur sacrament ja prestat, e açò durant lo dit beneplàcit o tro aquell sia revocat e intimat, sots obligació dels béns de la dita ciutat e universitat d'aquella, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que sien, yo, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, totes aquestes coses estipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Bernat Mulner, n'Arnau Claret e Berthomeu Rovira, notaris de la ciutat de València.

Ítem, plagué al dit concell la messió que era esta feta en los covits fets per lo fet de Xelva en la casa de la confraria de mossén Sent Jacme, e volch que aquella e totes altres messions que sien fetes e's façen d'ací avant, axí per lo dit procés de Xelva e causa d'aquell com per cercar provisions, actes e processos d'amprius de la ciutat e tocants aquells, sien pagades de la peccúnia de la dita ciutat.²⁵

Aprés totes aquestes coses fetes, primerament alcunes exortacions per bones e suficients paraules als dessús dits consellers que donassen e nomenassen bones e suficients persones a la elecció de miserable, fo proceït a elecció de procurador de miserables per via de sort ab redolins totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció lo discret en²⁶ Ilari de Calatayú, notari, dat e nomenat a aquest offici per la parròquia de Senta Maria d'aquesta ciutat,²⁷ e axí fon publicat al concell per los dits honorables jurats.

¶^{199v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die veneris .XXX^a. mensis junni.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e molts altres per los dits verguers, de manament verbal dels dits honorables jurats, per honrament del acte dejús escrit appellats e pregats, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustats en la sala de concell de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp per e de semblants coses tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honorables justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

¶²⁵ Al marge esquerre: *Xelva*.

¶²⁶ Tatxat: *Francesch Milla, notari*. ¶²⁷ Tatxat: *segons és acostumat*.

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, micer Berthomeu Sist, assessor del dit justícia, en Bernat Johan, justícia civil, micer Johan Domínguez, assessor civil, mossén Luch de Bonastre, en P(ere) Johan, en Guillem de Solanes, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Torragrossa, racional, micer Bernat Abrí, n'Arnau Erau, en Francesch Aguilar, en Martí de Calatayiú, en Bernat Suau, en Johan Martí, en Jacme Dezplà, en Bernat Pasqual, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, micer Guillem Çaera, en Bernat Rosselló, n'Anthoni López, en P(ere) Dalmau, en Jacme Mercer, en Vidal Auger, n'Anthoni Cavaller, en Bernat Sifre, n'Esteve de la Mata, en Luís d'Osca, en Català Santa Fe, micer Johan Ferrando, en Nicolau Tamarit, en G(uillem) Tamarit, en Johan Cardona, en Ferrer Pérez, en Ramon López, en Martí d'Alagó, en Johan Gascó, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, en Felip Frígola, ¶^{200r} en Bernat Gili, en Bernat Ferrer, en Domingo Vidal, blanquer, en Francesch Roig, en P(ere) Roqua, en P(ere) Adrover, n'Andreu Gaço, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Exemèniz, en Garcia del Toro, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en Pere Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) de les Cambres, en P(ere) Vidal, en Johan López, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda, en Salvador Ferrando, en Luís Manresa, en Johan Julià, en Pere Suau,²⁸ micer Johan Belluga, en Vicent Queralt, micer Jofre Gilabert, en Gerau Bou, en Vicent Carbonell, micer Macià Pardo, en Pere Gençor, en Nicolau Pol, en Johan Andreu, en Johan Mercer, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellar.

Com segons fon exposat al concell, lo molt alt e molt excel·lent príncep e victoriós senyor, nostre senyor lo rey, hagués dispost e volgués que de prop fos jurat solemniament lo molt excel·lent senyor don Martí, son car primogènit, rey de Sicília, axí tan solament com a primogènit e en la forma que primogènit deu e és acostumat jurar. E aparegués al concell aquest acte, atesa l'altea dels senyors, ésser digne de gran e alta solemnitat e molt venerable celebració, la qual cosa no podia mils ésser complida e haver son obtat que per gran nombre de notables persones elegidores quant a açò en síndichs, sens emperò revocació dels altres síndichs de la ciutat. Per tal, concordantment e deliberada volch e ordenà, jutjà e hac per bo lo dit concell, e de fet al dit acte constituí e ordenà en síndichs les persones honorables següents:²⁹

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, l'onrat en Bernat Johan, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, jurats, en Johan Suau, en Johan Torragrossa, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer

¶²⁸ Ratllat: *micer Berthomeu Sist*.

¶²⁹ Al marge esquerre: *elecció de síndichs a jurar lo primogènit*.

Bernat Abrí, en Vicent ^{||200v} Nadal, mostaçaf, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Nicolau Tamarit, en Ramon de Salas, micer Domingo Mascó, micer Johan Brusca, micer Arnau de Conques, micer Johan Domínguez, micer Jofre Gilabert, micer Bernat Anglés, micer Berthomeu Sist, micer Johan Manresa, micer Andreu Salvador, micer Macià Pardo, micer Johan Belluga, en Johan Suau, menor, en Johan Andreu, en Francesch de Fluvià, en Bernat de Codinachs, en Jacme Jofre, en P(ere) Suau, en Gerau Bou, en Pere Gençor, en Matheu Vidal, en Jacme Ros, en Luís Manresa, mestre Pere Soler, en Manuel d'Oriola, mestre Luís d'Ordís, en G(uillem) Estrany, en Ramon Costantí, en Berenguer de Rabinats, en Jacme Marrades, en Guillem Gençor, en Johan Gostanç, en Berthomeu Cruïlles, en Francesch Cortit, en Francesch d'Arques, en Vicent Granollés, en Francesch Miró, n'Andreu Civera, en Francesch Aguilar, en Salvador Ferrando, en Bernat Borrell, en Pere Mir, en Pere Bonvey, en Pere Almodèver, en Berenguer Minguet, en Michel Cardona, en Johan Aguilar, en P(ere) Cabrera, en Johan Julià, en Francesc Çatorre, en P(ere) Dezcortell, en Jacme Celma, en Ferrando Garcia, en Pere Torrella, en Berthomeu de Vilalba, en Daniel Mascarós, en Guillem Jordà, en Johan Valleriola, en Felip Frígola, en Luís d'Exarch, en Simó Çacreu, en Jacme Vallseguer, en Francesch Aragonés, en Francesch Vidal, en Pere Roqua, en Jacme Dezplà, en Vicent Benajam, en P(ere) d'Òdena, en Vicent Carbonell, en Romeu Corts, en P(ere) Fuster, en Francesch d'Avinyó, en Jacme de Monçó, en Francesch Barceló, en P(ere) Ballester, en Francesch Ferri, en Pere Esteve, blanquer, en Bernat d'Albesa,³⁰ n'Arnau Boig, en Salvador Amigó, en Johan Negre, en P(ere) Sacristà, en Gabriel Navarro, en Gabriel Rigolf, en G(uillem) Manresa, en Johan Pérez, en P(ere) Pastor, en Ramon Comes, en (en blanc) Ermeguer, en Jacme Esteve de Limotges, en Bernat Costa, en Miquel dels Senys, en Pere Anglés, en Johan Simó, en (en blanc) Mercer, en Pasqual de Montalbà, en (en blanc) Adrover, en Miquel Martorell e en Pere Miró, ciutadans de la ciutat de València dessus dita. E volch lo dit concell que·ls dits síndichs *invicem* fossen constituïts segons és notat en libre de notes, als quals manà ésser fet sindicat en la forma que·s notat en lo dit libre de notes de mi, Berthomeu Cerdà, escrivà del dit honorable concell.

Testes discreti Bernardus Mulner, Arnaldus Claret et Bartholomeus Rovira, notarii Valencie.

^{||201r} *Anno a Nativitate Domini millesimo quadrigentesimo secundo,
die veneris .VII^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara que en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiu e Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia del dit dia o quasi, ajustats en la sala de la

¶ ³⁰ Ratllat: *menor*.

dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en (en blanc), jurats; en Joan Aguilar, síndich, mossén Pelegrí de Montagut, mossén Luís Valleriola, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Suau, en Francesch Escolà, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en Nicolau Jofre, en Luís d'Ozca, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Pere de Begues, en Bernat Ferrer, n'Arnau Ballester, en Domingo Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, ^{201v} en Johan Remolins, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, n'Anthoni Coll, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Domingo Gil, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en Johan Cotanda.

Feta exposició en concell de la qüestió que la ciutat ha ab l'onrat en Jacme Marrades, per raó del compte de la procuració e administració que aquell en temps passat tench per la ciutat de la sobirana partida, per donar loch a dispendis, e que la ciutat se deu posar en gran avinentea de levar sos fets breument e sens calúmpnia. Per tal, proveí deliberadament e concordant tot lo dit concell que per los honorables jurats, als quals ne dóna licència e plen poder, sia assignada una bona persona per part de la ciutat e per part del dit en Jacme altra, les quals ensemps ab l'onrat batle general, qui a açò és nomenat per part del senyor rey, vejen, regoneguen e examinen lo compte del dit honrat en Jacme Marrades e afinen e determenen aquell segons los apparrà faedor per lo dit compte e justícia donarà. E per tal, cor la ciutat per la resta, si alguna serà, té penyores del dit honrat en Jacme Marrades algunes robes o coses d'aquell, volch lo dit concell que *interim* tro lo dit compte sia finat, li sia liurada o prestada aquella una de les cotes que ell més volrà per son arreament, e tornan aquell li'n sia prestada altra, e axí mudan tro segons dit és la dita qüestió sia finida.³¹

Ítem, com los honrats micer Bernat Abrí, en Matheu Vidal e en Vicent Granollés, àrbitres arbitradors e amigables composadors entre la ciutat, d'una part, e lo noble mossén Gilabert Centelles àlias Ramon de Riusech de l'altra,³² sobre la qüestió que-

¶ ³¹ Al marge esquerre: *d'en Jacme Marrades.*

¶ ³² Al marge esquerre: *de remuneració feta a mossén Gilabert de Centelles.*

dit mossén Gilibert ha ab la ciutat per un càrrech de forment que era de .D. \salmes/ a ensús, que vené en Sicília a'n Bernat Costa, síndich de la dita ciutat, hajen feta relació en lo present concell que, vist lo contracte de la compra e les condicions ¶^{202r} d'aquell, és e appar a ells lo fet axí profundament duptós. Haüt encara acord e consell de experts mercaders en quant toca art de mercaderia e ab doctors en leys en quant la qüestió és jurídica, que no's poden declinar a la justícia de la una o de l'altra de les parts en tant és duptós, vullés per dret, vullés per la dita art de mercaderia, ne's poden declinar a alcuna part d'amigable composició sens gran consciència. Per tal, lo dit honorable consell concordantment, fet d'açò raonament molt madur, attés segons allí fon raonat que'l dit mossén Gilibert havia feta gran pèrdua, almenys més de la meytat del dit forment com aquell fos estat venut per ell e sos faedors a menys de .XXIII. sous en l'almudí de la ciutat, per ço com aquella a què l'avia venut a raó de .XLII. sous lo caffís no'l havia volgut pendre, e attés que la dita pèrdua se seguí profit a la ciutat, com lo poch for d'aquell fèu baxar lo for de l'altre mellor, esguardat lo cas que vench, en lo qual la ciutat era molt freturosa de blats. E considerat que'ls qui porten forment e viuures a la ciutat no deuen ésser escamnats mas favorejats, bé acollits, comportats e ajudats, proveí, volch e atorgà que de la peccúnia de la ciutat fossen donats al dit noble mossén Gilibert, per alcun support de sa pèrdua, cinch-cens florins d'or comuns d'Aragó.

Post hec, die veneris .VII^a. mensis julii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.II°.

Los dessús dits honorables jurats, havents a cor metre en execució la disposició de concell dessús feta en concell celebrat a vint dies del mes de maig any present, feta secreta investigació entre si de persona afeada per tramete-la en Sicília a obs e per comprar forment, segons la provisió del dit concell, sien estats concordés moltes coses ateses en e del honrat en P(ere) Ferrer, mercader de la ciutat de València.³³ Per tal, haüt aquell qui pregat d'açò per honor de la ciutat complagué e-s offerí complaure als dits senyors de jurats e de fer lo dit viatge, fon tantost tramés a la dita isla com a sotsíndich de la ciutat, endreçat de moltes letres faents per la matèria, notades en libre de letres, e ab lo traslat del privilegi de la treta dels blats ab e sots los capítols dejús següents per sa memòria, traslat dels quals li fon liurat:³⁴

Memorial fet a'n Pere Ferrer de part dels honorables jurats de la ciutat de València sobre los affers per los quals és tramés a la isla de Sicília per haver forment a obs de la dita ciutat.

Primerament, si estant en la ¶^{202v} dita illa lo dit Pere Ferrer trobarà mercaders qui vullen fer seguretats de forment, que faça e ferme les dites seguretats de forments, portadors per los assegurants com pus prestament fer se pusca a aquesta ciutat, a tot risch, perill e fortuna dels dits mercaders e a lur messió.

¶³³ Al marge esquerre: *d'en P(ere) Ferrer.*

¶³⁴ Ratllat: *Primerament, si.*

Ítem, que aquell dit en P(ere) Ferrer compre tant forment al mellor for que porà, que baste a quantitat de .III^M. o quatre mília salmes ultra lo que haurà assegurat, e que'l trameta com pus prest porà a aquesta ciutat. Emperò, que'l forment que assegurat e comprat haurà sia bo e reebedor e novell.

Ítem, que la moneda per fer lo dit esmerç de forment deja haver per via de cambi e no per negun altre esmerç de draps ni altres robes, per excusar triga e risch.

Ítem, que'l dit en P(ere) Ferrer haja poder bastant de la ciutat de fer les dites seguretats e compres, e puxa reebre e trametre cambis per obs de pagar lo dit forment, e puga assegurar nòlits e altres coses necessàries per pagar e portar, lo forment que comprat e assegurat haurà, a aquesta ciutat.

Ítem, que lo dit en P(ere) Ferrer sia tengut trametre, lo forment que comprat haurà, ab navilis de .DC. salmes e d'allí ensús.

Ítem, que per cascuna fusta que vinga en nostres parts escriba de ço que haurà comprat e assegurat, e lo for, e del estament de la illa tant com toqua al fet dels blats. Hoc encara, avisar dels mercaders qui seran en la dita ylla, quins blats compren ni per quals parts ne a quins fors.

Ítem, que lo dit en P(ere) Ferrer jure e face sagrament que bé e lealment farà e administrarà les dites coses a profit d'aquesta ciutat, e no farà afers d'altri o seus sinó de la dita ciutat.

Ítem, és estat concordat entre los dits honorables jurats e lo dit en P(ere) Ferrer que lo dit en P(ere) Ferrer haja e li sia pagat per la dita ciutat, per son salari e treballs e per totes altres messions ordinàries, vint sous de reyal per cascun jorn, comptant del jorn que partrà d'ací tro que sia tornat, si donchs ell per sos afers no volia aturar en la dita illa a sa messió, axí que no puxa demanar sinó ço que li és estat promés.

Ítem, que'l dit en P(ere) Ferrer haja aturar en la dita ylla per spay de sis meses e no pus per la raó dessus declarada, si donchs per letres e manaments dels dits honorables jurats abans no'l ne convenia tornar o més avant aturar.

Ítem, és estat concordat per los dits honorables jurats que lo dit en P(ere) Ferrer se'n duga en comptant trey mília florins per ço que, tantost que sia plegat en la dita illa, puxa fer les dites compres e ço que comanat li és.

^{||203r} E com a present no's trobàs alcuna fusta en què pogués passar lo dit en P(ere) Ferrer, és estat concordat per los dits honorables jurats que per ço que lo dit P(ere) Ferrer sia prestament en la dita illa, e que la moneda vaja en segur, que sia armat lo leny d'en Bernat de Monçó, que és de .XV. banchs e és fort bo del rem.

Ítem, és estat convengut ab en Johan Martí, patró e companya del dit leny, que si en torna de viatge lo dit leny havia qualque bon encontre de enemichs, e guanyava qualque cosa, que les dues parts del guany sien de la ciutat e la terça part del patró e jur mà.

Ítem, que'l dit patró faça sagrament que, deliurat per lo dit en P(ere) Ferrer e partit de la dita illa, farà son leyal poder de ésser tornat en aquesta ciutat al pus cost que porà, per estalviar messió e càrrech a aquesta ciutat.

Lo dit en P(ere) Ferrer en aquest dia prestà lo sagrament dessus en los presents capítols tocat en poder del dits honorables jurats.

Die jovis, vicesima mensis julii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

Los dessús dits honorables jurats del present any, exeguín la provisió feta per lo concell de la ciutat celebrat a .XIII. de maig proppassat e lo poder per aquell dit concell a ells atribuït, taxaren salari a les persones dejús escrites per treballs de les coses dejús nomenades:³⁵

Primo, a'n P(ere) d'Alentorn, per los treballs sostenguts per un any complit a la festa de Cinquagèsima proppasada, en e per fer los albarans que'l guardià del almuadí passat devia fer, e lo dit en P(ere) hi fon diputat verbalment per lurs precessors per tal com lo guardià no sabia escriure, *decem libras*.

Ítem, a'n Johan Cabanes, per alcun temps que tench aprop les guardes e los camins, que no y isqueren civades ne altres blats, *quinque florins d'or*.

Ítem, a'n Miquel López, peatger, per guardar que per lo portal dels Serrans, on ell guardava, no isqueren les dites civades sens albarà dels jurats, per la fretura que era de les dites civades en la ciutat, on ha moltes companyes per l'estada del senyor rey, *quinque florins d'or*.

Ítem, a'n Anthoni Blanch, justícia del Grau, qui per tot lo dit any, per verbal ordinació dels jurats proppassats, escrivia tot quant blat se descarregava al dit Grau en la plaja, e lo nombre e la mesura d'aquell, e de qui era e d'on venia, ans que'l tirassen a la ciutat, per esquivar frau e si's venia tot en ¶^{203v} l'almudí de la ciutat, ab comprovament de la sua scriptura e albarans del guardià del almuadí, *quinque florins d'or*. De les quals quantitats manaren fer albarà en la juraderia e claveria passada com fos d'aquell temps.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. II°.,
die mercurii vicesima sexta mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honorables justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en (en blanc), en (en blanc), jurats; mossén Johan Fabra, mossén Luís Valleriola, en Johan Torragrossa, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Vicent Nadal, mostaçaf, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Martí de Calatayú, en Ferrer

¶ ³⁵ Al marge esquerre: *taxació de salaris*.

Pérez, en R(amon) de Salas, en Johan Suau, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en R(amon) López, en Johan Martí, en Martí d'Alagó, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, n'Andreu Gaçó, ^{||204r} n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en G(uillem) de Monpaó, en P(ere) Sanz, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, en Garcia del Toro, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, en Vicent Ponz, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

És estat offert al present concell per part del discret n'Anthoni Andrés, ciutadan de València, que ell, a son cost e messió, derrocarà³⁶ los alberchs que són en aquell estret de carrer que és demunt casa d'en Johan l'espicier, per lo qual ve hom ves Sent Lorenç e respon a la plaça del portal dels Serrans, e examplarà lo dit passatge solament la ciutat prenent-se los alberchs del dit estret e faent extimar aquells axí a la útil com a la directa senyoria, les quals extimes ell pagarà. Lo dit concell, veent que la dita oferta és pertinent e a bellea de la ciutat, ha acomanat concordantment als honorables jurats que vejen e regoneguen la cosa e la manera de la oferta, e d'aquèn facen e atorquen sobre lo dit acte tot ço que·l sia vist faedor, ab què a la ciutat no cost res, per bé que's prenga los dits alberchs e extimen aquells en la manera oferta.³⁷

Ítem, a honor e glòria de Jhesuchrist e per placar a aquell e gir los ulls de la sua divinal clemència ves aquesta ciutat e son poble opprés per gran e spavantable secada, lo dit concell proveex que digmenje primervinent sia feta solenna e devota processó a Nostra Dona Senta Maria de Gràcia, del orde dels Agostins, acomanan als honorables jurats qui d'açò parlen e asseguen ab lo senyor bisbe e ab lo capítol, e d'açò's faça crida solenial per tal que sia sabut per tuyt:³⁸

^{||204v} A honor e glòria de Nostre Senyor Déu e de la verge gloriosa Nostra Dona Senta Maria, mare de Jhesuchrist, sàpien tuyt que·l concell de la ciutat de València, per placar a Déu ab suplicacions e devotes oracions que sia sa mercè girar los ulls de la sua divinal clemència ves aquesta sua ciutat e poble d'aquella e de tot lo regne, a tolre aquesta prement e mortal secada, ha ordenat que digmenje primervinent de matí sia feta solenial e devota processó partín de la Seu tro a Nostra Dona Senta Maria de Gràcia, del monestir de Sent Agostí, per què los honorables jurats de la ciutat de València, intiman a tuyt les dites coses, pregunen a tota devota persona e a cascun en general que·ls plàcia venir e ésser devotament a la dita processó e honrament d'aquella per obtenir gràcia ab lo Senyor de nostra necessitat. Amén.

¶ ³⁶ Ratllat: *e exam*.

¶ ³⁷ Al marge esquerre: *derrocament*.

¶ ³⁸ Al marge esquerre: *de fer processó*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.
die jovis .III^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del honorable concell de la dita ciutat, tramés als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, en Johan Suau, menor, lochtinent de justícia en lo civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en Guillem Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Pere Miró, sotsíndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, mossén Luís Valleriola, ^{||205r} en Johan Torragrossa, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, micer P(ere) Bertran, en Salvador Ferrando, en Jacme Ros, en P(ere) Almudèver, en Jacme Jofre, en Jacme Vallseguer, en G(uillem) Gençor, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Jacme Mercer, en Ramon de Salas, en Johan Suau, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Bernat Suau, en Vidal Auger, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Berenguer Serra, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, n'Anthoni Coll, en Vicent Dezplà, en D(omingo) Gil, en Vicent Ponz, en Johan Comes, en Bernat Valent, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) de les Cabres, en Johan Vicent, en Johan López, en Pere Bonjoch, en Johan Cotanda.

Vench en aquest concell lo noble mossén n'Olfo de Pròcida³⁹ afferman que n la set-^{||205v}-mana passada moros del loch de Anna, venints a aquesta ciutat ab lurs bèsties carregades de farines, eren estat saltejats per hòmens o guardes de la ciutat de Xàtiva dins lo terme del loch seu d'Alcocer, situat en terme d'Algezira, ço \és,/ en l'espai que és entre'l dit loch e lo riu d'Algezira. E a la remor que era entre'ls portants les dites farines e les dites guardes o saltejadors, son alamí ab alguns moros del dit loch

¶ ³⁹ Al marge esquerre: *de Pròcida*.

anaren al loch de la remor e debat e, sabuda la veritat, com veessen que·ls dits moros eren d'Anna e portaven les farines a aquesta ciutat, per les libertats de la qual sabien que no devien ésser empatxats per guardes de Xàtiva ne altres, en favor de la ciutat e libertats d'aquella deliuraren los dits moros ab les farines e bèsties del empediment de les dites guardes, e donaren-los aviament ves aquesta ciutat, on de fet eren ve<n>guts e en l'almudí d'aquella venudes lurs farines. E noresmenys, prengueren una de les dites guardes com l'altra fogís, de què·ls de Xàtiva menaçaven venir ab lur host contra lo dit seu loch. Ell, certificat d'aquestes coses per letra de sos hòmens, atés que açò li avenia perquè sos hòmens havien fetes les dites coses en honor e favor de la ciutat de València e libertats d'aquella, digmenje proppassada, haüda la dita letra, era estat als jurats d'aquesta ciutat atrobats en la Seu de València per fer processó e, posat clam denan aquells de les dites menaces, recomptat lo fet en la forma dessús dita, prega·ls que d'açò·s volguessen sentir e defendre'l de cas, com toquàs la ciutat més que ell. Per los quals honorables jurats, oït son clam, tantost fon escrit als justícia e jurats de Xàtiva que sobreseyissen en lo fet e, de la veritat d'aquell, escrivissen a lur missatger qui és ací en les Corts, ab lo qual ne pogués ésser tractat e donat remey, e pregaren ell, dit n'Olfo, que no·s mogués cor bon recaptés daria en la feyna. A les quals pregàries ell, dit n'Olfo, obey estan en lur confiança ne volch passar lo voler d'aquells, e tantost com los dixés que què faria del hom pres, com ell no y hagués jurisdicció, a dit voler e ordinació verbal dels dits jurats tramés per aquell e·l féu venir, e mes-lo en poder del alguazir del senyor rey, segons li era estat dit per los dits jurats.

E los de Xàtiva, durant aquest entremedi de letrejar e tractar, ab host feta fossen venguts al dit seu loch d'Alcocer e li haguessen cremat, talat e desrobat aquell, ^{||206r} e morts dos o tres hòmens e atretants preses e alguns altres nafrats, e finalment li haguesen destruït lo loch, ço que havia pres estant en confiança dels dits jurats qui no·l havien leixat moure ne leixat anar a defendre son loch, a què ab sos amichs e parents fora estat bastant a defendre son loch de la dita host, pregan al dit concell, après affermació de les dites coses, que·s volgués sentir de fer-li reintegrar tal e tan excés dan pres en e per favor de la ciutat e libertats d'aquella, e en confiança dels dits jurats.

Lo dit concell, oïdes les dites coses e aquelles diligentment ateses, fets apartar lo dit noble e aquells qui ab ell eren venguts e exir fora la sala, proveí e hac per bo que de continent, en senyal de fer procés acostumat a mantenir e deffendre les libertats de la ciutat, fos treta la bandera reyal a la finestra de la escrivania del honorable concell, ab repicament de campanes e ab crida acostumada, e açò ans que·l concell se levàs. E a més avant al present, per reverència del molt alt senyor rey qui era resident en la ciutat, no fos proceït mas, treta la bandera en la forma dessús dita, los senyors de jurats a qui lo concell ó comanà, ab companyia d'aquells que·s volguessen, anassen al dit senyor rey e, mostran-li ab gran e reverent summissió com la ciutat, atnent la presència de la sua reyal majestat, la qual en semblants coses deu proveir altament e rigorosa, facen denant aquell clams del properós, greu e molt desraonable procés fet per la ciutat de Xàtiva contra les libertats d'aquesta ciutat e contra segurtat dada per ells. E si·l dit senyor fa lo procés que·l acte merex, axí com és confiança de tots, la cosa

pendrà bona fi; si no, lo concell, adonchs com a forçat, hi proveirà segons per forma de privilegis, provisions reyal e antiga usança porà, deurà e li serà legut.

E feta la dita provisió, lo dit concell estant aplegat, fon treta la dita bandera reyal e posada a la dita finestra ab repicament de campanes e ab e sots la crida dejús següent:

Ara ojats que us fan saber los honrats justícia e jurats de la ciutat de València:⁴⁰ que com lo concell de la dita ciutat, per deffensió de privilegis e libertats d'aquella, haja ordenat e proveït que la bandera reyal de la dita ciutat sia treta a la finestra de la sala del dit concell contra la ciutat de Xàtiva e los de la ^{206v} contribució d'aquella, per tal, intiman a tuyt les dites coses manen que tot hom, axí de peu com de cavall, sia aparellat ab ses armes per acompanyar e seguir aquella tota hora que ab altra crida ne seran certificats, e no diguen que no·ls ho hajen fet saber.

En aquest matex dia de dijous, Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats, que dementre la senyera era treta o's trayia a la dita finestra e les campanes del campanar de la Seu repicaven, ell féu la dita crida en la plaça de les Corts de la dita ciutat e d'aquí enant per los altres lochs d'aquella acostumats.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCCII^o.,
die martis .VIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de Vaència, e ab albarans encara per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil en lo pus propprecedent vespre, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Suau, menor de dies, lochtinent de justícia⁴¹ civil, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Pere Miró, sotsíndich, mossén Pelegrí de Montagut, mossén Luís Valleriola, en Johan Torragrossa, ^{207r} micer Guillem Çaera, micer Bernat Abrí, en Guillem Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Ramon Galvany, en Martí de Calatayú, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, n'Anthoni Cavaller, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, en Luís d'Osca, n'Andreu Barceló, en Català Senta Fe, en Felip

¶⁴⁰ Al marge esquerre: *de traure bandera.*

¶⁴¹ Ratllat: *criminal.*

Frígola, en Bernat Gili, en Pere de Begues, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Roqua, en P(ere) Adrover, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, n'Anthoni Coll, en G(uillem) Prior, en Vicent Ponç, en Johan Comes, en Bernat Valent, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en Jacme Venrell, en P(ere) de les Cabres, en P(ere) Vidal, en Johan López, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda, en Jacme Jofre, en Jacme Vallseguer, en Guillem Gençor.

Volch lo concell e li plagué que de la peccúnia de la ciutat fossen pagats a frare Ramon,⁴² del espital dels Beguins, qui ha prés càrrech de confessar les dones de la Casa de les Repenedides o dones de Penitència, e de dir-les misses tots disaptes, trenta sous per l'any passat e complit tro a huy, los quals per los administradors de la dita casa li foren e són estats promeses, segons per aquells fon dit al concell, en porció e sufragi del dit càrrech. E noresmenys, volch ¶^{207v} e proveí lo dit concell concordantment que de la dita peccúnia, per l'any esdevenidor lo dit frare Ramon, continuan lo dit acte e càrrech pres de dir les dites misses tot disapte e de confessar les dites dones, li sien pagats altres trenta sous e no pus, ne per més temps complit lo dit any.

Ítem, proveí lo dit concell que fos escrit a la vila e vall de Xelva que fos remés ací lo fill del honrat en Bernat Vidal, si allí era atrobat, e que y anás un verguer, segons és notada la letra en libre de letres sots aquesta diada.

Més avant, proveí lo dit concell que fossen comprades dues copes d'argent daurades, cascuna de pes d'un march, pagades de la peccúnia de la ciutat, e fossen donades a jugar lo joch de la ballesta, ço és, una a les largues e altra a terrer, sots los capítols e ordinació que sobre açò faran e ordenaran los senyors de jurats.⁴³

Ítem, jassia de dret estret la ciutat no sia te<n>guda de les coses que ls clamaters dejús escrits pretenen, que perderen en la brega que la nau del honrat en Nicolau Tamarit, capità de la qual eren asoldadats per la ciutat, hac ab les naus dels malfatans, com ja fossen asoldadats per la dita raó. Però lo present concell, per alguns esguarts e de ben ésser, proveí concordantment que de la peccúnia de la ciutat sia pagat a cascun d'aquells, del preu que segons vera extimació val la cosa que perdé en la dita brega, la qual meytat, segons relació del racional, extimades justament les coses e concordada ab los dits clamaters, és segons dejús és escrit e notada a cascun d'aquells:⁴⁴

Primerament, a'n Bernat Costa, qui fon escrivà de la dita nau, .IIII. lliures, .VIII. sous. Ítem, a'n Anthoni Domingo .III. lliures, .VI. diners. Ítem, a'n Johan de Calatayú .IIII. lliures, .XIII. sous, .VI. Ítem, a'n P(ere) Climent, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Johan Pérez, brunater, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Daniel de Monçó, .I. lliura, .XIII.

¶⁴² Al marge esquerre: *de frare Ramon*.

¶⁴³ Al marge esquerre: *copies*.

¶⁴⁴ Al marge esquerre: *de la satisfacció faedora als de la nau*.

sous. Ítem, a'n Johan Sànxez, .XVI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n G(uillem) de la Torre, .XI. sous. Ítem, a'n Andreu Serrat, .I. lliura, .II. sous. Ítem, ¶^{208r} a'n Miquel Monyoç, .I. lliura, .XIII. sous. Ítem, a'n Bernat Celma, .I. lliura, .VII. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Domingo Pasqual, .VIII. sous, .III. diners. Ítem, a'n Cervera, .XVI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Guillem Erau, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Guillem Just, .II. lliures, .III. sous. Ítem, a'n P(ere) Muntanyana, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n P(ere) Panes, .I. lliura, .XIII. sous. Ítem, a'n Bertran Vicent, .XVI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Anthoni de Gallipol, .II. lliures, .III. sous. Ítem, a'n P(ere) Girbés, .XI. sous. Ítem, a'n Jacme Adam, .XI. sous. Ítem, a'n Ferrer Querol, .XI. sous. Ítem, a'n Bernat Gerau, .XI. sous. Ítem, a'n Johan Bonjoch, .XI. sous. Ítem, a'n Berthomeu de Monçó, .II. lliures, .XV. sous. Ítem, a'n Jacme d'Anyó, .XI. sous. Ítem, a'n Johan Cotanda, .XI. sous. Ítem, a'n P(ere) Ferrer, .I. lliura, .XIII. sous. Ítem, a'n Alfonso Martí, .I. lliura, .XIII. sous. Ítem, a'n Pau Jordà, .V. sous, .VI. Ítem, a'n Ferrando d'Úbeda, .XVI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Berenguer Ferrer, .XI. sous. Ítem, a'n Francesch Johana, nauger, .III. lliures, .VI. sous. Ítem, a'n Alfonso lo gabier, .XVI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Anthoni Sellés, .III. lliures, .VIII. sous. Ítem, a'n Leonart Lagostera, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Anthoni Valls, .I. lliura, .XIII. sous. Ítem, a'n Cristòfol Girbés, .XI. sous. Ítem, a'n Berthomeu Bonjoch, .VI. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Matheu Soriano, .XI. sous. Ítem, a'n Miquel Argiló, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Guillem Avellà, .II. lliures, .VIII. sous, .VI. diners. Ítem, a'n Berthomeu Comte, .III. lliures, .VI. sous. Ítem, a'n Guillem Sagrada, .XI. sous. Ítem, a'n Bernat Çafont, .XI. sous. Ítem, a'n Bernat Çamuntada, .XI. sous. Ítem, a'n Johan Garcia, lautoner, .XI. sous. Ítem, a'n Alfonso de Mayrena, .I. lliura, .II. sous. Ítem, a'n Apparici Pérez, .I. lliura, .III. sous, .VIII. diners. Ítem, a'n Àlvaro de Úbeda, .XI. sous. Ítem, a'n Johan Martí, .XIII. sous, .VIII. diners.

Ítem, après larga recitació feta en lo present concell per los honrats n'Ambert d'Alavanya, jurat, e en Ponç de Malferit, síndich e missatger de la ciutat de Xàtiva,⁴⁵ del procés que la host de Xàtiva e concell d'aquella havia fet contra lo loch d'Alcoçer, a excusa de la dita ciutat de Xàtiva, fon per lo dit honrat en Ponç de Malferit pregat al present concell que li plagués proveir que fossen levats los ferres e grillons als honrats lo dit n'Ambert, en Ramon Sanz e en Carbonell, ciutadans de Xàtiva, qui són preses ací per causa del dit procés, per los quals prechs lo dit honorable concell concordantment proveí e donà consell al honrat mossén Francesch d'Esplugues, justícia cri-¶^{208v}-minal, que si·ls dits preses donen capleutes dels grillons e bones segurtats, prometents sots certa pena que no exiran fora·l portal del cap de la escalera per on hom munta a la sala, que·ls sien levats los grillons e estiguen ab guardes. E si volran fer sagrament e homenatge de no exir fora lo dit portal, que·ls sien levades les guardes e los grillons, e àls no y sia innovat ne deu tro lo senyor rey haja acabat lo procés que ha començat contra Xàtiva per l'exir que ha fet contra Alcoçer.

¶⁴⁵ Al marge esquerre: *contra Xàtiva*.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo secundo,
die lune .XIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del concell de la dita ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia, ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons fon acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Suau, lochtinent de justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Luís Valleriola, en Johan de Bonastre, en Johan Torragrossa, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, n'Arnau Erau, ¶^{209r} n'Anthoni López, en Guillem Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Francesch Escolà, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, n'Esteve de la Mata, en P(ere) Passadores, en Luís d'Osca, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Català Senta Fe, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Roqua, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Johan Remolins, en Miquel Martí, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, n'Anthoni Coll, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en Johan López, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Jassia per concell celebrat a .XVII. del mes de setembre de l'any pus proppassat sia donada licència e facultat de vendre e alienar los valls vells de la ciutat a obs de costroir cases,⁴⁶ lo present concell emperò, amplian la dita licència, atés que és bellea de la ciutat que sobre·ls valls sien edificats alberchs o cases, e tolliment de grans corrupcions e oyosa vista, e leument no's poden a les veus trobar axí los compradors per les grans messions que's cové de fer en les obres e lo càrrech que han a pendre de escurar lo vall a lurs pròpies messions, volch e atorgà al dit síndich e li donà licència e plenera facultat que, per vigor del poder ja a ell atorgat e ab licència e consentiment dels honorables

¶ ⁴⁶ Al marge esquerre: *de donar los valls a troços.*

jurats o de la major part d'aquells, puxa fer donació dels dits valls a troços, partint-los entre aquells qui'n volran ab los càrrechs a-||^{209v} acostumats, si compradors no y trobarà, remetén la present condició a sa conexença e bon arbitre, en tant que tota hora que'n faça on haja feta donació sia vist e lo present concell, *nunc pro tunc et econtra*, declara e ha per declarat e determenat que no y haja atrobat comprador o compradors, loan e approvan lo dit concell *nunc pro tunc et econtra ut pertangitur* totes e qualsevol donacions que farà dels dits valls sots les dites acostumades condicions o càrrechs.

Ítem, proveí lo dit concell que la torre del alberch appellat d'en Roger, atinent del portal de la Exerea, lo qual és huy d'en P(ere) Làzer, la qual lo dit en P(ere) Làzer ha començada derrocar, sia acabada de derrocar com a vista e dita de molts en la forma que està estia no solament leg mas perillós.⁴⁷

Com segons estatut e antiga usança, en la vigília de la festa de Nostra Dona Sancta Maria d'agost deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema de la dita ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los dits honorables jurats als desús dits⁴⁸ consellers que'ls plagués donar bons hòmens, e havents Déus denant lurs ulls a la dita guarda, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins, totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Guillem Draper, donat per la parròquia de Nostra Dona Senta Maria de la Seu de València, on té sa habitació, exercidor lo dit offici per un any següent.

E tantost aprés, fon proceït a elecció del mesurador de la calz per semblant via de redolins acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Bernat de Monblanch, donat per la parròquia de Sent Nicolau, exercidor lo dit offici per un any següent.

Ítem, com lo molt alt e molt excel·lent rey en Jacme, de loable recordació, ab privilegi seu dat en Algezira a .VII. de les kalendes de març de Nostre Senyor .M.CC. LX.VII. entre les altres coses haja estauït que cascun, de la festa de Cinquagèsima tro a la festa de sent Miquel, cascun any puxa ||^{210r} aportar, metre e vendre en la ciutat de València qualsevol vi d'onsevol sia, e venga en dupte e contrari a la ciutat de quin vi s'entén, és a saber, vell o novell o de tot. E per altre privilegi de l'alt rey en P(ere) primer, d'alta recordació, sia atorgat als jurats e pròmens de la ciutat de ordenar e examinar lo dit privilegi, e de corregir, esmenar e fer observar dupte alcun o contrari lo qual serà atrobat a la ciutat sobredita, segons és contengut en un privilegi del dit rey en P(ere) donat en València les kalendes de decembre any de Nostre Senyor .M.CC. LXXXIII. Per tal, los dits⁴⁹ justícia, jurats e concell de la dita ciutat, usan de la licència e poder a ells atorgat per lo dit senyor rey en P(ere), a bon expedient e profit de la cosa

¶⁴⁷ Al marge esquerre: *derrocament*.

¶⁴⁸ Ratllat: *jurats*.

¶⁴⁹ Ratllat: *concell*.

pública, ordenen e estatuexen, corregín e esmenan lo dit dupte e co<n>trari a la ciutat, que la licència donada per lo privilegi del dit rey en Jacme és e deu ésser entesa e estesa de vin vell tan solament, e no de vin novell e venema, ans los dits justícia, jurats e concell, per vigor de la present ordinació e establiment, excepten de la dita licència los vins novells e venema, com sien causa de frau e contrari a la ciutat, axí que alcun no puxa metre vins novells e venema de lochs fora contribució e vendre aquells dins la ciutat de València e lochs de contribució d'aquella, de la dita festa de Cinquagèsima tro a sent Miquel, sots les penes apposades en los privilegis dessus dits, e açò s'entena axí en lo present any d'aquí a sent Miquel com en los anys esdevenidors perpetualment, de la festa de Cinquagèsima tro a sent Miquel, romanint lo dit privilegi en l'altre temps e coses altres en sa força e valor. E volch lo dit concell que'l present estatut fos intimat a tuyt ab crida reyal pública perquè alcun no y puxa ignorància al·legar.

Lo qual estatut fon publicat per Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, per la ciutat dessus dita e lochs acostumats d'aquella, segons d'açò féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats e concell, lo dit R(amon) Artús, disapte, comptats .XIX. dies del mes d'agost del dessus propdit any.

||^{210v} Dimercres, a .XVI. del mes d'agost any corrent .M.CCCC.II.

En Guillem Draper, guardià del vi elet lo .XIII^{én}. dia del dit mes, constituït deuant los dits honorables jurats ajustats en la casa que és après la cort de la Governació, on lo governador sol tenir consell secret, en poder e mans d'aquells jurà per Nostre Senyor Déu e per la creu e los Evangelis sants d'aquell, per ses mans tocats, que bé e leyalment o diligent segons son poder se haurà en lo regimen del dit offici, e guardarà totes e sengles coses que a aquell dit offici se pertanguen o's pertanyeran. E observarà fermament e estreta tots los privilegis reyalis e estatuts del concell de la dita ciutat fets e faedors sobre la guarda del vi e venema, los quals allí matex li foren mostrats e declarats. E d'aquells dits privilegis e estatuts li fon donat translat, ço és, lo libre d'aquells ja fet e ordenat per al regiment del dit offici, e ab aquells promés e jurà servir l'estatut fet lo dia de la sua elecció, lo qual no és en lo dit libre. E totes les dites coses promés servir per virtut del dit sagrament, a bona fe e sens frau, engan e mal engeny, tot oy, amor, parentesch, veynat, dons e promeses apart posats, si Déus li ajud e los sants Evangelis.⁵⁰

Et tantost aquí matex, en Bernat de Monblanch, mesurador de la calz, prestà en poder del dits honorables jurats lo sagrament acostumat segons son offici.

Testimonis foren a aquestes coses l'onrat en Johan Torragrossa e en Gabriel Navarro, ciutadans de València.

¶⁵⁰ Al marge esquerre: *juramentum guardiani vini*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die lune .III^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell general a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Vicent Gil e Berthomeu de Calatayiú trameses als consellers de la dita ciutat, ¶^{211r} axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, e encara ab demanda de molts altres feta per los dits verguers de manament verbal dels honorables jurats, axí de la conselleria passada com d'altres notables persones, en hora de tèrcia o quasi del dia dia ajustat en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Francesc d'Esplugues, justícia criminal, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, en Bernat Suau, lochtinent de justícia civil, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en Guillem Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Pere Miró, sotsíndich, mossén n'Arnau Lançol, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre, en Johan Torragrossa, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Bernat Pasqual, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, ¶^{211v} en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, n'Andreu Estopinnyà, en Francesch Igual, en Johan Pasqual, en Berenguer Serra, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, n'Anthoni Coll, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en D(omingo) Gil, en Vicent Ponz, en Johan Comes, en Bernat Valent, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en G(uillem) Riera, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) de les Cabres, en Johan Vicent, en P(ere) Vidal, en Goçalbo de Roda, micer P(ere) Català, micer Johan Pere, en Vicent Benajam, en Johan de Vera, en Jacme Ros, en Gerau Bou, en G(uillem) Jordà, micer Jofre Gilabert, micer Johan de Castellsent, en Francesch d'Arques, en Manfré Escrivà, micer Francesch Blanch, micer Tomàs Johan, en Bernat Bordet, n'Anthoni Soler, en Bernat de Codinachs, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Fuster, en P(ere) Cabrera, n'Alfonso Pérez, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, micer Macià Pardo, en P(ere) Bonvey, en Vicent Utrelles, en Pasqual de Montalbà, en Johan Diona, en Vicent Mealla, en G(uillem) Sabastià, en Berthomeu Mas, en Ponç Pellicer, en P(ere) Segarra, en Jacme Ferrer, en R(amon) Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Lorenç Fuster, en Francesch Cardona, n'Arnau Bovet, en Simó Soriano, n'Arnau Borrell, en G(uillem) Pedrera.

Lo molt excel·lent príncep e victoriós senyor, nostre senyor lo ^{||212r} rey, per sa plana e liberal volentat vench a la dita sala, on era appellat e ja ajustat solenne e general concell e, seent en la cadira reyal en ornament e loch magnífich e decent a majestat reyal, ab molt ornat parlar forrat d'aprovades auctoritats, exposà al dit concell que ell, attenant quant era necessari e quant profitós a sos regnes e a tota sa senyoria haver rey successivament per generació, havia deliberat trametre prestament l'alta regina de Sicília, esposa de son car fill e primogènit lo rey de Sicília, a la dita illa e regne de Sicília per fer e complir lur nuviatge, perquè d'aquèn haguessen fills plasents a Déu, a ells e als regnes.⁵¹ E com referides aquí algunes necessitats a què havia haüt donar compliment, dixés no haver presta peccúnia ab què pogués complir l'acte del passatge de la dita reyna, demanà al dit concell, axí com a aquell de qui molt confiava, ple de naturals béns e leyls vassalls e qui a les necessitats d'ell e de sos predecessors eren estats totstemp prests complaure, que li volgués prestar quinze mília florins, offerint-se lo dit senyor, no volent que la ciutat d'açò hagués dan, de dar segurtats e prometre de restituir e pagar aquells a la dita ciutat. E com per ventura aquella al present haurà a manlevar aquells o haver per via de carregament de censal, ell faria e asseguraria de pagar tots anys les annualitats que's haurien a pagar de la dita quantitat e totes altres messions e despeses que's haguessen a fer e pagar a e per haver los dits .XV^m. florins. Al qual dit senyor, humilment e ab aquella subjecta reverència que's pertanyia, fon respost que'l concell deliberaria sobre sa reyal proposició e après li seria retuda resposta per los jurats, segons seria acordada en lo concell ans que's desavistàs.

E lo dit senyor partit d'aquí lo present concell, fet alcun raonament de les dites coses, concordantment, alcun no discrepant, deliberà, volch e atorgà que de la peccúnia de la dita ciutat fossen prestats al dit senyor *decem* mília florins a obs del dit passatge, com al present la ciutat no pogués fer pus larch o major préstech e li fossen bestretes totes altres despeses e messions que per haver aquells covengués fer e bestraure, e açò sots les segurtats per aquell dit senyor offertés.

^{||212v} E acomanà lo dit concell als dits honorables jurats que de part d'aquell offerissen al dit senyor fer lo préstech dels dits .X^m. florins e la dita bestreta de messions, e no-resmenys, com aparegués al concell no ésser congruent o consonant cosa, ans molt difusa e impertinent, que tot lo concell tractàs, convengués, finàs e paccionàs ab lo dit senyor de les offeretes, segurtats e manera d'aquelles, volch per ço e atorgà lo dit concell e donà plen poder o facultat als dits honorables jurats que per aquells sols o la major part d'aquells fos tractat, paccionat, finat e convengut ab lo dit senyor de les dites per aquell prestadores segurtats e manera d'aquelles, prometent lo dit concell agradablement haver per ferm e segur tot ço que per los dits honorables jurats, o la major part d'aquells, ne fos finat, tractat, offert, convengut e paccionat ab lo dit senyor, havent-ho axí lo dit concell com si per aquell fos offert, finat, convengut e paccionat ab lo dit senyor.

¶⁵¹ Al marge esquerre: *del préstech de .X^m. florins fet al senyor rey.*

E com a present la ciutat no hagués prompta peccúnia de què pogués fer lo dit préstech, per tal, axí com a bon expedient e pus útil, donà licència al síndich o sot-síndich de la dita ciutat que per virtut del poder a aquells ja atorgat puxen, per haver los dits .X^m. florins, vendre e carregar sobre los béns de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella tant censal mort, ab carta de gràcia o condició de reembre aquell, al for que atrobar porà, ab licència emperò dels senyors de jurats o qualsevol d'aquells, que'l preu del dit censal bast als dits .X^m. florins, qualsevol contrari estatut no contrastant, lo qual quant a açò sia haüt per revocat.

||^{213r}

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC.II°.
die jovis vicesima octava die mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat e plegat en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstemp acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Bernat Johan, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre, en Johan Torragrossa, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Vidal, ||^{213v} en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, en Maymó Gil, en Luís d'Osca, n'Andreu Barceló, en Català Senta Fe, en Felip Frígola, en P(ere) de Begues, en D(omingo) Vidal, en P(ere) Solà, n'Andreu Gaçò, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en D(omingo) Gil, en Vicent Ponç, en P(ere) Vidal, en Johan López.

Lo consell concordantment, feta exposició de les coses dejús escrites per lo guardià del vi, agradablement per alguns esguarts, sens derogació del privilegi, remés al majoral de Quart, al claver de Muntesa, a la noble dona Ramoneta de Centelles, a'n Johan Roiz de Corella, a'n Johan Suau, les penes en què eren encorreguts per ço

com, ans de la festa de sent Miquel que serà demà, havien més vi novell sens albarà del guardià dins la ciutat de València.⁵²

Més avant, lo dit concell hac per ferm e agradable e concordantment loà e aprovà, axí com a bé e útilment fet, la tramesa per los dits honorables jurats feta d'en P(ere) Ferrer a la illa de Sicília a obs de comprar forment, ab la galiota armada d'en Berthomeu Martí, e l'armament de la dita galiota e cost d'aquella.⁵³ E semblantment, loà e aprovà e hac per bo e raonable lo liurament fet a aquell de florins a obs de la dita compra, e la tramesa feta a aquell dels .x^m. florins per los honrats en P(ere) Suau, patró de la galea de València, e en Nicolau Jofre, patró de la galea del pariatge, les quals han acompanyat la senyora reyna de Sicília a la dita isla, ¶^{214r} donà poder ab liure arbitre als dits honorables jurats de trametre més e tanta peccúnia com aquells conexeran e volran al dit en P(ere) Ferrer, on que sia, a obs de fer compra e compres de forment e pagar aquelles. E axí, les peccúnies liurades e trameses tro ací e les que d'ací avant trametran per qualsevol persones e en qualsevol vexells, sien e vagen a risch e perill de la ciutat e universitat d'aquella. E com res no sia axí pertinent, profitós, necessari o útil a la ciutat e a la gran població de aquella com procurar e haver habundància de forment o gra, a què, segons és cert al consell, les peccúnies de la ciutat no són bastants e per ço faça mester haver aquelles per via de carregaments de censals, axí com a menys dampnosa que altra via o mils profitosa, per tal, lo dit concell concordantment donà \licència/ al honrat Johan \Aguilar,/ síndich, que per virtut del poder a ell atorgat, ab consentiment dels dits honorables jurats o qualsevol d'aquells \a e per haver peccúnia al dit obs de forment e a altres coses dejús escrites,/ puxa vendre e carregar sobre la ciutat e universitat d'aquella aquells o tants censals morts com faça mester e los preus d'aquells basten a pagar les compres fetes e faedores de forment, \e pagar qualsevol càrrechs trameses o trametedors,/ e nòlits de vexells portants aquell o altres, e encara ajudes promeses si mester serà e segons serà vist als dits honorables jurats, a coneguda dels quals \o major part d'aquells/ lo dit concell comet totes les dites coses, loan e aprovan lo dit concell *nunc pro tunc et contra* tots contractes, pactes, comandes e covinences que sobre les dites coses faran, prometran e ordenaran, e promet haver per ferm sots obligació dels béns de la dita universitat.

Ítem, lo dit concell, dispensan aquesta veu tan solament sobre'l privilegi del vi e sens derogació d'aquell, e que no puxa ésser tret a conseqüència en esdevenidor, per necessitat dels malalts proveí e tench per bo que tot lo vi vell que sia atrobat dins la ciutat ¶^{214v} sia e puxa ésser venut sens encorrimment d'alcuna pena.

Aprés aquestes coses, com segons privilegis e provisions reyls en semblant dia deja ésser feta elecció de mostaçaf, per tal los dits honorables jurats e concell, feta d'aquèn

¶⁵² Al marge esquerre: *remissió de penes*.

¶⁵³ Al marge esquerre: *de vendre censal e de la absolució dels patrons*.

exortació ab covinents paraules als consellers que facen nominació de bones e suficientes persones, en lo nom de Jhesús proceïren a elecció de mostaçaf de cavallers e generoses, com en l'any passat qui huy fenex sia mostaçaf hom ciutadà, segons appar en la elecció del dit any passat o huy finit. Et aquesta present elecció fon feta ab sort de redolins en la manera o forma per furs e privilegis introduïda e totstemp observada, segons en llibres de consells dels anys passats largament és contengut. Et caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Sent Andreu et de Sent Nicolau. Et tantost e aquí matex lo molt honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, donà e publicà al dit concell en mostaçaf de la dita ciutat per al any propvinent l'onrat mossén Luís de Valleriola, cavaller, habitador de la dita ciutat, donat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Nicolau dessus dita.⁵⁴

Per semblant manera e allí matex e tantost, fo proceït a elecció de lochtinent de mostaçaf, en alguns anys passats acostumada per novella concessió reyal, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció feta en forma de redolins les parròquies de Sent Berthomeu, de Sent Lorenç e de Sent Esteve. E tantost e aquí matex, lo dit honorable batle general donà e publicà al dit concell per lochtinent del *proxime* dit mostaçaf en Berthomeu Amenler, ciutadan de la dita ciutat, dat e nomenat al dit ofici de lochtinent per la dessus dita parròquia de Sent Esteve.⁵⁵

Més avant, com algun temps és passat per la ciutat sia estat estatuit que'l pesador de la farina sia elet cascun any en aquesta diada per forma de .XII. redolins,⁵⁶ per tal lo dit honorable concell proceï en la dita forma a elec-||^{215r}-ció de pesador de la farina, ordenats .XII. redolins segons nombre de .XII. parròquies, forman un redolí ab lo nom del nomenat per los consellers de cascuna parròquia, axí com és acostumat formar los redolins en les eleccions dels altres oficials de la ciutat. Et pres un redolí dels dits .XII. redolins meses en un bací d'aygua, e remesclats e mudats dues veus d'un bací en altre ab l'aygua ensemps per un infant que'n Pere Colomines, verguer, tenia en los braços, aquell dit redolí liurat a un dels dits honorables jurats e ubert e vist per ell e sos companyons, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit honorable concell en pesador de la farina a un any primervinent e següent en P(ere) Fontana, donat per la parròquia de Sent Andreu.

Les quals eleccions fetes e acabades, los dits honorables jurats publicaren al dit honorable concell que donaven e elegien en inquisidors de la ciutat contra los oficials d'aquella, axí dels qui huy fenexen lur ofici com dels que finiran d'ací a Nadal, e d'ací a un any següent, ço és, los honrats n'Andreu Guillem Escrivà per los generoses, micer Francesch Amenla per los savis, e en Jacme Ros per los ciutadans, qui exercesquen lur ofici d'enquisidors per un any següent, com segons provisions reyls en semblant dia deja ésser feta elecció d'enquisidors, la qual elecció publicada fon per lo dit concell aprovada al dit següent any.

¶ ⁵⁴ Al marge esquerre: *mostaçaf*.

¶ ⁵⁵ Al marge esquerre: *lochtinent*. ¶ ⁵⁶ Al marge esquerre: *pesador*.

Enaprés, divenres, festa de mossén sent Miquel Arcàngel, qui eren comptats .XXIX. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.II.

L'onrat mossén Luís Valleriola, cavaller, habitador de la ciutat de València, qui lo dijous proppassat, per elecció de concell de la dita ciutat en forma de redolins acostumada, era estat donat e publicat per l'onrat en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, en mostaçaf de la ciutat sobredita a un any següent, segons dessús en lo present libre és notat e escrit largament, constituït denant ^{||215v} l'altar major de Nostra Dona Senta Maria de la Seu de la dita ciutat, deme<n>tre allí's celebrava missa major, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell denant si posats e per ses mans tocats, en poder e mans del dit honrat batle general aquí present, e en presència dels dits honorables jurats qui a la dita elecció eren estats e del poble aquí resident en gran multitud, e de mi, P(ere) Miró, notari públich per auctoritat reyal, en lo dit acte entrevinent per nom de Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats, detengut per accident de sa persona, aquestes coses axí com a pública persona stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que feelment e bé s'aurà en lo dit ofici de mostaçaf e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen al dit ofici, e esquivarà e castigarà les falsies e los engans de tots los mesters de la dita ciutat, e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat pertanyents al dit seu ofici, e contra aquells o alcun d'aquells no vendrà o venir farà, lejarà o consentrà, palesament o amagada, per amor, parentesch, afinitat o per promesa, do o servey, o per oy o favor ne per altra manera. E totes aquestes coses e sengles tindrà, observarà a complirà a bona fe, sens engan e sens arts e sens mal engeny, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats en Salvador Ferrando e en Francesch Aguilar e molts d'altres ciutadans de València.

Semblant sagrament e per semblant forma e aquí matex sens alcun intermedi, prestà en Berthomeu Amenler, lochtinent de mostaçaf, en presència dels testimonis dessús *proxime* dits.

Postea, die sabbati, .XXX^a. mensis septembris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II.

En P(ere) Fontana, ciutadà de València, en forma de redolins .XII. pesador de la farina elet la vespra de sent Miquel proppassada, constituït en ^{||216r} la sala de concell de la ciutat de València denant les (sic) honorables en P(ere) Johan e en G(uillem) Solanes, jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell denant si posats e per ses mans tocats, en poder e mà del dit honrat en P(ere) Johan, per si e sos companyós reebent, que darà e farà just e equal pes a totes persones que vullen pesar forment o farina, e's haurà leyalment e feel en son ofici e exercici d'aquell sens engan, frau o mal engeny, tota favor, oy, parentesch, veynat e mala volentat foragitats, e servarà los capítols e ordinacions fets sobre son ofici, si Déus li ajud e los dits sants Evangelis.

Testimonis los discrets en Berthomeu Català e en Jacme Roig, notaris.

Deinde, die mercurii, .IIII^a. mensis octobris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.II°.

Los honrats n'Andreu Guillem Escrivà, micer Francesch Amenla e en Jacme Ros, inquisidors per al any esdevenidor elets per los honorables jurats de la ciutat de València, constituïts en la cambra de concell secret de la dita ciutat denant l'onrat en Francesch Torra, lochtinent del honorable en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, allí resident ab los dits honorables jurats, juraren a Déu e a la creu e als sants Evangelis d'aquell per les mans de cascun tocats en poder e mà del dit lochtinent, que durant lo temps de lur offici exerciran aquell justament e leyal, la feultat al senyor rey servada, e daran justs e drets juhís, tot oy, rancor, amor, parentesch, veynat, do o present apart posats e foragitats, e en lurs juys servaran furs, privilegis, raó, estatuts e provisions reyls parlants sobre o de lur offici e exercici d'aquell, si Déus los ajud e los dits sants Evangelis d'aquell.

Testimonis foren a les dites coses los discrets en Sanxo Sànxez, notari, e en Vicent Gil, verguer dels dits honorables jurats.

||^{216v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.II°.,
die martis .XXIII^a. mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus proprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dia dia en la sala de la ciutat sobredita, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, en Bernat Suau, lochtinent de justícia civil, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats, en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Suau, en Johan Negre, en Ramon López, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, ||^{217r} en Bernat Sifre, en Maymó Gil, en Luís d'Ozca, en Català Santa Fe, en Felip Frígola, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Roqua, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Johan de Remolins, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en Francesch Igual, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Garcia del Toro, en D(omingo) Gil, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en Jacme Venrell, en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

De la pressó de Pere Despi.⁵⁷

Proveí lo dit concell e concordantment volch que de la peccúnia de la ciutat fossen pagades les despeses e messions tro en quantitat de .XXX. a .XL. florins que eren estades fetes en cercar e haver en P(ere) Dezpí, qui escalan de nit casa de Clericó Gentil, li havia furtada gran quantitat de peccúnia e altres coses, lo qual atrobat era estat enaprés denunciat per lo dit Clericó.⁵⁸

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die martis .VII^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre, trameses als consellers de la ciutat, axí com de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e de pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala del concell de la dita ciutat, allí on e segons fon totstemp acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Francesc d'Esplugues, justícia criminal, ^{||217v} micer Berthomeu Sist, assessor criminal, en Bernat Johan, justícia civil, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan d'Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan de Bonastre, en Johan Torragrossa, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, n'Andreu Barceló, en Català Santa Fe, en Felip Frígola, en D(omingo) Vidal, en P(ere) Roqua, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Stopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Berenguer Serra, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Exeménez, n'Anthoni Coll, en G(uillem) Prior, en Vicent Dezplà, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) de les Cabres, en Johan Vicent, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

^{||218r} Proveí lo concell concordantment en la molt major part que tots los póstichs e cortines de la draperia dels draps de lana, e dels obradors e alberchs d'aquella, sien desfets, levats e remoguts com, a parer de tot lo concell e experiència que u mostra, sien causa de frau e d'engan dels volents comprar drap.

¶ ⁵⁷ Titolet afegit posteriorment, amb una lletra més moderna.

¶ ⁵⁸ Al marge esquerre: *d'en P(ere) Dezpí.*

Lo feyt de la supplicació d'en Carbonell e lo fet del carreró del bany de mossén Johan Pardo, e lo fet d'en Coll, \e lo fet de na Maria, muller que fon d'en Romeu Folquet,/ foren per lo dit concell remeses e comanats als senyors de jurats e a coneguda e determinació d'aquells.⁵⁹

Del fet de la supplicació offerda al concell per los pròmens de la vila de Cullera e lesta a aquell concernent que's volen quitar del senyor rey si la ciutat dóna loch a alguns drets que ha sobre la dita vila, lo dit concell concordantment ha comanat e donada facultat als dits honorables jurats que puxen, ab lo dit senyor e hòmens de Cullera, capitular segons los serà vist e, ans de fermar res, facen monstrament dels capítols e forma d'aquells al dit concell, per ço que sobre aquells madurament lo dit concell puxa deliberar ço que y sia⁶⁰ e li aparega faedor.⁶¹

Lo fet d'en Galceran Jordà, exposan que seria perdent en la compra del capítol del vi per alcuna inhibició feta per la ciutat, la qual en temps passats no fon acostumada fer jassia lo concell la pogués fer, fon acomanat al honrat en Johan Torragrossa, racional de la dita ciutat, que s'enforme si és perdent o no e, imformat, faça relació de ço que haurà trobat, e après lo concell proveiria segons li parrà faedor.⁶²

Ítem, com los vehins del loch d'Arbuxech, orta de la dita ciutat,⁶³ hajen tretes totes les marjals de lur territori e mundades e reformades les céquies, en què han despesa ||^{218v} e despendran encara grans quantitats de peccúnia, e hajen demanat a la ciutat que per lur suport los sia alcuna ajuda en la dita despesa, lo dit concell concordantment, atès que les marjals que són nodriment de infeccions seran reduïdes a terres que's culturaran, de què's seguirà profit a la ciutat, axí en sanitat com a habundància, proveí e volch que de la peccúnia de la dita ciutat fossen donats als pròmens del dit loch d'Arbuxech, en ajuda de la dita lur despesa, cinquanta florins d'or comuns d'Aragó, sots condició que prometen e's obliguen, que en les dites marjals tretes e a traure no facen arroços, e que d'aquí enant a lurs pròpies messions tenguen les céquies de les dites marjals en condret.

Ítem, com los comptes de les festes als senyor rey e reyna e a la reyna de Sicília fetes en lur novell entrament, e de les compres dels blats, sien de grans e grosses quantitats e de les dites despeses o comptes haja e deja ésser feta o fetes certificacions per lo racional segons lur finament, e sia congruent cosa e fora de tot scrúpol que tals e axí pesades coses passen e sien examinades per molts. Per tal, lo dit concell concordantment elegí los honrats en Johan Suau, en Català Santa Fe, en P(ere) Dalmau e en P(ere) Sacristà, ciutadans de la dita ciutat, qui ajustats al dit racional ensemps ab

¶⁵⁹ Al marge esquerre: *d'en Coll*. ¶⁶⁰ Ratllat: *faedor*.

¶⁶¹ Al marge esquerre: *Cullera*.

¶⁶² Al marge esquerre: *d'en Galceran Jordà*.

¶⁶³ Al marge esquerre: *d'Arbuxech*.

aquell regoneguen e examinen los finaments dels dits comptes e de tots altres que sien de grosses quantitats, per ço que segurament e certa e sens alcun erre se'n puxen fer certificacions.⁶⁴

Post hec, die veneris intititata .XVII^a. mensis novembris proxime dicti.

Los dits honorables jurats, exseguín la comissió a ells feta per l'onorable concell dessús a .VII. del dit present mes celebrat, atés que'n \Macià/ Carbonell, nomenat en lo dit celebrat concell, és estat abte menestral d'axa e maestre de fer galees, lenys e altres vexells de mar, \e de ginys,/ en què totstemp⁶⁵ ha servida abtament aquesta ciutat tro ara, que és vengut per vellea en gran decrepitat e misèria, que no ha de què viure, per aquesta contemplació, e per carita\ t/ e reverència de Nostre Senyor ¶^{219r} Déu, proveïren e manaren que de la peccúnia comuna de la ciutat fossen donats al dit en Macià Carbonell *decem* florins d'or comuns d'Aragó.

En aquest matex .XVII^{en}. dia del mes de noembre.

Los dits honorables jurats feren relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, que ells, exseguín lo poder a ells donat o comissió feta per lo concell de les coses dejús escrites, celebrant consell en lo .VII^{en}. dia del *proxime* dit mes, ajustats a si en Francesch Pèriz, obrer de vila, e en Guillem Ferriol, fuster, a consell e examinació d'aquells havien tatxat lo derrocament e adob del barandat d'en Anthoni Coll cinquanta lliures, e lo barandat de na Maria, muller *quondam* d'en Romeu Folquet, sis lliures, .VIII. diners, los quals barandats eren estats derrocats per la ciutat a bellea de la festa de la novella entrada del senyor rey, per què volgren e manaren que les dites quantitats fossen pagades de la peccúnia de la ciutat.⁶⁶

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC.II°.,
die lune quarta mensis decembris.*

Fon apellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstemp acostumat ajustar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, micer Bernat d'Apiera, lochtinent d'assessor criminal, en Bernat Johan, justícia civil, ¶^{219v} mossén Galceran de

¶⁶⁴ Al marge esquerre: *de eleccione diversorum ad copota (sic)*.

¶⁶⁵ Tatxat: *és*. ¶⁶⁶ Al marge esquerre: *d'en Anthoni Coll e de na Folqueta*.

Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Martí de Calatayiú, en Johan Suau, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Maymó Gil, n'Andreu Barceló, en Català Santa Fe, en Felip Frígola, en D(omingo) Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Berenguer Serra, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximèniz, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Vicent Ponz, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Garra, en Jacme Venrell, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Lo concell, atesa la gran mirva de carns que és en la ciutat,⁶⁷ on lo molt alt senyor rey celebra Corts e s'espera ésser major si en altra manera no y és proveït, e haja paregut al concell que, per haver habundància, no sia mellor expedient que'l següent: proveï e volch que al carnicer sia afegit .i. diner a la lliura de moltó, e altre ¶^{220r} diner a la lliura del cabró, e açò dur tro a Carnestoltes primeresvinents inclusive, passades les quals lo dit diner sia haüt e ha lo dit concell *nunc pro tunc* per tolt e levat. E acomanà lo dit concell als dits honorables jurats que facen e tenguen manera, axí per via de pregàries com per via de sagrament si·ls apparrà, o en altres qualsevol maneres lícites e portables que·ls aparega, de tenir la ciutat habundada e donar aquell bon compliment de carns que poran ab tot lur leyal poder.

Ítem, lo dit concell concordantment acomanà e donà poder als dits honorables jurats que taxen aquell salari que·ls sia vist a tots o a cascun d'aquells qui han treballat en lo fet de les entrameses fetes per les festes de la novella entrada dels senyors rey e reyna, e los dans que alcun haja preses o li sien estats donats per causa d'aquelles enderrocen barandats o en altra manera, e les dites coses o ço que taxat serà sia pagat de la peccúnia comuna de la dita ciutat.⁶⁸

Enaprés, dimarts, a .v. dies del mes present de deembre del *proxime* dit any.

Los dits honorables jurats, exeguin la comissió a ells feta per lo dit honorable concell, attenents que·l honrat micer Johan Belluga havia entesament treballat en lo fet dels entrameses que eren estats fets a obs de les festes de la novella entrada dels

¶⁶⁷ Al marge esquerre: *afegiment a preu de carns*.

¶⁶⁸ Al marge esquerre: *de salaris*.

senyor rey e reyna, los quals eren estats molt bells e propis e de gran admiració, que'ls jamés no foren vists semblants, e açò per .LXXX. dies continuus e més, e axí de nit com de dia, sens partir-se d'aquell treball, e totes altres feynes sues pròpies apart posades, en que donà e donar féu acabat espaxament en degut aparell, segons verbalment d'açò som estats informats per los entrevinents e sabents.⁶⁹ Per tal, taxaren a aquell per tots los damunt dits treballs e diürnals, haüt esguart que vagava e treballava en aquells ab⁷⁰ una cavalcadura, procurant e havent adés ça adés llà ço que feya mes-ter als dits entrameses, e era demanat per los obrants e formants aquells, cent florins d'or comuns d'Aragó axí ^{||220v} com a ben merexent aquells de condigna remuneració, los quals li sien pagats de la peccúnia comuna de la dita ciutat, tassada e no contrastant qualsevol altra menor taxació que dels dits treballs li sia estada feta condignament no sia corespondent als dits prestats treballs.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°,
die jovis .VII^a. mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la⁷¹ ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir, ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, micer Berthomeu Sist, assessor criminal, en Bernat Johan, justícia civil, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en (en blanc), jurats; en Joan d'Aguilar, síndich, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, en Guillem Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau ^{||221r} en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Ferrer Pérez, en R(amon) de Salas, en Johan Suau, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Bernat Pasqual, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil, en Luís d'Ozca, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, n'Anthoni Coll, en Vicent Dezplà, en D(omigo) Gil, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) Vidal, en Johan López, en Johan Cotanda.

¶ ⁶⁹ Al marge esquerre: *de micer Johan Belluga.*

¶ ⁷⁰ Ratllat: *un escuder.* ¶ ⁷¹ Repetit: *de la.*

Lestes en concell alcunes ordinacions e estatuts que's deyen ésser fetes e publicades per lo molt alt senyor rey, lo dit concell concordantment, per ésser mils encautat e per bon expedient a son avisament, proveí que de les dites coses fossen fets e haüts translats e aquelles, enaprés, diligentment fossen regonegudes e examinades per les persones e juristes següents, les quals lo dit concell hi destinà de continent,⁷² ço és, per los advocats pensionats de la ciutat e altres juristes que plàcia als dits honorables jurats, e per micer Berthomeu Sist, en Jacme Jofre, en Johan Suau, en Nicolau Tamarit, en Bernat Suau, en Francesch Aguilar, en Ramon de Salas, en Felip Frígola, en Jacme Dezplà, en Miquel Martorell, en Guillem Tamarit, en Pere Sacristà, en P(ere) Dalmau, n'Anthoni Cavaller, n'Andreu Barceló, en Guillem Draper, en Johan Sagra, en Vidal Auger, n'Andreu Estopinyà, n'Andreu Gaçó, en Miquel de Calatayú, en Johan de Remolins e \en P(ere)/ n'Adrover. E regonegudes e ben diligentment ruminades e examinades, guarden e examinen que la ciutat en e per aquelles no sia lesa en sos furs, privilegis, libertats e provisions ¶^{221v} reyal, e açò fet, reporten-ho al concell per ço que aquell hi puxa deliberar cautament ço que li parrà faedor.

Et interim, a superhabundant cautela per ço que temps no precórrega, proveí lo dit honorable concell que per los dits honorables jurats, o per los síndichs de les Corts, sia supplicat al dit senyor rey que sia sa mercè de prorogar lo temps dels .X. dies a supplicar atorgats, per tal que per los dessus dits destinats pus spaciosament sien regonegudes e examinades les dites coses e ordinacions. E si'l dit senyor no volrà fer la dita prorogació, sia per lo síndich de la ciutat, al qual lo concell amplia e dóna larch e bastant poder a fer açò, protestat e dissentit a les dites ordinacions, statuts e publicació d'aquelles, cautament e ordenada, ab e sots aquella reverent summissió que's pertanga, e si e segons serà ordenat e deliberat per los advocats pensionats a salvament de furs e privilegiat de la dita ciutat.

Quant és a la exposició feta en aquest concell per part del braç militar tocant les dites ordinacions o publicació d'aquelles, lo dit concell proveí que per los dits honorables jurats sia respost als exposants que les coses exposades són remeses a examinació del braç reyal.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.,
die mercurii vicesima mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters, e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons fon totstemp acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

¶⁷² Al marge esquerre: *de elecció de pròmens*.

||^{222r} En Bernat Johan, justícia civil, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, mossén Luís Valleriola, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayiú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en R(amon) Galvany, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en Ferrer Pérez, en R(amon) de Salas, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en P(ere) Basella, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanz, en Francesch Igual, en Nicolau Ferrer, en Luís Exeménez, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Vicent Dezplà, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en Johan Vicent, en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Lo concell, feta paraula en aquell de les coses dejús escrites, concordantment acomanà e donà plen poder als dits honorables jurats, e a qualsevol d'aquells, que taxen e puxen taxar salari a cascun d'aquells qui hajen \treballat/ per qualsevol manera e en quinessevol causes o actes qualsevol de la ciutat en tots los temps passats tro ací, a lur bon arbitre e coneguda, e volch que fos pagat de la peccúnia de la dita ciutat tot ço que per aquells sia taxat.⁷³

||^{222v} En aquest dia vengren al present concell, de part del molt alt senyor rey segons dixerren, los honorables micer Johan Dezplà, tresorer, n'Esperandéu Cardona, de casa, e en Ramon Fiveller, escrivà de ració del dit senyor, e exposaren aquí per part del dit senyor que·ll pregava que·l concell volgués devallar e consentir que ell ab los jurats e alguns altres del concell, aquesta veu tan solament, sens derogació de furs e privilegis e ab gran salvament d'aquells, lo qual se proferia fer e atorgar, pogués fer sens forma de redolins e altra solennitat acostumada elecció de justícia criminal al any esdevenidor. Lo dit concell, oïda la dita exposició, fet primerament⁷⁴ reçes per los dits honorables exponents, haüt diligent e madur parlament sobre les dites coses, concordantment, deliberà que per los honorables jurats, de part del dit concell, sots reverencial summissió e ab paraules abtes e decents fos respost al dit molt excel·lent senyor que·l concell no mudaria ne entén per alcuna raó mudar la forma de la elecció del dit justícia criminal, estatuïda per furs e privilegis reyalis, e segons forma d'aquells totstemp acostumada entén a fer la propvinent elecció de justícia criminal e segons és feta cascuns anys.⁷⁵

¶⁷³ Al marge esquerre: *de taxar salaris*.

¶⁷⁴ Ratllat: *receses*.

¶⁷⁵ Al marge esquerre: *de responsione facienda domino regis*.

Ítem, lo dit concell, a comuna utilitat del públich estatuex perpetuament que alcun fuster o altre, en la rambla de la dita ciutat o dins aquella e son terme, no compre o gos comprar palesament o amagada, ne fer comprar per altri ab alcuna colorada manera, a obs de revendre en la dita rambla o dins la ciutat, ravals e terme d'aquella, en gros, alcuna cabanya ne pegullar de fusta de quisvol sia, sots pena de perdre la fusta, applicadora al offici del mostaçaf. Mas puxan comprar a obs de son obrador tanta com n'aja mester a desprende en aquell als qui mester n'auran de menut a lurs obres.⁷⁶

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II.,
die veneris .XXII^a. mensis decembris,
tercer dia ans de la propvinent festa de Nadal.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Berthomeu de Calatayíu e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans d'officis, de parròquies, de mesters o de pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, ¶^{223r} jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, en Bernat Johan, justícia civil, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Luís Valleriola, en Johan Bonastre, en Johan Torragrossa, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayíu, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Anthoni Lòpiz, en Guillem Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayíu, en Jacme Mercer, en Ferrer Pérez, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Ramon Salat, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Johan Sagra, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil, en Luís d'Ozca, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Català Santa Fe, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Domingo Vidal, en P(ere) Adrover, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Luís Eximénez, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, ¶^{223v} en Vicent Ponz, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en Johan Vicent, en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

¶⁷⁶ Al marge esquerre: *de la fusta no compradora a obs de revendre.*

En nom de Jhesús. Fetes per los dits honorables jurats a tot l'ajust dels consellers ab bones e covine<n>ts paraules, exortacions a fer bona nominació de justícies e dels altres officials en aquest dia elegidors, fon proceït a elecció dels dits justícies e dels altres officials. E primerament de justícia criminal per forma en privilegi contenguda e totstemp observada, ço és, de .XII. redolins, e aquest any esdevenidor e comptador de la propvinent festa de la Nativitat de Nostre Senyor a avant contínuament ha ésser ciutadà segons fur, com lo justícia criminal qui huy és e finirà son any en la dita propvinent festa de Nadal és cavaller, segons dessús és notat en libre de consells. E servades les coses servadores e acostumades, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Nicolau e de Sent Berthomeu e de Sent Salvador, segons apparech per restitució e publicació feta al concell de les restants nou parròquies com a fora de sort de la dita elecció, e per publicació feta de les tres parròquies romanents en la dita sort. E com lo molt excel·lent senyor rey fos e sia present en la ciutat de València, on celebra Corts als íncoles d'aquella, e segons privilegi dejen a aquell, estant ací, ésser portats e liurats en ses mans los redolins de tals eleccions e altres. Per tal, los tres redolins de la present elecció, liurats per lo fadrí qui aquells prés del bací de l'aygua en poder del honorable en Nicolau Pujada, conseller del dit senyor, e per aquell⁷⁷ matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, aquell dit batle, en presència de tot lo concell e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit concell, mes e estojà aquells sens obrir en un estoig o plech de paper a aquell per mi, dit notari, liurat, lo qual plech ligat e sagellat posà en la taula denant si, a vista de tot lo concell, intitulat d'aquesta elecció.

||^{224r} E tantost, per la dita via o manera de sort ab redolins fon proceït per lo dit concell en la forma acostumada a elecció de justícia en civil de la dita ciutat, de generós com a present ó fos ciutadà. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu e de Senta Catarina e de Sent Salvador, et preses los tres redolins per un fadrí, servada la forma de la publicació de les parròquies de fora e de les romanents, e aquells liurats al dit honorable batle, per aquell foren meses e estojats en un altre estoig o plech de paper en la forma propdita en la elecció del justícia criminal, e posat denant ell intitulat d'aquesta elecció de justícia civil.

Continuan les eleccions d'officials, fon proceït de mantinent a elecció de justícia civil tro en summa de .CCC. sous, e per semblant manera e la forma de redolins dessus dita observada caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Senta Caterina e de Sent Nicolau. E preses los tres redolins, per un fadrí, del bací de l'aygua e liurats aquells al dit honorable batle, foren per aquell, après publicació de les parròquies fora e de les romanents, meses e estojats en un altre plech o estoig de paper, lo qual ligat e sagellat, intitulat d'aquesta elecció, fon posat denant ell a vista del notari e concell dessus dits.

¶ ⁷⁷ Ratllat: *batle*.

Consegüentment, fon proceït de continent a elecció de lochtinent de justícia criminal per les forma e manera dessús dita de redolins, segons provisió reyal e segons ús e estil d'aquella a ençà observada. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs et de Sent Andreu e de Sent Lorenç. Et preses los tres redolins, per un fadrí, del bací de l'aygua e liurats aquells al dit honorable batle, foren per aquell, après publicació de les parròquies fora e de les romanents, meses e estojats en un altre estoig o plech de paper lo qual ligat e sagellat, intitulat d'aquesta elecció, fon posat denant ell a vista del notari e concell dessús dits.

Encara més avant, lo dit concell, tantost e aquí matex, proceí a elecció d'assessors criminal e civils segons forma de privilegis e costum observada, ço és, ab sort de sis redolins e seguín, quant als assessors del justícia civil, la forma d'una provisió reyal del molt alt senyor rey ara regnant donada en Saragoça a .VI. de jener any .M.CCC.XC., per la qual és estatuït e proveït que sien elets dos assessor civils. E preses per un ¶^{224v} infant petit tres redolins dels dits .VI. e liurats als dits honorables jurats, qui, uberts aquells, publicaren e donaren en e per assessor en lo criminal l'onrat micer Johan Belluga, licènciat en leys, e per assessors del civil los honrats micer Jofre Gilabert, doctor en leys, e micer P(ere) Bertran, licenciat en decrets, per al any esdevenidor qui començarà de la propvinent festa de Nadal a avant contínuament.⁷⁸

E noresmenys, continuan lo dit concell proceí a elecció d'obrer de murs e valls e de administradors de les imposicions a un any, de Nadal propvinent a avant contínuament comptador, per la forma de sort ab redolins segons és acostumat, e caygueren e vengren en les sorts d'aquestes eleccions les parròquies de Senta Maria, de Sent Salvador e de Sent Johan. E uberts los tres redolins d'aquestes tres parròquies caygudes en la sort d'aquesta elecció, e regoneguts los noms escrits en los albarans encloses en aquells tres redolins, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell primerament, al offici de la dita obreria, l'onrat en P(ere) Bonvey, vengut o mes per la parròquia de Sent Salvador, e al dit offici de administradors los honrats micer Bernat d'Apiera e en Vicent Carbonell, venguts per les dites parròquies de Senta Maria e de Sent Johan.⁷⁹

E fetes totes les dessús dites coses, tantost los dits honorables batle e jurats, preses los dits plechs e faén portar aquells per un verguer denant si, partits de la dita sala en compa<n>yia de molta honrada persona, ensemps ab mi, dit Berthomeu Cerdà, partiren de la dita sala e, plegats al Rey al on era lo dit senyor rey en la cambra appellada dels Timbres, feta a aquell humil e deguda reverència, ajenollats denant la sua alta majestat, presentaren-li tots los dits quatre plechs.⁸⁰ E ubert primerament lo plech on eren los tres redolins de la elecció de justícia criminal, uberts per lo dit senyor los tres redolins e trets los albarans dins de cascun d'aquells, on eren escrits los noms dels

¶⁷⁸ Al marge esquerre: *assessors*.

¶⁷⁹ Al marge esquerre: *obrer, administradors*.

¶⁸⁰ Al marge esquerre: *justícia criminal*.

nomenats, en presència dels dits honorables batle e jurats e de molts altres allí residents, e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà dels dits honorables jurats, publicà e donà en justícia criminal de la dita ciutat per al any esdevenidor, comptador ¶^{225r} de la propvinent festa de Nadal a avant, l'onrat en Johan Torragrossa, ciutadà de la dita ciutat, donat e nomenat per la parròquia de Sent Salvador.

E tantost, lo dit senyor ubrí los tres redolins de la elecció del justícia civil trets de lur plech per lo dit honorable batle e liurats al dit senyor rey, aquell dit senyor, en presència dels dessús dits, donà e publicà en justícia civil de la dita ciutat per al dit any esdevenidor l'onrat en Francesch de Vila-rasa, nomenat per la parròquia de Sent Andreu.⁸¹

Sobte après, lo dit senyor, uberts per aquell los tres redolins de la elecció del justícia de .CCC. sous, en presència dels dessús dits donà e publicà en justícia civil tro en summa de .CCC. sous per al dit any esdevenidor l'onrat en Francesch Escolà, notari, nomenat per la parròquia de Senta Caterina.⁸²

Consegüentment, sens altre entrevall lo dit senyor, uberts per aquell los tres redolins de la elecció del lochtinent de justícia criminal, donà e publicà en lochtinent de justícia criminal per al dit any esdevenidor l'onrat en P(ere) Dalmau, nomenat per la parròquia de Sent Andreu.

Ítem, en aquest matex dia los dits honorables jurats elegiren en corregidors e veedors dels advocats per al any esdevenidor, ço és, los honrats micer Berthomeu del Mas e micer Johan Manresa.

Ítem, semblantment elegiren en examinadors de metges per al dit esdevenidor any, ço és, maestre Jacme Maderes e maestre Jacme d'Avinyó.

Post hec, die sabbati .XXIII^a. mensis decembris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.II°.

Constituïts denant l'onrat mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, justícia de la ciutat de València en lo criminal, resident en la cambra de consell secret de la dita ciutat,⁸³ los honrats en P(ere) de Castellnou, major, jurat, e en P(ere) de Castellnou, menor, missatgers de la vila de Murvedre, e en presència dels dits honora-¶^{225v}-bles jurats de la dita ciutat e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, presentaren e liuraren al dit honorable justícia tres redolins de cera verda, los quals dixeren que eren de la elecció feta en la vila de Murvedre e per lo concell d'aquella, lo tercer dia ans de Nadal propvinent, de lochtinent de justícia criminal de la dita ciutat, exercidor lo dit ofici en la dita vila en l'any esdevenidor, per lo justícia criminal qui seria de la dita ciutat en lo dit any esdevenidor, comptador de la dita propvinent festa de Nadal a avant contínuament. Los quals dits tres redolins, preses per lo dit honrat justícia e uberts en presència dels dits honorables jurats e dels dits missatgers, atrobà una cèdula

¶⁸¹ Al marge esquerre: *civil*.

¶⁸² Al marge esquerre: *de .CCC. sous*. ¶⁸³ Ratllat: *en pre<sençia>*.

en cascun d'aquells, en la una de les quals havia escrit aquest nom, en Domingo Johan, e en l'altra en Johan Tomàs e en l'altra en Vicent Tamarit. Et tantost, lo dit honrat mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal qui dessús, en presència dels dits honorables jurats e de mi, dit notari, e dels testimonis dejús escrits, donà e publicà als dits honrats missatgers en lochtinent de justícia criminal de la ciutat de València, exercidor la dita lochtinència per aquell en la dita vila de Murvedre per lo dit any esdevenidor, lo dit en Vicent Tamarit, nomenat en un dels dits tres redolins.

Testimonis foren a les dites coses los honrats en Bernat Suau e micer Bernat d'Apiera, licenciat en leys.

Sopte, feta aquesta elecció, en aquell matex instant e aquí matex n'Anhтони Blanch, justícia del Grau, en P(ere) Pelegrí e en Jacme Cabanes e altres pròmens del Grau presentaren al dit mossén Francesch d'Esplugues, justícia criminal, tres redolins de cera vert, de la elecció de lochtinent de justícia criminal en lo Grau per al any esdevenidor, los quals uberts per lo dit honrat justícia atrobà en la cèdula del un redolí escrit lo nom d'en Bernat Siurana, en l'altre en Berthomeu Martí e en l'altre en Domingo Sanz. Tanstost (sic), donà e publicà a aquells en lochtinent del justícia criminal de la dita ciutat en l'any esdevenidor lo dit en Berthomeu Martí.

Testes qui sunt proxime.

||^{226r} Dilluns següent, festa de Nadal e principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III., qui era lo .XXV^{én}. dia del mes de deembre.

L'onrat en Johan Torragrossa, elet en justícia criminal qui dessús, constituït denant l'altar major de la benaventurada verge Nostra Dona Senta Maria de la Seu de València, dementre allí's celebrava missa major, ço és, ans que's legís lo sant Evangeli d'aquella missa, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per les sues mans tocats en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, e en presència dels honorables jurats e de molts del poble de la dita ciutat, e encara del notari e escrivà del concell d'aquella axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertanyer pot e deu, que durant lo seu any, o tant com tindrà la cort e administració de la ciutat e de la dita cort criminal, tindrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones e sens accepció d'aquelles *etcetera qui continentur in juramento justicie criminalis superius in hoc libro notato.*

Semblant sagrament aquí matex prestà l'onrat en P(ere) Dalmau, lochtinent de justícia criminal, elet a aquest any.

Et tantost aquí matex, l'onrat en Francesch de Vilarasa, elet justícia civil qui dessús, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per les sues mans tocats, en poder e mans del dit honorable batle e en presència dels honorables jurats *etcetera que continentur supra in juramento justicie civilis superius. Scritus in hoc libro notato.*

Semblantment, sens altre entrevall, los discrets n'Anthoni Prats e-n Jacme Perera, escrivans de la cort civil, e en P(ere) Pasqual, escrivà de la cort de .CCC. sous, juraren en poder de lurs novells justícies en la forma acostumada e dessus notada en lo present libre.

En aquest matex dia e hora, los honrats en Gabriel Rigolf, mercader, e en Jacme Sols, mariner, cònsols de la ciutat, feren en poder del justícia civil lo sacrament acostumat.

Testimonis foren a tots aquests juraments prestats en la dita Seu los honorables mossén Pelegrí de Montagut, micer Domingo Mascó, mestre Jacme d'Avinyó e molts d'altres.

O+ *vide ultra in hoc signo.*⁸⁴

||^{226v} *Post hec, die martis .II^a. die januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. tercio.*

L'onrat en Francesch de Vila-rasa, justícia de la ciutat de València en lo civil en l'any present, a observança del estatut fet e ordenat per concell de la dita ciutat celebrat a .X. del mes de deembre del any M.CCCC. sobre les coses dejús escrites, promés e-s obligà en poder dels honorables jurats de la dita ciutat, mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu d'aquells e de totes altres de qui's pertanga e pertànyer puxa e deja, que tots e qualsevol depòsits que dins l'any del seu justiciat seran fets e vendran en son poder, de e per qualsevol persones o causes, o a ell seran restituïts per sos precessors en lo dit ofici, restituirà a aquells a qui's pertanguen sots les acostumades fermances, tota dilació apart posada, tota hora e com se deuran restituir, e a açò obligà si e tots sos béns mobles e immobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela donà e offerí fermaça qui ab ell e sens ell, e cascun per lo tot, fossen tenguts a totes e sengles les dites coses, ço és, l'onrat en Johan de Vila-rasa, cavaller, pare seu, aquí present e la dita fermanceria faent. E sots aquesta matexa segurtat e obligació de sos béns, promés que, finit lo seu any, dins .XX. dies après que-n fos request per son esdevenidor successor en lo dit ofici o per lo síndich de la ciutat, retrà compte e restituirà al dit seu successor tot ço que restarà en son poder dels dits depòsits, e açò en pena de mil florins d'or de sos béns propis pagadors per pena e en nom de pena, dan e interés, al comú de la dita ciutat applicadora. Lo dit honrat en Johan de Vila-rasa, faent la dita fermanceria e obligació principal, totes e sengles aquestes coses atorgà volenterosament, e de grat promés complir ensemps e per lo tot ab lo dit justícia. E per aquestes coses complidores e per la dita pena pagadora, si comesa serà, los dits honrats justícia e fermaça obligaren si e tots lurs béns e de cascun d'ells per lo tot, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren sobre ço a benefici de departida acció, e nova

¶⁸⁴ La marca remet al full 227r.

La raó pot ser que el document del full 226v té una data més tardana i està cancel·lat amb ratlles.

e vella constitució, e a la epístola de diví Adrià, e a ley e fur del principal primer ésser convingut, e a tot altre fur e dret contra açò vinent.⁸⁵

Testimonis foren a aquestes coses l'onrat en Jacme Jofre e en Berthomeu de Calatayú, verguer del concell de la ciutat.

Die lune, .XII^a. mensis decembris.

Dominus Nicolaus de Canellis, regens cancellariam, jussit atque voluit quod hec obligacio haberet pro cancellata quo ad deponitum dumtaxat illorum .VI^m. solidorum qui in posse dicti justicie fuerant deponiti per venerabilem Johannem Scribe, causis contentis in dicto deponito cum illud deponitum esse sibi restitutum per dictum justiciam, presentibus testibus Johanne Rubio et Johanne Marroma, notariis.

¶^{227r} *Die veneris, .XXIX^a. mensis decembris anno proxime dicto .M.CCCC.III°.*⁸⁶

Los dits honorables jurats, appellats los consellers de cascuna parròquia, a nominació d'aquells, present l'onrat en Johan Torragrossa, justícia criminal novellament elet, elegiren per a l'any present en capdeguaytes del dit honrat justícia los següents nomenats:

Senta Maria: en Bernat Rosselló; Sent Tomàs: en Jacme Moreno; Sent Andreu: en Garcia Navarro; Sent Martí: en Johan Vicent; Senta Caterina: en Miquel d'Eroles; Sent Nicolau: en P(ere) Salzadella; Sent Berthomeu: en Johan Martí, Sent Lorenç: en D(omingo) Fortuny; Sent Salvador: en Johan Sagra; Sent Esteve: en Johan Guayta; Sent Johan: en (en blanc) Quinto; Senta Creu: en Miquel Susano.⁸⁷

Enaprés, divenres a .v. de jener.

Los dits honorables jurats elegiren en sotobrer de murs e de valls per a l'any esdevenidor en Bernat Costa, ciutadà de València, qui promés e-s obligà en poder dels dits honorables jurats, mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, d'aver-se en lo dit ofici bé e feelment e leyal, a tot profit de la ciutat e de la dita obra, esquivan tot frau e engan, e en la fi o complit son any darà bo e verdader compte de la admi<ni>stració que feta haurà, e restituirà a la dita obra o a son successor en aquella, o a qui li serà manat, ço que restarà en son poder de la dita obra. E a açò obligà si e sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver on que fossen. E a major cautela donà e offerí fermança (en blanc).⁸⁸

¶⁸⁵ Al marge esquerre: *Die jovis, .X^a. julii anno .M^o.CCCC.III., fuit de voluntate ac precepto juratorum cancellata hec obligacio cum isto die venerabilis Johannes Claramunt, justicia civilis, fecerit obligacionem.* Tot el paràgraf del text està cancel·lat amb dues

creus en aspes per aquesta raó. ¶⁸⁶ Un senyal i una nota indiquen que continua el text des del full 226r: O+ *Debet superius notari sub hoc signo.*

¶⁸⁷ Ratllat: *Carbonell.* ¶⁸⁸ Al marge esquerre: *juramentum suboperarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstemps acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en P(ere) Miró, sotsíndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, micer G(uillem) Çaera, micer Bernat Abrí, en Guillem Draper, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Anthoni López, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Bernat Pasqual, en Maymó Gil, en Nicolau Jofre, n'Andreu Barceló, ||228r en Felip Frígola, en Domingo Vidal, en Pere Roqua, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en Francesch Igual, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, en Vicent Dezplà, en D(omingo) Gil, en Berthomeu Palau, en P(ere) Gavarra, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Com les dones de Penitència, per la esterelitat dels viures e lo creximent que la casa d'aquelles ha prés d'alcun temps a ençà passen gran penúria, ne la almoyna baste a lur viure, per tal lo dit honorable concell per caritat volch que de la peccúnia de la dita ciutat fossen donades a aquelles, a obs de comprar forment, vint lliures de moneda reyal de València.⁸⁹

De la festa de la entrada del rey e de la reyna.⁹⁰

Ítem, com per concells passats sia estat proveït que les festes de la entrada del senyor rey e de la senyora reyna fossen fetes altament e en aquella bellea que mils pogués ésser fet ab la peccúnia de la ciutat. E les dites festes sien estades fetes e celebrades axí altament e maravellosa que·ls jamés no foren vistes en aquest regne e per ventura en altres semblants e de tan gran maravella, e no sia fàcil que·l compte d'aquelles acabament sia forrat de bastants cauteles. Per tal, lo present concell proveex e vol que·l honrat en Johan Torragrossa, racional de la ciutat, pas lo compte o comptes de les

¶ ⁸⁹ Al marge esquerre: *de les dones de Penitència.*

més moderna. Al marge esquerre: *del compte de la*

¶ ⁹⁰ Línia afegida posteriorment amb una lletra

festa, com se deu finir.

dites festes en tots los cases, punts e despeses on no haja cauteles, ab sacrament d'aquell o d'aquells qui'n són estats administradors o en aquella manera que li sia benvist.⁹¹

Ítem, com los honrats en P(ere) Suau, patró de la galea de la ciutat, e en Nicolau Jofre, patró de la galea armada per lo pariatge,⁹² sien tornats de la ysla de Sicília e hajen complit lur viatge e les galees sien al Grau de la mar, de les quals tornadores a la ciutat havien prestada cascun d'ells segurtat, per tal, lo dit ¶^{228v} honorable concell \proveí/ e volch que, haüda relació del dreçaner de la dreçana del Grau de la recuperació de les exàrcies e coses de les galees, com los cossos fossen en apparent en lo port, fos cancel·lada a aquells la obligació prestada de restituir les dites coses. Noresmenys, com a cascun dels dits patrons fossen adonchs en lur partença acompanyats .V^m. florins d'or comuns d'Aragó, que fan en una summa .X^m. florins portadors a la dita ysla e liuradors al honrat en P(ere) Ferrer en la dita ysla a obs de comprar forment per la dita ciutat. E los dits patrons hajen retuda cautela del dit en P(ere) Ferrer per la qual appar ell haver reebuts en la dita ysla, on és per fer compres de forment, los dits .X^m. florins, ço és, de cascun .V^m. florins. Per ço volch lo dit concell e atorgà que la comanda e obligació dels dits .X^m. florins per aquells feta loa fos cancel·lada.

Testimonis foren d'açò los discrets en Bernat Mulner e en Berthomeu Rovira, notaris.

Més avant, com les galees dues de les quals són estats patrons los honrats en P(ere) Suau e en Nicolau Jofre, per fortunes de temps que són estades en les mars hajen estat e servit un mes fora'l temps que no devien, per tal lo concell volch e li parech raonable que de la peccúnia de la ciutat sia pagat mig sou, o lo sou de mig mes del dit un mes, a la jurma de la galea tan solament del dit en P(ere) Suau o de la qual aquell era patró. E plagué al dit concell que açò matex fessen los del pariatge a la jurma de la lur galea dels diners del pariatge.⁹³

Ítem, com en lo present concell fos exposat per en Domingo Gil, perayre, que ell volia e entenia a fer novell obratge de lana tal que les drapades d'aquell, segons l'ensaig que'n volia fer, no desdenyarien les drapades de Flandes, de què's seguiria gran bé e honor a la ciutat.⁹⁴ E molts, per són ensaig, lo qual volia fer a son cost o pròpia missió, se'n ardirien a fer semblants obratges pus experiència monstrà la bonea de la cosa. E a fer tal obratge no y eren bons los pintes usitats ans hi havia mester pinte .XXIII^é. e d'amplea de .X. palms mig, e pinte .XXVI^é. e d'amplea de .XI. palms, e que'l drap pogués haver aquella larguea. <De> què s'oferís e supplicàs al concell que tengués per bé e li donàs li-¶^{229r}-cència de fer los dits pintes a obs de fer lo dit obratge, com hagués fet venir de Flandes lana anglesa, de la qual mostrà

¶⁹¹ Ratllat: *com lo concell ara per ladonchs e contra loa e aprovà tot e qualsevol finament e cloïment que'l dit racional farà dels dits compte o comptes per qualsevol*

manera. ¶⁹² Al marge esquerre: *de la cancelació de la obligació de les galees.* ¶⁹³ Al marge esquerre: *dels patrons e de la jurma.* ¶⁹⁴ Al marge esquerre: *del pinte.*

quatre vellecins al concell, a e per fer lo dit ensaig. Per tal, lo dit concell, attés que les dites coses concernen honor e profit de la ciutat, volch, proveí e atorgà al dit en Domingo Gil, e generalment a tots altres qui vullen fer semblants obratges, que puxen fer los dits pintes, ço és .XXIV^é. e .XXVI^é. \o de major compte,/ e en les dites amplees cascú, \e no crexent aquelles,/ e que'l drap haja aquella larguea que s'oferrà, no contrastant qualsevol contrari estatut fet tro ací.

Ítem, com l'Albufera de la ciutat de València, que és una de les insignes e notables coses que la ciutat haja en tant que és haüt per cert el món com sàpia no haver tan noble estany de pex, sia venguda en tanta mirva d'a\y/gua per les freqüens secades que del tot és perduda, o quasi, si donchs no s'i pren algun remey tant cuytat com puxa. Per tal, lo dit honorable concell, jassia açò vengués a la senyora reyna, de què és la dita Albufera, mas almenys perquè molts ciutadans hi viuen e per la mirva que la ciutat ha de pex, proveí e volch que de la peccúnia de la dita ciutat sia feta e treta una céquia de la céquia appellada d'en Fluvià e menada tro a la dita Albufera, per la qual l'aygua que's pendrà de la dita céquia d'en Fluvià descórrega e tir tro a la dita Albufera e entre en aquella, e açò sens dampnatge de les marjals, tant com puxa. E plau al dit concell axí ésser fet sots la condició següent, ço és, si la senyora reyna e los arrendadors de la dita Albufera s'obliguen e prometen de tenir en condret la dita céquia que per la ciutat serà feta, e si no volran fer les dites promissió e obligació sia cessat de fer la dita céquia e en aquest cas lo concell ho remet a justícia.⁹⁵

Ítem, lo concell acomanà als senyors de jurats e als advocats pensionats de la ciutat lo clam o feyt d'en Vola de Perpenyà, e que facen en aquell ço que puxen e mils los sia vist faedor, lexant-ho lo concell a lur bona discreció e volentat e a lur arbitre.

Ítem, com experiència haje mostrat tro ací que'l joch o solaz del Rey Passero appellat,⁹⁶ que's acostuma fer tots anys en les festes de Nadal e Ninou, no és pertinent com poch anys són que entre los del dit solaz o d'aquells a altres no's moguen bregues e na-||^{229v}-fres, e a vegades e senyaladament en l'any present, morts. Per tal, lo dit concell, volén precloure via a tals insolències e perills irreparables, perpetualment estatuex que d'ací avant, dins la ciutat de València e terme d'aquella e encara dels lochs de la contribució, no sia fet lo Rey Passero e solaz o joch d'aquell per algun o alguns sots pena de ésser açotats si contrafaran. E si per ventura en alguns lochs del terme, qui no puxa comprendre lo dit estatut serà fet lo dit Rey Passero, si aquell entrara la ciutat o loch on lo justícia criminal de la ciutat haja jurisdicció, e per aquell justícia o son lochtinent hi seran atrobats, que sien preses e açotats axí com si dins la ciutat o lochs de la jurisdicció del dit justícia criminal era fet. E lo present estatut face publicar lo dit justícia criminal tots anys .X. o .XII. jorns ans de la festa de Nadal per tolre tota ignorància.

¶ ⁹⁵ Al marge esquerre: *de la céquia de l'Albufera.*

¶ ⁹⁶ Al marge esquerre: *del Rey Passero.*

Post hec, die sabbati intitulata .XXVII^a. mensis januarii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.

Los honrats en Francesch de Vila-rasa, justícia de la ciutat de València en lo civil, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader e en Guillem de Solanes, appellat concell secret en la cambra del dit concell, com l'acte dejús escrit ho requerís, en lo qual foren los següents: en Jacme Jofre, en P(ere) Suau, micer Bernat Abrí, en R(amon) de Salas, en Bernat Suau, en Bernat Johan, en Francesch Aragonés, en P(ere) Çaplana, en Daniel Mascarós, en P(ere) Ceriol, en Gabriel Rigolf, en P(ere) Mir, en Ramon López, en Nicolau Ros, en P(ere) Giner, en Johan Ros, en Gerart Dezpont, en G(uillem) Draper, guardià del vi, en P(ere) Basella, en P(ere) Miró, en Vicent Benajam, en Johan Sagra, en Vidal Auger, en Vicent d'Arenys.

Exposat aquí en lo dit concell secret com la nau de Ochoa Sànxez de Mondach, patró, appellada Senta Caterina de Brema, regne de Castella,⁹⁷ la qual era venguda carregada de pex salat, s'ich volia partir per anar a altres parts ab lo dit càrrech si donchs al dit patró e a alguns altres mercaders de la dita nau no lexaven descarregar e metre e vendre dins la ciutat quaranta-set tonells e mig de vin blanch de ^{230r} Lisboa, ciutat de Portugal, los quals havien portats ab la dita nau. Fet d'açò alcun raonament en lo dit concell secret, ab voler e concòrdia de la major part del dit concell secret, atnent que'l dit peix era molt necessari a la ciutat, que'n era molt freturosa per la secada de l'Albufera, que no habundava segons solia, per aquest esguard, dispensan aquesta vegada tan solament sobre'l privilegi del vi, donaren licència als dits patró e mercaders de metre e vendre dins la ciutat de València los dits .XLVII. tonells e mig de vin blanch, no contrastant la prohibició del dit privilegi, però que'l hagen a metre ab albarà del guardià e no en altra manera.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°,
die lune .XII^a. mensis februarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons fon acostumat totstemp appellar, tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en P(ere) Miró, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut,

¶ ⁹⁷ Al marge esquerre: *licència de vi.*

micer G(uillem) Çuera, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Ramon de Salas, ^{||230v} en Johan Suau, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Johan Sagra, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, en Luís d'Ozca, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, n'Arnau Ballester, en Domingo Vidal, en P(ere) Basella, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Johan Remolins, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Johan Pasqual, en Francesch Vilar, en Vicent Palau, en Luís Eximénez, en Garcia del Toro, en D(omingo) Gil, en Vicent Ponz, en Johan Comes, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda, micer Berthomeo Sist, micer Bernat d'Apiera, en Jacme Jofre.

Feta exposició en concell de les coses dejús escrites, lo dit concell concordantment proveí, volch e atorgà que a total messió dels nobles mossén Felip Boil e muller d'aquell, na Alionor, filla e universal hereua o succeïdora de mossén Ramon de Soler, *quondam*, habitador de la ciutat de València, per pagar a aquells trenta-duy mília cinch-cens sous per preu dels quals, a .VIII. del present mes de febrer, foren, a pregàries lurs, per necessitat que havien de diners, reemuts duy mília cinch-cens sous d'aquells .IIII^m. sous censals que'l dit mossén Ramon, ab carta pública reebuda per Berthomeu Cerdà, notari, a .XXII. dies de setembre del any proppassat, havia sobre la ciutat, carregats a raó de .XIII^m. sous per cascun mil·ler, fossen e sien carregats e venuts per lo síndich o sotsíndich de la dita ciutat \ab lo poder que ja ha,/ de consentiment dels dits honorables jurats o \de/ partida d'aquells, \a messió total dels dits marit e muller,/ al noble mossén Vidal de Vilanova, senyor de Pego, sobre la dita ciutat, a raó de semblant preu, ço és, de .XIII^m. per mil·ler, duy mília sous de censal mort ab penes e altres acostumades caucions, e ab o sots perpetual gràcia de poder reembre aquells per semblant preu.⁹⁸ E d'aquest preu havedor del dit mossén ^{||231r} Vidal e ab .VI^m.D. sous per preu dels quals són estats venuts per aquesta raó a la honrada dona na Guillamona, muller d'en Bernat de Justafreu, .D. sous censals ab carta reebuda per lo dit notari en lo novén dia del mes de febrer, la qual lo dit concell loà e aprovà, sien pagats als dits nobles, marit e muller, los dits .XXXII^m.D. sous. E per tal, que d'ací avant semblants coses no·ls calega reportar en concell, com sien pertinents e dignes de grat e donants facilitat a mils trobar peccúnia a una necessitat, e los censals que la ciutat fa ne seran pus vendables, e ne més ne menys s'encarrega la ciutat, mas fan plaer a sos ciutadans e a aquells qui han censals sobre aquella, lo dit concell concordantment e perpetual estatuí e donà licència al síndich o sotsíndich qui és o per temps serà de la dita ciutat que, ab consentiment e voler dels honorables jurats qui són o seran d'aquella, o de qualsevol

¶ ⁹⁸ Al marge esquerre: *estatut de poder carregar censal a messió d'aquells qui·ls volran quitar.*

d'aquells, tota hora que per alcun o alguns dels havents censal sobre la ciutat seran pregats de quitar los lurs censals, carregan a altres novellament a lur messió censals en semblant quantitat e per semblant preu dels quitadors, a e per pagar los preus d'aytals quitaments, açò sia lícit e permís, e puxa fer e romanga a voler e obció sua e dels dits honorables jurats, o de qualsevol d'aquells, sens deduir-lo en concell pus la ciutat no'n fa de son dan mas solament plaer als quitans, a messió dels quals se facen axí los quitaments com los carregaments faedors per causa d'aytals quitaments. E ara per ladonchs e contra, lo dit concell loà e aprovà e ha per agradables la venda faedora al dit mossén Vidal e totes altres que per semblants raons, segons forma del dit estatud, seran fetes e atorgades per lo dit síndich o sotsíndich.

Ítem, lo dit concell loà, aprovà e confirmà los carregaments de duy mília sous censals fets, ço és, als honrats en Berenguer de Monpalau, de .D. sous, a'n Jacme Ros, de .CCC. sous, a'n Johan Julià, de .D. sous, a'n Rossell de Bellpuig, corredor, de .D. sous, e a'n Bernat de Falchs, de .CC. sous, que són en summa .II^M. sous censals, carregats a pregàries e messions dels nobles mossén n'Exemén Pérez e muller d'aquell, na Elichсэн de Romaní, per pagar a aquells .XXVI^M. sous per preu dels quals són estats quitats d'aquells altres .II^M. sous censals carregats per lo dit preu.⁹⁹

Ítem, fet raonament en concell per l'onrat micer Domingo Mascó, de la manera del quitament de la vila de Cullera,¹⁰⁰ molt disertament e abta, concordantment plagué al concell que fos acceptat per la forma enunciada e referida per lo dit honrat micer Domingo, e que de la peccúnia de la dita ciutat fossen pagats en lo dit quitament .V^M. florins, a e per haver los quals lo dit concell donà licència al síndich o sotsíndich de la dita ciutat, que per virtut del poder a aquells ja donat, ab consentiment dels dits honorables jurats o de qualsevol d'aquells, ||^{231v} puxa carregar sobre la ciutat tant censal mort com faça mester, remetent-ho a major cautela l'ú e l'als a bona coneguda, ordinnació e arbitre dels dits honorables jurats.

Ítem, lo dit honorable concell loà e aprovà e tench per bo lo diner que'ls honorables jurats havien afegit a la salvegina o preu d'aquella, d'ací a la festa de Carnestoltes primervinent inclusive, per mils ésser habundada la ciutat.¹⁰¹

Ítem, com per concell passat sia estat acomanat a'n Garcia d'Anadon que tenga aprop que'ls valls sien e estien mundats e bé endreçats, e li sien constituïdes per aquesta raó .X. lliures cascan any, e lo dit en Garcia, ultra açò, per si matex, face e haje pres càrrech de fer moltes bones coses e profitoses al públich, com contínuament, tots dies, cerque per places, per hostals e per tavernes los vagabunts e, si'ls troba ocioses, afferma'ls, los uns a tirar a la brogina, los altres a escuders o a estar e servir a altri,

¶⁹⁹ Al marge esquerre: *loament de carregats censals.*

¶¹⁰⁰ Al marge esquerre: *dels .V^M. florins de Cullera.*

¶¹⁰¹ Al marge esquerre: *del preu de salvegina.*

segons cascú que sab fer, los altres a llogar a cavar, xarmentar o a fer feyna al mur o segons s'atreveix, e si açò o alcuna cosa d'aquestes no volen fer, fa'ls metre en la cadena perquè no's atrevesquen a furtar per oci. Per tal, lo dit concell concordantment, aprovan les dites coses com a bones, afegí a aquell que de la peccúnia de la ciutat li sien donades cascun any altres .X. lliures, axí que entre totes les dites coses o per treballs d'aquelles haje cascun any¹⁰² .XX. lliures, \ço és, .X. lliures de la obra dels murs e valls e .X. lliures de la peccúnia de la ciutat,/ ajustan als treballs d'aquell que, ensem ab les dites coses, per salari de les dites .XX. lliures annuals se'n trameta dels falsos acaptadors o mendicants, e pregà lo concell als dits honorables justícies que ells o qualsevol d'ells liurassen un saig a quell e tota hora que'l dit en Garcia volgués, per metre los ocioses e no volents fer feyna e los falses mendicants en la presó.¹⁰³

Ítem, lo dit concell humilment e ab deguda e subjecta reverència, obeín a les pregàries del molt alt senyor rey d'açò fetes al dit concell,¹⁰⁴ que u reputà a manament, proveex concordantment, ordenà e volch que sia ordenada una campana sufficient a tocar les ^{||232r}ores de cascun dia natural, e que a tocar la dita campana e vetlar les ores sien eletes dues persones abtes per los honorables jurats, e a coneguda d'aquells o de la major part, qui constituesquen a aquelles aquell salari annual que'ls sia vist e poran a lur bon arbitre e coneguda convenir ab aquelles dites dues persones, lo qual salari sia pagat de la peccúnia de la dita ciutat cascun any en tres terces, o segons plaurà als dits honorables jurats, a qui lo concell ho comanà de bon grat.

Ítem, com de les marques que's fan en Aragó per lo fet de Xelva de districtuals de la ciutat de València sien fets diverses clams per los marcats tro a huy, e senyaladament en lo present concell per l'onrat micer Francesch Tallat, per tal, lo dit concell, a donar-hi alcun bon remey, acomanà als senyors de jurats que ells, ab los advocats pensionats de la ciutat, regoneguen les dites marques o clams d'aquelles, e facen-relació al concell per ço que pus cautament puxa del·liberar ço que y sia faedor.¹⁰⁵

Ítem, com per l'onrat en Johan Torragrossa, racional de la ciutat, sien estats, segons exposà en lo present concell, finats los comptes dels forments comprats e venuts per la ciutat ab acord, consell e examinació de molts mercaders e persones altres expertes en semblants coses, a les quals, en concell secret appellades per los dits honorables jurats, foren exposades les minves preses per los dits forments, segons les longuees del temps en què eren trigats vendre, e les broces que d'aquells eren exides al garbellar, les quals dites persones, totes concordantment, havien dit que les dites minves e broces donades per los venedors del dit forment en lurs comptes eren tolerables

¶ ¹⁰² Ratllat: *de la dita peccúnia*.

¶ ¹⁰³ Al marge esquerre: *del salari d'Anadon*.

¶ ¹⁰⁴ Al marge esquerre: *del orologe*.

¶ ¹⁰⁵ Al marge esquerre: *de les marques d'Aragó*.

e no grasses o sobrepujants, com los consellants, en lurs forments comptan a raó de caffis, haguessen trobades semblants e major minves e broces. Per tal, lo dit concell concordantment loà, aprovà e confirmà los levaments e finaments dels dits comptes, sots les minves e broces notades per lo dit racional en los comptes donats e per aquell examinats e finats, e plagué al consell aquells dits comptes ésser passats axí com són finats per lo dit racional.¹⁰⁶

¶^{232v} Ítem, com l'onrat en Johan Torragrossa, racional de la ciutat, que en lo present dia cessarà en lo dit ofici per elecció de altre racional, elegidor per adveniment del justiciat criminal qui en lo present any és caygut en lo dit honrat en Johan, haja treballat en molts extraordinaris, de què la ciutat ha reportat e reporta gran profit, com per aquells e per sa indústria de deutes deguts a la ciutat e quasi perduts per diuturnitat de temps que aquells havia portats en oblit si no fos estada la loable vigilància del dit honrat en Johan, de què és digne de remuneració extraordinària corespondent als dits extraordinaris treballs en què lo concell fàcilment no's pot aturar e degudament delibèrar. Per tal, a donar breu fi a les dites coses, lo dit concell concordantment acomanà als dits honorables jurats o la major part d'aquells que al dit honrat en Johan Torragrossa taxen, facen e paguen, de la peccúnia de la ciutat, aquella remuneració que'ls sia vist e concordaran entre si o'ls paregua, haüda consideració als dits treballs e que sia condigna a aquells, cometent-ho lo dit concell a lur bon arbitre e coneguda, sens deduir-ho al concell.¹⁰⁷

Ítem, fets per lo concell apartar certs consellers ab los dits honorables jurats en la cambra de concell secret, als quals lo concell acomanà que, fet entre si escrutini, cercassen hom abte a \offici de/ racional, com vagàs per ço com l'onrat en Johan Torragrossa, qui era racional, era estat elet en justícia criminal. Aquells dits honrats jurats e certs consellers retornats al concell publicaren a aquell que, fet lo dit escrutini, donaven \e elegien/ en racional de la ciutat d'ací avant a beneplàcit, axí com a havent més veus en lo dit escrutini, l'honrat en Johan Suau, menor de dies, e açò plagué a tot lo concell e ú hac per ferm, aprovan la dita elecció feta del dit honrat en Johan Suau en racional, a beneplàcit d'ací avant segons dit és.¹⁰⁸

Ítem, lo dit concell concordantment elegí en procurador de la vila e vall de Xelva e de tots los lochs de la dita vall, e en alcayt del castell de la dita vila per casa plana, l'onrat en Bernat Johan, ciutadà de la ciutat de València, al qual volch, atorgà e proveí¹⁰⁹ lo dit concell que fos feta per los honorables jurats, a qui'n donà poder, procuració bastant *in forma solita* e comanda del dit castell, e fer e atorgar totes altres coses que's pertanguen a compliment del dit acte.¹¹⁰

¶¹⁰⁶ Al marge esquerre: *de les comptes dels forments e dels examinadors d'aquells*. ¶¹⁰⁷ Al marge esquerre: *comissió feta als jurats, que taxen salari al*

racional. ¶¹⁰⁸ Al marge esquerre: *elecció de racional*. ¶¹⁰⁹ Ratllat: *e donà poder*. ¶¹¹⁰ Al marge esquerre: *de elecció del procurador de Xelva*.

||^{233r} *Post hec, die martis .XIII°. mensis februarii anno proxime dicto supra.*

L'onrat en Johan Suau, menor de dies, elet en racional de la ciutat de València jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell per ses mans tocats, en poder e presència dels dits honorables jurats, que tant com tindrà lo dit offici servarà les coses següents: primerament, que en lo dit offici se haurà bé e lealment e curosa a son poder, e a bo e sa enteniment, e a profit de la cosa pública de la ciutat. Ítem, que ab cascun clavari general de la ciutat se regonexerà de compte gros o grossejan almenys de quatre en .iiii. meses. Ítem, que no darà loch ne consentrà que per si ne per altri la moneda de la ciutat sia aemprada, convertida o mesa en altres affers sinó tan solament en los affers de la universitat de la dita ciutat. Ítem, que cascun any, en lo dia que'ls comptes de la juraderia e claveria de la dita ciutat se reten, dirà e declararà als jurats e a altres qui ab ells seran als dits comptes, e puys una e moltes veus als jurats e al síndich, totes e sengles restes e deutes que ell saber o trobar porà que sien degudes e deguts a la ciutat per tots e qualsevol oficials e persones, axí justícies, mostaçaf, clavaris, obrers, missatgers, imposadors com altres qualsevol oficials e persones, e que darà tot loch e tota causa en quant serà en ell a cobrar e haver les dites restes e deutes, e aquelles e aquells convertir en quitar e pagar censals e deutes e o altres affers de la dita ciutat, e no altres. Et totes e sengles les dites coses sanament e a bona fe, sens tot mal engan, promés e jurà si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Postea, die lune intitulata .V^a. mensis marcii anno proxime dicto.

Los dits honorables jurats, exeguín la comissió a ells feta de les coses dejús escrites per consell celebrat a .xii. dies del mes de febrer proppassat, feta diligent investigació dels treballs extraordinaris per l'onrat en Johan Torregrossa com a racional de la ciutat,¹¹¹ sostenguts en propis negocis e affers d'aquella dins lo seu trienni, per la qual han trobat que axí per regoneximent de comptes vells e passats, tocants no solament los dits propis afers de la dita ciutat mas encara la obra de murs e valls, de què per sa gran vigilança se són cobrades diverses quantitats degudes, entre les quals regoneixen los comptes de .ix. anys de murs e valls del temps de la sotobreria d'en Bernat Maresme, atrobà que'l dit en Bernat devia a la ciutat, entre deute principal e interés, .xxxvi^m.cc.lxviii. sous, .xi. diners, taxaren al dit honrat en Johan Torregrossa, per remuneració dels dits ||^{233v} extraordinaris treballs \treents florins d'or,/ ço és, per aquells que toquen los propis affers de la ciutat .cc. florins pagadors de la peccúnia d'aquella, e per los affers tocants los comptes de murs e valls cent florins pagadors de la peccúnia de la obra de murs e valls de la dita ciutat.

¶ ¹¹¹ Al marge esquerre:
taxació de racional de extraordinaris.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. tercio,
die martis, comptats .XIII. del mes de març.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, en P(ere) Johan, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan d'Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, en G(uillem) Tamarit, en Francesch Aguilar, en Martí de Calatayiú, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Johan Martí, en Martí d'Alagó, en Bernat Sifre, en Johan Sagra, en Maymó Gil, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, ¶^{234r} en Domingo Vidal, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Michel Martí, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Eguar, en Johan Pasqual, en Francesch Vilar, en Vicent Palau, en Garcia del Toro, en Domingo Gil, en Vicent Ponz, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en G(uillem) Riera, en P(ere) Gavarra, en P(ere) Vidal.

Del carceller.¹¹²

Com los honorables jurats en molts actes de la ciutat aempren e s servesquen d'en Guillem Luna, carceller, qui volenters fa e complex los manaments d'aquells, los verguers ordinaris occupats en altres affers de la dita ciutat e moltes veus trameses fora aquella, e per aquests aytals treballs lo consell, en alguns dels anys passats, haja fets donar al dit en G(uillem) Luna *decem* florins d'or de la peccúnia de la dita ciutat. Però en l'any present, qui finirà quant a açò a la festa de Cinquagèsima primeravinent, per la entrada e estada del senyor rey e per les Corts tengudes als regnícoles, axí fora la ciutat com dins aquella, e per causa de les secades grans, los dits verguers ordinaris són estats molt occupats, axí anant procurant aygües com complint e exeguín molts manaments dels síndichs de la ciutat en les dites Corts, per la qual occupació los dits honorables jurats se són molt aemprats del dit¹¹³ en Guillem Luna, qui volenters ha treballat en complir los manaments d'aquells tocants los propis affers de la ciutat. Per tal, lo dit honorable concell per aquest esguart proveí, volch e atorgà que de la peccúnia de la dita ciutat sien donats en lo present any al dit en G(uillem) Luna, per sa

¶ ¹¹² Encapçalament escrit d'altra mà amb lletra posterior.

¶ ¹¹³ Ratllat: *dels dits honorables jurats per manament.*

remuneració, vint florins d'or tan solament, sens que no puxa ésser tret a conseqüència en esdevenidor.¹¹⁴

Ítem, com alguns mercaders d'aquesta ciutat hajan emprats los honorables jurats, segons és estat referit en lo present concell, que·ls empresten la galea reyal a obs de transfretar lurs mercaderies e navegar e altres actes lícits, e açò tractar e finir ¶^{234v} ab lo concell seria molt difús, per tal lo dit concell concordantment acomanà e donà plen poder als dits honorables jurats, o la major part d'aquells, que puxen tractar e finir lo dit acte ab los dits mercaders, a partit o a calament o en aquella manera que·ls sia vist, loan e aprovan lo dit concell *nunc pro tunc* qualque cosa serà finada ab los dits mercaders per los dits honorables jurats.

Ítem, com l'onrat en Ferrando Garcia, qui és missatger en la ciutat de Tortosa sobre'l fet del pariatge, no haja bastant poder a finir les disceptacions, pactes e covenences que són mogudes entre tots los missatgers del dit pariatge qui son aquí de les ciutats, de una part, e l'onrat en Francesch Fox, comissari o havent poder a les dites coses del molt alt senyor nostre senyor lo rey. Per tal, lo dit concell concordantment volch, atorgà e manà que fos fet sindicat al dit en Ferrando Garcia ab poder bastant de revocar, anul·lar e cancel·lar la obligació e promissió dels .XXV^m. florins, los quals los síndichs de les ciutats de València, de Barcelona, Mallorques e d'altres ciutats e viles reyal de la senyoria del dit senyor rey havien promeses donar e pagar cascun any per lo temps en los capítols del dit pariatge contengut, en subsidi de la isla de Cerdenya e a revocar la promissió e obligació que'l dit senyor ha feta de pagar en lo dit subsidi, de ço del seu propi, .VI^m.CCC.XXXIII. florins, .III. sous, .VIII. diners, e a la cessió per aquell promesa fer sobre les sues rendes de Mallorques per haver aquesta quantitat de .VI^m.CCC.XXXIII. florins, .III. sous, .VIII. diners, e a fer, atorgar e fermar ab lo dit en Francesch Fox, acceptant per lo dit senyor, aquella novella obligació e promissió de certa quantitat que serà concordada per ell e tots los altres missatgers e convenguda ab lo dit en Francesch Fox, sens que'l dit senyor no sia tengut pagar alcuna cosa del seu propi en la faedora novella obligació, e en aquesta substància lo poder sia tan larch com ésser puxa.¹¹⁵

Testimonis los discrets en Bernat Mulner, n'Arnau Claret e Berthomeu Rovira, notaris.

¶^{235r} Ítem, com per concell celebrat a .XXX. del mes de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.I., los honorables en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, adonchs jurats de la dita ciutat, micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera \sien estats elets síndichs/ a entrevenir en les Corts que'l molt alt senyor rey demonstrà celebradores als íncoles d'aquest regne, començades adonchs en la ciutat de Sogorb e ara's

¶¹¹⁴ Al marge esquerre: *d'en Luna*.

¶¹¹⁵ Al marge esquerre: *poder donat a'n Ferrando Garcia*.

continuen en la ciutat de València, als quals és donat larch poder segons és contengut en la carta del sindicat en los dits dia e any reebuda per Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell. Et jassia la aprovada expertea dels dits honorables síndichs sia bastant als actes de les Corts e decent a la honor de la ciutat, que segurament e fiable seu e pot seure en la promenia e prudència d'aquells, e axí u ha monstat experiència tro ací e infalliblement continuarà d'ací avant. Però com a les veus los dits quatre síndichs no's volen plevir d'alcuns punts moguts en les Corts sens consultar-ne los jurats e alguns altres pròmens, per tal lo dit honorable concell, a bon expedient dels dits actes e a tolre tot argument laguiós, concordantment enadín e ajustan als dits quatre síndichs los honorables en P(ere) Johan, en Guillem Solanes, en Ramon Frígola, jurats, en Johan Suau, en Bernat Johan, micer Johan Ferrando, en Bernat Suau, micer Berthomeu Sist, en Jacme Jofre, en Francesch Aguilar, ciutadans de la dita ciutat de València, als quals ajustats lo dit concell donà e atorgà semblant poder que han los dits quatre síndichs, axí que·ls dits quatre primers síndichs, per lo poder a aquells ja atorgat *in solum*, sens los dits ajunts o ab aquells, tots o qualsevol part d'aquells, major o altra, puxen \ésser/, continuar e finir o acabar los actes de les dites Corts, als quals los dits ajunts o qualsevol part d'aquells, segons dit és, sien admeses com a síndichs, \loan e aprovan noresmenys lo poder donat als dits .IIII. síndichs e a qualsevol d'aquells en los temps passats/, però que·ls dits ajunts hagen ésser en les dites Corts e treballar e entrevenir per la ciutat en los actes d'aquelles sens alcun salari o esperança d'aquell, lo qual en alcun temps no puxen demanar o aconseguir, e aquesta constitució dels dits ajunts fa lo dit concell sens revocació de altres sindicats, ans conferman aquells e aprovan, loan e conferman tot ço que·ls dits .IIII. síndichs hagen fet, finat, tractat e concordat ab presència, saber, voler e acord dels dits ajunts o de qualsevol d'aquells.¹¹⁶

Testes supra proxime nominati.

||^{235v} *Post hec, die jovis .XXVIII^a. mensis marcii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.*

Los honorables jurats, ab consell de maestres d'obra de vila, taxaren al discret en P(ere) Làzer, notari, vint florins d'or per lo acabament de fer derrocar del tot la torra que era sobre·l portal de la Exèrea, per tal que·l passatge fos ubert e patent sens alcuna cubertura, a embellir la ciutat, e per lo dan pres en lo dit derrocament, lo qual fon manat ésser fet per concell celebrat a .XIIII. del mes d'agost del any proppassat. E d'altra part li taxaren .VIII. florins d'or per lo derrocament que li feren fer de les parets qui eren ves l'alberch d'en Berthomeu Vela, a embelliment de la ciutat, e per lo dan pres en lo dit derrocament, lo qual \dan/ per en Bernat Turó e en Francesch Pérez, obrers de vila, és estat taxat, vista la cosa a ull segons relació verbal d'aquells, les quals quantitats muntants a .XXVIII. florins en una suma manaren ésser pagada de la peccúnia de la ciutat.¹¹⁷

¶¹¹⁶ Al marge esquerre: *addició de síndichs.*

¶¹¹⁷ Al marge esquerre: Làzer.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC.III°.,
die sabbati vicesima prima mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat appellat e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:¹¹⁸

Attés que Diago Mírez, patró de nau, en la dita sua nau ha aportades a aquesta ciutat .M. roves d'oli e .D. de farina e altres vitualles, entre les quals ha ^{||236r} aportats tres tonells e tres pipes e dues jerretes de vin blanch de les parts de Castella, supplican al concell que'l dit vi puxa metre dins la ciutat e vendre. Per tal, lo dit concell concordantment, per la dita attendència e per ço encara com és estrany a qui deu ésser monstat bon acolliment proveí, volch e atorgà, dispensan aquesta veu tan solament, que'l dit en Diago, ab albarà del guardià, puxa metre e vendre dins la ciutat la dita quantitat de vi, sens alcuna pena, no contrastant la inhibició d'aquestes coses.

En¹¹⁹ Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, en Guillem de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan d'Aguilar, síndich, mossén Luís Valleriola, en Johan Suau, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayiú, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en Francesch Aguilar, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú,¹²⁰ en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Johan Gascó, en Johan Sagra, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil, en Luís d'Ozca, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en P(ere) de Begues, n'Arnau Ballester, en Domingo Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, en Johan Lop, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, en P(ere) Sanç, ^{||236v} en Francesch Igual, en Berenguer Serra, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Luís Eximénez, en Garcia del Toro, en Guillem Prior, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, en Vicent Ponz, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Attés que Diago etc. *Iam est supra ante concilium.*

¶ ¹¹⁸ Aquest senyal: O++ *vide in hoc signo*, indica que el text continua al full 236r, darrere el següent document que va ara.

¶ ¹¹⁹ Continua la reunió del consell del full anterior, indicat amb el senyal O++.

¶ ¹²⁰ Ratllat: *en Johan Suau.*

Ítem, recitades per exprés en lo present concell, nomenadament, totes e moltes e diverses quantitats que per los honorables jurats, en lo temps de lur juraderia, són estades pagades a diverses persones e en diverses causes e fets tocants la ciutat e bé del públich d'aquella, lo dit concell concordantment, attés aquelles ésser pagades e distribuïdes en los dits actes, e tals que si haguessen esperar provisió de concell prengueren *interim* gran tomp o d'estorb, de què's seguirà dan al dit públich, axí com se's conegudament seguit bé en pagar sens esperar la dita provisió de concell e bon espaxament en la justícia de la terra, hac per agradable e per justes e justament pagades, e en justs actes e per justes e santes consideracions, totes les quantitats que de la peccúnia de la dita ciutat los dits honorables jurats, en lo dit temps de la dita lur juraderia, hajen fetes pagar o pagades sens precedent voler de concell, e volch que sien vistes, justades e preses com a pagades per voler e provisió de concell, tot argument cessant, les quals quantitats són *ut sequuntur*.¹²¹

*Primo, vide ultra sub hoc signo G^L.*¹²²

Ítem, feta exposició en concell de les coses dejús escrites, lo dit concell concordantment hac per bo e agradable e encara útil a la ciutat,¹²³ que'l forment que per aquella o son faedor en P(ere) Ferrer és estat comprat en la illa de ¶^{237r} Sicília e tramés e portat a aquesta ciutat sia partit, mentre és bo e ans que's afoll, per parròquies de la ciutat e cases d'aquelles, e per los lochs de la contribució e raval d'aquella. E comés als senyors de jurats que per cascuna parròquia elegesquen bones persones a escriure los casats e fer la dita partició a lur bon arbitre e coneguda, de què ells e los dits honorables jurats ne reporten o puxen reportar alcun dan o perill ans la partició que del dit forment serà feta, romanga a càrrech e perill de la ciutat, mas facen-hi lur bona diligència axí com si era lur propri, e partesquen aquell a for o raó de .VI. sous, .IIII. diners per faneca. E los qui poran pagar tantost, que paguen, e los qui no poran pagar axí fàcilment sia y prés aquell temps que plaurà als dits honorables jurats e als qui seran elets per aquells a fer lo dit partiment, sens lur dan segons dit és, com lo dit concell, a risch de la ciutat, ha per ferm e agradable lo temps o ço que per aquells hi serà fet e ordenat.

Ítem, com fos deduït en disceptació per alguns que'n la plaça appellada dels Preïcadors, per ço com és denant lur orde, no deuen ésser assegudes o fetes barques \o altres vexells,/ pretenents que'n prenen gran enuig del colpejar, e la dita plaça e totes altres de la ciutat sien donades a ús públich, e totstamps sia estat acostumat fer barques en la dita plaça sens alcuna contradicció. Per tal, lo dit concell concordantment proveí e hac per bo que'n la dita plaça puxen ésser assegudes e fetes barques \e vexells altres qualsevol/ per qualsevol mestres o volents fer obrar aquelles, tota contradicció cessant com no sia exorbitant a fur e antiquada costum.¹²⁴

¶¹²¹ Al marge esquerre: *de quantitats pagades sens consell*. ¶¹²² El document continua al full 237v, amb un senyal similar a aquest. ¶¹²³ Al

marge esquerre: *de partiment de forment*. ¶¹²⁴ Al marge esquerre: *de fer barques en la plaça de Preïcadors*.

E noresmenys, com la cantonada del ort dels Preïcadors, corespondent als alberchs que li estan denant, faça englada en lo camí del Portal de la Mar, sopte passada la céquia al exint de la dita plaça ves lo dit portal tan angustament o axí estreta volta o biax que·ls carros passen aquèn ab gran ¶^{237v} força e enuig, e les barques, que han ésser tretes aquèn de necessitat al riu, no poden exir per la dita cantonada sens gran perill e no ab poca maestria o indústria de maestres e ab greu lur afany. Per tal, lo dit concell concordantment, atés que a la bellea e profit públich són subjugades les coses singulars de qui·s vol sien, proveí a donar liure passatge als dits carros e barques, e encara a embellir lo dit passatge, que la dita cantonada sia derrocada competentment e a coneguda dels honrats en Guillem Solanes, jurat, e en Johan Aguilar, síndich, als quals lo dit concell comanà lo dit derrocament, e facen extimar a dos mestre ço que serà derrocat e prés a ús públich e, ço que serà taxat, sia pagat de la peccúnia de la ciutat.

Quant és ço que·n lo present concell fon demanat per lo co<n>vent dels frares de mossén Sent Agostí, és a saber, que poguessen encorporar al dit monestir certa part del espay que és entre·l mur de la ciutat e lo dit monestir, lexat competent camí e en l'amplea del altre camí, lo dit concell, fet d'açò alcun raonament e hoïdes moltes portables raons fetes per lo dit síndich en contrari, per causa raonable denegà fer la cosa per lo dit convent demanada.¹²⁵

G^{L126}

vint-dos florins, mig, pagats per dret de la bolla de la indulgència papal per les morts. Ítem, vint florins pagats a·n Ferrer Servés per regonèxer e procurar aygües. Ítem, .VII. lliures, .III. sous, .VI. diners pagades per semblant raó a diverses persones. Ítem, .VI. florins d'or pagats a·n Blay de Roures per escriptures del procés d'en Tomàs Rossell. Ítem, .IIII. lliures, .XVIII. sous pagades a l'honrat en Nicolau Tamarit, missatger tramés a Xàtiva. Ítem, .XXIIII. florins per semblant raó pagats als honrats mossén Johan Fabra e micer Johan Ferrando. Ítem, .XXX. florins qui foren pagats a dos hòmens qui anaren a cercar en P(ere) Dezpí. Ítem, .XVII. florins qui per aquesta raó foren despeses en correus. Ítem, .CLXXV. lliures per les quals fon comprada la galiota d'en R(amon) Folch. Ítem, .VII. lliures que costà una peça de drap que fon donada a mestre Francesch Exeménez. Ítem, .X. florins d'or pagats al alguazir del governador e a Johan Caronés, qui prengueren Martí de Mora, fill de Sanxo l'albarder. Ítem, doents .XIX. lliures, .XVI. sous liurades a·n Benajam, qui aquelles liurà a certes persones de Perpenyà per causa de marca. Ítem, .X. florins pagats a micer Berthomeu Sist per la informació d'en Sessa. Ítem, .CC. florins que foren donats a mossén Francesch de Vilamarí, alguazir, per certa causa. Ítem, ço que fon despés en dos viatges fets per les aygües on hanà lo síndich. Ítem, la despe-¶^{238r}-sa que feren los honorables jurats per dues veus que anaren

¶¹²⁵ Al marge esquerre: *sent Agostí*.

¶¹²⁶ Continua el document del full 236v, amb un senyal similar a aquest.

a Portaceli ab .XX. florins que feren de caritat als frares entre les dites .II. veus. Ítem, les despeses fetes per lo procés del fill d'en Sessa. Ítem, la despesa que lo síndich féu com fon tramés a Mallorques per los fets de la ciutat. Ítem, .XXXXV. sous e .XI. diners que acostaren de parar e apuntar les forques en la plaça de la Seu, on penjaren lo fill d'en Sanxo. Ítem, .III^m. sous de què fon fet present al senyor rey en la vespra de Nadal proppasada. Ítem, les estrenes donades a festes de Nadal als porters del senyor rey. Ítem, la despesa feta per lo síndich quant anà ab piquers, moliners e altres hòmens experts a regonéxer la pedrera que's dix ésser trobada a obs de fer moles de molí, e encara totes altres quantitats que's troben ésser pagades sens concell o voler d'aquell exprés.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die mercurii .VIII^a. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Galceran de Castellví, micer Johan Mercader, en G(uillem) de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, ^{238v} micer Bernat Abrí, en Simó Çacreu, mossén Luí Valleriola, en G(uillem) Draper, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en Francesch Aguilar, en Ramon Galvany, en Johan Cardona, en Martí de Calatayiú, en R(amon) de Salas, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en R(amon) López, en Johan Martí, en Martí d'Alagó, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en P(ere) Roqua, en P(ere) Adrover, en Johan Lop, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Johan Ferrando, en G(uillem) de Monpaó, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanz, en Johan Pasqual, en Vicent Palau, en Nicolau Ferrer, en Garcia del Toro, en Vicent Dezplà, en Vicent Ponz, n'Anthoni Forés, en Bernat Martí, en P(ere) Gavarra, en Johan López, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Fon demanat en lo present concell per part del comandador de Torrent, que a obs de son beure e de sos comensals e sa companya, fos manat al guardià del vi que li lexàs metre lo vi de sa col·lecta en la ciutat. Lo concell, hoïda la postulació, acomanà al dit honrat síndich de la ciutat la provisió faedora e dix a'n G(uillem) Draper, guardià, que'n seguís ço que'l síndich hi proveyria, dispensan lo concell en açò si requer dispensació.

Quant és al acorriment dels cinquanta florins d'or que'l honrat micer Bernat Anglés demana, que li foren promeses per cascun mes de la missatgeria de la ciutat, com allò matex hagués demanat en temps passat en concell celebrat a .XXIII. de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC., e per lo dit concell li fos denegat e posat silenci perpetual, ¶^{239r} lo present concell concordantment perseverà en aquella matexa denegació.¹²⁷

Ítem, com fos suplicat al concell que poguessen ésser meses dins la ciutat e venudes certes botes de vin blanch de Mallorques que eren al Grau de la mar de la ciutat sobredita, per tal lo dit concell concordantment acomanà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la dita ciutat, que's informe si'l dit vy és d'òmens o mercaders de Mallorques o d'òmens o mercaders de València e, segons trobarà, don licència \o proveesca/ de entrar o no entrar lo dit vy, lo dit concell dispensan aquesta veu tan solament sobre la entrada del dit vy en cas que'l dit síndich licèncie aquella, e que sia feta ab albarà del guardià.¹²⁸

Ítem,¹²⁹ com l'onrat en Simó Çacreu, clavari de la ciutat, de voler e provisió verbal dels dits honorable jurats haja liurades a l'honrat en Jacme Marrades un mantó e alcunes vestedures, d'aquelles robes que la ciutat tenia en penyora del dit en Jacme e eren en poder del dit clavari, per tal, lo dit concell, atès que'l dit liurament fon raonablement proveït e fet, per ço com lo dit en Jacme se'n anava en Sicília ab la senyora reyna, aprovà e hac aquell per ferm e agradable, e volch que fos reebut en compte al dit clavari.¹³⁰

Ítem, com per concell passat sia estat proveït que'n la pobla appellada d'en Vicent Dezgraus sia feta mare a reebre les aygües pluvials e sotzures, e allí s'engendre gran infecció per ajustaments d'aygües podrides, e per consegüent s'i deja acórrer,¹³¹ per tal, lo dit concell proveï que previnent a totes altres provisions de mares, aquella de continent sia feta per en Graus, senyor de la dita pobla, aquell o'ls circumveyins ajudants-se de la dita mare, bestraent de lur peccúnia lo cost de la facció de la dita mare, lo qual cost los sia pagat dins un any comptador après acabament de la dita mare a avant contínuament comptador, de la peccúnia de la obra de la dita ciutat. E semblantment, proveï que totes les mares que són proveïdes per consell ésser fetes, si serà algun o alguns que y ¶^{239v} vullen bestraure, però que'ls bestraents no puxen cobrar la bestreta sinó los uns un any après dels altres, comptant l'any en la forma dessus dita, cascuns segons l'orde en què ve la lur mare, no pas que si totes les mares eren acabades dins un any, que en la fi del any fossen totes o lo cost d'aquelles pagat, mas cascuns en son orde hajen sperar un any la bestreta, comptador après de qualsevol d'ells que sia primer en orde, sia pagat, e axí \tro/ tots los dits anys succissivament sien discusses segons l'orde de les mares.

¶¹²⁷ Al marge esquerre: *micer Bernat Anglés*. ¶¹²⁸ Al marge esquerre: *de vi*. ¶¹²⁹ Aquesta entrada està encapçalada per un tiolet en castellà i lletra molt poste-

rior: *Le devuelve a Jaime Marrades, la ciudad, ropas que éste tenía enpeñadas*. ¶¹³⁰ Al marge esquerre: *d'en Jacme Marrades*. ¶¹³¹ Al marge esquerre: *de mares faedores*.

Ítem, lo dit concell concordantment proveí sobre la demanda del honrat en P(ere) Suau demanant remuneració del temps que havia servit ab la galea de la ciutat, de la qual era patró, més avant que no devia que fos seguit, solament ço que per concell passat celebrat a .XII. del mes de jener proppassat lo dit honrat en P(ere) Suau, restituint primerament e complint aquelles coses que deu e és tengut segons forma dels capítols fets entre la ciutat e ell, e senyaladament les armes e arreus de la galea, los quals no haja restituïts e ço que pertanga a la ciutat de ço que haja guanyat e prés segons forma del dits capítols.¹³²

Sobre les fraus que cometen los bracers e los majordòmens logants aquells a obs d'altri e de si matexs, lo consell acomanà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que regonega les antigues ordinacions de consell sobre açò fetes, e que execute e faça executar aquelles en tota lur ordinació; e si no'n hi haurà, que'n faça relació en concell per ço que aquell hi proveesca.¹³³

Ítem, sobre ço que'n Guillem Draper, guardià del vi en l'any present, demanava satisfacció de alcunes messions extraordinàries que ha fetes dins lo seu any,¹³⁴ lo dit honorable concell, fet en aquell algun raonament d'aquestes coses, com trobàs per informació d'alcuns dels honorables jurats e del síndich de la ciutat que'l dit guardià, exercín justament son offici, a leyal observança del privilegi hagués pres e vesat alcuna quantitat de vins, axí del senyor rey com d'alcuns curials d'aquell, metents o metre faents dins la ciutat o ravals d'aquella vi sens son albarà, de què lo dit guardià és estat \pres/ e està huy en dia caplleuat en poder del alguazir del dit senyor, de què lo dit guar-^{240r}-dià ha sostenguts diverses dans e destrich e fetes alcunes messions extraordinàries, concordantment, a sup<er>habundant cautela, acomanà als dits honorables jurats que de les dites coses s'enformen breument e d'aquèn, segons ço que trobaran e lo dit concell és imformat, facen e manen fer de la peccúnia de la dita ciutat al dit guardià aquella satisfacció que'ls parega, com lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* approve, loe e haja per ferma qualsevol satisfacció que per ells sia feta e manada fer al dit guardià.

En aquest dia matex, los dits honorables jurats, haüda informació verbal de les dites coses, taxaren al dit guardià del vi, en satisfacció de les dites messions extraordinàries seguides per les causes dessús dites, vint lliures, les quals li sien pagades de la peccúnia de la dita ciutat, e manaren que d'aquelles li fos fet albarà.

Ací, sots lo següent senyal, deu ésser continuada una provisió de concell feta per aquest concell e dejús, a .CC.LXXVIII. cartes, notada per inadvertència sots lo dit següent senyal: G+

^{240v} (en blanc)

^{241r} (en blanc)

^{241v} (en blanc)

¶¹³² Al marge esquerre: *d'en P(ere) Suau.*

¶¹³³ Al marge esquerre: *de bracers.* ¶¹³⁴ Al marge esquerre: *d'en G(uillem) Draper.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstemps acostumat ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en Guillem Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en G(uillem) Draper, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Anthoni López, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Martí de Calatayú, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Johan Martí, en Martí d'Alagó, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, en Maymó Gil, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en Bernat Ferrer, en D(omingo) Vidal, en P(ere) Adrover, en P(ere) Solà, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, ||^{242v} n'Andreu Estopinyà, en Vicent Palau, en Luís Exemènec, en Garcia del Toro, en Guillem Prior, en Domingo Gil, n'Anthoni Forés, en P(ere) Bonjoch.

Volch lo concell e declarà concordantment que'l sobreseyment ordenat per concell celebrat en l'any de .M.CCC.LXX.IX. sobre lo fet dels pellers, dur e proroga lo dit concell dementre e tro les Corts que de present celebra lo senyor rey als íncoles del regne sien finides e licenciades per lo dit senyor.

Ítem, com los molt alts senyor rey e reyna vullen e hajen proppòsit de quitar e reembre de la ciutat les viles e lochs de Líria e son terme, de Exèrica e los lochs de Sent Pere de Bellmont, de Pina, de Les Alcubles, qui són de la tinença de Exèrica, e alguns altres de la dita tinença, e la vila de Penàguila, les quals viles e lochs los dits senyors, estants duc e duquessa de Monblanch, adonchs veneren a la ciutat ab e sots carta de gràcia de poder reembre aquells tota hora que'ls plagués, per preu de cinquanta mília florins, per los quals foren adonchs venuts a la dita ciutat, jassia aquella, en lo dit temps, d'aquells pagàs quaranta-duy mília florins o poch més com los dits senyors d'aquells haguesen *tunc* prou.¹³⁵ E sia dupte si'l poder per concell donat al honrat en Johan d'Aguilar, notari, síndich de la dita ciutat, és bastant a açò e als contractes que d'aquesta raó surtran e's hauran a fer e fermar. Per tal, lo dit concell concordantment,

¶ ¹³⁵ Al marge esquerre: *de poder donat al síndich.*

de grat e de certa sciència, allargan e \amplian/ lo poder al dit honrat síndich ja donat, e conferman aquell, donà e atorgà a aquell plen e bastant poder de e a fer, atorgar e fermar en nom de la ciutat, concell e universitat e singulars d'aquella, totes e sengles reevendes de les dites viles e lochs, tèrmens e pertinències d'aquells, e totes altres cartes públiques o contractes qui per raon o causa dels dits quitaments, e per vigor de la dita carta de gràcia e altres qualsevol promissions, pactes e covinences adonchs ordenats, \fetes/ e fermades entre les parts, e tants e aquells que'l present acte requerrà \o a aquell seran necessaris/ e sens los quals no pogués haver acabament, que's hagen \a fer e fermar/ ab ^{243r} los dits senyors rey e reyna e universitats de les dites viles e lochs, ensemps o departidament, e qualsevol altres persones en quinsevol nom o noms entrevinents e al dit acte necessàries, e tots altres contractes e cartes que al dit síndich sien e a son arbitre appareguen ésser faedors e atorgadors, ab totes dependències, emergències, incidències e annexitats de les dites coses. E promés lo dit concell haver per ferm e agradable totes aquelles e qualsevol coses, contractes, reevendes e cartes públiques altres que'l dit síndich sobre les dites coses farà, atorgarà, fermarà e prometrà, ab e sots qualsevol obligacions, pactes, promissions e cauteles, e jamés no u revocarà, sots obligació dels béns de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Bernat Mulner e en Miquel Martorell, notaris, e en Vicent Gil, verguer.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die martis .XXVIII^a. mensis maii.*

Fon appellat concell de la ciutat de València a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de concell de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) de Solanes, en (en blanc), jurats; ^{243v} en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayú, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, en G(uillem) Tamarit, en P(ere) Sacristà, en Francesch Aguilar, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en R(amon) de Salas, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en Bernat Ferrer,

en Domingo Vidal, en P(ere) Basella, en P(ere) Roqua, en P(ere) Solà, n'Andreu Gaçó, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Miquel Martí, en Johan Ferrando, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Egual, en Nicolau Ferrer, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en D(omingo) Gil, n'Anthoni Forés, en P(ere) de les Cabres, en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch, en Johan Cotanda.

Exposada la necessitat de nostre senyor lo rey, lo dit concell concordantment, axí com a feel e natural sotmés, provey e hac per bo que de la peccúnia de la dita ciutat fos sucorregut al dit senyor e a ses necessitats al present, com per raó de les morts haja a discórrer dins lo regne a lochs e parts sanes, ab continuació de les Corts, en què ha a fer sobergues messions e extraordinàries per causa de la sanitat de la sua excel·lent persona, en què va tot lo bé del regne, de duy mília florins d'or, e que·ls honorables jurats e síndichs de les Corts, a qui u comanà lo concell, ne trasquen aquell profit que puxen a lur bon arbitre e conexença, emperò no necessitats d'açò mas axí com fer se porà e·ls parrà faedor.¹³⁶

¶^{244r} De ço que·s dix en concell del pou faedor o céquia fonda o vallat, per lo qual la mar pogués venir tro a prop dels murs de la ciutat e d'aquèn vexells, com ací haja diverses esguarts contraris: primerament, si és possible de fer; enaprés, si és durable o destrouïble per ruïna, e on no sia destrouïble, si darà infecció o engenrarà de si, jassia la cosa fos e seria honorable si havia fundada duració e no tement ruïna a total destrucció, e aquestes coses sien tals que requiren alta e madura investigança e examinació. Per tal, lo dit concell concordantment acomanà als senyors de jurats que, appellades a aquest acte persones notables, expertes e entenents segons los dits esguarts e altres, que·ls parega si ab aquelles atrobaran la cosa ésser factible e exempta de infecció, e que haja alcuna manera, si ab aquelles acordaran, que sia fet ensaig de la cosa, si manera haurà segons dit és o serà factible, lo qual ensaig sia fet de la peccúnia de la dita ciutat tro¹³⁷ en quantitat e despesa de .D. florins e no pus.¹³⁸

Quant a les pregàries de part del molt alt senyor rey endreçades al dit concell e referides per los noble mossén Pero Boil, governador de regne de València, e mossén Pere d'Artés, racional del dit senyor, havents que la ciutat reeba de sa guarda, custòdia e protecció los monestirs de Portaceli e de Vall de Christ, orde de Cartoxa, lo dit concell, attenents que les dites pregàries són a esguard de Déu e honrament del divinal offici, a què deu lo concell molt liberalment devallar, com tals coses preserven molt les ciutats de molèsties e persecucions, concordantment volch e atorgà que·ls dits monestirs sien acceptats e reebuts en les dites guàrdia, custòdia e protecció de la dita ciutat e a les libertats, privilegis e immunitats d'aquella, e la manera e ordinació de la acceptació e lo càrrech que d'aquella serà donat e deja reebre la ciutat per les dites

¶¹³⁶ Al marge esquerre: *duy mília florins.*
¶¹³⁷ Repetit: *tro.* ¶¹³⁸ Al marge esquerre: *de la céquia o pou del riu.*

coses, comés lo dit concell a juhí, ordenació, \atorgament/ e voler dels honorables jurats, \a consell dels/ advocats pensionats de la ciutat e a lur bon arbitre, com lo concell de present loa, aprova e amologa tot ço que per aquells serà atorgat, promés, fet e ordenat, e jamés no y vendrà contra, ans ho haurà e u ha de present axí com si per tot lo concell nomenadament era ordenat, atorgat, fet e promés.¹³⁹

¶^{244v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die veneris prima mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan de Torragrossa, justícia criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan Suau, racional, micer Johan Ferrando, micer Bernat Abrí, en Michel de Calatayú, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, en G(uillem) Tamarit, en Francesch Aguilar, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Ramon de Salas, en Johan Negre, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en Vidal Auger, en Ramon López, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, n'Arnau Balles-ter, en P(ere) Adrover, n'Andreu Gaçó, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Michel Martí, en Johan Ferrando, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Luís Eximénez, en Garcia del Toro, en G(uillem) Prior, en Vicent Ponç, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, en P(ere) Gavarra, en Jacme Venrell, ¶^{245r} en P(ere) Vidal, en P(ere) Bonjoch.

Com per lo forment vengut o portat de Sicília en gran nombre e habundància, mercè de Déu, apagant la indigència que era en la ciutat, sien estades manlevades grans quantitats e per aquelles carregats censals, e al acte d'aquest forment per los honorables jurats fos proposat l'onrat en Ramon Frígola, conjurat lur. Per tal, lo dit concell, a no torbar lo dit acte qui per altre no seria axí leu entés, e d'aquèn la ciutat hi poria pendre

¶¹³⁹ Al marge esquerre:
de salvaguarda dels monestirs de Vall Christ e de Portaceli.

grosa morrada, proveí e hac per bo concordantment que·l dit honrat en Ramon Frígola, encara après finit l'any de sa juraderia, romanga e sia, e lo dit concell lo elegés reebedor e clavari tan solament dels preus que exiran e seran haüts e s'auran d'ací avant del forment de Sicília, de què és feta provisió, e dels dits preus haüts e havedors faça quitaments dels censals e pach los deutes que per aquesta raó e dependències d'aquella són estats carregats e deguts, lo dit concell sobre ço comanant a aquell tot son loch e veus plenerament.¹⁴⁰

Ítem, com lo dit concell al present, *ultra* lo compartiment que ja'n fet per cases d'alcuna quantitat, no trobe mellor o pus sufficient manera al aviament del dit forment de Sicília perquè no's perda que la següent: per tal, ordenà e proveí que tots los flaquers de la ciutat no compren en l'almudí ne pasten d'altre blat o forment sinó del forment de Sicília, que és de la ciutat, tro aquell haja bon aviament, e d'aquell sien tenguts de pastar. E proveí que per lo mostaçaf o son lochtinent, tantost passades les festes de Cinquagèsima, forçàs los dits flaquers a servir les dites coses e provisió, ab e sots imposició de penes e altres deguts destrenyiments e exaccions d'aquelles.¹⁴¹

Ítem, lo dit concell concordantment acomanà als honorables jurats presents, e a lur bon arbitre e coneguda, la elecció faedora dels dos advocats pensionats de la ciutat ara novellament, en loch d'aquells qui han complits dos anys ara en aquesta Cinquagèsima, com en romanín aquells qui han complit o alcun d'aquells perquè saben grassamant los actes de la ciutat, o en elegín-ne de novells, o dos o un, lo concell ha per ferm e agradable *nunc pro tunc et econtra* ço que'n serà fet per los dits honorables jurats.¹⁴²

¶^{245v} Ítem, los dits honorables jurats, en aquest matex dia, exeguín la disposició del dit concell, jassia que·ls honrats micer Guillem Çaera e micer Bernat Abrí hajen complits los dos anys ara a Cinquagèsima, però attenents que·l dit honrat micer Guillem sabia molt en los fets de la ciutat e era síndich en les Corts, e mudar-lo seria gran dan a la ciutat e cosa pública d'aquella, que per lo mudament d'aquell poria pendre gran tomp, e lo dit honrat micer Bernat Abrí haja supplicat que ell sia haüt per remogut, concordantment elegiren en advocats pensionats a e de la ciutat. a beneplàcit del concell, los honrats micer Guillem Çaera dessus dit e micer Berthomeu Sist, e proveïren que a aquells fos fet compte e de la peccúnia de la ciutat pagat a aquells lo salari ordinari acostumat.

¶¹⁴⁰ Al marge esquerre: *de la claveria del forment de Sicília.*

¶¹⁴¹ Al marge esquerre: *forment de Sicília.*

¶¹⁴² Al marge esquerre: *dels advocats pensionats.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.
die sabbati secunda mensis junii, vigilia Pentacostes/.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, en Pere Johan, micer Johan Mercader, en G(uillem) de Solanes, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Pelegrí de Montagut, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en P(ere) Miró, sotsíndich, en G(uillem) Draper, en Miquel de Calatayú, en Bernat Rosselló, en Gabriel Navarro, en Nicolau Tamarit, n'Arnau Erau, ¶^{246r} n'Anthoni López, en Guillem Tamarit, en P(ere) Sacristà, en R(amon) Galvany, en P(ere) Dalmau, en Johan Cardona, en Martí de Calatayú, en Ferrer Pérez, en R(amon) de Salas, en Johan Negre, en Francesch Escolà, en Bernat Vidal, en Bernat Suau, en R(amon) López, en R(amon) Salat, en Johan Martí, n'Anthoni Cavaller, en Martí d'Alagó, en Jacme Dezplà, en Bernat Sifre, en Vicent d'Arenys, en Johan Gascó, en Johan Sagra, en Bernat Pasqual, n'Esteve de la Mata, en Maymó Gil, en P(ere) Passadores, en Nicolau Jofre, en Luís d'Ozca, en Jacme Cabanes, n'Andreu Barceló, en Felip Frígola, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Bernat Ferrer, n'Arnau Ballester, en Domingo Vidal, en Francesch Roig, en P(ere) Basella, en P(ere) Adrover, n'Anthoni Balaguer, en Sabastià Marçó, en Johan Remolins, en Johan Ferrando, n'Andreu Estopinyà, en P(ere) Sanç, en Francesch Igual, en Berenguer Serra, en Nicolau Ferrer, en G(uillem) Prior, en Vicent Dezplà, en Domingo Gil, en Johan Comes, en Berthomeu Palau, n'Anthoni Forés, en G(uillem) Riera, en Johan Cotanda.

Com les escoles de gramàtica de la ciutat vajen a redolons, de què's seguexen als escolans e aprenen molts mals nodriments e s'enviltexen, e d'açò és causa <la> diversitat de maestres,¹⁴³ per tal, lo dit concell concordantment, a obviar a les dites coses, com altra pus covinent manera al present no's trob a honestar los escol<an>s e tolre'ls de molts vicis que la següent, estatuex perpetualment en quant és en ell que, d'ací avant, alcun mestre o bacheller o altre qui vulla tenir escoles e legir de gramàtica, lògica e d'altres arts, no puxa emparar e tenir escola e legir de les dites sciències o alcuna d'aquelles si donchs o primerament no és examinat e aprovat per los dits

¶¹⁴³ Al marge esquerre: *de les escoles.*

honorables jurats o concell de la ciutat. ¶^{246v} E si contrafarà, que-l justícia civil de la ciutat de València lo puxa punir en pena de .X. morabatins d'or aplicadors als cofres del senyor rey per quantesque vegadas contrafarà.

E acomanà lo dit concell als honorables jurats que coviden lo capítol de la Seu de València a consentir al present estatut, o a fer-ne semblant, e que la examinació e aprovació dessús dites, si consentir hi volrà lo dit capítol, puxen ésser fetes per aquell e los honorables jurats de la ciutat qui són o seran. E si consentir no y volrà lo dit capítol o no's volrà concordar a aquestes coses, romanga lo dit estatud de part de la ciutat en son ésser e fermetat.

Aprés d'açò, tantost los dessús dits honorables jurats manaren e hagren per manats sots aquesta diada tots quants albarans s'ajen a fer de quantitats e coses que caien sots lur anyada e administració, present mi e a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur.

Ítem, com per concell celebrat a .XX. dies del mes de deembre proppassat sia donada facultat a nosaltres de taxar salaris a tots aquells qui han treballat per la ciutat, e en Gabriel Navarro, concitudà nostre, haje sostenguts diverses treballs en fer bones obres en favor del comú de la ciutat en l'almudí d'aquella, en fer tenir l'almudí pijat, que no muntàs. Per tal, bé informats de les dites bones obres, taxam a aquell per sos treballs cinch-cens sous pagadors a aquell de la peccúnia de la dita ciutat.¹⁴⁴

E tantost immediatament, exortats los consellers ab covinents e abtes paraules a fer nominacions de tals persones que sien abtes e suficients al regiment de juraderia, en lo qual ubertament està tot lo bé de la ciutat, fon proceït per lo dit concell, en la manera de sort ab redolins per fur e privilegi introduïda e totstemp acostumada, a elecció de jurats.¹⁴⁵ E primerament de ciutadans, e per voler de Déu caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Senta Caterina, de Sent Salvador, e de Sent Esteve, e restituïdes e publicades (sic) enans les altres .VIII. parròquies axí com afora de sort d'aquesta ¶^{247r} elecció. Tantost aquí matex, l'onrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general del regne de València, donà e publicà en lo dit present concell, en jurats ciutadans a un any propvinent, los honrats en Bernat de Codinachs, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou e en Francesch Aguilar, dats o nomenats a aquest offici per les quatre parròquies dessús dites.

E sens altre entrevall, per semblant forma fon proceït a elecció de jurats cavallers o generoses, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Tomàs e de Senta Caterina. E feta restitució e publicació semblant que dessús de les altres restants .X. parròquies axí com afora de la dita sort, tantost e aquí matex lo dit honrat batle general donà e publicà en jurats per cavallers e generoses de la dita ciutat

¶¹⁴⁴ Al marge esquerre: *d'en Gabriel Navarro.*

¶¹⁴⁵ Al marge esquerre: *jurats.*

al dit un any primervinent, los honrats mossén Luís de Castellví, cavaller, e en Gilibert de Rexach, generós, dats o nomenats a aquest offici per les dues parròquies dessús propnomenades de Sent Tomàs e de Senta Caterina.

Ítem, lo dit concell proceí de continent per forma de sort ab redolins totstemp acostumada, a elecció de guardià del almodí de la dita ciutat al dit un any propvinent, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció la parròquia¹⁴⁶ de Sent Andreu, e per aquella en Domingo Olzina, ciutadà de la dita ciutat, e axí fon publicat al dit concell per los dits honrats jurats.¹⁴⁷

Més avant, lo dit concell proceí segons forma de fur nou a elecció de juristes e notaris examinadors de notaris, e foren-hi elets a un any propvinent los honrats micer Berthomeu del Mas, micer Johan Manresa e los discrets en Jacme Maestre e en Ramon López, notaris, ciutadans de la dita ciutat, e axí fon publicat al dit concell per los dits honorables jurats.¹⁴⁸

||^{247v} (en blanc)

¶¹⁴⁶ Repetit: *la parròquia*.

¶¹⁴⁷ Al marge esquerre: *guardià del almodí*.

¶¹⁴⁸ Al marge esquerre: *examinadors*.

[Anys 1403-1404]

||^{248r} *Jhesus*. Nova juraderia.

En nom de la Sancta Trinitat, digmenje festa de Cinquagèsima que's comptaven tres dies del mes de juny any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III.

Los honrats en Gilabert de Rexach, en Bernat de Codinachs, en Gerau Bou e en Francesch Aguilar, los quals en lo dia proppassat, en la forma totstemp acostumada de redolins, eren estats elets jurats de la ciutat de València a un any propvinent, constituïts denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat, dementre allí's celebrava lo divinal offici de la missa major, ço és, poch ans de la¹ liçó del sant Evangeli, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e per los Evangelis sants d'aquell per cascun d'ells corporalment tocats, en presència de gran multitud de poble de la dita ciutat, en poder e mans del honrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, que aytant com ells tenran la administració de la juraderia de la dita ciutat de València governaran e regiran per lo dit senyor la dita ciutat bé e feelment, e procuraran, administraran e faran tots los negocis los quals la universitat de la ciutat sobredita deurà fer en qualque manera, a feeltat del senyor rey e a bé e utilitat de la² universitat dessús dita. E que daran drets e leyls consells segons les costumes de la dita ciutat, gitats e de tot en tot departits tot oy, amor, gràcia, parentesch e veynat, e celaran totes coses que en secrets e en consells e en dictar sentència e sentències a ells seran descubertes. E totes aquestes e sengles coses observaran a bona fe, sens tot engan e sens art e sens mal engeny, e guardaran la feeltat del dit senyor rey e observaran e

¶¹ Ratllat: *sant*. ¶² Ratllat: *ciutat*.

mantendran les costumes de la dita ciutat, si Déus los ajud e la creu e los Evangelis sants d'aquell. Encara, jurats que pagarets segons vostre poder tots e sengles deutes, los quals los jurats passats de la dita ciutat han confessats deure e promés pagar a qualsevol persones per la universitat de la dita ciutat, e açò dels diners e béns d'aquella dita ciutat. ^{||248v} Juraren més, que no vendran, acensaran ne en altra manera alienaran los murs, torres e valls nous de la ciutat, ne ço que ab aquells se contigua dels vells ne les places públiques ne les rambles, les quals són dades a ús comú dels ciutadans de la dita ciutat. Noresmenys, juraren que observaran e observar faran a lur poder, tant com al concell de la dita ciutat plaurà, los privilegis e ordinacions sobre la guarda del vi atorgats e fets.

Testimonis foren a totes aquestes coses los honorables micer Francesch Blanch, micer Bernat d'Apiera, micer Bernat Abrí, licenciats en leys, e d'altres molts.

Enaprés, dilluns comptat .IIII. dies del mes de juny del *proxime* dit any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III.

Yo, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal, escrivà del honorable concell e jurats de la ciutat de València, constituït denant los honorables novells jurats qui dessús *proxime* en lo dita passat havien jurat, residents en la cambra de la escrivania de la dita ciutat, publiquí, intimí e presentí a aquells la elecció feta per los honorables tots los jurats passats de consellers de generoses e de quatre juristes e de les parròquies, feta en lo pus propprecedent disapte, après la elecció de jurats e altres, prestat primerament en poder meu sacrament a Déu e sobre ls sants Evangelis d'aquel, per aquells e cascun d'ells corporalment tocats, que la dita elecció farien de persones que ls paregués bones per consellers, a feeltat del senyor rey e bon regiment e profit de la dita ciutat, levades totes affecció, amor, oy e rancor. La qual elecció se deu fer ans de Cinquagèsima, en la setmana ans d'aquella, per los jurats qui deuen finir lur temps de prop, segons novella ordinació reyal publicada en Corts començan «Segons en passat ha monstat experiència etc.», los noms de les quals persones eletes yo, dit escrivà, feta presentació als dits honorables jurats novells e per aquells acceptada, he escrits en lo present libre de consells segons forma de la dita reyal e novella provisió, e són los següents.

Testimonis foren a la elecció dels consellers, feta en lo disapte, los honrats micer Johan Ferrando e en Johan Suau, menor; e a la presentació e intimació, los honrats en Bernat Suau, en G(uillem) de Solanes e en Bernat Vida, ciutadans de València.

^{||249r} Consellers de generoses: mossén Luch de Bonastre, mossén Galceran de Castellví, mossén Francesch Monyoz, en Francesch d'Esplugues, en P(ere) Fabra, en Johan Escrivà.

Consellers de juristes: micer Jofre Gilabert, micer P(ere) Bertran, micer Johan Belluga, micer Bernat d'Apiera.

Consellers de parròquies:

Senta Maria: micer Arnau Conques, en Francesch Roig, en Domingo del Port, en G(uillem) Argilagués; Sent Tomàs: en P(ere) Dezcortell, mestre P(ere) Gironés, en

Johan Mercer, en P(ere) Jordà; Sent Andreu: en Bernat Pratboy, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós; Sent Martí: en G(uillem) Solanes, en P(ere) Lambert, en Francesch Castelló, en Simó Timor; Senta Caterina: en P(ere) Johan, en Johan Bou, en P(ere) Almudèver, en Ramon Comes; Sent Nicolau: en Johan Martorell, en Jacme Ros, menor, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, notari; Sent Berthomeu: micer Johan Mercader, en Johan de Claramunt, en Johan Valleriolla, en Bernat Moliner; ¶^{249v} Sent Lorenç: en Bernat Johan, en Berenguer Andreu, en P(ere) Esteve, en Berthomeu Ros; Sent Salvador: en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en Johan de Raquena; Sent Esteve: en P(ere) de Sinya, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil; Sent Johan: en R(amon) Frígola, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellar, en D(omingo) Vallporcar; Senta Creu: en Bernat Miró, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en Domingo Esteve.

E tantost, d'aquí enant los dits honorables jurats proceïren a fer elecció de consellers d'officis e de mesters en la forma següent:

De drapers: en Johan Adam, en D(omingo) Espanyol. Sartres: en Ramon Çacarella, n'Anthoni Lorenç. Ferrers: en Bernat Comes, n'Arnau Torres. Notaris: en Jacme Dezplà, en Berthomeu Çaera. Çabaters: en Bernat Pelegrí Pelegrí, en P(ere) Vinyes. Fusters: en Jacme de Monçó, en Johan Pérez. Argenters: en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez. Perayres: en Jacme Gascó, n'Arnau Blanes. Brunaters e texidors: en Jacme Canet, en Johan Calaforra. ¶^{250r} Pellers: en P(ere) Nater, en G(uillem) Gerau. Pescadors: en Johan Tudela, en G(uillem) Albert. Pellicers: en Ferrer Dezcamp, en Pasqual Torner. Corredors: en Francesch Quinto, en Jacme Rausell. Freners: en Lorenç de les Coves, en Johan Eguat. Aluders: n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre. Corregers: en Ramon Gilabert, n'Andreu de Puigmijà. Barbers: en Berenguer Martorell, n'Anthoni Ferrer.

Lauradors: n'Anthoni Pedrós, en n'Anthoni Grimalt. Assaunadors: en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller. Blanquers: en D(omingo) Sabastià, en Sanxo de Ulldemolins. Coltellers e bayners: en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda. Carnicers: n'Esteve d'Algarra, en P(ere) Fabra. Esparters: en Johan Exemeno, n'Aparici Martí.

¶^{250v} *Postea, die mercurii .VI^a. mensis junii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.*

En la sala de concell de la dita ciutat, constituït en presència dels dits honorables novellament elets jurats en Domingo Olzina, elet en guardià de l'almudí, qui dessús, jurà en lur poder, un d'ells reebent lo sacrament per tots, per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per ell corporalment toquats, que bé, lealment e diligent se haurà en lo dit offici de guardià, e a son poder esquivarà e castigarà tots engans e fraus, e guardarà diligentment totes e sengles coses pertanyents a aquell offici, e observarà les ordinacions per lo concell de la dita ciutat fetes e faedores en son offici e per exercici e regiment d'aquell. E tot açò a bona fe, sens mal engan, si Déus li ajud e la creu e los Evangelis d'aquell sants, presents a açò testimonis l'onrat en Bernat Suau, ciutadà, e en Bernat Mulner, notari, e molts d'altres.

En aquest matex dia de dimerces.

Denant los dits honorables novells jurats, residents en la cambra de lur escrivà, constituït l'onrat en Ramon de Salas, conciuatadà lur, en lo dit dia clavari elet per los dits honorables jurats a un any primervinent comptan de la festa de Cinquagèsima proppassada a avant, en poder del un dels dits honorables jurats, per si e tots sos companys reebent, jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell que ell, per si o per macip o hom seu, farà tots e sengles pagaments de censals que la ciutat fa, e no en taules de cambiadors o en dites d'aquells ne altres, mas realment en comptan.³ Segonament, que farà los dits pagaments d'aquella moneda que reebrà, ço és, reals o florins, sens tot cambi o altre servey, compartín les dites monedes a cascuns en cas que tot lur pagament no pogués fer en florins. Terçament, que quant l'albarà li serà portat, si haurà moneda en son poder ab la qual puxa quitar aquell albarà, que aquell sia tengut quitar encontinent, sens tot lagui e dificultat; e si no'n haurà, que al pus tard dins dos dies naturals l'aja quitat, com sabés manlevar moneda a logre o a grat, car de tal logre los jurats li faran la raó; en altra manera, passats los dits dos dies lo dit clavari sie tengut a la pena del contracte d'aquell cens. E quartament, que com sia proveït que'l dit ¶^{251r} clavari prenga e reeba a mans sues los preus prorata de les addicions de les imposicions per obs de quitar censals, lo dit clavari faça tota sa diligència en haver moneda d'aquells preus e que, tantost que haja de la dita moneda cumplent a preu de mig o de un censal o de més, convertirà aquella en tals quitaments, sens tota tarda o dificultat. Et açò jurà e promés servir si Déus le ajud e los sants Evangelis.

E prestat lo dit sagrament, lo dit honrat en Ramon de Salas, clavari qui dessús, promés e's obligà als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, en loch, nom e veu d'aquells e del concell de la dita ciutat e de tots altres dels quals fos o pogués ésser interés estipulant e reebent, que finit l'any de la sua claveria, retut compte d'aquella, restituirà de continent al clavari que li succeirà, o a aquell a qui'l concell de la dita ciutat volrà e plaurà, tot ço que de la dita claveria restarà en son poder, tota dilació e excusa apart posada, obligan a açò tots sos béns mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela e segurtat donà e offerí fermances e principals tenguts e obligats ab ell e sens ell per lo tot a restitució del dit restant quantque sia, ço és, los honorables en Bernat Suau e en Simó Çacreu, ciutadans de la dita ciutat, presents, e l'altre d'aquells per lo tot, qui la dita fermaça e principal obligació volenterosament e de grat feren e atorgaren, e per aquella si e tots lurs béns e de l'altre d'ells per lo tot obligaren als dits honorables jurats e a mi, dit Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, axí com a pública persona açò dels dits clavari e fermances legítimament estipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren los dits clavari e fermances a benefici de departida acció, e nova e vella constitució,

¶³ Al marge esquerre: *juramentum clavarii*.

e a la epístola del rich Adrià, e a la ley o fur del principal primer ésser convingut, e a tot altre dret contra açò vinent.

Testimonis foren al dit sagrament e aquestes coses los honrats en Jacme Jofre e micer Johan Ferrando, doctor en leys.

||^{251v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die sabbati .VIII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, en Gilabert de Rexach, en Bernat de Codinachs, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats; en Johan Aguilar, síndich, micer Jofre Gilabert, micer P(ere) Bertran, en Johan Suau, racional, micer Johan Ferrando, mossén Loís Valleriola, en Ramon de Salas, en Francesch Roig, en G(uillem) Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Johan Valleriola, en Bernat Moliner, en Bernat Johan, en Berthomeu Ros, en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en P(ere) de Sinya, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en R(amon) Frígola, en Francesch Miró, en D(omingo) Vallporcar, en Bernat Miró, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en D(omingo) Espanyol, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, ||^{252r} en Bernat Comes, en Jacme Canet, en Lorenç de les Coves, en Johan Eguat, en Ramon Gilabert, n'Andreu de Puigmijà, n'Anthoni Pedrós, en D(omingo) Sabastià, n'Esteve d'Algarra, en P(ere) Fabra, en Johan Tudela, en G(uillem) Albert, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, n'Anthoni Ferrer, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda, en Johan Exemeno, n'Aparici Martí, mossén Pelegrí de Montagut, micer R(amon) Cuquó, en Johan Torragrossa, en Jacme Jofre, micer P(ere) Català, micer Macià Pardo, en P(ere) Lòpez, en Berenguer Topí, en D(omingo) Gil, en Johan Diona, en Berenguer Motes, en D(omingo) de Gerp, en G(uillem) Adrover, en Miquel Garí, en Bernat Torres, en G(uillem) Jáfer, en Johan Garcia, en Nicolau Vallalt, micer Johan Domínguez, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Matheu Vidal, en P(ere) Fuster, en Johan de Vera, en Bernat Suau, en Nicolau Tamarit, en P(ere) Vidal.

Jassia per loable ús e antiga costum, e ordinàriament pertanga als honorables jurats de cascun any de la ciutat de València procurar e haver de totes parts abundantment de blats a obs de provisió del poble, segons cové a tanta multitud per gràcia de Déu, com açò sia vida e la salut e conservació d'aquell. Emperò, a major certificació e descàrrech d'aquesta cosa, lo concell present, del·liberadament e concordant, volgué, pregà, requés e donà càrrech als dits honorables jurats presents e a cascun d'ells, de haver e procurar abundantment de blats, axí com dit és. E a major cautela, lo dit concell donà e atorgà plen poder als dits jurats e a la major part d'aquells, hoc encara a aquell o a aquells que ells de si hi diputaran o en singular lo y comanaran, de procurar e haver los dits blats a totes parts, axí per terra com per mar, és a saber, principalment e primera en via d'ajuda en totes aquelles quantitats e qualitats de blats, e ab o en aquella quantitat o quantitats d'ajuda que a ells o a ell vist serà, a lur savia discreció, volentat e coneguda. Segonament, en via de fer préstech o préstechs en diners a mercaders, negociants o negociar volents en blats, per portar a vendre aquells ací, axí emperò que tal préstech o préstechs e negociacions sien e's facen a interés e a despeses e a risch d'aquells mercaders. E que per aquesta raó lo síndich d'aquesta ciutat, de consell, consentiment e ferma dels dits jurats o de la major part d'aquells, qualsevol contrari estatut en aquest cas o cases solament no ^{252v} contrastant, puxa fer venda e carregaments de censals morts ab carta de gràcia sobre los béns de la ciutat, universitat e singulars d'aquella, per haver moneda a prestar als mercaders per la dita raó, a interés e messions lurs segons és dit. Açò expressament declarat, que'ls dits jurats e síndich s'aseguren bé e hajen plenes e bastants segurtats dels mercaders a qui tals préstech o préstechs faran, de restituir e pagar aquells ab interés e messions, sens tota falla, ans de la fi de la present lur juraderia, los censals que per aquesta raó seran estats carregats e venuts sien reemuts e quitats realment. E lo dit consell loà, aprovà e confirmà tots e qualsevol asseguraments que per los dits honorables jurats sien estats fets tro ací, sots qualsevol forma e quantitats d'ajudes, e seran fets d'aquí enant e totes altres coses, pactes e maneres que sien fetes e ordenades en favor d'aver e retenir forments.

Ítem, lo dit concell acomanà als senyors de jurats que hoïen e examinen les clamors d'en Francesch Campmagre, e les dels mercaders aportants blats o fer portar ab requées, e hoïen los expedients d'aquells, e refiren-ho al concell per ço que salutablement e a sana intenció hi puxa proveir.

Ítem, com en lo present concell per alguns fossen deduyts dos fets, ço és, lo fet de Xelva e lo<s> fets dels amprius de la ciutat, dels quals se tracta en les Corts que'l senyor rey de present celebra als íncoles de la dita ciutat de València e regne d'aquella, e sobre ço fos demanat al concell prestàs son vot sobre la deffensió e manteniment de les dites coses. Lo dit concell concordantment, attenant que les dites coses eren molt cares a la ciutat e que no deuen ulls cluchs pendre e tractar, ordenà, del·liberà e hac per bo que fossen eletes quatorze persones en les quals n'agués de la conselleria del any que Xelva se pres, e ab aquestes, sens defallir-ne alcuna, tots los honorables jurats, almenys aquests qui són en lo present concell, e no los uns sens los altres dels

dits jurats e dels .XIII., als quals tots lo dit concell ho comana, tracten e puxen tractar dels dits fets e de la deffensió d'aquells, e portar-ho a algun bon punt o expedient al mellor que puxen e del qual se concorden. E punctuat e concordat algun expedient, facen d'aquell relació al concell per ço que, hoït, puxa mils e pus sanament del·liberar ço que sobre les dites coses li parrà faedor. E sens divertir a altres actes, lo dit concell elegí les dites quatorze persones, les quals són segons que's seguexen:⁴

En Johan de Torragrossa, en P(ere) Johan, en Nicolau Valldaura, micer G(uillem) Çaera, en Miquel de Novals, micer Johan Mercader, en Bernat Suau, en Miquel Cardona, en Bernat Johan, micer P(ere) Català, micer Johan Ferrando, en Johan de Rojals, en Johan de Vera, en Johan Aguilar, síndich.

||^{253r} *Post hec, die martis .XII^a. mensis junii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.*, de matí, ans de celebrar concell appellat a aquest dia segons davall serà tantost notat.

L'onrat mossén Luís de Castellví, dessús la vigília de Cinquagèsima elet jurat, constituït en la Seu de la ciutat de València denant l'altar major de la dita Seu, en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, batle dessús dit, aquí resident, present mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, sobre la creu e los sants Evangelis de Déu prestà semblant sagrament que dessús és notat a sos companyons.

Testimonis foren a a aquestes coses l'onrat en Bernat Suau e los discrets en P(ere) Miró e n'Arnau Claret, notaris.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die martis .XII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers dels honorables jurats, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, conseller<s> e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, en Bernat de Codinachs, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoç, micer Jofre Gilabert, micer P(ere) Bertran, micer Bernat de Piera, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, mossén Luís Valleriola, mostaçaf, en Ramon de Salas, ||^{253v} en Guillem Argilagués, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner,

¶⁴ Al marge esquerre: *Xelva*.

n'Andreu Parençós, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Johan Martorell, en Jacme Ros, menor, en Bernat Jornet, micer Johan Mercader, en Johan de Claramunt, en Johan Valleriola, en Bernat Johan, en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en P(ere) de Sinya, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en Francesch Giner, en Domingo Pérez, en R(amon) Çacanel, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Bernat Comes, en Jacme Canet, en Johan Calaforra, en P(ere) Nàcer, en G(uillem) Gerau, en Ramon Gilabert, n'Andreu de Puignijà, n'Esteve d'Algarra, en P(ere) Fabra, en Johan Tudela, en G(uillem) Albert, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en Berenguer Martorell, n'Anthoni Ferrer, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller.

Com en les Corts que'l molt alt senyor rey de present celebra als íncoles de la ciutat de València e del regne d'aquella sien, segons fon dit en aquest concell, deduïdes dues coses molt cares a aquesta ciutat, és a saber, lo fet de Xelva e lo fet dels amprius, e aquestes coses fossen en tant preservants la població de la ciutat que no apparia al concell deguessen sostenir lesió.⁵ Per tal, lo dit concell tot concordant, ab digesta deliberació proveí e hac per bo que sis notables e expertes persones e esforçades sien per aquesta raó eletes en specials missatgers e trameses a missió de la ciutat, ab sola creença al dit senyor rey on que continue les Corts, e denant e ab aquell sols, deffenen, tracten e menejen los dits dos fets altament e sàvia, e porten aquells ab lo dit senyor al mellor, pus abte, pus covinent e honorós punt o expedient a la ciutat que puxen, sens finir o determenar mas solament a veure e regonèxer si apparrà bo e loable. E apuntat, tornen e refiren-ho al concell per ço que aquell madurament puxa deliberar ço que li parega faedor o que s'i deja finir, e a pus no passen. E tantost lo dit concell, sens divertir a altres actes, concordantment elegí .VI. persones en ¶^{254r} missatgers a e per aquestes coses, ço és, los honrats en Johan Torragrossa, justícia criminal, micer Johan Mercader, en Bernat Suau, micer G(uillem) Çaera, micer P(ere) Català e micer Johan Ferrando, ciutadans de la dita ciutat, als quals manà ésser feta letra de creença per los honorables jurats, dreçada al dit senyor rey.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die martis .XIX^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia, ajustat en la sala de la dita

¶⁵ Al marge esquerre: *Xelva*.

ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, en Gilabert de Rexach, en Guerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats, en Johan Aguilar, síndich, micer Guillem Çuera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, clavari, en Francesch Roig, en Domingo del Port, en Guillem Argilagués, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, en Guillem Solanes, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, micer Johan Mercader, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en Bernat Çavila, en Ramon Frígola, en D(omingo) Vallporcar, en Johan Simó, en Jacme Dezplà, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Cacanell, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Pasqual Torner, en Ramon Gilabert, ¶^{254v} n'Anthoni Grimalt, en Sanxo Ulldemolins, en Johan Tudela, en Francesch Quinto, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en Guillem Oller, en Pasqual Serra, en Johan Exemeno, n'Aparici Martí.

Proveí lo concell que Johan de Saragoça, appellat Malaropa, continue de levar les immundícies de la ciutat e gitar defora segons ha acostumat, e açò per un any següent començant de Cinquagèsima proppassada, sots aquell matex salari de .IIII. florins lo mes, lo qual li sia pagat de la peccúnia de la ciutat.⁶

Ítem, com la ciutat per concell passat haja promeses al senyor rey, a obs de son sosteniment o subvenció, duy mília florins d'or, e en altra manera, per la gran e loable provisió que ha feta de forments deja grosses quantitats de peccúnia, vullas per los preus dels forments, vullas per diverses nòlits d'aquells, vullas per ajudes o per altres causes devallants o dependents del dit forment, a què los preus de les imposicions no poden bastar ne aquells a qui les dites quantitats són degudes poden fàcilment esperar que dels preus havedors de les vendes faedores dels forments sens gran lur dan e descrich, ço que la ciutat no deu voler per bon acolliment de mercaders e patrons qui deuen ésser favorejats majorment en lur dret més que esquivats.⁷ Per tal, lo dit concell concordantment e de bon grat donà e atorgà licència al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que ab los dessús dits jurats e qualsevol d'aquells, per virtut del poder a ell atorgat ja a e per pagar los dits duy mília florins e totes les altres quantitats degudes per les dites raons, vena e carregue sobre la ciutat e béns de la universitat e singulars d'aquella tanta quantitat o nombre de censal mort, sots condició de reembre aquell, que·ls preus havedors del dit censal basten a pagar los dits duy mília florins e totes les altres quantitats degudes, segons dit és, los quals preus vinguen en poder e sien liurats a<|> honrat en Ramon Frígola, qui roman clavari e proposat a reebre los preus havedors del forment de la ciutat, qui dels preus dels dits censals

¶⁶ Al marge esquerre: *de malaroppa*.

¶⁷ Al marge esquerre: *de carregar censal*.

faça los pagaments⁸ de les degudes quantitats. E enaprés, dels preus havedors dels forments, si e com fácil li serà, quite successivament los censals que per aquella raó seran carregats. E promés lo concell de bon grat en poder de mi, Berthomeu Cerdà, escrivà seu, açò estipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquell de qui sia o serà ^{||255r} interés, haver per fermes e agradables tots e qualsevol carregaments de censals quantesque seran fets per lo dit síndich en la forma dessús dita.

Quant és del fet d'en Francesch Campmagre, lo concell ho remés a justícia pus ell la demanava.⁹

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die sabbati .XXIII^a. mensis junii, vigilia beati Johannis Babtiste.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Vicent Gil e P(ere) Colomines, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats lochtinent de justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, micer Jofre Gilabert, assessor seu, en Gilabert de Rexach, en Bernat de Codinachs, en Francesch Aguilar, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, racional, en Ramon de Salas, clavari, en Francesch Roig, en Domingo del Port, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, en Guillem Solanes, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, en Bernat Moliner, en Berenguer Andreu, en Berthomeu Ros, en Berthomeu Almenara, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en D(omingo) Vallporcar, en Johan Simó, en Jacme Dezplà, en D(omingo) Pérez, n'Anthoni Lorenç, n'Anthoni Lorenç (sic), en Jacme Gascó, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Johan Igual, n'Anthoni Grimalt, en P(ere) Fabra, ^{||255v} n'Anthoni Bonet, en Guillem Oller, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda.

Com los sisers, dins sis meses après finit lur any, hajen haver demanat e haüd ço que ls és degut de sisa, e per los anys passats que són estats forts les gents són desadinerades e no gayre bé robades, e ve a dur si ara los és feta properosa execució, per tal, a lur comport favorable e a postulació dels sisers, qui de lurs deutors han compassió, lo dit concell, dispensan, prorogà lo temps dels dits sis meses, ço és, a'n Jordà, siser del

¶⁸ Ratllat: *axí dels dits duy milia florins e dels altres.*

¶⁹ Al marge esquerre: *d'en Campmagre.*

vi, e a-n Berthomeu Morató, d'ací a Tots Sants primervinent, e a-n Gabriel Rigolf d'ací a Nadal qui ve, e a-n P(ere) Giner, comprador del capítol de la mercaderia, tro a Nadal qui ve.

Ítem, lo dit concell concordantment proveí e hac per bo e vol que l justícia civil o son lochtinent, e lo mostaçaf o son lochtinent, menen esforçadament e poderosa a rigorosa execució la ordinació en temps passat feta per concell sobre lo metre del ges en lo vi.

Aprés d'açò, fetes primerament algunes exortacions als consellers per bones e covinents paraules, que donassen e nomenassen bones e suficients persones a la elecció de miserable, fo proceït a elecció de procurador dels miserables per via de sort ab redolins totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció lo discret en Guillem Tamarit, notari, dat o nomenat a aquest offici per la parròquia de Sent Tomàs de la ciutat, segons és acostumat, e axí fon publicat al present concell per los dits jurats.

||^{256r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die mercurii .XI^a. mensis julii.*

Fon appellat concell \general/ a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Vicent Gil e P(ere) Colomines, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e per vocació encara feta per los dits verguers de caps de mesters e d'altres notables persones de officis ultra los consellers, en hora de tèrcia o quasi del dita dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, al qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, en Bernat de Codinachs, en Francesch Aguilar, jurats; en P(ere) Miró, sotsíndich, micer Jofre Gilibert, micer Bernat d'Apiera, micer Johan Ferrando, micer Johan Mercader, en P(ere) Johan, micer G(uillem) Çaera, en Ramon de Salas, micer Tomàs Johan, micer P(ere) Català, micer Johan Saranyana, en Bernat Suau, en Johan Suau, micer Sanz de Sarrió, micer P(ere) Pastor, micer Johan Manresa, micer R(amon) Cucuó, en Bernat Vidal, en G(uillem) de Solanes, en P(ere) Dezcortell, en Berthomeu de Vilalba, en Jacme Dezplà, en Vicent Benajam, en P(ere) de Pina, en Miquel Solsona, en Jacme Anglés, en P(ere) Dauder, n'Iari de Calatayiú, en Gera<r>t Furgell, en Jacme Fuster, en Guillem Draper, en Francesch Roig, en D(omingo) Vallporcar, en Bernat Moliner, en P(ere) Jordà, en Johan Çaera, en Guillem Ferrer, en G(uillem) Prior, en G(uillem) Sabastià, en Matheu de Falchs, en P(ere) Gros, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Espanyol, n'Anthoni Forés, en Simó Sòria, en Jacme Vicent, en Garcia Verard, en Bernat Çavila, en Bernat Planell, en Jacme Abelló, n'Anthoni Grimaut, en Martí Pérez, en Gil Gómez, en Martí March, en Domingo Gil, ||^{256v} en Domingo

Sabastià, en Francesch Cardona, en Jacme Canet, en P(ere) Tormo, n'Anthoni Riera, en P(ere) Rosselló, en Mateu Serra, en Lorenç Manblella, en D(omingo) Escolano, en Bernat Ferrer, en P(ere) Esteve, n'Anthoni Ferrer, en Miquel Gil, en Johan Sanç, en Johan Garcés, en Ramon Salvat, en Ramon Riba, n'Arnau Borraç, en P(ere) Ferrer, en Johan Cotanda, n'Esteve Agramunt, en R(amon) Puigdecorps, en Bernat Obrador, en Simó Timor, n'Arnau Ballester, en Jacme Alós, en Francesch Riberes, en Berthomeu Ros, en Bernat Bataller, en Diago d'Ènego, en Johan Paloma, en P(ere) Curçà, en P(ere) Rambla, en Berenguer March, en Berthomeu Quartero, en Johan Calaforra, en D(omingo) Albert, en Matheu March, n'Arnau Bovet, en Bernat Torres, en Jacme Soler, en Bernat Pi, en Jacme Segarra, en Jacme Gascó, en G(uillem) Oller, en Pere Planell, en P(ere) Ortí, en Bernat Comes, en Francesch Ferrer, en Jacme Bonet, en Francesch Gerp, en P(ere) Fuster, en P(ere) Niell, en Miquel Galindo, en Bernat Celma, en Johan Vicent, en Jacme Avellà, en Pere Esteve, en Ramon Tallada, en P(ere) Sanz, en Vicent Dezplà, n'Anthoni Pedrós, Beneyto Aznar, en Pasqual Torner, en Vicent Ponz, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Lorenç de les Coves, en Miquel de les Torres, n'Arnau de Blanes, en Miquel de Sent Pere, en Johan Tudela, en Berthometu del Mas, en Johan Exeménez, en R(amon) Caçanell, en Pasqual de Montalbà, en Bernat Benencasa, en Bonanat Gerau, en Johan Igual, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Cervera, en Pelegrí de Sent Amanç, en Miquel Pérez, en Pasqual Cebrià, en Bernat Cosquella, en Johan Diona, en Berthomeu Ervàs, en Bonanat Ermengol, en Berenguer Motes, n'Anthoni Cavaller, en D(omingo) del Port, en Berenguer Mir, n'Arnau Borrell, en R(amon) Agut, en Lorenç Valero, en Pasqual Gençor, en Jacme Cesolles, n'Anthoni Lorenç, n'Andreu Gaçó, en Francesch Quinto, en G(uillem) Argilagués, en G(uillem) Siurana, ^{257r} en Ramon Gilabert, en Domingo Gil, en Miquel Palomar, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Miquel de Nabals, en Johan de Vera, en Pau de Monçó, en Vicent Queralt, en G(uillem) Tamarit, en Johan Mercer, en Johan Simó, en Bernat Gili, en Jacme de Sent Vicent, en Jacme Ponz, en R(amon) Comes, en Jacme Ros, en P(ere) Senater, en Jacme Ferrer, en Pasqual Serra, en Jacme Abelló, en Martí Navarro, en D(omingo) Vinyoles, en P(ere) Cambra, n'Anthoni Doménech, en D(omingo) Cavaller, en Jacme Adrià, en Gil Lòpiz, en Martí Aparici, en Pasqual Exemeno, en P(ere) Vidal, n'Arnau Ferrer de la Palma, n'Anthoni Mascarós, en Nicolau Ferrer, en P(ere) Segarra, n'Anthoni Bellprat, en Johan Oliver, en P(ere) Gaçó, n'Esteve Pellicer, en Johan Alegre, en Johan Berart, en Pasqual Martí, en Pere Copons, en G(uillem) Rosques, n'Anthoni Coll, en Jacme Rausell, en Vicent Gil, en Jacme Marçà, n'Anthoni Gil, en Johan Lop, en Luís Galvany, n'Arnau Torres, en Miquel de Tena, en Salvador Ravanera, en Johan Vicent, en Miquel de Miravet, en Johan Domingo, en Martí Garcia, en Nicolau Guayta, en Luís Exemeno, en Felip Frígola, en Johan Exemeno, en Berthomeu Tarrach, en G(uillem) Topí.

Feta relació en aquest concell del fet de Xelva per los honorables missatgers, dessús per concell celebrat a .XII. de juny elets a anar al molt alt senyor rey per lo dit

fet, e dels partits atrobats per lo dit senyor e d'altres aquí raonats, haüt d'açò gran parlament en lo dit concell jassia hi hagués diverses oppinions, però en la major part lo dit concell concloé e hac per bo que'l fet de Xelva fos deffès per justícia esforçadament, en manera que Xelva romangués a la ciutat e no's separàs d'aquella.¹⁰

||^{257v} *Post hec, die dominica .XXII^a. mensis julii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.*

L'onrat micer Berthomeu Sist, elet jurat per l'any següent segons dessús en la elecció de jurats feta la vespra de Cinquagèsima passada és notat, constituït en la Seu de la ciutat de València denant l'altar major de la dita Seu dementre's dehia la epístola de la missa major, prestà <jurament> sobre la creu e los sants Evangelis de Déu en poder del honrat en Jacme Felemir, lochtinent de batle general de la ciutat e regne de València, semblant sacrament que dessús han prestat sos companyons.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats en Bernat Suau e micer Bernat d'Apiera.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die lune .XIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans, d'officis, de parròquies e de mesters, e ab vocació de altres moltes notables persones e pròmens de la dita ciutat, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és estat totstemps acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, l'onrat en Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Francesc d'Aguilar, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en P(ere) Johan, micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, en Johan Suau, micer Bernat d'Apiera, en R(amon) Frígola, en R(amon) de Salas, micer P(ere) Català, ||^{258r} en Bernat Suau, micer R(amon) Cuquó, en Matheu Vidal, en G(uillem) de Solanes, micer Johan Manresa, en Bernat Vidal, en Jacme Ros, en Vicent Benajam, en Guillem Jordà, en Jacme Vallseguer, n'Anthoni Grimaut, en P(ere) Gaçó, en P(ere) de Pina, en P(ere) Fabra, en Johan Martorell, en Macià Caner, mestre P(ere) Miquel, en Jacme de Monblanch, n'Esteve d'Algarra, en Felip Frígola, n'Anthoni Ferrer, n'Arnau de Blanes, n'Anthoni Pedrós, en Simó Timor, en Berenguer Fabra, en G(uillem) Albert, en Jacme Anglés, en Luís Jordà, en Miquel Solsona, en Martí d'Alagó, en Jacme de Sent Vicent, en

¶¹⁰ Al marge esquerre: *Xelva*.

Bernat Mulner, en Pasqual de Montalbà, en Francesch Miró, en Miquel Martorell, en Francesch Roig, en Pasqual Torner, en G(uillem) Oller, en P(ere) Oliver, en Vicent Çacanell, en Sanxo Molins, en Johan Mercer, en Berthomeu Ros, n'Andreu Pulgar, en Francesch Vilella, en G(uillem) Argilagués, en Martí Apparici, en P(ere) Vidal, en P(ere) Ferrer, en Jacme Rigolf, en Lorenc de les Coves, en Jacme de Monçó, en Vicent Carbonell, n'Arnau Torres, n'Anthoni Cavaller, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Passadores, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Miquel de Calatayiú, en P(ere) Cospineda, en D(omingo) del Port, en Jacme Gascó, en G(uillem) Prior, en Luís Lòpiz, en Johan de Vera, en Johan Tudela, n'Andreu Barceló, en R(amon) Gilabert, en D(omingo) Espanyol, en Francesch Quinto, en Berthomeu Amenler, en G(uillem) Tamarit, en Bernat Çavila, en D(omingo) Pérez, en Francesch Giner, en Bernat Comes, n'Andreu de Puigmijà, en Johan Alegre, n'Anthoni Bonet, en Manuel Oriolà, en Bernat Jornet, en Jacme Rausell, en P(ere) de Loçàs, ¶^{258v} en Pasqual Serra, en P(ere) Pelegrí.¹¹

De part del molt excel·lent e molt poderós príncep rey e senyor nostre vengren a aquest concell los honorables en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, e en Ramon Fiveller, escrivà de ració de casa del dit senyor, e presentaren a aquell concell una letra del dit senyor de la tenor següent:

Lo rey.

Pròmens, com havets sabut axí per diverses letres com per relacions de diverses persones, nós, en favor d'aquexa nostra ciutat, havem supportats grans càrrechs e afanys en aquesta Cort, la qual celebrem al regne, principalment per traure la ciutat ab honor e profit del fet de Xelva, del qual nos és estat dat greuje e demanat que y façam justícia. E per ço, cuydan que la ciutat hagués aquella justícia que'ns era donat a entendre, volguem oir en la Cort vostre raonament la jornada del reyal nostre, on vosaltres pogués conèixer que en vostra favor donam loch al raonament que aquí fon fet per la ciutat, e torbam que res no y fos raonat en contrari per ço que'ls qui'ns havien aconsellar fossen imformats en manera favorable a vosaltres, e après diverses vegades havem haüt nostre consell ab molts notables hòmens, on n'avia de tals qui son bé imformats dels drets de la ciutat. E per ço, com segons ço que trobam per lo camí de la justícia no'n podem traure la ciutat en la forma que volríem, havem dada dilació al finament de la Cort a vostra gran favor e a gran nostre càrrech, e havem una gran temporada pres en lo dit greuje més offici de mijancer que de rey e jutje. E havem dut los fets en diverses partits fort favorables a la ciutat e profitoses al bé públich, a gran nostre càrrech e dan, los quals partits vosaltres nos havets dilatats e mostrats que no'ls volets, de què som estats despagats car no'ns par que, en voler axí que aquest greuje pas per la justícia, mostrats que fets bon mercat dels drets e libertats de la ciutat e metets a risch de perdre ço que'ls vostres passats han guanyat e los nostres han disimulat

¶¹¹ Ratllat: *n'Anthoni Ferrer*.

per favor d'aquexa ciutat. E mostrats bé que·ls fets de la ciutat no us són propis, axí com són a nós, e·ns és greu que per vostra culpa port dan lo comú de la ciutat e nós, a qui tot sol s'esguarda lo bé o dan públich d'aquella. Però com a forçats havíem acordat de pendre offici de jutge e per ço us havíem fets citar e començaven a enantar si no que, a humil supplicació dels missatgers de Barchinona, qui en açò·s són volguts metre per lo bé e profit d'aquexa ¶^{259r} ciutat, havem sobresegut, certifican-vos que aquesta dilació passada no entenem pus portar aquest càrrech, mas farem justícia. E sobre les dites coses vos trametem los feels consellers nostres en Nicolau Pujada, batle general de regne de València, e en Ramon Fiveller, escrivà de ració de casa nostra, informats largament de nostra intenció, per què us manan que a tot ço que ells sobre·ls dits fets vos diran de part nostra, donets plenera fe e creença axí com si nós personalment vos ho dehiem, e allò complits per obra. Dada en lo monestir de Vall de Jhesuchrist, sots nostre segell secret, a .VI. dies d'agost del any .M.CCCC.III. *Rex Martinus*.

E lesta la dita letra al dit honorable concell per mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà d'aquell dit concell, e explicada per los dits presentants estesament lur creença, lo dit honorable concell dix que reebia la dita letra reyal ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertanyix, però que en quant la dita letra fos vista ésser contra furs, privilegis, uses, estils e bones costumes e libertats de la ciutat e los exercicis d'aquells, e no en pus, no entenien consentir tàcitament e expressa a la dita letra, ans expressament, ab humil subjecció e l'alta majestat del dit senyor rey salva, hi dissentie, protestan que supplicablement pogués demanar per sos síndichs o missatgers que revocàs la dita letra. E fon dit tantost per lo dit concell als dits honorables batle e en Ramon Fiveller que fessen loch e·s anassen a dinar, que·l consell acordaria ço que sobre·l dit acte degués fer.¹²

E fet recés per aquells, romaseren aquí en lo dit concell los honorables micer P(ere) Çacalm e en Francesch Burgués, ciutadans e missatgers de la ciutat de Barchinona, qui poch ans dels dits presentants eren venguts al dit concell, al qual, après lo recés dels dits presentants, dixeran, nunciaren e referiren que ells estants en la ciutat de Sogorb ab lo senyor rey, al qual eren venguts per e com a missatgers de la ciutat de Barchinona, havien oït lo debat que era entre lo senyor rey e los missatgers de València per lo fet de Xelva, lo qual arribaven a partit de justícia. E ells sabents que les ciutats de València e de Barchinona són en fraternal amiatat, e la una no és remissa en los fets de l'altra, ans los ha per propis, dolent-se que la ciutat de València en lo partit de la justícia no prengués alcun tomp o lesió en sos amprius e libertats, sintents que·l dit senyor rey havia ja citat lo síndich de la ciutat de València sobre lo dit acte de Xelva, volén levar aquell per justícia, entremesclaren-se al dit debat per fer-hi alcun profit a honor d'aquesta ciutat, e tantost, a suplicació lur, lo dit senyor sobreseí e manà e proveí ésser sobreseyit en la dita citació e partit de justícia. E feta aquesta premissa, referiren com lo senyor rey los havia dits los .IIII. partits que ell havia trobats en lo fet de Xelva a bé de la ciutat, e aquells havia comunicats als

¶¹² Al marge esquerre: *Xelva*.

síndichs o missatgers d'aquesta ciutat. E lo primer era que la vall de Xelva fos venuda al dit senyor per cert preu, lo qual li fos remés en compensació d'alcunes provisions faedores profitoses a la ciutat. Lo segon, que si la ciutat no volia ¶^{259v} contractar ab lo dit senyor, que la dita venda fos feta a altra tercera persona per lo dit preu, remetedor segons és dit en lo primer partit. Lo terç, si alguns d'aquests no volia la ciutat, que'l senyor rey faria permutació d'alcun loch seu ab la dita vall de Xelva. Quartament, si açò no volia, que la ciutat li pagàs ço de què'l tenien penyorat en Aragó, que valia ben .CL^M. florins.

E nunciats los dits .IIII. partits, dixeren que paria a ells que la ciutat degués passar al partit de la permutació ans que als altres, ne venir a la justícia. E Barcelona, quant era debat de ses libertats e amprius e vey (sic), sovén recorria e recórrer totstemp ans a algun bon partit que venir a punt de justícia, e és la raó, cor les ciutats que són privilegiades en favor de lurs privilegis solen estendre les faldes de lur potència més avant que no deuen, e açò havien fet e volgut enunciar al dit honorable concell ab expressió de lur parer perquè'l concell hi del·liberàs lo millor, en manera que no fos pecigat en res de ses libertats e amprius, offerín-se prests en nom de la ciutat de Barchinona de prestar lurs parts en totes aquelles esforçades e favorables maneres que tornassen a honor d'aquesta ciutat e de ses libertats.

E hoïdes per lo concell les coses nunciades e la bona proferta dels dits honorables missatgers de Barchinona, reté a aquells grans gràcies de lur sans mesclament e agradable proferiment, dien-los que's anassen a dinar a bona hora, cor ell hi deliberaria e après comunicaria a ells, axí com a cars amichs, sa deliberació. E tantost, partits d'aquí los dits honorables missatgers de Barchinona, lo dit honorable concell, fet gran raonament dels dits .IIII. partits e del partit de la justícia, e aquells madurament discusses, concordantment elegí e hac per pus acceptable e pus profitós e honorós a la ciutat lo partit del concambi o permutació que'l partit de la justícia o algun dels altres, per moltes consideracions aquí explicades, e senyaladament e primera per ço com lo senyor rey, faen concambi d'alcun loch seu propi ab la dita vall de Xelva, tàcitament aprovava lo procés d'aquella e atorgava la ciutat haver títol just, cor algun no fa cambi de la sua cosa ab cosa d'altri qui no sia senyor d'aquella cosa que cambia. Segonament, que la cosa que'l dit senyor darà per cambi de Xelva representarà e serà nota o senyal de Xelva, e totstemp se dirà açò fon donat per cambi de Xelva, e quasi en aquest esguard denominació haurà de Xelva. Terçament, que la ciutat n'ateny honor, car on tengués Xelva per venda de ver senyor sens alcun procés d'amprius, no poria denegar cambi d'aquella al dit senyor volent-la per via de cambi. Quartament, que la ciutat té la ¶^{260r} dita vall ab gran càrrech e pochs són los anys que no y haja a tornar de ço del seu propi, ço que no's seguirà o almenys tant en la cosa que serà haüda del senyor rey per via del dit cambi. Perquè, lo dit concell, concordant a una veu per los dits esguarts, deliberà que fos acceptat et acceptà lo partit del concambi, atorgan e volén que la dita vall de Xelva, ab tots sos tèrmens e pertinències, fos cambiada ab lo loch de Biar, tèrmens e pertinències d'aquell, segons era estat mogut en concell, o ab qualsevol altre loch equivalent que sia del dit senyor rey e'l vulla donar

per cambi de la dita vall. Axí emperò, que·ls lochs o coses cambiades sien extimades e apreciades, considerats los càrrechs apossats en aquelles, per .IIII. honorables persones elegidores, ço és, dues per part del dit senyor e altres dues per part de la ciutat, e lo dit concell, amovén e tol·len d'aquèn del sindicat fet als honorables micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal, síndichs de la dita ciutat de València en les Corts que·l dit senyor rey celebra als íncoles de la ciutat e regne d'aquella, la excepció allí aposada del fet de Xelva, amplian e estenen lo dit lur poder donà e atorgà plen poder e facultat als dits síndichs, de grat e certa sciència, que puxen tractar, finir o portar a acabament aquest dit partit de concambi axí com a mils profitós a la ciutat acceptat. E de fer, atorgar e fermar sobre aquestes coses tots aquells pactes, convencions, maneres e coses e altres cauteles que y sien necessàries e seran covengudes entre les parts, e totes altres sens les quals lo dit cambi no pugués venir a acabament, ab totes ses dependències, emergències e annexitats, e ab qualsevol altres obligacions, fermes e segurtats empreses, traén la ciutat al mellor e pus honradament que puxen, lexan tot açò a lur bon arbitre, tracte e conexença. E promés lo dit concell, de grat e espontàneament, haver per agradable e ferm emper-totstamps ço que per los dits síndichs sobre lo dit partit de concambi serà fet, atorgat, stipulat e fermat, e jamés no u revocarà, sots obligació dels béns de la universitat de la dita ciutat, mobles e seents, haüts e per haver on que sien. Reté emperò lo dit concell a si e reserva la nominació e elecció faedora dels extimadors que y han ésser per part de la ciutat.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Miquel Martorell, en Bernat Mulner e en Berthomeu Rovira, notaris.

||^{260v} Ítem, plagué al dit honorable consell que·l fet de Cullera fos acceptat en e per la forma e manera contenguda en una ordinació o capítols lests en consell per l'onrat micer G(uillem) Çaera.¹³

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die martis, vigilia beate virginis Marie, matris domini nostri Jhesuchristi,
.XIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat consell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab al-barans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e d'altres mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-tamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

¶ ¹³ Al marge esquerre: *Cullera*.

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Francesch Aguilar, jurats, en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, micer Guillem Çuera, micer Johan Ferrando, en R(amon) de Salas, en G(uillem) Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, en Bernat Moliner, en Berthomeu Ros, en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en Bernat Miró, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en Jacme Dezplà, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacanel, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en G(uillem) Gerau, en Lorenç de les Coves, en Johan Igual, ¶^{261r} en Ramon Gilabert, n'Esteve Algarra, en P(ere) Fabra, en Francesch Quinto, n'Anthoni Bonet, en Pasqual Serra, n'Apparici Martí.

Com segons estatud e antiga usança, en la vigília de la festa de Nostra Dóna Sancta Maria d'agost deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema de la dita ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los dits honorables jurats als dessús dits consellers, que·ls plagués donar bons hòmens, e havents Déus denant lurs ulls a la dita guarda, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció n'Arnau Dezpuig, notari, donat per la parròquia de Sent Martí on té sa habitació, exercidor lo dit offici per un any següent.

E tantost après, fon proceït a elecció del mesurador de la calz per semblant forma de redolins acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció n'Anthoni Serra, donat per la parròquia de Sent Andreu, exercidor lo dit offici per un any següent.

Post hec, die jovis .XVII^a. mensis augusti predicti anno eodem.

Lo dit n'Anthoni Serra, mesurador de la calz elet, jurà en poder dels dits honorables jurats en la forma acostumada e dessús en los anys passats notada.

Deinde, die martis .XXI^a. dicti mensis augusti.

Lo discret n'Arnau Dezpuig, guardià del vi dessús prop elet, prestà en poder dels dits honorables jurats semblant sagrament que és acostumat prestar per los guardians passats e dessús notat.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die mercurii vicesima nona mensis augusti.*

Appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses en lo precedent vespre als consellers de la dita ciutat, axí

de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, fon ajustat en hora de ¶^{261v} tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Salvador Ferrando, lochtinent de justícia civil; jurats: mossèn Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, en Francesch Aguilar; en Johan Aguilar, síndich, micer Bernat d'Apiera, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, en Francesch Roig, en Guillem Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en Jacme Ros, en Jacme de Monblanch, en Bernat Cleriana, en P(ere) Loçàs, en Bernat Çavila, en Ramon Frígola, en D(omingo) Esteve, en D(omingo) Espanyol, en Jacme Dezpà, en Berthomeu Çaera, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacanell, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Bernat Comes, n'Arnau Torres, en Jacme de Monçó, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, n'Andreu de Puigmijà, n'Anthoni Grimalt, en Jacme Rausell, n'Anthoni Ferrer, en Pasqual Serra, en Johan Exemeno, en P(ere) Cabrera, en Jacme Rigolf, en Vicent Carbonell, en P(ere) Bonvey, en Nicolau Tamarit, en Francesch Roig, en Berthomeu Vilella, en P(ere) Fuster, en Felip Frígola, micer Tomàs Johan, en P(ere) Escuriola, en P(ere) Basella, en P(ere) Gaçó, en Luís Jordà, en Martí d'Alagó, n'Anthoni Cavaller, en Martí de Calatayiú, en Miquel Loriguer, en Pelegrí Cuqualó, en Manuel Oriola, en P(ere) Ferrer, en Bernat Costa.

Com los veyins de la Coltellera, prop Sent Martí, demanassen que la ciutat los ado-¶^{262r}-bàs la mare del dit carrer, e d'açò fos fet raonament en concell e's trobàs que la ciutat no havia acostumat a total sua messió de adobar les mares, mas solament en l'adob d'aquelles donar calz e reeble. Per tal, lo concell estatuí e provey que en adobs de mares sia donat per lo sotobrer de murs e valls. e pagat de la peccúnia d'aquells, tan solament reeble e calz segons és acostumat.¹⁴

Ítem, com per mar isquen molts blats del regne o sien trets e portats a altres parts fora aquell, e açò és o poria ésser causa de gran inòpia dels viures, per tal lo concell, volén precloure via a fretura, proveí e hac per bo e donà licència als honorables jurats que puxen, de la peccúnia de la ciutat, al present armar e tenir en les mars vers Oriola, Alacant, Dénia e en aquexes mars, una barcha que quart que blats no isquen o sien trets del regne de València o d'alcunes parts d'aquell. E si per avant lo dit acte s'estreny e'ls serà vist faedor, ne puxen armar e tenir altra, axí que'l cas requirent sien dues barques les quals entre si partesquen la guarda de les dites mars e coses.¹⁵

Ítem, com alguns cavaller e persones de bando, en lo camí públich a una légua de la ciutat de Sogorb, on lo senyor rey és celebrant Corts als valencians e íncoles del

¶¹⁴ Al marge esquerre: *de 'adob de les mares.*

¶¹⁵ Al marge esquerre: *d'armar una barcha.*

regne de València, hajan enconrat l'onrat en Jacme Jofre, procurador de la ciutat de València en los lochs de la sobirana partida, patrimoni de la dita ciutat, qui com a official dessus dit e per affers de sa procuració anava simplament e sens alcunes armes cavalcant en una bèstia mular ab un sol escuder. E los dits cavaller e persones de bando, totes armades, no temén Déu e senyoria, ans en gran offensa, vilipendi e menyspreu d'aquella e de la dita ciutat, de la qual segons dit és era official, irruín en aquell l'ajen mort fort vituperosament e soberga, no guardan-se d'ells. E açò no deja la ciutat, en menyspreu de la qual és estat fet, cometre a oblit o callança ne fer ulls cluchs, ans ab fervent e properada instància demanar e haver venjança d'aytals cometents.¹⁶ Per tal, lo dit concell concordantment deliberà e tench per bo que la dita mort, per interés de la ciutat e públich d'aquella, sia demanada e proseguida per justícia a messió e per lo síndich de la dita ciutat de València, ab totes ses circumstàncies, tant e tan longament tro haja acabat terme. E per tal que aquestes coses hajan degut començament e sien exemptes de tot scrúpol de voluntària parcialitat, mas esguardament a pública utilitat e interés d'aquella, que vol que'ls delictes no romanguen impunits, lo consell tantost aquí ^{||262v} elegí e publicà per veu de mi, Berthomeu Cerdà, notari escrivà seu, los honrats en P(ere) Johan, en Bernat Suau, en Ramon Frígola, en Nicolau Tamarit, en Guillem de Solanes, en Johan Mercer, en Berenguer Fabra, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, en Jacme de Monçó, en P(ere) Vinyes e en Francesch Giner, ab los quals e ab los advocats pensionats de la ciutat o ab la major part de tots puxen acordar, deliberar e pensar la manera de la dita prosecució, a ordinació e acord dels quals tots o de la major part d'aquells lo dit concell comanà lo dit acte e la manera de la dita prosecució, e de haver, impetrar e fer totes aquelles provisions que y sien mester e lo dit acte requirà, e totes altres que concernen e puxen esguardar total segurtat de tots los ciutadans de València e altres caminants, en confiança de la qual cascun puxa anar segurament per son camí. E volch lo dit concell e atorgà de bon grat que, sens appellació d'altre concell, los jurats e advocats pensionats e altres dessus dits, tantes veus com benvist los serà, puxen de e sobre les dites coses confabular, ajustar, tractar, ordenar e fer tot ço que'ls parega pertinent e necessari al dit acte e coses e compliment d'aquell e d'aquelles, e haja tanta eficàcia e sia exseguit axí com si per tot lo present concell era estat confabulat, tractat, ordenat e fet, com lo dit concell ara per ladonchs e ladonchs per ara ho haja per ferm e agradable, e promet de no revocar-ho en alcun temps.¹⁷

Ítem, com en temps passat no molt lonch la ciutat, a obs del passatge de la reyna de Sicília, haja prestats al senyor rey *decem* mília florins d'or, per los quals ha carregats e fa al duch de Gandia cert censal, e per aquesta quantitat la ciutat tenga del senyor rey en penyora un fermall fort rich que's diu valer .X^m. florins e pus, e d'altra part tenga la senyoria dels castells e viles de Líria, de Exèrica e de Penàguila e de lurs térmens, es

¶¹⁶ Al marge esquerre: *de la mort d'en Jacme Jofre.*

¶¹⁷ Al marge esquerre: *elecció de pròmens.*

moga tracte que si la senyoria de les dites viles e castells són o és liurada al dit senyor rey o a la senyora reyna, que ella s'obligarà e farà obligar ab si e per lo tot, ensemps o separadament, les moreries de Xàtiva e de València e lo loch de Beniguazir, a pagar los dits .X^M. florins e cascun any lo cens o interés d'aquells, carregan-lo a la ciutat o obligan-se a pagar aquell annualment tant com se trigarà a pagar los dits .X^M. florins, en tota aquella pus segura manera que la ciutat volrà, en poder de la qual romanga ab tot açò lo dit fermall tro la dita ciutat sia contenta e pagada dels dits .X^M. florins.¹⁸ E aparegués al concell la dita cosa, per reverència de la senyora reyna, ésser factible e profitosa a la ciutat, attés majorment que del interés dels dits .X^M. florins la ciutat no ha alcuna special o expressa obligació. Per tal, lo dit honorable concell proveí, volch e atorgà e li plau que les dites obligacions de la dita senyora reyna e de les dites moreries de Xàtiva, de València e del loch de Beniguazir sien reebudes ab què's obliguen a la ciutat a pagar los dits .X^M. florins, e cascun any ||^{263r} lo cens e interés d'aquells, o que carreguen novellament a la ciutat tant e semblant censal com la ciutat fa e ha carregats per los dits .X^M. florins. E açò sia fet ab totes aquelles maneres, segurtats e cauteles que·ls dits honorables jurats ab los advocats pensionats de la ciutat ordenaran, volran o·ls parrà faedor, als quals lo concell o comanà. E reebudes les dites segurtats e obligacions per lo síndich de la ciutat, sien liurades e restituïdes als dits senyors rey e reyna, o a qui ells volran e manaran, la senyoria dels dits castells e viles de Líria, de Exèrica e de Penàguila e d'altres lochs que la ciutat tenia dels dits senyors per los .L^M. florins que·ls foren prestats al passatge de Sicília e la possessió e teneó d'aquells, al qual dit síndich lo dit concell dóna liberal poder e facultat, o per lo poder que ja ha, licència de absolve les univeristats e singulars dels dits lochs, viles e castells del sagrament e homenatge que eren tenguts a la ciutat, axí largament e bastant com fer se puxa e deja. E noresmenys, vol e li mana lo dit concell que·ls absolva e \quite,/ ans del liurament de la dita possessió, de totes penes, \calònies/ e faltes civils e criminals en què estant en senyoria de la dita ciutat sien encorregudes e encorreguts per qualsevol cas, causa, manera o raó, en general o en special, com lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* absolva e quite les universitats de les dites viles, castells e lochs de les dites penes, calònies e faltes civils e criminals en lo dit cas. E promet encara de grat e de certa sciència haver per agradable, ferm e loable tot ço que per lo dit síndich en e sobre les dites coses serà fet, atorgat e promès, e jamés no u revocarà sots obligació dels béns de la universitat de la dita ciutat, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que sien.

Horrible cosa és e importable que les coses donades a ús e sustentació de humana natura sien, per mesclament o ajustament de coses pestíferes e mortals, contaminades, a prohibició e refrenament de què no solament deja ésser ab vellable cuyta enantat, mas encara ab imposició de greus penes exterminants.¹⁹ Açò és, que d'alcun temps a

¶ ¹⁸ Al marge esquerre: *de les viles de Líria etc.*

¶ ¹⁹ Al marge esquerre: *de no metre ges en vins.*

ençà molts havents aviditat detestable e cobejants lo cupletar, ab jactura de lurs frares en Christ assajen e's són autats metre ges en les brises o en los vins per fer aquells vendables o placables al gust, no attés que'l dit ges jassia retenga al vi bona sabor e sa sancera essència, és emperò de espècia de verí, segons és estat atrobat per experiència de solennes metges e naturals. Per tal, lo dit concell, volent a tan ingent mal en aparent quant a la essència vinal, bo intrínsecament emperò mortífer e venenós, ¶^{263v} precloure via, concordantment, a bé e profit de la cosa pública e a salut de les persones, ha fetes les ordenacions e estatud següents:

Com per certa examinació e experiència feta per expertes persones, sia vist e trobat que'ls ges és verí e espècia de realgar, lo qual no ha dupte corromp los corsos humanals en los quals és mes. E sia atrobat que algunes persones, no tements Déu, en gran dan e perdió de lurs ànimes de fet han mes e mesclat en les brises e vins lo dit ges, de què són seguides infeccions e morts en les persones bevents aquells, cové donchs, pus amor de Déu e caritat ve'r/s lurs proïsmes no retrau los cometents e faents tan enormes e detestables actes, que punició en les persones e béns d'aquells los ne fàcen abstenir. E per ço, lo dit concell, jassia que per altre establiment fet per lo concell de la dita ciutat, celebrat a .III. de setembre any .M.CCC.XC.VII., haja estatuides e imposades certes penes contra los metents en los vins lo dit ges, però en aquell foren meses poques penes segons la legea del malefici, e no proveí a tots los caps per los quals ha hom vist que's comet lo dit malefici. E per ço, lo dit e present concell, adoban e melloran lo dit establiment e affegín a aquell, estatuex e ordena perpetualment que tota persona de qualsevol ley o condició sia que farà o fer farà en la ciutat o terme de València ges alcun d'aquella espècia o natura que's met o's acostuma metre en brises o vins, o aquell vendrà o comprarà o vendre o comprar farà, si és hom, sia açotat ab grans açots tot nuu en bragues, e si és fembra sia açotada ab grans açots tota nua ab un lançol entorn les anques per la dita ciutat e lochs públichs d'aquella. E ultra la dita pena, que sia exel·lat o exel·lada de la dita ciutat e de tot lo terme d'aquella per .V. anys, dins los quals, si y tornarà, sia penjat o penjada per lo coll en manera que muyra.

Ítem, que tota persona de qualsevol ley o condició sia que en la dita ciutat e terme d'aquella metrà o metre farà, palesament o amagada, del dit ges en venemes, brises o vins, sia encorregut en les dites penes e, ultra aquelles, que lo dit vi sia vessat e destruïts los vexells, axí cups, trulls, gerres com altres qualsevol en què serà estat mes.

Ítem, que tota persona que metrà o metre farà en la \dita/ ciutat o terme d'aquella alcú vi en què haja del dit ges, e aquell vi vendrà o vendre farà en gros o en menut, que per cascuna vegada que atrobada y serà sia encorreguda en pena de cent morabattins, partidors lo terç al senyor rey e lo terç al comú de la ciutat e lo romanent terç al acusador. E ultra axò, sia exel·lada de la dita ciutat e son terme per cinch anys, dins los quals, si y tornarà, sia açotada per la dita ciutat²⁰ e lochs acostumats d'aquella de grans

¶²⁰ Ratllat: *e perda axí matex.*

açots tro ^{264r} a effusió o escampament de sanch, e perda axí matex lo dit vi, lo qual sia tantost vessat e trenquats e destruïts los vexells en què serà atrobat.

Ítem, que tota persona que en la dita ciutat o terme d'aquella vendrà, en gros o en menut, vi en què haurà o serà estat mes del dit ges, sia encorreguda en pena de .XX. morabatins per cascuna vegada que y serà atrobada, partidors segons que dessús. E ultra aquella, sia vessat lo dit vi e trenquats e destruïts los vexells en què serà atrobat. E si la dita pagar no porà, que sia açotada públicament per la ciutat de València.

De les quals penes haja e deja fer execució en cascun dels dits cases lo justícia de la ciutat de València en lo criminal, lo qual jur e sia tengut jurar cascun any, en lo començ de la sua administració, que en investigar e encercar los dits malefics se haurà bé e diligentment, e dels delinqüents farà rígida execució sens tota remissió, gràcia o perdó, la qual, en alguns dels dits cases no pusca ésser feta ans, si u fa directament o indirecta, que u haja a pagar de ço del seu lo justícia en quan toqua les dites penes peccuniàries. E per ço com experiència ha monstat e monstra fort sovén que prechs en favor dels delinqüents subvertexen la justícia e amollexen lo coratge dels jutges, e fan impuniblement pasar los delinqüents, d'on lo gosar dels perversos ha crescut e creix per cascun dia. Per tal, lo dit concell, a tolre e esquivar aquest tan gran mal, estatuex e ordena perpetualment que qualsevol persona, de quinsvol ley o condició sia, que pregarà directament o indirecta per algun o alguns que hajen comés en alguna de les dites maneres los delictes dessús especificats, o algun d'aquells, sia encorreguda en pena de cent morabatins partidors segons que dessús, dels quals no'n pusca ésser feta gràcia o remissió alguna, e que lo dit justícia en lo criminal en lo començ de la sua administració, sia tengut jurar que lo present establiment observarà e dels contrafaents exegirà la dita pena.

Post hec, die lune tercia mensis septembris anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.

Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels honorables jurats de la dita ciutat, si, dijous proppassat, ab crida reyal de part dels honorables justícia e jurats de la dita ciutat, haver intimades a tuyt les dites ordinacions e estatuts per la ciutat de València e lochs acostumats d'aquella. E lo divenres e digmenje après, de part del honrat en Johan de Torragrossa, justícia de la ciutat de València en lo criminal, ell tan solament ab sa nafil e mestre P(ere) que li ligia, en los lochs del terme de la di-^{264v}-ta ciutat, és a saber, de Catharroja, Albal, Picaçén, Alquàcer, Torrent, Xilvella, Alaquaz, Muncada, Foyos, Museros, Maçamagrell, Puçol, del Puig, Meliana, Almàcera e Alboraya.

Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°., die veneris,
vespra de mossén sent Miquel, comptats .XXVIII. dies del mes de setembre.

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit honorable concell, en lo pus propprecedent vespre trameses als

consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, en Johan Suau, racional, en Ramon de Salas, en D(omingo) del Port, en Guillem Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, en Bernat Moliner, en Berthomeu Ros, en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en P(ere) de Sinya, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Berthomeu Castellar, en D(omingo) Vallporcar, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, ^{265r} en Berthomeu Çaera, en Francesch Giner, en Domingo Pérez, en Ramon Çacanell, n'Anthoni Lorenç, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en Guillem Gerau, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda, n'Apparici Martí.

Lo dit honorable concell, dispensan aquesta veu, concordantment proveí que per causa dels malalts e d'alcuns altres qui sens perill de lurs persones no gosen beure vins novells, e per no escamnar los mercaders estrangers qui de parts lunyadanes en temps legut porten vins a aquesta ciutat, e dins aquell no l'an pogut acabar de vendre, e senyaladament en lo present any, que per les grans e greus morts que són estades és fuyta molta gent de la ciutat, los vins vermells vells puxen ésser venuts de sent Michael avant tro a Tots Sants primervinent, e los blancs vells tro a tant sien acabats de vendre, no contrastant la pena del privilegi e estatut d'aquell ne qualsevol altre estatud en contrari fet.

Ítem, com per lo guardià del vi sien estats exposats alguns duptes occorrents en son offici, e lo concell hagués entenre en les eleccions de mostaçaf e lochtinent e altres, e fora lonch e trigós determenar los dits duptes, per tal, remés la determinació e declaració d'aquells, lo dit concell, als honorables jurats e advocats pensionats de la ciutat.

E tantost après, com segons privilegis e provisions reyalis en semblant dia deja ésser feta elecció de mostaçaf, per tal los dits honorables jurats, feta d'aquèn ab covinents paraules exortació als consellers que'ls plagués fer nominació de bones e suficients persones al dit offici, proceïren en lo nom de Jhesús a elecció de mostaçaf de ciutadans com en l'any passat, qui fenex huy, sia mostaçaf hom generós segons appar en la elecció del dit passat any. E aquesta present elecció fon feta ab sort de .XII. redolins en la manera per fur e privilegis introduïda e totstemp observada. E caygueren en vengren en la sort d'a-^{265v}-questa elecció, preses tres redolins dels dits .XII. per

un fadrí poch, d'un bací on eren, ple d'aygua, e liurats en les mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell dit senyor batle general de la ciutat e regne de València, les parròquies de Sent Tomàs, de Sent Nicolau e de Sent Lorenç. Et tantost, en presència de tot lo concell, foren per lo dit honorable batle meses, sens obrir, los dits tres redolins en un plech d'un full de paper per portar aquells al dit senyor rey, qui era ací en son reyal.

E per semblant manera e aquí matex, tantost fon proceït a elecció de lochtinent de mostaçaf en alcunys anys acostumada per novella concessió reyal. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció, segons presentació de .III. redolins preses dels .XII. redolins fets en aquesta elecció, les parròquies de Senta Maria, de Sent Berthomeu e de Senta Creu. E preses per lo dit honorable batle de les mans d'un fadrí, qui·ls havia preses d'un bací ab aygua, mes e cloé aquells sens obrir en altre plech de paper per portar-los al dit senyor rey al reyal.

E açò fet, com temps passat sia estat estatuït per concell de la ciutat que'n aquesta diada sia elet per forma de .XII. redolins lo pesador de la farina, per tal, lo dit honorable concell proceí en la dita forma a elecció de pesador de la farina. E pres per un inffant un redolí dels dits .XII. que eren en un bací ple d'aygua, e liurat aquell a un dels dits honorables jurats e après ubert e vist per ell e sos companyons, donaren e publicaren en pesador de la farina a un any primervinent e següent en Guillem Camarasa, donat per la parròquia de Sent Esteve, lo nom d'aquell atrobat en lo dit redolí.

Les quals eleccions fetes e acabades, sens divertir a altres actes, los dits honorables jurats publicaren al dit honorable concell que donaven e elegien en inquisidors de la ciutat contra los officials d'aquella, axí dels qui huy fenexen lur offici com dels qui finiran d'ací a Nadal e d'ací a un any següent, ço és, los honrats en Goçalbo de Roda per los generoses, micer Johan Pere per los savis, e en Francesch d'Arques per los ciutadans, qui exercesquen lo dit offici per un any següent com segons provisions ¶^{266r} reyls en semblant dia deja ésser feta elecció de inquisidors, la qual elecció publicada fon per lo dit concell aprovada al dit següent any.

Seguides totes aquestes coses de manament, los dits honorables batle e jurats en comitiva de molts honorables altres ciutadans cavalcant anaren al dit senyor rey al reyal, e aquí lo dit honorable batle, en presència dels dits honorables jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, presentà e liurà en mans del dit senyor, primerament, los dits tres redolins de la elecció de mostaçaf, trets del dit plech de paper on eren estats meses. Et lo dit senyor feés traure dels dits tres²¹ redolins de cera los albarans que dins aquells eren encloses, on eren escrits los noms dels nomenats per los consellers de cascuna de les dites tres parròquies que vengren en aquesta elecció, e vists aquells nomenats tantost donà e publicà en mostaçaf de la ciutat de València per al any esdevenidor en Bernat Borrell, ciutadà de València, donat e²² nomenat al dit

¶²¹ Ratllat: *albarans*. ¶²² Ratllat: *publicat*.

offici per la parròquia de Sent Lorenç, e manà a mi, dit notari, en presència de mossén Ramon Boil, governador, e de mossén P(ere) d'Artes, racional, e dels dits honorables batle e jurats e d'altres molts notables persones que axi·u escrivís.

E tantost, aquí matex, uberts los tres redolins de la elecció del lochtinent en la forma dessús dita, lo dit senyor donà e publicà en lochtinent de mostaçaf al dit esdevenidor any en G(uillem) Argilagués, donat e nomenat per la parròquia de Santa Maria, e axi·u manà en presència del tots los dessús dits ésser escrit per mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessús.

Enaprés, disapte, festa de mossén sent Michel Arcàngel, comptats .XXIX. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III.

L'onrat en Bernat Borrell, ciutadà de la ciutat de València, vengut en elecció d'offici de mostaçaf e per lo molt alt senyor rey donat e publicat al dit ofici per al any esdevenidor, constituït denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de València, demetre aquí's sermonava, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell, denant si posats e per ses mans tocats, en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del dit senyor rey e per aquell batle general de la ciutat e regne de València, e en presència dels dessús dits honorables jurats e del poble aquí resident en gran multitud, e de mi, Berthomeu Cerdà, notari públich per ^{||266v} auctoritat reyal e escrivà dels dits honorables jurats, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertanyer pot e deu, que's haurà feelment e bé en lo dit ofici de mostaçaf, e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen al dit ofici, e esquivarà e castigarà les falsies e los engans de tots los mesters de la dita ciutat, e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat pertanyents al dit seu ofici, e contra aquells o alcun d'aquells no vendrà o venir farà, lejarà o consentrà palesament o amagada, per amor, parentesch o afinitat o per promesa, do o servey, o per oy o favor ne per altra manera. E totes aquestes coses e sengles tendrà, observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren a aquestes coses los honorables micer Johan Ferrando, en Francesch Miró e en Guillem de Solanes e d'altres molts.

Semblant sagrament e per semblant forma e aquí matex. sens alcun intermedi, prestà en G(uillem) Argilagués, lochtinent de mostaçaf, en presència dels testimonis dessús *proxime* dits.

Postea, die mercurii .III^a. mensis octobris anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.

Los honrats en Goçalbo de Roda, micer Johan P(ere) e en Francesch d'Arques, inquisidors contra oficials al any esdevenidor elets per los honorables jurats de la ciutat de València, constituïts denant l'altar major de la Seu de la dita ciutat, juraren a Déu e

a la creu e sobre los sants Evangelis d'aquell per lurs mans toquats, en poder e mà de l'honrat en Jacme Felemir, lochtinent de batle general, que duran lo temps de lur offici exerciran aquell justament e leyal, la feeltat al senyor rey servada, e daran justs e drets juhís, tot oy, rancor, amor, parentesch, veynat, do o present apart posats e foragitats, e en lurs juhís servaran furs, privilegis, raó, estatuts e provisions reyls parlants sobre o de lur offici e exercici d'aquell, si Déus los ajud e los dits sants Evangelis d'aquell.

Testimonis foren a les dites coses l'onrat en Bernat Suau e lo discret en Miquel Falcó, notari, e en Vicent Gil, verguer.

¶^{267r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. tercio,
die jovis, .VIII^a. mensis novembris.*

Fon appellat consell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu²³ de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses, de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustas en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar consell, en lo qual foren los honorables justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Francesch de Vila-rasa, justícia civil, mossén Luís de Castellví, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoç, en Johan Escrivà, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Francesch Roig, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en G(uillem) Solanes, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Johan Claramunt, en Bernat Moliner, en Bernat Johan, en Berthomeu Almenara, en P(ere) de Sinya, en Berenguer Cornet, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en D(omingo) Vallporcar, en Bernat Miró, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacarella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en G(uillem) Gerau, en Pasqual Torner, ¶^{267v} en Lorenç de les Coves, en Johan Egual, en Ramon Gilabert, n'Esteve Algarra, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra.

Per haver habundància de carns de moltó e de cabró, de què al present la ciutat e lo regne són molt mirves, lo concell de bon grat, per donar support als carnicers qui, segons vera imformació haüda e reebuda secretament, són molt perdens considerats los fors de les dites carns e pes d'aquelles, ha affegit e affegex d'ací a Carnestoltes primeravinents tan solament inclusive, .I. diner a la lliura del moltó e altre diner a la lliura del cabró.

¶²³ Ratllat: *Gil*.

Trigo.²⁴

Ítem, com per part del honrat en Francesch Campmagre, mercader d'aquesta ciutat, sia estat exposat en lo present concell e demanat que li plagués metre en poder de dues bones persones la qüestió que ell ha ab la ciutat, per raó d'aquell assegura-ment de forment que ell e en Cesavases de Barcelona havien fet a aquesta ciutat. E lo concell de la dita ciutat no degués o volgués anar ab sos ciutadans o altres sinó be-nignament e ab raonable justícia, per tal, volch e proveí que la dita qüestió fos mesa en poder de dues bones persones, una per cascuna part elegidora, cometén als honrats jurats e síndich de la ciutat la nominació de la persona nomenadora per part de la ciutat, e aquelles coneguen e determenen la dita qüestió benignament e mercantívol e per amigable composició la dita qüestió, manan al dit síndich de la ciutat, qui pre-sent era, que per part de la ciutat e sots lo poder a ell ja donat, face e ferme compromés en poder de les dites dues persones elegidores sots la dita forma benigna, mercantí- vol e per amigable composició e altra qualsevol, e sots aquelles penes, pactes, promís-sions e obligacions que benvist li serà.²⁵

¶^{26r} Ítem, a remoure dispendis lo concell proveí e estatuí que tots debats que surten o devallen del offici del guardià del vi sien determenats per lo dit guardià, ab e de consell dels honorables jurats de la dita ciutat e de qualsevol d'aquells, e del síndich qui és o serà de la dita ciutat, e lo guardià haja e deja seguir lo consell e determenar d'aquells sens encorrimet de perjuri, com son sacrament sia salvu seguín lur consell e determinació.²⁶

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die sabbati .XXIII^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciu-tat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per en Bertho-meu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és estat acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los hon-rats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, micer Johan Belluga, assessor criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoz, en Johan Escrivà, micer Johan

¶²⁴ Tiolet afegit amb lletra molt més moderna.

¶²⁵ Al marge esquerre: *Campmagre*.

¶²⁶ Al marge esquerre: *del guardià del vi*.

Ferrando, en Francesch Roig, en Domingo del Port, en P(ere) Dezcortell, ¶^{268v} en Johan Bou, Jacme de Monblanch, en P(ere) Loçàs, en P(ere) de Sinya, en Bernat Çavila, en Berthomeu Castellar, en D(omingo) Vallporcar, n'Andreu Pulgar, en Jacme Dezplà, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacarella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, en Jacme de Monçó, en Ferrer Dezcamps, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, en D(omingo) Sabastià, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda, en Johan Exemeno, n'Apparici (en blanc).

En lo fet de la céquia que's diu que pot ésser treta e presa en lo canyo que és en terme de la vila d'Algezira, exposat en lo concell per mossén lo claver de Munte-sa, mossén Jacme Romeu e mossén Francesch Dàries, pregants que la ciutat hi face supplicacions, instància e pregàries decents, plagué al concell que per los hereters hajen o puxen haver lur entent o la dita céquia, si fer se pot, venga a bon acabament, los jurats de la dita ciutat e encara lo síndich d'aquella hi facen totes aquelles verbals \instàncies/, supplicacions e pregàries que puxen e benvist los sia, ab què la ciutat no y pach res ne y facen alcuna obligació, ans sia a càrrech dels hereters regants de la dita faedora céquia.²⁷

Al salari que demanà lo discret n'llari de Calatayiú per los treballs que hauria fets extraordinaris en les proclamacions de libertats d'alcuns catius en temps que era miserable, com los dits treballs caien sots lo salari ordinari determenà lo concell per aquesta raó que no li sia donat res, com seria gràcia, la qual per estatud no deu ésser feta als qui han salari ordinari.²⁸

¶^{269r} Ítem, a la exposició feta per en Galceran Jordà demanan remuneració de la bona obra que havia feta en les imposicions l'any que ell fon imposador, afferman que no hagren muntat tan grossament sinó per una liga que desféu, en què ell e altres eren ligats a no muntar les imposicions sots certes e grans penes, com en desfén la dita liga, segons imformació d'aquèn reebuda, ell fes son profit e son bé, car ell e los altres podien ésser punits greument en fer semblant liga contra la cosa pública, e excusà e tragué si matex de perill, e no's provà que res li'n fos promès, ans li fon feta gràcia com los jurats adonchs l'agren per excusat del delicte de la dita liga, e fon perquè ell la²⁹ dexelà volén traure si matex de mal induït per consciència. Per tal, lo dit concell determenà que no li devia ésser feta alcuna remuneració. Quant és al profit que féu de muntar les imposicions, segons diu, no'n fon covidat que les muntàs, ans son muntar fon per .C. florins que demanà de xauch, e foren-li promeses e pagats.³⁰

¶²⁷ Al marge esquerre: *de l'aygua del Canyo*.

¶²⁸ Al marge esquerre, amb lletra contemporània i escrit amb llapicera: *miserable*.

¶²⁹ Ratllat: *dexell*. ¶³⁰ Al marge esquerre: *d'en Galceran Jordà*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die mercurii .XXVIII^a. die mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat de València, e ab albarans encara en lo pus propprecedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del concell de la dita ciutat, trameses als consellers d'aquella, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Joan Torregrossa, justícia criminal, micer Johan Belluga, assessor criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, ^{||269v} mossén Luís de Castellví, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar síndich, mossén Francesch Monyoz, micer Jofre Gilabert, micer P(ere) Bertran, micer Bernat d'Apiera, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en P(ere) Dezcortell, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, en Bernat Moliner, en P(ere) de Sinya, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en D(omingo) Vallporcar, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Espanyol, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacanella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Andreu de Blanes, en Bernat Comes, n'Arnau Torres, en Jacme de Monçó, en P(ere) Nater, en G(uillem) Gerau, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Johan Igual, en R(amon) Gilabert, n'Andreu de Puigmijà, n'Anthoni Grimalt, en D(omingo) Sabastià, en P(ere) Fabra, en Johan Tudela, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda.

^{||270r} A la exposició feta de part del molt alt senyor rey al present per los honorables en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, e en Ramon Fiveller, escrivà de ració del dit senyor, demanant que plagués al concell donar al dit senyor .CCC. fusts, ço és .L. tirans e .CL. carratades e .C. doblers de milloria a obs d'obrar en lo seu Real, lo dit concell, ateses los grans e importables càrrechs a què la ciutat és tenguda e lo do axí fresch e tan gran que és estat fet de present al dit senyor en les Corts, que és a la dita ciutat soberch càrrech, hac per bo concordantment de negar lo dit do e acomanà als dits honorables jurats que, de part del dit concell, responguen al dit senyor que la ciutat no és bastant o pot fer lo dit do considerats los grans càrrechs e coses dessus dites, suplicant-lo que sia sa mercè per aquests esguarts haver la ciutat per excusada, com àls no puxa fer, e açò facen ab aquelles pus covinents e pertinents e suplicables paraules e excusacions, ab deguda summissió que puxen e ls sia benvist faedor.

Die lune, tercia mensis decembris anno proxime dicto .M^o.CCCC.III°.

Los honorables jurats dessus dits reeberen e hagren a obs de la ciutat, en tabaler, en Jacme Benajam, vey de València, al qual manaren ésser donades les robes acostumades.

||^{270v}

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o.III°,
die sabbati .XXII^a. mensis decembris,
tercer dia ans de la propvinent festa de Nadal.*

Pregitat segons forma de fur e provisions reyls a fer les eleccions d'officials dejús escrits, fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e d'altres mesters, ajustat en lo dit dia en hora de tèrcia o quasi en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp celebrat concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Torragrossa, justícia criminal, en Francesch de Vila-rasa, justícia civil, micer Jofre Gilabert, assessor civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoz, en Johan Escrivà, micer Jofre Gilabert, micer Bernat d'Apiera, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Francesch Roig, en D(omigo) del Port, en G(uillem) Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, ||^{271r} en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Bernat Moliner, en Bernat Johan, en Berenguer Andreu, en P(ere) Esteve, en Berthomeu Ros, en Bernat Cleriana, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en P(ere) de Sinya, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellar, en D(omingo) Vallporcar, en Bernat Miró, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Jacme Dezplà, en Berthomeu Çaera, en Ramon Çacanell, n'Anthoni Lorenç, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Johan Egual, en Ramon Gilabert, n'Anthoni Pedrós, n'Anthoni Grimalt, en G(uillem) Albert, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Pasqual Serra, n'Apparici Martí.

Per alguns esguarts raonats proveí lo concell, dispensan aquesta veu tant solament, que'n lo present any, ab albarà emperò del guardià del vi, puxen ésser meses dins la ciutat e venuts vins blancs cuyt o moscat de qualsevol parts.³¹

¶³¹ Al marge esquerre: *de vi. En lo subsegüent concel és corregit. Tatxat: Pricident.*

Ítem, lo concell graciosament remés les penes del privilegi e estatut a aquells qui après Cinquagèsima havien mes vins dins la ciutat e no·l havien acabat de vendre dins lo temps del privilegi, e de la prorogació que·ls era estada feta après la festa de sent Miquel, e volch que per lo guardià del vi los fossen restituïdes les penyores, franques de les penes.³²

||^{271v} Semblantment, lo dit concell remés a aquelles persones estrangeres les penes en què eren encorreguts per metre vins blancs dins la ciutat de València sens albarà del guardià del vi, cor jassia haguessen licència del concell de vendre aquells pus los havien portats de Cinquagèsima tro a sent Miquel, però no·ls podien ne devien metre sens albarà del guardià sobredit, e volch lo dit concell que les penyores los fossen restituïdes per lo dit guardià.

Enaprès, en virtut del sent Esperit e il·lustrant la sua gràcia, fetes primerament per los dits honorables jurats a tot l'ajust dels consellers ab bones e pertinents paraules, exortacions a fer bona nominació de persones abtes e justes a justícies e als altres officis, a què en lo present dia deu ésser feta elecció, fon proceït a elecció dels dits justícies e altres officials segons deu ésser fet per furs, privilegis e altres ordinacions. E primerament, de justícia criminal per forma de .XII. redolins introduïda, e aquest any esdevenidor e comptador de la propvinent festa de Nadal a avant contínuament ha ésser cavaller o generós, segons forma de fur, com lo justícia criminal qui huy és e finirà son any en la dit propvinent festa de Nadal és ciudadà, segons dessús és notat en lo present libre. E servades totes les coses servadores e acostumades, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Andreu e de Sent Salvador, segons appàrech per restitució e publicació feta al concell de les restants nou parròquies com afora de sort de la dita elecció, e per publicació feta de les dites tres parròquies romanents en la dita elecció o sort. E tantost aquí, liurats los tres redolins de les dites tres parròquies romanents en la dita sort al molt honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, aquell dit honorable batle reservà aquells en un estoig de paper en presència dels dits honorables jurats e de tot lo concell, portadors al molt alt senyor rey resident en son Real de la ||^{272r} ciutat de València, intitulat de la elecció de justícia criminal.

E sens divertir a altres actes, per la dita via de sort ab redolins fon proceït a elecció de justícia civil ciudadà, com en lo present any qui finirà a la propvinent festa de Nadal fos estat o sia generós. E caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Tomàs, de Senta Caterina e de Sent Berthomeu. E preses los tres redolins per un fadrí, servada la forma de la publicació de les parròquies defora e de les romanents, e aquells liurats al dit honorable batle, foren per aquell meses e estojats en un altre estoig o plech de paper intitulat d'aquesta elecció de justícia civil, per portar al dit senyor rey.

¶ ³² Al marge esquerre: *remissió de penes*.

Fet açò, fon tantost proceït per la dita via de sort ab redolins a elecció de justícia de .CCC. sous, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Lorenç e de Sent Johan e de Senta Creu. Et preses los .III. redolins per un fadrí del bací de l'aygua e liurats al dit honorable batle, foren per aquell mes en un plech o estoig de paper intitulat d'aquesta elecció de justícia de .CCC. sous, per portar aquells al dit senyor rey.

Et continuan les eleccions, sens altre intermedi proceí lo dit concell a elecció de lochtinent de justícia criminal ab forma de redolins acostumada, segons provisió reyal e ús e stil d'aquella, e vengren e caygueren en aquesta elecció les parròquies de Sent Tomàs, de Senta Caterina e de Sent Johan. E preses los tres redolins per un fadrí del bací de l'aygua, liurà aquells al dit honorable batle, qui aquells tantost mes en un plech o estoig de paper intitulat d'aquesta elecció, per portar aquells al dit senyor rey.

Més avant, lo dit concell proceí a elecció d'assessors criminal e civils, segons forma de provisió reyal, ab forma de sis redolins acostumada. E preses per .I. fa-^{||272v}-drí petit tres redolins dels dits .VI., e liurats als dits honorables jurats, qui uberts aquells donaren e publicaren en e per assessor del justícia criminal novellament elet l'onrat micer Gabriel Palomar, e per assessors civils al any esdevenidor, qui començarà en la propvinent festa de Nadal, los honrats micer Berenguer Clavell e micer Climent de Vilanova.

Noresmenys fon proceït a elecció de obrer de murs e valls e de administradors de les imposicions, a un any de Nadal propvinent a avant contínuament comptador, per forma de sort de .XII. redolins segons és acostumat. E caygueren e vengren en les sorts d'aquestes eleccions les parròquies de Sent Martí, de Sent Nicolau e de Sent Bertomeu, e uberts los redolins d'aquestes tres parròquies los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell, primerament, al offici de la dita obreria l'onrat en Guillem de Solanes, donat per la parròquia de Sent Martí, e per administradors de les imposicions al dit esdevenidor any los honrats en Jacme Ros, menor de dies, e en Bernat Moliner, donats per les parròquies de Sent Nicolau e Sent Berthomeu.

E fetes totes les dites eleccions, los dits honorables batle e jurats, partín de la sala ab tots los dits plechs anan al reyal de la dita ciutat on era lo molt alt senyor rey, acompanyant aquells molta notable persona e yo, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, anant en lur comitiva e en ma presència presentats al dit senyor tots los dits quatre plechs. Trets e preses del primer plech, intitulat de justícia criminal, los .III. redolins e uberts aquells per lo dit senyor en presència dels dits honorables batle e jurats e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessús, e d'altres molts, donà e publicà ^{||273r} en justícia criminal de la dita ciutat per al any esdevenidor l'onrat en Vidal de Blanes, \generós,/ donat e nomenat per la parròquia de Sent Andreu.

Sobte aprés, lo dit senyor, uberts los .III. redolins trets del plech intitulat de justícia civil en presència dels sobredits e de mi, dit escrivà, donà e publicà per justícia civil al dit any esdevenidor l'onrat en Johan de Claramunt, donat per la parròquia de Sent Berthomeu.

E sens altre intermedi, lo dit senyor, uberts los .III. redolins trets del plech intitulat de justícia de .CCC. sous, donà e publicà en justícia de .CCC. sous de la dita ciutat, al dit any esdevenidor, lo discret en Bernat Gili, notari, donat per la parròquia de Sent Johan.

Consegüentment, lo dit senyor, uberts los .III. redolins trets del plech intitulat de lochtinent de justícia criminal, donà e publicà en lochtinent de justícia criminal del any esdevenidor a la ciutat de València en Pasqual de Montalbà, donat per la parròquia de Senta Caterina.

Testimonis foren a totes aquestes coses fetes denant e per lo dit senyor rey lo noble mossén Tomàs de Pròcida e micer G(uillem) de Vallseca.

Ítem, en aquest dia matex los dits honorables jurats elegiren en corregidors e veedors dels advocats per lo dit esdevenidor any, ço és, los honrats micer Francesch Blanch e micer Arnau Conques.

E semblantment, elegiren en examinadors de metges mestre (en blanc) e mestre Luís d'Ordís al dit esdevenidor any.

Post hec, die lune .XXIII^a. mensis decembris dicti anni .M^o.CCCC^o.III°.

Constituïts en la cambra de concell secret denant l'onrat en Johan de Torragrossa, justícia criminal de la ciutat de València, los honrats en Tomàs Vives, cavaller, e en Jacme ^{||273v} Bertran, jurats de la vila de Murvedre, e presentaren a aquell dit honrat justícia criminal tres redolins de la elecció del lochtinent al any esdevenidor del justícia criminal de la dita ciutat, qui serà en lo dit esdevenidor any, los quals uberts per lo dit justícia fon atrobat dins la un escrit en Matheu López, en l'altre en P(ere) Arnau d'Esparça, en l'altre en Jacme Monyoz. E tantost, en presència dels dits honorables jurats de la dita ciutat e de mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, donà e publicà als dits honrats jurats de Murvedre en e per lochtinent de justícia criminal en la dita vila, exercidor per lo justícia criminal de la dita ciutat per lo dit esdevenidor any, ço és, l'onrat en P(ere) Arnau d'Esparça, habitador de la dita vila, nomenat en un dels dits tres redolins.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats en Bernat Suau e micer Johan Ferrando, doctor en leys.

Dimarts següent, festa de Nadal e principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC. quatre, comptats .XXV. dies del mes de deembre.

L'onrat en Vidal de Blanes, generós, doncell, elet en justícia criminal qui dessús, constituït denant l'altar major de la benaventurada verge Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de València, dementre aquí's celebrava missa major, ço és, ans de la liçó del sant Evangeli, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per ses mans toquats, en poder e mà del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat

e regne de València, e en presència dels honorables jurats de la dita ciutat e de molts del poble d'aquella, e encara de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, ^{||274r} que durant son offici, o tant com tindrà la cort del dit justiciat e administració d'aquell, tindrà e guardarà raó e justícia a totes persones e sens accepció d'aquelles, qualsque sien e de qualsevol lochs que hagen e hauran plet en la sua cort denant ell, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, amor, gràcia, parentesch, veynat, e que per ell o per altre per alcuna raó no pendrà o pendre farà o consentirà, palesament o amagada, aver, do, servey o promissió d'alcun o alguns, o per nom d'aquells qui pleyt han o hauran en la sua cort, ans de la fi del pleyt o après, ne ans que sia pagat o satisfet al creador o demanador levarà alguns penes de quarts o altres. E pendrà ab ell bons e leylals hòmens qui donen a ell consell, e darà drets juhís en tos pleyts en què jutjarà. E celarà totes les coses que'n secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes. E totes aquestes coses sens engan e sens art e mal engeny, a bona fe, guardarà, e a feultat del senyor rey. E observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la ciutat aprovades, e tots los pleyts jutjarà segons aquells. E noresmenys, jurà specialment e expressa observar los privilegis reyls e los establiments del concell de la ciutat atorgats e fets a no consentir ne dar loch, ans esquivar e castigar en totes maneres les tafureries, e senyaladament un privilegi del senyor rey en Jacme lo segon, donat en València en les kalendas de maig del any .M.CCC.XXI., parlant d'aquesta raó, posant pena de .C. morabatins d'or a tot justícia faent lo contrari, per cascuna vegada. Axí matex, jurà que tindrà e observarà a la letra lo privilegi reyal e l'establiment del concell de la sobredita ciutat atorgat e fet a esquivar les correnties dels arroços. E encara jurà que tindrà ^{||274v} e observarà los privilegis reyls e los establiments del concell de la dita ciutat atorgats e fets en los alcavots e àvols fombres públiques e escuseres. Més avant jurà que, tots fets propis o d'altri apart posats, entendrà per tot son esforç en l'espaxament dels pleyts, e acordarà e ordenarà les sentències, e per ell no romandrà que'ls pleyts que seran en punt de dar sentència dins son any no sien determenats e finits per sentència dins lo dit temps.

Ítem, jurà que observarà l'establiment de la ciutat fet a .XXVIII. del mes d'agost de l'any .M.CCCC.III. vedant lo ges éser mes en vins o brises, sots imposició de grans penes, de les quals no farà gràcia o remissió alcuna, ans les exigirà dels contrafaents, e en encercar aquest malefici se haurà bé e diligentment, faent dels delinqüents rigorosa execució, sens tot perdó, remissió o gràcia que no'n pusca fer, e si u fa, sia encorregut en les penes peccuniàries allí aposades. E totes aquestes coses servirà si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis foren d'aquestes coses los honorables micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera e en Bernat Suau, ciutadans de València.

E tantost aquí matex, l'onrat en Johan de Claramunt, justícia elet de la ciutat de València al any esdevenidor, comptador de la propvinent festa de Nadal avant continuament, jurà per Nostre Senyor Deú sobre la creu e los sants Evangelis denant ell

posats e per ses mans toquats, en poder e mà del dit honorable batle general, en presència dels dits honorables jurats e de multitud de poble e de mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessús, aquestes coses estipulant e reebent *ut supra*, que per l'any del dit seu ofici, o tant com tindrà la cort e administració d'aquella, tindrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones, qualsque sien e de qualsevol lochs e parts sien, que hagen o hauran plet en la sua cort, gitats e departits en tota manera, ^{||275r} tot oy, rancor, gràcia, amor, parentesch e veynat, e que per ell ne per altri per alcuna raó no pendrà aver, do o servey, present o promissió d'alcun, o d'alcuns per nom d'aquells, qui pleyt han o hauran en la sua cort, ans de la fi del pleyt o après, ne exegirà los quarts ans que sia pagat al creador o demanador. E pendrà ab ell bons e leyls hòmens qui donen a ell consell, e darà drets juhís en tots los pleyts en què serà. E celerà totes coses que'n secret e en consells e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes. E totes aquestes coses sens art e sens mal engeny e a bona fe guardarà, e a feultat del senyor rey. E observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes aprovades de la dita ciutat, e segons aquelles jutjarà tots los pleyts e qüestions que denant ell seran o cort sua. E que tots fets propis o d'altri apart posats, entendrà per tot son esforç e saber en l'espaxament dels pleyts. E acordarà e ordenarà ab sos assessors les sentències, e per ell no romandrà que'ls pleyts que seran en punt de dar sentència dins son any, no sien determenats e finits per sentència dins lo dit seu temps. E totes aquestes coses servirà e tindrà si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Testimonis són d'aquestes coses los dessús *proxime* nomenats.

Aquí matex, en poder del dit honorable batle, prestà semblant sagrament l'onrat en Bernat Gili, justícia de .CCC. sous.

E en Pasqual de Montalbà, lochtinent de justícia criminal, semblant que havia prestat son justícia criminal.

Testes supra proxime nominati.

En aquell matex instant, l'onrat micer Gabriel Palomar, assessor criminal ^{||275v} de la ciutat de València elet al any esdevenidor, jurà sobre la creu e los sants Evangelis de Déu per ses mans corporalment toquats, en poder e mà del honrat en Vidal de Blanes, doncell, justícia de la dita ciutat criminal en l'any següent, que serà feel e leyal en donar consells a la cort e en donar sentències e en totes coses que pertanguen a son ofici d'assessor, e en observança de furs e privilegis e costumes aprovades de la dita ciutat, e no pendrà alcun servey, do o promesa per alcun pleyt que sia en la cort sua, ne de fora poder d'aquella, ne que y esper ésser, e que reebrà personalment los testimonis en pleyt o pleyts criminals on pena corporal se deja seguir, ne duran lo seu any pendrà advocació de pleyts que's menen en la sua cort. E que, tots fets propis e d'altri apart posats, entendrà per tot son esforç e saber en l'espaxament dels pleyts e acordarà e ordenarà les sentències, e per ell no romandrà que'ls plets que seran en punt de dar sentència, dins son any no sien determenats e finits per sentència dins lo dit seu temps, si Déus li ajud e los sants Evangelis d'aquell.

Après, sens altre intermedi, los honrats micer Berenguer Clavell e micer Climent de Vilanova, assessors civils elets per al any esdevenidor, juraren sobre la creu e los sants Evangelis de Déu per lurs mans toquats, en poder e mà del honrat en Johan Claramunt, justícia civil de la ciutat de València novellament elet al any següent, que durant lo dit lur any seran feels e leyls en donar consells a la cort, e en donar sentències e en totes coses que pertanguen a lur ofici, en observança de furs e privilegis e costumes aprovades de la ciutat. E no pendran alcun do, servey o promesa per alcun pleyt que sia en la lur cort ne de fora poder d'aquella, o que y espere ésser, e que en tot pleyt que sia de .C. morabatins a ensús reebbran personalment e examinaran diligentment los testimonis, e que durant lur temps no pendran advocació de pleyt que's men en la lur cort. E servaran l'estatud per lo qual és vedat que'l un assessor al<s> altres no's ^{||276r} facen comissions duran lur temps dels pleyts que'n lur cort seran. E que tots fets propis e d'altri apart posats, entendran per tot lur poder e saber en l'espaxament dels pleyts e acordaran e ordenaran les sentències, e per ells no roma<n>drà que'ls plets que seran en punt de dar sentència dins lur any no sien determenats e finits per sentència dins lo dit lur temps, si Déus los ajud e los sants Evangelis d'aquell.

Ítem, sopte après, los discrets n'Anthoni Prats e en Nicolau Perera, escrivans de la cort civil, juraren sobre la creu e los sants Evangelis de Déu per lurs mans toquats, en poder e mà del honrat en Johan Claramunt, justícia civil de la ciutat de València al any esdevenidor elet, que'n pendre los salaris de les escriptures de la lur cort servaran la ordinació antiga de la taula, e que aquella posaran e tendran públicament en la cort. E registraran e faran registrar les posades que's faran e's produïran en la lur cort ans que traslat ne sia dat a la part, e que'ls traslats sien comprovats ans que's liuren. E metran e faran metre en cascuna sessió o comparició dia e any largament, e los noms dels comparents e les assignacions clarament a açò que seran fetes, sots la pena de fur aposada. Et tantost que'n los pleyts de la lur cort seran publicats e haüts legalment per publicats los testimonis en los dits pleyts produïts, copiaran aquells en los processos e's offerran aparellats escriure-u en aquells al pus prest que poran, en manera que no estiga per ells, si Déus los ajud e los sants Evangelis d'aquell.

Lo discret en Blay de Roures, escrivà de la cort criminal, prestà semblant sagrament en poder del honrat en Vidal de Blanes, justícia criminal novellament elet.

Lo discret en P(ere) Pasqual, escrivà de la cort de .CCC. sous, prestà semblant sagrament ^{||276v} en poder del honrat en Bernat Gili, justícia de .CCC. sous, açò declarat que solament registre les escriptures que deu registrar e són acostumades.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quarto,
die veneris quarta mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de naïl e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens,

ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, en Geráu Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, en D(omingo) del Port, en Johan Mercer, n'Andreu Parençós, en G(ullem) de Solanes, en Johan Bou, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, en Bernat Moliner, en Berthomeu Almenara, en Bernat Çavila, n'Andreu Pulgar, en Berthomeu Çaera, en Francesch Giner, ¶^{277r} en Ramon Çacarella, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, n'Esteve d'Algarra, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en Guillem Oller, en P(ere) Cospineda.

Lo present concell, vista la ordinació dels vins cuyts e moscats feta en lo prop precedent concell, attenant que romanín axí com s'està seria causa de frau e dampnosa als ciutadans, per tal lo dit concell, corregín e modifícan la dita ordinació, volch e declarà que aquella no sia estesa o entesa en los taverners o altres que meten dels dits vins en la dita ciutat a obs de vendre en gros o a menut, mas solament en aquells qui n volen metre a obs de lur beure, e aquests solament ne puxen metre tro en .X. cànters, ab albarà del guardià e no sens aquell o més quantitat, e açò \dur/ d'ací a Carnestoltes primeravinent.³³

Com les dones de Penitència hajen fretura e a lur viure no bast l'acapte, per tal lo concell, per reverència de Déu, volch e proveí que fos feta caritat a aquelles de .X. cafís de forment del de la ciutat.³⁴

Ítem, oïda la exposició de Garcia d'Anadon,³⁵ havent que li fossen anticipades les .XX. lliures que deu haver per salari del any esdevenidor, qui quant a son officí començarà a .XII. de febrer primervinent, com dixés que les volia a obs de maridar sa filla, per tal lo concell, attenant que era caritat, volch e proveí que li fossen ¶^{277v} anticipades, ell prestat segurtat bastant de servir. E si no servex o no pot, o se'n irà de la ciutat o no volrà servir, que en aquests cases e qualsevol restituirà a la dita ciutat les dites vint lliures o ço que restarà d'aquelles, retenguda a si la prorata del temps que servit haurà del dit any.

Quant és a la gràcia demanada per lo guardià del vi, havent que ultra son salari li fos donada alcuna cosa per los grans treballs e grans càrrechs que sostenia per exercir

¶³³ Al marge esquerre: *vi*.

¶³⁴ Al marge esquerre: *dones de Penitència*.

¶³⁵ Al marge esquerre: *Anadon*.

leyalment e curosa son offici, lo concell, attés que ell ha salari ordinari e per estatud és proveit que no sia feta gràcia als oficials de la ciutat havents salari ordinari, denegà fer la dita gràcia com per lo dit salari ordinari hagués e degués exercir lo dit offici e portar lo càrrech d'aquell.³⁶

Ítem, oïda la clamor dels creedors del noble mossén n'Ot de Muncada, insinuant que d'aquell no podien haver justícia ne acabar contra aquell lurs execucions de censals e violaris que havien sobre aquell e sos vassalls per grans favors d'officials, agreujants-los contra furs e privilegis de la ciutat e regne de València, demanan que'l concell los proveís de tal remey que fos suficient a observança de furs e privilegis, e ells puxen haver ço del lur. Lo dit concell, concordant, proveí e volch que com lo dit feyt fos de gran pes e requerís madura deliberació, que en aquest fet e en tots altres semblants per los dits honorables jurats a qui lo dit concell ho comanà, fossen haüts e ajustats los advocats pensionats de la ciutat e altres juristes e pròmens d'aquella, aquells e on e quant los sia benvist, e ab acort e segons e ab aquell esforç que per aquells serà deliberat o pensat, facen o fer facen en lo dit fet e altres semblants aquella instància e esforç que's pertanga e sia deliberat, en manera que no sien agreujats contra forma de furs e privilegis, ans en observança d'aquells cobren ço del lur.³⁷

||^{278r} Aprés d'açò, lo dit concell per caritat volch que de la peccúnia de la ciutat sien haüdes e comprades dues peces de drap de burell, cascuna de valor de .VIII. lliures, e sien donades al reverent mestre Francesch Eximénez, a aquell que les vulla.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die martis .XXVIII^a. mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo vespre precedent per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan de Claramunt, justícia civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), jurats; en P(ere) Miró, sotsíndich, mossén Francesch Monyoç, en Johan Escrivà, en Johan Suau, en Ramon de Salas, en Johan Mercer, n'Andreu Parençós, en G(uillem) Solanes, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Bernat Jornet, en Bernat Johan, en Berthomeu Almenara, en P(ere) Loçàs, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Ramon

¶³⁶ Al marge esquerre: *del guardià del vi.*

¶³⁷ Al marge esquerre: *de creedors.*

Frígola, en Berthomeu Castellar, en Domingo Vallporcar, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Francesch Giner, ¶^{278v} en Domingo Pérez, en Ramon Çacanel·l, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en G(uillem) Geráu, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en Francesch Aragonés, en P(ere) Bosoms, en G(uillem) Dezllor, en Daniel Mascarós, en Francesch Vidal, en P(ere) Giner, en Johan Bayona, en Bernat Albesa, en P(ere) Çaplana, en Gabriel Navarro, en G(uillem) Trilles, en Johan Ravanera, en P(ere) Borraz, n'Anthoni Batle, en Gabriel Rigolf, en P(ere) Suau, en P(ere) Dàries, en Berenguer Cirera, en Johan de Lepuz.

Lo present concell, hoïda la exposició dels honorables jurats del tracte que feyen ab lo senyor rey sobre les lètres que·l rey de Castella havia trameses al dit senyor rey nostre e a la ciutat, per causa de la perda o roberia que Guillem Morató, vey de Dénia, e P(ere) de Bellmunt, ciutadà de Mallorques, ab una nau lur armada havien feta de dues naus, la una de Domingo de Huga, l'altra de Johan de Mallo, naturales sotmeses del dit rey de Castella, e dels càrrechs d'aquella, sots colorades paraules e assats benignes, cominants guerra si les dites coses no eren restituïdes attenant que·l dit robo era estat fet desraonablement e contra forma de pau, desijan sopir tot oy e precloure via a mals, havent per bo e loable lo tracte en lo dit concell recitat e digne de laor als dits honorables jurats qui·l havien pensat, volch e atorgà e comenà concordantment als dits honorables jurats que·l dit tracte acabassen e finassen ab lo dit nostre senyor rey, axí com benvist los fos, remetent-ho a lur bon arbitre e conexença, confian de lur experta leyaltat e bona discreció. E volch lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* que ¶^{279r} tot ço e sots aquelles maneres e segurtats que u finaran, haja tanta effcàcia e valor e sia haüt e de present ho à lo concell, tot axí com si per ell era finat, en tal manera que no puxa ésser tret a conseqüència en esdevenidor, e ço que s'i deja complir per lo dit senyor sia bestret de la peccúnia de la ciutat sots aquelles segurtats que seran vistes als dits honorables jurats, o sens aquelles, a tolre tot cas o manera d'oy de què solen sortir guerres e mals inopinats e greus.

Exposà en aquest concell lo honorable en Simó Çacreu, cambiador de la ciutat de València e clavari general de la peccúnia de la dita ciutat, que com en l'any de la sua primera claveria los honorables jurats, volents precloure via a gran carestia de forment que·s metia en la dita ciutat, com los mercaders havents aquell e tinents-lo enbotigat, per la fretura que sentien muntaven de for cascun dia <a> l'almudí, faessen dues pertinents provisions.³⁸ La una, que fos tramés a Tortosa yvaçosament per comprar forment, l'altra que·ls forments que tenien los mercaders en la ciutat fos comprat d'aquells per cessar lo dit muntament e tenir l'almudí pijat. E per donar compliment

¶ ³⁸ Al marge esquerre: *Aquesta provisió de concell és notada ací per inadvertència, e deu ésser notada desús a .CCXL. cartes, on és lo senyal següent: G+. Del compte del clavari.*

a aquest acte carregaren censal a obs d'aver peccúnia, sens la qual lo dit acte no podia haver execució, los preus dels quals censals vengren en poder e reebuda d'ell, dit clavari, al dit obs, lo qual, de voler e manament dels dits honorables jurats e per la dita necessitat, tramés a Tortosa al honrat en Nicolau Barberà, mercader d'allí, en semblants temps e necessitats comprador antich per aquesta ciutat, certes quantitats de moneda. E d'altra part, per comprar los forments dels mercaders de la ciutat \enbotigats dins aquella,/ de voler e manament dels dits honorables jurats liurà altra certa quantitat de moneda a'n Gabriel Navarro, mercader d'aquesta ciutat, a aquest acte elet per sa leyaltat \e/ per los dits honorables jurats, qui de fet sots bona color comprava/ d'en Johan Bayona e d'en Anthoni Garriga, mercaders, certa quantitat de forment de Sibília que havien dins la ciutat, de què molt se pija lo for del almudí en gran bé de la cosa pública.

E l'onorable en Johan Torragrossa, adonchs racional, haja notats a la reebuda del dit clavari los preus dels dits carregaments de censal, insertan al dit notament la causa dels dits carregaments e lo compte de la dita sua ^{279v} primera claveria sia clos e difinit, la qual difinició fermada en poder de Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del honorable concell a .VIII. dies del mes de deembre any .M.CCCC.III., no contrastant lo dit seu compte argumentable per ço com en dates d'aquell precisament no's exida alcuna notada a la ciutat de la peccúnia per ell donada e comptada als dits en Nicolau Barberà e en Gabriel Navarro, ne haja menció ell haver pagat als dits en Johan Bayona e n'Anthoni Garriga los preus dels (sic) forment d'aquells comprat per lo dit en Gabriel, jassia en los comptes particulars d'aquell e del dit en Nicolau Barberà e d'en Francesch Bages, proposat a reebre e vendre lo dessus dit forment e altre de la ciutat, sien les dites coses notades en entrada e exida, e estia en veritat que en los comptes corribles de ell, dit clavari, als dits negociadors és ell, dit clavari, haver cobrades d'aquells o dels dits en Francesch Bages e en Gabriel les monedes que's són haüdes dels preus dels dits forments revenuts en l'almudí per lo dit en Francesch Bages, notades tan solament per racional en compte de data de la dita sua claveria los menyscapes e pèrdues que eren estades fetes en los dits forments. Però encara romanint son compte en universals reebudes e dates, se's precisa menció de la exida dels dits forments <e> romandria per antiquitat impugnable e escrupulós a viares d'ell si donchs, per sa segurtat e de sos béns, no li és fet per racional alcun poch d'allargament notan-li en son compte de la dita primera claveria entrada e exida de totes les reebudes e dates que'l dit en Simó ha fetes per raó de la negociació del dit forment, e ab aquest allargament serà foragitat tot escrúpol e uberta, a tota persona regonexent los comptes, la veritat pus clarament ne calrà recórrer a altres comptes particulars dels quals per ventura no seria cogitat, jassia per aquells trobats seria vista la veritat, que és tota una e sens més e menys. E romanints sos comptes axí nuus com estan, sens mencionar del dit allargament, duptava que pogués excusar si e sos béns d'alcun argument o naxent disceptació o impugnació faedora, per què requés e supplicà al dit concell que li plagués manar al dit racional que les dites coses li notàs en son compte, faent lo dit allargament, o li proveís en tal manera e axí uberta que ell e sos béns fossen fora

de tot escrúpol e disceptació, e lo seu compte romangués clar e impugnable per la dita raó e exempt de tota temor e sospita.

Lo qual honorable concell, fet de les dites coses alcun raonament, oïda la satisfacció asats raonable del dit honrat en Johan Torragrossa ¶^{280r} e la aprovació dels comptes axí com estan posats, feta per l'onrat en Johan Suau, racional present, per donar fi e clara determinació a les dites coses e per veure e apuntar aquelles, ajustà als dits honorables racional, passat e present, los discrets en Ramon López, en Martí d'Alagó, notaris, en Vidal Auger, en Johan Sagra, n'Andreu Gaçó, uns dels consellers, e los honrats en Jacme Rigolf e en Ferrando Garcia, mercaders, als quals ensemps ab los dos dits racionals, passat e present, donà plen poder de regonèxer los dits comptes e, regoneguts, facen en aquells aquell alargament o notament, finament o determinació aquella que mils los parega a foragitament del dit escrúpol e clarificament de la veritat. E promés lo dit concell haver per ferm e agradable tot ço que per ells, tots concordantment, seria fet o manat fer, ordenat e determenat, e volch que hagués tanta eficàcia com si per tot lo dit concell era fet, notat e determenat, e manà a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, que de ma pròpria mà adaptàs e continuàs la ordinació, acord e determinació dels dessús dits, tots axí e com en aquell loch o lochs que volran e diran, en manera que'l libre del ofici del racional, que és cosa molt cara a la ciutat, no romanga enlegit. Et noresmenys, que'l present concell dictàs, a voler e ordenació de tots los sobredits racionals e ajustats, e axí u he dictat yo, dit escrivà, com ells han volgut e en la manera dessús dita per ells a mi donada e liurada en substància.

Enaprés, dissapte, a .XIX. del mes de maig any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III.

En aquesta diada los dits honorables racional passat e racional present e los altres a ells ajustats e diputats, convocats e presents en l'archiu o casa del ofici de racional, vists madurament los comptes del dit clavari, present mi, dit Berthomeu Cerdà, la ordinació dels quals dixeren ésser asats portable, considerant ço que'l clavari no degudament ajustà a son ofici e's diu hauria fermades àpoques e cauteles als negociadors del forment, als quals sola difinició per racional devia ésser feta, insertades les summes de dates e reebudes fetes per clavari en comptes del qual ne fora fet notament summari. E pus, axí estech començat, loaren e aprovaren los dessús dits racionals e diputats e examinadors la continuació del honorable racional, qui a gran segurat e descàrrech del clavari, departidament donant affany a son ofici, ha tenguts los comptes assats larchs als dessús dits negociadors o factors, e estants dins un matex libre, les fins dels quals comptes prenen exaguament en lo del clavari, qui a tota persona demonstra notòriament lo dit ofici de clavari general de la ciutat és una font de la qual ixen les peccúnies servints a qualsevol negoci, e tornen ¶^{280v} en aquella totes recepcions pertanyents als emoluments de la ciutat. E açò bé palpablement pot ésser vist en los dits comptes de què son moguts los duptes fets per lo dit en Simó Çacreu, però com de bon grat volguessen per alcun remy proveir al dupte o temor del dit clavari, los dessús dits clavari passat e clavari present e los altres ajustats e diputats, per lo poder a ells donat per lo

dessús dit concell, de comuna concòrdia determenaren, declararen e volgren a sobrehabundant cautela que yo, dit Berthomeu Cerdà, per vigor del manament a mi fet per lo dit concell, proceís en aquesta manera: que al peu on és la clausura del compte de la primera claveria del dit en Simó notàs la suma de les dates fetes, sots nombre de tantes cartes del libre, per lo dit clavari al factor de la ciutat proposat al dit acte, e per consegüent les reebudes proceïnts del dit forment fetes per aquell dit factor, e tantost la resta corespondent a aquella pèrdua o guany ja notat per racional semblantment, sots nominació del nombre del compte del dit clavari. E aquesta pròpria forma tengué yo, dit escrivà, al notament de tants factor o ministres als quals lo racional haja tenguts comptes. E donat acabament a la dita continuació o notaments en aquesta forma, seria vista concòrdia e unitat de les restes posades per racional a preu e dan de la ciutat, ab ço que y seria per mi, dit scrivà, puntadament e declarada sens prejudici, creximent ne mirvament dels dits comptes, si emperò fossen per clavari començats en altra manera no'n fora tan afexugat offici de racional, qui al temps present massa afanyós no fretura aplicació de coses al dit offici pertinents. On yo, dit escrivà, entesa la manera a mi per los dessús dits donada de proceir, segons aquella al peu de la clausura o fi del compte del dit clavari he escrits de la mia pròpria mà clarament e larga los dits notaments, ab expresse nominacions dels factors e dels nombres de les quantitats e dels forments, e dels desavaçaments \e avançament/ d'aquells, e ab lo nombre de les cartes del libre on les dites coses són mencionades segons és veure per los dits notaments.

||^{281r}

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. quarto,
die veneris intititata .XXI^a. marcii.*

Fon appellat consell a so de naffil e veu de Ramon Artús, trompeta e crida de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers dels honorables jurats de la dita ciutat, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans³⁹ de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en ora de tèrcia o quasi en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honorables justícia, jurats e consellers dejús següents:

En Johan de Claramunt, justícia civil, mossén Loís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Francesch Aguilar, en Guerau Bou, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoç, en Johan Escrivà, en Johan Suau, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, en Bernat Borrell, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, sotsíndich, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, n'Andreu Parençós, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Jacme Ros, menor, en Bernat Jornet, en Jacme de Montblanch, notari, micer Johan Mercader, en Bernat Moliner, en P(ere)

¶³⁹ Ratllat: *e altres prohòmens.*

de Loçàs, notari, en P(ere) de Sinya, notari, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Francesch Miró, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en Domingo Steve, en Francesch Giner, en Domingo Péreç, en Ramon Çacanella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Andreu de Blanes, en Bernat Comes, n'Arnau Torres, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, ¶^{281v} en Johan Egual, en Ramon Gilabert, n'Anthoni Pedrós, n'Esteve d'Algarra, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, en Johan Alegre, en Pasqual Serra, en (en blanc).

E com en lo dit consell fos exposat per l'onrat micer Johan Domíngueç, doctor en leys, e per en Bernat Merades, notari, en nom e veu de alguns lauradors e altres ciutadans de la dita ciutat, lo prejuhi que'l reverent \senyor/ bisbe de València se sforçava fer, tant com en ell era, als dits e altres ciutadans, e per consegüent al comú de la dita ciutat, per ço com lo dit reverent senyor bisbe fa extrem de poder, axí ab lo senyor rey com en altra manera, de tolre en tot o en partida la jurisdicció que'l jutge dels delmes ha e ha acostumat haver, axí per furs \e/ privilegis del dit regne com per antiga usança, de la qual memòria de hòmens no és en contrari, de e sobre tots e qualsevol qüestions provenints dels delmes del dit bisbat, et de tirar los dits e altres ciutadans a pledejar denant ell e sos oficials per la dita rahó, de la qual cosa, si tol·lerada era, se seguirien molts dampnatges als ciutadans de la damunt dita ciutat, axí en messions, les quals són⁴⁰ molt pus excessives en les corts del dit senyor bisbe que no en la cort del dit jutge, com encara en ço que si lo senyor bisbe o sos oficials, contra la sentència per lo molt alt senyor rey en Jacme, de loable memòria, promulgada sobre la manera de pagar los dits delmes agreujava alguns del dits ciutadans,⁴¹ no's haurien a qui appel·lar sinó al reverent arquebisbe de Tarragona o al sant Pare, e poria's sdevenir que'ls dits ciutadans, per fugir a vexacions de majors messions, cessaren de appel·lar-se o, si's appel·laven, no proseguirien les appel·lacions e amarien més pagar ço que s'i seria jutjat que no anar ni trametre a Tarragona o Avinyó per proseguir les \dites/ appel·lacions, majorment com comunament semblans qüestions sien de poqua quantitat, de què's seguiria que poch a poch seria introduyda altra manera pus carregosa de delmar als dits ciutadans, et altres prejudís allí rahonats singularment per los dits exponents. Per què lo dit consell, haüda matura e digesta del·liberació sobre les dites coses, concordament provehí e ordenà que'ls honorables jurats e síndich de la dita ciutat, ab los advocats pensionats e altres prohòmens de aquella mateixa ciutat que a ells serà benvist, parlen de aquest fet ab lo dit senyor bisbe, pregant-lo que li plàcia lexar-se de aquestes coses e viure ab aquesta ciutat en la forma que sos predecessors han acostumat. Et si no'n volrà fer, que'ls dits honorables jurats, síndich e advocats, en nom de la ¶^{282r} dita ciutat emparen e deffenen la dita qüestió, affrontant-ho sforçadament axí denant lo senyor rey com denant qui's per-

¶⁴⁰ Ratllat: *de major cost.*

¶⁴¹ Ratllat: *portàs se.*

tanga, en e ab totes aquelles millors e pus sufficients maneres que a ells serà benvist, en manera que los ciutadans de aquesta ciutat no sien maltractats e la cosa pública ne romanga il·lesa, remetent lo dit consell totes les dites coses a disposició e arbitre dels dits honorables jurats e síndich.

En aquest mateix consell fon exposat per en Garcia Verard e en Jacme Vidal, carnicers, en nom e veu lur e de tots los altres carnicers de la dita ciutat, que com per rahon de les inhibicions fetes per lo il·lustre rey de Castella ells no poguessen traure bestiar del dit regne de Castella, e per donar bon compliment a la dita ciutat ells haguessen \feta/ provesió de carns, la que havien poguda, emperò a molt major caristia que no solien, per ço supplicaren al dit consell que per sa acostumada bonea hi volgués haver sguard e donar-los tal for que s'i salvessin. Per què, lo dit consell, exits los dits carnicers del dit consell, per los dits sguards e altres allí rahonats provehí, volch e ordenà concordantment que als dits carnicers fos donada licència que venessen la lliura de moltó a .XII. diners, e lliura de cabró a .X. diners, tro a tant que als hi fos provehit en contrari.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.
die veneris .XI^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit concell, en lo precedent vespre trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies,⁴² d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la sobredita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

En Vidal de Blanes, justícia criminal, en Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, ^{||282v} mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Luch de Bonastre, mossén Francesch Monyoz, en Francesch d'Esplugues, en Johan Escrivà, micer Jofre Gilabert, micer P(ere) Bertran, micer Johan Belluga, micer Bernat d'Apiera, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en D(omingo) del Port, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en G(uillem) Solanes, en P(ere) Johan, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Johan Valleriola, en Bernat Moliner, en Bernat Johan, en P(ere) Esteve, en P(ere) Loçàs, en P(ere) de Sinya, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Berthomeu Castellar, en Bernat Miró, en

¶⁴² Repetit: *de parròquies*.

Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en D(omingo) Espanyol, en Berthomeu Çuera, en Ramon Çacarella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Bernat Comes, n'Arnau Torres, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en R(amon) Gilabert, n'Anthoni Pedrós, n'Anthoni Grimalt, en D(omingo) Sabastià, n'Esteve d'Algarra, en P(ere) Fabra, en Francesch Quinto, ¶^{283r} en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, n'Anthoni Ferrer, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en P(ere) Cospineda, en Johan Exemeno, n'Apparici Martí, micer Francesch Blanch, micer Johan Saranyana, en Bernat Suau, en Francesch Miró, mossén Jacme Romeu, mossén Johan Fabra, en Bernat Vidal, en Matheu Vidal, en Vicent Granollés, en Garcia Velard, en G(uillem) Jàfer, en P(ere) Passadores, en Goçalbo de Roda, en Berenguer de Rabinats, en Jacme Ros, major, en n'Eroles, en P(ere) Solà, n'Anthoni Ferrer, en Berenguer Clavell, micer Gabriel Palomar, en Francesch Palomar, en Nicolau Tamarit, micer Andreu Salvador, n'Andreu Castellà, en Felip Frígola, micer Macià Pardo, en Gabriel Rigolf, en Ramon López, en Bernat Gili, en Martí de Calatayú, en Johan Gòmez, en Vicent Benajam, en Jacme Fexes, en G(uillem) Prior, n'Arnau Erau, en D(omingo) de la Rambla, en Berthomeu Salau, en Simó Çacreu, n'Anthoni López, en Matheu Blanch, en Berenguer de Bellprat, en Johan Sagra, n'Anthoni Cavaller, en D(omingo) de la Guerola, en Saragoça, notari, en Bernat Argilés, en Johan Gascó, en Francesch Espital, en D(omingo) Espills, en Bernat Ferrer, n'Anthoni Frígola, n'Esteve Pastor, en G(uillem) Metge.

Lo molt alt e magnífich rey e senyor nostre don Martí, en aquest dia al concell on li fon apparellada en decent ornament reyal seylla, premeses algunes exortacions e altres induccions recomendables de la ciutat, dix e explicà al dit concell son entent, ço és, que per esquivar nodriment de bandositats e per bon regiment ¶^{283v} de la cosa pública, que sol pendre greus tombs o sinistres com los regidors són de bandositats o molt affectionats a aquelles, ell havia en si deliberat que la elecció de jurats faedora en la propvinent vestra de Cinquagèsima fos feta en aquesta forma, sens derogació de furs e privilegis, és a saber, que tots los .XXIII. nomenadors al dit ofici per los consellers de les parròquies, ço és .XII. dels ciutadans e .XII. dels generoses, fossen primerament concordats ab ell e après meses en .XXIII. redolins, los ciutadans en .XII. redolins e los generoses en altres .XII., distintament cascuns en son plech intitulat de ciutadans e l'altre de generoses, e d'aquèn presentats a ell tots los dits .XXIII. redolins per tal que, uberts e vist los nomenats, discorrent e examinant aquells prengué e elegís d'aquells .VI. al dit ofici, ço és .III. ciutadans e dos generoses, car paria a ell pus segura cosa almenys aquesta veu fer axí la elecció que comanar-ho a fortuna de redolins, en què porien caure tals que serien molt affectionats a les bandositats e d'aquèn sortir alguns sinistres o inconvenients, demanant al concell que a açò volguessen donar loch com ell fos prest de salvar a la ciutat sos furs e privilegis, e que per ço no fos vist derogar a aquells ans fossen e romanguessen sens alcuna lesió, e que en algun temps no pogués ésser tret a conseqüència. E jassia ell ho hagués axí deliberat, hauria-u emperò a plaer e servir que's fes a grat e beneplàcit del dit concell; en altra manera, que y proveiria

per si matex. E dit açò, partís del dit concell, al qual, sopte après son partiment, tramés mossén P(ere) d'Artés, n'Esperandéu Cardona, e alguns altres de son consell, los quals enunciaren que al dit senyor playia que·ls dits .XXIII. redolins fossen meses en son poder, segons dit havia, e si ell no y era, en poder de la senyor reyna.

Hoïdes aquestes coses e fet d'aquelles algun raonament après lo recés del dit senyor e de sos trameses curials, concordantment deliberà no devallar a les dites coses ne mudar la forma de les dites eleccions introduïda totstemp e acostumada per furs e privilegis, lo qual mudar seria gran lesió e derogació de furs e privilegis de la dita ciutat, e del sacrament prestat per lo dit senyor e son primogènit de servir ^{||284r} aquells, e per moltes altres consideracions en lo dit concell raonades e comeses raonablement a callança, per què lo dit concell proveí e hac per bo que·ls honorables jurats, en acompanyament d'altres honrats ciutadans e pròmens que volran, vajan al dit senyor rey e per si e tot lo concell, ab decents e humils paraules e ab gran reverència e subjecció, supliquen a aquell que sia sa mercè d'aver lo dit concell per excusat com no dóna loch a sa demanda, recitan-li succintament los prejudicis e lesió que seria de la ciutat passar o mudar la forma de furs e privilegis per los quals les dites eleccions se fan, als quals no li plàcia derogar per observança de son sacrament ne deu, attés que per moltes altres congruents maneres e portables pot proveir a e en les bandositats sens lesió de furs e privilegis d'aquesta sua ciutat, que sab haver servit notablement e alta a sos predecessors en passat e a ell en present e en passat, e axí en Corts com fora Corts, de què espera lo dit concell favors, gràcies e libertats, e no lur sinistre.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC.III°,
die mercurii .XVI^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, trameses als consellers, así de generoses com de ciutadans, d'officis, de parròquies e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Valleriola, tinent loch de justícia civil, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats; ^{||284v} en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, micer Jofre Gilabert, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, en Ramon de Salas, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercader, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en G(uillem) de Solanes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Bernat Moliner, en Bernat Johan, en Berthomeu Almenara, en P(ere) de Sinya, en Vicent Gil, en Ramon Frígola, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellà, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Jacme Dezplà, en D(omingo) Pérez, en R(amon) Çacarella, n'Anthoni Lorenç, en Bernat Pelegrí, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó,

n'Arnau de Blanes, en Bernat Comes, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Johan Egual, en R(amon) Gilabert, n'Andreu de Puigmijà, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, en Johan Alegre, n'Anthoni Ferrer, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en P(ere) Cospineda, en Johan Exemeno.

Vengren en aquest concell los honorables micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal, síndichs per lo concell de la dita ciutat elets a les Corts generals que·l molt alt senyor rey don Martí havia en sa primera venguda celebrades als íncoles de la dita ciutat e regne d'aquella, segons era tengut per forma de furs e privilegis de la dita ciutat,⁴³ e faeren al dit concell, en ornada facúndia, estesa e punctada relació de tot quant era estat fet e finat en les dites Corts, del començament d'aquelles, fet e indit en la ciutat de Sogorb a .XIII. dies del mes d'agost any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.I. tro ¶^{285r} a .XXVIII. dies del mes de setembre proppassat, on són estades per lo dit senyor licenciades, axí del obteniment dels furs, privilegis e altres ordinacions reyls com del do fet al dit senyor e de la manera del levament d'aquell, e de ço en què deu ésser distribuït, com de tots los altres actes fets en les dites Corts e tocants los braces d'aquelles, ensemps e departidament, pregan lo concell que si en lur intervenció havien comeses algunes inadvertències o negligències, o obmeses o fetes algunes coses que no venguessen a grat o plaer d'aquell, que u hagués a bé e u volgués supplir, cor ells totstemps havien haüda dreta intenció e verdadera al profit e honor de la ciutat e de la cosa pública d'aquella. Concloents après que com als síndichs o missatgers de la ciutat anants a les Corts fossen acostumats donar, ultra lo salari diürnal, ço és, als juristes per cascun mes cinquanta florins d'or, e als lechs .XXV. florins, per ço pregaven lo dit concell que li plagués haver esguard en açò e ells no ésser de pijor condició que·ls altres passats. Et semblantment, com depuxs que les Corts eren estades mudades en aquesta ciutat fos estat levat als dits honorables en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal lur salari diürnal, metent-los en espera<n>ça lo dit concell que, finides les Corts, hi hauria son esguard, per tal, en acabament preguaren que·l dit esguard fos mes en execució. Lo dit concell, hoïda la dita larga e agradable relació e les altres conclusions e coses, retents a aquells grans gràcies de lur vellable causa, diligència e intervenció haüdes en los actes de les Corts, retench-se acord sobre les altres coses dites en lur conclusió.

Ítem, recitades en concell per exprés e nomenadament les quantitats que per los honorables jurats, en lo temps de lur juraderia, són estades pagades sens concell però per fets d'aquell, segons que·s seguexen:⁴⁴

Primerament, quaranta-nou lliures, .XVIII. sous, .VI., que foren despeses en sou de .X. ballesters que per la ciutat o los dits jurats foren trameses per guardar los castells de Xelva e de Domenyo, com se dixés o·s menaçàs que·l senyor rey hi volia tra-¶^{285v}

¶⁴³ Al marge esquerre: *relació dels síndichs de les Corts.*

¶⁴⁴ Al marge esquerre: *de coses atorgades del consell.*

metre per haver-los, e en adob de les ballestes dels dits castells. Ítem, doents florins qui, de voler dels dits honorables jurats, per mans del síndich foren donats al honrat micer Domingo Mascó per remuneració de moltes bones e favorables obres que, a utilitat del públich de la ciutat, ha fetes e tractades en les Corts que'l senyor rey ha celebrades als íncoles de la ciutat, al bé dels quals e de la dita ciutat e negocis d'aquella és estat molt vellable. Ítem, cent florins d'or \valens .LV. lliures/ que de voler dels dits honorables jurats e per mans del dit síndich foren donades e liurades al honrat en Johan Martinez de Vila-real, alcalde de les saques del bisbat de Concha, en Castella, per ço que donàs obra e fos favorable ha ésser tretes carns a obs d'aquesta ciutat. Ítem, cinquanta-tres lliures que costaren .I. copa e un peger que per los dits honorables jurats foren donats al honrat en P(ere) Gonçàlvez d'Àvila, missatger del rey de Castella, ací tramés al senyor rey a la ciutat. Ítem, cent sexanta-tres lliures, .V. sous pagades a'n Johan Oliver e a'n Francesch Parençós, fuster, per una cuberta o pòstich sobre la galiota de Paníscola, que la ciutat ha comprada, per què no's consume. Ítem, trenta-nou lliures, .X. sous que en les festes de Nadal proppassades foren donades per estrena a mossén Borra e als ministrers e juglars del senyor rey. Ítem, vint-cinch \lliures,/ .V. sous que són estades pagades als discrets en Bernat Vallseguer, en Johan d'Armelles, n'Andreu Pulgar e a'n Martí d'Alagó, notaris, per escriptures dels testimonis reebuts sobre la empresa d'alcuns libells difamatoris que foren meses en alguns lochs de la ciutat en forma de paraules sabents a concitació, per què's pogués saber tant com possible fos e per causa de les quals lo senyor rey cuytadament hac a venir de Sogorb a València. Ítem, doents florins d'or donats de manament dels dits jurats e per mans del dit síndich als honorables mossén Galceran de Rosanes e mossén Francesch de Vilamarí, alguazirs del senyor rey, per causa d'alcunes bones e favorables obres que feren a utilitat e repós del públich d'aquesta ciutat. Ítem, huyt-zens sous que entre diverses veus són estats pagats e liurats al dit síndich per diürnals de diverses dies que estech ^{||286r} per diverses veus, fora la ciutat, en alcunes parts on fo tramés per los honorables jurats per causes urgents toquants honor e profit de la ciutat e molt necessàries.

Les quals quantitats despeses, hoïdes per lo dit honorable concell, aquell, atenen que eren estades donades e despeses per justes e raonables causes en lo dit concell este-sament raonades, concordantment loà, aprovà aquelles e les hac per justament pagades e donades e los albarans fets e faedors d'aquelles, manan al racional que aquelles prenga en compte de paga al clavari per sol demonstrament del albarà dels jurats. Loà encara lo dit concell e aprovà totes quantitats que per los dits honorables jurats sien dins lo lur any pagades sens disposició de concell, atesa lur bona fama e loable administració.

Ítem, lo dit honorable concell, loant, aprovant e confermant dos carregaments de censals que per lo síndich, de volentat dels honorables jurats, són estats fets al honorable micer Johan Mercader a sa messió, muntants en pensió .M.XV. sous, .I. diner, carregats a for de .XIIII^m. sous, convertits en descarregar censal de menor for, concordantment estatuí que d'ací avant perpetualment lo síndich \o sotsíndich/ qui ara és o per temps serà, de volentat dels honorables jurats o de la major part d'aquells, puxa

fer altres o semblants carregaments per quitar censals carregats a menor for, però que's face a messió del comprador qui volrà comprar a major for o preu d'aquell qui serà quitat, disminuín la \pensió/ per aquell for qui serà quitat e pagat per lo comprador, no pas que y haja demesia de for o afegiment.⁴⁵

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die jovis .XXIII^a. mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespres trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutaans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrat concell, en lo qual ^{286v} foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, mossén Luís de Castellví, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, jurats; en Joan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoz, en Johan Escrivà, en Johan Suau, micer Guillem Çuera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en Domingo del Port, en P(ere) Dezcortell, n'Andreu Parençós, en G(uillem) de Solanes, en Johan Bou, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Bernat Moliner, en P(ere) Loçàs, en Bernat Çavila, en R(amon) Frígola, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellar, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Francesch Giner, en D(omingo) Pérez, en Ramon Çacanel·la, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, en Jacme Canet, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Johan Egual, n'Andreu de Puigmijà, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, n'Anthoni Bonet, n'Anthoni Ferrer, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, en Johan Exemeno.

Lo concell, entesa la exposició d'en Guillem Luna, carceller, demanan que li fos feta alcuna remuneració dels treballs sostenguts per la ciutat atinent que·ls verguers del concell, axí per la presència del senyor rey com per la partició dels blats feta per la ciutat e lochs del terme d'aquella, són estats molt occupats, e per aquesta raó lo dit en G(uillem) ^{287r} ha haüt a suplir en l'offici d'aquells, faent e complement los manaments dels honorables jurats e del síndich, anant en diverses parts de la ciutat e en ajust de concell secret e altre, e d'appellar persones e en altres coses necessàries a la ciutat. Per tal, taxà a aquell en remuneració dels dits treballs sostenguts en la present juraderia e volch que li fossen pagats de la peccúnia de la ciutat quinze florins d'or.

Ítem, lo consell concordantment remés a'n Gironés, mercader, una bota de vin grech que·l guardià del vi li havia presa perquè era venguda e descarregada fora lo mur

¶ ⁴⁵ Al marge esquerre: *de carregar censals a menor for.*

de la ciutat, lo carrater sabent que·l peatger no tenia albarà del dit guardià, e volch que per lo dit guardià li fos restituïda.

Ítem, lo concell denegà a·n D(omingo) Olzina, guardià del almudí, la remuneració demanada ultra son salari per grans treballs que affirmava haver sufferts, com per estatud los qui han salari ordinari no puxen haver remuneració.

Ítem, al esguart demanat per l'onrat en Simó Çacreu, clavari del any passat, per la sua pròpria quantitat que hauria tenguda embargada en los negocis de la ciutat, a què no havia bastat sa reebuda, lo dit concell respós que·n breus dies devia ésser reebut son compte e allí seria vista quanta és la quantitat, e adonchs, feta relació en conzell, serà y deliberat.

Ítem, oïda la relació feta en concell per los honorables jurats referints que·l senyor rey demana que la ciutat faça obligació de pagar a la taula del pariatge tot ço o aquella part que li venga, e per ell serà declarat que deja pagar en lo restant de ço que deu ésser pagat per lo pariatge al socors de Cerdenya, de què és qüestió entre Barcelona e València, cominant lo dit senyor de fer collir lo dit pa-^{287v}-riatge ultra los tres anys per los quals fon imposat, tan longament tro lo restant del dit socors fos pagat. Lo dit concell concordantment proveí e volch que·ls dits honorables jurats e síndich facen la dita demanada obligació per la forma que mils poran convenir ab lo dit senyor rey, remetent-ho a lur bon arbitre e discreció en manera que·l dit pariatge se leu de tot.

Ítem, com en concell celebrat a .XII. de febrer del any proppassat .M.CCCC.III. fos proveït que·l quitament de la vila de Cullera fos acceptat en e sots la forma que en aquell estesament era estada raonada per l'onrat micer Domingo Mascó, e la ciutat pagàs en lo dit quitament cinch mília florins, segons en lo dit concell és contingut. E la forma adonchs recitada sia estada liurada per capítols e lesta al present concell segons que·s seguex:⁴⁶

Primerament, que·ls castell e vila de Cullera ab tots sos térmens e territoris, lochs e alqueries que són dins aquells, entés expressament lo loch de Çuequa e territori d'aquell, sien e romanguen de terme de la ciutat de València; emperò, que no sien tenguts a la dita ciutat a alcuna contribució de murs e valls, ne a dons o servirs faedors al senyor rey, ne a host o cavalcada sinó per deffensió del terme. Ítem, que·l mer e mixt imperi⁴⁷ e tota jurisdicció en e de la dita vila e territori seu, exceptat en lo loch e territori de Çuequa, perpetualment pertanga al justícia de la dita vila axí com pertany a cascun justícia de les viles reials del regne de València, no contrastant que la dita vila sia e romanga de terme de València segons lo propprecedent capítol, ne·l justícia de València haja en los dits mer e mixt imperi de Cullera alcun exercici, nominació, elecció o comunió. Emperò, lo mer imperi del loch e territori de Çuequa sia

¶ ⁴⁶ Al marge esquerre: *capítols de Cullera*.

¶ ⁴⁷ Ratllat: *de Cullera*.

perpetualment e romanga al justícia de la dita ciutat en lo criminal, al qual pertanga lo dit mer imperi e exercici d'aquell en lo dit loch e territori de Çuequa, declarat emperò que si'l reverent maestre o orde de Muntesa feyen qüestió judicial al dit justícia, o a la ciutat de València, per raó del dit mer imperi, que en tal cas romanga ^{||288r} a la dita ciutat e al dit justícia de València tot dret per e sobre'l mer imperi de la vila e territori de Cullera, e en tots los altres drets per lo senyor rey en P(ere) atorgats a la dita ciutat en la dita vila e terme d'aquella, e a la dita vila axí matex tot son dret. E ultra açò, romanga en aquell cas solament al dit senyor rey dret de cobrar lo port e inhibicions contengudes en lo següent capítol, tornant emperò lo dit senyor primerament, realment e en comptants cinch milia florins d'Aragó a la dita ciutat, los quals la dita ciutat paga a present a mossèn Luís Carbonell e mossèn P(ere) Marrades per compliment dels .XXV^m. florins que són preu de la dita vila, com lo senyor rey los n'aja pagats solament .XX^m., axí que ensemps se conega de tot per .I. jutge e en una instància o almenys en .I. matex temps sis tot actitat e decís per justícia. Ítem, totes inhibicions e licències de e per vitualles tan solament, axí de entrada com de exida en e per lo riu de Cullera, e jurisdicció per raó de les dites inhibicions e licències de les dites vitualles sien e pertanguen perpetualment a la dita ciutat de València, per raó solament de les dites vitualles, axí que'l batle general o alcun altre official o persona no y haja res a fer per ofici, jurisdicció o en altra manera, los quals capítols, segons se dix en concell, eren estats fermats per lo dit senyor rey sobre lo dit quitament.

Per tal, fet d'aquestes coses raonament, lo dit concell, havent les dites coses per agradables segons eren recitades en los dits capítols, proveí e volch e donà facultat e poder als dits honorables jurats e síndich de la ciutat que per auctoritat de lur offici, e per la present disposició e provisió del concell, fermen, loen e aproven los dits capítols e coses en aquells contengudes e de la peccúnia de la dita ciutat paguen los dits .V^m. florins, per haver los quals lo síndich de la dita ciutat, ab consentiment dels honorables jurats, o qualsevol d'aquells, puja carregar sobre la dita ciutat, universitat e singulars d'aquella tant censal mort que'l preu d'aquell bast als dits .V^m. florins, car lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* loa, aprova, ratifica e conferma tot ço que sobre les dites coses per los honorables jurats e síndich de la ciutat serà fet, atorgat, carregat, fermat e promés e no u revocarà, sots obligació dels béns de la dita universitats (sic), mobles e seents, haüts e per haver on que sien.⁴⁸

Testimonis los discrets en Bernat Mulner e n'Arnau Claret, notaris.

^{||288v} Ítem, fet alcun raonament de la céquia que's deu traure del Canyo, terme d'Algezira, per on deu ésser trenta aygua del riu d'Algezira e tirada tro a certa part del terme de la ciutat, lo concell, attés que la cosa, si pot haver acabament, és molt profitosa e deu ésser ensajat ab poca messió per no enbolcar la ciutat a grans despeses e infructíferes si la cosa no havia manera, proveí concordantment e hac per bo que ab céquia poca fos fet ensaig si la dita aygua podia ésser tirada e engravar tro al loch livellat, e

¶⁴⁸ Al marge esquerre: *de carregar censal per lo fet de Cullera*.

que de la peccúnia de la ciutat fos pagada la meytat del cost del dit ensaig. Axí enperò, que si per lo dit ensaig és vist la dita céquia poder e deure ésser feta e per aquella la dita aygua poder ésser tirada, en tal cas la meytat de la aygua de la dita faedora céquia haja e sia de la dita ciutat, o tanta o tal part com muntarà segons la prorata de ço que la ciutat pagarà en la facció de la dita faedora céquia.⁴⁹

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die veneris secunda mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e ab veu de Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vicent Gil, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dita dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat tenir e celebrar concell, al qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Valleriola, lohctinent de justícia civil, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, mossén Luís de Castellví, en Gilbert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Guerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, micer P(ere) Bertran, micer Bernat d'Apiera, en Johan Suau, ^{||289r} micer Guillem Çaera, en D(omingo) del Port, en P(ere) Jordà, en Macià Caner, en Berenguer Fabra, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Bernat Moliner, en P(ere) de Sinya, en Bernat Çavila, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Jacme Dezplà, en Domingo Pérez, en Ramon Çacanella, n'Anthoni Lorenç, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en Lorenç de les Coves, n'Esteve d'Algarra, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra.

Volch e plagué al dit concell que la mare demanda per en P(ere) Sinya, notari, e alguns altres del seu carrer en la Exerea, ésser feta en lo dit carrer larguer, fos feta, los volents emperò la dita mare bestraent lo cost d'aquella, lo qual puxen e hajen a cobrar dels diners de la obra en l'orde què-ls vendrà, pagats aquells qui primers són per semblant raó.⁵⁰

Ítem, com per part del molt alt senyor rey sia estada demanada al present concell, a préstech, una de les galees de la ciutat a obs de sa partença que vol fer d'aquesta ciutat a la ciutat de Barcelona, demanant açò de part del dit senyor los honorables en Nicolau Pujada, batle general, e en Francesch de Casasaja, lo dit concell, per sa reverència, volch e li plau que li sia prestada una de les dites galees, exarcia de la exàrcia emperò que la ciutat ha en la dreçana, e que la ciutat sia en segur de cobrar la dita galea, e acomanà als jurats que la present resposta faessen al dit senyor.⁵¹

¶⁴⁹ Al marge esquerre: *del ensaig e cost de la céquia del Canyo.*

¶⁵⁰ Al marge esquerre: *mare.* ¶⁵¹ Al marge esquerre: *de la galea prestadora al senyor rey.*

Ítem, com lo dit senyor rey per sa sentència deja revocar lo procés que'l justícia d'Aragó ha ||^{289v} fet contra València, officials e singulars d'aquella e totes ses dependències, \per lo fet de Xelva/, e haja deliberat donar la dita revocatòria sentència a Les Barraques del Jaqués, on és mester que y haja part per la ciutat, per tal lo dit concell concordantment elegí e volch que'ls honorables micer Johan Mercader e micer Guillem Çuera, qui són ja síndichs de la ciutat als actes de les Corts, vagen a hoir la dita sentència per part de la dita ciutat.⁵²

Ítem, com los honorables jurats e los síndichs en los actes de les Corts hajen nomenats e elets en examinadors, per part de la ciutat, de la vall de Xelva e del loch de Biar, de què se's feta permutació entre lo senyor rey e la ciutat, los honrats en Johan Suau, menor, e en Johan Torragrossa. Per tal, lo concell, atesa la perícia loable dels dits elegits, loà, aprovà e hac per agradable e ferma la elecció dels dits extimadors, donant a aquells plen poder de fer la dita extimació ab qualsevol que y sien per part del dit senyor, ab totes ses dependències, emergències e connexitats, havent *nunc pro tunc* per ferm e agradable tot ço que per aquells serà fet e extimat.⁵³

Ítem, lo dit honorable concell e los honorables micer Johan Mercader, micer Guillem Çuera, en P(ere) Passadores e'n Bernat Vidal, síndichs del dit concell en los actes de les Corts generals per lo senyor rey celebrades als íncoles de la ciutat e regne de València, e l'onrat en Johan Aguilar, síndich general de la universitat de la dita ciutat, de bon grat e de certa sciència absolveren les universitats e aljames de la vila de Xelva e dels lochs e castells de la vall d'aquella, e los singulars de les dites universitats e aljames, de tots excesses, \faltes/ e crims que en general o en singular hajen comeses tro en present, e de totes penes civils e criminals en les quals sien encorreguts per qualsevol causa, manera o raó, e volgren que de les dites coses los fos feta carta larga e bastant.⁵⁴

Testimonis foren d'açò los discrets en Bernat Mulner e en Miquel Martorell, notaris.

Ítem, lo dit concell volgué e diputà que'l honrat en Johan de Torragrossa, ciutadà de València, anàs per la ciutat a reebre la possessió de Biar,⁵⁵ al qual donar larch poder de reebre la dita possessió, sacraments, homenatges de feultat e altres, e posar e remoure officials e absolve e depositar alcayt del castell del dit loch en ||^{290v} Johan Frexenet *alias* Ramos, sots lo salari acostumat, e totes altres coses fer sens les quals lo dit acte no pogués haver compliment, e que per los jurats fos diputat .I. notari qui anàs ab lo dit en Johan Torragrossa.

Testes supra proxime nominati.

¶⁵² Al marge esquerre: *dels síndichs a hoir la sentència contra lo justícia d'Aragó.*

¶⁵³ Al marge esquerre: *dels extimadors de Biar e de Xelva.*

¶⁵⁴ Al marge esquerre: *de la absolució faedora als de Xelva.*

¶⁵⁵ Al marge esquerre: *Biar.*

En aquest matex dia.

Levat concell, los honorables jurats diputaren lo discret en Jacme Dezplà, notari, qui anàs ab lo dit honrat en Johan Torragrossa per reebre e escriure los actes que aquell faria en la recepció de la possessió del dit loch de Biar, e tots altres que's haguesen a fer per vigor del poder donat al dit honrat en Johan Torragrossa.

Ítem, fet algun raonament de les coses dejús escrites, plagué al dit honorable concell e volch concorda<n>tment e agradable que'l honrat en Bernat Johan, procurador de la ciutat de la vila e vall de Xelva e alcayt del castell d'aquella,⁵⁶ certificat legítimament que'l molt alt senyor rey ha liurada pacífica possessió del castell e loch de Biar, térmens, drets e pertinències d'aquell ab tota jurisdicció, ab e per lo qual la ciutat de València ha permutada ab lo dit senyor la dita vila e vall de Xelva, e lo dit senyor haver donada sentència revocatòria del procés que'l justícia d'Aragó ha fet per causa de Xelva e de tots los actes d'aquell dit procés, e no abans, liure altre manament o solemnitat no esperada al dit senyor rey, o a qui ell manarà e volrà, de continent haüda la dita legítima certificació del dit liurament de possessió de Biar e de la dita revocatòria sentència, la corporal possessió de la vida, castell e vall d Xelva e dels lochs e castells d'aquella, donant e atorgant lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* plen poder e liura facultat al dit honrat en Benat Johan d'absolre los alcayts dels castells de la dita vall del sagrament e homenatge que de e per aquells han prestat a la dita ciutat, e los hòmens e vassalls de la dita vall de qualsevol linatge sien, del sagrament de feultat e homenatge e de tot altre que hagen prestat e sien tenguts a la dita ciutat, e manar a aquells que d'allí avant hagen e tenguen lo dit senyor rey per lur senyor e a aquell responen dels fruyts, drets, ren-^{290v}-des, esdeveniments e emoluments a senyor pertanyents en la dita vall, térmens e pertinències d'aquella, e açò ab imposició de penes e altres leguts destrenyiments.

E lo present concell, lo dit honrat en Bernat Johan faent les dites coses, certificat *ut supra nunc pro tunc et econtra*, absolvu aquell dit honrat en Bernat Johan e ha per absolt del sagrament e homenatge que per los dits castell, vila e vall de Xelva ha prestats a la ciutat, havent e reputant aquell axí com si-ls havia liurats a la ciutat en lo dit cas. E d'aquestes coses manà fer carta pública lo dit concell al dit en Bernat Johan, una o tantes com haver ne vulla.

Testes discreti Bernardus Mulnerii et Bartholomeus Rovira, notarii Valencie.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die sabbati .XVII^a. mensis maii, \vespra de Cinquagèsima/.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Catalunyaíu e en Vicent Gil, verguers del concell, trameses als consellers de la ciutat, axí de

¶ ⁵⁶ Al marge esquerre: *de restituir Xelva.*

generoses com de ciutadans, d'officis, de parròquies e de mesters, ajustat en hora de tèrcia del dit dia o quasi en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, mossén Luís de Castellví, en Gilabert de Rexach, micer Berthomeu Sist, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en (en blanc), jurats; ¶^{291r} en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoz, en Johan Escrivà, en Johan Suau, racional, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en Francesch Roig, en D(omingo) del Port, en G(uillem) Argilagués, en P(ere) Dezcortell, en Johan Mercer, en P(ere) Jordà, en Berenguer Fabra, n'Andreu Parençós, en G(uillem) Solanes, en Simó Timor, en P(ere) Johan, en Johan Bou, en Ramon Comes, en Johan Martorell, en Jacme Ros, en Bernat Jornet, en Jacme de Monblanch, micer Johan Mercader, en Johan Valleriola, en Bernat Moliner, en Berenguer Andreu, en P(ere) Esteve, en Berthomeu Ros, en Bernat Cleriana, en P(ere) Loçàs, en Berenguer Cornet, en Bernat Çavila, en Vicent Gil, en Francesch Miró, en Berthomeu Castellar, en Johan Simó, n'Andreu Pulgar, en D(omingo) Esteve, en Ramon Çacanella, n'Anthoni Lorenc, en P(ere) Vinyes, en Jacme Gascó, n'Arnau de Blanes, n'Arnau Torres, en Johan Pérez, en Pasqual Torner, en Lorenç de les Coves, en Ramon Gilabert, n'Anthoni Pedrós, n'Anthoni Grimalt, n'Esteve d'Algarra, en Francesch Quinto, en Jacme Rausell, en Johan Alegre, en P(ere) Oliver, en G(uillem) Oller, en Pasqual Serra, n'Aparici Martí.

Plagué al concell e volch que a'n P(ere) Luïsme, lochtinent de justícia criminal en Ruçaffa, sie donat e pagat de la peccúnia de la ciutat semblant salari que és donat a cascun dels capdeguaytes de la ciutat, que és de dotze lliures l'any.⁵⁷

¶^{291v} Ítem, lo dit concell, oïda la exposició feta en aquell per lo discret n'Arnau de Pala, notari, guardià del vi, attés que'l dit n'Arnau, per ben regir son offici e a esquivar fraus, ha fetes alcunes messions extraordinàries, per tal volch e proveí, dispensan aquesta veu, que de la peccúnia de la dita ciutat, en subsidi de les dites messions, li fossen donades e pagades *decem libras*.

Ítem, com los honrats en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal, síndichs de la ciutat de València als actes de les Corts per lo senyor rey celebrades en aquella, elets ensemps ab los honrats micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera, hajen contínuament treballat e bé en los dits actes dementre les Corts han durat en la dita ciutat, lexats e quasi perduts tots lurs propis affers per la assídua sistència (sic) que feyen en les dites Corts, e paregués al concell envés aquells deure ésser haüt esguard, attés que'ls dits honrats micer Johan e micer Guillem havien cascun salari de dos florins per dia.

¶⁵⁷ Al marge esquerre: *del lochtinent de Ruçafa e son salari*.

Per tal, lo dit concell volch e li plagué, dispensan sobre ço aquesta veu tan solament, que, en esguard dels dits lurs treballs que havien durat per lonch temps, fossen donats e pagats a cascun dels dits en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal cent florins d'or comuns d'Aragó.⁵⁸

Ítem, los dits honorables jurats, de voler del dit concell, hagren per signats tots e qualsevol albarans que de lur anyada se deuran e's deuen signar.

E tantost immediadament \fetes/, exortats los consellers ab covinents e abtes paraules a fer nominacions de tals persones que fossen abtes e sufficients al regiment de juraderia, en lo qual ubertament està tot lo bé de la ciutat, fon proceït per lo dit concell en la manera de sort ab redolins totstamps acostumada, segons introducció de furs e privilegis, a elecció de jurats e primerament de ciutadans. E per voler de Déu cay-^{292r}-gueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Lorenç, de Sent Johan e de Senta Creu. E com lo molt alt senyor rey fos present en la ciutat de València, al qual, segons forma de furs e privilegis, estant ací dejen ésser presentats los redolins d'aytal elecció, que són .IIII., per tal foren meses e closes en un plech de paper, present tot lo concell, intitulat de elecció de jurats ciutadans e sagellat ab lo sagell de la dita ciutat.

E sens altre entrevall, lexat lo dit plech axí sagellat damunt la taula de la sala denant tot lo concell, per semblant forma de redolins fon proceït a elecció de jurats cavallers o generoses, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Nicolau e de Sent Esteve, los redolins de les quals parròquies foren meses e closes en altre plech de paper sagellat *ut supra*.

Més avant fon proceït per semblant forma de redolins totstamps acostumada a elecció de guardià del almudí de la dita ciutat a un any propvinent, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció la parròquia de Senta Caterina e per aquella en Johan Diona, ciutadan de la dita ciutat, e axí fon publicat al concell per los dits honorables jurats.

Consegüentment, lo dit concell proceï segons forma de fur nou a elecció d'examinadors de notaris, ço és, dos juristes e dos notaris, e foren-hi elets a un any propvinent per los juristes los honrats micer Johan Domínguez e micer Bernat Abrí, e per los notaris los discrets en Francesch Çaydia e en Berthomeu Martí, notaris de la dita ciutat, e axí fon publicat al dit concell per los dits honorables jurats.

E sens altre mijà, los dits honorables jurats ensemps ab l'onorable en Nicolau Çapujada, batle general de la ciutat e regne de València, e ab comitiva de molta honorable e notable persona, anaren al Real del senyor rey, on lo molt excel·lent senyor don Mar-^{292v}-tí, rey e senyor nostre, era. E presentats a aquell per los dits honorables jurats, present mi Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, los dits dos plechs de eleccions sagellats, uberts aquells e primerament lo plech de la elecció de jurats ciutadans,

¶ ⁵⁸ Al marge esquerre: *d'en P(ere) Passadores e en Bernat Vidal e de lurs .C. florins.*

e uberts los .IIII. redolins de la dita elecció present mi, dit notari, e los dits honorables jurats e molt alta notable persona, donà e publicà per jurats de la ciutat de València al any esdevenidor los honorables micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar e en Francesch Miró per los ciutadans, donats, ço és, lo dit micer P(ere) Bertran per la parròquia de Senta Maria, en Matheu Vidal per la parròquia de Sent Lorenç, en Francesch Palomar per la parròquia de Sent Johan e en Francesch Miró per la parròquia de Senta Creu, romases en la sort d'aquesta elecció.

E tantost, lo dit senyor, uberts los redolins de la elecció dels generoses, publicà e donà en jurats de la dita ciutat al dit any esdevenidor per los generoses, és a saber, l'onrat n'Andreu Castellà, donzell, donat per la parròquia de Sent Nicolau, e l'onrat en Johan Escrivà, donzell, donat per la parròquia de Sent Esteve, romases en la sort d'aquesta elecció.

Testimonis foren a les dites publicacions fetes per lo dit senyor los honorables micer Johan Mercader e micer Guillem Çaera, ciutadans de València.

[Anys 1404-1405]

||^{293r} Jhesús.
Nova juraderia.

En nom de Jhesús. Digmenje, festa de Cinquagèsima, comptats .XVIII. dies del mes de maig any de la Nativitat de Nostre Senyor mil .CCCC.IIIII.

Los honrats n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, generoses, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar et en Francesch Miró, los quals en lo dit dia proppassat, en la forma totstemp acostumada de redolins, eren estats elets jurats de la ciutat de València a un any següent, constituïts denant l'altar major de Nostra Dona Verge Sancta Maria de la Seu de València dementre allí's celebrava missa major, ço és, poch ans de la liçó del sant Evangeli, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per cascun d'ells corporalment toquats, en presència de gran multitud de poble de la dita ciutat, en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey, e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, que aytant com (en blanc).¹

Testimonis micer Francesch Blanch, micer Bernat d'Apiera, en Jacme Ros, menor, en R(amon) López, notari.

||^{293v} Testimonis foren a les dites coses los honorats micer Francesch Blanch, micer Bernat d'Apiera, en Jacme Ros, menor, e en Ramon López, ciutadans de la dita ciutat.

¶¹ Al marge esquerre: *juramentum juratorum dicitur ut supra in aliis.*

Post hec, die jovis .XXII^a. mensis maii anno proxime dicto.

Los honorables n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, donzells, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar e en Francesch Miró, jurats novellament elets de la ciutat de València, residents en la cambra de concell secret de la dita ciutat, concordantment elegiren en clavari general de la peccúnia de la dita ciutat a un any següent, començant de la festa de Cinquagèsima proppassada a avant, l'onrat en Ramon de Salas, clavari del any passat, e serà segona claveria.

En aquest matex dia, lo dit honrat en Ramon de Salas prestà semblant sagrament que dessús havia prestat en la primera claveria, e féu semblant obligació e promissió que havia fet en aquella, e donà e li foren fermances los honrats en Simó Çacreu e en Gabriel Rigolf, ab les renunciacions e obligacions acostumades.

Testimonis foren d'aquestes coses los honrats micer Berthomeu Sist e micer Johan Ferrando.

||^{294r} En aquest matex dia de dijous, comptat .XXII. del dit mes de maig del *proxime* dit any .M.CCCC. quatre.

Yo, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la ciutat de València, constituït denant los honorables n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, donzells, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar e en Francesch Miró, novells jurats elets en la vespra de Cinquagèsima proppassada, residents en la cambra de concell secret de la dita ciutat, presentí, publiquí e intimí a aquells la elecció per los honorables jurats pus proppassats, feta en la dita vespra, de consellers, axí de generoses com de juristes e de parròquies, prestat primerament sagrament en poder meu sobre ls sants Evangelis e la creu de Déu que la dita elecció farien de persones que ls paregués bones per consellers, a feultat del senyor rey e bon regiment e profit de la dita ciutat, levades totes affecció, amor, oy e rancor, la qual elecció déu ésser feta ans de Cinquagèsima, en la setmana ans d'aquella, per los jurats qui són adonchs e deuen fenir lur temps de prop, segons novella ordinació reyal publicada en Corts començan «Segons en passat ha monstret experiència», los noms de les quals eletes persones, escrites en un quern de paper sagellat per un dels dits passats jurats en presència de sos companyons e de mi, dit notari, e a mi per aquells liurat e per mi presentat als dits honorables jurats novells e per aquells ubert, e acceptada la dita elecció són segons dejús en lo present libre yo, dit notari e escrivà, he escrits e notats segons forma de la dita reyal provisió.²

Testimonis foren a la elecció dels dits dejús consellers feta en lo dit dia de disapte, vespre de Cinquagèsima, los honrats micer Johan Ferrando e en Johan Suau, menor, e a la presentació e intimació dessús dita los honrats en Bernat Suau e micer Johan Ferrando, ciutadans de València.

¶ ² Al marge esquerre: *presentació de elecció de consellers.*

||^{294v} Consellers de generoses: Mossén Luís de Castellví, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jáfer, en Gilabert de Rexach, en Goçalbo de Roda.

Consellers de juristes: Micer Francesch Blanch, micer Bernat Abrí, micer Jacme Ferrer, micer Andreu Salvador.

Consellers de parròquies:

Senta Maria: micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en Francesch Verdú.

Sent Tomàs: en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana.

Sent Andreu: en Francesch Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en Vicent Saranyó.

Sent Martí: en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Johan Sent Pol.

||^{295r} Senta Caterina: en Bernat de Codinachs, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet.

Sent Andreu: en Guerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí.

Sent Berthomeu: en Johan Costantí, en Bernat Julià, en Bernat Esteve, en Domingo de la Guerola.

Sent Lorenç: en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera.

Sent Salvador: en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Jacme Garbeller.

Sent Esteve: en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Bernat Mir, en Jacme Sols.

||^{295v} Sent Johan: en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó.

Senta Creu: en Jacme Proençal, en Jacme de Monçó, en P(ere) Esteve, n'Arnau Franco.

E tantost, feta presentació de la sobredita elecció, los dits honorables novells jurats proceïren a fer elecció de pròmens e de consellers d'officis en la forma següent.

Consellers de pròmens: en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando.

Consellers d'officis:

Drapers: en Guillem Jordà, en Francesch Roig.

Notaris: en Francesch Amalrich, en Francesch Escolà.

Argenters: en P(ere) Vilar, en Jacme Diona

||^{296r} Sartres: en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia.

Çabaters: en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos.

Perayres: en Bernat Cavanachs, en Guillem Ussall.

Ferrers: en Garcia lo manyà, n'Arnau Gamiça

Fusters: en Guillem Ferriol, en Francesch Riudarenes.
 Brunaters e texidors: en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet.
 Pellers: en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera.
 Pellicers: en Berenguer Serra, en Ramon Rull.
 Freners: en Domingo de la Rambla, en Miquel de Calatayú.
 ||^{296v} Corregers: en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró.
 Lauradors: en Guillem Adrover, en Jordi Assensi.
 Blanquers: en Domingo Simó, en Gerart Boix.
 Carnicers: en Garcia Velard, en Bernat Pérez.
 Pescadors: n'Andreu Reig, en Bernat Valent.
 Corredors: en Johan Trilles, en Johan Montanyés.
 Aluders: en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda.
 Barbers: en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà.
 Assaunadors: en P(ere) Curçà, en Guillem de Jaqua.
 ||^{297r} Coltellers: en Jacme Abelló, en Domingo Vinyoles.
 Esparters: en Francesch Deuloféu, en Johan López.

Primum concilium novorum juratorum.

*Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quarto,
 die lune vicesima sexta mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del concell, en lo pus propprecedent vespre trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia, en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, ||^{297v} en Bernat Leopart, en Johan Sent Pol, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Guerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Domingo de la Guerola, en Martí Civera, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Ramon Palayó, en Jacme Proençal, en P(ere) Esteve, en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer Johan Ferrando, en Guillem Jordà, en Francesch Roig,

en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en Guillem Ussall, en Garcia lo manyà, n'Arnau Gamiça, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en Berenguer Serra, en Ramon Rull, en Miquel de Calatayú, en Guillem Adrover, en Jordi Assensi, en Garcia Velart, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quartero, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles, en Francesch Deuloféu, en Johan López.

Proveí lo present concell que Johan Saragoça àlias appellat Malaroppa continue son offici de tenir nedeja la ciutat sots lo salari acostumat de .IIII. florins lo mes, los quals sien pagats de la peccúnia de la ciutat.³

Ítem, com del forment que la ciutat comprà en l'any passat, que remeyà molt la esterelitat d'aquella, hi reste alguna quantitat encara per vendre, per tal lo concell provey que·ls honorables jurats venen e facen vendre aquell al for mellor o tal com puxen, ¶^{298r} lexan tot açò a lur bona e sàvia discreció, ordinació e voler.

Jassia per loable e antiquada costum e ordinàriament pertanga als honorables jurats de la ciutat procurar e haver de totes parts abundantment de blats a obs de provisió del poble d'aquella, segons cové a tanta multitud per gràcia de Déu, com açò sia salut, vida e sustentació de tant poble;⁴ emperò, a major certificació e descàrrech d'aquest acte e ampliació de lur poder, lo present concell deliberadament e concordant volgué, pregà, requés, amonestà e donà càrrech als dits honorables jurats presents e a cascun d'ells de haver e procurar abundantment de blats, axí com dit és. Et a major cautela, lo dit concell donà e atorgà licència e plen poder als dits honorables jurats e a la major part d'aquells, hoc encara a aquell o a aquells d'ells qui de si hi diputaran, o *in singular* lo y comanaran, de procurar e haver los dits blats, los quals hajen e procuren de les parts de Sicília, de Castella, de Tortosa, de França e de totes altres parts de la senyoria del senyor rey e d'altra qualsevol luny o prop, axí per terra com per mar. Et açò per via d'ajudes qualsevol a ells sia benvist e a lur líbit e sàvia discreció, volentat e coneguda, e en totes aquelles quantitats e qualitats de blats que trobaran e volran, e sots qualsevol quantitat o quantitats d'ajuda e pactes, condicions e maneres que·s volran e convendran ab los assegurants, e qualsevol altres obligacions e o per via de fer préstech o préstechs en diners a mercaders, negociants o negociar volents en blats per portar a vendre aquells ací.⁵ Axí emperò, que tals préstechs e negociacions sien e·s facen a interés, despeses e risch dels mercaders a qui la peccúnia serà prestada, e per aquesta raó de via de préstech lo síndich o sotsíndich de la ciutat, de concell, consentiment e ferma dels dits jurats o de qualsevol d'aquells, qualsevol contrari estatut en aquest cas o

¶³ Al marge esquerre: *de Malaropa.*

¶⁴ Al marge esquerre: *de assegurar forment.*

¶⁵ Al marge esquerre: *prestar moneda per haver blats.*

cases solament no contrastant, puxa fer venda e carregament de censals morts ab cart de gràcia sobre los béns de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella, per haver moneda a prestar als mercaders per la dita raó, a interés e messions lurs segons dit és. Açò expressament declarat, que·ls dits jurats e síndich s'aseguren bé e hajen plenes e bastants segurtats, dels mercaders a qui tals préstechs faran, ^{||298v} de restituir e pagar aquells ab l'interés e messions, sens tota falla, ans de la fi del present any d'aquesta juraderia, en manera que, un mes o al tot menys .XV. dies, ans de la fi de la present juraderia, los censals que per aquesta raó seran estats carregats e venuts sien reemuts e quitats realment e de fet, o fets reembre e quitar per aquell o aquells qui hauran preses o a qui seran liurats los preus d'aytals censals. E aprovà, loà e confirmà lo concell tots e qualsevol asseguraments que per los dits honorables jurats sien tro ací e d'aquí enant seran fets, sots qualsevol forma e quantitats d'ajudes e altres pactes, maneres e condicions en favor d'aver e retenir forments.

Més avant, com ultra açò fa mester que les mars sien guardades, que per aquelles no isquen blats del regne, per tal lo dit concell, loan, aprovan e conferman l'armament de la barcha de la guàrdia que·ls dits honorables jurats han fet ja e bé e per bon avisament, done e atorgua licència e facultat plenera als dits honorables jurats o a la major part d'aquells que, per guardar les dites mars, per la dita raó puxen armar e desarmar e rearmar una o tantes barques com los serà vist faedor, e lo sou e armament e loguer o nòlits d'aquelles pagar de la peccúnia de la dita ciutat.⁶

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die sabbati .XXXI^a. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps ajustar e tenir concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e consellers següents:

^{||299r} En Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Luís de Castellví, mossén Johan Fabra, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en Francesch Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en Pere Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en

¶ ⁶ Al marge esquerre: *que les barques de la guàrdia sien armades.*

Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en P(ere) Esteve, n'Arnau Franco, en G(uillem) Jordà, en Francesch Escolà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Miquel de Calatayiú, en Matheu Miró, en Jordi Assensi, en D(omingo) Simó, en Gerard Boix, en Garcia Velard, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quartero, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en Pere Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López.

¶^{299v} Fon per part de la molt alta senyora reyna dona Maria, senyora nostra, exposat al present concell que com la ciutat, a obs del passatge de la senyora reyna de Sicília, nora sua, hagués prestats al senyor rey *decem* mília \.CC.XXVII./ florins, de què tenia en penyora un fermall de gran valor e, e quant a la senyoria, los lochs o viles de Líria, de Xèrica, de Les Alcubles e de Penàguila ab lurs pertinències e altres lochs. E pregàs e demanàs al dit concell que la ciutat seria ben segura retenín la penyora del dit fermall, que valia més de .X^m. florins, e la vila de Penàguila ab sos térmens quant a la dita senyoria, e per ço volgués e li plagués lezar a la dita senyora, \a obs del senyor rey,/ la senyoria de les dites viles de Líria e de Exèrica \e de lur castells, e de la vila d'Altura,/ e dels lochs de Les Alcubles \e de les Barraques àlias Sent Pere de Bellmunt nomenat,/ exceptat de la dita vila de Penàguila, la qual, quanta a la senyoria, se retengués ensemps ab lo dit fermall en penyora dels dits .X^m. \.CC.XXVII./ florins, e açò reputaria a plaer e servir.⁷

Les quals proposició e pregàries⁸ hoïdes, lo dit convell, volent sens dan seu devallar a les pregàries⁹ de la dita \nostra/ senyora reyina, reverencialment segons se pertany proveí e volch ésser seguides e complides les pregàries¹⁰ de la dita senyora, però que ans que la possessió de les dites viles, \castells/ e lochs demanades li sia liurada, la dita senyora prometa que si Penàguila serà evençuda a la ciutat per qualche manera, que la dita senyora e Exèrica romanguen obligades a la dita ciutat per lo dit préstech. Et semblantment, sien complides e fetes complir realment per la dita senyora alcunes coses que per sa part deuen ésser complides, les quals saben lo racional e lo síndich, als quals lo concell remet la nominació de les dites coses e requesta de fer complir aquelles. E açò fet, sia liurada la possessió de la senyoria dels dits lochs a la dita senyora, lo síndich emperò faent primerament \la/ absolució, a les dites viles e lochs liuradores, en altre precedent concell proveïda, segons e per lo poder a ell ja donat.

Quant és a la prorogació o flix demanat al present concell \per lo senyor bisbe/,¹¹ ço és, que per l'any següent puxa cessar de no quitar aquells .M. sous censals que deu quitar cascun any, segons forma de contracte obligatori fermat en poder de Berthomeu

¶⁷ Al marge esquerre: *de restitució dels lochs quitats*. ¶⁸ Ratllat: *reputades per lo consell a manament*.

¶⁹ Ratllat: *e manament*. ¶¹⁰ Ratllat: *e manament*. ¶¹¹ Al marge esquerre: *del bisbe*.

Cerdà, notari, escrivà del present ¶^{300r} concell, plau al dit concell per sa reverència devallar agradablement a sa demanda lo dit senyor; emperò, qui no deu voler lo dan de la ciutat metent lo delmari d'Algezira entre mans del síndich de la ciutat, segons per ell fon e és estat promés en lo dit contracte, e assegurant a la ciutat per segurtat suficient per l'any de la dita prorogació, per què si ell *medio tempore* moria la ciutat no perdés l'interés e quitament del dit any e, aquesta segurat reebedora, lo concell acomanà als dits honorables jurats e a lur bon arbitre e coneguda.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die lune secunda mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per en Berthomeo de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Guillem Jàffer, micer Francesch Blanch, micer Berthomeu Sist, en Francesch Verdú, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, ¶^{300v} en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Johan Constantí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palanyó, en Jacme Proença, en P(ere) Esteve, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, en G(uillem) Jordà, en Francesch Roig, en Francesch Amalrich, en Francesch Escolà, en Làzer d'Alamania, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en D(omingo) de la Rambla, en Miquel de Calatayú, en G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en D(omingo) Simó, en Garcia Velart, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quartero, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curça, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en Johan López.

Referit en lo present concell¹² per los dessús dits honorables jurats l'edicte per lo molt alt senyor rey fet sobre e per l'acte de les bandositats,¹³ haüt sobre aquell madur e

¶¹² Ratllat: *l'edicte*. ¶¹³ Al marge esquerre: *del edicte de les bandositats*.

digest raonament, com salva fos l'altea del dit senyor, en molts parts e caps fos obviant a furs e privilegis de la ciutat e regne d'aquell, per aquest esguard e altres molts en fur e bona raó con-^{301r}-sistents e aquí raonats lo dit consell concordantment proveí e deliberà que'l dit edicte no fos acceptat per part de la dita ciutat, ans supplicablement e ab humil e reverent subjecció, axí com se pertany a senyor, fos denant lo dit senyor rey dissentit al dit edicte, lo qual dissentiment en la forma dessús dita fos fet per los dits honorables jurats e per lo síndich ensemps ab los advocats pensionats de la ciutat, e ab los altres següents los quals lo consell los ajustà per fer lo dit dissentiment, és a saber, micer Francesch Blanch, mossén Johan Fabra, en Goçalbo de Roda, en Bernat Suau, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en Jacme Ros, menor, en Johan Constantí, en G(uillem) Jordà, en Gabriel Rigolf.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. quarto,
die jovis .XII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps appellar e ajustar e tenir concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Vidal de Blanes, justícia criminal, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, en Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ^{301v} en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, en Bernat Vidal, en P(ere) Passadores, en Jacme Ros, menor, en Bernat Suau, en Ramon de Salas, en G(uillem) de Solanes, en Nicolau Tamarit, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Jacme Proença, en P(ere) Esteve, en G(uillem) Jordà, en Francesch Roig, en Francesch Amalrich, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, n'Anthoni Cervera, en Berenguer Serra, en Ramon Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Miquel de Calatayú, en Jordi Assensi, en Gerart Box, en Garcia Velart, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles.

Plagué al consell e volgué e donà licència al síndich e sotsíndich que de les qüestions que són entre la ciutat, d'una part, e lo discret en Johan de Vera d'altra, exceptat d'aquella que's mena en l'audiència, per supplicació fos fet compromés en poder de dues bones persones, ¶^{302r} e que y sia nomenat per part de la ciutat l'onrat micer Johan Mercader.¹⁴

Ítem, en aquest concell fon *iterum* deduït lo edicte fet per lo molt alt senyor rey toquant lo fet de les bandositats, lo qual ha tres caps effectualment, e fet aquí alcun raonament lo dit concell volch e hac per bo que solament del dit edicte fos abraçat lo primer cap ab totes ses qualitats, açò enadit que axí com en aquell cap és que no's pusquen acostar a la ciutat sinó tro a miya lègua, que sia dit una lègua.¹⁵

*Anno a Nativitate Domini .M°.CCCC.III°. ,
die mercurii XVIII^a. mensis junii.*

Fon appellat consell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre, trameses per en Berthomeo de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit consell, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp ajustar e celebrar consell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, en Johan Escrivà, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), jurats, en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer G(uillem) Çaera, micer Berthomeo Sist, micer P(ere) Garcia, ¶^{302v} micer Johan Domínguez, micer Gabriel Palomar, en Berenguer de Rabinats, en Vicent Granollés, mossén P(ere) Morera, en Jacme Fexes, en Francesch Aguilar, en P(ere) Fontana, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, en Luís López, en Martí Civera, en Berthomeu Amenler, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en Guillem Jordà, en Francesch Escolà, en Matheu Serra, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en D(omingo) de la Rambla, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en Jordi Assensi, en D(omingo) Simó, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quatero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles.

¶ ¹⁴ Al marge esquerre: *de compromés*.

¶ ¹⁵ Al marge esquerre: *del edicte*.

Deduïda en aquest concell per alguns la rigorosa e descominal execució que's fa contra alguns mercaders d'aquesta ciutat, de la sentència donada sobre'l fet de la leuda de Cochliure, lo concell proveí e acomanà als honorables jurats que, ajustats a lur companyia aquells juristes e pròmens que'ls sia vist e puxen haver, vagen al senyor rey e a sos vicanceller e tresorer e, atesa la gran justícia que la ciutat ha, e facen denant aquells aquella deffensió lícita e deguda que's pertanga, ab esforçada instància, en manera que'l dret de la ciutat no sia les e la qüestió venga a bon port, e cessen los greujes dels mercaders de la ciutat.¹⁶

Ítem, feta relació en lo present concell per los honorables jurats dels .XX. ballesters que havien asoldadats e trameses al honrat en Johan Torragrossa, síndich de la ciutat, tramés a reebre la possessió del loch e castell de Biar,¹⁷ a obs de metre aquells en guarda del dit castell si mester hi eren, o a altre obs seu, lo dit concell concordantment hac per agradable e bon avisament la ordinació e provisió feta per ¶^{303r} los dits honorables jurats dels dits .XX. ballesters al temps de .I. mes, e d'aquí enant tant com per los dits honorables jurats serà ordenat e volgut e al sou que són estats haüts, lo qual volch lo dit concell que fos pagat, axí del dit .I. mes com del més avant, de la peccúnia de la dita ciutat ensemps ab totes altres messions, axí dels qui són llà trameses per causa de reebre la dita possessió com altres qualsevol que'ls dits honorables jurats, vullas per via de correus vullas per altra qualsevol manera, han fetes e faran la dita raó.

Ítem, com la ciutat deja e sens tarda haja a pagar a l'honrat en P(ere) Johan, clavari del General, mil cent trenta-tres lliures e sou més, degudes del primer dia del present mes de juny de molt major quantitat que la ciutat deu pagar en lo dit General; e al honrat en Francesch Campmagre e en Johan Cesavaces mil .CCCC.LXXXX.VII. lliures e sou més, a aquells degudes d'ajuda de forment aportat a la ciutat; e al honrat en Simó Çacreu, cambiador, mil lliures poch més o menys, que deu cobrar del any de la sua clavaria axí com a més donat e despés per la ciutat que reebut; e paregués vergonyós al concell que la ciutat estigués en dilació de pagar les dites quantitats, que munten poch més de setanta mília sous. Per tal, volent-se relevar de càrrech de tanta vergonya, lo dit concell concordantment proveí e volch, e donà licència e facultat al síndich o sotsíndich de la ciutat que, ensemps ab los dits honorables jurats o qualsevol d'aquells, per lo poder ja a aquell donat e atorgat carregue al present sobre la ciutat tres mília sous de censal mort, sots càrrech de gràcia de quitar aquells, lo qual càrrech sia fet a raó de .XIIII^m. per mil·ler, per fer paga almenys en la major part de ço que la ciutat deu als sobredits.¹⁸

¶¹⁶ Al marge esquerre: *de la sentència de Cochliure.*

¶¹⁷ Al marge esquerre: *dels ballestes de Biar.*

¶¹⁸ Al marge esquerre: *de carregar censal.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre, per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis <e> de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir, ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, en Matheu Vidal, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), jurats; mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàffer, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en Francesch Amalrich, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Gerart Boix, en Garcia Velard, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quartero, en Johan Cotanda, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló.

||^{304r} Com en semblant dia sia acostumat totstamps fer elecció de miserable, per tal lo dit concell, fetes primerament per los honorables jurats alcunes exortacions per bones e sufficients paraules als consellers que nomenen bones e sufficients persones al dit ofici, proceí a elecció de procurador de miserables per via de sort ab redolins totstamps acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció lo discret en Bernat Esteve, notari, dat e nomenat a aquest ofici per la parròquia de Sent Berthomeu d'aquesta ciutat, e axí fon publicat al concell per los dits honorables jurats.

Aprés d'aquesta elecció, deduït en consell lo debat que era de la comanda faedora del castell de Biar a l'honrat Johan Frexenet, lo concell concordantment proveí e volch que'l dit en Johan Frexenet, alcayt del dit castell, reta purament e sens embarch lo dit castell e fortalea d'aquell al honrat en Johan Torragrossa, síndich e missatger de la ciutat a reebre la possessió d'aquell. E retut soltament e havent aquell lo dit honrat en Johan Torragrossa poderosament a mans sues e de la ciutat, acoman aquell al dit en Johan Frexenet, tenidor e guardador de tota sa vida per la ciutat a costum d'Espanya e sots los sagrament e homenatge en semblants comandes de castells a costum d'Espanya acostumats de prestar, los quals sien reebuts per lo dit síndich del dit en Johan Frexenet aquells prestat, e prometent que'n lo dit castell no acollirà enemichs del senyor rey

e de la ciutat, e acollirà en aquell los honorables jurats e síndich de la ciutat, senyora del dit castell, irats e pagats, de dia e de nit e tota hora, e haja la dita alcaidia en la dita forma de tota sa vida sots lo salari acostumat, segons la tenia per lo senyor rey don Johan, e axí la tenga e confés tenir per la ciutat com a senyora d'aquell dit castell, no havent o regonexent altre senyor en e d'aquell sinó la dita ciutat, com axí fos deduït en los capítols del tracte de la permutació del loch de Biar, castell d'aquella, fet ab la vall de Xelva, és a saber, que'l dit en Johan Frexanet romangués alcayt del dit castell per la ciutat de tota sa vida.

||^{304v} Ítem, lo dit concell, a bé de la cosa pública, estatuí perpetualment que d'ací avant la palla de forment sia venuda a pes e a for cert, e acomanà als honorables jurats que posen for al pes, aquell que benvist los sia, e que y deleguen e y deputen un pesador qui haja per son salari .I. diner entre comprador e venedor.¹⁹

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.
die sabbati .XXVIII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemps tenir, ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàfer, micer Andreu Salvador, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, en Bernat Bordet, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Pere Liminyana, en Francesch Aguilar, en P(ere) Fontana, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Bernat Malet, en Berenguer Abrí, en D(omingo) de la Guerola, en Luís López, en Berthomeu Amenler, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en Jacme Proençal, en P(ere) Esteve, en Francesch Roig, ||^{305r} en Làzer d'Alamanyà, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en Francesch Riudarenes, en Ramon Rull, en Miquel de Calatayiú, en P(ere) de Puigmijà, en Jordi Assensi, en Domingo Simó, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles.

¶¹⁹ Al marge esquerre: *de la palla*.

Lo present concell en aquest dia, sens revocació dels sindicats fets al honrat en Johan Aguilar, notari, síndich de la dita ciutat, ans aquells confermans, constituí lo dit honrat en Johan Aguilar, síndich a reebre la possessió corporal e altre del castell e loch de Biar, térmens e pertinències d'aquells, e de la jurisdicció civil e criminal, mer e mixt imperi dels dits loch e castell e sos térmens e exercici d'aquells largament, ab poder de substituir un e molts subsíndichs e tantes veus com li sia benvist, e volch que fos dictat largament per mi, Berthomeu Cerdà, son escrivà, a tota exigència del dit acte.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die mercurii secunda mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemp ajustar e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En Johan Valleriola, lochtinent de justícia civil, ^{||305v} micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàfer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Gerola, en Luís López, en Martí Civera, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Palanyó, en Ramon de Salas, en Francesch Roig, en Francesch Amalrich, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamania, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Ramon Rull, en D(omingo) de la Rambla, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en D(omingo) Simó, en Gerart Box, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López.

^{||306r} Lestes en lo present concell e recitats largament e estesa per l'onrat micer P(ere) Bertran, un dels dits honorables jurats, los capítols que són estats ordenats e tractats sobre'l fet de la leuda de Cochliure, e acessament de la execució de la sentència per lo senyor rey donada en lo dit fet contra la ciutat, lo concell, hoïts aquells e fet alcun

raonament sobre aquells, concordantment, havent per bo e salutable a la ciutat e liberats d'aquella lo partit o pacte mogut en los dits capítols, acomanà als dits honorables jurats que, ensemps ab los honrats micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer Berthomeu Sist, mossén Francesch d'Esplugues, mossén Johan Fabra, en P(ere) Johan, en Guillem Jàffer, en Berenguer de Rabinats, en Ramon de Salas, en Bernat Vidal, en Bernat Bordet, en Domingo de la Rambla e en Berthomeu Amenler, los quals lo dit consell diputà e ajustà als dits honorables jurats, regoneguen, tracten e menejen e finen ab lo dit senyor los dits capítols, pactes e coses en aquells contengudes, mudan e detraén e ajustan, melloran e corregín a e dels dits capítols a lur plan voler e ordinació, portant e finant-ho ab lo dit senyor sots aquell millor partit que puxen, sens referir-ho altra veu en concell. E per ferma e covinença dels dits capítols, puxen prometre donar e pagar al dit senyor, de la peccúnia de la dita ciutat, sis mília florins d'or comuns d'Aragó, valents cascun florí .XI. sous de reyls, per haver e pagar, los quals, com la ciutat al present no haja de què·ls puxa pagar, com les sises no basten als altres càrrechs, que són a present grans, lo dit concell \proveí, volch e/ donà licència al síndich o sotsíndich de la ciutat qui, per lo poder a ells ja atorgat puxe,²⁰ ensemps ab los dits honorables jurats e qualsevol d'aquells, carregar \e carregue/ sobre la ciutat tant censal mort, en un o molts contractes sots carta de gràcia, com serà o farà mester a obs d'aver los dits .VI^m. florins, lo dit concell loant e aprovant *nunc pro tunc et econtra* ço que per los dits honorables jurats e altres dessús dits serà finat e paccionat ab lo dit senyor rey e promés, ab totes ses dependències.²¹

Ítem, lo dit concell proveí e volch concordantment que·ls honorables jurats, ab voler e ||^{306v} consell dels dessús dits ajustats e diputats, executen les conselleries passades haüdes e dirimints los fets de Cullera e de son terme, e altres coses contengudes en capítols d'aquèn ordenats. E paguen de la peccúnia de la ciutat los .V^m. florins contenguts en les dites passades conselleries, a obs d'aver los quals lo dit concell donà licència al síndich o sotsíndich de la ciutat que, per lo poder a ell ja atorgat, ensemps ab los jurats o qualsevol d'aquells carregue sobre la ciutat tant censal mort com serà obs.²²

Ítem, deduït en lo present concell lo fet de Biar, la possessió del qual bonament e segura no·s pot haver sens gran dispendi de la ciutat e per ço·s moguen alguns altres partits o tractes ab lo senyor rey, per tal lo concell concordantment acomanà als dits honorables jurats que, ab los altres dessús dits ajustats e diputats e concell d'aquells, finen ab lo dit senyor lo dit fet sots los partits en lo dit concell raonats o altres al mellor que puxen, cometén açò a lur bona discreció.

Sub litera .I. fuit vocatum concilium et congregatum, sed ex causa non celebratum ideo transivi ad literam .LX.

¶²⁰ Ratllat: *carregar*.

¶²¹ Al marge esquerre: *dels .VI^m. florins e de carregar censal*.

¶²² Al marge esquerre: *dels .V^m. florins de Cullera*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die jovis .X^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat totstamps acostumat appellat e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers dejús escrits:

En Johan de Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats, ^{307r} en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàfer, micer Johan Ferrando, en R(amon) de Salas, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Jacme Garbeller, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en P(ere) Esteve, en Guillem Jordà, en Jacme Diona, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ferriol, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en D(omingo) de la Rambla, en P(ere) de Puigmijà, en G(uillem) Adrover, en Girart Box, en Garcia Velart, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Johan Montayés, en Berthomeo Quartero, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Francesch Déuslofeu, en Johan López.

Plagué al concell que·ls mercaders havents forment de Sicília dins la ciutat e no·l poden vendre e·s pert de tots puns, que·l puxen traure de la ciutat e portar-lo on se volran cascun d'ells, emperò asseguran en poder dels honorables jurats d'aportar dins lo temps que·s covendrà ab los dits honorables jurats, de Sicília o d'altres parts fora·l regne de València, a coneguda dels dits jurats, atretant forment nou com traurà del vell que no pot vendre.

Ítem, volgué lo concell que, de la peccúnia de la dita ciutat, sien pagats los .VI^m. florins convenguts per la leuda de Cochliure, e per haver aquells sie carregat tant censal mort com ^{307v} serà obs, segons és estat ja proveït largament per concell celebrat a .II. del present mes de juliol.

En aquest dia matex, comptats .X. dies de juliol del *proxime* dit any .M.CCCC.III.

L'onrat en Johan Claramunt, justícia de la ciutat de València en lo civil en l'any present, qui finirà quant a açò en la festa de Nadal primeravinent, a observança del

estatut fet e ordenat per concell de la dita ciutat celebrat a .X. del mes de deembre del any .M.CCCC. sobre les coses dejús escrites, promés e's obligà en poder dels honorables jurats de la dita ciutat, mi Berthomeu Cerdà, notari escrivà lur, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu d'aquells e de tots altres de qui's pertanga e pertànyer puxa e deja, que tots e qualsevol depòsits que dins l'any del seu justiciat seran fets e vendran en son poder, de e per qualsevol persones o causes, o a ell seran e són ja restituïts per son precessor en lo dit ofici, restituirà a aquells a qui's pertanguen sots les acostumades fermances, tota dilació apart posada, tota hora e com se deuran restituir. E a açò obligà si e tots sos béns mobles e immobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela donà e offerí fermança qui ab ell e sens ell, e cascun per lo tot, fossen tenguts a totes e sengles les dites coses, ço és (en blanc) la dita fermanceria faent. E sots aquesta matexa segurtat e obligació de sos béns promés que, finit lo seu any, dins .XX. dies après que'n serà request per son esdevenidor successor en lo dit ofici, o per lo síndich de la ciutat, retrà compte e restituirà al dit seu successor tot ço que restarà en son poder dels dits depòsits, e açò en pena de mil florins d'or de sos béns propis pagadors per pena e en nom de pena, dan e interés, al comú de la dita ciutat applicadora. <E> lo dit honrat en (en blanc) faent la dita fermanceria e obligació principal, totes e sengles aquestes coses atorgà volenterosament e de grat, <e> promés complir ensemps e per lo tot ab lo dit justícia. E per aquestes coses complidores e per la dita pena pagadora, si comesa serà, los dits honrats justícia e fermança obligaren si e tots lurs béns e de cascun d'ells per lo tot, mobles e no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren sobre ço a benefici de partida acció e nova ¶^{308r} e vella constitució, e a la epístola del divi Adrià e a la ley e fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre fur e dret contra açò vinent.

Testimonis foren a totes aquestes coses los discrets en Bernat Mulner e n'Arnau Claret, notaris.²³

Die veneris, .XIII^a. mensis marcii anno .M^o.CCCC.V^o., mandato dominorum juratorum, habita relatione discreti Anthoni Prats, scribe curie civilis, dicentis ac referentis dictum honorabilem Johanem Clarmunt implevisse omnia scriptus dicta in obligacione fuit dicta obligacio cancellata. Testes Bernardus Mulner et Berthomeus Rovira, notarii.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die veneris .XI^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora

¶²³ Tot el paràgraf està ratllat en dues creus, inclosos els testimonis.

de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat ajustar e tenir concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e consellers següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jàfer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çuera, micer Johan Ferrando, en R(amon) de Salas, mossén Jacme Castellà, mossén Jacme Romeu, en Johan de Ripoll, mossén Bernat Escorna, mossén Johan de Vilarasa, mossén Berenguer Vives, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, ^{308v} en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Johan, en Luís Basella, en D(omingo) de la Guerola, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Ramon Palayó, en Jacme Proençal, en P(ere) Esteve, en G(uillem) Jordà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamania, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Ramon Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Miquel de Calatayiú, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en D(omingo) Simó, en Gerart Box, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en D(omingo) Vinyoles, en Francesch Deuslofeu, en Johan López.

Demanat al present concell per en Gilabert Mercader que li fos mes for a alcu-nes carns salades de porch que ell havia portades de la isla de Cerdenya, en manera que no fos perdent com li estiguessen en gran for, lo dit concell proveí per comuna egualtat que'l mostaçaf regonega totes les carns salades, axí del dit en Gilabert com dels carnicers de la ciutat, e regonegudes e feta relació als dits honorables jurats, aquelles de Cerdenya e d'ací que seran de igual bonea sia venuda la lliura al for que y metran los dits honorables jurats e mostaçaf, e les sotils al for que aquests matexs, als quals lo concell comanà la taxació del for, semblantment hi metran.

^{309r} Ítem, demanat al present concell per mossén Vidal de Blanes, habitador de la dita ciutat, un carreró que és atinent del seu alberch en la Exerea, que'l pogués incorporar al dit seu alberch, com no fos gran interés d'altres ab los quals ell s'avendria, lo dit concell proveí que per los jurats e síndich de la ciutat li fos donat lo dit carreró sens prejuhi d'altres, del qual volch lo dit concell que sentissen e veessen los dits honorables jurats e síndich, als quals lo dit concell ho comés liberalment.

Jassia la permutació que era tractada e covenguda ab provisió e voler de consell passat de la vall de Xelva ab lo loch e castell de Biar, per alcunes sobrevinents raons

no haja pogut ésser venguda a algun portable acabament, e per ço, entre lo molt excel·lent rey e senyor nostre don Martí, de una part, e aquesta sua ciutat de l'altra, sia reevengut altre tracte de permutació, ço és, de la honor d'Oliva ab ses pertinències, per part del dit senyor, ab la dita vila e vall de Xelva. E d'aquest derrer tracte de permutació sien estats formats capítols entre lo dit senyor e los jurats de la ciutat, los quals són de la tenor següent:²⁴

Inserantur hic vel ad pedem istius provisionis.

Et no reste àls sinó lo voler del consell per donar compliment al dit tracte. Per tal, lo dit concell, oïts los dits capítols lests e recitats en concell e la forma d'aquells, atnent que no és menys profitosa a la ciutat la permutació d'Oliva que la de Biar, ans pus decent e acceptable, fet d'açò algun raonament concordantment proveí e volch que la dita permutació de la honor d'Oliva ab la vila e vall de Xelva fos acceptada, e ara per ladonchs e ladonchs per ara lo dit concell acceptava la dita permutació segons forma dels capítols dejús inserts, los quals lo dit concell volch que fossen continuats en lo present libre a superhabundant cautela. E noresmenys, lo dit concell com al (sic) l'acte no poria haver degut compliment, donà e atorgà licència e plen poder als dits honorables jurats o a la major part d'aquells, o a quals e quantssevol,²⁵ los altres impeditos o absents *vel alias* en altres negocis occupats, e al síndich d'aquesta ciutat o sotsíndich, de fermar e atorgar los dits capítols, e fer et fermar e atorgar tots e qualsevol altres contractes, pactes, stipulacions, ¶^{309v} ab e sots aquelles obligacions, convencions, renunciacions, segurtats o cauteles que's pertanyeran e seran conveguides e sots qualsevol eviccions e altres maneres. E noresmenys, al síndich o sotsíndich, ab los dits jurats o sens aquells, liurar, dar, reebre e demanar corporal possessió de les coses permutades ab totes ses pertinències e coses necessàries, a tradició e recepció de corporal possessió o quasi, ab absolució de sagraments e homenatges e recepció d'aquells. E finalment, fer e atorgar totes aquelles coses que són necessàries e expedients a semblants actes, e sens les quals aquells dits actes no poden haver acabament, atorgan a aquells e a cascun d'aquells, segons dessús és departit sobre aquestes coses, liure e general administració.

La tenor dels quals capítols de què és feta dessús menció és segons que's seguex.

Parria que en la permutació faedora entre lo senyor rey, de una part, e la ciutat de València de la part altra, del castell e baronia de Rebollet e de la vila d'Oliva ab la vall e riu de Xelva. deguessen ésser fermades e meses en pràctica les coses següents:

Primerament, que lo senyor rey compre o haja per altre qualsevol títol legítim del noble mossén Gilabert Centelles, en fi e franch alou, quit e desembargat de tota servitut, la dita baronia de Rebollet e la vila d'Oliva ab los lochs de la Font e alqueries de Rafalcofer, Putores (sic) e Elcha,²⁶ e tots altres lochs e alqueries situats e situades dins la dita baronia e térmens d'aquella, ab tots e sengles castells e fortalees de aquelles e

¶²⁴ Al marge esquerre: *de la permutació d'Oliva ab Xelva.*

¶²⁵ Ratllat: *si'ls altres.*

¶²⁶ *Putores* és una errada del copista, per *Potries*.

d'aquells, e ab tots e sengles hòmens e fembres christians, juehus o sarrayins estants e habitants en los dits castells, baronia e vila, lochs e alqueries sobredites e térmens d'aquelles, e ab mer e mixt imperi e tota jurisdicció civil e criminal, alta e baxa e exercici d'aquella, e ab tots e sengles térmens, mons, plans, fonts, rius, aygües, céqui-es, boschs e selves, e ab caces e pesquerres, e ab molins, forns e banys, carneries, censals, loïsmes e fadigues, çofres, almagrans e altres qualsevol drets e rendes, e ab demandes, calònies, penes e subsidis, host e cavalcada e reemçó d'aquelles, e ab totes altres servituts reals e personals, e ab dret de morabatí e terç de delme e tots e sengles fruyts, rendes, emoluments e esdeveniments, e ab tota plena senyoria e tos altres drets, térmens e pertinències al dit mossén Gilabert Centelles en lo dit castell e baronia de Rebollet e vila de Oliva, e en los altres lochs, alqueries e térmens de aquelles, en les quals coses passen e sien enteses passar totes e sengles armes e forniments de castells, e tots cups, gerres e generalment tots altres béns mobles del dit mossén Gilabert que huy sien en los dits castell, vila, loch e alqueries o en qualsevol d'aquells.

Ítem, que lo dit senyor rey, haüdes per via de compra o altre títol legítim los dits castell e baronia de Rebollet e vila d'Oliva, ab los térmens, rendes e drets sobredits d'aquelles, ab concessió e provisió que lo dit senyor rey farà als habitants en aquells que pusquen haver, collir e exegir e levar imposició de e per totes mercaderies e altres coses que's volran per temps de .XXXX. anys, hoc encara ab concessió e provisió que farà a la ciutat de València que, de les rendes dels dits castell, baronia, vila, lochs e alqueries sobredits, pugua vendre a qualsevulla persones ecclesiàstiques o religioses o a qualsevol almoynes, confraries o espitals o lochs ecclesiàstichs, religioses o sants, vint mília sous censals, rendals e annuals, ab carta de gràcia o perpetuals, lo dit senyor rey permutarà lo dit castell e baronia de Rebollet e vila d'Oliva e los lochs e alqueries sobredites, ab los térmens e drets d'aquelles dessus en lo primer capítol especificats, franques e franchs de tots càrrechs e letigis, ensemps ab les provisions e concessions de imposicions e amortizacions sobredites, ab plena e bastant evicció ab la ciutat de València, per la honor, riu e vall de Xelva, la qual huy és de València, ab tots los castells e lochs que dins aquella són, e tots sos térmens, ab los càrrechs emperò dels censals e violaris que y són, e ab càrrechs de qualsevol litigis que, de o per la dita vall de Xelva o part de aquella, sien estats fets o moguts, segons que huy la posseex la dita ciutat. Hoc encara, que la dita ciutat no sia tenguda al dit senyor rey d'alcuna evicció per la dita permutació de la dita vall de Xelva, o a restitució de la cosa que pren en permutació de cambi de Xelva, si donchs no era en cas que la dita ciutat hagués feta venda o altra alteració de la dita vall, segons fon ordenat en lo contracte que's fermà de Biar.

||^{310r} E les quals baronies sien estimades, ço és, la baronia de Xelva ab los càrrechs sobredits en preu o estima de .X^m. florins, e la baronia de Rebollet e d'Oliva, franca de tots càrrechs e litigis, ab les concessions de les imposicions e amortizacions sobredites, huytanta mília florins. Los quals .LXXX^m. florins la dita ciutat pagarà en la forma següent, ço és, que liurarà la dita baronia de Xelva ab los càrrechs e drets sobredits en preu o estima de .X^m. florins, e los restants .LXX^m. florins pagarà en aquesta forma, que pendrà en càrrech sobre la dita baronia de Rebollet e de Oliva los censals que y

són carregats per aquells preus que foren carregats, los quals deuen ésser singularment expressats, e la restant quantitat pagarà la dita ciutat al dit senyor rey dins espay de dos anys primervinents.

Ítem, atorgarà lo dit senyor a la dita ciutat provisió que alcuna confraria, almoyna o espital, o alcuna universitat, ecclesià, col·legi o loch sant, ecclesiàstich o religiós, o alcuna persona singular ecclesiàstica o religiosa de la ciutat o regne de València no pusca, dins spay de tres anys primervinents, comprar o adquirir per alcun títol béns o rendes que passen en mà morta, ço és, ecclesiàstica o religiosa, per alcuna concessió obtenguda en passat del dit senyor o de sos predecessors, o per alcuna d'aquí enant obtenidora, enaxí que qualsevol persona o loch que dins lo dit temps de tres anys volrà comprar o per alcun altre títol adquirir béns o rendes per passar²⁷ e metre aquells en mà morta, dejen e sien tenguts comprar e haver aquells de la dita ciutat, e no en altra manera, dels dits .XX^m. sous censals. Emperò, del present capítol exceptà lo dit senyor dues amortizacions per ell atorgades, la una al noble mossén Berenguer de Vilaragut, lo jove, fins en quantitat de (en blanc), havedors sobre los drets de la amortizació faedora dels béns del noble mossén Jofre de Tous, deffunct, e l'altra a mossén Guillem Martorell, fins en quantitat de nou mília sous havedors sobre drets de amortizacions faedores en lo dit regne.

Ítem, que lo dit senyor rey faça fermar en la alienació e transportació que serà feta en lo dit senyor per lo dit mossén Gilabert, totes aquelles persones que y seran necessàries per seguretad del dit contracte.

Ítem, que tots contractes e provisions faedores per les dites coses sien liurades a la dita ciutat franques de dret de sagell.

||^{310v}

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. quarto,
die jovis .XIII^a. mensis augusti, vigilia beate Marie dicti mensis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, en Matheu Vidal, micer P(ere) Bertran, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Goçalbo de Roda, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en

¶²⁷ Ratllat: *aquells*.

Ramon de Salas, en P(ere) Miró, sotsíndich, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en Francesch Verdú, en P(ere) Fariça, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbo-nell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en D(omingo) de la Guerola, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palanyó (sic), en Jacme Proençal, en Jacme de Monçó, ||^{311r} en P(ere) Esteve, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Jo-han Garcia, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Calatayiú, en G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en Gerart Boix, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeo Quartero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López.

Lo present concell, oïda la exposició feta per l'onrat en Johan Suau de les co-ses dejús escrites, concordantment proveí e volch que·ls mil sous que·l dit en Johan Suau, en temps que era procurador de la vila a vall de Xelva, havia pagats e liurats al honrat en Jacme Valleriola, alcayt del castell de Tuexa, d'aquells .M.D. sous que·l dit en Jacme havia per retinença del dit castell, en lo qual era mort, per lo reebedor dels comptes de la procuració del dit honrat en Johan Suau, sien reebuts al dit en Johan en compte de paga sens altra cautela, com aquella no puxa fer lo dit en Jacme, pre-vençut de mort, e sia cert al concell per persones dignes de fe lo dit honrat en Johan Suau haver pagats aquells al dit en Jacme, volch lo dit consell que si envés lo dit en Jacme era alguna cosa de més, que allò no sia o puxa ésser demanat a sos hereus, com donchs que és mort en lo dit castell servint sa alcaydia, per justícia no sia tengut a alguna demesia que tenguéis de son salari.²⁸

Vench en aquest concell debat de les exides que fan los barbers en lo<s> para-ment de lurs cortines, affermans alguns que les traen més de dret, e que no és acos-tumat, com solament dejen exir dos palms e mig en los carrers. Per tal, lo dit concell, fet raonament d'aquestes coses, provey e remés al mostaçaf de la ciutat que ell ho regonega e u faça tornar als dos palms e mig acostumats en los carrers, e en les places e lochs amples serve segons és acostumat.²⁹

||^{311v} Referit en lo present concell lo pleyt que·ls companyons de les galeres menen e han amb la ciutat, lo dit concell proveí que·l dit feyt fos bé examinat e ruminat per

¶ ²⁸ Al marge esquerre: *d'en Jacme Valleriola.*

¶ ²⁹ Al marge esquerre: *barbers.*

los jurats dessús dits ab los advocats, en manera que n puxen bé instruir lo concell e certament, per tal que, instruït, hi puxa fer aquella resposta que s'i meresca. Però si·ls companyons ho volen metre en conexença de dues bones persones, una per cascuna de les parts elegidora, ab bon tercer, que sia admés e n sia fet e fermat compromés per lo síndich de la ciutat. O si u volen menar per via d'avinença, que·ls dits honorables jurats tracten d'aquella tro al punt final, del qual e de la manera d'aquell facen relació al concell per proveir e deliberar ço que s deja fer sobre·l dit finament.³⁰

Ítem, com los veyins del carrer de la Exerea que va als Preycadors, exins per lo trench del portal de la Exerea, hajen demanat ésser feta mare en lo dit carrer, e semblant cosa dema<na>ren los veyins del carrer del Temple, e semblant cosa fon demanada per los veyins del carrer dels Agostins, per tal lo dit concell proveí que fos regonegut per los dits honorables jurats e·ls fos per aquells atorgat de fer les dites mares, los veyins bestraents la peccúnia que costarà, e que sien pagades de la peccúnia de obra de murs e valls, cascun en son orde què li vendrà segons forma de consell passat, posan aquests en l'orde què són ací posats.³¹

Aprés d'aquestes coses, com segons estatut e antiga usança, en la vigília de la festa de Nostra Dona Sancta Maria d'agost deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema d'aquesta ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los dits honorables jurats als dessús dits consellers, que·ls plagués donar bons hòmens, e havents Déus denant lurs ulls, a la dita guarda, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Salvador Bovet, notari, donat per la parròquia de Sent Lorenç, exercidor lo dit offici per un any següent.

E tantost aprés fon proceït a elecció de mesurador de calz per semblant via de ^{312r} sort ab redolins totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Garcia López, donat per la parròquia de Sent Tomàs, exercidor lo dit offici per un any següent.

Post hec, die mercurii .XX^a. mensis augusti anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.

Lo discret en Salvador Bovet, notari, guardià del vi e venema de la ciutat de València e contribució d'aquella, constituït denant los honorables dessús *proxime* dits jurats en la cambra del consell secret, jurà a Déu e als sants Evangelis d'aquell per ses mans toquats, en poder del un dels dits honorables jurats, de haver-se bé e lealment en lo dit offici de la guarda del vi e venema, en lo qual per lo honorable concell de la ciutat celebrat a .XIII. del present mes era estat elet, tota favor, oy, amor, do o promesa

¶ ³⁰ Al marge esquerre: *dels companyons de les galeres.*

¶ ³¹ Al marge esquerre: *de les mares de la Exerea e*

del Temple. Ratllat: *Post hec, die mercurii .XX^a. mensis augusti anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarti.*

apart posades, e servarà e servir farà e manarà de tot son poder e de tota sa diligència, ab sobirana causa, lo privilegi d'aquesta raó a la ciutat per los reys passats atorgat, e tots estatuts, capítols e ordinacions de e sobre aquesta raó fets e a ell liurats e manats liurar per los dits honorables jurats, si Déus li ajudàs e los sants Evangelis.³²

En aquest matex dia, los dits honorables jurats donaren e constituïren al dit guardià en e per custòdia e guarda del dit vi e venema, e manifestadors dels delinqüents que trobaran, ço és, n'Apparici d'Andosella e en Bernat Riera, ciutadans de València, qui present lo dit guardià e en mans e poder del un dels dits jurats juraren sobre·ls sants Evangelis de Déu per lurs mans toquats, de haver-se leyalment en la dita guarda e de manifestar al dit guardià tots los delinqüents que trobaran, e menar-los denant aquell, tota favor, oy, amor, do o promesa cessants, si Déus los ajudàs e los sants Evangelis.³³

Postea, die lune .XXV^a. mensis augusti dicti proximi anni .M^o.CCCC.III.

Los dessús dits honorables jurats, per lo poder a ells atorgat per concell celebrat a .XXIII. del mes de juny proppassat, taxaren que·l quintar gros de la palla de forment, que per lo dit concell era estat proveït ésser venuda d'aquí enant a pes, fos venut a for de .XII. diners, e que la palla fos pesada en la plaça de la Seu, que és denant les Corts, on és ja fet lo bastiment a obs del pes.³⁴ E elegiren en pesador de la dita palla en Martí Siurana, ciutadà de València, al qual taxaren que fos pagat per sos treballs .I. diner per carrega, lo ^{312v} qual paguen e sien tenguts pagar entre comprador e venedor. E per tal que aquestes coses fossen certes a tuyt, manaren fer la crida següent:

Ara ojats que us fan saber los honrats justícia e jurats de la ciutat de València a tuyt en general, que per concell de la dita ciutat celebrat a .XXIII. del mes de juny proppassat és estat perpetualment estatuït e ordenat que, d'ací avant, la palla de forment sia venuda a pes a for de .XII. diners lo quintar gros, e no més, e és ordenat que·s pes en la plaça de la Seu, denant les Corts, on és fet ja l'artifici de pesar e aquí trobaran ja pes e lo pesador, al qual sia pagat .I. diner per càrrega, pagador entre comprador e venedor. E qui contrafarà al dit estatud, pagarà .v. sous per quantes veus contrafarà, e perdra la palla, la dita pena applicadora al offici de mostaçaf. E no diguen que no·ls ho hagen fet saber.³⁵

Ítem, com per altre estatud en temps passat feyt sia estatuït que la palla d'ordi sia venuda a pes, per tal los dits honrats justícia e jurats han volgut e ordenen ab la present crida que la dita palla d'ordi, d'ací avant, sia portada a pesar al dit loch e per lo pesador aquí ordenat, sots la dita pena pagadora *ut supra*.

¶³² Al marge esquerre: *juramentum guardiani vini*.

¶³³ Al marge esquerre: *elecció de guardes del vi e lur sacrament*.

¶³⁴ Al marge esquerre: *de palles*.

¶³⁵ Al marge esquerre: *crida de la palla*.

Die mercurii, .XXVII^a. augusti anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.

Ramon Artús, crida públic de la dita ciutat, fêu relació a mi Berthomeu Cerdà, notari escrivà dels dits honorables jurats, si en lo present dia, ab trompes, tabals e nafil, haver feta la dita crida dins la ciutat de València per los lochs acostumats d'aquella.

||^{313r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.III°.,
die sabbati, vigilia beati Michaelis, cuius festum erit et celebrabitur
die lune proxime sequenti, intitulata dicta vigilia .XXVII^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo vespre precedent, trameses per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la cita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e conselleres següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Luís de Castellví, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Gilabert de Rexach, micer Francesch Blanch, micer Andreu Salvador, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en Francesch Verdú, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en P(ere) Limiyana, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Johan Sempol, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, ||^{313v} en Johan Cabanes, en Bernat Mir, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Ramon Palanyó, en Jacme Proença, en Jacme de Monçó, en Johan Suau, micer Johan Mercader, en micer G(uillem) Çaera, en Francesch Amalrich, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Matheu Serra, n'Anthoni Campos, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, en Ramon Rull, en Miquel de Calatayú, en G(uillem) Adrover, en Gerart Box, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Francesch Déuslofeu, en Berenguer de Rabinats, en Nicolau Tamarit, en G(uillem) Solanes, en Bernat Suau, en Nicolau Ros, en Vicent Carbonell, en Francesch Aragonés, n'Andreu Civera, en Luís Granollés, mossén Francesch Monyoz, mossén Luís de Castellví, mossén Luch de Bonastre,³⁶ mossén Pelegrí de Montagut, mossén Luís Valleriola, en Johan de Bonastre.

¶³⁶ Ratllat el nom i el cognom.

Lo concell atorgà e donà licència al honrat micer P(ere) Garcia que la paret del seu alberch torn tan solament o tant que carege ab la paret de son vey e no més.³⁷

Ítem, lo dit concell, per conte<m>plació de la sanitat dels malalts e havents accidents, a qui los vins novells són noïbles, proveí que·ls vins vells que són estats meses dins la ciutat après Cinquagèsima e no sien estats poguts vendre tro a sent Miquel, puxen, dispensan aquesta veu tan solament, ésser venuts d'ací a la festa de Nadal primeravinent inclusive, tota pena cessant.

Ítem, com fos referit al concell que·l senyor rey havia per ses letres manat al governador de la ciutat e regne de València que occupàs a obs del dit senyor los castells e vall de Xelva, de què·s tractava per mutació ab la honor d'Oliva e Rebolet, e lo dit ¶^{314r} concell entenés que·l dit senyor, salva fos la sua altea, no pogués o degués fer com fos expressament contra fur per ell jurat, disponent que alcun no deu ésser gitat de possessió de la sua cosa sens coneguda de dret, e la senyora reyna fos present en la ciutat, per tal, lo dit concell deliberà que d'aquest prejuhi fos parlat ab aquella per los dits honorables jurats, supplican-la que fos sa mercè que en açò s'interposàs e y proveís, en tal manera que la ciutat no reebés semblant perjudici. E a bé del acte e solemnitat d'aquell, lo concell diputà e ajustà als dits honorables jurats, qui ab aquells anassen a la dita senyora per fer la dita supplicació, los següents, ço és, los honrats mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, mossén Luís de Castellví, mossén Bernat Escorna, mossén Francesch Monyoz, en Johan Clarmunt, justícia civil, micer Guillem Çaera, micer Francesch Blanch, micer P(ere) Català, micer Berthomeu Sist, micer Gabriel Palomar, micer Berenguer Clavell, micer Climent de Vilanova, en Berenguer de Rabinats, en Nicolau Tamarit, en Gerau Bou, n'Andreu Civera, en Bernat Suau, en Guillem Solanes, en Marimó Clarà, en Francesch Aragonés, en Nicolau Ros, en Gabriel Rigolf, en Bernat Bordet, en Bernat Mir, en Berthomeu Amenler, en (en blanc) Ferriol, en Johan Cabanes, en Jacme de Monçó e en Miquel de Calatayú.

Aprés aquestes coses, com segons forma de privilegis e provisions reyalis en semblant dia o vigília de mossén sent Miquel sia acostumat fer elecció de mostaçaf, per tal, los dits honorables jurats, premsa als consellers ab soficients paraules exortació a fer bona nominació e de suficients persones al dit offici, proceïren a elecció de mostaçaf de cavallers e generoses. com en l'any passat e huy finit fos estat mostaçaf ciutadà, segons dessús en \lo/ libre present és contengut. Et caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció feta ab forma de .XII. redolins totstemp acostumada e introduïda, segons en llibres de consells és contengut, les parròquies de Sent Berthomeu, de Sent Esteve e de Senta Creu. E après alcuna pausa de temps, lo molt honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, ¶^{314v} aquí matex al concell,

¶³⁷ Al marge esquerre: *micer P(ere) Garcia*.

jassia la molt alta senyora reyna fos present en la ciutat de València, donà e publicà en mostaçaf de la dita ciutat per al any propvinent l'onrat mossén Francesch Monyoz, cavaller, habitador de la dita ciutat, donat e nomenat al dit offici per la parròquia de Sent Berthomeu dessus dita.

Per semblant manera e aquí matex fon proceït a elecció de lochtinent de mostaçaf, en alguns anys acostumada per novella provisió reyal, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció, segons presentació dels .III. redolins, les parròquies de Sent Andreu, de Sent Nicolau, e de Sent Esteve. E feta ubertura dels dits .III. redolins, lo dit honrat en Nicolau Pujada, batlte, après alcuna pausa donà e publicà al dit concell per lochtinent del *proxime* dit mostaçaf en Johan Cabanes, ciutadà de la dita ciutat, dat e nomenat al dit offici per la parròquia de Sent Esteve dessus dita.

Consegüentment, com per estatud de la ciutat en temps passat fet sia proveït que'l pesador de la farina cascun any en aquesta diada sia elet per forma de .XII. redolins, per tal lo dit concell proceí per la dita forma a elecció del dit pesador. E pres per .I. infant .I. redolí dels dits .XII. del bací plen d'aygua on eren estat meses, e liurat a .I. dels dits honorables jurats e ubert aquell, e vist per ell e sos companyons, los dits honorables jurats, en veu de un d'ells, donaren e publicaren al dit honorable concell en pesador de la farina a un any primervinent e següent en Francesch Gil, nomenat per la parròquia de Senta Caterina.

E fetes e acabades les dites eleccions, los dits honorables jurats publicaren al dit honorable concell que donaven e elegien en inquisidors de la ciutat contra los officials, axí dels qui huy fenexen lur offici com dels qui'l finiran d'ací a Nadal e d'ací a un any següent, ço és, los honrats en Johan de Ripoll per los generoses, e micer Bernat Abri per los savis, e per los ^{315r} ciutadans en Ramon Costantí, exercidors lur offici per un any següent com segons provisions reyls en semblant dia deja ésser feta elecció de inquisidors, la qual elecció publicada, fon per lo dit concell aprovada a l'any següent.

Enaprés, dilluns, festa de mossén sent Miquel Arcàngel, comptats .XXVIII. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.III.

L'onrat mossén Francesch Monyoz, cavaller, habitador de la ciutat de València qui lo disapte proppassat, vigília del dit mossén sent Miquel, era estat elet mostaçaf de la dita ciutat per forma de redolins acostumada, e donat e publicat al dit concell per l'onrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e batle general de la ciutat e regne de València, constituït denant l'altar major de Nostra Dona Senta Maria de la Seu de la dita ciutat, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell, denant si possats e per ses mans tocats, en poder e mà del dit honorable batle e en presència dels dits honorables jurats e del poble aquí resident en gran multitud, e de mi Berthomeu Cerdà, notari públich, escrivà dels dits honorables, axí com a pública persona a aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, que feelment e bé s'aurà en lo dit offici de mostaçaf e guardarà e guardar farà totes e sengles coses que pertanguen a son offici, e

castigarà e esquivarà les falsies e los engants de tots los mesters de la dita ciutat,³⁸ e observarà e observar farà furs, privilegis e tots e sengles establiments e ordinacions del concell de la dita ciutat pertanyents al dit \seu/³⁹ ofici, e contra aquells o algun d'aquells no vendrà o venir farà, l'exarà o consentrà palesament o amagada, per amor, pare<n>tesch o afinitat, o per promesa, do o servey, o per oy o favor ne per altra manera. E totes aquestes coses e sengles tendrà e observarà e complirà a bona fe, sens engan e sens art e sens mal engeny, si Déus li ajudàs e los sants Evangelis.

Testimonis foren los honrats micer Johan Mercader, micer Johan Ferrando, en Bernat Suau e molts altres.

¶^{315v} Semblant sagrament e per semblant forma e aquí matex, sens alcun intermedi, prestà en Johan Cabanes, lochtinent del dit mostaçaf, en presència dels testimonis dessús *proxime* dits.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III°.,
die martis .XXX^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la cita ciutat, allí on e segons és estat acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan de Claramunt, justícia civil, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariça, en Jacme Fexes, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbo-nell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Beren-guer Abrí, en Bernat Esteve, n'Anthoni Grimaut, en Martí Civera, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en R(amon) Palayó, en Jacme Proença, ¶^{316r} en Guillem Jordà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en R(amon) Rull, en Jordi Assensi, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en

¶³⁸ Ratllat: *pertanyents al dit vostre \seu/ ofici e contra aquells.*

¶³⁹ Ratllat: *seu.*

Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Johan López, en G(uillem) Solanes, en Bernat Suau, en P(ere) Çaplana, en Vicent Carbonell, en Johan Bou, en Francesch Aragonés, mossén Francesch Monyoz, mossén Luch de Bonastre, mossén Bernat Escorna, mossén Jacme Romeu, en Johan de Bonastre.

Com segons estatud de la ciutat lo concell d'aquella haja e deja cascun any mudar los pesadors del offici del mostaçaf, a què fàcilment les veu de tants no porien venir a concòrdia, per tal, a mellor unitat, dispensan aquesta veu, lo concell concordantment acomanà als senyors de jurats e al mostaçaf novell lo mudament dels pesadors vells e elecció de novells, e ara per ladonchs e ladonchs per ara lo present concell ha per pesadors los qui per los dessús dits jurats e mostaçaf hi seran elets e axí com si per lo dit concell hi eren elets.

Ítem, lo dit concell ha per ferm e agradable, axí com a bé e sàviament fet a utilitat de la ciutat, los armaments de les naus e afegiment de una barcha que·ls dits honorables jurats han armades per guardar que per mar no fossen o sien trets blats del regne, e vol e proveex que lo cost dels dits armaments de naus e de barcha afegida sia pagat de la peccúnia de la ciutat.

Ítem, com se diga de cert e·s haja per notori que·l senyor rey hauria escrit al governador que prenga a sa mà los castells e vall de Xelva, que són de la ciutat, e per los dits castells ¶^{316v} <e> vall la ciutat haja fermat de dret denant lo dit governador, e d'açò y haja procès judicial, lo concell concordantment proveí que·l dit procès sia seguit ab bona continuació e reiteran si mester serà la dita ferma de dret, e en açò no sia cessat. E com d'aquesta matèria sia estat ja parlat a la senyor reyna, que sia sa mercè de fer-ho cessar, com la letra o manament fet al dit governador, salvu sia l'altea dels dits senyor rey e reyna, sia contra fur, e la dita senyora molt benignament, retenguda a si deliberació, haja offert de fer-hi resposta, lo concell ha per bo que sia esperada la dita resposta e, com *medio tempore* en aquests afers hajen entrevenir alguns parlaments, axí ab la dita senyora com ab altres, lo concell proveex concordantment e acomanà als dits honorables jurats e als advocats pensionats de la ciutat que, ab acost e consell dels nomenats en lo precedent concell, sien en los dits parlaments e en los finaments d'aquells faedors axí com mils los parrà, a lur bon arbitre e coneguda.

Ítem, en lo fet de Murvedre exposat en concell toquant la qüestió que és entre la dita vila de Murvedre e la ciutat de Sogorb per causa de l'aygua, lo concell provey que de la dita raó sia donada fadiga, axí de paraula com per escrit, a la senyora reyna, senyora de la dita ciutat de Sogorb, que és resident en la ciutat, e enaprés sia referit al concell per què mils puxa deliberar ço que s'i deja fer.⁴⁰

¶⁴⁰ Al marge esquerre: *Murvedre*.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die jovis secunda mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del *proxime* dit dia ajustat en la sala de la cita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, ¶^{317r} n'Andreu Castellà,⁴¹ micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesc Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, en Guillem Jàfer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çuera, en Ramon de Salas, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en Johan Goçalbo, en P(ere) Liminyana, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Berenguer Abri, en Bernat Esteve, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Ramon Palayó, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en G(uillem) Adrover, en D(omingo) Simó, en Garcia Velard, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Berenguer de Rabinats, en G(uillem) Solanes, en Bernat Suau, micer P(ere) Català, micer Johan Manresa, micer Ramon Cucó, micer Johan Pere, micer P(ere) de Falchs.

Com per part del reverent pare en Christ mossén lo cardenal de Cathània⁴² fos demanat al present concell que li fos donda ajuda de .DC.XXVIII. caffís de forment, que'l dit senyor cardenal havia fet portar de la isla de Sicília a aquesta ciutat e ¶^{317v} vendre en l'almudí d'aquella, e los quals eren estats manifestats a .XXV. dies del mes d'octubre del any proppassat .M.CCCC.III. per en Pasqual Paulí, de Mecina, patró de nau. Per tal, lo dit concell, ateses alguns esguarts toquants utilitat de la ciutat, proveí e volch concordantment que de la peccúnia de la dita ciutat li fos donada e pagada ajuda a raó de .V. sous per caffís dels dits .DC.XXVIII. caffís, que muntà, a la dita raó de .V. sous, trey mília cent quaranta sous.

Ítem, com en aquest present concell fos deduït lo debat de la permutació faedora de la vall de Xelva, e sia molt difús e turbable tots dies appellar concell per los

¶⁴¹ Ratllat: *En Johan.*

¶⁴² Al marge esquerre: *ajuda cardenal.*

punts que s'i mouen, per tal lo dit concell concordantment volch e proveí que'l dit feyt fos passejat per los dits honorables jurats ab acost, consell e ensemps ab aquells que'ls dits honorables jurats se volran e appellaran. E puxen fer, tractar, raonar, puntuar e tantes veus com los occorrerà totes aquelles e tantes coses com seran intermèdies e a remeys e expedients al dit acte, e ço que serà difinitiu tan solament hajan a referir al concell e no àls.⁴³

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die jovis, .XXIII^a. mensis octobris.*

Fon appellat consell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeo de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit consell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans \de parròquies/, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la cita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en (en blanc), jurats; ¶^{318r} en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Jacme Fexes, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Johan Senpol, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en G(uillem) Jordà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Jordi Assensi, en Bernat Pérez, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà.

Plagué al present concell e volch que de la peccúnia de la ciutat, per reverència de Déu, sien donades a les dones de Penitència, a obs del adob d'unes cases que'ls són estades lexades, *decem libras*, convertidores per lo administrador de la casa d'aquelles en lo adob de les dites cases, per ço que aquelles sien pus vendables o pus logables.⁴⁴

¶⁴³ Al marge esquerre: *Xelva*.

¶⁴⁴ Al marge esquerre: *de les dones de Penitència*.

Ítem, sobre lo vesament del vi que's metia en la ciutat de les rendes d'Albal e la ocupació de les bèsties, fetes per lo guardià \del vi,/ perquè's deya que eren de segon comprador, lo concell proveex que, reebut sagrament per lo dit guardià d'en Berenguer Cornet, notari, que la venda feta de les dites rendes a un capellà era ficta e simulada, lo dit ^{318v} concell proveex que li sien remeses les penes e la bèstia restituïda. E com prestat lo dit sagrament ell, dit en Berenguer Cornet, e sos companyós, per ficció de la primera venda sien primers co<m>pradors, per tal, semblantment proveex que ell e los dits seus companyons puxen metre lo vi de les dites rendes, ab albarà emperó del dit guardià del vi.

Ítem, sobre la permutació tractada de la honor d'Oliva e de Rebollet ab la vall de Xelva, de què són estats ordenats capítols recitats en concell celebrat a .XI. del mes de juliol proppassat, e aquí inserts, lo concell present concordantment, a tolre tot dispendi e freqüentació de consells, proveex que'ls tractes que de present se mouen de e sobre la dita permutació e novitat d'aquells, sien menejats, tractats e finats per los jurats sols de la dita ciutat, a consell dels advocats pensionats qui en açò sabran més veure e entendre que'l consell. E semblantment, a lur coneguda e consell dels dits advocats, s'encauten e hajen de mossén Gilabert de Centelles, *alias* appellat Ramon de Riusech, aquelles segurtats e obligacions que'ls occorrerà e'ls parrà faedor.

E noresmenys, proveex e plau al dit present concell que per lo síndich de la ciutat, en virtut del poder ja a ell atorgat, ferme compromés, si mester hi serà, en poder de la senyora reyna del debat que és en los dits tractes de dos punts, ço és, del litigi de la dita honor d'Oliva e Rebollet, e lo segon de les amortizacions dels .XX^m. sous rendals, si serà general de les coses del regne de València o special de la dita honor tan solament.⁴⁵

Ítem, a remoure o foragitar sinistres irreparables que's poden seguir leugerament per ocasió dels bandos, lo concell proveex e vol que'ls dits honorables jurats sien ab la molt alt senyora reyna, e tracten e finen ab aquella que s'i facen tals provisions que la ciutat e poble d'aquella romanga e estia en segur e tranquille estat, però que de les provisions concordades, ans que's hajen ne sien meses en obra se face relació en concell per los dits honorables jurats.⁴⁶

||^{319r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.III.,
die sabbati .XV^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres, appellats en hora de

¶⁴⁵ Al marge esquerre: *Oliva*. ¶⁴⁶ Al marge esquerre: *de bandos*.

tèrcia o quasi del dit dia, ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Vidal de Blanes, justícia criminal, en Johan Clarmunt, justícia civil, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en G(uillem) Jàffer, en Gilabert de Rexach, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Limiyana, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, mossén Francesch Monyoz, en Johan Aguilar, síndich, en P(ere) Miró, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Dezpujol, en Bernat Leopart, en Miquel Amat, en Bernat Mallet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, ¶^{319v} en Gabriel Rigolf, en Ramon Palayó, en Jacme Proençal, en P(ere) Esteve, en G(uillem) Jordà, en Francesch Roig, en Francesch Amalrich, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, n'Anthoni Cervera, en Berenguer Serra, en R(amon) Rull, en D(omingo) de la Rambla, en Jordi Assensi, en D(omingo) Simó, en Gerart Box, en Garcia Velart, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en D(omingo) Vi<n>yoles, en P(ere) Johan, en R(amon) Constantí, en G(uillem) Solanes, en Jacme Ros, major, en Jacme Ros, menor, en Bernat Moliner, en Bernat Borrell, en R(amon) Frígola, en Johan Bayona, en Salvador Amigó, en Bernat Gili, en P(ere) de Begues, en Vicent Carbonell, en Johan Negre, en G(uillem) Castellbell, en P(ere) Quartero, mossén Jacme Castellà, menor, micer Bernat d'Apiera, micer Francesch Blanch.

La molt alta e molt excel·lent senyora reyna vench a aquest concell e seyint en sa reyal cadira, en loch abte e suficient en decent e reyal aparell situada, proposades per aquella moltes bones e pertinents raons a bo e tranquil·le estat de la ciutat, e a evitar perills e escàndels que's poden seguir en la ciutat per ocasió dels bandos que són en aquella, lo dit honorable concell, fet d'açò entre sí gran e solemne raonament e discussió, après recés de la dita senyora, que's appartà ab sos curials en la cambra de concell secret, a salut e bo e tranquil·le estat de la ciutat, en les més veus, sobrepujants més de dues parts e de pus solemnes persones en estament e sciència, fêu e ordenà les ordinacions, provisión e remeys següents:⁴⁷

¶ ⁴⁷ Al marge esquerre: *provisions sobre los bandos*.

||^{320r} Primerament, que sia feta crida per los justícia criminal, jurats, pròmens e consellers de la dita ciutat, de part del senyor rey, que per bon estament de la dita ciutat e per guardar aquella al senyor rey de tot escàndel que per ocasió de les bandositats que huy són en aquest regne se poria seguir, tot hom de qualque condició sia estia arreat ab ses armes. Enaxí que, totes vegades que per los dits justícia e jurats, o per crida de manament d'ells feta o per lurs missatges, seran requests, encontinent sien aparellats ab lurs armes per ensequir lo manament de aquells per esquivar los dits escàndels e per bon estament de la dita ciutat. E açò manen sots la pena de feultat de la qual són tenguts al dit senyor rey.

E més avant sia feta crida que, com als dits justícia, jurats e pròmens sia cert que alguns, en gran menyspreu de les provisions e manaments del senyor rey e de sos officials, fan ajustalles de hòmens armats, axí de peu com de cavall, en la dita ciutat, per offendre uns a altres per pròpria auctoritat, no temén senyoria, esforçan-se metre torb e divisió en la ciutat, per les quals coses se porien ensequir nafres e morts, ço que Déu no vulla. Per ço, per esquivar los dits dapnatges, per conservació de justícia e per servar leyaltat al senyor rey, manen a tots ensemps que tot hom a cavall e a peu sia prest e aparellat ab ses armes, tota hora que request ne serà, per seguir la senyera contra aquells qui seran inobedients a les dites provisions, manaments e ordinacions del senyor rey e de sos officials. E açò sots pena del sagrament de feultat del senyor rey.

Ítem, que si lo justícia, jurats e habitants de la dita ciutat e del terme de aquella, per execució de justícia, ab mà armada hauran a exir fora la dita ciutat contra alguns inobedients als manaments e ordinacions del dit senyor rey o de sos officials, que a hom armat a cavall seran donats e pagats dels béns dels dits inobedients mig florí per cascun dia per provisió, e a ballester tres sous, e a lancer dos sous. E aquesta provisió serà comptada e pagada del dia que exiran de la ciutat tro que sien tornats en aquella.

Ítem, que lo dit justícia encontinent, ab la host e ab les companyes que li convendrà ||^{320v} a exir de la ciutat, pendrà e retindrà lochs, alqueries e altres béns seents e movents dels dits inobedients per fer paga de la dita provisió e sou a aquells a qui serà deguda.

Ítem, sia feta crida que tot hom qui habite en la dita ciutat o en los ravals d'aquella sia tengut de tenir e tinga a la sua porta un gran bastó o asta ab un ganxo de ferre al cap, axí en alberch o casa com en obrador, per tal que si en lo veynat baralla s'esdevenia, aquells qui pus aprop seran de la dita baralla encontinent isquen ab los dits bastó o asta per departir la baralla. E si departir no la poran e d'aquèn nafres o morts esdevengudes seran entre los baralladors, que retinguen lo malfeytor lo qual sia menat a la presó, e si aquell en aquell instant retenir no poran, sequesquen aquell cridan «¡prenets-lo, prenets-lo! ¡que aytal malefici ha fet!». E com pres serà, sia menat a la dita presó per ço que prenga la justícia que merexerà segons fur e raó. E qui contrafarà pagarà en pena .v. sous per quantesque vegades contrafarà, partidors lo un terç al senyor rey e l'altre terç a la obra dels murs de la ciutat e lo terç al acusador.

Ítem, que alcun hom de qualque condició o estament sia no gos, de dia o de nit, anar per la ciutat o per los ravals de aquella armat o en altra manera desonestament,

e qui contrafarà serà proceït e enantat contra aquell en les penes establides en los furs de València.

Ítem, sia feta crida que tots aquells qui dins lurs alberchs o cases entren les cadenes de la ciutat, encontinent que senten alcuna baralla o cabuscol sien tenguts, sots pena de sexanta sous partidors segons que dessús, levar e fermar les dites cadenes en tal manera que tot malfeytor de cavall o de peu pusca ésser aturat per qualsevol persones, e açò per tal que porten e sostenguen la justícia que merex.

Ítem, que sien fets⁴⁸ e haüts mil hòmens armats, ço és, .DCCC. hòmens ab lances longues e doents ballesters,⁴⁹ los quals sien prests tota vegada que per lo molt noble visrey o per lo honorable justícia criminal de València seran requests per exercici de lurs officis e bon esforç d'aquells, dins la ciutat de València e en los raval d'aquella tan solament, als quals la dita ciutat assegurarà e prometrà ^{||}^{321r} pagar a cascun de aquells, ço és, als ballesters quatre sous e als lancers tres sous per cascun dia que seran amprats e iran ab aquells, e los quals los seran pagats de la pecúnia de obra de murs e valls de la dita ciutat, com lo dit fet concernesqua la guarda de la ciutat. E lo sou sia cobrat per la ciutat de béns de aquells contra los quals seran convocats per los dits visrey e justícia criminal, e per la dita ciutat restituïts a la dita obra de murs e de valls.

Ítem, que la dita ciutat sia mesa en cinquantes e en deenes.

Aprés aquestes coses, en aquell matex instant, durant la celebració del dit concell los dejús escrits e nomenats feren lo disse<n>timent següent de paraula, e com yo, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà del dit concell, dixés que'l me donassen en escrit, que yo'l havia per reebut e publicat tal com l'ordenarien, ells liuraren aquell en escrit en la forma següent:

Mossén Francesch d'Esplugues, mossén Johan Fabra, en Guillem de Jàffer e en Goçalbo de Roda, los quals en l'any present són consellers de la ciutat de València per los nobles cavallers e hòmens de paratge del regne, dien que en tant com les ordinations que's fan e's publicaran, e que de continent se han a publicar en presència del concell de la dita ciutat, són acordades, fetes e ordenades ab pena de feultat. E en tant com sien o puxen ésser vistes ésser prejudicials a furs, privilegis e libertats dels dits hòmens de paratge e braç de aquells, en general o particular, no consenten ans expressament hi dissenten e contradien, protestants que per la lur presència en fer, ordenar e publicar les dites coses no sia fet o engenrat alcun prejuhi a ells ni als hòmens de paratge e braz de aquells, ans los sia e romanga perpetualment salvu e il·lés en totes coses, requirent de les dites coses, quant haver l'an volran, carta pública.

Testimonis foren a les dites coses Berthomeu Rovira e n'Anthoni Bonet, notaris.

^{||}^{321v} Més avant, stant lo dit concell ajustat e durant la celebració d'aquell, la dita molt alta senyora reyna, exín de la cambra de consell secret on havia fet son ingrés, retornà

¶ ⁴⁸ Ratllat: *fetes*.

¶ ⁴⁹ Al marge esquerre: *dels .DCCC. hòmens d'armes e dels ballesters e dels sou d'aquells*.

al dit concell e, seent en la dita reyal cadira, attenant que les ordinacions en aquest dia fetes per lo concell de la dita ciutat a extirpar escàndels eren santes e pertinents, però no bastants totalment a extirpació o vitació dels dits escàndels, o a tolre mesclaments e augmentació de les dites bandositats, per tal, a salutable expedient e per mils posar la ciutat en tranquil·le estat e salvar aquella al dit molt alt senyor rey, diligentment e madura pensant sobre aquestes coses, ab voler e consentiment dels jurats e concell de la dita ciutat, aquí presents e concordés en majors veus sobrepujants més de les dues parts segons los vots reebuts, ordenà les coses següents en lo dit consell publicades:

Per ocasió de les grans bandositats que huy són en lo regne de València, les quals per lurs grans potència e linages comprenen molt en lo dit regne, és dubte versemblant que la ciutat de València, dins la qual cascuna de les dites bandositats faent guerra e bando s'esforcen star e aturar, sostenga alguns greus sinistres per los quals poria venir en perill de perdició. E per ço, per expel·lir de la dita ciutat⁵⁰ les bandositats sobredites e per conservar al senyor rey la dita ciutat en pau, la senyora reyna, com a procuradriu e lochtinent del dit senyor rey, ab voluntat e assentiment dels jurats e consell de la dita ciutat ordenà les coses següents:

Primerament, que tots los habitants de la ciutat de València e dels ravals de aquella, aquells ne requests ne seran, prometen e hagen a prometre ab sagrament e homenatge que no faran part ab alcuna de les dites bandositats, ço és, que no's armaran ells ne lurs companyes ab alcuna de les dites bandositats, ni·ls faran socors ni ajuda de lurs béns en esguart de les dites bandositats, palesament ni amagada, e que a fer lo dit sagrament e homenatge ne puxen ésser forçats per lo noble visrey ab capció de persones, imposicions de penes e exacció de aquelles e en altra manera, a bon arbitre del dit visrey.

¶^{322r} Emperò, contra alcun qui haje fet los dits sagrament e homenatge no puxa ésser enquest, impetit o demanat, o en via de excepció o objecció o en altra qualsevol manera posat, que ell hagués trenquat los sagrament e homenatge sobredits, com no sia presumidor que alcú los trenquàs, e si u fahia, basta que'n haja la punició de Nostre Senyor Déu e la vergonya de les gents.

Ítem, que·ls hòmens de paratge e los honrats hòmens als quals per furs és lícit guerrejar en certa forma en los dits furs contenguda, après que hauran prestat lo dit sagrament e homenatge puxen retre e tornar aquell al dit visrey, per si o per son legítim procurador, lo qual retiment los haja a rebre lo dit visrey, e après tres dies que hauran retut aquell puxen valer o guerrejar segons forma de fur, no contrastant lo dit sagrament e homenatge, enaxí que, passats los dits tres dies, romanguen quíties e absolts del dit sagrament e homenatge.

Ítem, que·ls presents capítols duren d'ací a dos anys primersvinents e que, passats los dits dos anys, sien finits e cessen, e lo dit sagrament e homenatge, passats los dits dos anys, sia e vaja ara per lavors per absolt e ces del tot, e axí que no haja alcuna eficàcia o valor.

¶⁵⁰ Repetit: *de la dita ciutat*.

Ítem, que per los presents capítols, .III. coses en aquells contengudes no sia feyt prejuhi o derogació a furs o privilegis de la dita ciutat e regne, e en esdevenidor no puxa ésser treyt a ús ne a conseqüència, romanints los presents capítols per lo temps dels dits dos anys en sa força e valor.

Post hec, die jovis .XX^a. mensis novembris dicti anni .Mⁱ.CCCC. quarti.

Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels honorables concell e jurats de la dita ciutat, de manament dels honorables justícia e jurats de la dita ciutat haver feta públicament, e a so de nafil, trompes e tabals per los lochs acostumats de la ciutat, la crida imfrasegüent:

||^{322v} Ara ojats que us fan a saber los honorables justícia criminal, jurats, pròmens e consellers de la ciutat de València de part del molt alt senyor rey. Que per bon stament de la ciutat de València e dels habitants en aquella, e per guardar aquella al molt alt senyor rey, a guardar de tot escàndel que per ocasió de les bandositats que huy són en aquest regne se poria seguir, tot hom de qualque condició sia estia arreat ab ses armes, enaxí que totes vegades que per los dits justícia e jurats, o per crida de manament de aquells feta, o per lurs missatgers seran requests, encontinent sien aparellats ab lurs armes per enseguir lo manament de aquells e per esquivar los dits escàndels, e per bon stament de la ciutat de València e de la cosa pública. E açò manen sots la pena de la feultat de la qual són tenguts al dit molt alt senyor rey.

E més avant manen que, com als dits honorables justícia, jurats e pròmens sia cert que alguns, en gran menyspreu de les provisions e manaments del molt alt senyor rey e de sos oficials, fan ajustalles de hòmens armats, axí de peu com de cavall, en la dita ciutat, per offendre uns e altres per pròpria auctoritat, no temén senyoria e sforçant-se metre torb e divisió en la ciutat, per les quals coses se porien enseguir nafres e morts, ço que Déu no vulla. Per ço, per esquivar los dits dampnatges, per conservació de justícia e per conservar leyltat al molt alt senyor rey, manen a tots ensemps que tot hom a cavall e a peu sia prest e aparellat ab ses armes, tota hora que request ne serà, per seguir lo dit justícia ab la senyera contra aquells qui seran inobedients a les dites provisions, manaments e ordinacions del dit molt alt senyor rey e de sos oficials, e açò sots pena del sagrament de feultat del senyor rey.

Ítem, notifiquen a tuyt que si los habitants de la dita ciutat e del terme de aquella, per execució de justícia ab mà armada, hauran a exir ab lo dit justícia fora la dita ciutat contra alguns inobedients als manaments e ordinacions del dit molt alt senyor rey e de sos oficials, que a hom armat a cavall seran donats e pagats dels béns dels dits inobedients mig florí per cascun dia per provisió, e a ballester tres sous e a lancer dos sous. E aquesta provisió serà comptada e pagada del dia que exiran de la ciutat tro que sien tornats en aquella.

Ítem, notifiquen més avant que lo dit honorable justícia encontinent, ab les companyes que li covendrà a exir de la ciutat, pendrà e retendrà lochs ||^{323r} alqueries e altres béns seents e movents dels dits inobedients per fer paga de la dita provisió e sou a aquells a qui serà deguda.

Encara manen més avant que tot hom qui habite en la dita ciutat o en los ravals de aquella sia tengut tenir e tinga a la sua porta un gran bastó o asta ab un gancho de ferre al cap, axí en alberch o casa com en obrador, per tal que si en lo veynat baralla s'esdevenia, aquells qui pus aprop seran de la dita baralla encontinent isquen ab los dits bastó o asta per departir la baralla. E si departir no la poran e d'aquèn nafres o morts esdevengudes seran entre los baralladors, que retinguen lo malfeytor, lo qual sia menat a la presó. E si aquell, en aquell instant retenir no poran, seguesquen aquell cridan «prenets-lo, prenets-lo, que aytal malefici ha feyt!». E com prés serà, sia menat a la dita presó per ço que prenga la justícia que merexerà segons fur e rahó, e qui contrafarà pagarà per pena cinch sous per quantesque vegades contrafarà, partidors lo un terç al molt alt senyor rey e lo terç a la obra dels murs de la ciutat, e l'altre terç al acusador.

Ítem, manen que alcun hom de qualque condició o stament sia no gos, de dia o de nit, anar per la ciutat o per los ravals de aquella armat o en altra manera desonestament. E qui contrafarà, serà procehit e enantat contra aquell en les penes establides en los furs de València.

Encara manen que tots aquells qui dins lurs alberchs o cases entren les cadenes de la ciutat, encontinent que senten alcuna baralla o cabuscol sien tenguts, sots pena de .LX. sous partidors segons que dessús, levar e fermar les dites cadenes en tal manera que tot malfeytor de cavall o de peu pusca ésser aturat per qualsevol persones. E açò per tal que porten e sostenguen la justícia que merexen, e per ço ó intimen a tot hom en general e a cascun special etc.

||^{323v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die veneris .XXI^a. novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la ciutat dessús dita, allí on e segons és estat acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

L'onrat en Vidal de Blanes, justícia criminal, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, en Johan Claramunt, justícia civil, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Goçalbo de Roda, n'Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en P(ere) Limiyana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Bernat Malet, en Gerou Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Salva-

dor Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Ramon Palayó, ¶^{324r} en Guillem Jordà, en Làzer d'Alamanya, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, en Ramon Rull, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en G(uillem) Adrover, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Berthomeo Quartero, en Bernat Antholí, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López.

Oïda relació en concell dels honrats en Johan Suau, racional, e en Johan Aguilar, síndich, per la qual lo dit concell fon cert la ciutat ésser segura e éntegra de les coses o quantitats que eren romases, a sabença dels dits racional e síndich, en concell celebrat a .XXXI. de maig proppassat, de les quals nomenadament e engrunada feren relació en lo present concell, e de la satisfacció d'aquelles, lo dit concell concordantment e agradable, attenant que àls no restave sinó fer liurament de la senyoria dels lochs, viles e castells nomenats e expressats en lo dit precedent concell, Penàguila exceptada, volch e atorgà que per lo dit síndich, feta primerament e atorgada per aquell absolució general a les universitats de cascun loch o vila, e als singulars d'aquella, de tots crims o delictes, crim de lesa majestat, falsadors de moneda, heretgia, trencadors de camins, sodomichs e homenyers acordadament exceptats, mas de totes altres penes civils e criminals, sia fet liurament de la senyoria de les dites \viles, castells e lochs en lo dit precedent concell expressats, al dit senyor rey o procurador d'aquell,/ donan poder a aquell de contractar sobre lo dit faedor liurament en tota aquella manera que serà necessària e l'acte requerrà, sens la qual aquell dit acte no pogués haver acabament.⁵¹

Tantost, sens altre intermedi, lo dit síndich fermà e hac per fermades en poder de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit honorable concell, aquelles, reebent les dites difinicions en la forma sobredita, presents per testimonis los discrets n'Arnau Claret e Berthomeu Rovira, notaris.

¶^{324v} Ítem, com lo concell de la ciutat hagués armades dues naus, segons li és lícit per provisions reyls per semblants causes de la dejús escrita, a obs o per pendre una nau que havia carregat de forment d'aquest regne per portar-lo a altres parts fora aquell, e la dita nau ab lo càrrech del dit forment sia estada presa per les dites dues naus armades e menada ací, a aquesta ciutat, on lo dit forment és estat descarregat e portat a l'almudín. E jassia, segons les dites reyls provisions, la dita presa nau e lo càrrech sien confiscats e y haja pena de cremar la nau, però lo dit concell concordantment, volent-se haver en açò misericordiosament, tant com toqua son interés e no pus, remet al patró la nau e als mercaders lo càrrech del dit forment, aquells dits emperò patró e mercaders pagan les messions del armament de les dites naus e del descarregar e portar lo forment a la ciutat, com aquelles precípuament deja haver e cobrar la ciutat

¶⁵¹ Al marge esquerre: *liurament dels lochs*.

d'aytals coses preses, segons forma de les dites provisions. Comet emperò lo concell als honorables jurats la declaració e departir entre·ls mercaders e patró quina part deu pagar cascun d'ells.⁵²

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die veneris .XXVIII^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida <públich de la ciutat de València>, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del concell de la ciutat de València, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat desús dita, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia en lo civil, ||^{325r} en Johan Escrivà, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en (en blanc), en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Johan Fabra, mossén Francesch d'Esplugues, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, mossén Francesch Monyoz, en Bernat Suau, en Jacme Ros, en G(uillem) Solanes, micer Berthomeu Sist, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Johan Constantí, en Bernat Esteve, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en G(uillem) Jordà, en Làzer d'Alamanyà, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en Bernat Cavanachs, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, en P(ere) de Puigmijà, en Gerart Box, en Bernat Pérez, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà.

Com en lo present concell sia estat deduyt que les tintes de la orgella e los sabons e la sosa que de present se fan en la ciutat e regne de València no són en aquella bonea que deuen ésser, e d'açò's sia fet en lo dit concell gran e madur raonament, al·legan ||^{325v} *pro et contra*, e per ço lo concell conegués que limitadament e dreta per aquell no y pogués ésser sens altra investigació e havedora examinació. Per tal, concordantment lo dit concell acomanà als dits honorables jurats que, ensemps ab l'onrat en Francesch Monyoz, mostaçaf en lo present any, e no sens aquell, ajustades a si algunes expertes persones en cascuna de les dites coses, e ço que sobre aquelles los dits honorables jurats e mostaçaf, ab les dites a si ajustades expertes persones, feta per aquells examinació de

¶⁵² Al marge esquerre: *naus*.

les dites coses hi ordenaran, declararan, faran, determenaran e proveiran allò sia seguit, e lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* ho à per ferm e agradable, e u loa e conferma e vol que haja tanta efficàcia com si per tot lo concell era fet, ordenat e determenat. E com los contractans les dites coses hajen exercides e usades aquelles tro en present per general e comuna tolerança e no pensants errar, per tal, lo concell proveex e vol que sien sens alcuna pena o penes, ne'l mostaçaf deja o puxa fer exacció d'aquelles com lo concell haja los dits contractans e usants \per/ no ésser encorreguts en aquelles per la dita excusable tolerança.

Ítem, com en lo present concell sia estat demanat que sia feta per la ciutat alcuna caritat a les dones de Penitència, nomenades Repenedides, de la dita ciutat, que passen gran fretura, e paregués al concell per servir de Déu ésser faedor, per tal, volch e comés als senyors de jurats que a llur coneguda facen la dita caritat en la suma que·ls sia viarés, la qual sia pagada de la peccúnia de la dita ciutat.⁵³

Ítem, fet raonament en concell dels feyts toquants la vall de Xelva,⁵⁴ lo dit concell concordantment, per algunes consideracions allí pensades, abdicà a tots los honorables jurats, axí als presents com als absents, e al síndich de la ciutat de València e a tots los procuradors, alcajts, batle e altres oficials de la vall de Xelva, e encara a tots altres qui de les coses dejús escrites haguessen alcun poder, tot e qualsevol poder que hajen ¶^{326r} per lo qual se poguessen estendre en o als dits fets de Xelva, o per lo qual en aquells fets pogués ésser proceït contra aquells o alcun d'aquells. Resumín lo dit concell e reservan a si tots los dits feyts, e solament lo dit concell donà e atorgà poder als dits jurats e síndich de fermar de dret per los dits feyts, e proseguir les fermes de dret que fetes són en e per aquells, e de protestar e requerre cartes públiques e de apel·lar e supplicar e proseguir les apel·lacions e supplicacions, e offerre escriptures a salvetat del dret de la ciutat. E més, volch lo dit concell que, sobre los dits feys, alcun no hagués poder de reebre o exeguir alguns manament o manaments que li fossen fets per qualsevol oficials ordinariis o delegats, com lo dit concell volgués que los dits manaments no puxen ésser fets sinó al concell general de la ciutat.

Testes huius rei sunt discreti Arnaldus Claret et Bartholomeus Rovira, notarii.

Ítem, oïda per lo concell estesa recitació feta en aquell per un dels honorables jurats dels tractes, provisions, engenys e maneres que·ls dits honorables jurats havien tengudes e fetes en e per los feyts de Xelva, la qual lo senyor rey manava pendre a sa mà per lo governador,⁵⁵ d'ací guarnín-se tant com havien pogut ab dolçor de paraules e fermes de dret e protestacions, a tirar lo governador que·l dit manament no exeguí, mesclan en açò supplicablement la senyora reyna, que és ací. E oït encara com per los dits honorables jurats eren estats donats a la dita senyora reyna, ara en sa partença,

¶⁵³ Al marge esquerre: *de les dones de Penitència.*

¶⁵⁴ Al marge esquerre: *Xelva.* ¶⁵⁵ Al marge esquerre: *Xelva.*

mil florins d'or per placar aquella e haver-la en curosa advocada, axí en aquests feyts en què la ciutat ha grans adversaris impugnadors e ¶^{326v} en tots altres feyts e negocis de la dita ciutat, e doents florins a un hom per causa no nomenador, qui molt pot valer e remeyar als dits feyts, lo dit honorable concell, \attés/ que la ciutat per los dits fets és en gran perplexitat e obversació, e ha mester diverses ajudes a placar lo senyor rey, que sia sa mercè de voler servar justícia en los fets de Xelva a qua (sic) la ciutat agradablement los sotmet e affecta per aquella ésser dirimits, hac per loable e ben fet e dignament la dació dels dits .M.CC. florins, e volch que aquells sien pagats de la peccúnia de la ciutat.⁵⁶ E noresmenys, com los dits feyts de Xelva sien molt cars a la ciutat, e a mitigar lo dit senyor rey, que axí la ciutat no oïda en son dret vol fer ocupar la dita vall, millor hi sia veu viva que mòrtua. Per tal, lo dit concell concordantment volch, ordenà e proveí que sien elets e trameses al dit senyor rey e a la senyora reyna sis solemnes missatgers, qui per los dits fets vagen als dits senyors e finen lo dits feyts ab lo dit senyor rey o ab la senyora reyna, si a aquella per lo dit senyor seran los dits feyts comeses, cometén lo dit concell als dits honorables jurats la elecció e nominació dels dits missatgers.

Ítem, lo dit concell concordantment comés als dits honorables jurats lo fet de la ajuda \o de ço/ que demanà en Guillem Ussall.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die mercurii tertia mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers del concell de la ciutat de València, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En Johan Claramunt, justícia civil, ¶^{327r} en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), jurats; mossén Francesch d'Esplugues,⁵⁷ en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, en Simó Çacreu, en P(ere) Liminyana, en P(ere) Dezpujol, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Luís López, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu

¶⁵⁶ Al marge esquerre: .M.CC. florins. Xelva.

¶⁵⁷ Ratllat: *Monyoz*.

Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en R(amon) Palayó, en Jacme Proençal, en G(uillem) Jordà, en Làzer d'Alamanya, en Matheu serra, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, n'Anthoni Cervera, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en G(uillem) Adrover, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Quartero, en Joan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en D(omingo) Viyoles, en Bernat Suau, en Jacme Ros, en Manuel Oriola.

Feta relació en present concell de les letres desaforades que'l molt alt senyor rey, salva sia la sua altea e reyal preeminència,⁵⁸ ha trameses al governador d'aquesta ciutat a ocupar la vall ¶^{327v} de Xelva de la senyoria de la dita ciutat, lo dit concell concordantment proveí e volch \que per aquesta raó e altres novitats/ aquella missatgeria proveïda en precedent concell, celebrat a .XXVIII. de noembre proppassat, sia feta en nombre de sis missatgers, ço és, un noble, un cavaller, dos doctors o licenciats e dos ciutadans, dels quals sia un l'onrat en Bernat Vidal, qui ja és en cort del senyor rey a Barcelona com a missatger de la ciutat per altres affers, e la nominació e elecció dels .V. elegidors qui seran companyons del dit en Bernat Vidal comet lo concell a indústria e voler dels honorables jurats en los estaments dessús dits. Als quals missatgers *nunc pro tunc et contra* lo dit concell donà a atorgà poder que expliquen a la dita senyora reyna, placan aquella, e li offiren que ells per la ciutat són prests de fer compromés en son poder, segons li fon offert dels dos punts toquats en concell celebrat a .XXIII. del mes d'octubre proppassat, e hagen poder de fermar aquell si axí serà acceptat, àls no mudat, e que d'açò la ciutat no's desexiria per sa reverència. E si no serà acceptat en aquesta forma, hagen poder de demanar e concloure lo dit feyt de Xelva a justícia, instant e demanant supplicablement lo dit fet ésser remés per lo senyor rey a justícia, e de impetrar rescrits e protestar humilment e reverencial del dret de la ciutat e salvetat d'aquell, e requerre cartes públiques totes altres novitats lexades.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. quarto,
die veneris duodecima die decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers del concell de la ciutat de València, als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, pròmens e consellers següents:

¶⁵⁸ Al marge esquerre: *Xelva*.

L'onrat en Vidal de Blanes, justícia criminal, micer Gabriel Palomar, assessor criminal, en Johan Claramunt, justícia civil, ¶^{328r} en Johan Escrivà, en Matheu Vidal, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en Guillem Jáfer, en Gilabert de Rexach, en Goçalbo de Roda, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, en Ramon de Salas, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Liminyana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Johan Sent Pol, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrió, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Berthomeu Amenler, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Jacme Proençal, en P(ere) Esteve, en G(uillem) Jordà, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni (en blanc), en Garcia Velard, en Bernat Pérez, en Johan Trilles, en Berthomeu Quartero, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curça, en G(uillem) de Jaqua, en Johan López.

Com alguns portogaleses en lur nau haguessen portat gran quantitat de pex salat de diverses maneres, que cau en vitualles, e per lur part fos demanat ¶^{328v} al present concell que poguessen descarregar e metre en la ciutat per vendre dins aquella dos tonells de vin blanch que han portat en la dita nau, lo dit concell, attés que·ls dits portogaleses han portades vitualles, per tal, dispensan aquesta veu, proveí e volch que·ls dits portogaleses sens alcuna pena puxen, ab albarà emperò del guardià del vi, puxen (sic) metre e vendre dins la ciutat los dits dos tonells de vi blanch.

Ítem, com la ciutat deja a l'honrat en P(ere) Johan, clavari de la peccúnia del General de la ciutat e regne de València, duy mília doentes sexanta-set lliures, .IIII. sous, .II. diners, a la ciutat e lochs de la contribució d'aquella toquants o pertanyents pagar del compartiment del dit General per dues terces, és a saber, del primer dia de setembre proppassat e del primer dia del present mes de deembre, per cascuna de les dites terces .M.C.XXXIII. lliures, .XII. sous, .I. diner, e altres quantitats que ha prestades al clavari de la dita ciutat a obs d'alcuns negocis d'aquella. Per tal, lo dit concell concordantment, volent-se tolre de tanta vergonya, proveí, volch e donà licència al honrat en Johan Aguilar, síndich de la dita ciutat, que per virtut del poder a ell ja donat per concell ab los honorables jurats, o qualsevol d'aquells, per pagar les dites quantitats carregue e vena sobre la ciutat al for o preu que trobar porà quatre mília sous censals, ab carta o condició de reembre aquells, e dels preus havedors sien pagades les dites quantitats e ço que degut és al dit honrat en P(ere) Johan segons bastarà.⁵⁹

¶⁵⁹ Al marge esquerre: *de carregar censal*.

Ítem, com los de la vila d'Algezira hajen respost als missatgers d'aquesta ciutat, ço és, mossén Johan Fabra e en Guillem de Solanes, qui foren ^{329r} llà trameses per la ciutat per causa de l'aygua appellada del Cano, que segons provisió reyal vol e pot pendre e traure del riu de la dita vila, que ells trametran ací lurs missatgers per aquesta raó a tractar ab la ciutat o fer resposta, e la dita lur tramesa se tarde en gran dispendi de la dita ciutat. Per tal, lo dit concell concordantment proveí que fos feta letra a la dita vila que, d'ací a digmenje primervinent per tot dia, hajen trameses los dits lurs missatgers. E passat lo dit dia sia request lo lochtinent de governador de la ciutat e regne d'aquella que, ensemps ab dos porters, vaja al loch on se deu pendre la dita aygua e, present ell, exseguín la provisió reyal se faça e man fer lo trench o ubertura per on se deu pendre la dita aygua appellada del Cano, ab manaments penals faedors per lo dit lochtinent a la dita vila que no perturben la dita obra en alcuna manera. E fet açò, romanguen los porters llà a guardar que la continuació de la dita obra no sia torbada, e per executar les penes si comeses seran e fer altres manaments de part del dit lochtinent, ab imposició de majors penes, e tot açò sia fet a despesa de la dita céquia faedora.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quarto,
die lune .XXII^a. mensis decembris, terç dia ans de la festa de Nadal,
en què's acostumat fer eleccions de justícies e altres officials.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Catalunyaí e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de jeneroses com de ciutadans de parròquies, ^{329v} d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícies, jurats, consellers e pròmens següents:

En Vidal de Blanes, justícia criminal, en Johan Claramunt, justícia civil, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Miró, en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, en Gilabert de Rexach, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, mossén Francesch Monyoz, en Ramon de Salas, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Johan Sent Pol, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Jacme Garbeller, en Berthomeu Amenler, en Johan Cabanes, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palanyó, en Jacme Peralada, en Jacme de Monçó, en P(ere) Esteve, n'Arnau Franco, en Francesch Roig, en Francesch Amalrich, en P(ere) Vilar, en

Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, ¶^{330r} en Guillem Ussall, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, en G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en Girart Boix, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Bernat Antholí, en Johan López.

En nom e ab la gràcia de Déu. Fetes primerament per los honorables jurats a tot l'ajust dels consellers, ab bones e covinents paraules, alcunes exortacions a fer bona nominació de justícies e dels altres oficials en aquest dia elegidors, fon proceït a elecció dels dits justícies e oficials altres. Et primerament, de justícia criminal per forma en privilegis e furs contenguda e totstemp observada, ço és, per forma de .XII. redolins, e aquest any esdevenidor e comptador de la propvinent festa de la Nativitat a avant contínuament ha ésser ciutadà segons fur, com lo justícia criminal qui huy és e finirà son any en la dita propvinent festa de Nadal és generós, segons dessús en lo present libre és notat. E servades totes les coses servadores e acostumades, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Tomàs e de Sent Andreu e de Sent Berthomeu, segons appàrech per restitució e publicació feta de les tres parròquies romanints en la dita sort.⁶⁰ E tantost aquí matex, l'onrat en Nicolau Pujada, batle general del regne de València, en lo dit concell resident, donà e publicà al dit concell en e per justícia en criminal de la dita ciutat a un any propvinent, comptador de la prop instant festa de Nadal a avant, l'onrat en Nicolau Tamarit, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Tomàs.

E tantost aquí matex, per la dita via o manera de sort ab redolins, fon proceït per lo dit concell en la forma acostumada a elecció de justícia en civil de la dita ciutat, de cavaller com a present ho fos ciutadà, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Sent Martí e de ¶^{330v} Sent Johan. E sopte, en la sobredita manera e la forma dessús propdita en la publicació de les parròquies de fora e de les romanents, lo dit honorable batle donà e publicà per justícia civil al dit propvinent any l'onrat mossén Gizpert Valleriola, cavaller, dat e nomenat a aquest ofici per la parròquia de Sent Andreu.

Continuan les dites eleccions, fon proceït de mantinent a elecció de justícia en los feyts civils tro en summa de .CCC. sous. E per semblant manera e la dessús dita forma de redolins observada, caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Berthomeu, de Sent Lorenç e de Sent Johan, e lo dit honorable batle donà e publicà a aquest justiciat al dit any esdevenidor lo discret en Francesch Amalrich, notari, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Johan.

Consegüentment, fon proceït tantost a elecció de lochtinent de justícia criminal per la forma e manera dessús dita de redolins, segons provisió reyal e ús e estil d'aquella a ençà observat, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Senta Caterina e de Sent Esteve. E lo dit honorable batle donà e publicà a aquest ofici per lo dit següent any en Berthomeu Amenler, dat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Esteve.

¶⁶⁰ Ratllat: *elecció*.

Més avant, lo dit honorable concell tantost e aquí matex proceí a elecció de assessors criminal e civils segons forma de privilegis e costum observada, ço és, ab sort de .VI. redolins e seguín, quant als assessor civils, la forma d'una provisió royal del molt alt senyor rey ara regnant, donada en Saragoça a .VI. de jener any .M.CCC.XCVIII., per la qual és estatuït e proveït que sien elets dos assessor civils. E preses per un inffant petit tres redolins dels dits .VI. redolins, e liurats als dits honorables jurats qui, uberts ^{||331r} aquells, publicaren e donaren en e per assessor en lo criminal l'onrat micer Francesch Blanch, licenciat en leys, e per assessors del civil los honrats micer P(ere) Català e micer Johan Manresa, licenciats en decrets, per al any esdevenidor qui començarà de la propvinent festa de Nadal a avant contínuament.

Noresmenys, fon proceït a elecció de obrers de murs e valls e de administradors de imposicions a un any, de Nadal propvinent a avant contínuament comptador, per forma de sort ab .XII. redolins segons és acostumat. E caygueren e vengren en les sorts d'aquestes eleccions les parròquies de Sent Andreu, de Sent Martí e de Sent Salvador, e uberts los tres redolins d'aquestes tres parròquies, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell, primerament, al offici de la dita obreria l'onrat en Salvador Ferrando, donat per la parròquia de Sent Salvador, e per administradors de les dites imposicions al dit esdevenidor any los honrats en Bernat de Pratboy e en Nicolau Pol, donats per les parròquies de Sent Andreu e de Sent Martí.

Ítem, lo dit concell, per forma de fur nou, proceí a elecció de corregidors e veedors dels advocats al dit esdevenidor any, e elegiren-hi los honrats micer Guillem Çaera e micer Berthomeu del Mas, ciutadans de la dita ciutat, e lo dit honrat micer G(uillem), qui present era, dix que no y consentia.

Rursus, lo dit concell proceí segons forma de fur nou a elecció d'examinadors de metges al dit any, e elegiren-hi los honrats mestre Jacme Maderes e mestre Bernat Oliver, físichs, ciutadans de la dita ciutat.

Les quals eleccions dels dits assessors, inclusive a avall e cascuna d'aquelles per si e en son cas e hora, foren publicades al present concell per los dits honorables jurats segons és acostumat.

Enaprés, dimarts, comptats .XXIII. dies de deembre del *proxime* dit any .M.CCCC.IIIII.

Constituïts denant l'onrat en Vidal de Blanes, donzell, justícia criminal de la ciutat de València, resident en la cambra de concell de la dita ciutat ab los ^{||331v} honorables jurats d'aquella, los honrats en Folch Erau e en P(ere) Calaf, jurats de la vila de Murvedre, e presents los dits honorables jurats de la dita ciutat e mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, e los testimonis encara dejús escrits, presentaren a aquell dit honrat justícia criminal tres redolins de cera vert, fets en la vila de Murvedre sobre la elecció de lochtinent de justícia criminal, los quals uberts per lo dit justícia atrobà de dins cascun d'aquells un albarà de pergamí petit, en la un dels quals era escrit en P(ere) Castellnou, en l'altre en Francesch Berenguer e en l'altre en Bernat Palomar, nomenats per lo concell de la dita vila al dit offici de lochtinent per l'any propvinent.

E tantost aquí matex, lo dit honrat justícia criminal, presents los dits honorables jurats e mi, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà qui dessus, e los testimonis dejús escrits, donà e publicà als dits honrats jurats de Murvedre los dits tres redolins, presentants e acceptants en nom de la universitat de la dita vila en lochtinent de justícia criminal, exercidor en la vila dessus dita de Murvedre per lo justícia criminal de la ciutat de València, elet al any propvinent, lo dit en Bernat Palomar, nomenat en un dels dits tres redolins.

Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto.

Dijous següent, festa de Nadal, principi del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC. cinch, comptats .XXV. dies del mes de deembre.

L'onrat en Nicolau Tamarit, elet justícia criminal al present e següent any, constituït denant l'altar major de la Seu de València dementre aquí's celebrava l'offici de missa major, ans de la liçó del sant Evangeli, jurà per Nostre Senyor Déu sobre la creu e los sants Evangelis denant ell posats e per ses mans tocats, en poder e mà del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, en presència dels honorables jurats de la dita ciutat e del poble ^{||332r} que allí era, e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del honorable concell de la dita ciutat axí com a pública persona stipulant e reebent aquestes coses en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany o pertànyer pot e deu, que durant lo temps de son officio o tant com tengués la cort del dit justiciat e administració d'aquell tendria e guardaria raó e justícia a totes persones e sens accepció d'aquelles, qualsque fossen e de qualsevol lochs, que haguessen o hauran plet en la cort denant ell, gitats e departits en tota manera tot oy, rancor, amor, gràcia, parentesch e veynat, e que per ell o per altre per alcuna raó no pendrà o pendre farà o consentrà, palesament o amagada, aver do, servey o promissió d'alcun o alguns o per nom d'aquells, qui pleyt han o hauran en la sua cort, ans de la fi del pleyt o après, ne ans que sia pagat o satisfet al creador o demanador, levarà alcunes penes de quarts o altres, e pendrà ab ell bons e leyls hòmens qui donen a ell consell, e darà drets juhís en tots pleyts en què jutjarà e celarà totes les coses que en secret e en consells e en dictar sentència o sentències <que> a ell serien descubertes.

E totes aquestes coses, sens engan e sens art e mal engeny, a bona fe, guardarà e a feultat del senyor rey, e observarà en totes coses los furs, privilegis e costumes de la ciutat aprovades e tots los pleyts jutjarà segons aquells. E noresmenys jurà specialment e expressa servir los privilegis reyls e los establiments del concell de la ciutat, atorgats e fets a no consentir ne dar loch, ans esquivar e castigar en totes maneres les tafureries, e senyaladament un privilegi del senyor rey en Jacme lo segon, donat en València en les kalendes de maig del any .M.CCC.XXI., parlant d'aquesta raó: posant pena de .C. morabatins d'or a tot justícia faent lo contrari per cascuna vegada. Axí matex, jurà que tendrà e observarà a la letra lo privilegi reyal e l'establiment del concell de la sobredita ciutat atorgat e fet a esquivar les correnties dels arroces. E encara jurà que tendrà e observarà los privilegis reyls e los establiments del concell de la dita ciutat

atorgats e fets en los alcavots e àvols fembres públiques e escuseres. Més avant, jurà que tots fets propis o d'altri apart posats entendrà per tot son poder o esforç en l'espaxament dels pleyts, e acordarà e ordenarà les sentències, ¶^{332v} e per ell no romandrà que-ls pleyts que seran en punt de dar sentència dins son any no sien determenats e finits per sentència dins lo dits (sic) temps.

Ítem, jurà que observarà l'establiment de la ciutat fet a .XXVIII. del mes d'agost de l'any .M.CCCC.III. vedant lo ges ésser més en vins o brises, sots imposició de grans penes, dels quals no farà gràcia o remissió alcuna ans les exigirà dels contrafaents, e en encercar aquest malefici se haurà bé e diligentment, faent dels delinqüents rigorosa execució sens tot perdó, remissió o gràcia que no'n puxa fer e, si u fa, sia encorregut en les penes peccuniàries allí apposades. E totes aquestes coses servarà si Déus li ajud e los sants Evangelis.

E tantost aquí matex, l'onrat en Berthomeu Amenler, lochtinent de justícia criminal qui dessús, féu e prestà semblant sacrament en poder del dit honorable batle.

Testimonis foren a aquestes coses los honrats micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist, Berthomeu Rovira, notari, e d'altres molts.

Dimerces, derrer dia del mes de deembre *anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto.*

L'onrat mossén Gizpert de Valleriola, cavaller, justícia civil dessús elet per aquest any, constituït denant l'altar major de la Seu de València jurà en poder e mà del dit honrat en Nicolau Pujada, batle dessús dit, sobre la creu e los sants Evangelis de Déu denant si posats etc. *Fiat in forma solita qui est jam supra.*

Testes venerabiles micer Johan Mercader, en Bernat Suau e en Miquel Martorell, notari, ciutadans de València.

¶^{333r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die lune quinta mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la ciutat, allí on e segons és estat totstamps acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

En Nicolau Tamarit, justícia criminal, mossén Gizpert Valleriola, justícia civil, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, en Ramon de Salas, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Johan Constantí,

en Bernat Esteve, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Làzer d'Alamania, ||^{333v} en Johan Garcia, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, en R(amon) Rull, en Miquel de Calatayiú, en P(ere) de Puigmijà, en Jordi Assensi, en Gerart Box, en Garcia Velard, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Johan Cotanda, en Berthomeu Veyà, en G(uillem) de Jaqua, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López.

Lo present concell, per urgent causa e per alguns aprovats e examinats esguarts concernents gran utilitat de la ciutat e ciutadans d'aquella, en lo dit concell raonats e ben ruminats, concordantment proveí que·ls corredors florentins e ytalians no sien admeses a offici de corredors, e si algun és estat admés que li sia manat per lo justícia que no·n ús.

Ítem, lo dit concell acomanà als dits honorables jurats que, ensemps ab lo mostaçaf, aforen les carns salades axí o al for que·ls serà benvist faedor.

Ítem, com per part dels coltellers e bayners de la ciutat de València fossen offerts certs capítols ordenats entre ells a profit de la cosa pública, e lo concell veés difícil e laguiós e quasi no congruent que d'aquells fos feta examinació o raonament en lo dit concell, que no·n ha clara informació, per tal, a profit e bé de la cosa lo dit concell concordantment comés als dits honorables jurats qui, ajustats a si aquells abtes pròmens dels dits dos officis que·s volran, ab aquells concorden e examinen los dits capítols. E lo present concell, ara per ladonchs e lladonchs per ara, loe, aprova e establex los dits capítols tals com per los dits honorables jurats e pròmens elegidors seran finats e concordats. E manà a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà seu, que aquells axí concordats per via d'establiment insertàs en lo present libre.⁶¹

Manus consiliorum (en blanc i sense foliar)

||^{334r} *Ihesus.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die veneris nona mensis januarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e pròmens següents:

¶⁶¹ Al marge esquerre: *coltellers*.

Mossén Gizpert Valleriola, cavaller, justícia civil, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, mossén Francesch Monyoz, en Ramon de Salas, micer Andreu Salvador, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en Francesch Verdú, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Johan Constantí, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en G(uillem) Jordà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en D(omingo) de la Rambla, en Miquel de Calatayiú, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, en Johan Trilles, en Johan Montanyés ^{334v} en Berthomeu Veyà, en Pere Curçà, en Johan de Ripoll, donzell.

Entesa la ornada explicació feta al present concell per l'onorable micer Francesch de Blanes, referendari de nostre senyor lo Papa en virtut d'una bul·la de cre\en\ça per lo dit sant Pare al dit concell tramesa, recitant al dit concell per sa explicació l'engrés que'l sant Pare ha disposat fer en un loch de Ytàlia, a ell segur, per la sancta unitat de la ecclésia de Déu posada en detestable cisme, exortant que en açò fos fet al sant Pare per la ciutat alcun subsidi. Aprés recés del qual dit micer Francesch, lo dit honorable concell, fet d'açò madur e estret raonament, concordantment deliberà que com expressament se dixés e's sabés per letres d'hòmens dignes de fe que'l molt alt e molt excel·lent senyor, lo senyor rey de Sicília, primogènit d'Aragó e senyor nostre, deu venir e s'espera \en breu/ en aquestes parts, no sab hom certament per què, que'l dit senyor o la venguda d'aquell fos esperada. E sabuda la causa de sa venguda, que la ciutat adonchs farà tal resposta al dit Pare sant que a Déu serà placent e a ell agradable, e aquesta resposta fos feta al dit honorable referendari e d'aquesta deliberació escrit al sant Pare.

Ítem, com de la crida que serà feta novellament dels arneses e arreus sortissen alguns duptes, dels quals era gran disceptació, lo dit concell, volén sobre allò proveir de pertinent medela fêu les ordinacions e declaracions següents:⁶²

Com per establiment de la ciutat sia proveït que cascú e cascuna puxa tenir e portar correges d'argent blanch o daurat, o guarnides en seda o en savastre, e alguns, abusants del dit establiment, porten correges per lo coll a ús o forma de collars, ço que no fon jamés entenció del establiment damunt dit. Per tal, lo concell de la dita ciutat declarà que cascun e cascuna pot portar correges d'argent blanch o daurat, o guarnides de seda o en savastre, cenyint aquells tan solament e no portant aquelles per lo coll.

¶ ⁶² Al marge esquerre: *capítols dels arreus*.

||^{335r} E com per alguns sia revocat en dupte si a algun o a alguna és legut portar ambre o cornalines en collars, arracades, patrenostres (sic) o en altres qualsevol arreus. Ítem, si als hòmens és legut portar ampreses de senyor que sien d'aur o d'argent, o d'altres matèries vedades en los dits establiments, lo dit concell declarà que les dites cornalines no sien vedades de portar, mas que qualsevol arreus d'ambre no poden ésser portats per algun o alguna, ni als hòmens és legut portar les dites ampreses daur o d'argent o d'altres matèries vedades en los dits establiments si ja no són ampreses del senyor rey o senyora reyina, o de lur primogènit, segons la forma contenguda en fur.

E los faents contra les dites coses o alguna d'aquelles encorren les penes dels dits establiments, segons en aquells és contengut. E manà lo concell les dites coses ésser publicades ab veu de crida pública per la dita ciutat e lochs acostumats d'aquella.

En los presents capítols, emperò, no sien enteses ne compreses infants ne fadrins tro en edat de .XV. en .XVI. anys, ne donzelles tro al dia de lurs noces exclusive, salvu que en aquell dia puxen portar corona e tot altre arnés d'or e d'argent, e de perles e de pedres fines que's volran, a cap e a coll tan solament.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die veneris .XX^a. mensis febroarii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans, d'officis de parròquies (sic) e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers ||^{335v} següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent del honrat mossén Gizpert Valleriola, justícia civil, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch de Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, micer Johan Mercader, en Ramon de Salas, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Vicent Falcó, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Johan Amalrich, en Jacme Proençal, en Làzer d'Alamanya, n'Anthoni de Campos, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en D(omingo) de la Rambla, en P(ere) de Puigmijà, en Garcia Velard, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en D(omingo) Vinyoles, en Johan López, en Bernat Suau, en Jacme Ros, en Nicolau Polo, en Francesch Aguilar, micer Gabriel Palomar.

||^{336r} Com per estatuts antichs sia vedat que de lana de pelades no sien fets draps a la vervina sots certes penes en los dits estatuts ordenades, per tal, lo dit concell concordantment volch e proveí axí com a pertinent que, si'l contrari és atrobat, que per lo mostaçaf sien executats los dits estatuts, totes pregàries e composició apart posades. E com sia deduït en dupte si'ls draps que són fets a la dita vervina de lana levada a la tesora, de pells mortes, caen en la dita proibició, com no's trob expressat en aquella, per ço lo dit concell concordantment, attés que és una matexa similitud, estatuí perpetualment que d'ací avant de la dita lana levada a la tesora de pells mortes no sien fets draps a la vervina, e si serà fet lo contrari hajen e sien sotmeses a la pena dels draps fets a la vervina de pelades, e a semblant d'aquells sien executats. Però com los fets tro ací de la dita lana de pells mortes no fos just ésser executats, donchs que per exprés no són trobats en la dita proibició volch lo concell que passassen sens alcuna pena e execució d'aquella, e que del dit estatud sia feta crida.⁶³

Ítem, com entre la ciutat, d'una part, e la honrada dona na Peyrona, muller del honrat en P(ere) Suau *quondam*, ciudadà de València, de l'altra, sia qüestió per quantitat de cent .LXXXXVIII. lliures, .X. sous que la ciutat o'l síndich d'aquella levà de la cort com a béns del dit *quondam* en P(ere) Suau, afferman la dita dona a ella pertànyer la dita quantitat axí com havent mellor dret. E la ciutat, axí com a no volent vexar sos ciutadans no degudament, haja fet regonèxer lo procés de la dita qüestió als advocats pensionats d'aquella, qui, vist lo procés, han feta relació la ciutat no haver dret en la dita quantitat o qüestió d'aquella, segons d'açò és estat cert lo dit concell. Per tal, concordantment proveí e volch, pus per consell dels advocats era dat la ciutat no haver dret, que d'ací avant lo síndich e sotsíndich desistissen de la dita causa, e fos la dita quantitat retornada en la cort d'on era estada levada per la ciutat, e per lo síndich o clavari d'aquella liuradora a la dita honrada dona Peyrona.⁶⁴

||^{336v} Més avant, com en lo present concell sien estades lestes algunes letres dels missatgers de la ciutat, qui de present són ab lo senyor rey a Barcelona, sobre'l fet de Xelva, a supplicar lo que sia sa mercè de remetre lo dit fet a justícia, per les quals és estada vista clarament la intenció que'l dit senyor ha en lo dit fet. E vistes les respostes abtament fetes per los honorables jurats als dits missatgers, e entre les altres una que pus derrerament és estada ordenada per trametre, la forma de la qual és estada lesta en concell, attenant que la dita resposta era estada bé deliberada per los dits honorables jurats e molt pertinentment, per tal lo dit concell, havent aquella per bona e bé pensada, proveí que fos tramesa als dits missatgers en aquella abta manera que era estada ordenada.⁶⁵

¶⁶³ Al marge esquerre: *estatut de draps de lana de pells mortes fets a la vervina.*

¶⁶⁴ Al marge esquerre: *de na Peyrona Suau.*

¶⁶⁵ Al marge esquerre: *Xelva. [In libro] literarum est.*

Com lo terç dia de Nadal proppassat fos elet assessor criminal l'onrat micer Francesch Blanch, licenciat en leys, e perquè era tramés ensemps ab altres en missatger al senyor rey a la ciutat de Barcelona, no poch ésser reebut d'aquell lo sagrament acostumat. Per tal, huy dilluns, comptats .XXVII. dies del mes d'abril any .M.CCCC.V., lo dit honrat micer Francesch Blanch, retornat de la dita missatgeria, constituït en la Seu de la dita ciutat denant l'altar major de la dita Seu, dita missa major, denant l'onrat en Nicolau Tamarit, justícia criminal d'aquella dita ciutat en l'any present, en presència del honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat sobredita, jurà e prestà sagrament en poder e mà del dit honorable justícia a Déu e als sants Evangelis que durant etc. *Prestitit in forma solita sicut superius in aliis est scriptum.*⁶⁶

Testes discretus P(etrus) Mironi, notarius, et Johannes Andreu, junior.

||^{337r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis, vicesima octava mensis aprilis.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebra<r> concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, micer Francesch Blanch, micer Bernat Abrí, micer Andreu Salvador, micer Berthomeu Sist, en Johan Suau, micer G(uillem) Çaera, mossén Francesch Monyoz, en Ramon de Salas, micer P(ere) Garcia, en Bernat Bordet, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Francesch Aguilar, en P(ere) Fontana, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Berenguer Abrí, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palayó, en G(uillem) Jordà, en P(ere) Vilar, en Jacme Diona, en Johan Garcia, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, ||^{337v} n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, en Miquel de Calatayú, en P(ere) de Puigmijà, en G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en Garcia Velard, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en G(uillem) de Jaqua, en Jacme Abelló, en Johan López.

¶⁶⁶ Al marge esquerre: *juramentum assessoris criminalis.*

Oyts los capítols lests en concell, tractats e concordats entre los honorables jurats dessús dits, de una part, e los missatgers de la vila d'Oriola, per part de la dita vila de l'altra, tocants effectualment assegurament de forment faedor cascun any per la dita vila a la dita ciutat, lo concell, attenent que'ls dits capítols e concòrdia d'aquells loablement eren útils a la dita ciutat e effugants grans dispendis e discòrdies, provey e hac per bo que'ls dits capítols fossen fermats. E donà licència als dits honorables jurats que, per auctoritat de lur offici, e al honrat en Johan Aguilar, síndich de la dita ciutat, per lo poder a ell ja atorgat, fermen, loen, atorguen e aproven los dits capítols ab los missatgers o síndichs de la dita vila d'Oriola. E promés lo dit concell *nunc pro tunc et econtra* haver per agradable e ferm tot ço que per aquells serà fet, paccionat, promés, stipulat e fermat et servat, axí com si per tot lo concell era estat fet e fermat.⁶⁷

Ítem, com la nau que és estada presa perquè havia carregat forment a Oriola per portar a altres parts, sia ensemps ab lo càrrech confiscada,⁶⁸ la meytat al senyor rey e l'altra meytat a la ciutat, segons forma de provisions reyal.⁶⁹ E en aquestes coses la ciutat moltes veus use de clemència, donchs que'l forment se ven en l'almudí de la dita ciutat, per tal, lo dit honorable concell concordantment comés als honorables jurats de la dita ciutat e al síndich d'aquella que, en quant toque la part e interés de la ciutat, e no pus, puxen a lur bon arbitre remetre e perdonar les penes e interés de la part de la dita ciutat, ha-^{338r}vent lo dit concell *nunc pro tunc* agradable e ferm tot ço que per los dits honorables jurats e síndich sobre les dites coses serà fet, promés, lexat, perdonat e remés e ordenat de la part e interés toquant la ciutat, e no pus, ab totes ses dependències, emergències e annexitats, e sens deducció de despeses e a tot lur valor, segons dit és.

Més avant, com de recent lo senyor bisbe mogué qüestió si deure haver delme del pastell que's fa en la ciutat e en totes parts del regne que són de son bisbat, e de les fulles de les moreres \e morers/ que's fan e són distribuïdes en sirigants, e d'alcunes altres coses, e provenga la dita qüestió de fresch com de poch temps a ençà les dites coses són estades introduïdes fer en aquest regne, on antigament no era en cura o ànsia de gens. E del pagar o no pagar delme de les dites coses sia tractat, a esquivar dispendis e brògit de pleyt, ésser fet compromés ab lo dit senyor bisbe \e capítol,/ segons és estat ja ab aquells convengut per tots aquells de qui és interés. Per tal, lo dit honorable concell concordantment, havent açò per cosa pertinent, proveí, volch e atorgà que'l honrat en Johan d'Aguilar, síndich de la ciutat, per lo poder a aquell atorgat face e ferme compromés bastant ab lo dit senyor bisbe \e capítol/ de la dita qüestió, en poder d'aquelles persones que per ell e tots los altres de les ciutats, viles e lochs del seu bisbat serà covengut ab lo dit senyor bisbe, sots aquelles penes e obligacions que's volrà e serà covengut, durador per aquell temps que les parts volran.⁷⁰

¶⁶⁷ Al marge esquerre: *provisió de fermar los capítols d'Oriola.*

¶⁶⁸ Repetit: *confiscada.* ¶⁶⁹ Al marge esquerre: *de la nau de forment presa.*

¶⁷⁰ Al marge esquerre: *del compromés faedor sobre lo delme de les fulles de les moreres.*

Ítem, lo concell acomanà concordantment als senyors de jurats lo fet de les escoles, de què és estada feta paraula en lo concell per l'onrat en Salvador Ferrando, e que s'i tenga aquell orde que deu. E açò·ls fo comanat *cum incidentibus emergentibus et annexes*, e que's estenga a les escoles que huy són e seran d'ací avant, hoïdes les raons e proposició del dit honrat en Salvador Ferrando.⁷¹

Ítem, lo concell concordantment, present l'onrat en Salvador Bovet, guardià del vi, remés graciosament al frare de Sent Francesch, Castells, e a'n Guillem Miró, de Ruçafa, qui havien mes vi dins la ciutat de fora la contribució d'aquella, les penes comeses per la dita raó, e fon proveït que·ls fossen resti-^{||338v}-tuïdes les bèsties e vexells en què era estat mes e portat. E dispensan aquesta veu, lo dit concell donà licència als patrons e mariners de les naus de Barrumeda que, per tal com han portat vitualles a aquesta ciutat, puxen metre dins la ciutat, ab albarà del guardià del vi, .X. jerretes de vi poques e aquí vendre o beure aquell.⁷²

Post hec, die veneris, comptats .VIII. dies del mes de maig del *proxime* dit any .M.CCCC.V.

Los *proxime* dessús dits honorables jurats, als quals per concell celebrat dessús a .XXVIII. dies del mes de noembre del any proppassat, les coses dejús escrites eren estades comeses per lo dit concell, del·liberaren, volgren e ordenaren per lo poder e comissió a ells feta que, de la peccúnia de la ciutat, fossen donades e feta subvenció e caritat, per honor de Déu, de trenta lliures, e com d'aquelles lo clavari de la ciutat los hagués anticipades .XV. lliures sens albarà, manaren que fos fet albarà al clavari de .XXX. lliures, a les quals los fes compliment sobre les .XV. lliures que ja tenien.⁷³

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC.Vº.,
die sabbati nona mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

^{||339r} En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, micer Francesch Bla<n>ch, assessor criminal, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch d'Esplugues, en G(uillem) Jàffer, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Johan Ferrando, mossén

¶ ⁷¹ Al marge esquerre: *de les scoles*. ¶ ⁷² Al marge esquerre: *vi que les naus de Barrumeda puxen metre ab albarà del guardià del vi, portant vitualles a aquesta ciu-*

tat, .X. jerretes poques, vullés per a beure o per a vendre.

¶ ⁷³ Al marge esquerre: *del albarà de les .XXX. lliures que foren donades per honor de Déu per los honrats jurats.*

Francesch Monyoz, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Francesch Aguilar, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Martí Civera, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Palayó, en P(ere) Esteve, n'Arnau Franco, en G(uillem) Jordà, en P(ere) Vilar, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Vicent Vilar, en Miquel de Calatayú, en P(ere) de Puigmijà, en Matheu Miró, en Garcia Velard, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en P(ere) Curçà, en Jacme Abelló, en Johan López, en Bernat Suau, en G(uillem) Solanes.

Sobre'l derrocament o levament request ésser fet de un barandat o exida que és en lo carrer de Sent Nicolau, appellat dels Cavallers,⁷⁴ que és en l'alberch o cases d'en ¶^{339v} Ferrando, lo qual està axí impertinentment que envilex o deturpa la bellea del dit carrer, e encara à perill, lo dit concell concordantment ho comés als honorables jurats e a lur determinació e juhí, e si deliberen lo dit derrocament o levament de barandat, que ço que costarà o deurà ésser pagat per aquell, volch lo concell que fos pagat de la peccúnia de la dita ciutat, axí e tant com serà conegut fer per los dits honorables jurats.

Ítem, com per part del reverent abbat de Valldigna sia estat dit en lo presén concell que'l molló que la ciutat novellament <ha> posat en departiment del terme de la ciutat, del qual és Cullera, e dels límits de la dita vall, és estat mes e posat alcun troz dins los dits seus límits, pregan que fos tornat a loch pertinent e degud, dién que'l dit abbat ha privilegi de sos límits. Per tal, lo concell concordantment acomanà als senyors de jurats que, ensemps ab los advocats pensionats de la ciutat, regoneguen o facen regonèxer lo privilegi vanat e la posició del dit molló, e vist, facen-hi ço que'ls parega faedor per raó e bona justícia.⁷⁵

Ítem, com per alguns nobles e cavallers e altres gentilshòmens sia estat de paraula exposat en lo present concell, per via de greuje, que ells serien molt perjudicats e estrets en los capítols e ordinacions dels arreus, pregan que fos reduït a alcun bon tall. Per tal, lo concell, atés que fer açò requer espay e deliberació, sots regoneximent e prescrutació d'aytals ordinacions antigament fetes, concordantment proveí e comanà als senyors de jurats que estretament regoneguen e puntuada totes les ordinacions e estatuts tro en present fets toquants los dits arreus, e pensen entre si que s'i pot fer o mellorar, e açò fet, facen-ne paraula al primer concell per ço que y puxa proveir segons li parrà faedor.⁷⁶

¶⁷⁴ Al marge esquerre: *del enderrocament de barandat d'en (en blanc) que és en lo carrer de sent Nicolau.*

¶⁷⁵ Al marge esquerre: *del molló que és departiment del terme de Cullera e dels límits de Valldigna.*

¶⁷⁶ Al marge esquerre: *dels arreus.*

¶^{340r} Ítem, com lo present concell hagués haüdes dues letres, una del molt alt nostre senyor lo rey, altra del molt car son primogènit, rey de Sicília e senyor nostre, havent effectualment que, per alguns ardots que havien haüts de la isla de Sicília, convenia que'l senyor primogènit e rey passàs breument a la dita isla per posar aquella en algun tranquil·le estat, en subsidi del qual passatge demanaven que la ciutat donàs dues galees armades a .IIII. meses. Sobre que lo dit concell, haüt gran col·loqui e madur pensament, jassia la dita ciutat, axí per lo gran do que era estat fet novellament al dit nostre senyor lo rey e per molts altres càrrechs, fos vehementment depauperada, però, per molts esguarts en lo dit concell raonats, proveí, voch e atorgà que als dits senyors, a obs del dit passatge, fos offerda una galea armada de la peccúnia de la ciutat a .IIII. meses, lo dit senyor primogènit e rey de Sicília emperò passant a la dita isla personalment e faent lo dit transfret. Axí emperò, que lo dit concell ne la ciutat no sien ne volen ésser tenguts ne obligats, ells ne la galea, per estatge, duració o tarda de més temps de .IIII. meses, ne per sou de la dita demesia.⁷⁷

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XII^a. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers del honorable concell, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, ¶^{340v} en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, en Ramon de Salas, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en Simó Çacreu, en Bernat Carbonell, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en Ramon Palanyó, en G(uillem) Jordà, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiza, en G(uillem) Ferriol, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, en Miquel de Calatayiú, en

¶⁷⁷ Al marge esquerre:
de la galea emprastada al senyor rey per raó del passatge del senyor rey de Sicília a .IIII. meses.

G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en Gerart Boix, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en Jacme Abelló, en Johan López, en Bernat Suau.

Com en aquesta ciutat haja mirva de carns salades, per ço com no són encara aforades segons aquest temps, per tal lo concell concordantment comés als dits honorables jurats e mostaçaf que s'enformen del for que huy val la lliura e, segons la informació que hauran, a lur bona coneguda aforen la lliura de la carn salada de porch e de truja, sots o a·quell for que·ls serà benvist.⁷⁸ E ¶^{341r} proveí lo dit concell e manà a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà seu, que la taxa que·ls dits honorables jurats e mostaçaf farien e ordenarien escrivís en el libre de consells, cor aquella lo dit concell *nunc pro tunc* havia per ferma e agradable axí com si per lo dit concell era feta.

Ítem, com per concell precedent sia proveït ésser armada, de la peccúnia de la ciutat, a .iiii. meses una galea a obs del passatge o transfret que·l molt alt e car senyor nostre, lo primogènit d'Aragó e rey de Sicília, qui en breu deu passar a la dita isla per posar aquella en tranquil·le estat, e l'armament de la dita galea sia atorgat ab condició que la ciutat ne la galea no sien o romanguen obligades sinó per lo sou dels dits quatre meses e no més avant, o per major temps o estada. Per tal, lo dit concell, volent-se encautar d'aquestes coses, proveí e acomanà als senyors de jurats qui són de present, o a lurs successors qualsque sien en lo dit offici, que ensemps ab los advocats pensionats, tots o ab qualsevol d'aquells, ordenen, facen e fermen capítols *ab quisque* sia o serà patró de la dita galea, per los quals sia paccionat e promés la ciutat e la galea e los arreus d'aquella no ésser tengudes, obligades o astrets sinó tan solament a o per lo sou dels dits quatre meses e no ultra, o a més o major temps d'aquells quantque sia, gran o poch, per quinasvol urgent o necessària causa, e d'açò romanguen desobligades e exemptes la ciutat e la galea ab ses exàrcies per promissió del dit patró e pacte faedor ab aquell a coneguda dels sobredits.⁷⁹

Ítem, com al armament de la dita galea la ciutat, que àls no ha de què puxa fer aquell, haja obs diners, e lo dit acte requira celeritat segons espesses letres del senyor rey e del dit son primogènit, rey de Sicília, e no haja en aparell de què mils se puxa socórrer sinó per via de carregament de censal,⁸⁰ per tal, lo dit concell concordant proveí e donà licència al hon-¶^{341v}-rat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat de València, o a son⁸¹ substituït e a qualsevol d'aquells, que, ensemps ab los dits honorables jurats o ab qualsevol d'aquells, per lo poder ja donat al dit síndich e sotsíndich puxen vendre e carregar sobre la ciutat e béns de la universitat e singulars d'aquella tant censal mort en nua percepció, sots condició de quitar e reembre aquell, com porà ésser trobat e haüt per preu de sis milia florins \d'or/ e fins en aquells inclosament,

¶⁷⁸ Al marge esquerre: *que·ls jurats e mostaçaf, a lur bona coneguda, aforen la lliura de la carn salada de porch e de truja.* ¶⁷⁹ Al marge esquerre: *per lo prés-*

tech de la galea feta al senyor rey de Sicília a .iiii. meses. ¶⁸⁰ Al marge esquerre: *de vendre censal per raó de pagar lo sou de la dita galea.* ¶⁸¹ Ratllat: *lochti.*

a una o moltes persones dementre lo preu, ensemps o departidament, no pas los dits .VI^m. florins o preu d'aquells.

Ítem, en aquest dia lo dit concell, axí com havent més veus per via de escrutini, elegiren en patró de la dita armadora galea l'onrat en Bernat Suau, ciutadà de la ciutat de València.⁸²

Post hec, die veneris .XV^a. (sic) die maii any propdit de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V.

Los honorables jurats, ensemps ab l'onrat mossén Francesch Monyoz, mostaçaf en l'any corrent, haüda clara certificació e informació del for que de present se ven la carn salada de porch, per la comissió a ells feta per lo propprecedent concell taxaren que la lliura de la carn salada de porch se vena a for de .XVIII. diners, e açò dur tro a les carnssalades novelles exclosament, e la lliura de la truja a .XVI. diners tro als dit temps.⁸³

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XVIII^a. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayiú e Vi-^{342r}-cent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és estat acostumat tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer Guillem Çuera, micer Johan Ferrando, en R(amon) de Salas, mossén Francesch Monyoz, en P(ere) Miró, micer Francesch Blanch, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Francesch Aguilar, en Simó Çacreu, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en Ramon Palayó, en Jacme Proença, en P(ere) Esteve, en Francesch Roig, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, en Johan Garcia, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riu-darenes, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Antoni Cervera, en Ramon Rull, en Jordi Assensi, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curça, ^{342v} en Jacme Abelló, en Johan López.

¶ ⁸² Al marge esquerre: *com l'onrat en Bernat Suau fon elet en patró de la dita galea.*

¶ ⁸³ Al marge esquerre: *for de carns salades.*

Sobre la mare demanada ésser feta en les parts prop l'alberch d'en Jacme Dezpuig, com requira alcuna investigació sobre alcunes qualitats o pertinències de son decorriment, per tal lo concell concordantment remés e comanà als dits honorables jurats e a mossén Francesch Monyoz, mostaçaf, e a n Johan d'Aguilar, síndich, que vejen la cosa a ull e on fàcilment e bona la dita mare porà haver decorriment. E si trobaran e veuran aquella poder e deure ésser feta, considerat son decorriment e totes altres coses consideradores en semblants mares, atorguen e permeten de fer aquella. E que en la facció d'aquella pach la ciutat ço que és acostumat pagar en semblants mares noves, la qual paga sia feta de la peccúnia de la obra de murs e valls de la dita ciutat, en son orde tan solament e no enans. E proveí que·ls carrers que són tanquats d'aquella part sien uberts, la qual ubertura faça o faça fer e man lo dit honrat mostaçaf per aquells de qui's pertany de continent sens tarda.⁸⁴

Més avant, a major excusa e superhabundant cautela foren, per los dits honorables jurats, en aquest concell altra veu deduïts los capítols tractats e raonats e formats sobre lo tracte d'aquesta ciutat ab la vila d'Oriola per causa de assegurar formament d'aquella vila portador a aquesta ciutat, los quals capítols, per concell celebrat a .XXVIII. d'abril proppassat, fon proveït deure ésser fermats e atorgats.⁸⁵ E feta gran discussió e raonament en concell dels dits capítols e d'alcunes qualitats d'aquells novellament mogudes, les quals estesament e engrunada ab alguns interesses de privats ciutadans de la dita ciutat, foren raonades en lo dit concell, alguns pro altres contra, fon la molt major part del dit concell en concòrdia per molts esguarts profitoses a la ciutat e aquí raonats, fet escrutini de veus les quals foren moltes més en aquest part que·n son contrari, e d'aquèn proveït que·l dit feyt o contracte capitulat fos comés al dits honorables jurats e a la major part d'aquells e a lur bona coneguda. E axís seguí que·l dit concell e major ^{343r} part d'aquell comanà e comés als dits honorables jurats e a la major part d'aquells que·l dit capitulat contracte finen ab la universitat d'Oriola, e síndich o síndichs d'aquella, en totes aquelles maneres, pactes, obligacions, covinences, partits e qualitats que mils los parega e·ls sia benvist, a lur bona coneguda e arbitre, arribant o no arribant interés d'alcun privat d'aquesta ciutat, mas facen·hi son poder de arribar·lo; però si fer no's pot lo contracte, no sia desdit per part de la ciutat ne romanga romput per lo dit no arribat interés de privat o per altre qualsevol incident sobrevinent, mogut o per moure. E aquest finament, acceptació e conclusió del dit contracte, lo dit concell o la major part d'aquell concordantment comanen als dits honorables jurats e major part d'aquells, ensemps ab totes ses dependències, emergències e annexitats, e totes altres coses sens les quals lo dit contracte no pogués haver acabament. E manà lo dit concell al honrat en Johan Aguilar, síndich d'aquell, que·ls dits capítols e contracte, per lo poder a ell ja atorgat, ferme ab los síndich o síndichs

¶ ⁸⁴ Al marge esquerre: *de la mare faedora en les parts prop del alberch d'en Jacme Dezpuig.* ¶ ⁸⁵ Al

marge esquerre: *del tracte dels capítols raonats e tractats entre la ciutat e la vila de Oriola.*

de la universitat de la dita vila, si e segons e sots aquelles maneres, formes, pactes, penes, sacraments, clàusules e cauteles que per los dits honorables jurats e major part d'aquells serà clos, finat, covengut e li serà dit, com lo dit concell e major part d'aquell *nunc pro tunc et econtra* haja per ferm e agradable tot ço e tant, e sots aquelles formes e condicions, que per los dits jurats e major part d'aquells serà clos e finat, e per lo dit síndich fermat e promés, e volch que haja tanta efficàcia e valor com si per tot lo concell era concordantment finat, fermat, jurat e promés.

Post hec, die veneris .XXII^a. mensis maii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V.

Ramon Artús, crida públich de la ciutat de València, féu relació a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats, si de manament dels justícia e jurats dejús escrits, ab nafil, trompes e tabals e per los lochs acostumats de la ciutat, haver feta la crida dejús següent:⁸⁶

Ara ojats que us fan saber los honorables justícia criminal.⁸⁷

||^{343v}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die lune .XXV^a. mensis \maii/.⁸⁸*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, micer Johan Mercader, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dezpujol, en Simó Çacreu, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Palayó, en P(ere) Esteve, en G(uillem) Jordà, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, en Matheu Serra, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en G(uillem) Ussall, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, n'Anthoni Cervera, en Ramon Rull, ||^{344r} en Miquel de Calatayú, en G(uillem) Adrover, en Jordi Assensi, en Bernat Pérez, n'Andreu Reig, en Bernat Valent, en Johan

¶ ⁸⁶ Al marge esquerre: *crida feta per raó de les bandositats*. ¶ ⁸⁷ Al marge dret: *vide que in tali signo +*.

El document amb el text de la crida continua en el full 344v. ¶ ⁸⁸ Ratllat: *junii*.

Trilles, en Johan Montanyés, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en Jacme Abelló, en Johan López, en Vicent Granollés, en Bernat Suau, en Nicolau Pol, en Jacme Esteve de Limoges, mossén Bernat Escorna, en G(uillem) Solanes.

Fon recitat en lo present concell lo robament e dan que Johan del Castiello ab una galea sua havia fet en la galiota de València, de què era patró en Bernat de Monçó, e de la mort donada per los de la galea en la persona del dit en Bernat e d'altres de la dita galiota, e les provisions que eren estades fetes e la imformació manada reebre per los dits honorables jurats, e les letres escrites d'aquesta raó al senyor rey e a son primogènit, lestes en concell. Lo dit concell concordantment hac per bo e agradable tot ço que per los dits honorables jurats era estat deliberat e fet en lo dit acte, e volch e proveí que les dites letres, axí com a bones, fossen trameses al dit senyor rey e a son primogènit, segons era estat deliberat per los dits honorables jurats. Proveí més e hac per bo que per los dits honorables jurats, als quals lo concell ho comanà, sia elet un dels dampnificats mercaders en la dita galiota en missatger de la ciutat, qui vaja al dit senyor rey ab les dites letres d'ell e de son primogènit, al qual missatger sien fetes letres de creença e que per los dits honorables jurats sia dat a aquell en memorial certa forma sobre la explicació que haurà a fer de la creença que serà tramesa als consellers de Barcelona, si's covendrà aquella ésser liurada als dits consellers.⁸⁹

Més avant, lo dit concell proveí e volch, per bon expedient de l'acte propdit, que fos sobrescrit al present en l'armament e espaxament de la galea proferta al senyor rey de Sicília, fins que fos haüda resposta del dessus dit missatger trametedor al senyor rey e d'en Bernat Vidal, qui és llà per missatger de la ciutat, a qui és estat escrit del cas sobredit.

¶^{344v} Jurats⁹⁰ e pròmens de la ciutat de València, de part del senyor rey: Que per bon estament de la dita ciutat,⁹¹ e per guardar aquella al dit senyor rey de tot escàndel que per ocasió de les bandositats que huy són en aquest regne se poria seguir, tot honrat hom sia e estia arreat ab ses armes, enaxí que totes vegades que per los dits justícia e jurats, o per crida de manament d'ells feta, o per lurs missatges seran requests, encontinent sien ab lurs armes ab los dits justícia e jurats per exeguir lo manament d'aquells a esquivar los dits escàndels e per bon estament de la dita ciutat. E açò manen sots la pena de feeltat de la qual són tenguts al dit senyor rey.

Més avant, fan saber a tots menestrals de qualsevol ley o condició sien que no's mesclen o facen part en alcuna de les bandositats, ne isquen a alcuna brega que sia d'aquelles, ans estiguen simplament e honesta faent lurs affers, sinó aquells tan solament que per los dits justícia, jurats e pròmens especialment seran demanats e requests. E açò sots pena de la feeltat en què són tenguts al dit senyor rey.

¶⁸⁹ Al marge esquerre: *del robament fet en la galiota de València per Johan del Castiello.*

¶⁹⁰ Un senyal de + amb punts ens indica que el document amb la crida continua del final del full 343r.

¶⁹¹ Ratllat: *de València.*

Ítem, notifiquen e manen a tots aquells dins los alberchs o cases dels quals entren les cadenes, sots pena de sexanta sous partidors lo terç al senyor rey, e lo terç a la obra de murs e valls e l'altre al accusador, que leven e fermen les cadenes tantost que senten alcuna baralla o cabuscol en la ciutat, en manera que tot malfeytor de cavall o de peu pusca ésser aturat e pres per qualsevol persones, per ço que sostenga la pena que merexerà.

En aquest matex dia de divenres .XXII. de maig.

En Guillem Ferriol e en Francesch Pérez, fusters e mestres d'obra de vila, a qui verbalment per los senyors de jurats fon comanada la taxació dejús escrita, ab voler de la part feren relació e dixeren que ells havien vist a ull lo barandat que és en les cases d'en Ferrando de Sent Martí, en lo carrer de sent Nicolau appellat dels Cavallers, lo qual la ciutat, per enbellir lo dit carrer, manà ésser derrocat. E han extimat e extimen aquell e ço que'n deu ésser derrocat, per totes coses, a valor o extimació de vint lliures de moneda reyal de València, e tant ne deu ésser pagat per la ciutat e no pus.⁹²

||^{345r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V^o.,
die sabbati .XXX^a. mensis maii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Vicent Gil e en Berthomeu de Calatayiú, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp celebrat concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Guillem Jàffer, en Goçalbo de Roda, micer Francesch Blanch, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, mossén Francesch Monyoz, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en Francesch Aguilar, en P(ere) Dezpujol, en Bernat Leopart, en Bernat Carbonell, en Miquel Amat, en Gerau Bou, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Salvador Bovet, en Martí Civera, en Miquel Martorell, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en R(amon) Palayó, n'Arnau Franco, en G(uillem) Jordà, en Jacme Diona, en Làzer d'Alamanya, en Johan Garcia, n'Anthoni de Campos, en Bernat Cavanachs, en Johan Garcia, en G(uillem) Ferriol, en Francesch Riudarenes, en Jacme Sabastià, en Miquel de Miravet, en Vicent Vilar, en Miquel de Calatayiú, en Jordi Assensi, en Garcia

¶⁹² Al marge esquerre: *taxació de barandat d'en Ferrando de Sent Martí, construït en la parròquia de Sent Nicholau, en lo carrer dels Cavallers.*

Velard, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en Johan Cotanda, en Bernat Antholí, en Berthomeu Veyà, en P(ere) Curçà, en Jacme Abelló, en Johan López, en Bernat Suau, en G(uillem) Solanes.

¶^{345v} Lo present concell, al qual fon feta relació de les coses dejús escrites, proveí, volch e manà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que ferme lo compromés tractat ésser fet per la ciutat ab los honrats en Francesch Dàries, pebordre, e en Romeu de Soler, artíaca de la Seu de València, en poder dels honorables micer G(uillem) Çuera, micer Johan de Moya, e micer P(ere) Català, sots aquelles penes e clàusules que's volrà e convendrà ab les altres parts.⁹³

Ítem, com segons relació feta en concell l'onrat en Johan Aguilar, en molts negocis toquants la ciutat que ordinàriament no cayien en l'ofici del sindicat de la ciutat, haja curosament e ab sobirana diligència treballat, de què és digne de remuneració. Per tal, lo dit honorable concell taxà a aquell en remuneració dels dits extraordinaris treballs sostenguts en tot lo temps passat tro en present, extraordinàriament, cent florins d'or valents .LV. lliures, les quals volch, proveí e manà que li fossen pagades de la peccúnia de la dita ciutat ultra son salari ordinari, que no comprén los dits treballs.⁹⁴

Ítem, lo dit concell loà, aprovà e ha per acceptable e ben fet los doents florins que per los dits honorables jurats són estats donats a dos hòmens, en lo dit concell per los dits honorables jurats nomenats, e attenent que la causa fon pertinent e remeyable de molts greujes de la ciutat, volch que d'aquells fos fet albarà al clavari de la ciutat, qui aquells ha bestrets de la peccúnia d'aquella, ab lo qual li sien reebuts en compte sens altra cautela.⁹⁵

Ítem, lo dit concell, hoïda una letra del senyor rey de Sicília, primogènit d'Aragó, proveí e volch que la galea promesa al dit senyor sia espaxada d'armar e mesa a punt sens levar-ne mà.⁹⁶

Ítem, lo dit concell comés agradablement als dits honorables jurats e a lurs successors en lo dit ofici que, ab persones expertes, regoneguen los alberchs o part d'aquells que's han a derrocar a examplament d'aquell angust carrer que és prop les cases o alberch de l'honorable en Nicolau Çapujada, responent a la lotga dels mercaders, e extimen o facen extimar ço que y farà a derrocar e pendre a obs del dit examplament, e senten de lur poder si·ls veyins hi volran participar en alcuna cosa o no, e facen-ne relació en concell per ço que aquell hi puja mils proveir.⁹⁷

¶⁹³ Al marge esquerre: *sobre'l compromés fermat entre lo síndich de València, d'una part, e en Francesch Dàries, pebordre, e en Romeu Soler, artíaca de la Seu de la altra.* ¶⁹⁴ Al marge esquerre: *de la remuneració feta a'n Johan d'Aguilar, síndich de València, de .C. florins per treballs.* ¶⁹⁵ Al marge es-

querre: *de .CC. florins donats a dos hòmens per lo consell.* ¶⁹⁶ Al marge esquerre: *que la galea promesa al senyor sia spatxada d'armar e mesa a punt.* ¶⁹⁷ Al marge esquerre: *del regoneximent del carrer stret que és prop l'alberch d'en Nicholau Çapujada e responent a la lotga per enderrocar e examplar aquell.*

‖^{346r} Ítem, com en lo present concell sia estat dit e feta relació que n Guillem de Luna, a tots obs que l hagen los honorables jurats e altres oficials de la sala en absència dels verguers, e com aquells son empaxats e occupats en altres negocis de la ciutat, és volenterós a servir e exeguir los manaments dels dits honorables jurats, de què en l'any de la present juraderia ha sostenguts diverses treballs. Lo concell, attenant ésser digne de ésser remunerat, comés als dits honorables jurats, qui mils saben los treballs, la suma de la remuneració a aquell faedora, manant a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà seu, que aquella taxació que seria feta per los dits honorables jurats dels dits treballs notats en lo present libre, e volch que aquella li fos pagada de la peccúnia de la dita ciutat. E tantost partit lo concell, los dits honorables jurats taxaren al dit en G(uillem) de Luna per los dits treballs *decem* florins d'or comuns d'Aragó valents .v. lliures, .x. sous.⁹⁸

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die sabbati vespra de Cinquagèsima, comptats .VI. dies del mes de juny.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, n'Andreu Castellà, en Johan Escrivà, micer P(ere) Bertran, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ‖^{346v} en Guillem Jàffer, en Gilabert de Rexach, en Goçalbo de Roda, micer Andreu Salvador, en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, mossén Francesch Monyoz, en Ramon de Salas, en P(ere) Miró, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Garcia, en Francesch Verdú, en P(ere) Fariza, en Jacme Fexes, en Johan Caçabó, en P(ere) Liminyana, en Francesch Aguilar, en Bernat Costa, en P(ere) Fontana, en P(ere) Dezpujol, en Bernat Leopard, en Johan Se<n>t Pol, en Miquel Amat, en Bernat Malet, en Gerau Bou, en Bernat Johan, en Luís Basella, en Berenguer Abrí, en Bernat Esteve, en Luís López, n'Anthoni Grimaut, en Salvador Bovet, en Miquel Martorell, en Pelegrí Cucaló, en Johan Cabanes, en Bernat Mir, en Jacme Sols, en P(ere) Bonvey, en Gabriel Rigolf, en Johan Amalrich, en R(amon) Palanyó, en Jacme Peralada, en Jacme de Monçó, en P(ere) Esteve, n'Arnau Franco, en Guillem Jordà, en Francesch Roig, en Johan Garcia, n'Arnau Gamiça, en Vicent Vilar, en Miquel de Calatayiú, en Garcia Velard, n'Andreu Reig, en Johan Trilles, en Johan Montanyés, en P(ere) Curçà, en Bernat Suau, en G(uillem) Solanes.

¶⁹⁸ Al marge esquerre: *dels .x. florins d'en Luna.*

Proveí e volch lo concell concordantment e manà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que per lo poder a ell ja atorgat meta la qüestió que'n P(ere) Giner ha ab la ciutat e la qüestió que'n Gabriel Rigolf ha ab aquella, e la qüestió que'n Cirera ha ab la dita ciutat, exparsament en poder de una o de dues suficients persones segons que ab cascun d'aquells en sa qüestió porà concordar, e sia seguit ço que per les eletes persones serà dit e determenat en cascuna qüestió.⁹⁹

Ítem, los dits honorables jurats hagren per manats tots e sengles albarans que sien e's pertanguen al temps e coses de lur any e administració.

¶^{347r} Ítem, feta relació en concell de les quantitats que per los dits honorables jurats eren estades pagades sens consell, les quals se seguexen: primerament, vint-huyt florins que'ls dits honorables jurats manaren ésser pagats per lo clavari a obs de la bulla de la absolució del vet en què'l concell era encorregut per acordar la sentència d'en Pasqual Dezplà. Ítem, .XX. florins que foren donats d'albixeres a un castellà qui portà les lletres del novell que la reyna de Castella havia infantat fill. Ítem, cent florins que foren liurats al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, qui fon tramés en Castella per fet de les carns, e per aquell llà distribuïts en favor del acte. Ítem, .XX. florins que foren liurats al honrat micer Johan Mercader a obs de fer cercar alguns malfeytors, e per aquell despeses en lo dit obs. Lo pagament e liurament de les quals quantitats lo dit concell, attés que les causes de la dació d'aquelles eren útils e pertinents e molt raonables, segons en concell estesament foren referides, loà, aprovà, ratificà e confirmà lo liurament, distribució e paga que de les dites quantitats eren estades fetes, e volch que aquelles fossen preses en compte de paga al clavari de la ciutat de la peccúnia d'aquella.¹⁰⁰

Aprés aquestes coses, com en semblant dia, segons forma de furs e privilegis, sia acostumat e's deja fer elecció de jurats, per tal, volent proceir en la forma totstemp acostumada a fer elecció de jurats, feta primerament per los honorables jurats dessús dits exortació ab covinents paraules als consellers, de fer nominacions de persones abtes e suficients al dit regiment, fon proceït per lo dit concell, en manera de sort ab redolins per furs e privilegis introduïda, a elecció de jurats.¹⁰¹ E primerament, de ciutadans e per voler e gràcia del sant Esperit, caygueren en vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Nicolau, de Sent Lorenç, de Sent Esteve e de Sent Johan, segons aparech per restitució e publicació de les altres restants .VIII. parròquies, publicades axí com afora de sort d'aquesta elecció. Et tantost aquí matex, l'onrat en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat de València, donà e publicà al dit concell en jurats ciutadans de la

¶⁹⁹ Al marge esquerre: *de la qüestió que la ciutat ha ab en Gabriel Rigolf, ab en Cirera e ab en P(ere) Giner.*

¶¹⁰⁰ Al marge esquerre: *loació e aprovació feta per lo consell de certes quantitats pagades sens consell.*

¶¹⁰¹ Al marge esquerre: *elecció de jurats.*

dita ciutat per l'any esdevenidor los honrats en P(ere) Passadores, ¶^{347v} micer Gabriel Palomar, en Bernat Vidal e en Ramon Frígola, dats e nomenats a aquest ofici per les quatre parròquies dessús romases en la sort.

Inmediadament fon proceït a elecció de jurats cavallers o generoses, e caygue-
ren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu e de Sent
Salvador. E feta restitució e publicació de les restants .X. parròquies, axí com afora de
sort, tantost e aquí matex lo dit honorable batle general donà e publicà en jurats cava-
llers e generoses de la dita ciutat per lo dit propvinent any los honrats mossén Bernat
Escorna, cavaller, e en Vidal de Blanes, donzell, dats e nomenats a aquest ofici per
les dessús dites parròquies romases en la sort d'aquesta elecció.

Ítem, lo dit concell encontinent proceï per forma de sort ab redolins totstems
acostumada a elecció de guardià del almodí de la dita ciutat al dit un any propvinent,
e caech e vench en la sort d'aquesta elecció la parròquia de Sent Nicolau, e per aquella
en Berenguer Abrí, ciutadà de la dita ciutat, e axí fon publicat al dit concell per los
dits honorables jurats.¹⁰²

Més avant fon proceït per lo concell, segons forma de fur nou, a elecció de juris-
tes e notaris examinadors de notaris per l'any següent, e foren-hi elets los honorables
micer Johan d'Alçamora e micer Blay de Camanyes per los juristes, e per los notaris
en P(ere) Fariza e en Bernat Estellers, notaris, e axí fon publicat al dit concell per los
dits honorables jurats.¹⁰³

*Post hec, die martis .XXIII^a mensis novembris anno proxime dicto a Nativitate Domini
.M^o.CCCC.V^o., com lo dit en P(ere) Fariza, notari examinador dessús elet, hagués
finats sos dies, per tal los honorables mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en
P(ere) Passadores, micer Gabriel Palomar, en Bernat Vidal, en Ramon Frígola, jurats
d'aquest any, en Jacme Pérez e en Bernat Gili, majorals del art de notaria e consellers
per lo dit ofici o art de notaria, elegiren e surrogaren en examinador de notaris e
companyó del dessús dit en Bernat Estellers, al restant d'aquest any qui finirà quan
a açò la festa de Cinquagèsima propvinent, lo discret en Jacme de Vallseguer, notari
de la dita ciutat.*

¶¹⁰² Al marge esquerre: *elecció de guardià del almodí.*

¶¹⁰³ Al marge esquerre: *elecció de juristes e examinadors de notaris.*

[Anys 1405-1406]

||^{348r} Nova juraderia.

En nom de Déu sia. Digmenje dia de Cinquagèsima, comptats .VII. dies del mes de juny any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V.

Los honorables mossén Bernat Escorna, cavaller, en (en blanc), micer Gabriel Palomar, en Pere Passadores e (en blanc), en Ramon Frígola, los quals en lo dia prop-passat, en la forma de redolins totstemp acostumada, són estats elets jurats de la ciutat de València a un any següent, constituïts denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat demetre's feya l'offici de missa major, un poch ans de la liçó del sant Evangeli, juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell, per cascun d'ells, en presència de gran multitud de poble de la dita ciutat e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del honorable concell de la dita ciutat, aquestes coses estipulant e reebent en veu, nom e loch de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, toquats en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, que tant com tendran la administració de la juraderia de la dita ciutat, governaran e regiran la dita ciutat per lo dit senyor rey bé e feelment, e procuraran e administraran e faran tots los negocis que la ciutat sobredita deurà fer en qualque manera, a feeltat del dit senyor e a bé e utilitat de la dita ciutat e universitat d'aquella. E daran drets e leyals consells segons les costumes e estatuts de la dita ciutat, gítats de tot en tot e departits tot oy, amor, gràcia, parentesch e veynat. E ce-laran totes coses que'n secret e en consells e en dictar sentència e sentències los seran descubertes. E totes aquestes e sengles coses observaran a bona fe, sens tot engan e sens art e sens mal engeny, e guardaran la feeltat del dit senyor rey e observaran e mantendran les costumes de la dita ciutat. Juraren axí matex que pagaran, segons lur poder,

o pagar faran de la peccúnia de la dita ciutat, tots e sengles deutes que·ls jurats passats de la dita ciutat hajen confessat deure e promés pagar a qualsevol persones per la universitat de la dita ciutat, sens tot contrast. Encara juraren que no vendran, acensaran ne en altra manera alienaran los murs, torres e valls nous de la ciutat, ne ço que ab aquells se contigua dels vells, ne les places públiques ne les rambles, les quals són dades a us comú dels ciutadans de la dita ciutat. Noresmenys, juraren que observaran e observar faran a lur poder, tant com al concell de la dita ciutat plaurà, los privilegis e ordinations sobre la guarda del vi atorgats e fetes.

Ítem, juraren que, en la recepció dels veynatges e concessions de cartes de franqueta ¶^{348v} dels novells veyns, servaran e servir faran les coses e maneres que per furs nous del alt rey en Martí, senyor nostre, són estatuides e ordenades sobre los fets dels amprius, e esquivaran tota frau e ficció. E no reebran los veynatges sinó solament d'aquells qui, verdaderament e sens ficció, veuran e conexeran e sabran de tot lur poder volen ésser e fer-se verdaderament e sens tota ficció o frau veyns de la dita ciutat e dels lochs de la contribució d'aquella, e volran jurar en lur poder tenir e haver domicili, habitació, estatge e capmajor, ab muller si'n ha, e ab la major e gran part de sos béns mobles que no sien mercaderies, almenys per .VII. anys continuus après que la dita franqueta li serà liurada. E que en los enantaments, execucions e proceïments que faran en los fets dels amprius, segons forma dels capítols ordenats sobre aquells per lo dit senyor rey, se hauran bé e leyalment e esquivaran tota frau e tot engan que s'i puxa fer o esdevenir. E totes aquestes coses a bona fe si Déus los ajud e los sants Evangelis d'aquell.

Post hec, die mercurii intititata .X^a. die mensis junii anno proxime dicto .M.CCCC.V^o.

Yo, Berthomeu Cerdà, notari públich per auctoritat reyal e escrivà dels honorables concell e jurats de la ciutat de València, constituït denant los honorables mossén Bernat Escorna, en P(ere) Pasadores, micer Gabriel Palomar e en Ramon Frígola, jurats de la ciutat de València elets en la vestra de Cinquagèsima proppassada, ensemps ab los honorables en Vidal de Blanes, donzell, e en Bernat Vidal, ciutadà, absents *pronunc*, residents en la cambra de concell secret de la dita ciutat, presentí, publicuí e intimí a aquells la elecció, per los honorables jurats pus proppassats feta en la setmana ans de Cinquagèsima propdita, de consellers, axí de generoses com de juristes e de parròquies, prestat primerament per aquells sacrament en poder meu sobre·ls sants Evangelis e la creu de Déu, que la dita elecció farien de persones que·ls paregués bones per consellers, a feultat del dit senyor rey e bon regiment e profit de la dita ciutat, levades totes affecció, amor, oy e rancor.¹ La qual elecció deu ésser feta en la setmana ans de Cinquagèsima per los jurats qui deuen fenir en aquella, segons novella ordination reyal publicada en Corts, començan «Segons en passat ha mostrat experiència,

¶ ¹ Al marge esquerre: *elecció de consellers*.

etc.», los noms dels quals elets consellers foren a mi, dit notari, liurats ans de la dita festa per los dits honorables adonchs jurats, escrits en un quèrn de paper, per un dels dits ^{349r} adonchs jurats, en presència mia e de sos companyons, sagellat ab lo sagell de la dita ciutat e per mi en aquest dia presentat als dits honorables novells jurats, qui, desagellat lo dit quèrn e per mi lests a aquells los noms dels consellers escrits, fon per aquells dits honorables novells jurats, en presència dels honorables en Johan Suau e micer Berthomeu Sist, testimonis a açò appellats, acceptada la dita elecció la qual és de la tenor següent:

Senta Maria: micer P(ere) Bertran, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro.

Sent Martí: en Pere Roqua, en Jacme Maestre, en Domingo Torà, en Johan Cardona.

Sent Tomàs: en Berthomeu Çaera, en Simó Caldes, en Johan Tomàs, n'Arnau Revell.

Senta Caterina: en Pere Johan, en Ramon de Salas, en Francesch Ferrer, en Luís Domínguez.

Sent Andreu: en Pere Sacristà, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en Pere Borraz.

Sent Nicolau: en Johan Bernat, en Guillem Esteve, en Berthomeu Cruilles, en Jacme Ros, major.

^{349v} Sent Berthomeu: en Vicent Granollés, en Johan Civera, en Miquel Porcar, en Ramon Costantí.

Sent Esteve: en Jacme Cabanes, en Luís d'Osca, en Luís López, notari, en Rodrigo de la Sella.

Sent Lorenç: en Jacme Dezplà, n'Anthoni Andrés, en Johan Gascó, n'Arnau Castellar, perayre.

Sent Johan: en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó.

Sent Salvador: en Johan Torragrossa, en Ramon Quexal, en Guillem Conques, en Maymó Gil.

Senta Creu: en Jacme Calbo, en Francesch Bajes, n'Anthoni Miralles, en Johan de Cavanachs.

Consellers de generoses: en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, mossén Luís Valleriola, mossén Jacme Romeu, en Jacme Lançol, major, en Pere d'Esplugues.

^{350r} Consellers de juristes: micer Berthomeu del Mas, micer Anthoni d'Alagó, micer Berenguer Clavell, micer Ramon Cuquó.

Consellers d'officis:

Drapers: en Johan Adam, en Pere Doménech

Notaris: en Bernat Gili, en Jacme Pérez.

Argenters: en Berthomeu Coscollà, en Johan de Galbes.

Sartres: en Berthomeu d'Ervàs, en Castelló Moner.

Çabaters: en Jacme Pintor, en Domingo Espills.

Perayres: n'Anthoni Cervera, en G(uillem) de la Via.
 Ferrers: en Domingo París, n'Anthoni Doménech.
 Fusters: en Berenguer de Bellprat, n'Andreu Estopinyà.
 Brunaters e texidors: en Johan Domingo, en Francesch Aguilar.
 Pellers: en Johan Pasqual, en Bernat Dezpont.
 Pellicers: en P(ere) Fuster, en Bernat Niell.
 Freners: en Ferrando Eximénez, en Berenguer Romeu.
 Corregers: n'Anthoni Coll, en Bernat Quintana.
 ||^{350v} Lauradors: en Jacme Gizbert, major, en Bernat Montalbà.
 Assaunadors: en Jacme Segarra, en Martí Malonda.
 Blanquers: en Sanxo de Molins, en Guillem Draper.
 Coltellers e bayners: en Pere Ortiz, en Matheu Reig.
 Carnicers: n'Uguet Espàrech,² n'Esteve d'Algarra.
 Esparters: en Domingo de la Barba, en Berenguer Martí.
 Pescadors: en Matheu March, en Pere Ponç.
 Corredors: en Johan Gascó, en Martí de Calatayú.
 Aluders: en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt.
 Barbers: en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut.

||^{351r} Los quals dessús nomenats consellers, axí de generoses com de juristes e de par-
 ròquies, elets per los jurats proppassats, com dels officis elets per los dits novells jurats,
 e cascun d'aquells, en poder de mi, notari e escrivà dessús dit, en loch e per verbal
 comissió dels honorables justícia civil e jurats de la dita ciutat feta en lo *proxime* dit
 dia de dimerces, .X^a. *die julii anni eiusdem*, e axí com a pública persona estipulant e
 reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany o pertànyer pot e deu,
 juraren per Nostre Senyor Déu e per la creu e los sants Evangelis d'aquell per cascun
 d'ells, segons venguts hi són tocats, que cascuna vegada que serà cridat concell o seran
 appellats vendran a la sala del dit concell o a altre loch on los serà notificat que's ten-
 drà, si donchs just embargament no hauran, e que daran bons e leyls consells segons
 lur bo e sa enteniment. E tendran secretes totes e sengles coses que'n acordar sentència
 o sentències o en altra manera seran dites en concell ésser tengudes secretes, salva tota
 vegada la feeltat al molt alt senyor rey.

Post hec, die jovis .XI^a. mensis junii anno predicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto.

L'onrat en Vidal de Vilanova, donzell, elet jurat en la vespra de Cinquagèsima
 proppassada ensemps ab los altres dessús *proxime* dits novells jurats, vengut a la ciutat
 de les parts de Murvedre on era per sos fets en lo dia de la elecció, constituït denant
 l'altar de Nostra Dona Senta Maria de la Seu de València, dementre's celebrava en
 aquell missa major, en presència del poble que aquí era e dels dessús dits sos compa-

¶ ² Ratllat: en Pere Ponç.

nyons e de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del concell de la dita ciutat, aquestes coses estipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, jurà sobre la creu de Nostre Senyor Déu e los sants Evangelis d'aquell tocat per ses mans, en poder e mans del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt senyor rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat de València, que tant com etc. *sequat sicut supra notatum est sociis suis.*³

Testes venerabiles Bernardus Suau, Bartholomeus Sist, doctor, et Arnardus Claret, notarius.

Consequenter, die sabbati comptats .XIII^a. dies del mes de juny del dit *proxime any* .M.CCCC.V.

Los honorables mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en Pere Passadores, micer Gabriel Palomar e en Ramon Frígola,⁴ jurats novellament elets de la ^{351v} ciutat de València, constituïts en la cambra de concell secret de la sobredita ciutat, concordantment, feta investigació entre si, elegiren en clavari de la peccúnia de la dita ciutat per un any següent, comptador de la festa de Cinquagèsima proppassada inclusive a avant contínuament, és a saber, l'onrat en Felip Frígola, ciutadà de València, qui era present aquí, lo qual elet encontinent, sens divertir a altres actes, en poder e mà del dit honorable mossén Bernat Escorna reebent per si e sos companyons, jurà a Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell per ses mans toquats, que ell, per si o per macip o hom seu, farà tots e sengles pagaments dels censals que la ciutat fa, e no en taules de cambiadors o en dites d'aquells ne d'altres, mas realment en comptan. Segonament, que farà los dits pagaments d'aquella moneda que reebrà, ço és reals o florins, sens tot cambi o altre servey, compartín les dites monedes a cascuns en cas que tot lur pagament no pogués fer en florins. Terçament, que quant l'albarà li serà portat, si haurà moneda en son poder ab la qual puxa quitar aquell albarà, que aquell sia tengut quitar encontinent, sens tot lagui e dificultat. E si no'n haurà, que al pus tard dins dos dies naturals l'aja quitat, com sabés manlevar moneda a logre o a grat, car de tal logre los jurats li faran la raó. En altra manera, passats los dos dies lo dit clavari sia tengut a la pena del contracte d'aquell cens. E quartament, que com sia proveït que'l dit clavari prenga e reeba a mans sues los preus prorata de les addicions de les imposicions per obs de quitar censals, lo dit clavari faça tota sa diligència en haver moneda d'aquells preus, e que tantost que haja de la dita moneda cumplent a preu de mig o de un censal o de més, convertirà aquella en tals quitaments sens tota tarda o dificultat. E açò jurà e promés servir si Déus li ajud e los sants Evangelis.

Lo qual sacrament prestat, encontinent lo dit honrat en Felip Frígola, clavari qui dessus, promés e's obligà als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, en loch, nom e veu d'aquells e del concell de la dita ciutat e de tots

¶ ³ Al marge esquerre: *jurament dels jurats.*

¶ ⁴ Al marge esquerre: *elecció de clavari e jurament.*

altres dels quals sia o puxa ésser interès, estipulant e reebent, que finit l'any de la sua claveria, retut compte d'aquella, restituirà de continent al clavari qui li succeirà o a aquell a qui'l concell de la ciutat volrà e plaurà, tot ço que de la dita claveria restarà en son poder, tota dilació e excusa apart posada, obligan a açò tots sos béns mobles o no mobles, haüts e per haver, on que fossen. E a major cautela e segurtat de les dites coses, donà e offerí fermances e principals tenguts e obligats, ab ell e sens ell per lo tot, a restitució del dit restant quantque sia, ço és, ^{352r} los honrats micer Domingo Mascó, micer Johan Mercader, en P(ere) Bonvey e en P(ere) d'Almenara, ciutadans de València, presents, qui la dita fermanceria e principal obligació volenterosament e de bon grat faeren e atorgaren, e per aquella si e tots lurs béns, e de cascun d'aquells per lo tot, obligaren als dits honorables jurats e a mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, axí com a pública persona, aquestes coses del dit clavari e fermances e principals obligats legítimament, estipulant e reebent en loch, nom e veus de tots aquells de qui's pertany e pertànyer pot e deu, haüts e per haver, on que fossen. E renunciaren sobre ço los dits clavari e fermances e principals obligats a benefici de departida acció, e nova e vella constitució, e a la epístola diví Adrià, e a la ley o fur del principal primer ésser convengut, e a tot altre dret contra açò vinent.

Testimonis foren a les dites coses los honorables en P(ere) Johan, micer Guillem Çuera e micer Berthomeu Sist, ciutadans de València.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XXIII^a. mensis junii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat tots-temps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Gizpert de Valleriola, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, micer Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist, ^{352v} mossén Francesch Monyoz, en Felip Frígola, micer P(ere) Bertran, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çuera, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en P(ere) Sacristà, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en P(ere) Borràs, en P(ere) Roqua, en Johan Cardona, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Berthomeu Cruilles, en Jacme Ros, major, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, n'Anthoni Andrés, en Johan Gascó, en Ramon Quexal, en Guillem Conques, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, en Luís d'Ozca, en Luís López, en Rodrigo de la Sella, en Matheu Vidal,

en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Francesch Bages, n'Anthoni Miralles, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, mossén Jacme Romeu, en Jacme Lançol, en P(ere) d'Esplugues, micer Berenguer Clavell, en Bernat Gili, en Jacme Pérez, en Johan de Galbes, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, en Domingo Espills, n'Anthoni Doménech, en Berenguer de Bellprat, n'Andreu Estopinyà, en Francesch Aguilar, en Johan Pasqual, en P(ere) Fuster, en Bernat Niell, en Berenguer Romeu, n'Anthoni Coll, en Bernat Quintana, en Bernat Montalbà, n'Uguet Espàrech, en Matheu March, en Johan Gascó, en Martí de Calatayú, en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra, en Martí Malonda, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en Domingo de la Barba.

Jassia per loable e antiquada costum e ordinàriament, pertanga als honorables jurats de la ciutat procurar e haver de totes parts abundantment de blats e viures a obs de provisió del poble d'aquella,⁵ segons cové a tanta multitud per gràcia de Déu, com sia salut, vida e sustentació de tant poble, emperò, a major certificació ¶^{353r} e descàrrech d'aquest acte e ampliació de lur poder, lo present concell deliberadament e concordant volgué, pregà, requés, amonestà, proveí e donà càrrech als *proxime* dits honorables jurats presents, e a cascun d'ells, de haver e procurar abundantment de blats e viures axí com dit és. E a major cautela, lo dit concell donà e atorgà licència e plen poder als dits honorables jurats e a la major part d'aquells, hoc encara a aquell o a aquells d'ells qui de si hi diputaran o en singular lo y comanaran, de procurar e haver los dits blats e viures, los quals hajen de les parts de Sicília, de Castellà, de Tortosa, de França e de totes altres parts de la senyoria del senyor rey o d'altra qualsevol, luny o prop, axí per terra com per mar. E a açò per via d'ajudes qualsevol e a ells sia benvist e a lur líbit e sàvia discreció, volentat e coneguda, e en totes aquelles quantitats e qualitats de blats e altres viures que trobaran e volran, e sots qualsevol quantitat o quantitats d'ajuda e pactes, condicions e maneres que's volran e convendran ab los assegurants e portants los viures, e qualsevol altres obligacions. E o per via de fer préstech o préstechs en diners a mercaders \e a altres/ negociants o negociar volents en blats e en viures, per portar aquells a vendre ací, axí emperò que tals préstechs e negociacions sien e's facen a interés, despeses e risch dels mercaders e altres a qui la peccúnia serà prestada. E per aquesta raó de via de préstech, lo síndich o sotsíndich de la ciutat, de concell, consentiment e ferma dels dits jurats o de qualsevol d'aquells, estatut o estatuts quinsevol en contrari en aquest cas o cases solament no contrastant, puxa fer venda e carregament de censals morts ab carta de gràcia sobre los béns de la universitat de la dita ciutat⁶ e singulars d'aquella, per haver moneda a prestar als mercaders per la dita raó, a interés e messions lurs segons dit és, açò expressament declarat que'ls dits jurats e síndich s'aseguren bé e hajen plenes e bastants segurtats dels mercaders a qui tals préstechs faran,

¶⁵ Al marge esquerre: *ajudes per blats e que poguessen carregar sensals per obs de fer provisió de blats e fer préstechs a mercaders.* ¶⁶ Repetit: *de la dita ciutat.*

de restituir e pagar aquells ab l'interés e messions, sens tota falla, ans de la fi del present any d'aquesta juraderia, en manera que un mes o al tot menys .XV. dies ans de la fi de la present juraderia los censals, que per aquesta raó seran estats carregats e venuts, sien reemuts e quitats realment e de fet, o fets reembre e quitar per aquell o aquells qui hauran preses o a qui seran liurats los preus d'aytals censals. E aprovà, loà, ratificà e confirmà lo concell tots e qualsevol asseguraments que per los dits honorables jurats sien tro ací⁷ e d'aquí enant seran fets, sots qualsevol forma e quantitats d'ajudes e altres pactes, maneres e condicions, en favor d'aver e retenir forment e altres viures.

Més avant com ultra açò fa mester que les mars sien guardades, que per aquelles no isquen blats o viures del regne, per tal lo dit concell done e atorgua licència e facultat plenera als dits honorables jurats o a la major part d'aquells que, per guardar les dites mars per la dita raó e encara per haver viures, si mester serà puxen armar, desar-mar e rearmar ¶^{55v} una o tantes fustes com los serà vist faedor, e per lo temps que's volran, e lo sou, armament, loguer e nòlits d'aquelles pagar de la peccúnia de la dita ciutat.

Ítem, com per vigor dels capítols sots los quals són venudes les imposicions de la ciutat los imposidors, après fenit lur any, hajen .VI. meses a demanar les restes de lurs imposicions, e per los imposidors dels capítols de la carn e del vi sia afermat que per no fer dan a les gents que són pobres no hajen pogut haver lurs restes, e per ço hajen supplicat al concell que'l temps dels dits .VI. meses los sia prorogat. Per tal, lo concell, atés que la prorogació és pertinent e favorable axí a les gents com encara al més valer de les dites imposicions, que són salutables al poble de la ciutat, prorogà lo dit temps, ço és, als imposidors de la carn d'ací a la festa de sent Miquel primervinent inclusive, e als del vi d'ací a Nadal semblantment primervinent, dispensan en açò lo dit concell.⁸

Ítem, lo concell volch e proveí que Johan de Saragoça àlias appellat Malaropa continue son offici de levar les inmundícies per un any següent, comptador de Cinquagèsima proppassada a enant, sots lo salari acostumat de quatre florins tots meses, los quals sien pagats de la peccúnia de la ciutat.

Ítem, com per alguns provables esguarts sotmeses a callança per lur prolixitat, sia dan e contrari a la ciutat de València e poble d'aquella l'entrar o metre dins aquella vi de la ciutat de Sogorb e del terme d'aquella, de qualsevol natura sia, per tal, fet raonament digest d'aquestes coses, lo dit concell concordantment proveí, estatuí e volch e expressament in\h/ibí que d'ací a avant en alcun temps, per alcun o alguns de qualsevol ley o estament sien, no sia portat ne mes dins la ciutat \de València/ e terme d'aquella alcun vi blanch o vermell de la dita ciutat de Sogorb ne del terme d'aquella, de qualsevol linatges de persones sia, sots pena de perdre lo vi e les bésties

¶⁷ Ratllat: *sien*.

¶⁸ Al marge esquerre:
prorogació dels .VI. meses donats/ als compradors de les imposicions per cullir lurs restes.

e vexells en què serà portat, e de sexanta sous, e que del dit estatut fos feta crida pública, de les quals penes haurà lo senyor rey la meytat e l'altra meytat serà partida entre la ciutat e lo accusador egualment.⁹

Ítem, com per concell celebrat a .VIII. de maig proppassat sia estat proveït sobre'l fet dels arreus, cometén als honorables jurats lo regoneximent dels estatuts e provisions fetes sobre los dits arreus, per tal, lo dit honorable concell, seguín aquella mateixa provisió, vol e proveex que per los dits honorables jurats, e per los advocats de la ciutat e aquells altres pròmens que'ls dits senyors de jurats volran a si ajustar, sia exseguít ço que per lo dessús dit celebrat concell fon proveït.¹⁰

Ítem, en aquest dia fon elet miserable, en la forma acostumada, lo discret en Miquel Martorell, notari, a un any següent.¹¹

||^{354r} *Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinto,
die veneris .X^a. mensis julii.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats e consellers següents:

En Pere Gençor, lochtinent de justícia civil,¹² en P(ere) Passadores, micer Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, en (en blanc), en (en blanc), en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, mossén Luís Valleriola, en Jacme Lançol, micer Berenguer Clavell, micer Ramon Cuquó, mossén Francesch Monyoz, micer Johan Mercader, \G(uillem) Çaera, *licenciatus in legibus*,/ micer Berthomeu Sist, en Johan Suau, micer P(ere) Bertran, micer Francesch Blanch, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çaera, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en D(omingo) Torà, en Johan Cardona, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en G(uillem) Esteve, en Vicent Granollés, en Johan Civera, en Miquel Porcar, en Ramon Gostantí, n'Anthoni Andrés, en G(uillem) Conques, en Maymó Gil, en Luís López, en Rodrigo de la Sella, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Salvador Amigó, n'Anthoni Miralles, en Johan de Cavanachs, en Johan de Galbes, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, ||^{354v} en Domingo Espills, en Domingo París, n'Anthoni Doménech, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Bernat Niell, en Bernat Quintana, en Bernat Montalbà,

¶ ⁹ Al marge esquerre: *de no entrar vi de Sogorb.*

¶ ¹⁰ Al marge esquerre: *dels arreus.* ¶ ¹¹ Al marge

esquerre: *elecció de miserable.* ¶ ¹² Ratllat: *mossén Bernat Escorna.*

en Sanxo de Molins, n'Uguet Espàrech, en Johan Gascó, en Martí de Calatayú, en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra, en Martí Malonda, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en Berenguer Martí, *Berengarius* Clavell, en Felip Frígola.

Com per concell celebrat dessús, a .XXIII. del mes d'octubre del any proppassat, sia estat proveït que dels dos punts de què era disceptat entre'l senyor rey, d'una part, e la ciutat de l'altra, sobre la permutació que's devia fer de la vall de Xelva ab la honor d'Oliva, és a saber, primerament, que'l dit senyor rey donàs la dita honor franca de litigis e ja que li plagués fer-ho axí, però no'n volia ésser tengut de evicció. Segonament, que la amortizació de .XX^m. sous rendals fos general de tot lo regne e no special de les rendes de la dita honor, fos fet compromés en poder de la senyor<a> reyna e no reste sinó deduir a execució la dita provisió. Per tal, lo dit concell concordantment proveí e estatuí, e volch e atorgà ésser fet sindicat al honrat en Bernat Vidal, qui és ja missatger en cort del dit senyor rey, al qual donà e atorgà poder de fer e fermar compromés dels dits dos punts en poder de la dita senyora, e metre aquells en poder d'aquella ab e sots aquelles penes, pactes, obligacions, convencions, maneres e al temps que volrà, e d'aquèn los dits dos punts determenats per la dita senyora de contractar e fermar la dita permutació e capítols d'aquella formats, e tots altres contractes, pactes, convencions, obligacions, eviccions, promissions e condicions dependents de la dita permutació e capítols d'aquella, e totes altres coses necessàries e oportunes a la perfecció de totes les sobredites coses e sens les quals la dita perfecció no's pogués complir o haver acabament.¹³

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Miquel Martorell, en Bernat Mulner, notaris, e n'Anthoni Bonet, escrivent.

||^{355r} Ítem, com la universitat de la ciutat, molt vergonyosament sia implicada a molts deutes e càrrechs, e senyaladament a gran quantitat que deu al General de la terça del \primer dia de maig proppassat, qu'és del/ segon any del compartiment, e a altres diverses persones, càrrechs e coses les quals tol·len sa vergonya, <e> no pot complir sens lo remey dejús escrit com les imposicions sien axí mirvades que no poden bastar a tots los càrrechs d'aquella, \e vénen a càrrech de la claveria del honrat en Ramon de Salas, clavari proppassat, com sien càrrechs de son temps./ Per tal, lo dit concell concordantment, constret de necessitat, proveí, volch e atorgà que per lo síndich o sotsíndich de la ciutat, per lo poder ja a aquells atorgat, ensemps ab los honorables jurats e qualsevol d'aquells, als quals ne dóna licència, puxen carregar sobre la dita universitat e singulars d'aquella trey mília sous de censal mort per aquell preu o preus que trobar poran, e sots pacte o de condició de reembre per semblant preu, aprovan, ratifiquen e conferman *pro nunc et econtra* tots e qualsevol carregaments e contractes que per causa

¶ ¹³ Al marge esquerre:
per la permutació que'l senyor rey volia fer de Xelva ab la honor de Oliva.

dels dits trey mília sous censals seran fets e atorgats per los dits síndich o sotsíndich o qualsevol d'aquells, ensemps ab los dits jurats o qualsevol d'aquells.¹⁴

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V.,
die veneris .XXIII^a. mensis julii.*

Fon appellat concell per veu de Ramon Artús, crida públich, premés (sic) so de nafil e ab albarans encara en lo precedent vespre, trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la ciutat de València, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, micer Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, en (en blanc), en (en blanc), jurats; ¶^{355v} en Johan Aguilar, síndich, n'Andreu Castellà, micer Anthoni d'Alagó, micer Berenguer Clavell, micer Ramon Cuquó, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer Guillem Çaera, micer Berthomeu Sist, micer P(ere) Bertran, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en Johan Garcia, en P(ere) Roqua, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en G(uillem) Esteve, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en Ramon Constantí, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Jacme Pérez, en Domingo Espills, n'Anthoni Cervera, en Guillem de la Via, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Bernat Niell, en Ferrando Eximénez, en Bernat Quintana, en Bernat Montalbà, en Johan Gascó, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Martí Malonda, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en D(omingo) de la Barba, en Berenguer Martí.

Lo present concell concordantment comanà als honorables jurats e al mostaçaf present que regoneguen, examinen e limen a lur bon arbitre los capítols offerits al present concell per los carders de la ciutat, appellats alguns pròmens del dit ofici, e après facen-ne relació al concell per ço que y puxa proveir segons vist li serà.¹⁵

Ítem, com per l'onrat en Berenguer Martí, curial de la molt alta senyora reyna, sia estada presentada al present concell una letra del molt alt nostre senyor lo rey, toquant l'estatud que la ciutat e concell d'aquella ha fet de no entrar vi en alcun temps en la dita ciutat, lo dit concell, oïda e reebuda aquella ab humil e subjecta reverència, proveí que sia respost al dit senyor ab bona letra dictada a consell dels ¶^{356r} advocats pensionats de la ciutat, sots humils e endreçades paraules a excusa de la ciutat,

¶¹⁴ Al marge esquerre: *per haver diners a ops de pagar al General certa quantitat.* ¶¹⁵ Al marge es-

querre: *poder donat al mustaçaf e jurats sobre la examinació dels capítols dels carders.*

supplican lo que sia sa mercè revocar la dita letra e haver lo dit estatud per ben fet, com sia salutable e fet per justa causa a tolre sinistres. E que'l síndich, com lo dit estatud sia e haja pogut ésser fet per forma de privilegis a la ciutat atorgats, humilment disenta a la prese<n>tació e liçó de la dita reyal letra, protestan que, no contrastan aquella e sa presentació, tot lo dret de la dita ciutat romanga salvu e il·lés. E tantost, lo dit síndich posà e per mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del present concell, legir e publicar féu e requerí durant lo dit concell, en presència dels testimonis dejús escrits, la escriptura següent:

Denant los honorables jurats e concell de la ciutat de València, constituït l'onrat en Johan Aguilar, síndich e procurador de la universitat de la dita ciutat e singulars d'aquella, en presència de mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà del dit concell, durant la celebració d'aquell, dix e exposà que com l'onrat en Berenguer Martí, curial de la molt alta senyora reyna, hagués presentada al present concell e lesta en aquell una letra del molt alt senyor rey de la tenor següent sobrescrit:

Als amats e feels nostres los jurats, consellers e pròmens de la ciutat de València. Lo rey. Pròmens, entés havem que vosaltres, creents fer enuig e dan a la ciutat de Sogorb, havets feta inhibició que, en lo temps no comprés en lo privilegi que havets de no entrar vi en aqueixa ciutat, no y puxa entrar o ésser més vi de Sogorb, de la qual cosa, si axí és, som molt maravellats e no sens gran raó agreujats, com la dita inhibició torn en gran dan de la dita ciutat de Sogorb e en molt major d'aquexa ciutat sens tota comparació. E deuriets presumir que tant entenien e vehien en lo bon estament e regiment d'aquexa ciutat com vosaltres, aquells qui ordenaren que, en cert temps del any no pogués ésser feta inhibició de entrar o ésser més vi de fora en aqueixa ciutat, car, haüd esguard a sa disposició¹⁶ e als vins qui en son territori se leven e's cullen, és molt profitós expedient e necessari hi sia portat e més vi d'altres parts per salvació e sanitat del poble, en especial menut, qui no'n pot fer venir d'altres parts en gran quantitat o poca, segons sa possibilitat, e vosaltres, majors o més podents en facultat, fets-ne venir per vosaltres e som certs que no havets en semblant temps vins d'aquexa ciutat ne de sos territoris, o mostrats haver feta la dita inhibició per oy o en desfavor de la dita ciutat de Sogorb, la qual és de patrimoni de nostra molt cara muller la reyna, com solament comprega aquella la inhibició sobredita, la qual, nós e la dita ^{356v} reyna devem molt favorejar en totes coses raonables per los grans e assenyalats serveys e ajutoris que'ns ha fets en temps passats, ans que a dignitat reyal Nostre Senyor Déu nos hagués promoguts, e encara no cessa fer contínuadament de jorn en jorn. Per què, com tal inhibició proceïnt de volentat e no pas de raó torn en gran dan, no solament de la dita ciutat de Sogorb mas encara e molt majorment d'aquexa, e nós no dejam soferir que ordinacions fetes en dan o destrucció de nostres pobles sien servades, ans dejam e siam tenguts aquelles fer revocar e trencar, manam-vos tan expressament com poden, sots

¶ ¹⁶ Ratllat: *inhibició*.

pena de .X^m. florins, que la dita inhibició, axí com a molt dampnosa de les dites dues ciutats e de lurs pobles, segons que damunt és dit, encontinent revoquets e trenquets car imaginar devets que privilegis alguns que hajats no foren per nostres predecesors atorgats, ne per los vostres impetrats, per dampnatge o destrucció mas solament per conservació e bé avenir de la cosa pública, e en aquella bona fi tan solament deven ésser interpretats, ampliats e girats, certificant-vos que si açò no complírets encontinent, ultra la dita pena que farem exigir e levar de vostres béns, hi farem tals provisions que serà proveït salutablement al bé públich d'aquexa ciutat damunt dita, e altres vegades vos abstendrets de fer semblants dampnoses inhibicions.

Dada en Barchinona, sots nostre sagell secret, a .XV. dies de juliol del any .M.CCCC.V. *Rex Martinus*.

E la dita letra, com per tot lo concell de la dita ciutat en unànime concòrdia fos deliberat, salva l'altea del dit senyor rey e ab humil e subjecta reverència de la sua senyoria parlan, ésser contra forma de furs e privilegis de la dita ciutat, e que per ço, per lo síndich d'aquella devia ésser fet dissentiment en la manera dejús contenguda. Per tal, lo dit síndich, attenant la dita deliberació e que la dita letra, *salvis quibus supra*, era contra privilegis de la dita ciutat, per los quals aquella pot fer cots e estatuts a sa utilitat e interpretar, corregir e mudar lo privilegi del vi en ço que sia vist ésser a dan de la dita ciutat, per les quals coses aquella e son concell, a profit d'aquella e repulsió de son dan, se's moguda a fer lo dit estatud ab les premeses reverència e subjecció, seguín la provisió del dit concell per la qual són a ell¹⁷ manades les dites coses. En quant, emperò, la dita letra és o sia vista ésser contra furs, privilegis o ordinacions reys e no en pus, dissent el dit nom a aquella e a la presentació d'aquella, protestan que a la ciutat e concell d'aquella no faça perjudici alcun, ans tot dret romanga salvu e il·lés a la dita ciutat en los furs e privilegis, estatuts e ordinacions, als quals no sia vist derogar tàcitament o expressa per concessió, presentació e liçó de la dita reyal letra. E de les dites coses requés ésser feta carta pública si e quant haver-la'n volgués, a conservació del dret de la dita ciutat.

Testimonis foren a aquestes coses los discrets en Miquel Martorell e n'Arnau Claret, notaris de València.

D'aquesta inserta letra penal hi à revocatòria, la qual és dejús inserta sots tal signe P+.¹⁸

||^{357r} Ítem, com per antich estatud fos proveït que draps no fossen tenyits de tinta d'orchella e per disuetud del dit estatud, que per longuea de temps era vengut en oblit, molts hajen usat e usassen vulgarment de les dites tintes d'orchella e quasi tots los draps vermells de la dita ciutat eren tints de la dita tinta, per què lo mustaçaf, usan del dit estatud, ha fets pendre e sagellar tots los draps vermells en gran nombre que

¶¹⁷ Ratllat: *de paraula*.

¶¹⁸ La revocació està copiada al full 361v.

ha trobats tenyits de la dita tinta e vol executar aquells.¹⁹ E present l'onrat \mossén/ Francesch Monyoz, mostaçaf en l'any present, a qui per sa humanitat apparech massa agre que tanta quantitat de draps fos executada, les dites coses foren deduïdes en concell. Aquell dit honorable concell, present lo dit mostaçaf, per alguns raonables esguarts e seguín la humanitat del dit mostaçaf axí com a bona e justa, proveí e volch e ordenà que per lo dit mostaçaf sien sagellats tots quants draps trobarà e li seran manifestats ésser tenyits de la dita tinta e, sagellats, permeta aquells ésser venuts per lurs senyors, a qui·ls liure axí sagellats. E perdó e remeta als senyors dels draps e a altres qui hajan usat de la dita tinta totes penes comeses per tenyir la dita tinta, e totes execucions que's deguessen fer per forma del dit antich estatud, com en lo present concell lo dit mostaçaf les haja volenterosament remeses, e lo dit concell les remet e ha per remeses. E novellament sia feta crida del dit antich estatud, intimant que serà exesequit d'aquí enant en tots los draps que seran tenyits de la dita tinta, de la crida a enant, ab la qual sia intimat que dins cert temps hajan manifestat al dit mostaçaf tots los draps que són tenyits tro en present de la dita tinta, e fets sagellar aquells per esquivar frau. La tenor de la qual crida és *ut sequitur*:

Ara ojats que us fan saber los honorables jurats e mostaçaf de la ciutat de València. Que com gran temps ha per lo concell de la dita ciutat, a bé e profit del comú d'aquella, fos perpetualment estatuit que alcun tintorer o perayre no gosàs o assajàs tenyir draps de tinta d'orchella, com fos fraudulosa segons vera examinació de pròmens. E lo dit estatud per lonch passament de temps sia vengut quasi en oblit de les gents per contrari ús, per tal intimen a tuyt que'l dit estatud d'ací avant observen, certifican-los que dels contrafaents serà exigida la pena del dit estatud sens alcuna mercè, e los draps tints de la dita tinta seran executats segons forma d'aquell. E com al concell de la dita ciutat, celebrat a .XXIII. del present mes de juliol, per bon esguart haja paregut que·ls draps vermells tro ací tenyits de la dita tinta, que no són estats executats mas solament sagellats per lo mostaçaf, sien exemps de tota pena e execució d'aquella, ans puxen ésser venuts per aquells de qui seran. Per ço, a foragitar frau, proveexen e volen que tots aquells qui tinguen draps vermells tenyits de la ^{357v} dita tinta, dins tres dies útils primervinents hajan manifestats aquells al dit mostaçaf per sagellar-los e, sagellats, los puxen vendre, certifican que si·l contrari faran seran d'aquí enant preses axí com si eren fets après la present crida e intimació. E no diguen que no·ls ho an fet saber.

Dilluns, comptats .XXVII. dies del mes de juliol any .M.CCCC.V.

Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, féu relació si haver feta, a so de nafil, trompes e tabals, la dita crida per los lochs de la ciutat de València acostumats.

Presentis testimonis en Bernat Mulner e Berthomeu Rovira, notaris de València.

¶ ¹⁹ Al marge esquerre:
que draps no sien tenyits ab tinta d'orchella. Ratllat: de draps.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V.,
die sabbati prima mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstamps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, micer P(ere) Català, assessor civil, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, en Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, mossén Francesch Monyoz, micer Johan Mercader, en Johan Suau, racional, micer Berthomeu Sist, micer G(uillem) Çaera, en Felip Frígola, n'Andreu Castellà, en Jacme Lançol, micer Anthoni d'Alagó, micer Berenguer Clavell, micer R(amon) Cuquó, micer P(ere) Bertran, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en P(ere) Roqua, ¶^{358r} en Jacme Maestre, en Domingo Torà, en Johan Cardona, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Johan Bernat, en Berthomeu Cruilles, en Jacme Ros, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en Ramon Constantí, n'Anthoni Andrés, en Johan Gascó, en Johan de Torragrossa, en Maymó Gil, en Luís López, en Rodrigo de la Sella, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, n'Anthoni Miralles, en Bernat Gili, en Jacme Pérez, en Berthomeu Coscollà, en Johan de Galbes, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, en D(omingo) Espills, n'Anthoni Cervera, en Guillem de la Via, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Johan Pasqual, en Bernat Dezpont, en Ferrando Eximénez, en Bernat Quintana, en Bernat Montalbà, en Johan Gascó, en Johan Solanes, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en D(omingo) de la Barba, en Johan Cabanes, en Nicolau Pol, en Bernat Pratboi, en Jacme Ros, menor, en Simó Cescreus, en Gerau Bou, en Francesch Aguilar, en Pere Dezpujol, en Miquel lo loriguer, en Bernat Mir, n'Arnau Cabrera, en Guillem Solanes, en Bernat del Mas, en Bernat Çavila, en Miquel de Novals, en Johan Rojals, en Vicent de Novals, en Leonart Marrades, en Nicolau Valldaura, en P(ere) Bonanat, n'Arnau Faura, micer Johan Domínguez, en P(ere) de Pina, en Miquel Cardona, n'Anthoni Cavaller, en P(ere) Vinyes, n'Anthoni Dezcamps, en Martí de Sayes, en P(ere) Tormos, en Luís Sala, en Jacme de Falç, en Guillem Ferriol, en Francesch Laurador, n'Anthoni Forés, n'Andreu Parenços, en Pasqual Gençor, en P(ere) de Falz, en Jacme Domínguez, en Johan de Vera, en Jacme de Sent Vicent, en Berthomeu Voló, en Lorenç Estrany, en Miquel Torres, ¶^{358v} en Miquel Palomar, en Domingo Tamarit, en Bernat Carbonell, en Jacme Diona, en Pasqual Cebrià, en Daniel Mascarós, en Pasqual Serra, en Martí Navarro, en G(uillem) Jordà, en G(uillem) Topí, en Bernat Cavanach, en Johan Longuet, en Vicent Queralt, en Domingo Gil, en G(uillem) Sabastià, en Pere Dezcortell, en P(ere) Lòpez, en Berenguer Minguet, en G(uillem) Gençor, en Luís d'Exarch, en Bernat Gili, en Berenguer Cardona.

Vengren en aquest concell, de part del molt alt senyor rey, los nobles mossén Ferran López de Luna, visrey en regne de València, e mossén Ramon Boil, governador del dit regne, e presentaren e fon lesta al dit concell una letra del dit senyor de la tenor següent:²⁰

Als amats e feels nostres, los jurats e consell de la ciutat de València.

Lo rey.

Pròmens, bé sabets quant és lo dan qui a nós e a nostra cort se és seguit per no haver a nostres mans la vall de Xelva, com per aquella nos estiguen embargats .LXV^m. florins de la cort d'Aragó, dels quals se deu quitar patrimoni, e aquells no podem haver sens haver a nostres mans e restituir la dita vall al vescomte de Vilanova. E jassia nós haguéssim haüdes e hajam maneres assats de haver-la, però volríem-la haver ab aquell menys dan que ésser pogués d'aquexa ciutat de València, e havem axí deliberat. Per tal, car lo contracte qui és mogut d'Oliva nos par carregós e dampnós a aquexa ciutat, que per més bé e profit d'aquella fos fet cambi ab nós de la dita vall de Xelva ab lo loch d'el Puig, qui, per esguart de la gran devota qui y és de la verge Maria, estaria bé a aquexa ciutat. Et per ço, car per los regidors de la part que huy regex nos fon e era dit, quant nós erem aquí, que veents e conexents que pus profitós era a la dita ciutat lo contracte d'el Puig que aquell d'Oliva, fora dat loch de gran voler que per lo dit loch d'el Puig haguéssim la dita vall sinó que's seguira, que los qui solien regir digueren e donaren entendre al poble que vosaltres, per lo dit loch d'el Puig, que no val tant com la dita vall, haviéts cambiada aquella, e que d'açò no us fos fet ves o notament, parriens hi degués ésser servada la manera següent: que fos appellat e justat concell en lo qual appelléssets en Miquel de Novals e tots ^{359r} aquells del regiment qui era quan fo presa la dita vall, e aquí fos raonat lo dit cambi de la dita vall ab lo dit loch d'el Puig, e per tots concordablement fos atorgat lo dit cambi axí com a profitós o menys dampnós a la dita ciutat, e lavors cessaria tot ves o notament que d'açò pogués ésser fet, com seria atorgat e fet per los de cascun regiment en concòrdia. Per què us manam com pus expressament podem, per la fe e naturalesa a quèns sots tenguts, que aquell dia que us serà assignat per los visrey e governador, als quals d'açò escrivim per nostres letres, appellets e apleguets consell en lo qual appellets lo dit Miquel de Novals e tots aquells qui lavors, segons dit és, regien, e sia-hi proposat tot lo fet car nós pensam que per tot lo dit concell concordablement serà atorgat lo dit cambi de la dita vall ab lo Puig, axí com a menys dampnós a la dita ciutat sens tota comparació que lo contracte d'Oliva. E noresmenys, vos pregam affectuosament donets tot loch al dit cambi per manera que haja aquella bona e breu conclusió que esperam, car ymaginam e pensam que'l dit concell, per nostra reverència e bé avenir d'aquexa ciutat, hi darà tot loch ab gran voler. En altra manera hajats per cert que nós hi farem altres degudes provisions que's pertanyera, en guisa que serà proveït profitosament en repel·lir nostre dampnage e lo

¶ ²⁰ Al marge esquerre: *Xelva*.

d'aquexa ciutat damunt dita. Dada en Barchinona, sots nostre sagell secret, a .XXIII. dies de juliol del any .M.CCCC.V. *Rex Martinus*.

Lo dit concell, oïda la dita reyal letra reebuda ab humil e subjecta reverència, los dits nobles visrey e governador, après alcunes persuasions verbals en abtea de eloquència fetes al dit concell a conformitat de les coses e manament de la dita reyal letra, fet d'aquèn lur recés, fêu gran discussió ab madur e digest parlament, cascun singularment prestant son vot de e sobre lo partit e coses toquades en la dita letra reyal, e tots los del dit concell sinó nou veus.²¹ Ajustats e appellats molt solennament (en blanc) concloeren, volgren, votaren e per bon expedient e profitable a la ciutat proveïren que'l cambi d'El Puig ab la vall de Xelva toquat en la dita reyal letra, e tanpoch lo cambi d'Oliva ab la dita vall, no fossen admeses, axí com a verament lo cambi d'El Puig <és> \fort/ prejudicial e dampnós a les libertats e amprius de la ciutat, \e per consegüent aquell no farien per res, car sia destrucció de la dita ciutat, que és augmentada e conservada per ses libertats,/ e lo d'Oliva havien per dampnós a la ciutat, no en ses libertats mas en quantitat de pecúnia per molts esguards e raons toquades e dites per los votants en lo²² dit partit o cambi, \e per ço foren de oppinió que aquell no fos fet per la dita raó. Et/ lo dit concell de bon grat remés lo fet de Xelva a justícia, segons era ja estat fet per altres passats consells, e que d'aquesta provisió de consell e de la dita remissió de justícia fos respost, escrit e supplicat al dit senyor rey, molt reverencialment e ab bones, pertinents e supplicables paraules, confiant la ciutat largament e plenera de sa justícia e de la celsitud del dit senyor, qui no és acos-
||^{359v}-tumat per sa reyal clemència fer lo contrari,²³ però si'l dit senyor volia fer cambi d'alcun loch o possessió equivalent que fos de baró, de cavaller e hom de paratge, que fos fora'l terme de la ciutat situat, o situada dins emperò del regne de València, ab la dita vall de Xelva, d'açò per sa reverència oïria la ciutat e concell d'aquella tractament e'n finaria ab aquell segons fos concordat entre'l dit senyor e la ciutat.²⁴

Post hec, die sabbati computata .VIII^a. augusti anno proxime dicto a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto.

L'onrat en Bernat Vidal, vengut de la ciutat de Barchinona, on era anat per misatger d'aquesta ciutat, constituït en la Seu de la dita ciutat de València denant l'altar major d'aquella, en poder e mà del honorable en Nicolau Pujada, conseller e batle que dessús, prestà sobre la creu e los sants Evangelis de Déu, presents los honorables jurats, sos companyons que aquí eren, e present mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, semblant sagrament que és estat dessús prestat per sos companyons.

Testimonis foren d'aquestes coses los honorables mossén Bernat Doménech, micer Guillem Çaera e micer Berthomeu Sist e d'altres molts.

¶²¹ Al marge esquerre: *sobre'l cambi de Xelva ab los lochs del Puig e de Oliva.* ¶²² Ratllat: *e l'altre.*

¶²³ Interlineat: *Aquesta resposta és notada en libre de letres a .V. d'agost d'aquest matex any.*

¶²⁴ Ratllat: *d'aquesta.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V^o.,
die veneris .XIII^a. mensis augusti.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, micer Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ¶^{360r} en Johan Suau, racional, n'Andreu Castellà, micer Berenguer Clavell, micer Ramon Cuquó, micer Johan Mercader,²⁵ micer Berthomeu Sist, mossén Francesch Monyoz, en Felip Frígola, micer Pere Bertran, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çaera, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en P(ere) Sacristà, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en P(ere) Borraz, en P(ere) Roqua, en D(omingo) Torà, en Johan Cardona, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Jacme Ros, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en R(amon) Constantí, n'Anthoni Andrés, n'Arnau Castellar, en Jacme Cabanes, en Luís d'Ozca, en Rodrigo de la Sella, en Matheu Vidal, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Francesch Bages, n'Anthoni Miralles, en Johan de Cavanachs, en Bernat Gili, en Castelló Moner, n'Anthoni Cervera, en Johan D(omingo), en Francesch Aguilar, en Johan Pasqual, en Bernat Dezpont, en P(ere) Fuster, en Bernat Niell, en Bernat Quintana, n'Esteve Algarra, en Johan Gascó, en Johan Solanes, en D(omingo) de la Barba, en Berenguer Martí.

Com segons estatud e antiga usança, en la vigília de la festa de Nostra Dona Sancta Maria d'agost deja ésser feta elecció de guardià del vi e venema de la dita ciutat e contribució d'aquella, per tal, feta exortació per los dits honorables jurats als dessús dits consellers de fer nominació de bones persones, fon proceït per lo dit concell a elecció del dit guardià per via de sort ab redolins, totstemp acostumada, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Johan Bernat, donat per la parròquia de Sent Nicolau, d'on és parroquià, exercidor lo dit offici per un any següent.²⁶

E tantost après, fon proceït a elecció del mesurador de la calz per semblant for-¶^{360v}-ma acostumada de redolins, e caech e vench en la sort d'aquesta elecció en Johan Argent, donat per la parròquia de Sent Johan, exercidor lo dit offici per un any següent.²⁷

¶²⁵ Ratllat: *micer Guillem Çaera*.

¶²⁶ Al marge esquerre: *elecció de guardià del vi*.

¶²⁷ Al marge esquerre: *elecció del mesurador de la calz*.

Les quals eleccions fetes, lo dit honorable concell, a voler e petició dels majorals dels carders de la dita ciutat, feren l'estatut contingut en la crida següent:²⁸

Ara ojats que us fan saber los honrats jurats e mostaçaf de la ciutat de València. Que per lo concell de la dita ciutat, celebrat a .XIII. del mes d'agost any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V., sobre l'exercici del offici dels carders de la dita ciutat, a bé e utilitat de la cosa pública, ab e de consell dels majorals e alguns pròmens del dit offici, són estats fets, ordenats e concordats los capítols e estatut següents:

Los següents capítols offiren e presenten los pròmens e offici dels carders als honorables jurats e consell de la ciutat de València, supplicant a aquells que'ls plàcia los dits capítols admetre e confermar e metre en estatut e ordinació perpetual per profit e utilitat de la cosa pública.

Primerament, plau als pròmens del dit offici que cascun carder sia tengut fer son senyal en les cardes que farà, no faent emperò la un carder tal senyal com l'altre ans hajen a fer aquell dissemblant, e qui contrafarà que sia encorregut en pena de .X. sous per cascun parell, e ultra la dita pena perda les dites cardes.

Ítem, plau als pròmens del dit offici que en totes les cardes sia tengut cascun carder de fer son senyal, axí en les grans com qualsevol altres. E si contrafarà, que sia encorregut en pena de .X. sous per cascun parell e que perda les cardes segons dessus és dit.

Ítem, plau als pròmens del dit offici que cascun carder sia tengut metre en les cardes ¶^{361r} de la amplària major, sia blanca o negra, sexanta tires de carda o pus, e en les mijanetes trenta-sis per carda o més si més volran. E qui contrafarà, que sia encorregut en pena de .X. sous per cascun parell.

Ítem, plau als pròmens del dit offici que'n tota carduça xiqua de dona haja .X. tires e .VIII. fils, e en la gran .XVIII. tires de larch e .XLVIII. tires a través o d'aquí ensús. E qui contrafarà sia encorregut en pena de .X. sous per cascun parell.

Ítem, plau als pròmens del dit offici que negun no gos obrar de fill vell o de pua vella en cardes o carduces poques mentres trobaran fil nou. E si fil nou no trobaran, que lo fil vell sia tornat aplegador e en cuyro nou, e aquell sia clavat en post vella sens reparar. E si serà clavat en post nova, que lo contrafaent sia encorregut en pena de .X. sous per cascun parell e que aquelles aytals cardes sien cremades.

Ítem, plau als pròmens que si nengun hom serà atrobat que compre cardes velles per a regitar, que aytals cardes sien cremades e lo contrafent sia encorregut en pena de sexanta sous.

E com los pròmens del dit offici se dupten que alguns dels qui seran elets en veedors vullen acceptar lo dit offici, suppliquen per ço que per los dits honorables jurats e consell sia proveït e ordenat que, aquells qui seran elets en veedors per lo dit offici, haja a usar de aquell sots pena de cent morabatins.

¶²⁸ Al marge esquerre: *estatut dels carders*.

Les quals totes e sengles penes plau als pròmens del dit ofici que sien partides, adquirides e guanyades, ço és, les dues parts al ofici de mostaçaf e la terça al accussador, per què intimen a tuyt les dites coses per tal que ignorància no y puxa ésser al·legada.

De la qual crida e capítols lo dit honorable concell, havent concordantment per acceptables la offèrta e ordinació d'aquells, féu perpetual estatud e manà la dita crida ésser feta per Ramon Artús, crida públich, per los lochs acostumats de la dita ciutat.

Post hec, die martis intitulata .XVIII^a. mensis augusti proximi dicti anni Nativitatis Domini .Mⁱ.CCCC. ¶^{361v} quinti.

Ramon Artús, crida públich de la dita ciutat, dix e recomptà si a so de nafil, trompes e tabals haver feta la dita crida en lo present dia de huy per la ciutat de València e lochs acostumats d'aquella.

Dilluns,²⁹ a .XVII. del mes d'agost any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V.

L'onrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat de València, presentà als honorables jurats de la dita ciutat dessus pus propdits una letra del molt alt senyor rey a aquells endreçada de la tenor següent:

Sobrescrit: Als amats e feels nostres los jurats e pròmens de la ciutat de València.

Lo rey. Pròmens, jatsia l'altre dia ab nostra letra dada en Barchinona sots nostre saguell secret a .XV. dies dels mes de juliol proppassat, vos haguéssim manat, sots pena de .X^m. florins, que la inhibició per vosaltres feta de no metre vin de la ciutat de Sogorb dins aqueixa ciutat de València en lo temps no comprés en lo privilegi d'aquèn a aqueixa ciutat atorgat, revocàssets e trencàssets, segons en la dita letra nostra açò pus largament se conté. Emperò, car ara per vosaltres nos és estat ab vostra letra respost, supplicant-nos que com la dita letra e manament fos contrafur, fur e alguns privilegis a aqueixa ciutat specialment atorgats, deguéssim aquella per deute de justícia revocar, majorment com la dita inhibició per vosaltres era estada feta specialment per bé avenir e levar de carrera la qüestió o debat que és entre la dita ciutat de Sogorb e la vila de Murvedre, carrer d'aqueixa ciutat de València, segons en la dita vostra letra açò e àls és pus largament contengut. Per ço, nós, la dita vostra letra e suplicació admesa benignament, e volents encara dar tot loch a tota avinença e bé avenir de cascuna de les dites parts e satisfacer a justícia la dita nostra letra, de la qual dessus és haüda menció, e la pena e altres coses en aquella contengudes en quant són contra furs o privilegis o altres libertats a la dita ciutat de València atorgats, revocam e per revocada haver volem ab la present, manants e encarregants-vos que, a concòrdia e ben veynar de la dita ciutat de Sogorb e de la vila de Murvedre, donets tot aquell loch que bonament, sens gran lesió de vostre privilegis, dar puxats, car açò serà cosa de què complaurets molt a nós e a nostra molt cara muller la reyna. Dada en Barchinona, sots nostre sagell menor, a cinch d'agost en l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V. *Rex Martinus.*

¶²⁹ Un senyal de P+ indica que continua el document del full 356v, amb el text de la seua revocació.

La qual letra los dits honorables jurats, instant lo dit síndich, manaren per mi, Berthomeu Cerdà, escrivà lur, ésser inserta al peu de la dessús pus propdita reyal letra registrada ans del senyal de P+.

||^{362r}

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC.V^o.,
die sabbati .XII^a. mensis septembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Ramon Frígola, jurats; en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist, micer G(uillem) Çaera, mossén Francesch Monyoz, micer Ramon Cuquó, en P(ere) Miró, sotsíndich, micer Francesch Blanch, en Berthomeu Çaera, n'Arnau Revell, en P(ere) Borraz, en Domingo Torà, en Johan Cardona, en Luís Domínguez, en Berthomeu Cruilles, en Miquel Porcar, en Ramon Constantí, en Francesch Palomar, en Salvador Amigó, en D(omingo) Espills, n'Anthoni Cervera, n'Anthoni Doménech, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, n'Anthoni Coll, en Johan Gascó, en Martí de Calatayú, n'Esteve Agramunt, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Martí Malonda, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en D(omingo) de la Barba, en Berenguer Martí.

Lo dit honorable concell, jassia per estatud en passat sia ordenat que res de la dreçana no sia prestat, però attés lo gran bé que's segueix a la ciutat e al públich d'aquella que los ciutadans mercaders hajen naus pròpies, dispensan aquesta veu, volch e proveí que als mercaders de la dita ciutat qui han feta una nau a Tortosa sien ||^{362v} prestats tots aquells arreus de la dreçana que hajen mester a obs de varar la dita nau, e acomanà als dits honorables jurats que's assegurassen d'aquells a lur bon arbitre.

*Anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o.V^o.,
die lune vespra del benaventurat mossén sent Miquel,
comptats .XXVIII. dies del mes de setembre.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil en lo precedent vespre, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e de pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honorables justícia, jurats e pròmens e consellers següents:

Mossén Gizbert Valleriola, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats; n'Andreu Castellà, en P(ere) d'Esplugues, mossén Francesch Monyoz, en Johan Suau, micer Berthomeu Sist, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, en Felip Frígola, en Johan Aguilar, síndich, micer Berenguer Clavell, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çaera, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en P(ere) Sacristà, en Johan Garcia, en P(ere) Borraz, en P(ere) Roqua, en Domingo Torà, en Johan Cardona, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en Ramon Constantí, n'Anthoni Andrés, en Ramon Quexal, en G(uillem) Conques, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Francesch Bages, en Johan de Cavanachs, en Jacme Pérez, en Berthomeu Coscollà, en Johan de Galbes, en Berthomeu d'Ervàs, ¶^{363r} en Domingo Espills, n'Anthoni Cervera, n'Anthoni Doménech, en Berenguer de Bellprat, n'Andreu Estopinyà, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Johan Pasqual, en Bernat Dezpont, en P(ere) Fuster, en Bernat Niell, n'Anthoni Coll, en Bernat Quintana, en Martí de Calatayú, n'Esteve Agramunt, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra, en Martí Malonda, en D(omingo) de la Barba.

Com alcuna quantitat del vi vell que és entrat en la ciutat e lochs de la contribució d'aquella, de Cinquagèsima proppasada tro a sent Miquel qui serà demà, reste que no ha pogut ésser venuda, e tal vi sia necessari axí per malalts e altres persones a qui los vins novells són dampnoses, per tal lo dit concell, dispensan aquesta veu, proveí e volch que'ls dits vins vells, sens prohibició del privilegi e encorrimment de pena, puxen ésser venuts dins la dita ciutat e lochs de la contribució d'aquella d'ací a Tots Sants primervinent inclusive.³⁰

E com segons privilegis e provisions reyls en semblant dia deja ésser feta elecció de mostaçaf, per tal, premeses algunes covinents exortacions, lo dit honorable concell proveí a elecció de mostaçaf ciutadà, com en l'any passat que fenex huy sia estat generós, segons dessús en lo present libre appar.³¹ Et preses tres redolins dels .XII. redolins que's acostumen fer en aquesta elecció de mostaçaf, caygueren e vengren en la sort de la dita elecció les parròquies de Sent Andreu e de Sent Berthomeu e de Sent Johan. E uberts los dits tres redolins per l'onrat en Johan Escrivà, lochtinent del honrat en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e batle general de la ciutat e regne de València, al qual los dits tres redolins eren estats liurats per un fadrí, qui aquells havia preses d'un bací d'aygua dels dits .XII. redolins que dins aquell eren, lo dit honrat lochtinent de batle donà e publicà al dit concell en mostaçaf de la dita ciutat per

¶³⁰ Al marge esquerre:

que'l vi vell puxa ésser venut dins la ciutat e lochs de la contribució en cert temps.

¶³¹ Al marge esquerre: *elecció de mostaçaf.*

l'any propvinent l'onrat en Francesch de Palomar, ciutadà de la dita ciutat, donat e nomenat al dit offici ¶^{363v} per la dessús dita parròquia de Sent Andreu.

Per semblant forma e manera fon proceït a elecció de lochtinent de mostaçaf, e caygueren e vengren en la sort d'aquesta elecció, segons presentació dels tres redolins preses dels .XII. redolins, les parròquies de Sent Tomàs, de Senta Catarina e de Sent Martí. E feta ubertura dels dits .III. redolins, lo dit honrat lochtinent donà e publicà al dit concell per lochtinent del mostaçaf del any propvinent en Johan Camós, ciutadà de València, donat e nomenat al dit offici per la dessús dita parròquia de Sent Tomàs.³²

Més avant, com per lo concell de la ciutat en temps passat sia estatuit que'l pesador de la farina sia cascun any elet en aquest dia per forma de .XII. redolins, per tal lo dit honorable concell, seguín la dita forma, proceï a elecció de pesador de la farina. E pres .I. redolí dels dits .XII. redolins qui eren en un bací d'aygua, feta ubertura del dit pres redolí, los dits honorables jurats donaren e publicaren en pesador de la farina per l'any propvinent en Ramon Saga, donat e nomenat al dit offici per la parròquia de Sent Nicolau.³³

Ítem, a bon expedient e comuna utilitat e majorment a precloure via a fraus que's poden seguir en lo molre dels forments, axí en pendre pus grassa o major moltura que no's deu pendre com en altres moltes maneres e acaptades colors, lo present concell estatuín, proveí concordantment que'n lo molre dels formens sien servades les coses següents.³⁴

¶^{364r} (en blanc)

¶^{364v} Enaprés, dimarts, festa de mossén sent Miquel Arcàngel, comptats .XXVIII. dies del mes de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCCC.V.

L'onrat en Francesch de Palomar, ciutadà de la ciutat de València, mostaçaf elet de la ciutat sobredita a un any següent en lo dia proppassat segons forma acostumada, constituït denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu de la dita ciutat, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Evangelis d'aquell denant si posats e per ses mans toquats, en poder e mà del honorable en Johan Escrivà, tinent loch del honorable en Nicolau Pujada, conseller del molt alt nostre senyor lo rey e per aquell matex senyor batle general de la ciutat e regne de València, e en presència dels dits honorables jurats, etc.³⁵

Semblant sagrament fon prestat per en Johan Camós, lochtinent del dit mostaçaf.

Testimonis foren a la prestació dels dits sagraments los honorables micer Johan Mercader, en Johan Suau e micer Berthomeu Sist.

¶³² Al marge esquerre: *elecció de lochtinent de mostaçaf.*

¶³³ Al marge esquerre: *del pesador de les farines.*

¶³⁴ No consta la normativa i el full següent està en blanc.

¶³⁵ Al marge esquerre: *fiat ut in forma superius descripta.*

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XXVII^a. mensis octobris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e d'altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, pròmens e consellers següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer G(uillem) Çaera, micer Berthomeu Sist, micer Johan Ferrando, mossén Francesch Monyoz, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çaera, n'Arnau Revell, en Johan Garcia, en P(ere) Roqua, en D(omingo) Torà, en P(ere) Johan, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Jacme Ros, en Vicent Granollés, en Ramon Gostantí, en Jacme Dezplà, n'Arnau Castellar, en Maymó Gil, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, micer Berenguer Clavell, en Bernat Gili, en Jacme Pérez, en Castelló Moner, n'Anthoni Cervera, en G(uillem) de la Via, n'Anthoni Doménech, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Bernat Dezpont, en Berenguer Romeu, en Bernat Quintana, en Johan Gascó, n'Esteve Agramunt, n'Arnau Ferragut, en P(ere) Ortíz, en Matheu Reig.

||^{365v} Vench en aquest concell lo noble mossén Ramon Boil, governador general de la ciutat e regne de València, e explicà a aquell si haver haüda una letra del molt alt senyor rey, la continència de la qual era que'l dit senyor volia Xelva e era prest donar .X^m. florins e comprar per aquells alcun loch de cavaller o baró, e donar-lo per cambi de Xelva. Açò matex, en acabament havia la dita letra la qual lo dit governador féu legir al concell, per què amonestà lo dit concell que'n açò volgués del·liberar en tal manera que fos servir del senyor rey. E fet d'aquèn recés per lo dit governador, lo dit concell, feta discussió ab madur raonament de les dites coses, attés que'l dit partit per molts e raonables esguarts aquí raonats no era profitós ans dampnós a la ciutat e ses libertats, concordantment proveí e volch que per los dits honorables jurats fos respost al dit mossén lo governador que la ciutat, sens gran lesió de sos privilegis e libertats, ne poria ne pot devallar al dit partit, e que fos pregat de part del concell caramente que li plàcia fer e acabar ab lo dit senyor rey que'l fet de Xelva remeta lo dit senyor a justícia.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quinto,
die veneris .VI^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Vicent Gil e en Berthomeu de Calatayíu, verguers, trameses als consellers de la dita ciutat, axí de generoses com de ciutadans de

parròquies, d'officis, de mesters e de pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, jurats; en Johan Aguilar, síndich, ¶^{36r} micer Anthoni d'Alagó, micer Berenguer Clavell, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist, micer Johan Ferrando, micer Guillem Çuera, mossén Francesch Monyoz, en Felip Frígola, micer Francesch Blanch, en Vicent Benajam, en Gabriel Navarro, en Domingo Torà, en Johan Cardona, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Jacme Ros, major, en Jacme Dezplà, en Johan de Torragrossa, en Rodrigo de la Sella, en Matheu Vidal, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Jacme Pérez, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, en D(omingo) Espills, n'Anthoni Cervera, en Francesch Aguilar, en Bernat Niel, en Bernat Quintana, en Martí de Calatayú, en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra.

Sobre la claveguera o mare de inmundícies que'l honrat en Francesch Aguilar en aquest concell demanà que fos feta en lo carrer denant lo seu alberch, lo concell concordantment proveí que'n fos seguit çó que per los dessus dits honorables jurats, als quals ho comés, hi seria proveït e ordenat, havent ara per ladonchs *et econtra* per ferm e agradable tot çó que per aquells hi seria ordenat e proveït, axí com si per tot lo concell era fet.³⁶

Ítem, lo concell, sobre la empara e debats fets per en Jacme Dezpuig en la quantitat de noranta mília sous poch més o menys,³⁷ que és en poder d'en Johan Bayona e d'en P(ere) Giner, compradors del capítol de la mercaderia, la qual lo governador ha pronunciat deure ésser liurada a la ciutat sots fermança, proveex que'ls creadors, los quals se són oposats a la execució que la ciutat fa contra l'hereu (sic) d'en Vicent Nadal, e han interposada apel·lació de certa declaració ¶^{36v} feta per lo justícia, renuncien a les dites apel·lació e oposició e facen part ensemps ab la ciutat en executar los béns, axí del dit hereu d'en Vicent Nadal com d'en Nagerí e dels havents causa d'aquells, en manera que axí la quantitat o preu del capítol de la mercaderia com los preus dels béns dels dits hereu d'en Vicent Nadal e d'en Nagerí servesquen a satisfacció de la ciutat del contracte del quitament dels cent mília sous censals e als dits creadors, e ab açò ensemps concorrega que'l síndich face fer depòsit de la dita quantitat en poder del clavari d'aquella, en tal manera que la dita ciutat sia depositària de la dita quantitat. E per fer segur lo depòsit, don e preste denant lo dit governador, per raó de restituir aquell s'is pertany, sufficients o bastants fermances a les quals, per lo poder ja a ell atorgat, prometa de guardar de dan largament ab obligació dels béns de la universitat de

¶³⁶ Al marge esquerre: *de la mare que és en lo carrer denant l'alberch d'en Francesch Aguilar.* ¶³⁷ Al marge

esquerre: *de la empara feta per en Jacme Dezpuig en .LXXXX^m. sous per la qüestió que ha ab la ciutat.*

la dita ciutat e singulars d'aquella. E lo concell ara per ladonchs *et econtra* ha per ferm e agradable qualque cosa ell, dit síndich, sobre aquestes coses farà, atorgarà, prometrà e obligarà sens revocar-ho en alcun temps. E semblantment tots los dits creadors ab la dita ciutat, faents una part, facen declarar la qüestió del dit en Jacme Dezpuig que pretén haver en la dita quantitat, és a saber, si ha dret o no dret en aquella.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die veneris .XIII^a. mensis novembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu d'en Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, verguers, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis, de mesters e altres pròmens, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstemps tenir e celebrar consell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

En P(ere) Gençor, lochtinent de justícia civil, ¶^{367r} mossén Bernat Escorna, en Vidal de Blanes, en P(ere) Passadores, en Bernat Vidal, micer Gabriel Palomar, en (en blanc), jurats; en Johan Aguilar, síndich, en Johan Escrivà, n'Andreu Castellà, mossén Jacme Romeu, micer Berenguer Clavell, micer R(amon) Cuquó, en Johan Suau, micer Johan Mercader, micer Johan Ferrando, mossén Francesch Monyoz, en Gabriel Navarro, n'Arnau Revell, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en D(omingo) Torà, en Ramon de Salas, en G(uillem) Esteve, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en Ramon Constantí, n'Anthoni Andrés, en Johan Gascó, n'Arnau Castellar, en G(uillem) Conques, en Maymó Gil, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Berthomeu d'Ervàs, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, en D(omingo) Espills, n'Anthoni Cervera, en G(uillem) de la Via, n'Andreu Estopinyà, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en P(ere) Fuster, en Bernat Niell, en Ferrando Eximénez, en Bernat Quintana, en Johan Gascó, en Martí de Calatayiú, n'Esteve Agramunt, n'Arnau Ferragut, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en D(omingo) de la Barba, en Berenguer Martí.

Fon exposat en lo present concell que de part del molt alt senyor rey, a instància de la comtessa d'Ampúries, era venguda una letra citatòria en què citava lo síndich de la ciutat que comparegués en l'audiència del dit senyor, defenedor la causa que en aquella's menava o era introduïda entre la dita comtessa, d'una part, e la dita ciutat de l'altra, per raon de la vall de Xelva.³⁸ Per tal, lo concell concordantment, volén prevenir que en la dita causa no fos proceït en contumàcia, ans fos defessa expressament, proveí e donà licència e manà al honrat en Johan Aguilar, síndich de la ciutat, que

¶³⁸ Al marge esquerre: *de la substitució feta per lo síndich de la ciutat a'n P(ere) de Begues, notari, per qüestió que era entre la ciutat e la comtessa d'Ampúries.*

per ¶^{367v} lo poder a ell ja atorgat substituís lo discret en P(ere) de Begues, notari de València, qui per altres fets és en *Barchinona*, e qualsevol altre que benvist li sia e si e quant sia necessari e li occorrerà faedor, ab poder bastant de deffendre la dita causa en la dita audiència e tot altre juhí e o denant qui's pertanga.

Ítem, lo concell proveí e volch que Garcia d'Anadon, de la peccúnica de la dita ciutat, fos contentat del temps que havia servit l'offici que la ciutat li havia comanat e era passat sens que no'n era estat pagat, tro al dia que reté lo bastó al síndich, qui's concorde ab aquell del dit temps.³⁹

Del derrocament de la volta de Sentana, lo concell proveí que no's fes a messió alcuna de la ciutat, mas si'ls veyins lo volen fer a lur messió e càrrech, açò sia a ells si convenir se'n poden ab lo senyor de la volta.⁴⁰

Sobre la supplicació offerta al present concell per part dels senyors dels alberchs qui's són cremats e derrocats prop los caxers, en lo carrer qui va a Sent Francesch, demanants que la ciutat, a honor de Déu e attenent a lur misèria e gran pèrdua, los faça alcuna caritat, lo dit concell concordantment comés⁴¹ als dits honorables jurats que vejen la cosa a ull e regoneguen quals e quants són aquells alberchs, e de qui són estats derrocats per causa d'apagar lo foch e precloure via, que aquell no crexqués ne s'estenés més a avant o saltàs a altres alberchs, e als senyors d'aquells alberchs axí derroquats \tan solament/. Plau al concell que de la peccúnia de la ciutat per los dits honorables jurats hi sia feta alcuna caritat que'ls parega, e hajen per bo en reverència de Nostre Senyor Déu.⁴² *Vide ultra in hoc signo quod ibi continetur* Q:⁴³

Post hec, die martis .XXIII^a. mensis novembris anno proxime dicto.

Los dessús dits honorables jurats, exseguín lo concell o provisió d'aquell e comissió feta a ells dessús sots calendari de .VI. dies del present mes de noembre, sobre la claveguera o mare demanada per l'onrat en Francesch Aguilar,⁴⁴ vist lo loch e carrer on és demanat ésser feta, dixeren a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà lur, que ells havien deliberat, acordat e proveït que la dita claveguera fos feta e que de la peccúnia de la ciutat fos pagada en son orde, és a saber, après pagades les precedents que són proveïdes e no són ¶^{368r} pagades o resten a pagar, pagan-ne una en cascun any, obran aquella per lo sotobrer semblantment en son orde, ço és, les precedents pagades, però si'ls veyins ab lur peccúnia la volran de continent o quant bels (sic) serà vist fer a llets (sic), sia lícit e, en tal cas, lo dit sotobrer, per son offici, los prometa de pagar lo cost en son orde segons dit és, faent la obra de la dita claveguera lo dit sotobrer a

¶³⁹ Al marge esquerre: *de la remuneració de Garcia d'Anadon.* ¶⁴⁰ Al marge esquerre: *de la volta de Sentana.* ¶⁴¹ Ratllat: *proveí.* ¶⁴² Al marge esquerre: *per lo fet dels alberchs cremats e derrocats prop los*

caxers. ¶⁴³ L'acció continua en el full següent, f. 368r, amb el mateix senyal al marge. ¶⁴⁴ Al marge esquerre: *claveguera e mare demanada ésser feta en lo carrer d'en Francesch Aguilar.*

messió dels dits veyins o de la peccúnia d'aquells, si ans d'ésser pagades les precedents aquells dits veyins volran la dita claveguera ésser feta, e'ls obligue quant a allò los béns de la obra de murs e valls.

*Postea, die jovis intitulata .X^a. mensis decembris dicti anni .M.CCCC. quinti.*⁴⁵

Lo discret en Pere Miró, notari, sotsíndich de la dita ciutat de València, a qui segons dix verbalment era estat comanat e manat que ab los dejús escrits anàs e fos present a la taxació dels alberchs dejús escrits, presentà e liurà a mi, Berthomeu Cerdà, notari, escrivà dels dits honorables jurats, e requés ésser continuada al peu del present concell la scriptura següent:

Taxació feta per en Francesch Tona, piquer, e en Johan del Poyo, mestre d'obra de vila, per comissió e manament verbals per los honorables jurats de la ciutat de València a ells fets de les coses derrocades o destruïdes en los alberchs dejús escrits, per estallar lo foch qui's pres en lo carrer de Sent Francesch, la qual taxació feren mijançant sagrament e segons lur bona consciència, e segons ells affermen han taxat lo florí a .VIII. sous, e les quals son *ut sequitur*.⁴⁶

L'alberch d'en Claver, sedacer, qui està al costat d'en Roqua.

Primo, en lo porche que fon derroquat han estimat que ha mester vint bigues a raó de florí la peça, .XI. lliures.

||^{368v} Ítem, tres jàcenes a raó de .II. florins mig la peça, .IIII. lliures, .II. sous, .VI. diners.

Ítem, cinch mil·lers de teula a .L. sous lo mil·ler, .XII. lliures, .X. sous.

Ítem, .V. mil·lers de rajola en les tanques e pilars, a .XXXVII. sous, .VIII. lliures, .V. sous.

Ítem, .VII. parades de tàpia que fon derrocada, .III. lliures, .XVII. sous.

Ítem, per la teulada de la cuyna, ab los rambladors que foren derroquats, .V. lliures, .X. sous.

Ítem, lo barandat de la carrera ab les finestres entre files estants, rajola, algepz, portes e mans, .VIII. lliures, .V. sous.

Ítem, .XII. bigues del menjador a raó de .XI. sous la peça, .VI. lliures, .XII. sous.

Ítem, dues jàcenes ab sos capçals en lo dit menjador, .III. lliures, .VI. sous.

Ítem, fulla per allí matex, .IIII. lliures, .VIII., sous.

Ítem, lo trespol, entre arena, calz e mans, .III. lliures, .VI. sous.

Ítem, per la escala del menjador, que és tota trenquada, .III. lliures, .VI. diners.

Ítem, per lo dampnatge de la cuberta de la cambra e recambra e del passatge, .V. lliures, .X. sous.

Ítem, com regonexen les dites coses los dits maestres trobassen que per força del enderroquar, la una paret del dit alberch era trenquada en tant que fa a derroquar una partida fins en terra, per ço taxaren per lo dampnatge de la dita paret, .VIII. lliures, .V. sous.

¶ ⁴⁵ Continua l'acció del document del full 367v amb la mateixa marca al marge: Q: ¶ ⁴⁶ Al mar-

ge esquerre: *taxacions dels alberchs cremats del carrer de Sent Francesch.*

||^{369r} Ítem, per lo dampnatge del segon alberch, entre lo embant de la carrera e la cuberta derroquada del menjador, e per la cuberta de la escala e per lo fumeral, e per tot ço que és derroquat taxaren en una summa, .XVIII. lliures, .V. sous.

L'alberch d'en Avellà.

Primo, per la tanqua del terrat, que era de rajola, ab sos pilars, e .IIII. parades de tàpia que foren derroquad<e>s e los forats del payiment, .VI. lliures, .XII. sous.

Ítem, per la cuyna ab la teulada, embants e costers, .XI. lliures.

Ítem, per .VI. bigues de la cambra de la carrera ab lo trespol que fon derroquat e ab les mans, .IIII. lliures.

Ítem, per lo barandat e embant de la cambra de la carrera, entre estants, files, alpeçz, finestres, rajola e mans, .VIII. lliures, .XI. sous.

Ítem, per lo trenquament dels trespols e d'alcuns embants dins casa, .V. lliures, .X. sous.

Ítem, los dits maestres taxaren per lo trencament e atronament de la paret qui és entre ell e lo dit en Roca, taxaren segons que de l'altra, .VIII. lliures, .V. sous.

L'alberch xich d'en Roca.

Ítem, fon taxat per los dits maestres lo dampnatge donat en l'alberch d'en Roca per lo barandat e les dues exides, .XIII. lliures, .XVII. sous.

||^{369v} *Deinde, die sabbati .XII^a, mensis decembris dicti anni .M^o.CCCC. quinti.*

Los dits honorables jurats, vistes les taxacions dels alberchs derroquats a excloure que'l foch dels cremants no's estenés més, e a estallar aquell, e vista la comissió a ells feta dessus per concell celebrat a .XIII. del mes de noembre proppassat, attenents que derroquar los dits alberchs era precloure via que'l dit foch fos estallat e no s'estenés pus avant, e tal preclusió e estallat podia ésser ascrit e pus pròpiament a bé públich que a singular, e tal sia lo coratge e vera intenció de tots los amants ben públich com no puxa ésser notat a culpa dels senyors de tals alberchs derroquats per semblant forma, per tal, precedent protestació que no puxa ésser tret a conseqüència en esdevenidor com aquesta veu devallen a açò caritativament en esguart de la indigència dels senyors dels alberchs derroquats, tatxaren e proveïren de benignitat que han Johan Claver, de la peccúnia de la dita ciutat, sien donades en ajuda d'obrar son alberch derroquat o per causa del dit derroquament, cinquanta-tres lliures, .XI. sous.

Ítem, a'n Berthomeu Avellà, vint-una lliures, .XVIII. sous.

Ítem, a'n Anthoni Roqua, set lliures, .VIII. sous, .VI. diners.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XV^a. mensis decembris.*

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre trameses per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers, als consellers de la ciutat, axí de generoses com de ciutadans de

parròquies, d'officis, de mesters, ajustat en hora de tèrcia o quasi del dit dia en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és estat acostumat totstemp tenir e celebrar concell, en lo qual foren los justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Gizpert Valleriola, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Pasadores, en Bernat Vidal, micer Gabriel Palomar, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats;||^{370r} en Johan Aguilar, síndich, en Johan Suau, racional, micer Johan Mercader, micer Berthomeu Sist, micer Guillem Çaera, micer Johan Ferrando, micer D(omingo) Mascó, en Francesch Aguilar, en Bernat Suau, en Guerau Bou, en G(uillem) de Solanes, en Jacme Ros, menor, en P(ere) Miró, micer Francesch Blanch, en Gabriel Navarro, n'Arnau Castellar, en Francesch Palomar, en Salvador Amigó, en Jacme Pintor, n'Anthoni Cervera, en Ramon de Salas, en Manuel Palomar, en Johan Gamiça, en Francesch Pastor, en Ramon Tramell, en Johan López, micer Andreu Salvador, en Francesch Pinós, en Francesch de Tona, en Johan Sagra, Miquel de Montfalcó, Salvador Bovet, n'Arnau Castellar, en Bernat Pastor, en Ferran Pérez, en Johan Argent, en P(ere) Xiquó, en Nicolau Salvat, n'Esteve Muntalar, en Tomàs Salvat, en Ramon Vidal, en Francesch Çaragoça, en P(ere) Salvat, n'Esteve Salvat, e P(ere) Monyoz, n'Exemeno de Claries, en Gil de Menta, en Johan Matheu, n'Arnau Revell, en Ferrando López, en Jacme d'Eviça, en Johan López, n'Alfonso Rodrigo, en G(uillem) Metge, en Miquel Navarro, en Simó Caldes, en G(uillem) Cardona, en Johan Gascó, n'Arnau Ferragut, en D(omingo) de la Barba, en D(omingo) Roqua, en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt, en Berenguer Martí, en Bernat Quintana, en Francesch Aguilar, en Bernat de Montalbà, en Ferrando Sanç, en Pelegrí Cucaló, en Francesch Bages, Miquel Amat, en G(uillem) Argilagués, en Johan Domingo, en D(omingo) Espills, en Bernat Niell e molts d'altres pròmens.

Com en la ciutat de València d'un temps a ençà, per ocasió dels bandos mortals que són en aquella,⁴⁷ se són nodrits tants de mals hòmens e scelerades persones que de dia en dia, palesament e sens vergonya e tota temor de Déu e de senyoria, cometen ||^{370v} e perpetren a palés furts, rapines, roberies, bregues, homeys, nafres e altres moltes injúries e mals sens temor encara de punició, axí que en vides és ja segur als hòmens de pau anar per ciutat, per tal, lo dit honorable concell, a bon e profitós expedient e a obviar e precloure via tant com possible sia a tants mals e delictes e als assaigs e insolències de mals hòmens, proveí, ordenà e volch ésser fets e ordenats en la ciutat de València dotze lochtinents de justícia criminal, qui hajen poder de tolre armes e fer presons de persones qualsevol e onsevol dins la ciutat e raval e pertinències d'aquella, sens poder de soltar o haver altra judicial conexença. E si per lo consell de present era feta nominació de les persones elegidores al dit offici,⁴⁸ poria ésser difús e ple de debat per discòrdia. Per tal, lo dit concell, volent

¶ ⁴⁷ Al marge esquerre: *dels .XII. lochtinents de justícia criminal.*

¶ ⁴⁸ Ratllat: *tot lo.*

donar desijjat acabament e espaxat a les dites coses, concordantment e de grat liberal acomanà, la elecció e nominació de .XII. persones a lochtinents, als dits honorables jurats e als advocats pensionats de la dita ciutat o a la major part d'aquells, havent lo dit concell lur elecció e nominació en tanta virtut e efficàcia com si per lo present concell era feta, a les quals persones axí nomenades, faent lur poder que sien hòmens de bé, lo dit justícia criminal do lo poder dessus dit. E vol lo dit concell e proveex que cascun dels dits lochtinents haja mil sous de salari l'any, los quals sien pagats de la peccúnia de la dita ciutat.

||^{371r}

Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC. quinto,
die martis .XXII^a. mensis decembris, terç dia ans de Nadal,
acostumat segons furs e privilegis e ordenat a fer eleccions d'officials.

Fon appellat concell a so de nafil e per veu de Ramon Artús, crida públich, e ab albarans encara en lo precedent vespre per en Berthomeu de Calatayú e en Vicent Gil, verguers del dit concell, trameses als consellers de la ciutat de València, axí de generoses com de ciutadans de parròquies, d'officis e de mesters e d'altres pròmens, en hora de tèrcia o quasi del dit dia ajustat en la sala de la dita ciutat, allí on e segons és acostumat totstems tenir e celebrar concell, en lo qual foren los honrats justícia, jurats, consellers e pròmens següents:

Mossén Gizpert Valleriola, justícia civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Passadores, micer Gabriel Palomar, en Bernat Vidal, en Ramon Frígola, en (en blanc), jurats; n'Andreu Castellà, mossén Luís Valleriola, mossén Jacme Romeu, en Jacme Lançol, micer Anthoni d'Alagó, micer Berenguer Clavell, micer Ramon Cuquó, en Gabriel Navarro, en Berthomeu Çaera, en Simó Caldes, en Johan Camós, n'Arnau Revell, en P(ere) Sacristà, en Francesch Serra, en Johan Garcia, en P(ere) Borraz, en P(ere) Roqua, en D(omingo) Torà, en Johan Cardona, en Ramon de Salas, en Luís Domínguez, en Johan Bernat, en Jacme Ros, major, en Vicent Granollés, en Miquel Porcar, en Ramon Gostantí, en Jacme Dezplà, n'Anthoni Andrés, en Johan Gascó, n'Arnau Castellar, en Johan de Torragrossa, en G(uillem) Conques, en Maymó Gil, en Jacme Cabanes, en Luís d'Ozca, en Luís López, ||^{371v} en Rodrigo de la Sella, en Francesch Palomar, en Francesch Miró, en Salvador Amigó, en Francesch Bages, n'Anthoni Miralles, en Johan de Cavanachs, en Johan Adam, en Bernat Gili, en Berthomeu Coscollà, en Johan de Galbes, en Berthomeu d'Ervàs, en Castelló Moner, en Jacme Pintor, en D(omingo) Espills, n'Anthoni Cervera, en G(uillem) de la Via, en Johan Domingo, en Francesch Aguilar, en Johan Pasqual, en Bernat Dezpont, en P(ere) Fuster, n'Anthoni Coll, en Bernat Quintana, en Bernat Montalbà, en Sanxo de Molins, n'Uguet Espàrech, n'Esteve d'Algarra, en Matheu March, en P(ere) Pons, en Johan Gascó, en Martí de Calatayú, en Johan Solanes, n'Esteve Agramunt, en Tomàs Nadal, n'Arnau Ferragut, en Jacme Segarra, en Martí Malonda, en P(ere) Ortiz, en Matheu Reig, en D(omingo) de la Barba, en Berenguer Martí.

E ultra los dessús, qui són del concell format de la ciutat segons orde de furs, privilegis e provisions reyal, vengren a aquest concell gran còpia de hòmens d'officis e caps de mesters o menestrals, en tal e tant nombre que segons mostrava experiència occular paria que sobrepujassen lo dit format concell, segons la occupació dels banchs ordenats a seure als consellers, no per altra numerada certitud o nombre.

E tantost, premeses per los dits honorables jurats ab bones e pertinents paraules alcunes monicions als consellers de la ciutat a fer nominació de bones e notables persones a oficials, e tals que haguessen Déus denant los ulls e no fossen affeccionades a un ne a l'altre dels bandos per tal que la ciutat fos bé e justament regida, fon proceït primerament a elecció de justícia criminal de cavaller o generoses, com en l'any corrent qui finirà en lo dia de Nadal propvinent sia estat ciudadà.⁴⁹ E servada la forma de .XII. redolins acostumada, preses per un inffant poch tres d'aquells [¶]^{372r} del bací de l'aygua on eren tots los .XII. redolins e liurats en mà e poder del honorable en Nicolau Pujada, batle general de la ciutat e regne de València, romangueren e vengren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Catarina e de Sent Berthomeu e de Senta Creu, segons apàrech per publicació de les nou parròquies fora de sort. E lo dit honorable batle, proceït primerament a elecció de justícia civil (sic), publicà e donà per justícia criminal al any esdevenidor l'onrat en P(ere) Çabata, donzell, senyor d'Argelita, donat e nomenat per la parròquia de Sent Berthomeu.

Més avant, proceït per la forma dessús dita de .XII. redolins a elecció de justícia civil, fet liurament de .III. redolins dels dits .XII. en poder e mà del dit honorable batle, vengren e romangueren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Senta Maria, de Sent Thomàs e de Sent Johan, segons fon cert per publicació de les altres .IX. fora de sort. E lo dit honorable batle, feta ubertura dels dits .III. redolins, donà e publicà per justícia civil de la ciutat de València al any esdevenidor l'onrat en Francesch Miró, ciudadà de la dita ciutat, donat e nomenat al dit ofici per la parròquia de Sent Johan.⁵⁰

En per semblant forma de .XII. redolins fon proceït a elecció de justícia de .CCC. sous, e feta la solemnitat que's pertany vengren e caygueren en la sort d'aquesta elecció les parròquies de Sent Thomàs, de Sent Nicolau e de Senta Creu. E tantost, lo dit honorable batle, feta ubertura dels .III. redolins a ell liurats dels dits .XII., donà e publicà en justícia de .CCC. sous de la ciutat de València per l'any esdevenidor lo discret en Berthomeu Çaera, notari de la dita ciutat, donat e nomenat a aquest ofici per la parròquia de Sent Tomàs.⁵¹

[¶]^{372v} Encara, per semblant forma de .XII. redolins, d'alcun temps ençà per provisió reyal observada, fon proceït a elecció de lochtinent de justícia criminal. E feta ubertura dels .III. redolins preses dels dits .XII. en la forma acostumada, romanints en la sort

¶ ⁴⁹ Al marge esquerre: *elecció de justícia criminal.*

¶ ⁵⁰ Al marge esquerre: *elecció de justícia civil.*

¶ ⁵¹ Al marge esquerre: *elecció de justícia de .CCC. sous.*

d'aquesta elecció les parròquies de Sent Andreu, de Sent Berthomeu e de Sent Esteve, lo dit honorable batle donà e publicà en lochtinent de justícia criminal de la ciutat de València per l'any esdevenidor lo discret en Johan Gamiza, notari, donat e nomenat per la parròquia de Sent Andreu.⁵²

Tantost après fon proceït per forma de .XII. redolins acostumada a elecció de administradors e obrer de la ciutat de València. E preses del bací de l'aygua per un infant tres redolins dels dits .XII. e liurats als dits honorables jurats, qui feta ubertura dels dits .III. redolins publicaren e donaren al concell en administradors de les impositcions de la ciutat de València e dels lochs de la contribució d'aquella, ço és, los honrats en Vicent Benajam, notari, nomenat per la parròquia de Senta Maria, e en Francesch Castelló, nomenat per la parròquia de Sent Martí. E en obrer de murs e valls per la dita ciutat l'onrat n'Arnau Saranyó, ciutadà de la dita ciutat, \nomenat per la parròquia de Sent Berthomeu,/ tot açò per l'any esdevenidor.⁵³

Ítem, com alguns fort pochos dies fossen passats que'l discret en Miquel Martorell, miserable elet la vespra de sent Johan proppassat, havia closes sos dies e la ciutat estigués menys de miserable, per tal lo dit honorable concell proveí a elecció de miserable durador tro a la vespra de sent Johan propvinent, servan forma de .XII. redolins per totstamps acostumada. E pres .I. redolí dels dits .XII. e liurat als dits honorables jurats qui, feta ubertura del dit redolí, donaren e publicaren al dit en concell (sic) en miserable de la dita ciutat, d'ací a la vespra de sent Johan de juny inclusive, on lo dit en Miquel Martorell complirà son any si hagués viscut, ço és, lo discret en Vicent de Castellnou, notari, donat e nomenat per la parròquia de Sent Esteve.⁵⁴

¶^{373r} Fon més proceït en forma de sis redolins acostumada a elecció d'assessors criminal e civils e, preses tres redolins dels dits .VI. per .I. infant e liurats aquells als dits honorables jurats, aquells, après ubertura dels dits .III. redolins, donaren e publicaren al dit concell en assessor del justícia criminal de la dita ciutat en l'any esdevenidor, ço és, l'onrat micer Bernat de Piera, licenciat en leys, e en assessors del justícia civil los honrats micer Johan Carbonell e micer Andreu Salvador, licenciats en leys per l'any següent.⁵⁵

Ítem, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell en corregidors e veedors dels advocats per l'any esdevenidor, ço és, los honrats micer Francesch Blanch e micer P(ere) Català, licenciats en leys.⁵⁶

Ítem, los dits honorables jurats donaren e publicaren al dit concell en examinadors de metges e de exarops e altres confeccions, ço és, per los metges mestre Jacme Roig e mestre Bernat d'Artesa, e per los apothecaris en P(ere) Pastor e en Romeu Corts, speciers.⁵⁷

¶⁵² Al marge esquerre: *elecció de lochtinent de justícia criminal*. ¶⁵³ Al marge esquerre: *elecció de administradors e obrer*. ¶⁵⁴ Al marge esquerre: *elecció de miserable*. ¶⁵⁵ Al marge esquerre: *elec-*

ció de assessors del justícia criminal. ¶⁵⁶ Al marge esquerre: *elecció de corregidors e veedors dels advocats*. ¶⁵⁷ Al marge esquerre: *examinadors de metges*.

E fetes e acabades totes les eleccions d'officials e altres dessús dites, a les quals foren los nobles mossén Ferran López de Luna, visrey, e mossén Ramon Boil, governador de la ciutat e regne de València, e l'onorable en Nicolau Pujada, batle general de les dites ciutat e regne, e lo dessús dit gran nombre de menestrals qui no eren del concell format de la dita ciutat, e ans de disgressió o levament del dit concell, lo dit noble visrey dix e enuncià a tot l'ajust qui era aquí present aquestes o semblants paraules: «Pròmens, ultra les eleccions que havets fetes, n'avets a fer quatre que foren ordenades per lo concell del senyor rey ajustat a casa del senyor bisbe, present mi e mossén lo governador, qui és ací, ço és, que sia feta novellament elecció de racional e d'advocats pensionats de la ciutat, e de síndich e d'escrivà, remoguts d'aquèn los qui ara u son, e axí plàcia-us de metre-u en obra».

Dit açò per lo ^{373v} visrey dessús dit, l'onrat micer Gabriel Palomar, per si e sos companyons aquí presents, respòs al dit mossén lo visrey per aquestes paraules o semblants: «Mossén, remoció dels sobredits officials que y són per ordinació de consell e elecció d'altres novells no's pot ne's deu fer, segons nostres furs e privilegis, sinó per los jurats e consell format de la ciutat, e axí plàcia-us d'anar vos-en e de fer exir tots aquells qui són ací e no són del dit concell. E nosaltres, ab lo dit format consell romanints en nostre segur repós o quieta facultat, parlarem d'aquestes coses e ordenar-hiem per tal manera que Déus n'aja grat e sia servey de nostre senyor lo rey, e bé avenir d'aquesta sua ciutat e del públich d'aquella».

E com mossén lo visrey e mossén lo governador e lo dit batle general se levassen e's volguessen exir de la sala del concell, levàs un qui no era del concell format mas dels altres qui eren venguts aquí, lo nom del qual yo, Berthomeu Cerdà, notari e escrivà dels dits honorables jurats, ignorava, bé que hagués conexença d'aquell, e ab gran gosar de parlar dix als dits visrey e governador que no's moguessen, ans tornassen a seure, e seguín ses paraules dix que les dites remoció e elecció, les quals en lo dia passat eren estades ordenades en lo consell del rey tengut a casa del bisbe, devien ésser fetes presents los dits visrey, governador e batle, e present lo consell del rey, qui era aquí tot ajustat, com açò no fos contra furs e privilegis de la ciutat. Dix més avant que, ultra aquestes remocions, se'n devia fer un'altra, ço és, dels jurats o almenys que'ls devien ésser donats acompanyats, e d'aquest darrer punt lo interrompé mossén lo governador dien-li que se'n callàs. E adonchs l'onrat en Bernat Vidal, un dels dits honorables jurats, per si e sos companyons requés los dits nobles visrey e governador que'l prenguessen, e no s'i proceí a pus com se'n mogué alguna remor. E com aquí, entre alguns juristes, se disceptàs après açò dients alguns d'aquells que'ls dits visrey, governador e batle e los altres que aquí eren no com a consellers, no eren aquí com a consell ne del dit concell, e per aquesta raó ne devien exir per tal que'l concell no pogués dir que les dites coses fessen los jurats e concell format de la ciutat per impressió. Los altres dien que y podien estar quasi faent presència sens dir-hi res o, almenys, per no derogar a furs e privilegis, que's appartassen del concell e estiguessen en la cambra de concell secret. E disceptant d'aquestes coses, l'onrat micer Johan Carbonell

dix aquestes o semblants paraules: «Sancta Maria, vo-^{374r} saltres, senyors de jurats, levats-vos d'aquí e entrats-vos-en ab mossén lo visrey e ab mossén lo governador, e appartats-vos en la cambra de la escrivania e aquí ordenats entre vosaltres matexs les coses que foren hir proveïdes en lo consell del rey, e mossén lo visrey e lo governador sobre aquelles dar-vos an consell e la cosa haurà bon acabament, e ço que farets de dins referir-ho ets al concell».

E adonchs, tantost los dits visrey e governador, com en aquesta saó ja se'n fos anat lo batle, levats e appartan-se, entraren-se'n en la cambra de la dita escrivania, entrant ab aquells los dits honorables jurats sens mi, dit Berthomeu Cerdà, notari e escrivà lur, e après gran peça, tornats e asseguts cascun en son loch ordenat, l'onrat micer Johan Carbonell, exit ab ells e tenint un paper en la mà, en presència de mi, Berthomeu Cerdà, e de tots los altres d'aquí dix aquestes paraules o semblants: «Aquests, senyors, havents per remoguts sens infàmia lo racional, advocats, síndich e escrivà que huy són de la ciutat, segons hir fon acordat per lo concell del rey, tenen per bo e han proveït, e lo concell ací ajustat ó fermarà si li plau, que sia racional de la ciutat a dos anys l'onrat en Jacme Ros, major de dies, e síndich lo discret en Jacme Mestre a un any, e advocats quant al present, dos, los honrats micer Berthomeu del Mas e micer Arnau Conques, e escrivà a un any lo discret en P(ere) Rocha».

E en aquesta forma ho publicuí yo, dit Berthomeu Cerdà, a sol dit del dit honrat micer Johan Carbonell e sens que'ls honorables jurats o alcun del concell format de la ciutat res no y digueren, ans se levà lo dit concell e's partí d'aquí sens dir e votar o loar les dites coses, salvu que'l dit honrat en Jacme Ros dix que protestava que no entenia acceptar ne acceptava lo dit offici de racional.

||^{374v} (en blanc)

||^{375r} (en blanc)

||^{375v} (en blanc)

||^{376r} (en blanc)

||^{376v} (en blanc)

||^{377r} (en blanc)

||^{377v} (en blanc)

||^{378r} (en blanc)

||^{378v} (en blanc)

||^{379r} (en blanc)

||^{379v} (en blanc)

||^{380r} (en blanc)

||^{380v} (en blanc)

||^{381r} (en blanc)

||^{381v} (en blanc)

||^{382r} (en blanc)

||^{382v} (en blanc)

Constituïts personalment en presència del notari e testimonis dejús scrits los honorables en Nicolau de Tamarit, justícia en lo criminal, mossén Jaspert de Valleriola, justícia en lo civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Passadores, micer Gabriel de Palomar, en Bernat Vidal e en Ramon Frígola, jurats de la ciutat de València, denant los molt nobles don Ferran López de Luna, viçrey, e mossén Ramon Boyl, governador de regne de València, en la cambra de consell secret de la dita ciutat, los quals dits honrats justícia e jurats, volent exir de la cambra per fer elecció de justícia segons és acostumat fer, convocat mi, P(ere) Rocha, notari, e liurant a mi una scriptura requirent-me que aquella legís e publicàs davant aquells dits molt nobles viçrey e governador, la qual encontinent denant aquells per mi fon lesta, e és de la tenor següent:⁵⁸

Molt nobles viçrey e governador, nosaltres justícia <e> jurats de la ciutat de València notificam a la vostra noblea que en les eleccions que's deuen fer la present jornada, si és o serà servada la forma qui és donada a la ciutat per furs e privilegis, e la qual és stada acostumada en passat, nosaltres farem les dites eleccions ab plaer e bona voluntat. Emperò, si en les dites eleccions no serà servada la dita forma, com nosaltres dits justícia e jurats no vullam ni dejam cabre en deslibertar la dita ciutat, ara per ladonchs e ladonchs per ara protestam que no y consentim ans hic contradïem expressament, dient que al cas que de paraula o per scrit diguéssim que hic consentim o no y contradïem, ara per ladonchs e ladonchs per ara declaram e protestam que allò direm o callaren per impressió e no de grat, requirent-ne carta pública. E més avant, com a nosaltres sia stat dit que'ns deu ésser feta impressió e força a gitar-ne los officials de la ciutat, la qual cosa és de mal exemple e contra libertats de la dita ciutat, per tal nosaltres, dits justícia e jurats, protestam ara per ladonchs e ladonchs per ara que no y consentim, ans hic dissentim expressament, e notificam a vosaltres, molt nobles viçrey e governador, que si res se'n segueix que nosaltres, dits justícia e jurats, hic consentim e no contrastem, que allò farem per la dita impressió e força e no de nostre grat o voler, ans se farà, si's fa, a mal grat, voler \e/ oppinió de nosaltres, dits justícia e jurats, requirent-ne carta pública.⁵⁹

E encontinent, lesta la dita scriptura, aquells dits nobles viçrey e governador faeren a aquella la resposta de la tenor següent:

||383v E los dits nobles viçrey e governador digueren e respongueren a la dita scriptura que ells no entenen a derogar a furs, privilegis e libertats de la dita ciutat, mas haver consell solemne de nobles, cavallers e ciutadans de la dita ciutat són stades atorgades alsunes (sic) coses per toldre scàndel e perill de la dita ciutat, lo qual era prest. Per què, per salvar e guardar aquella al senyor rey, sens prejuhi de furs e privilegis e que no puxe

¶ ⁵⁸ Al marge esquerre: *protestació feta per los justícies e jurats als nobles visrey e govenador.*

¶ ⁵⁹ Al marge esquerre: *protestació feta per los jurats e justícies als visrey e governador.*

ésser treyt a conseqüència en esdevenidor, perseveren en ço que per ells és stat ordenat e per lo dit noble viçrey manat, donam la present per resposta a les dites scriptures.⁶⁰

Presentis foren testimonis a les dites coses appellats los honorables en Nicolau Pujada, batle general de regne de València, micer Johan Carbonell, doctor en leys, e en Phelip Frígola, ciutadans de València.

Enaprés, aquells mateix dia e any, passada emperò hora de migjorn, fetes les dites eleccions de justícia, assessor, ammistradors, lochtinent de justícia criminal e de miserable, constituït los sobredits honorables justícies e jurats en la cambra de la scrivania del honorable consell de la dita ciutat, davant los dits molt nobles viçrey e governador, après emp<er>ò proposició per aquell dit viçrey en consell feta de mutació de racional, advocats, síndich e scrivà, e davant aquells, legir e publicar *iterum* requireren, manaren e faeren la scriptura e protestació dessus inserta. E com yo, dit notari, volgués principiar legir aquella, aquells dits nobles dixeren concordantment que havien aquella per lesta e fayen la resposta dessus inserta e aquella protestació per ells feta.⁶¹

Presentis testimonis foren a les dites coses appellats los honrats micer Johan Carbonell, en Berthomeu de Cruïlles e en Jacme Ros, ciutadans de València.

Ceterum, dicta die, hora tamen vesperorum transacta. Volent exir los sobredits nobles viçrey, governador e honorables justícia e jurats de la cambra de la scrivania dessus dita per publicar la elecció dels altres oficials, los dits honorables justícia e jurats requiriren, manaren e volgeren per mi, dit notari e de la present causa scrivà, la dita scriptura e protestació als dits nobles ésser lesta e triplicada. E com yo començàs legir aquella, encontinent aquells dixeren que la havien per lesta e que fayen a aquella la resposta acostumada e dessus inserta.⁶²

Presentis testimonis foren a les dites coses appellats los sobredits micer Johan Carbonell, en Berthomeu de Cruïlles e en Jacme Ros.

||^{384r} Divendres següent, festa de la Nativitat de Nostre Senyor que fon a .XXV. dies del mes de deembre, començament e primer dia del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M.CCC.VI.

Lo honorable en P(ere) Çabata, elet en justícia en lo criminal de la ciutat de València per .I. any primervinent e de huy enant següent, axí como dit és, constituït personalment denant l'altar major de Nostra Dona Sancta Maria de la Seu d'aquella matexa ciutat, dementre allí se celebrava missa major, ço és, ans que's legís lo sant Evangeli de la dita missa, jurà per Nostre Senyor Déu e sobre la creu e los sants Quatre Evvangelis (sic) de Déu denant ell possats e per ell corporalment tocats, en poder

¶⁶⁰ Al marge esquerre: *resposta feta per los nobles visrey e governador a una protestació etc.* ¶⁶¹ Al marge esquerre: *replicació feta per los dits justícies e jurats*

¶⁶² Al marge esquerre: *triplicació feta per los dits visrey e governador als dits justícies e jurats.*

e mans de l'honorable en Nicolau Pujada, conseller del senyor rey e per aquell mateix senyor batle general de la ciutat e del regne de València, allí present, e en presència dels honorables jurats e poble en gran multitud de la ciutat damunt dita, e de mi, P(ere) Rocha, notari, scrivà del honorable consell de la dita ciutat, axí com a pública persona aquestes coses stipulant e reebent en loch, nom e veu de tots aquells de qui's pertany o pertànyer pot e deu, que aytant com ell tendrà la cort e la administració de la ciutat e de la cort de València tendrà e guardarà raó e justícia a tots hòmens e a cascunes persones, qualsque sien e de qualque lochs sien o seran, qui hajen o hauran pleyt en la cort denant ell, gitats e departits de tot en tot, tot oy, gràcia, amor, parentesch e vehinat. E que per si ne per altre, per neguna raó, aver, do, servii o promissió de alcú o d'alcuns, per nom d'aquells qui pleyt han o hauran en la cort, no pendrà per si ne per altre ans de la fii del pleyt, ne depuixs, o ans que sia pagat o satisfetyt al creador o al demanador. E pendrà ab si bons e leals hòmens qui donen a ell consells, e darà drets juhiis en tots los pleyts en què ell serà, e celara totes coses que en secret e en consells, e en dictar sentència o sentències a ell seran descubertes, e totes aquestes coses sens engan e sens art e sens mal enginy, a bona fe, guardarà e a feltat del senyor rey, e observarà en totes coses les costumes de la ciutat e tots los pleyts jutjarà segons aquelles costumes.⁶³ Encara jurà que no consentrà que tafureria de joch sia tenguda públicament o amagada, ne darà o dar farà a alcú licència de tenir aquella per alcuna manera, ans ho squivarà stretament e ho castigarà segons forma de furs e privilegis e d'establiment novellament fet. E darà als contra<fa>hents, axí prestadors com jugadors, la pena allí contenguda, ço és, pena de presó e encara d'açots als perseverants en aytal vici, sens alcun rescat o reempçó de diners o d'altra cosa, e sens tot remey segons forma del dit novell stabliment.

Semblantment, lo honrat en Francesch Miró, elet en justícia civil de la dita ciutat, constituït personalment en lo dia, hora e loch pus prop declarats, en poder e mans del honorable batle general fèu semblant sacrament per lo dit ofici de justícia e cort civil que ha fet lo dit justícia en lo criminal per son ofici e per sa cort, axí com desús és notat, exceptat tant solament lo capítol o clàusula de la tafureria de joch.⁶⁴

¶^{384v} E per la forma pus propdita en aquell mateix dia, hora e loch, e en poder e mans del dit batle, jurà lo honrat en Berthomeu Çaera, elet en justícia de la dita ciutat en los fets civils tro en suma de .CCC. sous.⁶⁵

Ítem, en los dits dia, hora e loch, l'onrat micer Bernat d'Apiera, elet en assessor del dit honorable justícia en lo criminal, segons és dit, en mans e poder del dit honorable justícia jurà en la manera desús dita que serà feel e leal en donar consells a la cort, e en donar sentències e en totes coses que pertanyen a ofici d'assessor. E que

¶⁶³ Al marge esquerre: *jurament justícia criminalis*.

¶⁶⁴ Al marg esquerre: *jurament del justícia civil*.

¶⁶⁵ Al marge esquerre: *jurament del justícia de .CCC. sous*.

no pendrà alcú do ne servii ne promesa per alcun pleit que sia en la casa de la cort ne defora en poder de la cort, ne que y espassen a ésser, e que reebrà personalment los testimonis en lo pleyt criminal hon pena corporal se deja seguir, si Déu li ajud e los sants Evvangelis.⁶⁶

Axí mateix, en lo dia, hora e loch damunt dits l'onrat micer Andreu Salvador, licenciat en leys, assessor elet ensemps ab lo honrat micer Johan Carbonell, doctor en leys del dit honorable justícia civil, en mans e poder del dit justícia jurà *ut supra* que serà feel e leal en donar consells a la cort, e en donar sentències e en totes coses que pertanyen a offici d'assessor, e que no pendrà alcun do ne servii ne promesa per alcun plet que sia en la casa de la cort ne defora en poder de la cort, ne que y sperassen a ésser. E que reebrà personalment o examinarà diligentment los testimonis en plet de .C. morabatins a ensús, si Déu li ajud e los sants Evvangelis.⁶⁷

Noresmenys, los dits micer Bernat d'Apiera e en Andreu Salvador e cascú per si, en poder et mans del dit batle general juraren per lochtinents, ço és, cascú d'ell d'aquell justícia del qual és assessor *ut predicatur*, segons la forma del sagrament per aquell justícia féu axí com dit és.⁶⁸

Aprés d'açò, com segons costum degué jurar lo lochtinent de justícia en la vila de Murvedre en poder del dit honorable justícia en lo criminal, e no fos allí, ans cridant tres vegades alta veu per en P(ere) Colomines, verguer dels honrats jurats de la dita ciutat, no respongués ne aparegués, per ço lo dit sagrament no poch ésser ne fonch ladonchs reebut d'aquell.⁶⁹

Enaprés, durant la celebració de la dita missa en lo dia e loch dessus declarat, los honrats en Daniel Mascarós per part dels mercaders, e en (en blanc) per part dels hòmens ¶^{385r} de mar, elets en cònsols sobre los plets e affers de la mar en la ciutat dessus dita en lo dit un any propvinent, juraren en poder del dit honorable en Francesch Miró, justícia en lo civil qui dessus, per Nostre Senyor Déu e los seus sants Evvangelis per ells corporalment tocats, que en aquest offici se hauran leyalment e bé, e tendran e observaran les costumes de la mar e segons aquelles, e en sos cases segons furs e privilegijs de la ciutat e del regne de València, jutjaran los plets, qüestions e affers que seran denant ells, e guardaran raó e egualtat salvan tota vegada la feltat al molt alt senyor rey, si Déu los ajud e los seus sants Evvangelis.⁷⁰

Per semblant manera en Johan Gamiça, notari, lochtinent general del dit honorable justícia en lo criminal, en poder e mans del dit honorable batle jurà e féu semblant sagrament que ha fet lo dit justícia en lo criminal e per la forma dessus largament escrita.⁷¹

En aquell mateix instant, dia e loch, en Berthomeu Martí, elet en justícia del Grau de la mar de València per lo dit .i. any següent, jurà en poder del honorable

¶ ⁶⁶ Al marge esquerre: *jurament del assessor del justícia criminal*. ¶ ⁶⁷ Al marge esquerre: *jurament del assessor de justícia civil*. ¶ ⁶⁸ Al marge esquerre: *jurament dels assessors per lochtinents de justícies*.

¶ ⁶⁹ Al marge esquerre: *jurament del lochtinent de justícia de Murvedre*. ¶ ⁷⁰ Al marge esquerre: *jurament dels cònsols*. ¶ ⁷¹ Al marge esquerre: *jurament del lochtinent de justícia criminal*.

P(ere) Çabata, justícia de València en lo criminal, que en lo regiment del dit seu offici tendrà e guardarà raó e justícia, e tot ço que·ls damunt dits justícia de la dita ciutat han promés e jurat servir segons és scrit desús, si Déu li ajud e los seus sants Euvangelis.⁷²

Ítem, aquell mateix instant, dia e loch, en Matheu Sànxez, elet en justícia del loch de Foyos, prestà en poder del honorable justícia civil de València que, en lo regiment del dit seu offici, tendrà et guardarà raó e justícia e tot ço que·ls damunt dits justícies de la dita ciutat han promés e jurat servir segons dessús és scrit, si Déu li ajud e los seus sants Euvangelis.⁷³

Més avant, en aquell mateix instant, dia e loch, en Pere Devesa, elet justícia del loch de Alboraya per lo dit .I. any següent, jurà en poder del honorable en P(ere) Çabata, justícia de València en lo criminal, que en lo regiment del dit seu offici tendrà e guardarà raó e justícia, e tot ço que·ls damunt dits han promés e jurat servir segons és scrit dessús, si Déu li ajud e los seus sants Euvangelis.⁷⁴

Ítem, en aquells mateix instant, dia e loch, los discrets n'Anthoni Prats e en Nicolau Perera, notaris e senyors de la scrivania de la cort civil, e en Johan de la Mata e en P(ere) Pasqual, notaris e senyors ¶^{385v} de la scrivania de la cort de .CCC. sous de la ciutat damunt dita, juraren en poder dels damunt nomenats justícies en lo civil e de .CCC. sous, ço és, cascuns en poder del justícia de sa cort, que, en pendre los salaris cascuns d'èls en la cort de la qual són scrivans, servaran les ordinacions antigues de l<e>s taules dels scriptures, e que cascuns posaran ses taules de les dites scriptures e tendran públicament en sa cort. E que·ls dits scrivans de les Corts civil e .CCC. sous registraran e registrar faran totes les scriptures que·s posaran e·s produiran ans que translat ne sia donat a les parts, e que·ls translats sien conprovats ans que·s liuren, e que metran o faran metre en cascuna sessió e comparició dia e any largament, e los noms dels comparents e les assignacions clarament a açò que seran fetes, si Déu los ajud e los sants Euvangelis d'aquell, ultra la pena sobre açò en fur apposada.⁷⁵

Postea, die lune .IIII^a. mensis januari anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.VI°.

L'onrat micer Johan Carbonell, doctor en leys, assessor del honorable justícia civil elet al any sdevenidor ensemps ab lo honrat micer Andreu Salvador, en mans e poder del dit justícia jurà *ut supra* en la cambra del consell secret de la dita ciutat, en presència dels honorables jurats e de mi, P(ere) Rocha, \notari,/ scrivà dels honorables jurats e consell, que serà feel e lealt en donar consells a la cort e en donar sentències e en totes coses que pertanyen a offici d'assessor. E que no pendrà alcun do ne servii ne promesa per alcun plet que sia en la casa de la cort ne defora en poder de la cort, ne que y sperassen a ésser, e que reebrà personalment o examinarà diligentment los testimonis en plet de .C. morabatins a ensús, si Déu li ajud e los sants Euvangelis.⁷⁶

¶ ⁷² Al marge esquerre: *jurament del justícia del Grau.* ¶ ⁷³ Al marge esquerre: *jurament del justícia de Foyos.* ¶ ⁷⁴ Al marge esquerre: *jurament del jus-*

tícia d'Alboraya. ¶ ⁷⁵ Al marge esquerre: *jurament dels scrivans de la cort civil.* ¶ ⁷⁶ Al marge esquerre: *jurament de l'assessor de justícia civil.*

Ceterum, die jovis .XXIII^a. decembris (sic) anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.VI°.

Constituits los molt honorables n'Arnau de Vilarnau, lochtinent de governador de regne de València, en Jacme Felemir, lochtinent de batle general del dit regne, en P(ere) Çabata, justícia en lo criminal, en Francesch Miró, justícia en lo civil, mossén Bernat Escorna, en P(ere) Passadores, micer Gabriel de Palomar, en Bernat Vidal e en Ramon Frígola, jurats, en Jacme Pérez, en Bernat Steller, en Bernat Gili e (en blanc), notaris majorals del art de notaria, en la dita cambra de consell secret de la dita ciutat, ajustats aquí per fer elecció dels .XXX. notaris reebedors de testimonis l'any .CCCC.VIe, juraren los honorables n'Arnau de Vilarnau, lochtinent de governador, e en son poder en P(ere) Çabata, justícia criminal, en Francesch Miró, justícia civil, en Berthomeu Çaera, justícia de .CCC. sous, mossén Bernat Escorna, micer Gabriel Palomar, en P(ere) Passadores, en Ramon Frígola, en Bernat Vidal, jurats, e los discrets en Jacme Pérez, en Bernat Steller e en Bernat Gili, majorals de art de notaria, fer bé e lealment la elecció de aquells dits reebedors, la qual encontinent fon feta dels següents:⁷⁷

¶^{386r} *Primo*, n'Alfonso Pérez, en Johan Carós, n'Anthoni Capmany, en Johan Canyada, n'Anthoni Domingo, en Jacme Roig, n'Arnau Almiral, en Jacme Soler, n'Andreu Pulgar, en Johan Perpiynà, n'Anthoni Johan, en Jacme de Clariana, en Berenguer de Ripoll, en Pere Andrés, en Berenguer Tord, en Miquel de Monfalcó, en Bernat Romeu, en Macià Serra, en Domingo Barreda, en Pere Vilba, en Francesch Palmerola, en Ponç Guillem, en Guillem Collar, en Pere Badia, en Johan Pérez lo Roig, en Pere Ferrando, en Johan de l'Emeynana, en Sanxo Sanxes, en Johan Ponç, n'Andreu Salvador.

Enaprés, en aquell instant mateix, fon feyta per los dits honorables justícia criminal e jurats elecció de capdeguaytes l'any esdevenidor, de les persones següents:

Capdeguaytes.

Santa Maria: Johan López, armer; Sant Andreu: Francesch Segarra, pellicer; Sant Martí: Jacme Durà; Santa Caterina: Bernat Canader; Sant Nicolau: Martí Aparici, sparter; Sant Berthomeu: (en blanc); ¶^{386v} Sant Lorenç: Domingo López; Sant Salvador: Jacme Gallén; Sant Steve: Martí Siurana; Sant Johan: Miquel Serrano; Santa Creu: Jacme Ponç.

*Anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.VI°.,
die veneris de mane .VIII^a. mensis januarii in civitate Valencie.*

Fon appellat consell ab crida pública a so de nafil per veu d'en Ramon Artús, crida públich del consell de la dita ciutat, e encara ab albarans en lo vespre pus proppassat trameses per en Berthomeu de Calatayiú e en Vicent Gil, vergués dels honorables jurats, als consellers e altres prohòmens, axí de generoses com de ciutadans de parròquies,

¶⁷⁷ Al marge esquerre: *elecció dels .XXX. notaris.*

de officis e de mesters de la ciutat sobredita, e ajustat e celebrat en la sala del consell d'aquella en hora de tèrcia passada o quasi del dit divendres, allí on e segons que en la dita ciutat és acostumat appellar, ajustar e celebrar consell, en lo qual consell foren e eren los jurats, consellers e prohòmens dejús scrits:

En Francesch Miró, justícia en civil, mossén Bernat d'Escorna, en P(ere) Pasadores, en Bernat Vidal, en Ramon Frígola, micer Gabriel Palomar, jurats; mossén Francesch Monyoç, mossén Jacme Romeu, mossén Luís Valleriola, micer Berthomeu del Mas, micer Anthoni d'Alagó, micer Ramon Cuquó, micer Berenguer Clavell, en Jacme Ros, major, racional, en Francesch Aguilar, en Guerau Bou, en Guillem de Solanes, en Ramon de Salas, en Johan de Torragrossa, en Jacme Ros, menor, en Francesc Serra, ¶^{387r}⁷⁸ en Salvador Amigó, en Domingo Spil (sic), en P(ere) Rocha,⁷⁹ Bernat Niel, en Matheu Vidal, en Bernat de Montalbà, en Luís Domínguez, en Johan Domingo, en Vicent Benajam, en Rodrigo de la Cella, en Bernat Gili, en Berthomeu Coscollà, en Jacme Pérez, en Johan de Gualbes, n'Arnau Castellà, en Bernat Dezpont, en Guillem Johan, en Jacme Segarra, en Johan Cavanachs, en Bernat Quintana, en Berenguer de Bellprat, en Martí de Calataiú, corredor, en Miquel Porcar, en Guillem de la Via, en Jacme Dezplà, en Maymó Gil, en Martí Malauda,⁸⁰ en Berenguer Romeu, en Jacme Calbo, en Berthomeu Ervàs, en Johan Cardona, n'Esteve Agramunt, en Ferrando Ximénez, n'Anthoni Doménech, en Sanxo de Molins, en Berenguer Martí, en Johan Gascó, en Johan Cavan<a>chs, en Jacme Pintor.

Prohòmens.

Primo, en Ramon Gostantí, en Berthomeu Cerdà, en Vicent Utrelles, en Bernat Steve, en Johan Mercer, Valdaura, convers, en Thomàs Salvat, en Francesch Quinto, en Berthomeu Veyà, en Berthomeu Çafont, en Berthomeu Vilella, en Bernat Grannell, n'Anthoni Cervera, en Pere Dezpuyol, en Miquel Arbúcies, en Pere de les Coves, n'Anthoni Campos, ¶^{387v} en Domingo Ponç, en Francesch Cardona, en Miquel Amat, en Johan Gallén, en Bernat Pelegrí, en Guillem Steve, en Johan Solanes, en Francesch Aguilar, n'Esteve Salvat, en Domingo Maestre, en Ramon Rull, en Berenguer Vendrell, en Ramon Ca<n>yelles, en Jacme Ferrer, en Johan Ferrer, en Miquel de Calataiú, en Francesch Gil, n'Arnau Conques, en Garcia Velart, en Francesch Torner, en Thomàs Nadal, n'Andreu Navarro, n'Arnau Ferrer, n'Arnau Sala, en Jacme de Montalbà, en Francesch Dezcamps, en Domingo Cavaller, en Guillem Pallés.

Al qual consell vengren los molt nobles don Ferran López de Luna, viçrey, e mossén Ramon Boyl, governador de regne de València, *etiam* mossén Simó Miró, alguatzir e cavalleriç del senyor rey. E encontinent, lo dit noble governador, presents tots los dessus nomenats consellers et prohòmens, dix e proposà les paraules següents o semblants: «Senyors, lo senyor rey ha tramés ací mossén Simó Miró per dues

¶⁷⁸ En realitat diu: 377r, per errada. ¶⁷⁹ Ratllat.

¶⁸⁰ Vist que hi ha algun altre cognom no totalment correcte, aquest podria ser Malonda.

raons, la una per ocasió de les bandositats, l'altra per lo fet de Xelva. E segons que ell manà a mi per sa letra, és sa intenció de tot en tot de haver Xelva, o per via de cambi o de compra de altre loch fora lo terme de València per preu de .X^m. florins, e si no, que la prengà a mà mia. E axí vejats que's diu lo cor, si no yo hauré a provehir segons sa letra e creença del dit mossén Simó». La qual creença lo dit mossén Simó Miró confirmà e la proposició feta per lo dit noble governador, dient que aquella era la intenció del dit senyor rey.

¶^{388r} Aprés, lo dit noble viçrey dix e proposà en lo dit consell que ell manava al dit consell que de fet elegissen los dos advocats restants per elegir a la dita ciutat, e que donassen poder al síndich de nou constituït segons a altres síndichs era acostumat dar, e segons per lo consell del senyor rey era stat ordenat.

Encontinent, los honorables jurats e l'onrat en Bernat Vidal per aquells faeren resposta a aquells que lo consell, oyda lur proposició, acordaria sobre aquella, \e tantost/ feren loch aquells dits nobles viçrey, governador e mossén Simó Miró.

Lo qual dit consell deliberadament e concordant, descorregut aquell per veus sobre la exposició feta per lo noble governador, *discubriter* que'l senyor rey vol de tot en tot Xelva per via de cambi o de compra de loch de preu de .X^m. florins fora lo terme de València, àls, que las pendria. Feyt de açò gran raonament, ha deliberat que los honorables jurats ab alscons prohòmens del consell ajustats a si e per ells el·legidors, pregunen afectuosament lo dit noble governador li plàcia, per bé havenir dels dits affers e honor d'aquesta ciutat, prorogar tro lo dit senyor sia ací lo qual, Déu volent, hi deu ésser breument segons la sua noblea sab e la cosa pública ha ben neccesari, e que ladonchs los dits affers hauran bona perfecció.⁸¹

Ítem, si lo dit noble a les dites pregàries no parava orella, que en tal cas los dits honorables jurats, ab los prohòmens del dit consell per ells elegidós, tractassen ab aquell sobre lo cambi equivalent, segons ja és proveït per altre consell celebrat lo primer dia de agost passat. Entés, emperò, que alcun finament del dit feyt no's puxe ésser fet per aquells sens que no u tornen en consell.⁸²

Sobre los manaments per lo noble viçrey de fer elecció dels dos restants advocats e de dar poder al síndich novellament elet feyt,⁸³ lo dit consell, haüd col·loqui, raonament e del·liberació, concordantment provey que com los dits manaments fossen contra furs, privilegis e libertats de la ciutat e cosa inusitada, que per vigor de aquells elecció alcuna no fos feta ans de açò los dits honorables jurats, ensemps ab los prohòmens per aquells elegidors del consell per lo feyt dessús recitat de Xelva, fessen gran instància davant lo viçrey e obtenir de aquell revocació dels dits manaments prejudicials, offerint a aquell ¶^{388v} que, aquells revocats e stant lo consell en sa plenera libertat e facultat, si neccesari li serà e lo consell concorde, farà aquelles eleccions de

¶⁸¹ Al marge esquerre: *resposta feta per lo consell al governador sobre'l fet de Xelva.* ¶⁸² Al marge esquer-

re: *sobre el feyt de Xelva.* ¶⁸³ Al marge esquerre: *sobre la elecció fahedora dels dos restants advocats.*

officials que fer deu e pacíficament acostumat ha fet. E sobre la dita revocació sie feyt aquell esforç que fer-se deja per conservació de furs, privilegis, liberats e pacífiques eleccions acostumades.

Ítem, a fer la dita instància e per afrontar, satisffer, enantar e proceir en los dits affers e cascun de aquells denant qui, com e quant deje, lo dit consell donà tot son loch, veu e poder als dits honorables jurats, tots ensemps o al un o dos de aquells, e qualsevol d'ells per lo tot, la un sens revocació del altre, prometent haver per ferm ço que aquells o l'un d'ells faran sots obligació dels béns de la universitat, reservat lo fet del cambi de Xelva que haja a tornar en consell e sens aquell no's puxe finir etc., puxen substituir als dits actes qui benvist los serà.⁸⁴

Ítem, si lo dit noble viçrey de fet, segons dessús és deliberat, no vol o volia revocar los dits manaments, lo dit consell concordantment volch e donà plen poder als dits honorables jurats fer encontinent de açò solemne missatgeria al senyor rey per aquells concordantment elegidora, lo qual per sa mercè creen revocarà semblants desaforats manaments.⁸⁵

Finalment, present tot lo consell foren elets per los dits honorables jurats per fer ab si instància de les coses contengudes en los *proxime* scrits capítols los prohòmens següents, ço és, lo honorables (sic) en Johan de Torregrossa, micer Francesch Blanch, micer P(ere) Català, micer Berthomeu del Mas, micer Johan Alçamora, en Matheu Vidal, en Guillem de Solanes, micer Antoni d'Alagó, en Jacme Ros, major de dies, en Bernat de Cavanachs, en Johan Vilella, en Miquel Porcar, en (en blanc) Ponç lo çabater, en Berthomeu Coscollà, en Miquel Arbúcies, notari, en Jacme Péreç, notari, en Bernat Gili, notari.⁸⁶

||^{389r} (en blanc)

||^{389v} (en blanc)

||^{390r} (en blanc)

||^{390v} (en blanc)

||^{391r} (en blanc)

||^{391v} (en blanc)

||^{392r} *Subscripta instrumenta fuerunt per discretum Bernardum Molinerii, notarium, loco Petri Rocha, sui connotario et honorabilium concilli et juratorum civitatis Valencie scribe, recepte et ordinata sub diversis kalendariis ut inferius continetur.*

¶⁸⁴ Al marge esquerre: *poder donat per lo consell als jurats sobre'l feyt del cambi de Xelva.* ¶⁸⁵ Al marge esquerre: *de la missatgeria faedora al senyor rey.*

¶⁸⁶ Al marge esquerre: *elecció d'aquells qui podien fer instància de les coses contengudes en los propdits capítols per lo fet de Xelva.*

Die martis, .XXIX^a. mensis decembris anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. sexto.

Jacobus de Vallseguer, notarius civis Valencie, confiteor et in veritate recognosco vobis venerabilibus Bernardo Scorna, militi, Vitali de Blanes, juniori, Gabrieli Palomar, doctori in legibus, Petro Passadores, Raymundo de Frígola et Bernardo Vitalis, juratis civitatis predice anno presenti, licet absentibus ut presentibus, quod dedistis et solvistis michi per manus venerabilis Philippi de Frígola, clavarii dicte civitatis eiusdem anni, .CCC^{os}. solidos michi debitos de .XIII^a. die presentis mensis decembris, ratione illorum .DC. solidorum censualium quos habeo super dictam civitatem anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XIII^a. die mensis junii, ut in libro censualium largius continetur. Et quia hec est rei veritas, renuncio scienter omni excepcioni pecunie predice a vobis non habite et non recepte in forma predicta, et doli, in testimonium premissorum facio vobis presentem apocam de soluto. Quod est actum Valencie, .XXIX^a. die mensis decembris anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC^o. sexto. Sig+num mei Jacobi de Vallseguer, notarii civis Valencie, predicti, qui hec concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Galcerandus Çatorra, porterus domini regis, et Vincentius Gil, virgarius venerabilium juratorum predictorum.

||^{392v} Item, dictus Jacobus de Vallseguer firmavit apocam de .CCL. solidis sibi debitis de .XXIII^a. die presentis mensis decembris, ratione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXIII^a. die mensis junii.

Testes qui supra.

Eisdem die et anno.

Venerabilis dompna Toda Pérez Rabaça, uxor quondam venerabilis Jaufridi de Ripoll, domicelli defuncti, firmavit apocam de .CL. solidis sibi debitis de .XIII^a. die presentis mensis decembris, ratione illorum .CCC. solidorum censualium quos habet super civitate Valencie anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XIII^a. die mensis junii, etc.

Testes Ferdinandus Alfonso et Petrus de Burgos, scutifferii venerabilis Bernardi Johannis.

Die mercurii, .XXX^a. die mensis decembris anno predicto.

Guillermus Miralles, mercator civis Valencie, firmavit apocam de .VIII. libris, .XV. solidis sibi debitis de ajuda eidem promissa ad rationem duorum solidorum, sex denariorum pro quolibet cafficio frumentis de .LXX. cafficiis, .IIII. barcellis tritici quos de partibus Oriole cum barcha Guillermi Pasqual pro [mare] ad dictam civitatem fecit portare et vendere in almodino eiusdem etc.

Testes Bernardus Mulinerii et Anthonius Bonet, notarii.

Die sabbati, secunda die mensis januarii.

Johannes Pérez, notarius, civis Valencie, receptor et distributor pecunie infrascripte, firmavit apocam de duobus mille .DCCCL. solidis ex illis tribus mille .CCCCLXVI. solidis, .VIII. denariis debitis nobilis Alamande ||^{393r} Carroç de .XXIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione illorum sex mille .DCCCC.XXXIII. solidorum censualium quos habet super civitate Valencie anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXIII^a. die mensis junii, cum residua quantitate ad complementum dictorum trium milium .CCCC.LXVI. solidorum,

.VIII. denariorum percipiat nobilis Berengarii Arnaldi de Cervillione, curatoris dicte nobilis Alamañde Carroç, ex provisione regia.

Testes Ferdinandus Garcie, mercator, civis Valencie, et Johannes Correger.

Eisdem die et anno.

Franciscus d'Esplugues, junior, habitator civitatis Valencie, firmavit apocam de .CCVIII. solidis, duobus denariis debitis de .XVIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione census quod habet super dicta civitate anno quolibet dicta die.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii Valencie.

Predictis die et anno.

Johannes Blascho, prebiter, procurator venerabilis Michaelis de Pola, domicelli, habitatoris Valencie, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto in loco de Ribarroja, .VII^a. die junni anno a Nativitate Domini .M^o.CCC^o.XC^o. nono, clauso per Johannem Eximeno, auctoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dicto suo principali debitis de .VII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Dictis die et anno.

Laurencius Saragoça, notarius, civis Valencie, procurator venerabilis Johannis Pardo de la Casta, militis, habitatoris dicte civitatis, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie ^{393v} in Villa Regali, (sic) secunda die mensis augusti anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo, clauso per Arnaldum Erau, auctoritate regia notarium publicum Valencie ac per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D.LXXV. solidis dicto suo principali debitis de .VIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione illorum mille centum quinquaginta solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VIII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Dictis die et anno.

Anthonius Grimalt, fornerius comorans in vico vocato de Sent Anthoni capud [stobie] in anno proxime lapso civitatis Valencie, firmavit apocam de quatuor libris ultime solucionis sui salarii ut in albarano sibi facto continetur etc.

Testes Laurencius Saragoça et Anthonius Bonet, notarii.

Dicte die et anno proxime dictis.

Laurencius Saragoça, notarius, civis Valencie, procurator venerabilis Galcerandi de Castroveteri, militis, habitatoris dicte civitatis, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto in loco de Carlet, .XIII^a. die novembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo, clauso per Martinum Barberà, auctoritate regia notarium publicum per totam terram et domi-

nacionem illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D.XXV. solidis dicto suo principali debitis de .VIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum millium quinquaginta solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VIII^a. die mensis junii etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

||^{394r} Dictis die et anno.

Vincencius Carbonell, mercator, civis Valencie, firmavit apocam de .DCCL. solidis sibi debitis, videlicet .D. solidos debitis de .XXVI^a. die mensis decembris proxime lapsi et .CCL. solidos de prima die presentis mensis januarii, racione censuum quod habet super dita civitate anno quolibet in terminis supradictis etc.

Testes qui supra.

Eisdem die et anno.

Venerabilis do<m>pna Johanna Carbonell, uxor quondam venerabilis Michaelis d'Apiera, in legibus licentiati, deffu<n>cti, domina potens et usufructuaria omnium bonorum et iurium dicti quondam viri sui et legitima administratrix filiorum suorum, dictis nominibus, firmavit apocam de mille .CCL. solidis sibi debitis de .XXVIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum duorum milium .D. solidorum censualium quos filii et heredes dicti venerabilis Michaelis d'Apiera h<ab>ent super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXVIII^a. die mensis junii etc.

Testes Bernardus Molinerii, notarius, et Poncius Falgueres, Valencie.

Eisdem die et anno.

Nobilis do<m>pna Johana Rabaça, uxor nobilis Francisci de Perellós, nomine suo proprio, et Franciscus Çarovira, mercator, ut procurator dicti nobilis Francisci de Perellós, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .VII^a. die augusti anno proxime lapsi, clauso et subsignato per Gerardum de Ponte, notarium publicum Valencie, habens plenum posse etc., dictis nominibus, firmaverunt apocam de mille solidis debitis de proximo preterito festo Nativitate Domini anni currentis, racione census quod habent super dictam civitate<m> anno quolibet in dicto festo etc.

Testes Arnadus Claret, notarius, Jacobus de Algezira, sederius, et Johannes Çaera, scuttifer.

||^{394v} Die lune, quarta die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. sexto.

Petrus Juncar, presbiter, procurator dompne Sibilie, uxor et heredis discreti Guillelmi Juncar, notarii, civis Valencie, deffuncti, ut constat de procuracione acta Valencie, .XIX^a. die novembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCC^o. primo, in posse Gerardi de Ponte, notarii publici Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .CC,XXX. solidis .IX. denariis dicto suo principali debitis de .X^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum .CCCC.LXI. solidorum, .VI. denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .X^a. die mensis junii etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Eisdem die et anno.

Ferdinandus Garcie, mercator, civis Valencie, procurator venerabilis dompne Francisce, uxor quondam venerabilis Guillermi Costa, mercatoris, civis eiusdem civitatis, deffuncti, heredis bonorum et iurium venerabilis Vincencii Bordell, patris sui, deffuncti, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XIX^a. die augusti anno a Nativitate Domini millesimo .CCC^o.XC^o. nono, clauso et subsignato per Loduvicum Ferrarii, regia auctoritate notarium publicum Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .DCCL. solidis dicte sue principali debitis de .VIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum mille .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VIII^a. mensis junii etc.

Testes qui supra.

Die et anno predictis.

Ferdinandus Garcie, mercator, civis Valencie, firmavit apocam de mille .D. solidis sibi debitis de prima die presentis mensis januarii, racione illorum trium milium solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem prima die mensis julii etc.

Testes qui supra.

||^{395r} *Die martis, quinta die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.VI°.*

Bernardus Gili, notarius, civis Valencie, procurator venerabilis dompne Sibilie, uxor quondam venerabilis Johannis de Claramunt, civis dicte civitatis, deffuncti, ut constat de procuracione (en blanc), dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicte sue principali debitis de .XIX^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XIX^a. die mensis junii etc.

Testes Arnadus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Item, dictus Bernardus Gili, predicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dicte sue principali debitis de .XXI^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXI^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Eisdem die et anno.

Bernardus Molinerii, civis Valencie, procurator et administrator domus infirmorum Sancti Lazari civitatis predictae, dicto nomine firmavit apocam de .D.LXXXX. solidis dicte domus debitis, videlicet .XXV. solidos de solucione .XVI^a. die mensis septembris et .D.LXV. solidos de solucione festi Nativitatis Domini proxime lapsis, racione censuum quod habent super dicta civitate anno quolibet in predictis terminis etc.

Testes qui supra.

Die et anno proxime dictis.

||^{395v} *Nobilis dompna Teresia de Baxadors, uxor nobilis Berengarii Arnaldi de Cervillione, curatoris dati et assignati persone et bonis nobilis dompne Alamande Carroç, procuratrix dicti viri sui, predicto nomine ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Sugurbii, .XX°. die decembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. primo, clauso et subsignato per Johannem Vilella, domini regis scriptoris et auctoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem suam, et auctorizata per dictum dominum regem et cum suo sigillo comuni impendenti cum cera rubea in vecis scritis rubei troceique colorum sigillata, habens plenum posse etc., predicto nomine firmavit apocam de .DCC.XVI. solidis, .VIII. denariis ex illis tribus mille .CCCC.LXVI. solidis, .VIII. denariis dicte nobili Alamande Carroç debitis de .XXIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum sex milium .DCCCC.XXXIII. solidorum, quator denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXIII^a. die mensis junii, cum residuis duobus mille .DCCL. solidis ad complementum dictorum trium mille .CCCC.LXVI. solidorum, .VIII. denariorum dicte solucionis fuerunt traditi Johanni Pérez, notario, ad opus provisionis dicte nobilis Alamande Carroç, ut in albarano inde facto largius continetur etc.*
Testes Anthonius Cortes, notarius, civis Valencie, et Dominicus de Roda, scutiffèr.

Dictis die et anno.

Daniel Mascaros, mercator, civis Valencie, procurator venerabilis Berengarii Minguet, civis dicte civitatis, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .VIII^a. die mensis septembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCC^o.XC^o. nono, clauso et subsignato per Johannem d'Armelles, auctoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem serenissimi domini Aragonum regis, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de mille .DCCL. solidis dicto suo principali debitis, videlicet .DCCL. solidos de .XXIX^a. die novembris et mille solidos de quinta die mensis decembris proxime lapsi, racione censuum quod habet super dicta civitate quolibet anno in terminis predictis etc.

Testes Petrus Mascaros et Anthonius Amoros, mercatores.

Predictis die et anno.

Petrus d'Odena, notarius, civis Valencie, firmavit apocam de .L. solidis sibi debitis de .VIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum centum solidorum censualium quos habet super dicta ||^{396r} civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VIII^a. die mensis junii.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Eisdem die et anno.

Guillermus Jorda, draperius, civis Valencie, procurator venerabilis Francisci Sarçola, doctori in legibus, ut constat de procuracione acta Valencie, .XXIII^a. die marcii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quarto, in posse Jacobi Pérez, notarii publici Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dicto suo principali debitis de quinta die decembris proxime lapsi, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem quinta die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Die jovis, .VII^a. die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. sexto.

Guillelmus Guitard, presbiter, comorans civitatis Valencie, procurator venerabilis dompne Crespine, uxoris quondam venerabilis Johannis de Podio, doctoris in legibus, civis dicte civitatis, deffuncti, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, sexta die mensis novembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quarto, clauso et subsignato per Bernardum de Falchs, publicum Valencie auctoritate regia notarium, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de quadringentis triginta tribus solidis, quatuor denariis dicte sue principali debitis de .XX^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum .DCCC.LXVI. solidorum, octo denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XX. die mensis junii. Et quia hec est rei veritas renunciatio scienter omni excepcioni etc.

Testes Bernardus Mulinerii et Anthonius Bonet, notarii.

Eisdem die et anno.

||^{396v} Jacobus de Monço, fusterius, civis Valencie, firmavit apocam de quingentis quadraginta uno solidis, .VIII. denariis sibi debitis de .XVIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum mille .LXXXIII. solidorum, quatuor denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XVIII^a. die mensis junii ut in instrumento censualis continetur. Et quia hec est rei veritas renunciatio scienter omni excepcioni etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii, Valencie habitatores.

Die jovis, .VII^a. die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. sexto.

Martinus Alffonso, scutiffier et procurator venerabilis Lodivisi de Castellvís, militis, habitatoris Valencie, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .VI^a. die mensis decembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quarto, clauso et subsignato per Bartholomeum de la Mata, auctoritate regia notarium publicum Valencie et per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicto suo principali debitis de .XVI. die decembris proxime lapsi, racione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XVI^a. die mensis junii etc.

Testes Vincencius Guardia et Anthonius Bonet, notarii.

Eisdem die et anno.

Johannes de Sancto Felice, notarius, civis Valencie, procurator dompne Francisce, uxoris quondam Berengarii Porquet, agricultoris, civis Valencie, deffuncti, nomine suo proprio et usufructuarie de tota vita sua omnium bonorum et jurium que quondam fuerunt dicti viri sui, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XVIII^a. die mensis decembris anno Domini .M^o.CCCC^o., clauso et subsignato per Andream Juliani, auctoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem serenissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicte sue principali debitis de .XXVII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum mille solidorum censualium quos dictus

Berengarius Porquet habe<ba>t super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXVII^a. die mensis junii etc.

Testes Anthonius Bonet, notarius, et Ferrarius Calvera, Valencie.

||^{397r} Predictis die et anno.

Venerabilis Nicolaus Pujada, pater et legitimus administrator Guillermi Pujada, eius filii, heredis venerabilis dompne Marie, uxor quondam venerabilis Raymundi Bovet, civis dicte civitatis, deffuncti, dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicto suo filio predicto nomine debitis de prima die mensis decembris, racione illorum mille solidorum censualium quos habet super dita civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem prima die mensis junii etc.

Testes Vincencius Guardia, notarius, civis Valencie, et Johannes Docera, virgarius baiulie dicte civitatis.

Die et anno proxime dictis.

Nobilis Galvany de Billena, miles, donatarius spectabilis viri Alffonsi, ducis Gandie, firmavit apocam de tribus mille .DCCL. solidis sibi predicto nomine debitis de .X^a. die mensis septembris, racione illorum septem milium .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .X^a. die mensis marcii etc.

Testes nobilis Johannes de Vilaragut et Vincencius Guardia, notarius, civis Valencie.

Die veneris, .VIII^a. die mensis januarii.

Franciscus de Menaguerra, administrator hospitalis Francisci Conill, apothecarii, civis dicte civitatis, deffuncti, dicto nomine firmavit apocam de .DCCL. solidis sibi predicto nomine debitis de prima die presentis mensis januarii, racione illorum mille .D. solidorum censualium quos dictus hospitalis habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem prima die mensis julii etc.

Testes Johannes de Liminyana et Anthonius Bonet, notarii.

||^{397v} Eisdem die et anno

Johannes Bayona, mercator, civis Valencie, curator et administrator generalis bonorum que quondam fuerunt venerabilis Raymundi Bonet, civis dicte civitatis, deffuncti, dicto nomine firmavit apocam de .CCC.LXVI. solidis, .VIII. denariis debitis de quinta die mensis novembris anni proxime lapsi, racione illorum .DCC.XXXIII. solidorum, .III. denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .V^a. die mensis madii etc.

Testes Raymundus Verdu, Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii Valencie.

Ítem dictus Johannes Bayona firmavit apocam de mille solidis sibi debitis de .XXI^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum duorum milium solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXI^a. die menis junii etc.

Testes qui supra.

Die sabbati, nona die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. sexto.

Johannes Valleriola, civis Valencie, firmavit apocam de .CCL. solidis sibi debitis de proximo preterito festo Nativitate Domini, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXIII^a. die mensis junii etc.

Testes venerabilis Raymundus de Salars, civis Valencie, et Anthonius Bonet, notarius, Valencie comorans.

Eisdem die et anno.

Loduvicus Gilabert, presbiter, filius et procurator venerabilis dompne Elichsendis de Pomar, uxoris quondam venerabilis Bernardi Gilabert, ut constat de procuracione acta Valencie, .XXIII^a. die julii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quinto, in posse Johannis Almalrich, notarii publici Valencie, habens ple-^{398r}-num posse etc., dicto nomine firmavit apocam de centum .XXVII. solidis dicte sue principali debitis de .XIX^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum .CC.LIII. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XIX^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Predictis die et anno.

Petrus de Molins, vicinus Valencie, firmavit apocam de .XXV. solidis sibi debitis de ajuda sibi promissa, ad racionem duorum solidorum et .VI. denariorum pro quolibet cafficio frumenti de decem cafficiis tritici quos fecit portare de villa Oriole per mare in barcha Bernardii Nadal ad dictam civitatem et vendere in almodino eiusdem etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Die et anno proxime dictis.

Petrus Pasqual, vecinus Valencie, firmavit apocam de .VIII. libris, .XVIII. solidis, .III. denariis sibi debitis de ajuda eidem promissa, ad racionem duorum solidorum, sex denariorum pro quolibet cafficio frumenti de .LXXI. cafficiis, .III. barcellis tritici quos cum barcha G(uillermi) Rosa per mare de villa Oriole fecit portare ad dictam civitatem et vendere in almodino eiusdem etc.

Testes qui supra.

Eisdem die et anno.

Anthonius Miró, pre<s>biter, procurator venerabilis Bernardi Miró, civis Valencie, ut constat de procuracione cum publico instrumento acta Valencie, .VII^a. die decembris anno a Nativitate Domini .M^o.CCC^o.XC^o. nono, clauso et subsignato per discretum Bernardum Costa, regia auctoritate ^{398v} notarium publicum Valencie, h<ab>ens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dicto suo principali debitis de .XVI^a. die mensis decembris, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XVI^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Dictis die et anno.

Vincencius Pedros, pre<s>biter, firmavit apocam de .L. solidis sibi debitis de prima solutione ex illis centum solidis quos sibi tenentur solvere anno quolibet pro celebratione misse in diebus dominicis et festis in capcione civitatis Valencie, ut in albarano sibi facto largius continetur etc.

Testes qui supra.

Predictis die et anno.

Guillermus Miralles, mercator, civis Valencie, firmavit apocam de .VIII. libris, .X. solidis sibi debitis de ajuda sibi, ad rationem duorum solidorum, sex denariorum pro quolibet cafficio frumenti de .LXVIII. cafficiis tritici quos de ville Oriole cum barcha Guillermi Pasqual, vicini dicte civitatis, ad dictam civitatem et vendere in almodino eiusdem etc.

Testes qui supra.

Die et anno proxime dictis.

^{399r} Saura, uxor quondam Petri Real, brunaterii deffuncti, usufructuaria de tota vita sua presentis censualis, dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis sibi dicto nomine debitis de .X^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione census quod dictus Petrus Real habebat et nunc habent sui heredes super dicta civitate anno quolibet dicta die etc.

Testes Petrus Dezpuig et Raymundus Falco, brunaterii, Valencie cives.

Dictis die et anno.

Benedictus Martinez, vicinus Valencie, procurator Manuelis Riufret, pre<s>biteri, vicini ville Oriole, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto in Oriola, .XIX^a. die julii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. secundo, clauso per Johannem Ferrero, notarium publicum Oriole, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de sex libris, quinque solidis dicto suo principali debitis de ajuda sibi promissa, ad rationem duorum solidorum et sex denariorum pro quolibet cafficio frumenti de quinquaginta cafficiis tritici quos de ville Oriole cum barcha Petri Domen<e>ch per mare fecit portare ad dictam civitatem et vendere in almudino eiusdem etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Predictis die et anno.

Guillermus Molerii, parator pannorum, civis Valencie, procurator Arnaldi Valldaura, pre<s>biteri, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XIX^a. die mensis octobris anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o., clauso et subsignato per Bernardum Stellerii, regia auctoritate notarium publicum Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicto suo principali debitis de .XXIII^a. die mensis novembris proxime lapsi, racione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXIII^a. die mensis madii etc.

Testes Arnaldus Claret, notarius, et Petrus Colomines, virgarius.

||^{399v} Die lune, .XI^a. die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. sexto.

Franciscus de Falchs, notarius, civis Valencie, procurator dompne Magdalenis, uxoris quondam Johannis Beneyto, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XV^a. die mensis madii anno a Nativitate Domini .M^o.CCC^o.XC^o. nono, clauso et subsignato per Bernardum de Falch<s>, publicum Valencie auctoritate regia notarium, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de (en blanc).

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Eisdem die et anno

Caterina, uxor quondam Martini Coneillo, civis Valencie, deffuncti (en blanc).

Testes Lançalot Simeon, cursor auricule, et Esthepanus Abat, agricultor, vicinus loci de Muncada.

Predictis die et anno.

||^{400r} Petrus Çaplana, civis Valencie, administator hospitalis vocati de la Reyna civitatis Valencie, dicto nomine firmavit apocam de (en blanc).

Testes Arnaldus Claret et Arnaldus Bonet, notarii.

Dictis die et anno.

Franciscus Joyana firmavit apocam de decem libris, uno solido, octo denariis sibi debitis de ajuda eidem promissa, ad rationem duorum solidorum, sex denariorum pro quolibet cafficio frumenti de .LXXX. cafficiis tritici quos de ville Oriole cum barcha Johannis Garbera per mare fecit portare ad civitatem Valencie et vendere in almudino eiusdem etc.

Testes Arnaldus Claret et Arnaldus Bonet, notarii.

Eisdem die et anno.

Johannes Penyaranda, mercator, civis Valencie, firmavit apocam de .XXII. libris, .XV. solidis, .V. denariis sibi debitis de ajuda eidem promissa, ad rationem duorum solidorum et .VI. denariorum pro quolibet cafficio frumenti de centum .LXXXII. cafficiis, duabus barcellis tritici quos de ville Oriole per mare cum barcha Jacobi Plana de Pineda fecit portare ad dictam civitatem et vendere in almudino eiusdem etc.

Testes qui supra.

||^{400v} Eisdem die et anno.

Benedictus Scoriola, studens, procurator venerabilis dompne Isabelis Serra, uxoris quondam Berengarii Martorell, amice Johannis de Montagut, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XII^a. die januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quinto, clauso et subsignato per Bartholomeum Rovira, publicum notarium auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .DC. solidis dicte sue principali debitis de ultima die mensis decembris, racione census quod dictus heres habet super dicta civitate anno quolibet dicta die etc.

Testes predicti.

Predictis die et anno.

Johannes Scorna, domicellus, habitator Valencie, firmavit apocam de .D. solidis sibi debitis de .XXVIII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXVIII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Eiusdem die et anno.

Johannes de Claramunt, civis Valencie, firmavit apocam de mille solidis sibi debitis de .XXX^a. die mensis novembris proxime lapsi, ratione illorum duorum milium solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem quinta die mensis madii etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

||^{401r} *Predictis die et anno.*

Raymundus Scorna, filius venerabilis Bernardi Scorna, militis, habitatoris civitatis Valencie, donatarius venerabilis dompne Jacme Scorna, uxoris quondam venerabilis Guillermi Columbi, militis, deffuncti, dicto nomine firmavit apocam de .CCXVI. solidis, .VIII. denariis sibi debendis de .XV^a. die mensis presentis januarii, ratione illorum .CCCC.XXXIII. solidorum, .III. denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XV^a. die mensis julii etc.

Testes qui supra.

Dictis die et anno.

Johannes Gamiça, notarius, civis Valencie, procurator Bernardi Dezcamps, pelliparii, civis predictae, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XVI^a. die junii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. tercio, clauso et subsignato per Jacobum de Monteforti, auctoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse, etc., dicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dicto suo principali debitis de .XII^a. die mensis decembris proxime lapsi, ratione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

||^{401v} *Guillermus Guitart, pre<s>biter, procurator discreti Berengarii Andree, notarii, civis Valencie, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .VII^a. die mensis madii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quarto, clauso et subsignato per Bartholomeum Rovira, publicum notarium auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicto suo principali debitis de .VI^a. die presentis mensis januarii, ratione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VI^a. die me<n>sis julii etc.*

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

Die martis, .XII^a. die mensis januarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.VI°.

Johannes Eximeno, notarius, civis Valencie, firmavit apocam de centum solidis sibi debitis de .III^a. die presentis mensis januarii, racione illorum .CC. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .III^a. die mensis julii etc.

Testes qui supra.

Die mercurii, .XIII^a. die mensis januarii.

Johannes de Torragrossa, civis Valencie, firmavit apocam de .CCL. solidis sibi debitis de .XI^a. die presentis mensis januarii, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XI^a. die mensis julii etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii.

||^{402r} Eisdem die et anno.

Guillelmus Draper, civis Valencie, procurator venerabilis Arnaldi Serra, habitatoris ville Algezire, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, in villa Algezire, (sic) .XI^a. die februarii anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. quinto, clauso et subsignato per discretum Dominicum Garcie, notarium dicte ville, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .D. solidis dicto suo principali debitis de proximo preterito festo Nativitate Domini, racione illorum mille solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem in festo sancti Johannis mensis junii etc.

Testes qui supra.

Predictis die et anno.

Natalis Sthevani, procurator substitutus a venerabili do<m>pna Guillamona, uxori quondam Bernardi Justafreu, civis Valencie, deffuncti, procuratrice venerabilis Berengarii Mercatoris, militis, ut constat de procuracione acta Valencie, .XII^a. die mensis junii anni proxime lapsi, in posse Bernardi Gili, notarii publici Valencie, constat etiam de substitutione acta Valencie, prima die julii eiusdem anni, in posse Anthonii Johannis, notarii publici dicte civitatis, h<ab>ens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .DLVII. solidis, .VI. denariis dicto venerabili Berengario Mercaderii debitis, videlicet .DL. de .XIII^a. die mensis decembris proxime lapsi et septem solidis, .VI. denariis de .XVIII^a. die eiusdem mensis decembris, racione censuum quod habet super dicta civitate anno quolibet in dictis terminis etc.

Testes qui supra.

Die et anno proxime dictis.

Raymundus de Frígola, civis Valencie, tutor filiorum et hereduum Blasii de Montagut, mercatoris, civis dicte civitatis, deffuncti, dicto nomine firmavit apocam de .CCL. ||^{402v} solidis dictis heredibus debitis de .XXII^a. die mensis septembris anni proxime lapsi, racione illorum .D. solidorum censualium quos habent super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXII^a. die mensis marcii etc.

Testes qui supra.

Ítem, dictus Raymundus de Frígola, dicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dictis heredibus debitis de .XXVII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione illorum .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XXVII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

Ítem, dictus Raymundus de Frígola, predicto nomine firmavit apocam de .CCL. solidis dictis heredibus debitis de tercia die mensis novembris proxime lapsi, racione illorum .D. solidorum censualium quos habent super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem tercia die mensis madii etc.

Testes qui supra.

Eisdem die et anno.

Sancia Gomira, uxor quondam venerabilis Berengarii Mercatoris, militis, habitatoris civitatis Valencie, firmavit apocam de .DCXV. solidis, .III. denariis, mealla, sibi debitis de ultima die mensis decembris proxime lapsi, racione census quod habet super dicta civitate anno quolibet dicta die etc.

Testes Bernardus Colomines, Franciscus d'Avinyó, notarii, et Nathalis Stheve, Valencie.

||^{403r} Dictis die et anno.

Bartholomeua, uxor quondam discreti Petri Fariza, notarii, civis Valencie, legataria censualis infrascripti, firmavit apocam de .CCXV. solidis sibi dicto nomine debitis de .XI^a. die presentis mensis januarii, racione illorum .CCCC.XXX. solidorum censualium quos dictus Petrus Fariza habebat et nunc dicta Bartholomeua habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XI^a. die mensis julii etc.

Testes Johannes Mancho et Michael Ripoll, scriptor.

Die jovis, .XIII^a. die mensis januarii.

Ferrarius Ballester, mercator, civis Valencie, firmavit apocam de sex libris, .XIII. solidis, quatuor denariis sibi debitis d'ajuda eidem promissa, ad racionem quatuor solidorum pro quolibet cafficio frumenti de triginta tribus cafficiis, quatuor barcellis tritici quos de Tenes, terra Barberie, per mare in nave Bernardi Leopart, patroni ipsius navis, fecit portare ad dictam civitatem et vendere in almudino eiusdem etc.

Testes Arnaldus Claret, notarius Valencie, et Petrus Gizbert, mercator Barchinone.

Eisdem die et anno.

Bernardus de Monrós, habitator Valencie, procurator venerabilis Petri Pardo de la Casta, militis, filii et heredis honorabilis Aznarii Pardo de la Casta, militis, defuncti, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XXI^a. die aprilis anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o. secundo, clauso et subsignato per discretum Franciscum Amalrich, auctoritate regia notarium publicum Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de mille solidis dicto suo principali debitis de .XII^a. die presentis mensis januarii, racione illorum duorum milium solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et ||^{403v} aliam medietatem .XII^a. menis julii etc.

Testes Arnaldus Claret, notarius, et Johannes Correger.

Die veneris, .XV. januarii.

Johannes del Porto, magister barche vocate Sant Nicolau de Lisbona, confiteor vobis Jacobo Solç, taraçanerio taraçane Gradus maris Valencie, quod de voluntate et consensu honorabilium juratorum acomodastis mihi quandam ancoram quam vobis prometo restituere integram ad vestri (sic) cognicionem seu pro ipsius stimacione viginti libris regalium Valencie, pro quibus bona mea obligo et dono vobis principalem obligatum qui mecum et sine me vobis de predictis teneatur et obligetur G(uillermum) Bernardum, civem Valencie, pro quam ego dictus Guillermus facio et bona mea obligo reambo (sic) beneficio devidendarum accionum et foro de principali etc.

Testes Anthonius Bonet, notarius, et Gondiçalbus Pèrèç, hostalerius.

Die jovis, .XIII^a. die mensis januarii.

Nobilis do<m>pna Saurina, uxor quondam nobilis Raymundi d'Abella, militis, deffuncti, firmavit apocam de centum nonaginta tribus solidis, .III. denariis sibi debitis de .VII^a. die presentis mensis januarii, racione illorum .CCC.LXXXVI. solidorum, .VIII. denariorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .VII^a. mensis julii etc.

Testes Bernardus Colomines, notarius.

Die veneris, .XV^a., die mensis januarii.

||^{404r} Bartholomeus Domingo, notarius, civis Valencie, procurator venerabilis do<m>pne Isabelis, uxoris venerabilis Michaelis de Novals, civis eiusdem civitatis, donatarie censualium Bernardi de Penaroja, eius filii, ut constat de procuracione acta Valencie, tertia die junii anno a Nativitate Domini .M^a.CCCC^o. primo, in posse Johannis Martí, notarius Valencie, habens plenum posse etc., dicto nomine firmavit apocam de .CCCC.XXIII. solidis, .III. denariis dicte sue principali debitis de .XII^a. die mensis decembris proxime lapsi, racione census quod habet super dicta civitate anno quolibet dicta die ut in instrumento censualis continetur. Et quia etc.

Testes Arnaldus Claret, notarius, et Anthonius Martí, agricola.

Eisdem die et anno.

Johannes Julià, civis Valencie, firmavit apocam de .D. solidis sibi debitis de .XII^a. die presentis mensis januarii, racione census quod habet super dicta civitate anno quolibet dicta die etc.

Testes Arnaldus Claret et Anthonius Bonet, notarii Valencie.

Die sabbati, .XVI^a. die mensis januarii.

Ferrarius Col<i>vera, civis Valencie, procurator venerabilis Johannis Pujada, civis eiusdem civitatis, ut constat de procuracione cum publico instrumento acto Valencie, .XIII°. die mensis januarii anni currentis, clauso et subsignato per Bernardum Stellerii, regia auctoritate notarium publicum Valencie, habens plenum posse etc., firmavit apocam de .M.CCL. solidis dicto suo principali debitis de .XII^a. die mensis decembris, racione illorum duorum milium .D. solidorum censualium quos habet super dicta civitate anno quolibet, videlicet medietatem dicta die et aliam medietatem .XII^a. die mensis junii etc.

Testes qui supra.

||^{404v} (en blanc)

||^{405r} (en blanc)

||^{405v} (en blanc)

||^{406r} *Die sabbati, secunda mensis januarii anno a Nativitate Domini .M.CCCC.VI°.*

Inventari feyt per lo honorable en Jacme Ros, racional de la ciutat, de alcunes artilleries per aquell atrobades en la entrada de la cort criminal, les quals aquell dit racional, per manament del molt noble don Ferran López de Luna, visrey, e del consell del molt alt senyor rey, president (sic) en la ciutat de València, manà ésser treytes de la dita casa, de la sala o cort, e portades al Real del dit senyor. E són les artelleries de béns que's seguexen:

Primerament, .IIIIe. banchs peerjats en los quals ha .IIIIes. posts clavades ab ballesteries en cascun d'aquells, e cuberts de part dessus ab posts, feyts tots de fusta nova de pi.

Ítem, .I. encaxament de fusta de pi feyt a manera de jàcena, fornit ab .IIIIe. baldes de ferrer grosses per obs de metre-y bonbarda.

Ítem, una bonbarda gran posada en son encaxament de pi, en lo qual ha .IIIes. baldes de ferre.

Ítem, dues pedres de bonbarda grosses.

Ítem, .I^a. bonbarda grossa sense encaxament.

Preterea, die martis .V^a. predictorum mensis et anni.

Lo dit en Jacme Ros, continuant lo dessus dit inventari, atrobà en la cambra del seu ofici de racional los béns següents:

Primo, hun standart d'armes d'or e flama.

Ítem, dos banchals vermels comuns a senyal real, la .I. dels quals és en la lotga on venen les imposicions.

Ítem, cinch peces de bancals de raz de diverses colors, e la una peça és dos bancals.

Ítem, d'altra part sis banchals de raz de diverses colors.

||^{406v} [...]mels a senyal de la ciutat.

[...] diverses pintures.

[...] [sen]yal real, los quals stan sobre dos taulels de l'archiu.

Ítem, dos còfrens laudats ad diverses scriptures.

Ítem, dos cadires.

Ítem, nou tovallons.

Ítem, huyt tovalles.

Ítem, .VI. penonets de balester d'or e flama.

Testes predicti.

||^{407r} (en blanc)

||^{407v} (en blanc)

||^{408r} (en blanc)

||^{408v} (en blanc)

Índex antroponímic

A

- Abat, Esteve (*Esthepanus*) 546
Abella, Lluís (*Luis*) 126, 136, 145
Abella, Ramon d' (*Raymundus d'*) 550
Abelló, Jaume (*Jacme*) 377, 378, 428, 429, 431-434, 436-438, 442, 478, 481, 483, 484, 487, 489
Abrí (*Abrini*), Bernat (*Bernardus*) 51, 54, 55, 75, 79, 82, 155, 159, 161, 162, 165, 168, 169, 175, 177, 178, 180, 184, 186, 188, 190-192, 196, 198, 200, 208, 215, 216, 220, 223, 227, 229, 231, 235, 237, 240, 245, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 265, 267, 274, 278, 287, 288, 290, 292, 293, 295, 297, 299, 304-306, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 332, 333, 340, 343, 344, 349, 352, 355, 358, 361, 362, 368, 423, 427, 451, 478
Abrí, Berenguer 27, 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 75, 79, 101, 113, 114, 117, 122, 126, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 143, 146, 149, 153, 378, 427, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 446, 449, 452, 454, 455, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 476, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490, 492
Adam, Jaume (*Jacme*) 315
Adam, Joan (*Johan*) 369, 495, 523
Adrià, Jaume (*Jacme*) 378
Adrover, Guillem 297, 371, 428, 429, 432, 440, 446, 449, 454, 463, 467, 470, 471, 483, 486
Adrover, Pere 287, 290, 294, 297, 304-306, 311, 314, 317, 319, 325, 330, 331, 333, 352, 355, 358, 361, 363
Adsuara (*Atzuara*), Domingo 150
Agostí, Blai (*Blay*) 297
Agostí, Joan (*Johan*) 232
Agramunt, Esteve 27, 34, 38, 48, 51, 54, 58, 65, 72, 75, 79, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 125, 131, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 378, 496, 499, 502, 513, 514, 516-518, 522, 523, 534
Agramunt, Mateu (*Matheu*) 41
Aguilar, Francesc (*Francesch*) 84, 86, 88, 89, 94, 95, 102, 104, 105, 114, 117, 118, 124, 130, 149, 162, 165, 169, 173, 193, 198, 208, 209, 222, 240, 254, 287, 289, 292, 293, 297, 299, 304, 305, 309, 311, 316, 319, 321, 324-326, 329-333, 340, 344, 349, 351, 352, 355, 358, 359, 361, 364, 367, 371, 373, 375-377, 379, 384, 385, 390, 393, 394, 396, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 422, 427, 428, 430, 432-434, 437, 438, 440, 442, 446, 476, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490, 496, 499, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 516-519, 522, 523, 534
Aguilar, Joan (*Johan*) 72, 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 192, 200-202, 204-208, 211, 214, 216, 220, 223, 227-231, 235, 237, 240, 253, 255-258, 260, 264, 267, 271, 272, 274, 278, 280, 289, 293, 297, 299, 304-306, 316, 321, 322, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 349, 352, 354-359, 361, 363, 371, 373, 375, 376, 379, 384, 385, 390, 393, 394, 396, 397, 404, 409, 411, 413, 416, 419, 420, 422, 428, 430, 433, 434, 437, 438, 440, 442, 449, 452, 454, 455, 457, 462-464, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 479, 480, 482-486, 488-491, 498, 501, 503, 504, 507, 510, 512, 514, 516-518, 522
Agut, Ramon 378

- Alagó, Antoni d' (*Anthoni d'*) 27, 29-31, 34, 38, 44, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 87, 92, 95, 98, 101, 106, 107, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 139, 142, 143, 146, 149, 150, 155, 294, 296, 298, 495, 503, 507, 517, 523, 534, 536
- Alagó, Martí d' 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 316, 321, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 349, 352, 355, 358, 359, 363, 379, 385, 408, 415
- Alamanya, Llätzer d' (*Làzer d'*) 427, 431, 432, 437, 438, 442, 446, 452, 454, 455, 457, 463, 464, 467, 470, 474, 476, 482, 484, 486, 488
- Alavanya, Ambert d' 315
- Albert, Domingo 378
- Albert, Guillem 369, 371, 374, 379, 397
- Albertis, Eliso de* 50
- Albesa, Bernat 223, 294, 296, 297, 305, 406
- Alegre, Arnau 206
- Alegre, Joan (*Johan*) 369, 371, 374, 375, 378, 380, 393, 395, 396, 404, 406, 410, 414, 422
- Alentorn, Pere d' 309
- Alepús (*Lepuz*), Joan d' (*Johan de*) 406
- Alfonso, *lo Gabier* 315
- Alfonso (*Alffonso*), Ferrando (*Ferdinandus*) 537
- Alfonso (*Alffonso*), Martí (*Martinus*) 542
- Alfonso, Nicolau 273
- Algarra, Esteve d' 34, 54, 72, 75, 83, 99, 108, 146, 369, 371, 374, 379, 384, 393, 404, 410, 412, 419, 422, 496, 510, 523
- Alguaire (*Alguayra*), Bernat d' 54, 64, 75, 79, 83, 93, 99, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 135, 139, 142, 146, 149, 153
- Almenara, Bartomeu (*Berthomeu*) 369, 371, 374-376, 380, 384, 390, 393, 397, 404, 405, 413
- Almenara, Bernat 133
- Almenara, Pere 33, 37, 43, 47, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 107, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 135, 138, 139, 143, 146, 149, 153, 223, 498
- Almirall (*Almiral*), Arnau 533
- Almudèver, Pere 143, 160, 168-170, 246, 268, 287, 295, 296, 305, 311, 369
- Alós, Jaume 378
- Alsamora (*Alçamora*), Joan d' (*Johan d'*) 85, 88, 90, 133, 135, 153, 492, 536
- Álvarez, Diego 262
- Alzira (*Algezira*), Jaume (*Jacobus*) 539
- Amalrich, Francesc (*Francesch*) 427, 432, 433, 436, 438, 449, 469, 470, 549
- Amalrich, Joan (*Johan, Johannes*) 427, 431-434, 436, 437, 440, 446, 457, 469, 476, 478, 482, 490
- Amat, Miquel 427, 428, 430, 432-434, 436, 438, 440, 442, 446, 449, 452, 457, 464, 466, 468, 469, 478, 484, 486, 488, 490, 522, 534
- Amentler (*Amenler*), Bartomeu (*Berthomeu*) 161, 162, 178, 180, 186, 192, 194, 198, 200, 202, 204, 208, 209, 227, 228, 231, 235, 240, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 274, 278, 313, 323, 324, 380, 427, 428, 430, 432-434, 436-439, 442, 446, 449, 450, 452, 454, 455, 457, 463, 464, 467-470, 473
- Ametla (*Amenla*) → *Samenla*
- Amigó, Salvador 305, 457, 495, 499, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 516-518, 522, 523, 534
- Amorós, Antoni (*Anthonius*) 541
- Amorós, Pere 242
- Anadon, Garcia d' 30, 262, 345, 346, 404, 519
- Andosella, Aparici d' 448
- Andrés, Antoni (*Anthoni*) 310, 495, 498, 501, 507, 510, 514, 518, 523
- Andrés, Pere 533
- Andreu (*Andree*), Berenguer (*Berengarius*) 547
- Andreu, Bernat 194
- Andreu, Joan (*Johan*) 294, 296, 298, 304, 305
- Anglés, Bernat 35-37, 161, 162, 180, 184, 200, 202, 280, 296, 305, 356
- Anglés, Jaume (*Jacme*) 140, 294, 296, 377, 379
- Anglés, Pere 305
- Antolí (*Antholi*), Bernat 421, 429, 431, 434, 438, 440, 442, 445, 455, 457, 463, 464, 467, 468, 470, 478, 481, 483, 484, 487, 489
- Anyó, Jaume (*Jacme*) 315
- Aparici (*Apparici*) 395
- Aparici (*Apparici*), Martí 378, 380, 533
- Apiera* → *Piera*
- Aragonés, Francesc (*Francesch*) 113, 223, 346, 296, 305, 343, 406, 449, 450, 453
- Arbúcies, Miquel (*Michael*) 32, 223, 226, 534, 536

- Arenys, Vicent d' 50, 287, 289, 293, 306, 310, 313, 316, 319, 321, 326, 329, 332, 333, 340, 343, 355, 358, 361, 363
- Argent, Joan (*Johan*) 510, 522
- Argilagues, Guillem 368, 371, 373, 375, 378, 380, 384, 385, 390, 392, 397, 422, 522
- Argilés, Bernat 412
- Argiló, Miquel 315
- Armelles, Joan d' (*Johan, Johannes d'*) 415, 541
- Arnau, Bartomeu (*Berthomeu*) 242
- Arnau de Cervelló, Berenguer* → Cervelló, Berenguer Arnau de
- Arques, Francesc d' (*Francesch d'*) 28, 31, 44, 45, 305, 319, 391, 392
- Artés, Pere d' 360
- Artesa, Bernat d' 242, 525
- Artús, Ramon, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 71, 75, 79, 82, 92, 98, 100, 107, 112, 114, 117, 121, 125, 127, 130, 133, 135, 137, 139, 142, 143, 146, 149, 152, 162, 165, 167-169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 192, 195, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 214, 216, 220, 223, 227, 228, 231, 234, 237, 240, 245, 250, 253, 255, 258, 260, 264, 266, 269, 274, 278, 289, 293, 297, 299, 303, 305, 309, 311, 313, 316, 318, 319, 321, 325, 326, 328, 330, 331, 333, 340, 343, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 371, 373, 374, 376, 377, 379, 383, 384, 389, 393, 394, 396, 397, 403, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 421, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 441, 445, 449, 452, 454-456, 461, 462, 464, 466, 467, 469, 473, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 498, 501, 503, 506, 507, 510, 512, 513, 516, 518, 521, 523, 533
- Asensi (*Assensi*), Garcia 297
- Asensi (*Assensi*), Jordi 428, 429, 431-434, 437, 446, 452, 455, 457, 470, 474, 478, 483, 484, 486, 488
- Astruch* → Estruch
- Atzuara* → Adsuara
- Auger, Vidal 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 313, 316, 319, 321, 326, 329-333, 340, 343, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 408
- Avellà, Bartomeu (*Berthomeu*) 521
- Avellà, Guillem 315
- Avellà, Jaume (*Jacme*) 378
- Avenella, Bartomeu (*Berthomeu*) 296
- Avinyó, Francesc (*Francesch, Franciscus*) 305, 549
- Avinyó, Jaume (*Jacme*) 336, 338
- B*
- Bacó, Bartomeu (*Berthomeu*) 246
- Bacó, Jacomar 38
- Badia, Pere 533
- Bages (*Bajes*), Francesc (*Francesch*) 407, 495, 499, 510, 514, 522, 523
- Baixadors (*Baxadors*), Teresa de (*Teresia de*) 541
- Balaguer, Antoni (*Anthoni*) 287, 290, 294, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 321, 325, 329, 330, 333, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 360, 363
- Balaguer, Jaume (*Jacme*) 296
- Ballester, Arnau 287, 290, 293, 306, 344, 352, 361, 363, 378
- Ballester, Ferrer (*Ferrarius*) 549
- Ballester, Pere 305
- Barba, Domingo de la 496, 499
- Barbastre, Pasqual de 210, 211
- Barberà, Lluís (*Luis*) 125
- Barberà, Martí (*Martinus*) 538
- Barberà, Nicolau 281, 291, 407
- Barceló, Andreu 287, 290, 292, 293, 295, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 313, 316, 319, 321, 326, 329, 330-333, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 380
- Barceló, Francesc (*Francesch*) 305
- Bargalló, Alfonso 135
- Baroni, Ramon (*Raymundus*) 220
- Barreda, Domingo 533
- Bartomeu (*Berthomeu*), Joan 44
- Bas, Jaume de (*Jacme de*) 296
- Basella, Bernat 246
- Basella, Lluís (*Luis*) 427, 428, 430, 433, 434, 436, 440, 442, 446, 449, 455, 462, 466, 473, 475, 476, 486, 490
- Basella, Pere 287, 290, 293, 306, 311, 314, 316, 319, 325, 329, 332, 343, 344, 360, 363, 385
- Baster, Bernat 161, 162, 166, 168, 170, 173, 178, 181, 182, 188, 196, 201, 204, 208, 216, 220, 223, 231, 235, 253, 256, 258, 265, 267, 274

- Batle, Antoni (*Anthoni*) 27, 34, 51, 58, 65, 72, 75, 79, 99, 108, 113, 114, 117, 126, 131, 135, 138, 139, 142, 143, 153, 406
- Batle, Joan (*Johan*) 220
- Baxadors → Baixadors
- Bayona, Joan (*Johan, Johannes*) 236, 246, 253, 259, 406, 407, 457, 517, 543
- Begues, Pere de 287, 289, 293, 297, 299, 306, 314, 316, 319, 321, 332, 333, 352, 355, 361, 363, 457, 518, 519
- Bellmunt, Pere de 406
- Bellot, Antoni (*Anthoni*) 198
- Bellot, Bernat 161, 162, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 211, 231, 235, 238, 253, 258, 264, 267, 274, 279
- Bellprat, Antoni (*Anthoni*) 378
- Bellprat, Berenguer de 412, 496, 499, 514, 534
- Bellpuig, Rossell de 345
- Belluga, Joan (*Johan*) 276, 296, 298, 304, 305, 329, 330, 335, 368, 394, 396, 411
- Benajam, en 354
- Benajam, Jaume (*Jacne*) 397
- Benajam, Vicent (*Vincentius*) 43, 80, 296, 305, 319, 343, 377, 379, 412, 495, 498, 503, 507, 510, 514, 516, 517, 525, 534
- Beneito (*Beneyto*), Domingo 264
- Beneito (*Beneyto*), Joan (*Johan, Johannes*) 273, 546
- Benencasa, Bernat 378
- Benet, Guillem 85
- Berenguer, Bonafonat 85
- Berenguer, Francesc (*Francesch*) 471
- Bernat (*Bernardum*), Guillem (*Guillemmus*) 253, 254, 550
- Bernat, Joan (*Johan*) 495, 498, 501, 503, 507, 510, 514, 516, 517, 523
- Bertomeua (*Bartholomeua*), vídua de Pere Fariza 549
- Bertran, Jaume 244, 400
- Bertran, Pere 311, 335, 368, 371, 373, 396, 411, 419, 424-426, 428, 430, 432, 433, 437, 438, 440, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 466, 469, 473, 475, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 499, 501, 503, 507, 510
- Biguera, Pere 246
- Blanch, Antoni (*Anthoni*) 309
- Blanch, Francesc (*Francesch*) 72, 136, 138, 161, 162, 166, 168, 169, 173, 178, 180, 188, 240, 278, 296, 319, 368, 400, 412, 425, 427, 432, 433, 449, 450, 457, 471, 478, 484, 488, 495, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 517, 522, 525, 536
- Blanch, Mateu (*Matheu*) 412
- Blanes, Andreu 396, 410
- Blanes, Arnau de 369, 371, 374, 375, 378, 379, 384, 385, 390, 393, 397, 404, 406, 412, 414, 416, 419, 422
- Blanes, Francesc de (*Francesch de*) 475
- Blanes, Vidal de (*Vitalis de*) 399, 400, 402, 403, 411, 433, 442, 457, 462, 468, 469, 471, 492, 494, 497, 498, 503, 507, 510, 514, 517, 518, 537
- Blasco (*Blascho*), Joan (*Johannes*) 538
- Boig, Arnau 305
- Boil (*Boyl*), Felip 344
- Boil, Mateu (*Matheu*) 297
- Boil, Pere, 360
- Boil (*Boyl*), Ramon 15, 20, 115, 119, 145, 392, 508, 516, 526, 528, 534
- Boix (*Box*), Gerard (*Gerart*) 428, 431, 433, 436, 438, 440, 442, 446, 449, 457, 464, 470, 474, 483
- Bonanat, Pere 223, 507
- Bonastre, Joan (*Johan*) 286, 289, 292, 316, 319, 321, 325, 326, 333, 449, 453
- Bonastre, Lluch de 283, 285, 287-289, 293, 297, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 321, 351, 359, 361, 363, 368, 411, 449, 453
- Bonet, Antoni (*Anthoni, Anthonius*) 369, 371, 374, 376, 380, 384, 390, 393, 395-397, 404, 406, 412, 414, 416, 459, 502, 537-548, 550
- Bonet, Arnau (*Arnaldus*) 546
- Bonet, Jaume (*Jacne*) 378
- Bonet, Pere 297, 298
- Bonet, Ramon (*Raymundus*) 543
- Bonjoch, Bartomeu (*Berthomeu*) 315
- Bonjoch, Joan (*Johan*) 315
- Bonjoch, Pere 287, 290, 299, 304, 310, 311, 314, 316, 325, 326, 329, 332, 333, 340, 344, 352, 355, 358, 360, 361
- Bonshoms, Pere 246
- Bonveí (*Bonvey*), Pere 161, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 192, 202, 216, 238, 240, 253, 278, 305,

- 319, 335, 385, 427, 438, 442, 446, 449, 455, 457, 463, 469, 474, 475, 481, 482, 486, 488, 490, 491
- Bordell, Joan (*Johan*) 68, 69, 78
- Bordell, Vicent (*Vincentius*) 540
- Bordell, Violant 68
- Bordet, Bernat 35, 161, 162, 165, 168, 175, 177, 178, 180, 185, 188, 192, 195, 198, 220, 229, 253, 256, 260, 264, 278, 319, 427, 436-439, 446, 449, 450, 475, 478
- Bordils, Huc de (*Uch de*) 245, 247
- Borra, mossén 276, 415
- Borràs (*Borraç*), Arnau 378
- Borràs (*Borraç*), Pere 498
- Borrell, en 147
- Borrell (*Borrel*), Arnau 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 181, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 220, 221, 224, 227, 229, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 261, 265, 267, 274, 278, 280, 294, 296, 298, 319, 378, 391, 392, 409, 457
- Borrell, Bernat 29, 46, 47, 161, 188, 195, 240, 246, 261, 267, 274, 279, 295-297, 305
- Bou, Guerau (*Gerau*) 295, 296, 304, 305, 319, 364, 367, 371, 373, 375, 390, 393, 394, 396, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 422, 427, 428, 430, 432-434, 436, 438, 440, 446, 449, 450, 452, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 481, 482, 486, 488, 490, 507, 522, 534
- Bou, Joan (*Johan*) 369, 396, 397, 404, 405, 409, 411, 416, 419, 422, 453
- Bou, Pere 273
- Bovet, Arnau 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 180, 182, 188, 196, 237, 258, 319, 378
- Bovet, Ramon (*Raymundus*) 82, 113, 273, 296, 543
- Bovet, Salvador 427, 428, 430, 432, 433, 436, 440, 442, 445, 447, 449, 455, 457, 466, 468, 469, 474-476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 522
- Boyl → Boil
- Brusca, Joan (*Johan, Johannes*) 85, 88, 90, 108, 143, 242, 280, 305
- Burgos, Pere de (*Petrus de*) 537
- C
- Cabanes, Jaume (*Jacme*) 287, 289, 304, 306, 316, 332, 333, 337, 352, 359, 361, 363, 498, 503, 510, 514, 523
- Cabanes, Joan (*Johan*) 148, 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 188, 195, 197, 199, 201, 202, 215, 216, 220, 226, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 258, 264, 267, 279, 309, 427, 428, 433, 440, 442, 446, 449, 450-452, 455, 469, 490, 507
- Çabata → Sabata
- Cabrera, Arnau 507
- Cabrera, Pere 161, 162, 168, 173, 185, 208, 238, 240, 242, 246, 256, 260, 279, 305, 319, 385
- Çaçabó → Casabó
- Çacalm → Sacalm
- Çacanell → Sacanella
- Çacreu → Sacreu
- Çaera → Saera
- Çafont → Safont
- Calaf, Pere 471
- Calaforra, Joan (*Johan*) 369, 374, 378
- Calataiud (*Calatayú, Calatayúú*) Bartomeu de (*Berthomeu de*) 37, 42, 45, 46, 51, 54, 64, 68, 71, 75, 79, 82, 92, 98, 104, 107, 112, 114, 117, 121, 125, 127, 130, 133, 135, 137, 139, 142, 143, 146, 149, 150, 152, 162, 165, 168, 169, 173, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 192, 195, 216, 217, 220, 223, 227, 228, 231, 237, 240, 250, 253, 255, 258, 260, 264, 266, 269, 274, 278, 289, 293, 299, 303, 305, 309, 313, 316, 319, 321, 325, 328, 330, 331, 333, 339, 340, 343, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 371, 373, 374, 379, 383, 384, 389, 394, 396, 397, 403, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 421, 428, 430, 433, 436-438, 440, 441, 445, 449, 452, 454, 456, 462, 464, 466, 467, 469, 473, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 516, 518, 521, 523, 533
- Calataiud (*Calatayúú*), Hilari de (*Ilari de*) 303, 377, 395
- Calataiud (*Calatayúú*), Joan (*Johan*) 314
- Calataiud (*Calatayúú*), Martí de 42, 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330,

- 332-344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 385, 412, 496, 499, 502, 513, 514, 517, 518, 523
- Calataiud (*Calatayiú*), Miquel, *alias Lloriguer* 84, 87, 385, 507
- Calataiud (*Calatayiú*, *Calatajiú*), Miquel (*Michel*) 289, 293, 299, 306, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329-333, 352, 359, 361, 363, 380, 428, 429, 431-433, 437, 442, 446, 449, 450, 474, 475, 478, 481, 482, 486, 488, 490
- Calbet, Domingo 149
- Calbet, Vicent 149, 150, 262
- Calbó, Jaume (*Jacme*) 33, 43, 54, 58, 68, 72, 75, 79, 83, 85, 91, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 125, 131, 133, 138, 139, 142, 143, 153, 495, 534
- Calderó, Pere 33, 35, 57
- Caldes, Joan (*Johan*) 294, 296
- Caldes, Simó de 161, 162, 178, 180, 200, 202, 224, 238, 495, 522, 523
- Calduch, Albert (*Ambert*) 88
- Calvera, Ferrer (*Ferrarius*) 543
- Camanyo, Blai de (*Blay de*) 231
- Cambres, Jaume (*Jacme*) 161, 162, 166, 168, 173, 175, 178, 180, 186, 188, 192, 196, 201, 202, 211, 215, 216
- Cambres, Pere de les 287, 294, 296, 297, 304
- Çamenla → Samenla
- Camí, Gil del 44
- Çamora → Samora
- Camós, Joan (*Johan*) 27, 33, 37, 44, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 83, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 126, 135, 138, 142, 143, 149, 153, 498, 501, 503, 507, 510, 514, 515, 523
- Campmagre, Francesc (*Francesch*) 372, 376, 394, 435
- Campmany (*Capmany*), Antoni (*Anthoni*) 533
- Campmanyès (*Capmanyès*, *Camanyès*), Blai (*Blay*) de 218, 492
- Campos, Antoni (*Anthoni*) de 427, 429, 438, 440, 442, 449, 454, 455, 457, 463, 467, 468, 475, 476, 478, 481, 482, 486, 488, 534
- Çamuntada → Samuntada
- Canader, Bernat 27, 37, 44, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 133, 138, 139, 142, 143, 146, 533
- Canellis* → Canyelles
- Caner, Macià 369, 371, 373, 375, 376, 379, 384, 385, 390, 393, 396, 397, 419
- Canyada, Joan (*Johan*) 533
- Canyelles (*Canellis*), Nicolau de (*Nicolaus de*) 339
- Canyelles, Ramon 534
- Çaplana → Saplana
- Çapujada → Sapujada
- Çaragoça → Saragossà
- Carbonell 315, 327, 339
- Carbonell, Bernat 427, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 462, 466, 469, 473, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 507
- Carbonell, Joan (*Johan*) 55, 56, 90, 121, 525-527, 529, 531, 532
- Carbonell, Joana (*Johanna*) 539
- Carbonell, Lluís (*Loís*) 15, 119, 126, 131, 137, 141, 145, 229, 230, 418
- Carbonell, Macià 328
- Carbonell, Vicent (*Vincentius*) 246, 304, 305, 335, 380, 385, 449, 453, 457, 539
- Cardona, Berenguer 507
- Cardona, Esperandéu 332, 413
- Cardona, Francesc (*Francesch*) 161, 166, 168, 170, 173, 178, 181, 184, 186, 188, 192, 194, 195, 202, 204, 211, 215, 223, 231, 235, 237, 240, 246, 256, 260, 265, 267, 274, 278, 319, 378, 534
- Cardona, Guillem 522
- Cardona, Joan (*Johan*) 287, 293, 297, 304, 306, 311, 316, 319, 321, 325, 326, 330, 332, 333, 344, 352, 355, 359, 361, 363, 495, 498, 501, 507, 523, 534
- Cardona, Miquel (*Michel*) 296, 305, 373, 507, 510, 513, 514, 517
- Carnisser (*Carnicer*), Salvador 161, 162, 169, 178, 180, 184, 186, 192, 223, 265
- Caronés, Joan (*Johan*) 354
- Carós, Joan (*Johan*) 533
- Çarovira → Sarovira
- Carròs (*Carroç*), Alamanda (*Alamande*) 538, 541
- Casabó (*Caçabò*), Joan (*Johan*) 427, 428, 432, 433, 436-438, 440, 442, 446, 457, 464, 469, 473, 475, 476, 481, 486, 488, 490
- Casasaja, Francesc (*Francesch*) de 419
- Cases, Bernat 27, 33, 37, 40, 44, 48, 51, 54, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 108,

- 112, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 135, 139, 142, 143, 146, 149
- Cases, Mateu (*Matheu*) 37, 44
- Castellà, Andreu 91, 182, 184, 185, 192, 219, 412, 424-426, 428, 430, 432, 433, 436, 440, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 469, 473, 475, 476, 478, 480, 484, 486, 488, 490, 495, 499, 501, 503, 507, 510, 514, 518, 523
- Castella, Ferrando de 239, 256
- Castellà, Jaume (*Jacme*) 27, 34, 38, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 75, 83, 84, 87-89, 90, 92, 98, 100, 106, 107, 112, 117, 121, 122, 125, 127, 130, 131, 133, 135, 137, 139, 142, 143, 145, 146, 149, 153, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 198, 211, 214, 216, 220, 223, 227, 228, 235, 237, 240, 244, 268, 286, 289, 293, 442, 457
- Castellar, Arnau 246, 495, 510, 516, 518, 522, 523
- Castellar, Bartomeu (*Berthomeu*) 304, 369, 390, 395, 397, 406, 411, 416, 422
- Castellar (*Castelar*), Jaume (*Jacme*) 27, 34, 38, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 75, 83, 113, 114, 126, 127, 135, 138, 142, 149
- Castellbell, Bernat 222
- Castellbell, Guillem 457
- Castellevell (*Castroveteri*), Galceran de (*Galcerandus de*) 538
- Castellnou, Berenguer de 123
- Castellnou, Pere 86, 336, 471
- Castellnou, Vicent 525
- Castelló, Francesc (*Francesch*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 47, 64, 68, 72, 75, 82, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 125, 127, 130, 133, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 369, 525
- Castellsent, Joan de (*Johan de*) 223, 226, 319
- Castellví, Galceran de 161, 162, 168, 169, 173, 278, 283, 285, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 311, 313, 316, 321, 325, 329, 330, 332, 333, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 368
- Castellví (*Castellvís*), Lluís de (*Loís, Lodiviusus de*) 143, 286, 365, 373, 385, 390, 393, 396, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 422, 427, 430, 449, 450, 542
- Castellví (*Castellvís*), Pere de 117
- Castiello, Joan de (*Johan de*) 487
- Castre, Jaume de (*Jacme de*) 287, 290, 297
- Castrellenes (*Castrallenes*), Joan (*Johan*) 246
- Català, Arnau Guillem 87, 143
- Català, Bartomeu 324
- Català, Pere 35, 150, 294-298, 301, 302, 319, 371, 373, 374, 377, 379, 450, 454, 471, 489, 507, 525, 536
- Çatorra → Satorre
- Cavaller, Antoni (*Anthoni*) 287, 289, 293, 299, 304, 306, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330-333, 340, 344, 352, 359, 361, 363, 378, 380, 385, 412, 507
- Cavaller, Domingo 378, 534
- Cavanachs, Bernat 427, 429, 431, 432, 436-438, 446, 455, 464, 467, 478, 486, 488, 536
- Cavanachs, Joan (*Johan*) 495, 501, 507, 514, 523, 534
- Çavila → Savila
- Caxí, Manuel de 92
- Çaydia → Saïdia
- Cebrià, Pasqual 378, 507
- Cedrelles, Vicent 33, 37, 57, 62, 72, 82
- Celma, Bernat de 273, 315, 378
- Celma, Jaume (*Jacme*) 305
- Centelles, Aimeric (*Eymerich*) 109
- Centelles, Gilabert de 126, 151, 283, 443, 444
- Centelles, Gilabert de, *alias* de Ramon de Riusech, 306, 378, 456
- Centelles, Pere 138, 280
- Centelles, Ramoneta de 321
- Cerdà (*Cerdan*) Bartomeu (*Berthomeu, Bertholomei*), 28, 30, 32, 35, 37, 40, 42-46, 50, 60-64, 67, 71, 74, 77, 78, 80, 86-91, 98-100, 102, 104, 105, 106, 108, 110, 135, 139, 140, 141, 148, 158-160, 164, 167, 186, 188, 190, 191, 193, 196, 200, 210, 213, 218, 222, 234, 235, 238, 243-245, 248, 252, 264, 266-268, 271, 282, 286, 288, 289, 303, 305, 313, 318, 324, 328, 334-336, 338, 339, 344, 351, 364, 368, 370, 373, 376, 381, 386, 389, 391, 392, 399-402, 407-409, 423, 426, 438, 441, 449, 451, 459, 461, 463, 471, 472, 474, 483, 486, 490, 493, 494, 497, 498, 504, 509, 513, 519, 520, 526, 527, 534
- Ceriol (*Ceriols*), Francesc 33, 43, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 93, 99, 107, 112, 114, 117, 122, 125, 130, 138-140, 146, 149, 153

- Ceriol, Pere 224, 246, 343
- Cervelló (*Cervillione*), Berenguer Arnau de (*Berengarius Arnaldi de*) 283, 538
- Cervera, Antoni (*Anthoni*) 378, 428, 429, 431-433, 440, 452, 454, 455, 457, 464, 467, 478, 482, 484, 486, 496, 503, 507, 510, 513, 514, 516-518, 522, 523, 534
- Cervera, en 315
- Cesavaces, Joan (*Johan*) 435
- Cescreus* → *Sescreus*
- Cesfàbregues* → *Sesfàbregues*
- Cifre (*Sifre*), Bernat 287, 293, 304, 305, 310, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 333, 340, 344, 349, 355, 359, 361, 363
- Cirera, en 491
- Cirera, Antoni (*Anthoni*) 297
- Cirera, Berenguer 406
- Civeller, Ramon 181
- Civera, en 231
- Civera, Andreu 161, 162, 166, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 196, 198, 208, 216, 220, 223, 240, 246, 258, 260, 264, 265, 267, 274, 278, 296, 305, 449, 450
- Civera, Joan (*Johan*) 261, 262, 495, 501
- Civera, Martí 427, 428, 430, 432-434, 436, 438, 440, 442, 449, 452, 454, 457, 464, 466, 474-476, 478, 481, 482, 488
- Clarà, Marimó 450
- Claramunt, Joan (*Johan, Johanes*) 339, 369, 374, 393, 399, 401, 403-405, 409, 422, 430, 432, 434, 437, 440, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 462, 464, 466, 468, 469, 540, 547
- Claret, Arnau (*Arnaldus, Arnardus*) 169, 206, 213, 223, 248, 252, 267, 269, 289, 303, 305, 350, 373, 418, 441, 463, 465, 497, 505, 538-540, 542-550
- Clariana (*Cleriana*), Bernat 369, 371, 374, 384, 385, 390, 397, 422
- Clariana, Jaume de (*Jacme de*) 533
- Clariana (*Cleriana*), Pere 280
- Clàries, Eximeno (*Exemeno*) 522
- Clavell, Berenguer (*Berengarius*) 399, 403, 412, 450, 495, 499, 501-503, 507, 510, 514, 516-518, 523, 534
- Claver, Joan (*Johan*) 521
- Climent, Jaume (*Jacme*) 32
- Climent, Pere 314
- Cochliure* → *Cotlliure*
- Codinachs, Bernat de 161, 162, 166, 168, 169, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 274, 278, 295, 305, 319, 364, 367, 371, 373, 376, 377, 427
- Çolivella* → *Solivella*
- Çolivera* → *Solivera*
- Coll, Antoni (*Anthoni*) 182, 287, 290, 297, 306, 311, 314, 316, 319, 326-328, 330, 378, 496, 499, 513, 514, 523
- Collar, Guillem 533
- Colom (*Columbi*), Guillem (*Guillermus*) 547
- Colomines, Bernat (*Bernardus*) 549, 550
- Colomines, Pere (*Petrus*) de 28, 32, 35, 42, 59, 64, 90, 104, 150, 202, 204, 206, 210, 216, 220, 223, 227, 228, 231, 235, 240, 264, 266, 323, 376, 377, 531, 545
- Comes, Bernat 369, 371, 374, 378, 380, 385, 396, 410, 412, 414
- Comes, Joan (*Johan*) 287, 294, 297, 304, 306, 311, 314, 316, 319, 326, 329, 332, 333, 344, 349, 352, 361, 363
- Comes, Martí 244
- Comes, Ramon 369, 371, 375, 376, 384, 390, 396, 397, 405, 409, 411, 419, 422, 305
- Comte, Bartomeu (*Berthomeu*) 315
- Comuel, Pere 123
- Coniello* → *Conill*
- Conill, Bernat 37, 40
- Conill, Francesc (*Franciscus*) 543
- Conill (*Coneillo*), Martí (*Martinus*) 546
- Conques, Arnau de 242, 280, 305, 368, 400, 527, 534
- Conques, Guillem 495, 498, 501, 514, 518, 523
- Constantí (*Costantí*), Joan (*Johan*) 427
- Constantí (*Costantí*), Ramon 296, 297, 305, 451, 495
- Copons, Pere de 297, 298
- Corçà* → *Curçà*
- Corella, Rodrigo de 58, 61, 223
- Cornet, Berenguer 369, 371, 374, 376, 384, 393, 397, 410, 422, 456
- Corretger (*Correger*), Joan (*Johannes*) 538, 549
- Corretger (*Correger*), Martí 150
- Cortés, Antoni (*Anthonius*) 541
- Cortit, Francesc (*Francesch*) 30, 31, 33, 37, 41, 43, 45, 47, 51, 57, 68, 72, 75, 79, 107,

112, 114, 122, 125, 133, 135, 137, 139,
142, 143, 146, 149, 150, 152, 153, 161, 305
Corts, Romeu 33, 37, 43, 51, 58, 64, 68,
72, 75, 82, 93, 100, 117, 122, 125, 130,
135, 143, 146, 149, 153, 305, 525
Coscollà, Bartomeu (*Berthomeu*) 495, 507,
514, 523, 534, 536
Cospineda, Pere 369, 371, 376, 380, 390,
395, 396, 404, 412, 414
Cosquella, Bernat 378
Costa, Bernat (*Bernardus*) 161, 162, 166,
168, 173, 175, 180, 182, 202, 235, 253,
264, 272, 279, 305, 307, 314, 339, 385,
427, 428, 430, 436, 446, 449, 469, 475,
490, 544
Costa, Guillem (*Guillermus*) 540
Cotanda, Joan (*Johan*) 287, 289, 299, 304,
306, 310, 311, 314-316, 325, 326, 329,
330, 332, 333, 340, 344, 352, 355, 360,
363, 378, 428, 432-434, 436, 437, 446,
453-455, 457, 464, 467, 468, 474, 481,
483, 489
Cotlliure (*Cochliure*), Tomàs de (*Thomàs de*)
280
Coves, Llorenç de les (*Lorenç de les*) 369,
371, 376, 378, 380, 384-386, 390, 393,
395, 396, 404, 406, 410, 412, 414, 416,
419, 422
Coves, Pere de les 534
Crespí, Guillem 273
Crespina (*Crespine*), muller de Joan Despuig
542
Cruïlles (*Cruylles*), Bartomeu (*Berthomeu*) 33,
37, 40, 43, 47, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75,
79, 82, 93, 99, 108, 114, 117, 127, 130,
133, 136, 138, 153, 158, 273, 305, 495,
498, 507, 513, 529
Cruïlles, Berenguer de 183
Cubells, Esteve 296, 298
Cucaló, Pelegrí 217, 219, 427, 428, 430,
431, 433, 436, 438, 446, 449, 454, 457,
563, 464, 466, 468, 469, 474, 475, 478,
482, 484, 486, 490, 522
Cucó (*Cuquó*), Ramon 223, 294, 296, 297,
371, 377, 379, 454, 495, 501, 503, 507,
510, 513, 518, 523, 534
Curçà, Pere 378, 428, 429, 431-434, 436-
438, 440, 442, 446, 449, 453-455, 457,
463, 464, 467, 468, 475, 476, 478, 481,
483, 484, 487, 489, 490

D

Dalmau, Pere 17, 52, 167, 246, 277, 287,
289, 293, 297, 299, 300, 304, 309, 311,
316, 319, 321, 325-327, 329-333, 336,
337, 344, 363
Dàries, Francesc (*Francesch*) 395, 406, 489
Dauder (*Daudé*), Pere 263, 377
Daviu (*Davidis*), Joan (*Johannes*) 219
Descamps (*Dezcamps*), Antoni (*Anthoni*) 507
Descamps (*Dezcamps*), Berenguer 224
Descamps (*Dezcamps*), Bernat (*Bernardus*) 547
Descamps (*Dezcamps*), Ferrer 369, 395
Descamps (*Dezcamps*), Francesc (*Francesch*) 534
Descortell (*Dezcortell*), Pere 305, 368, 371,
377, 384, 385, 390, 395-397, 409, 411,
413, 416, 422, 507
Desgraus (*Dezgraus*), Vicent 196, 204, 356
Despí (*Dezptí*), Pere 326, 354
Desplà (*Dezplà*), Bernat 154, 158, 165
Desplà (*Dezplà*), Jaume (*Jacme*) 287, 289,
292, 299, 304-306, 311, 316, 319, 321,
325, 329, 330-333, 340, 344, 359, 361,
363, 369, 375-377, 384, 385, 395, 397,
413, 419, 421, 495, 516, 517, 523, 534
Desplà (*Dezplà*), Joan (*Johan*) 332
Desplà (*Dezplà*), Pasqual 491
Desplà (*Dezplà*), Vicent 287, 290, 294, 297,
299, 304, 310, 311, 316, 326, 330, 332,
333, 340, 352, 355, 363, 378
Despont (*Dezpont*), Bernat 496, 507, 510,
514, 516, 534
Despont (*Dezpont*), Gerard (*Gerart*) 343
Despont (*Dezpont*), Ponç (*Ponç*) 83, 101,
107, 112, 114, 117, 122, 125
Despuig (*Dezpuig*), Arnau, 384
Despuig (*Dezpuig*), Jaume (*Jacme*) 485, 517,
518
Despuig (*Podio*), Joan (*Johannes de*) 542
Despuig (*Dezpuig*), Pere (*Petrus*) 296, 297,
545
Despujol (*Dezpujol*, *Dezpujol*), Pere 161,
162, 166, 168, 169, 173, 180, 182, 240,
273, 278, 427, 428, 430, 432, 433, 440,
442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 462,
464, 466, 468, 469, 475, 476, 486, 488,
490, 507, 534
Déulofeu, Francesc (*Francesch*) 428, 429
Devesa, Pere 532
Dezcamps → *Descamps*

- Dezcortell* → Descortell
Dezgraus → Desgraus
Dezpi → Despi
Dezplà → Desplà
Despuig → Despuig
 Diona, Jaume (*Jacme*) 427, 429, 431, 433, 438, 440, 442, 446, 449, 452, 455, 457, 470, 475, 478, 488, 507
 Diona, Joan (*Johan*) 161, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 188, 182, 184, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 214, 216, 220, 227, 229, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 258, 264, 274, 279, 294, 296, 298, 319, 371, 378, 423
 Docera, Joan (*Johannes*) 543
 Doménech, Antoni (*Anthoni*) 27, 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 68, 72, 83, 93, 99, 108, 125, 127, 131, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 378, 496, 499, 501, 513, 514, 516, 534
 Doménech, Bernat 509
 Doménech, Miquel 246
 Doménech, Pere 495
 Domingo, Antoni 314, 533
 Domingo, Bartomeu (*Berthomeu, Bartholomeus*) 33, 37, 43, 48, 51, 54, 64, 72, 75, 83, 93, 99, 112, 114, 117, 125, 127, 131, 135, 149, 550
 Domingo, Joan (*Johan*) 378, 496, 501, 503, 507, 513, 514, 516, 518, 522, 523, 534
 Domínguez, Jaume (*Jacme*) 73, 507
 Domínguez, Joan (*Johan*) 59, 63, 64, 109, 110, 223, 242, 244, 246, 255, 269, 304, 305, 371, 423, 434, 507
 Domínguez, Lluís (*Luis*) 495, 498, 501, 503, 510, 513, 514, 516, 517, 523, 534
 Draper, Guillem (*Guillermus*) 140, 287, 299, 313, 317, 318, 330, 331, 340, 357, 377, 496, 548
 Durà, Jaume (*Jacme*) 533
 Durà, Pere 223

E
Egal → Igual
 Eimerich (*Eymerich*), Guillem 104-106, 117
 Eivissa (*Eviça*), Jaume d' (*Jacme de*) 522
 Eivissa (*Iviça*), Francesc d' (*Francesch de*) 242
 Eixarch, Lluís d' (*Loís de*) 113, 295, 296, 305, 507
 Embrú, Pere d' 27, 33
 Embrú, Ramon d' 37, 48, 51, 58, 64, 72, 99, 101, 108, 113, 122, 127, 143, 146
 Ényego (*Énego*), Diago d' 378
 Englada, Bernat 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 100, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153
 Erau, Arnau (*Amaldum*) 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 352, 359, 361, 363, 412, 538
 Erau, Folch 471
 Erau, Guillem 315
 Ermengol, Bonanat 378
 Eroles, Miquel d' 339, 412
 Ervàs, Bartomeu (*Berthomeu de*) 378, 495, 514, 518, 523, 534
 Escolà, Francesc (*Francesh*) 287, 293, 299, 306, 311, 316, 319, 332, 333, 336, 344, 363, 427, 431, 432, 434
 Escolano, Domingo 161, 162, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 192, 195, 198, 201, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 220, 224, 226, 231, 235, 238, 246, 253, 258, 260, 267, 274, 378
 Escoriola (*Scoriola*), Benet (*Benedictus*) 546
 Escorna (*Scorna*) Bernat (*Bernardo, Bernardí*) 51, 442, 450, 453, 492-494, 497, 498, 501, 510, 513, 514, 516-518, 522, 523, 528, 533, 534, 537, 547
 Escorna (*Scorna*), Jauma (*Jacma*) 547
 Escorna (*Scorna*), Ramon (*Raymundus*) 547
 Escrivà (*Scrivà, Scribe*), Joan (*Johan, Johannes, Johannem*) 51, 54, 75, 79, 82, 85, 91, 217-219, 339, 368, 390, 393, 394, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 422, 424-426, 428, 430, 432-435, 437, 440, 442, 445, 449, 452, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 499, 501, 514, 515, 516, 528
 Escrivà, Andreu Guillem 323, 325
 Escrivà, Jaume (*Jacme*) 246
 Escrivà, Manfré 162, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 198, 204, 214, 216, 223, 227, 235, 237, 240, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 274, 294, 296
 Espanyol (*Espano, Spano*), Pere 113, 223, 296, 297

- Espanyol (*Spanyol*), Domingo 33, 54, 72, 112, 114, 127, 131, 139, 143, 146, 149, 153, 369, 371, 377, 380, 385, 396, 412
- Esparça, Pere Arnau d' 400
- Espàrrech (*Espàrech*), Huguet (*Uguet*) 496, 499, 502, 523
- Espills, Domingo 412, 495, 499, 501, 503, 507, 513, 514, 517, 518, 522, 523
- Espital, Francesc (*Francesch*) 412
- Esplugues, Francesc d' (*Francesch d'*, *Franciscus*) 128, 131, 161-163, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 184, 185, 188, 190-192, 195, 241-243, 245, 304, 311, 315, 319, 325, 326, 328, 330, 333, 336-368, 411, 427, 428, 434, 436-440, 442, 445, 449, 450, 455, 457, 459, 462, 464, 465, 468, 480, 538
- Esplugues, P(ere) d' 33, 40, 43, 47, 51, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 99, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 142, 143, 146, 149, 153, 495, 499, 514
- Esquerre, Miquel 161, 162, 166, 182, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 204, 208, 220, 228, 238, 240, 246, 256, 258, 260, 264, 267, 279
- Estellers (*Steller*, *Stelleri*), Bernat (*Bernardum*) 492, 533, 545, 550
- Esteve (*Stephani*), Bernat (*Bernardus*) 33, 37, 43, 58, 64, 72, 75, 79, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 121, 122, 127, 130, 133, 138, 139, 143, 146, 427, 428, 430, 432-434, 436, 438, 440, 446, 449, 452, 454, 462, 464, 469, 474, 481, 482, 484, 485, 488, 490
- Esteve (*Steve*), Domingo 369, 410
- Esteve (*Steve*), Guillem 495, 534
- Esteve (*Sthepani*), Nadal (*Natalis*) 548
- Esteve de Limotges (*Limoges*), Jaume (*Jacme*) 305, 487
- Esteve, P(ere) 161, 166, 168, 175, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 195, 201, 202, 204, 215, 224, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 258, 260, 264, 267, 279, 369, 378, 397, 411, 422, 427, 428, 431-433, 437, 440, 442, 446, 457, 468, 469, 481, 484, 485, 490
- Estopinyà (*Stopinyà*), Andreu 287, 293, 297, 304, 306, 311, 316, 319, 325, 326, 329, 330-333, 340, 344, 349, 355, 358, 360, 361, 363, 496, 499, 514, 518
- Estrader, Guillem, G(uillem) (*Guillemum*) 82, 83, 242, 268
- Estrany, G(uillem) 295, 296, 305
- Estrany, Llorenç (*Lorenç*) 507
- Estruch (*Astruch*), Bernat 34, 74
- Eviça → Eivissa
- Eximenes (*Eximén*, *Eximéniz*, *Ximènez*), Ferrando 27, 33, 37, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 135, 138, 143, 146, 153, 496, 503, 507, 518, 534
- Eximenes (*Eximénez*), Francesc (*Francesch*) 354, 405
- Eximenes (*Eximénez*, *Exemèneg*, *Eximèniç*), Lluís (*Luis*) 287, 289, 294, 297, 299, 306, 310, 316, 319, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 344, 352, 358, 361
- Eximenes (*Eximénez*), Nicolau 251
- Eximenes d'Arenós (*Eximénez d'Arenós*), Sanxa 146
- Eximenes de Roda (*Eximénez de Roda*), Martí 19, 58, 62, 67, 161, 219
- Eximeno, Joan (*Johannem*) 548
- Eximeno (*Exemeno*), Pasqual 161, 168, 170, 180, 185, 188, 192, 196, 202, 215, 220, 224, 227, 235, 237, 240, 246, 253, 258, 261, 378
- F
- Fabra, Berenguer 33, 37, 43, 47, 51, 57, 64, 68, 72, 75, 82, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 130, 135, 138, 139, 143, 146, 149, 153, 242, 248, 369, 371, 375, 376, 379, 384-386, 390, 396, 397, 411, 413, 419, 422
- Fabra, Joan (*Johan*) 91, 102, 154, 157, 158, 162, 163, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185-188, 190-192, 195, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 214, 216, 220-223, 227, 228, 231, 234, 235, 237, 240, 246, 247, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 268, 274, 278, 286, 293, 297, 309, 311, 316, 319, 325, 326, 332, 333, 340, 343, 349, 354, 358, 359, 361, 363, 412, 427, 428, 430, 433, 436-440, 442, 445, 449, 450, 452, 454, 455, 457, 459, 462, 464, 469
- Fabra, Pere 368, 369, 371, 374, 376, 379, 384, 396, 412
- Fàbrega, Mateu (*Matheu*) 112
- Fajola, Antoni (*Anthoni*) 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 202, 208, 215,

- 216, 231, 238, 246, 258, 264, 267, 274, 279, 294, 296
- Falç (*Falz*), Pere de 507
- Falç, Jaume de (*Jacme de*) 507
- Falchs (*Falch*), Bernat de (*Bernardus de*) 345, 542, 546
- Falchs, Domingó de 273
- Falchs, Francesc de (*Franciscus de*) 546
- Falchs, Mateu de (*Matheu de*) 224, 377
- Falchs, Pere 454
- Falcó, Miquel 161, 162, 166, 168, 173, 175, 178, 180, 182, 186, 188, 192, 196, 198, 214, 235, 237, 253, 258
- Falcó, Ramon (*Raymundus*) 545
- Falcó, Vicent 161, 162, 168, 175, 180, 208, 216, 227, 237, 240, 242, 246, 253, 256, 258, 260, 266, 274, 278, 427, 432, 449, 454, 457, 466, 469, 476
- Falgueres, Ponç (*Poncius*) 539
- Fariza, Pere (*Petrus*) 62, 85, 427, 433, 436, 442, 449, 457, 462, 469, 473, 476, 478, 481, 482, 484, 488, 490, 492, 549
- Faura, Arnau 507
- Feixes (*Fexes*), Jaume (*Jacme*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 93, 108, 112, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 412, 427, 428, 433, 434, 436-438, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 469, 473, 475, 476, 478, 481, 484, 486, 488, 490
- Felemir, Jaume (*Jacme*) 71, 72, 140, 379, 393, 533
- Feliu, Mateu (*Matheu*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 93, 99, 107, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 139, 142, 146, 149, 153, 235
- Fenollosa, Lluís (*Luis, Loís*) 155, 223
- Ferragut, Arnau 496, 499, 502, 503, 507, 513, 514, 516-518, 522, 523
- Ferrández Munyós (*Monyoz*), Pero 273
- Ferrando (*Ferdinandi*), Joan (*Johan, Johannes*) 27, 31, 34, 38, 44, 48, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 93, 98, 99, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 136, 138, 139, 142, 143, 149, 153, 155, 160-162, 166, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 195, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 216, 223, 227, 228, 232, 235, 238, 240, 245, 246, 249, 250, 253, 256, 258, 260, 261, 264, 265, 267, 269, 270, 274, 278, 287, 288, 290, 292-295, 297, 304, 306, 309, 311, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 344, 349, 351, 352, 354, 355, 358, 359-361, 363, 368, 371, 373-375, 377, 379, 384, 385, 392, 393, 396, 397, 400, 404, 409, 411, 416, 422, 426-428, 430, 432, 436-440, 442, 445, 452, 455, 457, 462, 464, 465, 468, 469, 480, 484, 514, 516-518, 522
- Ferrando, Pere 533
- Ferrando, Salvador 72, 136, 138, 161, 162, 168, 169, 175, 177, 180, 186, 188, 192, 195, 198, 200, 202, 204, 207, 208, 216, 240, 246, 256, 278, 294, 296, 304, 305, 311, 324, 359, 373, 375-377, 379, 384, 385, 471, 480
- Ferrer (*Ferrari*), Lluís (*Loduvicus*) 540
- Ferrer (*Ferrero*), Joan (*Johan, Johannes*) 534, 545
- Ferrer, Antoni (*Anthoni*) 369, 371, 374, 378-380, 385, 412, 414, 416
- Ferrer, Arnau 534
- Ferrer, Bernat 43, 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 325, 355, 358, 359, 361, 363, 378, 412
- Ferrer, Bonifaci 190, 267
- Ferrer, Francesc (*Francesch*) 378, 495
- Ferrer, Jaume (*Jacme*) 161, 162, 168, 169, 175, 184, 198, 202, 208, 211, 224, 229, 231, 237, 261, 264, 279, 319, 378, 427, 534
- Ferrer, Nicolau 287, 293, 294, 297, 298, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 332, 340, 352, 355, 360, 363, 378
- Ferrer, Pere 307, 308, 315, 322, 341, 353, 378, 385
- Ferrer de la Palma, Arnau 296, 378
- Ferri, Francesc (*Francesch, Franciscus*) 27, 33, 47, 54, 68, 80, 83, 99, 101, 113, 114, 117, 121, 122, 125, 127, 130, 133, 138, 143, 146, 153, 223, 305
- Ferriol, en 450
- Ferriol, Guillem 328, 428, 431-434, 440, 442, 446, 449, 452, 455, 457, 463, 464, 467, 468, 470, 475, 476, 481, 482, 484, 486, 488, 507
- Ferrús (*Ferruz*), Rafael 246
- Fexes* → Feixes
- Fibla, Felip 37, 43, 58, 68, 82, 101, 102, 143, 153

- Fibla, Pere 102
- Fiveller, Ramon 332, 380, 381, 396
- Fluvià (*Fluviàno*), Francesc de (*Francesch de, Franciscus de*) 67, 70, 74, 83, 102, 114, 127, 132-135, 139, 147, 161, 169, 170, 171, 212, 296, 305
- Fluvià, Joan (*Johan*) de 40, 140, 150, 296
- Foix (*Fox*), Francesc (*Francesch*) 350
- Folch, Ramon 354
- Folquet, Romeu 327, 328
- Fontajans, Berenguer 242
- Fontana, Pere 323, 324, 427, 430, 432, 434, 436, 437, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 469, 475, 478, 490
- Fontfrida, Pere 47
- Forés, Antoni (*Anthoni*) 287, 290, 294, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 344, 349, 352, 355, 358, 360, 363, 377, 507
- Fortunyo, Domingo 339
- Fox* → Foix
- Francesca (*Francisce*), muller de Berenguer Porquet 542
- Francesca (*Francisce*), muller de Guillem Costa 540
- Franco, Arnau 427, 431, 469, 481, 488, 490
- Freixa (*Frexa*), Gil 123, 152
- Freixenet (*Frexenet*), Joan (*Johan*) *alias* Ramos 420, 436
- Frígola, Antoni (*Anthoni*) 412
- Frígola, Felip (*Phelip, Philipus de*) 287, 289, 293, 295, 297, 299, 304-306, 310, 311, 313, 314, 316, 319, 321, 325, 326, 329-333, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 378, 379, 385, 412, 497, 498, 502, 507, 510, 514, 517, 529, 537
- Frígola, Ramon (*Raymundus, Raymundus de*) 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 66, 72, 75, 83, 99, 101, 113, 114, 117, 120-122, 125, 127, 130, 133, 139, 143, 146, 149, 153, 224, 283, 285, 289, 293, 297, 299, 304, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 332, 333, 340, 343, 349, 351, 352, 355, 358, 361-363, 369, 371, 374-376, 379, 384-386, 390, 393, 396, 397, 405, 406, 411, 413, 416, 457, 492-494, 497, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 522, 523, 528, 533, 534, 537, 548, 549
- Fuster, Berenguer 246
- Fuster, Llorenç (*Lorenç*) 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 182, 188, 196, 198, 201, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 223, 227, 229, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 274, 294, 297, 319
- Fuster, Martí 194
- Fuster, Pere 161, 162, 165, 168, 170, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 186, 188, 190, 192, 195, 198, 201, 202, 204, 208, 215, 216, 224, 227, 229, 235, 237, 240, 242, 246, 253, 258, 260, 274, 279, 305, 319, 371, 378, 385, 496, 499, 510, 514, 518, 523
- G
- Gaçó, Andreu 287, 290, 293, 297, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 321, 325, 326, 329-331, 340, 344, 349, 352, 360, 361, 378, 408
- Gaçó, Pere 378, 379, 385
- Galbes, Joan de (*Johan de*) 495, 499, 501, 507, 514, 523
- Gallén, Jaume (*Jacme*) 533, 534
- Gallipol, Antoni de (*Anthoni de*) 315
- Galvany, Lluís (*Luis*) 295, 296, 378
- Galvany, Pere 276
- Galvany, Ramon 287, 289, 293, 297, 299, 313, 316, 321, 326, 332, 340, 355, 363
- Gamiça (*Gamiza*), Arnau 44, 49, 427, 429, 431-434, 437, 438, 442, 446, 449, 452, 454, 457, 463, 467, 468, 475, 476, 481, 482, 486, 490
- Gamiça (*Gamiza*), Joan (*Johan, Johannes*) 50, 522, 525, 531, 547
- Gandia, Pere de 125
- Garbeller, Jaume (*Jacme*) 161, 168, 211, 216, 227, 240, 246, 264, 274, 279, 319, 427, 440, 442, 449, 457, 463, 469
- Garbera, Joan (*Johannes*) 546
- Garcia, *lo manyà* 427, 429
- Garcia (*Garcie*), Domingo (*Dominicus*) 548
- Garcia (*Garcie*), Ferrando (*Ferdinandus*) 206, 305, 350, 408, 538, 540
- Garcia, Goçalbo 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 181, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 202, 204, 208, 211, 216, 220, 223, 227, 231, 235, 238, 240, 253, 256, 264
- Garcia, Joan (*Johan*) 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 203, 204, 208, 216, 220, 223, 224, 227, 235, 237, 240,

- 246, 253, 258, 265, 297, 298, 315, 371, 427, 429, 431-434, 436-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 463, 464, 467, 468, 474-476, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 498, 501, 503, 510, 514, 516, 518, 523
- Garcia, Martí 378
- Garcia, Pere 57, 68, 72, 82, 93, 98, 101, 108, 112, 114, 117, 122, 127, 130, 133, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 427, 428, 430, 433, 434, 436, 438, 440, 442, 446, 449, 450, 452, 454, 455, 457, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 482, 484, 488, 490
- Garí, Miquel 92, 273, 294, 296, 298, 371
- Garí, Ramon 279, 288
- Garriga, Antoni (*Anthoni*) 236, 246, 253, 407
- Garriga, Francesc (*Francesch*) 246
- Gascó, Jaume (*Jacme*) 369, 371, 374-376, 378, 380, 384, 385, 390, 393, 395-397, 404, 406, 410, 412, 413, 416, 419, 422
- Gascó, Joan (*Johan*) 287, 296, 299, 304, 310, 311, 319, 321, 329, 332, 333, 352, 359, 363, 412, 495, 496, 498, 499, 502, 503, 507, 510, 513, 516, 518, 522, 523, 534
- Gavarrà, Pere 287, 290, 294, 297, 304, 306, 311, 316, 319, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 344, 349, 355, 361
- Gàver, Guillem 27, 37, 54, 108, 113, 114
- Gençor (*Jençor*), Guillem 40, 43, 48, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 83, 101, 120, 121, 125, 133, 142, 143, 146, 153, 305, 311, 314, 507
- Gençor, Pasqual 294, 296, 378, 507
- Gençor, Pere 295, 296, 304, 305, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 501, 503, 507, 510, 513, 516, 517, 518
- Gentil, Clericó 326
- Gerb (*Gerp*), Domingo de 297, 371
- Gerb (*Gerp*), Francesc 378
- Gil, Domingo 18, 287, 294, 296, 297, 304, 306, 310, 311, 316, 319, 321, 325, 333, 340-342, 344, 349, 352, 358, 360, 363, 371, 377, 378, 507
- Gil, Francesc (*Francesch*) 451, 534
- Gil, Lluís (*Luis*) 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149
- Gil, Maimó (*Maymó*) 287, 293, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 313, 319, 321, 325, 329, 330, 333, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 495, 498, 501, 503, 507, 514, 516, 518, 523, 534
- Gil, Miquel (*Michael*) 27, 33, 34, 37, 44, 48, 65, 72, 79, 83, 101, 108, 113, 114, 130, 149, 153, 378
- Gil (*Egidii*), Vicent (*Vincencius*) 30, 32, 37, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 71, 75, 79, 82, 90, 92, 98, 107, 112, 114, 117, 121, 125, 127, 130, 133, 135, 137, 139, 142, 143, 146, 149, 150, 152, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 192, 195, 250, 253, 255, 258, 260, 269, 274, 278, 282, 289, 293, 297, 299, 303, 305, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 328, 330, 331, 333, 340, 343, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 369, 371, 373, 374, 375, 377-379, 383, 384, 389, 390, 393, 394, 396, 397, 403, 405, 409-411, 413, 416, 419, 421, 422, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 441, 445, 449, 452, 454, 455, 456, 462, 464, 466, 467, 469, 473, 474, 476, 478, 480, 482, 486, 488, 490, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 516, 518, 521, 523, 533
- Gilabert, Bernat (*Bernardus*) 544
- Gilabert, Jofre 90, 121, 143, 304, 305, 319, 335, 368, 371, 373, 376, 377, 396, 397, 411, 413
- Gilabert, Lluís (*Loduwicus*) 544
- Gilabert, Pere 161, 180, 202, 211, 215, 224, 279
- Gilabert, Ramon 27, 34, 37, 44, 48, 51, 54, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 369, 371, 374, 375, 378, 380, 384-386, 390, 393, 395-397, 404, 406, 410, 412, 414, 422
- Gili, Bernat (*Bernardus*) 223, 287, 290, 293, 299, 304, 314, 316, 319, 332, 333, 349, 355, 358, 359, 361, 363, 378, 400, 402, 403, 412, 457, 492, 495, 499, 507, 510, 516, 523, 533, 534, 536, 540
- Giner, Francesc (*Francesch*) 380, 384-386, 390, 395, 396, 404, 406, 410, 416
- Giner, Pere 250, 343, 377, 406, 491, 517
- Girbés, Cristòfol 315
- Girbés, Pere 315
- Gironés, en 416
- Gironés, Pere 368

- Gisbert (*Gizbert*), Jaume (*Jacme*) 496
 Gisbert (*Gizbert*), Pere (*Petrus*) 242, 549
 Godall, Bernat 194
 Godes, Antoni (*Anthoni*) 280
 Gomira, *Sanxa* (*Sancia*) 549
 Gómez, Gil 377
 Gomis (*Gòmiz*), Joan (*Johan*) 412
 Gomis (*Gómez*, *Gòmiz*) Vicent 202, 203, 216, 220, 223, 227, 228, 231, 240, 242, 246, 253, 258, 260, 265, 274, 278
 Gonçalvez d'Àvila, P(ere) 415
 Gostañç, Joan (*Johan*) 305
 Gostantí, Ramon 501, 516, 523, 534
 Granell, Bernat 534
 Granollers (*Granollés*), Lluís (*Luís*) 449
 Granollers (*Granollés*, *Granullés*) Vicent 33, 43, 47, 51, 58, 64, 68, 79, 82, 93, 101, 108, 112, 114, 117, 125, 127, 130, 133, 135, 305, 306, 412, 434, 487, 495, 498, 501, 503, 507, 510, 514, 516, 518, 523
 Gregori, Joan (*Johan*) 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 113, 117, 125, 130, 135, 138, 143, 149, 153
 Grimalt (*Grimaut*), Antoni (*Anthoni*, *Anthony*) 369, 375-377, 379, 385, 396, 397, 412, 422, 427, 428, 432, 433, 436, 440, 446, 449, 452, 455, 469, 474, 478, 482, 484, 486, 490, 538
 Gros, Pere 27, 34, 38, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 117, 125, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 294, 297, 377
 Guaita (*Guayta*), Joan (*Johan*) 339
 Guaita (*Guayta*), Nicolau 378
 Gualbes, Joan de (*Johan de*) 534
 Guàrdia, Vicent (*Vincentius*) 542, 543
 Guasch, Bernat 32
 Güells, Pere 68, 125, 149, 153
 Guerau (*Gerau*), Bernat 315
 Guerau (*Gerau*), Bonanat 378
 Guerau (*Gerau*), Guillem 33, 37, 43, 48, 68, 75, 117, 122, 125, 369, 374, 384, 393, 396, 406
 Guerola, Domingo de la 412, 427, 428, 430, 432-434, 437, 440, 442, 446
 Guillem, Bernat 223, 294, 296
 Guillem, Pere 161, 162, 170, 175, 180, 182, 188, 196, 202, 211, 220, 229, 231, 238, 253, 260
 Guillem, Ponç 533
 Guillem Català, Arnau → Català, Arnau
 Guillem
 Guillem Escrivà, Andreu → Escrivà, Andreu
 Guillem
 Guillemona (*Guillamona*), muller de Bernat de Justafreu 344, 548
 Guillemona, vídua de Pero Ferràndez Munyoz 273
 Guitard (*Guicard*), Guillem (*Guillermus*) 542
 Guitard, Pere 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 186, 188, 192, 195, 202, 204, 215, 224, 227, 229, 231, 237, 240, 246, 264
- H**
 Hamet, sarraí de Granada 150
 Huga, Domingo de 406
- I**
 Igual (*Egual*), Francesc (*Francesch*) 287, 294, 297, 299, 306, 311, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 332, 333, 340, 349, 352, 360, 361, 363
 Igual (*Egual*), Joan (*Johan*) 369, 371, 376, 378, 384, 393, 396, 397, 410, 414, 416
 Isabel (*Ysabel*), vídua de Nicolau Alfonso 273
 Isabel, muller de Miquel de Novals 550
 Isabel, muller d'en Pasqual de Barbastre 210
 Ivanyes, Diago 251
 Ivanyes, Ényego 251, 254, 255
- J**
 Jaca (*Jaqua*, *Jacca*), Guillem de 27, 34, 38, 44, 48, 51, 54, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 126, 133, 135, 138, 142, 143, 146, 149, 153, 428, 429, 431-434, 436-438, 440, 442, 449, 453, 454, 457, 463, 467, 468, 474, 478
 Jàfer (*Jàffer*), Guillem, Guillem de 151, 161, 162, 165, 168, 169, 173, 180, 184, 186, 192, 204, 220, 223, 229, 231, 235, 240, 243, 245, 246, 258, 264, 278, 294, 296, 297, 371, 412, 427, 428, 432-434, 436, 438-440, 442, 454, 457, 459, 468, 469, 473, 478, 480, 482, 484, 488, 490
 Jàfer, Joan (*Johan*) 67
 Joan (*Johan*, *Johannis*), Antoni (*Anthoni*) 533, 548
 Joan (*Johan*, *Johannis*), Bernat (*Bernardus*) 249, 537

- Joan (*Johan*), Domingo 337
- Joan (*Johan*), Guillem 534
- Joan (*Johan, Ihoannis*), Pere (*Petrus*) 108, 161, 162, 165, 168, 170, 175, 177, 180, 182, 186, 190-192, 200, 238, 240, 249, 253, 256, 263-265, 267, 274, 277, 279, 283, 285, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 324-326, 329, 330, 332, 333, 340, 343, 349, 358, 359, 361, 363, 369, 371, 373, 374, 376, 377, 379, 384, 386, 397, 411, 422, 435, 439, 457, 468, 495, 498, 501, 507, 510, 514, 516
- Joan (*Johan*), Tomàs (*Thomàs*) 161, 162, 166, 169, 173, 175, 180, 184, 188, 196, 198, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 223, 327, 228, 231, 240, 246, 253, 256, 258, 267, 278, 296, 297, 319, 377, 385
- Joana (*Johana*), Francesc (*Francesch*) 315
- Jofre, Jaume (*Jacme*) 43, 161-163, 168, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 190, 192, 198, 235, 237, 240, 253, 256, 258, 260, 265, 267, 269, 274, 279, 294-297, 305, 311, 314, 331, 339, 343, 344, 351, 371, 386
- Jofre, Nicolau 247, 287, 295, 296, 299, 306, 322, 340, 341, 363
- Jordà, Galceran 223, 327, 395
- Jordà, Guillem (*Guillemus*) 243, 245, 305, 379, 427, 428, 434, 440, 452, 463, 490, 541
- Jordà, Pau 315
- Jordà, Pere 42, 296, 369, 371, 373, 375-377, 384, 390, 393, 396, 397, 411, 419, 422
- Jornet, Bernat 369, 371, 374-376, 380, 384, 390, 393, 396, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 422
- Joyana, Francesc (*Franciscus*) 546
- Julià (*Juliani*), Andreu (*Andream*) 542
- Julià, Bernat 427
- Julià, Joan (*Johan, Johannes*) 273, 304, 305, 345, 550
- Julià, Pere 76
- Julià, Ramon 27, 38, 48, 58, 72, 75, 101, 108, 113, 114, 125, 127, 133, 135, 138, 143
- Juncar, Guillem (*Guillemus*) 539
- Juncar, Pere (*Petrus*) 539
- Just, Guillem 315
- Just, Miquel 95
- Justafreu, Bernat de (*Bernardus de*) 344, 548
- L
- Ledós, Bernat (*Bernadus*) 219
- Lepuz → Alepús
- Liminyana, Guillem de 246
- Liminyana, Joan de (*Johan de, Johannes de*) 60, 543
- Liminyana, Pere 427, 428, 432, 433, 437, 438, 440, 442, 446, 454, 464, 466, 468, 469, 482, 490
- Llàcer (*Làzer*), Pere 195, 205, 252, 317, 351
- Llançol (*Lançol*), Arnau 143, 154, 157-159, 162, 165, 169, 173, 175, 177, 184, 185, 188, 192, 195, 198, 200, 202, 204, 216, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 234, 235, 240, 246, 255, 258, 260, 264, 268, 278, 286, 319
- Llançol (*Lançol*), Jaume (*Jacme*) 75, 495, 499, 501, 507, 523
- Llaurador (*Laurador*), Francesc (*Francesch*) 507
- Lleopart → Llopart
- Llobet (*Lobet*), Pere 33, 47, 54, 58, 83, 117, 135, 149, 153
- Llonguet (*Longuet*), Joan (*Johan*) 507
- Llop (*Lop*), Joan (*Johan*) 287, 289, 294, 297, 299, 306, 311, 319, 325, 326, 329, 344, 349, 352, 355, 378
- Llop (*Lop, Luppí*), Pere (*Pero, Petrus*) 30, 49, 56, 65, 82, 205, 206, 232, 238, 243, 245, 252, 257
- Llopart (*Leopart*), Bernat (*Bernardus*) 427, 428, 432, 433, 436-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 481, 484, 488, 490, 549
- Llopis (*Lòpiz, Lòpez*), Gil 297, 378
- Llopis (*Lòpiz*), Lluís (*Luis, Loís*) 57, 83, 223, 380
- Llopis (*Lòpiz*), Pere (*Pero*) 33, 54, 57, 72, 75, 79, 82, 92, 99, 108, 112, 114, 117, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 143, 146, 153
- Llopis (*Lòpiz*), Ramon 224
- Llorens (*Lorenç, Lorenz*), Antoni (*Anthoni*) 33, 37, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 369, 371, 374-376, 378, 390, 393, 395-397, 406, 410, 412, 413, 419, 422
- Llorens (*Lorenç, Lorenz*), Bernat 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 180, 186, 192,

- 198, 202, 208, 209, 215, 216, 235, 237, 240, 246, 256, 260, 264, 267, 274, 279
- Llorença (*Lorença*), muller de Pere Despujol 273
- Lloret (*Loret*), Miquel 280
- Lluïisme (*Luïisme*), Mateu (*Matheu*) 140
- Lluïisme (*Luïisme*), Pere 422
- Loçàs, Pere de 223, 369, 371, 374, 375, 380, 385, 395, 397, 405, 410, 411, 416, 422
- Longuet* → *Llonguet*
- López, Antoni (*Anthoni*) 287, 299, 304, 306, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 340, 352, 355, 358, 363, 412
- López, Domingo 533
- López, Ferrando 522
- López, Garcia 447
- López, Joan (*Johan*) 287, 289, 304, 311, 314, 316, 321, 330, 355, 428, 429, 431, 432, 438, 440, 442, 446, 453, 463, 468, 470, 474, 476, 478, 481, 483, 484, 487, 489, 522, 533
- López, Lluís (*Luís*) 130, 153, 427, 432, 434, 436–438, 446, 449, 466, 469, 490, 495, 498, 501, 507, 523
- López, Mateu (*Matheu*) 400
- López, Miquel 309
- López, Pere 294, 296, 298, 371, 507
- López, Ramon 287, 289, 292, 304, 306, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 332, 333, 340, 343, 344, 352, 359, 361, 365, 408, 412, 425
- López de Luna, Ferran 19, 20, 508, 526, 534, 551
- López de Pomar, Eximén (*Exemén*) 273
- Loriguer* → *Calataiud*, Miquel
- Luïisme* → *Lluïisme*
- Luna, Guillem de 131, 490
- M*
- Maça, Pere (*Pero*) 192
- Maderes, Jaume (*Jacme*) 90, 336, 478
- Madrid (*Madriz*), Jaume (*Jacme*) 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 181, 186, 188, 192, 194, 196, 198, 202, 204, 208, 215, 216, 220, 223, 229, 238, 240, 246, 256, 258, 265, 294, 296
- Maestre* → *Mestre*
- Magdalena (*Magdalenis*), muller de Joan Be-neito 546
- Mairena (*Mayrena*), Alfonso de 315
- Malet, Bernat 427, 428, 430, 432, 436–438, 446, 449, 452, 455, 457, 462, 466, 469, 478, 481, 490
- Malferit, Ponç de 315
- Mallo, Joan de (*Johan de*) 406
- Malonda (*Malanda*), Martí 496, 499, 502, 503, 513, 514, 523, 534
- Manblella, Llorenç 378
- Mancho, Joan (*Johannes*) 549
- Manresa, Guillem 305
- Manresa, Joan de (*Johan de*) 79, 286, 305, 336, 365, 377, 379, 454, 471
- Manresa, Lluís (*Luís*) 304, 305
- Marçà, Jaume (*Jacme*) 378
- Marcem, Bernat 85, 86, 89
- March, Berenguer 378
- March, Martí 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 181, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 204, 211, 215, 216, 220, 223, 227, 229, 231, 235, 238, 240, 253, 258, 260, 264, 267, 274, 278, 377
- March, Mateu (*Matheu*) 378, 496, 499, 523
- Marco, Berenguer 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 208, 211, 215, 216, 231, 235, 237, 246, 253, 258, 267, 274, 279
- Marco (*Março*), Sebastià (*Sabastià*) 287, 289, 294, 297, 304, 306, 310, 311, 319, 321, 326, 329, 330, 333, 340, 349, 352, 355, 358
- Maresme, Bernat 48, 51, 348
- Maria (*Marie*), vídua de Ramon Bovet 543
- Maria, vídua de Romeu Folquet 327, 328
- Marrades (*Merades*), Bernat 410
- Marrades, Jaume (*Jacme*) 145, 295, 296, 305, 306, 356
- Marrades, Leonard (*Leonart*) 295, 296, 507
- Marrades, Pere 14, 126, 131, 137, 141, 145, 418
- Marromà, Joan (*Johannes*) 339
- Martí, Alfonso 140, 275, 315
- Martí, Antoni (*Anthonius*) 550
- Martí, Aparici (*Apparici*) 369, 371, 375, 422
- Martí, Bartomeu (*Berthomeu*) 246, 322, 337, 423, 531
- Martí, Berenguer 496, 502–504, 510, 513, 518, 522, 523, 534
- Martí, Bernat 287, 294, 304, 306, 311, 325, 326, 329, 332, 344, 355

- Martí, Francesc (*Franceschi*) 280
- Martí, Joan (*Johan*) 161, 162, 168, 175, 178, 180, 182, 188, 196, 198, 200, 202, 204, 237, 246, 287, 289, 293, 299, 304, 306, 308, 310, 315, 316, 319, 321, 326, 329, 330, 332, 333, 339, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363
- Martí, Macià 37, 47, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 83, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 125, 130
- Martí, Miquel 68, 78, 304, 310, 311, 314, 316, 319, 321, 329, 330, 332, 333, 340, 352, 360
- Martínez, Benet (*Benedictus*) 545
- Martínez, Joan (*Johan*) 415
- Martínez, Pasqual 254
- Martorell, Berenguer (*Berengarius*) 369, 374, 546
- Martorell, Guillem 55, 56, 67, 186-188, 445
- Martorell, Joan (*Johan*) 369, 371, 374-376, 379, 384, 390, 396, 397, 404, 411, 413, 416, 422
- Martorell, Miquel (*Michel*) 40, 161, 162, 165, 168-170, 175, 178, 180, 202, 216, 220, 224, 227, 229, 231, 235, 237, 240, 246, 253, 256, 258, 269, 272, 274, 278, 305, 331, 352, 380, 383, 420, 427, 428, 436, 440, 442, 446, 449, 457, 463, 464, 466, 468, 469, 473, 476, 478, 482, 484, 486, 488, 490, 501, 502, 505, 525
- Marull, Pere 30
- Mas, Bartomeu del (*Berthomeu del*) 110, 280, 296, 336, 365, 378, 471, 495, 527, 534, 536
- Mas, Bernat del 55, 91, 507
- Mascarós, en 182
- Mascarós, Antoni (*Anthoni*) 161, 162, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 200, 204, 208, 211, 215, 216, 220, 223, 227, 231, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 258, 261, 267, 274, 279, 296, 378
- Mascarós, Daniel 120, 246, 305, 343, 406, 507, 531, 541
- Mascarós, Pere (*Petrus*) 541
- Mascó, Domingo 50, 143, 147, 295, 296, 305, 338, 345, 415, 417, 498
- Mata, Bartomeu (*Bartholomeu*) de la 542
- Mata, Esteve de la 287, 289, 297, 304, 316, 330, 333, 344, 352, 363
- Mata, Joan (*Johan*) de la 532
- Mateu (*Matheu*), Jaume (*Jacme*) 27, 34, 38, 44, 51, 54, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 133, 135, 138, 142, 143, 149, 153
- Mateu (*Matheu*), Joan (*Johan*) 522
- Maties, vescancerler 109
- Mealla, Vicent 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 202, 204, 208, 223, 227, 229, 235, 253, 256, 258, 261, 267, 319
- Mealler, Jaume (*Jacme*) 140, 246
- Menaguerra, Francesc de (*Franciscus de*) 543
- Menta, Gil de 522
- Merades → Marrades
- Mercader (*Mercatoris*), Berenguer (*Berengarius*) 548, 549
- Mercader, Gilabert 442
- Mercader, Joan (*Johan*) 40, 41, 66, 70, 127, 151, 152, 161, 162, 166, 168-170, 175, 180, 182, 184, 185, 188, 190, 192, 196-198, 240, 264, 270, 274, 278, 283, 285, 289, 293, 297-299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 343, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 369, 371, 373-375, 377, 379, 383, 393, 397, 401, 409, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 422, 427, 428, 433, 438, 439, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 468, 469, 473, 475, 476, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 515-518, 522
- Mercer, en 305
- Mercer, Jaume (*Jacme*) 287, 279, 293, 297, 299, 304, 311, 313, 316, 321, 325, 333
- Mercer, Joan (*Johan*) 304, 369, 371, 373, 375, 378, 380, 384-386, 390, 393, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 422, 534
- Mestre (*Maestre*), Domingo 534
- Mestre (*Maestre*), Jaume (*Jacme*) 200, 365, 495, 507, 527
- Metge, Guillem 412, 522
- Milla, Francesc (*Franceschi*) 178, 303
- Minguet, Berenguer (*Berengarius*) 38, 44, 57, 60, 62, 135, 210, 296, 305, 507, 541
- Miquel, Jaume (*Jacme*) 161, 162, 166, 169, 173, 175, 178, 181, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 204, 215, 224, 227, 235, 261, 267
- Mir, Antoni (*Anthoni*) 296
- Mir, Berenguer 378

- Mir, Bernat 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 182, 184, 185, 188, 192, 196, 201–204, 208, 211, 214, 216, 220, 223, 227, 229, 231, 235, 237, 240, 253, 256, 258, 261, 265, 267, 274, 279, 294, 297, 298, 427, 430, 432, 449, 450, 452, 454, 457, 463, 464, 467–469, 474–476, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490, 507
- Mir, Pere 31, 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 68, 72, 75, 77, 79, 82, 223, 305, 343
- Miracle, Miquel del 107
- Miralles, Antoni (*Anthoni*) 27, 34, 44, 48, 65, 72, 83, 113, 114, 143, 149, 153, 495, 499, 501, 507, 510, 523
- Miralles, Bartomeu (*Berthomeu*) 95
- Miralles, Guillem (*Guillemus*) 137, 145
- Miranda, Jordi de 150
- Miravet, Francesc de (*Francesch de*) 60
- Miravet, Miquel de 378, 428, 429, 431–434, 436, 440, 442, 449, 452, 454, 455, 457, 463, 464, 467, 468, 470, 474, 476, 478, 482, 484, 486, 488
- Mírez, Diago 352
- Miró, Antoni (*Anthoni*) 544
- Miró, Bernat (*Bernardí*) 287, 369, 371, 384, 393, 397, 411, 544
- Miró (*Mironi*), Francesc (*Francesch, Franciscus*) 28, 30, 31, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 72, 83, 90, 93, 99, 101, 107, 112, 114, 135, 138, 143, 146, 149, 153, 159, 295, 304, 305, 369, 371, 374, 376, 380, 384, 392, 393, 395, 397, 410, 412, 413, 416, 422, 424–426, 428, 430, 432–434, 436–438, 440, 445, 449, 452, 457, 462, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 499, 503, 507, 510, 514, 516, 517, 518, 523, 524, 530, 531, 533, 534
- Miró, Guillem 480
- Miró, Mateu (*Matheu*) 428, 431, 434, 438, 442, 463, 467, 481
- Miró (*Mironi*), Pere (*Petrus*) 30–33, 35, 37, 42, 43, 47, 51, 54, 64, 67, 68, 72, 75, 78, 79, 83, 93, 95, 107, 112, 114, 117, 122, 130, 133, 135, 139, 142, 145, 146, 149, 153, 159, 205, 206, 246, 252, 276, 305, 311, 313, 319, 324, 340, 343, 363, 373, 377, 405, 409, 446, 452, 455, 457, 466, 478, 481, 584, 490, 513, 520, 522
- Miró, Simó 21, 534, 535
- Moler (*Molerii*), Guillem (*Guillemus*) 545
- Moliner (*Muliner, Molinerii*), Bernat (*Bernardus*) 33, 296, 371, 376, 377, 384, 390, 393, 396, 397, 399, 404, 409, 411, 413, 416, 419, 422, 457, 537, 542
- Molins, Pere de (*Petrus de*) 544
- Molins, Sanxo 496, 502, 523, 534
- Mòner, Castelló 495, 499, 501, 507, 510, 516–518, 523
- Montagut, Blai (*Blasius*) de 548
- Montagut, Joan (*Johannes*) de 546
- Montagut, Pelegrí de 245, 286, 289, 292, 293, 295, 297, 299, 306, 311, 313, 319, 321, 325, 326, 329, 332, 338, 340, 343, 349, 359, 361, 363, 371, 449
- Montalar, en 17, 270, 300
- Montalbà, Bernat 496, 499, 501, 503, 507, 523
- Montalbà, Jaume de (*Jacme de*) 534
- Montalbà (*Muntalbà*), Pasqual de (*Paschual*) 194
- Montanyés, Joan (*Johan*) 428, 429, 431–434, 436–438, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 464, 467, 470, 474–476, 478, 481, 483, 484, 487, 489, 490
- Montblanch (*Monblanch*), Bernat de 317, 318
- Montblanch (*Monblanch*), Jaume de (*Jacme de*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 99, 100, 108, 112, 117, 122, 125, 138, 139, 142, 146, 149, 153, 223, 369, 371, 376, 379, 384, 385, 390, 393, 395–397, 404, 409, 411, 413, 416, 419, 422
- Montcada (*Muncada*), Ot de 280, 405
- Montfalcó, Miquel de 522
- Montfort (*Monteforti*), Jaume de (*Jacobus de*) 547
- Montpalau (*Monpalau*), Berenguer de 345
- Montpaó (*Monpaó*), Guillem de 287, 294, 297, 304, 310, 325, 326, 329, 332, 340, 344, 355
- Mont-ros (*Monrós*), Bernat (*Bernardus*) de 549
- Montsó (*Monçó*), Bartomeu (*Berthomeu*) 315
- Montsó (*Monçó*), Bernat de 52, 246, 308, 487
- Montsó (*Monçó*), Daniel 314
- Montsó (*Monçó*), Jaume (*Jacme, Jacobus*) de 161, 305, 369, 380, 385, 386, 395, 396, 427, 446, 449, 450, 469, 490, 542
- Montsó (*Monçó*), Pau de 155, 378
- Monyós (*Monyoç, Monyoç*), Francesc (*Francesch*) 29, 37, 40, 43, 47, 56, 57, 64, 72, 75, 78, 79, 112, 117, 122, 125, 127, 133,

- 135, 139, 140, 142, 143, 149, 153, 158, 294-297, 368, 373, 393-397, 405, 409, 411, 416, 422, 449, 450, 453, 457, 462, 464, 469, 473, 475, 478, 481, 482, 484-486, 488, 490, 498, 501, 506, 507, 510, 513, 514, 516-518, 534
- Monyós (*Monyoz*), Jaume (*Jacme*) 400
- Monyós (*Monyoc*), Miquel 315
- Monyós (*Monyoz*), Pere 522
- Mora, Martí de 354
- Moragues, Jaume (*Jacme*) 296
- Morató, Bartomeu (*Berthomeu*) 377
- Morató, Guillem 406
- Moreno, Jaume (*Jacme*) 339
- Motes, Berenguer 27, 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 93, 99, 101, 107, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 294, 296, 298, 371, 378
- Moya, Joan (*Johan*) de 489
- Mulner (*Mulnerii*), Bernat (*Bernardus*) 31, 33, 37, 42, 43, 47, 50, 51, 54, 58, 62-64, 67, 68, 72, 75, 77-79, 82, 83, 99, 108, 111, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 159, 211, 223, 238, 248, 252, 262, 266, 267, 289, 303, 305, 341, 350, 359, 369, 380, 383, 418, 420, 421, 441, 502, 506
- Muntanyana, Pere 315
- N*
- Nàcer, Pere 374
- Nadal, Bernat (*Bernardus*) 544
- Nadal, Tomàs 534
- Nadal, Vicent 217, 218, 223, 309, 517
- Nagerí, en 517
- Narbonés, Bernat 297
- Natera, Joan (*Johan*) de 295, 296
- Navarro, en 222, 255
- Navarro, Andreu 534
- Navarro, Gabriel 287, 289, 295, 299, 305, 306, 309, 311, 313, 316, 318, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 340, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 364, 406, 407, 495, 498, 501, 507, 510, 514, 516, 517, 518, 522, 523
- Navarro, Garcia 339
- Navarro, Joan (*Johan*) 246
- Navarro, Martí 378, 507
- Navarro, Miquel 522
- Negre, Joan (*Johan*) 287, 289, 293, 297, 299, 305, 310, 311, 313, 319, 321, 325, 329, 332, 333, 340, 344, 349, 355, 358, 361, 363, 457
- Nicolau, Tomàs (*Thomàs*) 77, 78, 174
- Niell, Bernat 27, 34, 44, 48, 51, 58, 65, 72, 75, 79, 93, 99, 108, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 135, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 496, 499, 501, 503, 510, 514, 518, 522
- Niell, Pere 294, 296, 298, 378
- Novals, Miquel de (*Michael de*) 113, 145, 295, 296, 373, 507, 508, 550
- Novals, Vicent de 507
- O*
- Obach, Ramon 150
- Obrador, Bernat 378
- Òdena, Pere d' (*Petrus de*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 58, 64, 72, 75, 79, 82, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 146, 149, 153, 296, 305, 541
- Oliver, Bernat 90, 471
- Oliver, Joan (*Johan*) 246, 378, 415
- Oliver, Pere 369, 371, 374, 375, 380, 395, 396, 404, 405, 412, 414, 416, 419, 422
- Oller, Guillem 369, 371, 374-376, 378, 380, 393, 395, 396, 404, 406, 412, 414, 416, 419, 422
- Olmell, P(ere) 150
- Olzina, Domingo 369, 417, 365
- Olzina, Jaume (*Jacme*) 297
- Ordís, Lluís d' (*Lluís d'*) 242, 305, 400
- Oriola, Francesc d' 85
- Oriola, Manuel 161, 162, 168, 173, 175, 177, 178, 180, 188, 192, 196, 200, 202, 204, 214, 216, 223, 231, 237, 240, 260, 265, 274, 278, 380, 385, 467
- Orríols, Vicent 102
- Ortiz, Pere 496, 499, 502, 503, 507, 513, 516, 518, 523
- Osca, Lluís d' (*Lluís d'*) 287, 289, 299, 304, 306, 313, 316, 321, 325, 330, 333, 344, 352, 363, 495, 498, 510, 523
- Osó, Garcia d' 85, 218
- P*
- Palau, Bartomeu (*Berthomeu*) 287, 289, 294, 306, 310, 314, 319, 325, 330, 333, 340, 349, 352, 361, 363

- Palau, Vicent 287, 290, 299, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 321, 325, 326, 329, 330, 344, 349, 352, 355, 358
- Palayó, Ramon R(amon) 427, 428, 431, 432, 434, 436-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 457, 463, 467, 469, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490
- Pallés, Guillem 534
- Palmerola, Francesc (*Francesch*) 533
- Paloma, Joan (*Johan*) 224, 378
- Palomar, Bernat 471, 472
- Palomar, Francesc de (*Francesch de*) 412, 424-426, 428, 430, 432-434, 437, 438, 440, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 473, 475, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 499, 501, 507, 510, 513, 514, 515, 522, 523
- Palomar, Gabriel de 399, 402, 412, 419, 422, 433, 434, 450, 457, 462, 468, 476, 492-494, 497, 498, 501, 503, 507, 510, 518, 522, 523, 526, 528, 533, 534
- Palomar, Miquel 294, 296, 378, 507
- Paners, Galceran 217
- Panés, Pere 315
- Pardo, Joan (*Johan*) 327
- Pardo, Macià (*Macianus*) 161, 162, 166, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 185, 192, 198, 201, 202, 204, 216, 220, 223, 229, 231, 235, 237, 240, 242, 246, 253, 256, 258, 265, 267, 274, 279, 294, 296, 297, 304, 305, 319, 371, 412
- Pardo, Pere 87
- Pardo de la Casta, Aznar (*Aznarius*) 87, 102, 549
- Pardo de la Casta, Joan (*Johannes*) 538
- Pardo de la Casta, Pere (*Petrus*) 549
- Parençós (*Parences*), Andreu 140, 369, 371, 374, 390, 396, 404, 405, 409, 411, 413, 416, 422, 507
- Parençós, Francesc (*Francesch*) 415
- Paris, Domingo 496, 501
- Parra, Domingo de la 34, 38, 51, 54, 58, 64, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 122, 131, 133, 138, 143, 146, 149
- Pasqual, Bernat 287, 289, 293, 299, 304, 316, 319, 321, 330, 340, 358, 361, 363
- Pasqual, Domingo 27, 34, 37, 44, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 75, 108, 113, 117, 127, 143, 315
- Pasqual, Guillem (*Guillermus*) 537, 545
- Pasqual, Joan (*Johan*) 287, 319, 344, 349, 355, 496, 499, 507, 510, 514, 523
- Pasqual, Pere (*Petrus*) 89, 338, 403, 532, 544
- Passadores, Pere (*Petrus*) 85, 143, 154, 157, 158, 162, 163, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 192, 195, 197, 200, 229, 240, 246, 247, 255, 257, 264, 274, 278, 287, 293, 295, 299, 304, 305, 310, 311, 313, 316, 319, 344, 350, 355, 363, 371, 380, 383, 412, 414, 420, 422, 423, 433, 492, 493, 497, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 516, 517, 518, 522, 523, 528, 533, 534, 536
- Pastor, Bernat 522
- Pastor, Esteve 412
- Pastor, Francesc (*Francesch*) 522
- Pastor, Pere 33, 37, 38, 44, 47, 48, 51, 54, 57, 68, 72, 75, 79, 82, 93, 99, 106, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 130, 131, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 155, 296, 305, 377, 525
- Paulí, Pasqual 454
- Pedrera, Guillem 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 181, 182, 186, 192, 235, 258, 319
- Pedró, Guillem 46
- Pedrós, Antoni (*Anthoni*) 369, 371, 378, 379, 397, 410, 412, 422
- Pedrós, Vicent (*Vincentius*) 545
- Peirona (*Peyrona*), vídua de Pere Suau 477
- Pelegrí, Bernat 294, 296, 298, 369, 371, 374, 375, 378, 380, 385, 393, 395, 396, 404, 406, 410, 412, 413, 534
- Pelegrí, Pere 37, 43, 47, 54, 58, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 108, 114, 117, 125, 138-140, 142, 143, 153, 337, 380
- Pellisser (*Pellicer*), Ponç (*Ponz*) 161, 162, 166, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 220, 223, 227, 229, 231, 235, 237, 240, 242, 246, 253, 256, 258, 261, 265, 267, 274, 279, 319
- Penyaranda, Joan (*Johannes*) 546
- Penya-roja (*Penaroja*), Bernat de (*Bernardus de*) 550
- Peralada, Jaume (*Jacme*) 161, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 208, 216, 220, 223, 227, 238, 240, 246, 256, 265, 274, 279, 469, 490

- Peranxenç (*Parenxenz*), Arnau de 162, 173, 175, 178, 182, 192, 215, 223, 229, 231, 238, 246, 253, 258, 278
- Pere, Joan (*Johan*) 294, 296, 297, 319, 454
- Perellós, Francesc (*Franciscus*) de 539
- Perera, Jaume (*Jacme*) 338
- Perera, Nicolau 89, 249, 403, 532
- Peres (*Pérec*), Domingo 374, 390, 406, 410, 419
- Peres (*Pérec*), Gonçalbo (*Gondiçalbus*) 550
- Pérez, Alfonso 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 184, 186, 188, 192, 195, 198, 201, 202, 204, 211, 214, 216, 220, 223, 228, 231, 235, 237, 240, 246, 258, 264, 279, 319, 533
- Pérez, Aparici (*Apparici*) 315
- Pérez, Bernat 428, 429, 432, 433, 438, 440, 442, 446, 449, 452, 455, 463, 464, 468, 470, 475, 476, 486
- Pérez, Domingo 374, 390, 406, 419
- Pérez, Eximén (*Exemén*) 345
- Pérez, Ferran 522
- Pérez, Ferrer 287, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 330, 332, 333, 363
- Pérez, Francesc (*Francesch*) 182, 184, 224, 242, 246, 274, 296, 351, 481
- Pérez, Jaume (*Jacme, Jacobus*) 492, 495, 499, 503, 507, 514, 516, 517, 533, 534, 541
- Pérez, Joan (*Johan, Johannes*), àlies *lo Roig* 161, 162, 169, 175, 178, 180, 186, 192, 201, 202, 216, 220, 223, 229, 231, 235, 240, 246, 258, 264, 267, 279, 305, 314, 369, 422, 533
- Pérez, Martí 38, 44, 51, 54, 58, 65, 68, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 122, 125, 133, 138, 139, 142, 143, 146, 153, 297, 377
- Pérez, Sanç 294, 298
- Pérez de Montalbà (*Petri de Montealbano*), Sanxo (*Sanccius*) 108
- Pérez de Vilanova, Eximén (*Exemén*) 33, 43, 48, 51, 58, 64, 75, 83, 99, 110, 125, 149, 153
- Pérez Rabassa (*Pérez Rabaça*), Toda 537
- Peris (*Pèriz*), Domingo 27
- Peris (*Pèriz*), Francesc (*Francesch*) 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 180, 198, 201, 202, 204, 211, 215, 220, 227, 229, 235, 238, 240, 246, 253, 256, 258, 264, 267, 274, 278, 328
- Perpinyà, Joan (*Johan*) 533
- Pi, Bernat 378
- Piera (*Apiera*), Bernat de 85, 88, 95, 140, 143, 152, 162, 169, 173, 213, 328, 335, 337, 344, 368, 373, 377, 379, 385, 396, 397, 411, 419, 425, 457, 525, 530, 531
- Piera (*Apiera*), Miquel de (*Michaelis d'*) 539
- Pina, Pere de 377, 379, 507
- Pineda, Joan (*Johan*) 45
- Pinós, Francesc (*Francesch*) 522
- Pintor, Jaume (*Jacme*) 495, 499, 501, 507, 517, 518, 522, 523, 534
- Piquer, Pere 88, 246
- Plana de Pineda, Jaume (*Jacobus*) 546
- Poch, Ramon 42
- Podio* → Despuig
- Pol, Nicolau 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 98, 107, 143, 146, 149, 153, 304, 471, 476, 487, 507
- Pola, Miquel de (*Michael de*) 273, 538
- Polo, Joan (*Johan*) 161, 162, 165, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 182, 202, 204, 208, 211, 215, 216, 220, 229, 256, 258, 262, 265, 267, 279
- Pomar, Elisenda (*Elichsendis*) de 544
- Ponç, *lo sabater* 536
- Ponç, Bartomeu (*Berthomeu*) 194
- Ponç (*Ponz*), Bernat 42, 294, 297, 298
- Ponç (*Ponz*) Domingo 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153, 534
- Ponç, Guillem 187-189, 281, 150
- Ponç, Jaume (*Jacme*) 223, 378, 533
- Ponç, Joan (*Johan*) 533
- Ponç, Pere 496
- Ponç (*Ponz*), Vicent 287, 290, 297, 298, 310, 311, 314, 319, 321, 329, 333, 344, 349, 352, 355, 361, 378
- Pont (*Ponte*), Gerard (*Gerardus*) 539
- Porcar, Miquel 495, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 518, 523, 534, 536
- Porquet, Berenguer (*Berengarius*) 542, 543
- Port, Domingo del 37, 40, 48, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 126, 127, 131, 133, 138, 139, 143, 146, 149, 153, 368, 375, 376, 395, 416
- Portell (*Portall*), Joan (*Johan*) 27, 34, 44, 48, 51, 54, 58, 64, 72, 83, 93, 99, 108, 113,

114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 135,
138, 139, 142, 143, 146, 149, 153
Porto, Joan (*Johannes*) del 550
Poyo, Gil del 143
Poyo, Joan (*Johan*) del 520
Pratboy (*Pratboi*), Bernat de 99, 107, 112,
117, 122, 125, 127, 133, 135, 139, 143,
149, 369, 507
Prats, Antoni (*Anthoni*) 89, 249, 268, 338,
403, 441, 532
Prats, Bonanat 32
Prats, Jaume (*Jacme*) 287, 294, 297
Prats, Pere 59, 63, 218
Prior, Guillem 287, 289, 352, 358
Pròixida (*Pròcida*) Gilabert de 283
Pròixida (*Pròcida*), Olfo de 267, 311
Pròixida (*Pròcida*), Tomàs 400
Provençal (*Proençal*), Jaume (*Jacme*) 427, 428,
432, 433, 437, 442, 446, 449, 452, 557,
467, 468, 476, 484
Puigdecorbs (*Puigdecorps*), Ramon de 34, 44,
48, 51, 65, 68, 72, 79, 83, 108, 113, 114,
117, 127, 138, 142, 143, 146, 149, 153,
294, 297, 298, 378
Puigmitjà (*Puigmijà*), Andreu de 369, 371,
374, 380, 385, 396, 414, 416
Puigmitjà (*Puigmijà*), Pere de 428, 434, 437,
438, 440, 442, 463, 464, 467, 474, 476,
478, 481
Puigverd (*Puigvert*), Francesc (*Francesch*) 276
Pujada, Joan (*Johannis*) 550
Pujalt, Berenguer 296
Pujol, Francesc (*Francesch*) 280
Pulgar, Andreu 369, 371, 377, 380, 384,
390, 393, 395-397, 404, 406, 410, 412,
413, 415, 416, 419, 422, 533

Q

Quarteró, Bartomeu (*Berthomeu, Berthomeus*)
378, 428, 429, 431-434, 436-438, 440,
442, 446, 453-455, 457, 463, 464, 467, 468
Quarteró, Miquel (*Michael*) 28
Quarteró, Pere 457
Queixal (*Quexal*), Ramon 85, 91, 495, 498,
514
Queralt, Vicent 294, 296, 304, 378, 507
Querol, Ferrer 315
Quintana, Bernat 496, 499, 501, 503, 507,
510, 514, 516-518, 522, 523, 534
Quintavall, Joan (*Johan*) de 294

Quinto, en 339
Quinto, Francesc (*Francesch*) 369, 371, 374,
375, 378, 380, 384, 390, 395-397, 404,
410, 412, 414, 416, 419, 422, 534

R

Rabassa (*Rabaça*), Gener (*Januarius*) 108
Rabassa (*Rabaça*), Joana (*Johana*) 539
Rabinats, Berenguer de 305, 412, 434, 439,
449, 450, 454
Rama, Antoni (*Anthoni*) 161, 162, 166, 168,
169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186,
188, 192, 196, 200, 202, 204, 211, 215,
224, 227, 231, 235, 238, 240, 246, 258,
267
Rama, Mateu (*Matheu*) 297, 298
Rambla, Domingo de la 161, 162, 166, 168,
170, 173, 175, 178, 180, 184, 186, 188,
192, 196, 198, 201, 204, 208, 211, 214,
216, 220, 224, 227, 229, 237, 246, 253,
258, 260, 265, 319, 412, 428, 431-434,
438-440, 442, 455, 457, 475, 476
Rambla, Pere 297, 298, 378
Rausell, Jaume (*Jacme*) 369, 371, 374, 378,
380, 385, 390, 393, 395-397, 404, 406,
410, 412, 414, 416, 419, 422
Ravanera, Joan (*Johan*) 406
Ravanera, Salvador 378
Real, Pere (*Petrus*) 161, 162, 166, 168, 175,
180, 184, 185, 188, 192, 194, 198, 202,
204, 216, 224, 235, 240, 246, 256, 258,
267, 278, 545
Reig, Andreu 161, 168, 169, 175, 428, 429,
431-433, 438, 440, 449, 452, 457, 463,
476, 481, 484, 486, 489, 490
Reig, Bernat 37, 48, 58, 93, 114, 131
Reig, Mateu (*Matheu*) 496, 499, 502, 503,
507, 513, 516, 518, 523
Reig, Ramon 240
Reixach (*Rexach*), Gilabert de 365, 367,
371, 373, 375, 376, 379, 384, 385, 390,
394, 397, 404, 405, 409, 411, 413, 419,
422, 427, 449, 457, 461, 469, 490
Remolins, Bartomeu (*Berthomeu*) 296
Remolins, Joan (*Johan*) 293, 297, 299, 304,
306, 310, 311, 314, 316, 321, 326, 330,
332, 333, 340, 344, 349, 352, 355, 358,
360, 361, 363
Reus, Bernat 34

- Revell, Arnau 495, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 518, 522, 523
- Riberes, Francesc 378
- Ridaura (*Riudaura*), Girart de 167
- Riera, Antoni (*Anthoni*) 296, 378
- Riera, Bartomeu (*Berthomeu*) 68, 218
- Riera, Bernat 161, 162, 165, 168, 169, 175, 178, 180, 184, 203, 204, 208, 215, 220, 224, 227, 229, 231, 235, 238, 246, 448
- Riera, Guillem 287, 290, 297, 319, 349, 363
- Rigolf, Gabriel 224, 289, 305, 338, 343, 377, 406, 412, 426-428, 432-434, 436, 437, 440, 442, 446, 449, 450, 454, 455, 457, 463, 464, 467-469, 478, 482, 490, 491
- Rigolf, Jaume (*Jacme*) 31, 72, 113, 121, 140, 143, 158, 223, 254, 259, 380, 385, 408
- Ripoll, Berenguer 533
- Ripoll, Joan (*Johan*) de 442, 451, 475
- Ripoll, Jofre (*Jaufridus*) de 537
- Ripoll, Manuel de 66
- Ripoll, Miquel (*Michael*) 459
- Ripoll, Pere de 223
- Riudarenes, Francesc (*Francesch*) 428, 434, 437, 438, 442, 446, 449, 452, 455, 457, 463, 464, 467, 468, 470, 474-476, 478, 481, 484, 486, 488
- Riudaura* → Ridaura
- Riufred (*Riufret*), Manuel (*Manuelis*) 545
- Riusech, Ramon de 280, 306, 456
- Roca (*Roqua, Rocha*), en 520
- Roca (*Roqua*), Antoni (*Anthoni*) 521
- Roca (*Roqua*), Domingo 522
- Roca (*Roqua, Rocha*), Pere (*Petrus*) 161, 162, 178, 180, 182, 186, 192, 202, 253, 256, 264, 279, 287, 289, 292, 295, 304, 305, 314, 316, 325, 326, 340, 355, 360, 495, 498, 503, 507, 510, 514, 516, 523, 527, 528, 530, 532, 534, 536
- Roda, Domingo (*Dominicus*) 541
- Roda, Goçalbo de 62, 143, 145, 294-296, 298, 319, 391, 392, 412, 427, 428, 430, 433, 434, 438, 442, 445, 454, 455, 457, 459, 462, 464, 466, 468, 469, 482, 484, 488, 490
- Roda, Martí (*Martinus*) 80, 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 198, 200, 203
- Rodenes, Martí 89
- Rodrigo, Alfonso 522
- Rodríguez, Joan (*Johan*) 273
- Roig, Francesc (*Francesch*) 287, 289, 290, 292, 294, 295, 299, 304, 306, 310, 311, 314, 316, 319, 325, 329, 352, 363, 368, 371, 375-377, 380, 385, 393, 395, 397, 422, 427, 428, 432, 433, 437, 438, 457, 469, 484, 490
- Roig, Guillem 206
- Roig, Jaume (*Jacme*) 324, 525, 533
- Roig, Pere 41, 294, 296, 298
- Roig, Ramon 124, 161, 180, 182, 185, 192, 198, 211, 216, 220, 231, 235, 237, 242, 246, 256, 260, 264, 274, 278
- Roís (*Roiz*), Garcia 42
- Roís de Corella (*Roiz de Corella*), Joan (*Johan*) 31, 33, 37, 39, 43, 45, 47, 51, 54, 57, 68, 72, 75, 79, 82, 98, 200, 107, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 137, 139, 142, 143, 149, 152, 153, 161, 166, 173, 180, 189, 200, 223, 321
- Rojals, Joan (*Johan*) de 113, 145, 296, 373, 507
- Romaní, Arnau de 145
- Romaní, Elisenda (*Elichsen*) de 345
- Romeu, Berenguer 496, 499, 516, 534
- Romeu, Bernat 533
- Romeu, Domingo 41, 42
- Romeu, Jaume (*Jacme*) 62, 223, 226, 243, 245, 395, 412, 442, 453, 495, 499, 518, 523, 534
- Ros, Bernat 150, 161, 162, 168, 169, 175, 178, 180, 198, 202, 216, 235, 240, 241, 246, 250, 296, 299
- Ros, Jaume (*Jacme*) 30, 31, 33, 37, 41, 43, 45, 47, 49-51, 54, 57, 63, 64, 67, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 98, 100, 101, 107, 111, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135-139, 142, 143, 146, 149, 150, 152, 153, 161, 162, 180, 196, 198, 202, 231, 296, 305, 311, 319, 323, 325, 345, 369, 374-376, 378, 379, 384, 385, 390, 393, 396, 397, 399, 404, 409, 411-413, 416, 419, 422, 425, 433, 457, 464, 467, 476, 495, 498, 507, 510, 516, 517, 522, 523, 527, 529, 534, 536, 551
- Rosanes, Galceran de 236, 240, 295, 415
- Rosques, Guillem 378
- Roselló (*Roselló*), Bernat 287, 289, 293, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 326, 329, 330, 332, 333, 339, 349, 363
- Roselló (*Roselló*), Pere 378

- Rotlà, Jaume (*Jacme*) 45, 46
- Roures, Blai de (*Blay de*) 117, 118, 144, 354, 403
- Rovira, Bartomeu (*Berthomeu, Bartholomeus, Berthomeu, Bartholomeum*) 211, 248, 262, 266, 267, 303, 305, 341, 350, 383, 421, 441, 459, 463, 465, 473, 506, 546, 547
- Rubio, Joan (*Johanne*) 339
- Rull, Ramon 161, 175, 178, 211, 215, 220, 223, 229, 231, 235, 238, 246, 253, 256, 428, 429, 431, 433, 437, 438, 442, 449, 455, 463, 464, 478, 482, 484, 486, 534
- S
- Sabata (*Çabata*), Pere 294, 296, 524, 529, 532, 533
- Sacalm (*Çacalm*), P(ere) 391
- Sacanell (*Çacanell, Cacanell, Caçanell, Çacanel·la*) Ramon 369, 374, 375, 378, 380, 384, 385, 390, 393, 395-397, 404, 406, 410, 412, 413, 416, 419, 422
- Sacreu (*Çacreu*), Simó 158, 159, 161, 162, 165, 168, 169, 175, 178, 180, 182, 185, 187, 188, 192, 195, 216, 220, 224, 231, 240, 246, 250, 258, 260, 268, 274, 279, 287, 288, 395, 355, 356, 370, 406, 408, 412, 417, 426-428, 430, 432, 433, 435-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 462, 464, 466, 468, 469, 475, 476, 478, 482, 484, 486
- Sacristà, Pere 76, 77, 287, 289, 293, 296-299, 305, 306, 309, 313, 316, 319, 321, 325-327, 329-333, 340, 358, 359, 363, 495, 498, 510, 514, 523
- Saera (*Çaera*), Bartomeu (*Berthomeu*) 73, 84, 88, 89, 91, 369, 385, 390, 397, 404, 412, 495, 498, 501, 510, 513, 514, 516, 523, 524, 530, 533
- Saera (*Çaera*), Guillem G(uillem) 33, 35-37, 40, 43, 47, 51, 54, 57, 68, 71, 101, 107, 112, 114, 117, 130, 153, 155, 161, 162, 169-171, 173, 175, 180, 182, 188, 196-198, 200, 223-226, 229, 238, 240, 247, 257, 264, 265, 267, 272, 274, 278, 287, 293, 295, 297-299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 330, 340, 344, 350, 355, 358, 359, 362, 363, 373-375, 377, 379, 383, 384, 393, 397, 401, 409, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 422, 424, 427, 434, 438, 439, 442, 445, 449, 450, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 475, 478, 480, 482, 488, 490, 501, 503, 507, 510, 513, 514, 516, 517, 522
- Saera (*Çaera*), Johan (*Johannes*) 296, 298, 377, 539
- Safont (*Çafont*), Bartomeu (*Berthomeu*) 242, 534
- Safont (*Çafont*) Bernat 315
- Saga, Ramon 161, 162, 202, 216, 278, 515
- Sagra, Gil de 161, 162, 175, 279, 296
- Sagra, Joan (*Johan*) 287, 289, 293, 297, 299, 306, 310, 311, 313, 316, 321, 326, 329, 331, 333, 343, 344, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 408, 412, 522
- Sagrada, Guillem 315
- Saïdia (*Çaydia*), Francesch (*Francesch*) 423
- Sala, Arnau 534
- Sala, Lluís (*Luis*) 294, 295, 298, 507
- Salas, Guillem de 121
- Salas (*Salars*), Ramon de (*Raimundus de*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 79, 82, 92, 98, 101, 114, 117, 122, 130, 133, 135, 138, 139, 143, 153, 154, 157, 158, 162, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 190, 192, 195, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 214, 216, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 234, 235, 237, 240, 244, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 268, 274, 278, 287, 289, 292, 295, 305, 306, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 326, 331, 333, 340, 344, 349, 358, 361, 370, 371, 373, 375-377, 390, 396, 405, 409, 411, 413, 416, 422, 426, 433, 438, 439, 446, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 481, 482, 490, 495, 498, 501-503, 507, 510, 514, 516-518, 522, 523, 534
- Salat, Ramon 287, 289, 293, 299, 333, 363
- Salau, Bartomeu (*Berthomeu*) 412
- Salvador, Andreu 223, 305, 412, 428, 430, 433, 436-438, 442, 449, 454, 455, 457, 462, 464, 466, 469, 473, 475, 478, 480, 482, 488, 490, 522, 525, 531, 532
- Salvat, Esteve 522, 534
- Salvat, Nicolau 522
- Salvat, Pere 522
- Salvat, Ramon 378
- Salvat, Tomàs 522, 534
- Salzadella, Pere 339

- Samenla (*Çamenla*), Francesc (*Franceschi*) 223, 323, 325
- Samora (*Çamora*), Joan (*Johan*) 33, 37, 44, 54, 58, 65, 68, 72, 79, 83, 93, 101, 113, 114, 117, 122, 126, 127, 130, 135, 142, 143, 149, 153
- Samuntada (*Çamuntada*), Bernat 315
- Sanç (*Sanz*), Domingo 337
- Sanç, Ferrando 522
- Sanç (*Sanz*), Joan (*Johan*) 378
- Sanç (*Sanz*), Pere 287, 289, 294, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 316, 321, 326, 329, 330, 332, 333, 344, 349, 352, 355, 358 360, 361, 363
- Sanç (*Sanz*), Ramon 315
- Sant Feliu (*Sancto Felice*), Joan de (*Johannes de*) 542
- Sant Joan (*Sent Johan*), Miquel de 147
- Sant Martí (*Sent Martí*), Ferrando 488
- Sant Martí (*Sent Martí*), Guillem 82
- Sant Martí (*Sent Martí*), Jaume 223
- Sant Pere (*Sent Pere*), Miquel 378
- Sant Pol (*Sent Pol*), Joan (*Johan*) 427, 428, 468, 469
- Sant Vicent (*Sent Vicent*), Jaume de (*Jacme de*) 280, 378, 379, 507
- Santa Fe, Català 304, 325–327, 329, 333
- Santamans (*Sent Amanç*), Pelegrí de 378
- Sanxes (*Sánxez*), Eximeno (*Exemeno*, *Exemén*) 94, 103
- Sanxes (*Sánxez*), Joan (*Johan*) 254, 315
- Sanxes (*Sánxez*), Martí 70
- Sanxes (*Sánxez*), Mateu (*Matheu*) 532
- Sanxes (*Sánxez*), Sanxo 325, 533
- Sànxez de Mondach, Ochoa 343
- Sanxo, Bartomeu (*Berthomeu*) 37, 48, 65, 72, 93, 108, 114, 131, 139, 143
- Saplana (*Çaplana*), Pere (*Petrus*) 37, 43, 48, 51, 54, 58, 72, 75, 79, 83, 93, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 133, 146, 153, 246, 262, 295, 296, 298, 343, 406, 453, 546
- Sapujada (*Çapujada*, *Pujada*), Nicolau (*Nicholaus*) 58, 61, 62, 64, 84, 86, 87, 132, 141, 143, 154, 157, 176, 218, 231, 241, 243, 244, 267, 270, 285, 323–325, 334, 337, 364, 367, 373, 380, 381, 391, 392, 396, 398, 400, 419, 423, 425, 450, 451, 570, 472, 473, 478, 489, 491, 493, 497, 509, 514, 515, 524, 526, 529, 530
- Saragossà, en 412
- Saragossà (*Çaragoça*), Francesc (*Franceschi*) 201, 522
- Saragossa (*Saragoça*), Joan de (*Johan de*), *alias* Malaropa 429
- Saragossa (*Saragoça*), Llorenç (*Laurencius*) 538
- Saranyana, Joan (*Johan*) 143, 280, 377, 412
- Saranyana, Pere (*Petrus*) 50, 62, 63, 67, 98, 106, 111, 133
- Saranyó, Arnau 190, 192, 525
- Saranyó, Berenguer 34, 211–213, 233, 263
- Saranyó, Vicent 67, 296, 427
- Sarovira (*Çarovira*), Francesc (*Franciscus*) 539
- Sarovira (*Çarovirra*) Joan (*Johan*) 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 72, 75, 79, 82, 92, 98, 108, 117, 121, 127, 130, 133, 139, 142
- Satorre (*Çatorra*), Galcerà (*Galcerandus*) 537
- Satorre (*Çatorre*), Francesc (*Franceschi*) 113, 305
- Saurina, vídua de Ramon d'Abella 550
- Savila (*Çavila*), en 202
- Savila (*Çavila*), Bernat 369, 371, 374–377, 380, 384, 385, 390, 395, 397, 404, 405, 410, 411, 416, 419, 422, 507
- Sayes, Martí de 223, 507
- Scorna* → *Escorna*
- Sebastià (*Sabastià*), Domingo 369, 377, 378, 395, 396, 412
- Sebastià (*Sabastià*), Guillem 162, 166, 168, 170, 173, 178, 180, 182, 184, 186, 192, 198, 201, 204, 208, 211, 214, 216, 220, 224, 227, 229, 235, 237, 240, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 274, 279, 294, 297, 319, 377, 507
- Sebastià (*Sabastià*), Jaume (*Jacme*) 428, 429, 431–434, 436, 438, 440, 442, 446, 452, 455, 463, 464, 467, 468, 475, 476, 481, 482, 488
- Segarra, en 294, 296, 298
- Segarra, Francesc (*Franceschi*) 533
- Segarra, Jaume (*Jacme*) 161, 162, 166, 168, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 204, 224, 227, 238, 240, 253, 261, 267, 297, 298, 378, 496, 499, 502, 507, 514, 517, 523, 534
- Segarra, Pere 161, 162, 166, 168, 170, 173, 175, 178, 181, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 214, 220, 223, 227, 229, 231, 235, 238, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 319, 378

- Segura, Pere 27, 34, 38, 44, 48, 51, 54, 58, 65, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 125, 131, 133, 135, 138, 139, 142, 143, 146, 149, 153
- Sella, Martí de la 89
- Sella (*Cella*), Rodrigo de la 495, 498, 501, 507, 510, 517, 523, 534
- Sellés, Antoni (*Anthoni*) 315
- Senater, Pere 378
- Senys, Miquel dels 305
- Serra, Arnau (*Arnaldus*) 548
- Serra, Berenguer 287, 290, 297, 299, 311, 319, 326, 329, 352, 363, 428, 429, 433, 457
- Serra, Francesc (*Francesch*) 33, 43, 57, 59, 63, 64, 72, 75, 79, 82, 93, 98, 101, 109, 112, 114, 122, 125, 133, 142, 143, 153, 495, 498, 501, 510, 518, 523, 534
- Serra, Isabel (*Isabelis*) 546
- Serra, Jaume (*Jacne*) 59, 63, 64, 109
- Serra, Macià 533
- Serra, Mateu (*Matheu*) 427, 429, 431-434, 436-438, 440, 442, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 464, 467, 468, 475, 481, 482, 484, 486
- Serra, Pasqual 297, 298, 369, 371, 375, 376, 378, 384, 385, 390, 393, 395-397, 406, 410, 414, 416, 419, 422, 507
- Serrano, Miquel 533
- Serrat, Andreu 315
- Servés, Ferrer 354
- Sescreus (*Cescreus*), Simó 507
- Sesfàbregues (*Cesfàbregues*), Francesc (*Francesch*) 346
- Sifre* → *Cifre*
- Simeon, Lançalot 546
- Simó, Domingo 428, 431, 432, 434, 437, 438, 442, 454, 457
- Simó, Joan (*Johan*) 305, 369, 371, 375, 376, 378, 384, 390, 397, 410, 412, 422
- Simon, Sebastià (*Sabastià*) 27, 34, 48, 54, 58, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 109, 113, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 138, 139, 146
- Sinya, Pere 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 108, 113, 114, 125, 135, 138, 139, 146, 149, 369, 371, 374, 390, 393, 395-397, 410, 411, 413, 419
- Siscar, Pere de 145
- Sist, Bartomeu (*Berthomeu*, *Bartholomeus*) 29, 33, 37, 43, 47, 51, 54, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 99, 100, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 128, 130, 131, 136, 138, 146, 149, 153, 242, 245, 292, 293, 295, 304, 305, 311, 313, 319, 325, 326, 330, 331, 344, 351, 362, 364, 379, 384, 390, 393, 394, 396, 397, 405, 409, 411, 413, 416, 419, 422, 427, 428, 430, 432-434, 436-440, 442, 446, 449, 450, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 497, 498, 501, 503, 507, 510, 513, 516, 517, 522
- Siurana, Bernat 246, 337
- Siurana, Guillem 297, 298, 378
- Siurana, Martí 50, 448, 533
- Solà, Pere 290, 299, 306, 311, 316, 319, 321, 325, 326, 330, 344, 352, 358, 360, 412
- Solanes, Guillem de 28, 32, 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 182, 188, 190, 196, 198, 200, 202, 204, 209, 211, 216, 223, 231, 235, 237, 240, 246, 253, 255, 258, 260, 264, 265, 267, 274, 279, 283, 285, 289, 293, 297, 299, 304, 306, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 324-326, 329, 332, 333, 340, 343, 349, 351, 352, 354, 355, 358, 359, 361, 363, 368, 369, 371, 375-377, 379, 384-386, 390, 392, 393, 397, 399, 404, 405, 411, 413, 416, 422, 433, 449, 450, 453, 454, 457, 464, 469, 481, 487, 489, 490, 507, 522, 534, 536
- Solanes, Joan (*Johan*) 496, 499, 502, 507, 510, 517, 522, 523, 534
- Solanes, Pere 28, 232
- Soldevila, Esteve de 37, 48, 51, 58, 99, 117, 138, 139, 143, 146, 153
- Soler, Antoni (*Anthoni*) 161, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 200, 202, 204, 208, 211, 216, 218, 223, 227, 229, 237, 240, 246, 253, 256, 258, 260, 264, 267, 274, 278, 319
- Soler, Elionor de (*Alienor de*) 344
- Soler, Jaume (*Jacne*) 15, 19, 136-139, 141, 142, 145, 151, 378, 533
- Soler, Martí 203
- Soler, Pere 305
- Soler, Ramon 52, 296, 344

- Soler (*Solerio*), Ramon (*Raymundus*) de 108, 145
- Soler, Romeu de 489
- Solivella (*Çolivella*), Pere 59
- Solivera (*Colivera*), Ferrer (*Ferrarius*) 550
- Sols (*Solç*), Jaume (*Jacme, Jacobus*) 111, 246, 338, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 442, 446, 454, 455, 457, 463, 464, 467-469, 474-476, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490, 550
- Solsona, Miquel 377, 379
- Soriano (*Sòria*), Simó 161, 162, 166, 168, 170, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 202, 204, 208, 215, 220, 223, 227, 229, 235, 240, 246, 253, 256, 274, 279
- Soriano, Mateu (*Matheu*) 315, 319
- Steller, Stelleri* → Estellers
- Stopinyà* → Estopinyà
- Stephani, Steve* → Esteve
- Suau, Bernat (*Bernardus*) 287, 289, 292, 293, 295, 297, 299, 304, 306, 310, 311, 313, 316, 319, 321, 325, 329, 330-333, 337, 340, 343, 344, 349, 351, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 368-371, 373, 374, 377, 379, 386, 393, 400, 401, 412, 426, 433, 449, 450, 452-454, 464, 467, 473, 476, 481, 483, 484, 487, 489, 490, 497, 522
- Suau, Joan (*Johan, Johannes*) 108, 191, 192, 228, 274, 277, 282, 287, 289, 304-306, 310, 311, 313, 316, 321, 325, 327, 329-331, 344, 347-349, 351, 352, 355, 358, 359, 361, 363, 368, 371, 373, 376, 377, 379, 384, 385, 390, 393, 396, 397, 404, 405, 408, 409, 411, 413, 416, 419, 420, 422, 426-428, 430, 432, 433, 436, 442, 445, 446, 449, 452, 454, 455, 457, 462-464, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 498, 501, 503, 507, 510, 513-518, 522
- Suau, Joanet (*Johanet*) 108
- Suau, Pere 51, 245, 247, 288, 293, 304, 305, 322, 341, 343, 357, 406, 477
- Susano, Miquel 339
- T*
- Tallada, Ramon 294, 296, 298, 378
- Tallat, Francesc (*Francesch*) 64, 294, 296, 345
- Tamarit, Domingo 507
- Tamarit, Guillem 299, 304, 306, 309, 311, 313, 319, 330, 332, 349, 352, 355, 358, 359, 361, 378, 380
- Tamarit, Nicolau 17, 29, 33, 37, 43, 45-47, 54, 153, 154, 157, 158, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 184, 185, 188, 190, 192, 195, 198, 200, 202, 208, 211, 214, 216, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 234, 235, 239, 246, 247, 251, 253, 254, 255, 257, 258, 260, 264, 267, 268, 272, 274, 278, 287, 293, 295, 297, 299, 304-306, 309, 313, 314, 319, 321, 325, 326, 329-333, 340, 344, 349, 352, 354, 355, 358, 359, 361, 363, 371, 385, 386, 412, 433, 449, 450, 470, 472, 473, 478
- Tamarit, Vicent 337
- Tena, Miquel de 294, 297, 378
- Terrades, Pere 161, 162, 166, 168, 173, 175, 178, 180
- Timor, Simó 378, 379, 384, 385, 390, 397, 422, 369, 371, 374, 376
- Tolon, Bartomeu (*Berthomeu*) 209
- Tolon, Domingo 209
- Tolsà, Ramon 109, 147
- Tomàs, Joan (*Johan*) 337, 495
- Tona, Francesc (*Francesch*) 520, 522
- Topí, Guillem 378, 507
- Torà, Domingo 495, 507, 513, 514, 517
- Tord, Berenguer 43, 47, 58, 72, 83, 153, 533
- Tormos, Pere 507
- Torner, Francesc (*Francesch*) 27, 33, 37, 43, 48, 51, 54, 58, 65, 72, 75, 79, 93, 99, 101, 108, 113, 114, 117, 122, 126, 127, 131, 133, 135, 138, 139, 142, 534
- Torner, Pasqual 369, 375, 376, 378, 380, 385, 390, 393, 396, 404, 406, 410, 412, 414, 416, 422
- Toro, Garcia del 287, 290, 294, 297, 304, 306, 310, 316, 319, 321, 325, 329, 332, 333, 344, 349, 352, 355, 358, 360, 361
- Torra, Francesc (*Francesch*) 64, 325
- Torregrossa (*Torragrossa*), Johan (*Johannes*) de 46, 48, 60, 73, 92, 98, 114, 121, 130, 133, 135, 138, 141-143, 161, 165, 168, 175, 177, 182, 186, 191, 192, 198, 200, 202, 204, 207, 211, 216, 219, 220, 221, 223, 227, 231-235, 238, 240, 246, 258, 260, 264, 265, 267, 273, 274, 277, 278,

- 287, 293, 295–299, 304, 309, 311, 313, 316, 318, 319, 321, 326, 327, 329, 333, 336, 337, 339, 340, 343, 346–348, 358, 359, 361, 363, 371, 373–375, 377, 379, 389, 394, 397, 400, 407, 408, 420, 421, 435, 436, 495, 507, 517, 523, 534, 548
- Torrella, Pere 305
- Torres, Arnau 296, 298, 369, 378, 380, 384, 385, 390, 393, 396, 404, 410, 412, 419, 422
- Torres, Bernat 294, 296, 371, 378
- Torres, Miquel (*Michael*) 27, 33, 37, 40, 51, 54, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 93, 99, 101, 108, 112, 114, 117, 122, 125, 127, 131, 133, 138, 139, 143, 146, 149, 153, 507
- Tous, Jofre de 445
- Tramell, Ramon 522
- Trilles, Guillem 406
- Trilles, Joan (*Johan*) 428, 429, 431, 433, 434, 437, 438, 442, 446, 449, 452, 457, 467, 468, 470, 474–476, 478, 481, 483, 484, 486, 487, 489, 490
- Trullols, Joan (*Johan*) 105, 106
- Tudela, Joan (*Johan*) 369, 371, 374, 375, 378, 380, 396
- Turó, Bernat 125, 351
- U*
- Úbeda, Àlvaro de 315
- Úbeda, Ferrando d' 315
- Ullà, Joan (*Johan*) 246
- Ulldemolins, Sanxo de 369, 375
- Ussall, Guillem Guillem 427, 429, 431–433, 438, 442, 452, 454, 457, 463, 464, 466, 470, 476, 486
- Utrilles (*Utrelles*), Vicent 161, 162, 166, 168, 178, 181, 186, 188, 192, 196, 198, 201, 202, 208, 214, 216, 220, 223, 229, 235, 238, 240, 246, 258, 265, 267, 319, 534
- V*
- Valent, Bartomeu (*Berthomeu*) 125
- Valent, Bernat 287, 294, 299, 311, 314, 319, 428, 429, 449, 452, 457, 476, 486
- Valero, Llorenç (*Lorenç*) 378
- Vall·llebrera (*Vallebrera*), Jauma de (*Jacma de*) 273
- Valldaura, Arnau (*Arnaldus*) 547
- Valldaura, en 132, 227
- Valldaura, Nicolau de 145, 273, 295, 296, 373, 507
- Valleriola, Gisbert de (*Gizpert de*) 470, 473, 475, 476, 522, 523
- Valleriola, Jaume (*Jacme*) 218, 446
- Valleriola, Joan (*Johan, Johannes*) 190, 305, 369, 371, 374, 411, 413, 416, 419, 422, 428, 433, 436, 438, 544
- Valleriola, Lluís de (*Loís, Luís de*) 286, 289, 293, 294, 296, 298, 306, 309, 311, 313, 316, 323, 324, 332, 333, 352, 355, 371, 373, 449, 495, 501, 523, 534
- Vallporcar, Domingo 369, 371, 375–377, 390, 393, 395–397, 406
- Vallseca, Guillem de 400
- Vallseguer, Bernat 415
- Vallseguer, Jaume (*Jacme, Jacobus*) 30, 42, 43, 46, 47, 51, 55, 59, 60, 70, 74, 79, 90, 92, 93, 95, 98, 102–105, 111, 125, 127, 135, 136, 138, 145, 150, 153, 162, 165, 168, 169, 171, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 187, 188, 192, 195, 198, 200, 202, 204–206, 238, 246, 267, 272–274, 300, 305, 311, 314, 379, 492, 537
- Vejà (*Veyà*), Antoni 117, 120
- Vejà (*Veyà*), Bartomeu (*Berthomeu*) 428, 429, 431–434, 437, 438, 440, 442, 446, 453–455, 457, 464, 467, 468, 474–476, 478, 483, 484, 487, 489, 534
- Vela, Bartomeu (*Berthomeu*) 351
- Velart (*Velard, Verard*), Garcia 377, 411, 412, 428, 429, 431–433, 436, 438, 440, 442, 446, 454, 463, 468, 470, 474–476, 478, 481, 489, 490, 534
- Vendrell, Berenguer 534
- Vendrell (*Venrell*), Jaume (*Jacme*) 287, 289, 294, 297, 299, 304, 306, 311, 314, 316, 319, 325, 326, 329, 330, 332, 333, 344, 361
- Vera, Joan de (*Johan de*) 69, 78, 294, 296, 319, 371, 373, 378, 380, 434, 507
- Verdú, Francesc (*Franceschi*) 427, 428, 430, 432, 440, 442, 446, 449, 469, 475, 490
- Verdú, Ramon (*Raymundus*) 543
- Via, Guillem de la 496, 503, 507, 516, 518, 523, 534
- Vicent, Bertran 315
- Vicent, Jaume (*Jacme*) 294, 297, 377
- Vicent, Joan (*Johan*) 287, 290, 294, 297, 311, 319, 326, 332, 333, 339, 378

- Vich, Jaume de (*Jacme de*) 161, 169
- Vidal (*Vitalis*), Bernat (*Bernardus*) 37, 44, 51, 58, 64, 68, 83, 112, 114, 122, 125, 133, 135, 143, 149, 153, 154, 157, 158, 162, 165, 168, 169, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 185, 187, 188, 190, 192, 195, 197, 200, 223-226, 229, 237, 238, 240, 246, 247, 253, 256-258, 264, 274, 278, 287, 295, 305, 306, 314, 321, 333, 340, 344, 350, 359, 361, 363, 371, 377, 379, 383, 412, 414, 420, 422, 423, 433, 439, 467, 487, 492, 494, 502, 509, 510, 513, 514, 516-518, 522, 523, 526, 528, 533-535, 537
- Vidal, Domingo 287, 289, 294, 297, 299, 304, 306, 333, 340, 344, 349, 352, 360, 363
- Vidal, Francesc (*Francesch*) 305, 406
- Vidal, Jaume (*Jacme*) 27, 34, 44, 48, 51, 54, 58, 64, 68, 72, 75, 79, 93, 99, 108, 113, 114, 117, 122, 126, 131, 133, 135, 143, 149, 153, 411
- Vidal, Mateu (*Matheu*) 30, 31, 33, 37, 41, 43, 45, 46, 47, 51, 54, 57, 63, 64, 67, 68, 72, 75, 79, 82, 92, 98, 100, 107, 112-114, 117, 122, 125, 127, 130, 133, 135, 137, 139, 142, 143, 146, 149, 152, 153, 161, 162, 169, 180, 238, 239, 246, 295, 296, 305, 306, 371, 379, 412, 424-426, 428, 430, 432-434, 436-438, 440, 442, 445, 449, 452, 454, 455, 457, 462, 464, 466, 468, 469, 473, 475, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 495, 498, 501, 510, 517, 534, 536
- Vidal, Miquel 161, 162, 168, 169, 178, 181, 184, 192, 198, 201, 208, 215, 224, 227, 229, 231, 238, 240, 253, 256, 258, 267, 274
- Vidal, Pere 242, 287, 290, 294, 297, 299, 304, 314, 319, 321, 325, 330, 332, 333, 349, 352, 360, 361, 371, 378, 380
- Vilalba, Bartomeu de (*Berthomeu de*) 40, 97, 278, 294, 296, 298, 305, 377
- Vilamari, Francesc de (*Francesch de*) 354, 415
- Vilanova, Climent 399, 403, 450
- Vilanova, Joan de (*Johan de*) 41, 42
- Vilanova, vescomte de 13, 21, 508
- Vilanova, Vidal de 344, 496, 42
- Vilar, Francesc (*Francesch*) 287, 296, 344, 349
- Vilar, Pere 427, 429, 431, 433, 442, 446, 449, 452, 455, 457, 469, 475, 478, 481
- Vilar, Vicent 428, 429, 432, 440, 452, 454, 455, 463, 468, 478, 481, 482, 484, 486, 488, 490
- Vilaragut, Berenguer 445
- Vilaragut, Joan de (*Johannes de*) 543
- Vilaragut, Nicolau de 131
- Vilaragut, Pere de 15, 126, 136, 145
- Vila-rasa, Francesc de (*Francesch de*) 336, 338, 340, 343, 349, 352, 355, 358, 361, 363, 371, 390, 393, 394, 396, 397
- Vila-rasa, Joan de (*Johan de*) 338
- Vilarig, Alamanda de 273
- Vilarnau, Arnau de 198, 201, 206, 207, 533
- Vilba, Pasqual 194, 241
- Vilba, Pere 533
- Vilella, Bartomeu (*Berthomeu, Bertholomeus*) 161, 162, 166, 168, 169, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 185, 188, 190, 192, 196, 198, 201, 202, 204, 211, 215, 216, 220, 221, 223, 229, 231, 235, 237, 240, 246, 249, 253, 256, 258, 265, 274, 279, 319, 385, 534, 541
- Vilella, Francesc (*Francesch*) 380
- Vilella, Joan (*Johannem*) 541
- Villena (*Billena*), Galvany de 543
- Vinatea, en 124
- Vinyes, Pere 371, 374, 375, 378, 380, 385, 386, 390, 393, 395, 396, 404, 410, 412, 413, 422, 507
- Vinyoles, Domingo 161, 162, 168, 170, 173, 175, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 194, 196, 198, 201, 208, 215, 216, 220, 227, 235, 238, 246, 253, 256, 267, 278, 294, 296, 298, 378, 428, 429, 431, 433, 434, 437, 438, 442, 446, 463, 474, 476
- Vives, Berenguer 442
- Vives, Tomàs 400
- Vola, en 342
- Voló, Bartomeu (*Berthomeu*) 507
- X
- Xarch → Eixarch
- Xico (*Xiquo*), Pere 522

Índex toponímic

A

Alacant 16, 385
Alaquàs (*Alaquaz*) 14, 389
Albal 14, 389, 456
Alboraia (*Alboraya*) 14, 34, 211, 233, 244, 263, 389, 532
Albuixec (*Albuixech*) 18
Alcalà 231, 235
Alcàsser (*Alquàcer*) 14
Alcoi (*Alcoy*) 97
Alcòsser (*Alcozer*), lloc del terme d'Alzira 17, 311, 312, 315
Alcubles 13, 97, 358, 431
Almàssera 14
Almenara 39
Almonesir (*Almonazir*) 97
Alpont, vila d' 209, 210
Altura 13, 97, 196, 230, 231, 234, 431
Alzira (*Algezira*) 395, 418, 432, 439, 539
Anna 17, 311, 312
Aragó (*Aragonum*), regne d' 16, 67, 108, 120, 150, 181
Avinyó 267, 410

B

Barbaria (*Barberia, Barberie*), terra de 121, 549
Barcelona (*Barchinone, Barchinona*) 108, 109, 134, 164, 170, 171, 212, 381, 382, 505, 509, 512, 519, 549
Barraques del Jaqués 420
Barraques, *alias* Sant Pere de Bellmunt 97, 358, 420, 431
Barxell 97

Benaguasil (*Beniguazir*) 97, 387
Benidorm 239
Biar 382, 420, 421, 435-439, 442-444
Borga → Gorga
Bugia (*Bogia*) 47, 210

C

Càller 271, 300
Càrcer (*Càrcere*), vall de 244
Castella, 229, 239, 256, 271, 290, 343, 352, 406, 411, 415, 429, 491, 499
Castelló (*Castelló de Burriana*), vila de 247, 254, 257, 274, 299
Catarroja (*Catharroja*) 14, 389
Cerdenya → Sardenya
Constantinoble 213
Crevillent (*Crivillén*) 97
Çueca → Sueca
Cullera (*Cullarie*) 12, 14, 15, 40, 90, 93-97, 99, 101-106, 117-119, 124, 142, 144, 145, 199, 327, 345, 383, 417, 418, 439, 481

D

Dénia 94, 270, 385, 406
Domenyo 14, 29, 45-47, 189, 190, 282, 414

E

Eivissa (*Iviça*) 209, 242
Elca (*Elcha*) alqueria d' 443
Elx (*Elg*), d' 16, 97, 214
Eslida, pobla d' 97
Estany del Tort 261

- F*
Flandes 19, 216, 341
Foios (*Foyos*) 89, 389, 532
Font d'Encarròs (la Font) 443
Fraga 224, 225
França 223, 290, 429, 499
- G*
Gandia 7, 14, 19, 94, 125, 148, 175, 386
Gorga (*Borga*) 97
Guardamar 209
Guadalaviar (*Godalaviar*) 195
- H*
Hielto, barranc de (terme de Sogorb) 112
- I*
Itàlia (*Ytalia*) 475
- L*
Lisboa (*Lisbona*) 343, 550
Lliria (*Líria*) 13, 14, 231, 232, 302, 358, 386, 387, 431
- M*
Màlaga (*Màlequa*) 246, 257
Mallorques (*Mallorches*, *Maioricurum*) 16, 182, 183, 265, 268, 350, 355, 356, 406
Macarella 261
Massamagrell (*Maçamagrell*) 14, 389
Meliana 14, 261, 389
Messina (*Mecina*) 454
Montblanc (*Monblanch*) 97, 358
Montcada (*Muncada*) 389, 546
Montesa (*Muntesa*) 15, 51, 300, 321, 395, 418
Montsó (*Monçó*) 196, 197, 224, 225, 277
Morvedre (*Murvedre*) 12, 14, 39, 85, 86, 89, 113, 186, 252, 336, 337, 400, 453, 471, 472, 496, 512, 531
Muntanya Rodana (fita de Portaceli) 112
Museros 14, 389
- N*
Nules 280
- O*
Ocanya (*Ucanya*) 227
Oliva 443, 444, 450, 456, 502, 508, 509
- Olocau 12, 112
Oriola (*Oriole*) 16, 135, 214, 479, 485, 537, 544-546
- P*
Paterna 13, 97
Pego 344
Penàguila, 13, 14, 28, 32, 97, 189, 190, 231, 302, 358, 386, 387, 431, 463
Peníscola (*Paníscola*) 415
Perpinyà (*Perpenyà*) 235, 342, 354
Picassent (*Picacén*) 389
Pina 13, 97, 358
Pobla de Vallbona 13
Portaceli, monestir de 13, 111, 112, 190, 267, 355, 360, 361
Portugal (*Portogal*) 343
Potries, alqueria de 443
Puçol 14, 39, 50, 173, 252, 389
Puig, El 12, 14, 389, 508, 509
- Q*
Quart, sèquia, pla de 32, 195, 197, 222, 321
- R*
Rafelcofer (*Rafalcofer*), alqueria de 443
Rebollet, baronia de 443, 444, 450, 456
- S*
Sagunt → Morvedre
Saragossa (*Saragoça*, *Cesaragusta*) 85, 146, 241, 335, 471
Sardenya (*Cerdenya*, *Sardinie*) 108, 114, 174, 176, 300, 350, 417, 442
Sogorb (*Segorb*, *Sugurbí*) 19, 97, 98, 111, 112, 181, 196, 199, 201, 203, 205, 212, 219, 221, 224, 226, 229, 230, 238, 299, 350, 381, 385, 414, 415, 453, 500, 501, 504, 512, 541
Serra 112
Setaigües (*Setaygües*) 229, 230
Sevilla (Sibília) 236, 246, 253, 271, 407
Sicília (*Cicília*) 13, 17, 97, 102, 107, 164, 176, 177, 192, 221, 227, 256, 257, 259, 262, 265, 268, 271, 276, 281, 290, 292, 302, 304, 307, 320, 322, 327, 341, 353, 356, 361, 362, 386, 387, 429, 431, 440, 454, 475, 482, 483, 487, 489, 499
Sueca (*Çuequa*) 15, 118, 417, 418

T

Tarragona 410
 Tavernes Blanques 39
 Tenes 549
 Toixa (*Tuexa*) 29, 34, 45, 189, 190, 192, 446
 Torreblanca (*Torrablanca*) 47
 Torrent 14, 355, 389
 Torres Torres 112, 197, 203
 Tortosa 147, 263, 271, 281, 290, 291, 350,
 406, 407, 429, 499, 513
 Travadell 97

U

Ucanya → *Ocanya*

V

València, ciutat de
 Albufera 12, 18, 73, 342, 343
 alfòndec del Grau 153
 almodí (*almudí*) 154, 158, 165, 166,
 180, 181, 215, 222, 233, 253-255,
 259, 262, 271, 279, 288, 291, 305,
 309, 312, 362, 364, 365, 369, 406,
 407, 417, 423, 454, 463, 479, 492,
 537, 544-546, 549
 arxiu (*archiu*) 7-10, 60, 108, 188, 226,
 238, 408, 551
 bordell 110, 115, 124, 125
 Caldereria 124, 125
 cambra de l'escrivania 97, 368, 527
 cambra del consell secret 447, 532
 camí de la Mar 18, 76, 354
 carrer de Sant Francesc (*Sent Fran-*
cesch) 520
 carrer del Temple 447
 carrer dels Agostins 447
 carrer dels Cavallers o de Sant Nico-
 lau 481, 488
 carrer dels Predicadors (*Preycadors*,
Preicadors) 447
 carrer, raval de Sant Guillem 242
 carrer, raval (*vico*) de Sant Antoni (*Sent*
Anthoní) 42, 242, 538
 Casa de les Dones de la Penitència
 → Casa de les Repenedides
 Casa de les Repenedides 99, 140,
 280, 314, 340, 404, 455, 465
 casa de Sant Llätzer (*Sent Làzer*) 41
 casa i hospital (*spital*) d'en Clapers 42

Coltelleria 385
 Corretgeria (*Corregeria*) 263
 drassana (*deraçana*, *dreçana*) 52, 73, 111,
 167, 168, 214, 233, 256, 276, 341,
 419, 513
 escoles 18, 53, 57, 58, 204, 205, 363,
 480
 escrivania de la sala 100, 102
 església de Sant Salvador 110
 Exerea (*Exea*) 66, 222, 252, 255,
 317, 351, 419, 442, 447
 Grau de la mar 89, 111, 153, 214,
 233, 256, 265, 341, 356, 531
 hospital dels Beguins 314
 hospital de Francesc (*Franciscí*) Conill
 543
 hospital de la Reina (*Reyna*, *Regina*)
 43, 113, 123, 124, 546
 llotja del Mostassaf 218
 llotja d'en Colom 110
 llotja dels Mercaders 148, 489, 551
 monestir de Sant Agostí 310, 354
 monestir de Sant Julià 123, 152
 monestir dels Predicadors (*Preycadors*,
Preicadors) 18, 353
 moreria 97, 228, 254
 pas del riu Sec (*sech*) 113
 plaça de la Figuera 263
 plaça de la Seu 355, 448
 plaça de les Corts 313
 plaça del portal de la Mar 354
 plaça dels portals de Serrans 310
 plaça dels Predicadors (*Preicadors*, *Prey-*
cadors) 353, 354
 poblada d'en Ramon Frígola 66
 poblada d'en Vicent Desgraus (*Dez-*
graus) 196, 204, 356
 poblada d'en Bellví 13
 pont dels Serrans 78
 portal (*porta*) de la Xerea (*Exerea*) 252,
 317, 351, 447
 portal d'en Avinyó 144
 portal de la Mar 262, 354
 portal de Roterós 144
 portal de Valldigna 144
 portal del Sant Vicent 101, 102
 portal dels Serrans 69, 210, 309, 310
 presó comuna 70, 237
 Roterós, vall de 34

- Russafa (*Ruçafa*) 422, 480
 Santa Anna (*Sentana*), volta de 519
 séquia d'en Fluvià 342
 séquia de Benàger (Bennéger) 32
 séquia de Castelló 113
 séquia de les Marjals → séquia de Castelló
 séquia de n'Arrufat → séquia de Castelló
 séquia de Quart 32
 vall d'en Roger 252, 317
 València, regne de 40, 58, 61, 62, 64, 84, 86, 87, 103, 115, 132, 136, 141, 145, 154, 157, 176, 196, 198, 201, 205, 218, 225, 229, 231, 241, 243, 244, 267, 270, 271, 285, 302, 323-325, 334, 337, 360, 364, 367, 379-381, 385, 386, 391, 392, 396, 398, 401, 405, 417, 420, 423, 425, 440, 445, 450, 451, 456, 460, 464, 468, 470, 472, 493, 508, 509, 514-516, 524, 526, 528-531, 533, 534
 Vall d'Uixó (*Uxó*) 97
 Valdecríst (*Xrist, Jhesuchrist*), monestir de 12, 13, 360, 361, 381
 Valldigna, monestir de 15, 481
 Vilafranca 200
 Vila-real 415
- X
- Xàtiva 7, 13, 17, 106, 311-313, 315, 354, 387
 Xelva 13, 19, 21, 28-31, 34, 45, 46, 189-192, 197, 203, 209, 210, 228, 232, 239, 269, 282, 294-298, 301-303, 314, 346, 347, 372-374, 378-383, 414, 420, 421, 437, 442-444, 446, 450, 453-456, 465-467, 477, 502, 508, 509, 516, 518, 535, 536
 Xèrica (*Exèrica*) 13, 14, 28, 30-32, 97, 189, 190, 231, 302, 358, 386, 387, 431
 Xirivella (*Xilvella*) 261, 389
 Xixona (*Sexona*) 209, 222, 255
 Xulella (*Xullella*) 62
 Xúquer 12, 14, 15, 18, 195, 197, 203, 209, 222

Índex

<i>Estudi introductori</i>	7
L'arxiu i les fonts municipals	8
La projecció urbana	12
La provisió de la ciutat	15
Les problemàtiques ciutadanes	18
El Manual de Consells 1400-1406	20
Criteris de transcripció i edició	22
Bibliografia	23

MANUAL DE CONSELLS (1400 – 1406)

<i>Índex antroponímic</i>	553
<i>Índex toponímic</i>	583

*P*ublicat

en maig de 2023

per la Universitat de València

i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

fontes històriques valencianes
86.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA